Terence

P. TERENTI

COMOEDIAE

EDIDIT ET APPARATU CRITICO
INSTRUXIT

FRANCISCUS UMPFENBACH

90 - 500-

BEROLINI
APUD WEIDMANNOS
MDCCCLXX

PRAEFATIO

Emendandas potius quam emendatas emittenti mihi P. Terenti comoedias exponendum est de critici laboris subsidiis, quae in hac editione primum congesta procedunt. Et *codicum* quidem postquam C. A. Boettiger (in nouae editionis specimine Lips. p. 1795 p. XVI) post alios duas familias esse pronuntiauit, quarum alterius Bembinum, alterius ‚Cantabrigiensem, quem Academicum uocat Bentleius', ἀρχηγὸν esse indicauit praepropere, propius ad ueritatem accessit Fr. Ritschl, qui in indice scholarum Vratislauiensium hibernarum a. 1838 duo esse genera Terentianorum librorum statuit, antiquius alterum, alterum ex recensione Calliopii ductum: illius esse Bembinum, cui satis confidentur Victorianum, dubitanter Decurtatum iungit, iuniores reliquos quotquot hodie extant. Nunc uero Victoriano et Decurtato recuperatis, Calliopii subscriptionem et ipsis testantibus, Ritschelii distinctionem ita restringendam esse apparuit, ut omnes praeter unum Bembinum codices ex illius grammatici prorsus ignoti recensione manasse dicendi sint: reficta autem est Calliopii recensio in Victoriano et Decurtato, quibus praeter partes nonnullas Ambrosiani, fragmentum Vindobonense, fragmenta Coloniensia a Guil. Schmitzio in Fleckeiseni Annalibus a. 1868 p. 652 sqq. excerpta Laurentianus XXXVIII 27 (saec. XII^{mi}) addendus est, addendi erunt sine dubio haud pauci in bibliothecis latentes, ex commento Aelii Donati tam constanter, ut recensionibus Bembini et integrae Calliopianae

tertiae familiae instar addere possimus correctam ex Donato. *Donati* autem *commenti*, quod ut non familiam ducat in instrumento critico facit iniuria temporum, qua omnium generum uitia contraxit, triplex est auctoritas: nam uel diserte uarias lectiones affert uel poëtae uerba interpretamentis praefixa habet uel denique exempli causa laudat. Tertio denique loco *Terentianorum uersuum apud ueteres scriptores commemoratio* in poëtae manu uel stabilienda uel reuocanda ualet.

Codices GABRIEL FAERNUS, qui primus editionem a ueterrimorum qui in Italia sunt librorum auctoritate pendentem parauit, felici fortuna praeter Bembinum iamdudum nobilium grammaticorum praeconio celebratum insignes duarum, quas supra significauimus, familiarum testes nactus est: sed ut consuetudo temporum erat, neque in singulis locis uarias uniuscuiusque lectiones exscripsit neque quo necessitudinis uinculo inter se coniuncti essent quaesiuit, sed ut sano iudicio Bembino primas detulit, ita ex reliquorum h. e. praeter iuniorum plebeculam ex Basilicani, Vaticani, Victoriani, Decurtati copiis satis parce delibauit quae ad emendationem facere ei uidebantur. Et cum ipse praematura morte a labore non plane perfecto auocatus librorum suorum, quorum quantum pretium esset nemo grauius praedicauit quam summus ille Terenti sospitator, inter medendum idem uulnera infligens, RICHARDUS BENTLEIUS, notitiam accuratiorem non dederit: magna gratia habenda est FR. RITSCHELIO, cum in ea quam supra indicaui commentatione non tantum testis oculatus de eis Faërni libris, quos inspexerat, retulit, sed etiam initio Adelphon uaria eorum lectione coniuncta cum excerptis ex Halensi, Ambrosiano, Vindobonensi instructo luculenter, qua ratione eae copiae inter se cohaereant, ante oculos posuit.

Horum ego librorum per opportunitatem itineris per Italiam facti Bembinum Basilicanum Vaticanum Ambrosianum nec non Victorianum et Decurtatum feliciter indagatos hunc

in Vaticana, illum in Laurentiana bibliotheca ipse contuli. In excutiendis fragmentis Vindobonensibus beneuole operam mihi praestitit L. VIELHABER. Praeterea Parisini, antiquissimi et integerrimi recensionis Calliopianae testis, ope iusta supellex critica uel ideo carere non poterat, quod in eo seruata est metrorum distinctio: quem cum ipsi mihi tractare non liceret, AUGUSTUS FRITSCH amicus candidissimus in meum usum contulit. Denique librorum integram et refictam recensionem Calliopianam promiscue sequentium atque interpolationibus sensim irrepentibus et mutationibus pro arbitrio factis degenerantium — qualis est praeter multos Bentleianos Halensis typis expressus Halae a. 1801 edente P. J. Brunsio — exemplum admisi Riccardianum partim a me partim mea gratia a G. STUDEMUNDO, O. BENNDORFIO, M. ZUCKERO, R. SCHOELLIO collatum.

Ad has copias cum codicis Dunelmensis nunc in Anglia latentis testimonium, quod raro in Lengii editione Cantabrigiensi a. 1701 et nomine non indicato a Bentleio adhibitum est, plenum accesserit, non est dubitandum quin recensionis Calliopii genuina et primaria forma restitui possit. Donati uero recensionis — si quidem ipsius recensio fuit — uix quidem spes est fore ut unquam uera et perfecta species emergat ex interpolato truncato deprauato commento, quo nos uti cogimur, uel ex codicibus Terentianis ad id commentum correctis: sed propius tamen ad eam speciem accedere licebit, si de omnium quotquot in bibliothecis extant huius familiae codicum uariis lectionibus constabit. Rogatos igitur uelim quibus haec studia cordi sunt, ut data occasione Laurentianum XXXVIII 27 excutiant atque Lindenbrogii Veterem Codicem et Bentleii Regium chartaceum ex tenebris quibus nunc obruti sunt in lucem uitae reducant.

Indicandis meis libris in uaria lectione hae siglae inseruiunt

A est BEMBINUS
B BASILICANUS
C VATICANUS
D VICTORIANUS
E RICCARDIANUS
F AMBROSIANUS
G DECURTATUS
P PARISINUS
V FRAGMENTUM VINDOBONENSE.

De quibus iam singillatim disserendum est.

A A nobilissimus et antiquissimus codex saeculo XV^{mo} uergente a Bernardo Bembo acquisitus nunc inter Vaticanos n. 3226: a quo totam hanc editionem ita pendere sciendum est, ut, ubi dissensus non est indicatus in uaria lectione, accuratissime eum repraesentatum esse spondeam. Bis enim eum cum editione Bentleiana a Reizio Lips. a. 1791 repetita contuli singulosque locos, ubi excerpta mea cum priorum testimoniis non conspirarent, denuo inspexi. Praeterea et egregia illa comitate, qua permulti gauisi sunt, GUILELMUS STUDEMUND exemplar suum Bentleianum a Vollbehrio Kil. 1846 repetitum, in quod diuersitatem lectionis Bembini exscripsit quodque ab ipso rogatus R. KEKULÉ iterum cum codice contulit, usui meo concessit, et insigni liberalitate HERMANNUS SAUPPE uarias lectiones in suum usum ab ADOLFO MICHAELIS ad Fleckeiseni exemplar (Lips. 1857) enotatas ultro mihi permisit.

Integer codex olim ex quatuordecim quinionibus erat compositus, quorum nunc duo priores cum tertii duobus integris foliis et superiore tertio desunt: itemque ultimi quinionis non nisi sex folia integra triumque margines interiores supersunt. Alterum autem quinionem a se adhibitum esse PETRUS BEMBUS testatur in libello ad Herculem Strotium de Vergilii Culice et Terentii Fabulis (ed. Venetae a. MDXXX quat. d. f. 6^{b} uel in Opusculis ed. Lugdun. a. 1532 p. 60), ubi rogantem inducit Pomponium Laetum „ex

Andria si quid habes, affer. habere te autem aeque multa puto", ita uero respondentem Hermolaum Barbarum ,,Habeo; & afferam: ſed non multa. nam ex illo libro (*Bembino*) maxima eius fabulae pars deſideratur fugientibus uetuſtate litteris, ut cognoſci nequeant. ſed percepta mihi tamen ſunt, atque agnita, quod meminerim, haec perpauca:

Dauae perii. DA. Quin tu hoc audi. PAM. Interii. DA.
Quid timeas ſcio.
CAR. Mea quidem hercle certe in dubio uitaſt. DA. Et
quid tu ſcio.
PAM. Nuptiae mihi. DA. Et ſi, ſcio. PAM. Hodie.
DA. Obtundis. tametſi, intelligo.
Tum haec;
Ego iſtuc moueo aut curo? num tu tuum malum aequo
animo feras?"

Et hic quidem uersus (V 4, 18) hodie superest in primo folio lacero h. e. quinionis tertii tertio: sed MONEO scriptum est, ut hic quoque, ut persaepe, siue typothetae siue Bembi culpa parum accurate de lectione codicis relatum esse appareat. Tres autem priores, qui sunt II 2, 9. 10. 11. computatione simplicissima efficitur in primo folio uerso alterius quinionis scriptos fuisse. Sed etiam primum quinionem Bembi oculis subiectum fuisse caue praepropere colligas ex eo quod quat. c. f. 8 (= p. 47 sq.) de periochis monet ,,Nam quae leguntur argumenta fabularum in Terentianis libris; ea Terentiana non ſunt.

Sororem falſo creditam meretriculae
Genere Andriae Glicerium uitiat Pamphilus.
itemq;
Sororem falſo dictitatam Thaidis
Id ipſum ignorans miles abduxit Thraſo.

et reliqua, quae habentur fabularum reliquarum argumenta, ea dico Terentii non esse . . . Sunt illa quidem .C. Sulpitii Apollinaris . . . Nam in eo uetuſto libro, quem dixi, is eſt

argumentorum titulus C. SULPITII APOLLINARIS PERIOCHA, unus idemque omnium." Nam de inscriptione tantum omnibus pariter uindicanda agens ex memoria initia argumentorum duarum priorum fabularum attulisse putandus est. Quaecunque autem ab initio codicis seruata erant illo tempore, tam male habita erant, ut Angelus Politianus, qui a. 1493 Venetiis diuersitatem lectionis codicis a Petro Bembo, Bernardi filio, sibi commodati in exemplar editionis a. 1475 in forma maxima (quod nunc Florentiae in bibliotheca Magliabecchiana extat) transcripsit, officium suum in eis subsistere uoluerit, quae hodie in codice seruata sunt.

Tertius quinio cum, ut ex litteris initialibus in interiore margine reliquis apparet, inceperit a IV 4, 48 (787), secundum autem, si e uicenis quinis versibus, qui singulas paginas implent, quindecim scaenarum indices (uel, si II 3 et II 6 eis carebant, quatuordecim uel tredecim) triginta (uel duodetriginta uel uiginti sex) occupasse atque longiores uersus membranae angustia iubente tres uel quatuor dissectos fuisse consideraueris, secundum igitur efficiatur fere a II 1, 12 (312) incepisse: iam in primo quinione — si quidem is quinio reuera fuit, non quaternio — plus spatii fuisse apparet, quam in quod initium fabulae includeretur. Nam cum in quinque reliquis fabulis didascaliae cum periochis singulas, prologi binas minimum paginas occupent, initium autem Andriae, si sex scaenarum inscriptiones duodecim (siue demta tertiae primi actus inscriptione decem) uersus postulantes addideris, ducentos nonaginta sex (uel quatuor) uersus, quorum uel duo dissecti fuerint, complectens sex folia exegerit: ab initio codicis librario concessa erant duo folia et tertium rectum.

Praecedunt hodie tertii quinionis reliquias sex membranae, quatuor recentiores, duae antiquiores, in quibus haec scripta sunt:

p. 1. Il presente codice risarcito e legato da me Gio .... oli nell' anno 1697 regnando n. Sig^{n} Innocentio XII

p. 3. Vat. 3226

p. 4. Terentio di lettere maiuscole, con scholij in lettera
Longobarda, fu del Bembo, in pergamena in 4°
Ful. Vrs.

Tum

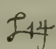
Furto sublatus Menſe Octobr. A. CIↃ IↃ CCXCIX
sed multa a me diligentia perquisitus beneficio
egregii uiri Dominici Salae Bibliothecae restitutus
idibus Dec. eiusdem anni
Cai. Marini a Bibl. Vat.[1])

p. 9. CONTINET LIBER ISTE
CART. CXIII.

Tum

comedie omnes eunuchus: heautō tumerumenos:
phormio: hechyra & adelphis pene tota: demptē
& || ſunt duē cart. finaleſ. & Deest item
& prior andria. Videlꝫ huiꝫ libelli
& EST MEI BERNARDI BEMBI
QUI POST EIUS OBITŪ MANEAT
IN SUOS
E
ANTIQUISS. ANTIQUITATIS RELIQUIAE[2])

Infra

Notum facio p̄nti die libere deliberatum mihi fuiſſe
hunc librum 1457. die. 15 Marcii cuiuſ rei
ſit lauſ omnipotenti deo
 &

---

[1]) Narrauit mihi V. R. Sanmarzano, bibliothecae praefectus humanissimus, a militibus Neapolitanis (qui pridie Kal. Octobr. illius anni Romam occuparunt) codicem in aream Vaticanarum aedium deiectum esse. Cf. Courier Memoires I p. 36 „Des soldats, qui sont entrés dans la bibliothèque du Vatican, ont détruit, entre autres raretés, le fameux Térence du Bembo, manuscrit des plus estimés, pour avoir quelques dorures dont il était orné.“

[2]) Haec ‚comedie — RELIQUIAE' Bembi manu scripta sunt.

p. 11. O FOELIX NIMIUM PRIOR AETAS[1])

Tum

EGO ANGELUS POLITIANUS HOMO UETUSTATIS
MINIME INCURIOSUS NULLUM AEQUE ME
UIDISSE AD HANC DIEM CODICEM ANTIQUUM
FATEOR

Infra

Ber
Codex mihi Carior Auro
Bem

In ultimis singulorum quinionum foliis numeri III—XIII in angulis imarum paginarum a m. pr. perscripti extant: singulorum foliorum marginibus superioribus numeros addidit manus admodum recens IV—CXVI (nam primum integrum quinionis tertii recte quartum esse uoluit). In calce codicis f. CXVI^b haec leguntur

Mei porceli Laurentj ātiq̄tatiſ pignuſ
aegregium

Excidit in medio codice unum folium, quinionis noni septimum (f. LXXVII), quod olim Hecyrae prologum priorem et alterum usque ad u. 29 continebat, et priorem quidem, quamquam spatium quinquaginta uersibus sufficiebat, uix integriorem quam reliqui codices eum praebent: nam in nullo prologo librarius spatio sibi concesso plene usus est.

Scriptus est autem codex in membranis litteris quadratis singulis uocibus non distinctis ita ut praeter primas quasque quatuor uel quinque paginas, quae didascaliam periocham prologum initium fabulae continent, et praeter extremam in qua quaeque fabula finitur paginam, singulae uersus uicenos quinos habeant, nisi insolens uersus extensio dissectionem flagitabat: id quod in Andriae reliquiis semel, in Eunucho quinquies, in Heauton timorumeno decies, in Phormione

[1]) Haec Boëthiana et ipsa a B. Bembo scripta sunt.

sedecies, in Hecyra sedecies, in Adelphis undecies, si recte computauimus, factum est. Bis scripti sunt Andr. V 4, 17 et Hec. III 2, 24: omissi (praeter Ad. III 5, 54, quem et ipse exulare iussi) septemdecim: Eun. I 2, 108. III, 3, 22. IV 4, 32[b]. Heaut. prol. 48. 49. I, 1, 63. 122. II 1, 12. IV 8, 17. Pho. I 3, 20. II 1, 10. 11. 12. IV 3, 30. Hec. II 1, 30. V 2, 25. Ad. I 1, 9.

Litterarum formae quales fere sint non plane quidem, sed satis perspicitur ex imitationibus, quas C. Cocquelines in praefatione editionis suae (Romae 1757) p. IV et Siluester in Palaeogr. II 97 repraesentant. Proxime accedunt, quamquam magnitudine cedentes, ad ductus Vergilianarum schedarum Vaticanarum, quas Ribbeckius Prolegg. Vergil. tab. III imitandas curauit, et communi peritorum iudicio saeculi quarti uel quinti esse putantur. Rara sunt compendia, atque, ubi a Q. pro QUE (etiam in formis quales sunt NEQ.O sim.) saepissime adhibito recesseris, uix ultra lineolam pro M finali positam (ut CLANCULŪ) et colligationem N et T (ut FERUNT), perraro et illas admissas, procedunt. Magna intercedit similitudo inter I et E nec non F et L et T, ut multis locis utram litteram exarauerit librarius discerni nequeat.

Scaenarum initia indicantur binis uersibus superscriptis, quorum priore nominibus personarum graecis litteris rubris — et primis quidem et extremis ordinis alphabetici — exaratae notae, quibus per scaenam utitur librarius, praemittuntur, altero item rubro colore picto earum characteres indicantur: nisi quod ter (Hec. V. 2. Ad. II 1. III 3) *κωφοῖς προσώποις* nota non est addita. Ordo autem personarum in his indicibus fere semper idem est, quo in dialogo sese excipiunt: ut, ubi ab ea consuetudine deflexum est, vix sine causa factum id esse putandum sit. Et commoditati quidem consuluit cum eiusdem characteris personas coniunxit librarius Eun. V 8. Heaut. IV 4. Pho. IV 5. V 8. [V 9.]. Ad. III 4: tum quas priores in scaena commemoratas deprehendit (non

loquentes), priores in indice posuit Heaut. II 3. IV 7: porro non sine auctoritate librorum Eun. V 8 Thraso Gnathoni, Pho. V 9 Chremes Phormioni praemittitur: denique Eun. III 2. IV 3. Pho. II 3 (ubi quidem Demiphonis aduocatorum per hanc scaenam non loquentium nomina illi adhaerent) Ad. V 2, quamquam iam testes codices non habemus, facile fieri potest ut alia fuerit olim aliorum iudicio personarum distributio. In eis autem locis qui restant, Heaut. V 5. Pho. II 1. Ad. [II 3]. II 4 non possumus non librarii indiligentiam agnoscere. Nos in distinctione et inscriptione scaenarum optimi codicis memoriam secuti sumus: neque nos paenitet Antiphilae honestae uirginis honori non eo consulere uoluisse quod Heaut. II 4 mulieris, non meretricis charactere insignitam eam induxerimus: nescimus enim an non illi characteres ad ornatum scaenicum spectauerint.

Correctorum manus, si pauca additamenta praetermittimus scholiastarum[1]) duae uersatae sunt in codice. Et *antiqua* quidem bis in Andriae reliquiis, saepe in Eunucho, raro in Heautont., numquam in tribus ultimis fabulis (nam Pho. II 1, 23. Ad. III 2, 50. IV 5, 64 iam uideo de primae manus correctione non fuisse dubitandum) ita, ut vel apertos uel qui ipsi uiderentur lapsus calami tolleret uel lectiones recensionis Calliopianae substitueret, raro suo Marte aliquid auderet (Eun. II 2, 37. II 3, 15. 44. III 1, 60. III 5, 13. IV 2, 12. IV 3, 9. 21. IV 7, 34. 41. V 1, 15. V 2, 7. 69. Heaut. III 3, 22). Ubi inter lineas correctum est, nonnumquam utrum a prima an ab antiqua factum sit discerni non potuit. Sed ubi in exitu uersuum uocabula addidit a pr. m. omissa,

---

[1]) Scholia codicis Bembini publici iuris feci in Herme uol. II p. 337—402: pauca addidit, de multis rectius retulit Guil. Studemund in Fleckeiseri Annal. philolog. vol. XCVII, XCVIII. (1868) p. 546—571: cui doleo satis magnum numerum errorum typothetae corrigendum relictum fuisse; sed mihi plagulae corrigendae — et difficiles erant correctu — non sunt transmissae.

facile apparet ductus esse eius qui non solitus fuerit maiusculis scribere: atque atramentum idem mihi uisum est quo in summa margine fol. XXII[a] repetitur Eun. IV 7, 1 minusculis exaratus a manu saeculi X[mi] uel XI[mi]: qua in re nisi falsus sum, consequitur illo tempore nostrum codicem non subductum oculis hominum in umbra delituisse, sed simul cum alio exemplari Terentiano lectum esse ab homine docto.

Valde autem inuerecunditer et prorsus impudenter in uenerabili codice, referto illo quidem etiam post correctoris antiqui curas innumeris mendis, grassata est saeculo decimo quinto non prius *correctoris recentis* manus, quae non solum lineolis angulatis diffluente atramento interiectis distinctionem aliquam inducebat, sed etiam ipsas litteras transformauit uel inductis maiusculas suas inelegantes primam manum infeliciter imitantes superposuit atque adeo non detrectauit totos uersus uel partes uersuum radendo plane tollere mutationes suas substitutura.[1]) Substituit autem sua ex codice, qui ad familiam Victoriani et Decurtati pertinebat, sed aliquam partem ad integram recensionem Calliopianam correctus erat: quod cum facile ex uaria lectione subiecta intellegi possit, uisum est haec exempla perspicua congerere[2]) Eun. II 2, 8. II 3, 72 (cum **E** solo) II 3, 81. III 1, 45. 55. V 2, 55. V 8, 26. 30 (cum **E** solo). Heaut. II 3, 78. 129. III 1, 5. 54. 64. 75. III 3, 1. Pho. I 3, 12. I 4, 11. II 2, 12. 15. III 2, 9. IV 3, 63. 70 (cum **E** solo). V 9, 25. 42. Hec. I 2, 102. III 1, 1. III 5, 45. IV 1, 8. IV 2, 8. IV 4, 3. Ad. I 1, 46. 52. I 2, 28. (II 4, 4). 17. (IV 4, 23). (IV 7, 26). 28. V 3, 68. V 4, 23. V 5, 2.[3]) Ex in-

---

[1]) Atramentum correctoris recentis idem mihi uisum est quo in margine f. XCIV[a] post indicem Hec. V 3 scriptum est „Ego frat' Venom..us"

[2]) Locos, quos uel a manifestis librarii erroribus liberauit uel ad consentientem recensionis Calliopianae memoriam mutauit corr. rec., enumerare noluimus.

[3]) Paucis locis lectiones Donati, quae in **D G** non erant receptae,

tegra recensione Calliopiana (contra **D G** uel alterutrum) correctum est his locis: Andr. V 4, 47. Eun. III 3, 13. V 8, 15. 32. Heaut. II 3, 64. 92. III 1, 29. III 2, 16. Pho. II, 1, 54. (II 3, 22). III 1, 15. III 3, 7. IV 3, 63. Hec. II 2, 18. Ad. II 3, 9. (III 4, 19). V 3, 68. V 7, 8. Nostrorum denique codicum nullius auctoritate accedente mutationes inuectae sunt Andr. V 3, 26. V 4, 25. Eun. II 2, 55. II 3, 29. III 2, 31. III 5, 10. 22. IV 3, 6. 21. IV 6, 29. V 8, 13. 32. 49. Heaut. I 1, 20. 63. 93. I 2, 12. 33. (37). II 1, 13. II 3, 14. 91. 112. 127. III 1, 6. 19. 94. III 2, 35. 40. 47. 48. III 3, 9. 34. IV 1, 7. 13. IV 3, 18. IV 5, 15. (29?). V 2, 48. V 5, 6. Pho. prol. 12. I 2, 25. 28. I 4, 11. 35. II 1, 56. 65. 76. II 2, 18. II 3, 48. III 1, 12. III 2, 22. 41. III 3, 28. IV 3, 6. 56. IV 5, 1. 12. V 2, 3. (V 3, 25. V 4, 2). V 5, 6. V 6, 9. 17. 38. V 8, 16. V 9, 22. Hec. (I 1, 7). II 1, 25. III 1, 17. 33. III 5, 12. 23. 28. 44. 55. IV 1, 45. Ad. II 1, 31. II 2, 27. III 3, 11. 70. III 4, 6. 18. IV 7, 5. V 3, 67. (68). V 7, 15. Undecumque haec hausit corr. rec. (bis facit cum Eugraphio, Pho. II 1, 56. Ad. III 4, 18), ter tantum solus uera restituit (Eun. III 5, 10. Heaut. IV 1, 13. Hec. III 5, 28), raro uiam emendationis iniit (Heaut. I 2, 37. Pho. III 3, 28. Hec. III 1, 33) uel haud improbabilia intulit (Heaut. I 1, 93. I 2, 33. V 2, 48. Pho. II 1, 76. III 2, 22. IV 3, 6. V 6, 9).

Nos, quamuis exiguum harum emendationum, si dis placet, pretium esse appareat, omnes tamen exscripsimus et minusculis litteris excudendas curauimus.[1]) Bis membranae parte

---

uel eius interpretationes intulit: Eun. II 3, 11. (72). III 5, 53. Hec. IV 1, 32. (IV 4, 43?).

[1]) In Hec. et Ad. nonnumquam correctorem ipsum tentaminum suorum paenituit ita ut iterum ea sustulerit. Quas retractationes cum in uaria lectione praetermiserimus, hic tamen, ne quid desideretur, componere eas uisum est. Itaque correctum erat Hec. IV 3, 3 IDEMKOCSI
hoc (ac *an* ie?) f
FECERIS 4 FUAT 8 ACTURUS 12 NESCIO IV 4, 3 MATER
QUAE 11. *F. notam add. ante* MUTATIO 21 FILIUMETTIBIILLAM 27
es non
PATER 34 SESE Ad. V 2, 11 UILLIS V 3, 11 ADEOEST 17 NAM

uacua relicta usus est corr. rec., in qua disticha nonnulla perscriberet solitis maiusculis nulla distinctione uerborum adhibita. F. XCVI[a] post exitum Hecyrae haec sunt:

Quis deus hoc medium flammabit crinib. aurum —
aurum significat uilius esse rosa [1])

F. XCVII[a] (quod quidem duodecim priores uersus prologi Ad. continet) haec leguntur:

Fabula constituit toto notissima mondo
gorgoneos uultus saxificumque nefas
hoc monstrum natura potens nouitate ueneni
ex oculis nostris iusserat esse malum
hanc auro genitus iouis ales pre sole diua
mactans erato conspicit ingenio
diriguit mirata necem fatumq. ueneni
uertit et in morem decidit ipsa lapis
sic presens abssensque simul cecumq. uidendo
ludit et ignarosapetor ab oste redit

Tantum de correctoribus. Primae autem manus lectiones ut omnino pro huius editionis fundamento habuimus, ita etiam in *orthographia* eam ducem secuti sumus, quantum id fieri potuit. Itaque, ut plenum cornu promiscue effundamus, constanter dedimus *nihil, uehemens, cuius, cui* (item composita, nisi quod *quoiquam* Pho. V 7, 4), *cur, suspicio, conuicium, accerso* uel *adcerso,* fere constanter *mihi* (*mi* Heaut. IV 1, 3), *cum* (*quom* Pho. V 6, 8. Ad. II 3, 1. III 1, 9. *aecum* seruare poteramus Andr. V 3, 30. Eun. II 3, 95), *prehendo* (*prendo* Pho. IV 3, 15. *conprendi* Eun. V 1, 20): mancipauimus nos auctoritati codicis in uocali secundae et tertiae personae

---

18 INTEROMNIA (se) 23 DUO (s) 34 AMBORUM (ips) 38 IMPUNERE (face) 42 SCIREET (s)
43 TUDE (i) 54 EGO 58 ILLI (c) 59 ISUIDERO (tuc)

[1]) Carmen est in Anthologia Meyeri n. 1141: discrepat noster in his: 2 in dumis sentib. 3 amantis 4 Martem 5 quit lasciuae 6 pongere corda potis 7 queras ignis 8 Set preueat 9 erba

uerbi auxiliaris post uocales et M tollenda uel seruanda (sed in eo non obtemperauimus, quod terminationis UM consonam finalem sustulit Eun. III 5, 64. V 4, 37. Hec. III 5, 7. Ad. II 2, 23), in medio sono U et I litterae exprimendo (non recepimus *uitiperandus* Pho. III 1, 1), in E vel O post U scribendis, in accusatiui terminatione IS uel ES eligenda (itaque Ad. V 4, 26 *posterioris* restitue: sed in nominatiuo IS spreuimus Eun. prol. 20. Pho. V 8, 83. V 9, 19. Ad. III 4, 57), in particula interrogatiua affixa ante uocales uel plene NE uel sine uocali adhibita (falso affixa nonnumquam erat expellenda ut Andr. V 6, 11. Eun. I 2, 82. (V 3, 10.) V 8, 23. Pho. V 9, 44. Ad. V 1, 8. Heaut. IV 7, 2.), in dentalis finalis gradu uel medio uel tenui ponendo (nisi quod non satis constantes fuimus in tertiae personae uerbi D admissa Eun. II 3, 51. Hec. I 2, 114, exclusa Eun. V 3, 10. Heaut. V 2, 14. Ad. I 2, 24.), in praepositionibus uerborum compositorum uel assimilatis uel non assimilatis (sed extra compositionem spreuimus *of factum* Heaut. V 2, 3, *op peccatum* V 2, 37, non ita *at te* Ad. II 1, 32), in *tanquam* uel *tamquam* (sed Pho. I 2, 15 *Tam quam* diuisimus cum Bentleio), *iandudum* uel *iamdudum* et similibus praeferendis, in liquida geminanda in *clientellam* Eun. V 8, 9, *tutella* Hec. prol. II 44, *ganneum* Ad. III 3, 5 (quamquam *ganeos* (sic) extat Heaut. V 4, 11: non recepimus *anhellantem* Hec. V 3, 25, neque ausi sumus simplicem admittere in *gero* Heaut. V 4, 10), in *cottidie* uel *cotidie, exspecto* uel *expecto* et similibus, *tantopere* uel *tanto opere* recipiendis (non admisimus *tantocius* Heaut. IV 8, 26), in praepositionibus *a ab abs aps* et *e ex* ponendis (*e me* restitue Heaut. III 1, 2. Pho. V 1, 38), in *hoc* pro *huc* seruando, in *haut* uel *haud* uel *hau* (quod quidem praeter Hec. IV 2, 15 non legitur) exhibendis, in Y graecorum uocabulorum seruando, in terminatione participiorum UNDUS uel ENDUS eligenda (nisi quod in quarta declinatione constanter IUNDUS dedimus): neque singulis exemplis extantes formas *coieci* Hec.

I 2, 57, *gongrum* Ad. III 3, 23, *posquam* Hec. I 2, 86, *prosus* Hec. IV 4, 51 (*prorsum* pro *prosum* erratum est Eun. II 2, 27), *isdem* nominatiuum singularis Heaut. V 1, 23 oblitterare uoluimus: fortasse Eun. prol. 10 *in Thensaro* seruandum erat ut in titulo fabulae Luscii. Contra aequabilitati nimium consuluimus pro *percunctatum* Pho. II 4, 22 scribentes, ut septies codex praebet, *percontatum:* tum non ferentes *ne* pro *ni* Eun. IV 4, 43. Pho. I 3, 18. III 3, 14 neque *ni* pro *ne* Pho. prol. 31. Ad. II 4, 18 positum: porro si Ad. I 1, 2 *ierant* et Hec. V 3, 15 *audierit* producta antepaenultima omnium librorum testimonio firmata esse reputaueris, ne Pho. IV 1, 7 quidem *audieras* (sic **A** cum **DG**) reiciendum fuisse apparet. Neque *qui* datiuus Pho. III 2, 29 (cf. Donat. in Andr. I 1, 140) et *iniecit* praesens Ad. IV 5, 76, *nollis*, *mallim* coniunctiui Eun. II 2, 41. Pho. IV 3, 53, *ostat* compositum Eun. III 2, 30, *cotio* contractum Pho. II 2, 32 (cf. *noisses* II 3, 35) alia de causa exulant, nisi quia sola sui generis exempla essent. Paenitet me quod prae *eis* datiuo et ablatiuo pronominis semper spreui *is* (Eun. I 2, 88. Heaut. I 1, 69. Pho. I 2, 28. Hec. V 1, 29: mutandum erat Eun. II 2, 19 Ad. IV 5, 37), non ita quod *iis* (Eun. V 5, 31. Heaut. III 1, 92. Pho. I 2, 76. V 2, 6. V 3, 6. Hec. V 2, 21. Ad. V 4, 16) et *ii* nominatiuum (Pho. I 1, 7. Ad. prol. 23) pro *ei*. Nam in I simplici et geminata peccare solet scriba in utramque partem: quippe qui et fere ubique genetiuos nominum secundae declinationis in IVS IUM excurrentium duplici I instruat et nonnumquam uerbi *eundi* imperatiuum *ii* et semel, non plus, ni fallor, *dii* (Andr. V 6, 9) praebeat, et una dempta non solum saepissime perfecta compositorum uerbi *eundi*, sed etiam in nominatiuo plurali exhibeat *cuppedenari cetari lani* (Eun. II 2, 25. 26, ubi cf. Eutyches), *fili* (Pho. V 3, 6), in ablatiuo *ingratis* (Eun. II 1, 14) et *gratis* (Ad. IV 7, 26). Dubitari poterat, an pro *nunc* posita *nun* (Eun. I 2, 80. Heaut. V 3, 7) et *nūm* (Eun. I 1, 1. Heaut. prol. 10. Hec.

II 1, 8. V 1, 37. Ad. III 1, 3) consilio scripta essent a librario: sed cum manifesto errore *nunc* pro *num* (Eun. II 2, 41. III 5, 1 *bis*. Pho. II 4, 8. III 2, 24. III 3, 30. V 6, 6. Ad. IV 5, 63) illatum sit, culpam potius scribae agnoscere uoluimus. In secunda persona perfecti cum et syncopatae et plenae formae utraeque vel recte uel falso adhibitae sint, uersu exigente et plenas syncopatis substituimus (Eun. II 3, 85. V 6, 16. Pho. II 1, 72. Ad. IV 3, 13) et syncopatarum pronuntiationem etiam scribendi ratione expressimus (Eun. II 2, 10. V 1, 16. Heaut. III 1, 20. 27. III 2, 16. IV 6, 12. V 1, 18. V 5, 15. Hec. II 2, 9. IV 1, 45): item Hec. II 1, 38 *adsimulauerit*, Ad. I 1, 30 *insuerit*, Hec. V 4, 5 *dixe* reposuimus, Heaut. V 2, 48 *iusse* ex deprauata scriptura elicuimus. Et cum *diuiti* non nisi in exitu uersus tribus syllabis efferre poëtae placuerit (Pho. II 1, 46), contra librarium *ditias ditiis ditioribus* scripsimus Heaut. I 2, 20. III 2, 16. Pho. I 1, 8. Ne in exitum quidem uersuum quadrisyllabum *periculum* eiusue casus admisit poëta: quod contra codicem trisyllabum oculis subiecimus Eun. III 2, 23. Heaut. I 2, 36. V 2, 27. Pho. I 2, 8. II 2, 12. 19. V 8, 40. Hec. III 1, 46. V 1, 41. Ad. II 2, 32. Neque reliquimus *habesne uidesne* formas, ubi metrum *haben uiden* flagitat (Eun. IV 4, 7. V 1, 20). Item in imperfecto quartae declinationis semel tantum concedente (Hec. I 2, 103. cf. Andr. I 1, 63), semel cogente metro (Pho. I 2, 33) uocalem copulatiuam E in IEBAM seruauimus: contractam formam, quam librarius Pho. IV 1, 16. IV 3, 37. Hec. prol. II 8 admisit, reuocauimus Eun. I 2, 33. 75. IV 4, 33. IV 5, 10. V 6, 3. Heaut. II 3, 68. Pho. III 2, 44: item *rediebat* Hec. I 2, 96 sustulimus et ubi *aiebam* duabus syllabis pronuntiandum erat (tres implet Andr. V 4, 27. Heaut. V 1, 51. V 2, 7), uocalem copulatiuam eiecimus (Pho. III 1, 16. IV 1, 6. Hec. II 1, 41. Ad. IV 2, 22. IV 6, 5).

Constanter autem recessimus a consuetudine codicis in eo quod—numquam non monito lectore, nisi in indicibus scae-

narum — non tulimus U geminatam. Praeterea nonnulla, quae ex mala consuetudine iuniorum irrepserant, erant eliminanda: sic, ut de E pro AE et AE pro E, de B pro U et U pro B positis, de nasali falso in nominatiuum et ablatiuum primae declinationis et in ablatiuum tertiae ascita, de accusatiuo secundae ablatiuo substituto atque de ablatiuo accusatiui uicario, de T tertiae personae sing. uerbi suppressa, de terminationibus tertiae personae sing. et plur. inter se confusis, de uitiis ex sibilantis pronuntiatione ortis, de *cum* pro *con* et *con* pro *cum* adhibitis taceam, haec remouenda erant: in compositis *di* pro *de* praefixum (Eun. II 3, 24. V 8, 37. Pho. V 6, 16): geminata consonanti scripta *repperio* (Heaut. II 3, 98. III 2, 22. IV 1, 46. Pho. I 4, 1. Hec. II 1, 3. IV 4, 40) et *opperio* (Pho. V 3, 33): simplici D scriptum *reduco* (Hec. III 3, 31. 43. III 5, 3. Ad. V 3, 44. falso reliqui Pho. I 2, 36): aspiratum *his* pro *is* (Andr. V 4, 32. Eun. I 2, 125. Pho. II 4, 21) et *habeo* pro *abeo* (Heaut. V 1, 55. Hec. IV 2, 10. Contra aspiranda erant *ora* Eun. II 3, 50, *orsum* Hec. III 4, 36, in media uoce omissa est H in *moeco* Eun. V 5, 22, addita in *Dorchio* Pho. I 2, 102: *pulcher* numquam non aspiratur): *reliquos* pro *relicuos* (Eun. II 2, 9. V 5, 26. Heaut. I 2, 19. Hec. III 5, 40. IV 2, 11. Ad. III 2, 48. Genuina est scriptura Pho. I 1, 3. Hec. IV 1, 55): *multis modis* pro *multimodis* (Heaut. II 3, 79. Pho. III 1, 1. Hec. II 3, 7. Seruatum est compositum Andr. V 4, 37): denique raro occurrentia *oportunus* (Eun. V 8, 47. Ad. III 2, 24), *obtabit* (Heaut. IV 5, 8), *atquin* (Pho. II 1, 33), *milies* (Eun. III 1, 32), *nata* (Hec. IV 1, 57). Neque participii praesentis terminationem sine N tulimus (*abies* Eun. V 1, 14. *indiliges* Ad. IV 5, 50: neque *trastulit* Hec. I 2, 94: contra secunda praesentis nasalem asciuit Eun. III 5, 11 *adspectans*) neque pro N finali positam M in *forsitam* Andr. V 5, 1. *ituram* Eun. III 2, 9. *audim* Hec. I 2, 3. *saluam* III 2, 18. *illam* Ad. III 4, 2: uel adeo in *columem* Pho. II 1, 57 et *limem* Hec. III 2, 18.

D Antiquitate et dignitate proxime ad Bembinum accedit codex VICTORIANUS Faërni h. e. Laurentianus XXXVIII 24 saeculi non, ut Bandinio uisum est, undecimi, sed decimi uel adeo noni, possessus olim a Petro Victorio, ut ipse narrat in Epistula ad Carolum Borromeum Cardinalem praemissa editioni Faërni: cui cum eum Romam misisset Victorius, sine dubio iactura quam codex Basilicanus quaternione sexto amisso fecerat, ex eo sanata est. Aliorum hominum nomina quae in membrana cum ligatura cohaerenti perscripta erant nunc erasa sunt: restant duae tantum possessorum notitiae

1, Questo libro è di gânozo d'ātonio dipucc^{i}o

2, hic terētius eſt Laurentii petri coſmi de mediciſ qui inuen ||| reddat qa ũm fecit m proprius terētius.

In eadem membrana recenti recta ‚Terentii opus', uersa ‚Tenentius' *(sic)* scriptum est ab eadem manu, quae in primo folio antiquo satis modeste haec tradidit

Terentij opus ī pergameno uetuſtiſſimū:
qđ dicitur ab ipso Terētio ſcriptū.

Eademque in membrana recenti epigramma „Natus in excelsis" (845 in Meyeri Anthol.) addidit et repetiuit A r- gumentum Andriae in codice ipso obliteratum.

Constat codex ex XXII fasciculis, quorum tertius, quartus, ultimus terniones sunt, reliqui quorum quidem signaturas uidi quaterniones: de eis foliis, quae inter septimum et decimum quartum quaternionem intercedunt, propter ligaturam non potui iudicare, nisi quod ad locum perturbatum Phormíonis (u. in I 4, 29) enotaui foliis 101—108 quaternionem effici. Duo folia, quartum et quintum (u. in Andr. I 1, 71) reliquis paululo recentiora sunt.

Fol. 1ª olim index fabularum, quem C. Sulpici periocha Andriae excipiebat, scriptus erat: nunc ille fere euanidus est, ut haec equidem legerim

P. TEREN . . . . . . COMEDIAE
VI ANI . . . . E EUNU
CHVS. PI RMIO HE . . . ONTUMO
R. MENOS HECHYR . . . . TER
O?

B'

IENTUM AND

Ex duodecim autem trimetris Sulpicii uix quicquam legi poterat. V. 2. 3. 4 fabulas eodem ordine enumeratas fuisse apparet quo in codice se excipiunt: Andria Adelphoe Eunuchus Phormio Heauton timorumenos Hecyra: tum quid praeter ‚feliciter Calliopio' infuerit dolendum est quod nescimus. Exit Hecyra ‚sexta fabula' in Q. XX^mi f. tertio recto subscriptione addita CALLIOPIUS RECENSUI, a qua diuulsum est quod satis mire olim additum fuerit BONO SCOLASTICO, in eodem folio uerso praemissum indici

PRISCIANI . UD. GRAMMATICI
CAESARIENSIS . DE METRIS FABULAR̄
TERENTII. ET ALIOꝝ COMICOꝝ

Sequitur is libellus Prisciani usque ad „restituere musicae locum" (p. 426, 12 K.), resecto exitu qui graeca exempla tenet. Excipit nescio quod edictum („Anonymi explicatio quarundam notarum antiquarum" ait Bandinius) inc.. „In multis illud oratoriū nom̄", desinens in longa subscriptione quam non exscripsisse me paenitet. Tum Senecae epistula CXX dimidia: „SENECA LUCILLO SUO SALUTEM. Epiſtola tua per plures quaestiunculas", des. „aduertitque in se omnium animos. FINIT EPISTOLA SENECAE." Denique epistula de rebus astrologicis „PETO SIRIS NEC HEPSO REGI SALUTEM. De his quę a me ad humanę uitę cautelā", des. „aduerſa omnia prouenient. EXPLICIT." In inferiore pagina inter rasuras haec sunt DIIS LUNAE CŪ NUMERIS SUIS.

Exaratus uidetur codex non una manu, sed duabus minimum, quae mutuas tradebant operas, ita ut et altera

alteram exciperet et ab altera scripta corrigeret et glossis instrueret[1]: sic, ut exemplo utar, Heaut. prol. 48 manus ab ea quae eo usque scripserat diuersa post *preciū* excipit, eadem omissum a priore *possit* u. 47 ab initio uersus supplet, eadem scholia addit. Correcturis autem magis est refertus codex quam ullus alius Terentianus quem uiderim: in quibus cum eiusdem aetatis et inter se persimiles sint amborum scribarum ductus neque ex atramento semper, uter correxerit, cognosci possit, nolo spondere recte a me ubique *primae et secundae manus correcturas* discriminatas esse: quae nomina iam apparet aliter atque uulgo fieri solet adhibita esse. Atque cum iam externa signa non sufficiant ad manus librariorum discernendas, ne ex natura quidem emendationum certum criterium de earum auctoritate repeti potest. Nam cum exemplar, ex quo codex transcriptus est, recensionem integram Calliopianam exhiberet correctam ex Donato, potuit is, qui nostrum relegit, uel omissas prius Donati lectiones postea inserere uel reprobatis Donati lectionibus ad primam archetypi manum redire uel — id quod saepe factum uidetur — adhibito alio apographo recensionis Calliopianae non correcto a lectione prius praelata deflectere. Accedit alia difficultas quam cum fere omnibus reliquis Calliopianae recensionis libris participat noster, quod plerumque quidem emendandae litterae rasuris (quarum incredibilis est multitudo in nostro) deletae sunt, saepe tamen seruatis emendatio superscripta est: ut nonnumquam uerene ea sit emendatio an interpretatio discerni non potuerit.[2]) Praeterea hic illic manus saeculi XV^{mi} (*corr. rec.*) in codice uersata est.

---

[1]) Eodem minio, quo personarum notae pictae sunt, f. 66^{b} ad Eun. II 3. 74. 75 in margine scripta sunt haec „Omnia uin | cit amor Henri(1)cuſ | iuueniſ." F. 99^{a} pone Pho. I 3, 5. 6 est „barieſ": quod quid sibi uelit non magis expedio quam quid illud „diaſter", de quo u. in Andr. I 2, 29.

[2]) Inter glossas scholia nonnulla *Donati* reperiri indicaui in Herme

Prologum in singulis fabulis antecedit argumentum, excipit didascalia: nisi quod Andriae nulla est didascalia, ante Eunuchi prologi u. 30., a quo eius initium fit, nihil restat nisi inscriptio ARGUMENTUM, id ipsum autem desideratur.

Versuum distinctio seruata est in prologis constanter, raro in comoediis: sed initiales magnae uersuum in archetypo descriptorum memoriam nonnumquam reuocant.

Personae aeque atque in Bembino litteris graecis rubris, quae in indicibus praemissae sunt nominibus, distingui solent. (Initiales, ut in reliquis libris Terentianis, adhibitae sunt Eun. I 1. II 3. III 1. 2. 3. (4.) 5. IV 1. (2.) 3. 4. 5. 6. 7. V 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Heaut. I 1. (IV 2). (V 5). (Ad. II 1. V 8).) Et satis quidem frequenter in notis **D** consensit cum **A**, praesertim si quam facile ϵ cum *Θ* uel *Φ*, *I* cum *Z*, *Α* cum *Δ* confundi potuerit reputes (u. Andr. V 5. Eun. I 2. II 1. Heaut. I 2. II 1. 2. 3. III 1. 3. IV 1. 5. 6. Hec. III 1. Ad. I 1. 2. III 5. IV 2. V 1. 3. 4. cf. V 7), longe tamen frequentior est dissensus, ut non ausim pro certo affirmare grammatici alicuius positione notas illas inuectas esse.

II p. 338. Eis quae in annotatione critica exscripsi (Andr. [III 2, 27]. IV 3, 5. V 1, 6. 20. V 4, 38) haec addenda sunt: Andr. V 1, 20. *Scdm donatum ‚tum' in ūſu non ſcribit᷑ ſ' ſubaudit᷑.* V 4, 9 lactas: ł *iactas ſcdm donatum* (sed Donatus noster enarrat ‚lactas'). ib. 16 si crito est hic (sic cum **EGV**); *ſic .ſ. crito ē hic mitte ſcd̄m donatū. hic enī̄m chremes traduc̄ illum ab iracundia dicendo ſic eum ēē.* ib. 36. Sane: *al ne ſcdm ·d.* V 5, 7 *In aliis libris daui persona hic infertur ſcdm. donatū.* Eun. I 2, 120 me finxisse: *dū feci quę dixi contra eū. al dixisse ſcd̄m d.* II 1, 14 ingratus: *ł ingratis .i. non ultro ſcdm donatum.* ib. 16. nimis me indulgeo: *ſic ueteres qđ nos mihi ſcd̄m d.* Neque dubito quin qui dedita opera alias Donati reliquias in codice scrutetur non frustra laboraturus sit. — Etiam in scholiis triuialibus, quae saepe mirum in modum disiecta et a suo loco remota produnt, quantopere in archetypo Terenti uersus notis obnubilati fuerint, sunt malis mixta quaedam bona: grammatici laudantur Porphyrio, Seruius, Priscianus, Isidorus, auctores adhibentur praeter Horatium et Vergilium Liuius in prima decade ‚ab urbe condita', Cicero, uelut ‚in epiſtoliſ ad caſſium', Iuuenalis.

Ceterum **D** litteras notis inseruientes etiam ex medio alphabeto (uelut *M N O Π*) desumpsit.

Annotationis grammaticae nescio an uestigia relicta sint in paragraphi (*Γ*) et antigraphi (*Y*) signis saepe adhibitis. A capite primi uersus scaenae antigraphus posita est Andr. V 6. Ad. II 2. 3. 4. III 1. 4. IV 6. V 7. (in indice scaenae Eun. II 3), paragraphus Ad. V 9. Eun. IV 1. 2. Heaut. I 1: ab initio uersus in media scaena interlocutore mutato illa Ad. II 1, 13. 29. II 4, 14. III 1, 22. 37. III 4, 55. IV 1, 45. Eun. I 2, 19. 50. 82. 98. 99. 117. III 2, 13, haec Eun. II 3, 22. Pho. II 1, 9: non mutato illa Ad. III 1, 76. V 3, 7. V 7, 18. V 8, 13. Eun. prol. 14. I 2, 66. II 2, 13. 19. II 3, 17. III 3, 22. III 5, 44, haec Eun. V 2, 41. Pho. I 2, 82: in medio denique uersu haec extant Ad. I 2, 13 *Y denique,* 67 *Y etsi Aeschinus,* III 4, 21 *YB. hem*, V 8, 12 *YΔ quid,* Eun. V 4, 29 *Γ uirginem.*

Quae significatio sit accentuum super singulas uoces Hec. V 4, 21 additorum, fortasse musices historiae periti expedient.

G Codex Decurtatus, quem in Vaticana bibliotheca esse refert Faërnus in Eun. IV 4, 53, etiamnunc in eadem asseruatur signatus n. 1640. Scriptus est saeculo XI^mo^ uel XII^mo^ in membranis, quarum hodie quinquaginta nouem supersunt, a manibus inter se diuersis, ita ut singulae paginae 27—32 uersus habeant sine distinctione metrica. Exciderunt duo folia post f. 35 (u. in Eun. V 2, 9) fere octo post f. 46 (u. in Pho. V 2, 14 et Heaut. II 3, 72), tria fere post f. 57 (u. in Heaut. V 5, 5 et Hec. 1 2, 119), denique extrema post Hec. III 1, 29.

F. 1^a^ initio Andriae hic index praemissus est

TERENTII. AFRI. COMMOEDIE. N. VI. ANDRIA. ADELPƆOE. EU-
U
NCHUS PƆORMIO. ϵAUTON TIΩORUΩENOS. ƆϵCYRA. FELICITER.
CALLIOPIO. P. TERĒTII. AFRI ANDRIA. INCIP̄. LEGE FELICITER

Sequitur epigramma „Natus in excelsis" — „sic puto cautus erit": tum ARGUMĒTŪ ANDRIAE. „Sororem falſo creditam" — „aliam carino coniugem." PROLOGUS. Finitum prologum personarum notis omissis excipit primi actus u. 1 „Voſ iſtec." In quatuor fabulis, quae non sunt decurtatae a capite, Argumentum, Prologus, Didascalia eodem ordine se excipiunt quo in Victoriano, nisi quod aeque atque in illo Andriae didascalia nulla est: in Eunucho post u. 30 prologi Argumentum legitur: post Phormionis prologum tres uersus — tot didascalia implere solet — uacui relicti sunt.

Scaenarum initiis interlocutorum nomina maiusculis uel minusculis perscripta praemittuntur: eorumque initialibus per scaenam dialogus distinguitur. Additae autem sunt eae initiales in spatiis ab eo, qui uersus poëtae exarauerat, uacuis relictis: quae explendi officium ei, qui per alternas uices succedebat, mandatum fuit, idemque ea quae antecedens scriba absoluerat relegit et correxit, parem operam in eis, quae ipse conficiebat, a succedente expectans. Interpretamenta inter lineas et ad margines ascripta, magnam partem cum scholiis triuialibus recensionis Calliopianae consentientia, eodem tempore et ex eodem exemplari, ex quo comoediae ipsae, ab eisdem librariis transcripta esse putanda sunt.

Fragmentum VINDOBONENSE (Cod. Philol. 263 = V in **V**
Catalogo Endlicheri) sex membranarum est saeculo X^{mo} uel XI^{mo} scriptarum, in quibus exitus Andriae (V 4, 9—V 6, 17), tum, intercedente hac subscriptione

P. TERENTI AFRI ANDRIA EX
i ce
PLICIT· Calliopus renſui INCI .
PIT ADELPHE: ARGUMENTŪ I
N ADELPHOE

id ipsum argumentum atque, didascalia et prologo omissis, eius fabulae initium usque ad II 1, 4 *SAN. Ego iſtam in-*

uitis omnibus AES extant, metris non indicatis: interlocutores initialibus nominum significati sunt.

P Parisinus[1]), codex Regius Lindenbrogi, Guyeti, Dacieriae, nunc in Bibliotheca Imperiali Parisiensi n. 7859 (antea 290. 5572), olim apud S. Dionysium, ut testatum est f. 41ª extr. „Iſte liber eſt de Sancto Dioniſio in Francia", membranaceus est saeculi decimi picturis ornatus, quantum ex delineatione ab amico facta colligo, longe elegantioribus quam Vaticanus et Ambrosianus, foliorum 176 antiquorum — praeterea et a capite et in exitu noua membrana agglutinata est: in illa est repetitum „Hic liber olim fuit S. Dionisii in Francia" —, quorum a septimo inde quaterna in fasciculos colligata sunt — in Q. IIII. duo folia recentiora iniecta sunt, 29. 30 signata, u. in Andr. IV 5, 8 —: in ternione autem a quo incipit codex, bibliopegi culpa ita turbatum est, ut post f. 3., quod argumentum et prologi Andriae u. 1—19 continet, positum sit quartum id quod I 1, 82—132, quintum id quod I 1, 32—81, sextum id quod prol. 20—I 1, 31 tenet.

F. 1ª perscriptus est breuis tractatus de substantiae definitione Aristotelia. F. 1ᵇ rubris maiusculis hic index

TERENTI AFRI
COMOEDIAE N VI
ANDRIA
EUNUCHUS
HEAUTON TIMORUMENOS
ADELI|| |E
HECYRA
PHORMIO
FELICITER CALLIOPIO

---

[1]) Videatur de hoc codice Silvester Palaeogr. II p. 154 sqq. Fr. Ritschl in Nouo Museo Rhenano uol. VIII p. 289. Equidem relata mihi ab Augusto Fritschio refero.

Sequitur minusculis scriptum notum epigramma, ita contractum

Natus in excelsis tectis Kartaginis alte
  Romanis ducibus bellica preda fui
Descripsi mores hominum iuuenumque senumque
  Que (?) quisquis tentat sic puta cautus erit.

F. 2ª poëtae imago pectore tenus in clipeo efficta, a duobus histrionibus sustentata, repraesentata est: superscriptum TERENTI.

F. 2ᵇ armarium, in quo laruae tredecim actorum Andriae expositae sunt, pictum est.

F. 3ª post Argumentum, scriptum illud minusculis, non ut ante reliquas fabulas pictum rubro et atro colore alternante, prologi figura expressa est sine inscriptione.

F. 3ᵇ prologi versus 19 priores scripti sunt, spatio sex uersuum inter u. 13 et 14 uacuo relicto.

Singulae paginae uicenis quinis lineis leuiter incisis distinctae sunt. Imagines singulis scaenis praefixae uersuum X—XIII spatium sibi uindicant, praetereaque, ubi finita scaena non satis supererat loci ad imagines recipiendas, extrema pagina uacua esse solet. Super et inter imagines binis uersibus maiusculis rubris nomina personarum cum characteribus picta sunt — archetypi memoria nonnumquam praue intellecta — itemque rubrae sunt initiales nominum, quibus per scaenas distinguitur dialogus. Versuum initia maiusculis ante lineas paulum excedentibus significantur. Nulla est uersuum discriptio Eun. II 2, 52—III 3, 9 neque in foliis recentioribus 29, 30.

Eodem ordine, quo in Andria, prologum praecedunt in reliquis comoediis praeter Eunuchum (cuius prologus diuulsus est (u. in Andr. IV 5, 8), aedicula et argumentum desunt) didascalia, personae in aedicula expositae, argumentum.

Correctorem ita a prima manu distinguit Fritschius ut modo „manui secundae" modo „iuniori" correcturas assignet,

praeterea etiam de „scholiastae" opera testetur. Scholia refert in f. duodecim prioribus permulta esse, deinde rarescere, nonnullis locis plane deesse: scaenarum argumenta in margine enarrari.

In calce codicis f. 176ᵇ librarius confessionem peccatorum atque ex ‚problemate arithmetico', de quo post Th. Mommsenum (in Nouo Mus. Rhen. IX p. 298) nuper egit L. Mueller in Fleckeiseni Annalibus a. 1865 p. 217, uersus 15—22[1]) adiunxit.

C Ex eodem quidem exemplari atque Parisinus, sed ab homine Germano, ut uidetur, multo minus latine docto et metrorum imperito descriptus est saeculo decimo VATICANUS n. 3868, picturis et ipse ornatus, in membranis formae maximae XCII, quarum LXXXVIII priores (de f. 16 u. in Andr. IV 5, 8) in quaterniones undecim colligatae sunt. Parisios eum a. MDCCXCVII asportatum, Romam reportatum esse a. MDCCCXV in fronte indicatum est.

F. 1ᵇ index praemittitur

P̄. TERENTI. ĀFRĪ
COMOEDIAE .N. VI.
ANDRIA
EUNUCHUS
HEAUTON TIMORUMENOS
ADELPHOE
HECYRA
PHORMIO
FELICITER CALLIOPIO

F. 2ᵃ poëtae imago pectore tenus depicta est in clipeo, quem duo histriones personati tenent: in summo margine est inscriptio TERENTI.

---

[1]) Discrepantia a codice Einsidelensi haec est: 15 Quatuor 17 fuscata terni 18 hic 19 terni 20 hic.

F. 2ᵇ uacuo relicto sequuntur f. 3ᵃ laruae actorum Andriae depictae et f. 3ᵇ eius fabulae argumentum.

Quatuor ultimis comoediis praemissa sunt didascalia, armarium, in quo per tres uel quatuor tabulas personae expositae sunt, argumentum litteris maiusculis scriptum, quod prologi imagine antefixa excipit prologium.

Andriae didascalia nulla est: Eunuchi didascalia seruata est, sed desunt argumentum et personarum aedicula: prologum corrector saeculi undecimi in calce Andriae addidit.

Singulae paginae tricenos ternos uersus habere solent: sed imagines scaenarum initiis praefixae X—XIV uersuum spatium exigunt, itemque ut in Parisino, ubi scaena in inferiore folio finita non sufficiebat figuris delineandis membrana, nuda remansit.

In scaenarum indicibus uerba quidem exemplaris cum fide expressit librarius, sed cum binos uersus, quos in illo personarum nomina occupabant, in unum plerumque — minio illum pictum — contraheret, saepe miris confusionibus imperitiam latini sermonis prodidit (u. e. gr. Pho. I 2. II 4. III 3. IV 1. 3. 5. V 8). Nos breuitati consulentes Vaticani testimonia Parisinis subiunximus, nisi ubi insignes illius errores notandi erant. (Heaut. II 3. 4. III 1. 2. 3 nihil de indicibus Vaticani in chartas meas retuli). Etiam per scaenas interlocutores rubris nominum initialibus discreti sunt.

Scripsisse se codicem testatur subscriptione Hrodgarius (u. in calce Phormionis): neque dubito quin quod ego manum secundam et scholiastam a prima manu discreui, id potius ita dicendum fuerit, Hrodgarium, qui etiam saepe inter scribendum errores animaduersos statim sustulerit, ipsum singula pensa correcturum retractasse eundemque postea addidisse scholiorum partem.[1]) Tum uero hic illic lector attentus eiusdem

---

[1]) Sic Andr. V 2, 22. 23 ea quae ‚scholiasta' in margine ascripsit, iam in continuitatem uerborum erasa priore scriptura recepta extant a prima manu.

fere aetatis non potuit sibi temperare, quominus de suo quoque glossas adderet: certe in Andria praeter 'scholiastae' manum duae aliae deprehenduntur, quarum altera Donatum nonnumquam testem producit[1]), altera in uocabulis poëtae ex sermone plebeio et latinitate corrupta interpretandis potissimum sibi placet: sic Andr. I 1, 2 a manu eius, qui frustulos Donatianos inseruit, ascriptum est ad *adesdum: parelcon*, ab ea, quae mihi Hrodgarii uisa est esse: *dum prope ades*, a tertia eiusdem aetatis: *adiectio syllabica.* Ceterum bona pars horum scholiorum in reliquis codicibus recensionis Calliopianae redit. Denique manus quaedam saeculi XI^{mi} uel XII^{mi} in codice elaborauit ita ut argumenta scaenarum enarraret et praeter alia argumentum prosaicum Eunuchi (u. p. 89) adderet.

B Basilicanus reclusus in Tabulario Capituli Basilicae Vaticanae membranaceus est saeculi decimi fasciculorum quatuordecim, quorum tredecim priores quaterniones sunt (uel potius fuerunt, u. infra), decimus quartus quinio, et nouem foliorum. Praefixus est quaternio continens in binis columnis scriptam a manu eiusdem aetatis partem Commenti Eugraphiani, porrectam illam usque in primam paginam codicis Terentiani uacuam ab eius librario relictam: sunt uero commentarii in prologos inc. ab Andr. 26 „quas faciet de integro comoedias“: post Phormionis prologum subscriptio est EXPLICIVNT EXPLANATIONES PROLOGORŨ. INCIPIT COM̃TŨ EOGRAFII IN ANDRIA : quod commentum exscriptum est usque ad actus tertii finem, ubi post uersum Vergilianum haec

---

[1]) Velut Andr. prol. 5 opera abutitur] *extra rectū usū .... ł extra consuctudinem, Donat' Utimur fructu manentiū rerū. Abutimur cū depdim9.* 11. non ita] *Donat' ualde* II 3 in. *hic incipit alia scena teste donato* III 5, 3 futtili] *Futile uas a fundendo hoc quod continere non potest. ĩde homo futilis.* Etiam Priscianus non ita raro testis adhibetur.

addita sunt: & *dicim9 ulcifcor aduerfariū ·l· ultionem capio de aduersario.*

In codicis Terentiani f. 1[b] rubris maiusculis index est

P. TERENCII AFRI COMOEDIAE
N : VI : ANDRIA : EVNVCHVS :
HEAVTON TIMORVMENOS
ADELPHOE : HECIRA : PHORMIO :
FELICITER CALLIOPIO

Infra poëtae imago pectore tenus delineata in clipeo a duobus histrionibus personatis tenetur.

F. 2[a] aedicula cum tredecim laruis Andriae personarum picta est.

F. 2[b] continet ARGUMENTUM ANDRIAE et prologi initium: prologi figurae delineandae uacuum spatium relictum est: nec non per totum librum et aediculis et actoribus ante singulas scaenas pingendis destinata membrana intacta est, ut saepissime XXVIII uersuum, quem singulae paginae recipere solent, numerus non impleatur. Sextus quaternio excidit: quam iacturam reparabat homo saeculi XV[mi] in septem membranis interiectis ea quae exciderant supplendo (u. in Eun. V 4, 15. Heaut. II 2, 1). In calce codicis haec sunt disticha

OPTIME PASTORUM PRINCEPS NE SPERNE TUORUM
SERUORUM UOCES PETRE PRECOR HUMILES·
EXIGUUM MUNUS TIBIMET QUOD FIDUS ALUMNUS
OFFERT ITERIUS SUSCIPE NUNC MINIMUS·
KARE NIMIS FAMULI DONUM NE TEMPNE FIDELIS
TU UENERANDE SACER MI RAINARDE PATER·
QUI MERITIS TANTUM SOLIS DE LUMINE QUANTŪ
FULGET IN ORBE DIES AC PIETATE NITES·
DOCTRINAE CUI SIT PROPRIO DE PECTORE QUICQUID
POST REPUTO DOMINŪ SEMPER UBIQUE PIUM·
CUIUS AMOR NOSTRAS FOUEAT MENTES REUOCANDO
CUM PRECIBUS SUPERAM ORO PIIS PATRIAM : V

Personarum quae in singulis scaenis agunt nomina imaginibus additurus omisit scriba, nisi quod de suo ab Andr. I 1—III 4 suppleuit. Metrorum distinctio nulla est. Correctoris (quem **B**^{2} significaui) et scholiastae curae eiusdem temporis sunt neque semper dignosci poterant. Scholiorum genus duplex est. Nam et per totum codicem glossae interlineares et breues adnotationes, quae magnam partem cum triuialibus consentiunt, dispersae sunt, et ex Eugraphii Commento excerpta usque ad f. 55^b (Heaut. III 1 fin.) ab initio rara, tum densiora in margine ascripta sunt, ne eis quidem, quae in quaternione praefixo paulo largiora exarata sunt, exceptis.

Ut autem huius codicis, quem certissimis indiciis constat nihil esse nisi *apographon Vaticani* (**C**) — exceptis foliis recentioribus 44—50, quae de Victoriano descripta esse apparet — non secluderem uarias lectiones, ideo factum est, quod non satis plene propter magnam quae mihi in excutiendo imperata erat festinationem enotatis scripturis saepe dissentientem eum a Vaticano deprehendi isque dissensus initio poterat uideri ab Eugraphii auctoritate repetendus esse: postquam autem per primam fabulam inter testes eum recepi, eo minus in reliquis fabulis eum deesse uolui, quod, si quando Vaticanum non satis accurate exscripserim, certius iam de eo constet apographi memoria accedente. Contra ubi excerptorum meorum nimis deproperatorum culpa factum esse uidebatur, ut Basilicani testimonium non adiunctum esset Vaticano, adiecto (**B**?) probabilem consensum indicaui: id quod nonnullis locis, praesertim per Heauton timorumenon et Phormionem neglectum esse me paenitet. Ceterum librarium latini sermonis peritiorem quam Hrodgarium fuisse apparet: prauas uocabulorum diremtiones et colligationes, quibus is crebro admissis barbarum prodit, sustulit fere omnes: in scribendi ratione pauca nouauit, ueluti quod in uerbis compositis praepositionem assimilauit fere constanter, aspira-

tionem in *herus*, in pronomine tertiae personae, in interiectionibus (praecedente saepe Vaticani correctore) addidit, *intelligo negligo* semper praetulit.

Ambrosianus H. 75 inf., luci redditus ab Angelo Maio[1]), membranaceus est saeculi decimi, picturis ex eodem exemplari atque in **CP** expressis ornatus, fasciculorum nunc quatuordecim, quorum primus (signatus V) duodecim foliorum est, ceteri quaterniones: incipit Eun. III 1, 26 *dictum et sapienter*, desinit Pho. V 5, 4 *nam aliquot:* praeterea binae membranae post argumentum Heaut. et post prologum Pho. insertae sunt, in quibus Eugraphii notae in prologos earum fabularum saeculo undecimo scriptae sunt: eiusdem notae in prologos Ad. et Hec. in margine adiectae sunt. Ab initio haec „hūı ſcortū — TR. cur GNATO" (Eun. III 1, 34—45) et inscriptio secundae scaenae et u. 1—4 „de phidicina hac" a manu saeculi XV^mi suppleta sunt. Ordo comoediarum idem est atque in **CP**: nec non ab initio singularum fabularum didascaliam excipit aedicula uel potius in hoc codice contabulatio laruas expositas exhibens, contabulationem argumentum: nisi quod ante Hecyram non sunt pictae personae. Ante singulas scaenas (praeter Hecyram) nomina actorum rubro indicata sunt eorumque initiales discernendo dialogo inseruiunt. Versuum distinctionem, quantum per exemplar licuit, obseruauit librarius: sed nulla est usque ad Eun. III 3, 10, cessat plerumque in reliqua fabula, ni fallor. Plane autem desinit in exitu Phormionis post V 1, 22, neglegenter adhibita est per Hecyram h. e. in ea parte codicis, quae ex libro ad Victoriani et Decurtati familiam pertinente descripta est.[2]) Eiusdem temporis, cuius librarius, sunt corrector (**F**²) et scholiasta, quorum manus facile dignoscuntur. **F**

---

[1]) *V. M. Acci Plauti fragmenta inedita item ad P. Terentium commentationes et picturae ineditae inuentore Angelo Maio. Mediolani MDCCCXV.*

[2]) Sed etiam in hac parte picturae non discrepant a **CP**.

Scholiorum magna pars consentit cum notis triuialibus, quas omnes fere Calliopianae recensionis libri praebent (V. *Maius* l. c. p. 39—67). Raro correxit is qui commentarios Eugraphii in prologos ascripsit (u. Pho. IV 4, 9), uix saepius is qui ab initio lacunas in Eunucho suppleuit (*corr. rec.*)

E RICCARDIANUS $\frac{\text{M IV}}{\text{XXX}}$ (528) est membranaceus saeculi undecimi, olim bibliothecae S. Mârci Florentinae, quaternionum undeuiginti et octo foliorum sine signatura: sed exciderunt duo folia priora, ut nunc incipiat ab Andr. I 1, 12 *psolui tibi*: truncatus est etiam in fine, ubi iam f. 160 ultima uerba sunt *DEM̃. at nos* (Pho. V 8, 6). Ab initio duo folia recentiora adiecta sunt perscripta a manu saeculi XIV^{mi} uel XV^{mi}: in priore sunt hae notitiae bibliothecariae

„98. de 26. banco ex parte occidentiſ
Iſte liber eſt conuentus ſancti marci de florentia ordinis predicatoꝝ quem habuit a coſma de medicis ex hereditate nicolai de Nicolis"
et „ponatᶻ in b. XXVI^{mo} occ."
praeterea epigramma „Natus—erit", tum in distichi nimirum speciem enumerantur fabulae eodem ordine quo in Codice se excipiunt „Andria Eunuc' Euton Atelphus Echira Formio succedens fabula sexta datᶻ," denique tractatus de uita et comoediis Terenti et argumentum prosaicum Andriae: in altero Andriae periocha, prologus et I 1 usque ad u. 12 „preciû."

Singulae paginae undeuicenos uersus habent distinctione metrica non obseruata. Ante Eunuchum periocha deest, in Heaut. posita est post prologum, in tribus reliquis post didascaliam. Initiis scaenarum nomina personarum, raro additis characteribus, praemittuntur scripta maiusculis uel minusculis eorumque initialibus in diuerbio interlocutores significantur.

In correctorum manibus discernendis eadem difficultas est, quae ferė in reliquis libris recensionis Calliopianae: nam ea, quae scholia et glossas eius generis, quod iam saepius indicaui, addidit eademque litteras euanidas renouauit et uitia sustulit non animaduersa a prima, huic et aequalis est et similis: et signo ɪ addito non emendationes tantum, sed etiam interpretamenta superscripsit (uelut Heaut. II 4, 9 ɪ diligunt colunt). Ne illud quidem mihi certum est utrum a prima an a secunda fines actuum indicati sint in quatuor fabulis (nam in Heaut. et Pho. desunt subscriptiones F. A. I. etc.). Sed praeter secundam manum in initio Hecyrae et in Phormione tertia quaedam eiusdem aetatis atramento nigriore et ductibus subtilioribus excerpta ex scholiis Donatianis aspersit[1]), et quarta (*recens*), quae duo folia recentiora ab

[1]) Frustula ex commento Donati (quocum facit etiam is qui actuum exitus indicauit, cf. Hec. V 2, Ad. V, 1) haec sunt (descripta a me in Hecyra, a G. Studemundo perliberaliter desiderio meo obsecuto in Phormione).

Hec. In echira ꝓloguſ multiplex & rethoricuſ nimiſ. qı sepe exclufa diligentiſſima defenſione indigebat. ꝓthaſiſ turbulenta. epithaſiſ mollior. leniſ cataſtrophe. In tota comędia h' agitᶻ ut res nouę fiant nec tamen abhorreant a consuetudine. Inducuntur beniuole ſocruſ, uerecundae nuruſ, leniſſim' in uxorem marituſ. deditus matri filiuſ. meretrix bona. *prol.* I 1. A nomine cepit ut incognitam ꝓbaret. ⁊ ideo ſpectandā || Subtili utitur queſtione ne aperte populum neglectae fabulae reum faciant ⁊ in fauorem facile reducant || Dari dr̄ dum agitᶻ fabula. ſtare dū placet 2. Viciū qđ n̄ ē ſpectata calamitaſ qđ n̄ cognita. 3. Defenſio. Non iudicio comędia exacta ē || Spectatoreſ ideo ⁊ actores qı maior parſ in geſtu ē ſ̃ in uerbiſ 4. A deriuatione cauſae || non qı mala ẽ excluſa ē ſ' qı populuſ ſtupiduſ 8. Mire illi petit fauorem ex aliiſ que ſpectatori note ſ̄t *prol.* II Subtiliter nouo poëtae terentio a uetusto petitur exemplum magne autoritatiſ cecilio ⁊ ingenioſe. Nā quod rudi terrentio ſemel. ɔtigit ueteri ſepe. qđ huic actā et probatā. illi partī exactā partī ɴ ɴ probatā. ɔiſ omnibuſ argumentiſ actum eſt ut non ſit deſperandum de terentio quod expulſuſ ē. ut par fiat cecilio aut melior. 3. Per exempla ostendit n̄ turpe ēē exclusā. unā terentii fabulā cum multorum poëtarum exactę ſint. 12.

initio codicis impleuit, non sine auctoritate librorum nonnulla mutauit (u. Andr. IV 3, 8 Heaut. IV 7, 8).

Eleganſ ꝑmiſſio q̃ſi. ı hanc placiturā ſi cognita fuerit 13. poëtam non ceciliū. ut h' uideatur ꝯmuniter poplo p̄ſtitiſſe || oſtendit poplo ſe profuiſſe. poëtā ad laborē reuocaſſe 17. ex ipſiſ rerū nominib' ostendit facilitatē deterrendi. 20. Commendatio leuiſ personae p aliā grauē 22. h ſuccedit ꝑ illo qđ ē a pſona aduerſario4 30. re abundat aut denuo 31. Non diu pependit iudiciū ſ' ſtatī placuit. ut qđ ſequitur non indicio ſ' pturbatione factū uideat: 38. Oratorie non quaſi terentii cauſa agat: ſ' artiſ muſicae 40. qı ſenex eſt || q terentiū probo || Vult tantę auctoritatiſ eſſe ut poplo placeat q ſibi placet 41. Commendatio ab actis ante I 1, 6. mirantiſ l aduerbiū demonstrantiſ || ergo affectum exprimit reprehendentiſ ſibi tarde c̄ſentientem 7. monemus ꝯsilio. hortam impulſu.

Pho. *prol.* hoc ‚uiciū' ad deſtructionem perſonae aduerſarii ſumitur coniunctum cum inſinuatione terentianae perſonae 1. poſtquam non ſolum praeterito tempori, ſed etiam praeſenti apud ueteres adiungitur. 2. quaſi Luſciuſ magiſ rem ſcenicam ledere uoluerit quam Terentium 3. Ipſe ſe aduerſarius uictum fatetur, qui a rebus excluſus ad uerba delapſus eſt 4. Frequentatiuum uerbum ‚imprudentiam' oſtendit || Lentum accuſatorem facit qui praeterita ingerat et de quibus iam ‚scit' iudicatum in melius, 5. Imperitum inducit criminatorem qui h' obiciat quod proprium debet esse comici stili 6. i. e. ideo uidemur leues tenuesque quia in comedia prodigia facta non sunt. nec tragedias concitauimus 9. cum adhuc Terentius non ſcriberet. penuria meliorum probata 16. quaſi dubium non ſit male dicendum eſſe Luſcio. I 2, 7. ſed particula tranſitum ſignificat ad mentionem alterius rei 20. non fortuna inquit auarus eſt ſed natura 22. adquiſitae bello longe ab Italia regiones prouinciae dictae ſunt a porro et uincendo. ad quas praetores qı cum officio mittebantur, officia quoque prouincia nominantur 26. fidus est amicus, fidelis seruus || oſtendit ſtultum eſſe ſeni aduerſuſ iuuenem eſſe fidelem 28. deest iactare 31. 32. ut causa amoris et etate et arte uideatur 33. et honeſte et cito dixit || magna praeparatio ad rerum difficultatem imminentium. puellam cithariſtriam auarus leno amator perditus 35. hoc ſolum erat quod leno non uenderet 36. iocalariter in adoleſcentem cum etas ad philoſophos ſectandos apta erat. hinc philoſophorum ſectae. ſed ſectari eſt proprie ut taurus buculam, aries ouem 45. bene quandam [ne?] ob familiaritatem laudare uideretur || aduerbium in loco eſt cuius ad locum eſt huc uiciniam 46. miſeram ab affectu et ſubdiſtinguendum ut ad uirginem referatur 48 hec praeſtruuntur ut ſit ſpes potiundae uirginis

Ipse cum hoc libro Eunuchum et Heautont. contuli: in reliquis hominum amicorum et beneuolorum opera ita adiutus sum, ut G. Studemund Andriam, O. Benndorf Adelphos, M. Zucker Phormionis quae restant et Hecyram usque ad III 2 Hecyrae exitum R. Schöll in meum usum excusserint.

Non idem quod de Bembino praedicare poteram affirmare mihi licet de libris recensionis Calliopianae, cum puluisculo eos thesauros in hac editione esse exhaustos. Bis quidem Victorianus oculis nostris subiectus fuit: sed ut est

50. bene ipſa quia quae ſupra dixit non ad ipſam ſed ad euentum eius pertinebant || ſic dicit Terentius ubi ad effectum properat 51. quia res ad antiphonem tantum 61. bene cepit non amauit ut oſtendat uim amoris non paruam ut rem quae ſemel ſuſcipi poſſit || euadere eſt per obſtantia peruenire 62. recta quia non per nunciū 71. denique aduerbium ordinis i. e. deinde uel ad poſtremum 73. qui i. e. utinam. aut expletiuum eſt aut nom̄ quo incipiens eum deſcribere exhorruit conſideratione eius et in hanc uocem quaſi confuſus erupit || homo comice additum. nam quis ignorat paraſitum hominem esse? || confidens improbus 76 bene iubet. minorem enim uim lex habet quae aliquid permittit quam quae aliquid iubet || nihil enim ad rem, ſi ducendi neceſſitas non eſſet 80. omnia non abundat ſed oratorie quaſi tam multa 87. deſperatione rerum fortis eſt ſeruus I 3. In hac ſcena color uitae eſt eorum qui quod immodice concupierunt ſpernunt quia inuenerint 12. omnia enim quae agimus aut induſtria aut uoto proueniunt hoc eſt aut in nobis ſunt aut in fortuna posita. I 4, 15 ſed p g || ſi ceſſet || ſi ambulet 26. ad uim ‚actiuam' habet, ut admirabile 32. quin pro cur non II 1, 1. hic uerſuſ totus in hoc eſt an factum ſit quid a quo in cuius iniuriam || tandem hic expletiua coniunctio II 3, 11. ſtomachantibus conuenit qui indignatione coguntur quaſi cum aliquo loqui 16. continebat. expreſſe oſtendit miſeriam qui in urbe natus interdixerat ſibi eius acceſſum ob pudorem inopiae 19. cauſa eſt quod ad cognatum addidit uirum. qualitas iniuriae ad dignitatem perſonae 31. Moris eſt ſenum minores aetate pueri uel adoleſcentis uel iuuenis nomine appellare ut illis auctoritatem detrahant ſibi augeant 36. ais dicimus de his quae uana dicere ualidiora 58. regnum ſolutum eſt legibus opprimens libertatem 71. ohe interiectio ſacietatem uſque ad faſtidium ſignans III 1, 20. a paleſtra domus lenonis a qua exercitus eſt amator aſſidue III 2, 2. quin modo corripiendi uel imperandi uim habet.

eius libri lectio propter creberrimas correcturas impedita, ne repetita quidem collatione id nos assecutos esse confidimus, ut nihil nos fugerit. In reliquis autem libris prout temporis opportunitas, lucis commoditas, oculorum ualetudo erat, longius uel propius ab integri testimonii perfectione afuimus. Sed aliqua ex parte hoc incommodum minutum est officiosa sedulitate hominum philologorum, qui post discessum meum in Italia peregrinantes per epistulas a me interrogati dubitationes in uariis lectionibus conscribendis subortas sustulerunt. Numquam mihi G. Studemundi, uiri oculatissimi, praesens auxilium defuit: qui mihi etiam uarias lectiones ex Vaticano in Andriam et in Adelphos, item in Adelphos et in Hecyram ex Ambrosiano excerptas facile permisit. Perhumaniter de singulis locis consulti edocuerunt me O. Benndorf, A. Lorentz, R. Schoell, A. Wilmanns. Quibus omnibus hoc loco gratias ago quam maximas aeque atque A. Fritschio, qui cum parum exercitatus Parisinum excutiendum suscepisset, non detrectauit iterum iterumque ad inspiciendum librum redire. In apparando autem commentario critico aliquid dandum fuisse uisum est et nostrae et lectorum commoditati, ut, ubi per arctissimam omnium codicum propinquitatem archetypi lectio certissime erui poterat, non omnes sordes et neglegentias librariorum in chartas nostras transcribendas duxerimus et iam sic uereamur ne nimii non nemini fuisse uideamur. Cuius enim scire interest uel oculis aberrantem uel dictata parum accipientem uel somnolentum librarium, cum iam in eo esset ut falsa perscriberet, statim errore deprehenso inter scribendum ductum correxisse uel induxisse litteram uel inseruisse inter uicinas? Sed etiam de orthographicis quibusdam librorum saeculi decimi a me praetermissis uel minus constanter enotatis apud eos excusationem mihi paratam spero, qui oscitantiae potius nouiciorum hominum memoriam propagatam, quam bonae et antiquae consuetudinis imaginem expressam fuisse reputabunt,

si de praepositionibus in uerbis compositis uel assimilatis uel non assimilatis, de accusatiuis pluralis tertiae declinationis in IS uel ES excurrentibus, de U uel I pronuntiationem dubiam uocalis repraesentantibus, de O uel E post U consonantem praelatis ubique plene retulissem. Illud uero tenendum est solennem esse in illis libris peruersitatem E pro AE (et OE) et AE (et OE) pro E scribendi, nullam esse fugam U duplicis, nullam geminatae I, uocalem secundae et tertiae personae uerbi auxiliaris seruari solere, *cum cur cuius cui mihi nihil* constanter uel fere constanter exarata esse: ut in uaria lectione hoc tantum indicatum inuenias, quibus locis AE pro E, UO pro UU, I pro II (praeter uerbi *iaciendi* composita, quae simplex I exhibent), *st* pro *est*, *quom quoi mi* (nam *quor quoius nil* alicubi extare nunc non memini) in singulis libris traditum sit. Ex quibus omnibus plura, quam reliquos libros, **DG** conseruasse facile animaduertes, in antiquiore autem scriptura tuenda saepe uetustiori **D** praestare iuniorem **G** (quem in T finali pro uulgari D seruanda plurimis exemplis cum **A** congruere uides). Hoc denique addo in T uel C ante I ponendis nullam esse auctoritatem librorum saeculi decimi, qui ne *racio* quidem uel *fatio* spernant.[1])

De ueterum grammaticorum nobilium, qui Terentio commentarios attulerunt, Aemilii Aspri, M. Valerii Probi, Helenii Acronis et fortasse Arruntii Celsi studiis tenuem tantum memoriam apud Charisium, Rufinum, Donatum seruatam esse constat. (De Aspro u. Donat. in Pho. I 2, Donatus

---

[1]) In orthographia earum partium Andriae et Adelphon, quae in **A** desiderantur, constantiae quoddam studium exemplo et auctoritate Bembini temperauimus: sic aphaeresin uocalis in *est* expressimus scribendo, superlatiuis U dedimus, sed illud *Burria*, quod CDP praebent Andr. II 1, 1. spreuimus.

24. Ad. III 2, 25. IV 2, 20. Rufin. p. 378 Gaisf. [in Pho. II 2, 1]. De PROBO Donat. in Andr. IV 3, 5. V 3, 4. Eun. I 1, 1. Ad. III 2, 25. Hec. prol. I 2. Pho. I 1, 15. I 3, 3. II 3, 25. V 9, 16. De ACRONE u. Charisii testimonia exscripta in Eun. I 1, 5. I 2, 46. II 1, 8. Ad. prol. 9. I 1, 15. 20. 21. II 4, 23. V 3, 23. V 4, 16. V 9, 5. De CELSO eiusdem in Pho. I 2, 32. 45. I 4, 17. IV 3, 38. IV 4, 6. V 8, 85.) De *Adesione* (u. Donat. in Eun. IV 2, 22) res est incerta. *P. Nigidium Figulum* (u. Donat. in Pho. I 4, 4. 13. II 1, 3) et *Flauium Caprum* (u. Charis. in Andr. III 2, 49) Terentianorum interpretum numero dudum exemit L. Schopen in diss. de Terentio et Donato (Bonnae 1821) p. 40—42. EUANTHII, Aelii Donati aequalis, Commentarium Terentii, quem Rufinus p. 368 laudat, siue potius eius partes in Scholiorum Donatianorum farraginem influxisse scite nuper suspicatus est H. Usener (Nou. Mus. Rhen. XXIII p. 495 sqq.). AELII autem DONATI commentariorum in Terentium mentio fit apud S. Hieronymum, qui in Chronicis a. 355 Romae insignem eum grammaticum habitum esse tradit, vol. II p. 472 Vall.[1]) et III p. 390[2]), (Serg.) Explan. in Donatum p. 486[3]), Prisc. II p. 281. 320.[4])

Sed illud quo nos utimur Donati commentum quem praecipuum locum teneat in intellegendis et emendandis Terenti comoediis ut prudentissimi quique critici professi sunt, ita fere uno ore miseram condicionem scholiorum, quae nunc ‚uiri clarissimi' nomen prae se ferunt, deplorauerunt. Et corporis quidem antiqui dudum discerpti genuinam formam re-

[1]) „Puto quod puer legeris Aspri in Virgilium et Sallustium commentarios, Vulcatii in orationes Ciceronis, Victorini in dialogos eius, et in Terentii comoedias praeceptoris mei Donati, aeque in Virgilium et aliorum in alios."

[2]) V. exscripta in Eun. prol. 41.

[3]) „Hic enim Donatus V. C. D. (V. CL. *uel* V. P. *Keilius*) Vergilianum carmen ‚uel' Terenti comoedias mirifice commentauit."

[4]) V. exscripta in Andr. III 3, 4.

cuperandi spes omnis abicienda est: sed utinam certe collectorum membrorum cum nouiciis additamentis quae eis adhaerent iusta editio extaret. In tali apparanda cum per quadraginta annos Ludouici Schopeni studium positum fuisse constaret, frustra ego operam dedi ut apparatus a uiro docto a. 1867 mortuo congestus usui meo concederetur. Itaque ad eam editionem remissus eram, quae ceteris non dico magis laudanda, sed minus uituperanda est — ut rectissime iudicauit uir de Terentio optime meritus, Io. Riuius in Castigationibus in Hec. I 2, 64 — h. e. ad principem quam a. MCCCCLXXII Conradus Sweynheym et Arnoldus Pannartz Romae excuderunt.[1] Sed ut in parte quidem operis non desideretur optimi et antiquissimi subsidii auctoritas, debetur egregiae facilitati Augusti Fritschii mei, qui reliquias codicis P. Danielis Parisiis mea gratia excussit. Est is codex in bibliotheca Imperiali n. 7920 (olim Colb. 1712. Regius 5073: a fronte nomina inscripta sunt „Petri Danielis Aurel.“ et „Jac. Aug. Thuani“) saeculi XI^mi^ membranaceus, quaternionum nunc septem, qui signati sunt XXVI—XXXII, ab uno librario perscriptorum eoque imperito et graeci sermonis ignaro: singulae paginae tricenos uersus habent: in lemmatis saepe initiales tantum uerborum Terentianorum exscriptae sunt. Continent hae membranae, praeter Vitam Terenti, commentationem ‚de tragoedia et comoedia', ut uulgo perhibetur, quam Euanthio uindicauit Lindenbrogius, denique Donati, quod uocari solet, fragmentum de comoedia et tragoedia (quod inscriptum est DE COMOEDIA) commentum in Andriam integram et in initium Adelphorum usque ad I 1, 40 „mea quidem sentene amodeste additũ mea.“ Commenti in Andriam quae inscriptio sit ideo indicare non possum, quod ex foliis editionis Klotzianae, quae amico conferenda misi, duo (p. XVII—XX) mihi

[1]) In codice, unde haec editio expressa est, deerant folia nonnulla inter Hec. III 5, 8 „quae uolumus dicere“ et V 1, 2 „Non pol me multum fallit.“

non sunt relata. In calce Andriae est subscriptio APLI DONATI U. CL. ORATORIS URBIS ROMAE COMMENTŪ TERENTII ANDRIAE EXPLICIT. I. INCIPIT SECUNDUS ADELFORŪ. FELICITER. Vel sic probabiliter colligitur in antiquissimo libro Commentorum ordinem fabularum eundem fuisse, quem et Donatus in praefationibus singularum fabularum constituit et inde **DG** (itemque Laurentianus XXXVIII 27) assumserunt: sic ut se exceperint: Andria Adelphoe Eunuchus Phormio Heautontimorumenos Hecyra. Nam quod in editione principe Hecyra dicitur, „facta et edita quinto loco", hanc numeri correctionem factam esse apparet, postquam Heautontimorumenu commentum excidit. Nam in hac quoque fabula Donati operam uersatam esse uerisimili et paene certa coniectura efficias ex lectionibus Victoriani et Decuctati etiam in ea fabula crebro et a Bembino et ab integra Calliopii recensione dissentientibus atque ex scholiis in Bembino seruatis.[1]

Quamuis autem his subsidiis adiutus diligenter adnixus sim ut quam plenissime in Testimoniis congesta exstent quae Donatus uel de uariis lectionibus in antiquioribus exemplaribus repertis refert (u. Andr. prol. 1. 8. I 1, 13. 43. 93. 128. 140. I 2, 31. 34. I 5, 1. 52. 54. 55. II 1, 7. II 2, 7. 11. II 5, 18. 19. III 1, 1. 19. III 2, 4. 9. 24. III 3, 4. 6. 40. III 4, 13. 20. III 5, 9. IV 1, 3. 4. 14. 22. 26. 29. 32. IV 4, 6. 45. V 1, 6. Eun. I 2, 83. II 1, 13. II 2, 34. 36. II 3, 3. 16. 19. 21. 24. 89. III 2, 40. V 6, 21. Phorm. prol. 2. 6. I 2, 21. 32. 38. I 3, 2. I 4, 13. II 1, 2. 17. 19. II 2, 16. III 1, 5. IV 3, 75. V 1, 34. Hec. I 1, 1. I 2, 2. 19. 22. 85. 99. II 2, 4. III 1, 33. III 3, 46. 48. III 5, 7. IV 1, 40. IV 2, 25. 30. IV 4, 43. 48. V 1, 9. V 4, 19. Adelph. prol. 16. [I 1, 45]. I 2, 72. II 1, 13. 46. II 2, 7. 21. III 5, 1—6. IV 3, 10 [*immo* 14 sqq.]. 16. IV 4, 10. 23. IV 5, 32. 66. 72.

[1]) Etiam quod in Bembino cum Heautontimorumenu exitu tota Hecyra scholiis destituta est fidem facit archetypum, ex quo per uarias temporum uicissitudines notae illae in eum librum peruenerunt, Donati ordinem tenens in fine truncatum fuisse.

[IV 7, 38]. V 3, 51. V 7, 14. V 8, 26. [V 9, 37?] u. p. XX not. [2], uel de distinctione[1]) multa scite, nonnulla subtilius, inepte pauca iudicat uel innuit, (Andr. prol. 8. 11. 13. 17. I 1, 8. 27. 28. 30. 48. 54. 61. 118. I 2, 17. I 4, 1. I 5, 6. II 1, 15. II 2, 8. [19?]. II 3, 6. 21. II 6, 22. 23. IV 1, 19. IV 3, 5. IV 4, 18. IV 5, 9. 10. 20. V 3, 5. V 4, 23. 35. 36. 38. Eun. I 1, 1. 31. I 2, 91. II 1, 3. II 2, 1. 2. 59. II 3, 66. III 3, 2. 14. 22. [III 5, 38. 39?]. IV 1, 12. 14. IV 3, 7. 11. IV 5, 7. V 8. 43. Heaut. I 1, 17. Phorm. prol. 29. I 2, 6. 7. 41. 46. 65. 66. 73. 74. 82. I 3, 7. 10. 11. 17. 17. 18. 22. 23. II 1, 25. 65. 66. 68. II 4, 7. III 2, 6. 40. V 6, 9. V 8, 53. 54. V 9, 26. Hec. I 2, 22. 29. 30. 78. II 2, 15. III 1, 22. 23. III 4, 10. 33. IV 1, 55. IV 2, 14. 15. IV 3, 14. 15. IV 4, 46. 48. 61. V 1, 35. Adelph. I 1, 1. 18. 19. 20. I 2, 61. II 1, 11. 12. 13. II 2, 5. 17. 45. II 3, 1. 3. 6. 7. III 2, 24. 47. III 3, 28. III 4, 35. IV 2, 6. 48. IV 3, 4. IV 5, 59. IV 7, 22. V 1, 7. V 3, 19. 37. 41. 42. V 4, 26. V 8, 1), uel de sermonibus inter actores distribuendis monet (u. Andr. I 2, 20. II 2, 9. 10. II 5, 12. III 2, 25. [32]. IV 1, 23. IV 2, 20. IV 4, 15. V 1, 13. 14. V 4, 25. 26. 30. 47. V 5, 7. Eun. I 1, 5. I 2, (49). 106. II 3, 16. 21. 35. 99. III 1, 28. 29. 40. III 3, 24. IV 4, 41. 42. IV 6, 27. IV 7, 13. 16. 17. 28. 37. 40. 41. V 1, 23. [V 2, 50]. 69. V 8, 53. 64. Heaut. V 1, 77. Phorm. I 2, 5. 27. 28. I 4, 18. 20. II 1, 5. 8. 29. III 2, 1. 9. III 3, 19. IV 3, 38. 73. V 3, 28. V 9, [18:] 65. Hec. III 4, 10. [27?]. V 4, 38. Adelph. II 1, 18. II 4, 23. III 2, 25. 38. III 3, 47. IV 1, 16. IV 2, 47. IV 5, 19. IV 7, 9. V 3, 17. 64. V 8, 1. V 9, 7. 40.): quamuis denique ubi scholia nostra modo huius modo illius familiae codicum memoriam consensu uel dissensione aut confirmant aut eleuant aut ubi ab uniuersis recedunt aut ubi cum omnibus errant, accurate significauerim (quae si hic omnia colligere uellem, liber ex libro serendus esset): tamen uix dubium est quin in excerptis nostris

---

[1]) Ne ‚subdistinctionem' quidem seclusi. Ceterum post illud ‚distingue' saepe notas interpunctionis in libris excidisse conicias.

multa corrigenda sint ei cui Donato ex codicibus emendato uti licebit: mihi quidem, postquam Parisini uarias lectiones nactus sum, in sola Andria plus quam sexaginta loci ex Editione principe enotati retractandi erant.

Tribus in rebus teneri uelim testimonium scholiorum a me spretum uel non constanter adhibitum esse. Primum enim in orthographicis, ut nunc res sunt, quiuis uidet nihil illud ualere, nisi disertum est (ut in Eun. I 1, 6. V 4, 14. Pho. prol. 2. 21. Hec. prol. II 14). Tum ubi pro manifestis mendis codicum **DG** in collocatione uerborum potissimum frequentibus uera seruauit scholiasta, non semper referre uisum est dissensum indicare. Denique ubi ex multis de eodem loco testimoniis unum alterumue a consensu librorum Terentianorum discessit, nouiciorum librariorum errores praetermissos nemo desiderabit.

Lectiones quas Donato auctore in hanc editionem recepimus hae sunt: Andr. prol. 8 *animum adtendite* (cum Nonio). I 1, 24 *Sosia et* 126 *meo me* 128 *nolet* I 2, 34 *neque tu haud dicas* I 5, 54 *genium* II 1, 31 *mereat* II 2, 7 *Habeo* 14 *em* II 3, 24 *Aliam* III 1, 1 *dixisti* IV 1, 14 *illi* 26 *conflauit* 32 *Haec* 37 *me ducturum* V 1, 4 *cum maxime abs te postulo atque oro* V 2, 8 *respondes* (cum **B**[1]?) 20 *quantum potest* Eun. I 2, 18 *exclusti* 117 *forsan* II 2, 43 *animi* (cum **D**[2]) II 3, 21 interlocutore mutato 89 *calidum* (cum schol. Bemb.) III 5, 45 *in lecto conlocarunt* Phorm. prol. 2 *transdere* (II 1, 19 *Molendum usque*) II 2, 16 et 17 *tennitur* III 2, 20 *umquam usus* Hec. I 2, 9 *ubi Philotis* 19 *illi* 31 *amabunt* IV 1, 22 *De hac re* IV 2, 4 *illam mei* IV 4, 87 *uxor* (om. *mea*) V 2, 31 *nobilitatem ex ea re natam* Adelph. I 1, 10 *cogito* (om. *et*) II 1, 13 *nihili* II 1, 52 *occeperis* II 3, 11 *pote* III 2, 52 *quantum potest* IV 1, 6 *Misere nimis* V 8, 14 *Insanis: aufer* V 9, 37 *secundare* 40 *MI. Istuc recte.*

E *scholiastis*, qui Donatianorum Commentariorum non ignari saeculo fere octauo notas in *codicem Bembinum* intulerunt, antiquiorem olim monui (u. p. X n. 1) in pauculis quae ascripsit facere cum librario: nam quod Eun. I 1, 6 *pertendis* pro *pertendes* et 10 *eludit* pro *eludet* habet, facili errore bis I pro E legisse credendus est. Iunior autem, qui illi suppar et potius aequalis est, praeter locos quos l. c. indicaui (Eun. I 2, 85. Heaut. I 1, 18. III 3, 21. Ad. III 4, 64. V 2, 7.) a partibus **A** solius contra reliquos stat Heaut. II 3, 124. III 1, 81. 100. Pho. V 9, 39. Ad. IV 2, 46. V 3, 55 : cum $\mathbf{AC^1}$ facit Eun. III 1, 12. Heaut. III 1, 1 cum **A** et Donato Eun. III 1, 40, cum $\mathbf{AD^1P^1}$ et Donato atque Eugraphio Eun. I 1, 5, cum **ACD** et Donato Ad. III 4, 44, cum **ADGP** et Donato Ad. III 3, 73 (cum **ADG** Ad. V 6, 1 ?) : cum reliquis contra $\mathbf{AD^1}$ Seruium Donatum Ad. V 3, 5, contra $\mathbf{AD^1G^1}$ Ad. III 4, 62, contra $\mathbf{ACF^1P^1}$ Ad. III 3, 37 : cum **D** contra omnes Heaut. III 1, 5—7 : cum Donato contra libros Eun. II 3, 89 (Pho. prol. 2. II 2, 34): contra **A** reliquorum librorum lectiones sequitur Eun. prol. 22. I 2, 108, II 3, 20. 93. Heaut. prol. 6. 50. II 1, 6. Ad. III 2, 22. IV 3, 4 : cum uniuersis errat Ad. III 2, 15. De distinctione monet Eun. II 1, 14. Heaut. I 1, 73. I 2, 11. Scholia Bembini

Nos scholiastam Bembinum secuti sumus scribentes Heaut. I 1, 91 *exercirent* (u. notas Bentleii), 117 *Tempust* III 1, 35 *Commetare* (his duobus locis ex coniectura praeeunte Bentleio), distinguentes post *alios* Heaut. I 1, 73.

Eugraphii, quem non tam ex prorsus dubia commemoratione Gerberti primum a C. Barthio Aduers. XV 1 in usum uocata, quam ex aetate codicis Basilicani (u. p. XXVIII) et ex operis natura sequitur non post saeculum decimum uixisse, *Commentum*, quo ‚uirtutem oratoriam' poëtae illustrare uoluit, tum demum ad Terenti crisin cum bono fructu adhiberi poterit, cum me- Eugraphius

lioribus, qui non desunt, libris usus aliquis maiore cum diligentia typis id exscribendum curauerit, quam post Lindenbrogii in hac parte neglegentissimam operam uel in Westerhovii editione factum est. Mihi in prologis quatuor ultimarum fabularum Ambrosiani ope uti licuit (u. p. XXXI).

Illud autem etiam ut nunc res est affirmare licet, codicem, quem pro fundamento studiorum habuit Eugraphius, eiusdem familiae fuisse atque **DG**. Cum utroque enim uel cum alterutro accedente hic illic Donati testimonio contra reliquos stat his locis[1]: Andr. prol. *5. I 5, *58. 61. II 1, 6. (20). II 2, *12. II 3, *19. 24. III 2, *4. III 3, 29 (*cum* **E**). (cf. III 4, 9). III 4, 25 (*cum* **E**). IV 1, 13. IV 2, 26 (*cum* **E**). IV 3, *11. IV 4, *29. (IV 5, 2). 14. V 1, 6. V 5, 3. Eun. prol. *44 (*cum* **E**). II 3, 80 (*cum* **E**). III 2, 50. IV 4, 6. 27 (*cum* **EF**). IV 7, 30. V 8, 41. Heaut. II 2, 9. III 1, 27. III 2, 16. IV 1, 10. Pho. I 2, *48. I 4, 51. III 1, 4. III 2, *40. V 9, 28. Hec.[2]) prol. I 8. II 47. I 1, 7 (*cum* **E**). 15. II 2, *9. III, 1, 1. III 2, *14. III 3, 32. III 5, *27. IV 1, 53. IV 2, 3. IV 3, *12. Ad. II 2, 38 (*cum* **E**). V 3, 8. Bembini testimonium accedit huic familiae Eun. prol. 6. II 3, *50. 63. III 2, *7. IV 4, *35. IV 6, 8. IV 7, 10. *25. *27. Heaut. I 1, 20 (*cum* **E**). (I 2, 9). II 2, 9. II 3, 80. III 1, 6. 77. III 3, 15. IV 1, 13. V 1, 25 (*cum* $\mathbf{E}^2$). 36 (*cum* **E**). V 2, 23. Pho. prol. *21. I 4, 31. II 2, 1. II 4, 11. III 2, *11. 46. III 3, 25. IV 3, 63. IV 5, *3. V 8, 1. Hec. I 2, 65. 83. 94. II 2, 6. III 5, *35 (*cum* $\mathbf{E}^2$). IV 1, 25. Ad. III 2, *1. III 4, *6. IV 5, 77. V 3, *3. 10. Bembini solius lectiones exhibet Andr. V 4, 36. Eun. II 3, 56. 98 (consentiente Nonio). (III 2, 26). III 5, 6. IV 1, 1. IV 6, 32. V 3, 10. (V 6, 21). Heaut. II 1, 2. II 3, 105. 106. IV 3, 15. IV 6, 14. Pho. I 2, 47. 90. II 1, 25. (IV 3, 17). 28. (63). (V 1, 32?). V 7, 5. Hec. II 2, 10. IV 2, 28.

---

[1]) Donati consensum hic et infra asterisco significauimus. — Ceterum in nostris indicibus etiam plura quam in Donato supplenda et corrigenda esse teneas ex emendata Eugraphii editione quae in uotis est.

[2]) In qua fabula **F** transit in familiam **DG**.

(IV 4, 88?). Ad. prol. 15. IV 7, 29. V 3, 11. (Cf. Andr. V 4, 44. Heaut. II 3, 24. Pho. V 2, 3): Bembini cum Donato coniuncti Eun. V 4, 35. Pho. II 3, 16. Hec. I 2, 85. Ad. III 4, 34. V 7, 14: Donati solius Andr. (II 1, 1). 19 (*cum* **C**[2]). II 2, 25 (*cum* **G** *corr.*). III 1, 19. III 2, 3 (*cum* **C**[1]**P**). V 1, 6. Eun. II 3, 21. V 2, 60. Hec. II 2, 24. Ad. V 9, 40.

Contra recedit ab **ADG**, sociato his nonnumquam Donato Andr. V 4, 35. Eun. III 2, 15. III 5, *40. IV 4, *54. V 4, 7. V 8, 63. Heaut. I 1, 23. II 3, 64. 118. III 2, 3. (IV 8, 32). V 3, 6. Pho. I 2, 23. II 1, 71. II 4, 16. IV 3, 56. Hec. prol. II *35. II 2, 5. IV 1, 53. Ad. III 2, *37. V 3, 39. Discrepat a **DG** Andr. I 1, 23. II 2, 10. IV 2, 5. IV 3, *5. (cf. 8). IV 5, 21. Eun. II 3, 64. III 1, 21. *55. III 2, 1. 48. IV 1, 10. IV 4, 21. IV 6, 10. (IV 7, 25). V 1, 23. V 5, 16. V 8, 26. 27. (*49). Heaut. prol. 1. (26). I 1, 106. V 1, 42. Pho. I 2, 1. IV 1, 13. Hec. II 2, 7. III 3, 36. III 5, 4. IV 2, 27. Ad. I 2, 1. III 3, 76. V 8, 26. Contra **A** cum reliquis congruit Andr. V 6, 13. Eun. II 2, 26. II 3, 24. 25. 80. 98. (III 1, 34). IV 4, 35. V 4, 30. V 8, 33. 42. Heaut. prol. 18. I 1, 66. 67. II 1, 12. II 3, 73. III 1, 81. 90. III 3, 59. IV 1, 19. 20. IV 2, 2. IV 4, 15. IV 8, 7. 11. 17. V 1, 77. V 2, 23. V 3, 6. V 5, 21. Pho. II 3, 91. III 1, 4. III 2, 1. 4. 7. 31. IV 1, 33. IV 3, 25. 38. 45. 69. V 1, 23. 34. 38. Hec. I 2, 45. II 1, 7. 30. III 3, 3. III 4, 1. IV 1, 9. IV 3, 12. IV 4, 33. V 1, 9. Ad. I 1, 9. II 4, 11. III 2, 26. 48. III 4, 32. 64. IV 4, 45. V 3, 39. V 4, 25. (Cf. Eun. II 3, 64. III 1, 21. III 5, 5. Heaut. I 2, 21. II 3, 86. Pho. I 2, 38. V 8, 4. Hec. I 2, 94. II 1, 4. : contra **A** cum Donato iunctum Eun. II 3, 9. 79. Pho. II 3, 16. (Hec. IV 3, 12?). cf. Ad. I 2, 7 : contra Donatum solum cum libris Andr. II 1, 31. (II 3, 21). IV 1, 29. Heaut. I 1, 17. Hec. I 2, 1. 19. III 3, 27. IV 1, 22. IV 2, 4. Ad. IV 2, 34. V 7, 17. V 9, 37. Ad distinctionem spectant annotata in Andr. I 1, 118. II 1, 15. IV 3, 2. Eun. prol. 1. 2 (cum Nonio). II 2, 1. V 1, 23. V 8, 28. Heaut. I 1, 17. 110. I 2, 11 (u. Schol. Bemb.). IV 8, 15. V 1,

42. Pho. IV 4, 28. Ad. I 1, 1. 2. 9. (II 1, 11[b]?): ad dialogum inter actores dispertiendum: in Andr. II 5, 12. (III 2, 31?) IV 4, 15. Eun. I 1, 5. 11. III 5, 61. V 1, 23. Heaut. II 3, 101—106. V 1, 77. Pho. II 1, 78. III 3, 19. Ad. III 3, 47. V 9, 40: uarias lectiones diserte affert Andr. V 4, 9. Eun. II 3, 23. III 5, 50. (Heaut. IV 7, 8). (Pho. V 9, 31). Hec. prol. II 2?

In hac editione haec Eugraphii auctoritate nituntur: Andr. II 1, 20 *ad auxilium* IV 4, 14 *praeterquam* (sic uulgo). V 1, 6 *Vide* (cum D[1]?). Heaut. II 3, 79 *multimodis* (sic Faërnus). Pho. I 3, 23 *retinere an uero amittere.*

Testimonia Terentianarum fabularum integritati conseruandae quamquam uix dubium est Scipionem, Laelium, alios homines nobiles, qui poëtam adiutabant, consuluisse atque adeo statim nascentibus laetiorem fortunam risisse quam Plautinis, tamen et ipsas communia omnium librorum fata expertas esse et ex ea quam hodie prae se ferunt specie colligitur et aliqua ex parte antiquorum qui eos legerunt testimonia docent.

Ciceroni, cui comoediarum dimidiati Menandri tantus usus erat, ut memoriter saepe uersus et uersuum partes poëtae nomine non nominato libris suis insperegeret, fides magni quidem habenda est, sed non tanti ut ipsius testimonio reliquorum dignitas prorsus eleuetur. Quam enim facile in minutiis recordatione falli poterat, quam facile etiam librarii lectione poëtae assueti, si a Cicerone Terentiana aliter atque in ipsorum mentibus inhaerebant citata reperiebant, ad mutationes inducebantur uel ad locum plenius exscribendum inuitabantur. Quem ad modum Andr. I 1, 24 bis quidem illud *Sosia*, quod C. F. Hermannus eiciebat, consensu librorum firmatur, sequens autem uersus sic ut in Terenti codicibus deprauatus fertur uno tantum loco in deterioribus libris

adiungitur : Eun. III 1, 52 inserto *tu* (cum **A**) oratio recta commendatur, metrum turbatur. Contra contractos in unum uersus Eun. I 2, 34. 35 non dilatauerunt librarii: quem locum si memoria falsum Ciceronem attulisse arbitreris (ut Pho. II 3, 37 *cognatum* habet pro *sobrinum*), auctoritatem infringas lectionis, quam eodem loco dedita opera requisitam afferre uidetur, se ipsum arguens quod *in Piraeea* dederit, non cum Terentio (Eun. III 4, 1) *in Piraeeum* : ubi accusatiuum ne Donatus quidem agnoscit. Neque in Eun. II 2, 26 irrepserunt *aucupes,* quos contra solum **A** cum Probi qui nunc fertur, diserto testimonio interpolant reliqui libri.

Bembini solius lectioni calculum addit Cicero Heaut. I 1, 83 : Bembini sociati cum **D** Pho. II 1, 2, cum **DG** Pho. II 2, 7, cum Donato Ad. I 1, 37. Contra **AD** (et Nonium) testatur cum reliquis de *opus est facto* Heaut. I 1, 28, in eodem uersu *Mihi sic usus est* transponens solus. Notabili exemplo Pho. II 1 agnoscit us. 11. 12, quos cum praecedente **A** omittit : atque fluctuasse in his uersibus ueterum criticorum iudicium non desunt indicia, quorum in numero est memoria codicum in us. 13 et 15 longe recedens a Ciceroniana. Discrepat ab omnibus libris (in parte ubi **A** deest) Andr. I 2, 18 *defert* exhibens pro *adfert.* Cum uniuersis errat Ad. I 1, 35. Cum **EGP** Donato et Arusiano Andr. I 1, 102 *imposita est* habet contra **CD**. *Chremes* uocatiuus in medio uersu cum **AC**^{1}**F**^{2}**P** seruatus est Heaut. I 1, 96. Versibus Heaut. I 1, 17 usque ad *ferre denique* et Pho. II 1, 3 usque ad *Reuereri saltem* allatis apparet quo modo distinxerit.

Nos in hanc editionem uersus Pho. II 1, 13 et 15, quales a Cicerone afferuntur, recepimus.

M. Terentii Varronis studiorum in fabulis Terentianis, quibus nihil fere inerat quod cum uita populi Romani uel cum prisco sermone coniunctum esset, positorum exigua tantum uestigia supersunt. Et ad metrorum conformationem

spectant exscripta in Eun. III 4, 1 (ubi, si fides est Rufino uel Rufini libris, *in Piraeeo* scripsit aliter atque Cicero) ,Pho. I 1, 1. Hec. III 2, 14. Ad. IV 4, 1 : de significatione uerborum sunt quae monuit in Ad. I 1, 50 et I 2, 37, solus hoc loco lectionem *Scortatur* confirmans (quae quoniam cum eo quod in sequenti uersu est *Amat* stare non potest, uiam, qua difficultas remoueatur, monstrauit Palmerius Spic. p. 732 Grut.) : laudat poëtae, qui in ethesin palmam poscit, pathos exprimendi artem in Eun. I 1, 20. 21 (‚praecise' inquit Varro ‚generat animi passionem' : Iulius Romanus ap. Charis. p. 241) : denique histrionis cuiusdam, ut uidetur, malam declamationem tangens affert Pho. V 6, 1.

In unico uersu, quem *Seneca* philosophus affert, Heaut. I 1, 25 *nihil a me* cum **ADE** ordinat (*a me nihil* **CFP**).

Quintilianus cum dicit ‚here' nunc E littera terminamus: at ueterum comicorum adhuc libris inuenio *heri ad me uenit*' in suis codicibus idem fuisse testatur Pho. I 1, 2, quod Iulius Romanus et nostri libri tenent. Ex Halmii copiis iam cognoscimus Eun. I 2, 75 *Aut* trium optimorum librorum auctoritate confirmari, u. 77 *Soror dicta est* collocari cum **A** solo. Casu sine dubio factum est, quod Eun. I 2, 5 *hunc* excidit.

In Terenti uita *Suetoniana*, qualis a Donato tradita est, Ad. prol. 15 *maleuoli* (contra **A** *maledici*), contra cunctos u. 16 *Hunc*, u. 18 *quod illis*, denique Heaut. IV 4, 1 *induxerunt* (contra **DG** *adduxerunt*) legitur.

Veteres libros antestatur *Gellius*, qui Heaut. II 3, 46 *anuis* genetiuum exhiberent seruatum etiam in omnibus nostris. Heaut. II 1, 16 *ei*, quod in **A** deest, adicit. Argutias Anniani poëtae, qui ex accentu, quem in uersu Pho. I, 2, 38 *exaduersum* habet, de pronuntiatione quoque compositi decernebat, referens et ab **A** et a reliquis falso discedit. Sed illud ualde memorabile est quod Pho. I 3, 20, quem uersum ut sententiam generalem subiungentem respuit **A**, laudat

ex ore eiusdem Apollinaris Sulpicii, qui studiorum Terentianorum monumenta nobis reliquit periochas.

Apuleius in solo, quem adhibet loco, Eun. III 2, 1 bonum uerborum ordinem tenet cum **ACP**.

Semel et ipse Terenti uersus citans *Censorinus* Heaut. I 2, 21 solus *ut illius est animus* collocat, cum *est* in **AE** omittatur, in reliquis post *animus* sit : u. 22 *bona* cum omnibus tuetur contra **A** *bene* errantem.

Ausonius, qui ex memoria nonnumquam uacillante orationi suae lumina Terentiana aspergere amat, Eun. II 3, 23 *pectore* (contra **DG** *corpore*) legit, u. 24 *graciles* cum omnibus contra Probum.

Symmachi, qui Eun. IV 7, 21 in suum usum libere transformauit, optimus liber Parisinus Hec. V 4, 8 *Quis me est fortunatior* cum libris Terentianis habet, interpolatum *hodie* in marginem reicit.

Liuii Andronici esse uetus illud dictum, quod miles suffuratur Eun. III 1, 36, referens *Vopiscus* cum omnibus contra **A** *et* seruando uersum corrumpit.

Is qui inuita Minerua *Querolum* scripsit, comoediae suae ornatum Terentianis uersibus intexendis quaerens de singulis quidem uerbis testis est parum idoneus : sed illud non nihili habendum, quod agnoscit uersum Bentleio suspectum Pho. III 2, 22.

Cui uersui patrocinatur etiam *S. Hieronymi* cum Donatiano coniunctum testimonium. Ceterum *e patribus Latinis* praeter hunc Augustinum tantum atque Lactantium, quantum potui, ipse antestatus sum, nullo fere inde fructu redundante. Nam Hec. II 1, 4 Hieronymus cum Donato amphiboliam agnoscit, sed ne id quidem quod bis praemittit *quid est hoc* et *quid hoc est* corrupto uersui medicinam affert. Augustinus autem Andr. II 1, 7 cum omnibus libris interpolat *tuo* : leniter a librorum memoria deflectit Andr. I 3, 6. II 1, 6. IV 3, 15. Eun. III 5, 43. Heaut. I 1, 24. Lactantius con-

sentientibus libris Pho. V 2, 15 commendat accusatiuum *uersuram*, cui ad exemplum Ciceronis ad Att. V 2, 2. V 15, 2 substituimus ablatiuum. Eodem attractionis artificio, quod praeter **FG**² et Priscianum probant omnes, Ad. IV 1, 18 *quam ouem* extulit. Versus illos Heaut. III 1, 89—99, quos olim similiter atque Ad. tertii actus scaenam quintam poëtae abiudicatas, tum, cum ei uindicati essent, errore in exitum scaenae post u. 103 coniectos esse uerisimile est, in exemplari suo legit.

De fide *grammaticorum*, quorum quidem libri extant, quos etiam in singulis uerbis et litteris de poëtae manu conseruanda et recuperanda religiose sollicitos fuisse expectes, ideo derogandum esse constat, quod uix ullum ad ueteres Terenti libros recurrisse, immo alium ex alio exempla transcripsisse apparet.

Pauca in paucis illis, quae *Festus* et eius breuiator ex Terentio excerpta dant, contracta aliquoties et manifesto corrupta, aliquid momenti habent ad iudicium nostrum de integritate traditae scripturae. Cum Nigidio Figulo (et Charisio) Paulus seruauit Pho. I 4, 13 *protinam* aduerbium : in collocatione uerborum Pho. I 2, 60 conspirat Festus cum **ADG** Donato. Quod Bentleius Pauli glossam ‚Terentius *ad fatim* dixit pro eo quod est ad lassitudinem' retulit ad Hec. II 1 41, ubi libri cum Donato *oppido* praebent : iam in apparatu nostro critico differentiam codicum familiarum saepius quam quinquagies cerni animaduertas in praeferendo alterutro ex duobus synonymis.

Cum in libris, qui *Probi* nomine inscripti feruntur, multa extare ex grammatici Berytii copiis deriuata probauerit H. Keilius, sane dolendum est ea quae Terentium spectant pauca esse numero et dignitate exilia. Nam uel in Catholicis ipsis de aperte interpolato, quod Eun. II 2, 26 praeter **A** (cui Cicero astipulatur) omnes libros occupauit *aucupes* exponit: erratum est in allatis Andr. IV 5, 13. V 4, 37. Hec.

IV 4, 63. Ad. II 4, 21. IV 1, 18 : quo quidem loco cum **A** Donato et Prisciano *feruit* tuetur. Andr. IV 5, 3 *uiuere* infinitiuum agnoscit cum **DEG** Donato et Prisciano simulque in uerbis collocandis ab omnibus recedit aeque atque Andr. II 2, 31, ubi incertum est num quod addit ‚inueni et *Chremi*' spectet ad hunc ipsum locum, ex quo paulo ante ipse *Chremis* citauit. *Gracïlae*, quod noue a poëta positum ait Eun. II 3, 23, ab Eugraphio solo comperimus in libris fuisse. Coniunctiuum post *fac* sine *ut* positum Eun. IV 7, 45 habet cum Arusiano. Cum utra parte librorum fecerit Ad. I 1, 13 incertum est. Contra Diomedem *releui* perfectum cum libris tuetur Heaut. III 1, 51. Quaestionem utrum ‚coquus' an ‚cocus' scribendum sit, auctoritate Terenti (Eun. II 1, 26) soluit.

In *Donati* Artibus Terenti ita tantum ratio est habita, ut quater cacemphati, metonymiae, paroemiae ex eo exempla laudentur.

Atque ut continuo Artis commentatores adiungamus, in explanationibus eius, cui *Sergïi* nomen Keilius concessit, Andr. III 2, 4 additum est *ei*, quod cum Donato **DG**[1] omittunt : Eun. II 3, 13 *quidue est alacris* leniter erratum est, sed bene factum quod uerbum auxiliare accessit (contra **BCEP**): Eun. III 1, 10. 11 incertum est an uariam lectionem indicet, sed bene contra **C**[2]**D**[1]**GP**[2] neutrum *Quod* tuetur.

Cum Sergio facit *Pompeius* in eo, quod et ipse Andr. III 2, 4 *ei* seruauit. Andr. V 4, 37. 38 ineptiorem Donati interpretationem secutus recte *odium* legit contra **C**[2]**D**[1]**EGP**[2]**V**, recte item cum **AC**[1](**P**[1]) Donato et Eugraphio Pho. V 2, 3 *praeter casam* : cum Donato et reliquis contra Varronem *Obsonat* Ad. I 2, 37 : cum **BCD**[2]**EP** et Cledonio *quemquem* commendat Hec. I 1, 8 : ultra et supra Donatum nostrum est quod Eun. prol. 17 *condonabitur* habet cum **ACE**[2] Arusiano: cum **A** solo *longule esse* tenet Heaut. II 1, 10, ibidem memoria falsus *scis* pro *cogitas* ponens, quemadmodum Ad. V 1, 8 *pol* exhibet pro *quidem.*

Ex *Velii Longi* animaduersionibus orthographicis duae Terentium spectant: Heaut. IV 3, 21 ex antiquorum consuetudine uindicat *miis* scribendum esse: syllabam sine uocali fieri posse probaturus cum solo **A** Pho. V 1, 16 *st* commendat, u. 15 cum **D**[2] **G** uitiose *non is obsecro* tenens.

Quibus locis in *Charisii* arte antiquiorum Terenti commentatorum mentio facta sit, supra indicatum est. Incerto auctore in capite de aduerbiis, quod ex Iulio Romano depromptum esse constat, solus Andr. I 1, 77 praeter *Fere* quod libri tenent, etiam *Ferme* lectum esse tradit. Quo loco Fl. Caprum refert negasse *alias* esse aduerbium temporis, contra quam iudicauit Acron, Andr. III 2, 49 *istas* erratum est pro *has*, sed in ordine uerborum facit cum **D G**. De Acronis auctoritate dubitat Eun. I 1, 5, ubi *neque fortius* (non cum **A** *nec fortius*) citat. Eun. I 1, 6 *portendes* leniter erratum est pro *pertendes*, quod **A D G** (cum Seruio?) seruarunt. Contra Celsum de *ilicet* Eun. I 1, 9 (ubi bis lapsus est librarius) disputatum esse colligas ex p. 200. Quam obseruationem p. 218 *sincere* aduerbio ex Eun. I 2, 97 citato adiecit ‚quosdam nomen putare esse neutri generis', eam ipse alio auctore secutus est p. 81. *Mox* aduerbii significationem illustraturus ex Eun. II 1, 13 *mox reuertere* dedit pro *iam reuertere*, cum continuo subiunctum sit *aut mox noctu* e. q. s. Heaut. II 1, 13 quod Bentleius restituit *sat agitat tamen*, scimus iam uocibus ita discriminatis etiam in Charisii codice extare. Pho. I 1, 9. 10 codicis scribendi rationem attendas. *Eam* (*hanc* libri) *amare coepit perdite* Pho. I 2, 32 Celsum (cum libris) legisse refert, qui prauo ueriloquio addito cauturus fuisse uidetur, ne quis uariam quam Donatus affert lectionem *perditus* amplecteretur. Non ‚in Hecura', ut tradidit, sed Pho. I 2, 45 Celsus *hic uiciniae* quod **A C**[1] **P**[1] tenent, aduerbialiter positum pronuntiauit. Cum **E** solo transponit Pho. I 4, 1 *celere consilium*. *Protinam*, quod contra librorum lectionem *protinus* Nigidio et

Festo auctoribus Bentleius reuocauit Pho. I 4, 13, ex leni Neapolitani corruptela *protinum* elucet. Aliter ab aliis personas distingui Celsus monuit Pho. IV 3, 38: sed *quantum* ab eo bis lectum esse nullum est indicium. Falso Celsus cum omnibus libris *di deaeque* Pho. IV 4, 6 legit. Contra **AD** idem Pho. V 8, 85 *Nonne* agnouit. Falsa distinctione Ad. I 2, 60 *Posterius* a uersu praecedente auellitur. Iusta uerborum collocatio contra **DG** seruata est Ad. II 1, 8. *Hilare* ab Acrone Ad. II 4, 23 lectum fuisse uidit Palmerius Spic. p. 853 Grut. Paucis exemplis bisyllabi *mihi* additur Ad. III 2, 15, *id* contra libros omisso: in eodem uersu autem cum omnibus falso *dum illos ulciscar modo* inhaeret.

Item Iulio Romano auctore Acronem tueri refert accusatiuum *duo* Ad. V 3, 23 cum **A** solo, sed cum reliquis *tollebas* contra **AG** legit: Andr. II 2, 8 male eam uerborum constructionem, quam procul habendam Donatus monet, asciuisse uidetur: Ad. V 9, 5 contra Verrium Flaccum cum Acrone et omnibus libris *ambos* accusatiuum uindicat: Eun. II 3, 13 *quidue est alacris* affert, leni errore *est* pro *es* (quod **CEP** omittunt) posito: Hec. II 2, 5 *meis me omnibus* recte et contra **A** et contra **DG** ordinat, u. 7 cum **ADG** et Donato concessum in dihaeresi iambici septenarii dactylum admittit *facilitas mea* exhibens: Ad. I 2, 31 (qui locus p. 242 uidetur male repetitus esse) recte cum **ADG¹V** *adigis* seruat: Ad. I 2, 47 *consulis* cum reliquis contra **A** tuetur.

In silua obseruationum in primi libri capite decimo quinto congesta incertum an Romano auctore paruulis uitiis commaculatos habet hos locos Eun. II 3, 22. 45. III 5, 1. (Heaut. II 3, 46, ubi ‚huius' potius genetiui signum sit quam uaria lectio pro *eius*). Ad. IV 2, 45: incerto auctore liberius affertur ex Pho. I 2, 28 *contra stimulum calces*.

‚Excerpta Charisii' genetiuum *Chremi* Andr. II 2, 31 agnoscunt cum Donato et fortasse cum Probo.

Multo tenuiora ueterum studiorum Terentianorum uestigia

in *Diomedis* Arte grammatica restant. Cum **D** (**G**) Arusiano Donato Eugraphio *operam abutitur* testatur Andr. prol. 5. Probo, ut Keilius probauit, auctore perfectum *siit* Ad. I 2, 24 cum **A** et Donato tuetur: sed *reliui* quod Heaut. III 1, 51 commendat, non librorum solum, sed etiam Probi qui nunc fertur et Prisciani testimonio refutatur. Versum ab **A** spretum Pho. IV 3, 30 agnoscit: item cum uniuersis contra **A** *cum* habet Ad. I 2, 64 et contra **A** (cum **E**? et Eugraphio) Eun. prol. 41 *sit dictum* ordinat, ab initio uersus, ut fere (cf. Andr. II 3, 13. Eun. II 2, 22. Heaut. I 1, 81. Hec. III 1, 2. Ad. III 4, 9—12. V 3, 25), errando leniter deflectens a bona memoria. Pho. II 1, 17, ubi Donatus uariam lectionem ante oculos habuit, cum omnibus facit. Secus distinxit et intellexit Andr. V 4, 14.

Male habita sunt pleraque Terentiana, quae apud *Claudium Sacerdotem* leguntur (cf. Andr. prol. 3. I 5, 14. III 1, 7. IV 5, 13. Eun. IV 4, 30. Heaut. I 1, 41. Pho. II 3, 58. Hec. V 3, 31. Ad. III 4, 45. Ex ‚Probo' sumpsit illud *sumptus quos faciunt* Ad. V 3, 61, cf. Hec. IV 4, 63: *lectos* Ad. II 4, 21 et *huius anuis* Heaut. II 3, 46). Contra **A** solum *et* addit Eun. III 1, 36, *ei* Heaut. II 1, 16: interpolatum in **A** *de digito* Hec. V 3, 31 omittit. Falso interiectionem *heu* affert ex Heaut. I, 1, 31. Contra **DG** disponit uerba Andr. I 1, 23.

Ex libris incertorum, quos editores Vindobonenses cum Sacerdote emiserunt, id tantum commemorandum est, quod cum Donato solo uocatiuus *Chreme* exhibetur Andr. V 2, 5: nam quod de accusatiuo *Chremem* exscriptum est in Andr. III 2, 47, ubi *Chremen* **CEP** habent, etiam alios locos ibi significatos spectare potest.

Larga manu saeculo quarto uergente *Arusianus Messius* Exemplis elocutionum immiscuit Terentiana. Ex quibus ut ea, in quibus uel breuitatis causa contractum uel librariorum potius quam ‚oratoris' culpa aliquid turbatum est, secludamus

(cf. Andr. IV 1, 15. Eun. I 2, 52. II 2, 40. II 3, 6. 10. III 3, 14. IV 4, 55. V 8, 20. Heaut. I 1, 81. II 3, 60. III 1, 28. III 3, 40. Pho. II 1, 40. IV 3, 18. 52. IV 4, 1. V 4, 3. V 9, 37. Hec. I 2, 64. 94. 119. II 2, 5. III 5, 36. Ad. II 4, 5. III 4, 45. IV 2, 24. IV 4, 6. V 4, 17. V 7, 8): cum **A** solo *dicet* seruat Eun. II 3, 9 (ceterum ordine turbato), *desubito* Heaut. IV 2, 6, *uide* Pho. V 3, 20, *potis est* Ad. III 2, 46, *illa consueuit* IV 5, 32, *morae* IV 5, 78: cum **ACE²** *condonabitur* Eun. prol. 17, cum **ACFP** *qui* Heaut. II 3, 60, cum **ADG** *desinit* ib. 64, *haec argenti* III 3, 40, *pergo* V 1, 57, cum **AD¹EG** *scientem* IV 8, 32, cum **ADGP²** *rei foret* Pho. II 1, 41, cum **AP²** *postilla* Pho. V 9, 29, cum **A** et Prisciano *adludere* Eun. III 1, 34. Contra **A** cum reliquis facit *te omni* ordinans Eun. IV 4, 55, *esse* omittens V 2, 44, *parare* non post *in animo* ponens Pho. V 4, 2, *eam* iniciens (sed corruptum in *cum*) Hec. III 3, 33, *quicum* praeferens IV 1, 40, *primum* collocans Ad. III 2, 18, *impertire* actiuum diserte testans ib. 22, *gaudia* exhibens Ad. V 4, 22. Contra **AD** ablatiuum *Bacchide* commendat Hec. I 2, 94, contra **AD¹G** *esse* infercit Heaut. IV 2, 6, contra **AD²E** praepositionem *a* tuetur Hec. IV 4, 92, contra **AEF²G** deminutiuum *uilli* spernit Ad. V 2, 11, contra **AC¹D¹P** *Ut* pro *Utin* tenet Hec. II 1, 2, contra **ADEG** frequentatiuum *minitaris* praefert Eun. V 6, 19. In collocatione uerborum recedit a **DG** Andr. II 1, 2. II 2, 14. Eun. III 5, 51. Pho. IV 3, 29. Ad. V 1, 3. Cum libris contra Donatum agnoscit *tradere* Pho. prol. 2, neque uariae lectionis, quam Andr. prol. 1 repperit Donatus, apud Arusianum uestigium superest. Cum Donato et Eugraphio in ordine uocabulorum facit Ad. III 4, 18. Ex Ad. III 5, quam scaenam in quibusdam non ferri tradit Donatus, us. 2. 3 excitans *ad forum* solus legit. Cum Donato et **D²** optime *falsus animi est* seruat Eun. II 2, 43: cum Donato et parte librorum Andr. prol. 5 *operam* et I 1, 102 *imposita* expressis

uerbis probat: uariam lectionem a Donato allatam *foris* Ad. V 8, 26 cum omnibus contra **C¹F¹P¹** amplexus est: Nigidii et Festi *protinam* spernit in Pho. I 4, 13 male ab ipso habito: *satagit,* non cum Charisio *satagitat,* legit Heaut. II 1, 13. Male cum **D** in *militiam* detorquet *malitiam* Hec. II 1, 6. Post *fac* cum Probo *ut* omisit Eun. IV 7, 45, idem *ut* cum **C¹P¹** Hec. IV 4, 64, contra **AD** II 2, 20 (ubi ne *huc* quidem cum reliquis substituit). Solus contra reliquos Andr. V, 5, 8 *solum solide*, Heaut. II 3, 101 *In utramuis aurem* transponit, *illoc* dat pro *isto(c)* Eun. V 2, 44, *incipit* pro *occipit* Heaut. II 3, 78, *fuerunt* pro *fuere* II 4, 19, *proripuit* pro *corripuit* Hec. IV 1, 3: neque praetermittamus Ad. III 2, 18 *sublimen* extare in Vaticano codice. Melius quam librorum *egomet* est *ego* seruatum in Eun. V 2, 5. Regula praeposita uindicat scribendum esse *ab hoc me libera m. metu* Andr. II 2, 14, fortasse etiam *inlusi in uitam filiae* V 1, 3, uix *Amicus summus mei* Pho. I 1, 1: etiam in *dederat mutuo* Heaut. III 3, 40 solitum corruptelae genus quam exquisitam uariam lectionem agnoscere praestabit.

Soli Arusiano debetur datiuus *uxori* Ad. V 8, 6: ib. II 3, 9 aequabilitatis studium effecit ne contemneremus indicatiuum *postputauit.*

Optimis quidem fontibus etiam in Terentio usus est *Nonius Marcellus* : sed praeterquam quod prauo saepe iudicio lapsus bonorum librorum memoriam perperam intellexit, saepe in exscribendo transpositiones et compendia admisit, saepe etiam neglegenter glossas manui poëtae adiectas transcripsit (u. Andr. III 3, 2. Eun. II 3, 67. III 1, 25. V 5, 3. V 8, 57. Heaut. II 3, 70. Pho. I 2, 96), libri ipsius hodie ea est condicio, ut ei, qui cunctos locos a Terentianorum librorum et testium memoria discrepantes enotet, uerendum sit, ne librariorum potius sordes, quam bonorum Nonii fontium imaginem repraesentet. Itaque omissis manifestis erroribus et illis, ubi nulla fides est exemplaribus Nonii, grauiora tantum

exscribamus. Et Bembino soli accedit Eun. IV 4, 17 *Nunc tibi uidetur* testans, V 8, 46 *feceris,* Heaut. (prol. 10 *Num*) II 3, 73 *nec memorabile,* Hec. III 4, 3 *quantum.* Cum **A** $\mathbf{G}^1$ *hunc* omittit Andr. V 4, 53, cum **ADG** et Donato ordinat *lepide laute* Eun. III 1, 37, cum **AG** *opus facto est* Heaut. I 1, 28, cum **AD** Donato et Eugraphio *domi* seruat Eun. IV 7, 10, cum **ADG** Donato *delatam* Pho. I 2, 100 et *propino* Eun. V 8, 57, cum **ADEG** Donato *prorsus* Eun. V 8, 52, cum **AD** *ipse* Ad. I 1, 53, (etiam *Corinti anus* Heaut. IV 1, 16 est *Corinthia anus,* ut est in **ADG**), cum **A** $\mathbf{F}^1\mathbf{G}^1$ *obtemperet* Ad. III 3, 80, cum **A** $\mathbf{C}^1\mathbf{D}^2\mathbf{P}^1$ Donato *homo* Eun. V 8, 52 (sed libri Nonii uariant), cum **A** $\mathbf{C}^1$**GP** (et Donato) *asymbolum* Pho. II 2, 25, cum **A** et paene omnibus *Quod* Eun. III 1, 11. Cum $\mathbf{D}^1$ Donato et Eugraphio *paues* tenet Andr. II 2, 12, cum **DGV** et Donato *deorum uitam* V 5, 3. A Donato solo allatam uariam lectionem *animum adtendite* habet Andr. prol. 8, non item quas idem commemorat in I 1, 140 *Cui mihi expurgandus* et in Pho. II 2, 16 *tennitur* : neque cum eo facit *edico* ex Andr. I 1, 33 citante : neque quod Donatus ex Andr. V 3, 16 profert *ueritas* exscripsit, sed *seueritas.* Cum Eugraphio (et paene cum **A**) consentit Eun. II 3, 98. Contra **A** cum reliquis *iunceas* praefert Eun. II 3, 25, *deficies* Pho. I 4, 52, *patrem* III 1, 13, *gaudia,* ut uidetur, Ad. V 4, 17, interpolat *aut* Eun. III 5, 10, omittit *me* Hec. IV 2, 21 et interpolatum *de digito* V 3, 31. Contra **A** et Donatum *adfuisse* habet Ad. III 3, 2, contra **ADG** *et* Heaut. IV 8, 14, contra **A** et multos cum $\mathbf{C}^1\mathbf{D}^1\mathbf{E}^2\mathbf{F}\mathbf{P}^1$ *conuasassem* Pho. I 4, 13, item cum $\mathbf{C}\mathbf{D}^2\mathbf{P}$ *sit* II 2, 27 (sed *cum* praemisso pro *dum*) : num *dissignauit* contra **A** $\mathbf{E}\mathbf{F}^2$ legerit Ad. I 2, 7, incertum est. Contra **DG** *aduersum* cum ceteris habet Pho. III 2, 35, non agnoscit eorundem et Prisciani *in subsidiis* I 4, 51, neque Prisciani solius lectionem *conferendus* Eun. IV 4, 14. Cum uniuersis libris falso dat Andr. I 1, 43 *huic uiciniae*, tenet *protinus* Pho. I 4, 13 et,

quod in hanc editionem non est receptum, *egone* Heaut. V 1, 77.

De distinctione iudicium profertur uel significatur eis quae exscripsit ex Andr. prol. 22. Eun. prol. 1. 2. Heaut. I 1, 49. 50. I 2, 11. Pho. II 1, 3.

Ex eis quae propria sibi habet uix dignae sunt quae respiciantur transpositiones, quas Andr. III 3, 34. Eun. V 8, 27. Heaut. III 1, 46. V 2. 11. Ad. II 2, 9 admisit: antiqua auctoritate non carere eam, qua semel inuertit *Capiebat statim* Pho. V 3, 7 uidit Bentleius. Neque sine auctore Andr. II 3, 29 *caue ne te tristem sentiat* placuisse Nonio ex Seruii refutatione discimus. Ipse Nonius interpretes Terenti uituperat p. 48 Merc. Diserto testimonio solus asserit scribendum esse *rumpere* (pro *crumpere*) Eun. III 5, 2, *uereri* (pro *reuereri*) Pho. II 1, 3, *uetustatis* (pro *uenustatis*) Hec. V 4, 8, fortasse etiam *adnuerim* (pro *innuerim*) Ad. II 1, 17: pro eo quod semel commendat *offendi* Eun. II 2, 3 ipse alio loco uulgatum *Conueni* habet: atque id quod codices iam praemittunt *Emulgere* eidem illustrant subiecto *emunxi* ex Pho. IV 4, 1, quod idem alio loco agnoscitur. Quod in eodem uersu *senem* cum Arusiano pro *senes* habet, non magis nos mouet quam quod Andr. V 5, 4 *uoluntates* pro *uoluptates*, Eun. IV 1, 14 *illi* pro *illinc*, Heaut. III 1, 50 *para* pro *uide*, Hec. V 3, 38 *inducam* pro *adducam*, Ad. IV 2, 15 *qui uult* pro *quidem*, Ad. I 1, 6 *ea* pro *illa*, I 2, 7 *ante* pro *antehac* obiter citando affert uel quod Hec. III 4, 24 *me* omisso et *illic*, quod in libris est, et uersum seruat: neque initium uersus Andr. I 1, 139 confusum cum I 2, 19 ad mutationem allicit. Sed uersui labanti succurrit Nonius Ad. II 3, 10 pro *amorem* praebens *laborem*.

Cledonius exemplaribus Terentianis non inspectis temere mutatos affert hos locos: Andr. IV 5, 18. 19 (ubi quidem *grandiuscula* cum omnibus tenet), Eun. IV 4, 10. 11. Hec. I 2, 104, *mulier* pro *uirgo* ponit Eun. II 3, 30. Versum Pho.

IV 3, 30 ab **A** spretum agnoscit: ab interpolatione quae in **A** irrepsit Hec. V 3, 31, liber est: contra **AF** cum omnibus et Pompeio *quemquem* legit Hec. I 1, 8. Cum **A**$C^1D^2(P^1)$ Donato Nonio Pompeio *odium* seruat Andr. V 4, 38 quamuis inepte interpretans. *Faxis* cum **A** solo pro *fac sis* legit Eun. II 3, 20.

Apud *Consentium* Keilius restituit genetiuum *Chremi* ex Andr. II 2, 31 allatum cum Donato et Excerptis Charisii. Corrupta sunt exscripta ex Eun. III 1, 10. 11, ubi *qui* tuetur cum C^2DGP^2. Illa *mitte ista atque ad rem redi* incertum est utrum desumpta sint ex Ad. II 1, 31, ubi omnes in ea lectione conspirant, an ex Heaut. II 3, 78, ubi *ista atque* a D^1G solis interpolatum est.

Bene *Agroecius* et Eun. I 2, 74 et cum solis **A**D^1 *eu* aduerbium seruauit Pho. III 1, 14. Cum omnibus *puere* uocatiuum spreuit Hec. IV 4, 97. Licenter deflectit a libris afferens Eun. II 3, 65. IV 4, 51.

Priscianus, qui exposita a Donato in Andr. III 3, 4 (et plenius exposita quam nos) legisse se bis testatur et eundem respicere uidetur in Andr. II 1, 10, persaepe quidem cum Donatianis quae nos nouimus consentit, sed tamen non ita constanter ut totus ab eis pendere dicendus sit. Atque ut nihil dicamus de locis, quos licentius inuersa contracta dilatata ex memoria exhibet (cf. Andr. prol. 2. I 1, 15. 31. 91—93. I 2, 7. I 5, 19. II 1, 19. II 2, 13. III 2, 22. III 3, 36. IV 1, 15. IV 2, 4. 19. 26. 27. IV 4, 5. IV 5, 2. V 2, 2. 25—27. V 4, 29. Eun. I 2, 24. 104. II 2, 12. II 3, 11. III 1, 10. 42. III 2, 2. 15. 33. III 5, 44. IV 2, 13. IV 3, 3. IV 4, 10. 11. 14. 26. IV 6, 12. 18. IV 7, 21. V 1, 7. V 5, 16. V 8, 2. Heaut. I 1, 15—17. II 3, 30. IV 1, 6. IV 8, 2. Pho. I 2, 20. 36. 43. 44. I 3, 2. I 4, 1. 20. II 3, 27. 56. 71. 82. IV 3, 6. V 4, 3. V 5, 9. V 6, 31. Hec. IV 4, 10. Ad. I 2, 30. II 4, 5. III 2, 32. III 4, 14. 15. IV 2, 43. IV 4, 20. V 3, 29. 41. 61. 62. V 8, 8. 12), cum libris qui ex Donato correcti sunt facit Andr. I 5, 52 *utraeque res*

inutiles citans, 58 *haec te*, II 3, 3 *sibi esse iniurius uideatur*, III 2, 21 *tibi istaec*, 24 *occepi*, III 5, 2 *nulli*, 8 *nunc me*, IV 1, 15 *adeon*, IV 4, 6 *litigat*, 29 *heri uidi*, IV 5, 3 *uiuere*, 9 *sic*, Pho. I 4, 1 *reppereris*, 51 *in subsidiis*, III 3, 16 *Tum igitur dum licet dumque adsum*, Ad. III 3, 43 *coeperet*, IV 1, 18 *quasi ouem*,[1]) IV 5, 72 *ibo* (cf. etiam Andr. II 2, 24. Hec. III 5, 15): cum eisdem accedente Bembino: Andr. V 4, 20 *naui*, Eun. II 3, 13 *es alacris*, III 2, 15 *aut*, Heaut. V 2, 41 *istanc*, Pho. I 3, 2 *aduenti*, II 1, 71 *faenore* (ubi etiam in nostrum Donatum intrusum est *uel*), IV 4, 5 *redit*, Ad. V 2, 11 *uilli*, (cf. Pho. IV 3, 16). Cum **A** et Donato contra reliquos dat *seruorum* Ad. III 4, 34, *feruit* IV 1, 18, cum eisdem astipulantibus **CP** *penum omnem* Eun. II 3, 19, **C**¹**EP** *quid illo faciemus* V 1, 21. Contra **A** cum reliquis praebet *dixi* et *audieris* Ad. V 4, 19, *suam* Eun. prol. 32, *fictum* I 2, 24, *dices* II 3, 9, *potesse* IV 3, 24, *attinere* IV 6, 6, *non posse fieri* IV 7, 9, *exaduersum ei loco* Pho. I 2, 38, *collocatam filiam* V 1, 32, *aiunt* V 2, 3, *parare in animo* V 4, 2, *primum* Hec. I 2, 102, *iligneis* Ad. IV 2, 46, *ipsis* IV 3, 17: contra **ACP**¹ interpolat *fidem* Pho. II 3, 4: et quod legit *excludito* Pho. V 8, 96, non ex *exculpe* (sic **A**), sed ex *exclude* deprauatum est.

Variarum lectionum a Donato allatarum rationem non habuit Andr. prol. 8. IV 1, 29. V 1, 6. (Eun. II 3, 19). Pho. prol. 2. Ad. I 2, 72. II 1, 46. A **DG** recedit cum reliquis Andr. I 1, 23 *facere in hac re te* exhibens, Eun. III 4, 10 *sciscitari*, Heaut. prol. 26 *quare*, Pho. II 1, 71 *nullo alio*: ab eisdem coniunctis cum **A** Andr. V 4, 20 *apud* agnoscens, Eun. III 2, 15 *nostris*, Pho. III 2, 46 *ut ut*, V 1, 32 *Quicum*.

Bembino accedit contra reliquos omittens *amare* Eun. II 3, 8, *autem* Pho. IV 3, 60, *forte* Hec. III 3, 11, (*eos* Ad.

---

[1]) Ineptum illud *iouem*, quod schol. **D** addidit, etiam in uno Prisciani codice legitur.

V 3, 41), commendans *ea est indutus* Eun. IV 4, 40, *atqui* IV 6, 20, *deficias* Pho. I 4, 52, *Enim* inceptiuam particulam Ad. II 1, 14, *norimus inter nos* II 4, 7, (cf. Hec. I 2, 64): cum **A** et Arusiano habet *adludere* Eun. III 1, 34, cum **A C**[1] *uecti* IV 7, 4, cum **A E**[2] *Archonidi* Heaut. V 5, 21, cum **A C**[2]**F** *a studio* Pho. prol. 2, cum **A C**[1]**P**[1] *casam* V 2, 3: propius a Bembini quam a reliquorum memoria abest Eun. IV 6, 12: eandem interpolationem, quae Bembinum occupauit, admisit Eun. III 1, 8: uariae lectionis fortasse uestigium est, quod Eun. III 2, 36 *ego te esse* habet cum Schematis rhetoricis Parisinis, cum *quem te ego esse* **A**, *quam ego esse* reliqui exhibeant.

Leniter transpositos solus Priscianus habet hos locos Andr. II 2, 33 *Daue hodie,* IV 2, 29 *fac ut ad me uenias,* Eun. V 3, 11 *hunc excruciem meo modo,* V 6, 3 *Solue mihi,* Heaut. V 4, 4 *Quod uolo aut peto,* Pho. III 1, 10 *Numquid subolet patri,* (Andr. IV 5, 3 *honeste in patria* etiam Probus ordinat). Solus in minutis a reliquis discedit Andr. IV 4, 24 *cuius* (pro *cuium*) praebens, 48 *ne te credas* (pro *non te credas*), IV 5, 12 *attuli* (pro *appuli*), Eun. II 3, 28 *seu—seu* (pro *uel—uel*), V 2, 45 *ah nihil* (pro *nihil* : ceterum caue in eo uersu quicquam de personarum distributione colligas e Prisciani testimonio), Hec. III 4, 7 *ego* (cum **E** pro *eo*): ne illud quidem nos mouet quod Eun. III 2, 43 *plura* habet pro *multa,* IV 4, 14 *conferendus* pro *comparandus*: sed non nihili est quod Ad. III 3, 42 bis *ac non* habet pro *aut non*, et quod semel affert *decurso spatio* (quater *decurso iam spatio*) Ad. V 4, 6 pro *iam excurso spatio*, Bentleius unum uerum duxit. Semel *Id quidem* Ad. IV 2, 39 recte tenet, sed altero loco diserto testimonio *Hoc quidem angiportum* indidem affert: cui exemplo neutri opponit masculinum ex Pho. V 7, 8 *in angiportum hunc*, quod nullus liber agnoscit. Expressis uerbis patrocinatur prauae lectioni *huic uiciniae* Andr. I 1, 43 (cum omnibus), *ei* datiuo, ut ipsi uidetur, (omittunt **C P**) 79, uersui mire deprauato

quem habent Andr. I 2, 18 desideratur uerbum, quod in codicibus est *adfert*, apud Ciceronem *defert*.

In Commentariis *Seruianis* paucae reliquiae insunt studiorum ueterum in Terentio positorum. Inepte ‚quidam' reprobare dicuntur lectionem, quam solus Nonius seruauit, *caue ne te tristem sentiat* Andr. II 3, 29: cum Donato fere consentiunt quae de uerbena monentur in IV 3, 11: neutri *Quod* Eun. III 1, 11 cum **A C**[1]**D**[2]**E P**[1] seruato adicitur interpretatio ‚id est quae res in te est.' Sed non magis quam a reliquis testibus unius alicuius ex nostris recensionibus constanter obseruatae a Seruio uel a compilatoribus indicium est: quamquam propius, quam a ceteris, abest a **D G**. Nam ut praetereamus locos transpositione, interpolatione, contractione affectos (cf. Andr. I 1, 47. I 2, 28. II 1, 30. II 6, 27. III 3, 7. 23. IV 1, 5. IV 2, 25. IV 3, 11. V 5, 4. Eun. I 1, 14—16. 22. II 3, 65. 66. III 2, 21. III 5, 53. IV 5, 3. V 3, 4. V 4, 3. 13. 21. V 8, 31. 52. Heaut. I 1, 4. I 2, 18. II 1, 13. 16. V 1, 9. Pho. I 2, 12. I 3, 23. 24. II 1, 81. III 2, 40. V 1, 5. V 4, 7. V 5, 2. V 8, 29. 85. V 9, 25. Hec. I 2, 32. II 1, 15. II 2, 27. III 1, 40. 41. Ad. I 1, 3. II 1, 43. II 2, 23. III 2, 21. III 3, 7. 23. 24. III 4, 45. IV 5, 31. 47. 64. V 3, 63), numquam cum **A** solo facit, nisi in *me* omisso Heaut. I 1, 20 (ubi quidem contra **A** et reliquos etiam *dices* omittit) et in eo quod Lione teste ‚al.' Ad. IV 2, 21 *modo* addunt in exitu uersus. Contra **A** autem cum reliquis consentit Eun. I 1, 116 *fac sis* exhibens, II 2, 57 (ubi semel Donatus cum **A** stat) *quae placeant*, Heaut. II 3, 124 *quendam offendi ibi militem*, Pho. V 8, 85 *deportarier*, V 9, 25 *quae sit ignoscenda*, Ad. III 3, 24 *Paulisper*, uersum agnoscens Pho. IV 3, 30: contra **A D**[2] Heaut. II 3, 138 *si sapis*, contra **A D** Pho. V 8, 85 *Nonne*, contra **A** et Arusianum Ad. IV 5, 32 *cum illa*. Etiam quod Eun. IV 4, 17 corruptum legitur *Nunc heu* (pro *eo* *uidetur*, cum **C P** congruit et contra **A** et contra **D E F G**: contra **A D E G** ordinat *morbus est* Pho. IV 1, 9. Contra

Donatum imperatiuum *responde* tuetur Andr. V 2, 8. Cum omnibus contra **D**[1]**G** *At* interpolat Pho. II 1, 81 : contra **DE** *qui* seruat Heaut. II 3, 60. Cum **A CP** et Eugraphio bene disponit uerba Eun. III 2, 1, cum **A C**[1] *uecti* ablatiuum commendat IV 7, 4 : cum **A C**[1]**DP**[1] (Donato Nonio) *homo* tenet V 8, 52 : cum **CD** *illam* singularem praefert Ad. III 4, 52. Cum Nonio et Prisciano *primo* pro *primum* scribit Andr. I 1, 47. *Proluuium* cum Nonio (nam librorum hic nulla est auctoritas) agnoscit Ad. V 9, 28

Optime consensu suo simplex *mereat* a Donato servatum comprobat Andr. II 1, 31. Cum **DG** (uel alterutro)[1]) contra reliquos habet accedente Donato *poni* Andr. II 1, 31, *par pari* Eun. III 1, 55, conspirantibus **EV** Donato *restat* Andr. V 6, 17, consentiente **A** *pertendes* (leniter errans *pertendas*) Eun. I 1, 6, *quidue es alacris* II 3, 13, *ilicet* Ad. V 3, 5 *turbas* V 7, 9, omittit *ea* Pho. V 5, 2.

Cum uniuersis libris nominatiuo *Hecyra* recte patrocinatur Hec. prol. 1, *Si adeo* habet Eun. II 3, 21, *credere est* Heaut. I 2, 18, *natu grauior ignoscentior* IV 1, 32, *et quibus* Ad. I 1, 11, cum omnibus praeter **F** *sat agit* Heaut. II, 1, 13.

In eis, quae sola praebent Seruiana, pessime se habet *sertum* (pro *sentum*) Eun. II 2, 5 : quod bis *hic homines* ex u. 37 excitat, quis credat Terentium in duobus uersibus sese excipientibus neque alibi nominatiuum *hisce* (ex quo illud *hic* corruptum fuerit) posuisse? Librarii culpa etiam in eo cernitur, quod ad Vergilianum ‚remordeo' ex Eun. III 1, 55 iam non simplex, sed uitiose compositum *remordet* allegatur: librarii corruperunt quod ipse commentator dabat *ostentam* in frequentatiuum Eun. III 5, 57. Vix digna sunt quae commemorentur, quod Heaut. I, 1, 37 *depone* (pro *adpone*), Pho. prol. 20 *Beneficiis* (pro *Bene dictis*), I, 2, 69 *rediret* (pro *redisset*), Hec. I 2, 4 *quaerit* (pro *quaeret*), Ad. IV 1, 21 *en* (pro

---

[1]) Andr. I 1, 59 codex Fuldensis cum **D**[2] *illud* habet pro *illi id.*

em) apud Seruium edita sunt. Sed non est praetereundum, quod diserto testimonio Pho. II 1, 39 *pro te* (pro *cum te*) confirmat et quod Andr. V 5, 3 codicum **DGV** (nam de **A** non liquet) et Nonii lectionem *deorum uitam* in metrum cogit *eapropter* pro *propterea* scribens. Sed nos nihil Seruio auctore mutauimus, nisi quod dedimus Andr. III 5, 4 *Ego*.

Bonis libris usus est *Philargyrius*, cum nominatiuum pluralis feminini *haec* Eun. III 5, 34 (cum **AEF**[2]) et *illaec* Hec. IV 3, 12 (cum **A** solo) tuitus est, bonis item, cum uerbum substantiuum Ad. IV 7, 10 (cum **A** solo) omisit atque cum Heaut. II 3, 60 *qui* (non *quae*) contra **DE** dedit.

In *scholiis Bernensibus* ab Hagenio nuper editis Andr. II 5, 18 uaria lectio Donati, quam recepimus, aperte respuitur.

In Ti. Claudii *Donati* Commentario Vergiliano Hec. I 1, 16 *illi* interpolatum est contra **AD**¹, in deterius mutatum est Andr. II 1, 5. 6. Eun. IV 3, 6. Heaut. II 3, 15. Pho. I 2, 57. 89.

In *Acronis* quae nunc feruntur scholiis Horatianis[1]) (aeque atque in Vergilianis Seruii) frequentior cum **DG** consensus deprehenditur. Nam cum his transponit Andr. III 2, 49 *has fieri*, Eun. II 2 7 *me noti*, cum **D** *cum istoc odio* Hec. I 2, 59: cum **DG** uidetur transposuisse *uetus uietus* (sic antiquissimus liber Parisinus) Eun. IV 4, 21: cum **AD**¹ singularem *foris* agnoscit Ad. II 3, 11, quamquam liberius inuertit *quidnam concrepuit foris*. Sed contra **AD** *es perpetuo* collocat Hec. III 3, 46, ubi non Donatianum *data*, sed cum omnibus *bona* recepit. Cum **AC¹D¹EP¹** *Quod* tenet Eun. III 1, 11. Solus contra consuetudinem inuertit *nosmet nostri* Pho. I 3, 20 : ordine soluto affert etiam Ad. II 1, 33. Utrum Andr. IV 5, 10 recte cum Donato distinxerit an cum libris praeter **D** *sic* om-

---

[1]) Quae ex Hauthali editione accesserunt, u. in Addendis et Corrigendis.

nino non legerit ambiguum est. Mira peruersitate cum *Porphyrione* in eo consentit quod post Messalam Terentium Hec. prol. II 26 *funambuli* dixisse refert.

In *scholiis in Lucanum* aeque atque in Seruianis defenditur nominatiuus *Hecyra* Hec. prol. 1 Erratum est cum omnibus praeter **A** (qui ipse quoque peccat) Pho. II 3, 83 *feras*. Contra libros *possis* pro *possit* scriptum est Andr. II 1, 5.

Scholia in Persium immutant *perfluo* Eun. I 2, 25 in *effluo*, *Quot homines* Pho. II 4, 14 in *Quot capita*, corrumpunt Ad. III 3, 55.

Iuuenalis scholiasta Pho. IV 1, 9 *morbus est* ordinat cum **CFP** Seruio : facili errore Andr. V 3, 7 *uultus* interpolat pro *color*. Vitiose inuertit Andr. I 1, 50—52. Eun. I 1, 22. Heaut. II 1, 16. Pho. V 9, 53. Ad. II 2, 5. V 7, 17.

In *Lactantii Placidi* scholiis Statianis lenibus erroribus affecti afferuntur hi loci Andr. I 5, 31. II 1, 28. 29. IV 1, 3. 4. Hec. prol. II 1. 2. Ad. III 2, 16. IV 4, 26 : mire Ad. II 1 quasi u. 38. 39 fuerint ante u. 26—28 exponit: peccarunt librarii quod illud *senium*, quod ex Eun. II 3, 11 illustrabat, cum omnibus contra **A** et Donatum in *senem* mutauerunt: eodem loco contra **A** cum reliquis *omnes* interpolat et solus turbato ordine *perdant senem* habet. Vix e libris est quod Andr. IV 1, 24 *deluderes* substituit pro *produceres*. Contra **A** cum reliquis *pararis* bene tenet Heaut. V 2, 23, contra **AD** *coges* Ad. II 1, 39, contra **ADG** male *per alienas* Eun. III 5, 40. Cum uniuersis uersu laborante scribit *accedo* Ad. III 2, 52, *mensis hic decimus est* III 4, 29.

Personatus Asconius in scholiis in Ciceronis Verrinas ter recedit a Bembino : quod Pho. II 1, 37 *est* (non *abest*), II 3, 41 *noris* (non *nosses*), Eun. II 3, 20 non quidem *fac sis*, sed tamen *fac ut* praebet. Pho. II 1, 37 uitiose *in noxa est* habet cum **D**[1] **E**[2] **F**[1] **G**[2] **P**[1], II 3, 40 *en* propius ad *em* (sic **ACP**) quam ad *hem* accedit.

Tantum de Testimoniis : nonnulla quae colligentem et

conscribentem me fugerant, inuenies in Addendis : complura non ignoro adicienda esse.

Nullum autem ex testibus apparuit ita cum una uel altera familia codicum Terentianorum conspirare, ut ab eius auctoritate pendere dici possit. Iam uero si, quae singulorum subsidiorum dignitas sit, breuiter adumbrandum est, ita ea gradibus ordinabimus, ut *Bembinum* dicamus esse ad quarti uel quinti saeculi h. e. recentiorum quidem hominum usum a uiro non sane docto accommodatum et scribae neglegentia admodum pro uetustate mendosum neque glossematis liberum, sed uel sic a bona prosapia non ualde degenerans et plurimorum bonorum feliciter tenax exemplar. Cuius simile aliquod et fortasse melius inter ea fuerit, quibus adiutus *Donatus* ad commentandum poëtam accessit, instructus idem insignium grammaticorum ueterum uel integris commentis uel excerptis ex eis delibatis uel studiis Terentium spectantibus per aliam occasionem prolatis.

Post Donatum antiquioris sermonis latini et metricarum legum cognitione iam uacillante *Calliopius*, bonis et ipse libris non temere usus, abstersa nobili uetustatis robigine et in dimetiendis uersibus sibi sapiens[1]) in elegantiorum lectorum usum editionem parauit, cui fortasse iam ipse egregii ornamenti loco accedere uoluit histrionum personatorum a capite singularum scaenarum affabre pictas imagines ad bona et antiqua exempla expressas. Cum huius autem recensionis

---

[1]) Etiam in *membrana Tricassina* (saeculi octaui) Andr. I 5, 42—55 tenente, quam descripsit Libri in ‚Journal des Savans' a. 1841 (mens. Aug.) p. 478, quae u. 45. 52. 58 integrae recensionis Calliopianae lectiones tenet, duo extremi uersus eodem modo atque in **P** (u. Addenda) in tres discerpti sunt. Ad archetypon autem reuocandam esse uersuum distinctionem quae in **FP** est colligitur ex eis quae notata sunt in Eun. III 3, 10. Heaut. II 3, 53—55. 72. II 4, 25. III 1, 95 III 3, 6. 21. 27. 28. 29. Pho. I 4, 16. 17. 18. V 1, 1. 2. Ad. I 2, 40. 41. 42. II 1, 3. 4. III 2, 4. 5. III 3, 5. 6. IV 1, 7. 8. IV 4, 1—9 (sed u. 6. 7 Bentleius ‚ueterrimum' suum h. e. Dunelmensem ait aliter ordinare).

exemplari doctus aliquis, ut tempora erant, grammaticus, qui et Seruii Commentum Vergilianum et Priscianum adhibuit, *Donati commentum, excerptum et transcriptum illud in codicem Terentianum ex eadem, ad quam Bembinus pertinet, familia oriundum*, legit atque ex eo quae ipsi placebant transtulit. Sic exemplar ortum est Victoriani et Decurtati, correcturis et adnotamentis ita refertum, ut illis, qui id describebant, in singulis fere uersibus difficultas legendi creata et errandi periculum obiectum fuerit. In reliquis autem libris, qui neque cum integra neque cum ea quae ex Donato correcta est recensione Calliopii consentiunt, non consilium diorthotae alicuius ad antiquiores fontes regredientis, sed nouiciorum librariorum hinc illinc diuersarum familiarum lectiones decerpentium et contaminantium libidinem et raro iudicium agnoscimus. Atque ex eius generis libris, ut summatim complectar, quae alio loco fortasse exponendi mox occasio data erit, editiones antiquae, *quotquot mihi innotuerunt*, usque ad Faërnianam deductae sunt.

Iam, postquam quae praeter librorum Terentianorum memoriam testimoniorum fidei credentes uel cedentes mutauimus, suis locis indicata sunt (u. p. XLII. XLIII. XLVI. XLVII. LVI. LVIII. LXII. LXVI.), restat ut sub uno conspectu ponantur, quas Editionibus uel libris recentiorum debemus coniecturas. Et ex ANTIQUIS EDITIONIBUS, quarum in numero etiam curatam ab ERASMO Basileae a. MDXXXII (ER.) comprehendimus, — sed ex ea quoque saepe incerto inuentore — haec recepimus: Andr. I 5, 54 *Quod ego per hanc te dextram* II 3, 4 *tuum ut sese habeat* II 6, 8 *Huiusce propter consuetudinem hospitae* (ER.) 18 *Quid id est* (ER.) III 2, 29 *Ne tu hoc posterius dicas* III 5, 4 *numquam id* (ER.) 10 *consiliis tuis* IV 2, 32 *est opus* IV 4, 3 *tu* (14 *praeterquam* cum Eugraphio) Eun. II 2, 59 *qui* II 3, 60 *nostin et scis* IV 1, 10 *puere* (ER.) V 2, 5 *ego me in pedes* (ER.) Heaut. II 3, 116

neglectu est (uel potius *neclectust*) V 1, 59 *hac re* Pho. III 2, 20 *umquam usus uenit* V 2, 15 *uorsura solues* V 8, 65 *tuum peccatum* Hec. IV 2, 28 *illa* (Er.) V 4, 30 *iuri iurando* Ad. I 1, 10. 11 *quae cogito! Quibus nunc*

Cum Goueano dedimus Hec. V 3, 5 *tun es*

Cum Riuio Eun. I 2, 37 *educere ita uti*

Cum G. Fabricio Andr. III 3, 16 (ubi libros antestatur) *id oro te*, eodem praeeunte Eun. IV 4, 43 *ni credis*

Cum Mureto in personarum distinctione (qualem in textu dedit, non in annotatione) fecimus Eun. II 3, 99, transposuimus Heaut. IV 6, 22. 23. Ad. II 1, 45. 46, scripsimus Eun. IV 4, 38 *etiam paululum* Heaut. III 2, 49 *male facere* Hec. II 1, 20 *illi* V 1, 27 *Quid? cedo* V 2, 18 *tute dudum audisti*, geminauimus Ad. IV 5, 53 *magnum*, V 8, 23 *quid*

Cum Fr. Fabricio scripsimus Andr. I 2, 11 *Ut ne* II 1, 37 *sciri* Eun. I 2, 15 *anime mi, mi Phaedria* (cf. in Hec. IV 4, 87).

Faërni sunt emendationes haece : Andr. III 3, 47 *uerba audies* (ex ‚libro scripto') Heaut. II 3, 79. Pho. III 1, 1. Hec. II 3, 7 *multimodis* Heaut. II 4, 28 *exoptatam meo* V 2, 40 *ego* V 4, 21 *capiam* Pho. II 3, 83 *fers* V 1, 32 *conlocatam gnatam* V 9, 4 *creduas* Hec. III 4, 24 *illi* III 5, 28 *Quae* (cum Bandinello) IV 2, 4 *illam* (cum Donato) V 1, 8 *uenit in mentem* 9 *obsiet* Ad. III 4, 49 *educti*

Guyeti haec sunt: Andr. I 1, 17 *immemori* I 3, 9 *praecipitem in pistrinum* III 4, 15 *apparetur* IV 3, 23 *ut tu* Eun. III 5, 50 *flabellulum* IV 4, 42 *Etiam non* IV 6, 3 *Usque adeo illius* Heaut. I 1, 13 *Serui* II 3, 113 *mea res minor* III 2, 29 *Huic iam* III 3, 35 *an non?* IV 3, 37 *fors* IV 6, 6 *di deae* V 1, 24 *CH. Quamobrem nescio. ME.* V 3, 12 *SO. Sic erit* 13 *te*

obsecro V 5, 6 *CH. Mea bona* Pho. IV 4, 26 *in inpluuium* IV 5, 12 *id si non* Hec. III 1, 9 *haec* III 4, 16 *etiam tu hic stas* Ad. III 3, 88 om. *homo* 99 om. *uah* IV 1, 8 *esset*

T. FABER Eun. II 3, 95 *hoc* restituit, Heaut. I 1, 77 *sint*, exulare iussit *eho* Eun. II 2, 55

Ab HARIO sumpsimus Eun. IV 5, 7 *multon* IV 7, 40 *Sat* Heaut. III 1, 102 *nosmet*

Cum BENTLEIO dedimus Andr. I 2, 31 *circum itione* I 4, 1 et III 2, 4 *Archylis*, I 5, 2 *hoc* (ex codice) I 5, 30 *aut de illa* (om. *aliquid*) II 1, 28 *haec* III 1, 3 *DA. Quid narras? SI. Itast* III 2, 25 *Tibi uerba censes falso* 27 *mox puerum huc deferent* III 3, 4 *quid te ego uelim* III 4, 2 *Audin?* (om. *tu illum*) 20 *tibi quae* III 5, 1 *qui me hodie* (ex codice) IV 1, 13 *pudent* 47 *Nisi si* IV 2, 2 *modo tu* IV 3, 13 *iurato* IV 4, 12 *Dictura es* 34 *adpositum puerum* V 2, 9 *modo ego intro iui* Eun. I 2, 33 *potis erat* 52 *Is ubi esse hanc forma* 117 *forsan* (accedente Donato) II 3, 16 *ostenderis* 65 *Magis* (om. *Tum*) III 5, 41 *per pluuiam* IV 4, 42 *credes* 53 *utrum praedicemne an taceam* IV 7, 11 *instrue ego ero* (om. *hic* cum codice) V 3, 3 *supposiuit* V 6, 15 *quid?* (om. *est*) V 8, 46. 47 *possint sine sumptu tuo Omnia haec* Heaut. I 1, 113 *hinc pepulerim* 117 *Tempust* (confirmante schol. Bembino) II 3, 15 *eccos uideo* 20 *aspellere* III 1, 35 *commetare* (confirmante Schol. Bembino) 52 *habuit*, uersus 100. 101. 102 transpositos in suum locum, 93 *adsum* III 2, 1 *es* 4 *Cliniai* IV 1, 49 *mulieri* 54 *tempus fert* IV 3, 7 *Cuiquam aeque* IV 6, 9 *ibin hinc* IV 8, 16 *ah* V 1, 17 *manedum* 77 *ego* V 3, 17 *Quod est* (om. *Id*) Pho. prol. 14 *posset* I 3, 4 *Quid istuc* (om. *est*) 20 *Ita plerique omnes sumus ingenio* (cum codice) I 4, 9 *Loquar* II 2, 23 *pote* II 3, 26 *tamen* 59 *apiscier*

III 2, 11 *Tu cognatus* (om. *mihi*) IV 3, 26 *ei* 59 *illasce* IV 4, 6 *di deae* V 1, 38 *audiemus* V 8, 13 *Idque adeo* (om. *ad uos*) 44 *PH. Enimuero* (om. *In ius*) V 9, 51 *indignum hoc* 59 *tu tibi* (ex codice) Hec. I 2, 59 *faxint* II 2, 13 *retinendi causa* II 3, 7 *expeto* III 1, 33 *conciuisse ere* III 5, 18 *audiui modo* IV 1, 28 *Nam id innatumst* (om. *omnibus*) IV 3, 11 *si redducam* (om. *non*) IV 4, 27 *sequitur* (cum libris) 87 *uxor* (om. *mea* cum Donato) V 1, 26 *Segregatum* (om. *Me*) V 2, 32 *Refert* V 3, 32 *habente* Ad. prol. 4 *de sese ipse erit, uos iudices* (om. *eritis*) III 1, 10 *ingenio* III 2, 33 *omnium uitam* 39 *uidetur usquam* (om. *esse*) 52 *cedo* 55 *propere* III 4, 29 *mensis decimus est* (om. *hic*) IV 3, 9 *eius esse illam psaltriam* 11 *illi iam animum relleuaris* IV 6, 4 *nec fabrica illi ulla* V 1, 9 *exemplo* : eiecimus *tuo* Andr. II 1, 7, seclusimus uersus spurios Pho. I 4, 4. II 3, 9, lacunam indicauimus post Ad. prol. 24, constituimus metra Ad. IV 4, 1—3 : eius uestigia secuti sumus Hec. III 5, 29 *potis inter eas gratia*, Ad. II 4, 8 *et rem in eum locum* scribentes. Praeterea in multas emendationes a Guyeto primo prolatas incidit etiam Bentleius.

Ex duabus Bothii editionibus haec recepta sunt: Andr. II 5, 18 *uideri* (cum Donato) III 1, 20 *Hic imparatum me si* V 4, 5 *CH. Hic. CR. Simo . . SI. Men quaeris?* Eun. II 3, 71. 72 *sedulo*: *Dabo operam* (om. *ac*) III 5, 43 *item* IV 4, 48 *hinc quo modo* Heaut. II 3, 66 *id fieri* (om. *tuo*) IV 1, 25 *quod* V 2, 49 *nostro* (om. *seni*) Pho. II 3, 79 *tu te* Hec. III 1, 17 *illim* III 5, 28 *eiusque* IV 4, 97 *puere* V 1, 19 *habet uxorem* V 4, 19 *sermo tuus* (om. *aduentus*) Ad. I 2, 41. 42 *et, dis gratia, Est* II 2, 12 *inescare nescis* III 2, 15 *meo modo* III 3, 51 *ah* IV 2, 38 *illi* IV 5, 26 *poscere.* Praeterea praeiuit Bothius scribendo *qui id* Andr. V 1, 22, *item hunc ope-*

ram dabo Hec. III 3, 48, spurium esse iudicauit Heaut. V 3, 18

Cum Rittero dedimus Andr. prol. 11 *Non ita sunt dissimili*

Ex Fleckeiseni editione haec assumpsimus : Andr. I 1, 60 *Nicaretum* III 2, 3 *poste* III 4, 17 *gnatum mihi corrigere* III 5, 7 *audacia* IV 1, 44 *consilium hoc* IV 2, 3 *quid id est* IV 5, 19 *Grandicula* Eun. I 1, 34 *eccam* II 3, 21 *Sic adeo* IV 3, 20 *illic* IV 7, 40 *idem hoc tu, Thais* V 2, 34. 35 *quapiam Malo* (om. *et*) V 3, 3. 4 *moue te oro ocius, Mea nutrix* Heaut. I 1, 20 *Enim* (om. *At*) I 2, 13 *atque hercle* 25 *Illicine* II 1, 7 *meust* II 2, 3 *multa eam opinionem quae mihi animo exaugeant* (praeeunte Bentleio) II 3, 133 *tutimet* III 3, 13 *De me* (om. *Ego*) IV 2, 9 *quid sic* (om. *si*) V 1, 6 *desiste* 50 *non potis esse* Pho. II 1, 54 *illic obstupefecit* (aliter Ritschelius Opusc. II p. 619) 64 *do* III 1, 18 *metuist* III 2, 30 *orat : exoret* (om. *Dorio*) V 3, 8 *uilioribus multo talenta bina* (om. *tamen*) 23 *quid siet* (om. *hoc*) V 8, 56 *inconstantia* Hec. III 1, 3 *hui* V 1, 24 *Si aliud* V 4, 19 *uti* Ad. III 3, 85 *is est hercle* (cum codice) III 5, 4 *Si est, is facturus* IV 1, 22 *Is ipsust.* Praeterea cum eodem Fleckeiseno aequabilitati studentes ubique uocatiuos *Laches* et *Chremes* dedimus.

Praeter editores emendarunt Palmerius in Spicilegio p. 830 (vol. IV Grut. Lamp.) Andr. IV 4, 17 *Ab Andria est haec* (om. *ancilla*) 50 *attigas* (p. 756) Eun. III 2, 46 *ii prae cura* (p. 852) III 5, 27 *praua* (p. 733) Heaut. III 2, 18 *quid ego ni sciam* (p. 733) III 3, 9 *Noui ego amantis : animum aduertunt* (p. 618) Pho. IV 3, 38 *nimium quantum. CH. quantum? dic.* (p. 864) V 2, 12 *ii praenuntia* (p. 852) Hec. V 4, 2 *conlicias* (p. 669. 754) Ad. III 2, 18 *pronum* (p. 848) : Gulielmius Andr. I 3, 11 *Si ista* (in Plauti Asin. c. 9) et Pho. III 3, 28 *ecferet* (in

Plauti Capt. c. 4) : ACIDALIUS Heaut. IV 1, 15 *domina ego, erus damno auctus est* (in Velleian. Lect. p. 28) : G. HERMANNUS Andr. V 5, 1. 2 *aliquis me forsitan Putet* (in Elem. doctr. metr. p. 176) Eun. II 3, 28 *CH. nunc hanc* (ib. 183) Ad. IV 2, 1 *Ne ego homo sum infelix : fratrem* (om. *primum*) (in Philologo III p. 435). : [eundem secuti sumus metra constituentem Ad. IV 4, 4—9 in Elem. doctr. metr. p. 432. 95] : LACHMANNUS in Commentario Lucretiano Andr. II 2, 35 *necessus* (p. 397) V 4, 25 *mortuust* (p. 116) 33 *post ibi* (ib., non probante Ritschelio Opusc. II p. 271) Eun. IV 3, 12 *erae quam* (p. 412) Heaut. I 2, 18 *crederes* (p. 297) Pho. II 1, 5 *PH. Atqui reperiam* (p. 210) III 2, 43 *decipi* (p. 116) IV 2, 7. 8 transpositis *sese* et *esse* (p. 161) Hec. II 1, 11 *post modo* (p. 116) Ad. V 3, 42 *scires* (p. 297) : GEPPERTUS de codice Ambros. p. 98 Heaut. V 2, 44 *nam quam maxume huic uana haec suspicio* : RITSCHELIUS Andr. II 6, 20 *drachumis* (Opusc. II p. 471) IV 4, 3 et 24 *adposisti* (Monum. epigr. tr. p. 6) Eun. IV 4, 50 *techinam*, Heaut. III 1, 62 *techinis* (Opusc. II p. 477) Heaut. III 3, 40 *drachumarum* (Opusc. II p. 471) : LOMANUS in Specim. crit. in Plaut. et Ter. (Amstelod: 1847) Andr. V 4, 25 *CR. Nomen tam cito tibi? PA. Hem Perii* (p. 82) Heaut. V 3, 8 *de integro* (p. 91) : KRAUSSIUS Pho. V 9, 58 *PH. satis? immo* (in Quaest. Ter. crit. Bonnae 1850 p. 32) Ad. IV 1, 11 *hoc te* (in Nouo Mus. Rhen. VIII p. 559): KLETTIUS in Exerc. Ter. Bonnae 1855 p. 8 Eun. IV 4, 33 *is mihi dedit hanc* : BRIXIUS in Plaut. Trin. 237 *tu te* Hec. IV 2, 27, in progr. Liegniziensi a. 1857 p. 3 Hec. V 2, 21 *i exple* : BERGKIUS in Fleckeiseni Praefatione Heaut. II 3, 12 *unde ei esse censes.*[1])

---

[1]) Ceterum cum in adnotatione nomina tantum auctorum coniecturarum, quae scitu dignae, sed non recipiendae esse mihi uidebantur, exscripserim, iam ubi singulas singuli protulerint indicandum esse uideo. Andr. prol. 12 G. Hermannus Opusc. II p. 268 sqq. I 1, 13 Palmerius Spic. p. 865.

Nonnullas autem harum coniecturarum praeter necessitatem admissas esse minime nos fugit. Quod uero non singulis locis de uocabulis dactylicis trochaeum aequantibus ex Lachmanni praecepto uitandis monuimus quodque non ubique Bentleii et aliorum conatus legitimam in iambicis tetrametris caesuram restituendi et accentus erigendi commemorauimus : inconstantiae in his et in nonnullis aliis conspicuae uenia aliqua nobis concedatur precamur a diuturno quod in hoc libro typis exscribendo consumtum est tempore.

Lectiones diuersarum codicum familiarum conflatae sunt his locis : Eun. III 5, 24. Heaut. II 3, 80. II 4, 24. V 1, 39. 60. V 3, 19. Pho. III 3, 16. IV 3, 16. 17. IV 4, 20. IV 5, 3. V 5, 12. V 8, 37. Hec. I 2, 97. III 3, 44. Ad. II 1, 14. IV 7, 38. V 3, 40.

---

15 Kraussius Quaest. Ter. p. 23. 24. 25. C. F. Hermannus Nou. Mus. Rhen. VI p. 445 I 2, 17 Gulielmius Veris. I 3. II 6, 3 Palmerius Spic. p. 823. III 5, 7 Lachmannus in Lucr. p. 116. IV, 1, 23 A. Spengel (die partikel nonne im altlatein (Monachii 1867) p. 6 26 Brixius in progr. Liegniz. a. 1867 p. 8. IV 2, 19. 20 Palmerius Spic. p. 837. V 2, 16 G. Hermannus Elem. doctr. metr. p. 167. Eun. prol. 33 Ritschelius Par. Plaut. p. 104. IV 1. 10. 11 G. Hermannus El. doctr. metr. p. 170. IV 7, 33. 34 Palmerius Spic. p. 720. (39 Salmasius in Solin. p. 767B) (Heaut. I 1, 91 Palmerius Spic. p. 841. 843). 93 P. Bembus Opusc. (Lugd. 1532) p. 60. II 2, 9 Palmerius Spic. p. 846 (cum codice). IV 3, 30 Kraussius Quaest. Ter. p. 44 sqq. V 2, 5 Palmerius Spic. p. 730. V 3, 16—18 Klettius Exerc. Terent. p. 15 sqq. Pho. prol. 15 Ritschelius Parerg. Plaut. p. 551. I 4, 1 Lachmannus in Lucr. p. 210 II 1, 36 Palmerius Spic. p. 851. III 3, 22 Kochius Exerc. crit. (Bonnae 1851) p. 33 V 2, 7 Bentleius olim : u. Nou. Mus. Rhen. VIII p. 12. 18 Palmerius Spic. p. 852. V 8, 83 Gulielmius in Plaut. Asin. c. 4. Hec. prol. I, 1 Ritschelius nescio nunc ubi 7 Dziatzko de prologis Plaut. et Ter. (Bonnae 1863) p. 11. prol. II 26 Grautoffius post Turpilii reliq. (Bonnae 1853) p. 44. II 2, 7 Kraussius Nou. Mus. Rhen. VIII p. 548. III 3, 20 Lachmannus in Lucr. p. 116. V 2, 14 Kraussius Nou. Mus. Rhen. VIII p. 548. V 2, 31 Kochius Ex. crit. p. 35. V 3, 42 Kraussius Nou. Mus. Rhen. VIII p. Ad. prol. 10 Ritschelius in Suet. Vit. Ter. p. 506 Reiff. I 2, 2. 3 Ritschelius Proleg. in Plaut. Trin. p. CXX. II 1, 11. 12 G. Hermannus El. doctr. metr. p. 170. 174. III 3, 41 Klettius Ex. Ter. p. 20. V 8, 29 Palmerius Spic. 865 cf. Gulielmius in Mil. c. 5.

Faciles mutationes contra codices uel ipse admisi uel auctore incerto recepi[1]) Andr. I 3, 19, ubi, ut sequens uersus seruari possit, *fabulae* dissolui in *fabula ē* h. e. *fabulast* (errauit typotheta) II 2, 21 *uidisse* (om. *se*) III 1, 12 *sensisse* (om. *se*) (III 2, 20 *adsimulari*) III 4, 14 *dixisti* III 5, 13 *sim* IV 1, 58 *crepuit* (IV 2, 6 *sollicitari*) V 2, 1 *em* V 3, 11 *sensti* V 4, 42 *ipsa east* (praeeunte Bothio), V 6, 10 *Charine* (om. *o*) 11 *audisti* Eun. I 2, 83 *numcubi* II 2, 9 *sit* III 5, 57 *ostentam* (cum Seruio, ut uidetur) IV 6, 12 *ut* Heaut. prol. 50 includens cum duobus antecedentibus I 2, 35 *hoc* om. II 3, 97 *quod* secluso IV 2, 11 *opinor* om. V 2, 48 *non ilico adripi iusse* Pho. V 4, 6 *sim* Hec. III 1, 52 *intro iuisse* III 3, 48 *idem hunc* Ad. II 1, 19 *ni*.

Nonnulli sunt loci quibus rectius intellegendis uel a corruptelae suspicione liberandis *distinctione mutata* consuluimus. Interrogationis signo addito Andr. II 6, 3 *Aeque quicquam nunc quidem?* id certe assecuti sumus, ut iam *quicquam* ferri queat. Eodem adiecto Heaut. I, 1, 102 *hoc qui fit, ubi non uere uiuitur?* apparet quam praeter necessitatem mutandi periculum subierint editores. Eun. V 2, 22 ad antiquarum editionum reuersi distinctionem, quam cum Faërno, qui malo Donati exemplari deceptus esset, destituerunt editores, *Quid ita uero?* coniunximus. Duplex interrogatio restituenda erat Pho. I 4, 33 (et Heaut. IV 2, 9) *Quid? sic?* Optime Donatus Andr. IV 5, 9 post *sic* orationem incidit. Eundem secutus iam T. Faber Eun. IV 1, 12 duo cola fecit *miles tendere : inde ad iurgium.* Incepit emendationem idem T. Faber egregie monens Andr. II 3, 21 a *Propulsabo* initium habere expositionem eius quod Pamphilus speret : sed non uidit *his moribus* ablatiuum esse pendentem ab illo *Propulsabo.* Eun. III 1,

[1]) Nonnullarum tam facilium, ut quiuis in eos incidere debuerit, primos inuentores in uaria lectione non nominaui : sed in indice supra posito, quantum potui, eorum nominum honori consului.

35. 36 nescimus quidem quod acumen fuerit in dicto apud Liuium Andronicum: sed misere torserunt se interpretes quaerentes id h. l. in oppositione leporis et pulpamenti: nos frigide quidem, sed ut decet plumbeum militem, opponentem eum fecimus sibi homini aduersarium tamquam leporem. Heaut. III 2, 15 epithetorum natura nos mouit, ut post *auidum* distingueremus, non falsa Ladevici (in progr. Strelizensi a. 1858 p. 23 sq.) obseruatio, qua ductus negat tertium trium membrorum enumeratorum coniunctione affigi apud comicos licere. Eun. V 1, 4. 5 Thais quae ipsa uiderit, non quae Pythias locuta sit, edisserit: quare mimesis signa a Fleckeiseno adiecta remouimus. Contra mimesin significauimus Ad. V 3, 64. 65. Obsecundante scholiasta Bembino librorum memoriam seruauimus Heaut. I 1, 73 distinguentes *Video alios: festinare.* Erat sane cur Bentleius haereret in *filia uera* Heaut. V 2, 36: sed *uera,* inquit Syrus, *inuenta est causa.* Nihil mutaui in librorum memoria Ad. V 8, 29 sqq., *non meum illud uerbum facio* idem esse statuens atque *σοῦ τάδ' οὐκ ἐμοῦ κλύεις.* Distinguendo inculcaui Ad. V 9, 8 Syri officia fuisse *obsonare cum fide, scortum adducere, apparare de die conuiuium,* non fecisse haec adolescentes ab eo doctos. Pho. V 9, 30 solita distinctio, quam ipse secutus sum, non defenditur antecedentis scaenae u. 74, immo dandum erat *Ea mortem obiit: e medio abiit qui fuit in re hac scrupulus.* Hec. V 4, 33 uereor ne ante *hodie* distinguendum fuerit. Nollem Fleckeiseno obtemperasse Hec. V 2, 27 ante *me sequimini* incidenti. Eun. III 2, 49. 50 necessitatem transponendi, quae Bentleio uisa est, deuitabam duo, non tria imperia proferri statuens, praeeunte, ni fallor, A. Spengelio. Imperfectam uel abruptam esse orationem primus significaui Andr. III 3, 1 (cum Donato), IV 1, 58 (cum eodem: ceterum non dedi hunc uersum qualem a poëta profectum iudico). Eun. III 2, 10. IV 6, 7. V 8, 33. Heaut. II 3, 90. III 3, 46. Pho. IV 3, 4. V 8, 8. V 9, 26 (cum Donato). Ad. V 3, 34. — Andr. I 3, 8

si editores uidissent *perii aut* idem esse atque *perii ni* et iocandi genus idem atque Plaut. Rud. V 3, 59, locum intactum reliquissent. Hec. IV 3, 15 uocatiuum distinctione seiunximus : qui nisi interpositus esset, *fabulae* genetiuum esse omissa interpunctione significassemus, homines, qui fabulae sunt, lyricis poëtis relinquentes.

Sed his prolatis uideo me paene iam egressum esse fines, quos obseruandos mihi praescripsi in hac editione, ut antiquissimi codicis memoriam, si aliqua fieri poterat, tenaciter seruarem, sin ab eo recedendum erat, ubi ueterum testium auctoritas deficiebat, meum id tantum esse in animum inducerem e recentiorum criticorum inuentis illa recipere, quae euidentia sua commendarentur aut, cum aperte corruptis substituta essent, usu quodam in possessionem uenissent, mea autem prorsus secluderem. Amotam enim a me hanc opinionem uelim, quasi omnia, quae uel intacta reliqui uel aliorum iudicium secutus admisi, mihi probarentur. Immo multi sunt loci, quibus Bembini lectionem non me fugit posthabendam esse Calliopianae : pauci, quibus recentiorum coniecturis a me spretis iam concesserim melius consultum esse : haud pauci, quorum corruptelis aliam atque adhuc tentatae sunt medicinam afferendam duco : nonnulli, quorum ego, dum per hos annos ducenties et trecenties poëtam uerso, latentia uulnera deprehendisse mihi uideor. Sed haec alio loco expromam. Fastidiosis auribus in editione minore, quam paro, aliquanto plus concedetur. Interea his copiis, quae sine inuidia offeruntur, periti existimatores utantur sine obtrectatione.

Restat ut pauca moneam de eis quae ex grammaticorum studiis in libros Terentianos transierunt. Et in *scaenis* discernendis obtemperasse nos Bembino p. X indicatum est. *Actuum* diuisio typothetae beneficio factum est ut ea seruaretur quae in exemplari Fleckeiseni est : qui, quantum id fieri potuit, ad Donati, ‚antiquos' antestantis in Argum. Andr.

extr., ipsum Varronem in Argum. Hec. extr., partitionem rediit (recessit ab ea Andr. I. II. III. Hec. IV 1. Ad. V 3 : in Heaut. Muretus monuit non posse incipere, ubi uulgo exordirentur, actus II, 1. IV, 1). Reliquias *notitiarum didascalicarum* uberius olim in libris antiquorum tractatarum recepi cum omnibus transpositionibus, lacunis, erroribus, qui excerpta illa peius habita in Bembini quam in recensionis Calliopianae exemplo commaculauerant. Atque in his animaduertas **D G** nihil mutasse ex Donati praefationibus (nisi illud, quod post prologos positas habent didascalias, inde repetere uelis, quod primum prologi uersum lemmatis instar praefationibus praemittunt Donati exemplaria), aeque atque in *periochis* contra Bembinum etiam in hac parte a deteriore exemplari pendentem fere faciunt cum reliquis.

Desiderantur in **A** Andr. in. — V 3, 17. Hec. prol. I et prol. II — 30. Ad. V 7, 16 — extr.

in **B** Eun. V 4, 15 — extr. Heaut. in. — II 2, 1.

in **E** Andr. in. — I 2, 12. Pho. V 8, 6 — extr.

in **F** Andria tota. Eun. in. — III 1, 26. Pho. V 5, 4 — extr.

in **G** Eun. V 2, 9 — V 6, 20. Heaut. in — II 3, 72. tum V 5, 5 — extr. Pho. V 2, 14 — extr. Hec. in. — I 2, 119. tum III 1, 29 — extr.

Integri sunt **C P** (sed u. in Andr. IV 5, 8) **D**.

ADDENDA ET CORRIGENDA

in uersibus poëtae [1])

Andr. I 1, 128 *l.* ducere, *pro* ducere.
I 3, 19 fabulast *pro* fabulas
IV 4, 44 Chremes *pro* Chreme
V 5, 6 potissimum *pro* potissumum
Eun. I 2, 7 stabas? *pro* stabas
21 optime *pro* optume
II 2, 1 immortales *pro* inmortales
II 3, 77 nonnunquam *pro* nonnumquam
III 2, 21 honestus est *pro* honestust
25 aequom est *pro* aequomst
III 5, 57 *post* ostentam *dele comma*
V 2, 14 *l.* unquam *pro* umquam
V 4, 47 set *pro* sed
V 5, 7 *seclude* Hem
Heaut. V 2, 13 *post* proxumum *dele comma*
Pho. II 1, 5 *l.* mihi: *pro* mihi!
V 8, 12 uti *pro* uti
Hec. I 2, 93 iniúriis *pro* iniúiis
II 2, 27 *post* perdurare *pone punctum*
Ad. III 3, 21 *post* dolo *pone comma*
26 *item post* Stephanio
35 *l.* Est iam *pro* Et iam

[1]) Leuiora ut accentus omissos uel falso additos praetermitto.

in uaria lectione

Andr. I 1, 24 Sosia (*om.* et) *libri*

I 5, 46 *l.* hanc *om.* **BP**

64. 65 *tres uersus implent in* **P**, *quorum primus in* accerso, *alter in* caue *exit*

II 1, 31 mereat *iam Palmerius*

III 3, 24 Hem **BC²P**

III 5, 18 *post* sinit *adde* F. III. **A E**

IV 5, 18 esse aliquem **P**

V 1, 22 *In* A *ab initio* N *littera seruata est, ut a* NESCIO, *non ab* ET *inceperit uersus*

V 2, 13 *Hinc primae manus codd.* **CP** *pergunt, et*

V 2, 27 *dele: Hinc pergit prima manus codicis* **P**

V 3, 23 Attañ **G**

27 AMITTERE A *cum* **BCEGP**

30 SINETEKO *ex* A *enotarunt Michaëlis et Studemund, ut* KOC *infuerit reuera*

V 4, 5 *pro* ‚*Simonis orationem — Bentleius* lege: CH. Hic. SI. Men quaeris (**B**?) **DEG** CH. Hic. CR. Simo, men quaeris? S. eho *Bentleius*

13 TEMPERATEUENIT *sub charta agglutinata uidit Michaëlis*

14 \TANTENUMQ/ *idem et Studemund*

20 (ATTICUSQU)IDAM

29 CUIUM(IGITUR) A, *corr. rec.* (a *supra* U)

30 QUIDAIS *pro* QUIDUIS

44 QUODRESTAT A *cum* **BCDGPV**

V 6, 4 RESCISCERES (*om.* tu) A

7 ILLI A, *corr. rec.* (e *supra* I)

p. 89 *In argumento prosaico ex* **C** *descripto supple:* re itaque cognita cū illusam se

Eun. prol. 5 p̄ſumat

17 c̄donabitur

20 q (c *supra*)

I 1, 14 iniurie *in* A *potius addiderit scholiasta*

22 Haec uerba ea una mehercle *Bentleius*

I 2, 7 A. QUID A

65 CUPIAM A (o *supra* A)

81 ABDUCTAST A, *h. e.* ADDUCTAST *corr.* A¹, aduectast *effecit corr. rec.*

II 1, 1 RH (*sic*)

Eun. II 1, 11 me posse **E**
15 ABISIS A
16 Faciunda (i supra)
tum dele me indulgeo **B D E**
II 2, 25 CUPPEDENARI, *ut prior* P *ex* D *factum sit a corr. rec.*, A
27 PRORSUM A, *corr. rec.*
II 3, 11 *post* ‚*Studemundo*' *adde et* ‚*A. Michaëlis*'
14 *In* A *ab initio* A *nota abluta est*
28 *dele* FLOS – *in* A
40 DELERARE *in* A *legit Michaëlis*
71 ac *om. Bothius*
77 NONUNQUAM (n supra) A
80 DUCAM **A D E G**
85 *dele* PULCKRENUMQUAM
99 DEFUGIO (AM supra) A, *corr. ant.*
tum **C**? *pro* **C**²
III 2, 6 *Gnathonem* (*A*) *ab initio Thrasoni* (Γ) *in* A *a corr. rec. substitutum esse testatur Michaëlis. u. p. X.*
tum Eamuſ (ergo supra) **G**
25 AEQUOMEST (u supra) A
33 SERUUM A
46 ii prae cura *Palmerius* (abi *Bentleius*)
48 huc **B C E F P**
53 A.EAMUS A *teste Studemundo*
III 4, 1 ALIQUOD (T supra) A, *corr. ant.*
III 5, 30 ADEADEMADEAT A
34 ADORNANT, *ut corr. ant.* O *ex* U *fecerit*, A
50 flabellulum *Guyetus*
56 *In* A *ante* FATEOR *et* AN *notas deleuit corr. rec.*
IV 2, 12 EXTREMĀLINEAM A, *lineolam et* M *finalem add. corr. ant.*
IV 3, 9 *In* A *post* DIGNUS *corr. rec. add.* es
14 *In* A QUID (o supra) (*sic, non* QUOD (i supra)) *a rec. correctum esse testantur Studemund et Michaëlis*
22 TAMNFANDUM (I supra) A, *corr. ant.*
IV 4, 38 nunc *om. Muretus*
42 Etiam non *Guyetus* credes *Bentleius*
IV 5, 3 MENSATIS A
8 *dele* IANDUDUM A, *repone* iamdudum **B C D F P**
IV 6, 3 ego *eiecerunt Guyetus et Bentleius*

Eun. IV 6, 27 ISTI$\overset{S}{C}$ A, *corr. ant.*

IV 7, 5 cornu **DE**

11 hic *deleuit Bentleius cum cod. Petrensi*

35 *In* A *corr. rec. add. notam Γ ante* SCIES

40 Sat *Harius*

tum QUIDNUNCTUAISTKAIS *Michaëlis legit cum Studemundo: hic praeterea* TU *ex* EST *correctum a pr. m. testatur*

V 1, 17 illuc *etiam* **E**

V 4, 6 AMA$\overset{B}{R}$AT A, *corr. ant.*

19 *Pythiadis nota deest in* A (*in rasura, ut uidetur*)

tum FACTISETDICTIS A, *transpositionis signa a corr. rec.*

34 ORANTEM A, M *induxit corr. ant.*

V 8, 26 DIFFICILES^{est} A, est *add. corr. rec.*

36 *Δ.* NONCOGNOSCO A

52 homo^{minem} **D**, *corr.* **D**^{2}

53 ILLOC, C *induxit corr. rec.*, A

Heaut. Argum. 11 REPPERITUR A *teste Studemundo*

II 3, 4 *Δ. notam enotauit Michaelis, A. Studemund*

95 *Γ.* UERA A

III 1, 20 AUDIUISTI A, UI *deleuit corr. rec.*

63 clauculum **E**

75. 76 l. ‚*Bentleio*' *pro* ‚*Bentleius*'

III 2, 7 l. CKREME *pro* CKEME

IV 1, 26 ANUTILLI. *sed ut* T *a corr. rec. in* I *mutatum sit*, A *teste Studemundo*

IV 4, 18 egon **BCEG**

V 2, 40 ego *Faërnus*

V 3, 12 SO. Sic erit *Guyetus*

13 te obsecro *Guyetus*

17 id *deleuit Bentleius*

V 4, 21 capiam *Faërnus*

Phorm. I 2, 17 epistolas *etiam* **D**

27 *In personarum distinctione* **E** *facit cum* **BCDFG**^{1}**P**

36 REDUCERE A *cum rell.*

47 EXADUERS$\overset{O}{U}$M A

I 3, 2 aduentus *etiam* **E**

15 *dele* istac **E**

I 4, 13 protinus *etiam* **E**

20 *Getae* hem *tribuit etiam* **D**

Phorm. II 1, 78 PH. foris *etiam* **D E**
II 2, 27 | sit *etiam* **E**²
II 3, 68 admitteret, d *ex corr.*, **D**
II 4 *in indice* **E** *habet* CRATINUS *ante* HEGIO
III 2, 22 l. **E** *pro* **E**?
27 me *om. etiam* **D**
IV 2, 14 si is *etiam* **E**
IV 3, 11 ut opinor *etiam* **E**
tum Demiphoni Quid Geta *dant etiam* **D E**
IV 5, 6 *In* **D** *notas* B. *ante* Rem. F. *ante* Duc *add. schol.*
V 1, 11 ea ē. ipsa ē **G**
V 3, 9 natam *etiam* **D**
25 PROPRIOR *ex* A *enotauit Michaelis*
V 6, 6 quid hic *etiam* **E**
12 *Phormioni* Congredere actutum *tribuit etiam* **E**
31 *Phormioni* Quod? *dat etiam* **E**
37 *Antiphoni Phormionem substituit etiam* **E**
V 8, 96 uolciscar *etiam* **B**
V 9, 35 *adde* magis nunc **D**

Hec. *In personarum indice scr.* SYRA *pro* SYRUS
prol. I 1 Haecira est **F**
I 1, 3 bachidi *etiam* **F**
I 2, 14 coepisse *etiam* **F**
100 sese *etiam* **F**
II 1, 27 habii *etiam* **F**
II 2, 6 (mea) facillitas **F**
25 accuſaturū **F**
III 1, 8 SICI A, *corr. rec.*
27 Non maximae—iniuriae *iam Goueanus*.
31 *dele* **G**
45 te nunc *etiam* **E**
IV 2, 18 SATISSUM, IS *deleuit corr. rec.*, A *teste Studemundo*
V 3, 34 compressam esse compressam **P**
V 4, 3 QUAE *induxit corr. rec. in* A

Ad. In didascalia u. 5 l. ‚PTRIM' **G**
II 4, 1 (*an* Nc̄)
III 3, 89 haud scio . . **D**

in testimoniis

Andr. prol. 1—3 Pompei Comm. p. 302 „Poëta—fabulas."
23 geminata U
26. 27 Pompei Comm. p. 302 „quas—prius".
27 *l.* Porphyrion *pro* Acron

Andr. I 1, 1. 2. *adde* Prisc. II p. 331 „Sosia—uolo".
23. *adde* in hac re te (recte *Par.*): Donat. in lemm.
28. Prisc. I p. 352
tum plerūq; *semel*, plerique *saepe* Donati *Par.*
41. *adde* Quintil. VIII 5, 4
83. 84 *l.* hic *pro* hii
135. *adde* mihi ut: Donat. in lemm.
I 2, 13 Prisc. II p. 286
19 iam in uiam: Donat. in lemm.
23 Donatus: „hem" interiectio irascentis est.
I 3, 13 Pompei Comm. p. 303 „Nam—amantium" (aut *plerique codd.*)
I 5, 10 Adeo ñ hominem e.: Donati *Par.* in lemm.
17 ego dicam: Donat. bis in lemm.
II 1, 1. 2 Donat. .. *adde* (hodie nuptum Pamphilu & sic est *Par.*)
2 *post* ‚*ib. u. 2*' l. „e Dauo modo" *Ed. pr.* („ut supra dauo audiui" *Par.*)
5. 6 Comm. Bern. in Lucan. IV 486 „‚quod' non—possis."
15 Prisc. II p. (194). 288. 353. cf. Andr. IV 1, 15.
II 2, 7 „habeo" ‚inueni'.
20 forte ibi: Donat. in lemm.
28 Charis. p. 22
31 Consent. . . *l.* Chremi *pro* Chremis
II 5, 5 adesse uideo: Donat. in lemm.
III 1, 22. IV 5. 10. Eun. IV 5, 3 *l.* Acron *pro* Porphyrion
III 2, 4 Prisc. II p. 156 „post deinde—bibere." *tum* Pompei Comm. p. 212 „Quod iussi date bibere imperaui."
28 renuntio ere: Donat. in lemm.
30 hanc tuam: Donat. in lemm.
41 *l.* nos *pro* uos
49 Acron .. *adde* (has fieri)
III 3, 44 Seru. in Aen. II 60
III 5, 2 Charis. p. 111 *l.* inersi a
IV 1, 9 & t. r. p. d.: Donati *Par.* in lemm.
11 Prisc. II p. 174
23 hoc solidum uisum: Donat. in lemm.
39 ‚Deerat' (l. Decebat)
40 mihi deos fuisse iratos: Donat. in lemm.
52 conari m. p. q.: Donati *Par.* in lemm.
IV 2, 23 nunc me: Donat. in lemm.
25 Schol. Lucan. . . „proinde—amolimini."
30 age ueniam: Donat. in lemm.
IV 3, 11 Acron .. *adde* (sume hinc)
IV 4, 24 *adde* Pompei Comm. p. 231 „amabo cur puerum adposuisti hic ante ostium."
IV 5, 2 Prisc. .. *l.* quam honeste in patria
13 huc tetulissem: Donat. in lemm.
V 2, 1 nunc iam: Donat. in lemm.
6 iam sunt: Donati *Ed. pr.* (p. p. s. i. *Par.*)
10 cum tuo gnato: Donat. in lemm.
16 Non. p. 409 Triste ... seuerum .. T. in A.
V 3. 11 demum sensisti: Donat. in lemm.
V 4, 9 Eutych. . . *l.* lactas
V 5, 3 deorum u. *et* propterea: Donat.

Eun. prol. 1—3 *adde* Pompei Comm. p. 302 „Si—plurimis, In his—suum."
17 Pompei. p. 302 „Habeo—condonabitur."
22 Schol. Bemb.: magistratus: aediles. ad ipsos enim pertinebant ludi theatrales
32 Pompei. p. 162 „‚quam transtulit' in Eunuchum suam."
I 1, 1 *post* Quintil. IX 2, 11 *adde* 3, 16. *Tum* pro Quintil. IX 3, 16 *lege* IX 4, 141
23 Charis. p. 206 „quam—misere"
I 2, 5 Quintil. IX 3, 18.
15 Inc. de pron. p. 130 Vind. „mi Phaedria."
18 exclusti hunc *et* exclusisti hunc: Donat. in lemm.
25 Acron. et Porphyr.
30 abreptam: Donat. in lemm.
64 nunc ego ia: Donati *Ed. pr.* in lemm.
75 Quint. ., *adde* (77. soror dicta est)
81 praeripiat: Donat. in lemm.
108 *enarratur a Donato et a schol. Bembino*
II 1, 6 Schol. Victoriani in Heaut. IV 3, 22 quin nolo mentiare] At qui: ut fit pronomen ut in eunucho „qui effectum dabo." (cf. Donat. in h. l.)
8 Comm. Bern. in Lucan. V 112 „Munus—uerbis."
24 Idem in Phorm. prol. 24 . . *l.* mirum ni egomet turpiter ego (*sic*) hodie dabo."
II 2, 8 Prisc. II p. 49. 85.
46 hosce menses: Donat. in lemm.
53. 54 l. fores *pro* forse
II 3, 13 Prisc. I p. 153
20 Schol. Bemb. sis: si cui uas....
30 *adde post* Prisc.? I p. 575: Prisc. II p. 179
54 huc cum: Donat. in lemm.
57 *adde* Comm. Bern. in Lucan. II 23
93 Schol. Bemb. [despicatam] de]spectam
III 1, 10. 11 Consent. . . l. ‚quid' habet—est ‚sed hoc' masculino genere dicitur
34 Prisc. p. 322. 351. *tum post* irridere" (adludere *ter*)
III 2, 2. 3 Prisc. II p. 1 „o mea Thais, Meum suauium."
33. 34 Prisc. II p. 190,
43 Prisc. II p. 332
III 3, 26 mihi insidias: Donat. in lemm.
III 5, 4 Donat. . . *l.* „Ne—aliqua."
41 Acron . . „fucum factum mulieri."
51 omnes proruunt se; Donat. in lemm.
IV 3, 4 ipsam capillo: Donat. in lemm.
IV 4, 21 Acron . . „uietus uetus (uetus uietus *Paris. antiquissimus*) ueternosus senex."
IV 5, 1 uerba mihi: Donat. in lemm.
5 tu quidem pol: Donat. in lemm.
6 Acron et Porphyr. in Hor. C. III 18, 7
IV 6, 11 tibi dono do: Donat. in lemm.
25 Tu abi: Donat. in lemm.
26 Volo ego: Donat. in lemm.
V 3, 7 illi: Donat. in lemm.
V 5, 27 quin mihi magnum malum ex hac re siet: Donat. in lemm.
V 6, 3 ridicule: Donati *Ed. pr.* in lemm.
V 8, 3 *adde* (contingere bona *Ed. pr.*)

Eun. V 8, 54. 55 *adde* Seru. in Aen. XI 352 „unum etiam nos—Recipiatis" (*om.* hoc)
58 Donatus : Honorifice reuocat ablegatum cum iniuria dicendo „ubi uis" „quia „accede" imperatiuum ‚erat'."

Heaut. I 1, 15—17 Prisc. I p. 400
III 1, 5—7 Schol. Bemb. : Ordo ‚haut faciam ut celem tam i. g.'
51 Porphyr. . . *dele* (omnia *om.*)
IV 2, 6 Lex. Maii . . *l.* bolum
IV 3, 23 Donat. . . quin (q *Ed. pr.*)
IV 6, 20 Cf. Prisc. I p. 401 Gratificor gratificaris. T. in H. „Cur ego gratificor? Ipsa re experibere."

Phorm. I 1, 2 *adde* Quintil. I 7, 22 ‚here' nunc E littera terminamus. at ueterum comicorum adhuc libris inuenio „here ad me uenit."
I 2, 1 me quaeret : Eugraph. in lemm., *tum* me quaerit : Donat. in lemm.
28 l. Donat. Art. p. 402 „Aduersum stimulum calces."
32 *dele* (*an* deperire).
64 Neque eum aequum ait facere : Donat. in lemm.
78 me *om.* Donati *Ed. pr.*
I 3, 14 *Fortasse huc respicit* Diomed. 389 ego quod res est ita dico „tu conicito cetera"
20 Acron . . „omnes nosmet nostri paenitet."
23. 24 Seru. in Aen. XI 699
I 4, 43 quod modo hic nos : Donat. in lemm.
II 1, 63 dictio est : Donat. in lemm.
71 nullo alio : Donat. in lemm.
II 3, 82. 83 Comm. Bern. in Lucan. IV 486 „quin—feras."
II 4, 14 *adde* Acron in Hor. C. I 1, 8 „Quot—sententiae."
III 3, 19 Donatus : pedetentim
IV 1, 9 *post* Seru. in Aen. VIII 577 *adde* et Comm. Bern. in Lucan. I 504
IV 3, 39 Prisc. II p. 312. 329
76 Porphyr. . . *l.* uxore
V 2, 13 Prisc. II p. 250
V 4, 2. 3 Prisc. . . *adde* (parare in animo)
3 Prisc. p. 389
V 8, 4 Eutych. . . *l.* (dilapidet)
post 53. 54 *adde* Donatus :
63 Prisc. II p. 109 T. in Eunucho (cf. Eun. IV 7, 2) „emori satius est" pro ‚mori.'
95 *adde* Acron in Hor. C. I 12, 25 „pugnos—ingere."
V 9, 18 l. Phormioni

Hec. prol. I 1 Comm. Bern. in Lucan. VI 144 Scaeua uiro nomen] ut „Hecyra est—fabulae"
prol. II 21 *adde* Porphyr. in Hor. Epist. I 18, 62 „Hecyram ad nos refero quam mihi agere numquam licitum est."
I 2, 61. 62 *dele* „Quid—b. c."
63—65 Donat. . . *adde* 65. neq; *Ed. pr.*)

Hec. I 2, 99 *emenda* Energia *pro* Ineptia
II 1, 33 post *Et* solui uos *adde* curis
II 2, 5. 6 Charis. . . l. Terenti illud ex H
26 Seru. in Aen. XII 816
IV 1, 57 Prisc. . . *l.* (nata p. 531
IV 2, 19 mihi nunc *et* meae : Donat. in lemm.
IV 4, 2 factum est turpiter : Donat. in lemm.
V 4, 8 Symmach. . . „Quis me est plenior."

Ad. I 1, 29 l. (Serg.) *pro* Seru.
II 1, 31 *adde* Consent. p. 388 K. „mitte—redi."
33 Acron . . „leno me iniqua non uult loqui."
42 *dele* summe : Acron in A. P. 92
III 3, 1. 2 Donat. in V 3, 3. . . (2. fuisse)
17 est *om.* Donati *Ed. pr.*
30. 31 Seru. in Aen. II 87 „cum—militatum."
III 4, 45 cf. Non. p. 499 Datiuus pro accusatiuo . . . „facite ita ut uobis placet."
46 Sin aliter animus est : Donati *Ed. pr.* in lemm.
52 Seru. . . . —illam deseram."
IV 1, 2 aliquid *om.* Donati *Ed. pr.* in lemm.
21 *adde* Donat. Art. p. 402 „lupus in fabula."
IV 2, 21. 22 Seru. in Aen. XI 699
43 Acron et Porphyr.
IV 3, 4 Schol. Bemb. *ante* ultro *distinxisse uidetur*
IV 7, 33 eadem haec : Donat. in lemm.
V 6, 1 Schol. Bemb. : progrediar (progredior *legit Studemund*) ut uisam.
V 8, 26 sub urbe est agelli paululum : Donat. in lemm.

In inscriptionibus scaenarum usque ad Heaut. I 2 male haerent puncta ex exemplari Fleckeiseniano, quod operis tradidi.

In praefatione p. I u. 5 *l.* a. 1795
8 *l.* iudicauit
p. XXXI u. 25 *post* ni fallor *adde* deest Pho. II 1, 43—84
p. XLIII u. 21 *post* I 2, 11 *adde* fortasse etiam Ad. IV 3, 4
p. LIX u. 23 *l.* inuersos contractos dilatatos
p. LXIV u. 29 *post* Pho. IV 3, 30 *adde* contra A (E?) *hoc* omittens Eun. V 8, 54:

ANDRIA

ANDRIA TERENTI
GRAECA MENANDRV
ACTA LVDIS MEGALENSIBVS
M · FVLVIO · M' · GLABRIONE AEDILIB · CVRVLIB ·
EGERE L · ATILIVS PRAENESTINVS · L · AMBIVIVS TVRPIO
MODOS FECIT FLACCVS CLAVDI
TIBIS PARIBVS TOTA
FACTA · I ·
M · MARCELLO · C · SVLPICIO · COS

Concinnatus est hic titulus ex eis quae in Donati Praefatione ita leguntur in codice Danielis (*Paris.* 7920)

Haec prima facta est acta ludis megalensibus m. (m. *in ras.*) fuluio edile (e *in ras.*) int glabrio neq; minutio (& m. Glab. Q. Minutio *m. sec. in marg.*) ualerio curulib. eger̄ latilius latinus p̄nestinus. l. ambirauis turpio. modos fecit flaccus claudi filius tibiis paribus dextris ut sinistris. & est tota gc̄a. edita m. marcello & sulpicio consulib; pnuntiataq; andria terenti....

ita autem in Ed. Romana a. 1472

Hec prima acta est ludis Megalensibus Marco Fuluio edilibus: & in glabrione. Q. Minutio Valerio currulibus egerūt. L. Attilius latinus prenestinus: & l. Ambiuius Turpio. modos fecit Flaccus Claudii filius tibiis pibus dextris & sinistris: & c̄ tota greca edita. M. Marcello & Sulpitio cōsulibus. pnuntiataq; est Andria Terentii...

PERSONAE.

SIMO SENEX
SOSIA LIBERTVS
DAVOS SERVOS
MYSIS ANCILLA
PAMPHILVS ADVLESCENS
CHARINVS ADVLESCENS
BYRRIA SERVOS
LESBIA OBSTETRIX
GLYCERIVM MVLIER
CHREMES SENEX
CRITO SENEX
DROMO LORARIVS

Interlocutorum indicem non habent codices. Tredecim personae pictae sunt in aedicula argumento praefixa in **BCP**: *ultima est prologi.*

C. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Sorórem falso créditam meretrículae
Genere Ándriae, Glycérium, uitiat Pámphilus
Grauidáque facta dát fidem, uxorém sibi

(ARGUM)IENTUM AND(RIAE) *olim in primo folio codicis Victoriani perscriptum nunc ita obliteratum est uix ut quicquam legi possit: itaque id exemplar adhibuimus quod manus saeculi XV^mi codicis scribendi rationem sollerter imitata in membrana cum ligatura cohaerenti repetiuit. — Codicis Riccardiani primi quaternionis duo folia priora interciderunt eorumque loco recentia immissa sunt manu saeculi XV^mi perscripta: alterum folium Periocham Prologum et Actus primi duodecim uersus priores usque ad* preciu; *continet*

ARGVMENTVM ANDRIAE **BC²DG** ARGVMENTVM **C¹P** 2 glicerium **B**(**D**) (uiciauit **E**)

Fore hánc: nam*que* aliam páter ei despónderat,
Gnatám Chremetis, átque ut amorem cómperit,
Simulát futuras núptias, cupiéns suus
Quid habéret animi fílius cognóscere.
Dauí suasu nón repugnat Pámphilus.
Sed éx Glycerio nátum ut uidit púerulum
Chremés, recusat núptias, generum ábdicat.
Mox fíliam Glycérium insperato ágnitam
Hanc Pámphilo, aliam dát Charino cóniugem.

4 nam aliam pater ei desponderat **B C P** nã aliã ei pater deſponderat **G** (nam aliam pater ei desponsauerat **E** nam aliam pater ſibi deſponsauerat **D**: *in* **D** *ueteri fuisse uidetur* NAM PATER ALIAM EI DE . . . NSE . . .) 5 (chremetis gnatam **D**) cremetis (**E**) **G** 6 nubtias **C** (cupiens ſimo **D**) cupienſ ‖ ‖ ‖ ‖ (*suprascr.* cognoſcere) **G**, *corr.* **G**^{2} 7 (in animo **D**) filiuſ ‖‖‖‖‖‖‖‖‖ **G** 9 Set **G** ex *inter lineas* **BC**^{2} (glicerio **E**) 10 nubtias **C** 11 (glicerium **E**) adgnitam **C** 12 p‖anphilo **G** dat aliam **B C** (**D E**) **P** dat *om.* **G** carino (**D**) **G**

PROLOGVS.

Poëta cum primum ánimum ad scribendum ádpulit,
Id síbi negoti crédidit solúm dari,
Populo út placerent quás fecisset fábulas.
Verum áliter eueníre multo intéllegit:
Nam in prólogis scribúndis operam abútitur,
Non qui árgumentum nárret, sed qui máliuoli
Veterís poëtae máledictis respóndeat.
Nunc, quám rem uitio dént, quaeso animum adténdite.

PROLOGVS **DG**: *Prologi figura picta est in* **CP** Calliopius *add.* **C**^{2} 1 s^{r}cibendum **C**, *corr.* **C**^{2} a^{p}dpulit **C**, *corr.* **C**^{2} appulit **BD**(**E**)**G** 2 ſolū credidit **G** 3 fecit **G** 4 V^{er}num **D**, *corr.* **D**^{2} intell^{i}egit **C** intelligit **B**(**E**) 5 opera **CP**(**E**) opera (*an* operā?) **G** 6 ſet **G** maleuoli *ex* maliuoli **C** maleuoli **BDGP** 7 (Et ueteris **E**) 8 (nam quam **E**) (pro uitio **E**) dent rem **D** queſo animum, eſo a *in ras. a corr.*, **D** aduort$^{(e)}$ite **BCD**(**E**)**GP** adtendite *Donatus*

Prologus 1. Donatus: Appulit] in secunda lectione ‚apulit' fuit, sed ‚apulit' magis. nam postea sic „animum—appulit" (*sic Par.:* p̄ appulit in secunda lectione ‚appulit' fuit, sed ‚appulit' magis ‚ut Terentius.' nam postea *etc.*: *Ed. pr.* — „attulit" fuit: *uulgo*). — appulit: Eugraph in lemm. — Arusian. Mess. p. 210 Appulit ad hoc. T. in A. „Poëta—appulit." — Claud. Sac. p. 32 Mytacismus fit, cum finita ÷parte orationis in M et excepta foedam faciat dictionem, ut „Poëtam (*sic*) — appulit." — Priscian. I p. 286 „Poëta—appulit." — Donat. in II 6, 15 „animum—appulit." — 1—3. Rufin. de metr. com. p. 382 Gaisf. „Poëta—fabulas" — Priscian. de metr. Ter. II p. 422 „Poëta—fabulas" (*u.* 2 negotium). 2. Priscian. II p. 357 *πρᾶγμα ποιεῖσθαι ἀντὶ τοῦ μέγα ἡγεῖσθαι.* T. in A. „Id—dari" (negotio *codd. plerique*) 3. Claud. Sac. p. 34 „Populo—fabulas" (placeret *cod.*). 5 operam: Donat. et Eugraph. in lemm. (opera *Ed. pr. Don.*). — Arusian. p. 210 Abutor illam rem. T. in A. „Nam—abutitur." — Diomed. p. 316 Sed et ‚hanc rem utor' ueteres dixerunt, ut T. „Nam—abutitur." 7. Donat. in Eun. IV 4, 21 ut „Veteris—respondeat." 8. Donatus: „nunc animaduertite," non „nunc uitio dent." — Idem: animaduertite] Legitur et „adtendite." — Prisc. II p. 357 Attici *προσέχετε τὸν νοῦν τούτῳ καὶ πρὸς τοῦτον* .. T. in A. „Nunc—animum aduertite" (et idem in Eunucho „aduerti hercle animum"). — Nonius p. 39 Vituperare dictum est ‚uitio dare,' tanquam culpae uel displicentiae. T. in A. „Nunc—‚animo adtendite'."

Menánder fecit Ándriam et Perínthiam.
Qui utrámuis recte nórit, ambas nóuerit:
Non íta sunt dissimili árgumento, séd tamen
Dissímili oratióne sunt factae ác stilo.
Quae cónuenere in Ándriam ex Períntliia
Fatétur transtulísse atque usum pró suis.
Id istí uituperant fáctum atque in eo dísputant
Contáminari nón decere fábulas.
Faciúntne intellegéndo, ut nihil intéllegant?
Qui cum húnc accusant, Naéuium Plautum Énnium
Accúsant, quos hic nóster auctorés habet,
Quorum aémulari exóptat neglegéntiam
Potiús quam istorum obscúram diligéntiam.
Dehinc út quiescant pórro moneo et désinant
Male dícere, malefácta ne noscánt sua.
Fauéte, adeste aequo ánimo et rem cognóscite,

(9 pirinthiam **E**) 10 utrumuiſ **G** 11 Non ita dissimili sunt argumento sed tamen **BCD**(**E**)**GP** (sunt *om.* **E** ar^gu^mento ſet tamen **G**) Ita non sunt dissimili *Guyetus* Non ita sunt dissimili *Ritterus* et tamen *Bentleius* tamen *uel* attamen *G. Hermannus* 12 Diſſimili ſt̄ oratione ac ſtilo **G** (et stilo **E**) 13 (pirinthia **E**) 14 transtullisse **BC** transtulisse ſe **D** 15 atque *om.* **D** 17 intellegend^o^ụ **G** (intelligendo intelligant **E**) 18 pla^u^tum **C** plaçt^u^ū **G** *Vs.* 18 *et* 19 *in ima pagina habet* **G** (19 autores **E**) actoreſ **G** (20 negligentiam **E**)

11. Donatus: non ita dissimili sunt] Ordo ‚ita non sunt.' ergo ‚ita' subdistinguendum. — sed tamen: Donat. in lemm. — et tamen: Eugraph. in lemm. 13. Donatus: Quae apta et commoda fuerunt in Andriam latinam, non graecam fatetur transtulisse. 13. 14 Arusian. p. 265 Utar illud.. T. A. „Quae—suis" (ex Perinthia *om.*) 15. Non. p. 39 (*u. u.* 8) „Id—factum. 16. Donat. in V 5, 3 „Contaminari—fabulas." 17. Donatus: Faciuntne intelligendo] „Ne" quidam corripiunt et cum interrogatione pronuntiant: quidam producunt, quorum alii ‚ne pro ne accipiunt id est non,' alii ne pro ualde (alii ne pro non accipiunt: *Ed. pr.*). — Eugraph. in V 4, 36 „Ne" id est ‚ualde', ut „Faciunt ne—intelligant." — Sedulius de opere Pasch. (*apud Lindenbr.*) „Faciunt nec—intelligant." — Hieron. Ep. LVII p. 306 Vall. „Faciuntne—intelligant." 19. Quorum magis emulari exoptat: Donat. in lemm. (exoptat emulari: *Ed. pr.*). 22. 23. Nonius p. 59 Propitium dicimus.. — aut certe ‚porro pium,' quod est uehementer et ualde. ut apud eundem T. in prologo Andriae „Dehinc ut quiescant, porro moneo (*sic distinxit Nonius*) — sua." 24. Donatus: siue hoc reliquum dicit, siue reliquum pro reliquorum, geminato U scribitur.

Vt pérnoscatis, écquid spei sit rélicuom:
Posthác quas faciet de íntegro comoédias,
Spectándae an exigéndae sint uobís prius.

25 etquid **BCD(E)GP** reliquum **BCD(E)G** (q *in ras.* **C**) 26 Posthac, c *ex corr.*, **B** faciat **B**, *ut uidetur* (fecerit te integro **E**) 27 (sit **E**)

25. 26. Donat. in prol. Hec. 8 „Ut—faciet etc." (et quid). 27. Non. p. 291. 402 T. „Spectandae—prius." — Seruius in Aen. II 357 „,Expectandae'—prius." — Acron in Hor. C. IV 15, 18 „spectandae an exigendae."

SIMO. SOSIA.

I 1 SI. Vos ístaec intro auférte: abite. Sósia,
Adés dum: paucis té uolo. SO. Dictúm puta:
Nempe út curentur récte haec. SI. Immo aliúd. SO. Quid est,
Quod tíbi mea ars efficere hoc possit ámplius?
SI. Nihil ístac opus est árte ad hanc rem, quám paro,
Sed eís quas semper in te intellexí sitas,
Fide ét taciturnitáte. SO. Expecto quíd uelis.
SI. Ego póstquam te emi, a páruolo ut sempér tibi
Apúd me iusta et clémens fuerit séruitus,
Scis. féci ex seruo ut ésses libertús mihi,
Proptérea quod seruíbas liberáliter.

I 1 SIMO SENEX. SOSIA LIBERTVS COCVS **D** SYM. SYMO SENEX || || SOSIA SERVVS **B** SIMO SOSIA **CP**: *in quibus praeter hos duo serui picti sunt Indicem om.* (**E**) **G** 2 a||eſdum **G** 3 hec recte (**E**) **G** (imo **E**) 4 efficere ars **D** (ars *in marg.* **E**) 6 S' iis, *prior* i *in ras.*, **D** iis C^1**P** his **B**C^2(**E**) **G** ^in te^ intellexi **D** 8 poſquā te em **G** (emi te **E**) 10 (mihi *om.* **E**) 11 seruiebas **BCD**(**E**)**P** ſer^i^uebaſ **G** (mihi liberaliter **E**)

I 1 1. Donat. in Ad. IV. 5, 65. „Vos—abite." — Mar. Plot. de metr. p. 300 Gaisf. „Vos isthaec—Sosia." — 1. 2. Priscian. II p. 119. „Vos—adesdum." — Idem de metr. Ter. p. 422. Rufin. de metr. Ter. p. 382. Gaisf. „Vos—puta." Prisc. de partit. XII uers. Aen. p. 503 „Sosia—uolo." 2. Seru. in Verg. Ecl. 7, 9. Schol. Bembin. in Heaut. II 3, 8. „Adesdum—uolo." 3. Donat. in u. 144 „Nempe—haec." 4. Seru. in Aen. IX 426 „Quod—amplius." 6 his: Donat. in lemm. et Eugraph. 7. Non. p. 301 „Expecto quid uelis." 8. Donatus: Non „emi a paruulo," sed „a paruulo ut clemens tibi fuerit seruitus scis," hoc est „a paruulo scis." — Idem in III 4, 3. „Ego—paruulo." — Idem in Hec. IV 4, 13 „Ego postquam ‚emi te' a paruulo." 11. seruiebas: Donat. et Eugraph. in lemm.

Quod hábui summum prétium persoluí tibi.
SO. In mémoria habeo. SI. Haud múto factum. SO. Gaúdeo,
Si tíbi quid feci aut fácio quod placeát, Simo,
Et id grátum fuisse aduérsum te habeo grátiam.
Sed hoc míhi molestumst: nam ístaec commemorátio
Quasi éxprobratióst inmemori béneficí.
Quin tu úno uerbo dic, quid est quod mé uelis.
SI. Ita fáciam. hoc primum in hác re praedicó tibi:
Quas crédis esse has, nón sunt uerae núptiae.
SO. Cur símulas igitur? SI. Rem ómnem a principio aúdies:
Eo pácto et gnati uítam et consiliúm meum
Cognósces, et quid fácere in hac re té uelim.
Nam is póstquam excessit éx ephebis, Sósia, et
Liberíus uiuendi fúit potestas (nam ántea

12 *A* perfolui *incipit manus antiqua codicis Riccardiani* (E) 13 haut G SO. factum gaudeo *Palmerius ex Coloniensi et Bruniano* 14 plac^{a}et E, *corr.* E² symo BE 15 id *inducit Kraussius* 17 exp^{b}pratio G, *corr.* G² immemori *Guyetus et Bentleius* inmemoris BCDEGP bñfici, bñ *in ras.*, D 18 quid me C 19 predi^{t}co DE SY. Ita—*u.* 20 sunt *inter lineas* B 20 has ēē D 22 ut gnati E uitam, uit *in ras.*, C 23 te in hac re DG 24 his B hiſ G Sosia ac *Guyetus et Bentleius* Sosia—*u.* 25 potestas *proscripsit C. F. Hermannus* ephoebis D

12. Non. p. 317. et 366 „Quod—tibi." 13. Donatus: haud m. f.] legitur et „multo," hoc est ‚damno, reprehendo'. — Idem in Hec. V 1, 4. „muto factum." 15. Donat. in I 5, 30 et Phorm. I 2, 4. „Et—gratiam." — Schol. Bembin. in Phorm. l. c. „Et—gratiam" (apud te). — Non. p. 232 „Et—aduorsum habeo gratiam" (te *om.*). — Arusian p. 211. „Et—gratiam." — Idem p. 232 Gratum aduersum te pro tibi T. A. „id—te." — Prisc. II p. 26 „Idque aduersum te gratum fuisse habeo gratiam." — Idem p. 311 „Idque gratum —gratiam." — (Serg.) in Donat. p. 561 ‚Aduersum te habeo gratiam' pro ‚apud te,' ut T. „Et—gratiam." 16. 17. Auson. praef. Epist. XVIII. Sed abeamus ab his, ne „istaec commemoratio" ad illam Sosiae formidinem uideatur accedere. 17. immemoris: Donatus (in mēbris *Par.*). 18. Donat. in u. 141 et Prisc. II p. 257 „Quin—uelis." — Donat.in Ad. V 8, 29 „uno—uelis" (siquid est). 20. Prisc. II p. 188 „Quas—nuptiae." 22—24. Cic. de inu. I 23, 33 Partitur apud T. breuiter et commode senex in A. quae cognoscere libertum uelit. „Eo—uelim." itaque quemadmodum in partitione proposuit, ita narrat primum gnati uitam „Nam—Sosia" (*tum* „Liberius—potestas" *om. Puteaneus aliique*). — 22. 23. Claud. Sac. p. 37 „Eo—uelim." — Non. p. 275 „Eo—‚Cognoscis'." — Prisc. II p. 257 „consilium—uelim." — Donat. in u. 130 „Consilium meum Cognosces." 23. in hac te re: Eugraph. *bis* in lemm. 24. Cic. de inu. I 19, 27. Victorin. in Cic. Rhet. p. 202 Halm. „Nam—Sosia." — Cic. de or. II 80, 326. Jul. Victor. Art. Rhet. p. 424 Halm. „Nam—ephebis." 25. Et liberius: Donat. in lemm.

Qui scíre posses aút ingenium nóscere,
Dum aetás metus magíster prohibebánt? SO. Itast.
SI. quod plérique omnes fáciunt adulescéntuli,
Vt ánimum ad aliquod stúdium adiungant, aút equos
Alere aút canes ad uénandum, aut ad phílosophos:
Horum ílle nihil egrégie praeter cétera
Studébat, et tamen ómnia haec medíocriter.
Gaudébam. SO. Non iniúria: nam id árbitror
Adpríme in uita esse útile, ut nequíd nimis.
SI. Sic uíta erat: facile ómnes perferre ác pati:
Cum quíbus erat cumque úna, eis sese dédere:
Eorum óbsequi studiis; aduersus némini:
Numquám praeponens se íllis: ita ut facíllume
Sine inuídia laudem inuénias et amicós pares.
SO. Sapiénter uitam instítuit: namque hoc témpore
Obséquium amicos, uéritas odiúm parit.

26 au G 27 phibebat D, *corr.* D^2 phibāt G 28 pleruq;, ru *in ras.*, D 29 adiungunt D 30 philoffophos D 31 aegre giae B 33 arbitor id G 34 Adprime E, *corr.* E^2 Adprima C, *corr.* C^2 ut *om.* E 35 facili C, *corr.* C^2 36 iis DG his, h *in ras.*, CE his B effe fe P 37 studiis obsequi *Bentleius simul* aduersus — *u.* 38 illis *inducens* 38 facilime G facillimę E 40 uitā *om.* D^1, *add.* D^2 inftiftuit G

27. Donatus: Quidam iungunt „metus magister." 28. Donat. in Phorm. I 3, 20. Prisc. II p. 357. Rufin. de metr. Ter. p. 383 Gaisf. „Quod —adulescentuli." — Seru. in Aen. I 181 „Quod—faciunt." — Donatus: Errat qui subdistinguit ‚plerique' et sic infert ‚omnes.' 28. 31. Donat. in Eun. I 1 19 „Quod—adulescentuli, Horum—egregie." 29. 30. Acron in Hor. A. P. 162 „aut equos—uenandum." 30. Donatus: canes ad uenandum] . . . multi docti . . . dicunt separata esse et „ad uenandum" extra ‚orationem' pro ‚ad uenatum.' (extra natū ~ *Par.*: extra rationem *Ed. pr.*) 31. Prisc. I. p. 215 „Nihil horum egregie praeter cetera." 32. Non. p. 29 „et—mediocriter." 33. 34. Prisc. II p. 69 „nam—nimis." — 34. Idem I p. 91 „Adprime—utile. — Acron in Hor. Serm. I 1, 106. Seru. in Verg. Ecl. 2, 65 *et alii multi* „ne quid nimis." — 35. Donat. in u. 80 „Cum—una." 36. Donat. in u. 54 „his—studiis." 39. Prisc. I p. 17 Apud Latinos quoque hoc idem (digamma) inuenitur pro nihilo in metris . . . T. in A. „Sine inuidia—pares." — Donat. in u. 108 „laudem—pares." 40. 41. Isidor. Orig. I 35, 3 „namque—parit" 41. Cic. Lael. 24, 89 (cf. Quintil. VIII 3, 35) Non. p. 215. Donat. in Eun. II 2, 1. 20. Phorm. I 2, 5. Ad. III 3, 77. Acron in Hor. Serm. II 6, 27. Seru. in Aen. XII 25. Prisc. Praeexerc. II p. 433. Rufin. de metr. Ter. p. 383 Gaisf.—Victorin. in Cic. Rhet. p. 200. Iul. Victor p. 437.

SI. Intérea mulier quaédam abhinc triénnium
Ex Ándro commigráuit huc uiciniae,
Inópia et cognatórum neglegéntia
Coácta, egregia fórma atque aetate íntegra.
SO. Ei, uéreor nequid Ándria adportét mali.
SI. Primum haéc pudice uítam parce ac dúriter
Agébat, lana ac téla uictum quaéritans:
Sed póstquam amans accéssit pretium póllicens,
Vnús et item alter: íta ut ingeniumst ómnium
Hominum áb labore próclíue ad lubídinem,
Accépit condiciónem, dein quaestum óccipit.
Qui tum íllam amabant, fórte, ita ut fit, fílium
Perdúxere illuc, sécum ut una essét, meum.
Egomét continuo mécum 'certe cáptus est:

43 c$\overset{o}{\text{u}}$m migrauit **C** huịc **C** huic **BDEGP** uicinia^{e}|| **C**, *corr.* **C**^{2} 44 Inoppia **G** negligentia **BD** 46 E$\overset{i}{\text{t}}$ **D**, *corr.* **D**^{2} apportet **B** 48 $\overset{ac}{\text{et}}$ tela **D**, *corr.* **D**^{2} et tela **BCEP** 49 posquā **G** praecium **P** 50 est *om.* **B** 51 a labore **E** libidinem **B**^{2}**C**^{1}**GP** 52 dehinc **DEG** 54 me||um **E**

Cassiodor. de rhetor. p. 499 Halm. Isidor. Orig. II 9, 11. 11, 1. 21, 14. Sulpic. Seu. de uita beati Martini l. III. Tertullian. Apolog. 14. Augustin. Epist. 18. Hieron. adu. Pelag. I. Idem in Epist. ad Gal. 2, 4. Lactant. Inst. V 9, 6 cf. 21, 1. Epit. 64, 17 „Obsequium—parit." 42. Cledon. p. 1926. Augustin. Gramm. p. 2011 „Interea—triennium." — Prisc. II p. 109. 156. „abhinc triennium." — 42. 43. Prob. Inst. p. 155 „Interea—commigrauit." — Non. p. 499 Datiuus pro accusatiuo . . . T. in A. „Interea — ‚huic uiciniae'." — Prisc. II p. 187 . . casus pro casibus figurate . . . T. in A. „Ex — ‚huic uiciniae'" pro ‚in hanc uiciniam.' — Donat. in u. 78 et Ad. IV 4, 9 „Ex—huic uiciniae." — Idem in Phorm. II 3, 21 in malam crucem) aduerbialiter ut „huc uiciniae" (*om. Ed. pr.* — huic: *Ed. Ven.*). — Donatus in h. l: huic uiciniae] Legitur et „uiciniā" (*sic Par.* — uicinia *Ed. pr.*) 44. 45. Donat. in IV 5, 3 et Phorm. I 2, 75 „Inopia — Coacta." 46. Donat. in Praefat., in I 1, 78. III 4, 3 „uereor—mali." — Idem in II 2, 1 „ne—mali." 47. Primum: Donat. in lemm. — Non. p. 512. Prisc. II p. 69. 70. „‚Primo' —agebat." — Seru. in Aen. VIII 412 „Primo haec uitam parce ac duriter agebat." — Augustin. gramm. p. 2008 „uitam—Agebat." — Seru. in Donat. p. 439 T. ait „duriter." 48. Donatus: lana et tela uictū q.] Subdistingue ‚tela.' finis enim laboris est. (Cf. Seru. in Aen. VIII 412 *ubi exciderunt haec* „lana et tela"). — Donat. in I 5, 39 „lana—quaeritans" (et). 50—52. Schol. Iuuenal. 14, 40 „namque ut est hominum ingenium procliue ad libidinem, dehinc questum accepit." 52. Donat. in Ad. II 1, 52 „deinde quaestum occepit" (*sic Ed. pr.*). — deinde: Eugraph. in lemm. 54. Donatus: perduxerunt illuc secum] Secum duxere, ut secum esset. 55. 56. Non. p. 317. Seru. in Aen. XII 296 „certe—Habet."

Habet.' óbseruabam máne illorum séruolos
Veniéntis aut abeúntis: rogitabam 'heús puer,
Dic sódes, quis heri Chrýsidem habuit?' nam Ándriae
Illi id erat nomen. SO. Téneo. SI. Phaedrum aut Clíniam
Dicébant aut Nicáretum: nam hi tres túm simul
Amábant. 'eho, quid Pámphilus?' "quid? sýmbolam
Dedít, cenauit." gaúdebam. item alió die
Quaerébam: comperiébam nihil ad Pámphilum
Quicquam áttinere. enim uéro spectatúm satis
Putábam et magnum exémplum continéntiae:
Nam quí cum ingeniis cónflictatur eius modi
Neque cómmouetur ánimus in ea ré tamen,
Scias pósse habere iam ípsum suae uitaé modum.
Cum id míhi placebat, tum úno ore omnes ómnia
Bona dícere et laudáre fortunás meas,
Qui gnátum haberem táli ingenio praéditum.
Quid uérbis opus est? hác fama inpulsús Chremes
Vltro ád me uenit, únicam gnatám suam

57 ueni[i]entes aut abeunt[i]es **D**, *corr.* **D**[2] rogabam **E** 58 chrisidem **BDE** 59 Illud‖erat. u *ex corr.*, **D** phedriā, iā *in ras.* **D** phedrium **E** 60 Dicebant *in ras.* **E** Nicaretum *Fleckeisenus* niceratum **CDEGP** nicheratum **B** Phedrū dicebant aut niceratū [aut cliniam] **G**, *corr.* **G**[2] ii *in ras.* **D** hii tres| **E** 61 [h]eo **C** heo **D** symbolum **P** simbola[u]m, im *in ras*, u *a corr.*, **B** simbolum **DEG** 62 alia die **G** 67 animus| **E** 69 [T]Cum **D**, *corr.* **D**[2] 71 *Codicis Victoriani* (**D**) *folia* 4. *et* 5. (I 1, 71—I 2, 8) *colore differunt a reliquis et scriptura paulo est recentior* 72 impulsus **BCE** che[r]me‖s **C**, *corr.* **C**[2] C[h]remes **D**, *corr.* **D**[2] 73 ut unicam **D**

56. 57. Donat. in Ad. I 1, 1 „obseruabam—abeuntes." 58. Fest. p. 297 M. (= Paul. p. 296) 'Sodes' 'si audes' ut[i 'sis' pro 'si uis' et 'illico'] pro 'in loco.' Terentius [in Andria „Dic] sodes quis heri Chry[sidem habuit]. — Lexic. Maii p. 520 „dic sodis quis uiciauit Chrysidem." 58. 59. Seru. in Aen. II 1 „nam—teneo." 61. Donatus: Subdistingue 'quid': ut sit uox quaerentis quid dicat de Pamphilo. — Idem in u. 83 et Phorm. II 2, 25 „symbolum dedit cenauit." 66. huiusmodi: Donat. in lemm. (*om. Par.*) 69. Donat. in u. 117 „tum—omnes." 72. 73. Seru. in Aen. VII 268 „hac—suam." — Donat in u. 117 „hac—Chremes." 73. ib. „Ultro uenit ad me."

Cum dóte summa fílio uxorem út daret.
Placuit: despondi: hic núptiis dictúst dies.
SO. Quid óbstat, cur non uérae fiant? SI. Aúdies.
Fere ín diebus paúcis, quibus haec ácta sunt,
Chrysís uicina haec móritur. SO. O factúm bene:
Beásti: ei metui a Chrýside. SI. Ibi tum fílius
Cum illís, qui amabant Chrýsidem, una aderát frequens:
Curábat una fúnus: tristis ínterim,
Non númquam conlacrumábat. placuit tum íd mihi.
Sic cógitabam 'hic páruae consuetúdinis
Causa húius mortem tám fert familiáriter:
Quid si ípse amasset? quíd hic mihi faciét patri?'
Haec égo putabam esse ómnia humani íngeni
Mansuétique animi offícia. quid multís moror?
Egomét quoque eius caúsa in funus pródeo,
Nihil súspicans etiám mali. SO. Hem quid ést. SI. Scies.
Ecfértur. imus. ínterea inter múlieres,

74 cū ſūma dote ||||||||||||| G ut *om.* D $\overset{\text{ut}}{\text{uxorem}}$ E dared G 75 Palcuit G Placuit mihi D 76 Quid igitur obstat D G igitur *schol.* C obstat, stat *ex corr.*, P uere D E G andieñſ G 77 acta *ex* facta G 78 chriſiſ *ex* chruſiſ G chriſiſ E Crisis D hec uicina G 79 ei *om.* B C P hei metui aliqd a criside D chriſide E $\overset{\text{h}}{\text{criſide}}$ G, *corr.* G² 80 amarant *Muretus* amabat, at *a corr. rec.*, E chrisidem B E G crisidem D 81 tristis|||| E 82 nōnunquā D colacrumabat G collacrimabat D tū *om.* D¹, *add.* D² 85 hic (*om.* mihi) D hic mihi B C E G P mihi hic *uulgo* quid mihi faciet hic patri *Guyetus* 86 ego *om.* G 88 eius *ex* filius C infim9 prodeo G 89 etiam *om.* D quid id eſt D E quid eſt? id G *In* B *haec* scies—*u.* 90 mulieres *euanida renouauit manus recens* 90 Ecfertur P $\overset{\text{f}}{\text{Ecfertur}}$ C Effertur B(?) D E G funus *ex* imus D²

75. Non. p. 280 „Placuit. ‚despondit. hinc' — dies." — Donat. in I 5, 34 „hic—dies." 77. 78. Charis. p. 199 „Ferme," ut apud T. lectum ferunt „Ferme—moritur" (Chrusis). at qui detracta M littera legerunt „fere." ÷producere solent. 79. beasti: metui: Donat. in lemm. — Lex. Maii p. 62 „beasti me." — Prisc. I p. 391 (Verba ‚timeo' et ‚metuo') absoluta sunt, cum non iunguntur casui accusatiuo, sed datiuo: ut T. in A... „ei—Chryside." — Arusian. p. 247 „quam metui a Chryside." — Schol. Bembin. in Heaut. III 2, 20 „metu[i a] Cryside." 83—85. Cic. de or. II 40, 172 „hic paruae —patri." 83. 84. Donat. in Hec. IV 1, 40. Martian. Cap. V § 497 „hii —familiariter." 85. Cic. ad fam. IX 7, 1 „quid hic mihi faciet patri." 89. Max. Victorin. p. 285 Lind. „hem—scies." 90. Cic. de or. II 80, 326. Seru. in Aen. XI 183 „Effertur imus."

Quae ibi áderant, forte unam áspicio adulescéntulam,
Formá SO. Bona fortásse. SI. et uoltu, Sósia,
Adeó modesto, adeó uenusto, ut níhil supra:
Quae túm mihi lamentári praeter céteras
Visást: et quia erat fórma praeter céteras
Honésta ac liberáli, accedo ad pédisequas,
Quae sít rogo. sorórem esse aiunt Chrýsidis.
Percússit ilico ánimum. attat hoc íllud est,
Hinc íllae lacrumae, haec íllast misericórdía.
SO. Quam tímeo, quorsum euádas! SI. Funus ínterim
Procédit. sequimur: ád sepulcrum uénimus:
In ígnem inpositast: flétur. interea haéc soror,
Quam dixi, ad flammam accéssit inprudéntius,
Satis cúm periclo. ibi tum éxanimatus Pámphilus
Bene díssimulatum amórem et celatum índicat:
Accúrrit: mediam múlierem compléctitur:

92 uultu D, *corr.* D² 94 q̄ tū *ex* q tū D² Quia tum BC Quae tum, e t *in ras.*, P 95 *Versus in* G *a corr. in marg. additus est* 96 pedissequas BCE 97 chrisidis EG crisidis D 98 illico D attat BCGP atat DE 99 illę sunt lacrimae D ē miſcđa *in ras.* G 100 SI. *add.* E², *ut uidetur* 101 sepulchrum BCEP 102 imposita est EGP posita est BCD soror hec D 104 periculo BCDEGP pāfiluſ G 105 diu celatum, diu *a corr.*, D diu celatum E 106 amplectitur G

91. 92. Donat. in I 5, 51 „forte—Forma." — Eugraph. in Eun. II 3, 26 „uideo adulescentulam Forma etc." — 91—93. Prisc. II p. 214 „uideo unam a.. Forma ac uoltu Sosia Adeo—supra." — Ib. p. 221 „forte u. a. a. Forma ac uultu Sosia—uenusto." — Ib. p. 360 „ibi unam a. a. F. bona fortassis ac uoltu Sosia—supra." — Ib. p. 87 „Forma bona fortasse." — 93. Prisc. II p. 33 „Adeo modesta adeo uenusta—supra." 93. Donatus : ut nihil supra] Ellipsis Terentiana. nam non necesse est subiungere duos uersus 94. Quia tum : Donat. in lemm. (Que tum : *Ed. pr.*) 96. Prisc. II p. 194 „accedo ad pedisequas." — 96. 97. Non. p. 383 „accedo—rogo." — 97. Prisc. I p. 250 „quae sit rogo." 98. Cf. Cic. ad Att. IV 8^b, 3 „Percussit animum." — Perculsit: Donati *Ed. pr.* in lemm. — attat: Donati *Paris.* 99. Cf. Cic. p. Cael. 25, 61. Horat. Ep. I 19, 41 „Hinc illae lacrimae." 100. Prisc. I p. 250 „Quam euadas." [Donat. in Hec. I, 2, 68 alibi „Quam metui quorsum euaderes." *sed cf.* I 2, 5) 100—102. Donat. in Phorm. I 2, 85 „Funus—fletur." (posita est). — 100. inposita est : Donat. in lemm. (posita est : *Ed. pr.*) 101—102. Cic. de or. II 80, 326 „ad sepulcrum—imposita est." — Arusian. p. 239 Imposuit in illam rem. T. in A. „in ignem imposita est." 104. 105. Donat. in Eun. I 1, 8 „ibi—indicat." — 105. Non. p. 436 „Bene—‚indicans'." — Donat. in u. 65 „Bene—indicat."

'Mea Glýcerium' inquit 'quíd agis? cur te is pérditum?'
Tum illa, út consuetum fácile amorem cérneres,
Reiécit se in eum fléns quam familiáriter.
Quid ais? SI. Redeo inde irátus atque aegré ferens:
Nec sátis ad obiurgándum causae. díceret
'Quid féci? quid commérui aut peccauí, pater?
Quae sése in ignem inícere uoluit, próhibui:
Seruáui.' honesta órátiost. SO. Recté putas:
Nam si íllum obiurges, uítae qui auxiliúm tulit,
Quid fácias illi, quí dederit damnum aút malum?
SI. Venít Chremes postrídie ad me clámitans:
Indígnum facinus: cómperisse, Pámphilum
Pro uxóre habere hanc péregrinam. ego illud sédulo
Negáre factum. ille ínstat factum. dénique
Ita túm discedo ab íllo, ut qui se fíliam
Negét daturum. SO. Nón tu ibi gnatum? SI. Ne haéc quidem
Satis uéhemens causa ad óbiurgandum. SO. Quí cedo?
SI. 'Tute ípse his rebus fínem praescripstí, pater:

107 glicerium DEG agis C (quid *suprascr.*) ais E (g *suprascr.*) agiſ *in ras.* G te||is G 108 c̄||ſuetū G cōsuetum facile amorem ut D 109 Reicit D Regecit G (i *suprascr.*) 110 Quid agiſ redeo inde i||ratuſ G (SIM. *suprascr.*) 112 aut qd peccaui D 114 ||ratio est D ratio ē G rectae C 115 tulit B (at *suprascr.*) attulit D tulit auxilium G 116 facies DG dederit qui *Bentleius* 117 cremes D, *corr.* D[2] chremeṇſ G (h *suprascr.*) postridie CE 118 facinuſ *ex* facimuſ G facinus comperisse P comperiſſe ſe G 122 neç hec D 123 Satis *om.* D 124 praescribsti C p̄scripſiſti EG praescribsisti P pscripsisti D

107. Cledon. p. 1895 „Mea Glycerium." — Inc. de nom. et pron. in Anal. Vindob. p. 140 „Mea—perditum" (quid agis *om.*) — Donat. in Phorm. I 4, 39 „Mea—perditum") 110. Quid agis: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Non. p. 384 „redeo—ferens." — 112. Seru. in Aen. IV 335. Donat. in II 1, 30 „quid commerui—pater." 113. proicere. Eugraph. in lemm. 114. Cf. Cic. de off. II 20, 69 „honesta oratio est." — Non. p. 369 „recte putas." 115. Donatus: tulit] pro attulit. 115. 116. Prisc. II p. 250. Martian. Cap. V § 488 „Nam—malum." — 118. Donatus: 1, Distinguendum est ut per se intellegatur „indignum facinus." 2, Incerta distinctio. — indignum facinus comperisse se: Eugraphius (cf. in I 2, 18) 119. (Serg.) in Donat. p. 559 „Sedulo" familiare uerbum Terenti, hoc est sine dolo. Cf. Isidor. Orig. X 244. 119. 120. Prisc. II p. 228. Donat. in Hec. IV 4, 51 „ego—factum." 121. 122 Prisc. II p. 128. 190. 333. „Ita—daturum." 124. Donat. in I 2, 17. 5, 7. „Tute his rebus f. p." — praescripsisti: Eugraph. in lemm.

Prope adést, cum alieno móre uiuendúmst mihi:
Sine núnc meo me uíuere intereá modo.'
SO. Qui igitúr relictus ést obiurgandí locus?
SI. Si própter amorem uxórem nolet dúcere.
Ea prímum ab illo animáduertenda iniúriast.
Et núnc id operam do, út per falsas núptias
Vera óbiurgandi caúsa sit, si déneget:
Simúl sceleratus Dáuos siquid cónsili
Habet, út consumat núnc, cum nihil obsínt doli:
Quem ego crédo manibus pédibusque obnixe ómnia
Factúrum: magis id ádeo, mihi ut incómmodet,
Quam ut óbsequatur gnáto. SO. Quaproptér? SI. Rogas?
Mala méns, malus animus. quém quidem ego si sénsero . .
Sed quíd opust uerbis? sín eueniat, quód uolo,
In Pámphilo ut nihil sít morae: restát Chremes,
Qui mihi exorandus ést: et spero cónfore.

125 Prope est E aligeno G 126 meo (me) uiuere C, *corr.* C^{2} me meo uiuere **BEGP** me uiuere meo **D** meo me *uulgo* 127 Quis **CDG** 128 nolit **CDEGP** (*inter lineas* **G**) 129 est iniuria **B** ē iniuria **G** 130 id *inter lineas* **D** do||ut **G** 131 Vere (a) **G**, *corr.* G^{2} 132 & simul **D** 133 ut *ex* aut **G** consum&t **G** 134 & pedib; (q:) **D** omnia obnixe **E** 135 ut mihi **D** 138 sine eueniat (**B**?) **CDEGP** 139 cremes **D** chremens **C**

125. Prisc. II p. 46 „Prope—mihi." 126. meo me: Donat. in lemm. 127. Quis: Donat. et Eugraph. in lemm. 128. Donatus: nolit] Legitur et „nolet." — non uult: Eugraph. in lemm. 129. Donat. in Eun. III 5, 9 „primum animaduertenda ab eo iniuria est." 130. Cic. de inu. I 23, 33 (cf. u. 22—25) „et— do." 130. 131. Eugraph. in I 1 in. „Et—deneget" (ut *om.*) 132. 133. Donat. in III 1, 20 „Simul—nunc." 134. 135. Donat. in IV 1, 53 „Quem—Facturum." — Non. p. 446 „pedibus manibusque o. o. Facturum." 135. magis adeo: Eugraph. in lemm. — 135. 136. Donat. in Hec. V 1, 34 „magis—gnato." (ut mihi *Ed. pr.*) 137. Seru. in Aen. VI 11 „Mala—animus." — Claud. Sac. p. 44 „quem—sensero." — 137. 138. Seru. in Aen. I 135 „quem—uerbis." 138. sin eueniat: Eugraph. in lemm. 139. Non. p. 374 (u. I 2, 18) „‚Dehinc postulo' ut nihil sit morae." 139. 140. Non. p. 378 „restat—exorandus est." — Donatus: qui mihi exorandus] Legitur et „expurgandus." si „expurgandus": „cui" lege, non „qui," quia et „cui" per Q ueteres scripserunt. — Prisc. I p. 450 „et id spero confore." — Placidi gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI 558: Confieri pro fieri adiecta praepositione. hoc Virgilius. Terentius uero „hoc confit quod uolo" (Ad. V 8, 23) et „spero [confore"].

Nunc tuómst officium, has béne ut adsimules núptias:
Pertérrefacias Dáuom: obserues fílium,
Quid agát, quid cum illo cónsili captét. SO. Sat est:
Curábo: eamus núnciam intro. SI. I praé, sequor.

141 officū ē **G** ut bene assimiles (u *supra* i) **D**, *corr.* **D**^{2} affimulef **EG** 142 Perterrefatiaf (re *supra* r) **G**, *corr.* **G**^{2} 143 Satiš ē **D** *In* **G** So. fat est — 144 fequor *omissa sunt: post* captet *continuatur initium sequentis scaenae*: ^{SI}Non dubium (SI *a* **G**^{2}) 144 Curabo *om.* **D**^{1}, *add. corr. rec.* iam *om.* **D** sequar **DEP**

141. Cic. de inu. I 23, 33. Donat. in u. 24 „Nunc tuum est officium.“ 142. 143. Non. p. 360: „Perterrefacias—agat.“ — Seru. in Georg. IV 212 „obserues—captet.“ — Donat. in II 4, 1 „obserues—consilii cum illo captet.“ 144. Prisc. II p. 29 „i prae sequor.“ — Idem p. 345. Donat. in Ad. II 1, 13 „i prae sequar.“

SIMO. DAVOS.

I 2 SI. Non dúbiumst, quin uxórem nolit fílius:
Ita Dáuom modo timére sensi, ubi núptias
Futúras esse audíuit. sed ipse exít foras.
DA. Mirábar, hoc si síc abiret: ét eri semper lénitas
Verébar quorsum euáderet:
Qui póstquam audierat nón datum iri fílio uxorém suo,
Númquam cuiquam nóstrum uerbum fécit neque id aegré tulit.
SI. Át nunc faciet, néque, ut opinor, síne tuo magnó malo.
DA. Id uóluit, nos sic néc opinantis dúci falso gaúdio,

I 2 A SIMO · B DAVVS D SYM SYMO SENEX DAV DAVVS SERVVS B SIMO DAVVS P SYMO DAVVS C E *Indicem om.* G 3 exit ipse B 4 et *om.* C heri B C^2 6 qui postquā audierat *inter lineas* D^2 7 Nusquā D, s *in ras.* aid C 9 nec opinantis (e) C D, *corr.* C^2 D^2 duci, u *in ras.*, D falsof C

I 2 Donatus: DAVVS SIMO] ‚Dauus' non (et *Par.*) recte scribitur, ‚Dauos' scribendum est, quia nulla littera uocalis geminata unam syllabam facit. sed quia ambiguitas uitanda est nominatiui singularis et accusatiui pluralis, necessario pro hac regula digamma utimur et scribimus ‚Dauus' ‚seruus' ‚coruus.' (*sic. cf. Serg. de litt. p.* 476. (*Serg.*) *in Donat. p.* 521.) 1. Prisc. I p. 448 „Non—filius." 4—7. Prisc. de metr. Ter. p. 423 Item tetrametro in multis utitur iambico scenis, ut in A. „Mirabar—lenitas." dimetro quoque distinctionis causa usus est per medium „Verebar—euaderet." post quem iterum tetrametros posuit „Qui—tulit" (Nusquam). — 4. 5. Rufin. de metr. com. p 382 Tetrametrus sequitur quem finxerat ille Boiscus. quales sunt isti uersus „Mirabar—lenitas." qui sequitur, dimetrus est . . . „Verebar—euaderet." — Diomed. p. 389 „Mirabar—euaderet" (quossum: *Puteaneus*). 5. euadat: Donati *Par. et Ed. pr.* — 6. Donat. in I 5, 6 „Qui—suo." 6. 7. (Serg.) in Donat. p. 555 „postquam—tulit" (Neque cuiquam).

Sperántis iam amotó metu, interea óscitantis ópprimi,
Vt ne ésset spatium cógitandi ad dísturbandas núptias:
Astúte. SI. Carnuféx quae loquitur? DA. Érus est, neque prouíderam.
SI. Daue. DA. Hém, quid est? SI. Eho dum ád me. DA. Quid hic uolt? SI. Quíd aïs? DA. Qua de ré? SI. Rogas?
Meum gnátum rumor ést amare. DA. Id pópulus curat scílicet.
SI. Hocíne agis an non? DA. Égo uero istuc. SI. Séd nunc ea me exquírere,
Iníqui patris est: nám quod antehac fécit, nihil ad me áttinet.
Dum témpus ad eam rém tulit, siui ánimum ut expleret suom:
Nunc híc dies aliám uitam adfert, álios mores póstulat.
Dehinc póstulo siue aéquomst te oro, Dáue, ut redeat iam ín uiam.
Hoc quíd sit? omnes, quí amant, grauiter síbi dari uxorém ferunt.

10 Sperantis, is *in ras.*, D inter C, *corr.* C² int'|||| D interea EG, *expunxit corr. rec.* E oprimi, r *in ras.*, D 11 Ut ne *Fr. Fabricius et Bentleius* Ne *libri* 12 carnifex CD, *corr.* C¹D² carnifex P herus BC² 13 eodum D quid agis D 15 Hoccine BC²G Hoccin, ci *in ras.*, D Occine E agis, a *in ras.*, D me *om.* G 17 fiui *in ras.* D, fiui *in marg.* D² sini *Gulielmius ex Coloniensi* 18 defert *Cicero* adfert CDP affert BEG postulat, *ultima a corr. in ras.*, E 19 iam *inter lineas* BC², *om.* P 20 *Totus Simonis est in* C¹DEGP¹ Hoc quid sit *uulgo datur Dauo cum* (B?)C²P² fibi grauiter G

11. Ne esset : Donat. in lemm. 12. Seru. in Aen. XI 704 : in T., postquam de domino dixit seruus „Astute," ille iratus ait „carnifex quae loquitur." — Lex. Maii p. 269 „herus—prouideram." 13. Prisc. I p. 286. Donat. in I 1, 2 „ehodum ad me." 14. Donat. in Hec. V 2, 31 „Meum —amare." — Cic. ad Att. XIII 34. Donat. in II 6, 3 „id—scilicet." 16. ante haec : Eugraph. 17. Donatus : 1, „siui" (fui *Par.*) distingue. est enim modo „siui" ‚permisi, cessaui.' — 2, siui (siue *Par.*)] antique. aliter in Adelphis „non siit (sit *Par.* siuit *Ed. pr.*) egestas facere hoc nos." (*Cf. Diomed. p.* 374). — Donat. in II 6, 12 „Dum—eam r. t. s. a. u. e. s." — siui : Eugraph. in lemm. 18. Cic. ad fam. XII 24, 5 „Nunc—postulat," ut ait T. (defert : *Baiter, ex Mediceo, ut uidetur*). — Schol. Veron. in Verg. Ecl. 8, 30 (p. 76 K.) „Nunc—postulat" (affert *om.*). — dies a. u. a. : Donat. in lemm. 18. 19. Non. p. 375 „alios—postulo" [ut nihil sit morae : cf. I 1, 139]. — Donat. in III 4, 16 „Dehinc—Daue" (est *om. Par.*) 20. Donatus : Hoc quid sit] ἔλλειψις. deest enim ‚quaeris.'

DA. Ita áiunt. SI. Tum siquís magistrum cépit ad eam rem ínprobum,
Ipsum ánimum aegrotum ad déteriorem pártem plerumque ádplicat.
DA. Non hércle intellegó. SI. Non? hem. DA. Non: Dáuos sum, non Oédipus.
SI. Nempe érgo aperte uís quae restant mé loqui? DA. Sané quidem.
SI. Si sénsero hodie quícquam in his te núptiis
Falláciae conári, quo fiánt minus,
Aut uélle in ea re osténdi, quam sis cállidus:
Verbéribus caesum te ín pistrinum, Dáue, dedam usque ád necem,
Ea lége atque omine, út, si te inde exémerim, ego pro té molam.
Quid, hoc íntellextin? án non dum etiam ne hóc quidem? DA. Immo cállide:
Ita apérte ipsam rem módo locutus, níhil circum itione úsus es.
SI. Vbiuís facilius pássus sim quam in hác re me delúdier.
DA. Bona uérba, quaeso. SI. Inrídes? nihil me fállis. sed dicó tibi,

21 DAV. *addidisse uidetur* P² cepit, cepi *a corr. in ras.*, E inpbam (u *superscr.*) G, *corr.* G² 22 Ipsū, ū *in ras. a corr.*, E applicat B C E G P 23 ercle E intelligo *om.* E¹, *add. corr. rec.* intelligo B hem *om.* B C¹ P, *add.* C², *erasum in* G n̄ı̄ n̄ non Oedipuſ G n̄ oe|ED ippus, ED *in ras.*, D edippus E Oedi||pus B 25 is (h *superscr.*) C te in hiſ G 26 quo non fiant E 29 homine C in||||de P pro te diaster molam D: *idem* diaster *antiqua manus in marg.* 30 intellexti G 31 circum itione *Bentleius* circitione *Guyetus* circuitione B C D E P circuitionis (e *superscr.*) G 32 ſim (paſſuſ *superscr.*) E mede ludier D me deluer G 33 irrides B E G falis (l *superscr.*) C edico *Donatus* sed dico *libri* (sed hoc dico P)

21. Donat. in I 3, 7. III 1, 19 „tum—improbum." 22. Donat. in III 3, 27 „Ipsum—partem applicat" (plerumque *om.*). 25. in istis nuptiis: Eugraph. in lemm. 25. 26. Donat. in Phorm. I 2, 92 „Si—conari" (te in nuptiis *Ed. pr.*). 28. Non. p. 271 „Verberibus—dedam." — Arusian. p. 223 „caesum —dedam." — Seru. in Aen. I 140 „ego te in pistrinum, Daue, dedam." — te caesum Daue: Eugraph. in lemm. 31. circuitione: Donat. in lemm. — Idem: usus es] Legitur et „usor es." (uxor es *Par.*). 33. Prisc. I p. 369 „Bona uerba quaeso." — Non. p. 280 dicere denuntiare. T. in A. „sed dico—facias." — Donat. in III 2, 15 edixin tibi] Hoc illud reddit „edico tibi—facias."

Ne témere facias: néque tu haud dices tíbi non praedictúm. caue.

DA. Enim uéro, Daue, níhil locist segnítiae neque socórdiae, I 3
Quantum íntellexi módo senis senténtiam de núptiis:
Quae sí non astu próuidentur, me aút erum pessúm dabunt.
Nec quíd agam certumst: Pámphilumne adiútem an auscultém seni.
Si illúm relinquo, eius uítae timeo: sín opitulor, huiús minas,
Cui uérba dare difficilest: primum iám de amore hoc cómperit:
Me inféensus seruat, néquam faciam in núptiis falláciam.
Si sénserit, perii aút, si lubitum fúerit, causam céperit,
Quo iúre quaque iniúria praecípitem in pistrinúm dabit.
Ad haéc mala hoc mihi accédit etiam: haec Ándria,
Si ista úxor siue amícast, grauida e Pámphilost.

34 tu haud dicas *Donatus* tu hoc dicas **D**[1]**G** tu hoc dices **BCD**[2]**P** hoc tu dices **E**

I 3. *Non est noua scaena in* **BCEP** B DAVVS SERVVS **D** DAV' SERVVS **G** 1 nihil[l]oci **C** 2 Qam tū **G** 3 herum **BC**[2] 4 ne[c]quid **C**, *corr.* **C**[2] 5 oppitulor **D** 6 ho[i]c **D**, *corr.* **D**[2] 7 [ob]seruat **C**, ob *add. schol.* ne aliquam **G** nequā [faciā] fallaciā [in] nuptiis **D**, *corr.* **D**[2] in *om.* **BCGP** 8 si li[bi]ctum **C** 9 me in pistrinum **BCDEGP** Qua iure qua me iniuria *Bentleius* 11 Si ista : *Gulielmius* Siue ista *libri* grauida — *u.* 12 eorum est *in marg.* **C**

34. Donatus: 1, Neque tu haut dicas tibi non praedictum] Duae negatiuae unam consentiuam faciunt ..... uera ergo lectio est „neque tu haud dicas," quod plurimi non intellegentes „hoc dicas" legunt. — 2, Neque tu haut dicas tibi non] Vera lectio „neque haut dicas." est enim quintum παρέλκον. — Eugraph. in III 2, 16 „Neue tu dicas tibi non praedictum caue."

I 3. Eugraphius: Haec scaena deliberatiuae uim tenet. 1. Fest. p. 339 = Paul. p. 338 M: Segnitia [dicitur, quod sit sine nitendo quid utile aut] honestum. Terentius [„Enimuero, Daue nihil loci est] segnitiae neque socor[diae."]. — Prisc. II p. 103. Rufin. de metr. com. p. 382. Donat. in Ad. IV 4, 22 „Enimuero—socordiae." — Claud. Sac. p. 24 „Enimuero Daue." 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Enimuero—nuptiis." 3. Glossar. ap. Lindenbrog.: ἐμβυθίζω demergo, pessundo. T. „me—pessundabunt." 4. Prisc. II p. 281. 320. 371 „Pamphilumne—seni." 5. Prisc. I p. 391 „eius uitae timeo." — Id. II p. 245 „sin—minas." 6. (Serg.) in Donat. p. 448 „Cui—difficile est." — Augustin. gramm. p. 1995 „cui dare uerba difficile est." 7. Lex. Maii p. 219 „me pater infensus seruat." — in nuptiis: Donati *Ed. pr.* in lemm. (in *om. Par.*) 8. 9. Donat. in V 2, 21 „aut si—iniuria." — Prisc. II p. 327 „Quo—iniuria." 11. Siue ista : Donat. in lemm.

Audíreque eorumst óperae pretium audáciam:
Nam incéptiost améntium, haud amántium:
Quidquíd peperisset, décreuerunt tóllere:
Et fíngunt quandam intér se nunc falláciam,
Ciuem Átticam esse hanc. ‘fúit olim quidám senex
Mercátor: nauem is frégit apud Andrum ínsulam:
Is óbiit mortem’. ibi tum hánc eiectam Chrýsidis
Patrém recepisse órbam, paruam fábulas.
Mihi quidem hércle non fit uéri simile: atque ípsis commentúm placet.
Sed Mýsis ab ea egréditur. at ego hinc me ád forum, ut
Conuéniam Pamphilúm, ne de hac re páter inprudentem ópprimat.

MYSIS.

I 4 Aúdiui, Archylís, iam dudum: Lésbiam adducí iubes.
Sáne pol illa témulentast múlier et temerária
Néc satis digna, cuí committas prímo partu múlierem:
Támen eam adducam? ínportunitátem spectate ániculae:

12 praetium **P** 13 haut **BCG** (h *in ras.* **B**) 14 Quicquid **BCDEG** peperisset (pe *superscr.*) **E** 15 inter ſe quandam **G** nunc *om.* **E** 16 articam **G** olim hinc *Bentleius* quidem **B** 17 is *om.* **G** aput **G** 18 tūnc **E** chriſidiſ **EG** 19 fabulae *libri* paruam. fabulae! *uulgo* 20 ercle **G** ueriſimiliſ (e *superscr.*) **G** at ipsis *Guyetus* atque ipsis *libri* *Versum proscribit F. Ritterus* 21 misis **EG** 22 panphilū *in ras. a corr. rec.* **E** obprimat **G**
I 4 A MYSIS ANCILLA **D** MYS MYSIS ANCILLA **B** MYSIS ANCILLA **CP**: *in quibus etiam Archylis picta est* MISIS ANCILLA **EG** 1 archilis, *prior* i *in ras.*, **D** archilliſ **G** archilis **BCEP** Archylis *Bentleius* leſpiā **G** 4 obſecro ſpectate **G** aniculae obsecro **BC²DE** (obsecro *add.* **D²**)

13. Diomed. p. 446. Claud. Sac. p. 35. Donat. Art. gr. p. 398. Iul. Rufinian? de schem. lex. p. 51. Schem. dian. Paris p. 75 Halm. „Nam—amantium“ (aut *fere ubique libri*). — Isidor. Orig. II 30, 5 „inceptio—amantium.“ 14. Non. p. 285. Donat. II 3, 26 „Quidquid—tollere.“ 15. Non. p. 309 Fingere: simulare mendacium . . . T. in A. „‚Effingunt’—fallaciam.“ 16. quidam olim: Donati *Par. bis* in lemm. 20. Donatus: atque ipsis commentum p.] „atque“ pro ‚at’, ut sit [pat ut sit: *Par.* pro ac sit: *Ed. pr.*) ‚tamen commentum placet.’ 21. Donatus: ego hinc me ad forum] Vultuose hoc pronuntiatur, ut desit ‚pergam’ aut ‚ducam me.’
I 4. 1. Archilis: Donatus. — Idem: Utrum „iamdudum audiui“ an „iamdudum iubes,“ incerta distinctio est.

Quía compotrix éius est. di, dáte facultatem óbsecro
Huíc pariundi atque ílli in aliis pótius peccandí locum.
Sed quíd nam Pamphilum éxanimatum uídeo? uereor quíd siet.
Oppériar, ut sciám numquid nam haec túrba tristitiae ádferat.

PAMPHILVS. MYSIS.

PA. Hocinést humanum fáctum aut inceptum? hócinest officiúm patris? I 5
MY. Quid íllud est? PA. Pro deúm fidem, quid est, si hóc non contuméliast?
Vxórem decrerát dare sese mihi hódie: nonne opórtuit
Praescísse me ante? nónne prius commúnicatum opórtuit?
MY. Miserám me, quod uerbum aúdio?
PA. Quíd? Chremes, qui dénegarat sé commissurúm mihi

5 dii D, *altera* i *a corr.* facultatem date E facilitatē G obsecro *om.* DEG 6 in aliif illi G 7 exani||tum (ma *sup.*) C examinatū G 8 Operiar DE nunc quid nam BCDEGP turba *inter lineas* G afferat DE

I 5 *Γ* PAMPHILVS ADOLESC̄. T MYSIS ANCILLA D, *in quo per scaenam Mysis notam Δ habet* PAMPHIL. MISIS ANCILLA G PAM PAMPHILVS ADVLESCENS MYS MYSIS ANCILLA B PAMPHILVS MYSIS CP PAMPHILVS MISIS E 1 Hoccine *bis* BCEGP Hocinest (e *sup.*) *et* hoc in est D 2 pro deum fidem C¹P pro deum fidem atq; hominum EG (proh E) pro deum atque hominum fidem BC²D haec BCEGP ||hęc D hoc *Bentleius ex cod. Coll. Corp. Chr.* non *om.* G 3 decreuerat *ex* decreberat CP decreuerat G decreuerat (it *sup.*) E, *corr. rec.* hodie *inter lineas* C²P² 4 Praesisse (c *sup.*) C Precisse (s *sup.*) E, *corr. rec.* 6 qui *om.* C¹, *add.* C² commiffum (ur *sup.*) D

7. Donat. in Hec. III 3, 4 „Sed—uideo.“ 7. 8. Donat. in Eun. V 4, 25 „quidnā p. e. u. Vereor quid siet o. u. s. n. q. h. t. t. a.“ 8. Donatus: numquidnam] Hoc comicum est et Terentianum „num quid nam,“ cum exceptis „num“ (n̄c *Par.*) et „nam“ sufficere ad interrogationem potuisset „quid.“

I 5. 1. Donatus: factum aut inceptum] In aliis „factu aut inceptu“ fuit. — Idem in IV 1, 1 „Hoc ine humanū f. a. i. h. e. o. p.“ — factum aut inceptum: Eugraph. in lemm. 2. haec: Donat. *bis* in lemm. 3. decreuerat Donat. *bis* in lemm. — decreuerat se mihi dare hodie: Eugraph. in lemm. 5. Donat. in Ad. V 8, 29 „Miseram—audio.“ 6. Donatus: Quid Chremes] „Quid“ non ad Chremetem dicitur (dicitur *om. Par. et Ed. pr.*), sed ad illum transeuntis est (est *om. Ed. pr.* dr̄ *Par.*) et [non] considerantis quid dicat.

Gnátam suam uxorem, íd mutauit, quía me inmutatúm uidet?
Itane óbstinate operám dat, ut me a Glýcerio miserum ábstrahat?
Quod sí fit, pereo fúnditus.
Ádeon hominem esse ínuenustum aut ínfelicem quémquam, ut ego sum!
Pró deum atque hominúm fidem!
Núllon ego Chremétis pacto adfínitatem effúgere potero?
Quótmodis contémptus, spretus! fácta, transacta ómnia. hem,
Répudiatus répetor: quam obrem? nísi si id est, quod súspicor:
Áliquid monstri alúnt: ea quoniam némini obtrudí potest,
Ítur ad me. MY. Orátio haec me míseram exanimauít metu.
PA. Nam quíd ego dicam dé patre? ah
Tantámne rem tam néglegenter ágere! praeteriéns modo
Mihi apúd forum 'uxor tíbi ducendast, Pámphile, hodie' inquít, 'para:
Abí domum.' id mihi uísust dicere 'ábi cito ac suspénde te.'

7 qm̄ (m supra) e **C** qm̄ me **E** quoniam me **G** quoniam (*om.* me) **P** 8 dat operam *Bentleius* clycerio **D** glicerio **E** absthrat (ah supra) **C**, *corr.* **C**[2] *Vs.* 8 *et* 9 *unum faciunt in* **P** 10 eē hominem **D** *In* **P** *us. exit in* quemquam 11 Proh **E** adque (t supra) **C** 12 Nullone **D** Nollon (v supra) **G** cremetiſ **G** affinitatem **BDEG** 13 spraetus **P** 14 si *om.* **DEG** 15 et ea **B** quō **D** obſtrudi **C** 16 exanimuit (a supra) **D**, *corr.* **D**[2] metu *ex* metū **E** 17 ego nunc dicam **DG** aha **BCDP** 18 Tanta mnerem **C** 19 Mihi—pamphile *in marg.* **C** aput **G** para *om.* **E**[1], *add.* **E**[2] 20 uiſum (s supra) eſt **E**, *corr.* **E**[2] abito (ci supra) **D**, *corr.* **D**[2]

7. quoniam: Donat. in lemm. — Idem in II 3, 18 „quoniam—uidet" (*om. Par.*) 8. Lex. Maii p. 513 T. „Itane–ut ab ipsa euellar." — Donat. in III 2, 39 „me—abstrahat." 9. (Serg.) in Donat. p. 560 T. „pereo funditus." 13. Non. p. 399 „Tot modis—omnia." 14. si *om.* Donat. in lemm. — Claud. Sac. p. 23 „nisi si—suspicor." 14. 15. Claud. Sac. p. 24 „quamobrem—suspicor ‚monstri aliquid mali'." 15. Donat. in II 5, 17 „Aliquid m. alunt." — 15. 16. Idem in Hec. III 1, 16 „Aliquid m. a. e. q. n. o. p. i. a. m." 17. Donat. in Ad. III 2, 6 „Nam—patre." 18. 19. Prisc. II p. 81 „praeteriens—forum dixit uxor—Pamphile inquit."

Óbstipui: censén me uerbum pótuisse ullum próloqui aut
Úllam causam, inéptam saltem fálsam iniquam? obmútui.
Quód si ego rescissem íd prius, quid facerém, siquis nunc mé roget:
Áliquid facerem, ut hóc ne facerem. séd nunc quid primum éxequar?
Tót me inpediunt cúrae, quae meum ánimum diuersáe trahunt:
Amor, mísericordia húius, nuptiárum sollicitátio,
Tum pátris pudor, qui mé tam leni pássus est animo úsque adhuc
Quae meó cumque animo líbitumst facere. eine égo ut aduerser? eí mihi.
Incértumst quid agam. MY. Mísera timeo 'íncertum' hoc quorsum áccidat.
Sed núnc peropus est, aút hunc cum ipsa aut de ílla me aduersum húnc loqui.
Dum in dúbiost animus, paúlo momento húc uel illuc impéllitur.
PA. Quis hic lóquitur? Mysis, sálue. MY. O salue, Pámphile. PA. Quid agít? MY. Rogas?
Labórat e dolóre, atque ex hoc mísera sollicitást, diem

21 Obstupui **B D** Obsti(v)pui **C** censen, *ultima* n *in ras.*, **C** cense||n **D** aut *ab initio sequentis us. habet* **P** 22 saltim **D G** ommutui **B C² G P²** 23 si *inter lineas* **P²** reciſſem **E** id *inter lineas* **C** 24 exsequar **C P** 25 diu(o)ersae **C D P** diuerse **B E G** tra(h)unt **G** 27 usq; ab hoc **G** 28 n̲ ego **E** aduers|| ||er **P** aduerser|| ||ei **D** aduerse rei **C** 29 miseram̲ **E** 30 aut aliquid de illa **B C D E G P** aliquid *eiecit Bentleius* aduersus **D** 31 pa(u)lo momerito **D** 32 ſalue o pāphile **G** pamphyle **C** quid ag(i)at **C**, *corr.* **C²** 33 atq|(ex)hoc **D** die **B C D** diē *ex* die **P²**

21. 22. Schol. Bembin. in Ad. IV. 4 in „obstipui ‚censeten' me—aut u. causam ineptam. s. f. obmutui." 23. si quis m. r.: Donat. in lemm. — si aliquis me interroget: Eugraph. in lemm. 24. Schol. Lucan. IV 487 „Aliquid f. ne hoc facerem (ut *om.*). — quid nunc: Eugraph. in lemm. 25. diuerse: Donat. in lemm. 27. 28. Donat. in Hec. IV 4, 63 „Tum—aduerser." 28. eine ergo aduerser: Eugraph. in lemm. 31. Donat. in Ad. III 4, 24. Lactant. Plac. in Stat. Theb. XI 139. Donat. in Verg. Aen. IV 54. VIII 387 „Dum—impellitur." (huc illuc: Lactant.) 32. Donat. in Hec. III 5, 3 „Quis—salue." — Quisnam hic: Donat. in lemm.

Quia ólim in hunc sunt cónstitutae núptiae. tum autem hóc timet,
Ne déseras se. PA. Hem, egone ístuc conarí queam?
Egon própter me illam décipi miserám sinam,
Quae míhi suom animum atque ómnem uitam crédidit,
Quam ego ánimo egregie cáram pro uxore hábuerim?
Bene ét pudice eius dóctum atque eductúm sinam
Coáctum egestate íngenium inmutárier?
Non fáciam. MY. Haud uerear, si ín te solo sít situm:
Sed uím ut queas ferre. PA. Ádeon me ignauóm putas,
Adeón porro ingratum aút inhumanum aút ferum,
Vt néque me consuetúdo neque amor néque pudor
Commóueat neque commóneat, ut seruém fidem?
MY. Vnum hóc scio, hanc meritam ésse, ut memor essés sui.
PA. Memor éssem? o Mysis Mýsis, etiam núnc mihi
Scripta ílla dicta súnt in animo Chrýsidis
De Glýcerio. iam férme moriens mé uocat:
Accéssi: uos semótae. nos soli: íncipit
'Mi Pámphile, huius fórmam atque aetatém uides:
Nec clám te est, quam illi núnc utraeque inútiles

34 Quiad̄ C ſt constitutae D ſunt *om.* G 35 deraſ ſe G se *om.* E hem *om.* G conari *ex* coneri G 36 Egone G 38 egregiae D abuerim G habuerī *ex* habuerit C 40 immutarier B imutare|er (i *superscr.*) C, *corr.* C² 41 haut C¹D¹G uerear (o *superscr.*) D uereor B solū D ſit ſolo ſitum G 42 ut uim *Bentleius* uim ut *libri* utq; aſ G 43 fe||rum C feṛrū G 44 consetudo (u *superscr.*) D 46 esse (hanc *superscr.*), hanc *a schol.*, C hanc *om.* BCP 47 o myſiſ miſiſ G o miſiſ miſiſ E 48 chrisidis DEG 49 clycerio D glicerio E mories E 50 ſei mote G 52 illi nunc utraeque inutiles BCP (utraeque C, scilicet res *add. schol.*) illi nunc utraeque res inutiles DEG (||inutiles||||| D) illi utraeque res nunc utiles *Riuius*

36. Egone: Donat. in lemm. 38. egregie *om.* Donat. in lemm. 41. Haut uerear: Donat. in lemm. (Haud uereor *Ed. pr.*). — Haud uerear: Eugraph. in lemm. 42. Donat. in IV 2, 12 „Sed uim ut queas ferre." 44. 45. Donat. in Hec. IV 1, 40 „Ut—fidem." 46. scio hanc meritam: Donat. in lemm. — scio meritam esse: Eugraph. in lemm. 47. Seru. in Aen. VIII 84 „o Mysis Mysis." Cf. in IV 2, 3. 51. Incert. de nom. et pron. in Anal. Vind. p. 140 „mi Pamphile." 52. Donatus: ÷utreqe utiles] Legitur fient (*sic Par.* Utreque legitur. Utiles et inutiles: ſicut *Ed. pr.*). — Prisc. II p. 51 „Nec—utraeque res inutiles."

Et ád pudicitiam ét ad rem tutandám sient.
Quod égo per hanc te déxtram oro et geniúm tuom,
Per tuám fidem perque húius solitúdinem
Te obtéstor, ne abs te hanc ségreges neu déseras.
Si te ín germani frátris dilexí loco
Siue haéc te solum sémper fecit máxumi,
Seu tíbi morigera fúit in rebus ómnibus,
Te istí uirum do, amícum tutorém patrem:
Bona nóstra haec tibi permítto et tuae mandó fidei.'
Hanc mihi in manum dat: mórs continuo ipsam óccupat.
Accépi: acceptam séruabo. MY. Ita speró quidem.
PA. Sed cúr tu abis ab illa? MY. Óbstetricem accérso. PA. Propera. atque aúdin?
Verbum únum caue de núptiis, ne ad mórbum hoc etiam. MY. Téneo.

53 et ad rē *in ras.* D² s||ient C 54 Quod ego te per hanc dexteram BCDEGP (p||| G dexerā (t *s. l.*) D) Quod ego per hanc te dextram *Edd. antiquae* oro *om.* P, *inter lineas habet* C ingenium BCDEGP genium *Donatus* 55 per (& *s. l.*) D folli||||tudinem E fortitudinē D¹, a + folitud. *schol.* 56 hanc abf te G neut C deferef G 57 german|| (i *s. l.*) D 58 te haec BCEP perfecit (sē *s. l.*) C, *corr.* C² maxume E 61 cōmitto D 62 in *inter lineas* P² *Post u.* 65 F. 1. A E

54. Quod te per hanc dextram oro: Donat. in lemm. — Quod ego te: Idem in u. 56. (dexteram *Par.*). — Quod ego nunc te per hanc dexteram oro: Eugraph. in lemm. — Donatus: et ingenium] Legitur et „genium." 55. Donatus: per huius solitudinem] Legitur et „sollicitudinem." 56. abs te eam segreges: Eugraph. in lemm. 57. locum: Eugraph. in lemm. — Arusian. p. 238 „Si—loco." — 57. 58. Donat. in Hec. III 3, 29 „Si—maximi" (haec te). — 57—59. Prisc. II p. 244 „Si—omnibus" (haec te). — 57 *et* 59. Eugraph. in Eun. II 3, 19 „Si—loco" „Seu—omnibus" (fui). — 58. haec te: Donat. et Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 346 „Siue—maximi." — 59. Seru. in Aen. IV 318 et Schol. Bemb. in Eun. I 2, 108 „Seu—omnibus. — 61. committo: Eugraph. in lemm. 62. eam occupat: Eugraph. in lemm. — Donat. in Ad. III 4, 11 „mihi—occupat."

CHARINVS. BYRRIA. PAMPHILVS.

II 1 CH. Quíd aïs, Byrriá? daturne illa Pámphilo hodie núptum? BY. Sic est.
CH. Quí scis? BY. Apud forúm modo e Dauo audíui. CH. Vae miseró mihi.
Vt ánimus in spe atque ín timore usque ántehac attentús fuit,
Ita, póstquam adempta spés est, lassus cúra confectús stupet.
BY. Quaéso edepol, Charíne, quoniam nón potest id fíeri quod uis,
Íd uelis quod póssit. CH. Nihil uolo áliud nisi Philúmenam. BY. Ah.

II 1 B CHARINVS ADVLESCENS Γ PAMPHILVS ADVLES[c]ENS Φ BYRRIA SERVVS D CHA. CHARINVS ADVLESCENS PAM. PAMPHILVS ADVLESCENS BYR. BYRRIA SERVVS B CHARINVS BYRRIA PAMPHILVS P CHARINVS [BYRRIA] PAMPHILVS [PAMPHILVS] BYRRIA C, *imaginibus sua nomina reddidit* C² CHARIN' PAM PHIŁ G CHARINVS BIRRIA PAMPHILVS E 1 b[y]urria C birria *ex* burria D P birria E 2 quiḍ C e dauo modo D forū||||||||||||||||| modo audiui e dauo G Ei misero *Fleckeisenus* Vae misero *libri* 3 aḍ[t]que C [ante]hac C, *corr.* C² attentịus D adtentus E 4 ademptas [pes] C 5 quō D 6 nihil aliud uolo D ||||philūenā G ah *ab initio sequentis us. habet* P

II 1. 1. daturne illa hodie Pamphilo: Donat. in lemm., in u. 37, in Ad. II 4, 20. Eugraph. in lemm. 1. 2. Donat. in u. 37 „daturne—audiui." 2. Donat. in II 2, 20. Arusian. p. 211 „apud—audiui." — Non. p. 523 „apud forum modo ‚id Dabo audibo'." — Donat. in III 3, 44 „‚in foro'—audiui." — *ib. u.* 2. „e Dauo modo audiui." — de Dauo: Eugraph. in lemm. 5. (quando Donati *Ed. pr.* in lemm.). 5. 6. Dọnat. in Verg. Aen. V 20. 709 „qm̄ (quando 709) non potest fieri—possis" (possit 709). — Prisc. II p. 255 „Quaeso—possit." — Augustin. de ciu. dei XIV 25. de trinit. XIII 10. de uita beata... „quoniam—‚possis'." — 6. nihil aliud uolo: Eugraph. in lemm. 6. 7. 8. 'Augustin. de ciu. dei XIV 8 Apud T. flagitiosus adulescens „nihil

Quánto satiust te íd dare operam, qui ístum amorem ex ánimo amoueas,
Quam íd loqui, quo mágis libido frústra incendatúr tua.
CH. Facile ómnes, cum ualémus, recta cónsilia aegrotís damus.
Tu si híc sis, aliter séntias. BY. Age age, út lubet. CH. Sed Pámphilum
Video. ómnia experíri certumst príus quam pereo. BY. Quíd hic agit?
CH. Ipsum húnc orabo, huic súpplicabo, amórem huic narrabó meum:
Credo ímpetrabo, ut áliquot saltem núptiis prodát dies:
Intérea fiet áliquid, spero. BY. Id 'áliquid' nihil est. CH. Býrria,
Quid tíbi uidetur? ádeon ad eum? BY. Quíd ni? si nihil ímpetres,
Vt te árbitretur síbi paratum moéchum, si illam dúxerit.
CH. Ábin hinc in malám rem cum suspícione istác, scelus?
PA. Charínum uideo. sálue. CH. O salue, Pámphile:
Ád te aduenio spém salutem cónsilium auxilium éxpetens.

7 Quando **G** ab animo **D** $\overset{amo}{\wedge}$ueas **C**, *corr.* C^2 amoueas tuo **BCDEGP** 8 loqui|| **D** 10 senties, *altera* e *in ras.*, **P** $\overset{v}{l}$ibet **D** 12 adorabo **B** 13 ſaltim **G** 14 aliqu$\overset{i}{o}$d **D** Byrria *om.* **EG** 15 Quid nisi **BCDE** ut impetres **B**, ut *inter lineas* C^2D^2 16 arbiter$\overset{r}{\&}$ **G** 17 Abin **P** Abi|| **C** Abi, i *in ras.*, **D** Abi **BEG** 19 Ad te *om.* **G** ạduenio **C** conſilium auxilium **G** auxilium consilium **BCDEP**

—Philumenam"... (seruus) ait domino suo „Quanto - accendatur tua (7. amoueas tuo). 7. Donatus: qui istum amorem ab animo amoueas tuo] (*lemma om. Par.*) Legitur „ex corde eicias" (eicias *om. Par.*). 9. Claud. Sac. p. 20 „Facile ualemus." — Donat. in Eun. I 1, 13 „Facile—damus." (omnes *om. Ed. pr.*) — Io. Sarisb. Policr. VII prol. „omnes - damus." 10. Prisc. II p. 191 „Tu si hic ‚esses', aliter sentias." — Donat. in Verg. Aen. I 197 „tu—sentias." 11. Seru. in Aen. IV 415 „omnia—pereo." 12. Prisc. II p. 316 „Ipsum—meum." — p. 276 „huic supplicabo." — p. 354. 366. „huic—meum." 13. Non. p. 363 Prodere differere uel excludere... T. in A. „aut aliquod saltem ‚nuptis prodeat' dies." 14. 15. Donat. in III 3, 2 „Byrria—eum." — 15. Prisc. II p. 353. 388. „adeon ad eum." — Donatus: „quidni? si nihil impetres" (quid nichil nisi *Par.*) aut „quid? nisi nihil impetres" (Quid nisi nihil impetres. aut quid ni. & sic nihil ipetres *Ed. pr.*). — Eugraphius: „Quidni? si nihil impetres": ut sit sensus quod mihi uidetur, ut ille arbitretur paratum sibi moechum, si tu nihil impetres. Alii distinguunt sic ut simul dicant, non separatim „quid nisi": qui uero nullus est sensus. 19. Prisc. II p. 194 „Ad te aduenio."

PA. Néque pol consilí locum habeo néque ad auxilium cópiam.
Séd istuc quid namst? CH. Hódie uxorem dúcis? PA. Aiunt. CH. Pámphile,
Si íd facis, hodié postremum mé uides. PA. Quid ita? CH. Eí mihi,
Véreor dicere: huíc dic quaeso, Býrria. BY. Ego dicám? PA. Quid est?
BY. Spónsam hic tuam amat. PA. Né iste haud mecum séntit. eho dum díc mihi:
Númquid nam ampliús tibi cum illa fuít, Charine? CH. Ah, Pámphile,
Nihil. PA. Quam uellem! CH. Núnc te per amicítiam et per amorem óbsecro,
Príncipio ut ne dúcas. PA. Dabo equidem óperam. CH. Sed si id nón potest
Aút tibi nuptiae haéc sunt cordi, PA. Córdi? CH. saltem aliquót dies
Prófer, dum proficíscor aliquo, né uideam. PA. Audi núnciam,
Égo, Charine, neútiquam officium líberi esse hominís puto,

20 locū habeo pol ||| confilii neq; auxiliiſ copiā **G** consiliiſ **C** auxilii ad auxiliandū copiam **D** auxilii copiam **BCEP** ad auxilium *Eugraphius* 22 uides me **D** hei mihi **BC** 23 huic. dic **DP** huic; dicq; ſobyrria **G** birria **E** 24 haut **C** 25 **B** *nota erasa in* **D** aha **BCDEGP** 25 quē **D**, *corr.* **D**² amicitiam (ci *suprascr.*) **C** 26. 27 p amorē Principio obſecro (r *suprascr.*) **G** 27 id *ex* it **C** potest **CD**¹**EGP** potes **BD**² 28 haec *Bentleius* hae *libri* hae ſunt nupcię **G** ſaltim aliquot, uot *in ras.*, **G** 29 pf||icor, icor *in ras.*, **D** proficiscar **EP**² uiam (de *suprascr.*) **C** nunciam *ex* nunc nam **D**

— Ib. p. 155 „Ad te—expetens" (consilium *om.*). — Ad te uenio: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Eleganter ... nouissimum posuit „consilium." 20. neque a. c. Donat. in lemm. — neque ad auxilium copias: Eugraph. 21. istud: Donat. in lemm. 22. Arusian. p. 256 „Si—uides." 27. Donatus: sed si id non potest] Deest ‚fieri.' 28. Donat. in IV 1, 25 „aut si tibi nuptiae." 28. 29. Schol. Bembin in Ad. IV 5, 34 „aut tibi n. (h. s. c. s. a.) d. p. dum proficis (car) aliquo ne uideam." — Donat. in IV 2, 28 „saltem aliquot dies p. d. p. a. n. u." — Lactant. Plac. in Stat. Theb. III 666 „saltem ‚aliquo ad proferendum' dies." — 29. proficiscor: Donati *Par.* in lemm. (proficiscar: *Ed. pr.*) 30. 31. Seru. in Aen. VI 664 „Ego Carine—‚poni' sibi" (officium *om.* — mereat *multi codd.*).

Cum ís nihil mereat, póstulare id grátiae apponí sibi
Núptias effúgere ego istas málo quam tu adipíscier.
CH. Réddidisti animúm. PA. Nunc siquid pótes aut tu aut hic Býrria,
Fácite fingite ínuenite effícite qui detúr tibi:
Égo id agam, mihi quí ne detur. CH. Sát habeo. PA. Dauom óptume
Vídeo, cuius consílio fretus sum. CH. Át tu hercle haud quicquám mihi,
Nísi ea quae nihil ópus sunt sciri. fúgin hinc? BY. Ego uero ác lubens.

DAVOS. CHARINVS. PAMPHILVS.

DA. Dí boni, boní quid porto? séd ubi inueniam Pámphilum, II 2
Vt metum in quo núnc est adimam atque éxpleam animum gaúdio?
CH. Laétus est nesció quid. PA. Nihil est: nón dum haec resciuít mala.
DA. Quem égo nunc credo, sí iam audierit síbi paratas núptias,
CH. Aúdin tu illum? DA. tóto me oppido éxanimatum quaérere.
Séd ubi quaeram? quó nunc primum inténdam? CH. Cessas ádloqui?

31 Cum his **P** mereat *Bentleius ex Donato* promereat *libri* poni **G** 32 a . . pifcier *in ras.* **G** 33 Reddisti **E** birria **E** 34 o qui **G** 35 ne *inter lineas* **D**[2] 36 haut **CG** 37 sciri *Fr. Fabricius et Bentleius* scire *libri* (scire|| **E**).

II 2 Δ DAVVS SERVVS B CHARINVS Γ PAMPHILVS ADVLESCENTES **D** DAV. DAVVS SERVVS CHA. CHARINVS PAM PAMPHILVS ADVLESCENTES DVO **B** DAVVS PAMPHILVS CHARINVS **CPE** DAVVS · PAPHIL (M *supra*) CHARINVS | SERVVS ADVLESCENS **G** 1 Di **D** D||i **G** 2 adque (t *supra*) **C** 3 nū dū **G** 5 querer& (e *supra*) **E** 6 aut quo **DE** alloqui **BEG** ęloqui (ad *supra*) **D**, *corr. schol.*

31. mereatur (meretur *Par.*) Donatus *semel*, mereat *bis*. — mereatur: Eugraphius. — poni: Donat. *bis* in lemm. 33. Prisc. I p. 286. II p. 481 „aut tu—Byrria“ 36. Donat. in IV 1, 26 „cuius—sum.“

II 2. 1. 3. Rufin. de metr. Ter. p. 382 Gaisf. „Di—Pamphilum“ *et* „Laetus—mala.“ — 1. 2. Donat. in Verg. Aen. I 261 „sed—gaudio.“ 2. Seru. in Aen. I 720. Donat. in Hec. V 3, 19 „Ut—gaudio.“ 6. quaeram quo: Donat. in lemm. (aut quo *Ed. pr.*)

DA. Hábeo. PA. Daue, adés, resiste. DA. Quís homost, qui me . . ? o Pámphile,
Te ípsum quaero. eugé Charine: ambo ópportune: uós uolo.
PA. Dáue, perii. DA. Quín tu hoc audi. PA. Intérii. DA. Quid timeás scio.
CH. Méa quidem hercle cérte in dubio uítast. DA. Et quid tú, scio.
PA. Núptiae mihi DA. Etsí scio? PA. hodie DA. Obtúndis, tam etsi intéllego?
Íd paues, ne dúcas tu illam: tu aútem, ut ducas. CH. Rém tenes.
PA. Ístuc ipsum. DA. Atque ístuc ipsum níhil periclist: mé uide.
PA. Óbsecro te, quám primum hoc me líbera miserúm metu. DA. Em,

7 Habeo *Donatus* Abeo *libri* adis **E** 8 ampo **G** oportune **B**[1] **DEGP** uolo uos **D** 9 hoc di [au] **G**, *corr.* **G**[2] Quod timeas **E** 9. *In codicis Bembini alterius quinionis folii primi parte auersa P. Bembus, ut ipse testatur Opusc. p.* 60 *ed. Lugdun. a.* 1532, *haec legit:*

Daue perii. DA. Quin tu hoc audi. PA. Interii. D. Quid timeas scio.
CAR. Mea quidem hercle certe in dubio uitast. DA. Et quid tu scio.
PA. Nuptiae mihi. DA. Etsi scio. PA. Hodie. DA. Obtundis. tametsi intelligo:

quae quidem non accurate uel descripta uel typis expressa esse apparet. 10 certe *om.* **E** ē uita **DG** quod tu **E** 11 & id *ex* et ſi *corr. rec.* **D** ſicio **G** optundis **G** intellego [i] **C** intelligo **B** 12 paues [c] **D**, *corr.* **D**[2] ||caues **G** p̄caues **E** p̄caues, p̄ *et* s *a corr*, **P** caue [s] **B** caue **C** ducas illā (*om.* tu) **G** ducas nullam **P** tu aut adducas **G** rē|| ||tenes **D** 13 Atqui *Fleckeisenus* uede [i] **C** 14 me *om.* **EG**[1] (*add.* **G**[2]) miserum libera **DG** hem **BCDEGP**

7. Donatus: „habeo" inueni. Legitur et „abeo" (habeo *Par.*), ut merito illi dicatur „resiste." 8. Charis. p. 119 „hem Charine ambo oportune uos uolo." — Seru. in Aen. XII 342 „ambo—uolo." — Donatus: ambo oportune] Deest ‚adestis.' non ‚oportune uos uolo." 10. certe hercle: Eugraph. in lemm. — uita est: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Videtur Charinus plus dixisse „perii", quam Pamphilus „mea—est." (*haec om. Par.*). sed non est hoc. plus enim Pamphilus dixit . . . 11. Donatus: et id scio] Legitur et (Legatur *Par.*) „etsi scio." — et istuc scio: Eugraphius. 12. Non. p. 412 ‚Tenet' intellegis dicit T. in A. „Id paues ne ducas illam—tenes." — paues: Donat. et Eugraph. in lemm. 13. Prisc. II p. 6 „Hoc ipsum. atque hoc ipsum - uide." 14. Arusian. p. 245 Libera me ab illa re. T. A. „quam primum ab hoc me libera ‚miseram' metu." — Donatus: ‚hem'] ecce.

Líbero: uxorém tibi non dat iám Chremes. PA. Qui scís? DA. Scio.
Túos pater modo mé prehendit: aít tibi uxorém dare
Hódie, item alia múlta, quae nunc nón est narrandí locus.
Cóntinuo ad te próperans percurro ád forum, ut dicam haéc tibi.
Vbi te non inuénio, ibi ascendo ín quendam excelsúm locum.
Círcumspicio: núsquam. forte ibi húius uideo Býrriam:
Rógo: negat uidísse. mihi moléstum. quid agam cógito.
Rédeunti interea éx ipsa re mihi íncidit suspício ‘hem,
Paúlulum opsoni: ípsus tristis: de ínprouiso núptiae:
Nón cohaerent.’ PA. Quórsum nam istuc? DA. Égo me continuo ád Chremem.
Cum íllo aduenio, sólitudo ante óstium: iam id gaúdeo.
CH. Récte dicis. PA. Pérge. DA. Maneo: intérea intro ire néminem
Vídeo, exire néminem: matrónam nullam in aédibus,
Níhil ornati, níhil tumulti: accéssi: intro aspexí. PA. Scio:
Mágnum signum. DA. Núm uidentur cónuenire haec núptiis?

15 uxorem — *us.* 16 ait *om.* **G** 16 prehendit (ap, ait) **C**, *corr.* **C**² apphendit **BDEP** 16 17 dare sese hodie **BDE** *In* **G** *duae litterae super* dare *crasae sunt* 18 haec tibi **D** tibi haec **BCEG²P** (*inter lineas* **G²**) 19 non *inter lineas* **G²** escendo **C¹P¹** ascendo **C²P²** *cum rell.*) afcendā (o) **G** quaendam **C** locū excelfū **G** 20 ibi forte **DG** birriam **E** 21 uidisse se **BCDEGP** 22 ipsam **C** 23 opsonii **BCP** ipse **C¹P** ipsus **C²** *cum rell.* 24 CHA. Non cohaerent **BCP** choherent **D** egomet, t *in ras. a corr. rec.*, **D** cremem **D** chremetē **G** chremen **BCEP** 25 illo|| **G** illoc **D** illuc **BCEP** hostium **BC²E** 27 matrona nulla *Bothius* nullam iā (in) ędibus, iā *in ras.*, in *a corr. rec.*, **D** aedi||b; **G** 29 uid&t (n) **G**, *corr.* **G**²

16. Donatus: modo me prehendit (aprehendit *Par.*)] Pro ‚prendit' (prehendit *Par.*). addita aspiratione geminauit syllabam et „prehendit" (cō p̄hendit *Par.*) dixit. 19. inuenio ibi.: Donat. *bis* in lemm. 22. 23. Lex. Maii p. 396 „hem p. obsonii est i. tristis." 23. ipsus: Donat. in lemm. (ipsius *Par.*) 24. Donatus 1. ‚egomet' continuo] Deest ‚duco.' consuetudine dictum est ἐλλειπτικῶς. 2. egomet] Una pars orationis est. — Idem: „Chremen (Chremem *Ed. pr.*) et Chremetem, ut Daren (Darē *Ed. pr.*) et Daretem." — Prisc. I p. 244 „Egomet continuo ad Chremen." 25. illo: Donat. in lemm. et Eugraphius. 28. Non. p. 484. Incert. de nom. p. 127 Endl. Prisc. I p. 257. Donat. in Phorm. I 3, 2. Schol. Bembin. in Eun. II 2, 6 „Nihil ornati nihil tumulti." — Charis p. 19. Exc. Char p. 539. (Serg.) in Donat. p. 515 „nihil tumulti." 28. 29. Victorin. in. Cic. Rhet. p. 251 „iam scio Magnum signum."

PA. Nón opinor, Dáue. DA. ‘Opinor’ nárras? non recte áccipis.
Cérta res est. étiam puerum inde ábiens conuení Chremis:
Hólera et pisciculós minutos férre obolo in cenám seni.
CH. Líberatus sum hódie, Daue, túa opera. DA. Ac nullús quidem.
CH. Quíd ita? nempe huic prórsus illam nón dat. DA. Ridiculúm caput,
Quási necessus sít, si huic non dat, té illam uxorem dúcere:
Nísi uides, nisi sénis amicos óras, ambis. CH. Béne mones:
Íbo, etsi hercle saépe iam me spés haec frustratást. uale.

II 3 PA. Quíd igitur sibi uólt pater? cur símulat? DA. Ego dicám tibi.
Si íd suscenseát nunc, quia non dét tibi uxorém Chremes,
Ípsus sibi esse iniúrius uideátur, neque id iniúria,
Príus quam tuom ut sese hábeat animum ad núptias perspéxerit:
Séd si tu negáris ducere, íbi culpam in te tránsferet:
Túm illae turbae fíent. PA. Quiduis pátiar. DA. Pater est, Pámphile.
Dífficilest. tum haec sólast mulier. díctum ac factum inuénerit

30. narraſ, ſ *in ras.*, **G** 31 habiens **E** chremis **BCDEGP** (is *in ras.* **E**²) 32 Olera **G** ferreo bolo **C** obulo **E** caenam **B** cęnam **E** 33 PA. (CHA.) **E**, *corr. rec.* opera tua **D** 34 non dat illā **G** 35 necessus *Lachmannus* necesse *libri* n̄ *om.* **D**¹, *add.* **D**² 36 ores **E** 37 ua|| ||le **G**
II 3 *Libri non habent nouam scaenam* 1 igitur o daue sibi **E** 2 succenseat **D**¹**EG** 3 uideatur esse iniurius **BCEP** 4 tuum ut sese habeat *uulgo* tuum ut habeat sese animum **DG** tuum animum ut sese habeat **BCEP** nuptias, tias *in ras.*, **D** 5 Sed *om.* **G** culpam omnem **BDEG** 6 (quid) uiſ patiar *in ras.* **G** 7 sola ē, ē *in ras.* **D**

31. Prob. Cathol. p. 22 Chremes Chremis uel Chremetis. T. „puerum c. Chremis.“ — Prisc. I p. 244 Chremes Chremetis et Chremis. T. in A. „etiam — Chremis.“ — Consent. p. 2050 „etiam—Chremis.“ — Prob. Cathol. p. 24 hic Chremes Chremis et Chremetis. T. „etiam inde abiens puerum conueni Chremis“ . . . et inueni genetiuo „Chremi.“ — Exc. Char. p. 542 T. „Chremi“ declinauit, ut Salustius ‚Persi.‘ „etiam—Chremi.“ — Donatus: Chremi] Sic „Chremi,“ ut ‚Ulixi‘ et ‚Achilli.‘ 33. Prisc. II p. 78 „Liberatus sum Daue hodie tua—quidem.“ 34. Donatus: Quid ita] Una pars orationis. — Idem in Ad. II 3, 8 „ridiculum caput.“ 35. necesse *et* det: Donat. in lemm. 36. Non. p. 242 „Nisi uides - ambis.“
II 3. Donatus: Haec scena deliberationem continet Daui et Pamphili. 3. Prisc. II p. 17 „Ipsus — uideatur.“ 6. Donatus: quiduis patiar?] Hoc est ‚patiarne uxorem ducere?‘ — 2, quiduis patiar] Sunt qui „quiduis“ pro ‚quidquid euenerit‘ intellegant, quia dixerat „adeon me ignauom putas.“ Alii pronuntiant (quid uis? patiar?), ut sit sensus ‚quid me uis facere? an ut hoc patiar mihi uxorem dari?

Áliquam causam, quam óbrem eïciat óppido. PA. Eïciát? DA. Cito.
PA. Cédo igitur quid fáciam, Daue? DA. Díc te ducturum. PA. Hém. DA. Quid est?
PA. Egon dícam? DA. Cur non? PA. Númquam faciam. DA. Né nega.
PA. Suadére noli. DA. Ex eá re quid fiát, uide.
PA. Vt ab ílla excludar, hóc concludar. DA. Nón itast.
Nempe hóc sic esse opínor: dicturúm patrem
'Ducás uolo hodie uxórem': tu 'ducam' ínquies:
Cedo quíd iurgabit técum? hic reddes ómnia,
Quae núnc sunt certa ei cónsilia, incerta út sient,
Sine omní periclo: nam hóc haud dubiumst, quín Chremes
Tibi nón det gnatam. néc tu ea causa mínueris
Haec quaé facis, ne is mútet suam senténtiam.
Patrí dic uelle: ut, cúm uelit, tibi iúre irasci nón queat.
Nam quód tu speres: „própulsabo fácile uxorem his móribus:
Dabit némo“: inueniet ínopem potius, quám te corrumpí sinat.
Sed sí te aequo animo férre accipiet, néglegentem féceris:

8 eiciat (eā *supra*) D, eā *add. schol.* opido **E** ||cito **C** 10 Egone **BCDEGP** 11 Noli suadere hoc **D** 12 excluda||r, a *in ras.*, **P** excludar ab illa & hac ēcludar **D** hoc concludar **P** huc concludar **B** hac concludar **C** ÷ac concludar **G** ac (hac *supra*) concludar **E**, *corr. rec.* ita (*om.* est) **G** 13 Nempe sic (hoc *supra*) **D** sic hoc **B** opinor esse **D** oppinor **G** 15 obiurgabit **E** 16 ei *inter lineas* **D**, *om.* **G** sçient **C** 17 periculo **BCEP** aut **C**, *aspirationem add.* C^2 haut **G** dubiū haut (d *supra*) **D**, *corr.* D^2 Cremes **D** 18 non det tibi **D** tibi n̄c det **G** ne tu **E** n& tu ea, a *in ras.*, **G** causam inueris **C** 19 suam mutet BC^2EP^2 (mutat C^1P^1) 20 Patri|| || || || dic uelle te **G** dicit uelle te **D** uelle te **E** 21 speras BC^2DEGP

11. fiet: Donat. in lemm. 12. Donatus: ut ab illa excludar, hac (*sic*) concludar] Mire hanc [cum] pronomine significat dicens „ab illa,“ illi nec sexum seruauit, ne uxor esse uideatur. — Idem in III 5, 15 „Ut—hac concludar.“ — hac concludar: Idem in u. 25. et Eugraph. in lemm. 13. Diomed. p. 389 „nempe opinor dicturum patrem.“ 14. hodie uolo: Eugraph. in lemm. — Diomed. p. 388 „Ducas—uxorem.“ 16. certa sunt (*om.* ei), 19. is ne: Eugraph. in lemm. — mutet suam: Donat. et Eugraph. in lemm. 21. speres: Donatus. — speras: Eugraph. in lemm. — Donatus: propulsabo] Hoc est causam inanem esse monstrabo. — Idem: his moribus], Deest aliquid, ut sit ‚his moribus agenti aut ‚his moribus praedito.'

Aliam ótiosus quaéret: interea áliquid acciderít boni.
PA. Itan crédis? DA. Haud dubium íd quidemst. PA. Vide quó me inducas. DA. Quín taces?
PA. Dicám. puerum autem né resciscat míhi esse ex illa caútiost:
Nam póllicitus sum súscepturum. DA. O fácinus audax. PA. Hánc fidem
Sibi me ópsecrauit, quí se sciret nón deserturum, út darem.
DA. Curábitur. sed páter adest. caue té esse tristem séntiat.

SIMO. DAVOS. PAMPHILVS.

II 4 SI. Reuíso quid agant aút quid captent cónsili.
DA. Hic núnc non dubitat, quín te ducturúm neges.
Venít meditatus álicunde ex soló loco:
Orátionem spérat inuenísse se,
Qui dífferat te: proín tu fac apud te út sies.
PA. Modo ut póssim, Daue. DA. Créde inquam hoc mihi, Pámphile,
Numquam hódie tecum cómmutaturúm patrem
Vnum ésse uerbum, sí te dices dúcere.

24 Aliam *Donatus* Alia *libri* quaerit **G** aliquid interea **D** aliquid *om.* **G** 25 ita n|| || (i. an) **D**, *corr.* **D**[2] (ita nec *fuisse uidetur*) haut **C** id *om.* **G** qdem *in ras.* **D** me me **D** 27 o *om.* **D** 28 opsecrauit **C** desertum **D** desertum iri *Guyetus et Bentleius cum codice Mureti* 29 curabitur **G**, *corr.* **G**[2] (DAV) caue te, e te *in ras*, **G** ne sentiat. *Γ*. faciam **D**
II 4 *Α* SIMO *Γ* PAMPHILVS *Δ* DAVVS **D** SYM. SYMO SENEX PAM. PAMPHILVS ADVLESCENS DAV DAVS SERVVS **B** SIMO DAVVS PAMPHILVS **CP** SYMO DAVVS PAMPHILVS **E** SIMO DAVVS | PĀPHILVS SENEX SERVVS ADVLESCENS **G** 1 cōsilii captēt **D** 2 nunc *om.* **E** neges, es *in ras.*, **C** 3 aliunde **DE** 5 Qui *ex* Qua **C**[2]**D** Qua **P** fac tu **D** aput te ut ſcieſ **G** 6 modo (PĀ) **G** o daue **D** mihi (hoc) **D**

24. aliā : Donati *Par.* in lemm. (alia *Ed. pr.*). — aliquid interea : Eugraph. in lemm. — Donat. in II 1, 14 „interea—boni.“ 26. Non. p. 493 „puerum—cautio“ (*om.* est). 27. 28. Prisc. II p. 17 „hanc fidem—darem.“ 29. Non. p. 409 „caue ne te tristem sentiat.“ — Seru. in Georg. I 96 Semper duae negatiuae unam confirmationem faciunt. unde male quidam locum illum legunt in T. „pater adest. caue ne te tristem sentiat.“ si enim hoc est, dicit ‚uide ut te tristem esse sentiat’: quod procedere minime potest. sed ita legendum est „caue te tristem esse sentiat.“ nam et „ne“ et „caue“ prohibentis est.
II 4. 1. Lex. Maii p. 596 „Reuiso—consilii.“ 3. Non. p. 351. Seru. in Aen. V 612. XI 545 „Venit—loco.“ 5. qua : Donat. in lemm. — qui : Eugraph. in lemm. — apud te sies (*om.* ut): Donat. *bis* in lemm.

BYRRIA. SIMO. DAVOS. PAMPHILVS.

BY. Erus mé relictis rébus iussit Pámphilum II 5
Hodie óbseruare, ut quíd ageret de núptiis
Scirem: íd propterea núnc hunc uenientém sequor.
Ipsum ádeo praesto uídeo cum Dauo: hóc agam.
SI. Vtrúmque adesse uídeo. DA. Hem, serua. SI. Pámphile.
DA. Quasi de ínprouiso réspice ad eum. PA. Ehém pater.
DA. Probe. SI. Hódie uxorem dúcas, ut dixí, uolo.
BY. Nunc nóstrae timeo párti, quid hic respóndeat.
PA. Neque istíc neque alibi tíbi erit usquam in mé mora. BY. Hem.
DA. Obmútuit. BY. Quid díxit? SI. Facis ut té decet,
Cum istúc quod postulo ímpetro cum grátia.
DA. Sum uérus? BY. Erus, quantum aúdio, uxore éxcidit.
SI. I núnciam intro, ne ín mora, cum opus sít, sies.
PA. Eó. BY. Nullane in ré esse cuiquam hominí fidem!
Verum íllud uerbumst, uólgo quod dicí solet,
Omnís sibi malle mélius esse quam álteri.

II 5 *N* BIRRIA *Γ* SIMO *Φ* PAM *Δ* DAVVS **D** BYR. BYRRIA & DAV. DAVVS SERVI | SYM. SYMO SENEX & PAM PAMPHILVS ADOLESCENS **B** BYRRIA SIMO PAMPHILVS DAVVS **CEP** (BIRRIA **C** SYMO **E**) BYRRIA. DAVVS. IMO PĀ | PHILVS SERVI .II. SENEX ADVLESCENS **G** *In* **CP** *Dauus pictus est Simonem uenientem sequens* 1 Herus **BC²D** meus **D** *In* **P** *us. exit in* hodie 2 obferua (re *supra*) **G** ut *inducit Bentleius, tertium idem uersum proscribens* 4 cum dauo *inter lineas* **BC** 5 uideo adesse **D** em **C¹P** hem *om.* **G** 6 q̃i, i *in ras.*, **D** inpuifu (o *supra*) **G**, *corr.* **G²** em hem **D** 7 ut *ex* ud **C** 8 timeo nr̃ę **D** 9 Neque hic **D** tibi *om.* **D** ufquā erit **G** 10 Ommutuit **BCGP** 11 ut poftulo **G** 12 BY. Sū uer9. BY. Eruf **G** herus **BC²D** inquantū **D** uxorem **C** ab uxore **D** 13 ne — sies *in ras.* **D²** 14 nullamne esse **E** homini cuiquam **BCEP** 15 quo (d *supra*) **D**, *corr.* **D²** 16 sibi melius esse malle **D** fibi effe meliuf malle **G** sibi malle melius esse **BCEP** alteri, ri *a corr.*, **P**

II 5. 6. Donat. in Eun. V 5, 6 „Quasi—eum.“ 12. Donatus: Sum uerus] id est ueridicus. — Eugraphius: Sum uerus] id est uera dico. Dauus hoc loquitur quod secundum promissionem nullum uerbum fecerit senex. — Arusian. p. 230 „herus—excidit.“ 14. cuiquam hominum: Donat. in lemm. (hominis *Par.*). 15. Augustin. Gramm. p. 1995 „Verum—solet.“ — Donat. in Eun. IV 5, 6 „Verbum illud uerum est—solet.“ 16. sibi melius malle: Donati *Par.* in lemm.

Ego íllam uidi: uírginem formá bona
Meminí uideri: quo aéquior sum Pámphilo,
Si sé illam in somnis quam íllum amplecti máluit.
Renúntiabo, ut pro hóc malo mihi dét malum.

II 6 DA. Hic núnc me credit áliquam sibi falláciam
Portáre et ea me hic réstitisse grátia.
SI. Quid Dáuos narrat? DA. Aéque quicquam núnc quidem?
SI. Nihilne? hém. DA. Nihil prorsus. SI. Átqui expectabám quidem.
DA. Praetér spem euenit: séntio: hoc male habét uirum.
SI. Potin és mihi uerum dícere? DA. Nihil fácilius.
SI. Num illí molestae quídpiam haec sunt núptiae
Huiúsce propter cónsuetudinem hóspitae?
DA. Nihil hércle: aut, si adeo, bíduist aut trídui
Haec sóllicitudo: nósti? deinde désinet.
Etenim ípsus secum eám rem reputauít uia.
SI. Laudó. DA. Dum licitumst éï dumque aetás tulit,
Amáuit: tum id clam: cáuit, ne umquam infámiae

17 Ego-forma *in ras.* **G** Ego illā uidi **D**, *corr.* **D**² & forma **D** 18 & memini **D** Memini me **E** uideri *Bothius* uidere *libri* ||equior **G** 19 |||fi **E** amplecti||||||||maluit **G** 20 malo pro hoc mihi det magnū malū **D** hoc malu **G**

II 6 *Δ* DAVVS A SIMO **D** DAV. DAVS SVS SYM. SYMO SENEX **B** SIMO DAVVS **C** SYMO DAVVS **EP** DAVVS SIMO |||||||||||| |||||||||||||||| **G** 1 fallacia **G** 2 me nunc hic **D** 3 Daue *Palmerius et Bentleius* 5 habet male **E** 6 es mihi *in ras.* **D** 7 quippiam **BCEP** hę|| **D** hae **BCEGP** 8 *Sic Erasmus* Propter huiusce hospitae consuetudinem *libri* 9 bidui eſt **G** ē bidui **D** bidui aut tridui est **BCEP** 10 solicitudo nostin **D** 11 ipsus **D** ipse **BCEGP** rem recta reputauit **BDEG** (ta reputauit *in ras.* **D** recta|| **G**) recta *inter lineas* **C**²**P**¹ 12 licitum esset est **B** 13 clam caute ne **P**

18. Donatus: Memini uidere] Aut „memor sum me uidisse" aut „Memini uideri," non „uidere." — Idem in Phorm. I 2, 24 „Memini me uidere." — Seru. in Aen. II 12 „Memini —Pamphilo. — Idem in Georg. IV 127 „Memini —somnis" (aequior sim). — Schol. Bern. in Georg l. c. Dicimus „memini me uidere" auctoritate Terentii. — Donat. in IV 1, 12 „quo—maluit" 19. Donatus: Alii „insomnis" ‚uigilans.' sed melius („in somnis") ‚per noctem.'

II 6. 6. Donatus: potis (*ex* potines *Par.* -- potisne *Ed. pr.*)] Integrum „potisne (*add.* es) id est potes (potis *Ed. pr.*). 8. Propter huiusce hospitae consuetudinem: Donat. in lemm. 9. bidui est aut tridui: Donat. in lemm. 10. nostin: Donatus. 11. eam rem reputauit uia: Donat. in lemm.

Ea rés sibi esset, út uirum fortém decet:
Nunc úxore opus est: ánimum ad uxorem áppulit.
SI. Subtrístis uisus ést esse aliquantúm mihi.
DA. Nihil própter hanc rem, séd est quod suscensét tibi.
SI. Quid námst? DA. Puerilest. SI. Quíd *id* est? DA. Nihil.
SI. Quin díc, quid est?
DA. Ait nímium parce fácere sumptum. SI. Méne? DA. Te.
'Vix' ínquit 'drach*u*mis ést opsonatúm decem:
Non fílio uidétur uxorém dare.
Quem' inquít 'uocabo ad cénam meorum aequálium
Potíssumum nunc?' ét, quod dicendum híc siet,
Tu quóque per parce nímium. non laudó. SI. Tace.
DA. Commóui. SI. Ego istaec récte ut fiant uídero.
Quid nam hóc est rei? quid híc uolt ueteratór sibi?
Nam si híc malist quicquam, hém illic est huic reí caput.

14 sibi res **E** 16 mihi esse aliquātulum **D** aliquantulum michi **E** 17 Nihil ē propter **D** succenset **DEG** 18 quid id est *Erasmus* quid est *libri* 19 Ait te nimium perparce **D** 20 inquid **E** drachumis *Ritschelius* drachimis **C** drahcmis **P** dracmis **B** dragmis **DEG** opsonatus *ex* opsonatum **C** obsonatus *ex* obsonatum **P**^{2} opsonatus **B** obsonatus **DEG** 21 Num filio *Edd. ant.* 22 inquid **G** cęnam **E** 25 Commoue^{i} **C**, *corr.* **C**^{2} 26 est^{rei} **C**, *corr.* **C**^{2} hoc rei ē **D** eſt rei eſt **E**, *alterum* eſt *deleuit corr. rec.* 27 mali hem quicquā illic **G** em **C**, *corr.* **C**^{2} hem *inter lineas* **D** em illaec, a *in ras.*, **P** hui^{c} **B** *Post* caput F. II. A **E**

15. Donat. in prol. 1 „animum—appulit." 16. aliquantulum: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 365 Attici τὶ ex superuacuo adiciunt. T. in A. „Subtristis uisus est esse aliquid." 17. quod succenseat: Donat. *bis* in lemm. 19. Donat. in II 2. 23 „nimium—sumptum." 20. Lex. Maii p. 396 dicimus quoque ‚hic obsonatus' pro cena. unde T. „uix obsonatus est decem drachmis." 22. 23. Donatus: aequalium, Potissimum] „Aequalium" aetate, „potissimum" dignitate. 24. Prisc. II p. 85 „Tu—laudo." — Ib. p. 156 „per . . nimium non laudo." — Lex. Maii p. 419 „Tu—perparce facis." — Alcuin. p. 2124 „tu quoque perparce" 26 Lex. Maii p. 602 T. „ueterator." 27. hic est mali *et* ille: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. XI 361 „nam si hic mali est quicquam illic rei est caput." — Prisc. I p. 593 „Illic" quasi apocopa facta in fine seruat accentum. T. in A. „illic—caput."

MYSIS. SIMO. DAVOS. LESBIA. GLYCERIVM.

III 1 MY. Ita pól quidem res est, út dixisti, Lésbia:
Fidélem haud ferme múlieri inueniás uirum.
SI. Ab Ándriast ancílla haec. DA. Quid narrás? SI. Itast.
MY. Sed hic Pámphilus SI. Quid dícit? MY. firmauít fidem.
SI. Hem.
DA. Vtinam aút hic surdus aút haec muta fácta sit.
MY. Nam quód peperisset, iússit tolli. SI. O Iúppiter,
Quid ego aúdio? actumst, síquidem haec ueraͅ praédicat.
LE. Bonum ingénium narras ádulescentis. MY. Óptumum.
Sed séquere me intro, ne ín mora illi sís. LE. Sequor.
DA. Quod rémedium nunc huic malo inueniám? SI. Quid hoc?
Adeón est demens? éx peregrina?.. iám scio: ah
Vix tándem sensi stólidus. DA. Quid hic sensísse aït?
SI. Haec prímum adfertur iám mihi ab hoc fallácia:
Hanc símulant parere, quó Chremetem abstérreant.

III 1 *E* MYSIS ANCILLA *Φ* LESBIA OBSTETRIX *Α* SYMO SENEX *Γ* DAVVS SERVVS **D** *Praeter has quatuor personas in* **CP** *intra portam Glycerium parturiens a muliere sustentata picta est; nomina desunt in* **P**: *in* **C** *sunt* LESBIA GLICERIVM MISIS PAMPHILVS DAVVS SIMO (*Pamphili nomen Lesbiae datum est*) MYS MISIS ANCILLA LES. LESBIA OBSTETRIX SYM. SYMO SENEX DAV DAVVS SERVVS **B** MISIS. LESPIA. SIMO DAVVS ANCILLA. | OBSTETRIX. SENEX SERVVS **G** MISIS GLICERIVM LESBIA DĀ SYM̃ **E** 1 res *om.* **E** dixti **BCDEGP** dixisti *Donatus* 2 hau **P** a^{h}u^{d}fer me **C** haut^{d} **D**, *corr.* **D**^{2} inuenies **E** 3 Ab —narrat *in ras.* **D** *Hoc* quid narras *Simoni continuant*, Ita est *Dauo dant libri* (Simo *ab initio us. add.* **G**^{2}), *illud Dauo, hoc Simoni attribuit Bentleius* narrat *ex* narras **D** DA. sic eſt **E** 4 fidē *inter lineas* **G**^{2} 6 $^{MI.}$ Nā **G** ^{quic}quod **P** per^{i}iff& **G** o *om.* **G** iupiter **E** 7 uera *ex* uerba **G** 9 in *ex corr.* **E** sies **BD** ſiſ illi **E** 10 huic n̄c **G** 11 ¦||| demens **C** ah *om.* **D**^{1}, *add.* **D**^{2} 12 sensisse se **BCDGP** se sensisse **E** agit **G** 13 prima **G** ^{af}fertur **E**, *corr.* **E**^{2} fallaciā ab hoc **B** 14 crhem&m **G**

III 1 1. Donatus: Et „dixti" et „dixisti" legitur. 2. inuenies: Donati *Par.* in lemm. 7. Claud. Sac. p. 23 „si tu quidem uera praedicas." 11. Donat. in I 1, 119. Phorm. II 3, 68. Eun. I 2, 27. Eugraph. in Eun. V 2, 50 „Adeon—peregrina." 12. Donat. in V 3, 11 „Vix—stolidus." 14. Prisc. I p. 501 „Hanc—absterreant." — q̧đ Chremetem: Donati *Par.* in lemm.

GL. Iunó Lucina, fér opem, serua me, óbsecro.
SI. Hui, tám cito? ridículum: postquam ante óstium
Me audíuit stare, adpróperat. non sat cómmode
Diuísa sunt tempóribus tibi, Daue, haéc. DA. Mihin?
SI. Num inmémores discipuli? DA. Égo quid narres néscio.
SI. Hic ínparatum mé si in ueris núptiis
Adórtus esset, quós mihi ludos rédderet?
Nunc huiús periclo fít, ego in portu náuigo.

LESBIA. SIMO. DAVOS.

LE. Adhúc, Archylís, quae adsolént quaeque opórtet III 2
Signa ésse ad salútem, omnia huíc esse uídeo.
Nunc prímum fac ísta ut lauét: poste deínde,

GLY. INTVS Iuno C GLY. Intus iuno P INTVS. Iuno B GLI. Intuſ. Iuno E G^1, Intus *erasum in* G Intus *ante* G *add.* D^2 16 Ho P hoſtium E 17 approperat B E non *in ras.* D 19 SY *add.* E^2 $\overset{on}{\text{Num}}$ immemoreſ E, *corr.* E^2 narras D 20 Hiccine me si inparatum B C D^1 E G^1 P (Hicine D^2 E Hic G *ex ras.*) Hic inparatum me si *Bothius* inue|| ||riſ G 21 quos me Iudos *Bentleius* 22 periculo B C D E G P $\overset{u}{\text{porto}}$ D
III 2 Φ LESBIA OBSTETRIX A SYMO SENEX Γ DAVVS SERVVS D LESBIA DAVVS SIMO C P LES̃ DAVVS SYMO E LES. LESBIA. OBSTETRIX. SYM. SYMO SENEX DAV. DAVVS SERVVS B LESBIA SIMO DAVVS OBSTETRIX | SENEX SERVVS G 1 Archylis *Bentleius* archilliſ G archilis, hi *in ras.*, D archilis B C E P assolent E oportent E 3 ista ut P $\overset{ec}{\text{ista}}$ ut C, *corr.* C^2 istaec||ut D istaec ut B E G poste *Fleckeisenus* post *libri*

15. Seru. in Aen. I 8, 601. II 610. XI 532. in Ecl. 4, 10. Philarg. in Georg. III 60. Acron in Hor. C. III 3, 28. Lactant. Plac. in Stat. Theb. III 158 „Iuno—obsecro." — Donat. in I 3, 5 „fer—obsecro." 19. Donatus: Num inmemores discipuli] Alii hic Pamphilum significari putant discipulum, quia Dauus magister . . . et tunc „discipuli" genetiuus est singularis casus (num inmemor es discipuli). alii nominatiuum pluralis putant ut discipulos dixerit per quos agitur fallacia. — Eugraphius: Non immemor es discipuli]. . Numquidnam tu es immemor discipuli tui, hoc est Pamphili. 20. Hic si me imparatum: Donat. in lemm. (Hic me misi in partū *Par.*) 22. Porphyr. in Hor. C. I 14, 3 „in portu nauigo."
III 2. 1 - 5. Prisc. de metr. Ter. p. 425: Terentius trochaico mixto uel confuso cum iambico utitur in sermone personarum, quibus maxime imperitior hic conuenit, quem puto ut imitetur hanc confusionem rythmorum facit. sunt autem et trimetri et hoc plus minusue et habent paenultimam uersus syllabam in quibusdam longam, in quibusdam breuem, ut in A. „Adhuc Archilis —imperaui" (3. post. 4. iussi dare). hos sequitur dimeter catalecticus finiendi sermonis causa, quem ad Archilida habuit „Date—reuertar." 1. Archilis: Donat. et Eugraph. in lemm. 3. Schol. Bembin. in Ad. III 4, 36 „face

Quod iússi ei darí bibere et quántum imperáui,
Date: móx ego huc reuórtor.
Per ecástor scitus púer est natus Pámphilo.
Deos quaéso ut sit supérstes, quandoquidem ípsest ingenió bono,
Cumque huíc est ueritus óptumae adulescénti facere iniúriam.
SI. Vel hoc quís non credat, quí te norit, ábs te esse ortum? DA. Quíd nam id est?
SI. Non ímperabat córam, quid opus fácto esset puérperae:
Sed póstquam egressast, íllis quae sunt íntus clamat dé uia.
O Dáue, itan contémnor abs te? aut ítane tandem idóneus
Tibi uídeor esse, quém tam aperte fállere incipiás dolis?
Saltem áccurate, ut métui uidear cérte, si rescíuerim.
DA. Certe hércle nunc hic se ípsus fallit, haúd ego. SI Edixín tibi,

4 Qđ^{ei} iuffi G ei *om.* D dari *ex* dare B[2] bibere|| E *In* P *us.* 4. *et* 5. *unum faciunt* 5 huc *om.* C[1], *add.* C[2] hu||c D reuort^{a}or, o *in ras.*, a *a corr. rec.*, D reuertor E reuortar BCGP 6 cituf G natus ē EG 8 ueritus ē ueritus D ueritus est BCEGP adulescentulę DG 9 credet E esse *om.* G 10 inperat^{abat} D, *corr.* D[2] 11 intus *om.* C[1], *add.* C[2] 12 itane|| D contempnor DE contem^{n}tor C 14 ^{ac}curate D, *corr.* D[2] uideaf^{r} B, *corr.* B[2] uidear, r *in ras.*, E 15 nunc|| ||| se ipsus D nunc ipsus se (*om.* hic) BCEP fallit: $^{haud\ ego}$ D haut C SY *in ras.* E edixin$^{t\ edixin}$ (*sic*) D edixi *Bentleius*

'illam' ut lauet." — Donatus: fac ista ut lauet] ista quae ex puerperio sordebant. quidam „istam" ipsam puerperam dicunt: sic enim et Menander λούσατε αὐτὴν τάχιστα (*graeca om. Ed. pr. ARTHN YTISA Par.*). — ista: Eugraphius. 4. *Et* Quod iussi dare bibere *et* Quod iussi da (date *Ed. pr.*) bibere: Donat. in lemm. — Quod iussi dari: Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 156. Pompei. gramm. p. 263 „Quod iusse ei dare bibere." — (Serg.) in Donat. p. 502 „iussi ei dare bibere. — 5. reuertor: Donat. in lemm. 6. Non. p. 404. Prisc. II p. 38 „Per—Pamphilo.' — Donat. in Hec. V 1, 14 „Per—est natus Pamphilo." — Idem in Phorm. I 2. 60 „scitus--Pamphilo." — Lex. Maii p. 113 'citus' quod et pro ueloli et pro agili dicitur, unde T. „citus puer natus est e Pamphilo" — Idem. p. 528 'Scitus' uiuax uel sapiens. unde T. „scitus—e Pamphilo." Cf. Fest. p. 330 M. — Alcuin. p. 2138 „perscitus puer" i. e. ualde scitus. 7. ille est: Eugraph. in lemm. — Non. p. 396 „Deos—superstes." 9. Donatus: hoc quis (qui *Par.*) credat (uel hoc quod non credat *Ed. pr.*) Ironia est. — Idem: abs te esse natum] Et „ortum" legitur. — 10. facto opus esset: Eugraph. in lemm. 15. nunc hic se i. f.: Donat. in lemm. — edixin: Donat. (*om. Par.*) et Eugraph. in lemm.

Intérminatus súm, ne faceres? núm ueritu's? quid ré tulit?
Credón tibi hoc nunc péperisse hanc e Pámphilo?
DA. Teneó quid erret, ét quid agam habeo. SI. Quíd taces?
DA. Quid crédas? quasi non tíbi renuntiáta sint haec síc fore.
SI. Mihin quísquam? DA. Eho an tute íntellexti hoc ádsimulari? SI. Inrídeor.
DA. Renúntiatumst: nám qui tibi istaec íncidit suspício?
SI. Qui? quía te noram. DA. Quási tu dicas, fáctum id consilió meo.
SI. Certe énim scio. DA. Non sátis me pernosti étiam, qualis sím, Simo.
SI. Egon té? DA. Sed siquid tíbi narrare occépi, continuó dari
Tibi uérba censes fálso: itaque hercle níhil iam muttire aúdeo.
SI. Hoc égo scio unum, néminem peperísse hic. DA. Intelléxti [⏑–́].
Sed níhilo setiús mox puerum huc déferent ante óstium.

16 ueritus (*om.* es) **BCDEGP** rem tulit **C** 17 ex pamphilo **D** 18 et *om.* **BC** 19 non tibi non **BC**^{1} (*alterum* non *erasum in* **C**) tibi ſint renunciata **G** tibi (sint) renuntiata **D**, *corr.* **D**^{1} renuntiata tibi ſint **E** 20 adsimularier **BCDEGP** (ass. **E**) irrideor **E** *et in ras.* **G** 21 Denuntiatum **B**, *corr. schol.* Denuntiatum **C** tibi iſthaec **G** istaec tibi **BCDEP** 22 Qui q(uia) te || noram, q te || n *in ras.*, **D** id *om.* **G** confio (li) **G** 23 etiā *inter lineas* **D**^{2} ſymo **E** 24 Egone **BCDEGP** tibi *inter lineas* **D** occepi **D**^{1}**E** occoepi **B**^{2}**D**^{2}**G** coepi **B**^{1}**CP** dare **BC** 25 falso *Dauo continuauit Bentleius, Simoni dant libri cum Donato* mutire (t) **B** mutire iam **E** mutire **G**^{1}, t mufitare *schol.* 26 Hoc (si) **G** peperiffe hic neminē **G** *Iambum finalem desiderant Erasmus et alii* 27 secius **E** mox puerum huc deferent *Bentleius* puerum deferent huc (*om.* mox) **BCD**^{2}**EGP** (pu(e)rum **C**) *In* **D** *hic est supremus uersus paginae* Sed nihilominus referetur mox huc puer ante ostiū: *super hunc scripsit manus aeque antiqua* Sed nihilo setius puerū deferent huc ante ostium hostium **BE**

16. Donatus: num ueritus] Deest „es.“ apta ellipsis irascenti. 17. Prisc. II p. 347 „credon—nunc.“ 21. nam qui istec (sta hęc *Par.*): Donat. in lemm. 21. 22. Prisc. II p. 72 „nam—noram“ (tibi istaec). — 22. Prisc. II p. 137 „Qui? quia te ‚noui‘.“ — Donat. in Eun. IV 5, 10 „quasi—meo.“ (dicis *Ed. pr.*) 24. Donatus: „occepi“ melius quam „incepi.“ — Prisc. II p. 107 „sed—occepi.“ — Idem II p. 192. 336. 243. 244. „sed—censes“ (coepi p. 243. 244.) 25. Donatus: Potest et εἰρωνικῶς „falso“ pronuntiari. potest et „falso loqueris“ dici. 26. Ego unum hoc scio: Donat. in lemm. — Idem in V 3, 20 „hoc—hic“ (unum *om.*). — Prisc. I p. 207 „hoc—hic.“ 27. Lex. Maii. p. 556 Secius segnius. T. in A. „nihilo secius.“ — referetur

Id égo iam nunc tibi, ére, renuntió futurum, ut sís sciens,
Ne tu hóc posterius dícas Daui fáctum consilio aút dolis:
Prórsus a me opínionem hanc tuam ésse ego amotám uolo.
SI. Vnde id scis? DA. Audíui et credo: múlta concurrúnt simul,
Quí coniecturam hánc nunc facio. iám prius haec se e Pámphilo
Gráuidam dixit ésse: inuentumst fálsum. nunc, postquám uidet
Núptias domi ápparari, míssast ancilla ílico
Óbstetricem accérsitum ad eam et púerum ut adferrét simul.
Hóc nisi fit, puerum út tu uideas, níhil mouentur núptiae.
SI. Quíd aïs? cum intelléxeras
Íd consilium cápere, cur non díxti extemplo Pámphilo?
DA. Quís igitur eum ab ílla abstraxit nísi ego? nam omnes nós quidem
Scímus, quam misere hánc amarit. núnc sibi uxorem éxpetit.
Póstremo id mihi dá negoti: tú tamenidem has núptias
Pérge facere ita út facis: et id spéro adiuturós deos.

28 renuntio ere **D G** ⁱerere nunti||| (o *supra*) **C** here nuntio **B** sis, i *in ras.*, **C** s||is **D** 29 Ne tu hoc mihi **B C E P** Ne tu mihi hoc **D G** mihi *induxit Bentleius cum edd. ant.* daue (i *supra*) **C**, *corr.* **C²** 30 hanc *om.* **B C E P** *In* **G** *hic us. post u.* 32 *positus sed signis in suam sedem euocatus est* 31 *Haec* multa — *u.* 35 simul *Simoni, us.* 36 *Dauo tribuitur* in **B¹ C D E G¹ P²**: *in* **C** *notae sunt super lineam, erasae sunt in* **B G**. *Prima manus codicis* **P** *u.* 31. Audiui — *u.* 36. nuptiae *Dauo dederat: cuius in locum* **P²** *u.* 31. SIM. *substituit et notam* DA. *uersui* 36. *praefixit: sed manus recens u.* 31. DA. *reuocauit et ante* multa *super lineam posuit* ſymo 32 nunc hanc **E** pamphylo **G** a pamphilo **E** 35 arcessitum (**B**?) **P** afferret **B E** 36 commouentur **G** *In* **P** *us.* 36. *et* 37. *in unum contracti sunt* 37 a||is **D** agiſ **G** 38 extimplo **E** pāphylo **G** 40 amara (it *supra*) **G**, *corr.* **G²** 41 idem *inter lineas* **D²**, *om.* **B C E G P** 42 id *ex* it **C**

mox huic puer (refertur. mox puer *Ed. pr.*): Donat. in lemm. — deferent huc puerum: Eugraph. in lemm. 28. iam tibi nunc: Donati *Par.* in lemm. 31. 32. Prisc. II p. 72 „audiui—facio." 32. Donatus: Iam primum haec se ex Pamphilo]· Secundum quod (*sic uulgo.* concepit qđ *Par.* sed qđ *Ed. pr.*) credit senex. — Eugraphius: audiui, inquit, conscius non sum qui auditu ista cognoui. sed incipit quaestio per locum communem an a me credendum sit. adiungit argumenta ex pluribus rebus. 34. parari: Donat. in lemm. 40. misere quam hanc amarit: Donat. in lemm. — Schol. Bemb. in Eun. I 1, 23 „quam misere ‚hunc amaret'." 41. Donatus: tamen idem] ‚idem' abundat. apud ueteres „tamenidem" integrum fuit: unde apud uos ‚tandem' et ‚tamen' natum est.

SI. Ímmo abi intro: ibi me ópperire et quód parato opus ést para.
Non ímpulit me, haec núnc omnino ut créderem:
Atque haúd scio an quae díxit sint uera ómnia.
Sed párui pendo: illúd mihi multo máxumumst,
Quod míhi pollicitust ípsus gnatus. núnc Chremem
Conuéniam: orabo gnáto uxorem: [id] si ímpetro,
Quid álias malim quam hódie has fieri núptias?
Nam gnátus quod pollícitust, haud dubiúmst mihi,
Si nólit, quin eum mérito possim cógere.
Atque ádeo in ipso témpore eccum ipsum óbuiam.

SIMO. CHREMES.

SI. Iubeó Chremetem... CH. O te ípsum quaerebam. SI. Ét III 3
ego te. CH. Optato áduenis.
Aliquót me adierunt, éx te auditum qui aíbant, hodie fíliam

43 Immo *om.* **E** ab^{i}intro **C**. *corr.* C^2 operire **BDEG** 45 haut D^1 **G** 46 multo *om.* **EG** 47 ipsus **B** D^1 **G** ipse **C** D^2 **EP** chremem **D** chreme **G** chremen **BCEP** 48 orabo. gnato **P** nato **E** id *Priscianus, om. libri* 49 ||odie **G** fieri has **CEP** 50 hau^{d}t **C**, *corr.* C^2 dubiū mihi ē **G** dubiū mihi est id **DE** dubium est id mihi **BCP** 51 nollit **CP**, *corr.* C^2 P^1 52 a^{t}dq; **C**, *corr.* C^2 in *om.* **BCEP** tē^{pore} **G**, *corr.* G^2 eccum ipsum obuiam chremem **DG** eccum ipsum obuiam **BCEP** Atque adeo in tempore eccum ipsum obuiam Chremem *Goueanus*

III 3 *A* SIMO ·H· CHREMES. SENES DVO **D** SYM. SYMO. CHRE. CHREMES. SENES DVO **B** SIMO CHREMES SENES .II. **P** SIMO SENEX CHREMES II **C** SIMO. CHREMES SENES. II. **G** SYMO CHREMES **E** 1 o *om.* **G** 2 Aliquo^{t}d **C**, *corr.* C^2 aiebant **BCDEGP** *In* **P** *us. excurrit in* meam

43. Donat. ad V 2, 6 „Immo—para" 47. Inc. art. gramm. p. 89 Endl. T. accusatiuo „Chremem" pro Chremetem (u. II 2, 24. Eun. IV 4, 56. V 2, 70. Phorm. I 2, 13. V 6, 25). 48. 49. Prisc. II p. 243 „id si—nuptiis." 49. Charis. p. 194 ‚Alias' pro ‚aliter' T. in A. „Quid—nuptias" (istas): ubi Fl. Caper de latinitate: non ausim adfirmare pro ‚aliter' dici. — Acron in Hor. Serm. I 4, 63 Alias: alio tempore, alio in loco. T. „Quid—nuptias." 52. Donatus: eccum ipsum obuiam] Continuo mutauit declinationem [&] „Iubeo Chremetem."

III 3. 1. Non. p. 324. Prob. Cathol. p. 24. (Serg.) in Donat. p. 556. Consent. p. 2050. Schol. Lucan. IV, 510. Seru. in Aen. II 3. III 261. XII 584. Donat. in Eun. IV 7, 20 „Iubeo Chremetem." — Schol. Bembin. in Ad. V 8, 2 iubeo—in an(dria iu)beo c —. Donatus: Iubeo Chremetem]... deest ‚saluere' quod opprimitur alterius personae interuentu. — Lex. Maii p. 395 „optato ‚aduenisti'." 2. Non. p. 237 „Aliquod—auditum ‚esse'."

Meam núbere tuo gnáto: id uiso tún an illi insániant.
SI. Auscúlta paucis: ét quid te ego uelim ét tu quod quaeris scies.
CH. Auscúlto: loquere quíd uelis.
SI. Per té deos oro et nóstram amicitiám, Chremes,
Quae incépta a paruis cum aétate adcreuít simul,
Perque únicam gnatám tuam et gnatúm meum,
Cuius tíbi potestas súmma seruandí datur,
Vt me ádiuues in hác re, atque ita uti núptiae
Fueránt futurae, fíant. CH. Ah, ne me óbsecra:
Quasi hóc te orando a me ímpetrare opórteat.
Alium ésse censes núnc me atque olim cúm dabam?
Si in rémst utrique ut fíant, accersí iube.
Sed si éx ea re plús malist quam cómmodi
Vtríque, id oro te ín commune ut cónsulas,
Quasi ílla tua sit Pámphilique ego sím pater.
SI. Immo íta uolo itaque póstulo ut fiát, Chremes:

3 tun || **D** tun *om.* **G** 4 paucis *ex* paucas **C^2P^2** pauca **B** te ego uelim *Bentleius* ego te uelim **BCDEP** ego uelim te **G** 5 quod **D** 6 Per ego te **DE** chremes **C^1P** chreme **BC^2EG** *et* **D^2** *inter lineas* 7 adcreuerit **D** 10 uti **G** ut **BCDEP** 11 CHR. *in ras.* **E^2** ah||ne **D** 12 impetrare a me **BCEP** 13 adque [t] **C**, *corr.* **C^2** Quom [cū] **D**, *corr.* **D^2** 14 Siirem [n] **P**, *corr.* **P^2** in re ē **G** 16 oro te *G. Fabricius et Bentleius cum codd.* te oro **BCDEGP** 17 Quasi si **D** sit filia **E** Pamphiliquáe **C** pamphyle [i] **G** 18 uolo atque postulo **E** chreme **BCDEGP**

4. Donatus: Et „paucis" et „pauca" legitur. — et quid ego te uelim: Idem in lemm. — Eugraphius: Ausculta, inquit, et quid egomet te uelim." — Prisc. II p. 281 Ausculto tibi et te.. T. in A. (I 3, 4 „auscultem seni"), in eadem „Ausculta pauca et quid ego te—scies." nec enim aliter stat iambus, qui est quaternarius: quod etiam Donati commentum approbat. — Idem p. 320 Nostri.. adiungunt ‚ausculto' tam datiuo quam accusatiuo. T. in A. (I 3, 4).. idem in eadem „Ausculta pauca et quid ego te—scies." sic enim habent antiqui codices teste Donato commentatore eius. 6. 7. Seru. in Aen XI 537 „per a. q. coepta a paruulis—simul." 6. Per te deos oro: Donat. in lemm. — Per ego te deos oro: Eugraph. in lemm. — Donatus: Chremes] Legitur et „Chreme." — Chreme: Eugraph. in lemm. — 8. gnatam t. e. m. g.: Donat. in lemm. 10. nuptiae ut fuerant: Donat in lemm. — ut: Eugraph. in lemm. 12. a me *om.* Donat. in lemm. 14. Arusian. p. 241 In rem est pro utile est. T. in A. „Si in rem est." — 17. quasi si: Donat. in lemm. 18. Prisc. I p. 288 Etiam in illis quae tertiae (sunt), id est in omnibus graecis ES producta finitis similiter inuenis uocatiuum in E productam proferri, ut Chreme Lache Achille. T. in A. „Immo—Chreme."

Neque póstulem abs te, ni ípsa res moneát. CH. Quid est?
SI. Iraé sunt inter Glýcerium et gnatum. CH. Aúdio.
SI. Ita mágnae, ut sperem pósse auelli. CH. Fábulae.
SI. Profécto sic est. CH. Síc hercle ut dicám tibi:
Amántium irae amóris integrátiost.
SI. Em, id te óro ut ante eámus, dum tempús datur,
Dumque eiús lubido occlúsast contuméliis:
Prius quam hárum scelera et lácrumae confictaé dolis
Redúcunt animum aegrótum ad misericórdiam,
Vxórem demus. spéro consuetúdine et
Coniúgio liberáli deuinctúm, Chremes,
Dein fácile ex illis sése emersurúm malis.
CH. Tibi ita hóc uidetur: át ego non posse árbitror
Neque illum hánc perpetuo habére neque me pérpeti.
SI. Qui scís ergo istuc, nísi periclum féceris?
CH. At istúc periclum in filia fierí grauest.
SI. Nempe íncommoditas dénique huc omnís redit,
Si euéniat, quod di próhibeant, discéssio.
At sí corrigitur, quót commoditatés uide:
Princípio amico filium restitueris,
Tibi génerum firmum et filiae inueniés uirum.
CH. Quid istíc? si ita istuc ánimum induxti esse útile,

19 nisi **DEG** 20 gl^ce^yrium **BC** glicerium **E** 22 herchle **D** 23 am|| ||oris **D** 24 Em **C**[1]**P** ^h^Em **D** ^SI^||||hem **G** Hem **BCE** 27 Reducant **C**[2]**E** 29 deuino tū, tū *add. corr.*, **G** chremes **BCP** chreme **DEG** 30 Dehinc **EG** Dein *ex* Dehinc **D** 32 ^ne^que me **C** 33 (= 34) periculum **EG** peric||lum **P** feceris, eceris *in ras.*, **E** 36 diſſ^c^ecſio **G**, *corr.* **G**[2] 37 corrigetur *ex* corrigeretur **E** corrig&ur **G** quo^t^d **C**, *corr.* **C**[2] 38 reſtitueſ **E**

19 nisi: Donat. in lemm. 20. Donat. in III 4, 18. V 2, 12 „Irae—gnatum.“ 23. Charis. p. 122. Acron in Hor. C. III 9, 23. Donat. in V 2, 12 et Eun. I 2, 73. Seru. in Ecl. 2, 14 „Amantium—integratio est“ (reintegratio: *Seruius*). 26. Donat. in Eun. I 1, 3 „Priusquam—dolis.“ 29. Eugraphius: „Chreme“ uocatiuus graecus est. 30. Arusian. p. 229 „ex illis se emersurum malis.“ 33. Augustin. Dialect. 10 fin. „Qui—feceris“ (stuc). 34. Non. p. 219 „At stuc periculum fieri in filia graue est.“ 36. Prisc. II p. 246 „Siue ueniat—discidium.“ 37. Ac si corrigetur: Donat. in lemm. (corrigatur *Ed. pr.*) 38. Donat. in IV 1, 26 „Principio amico filium.“ 40. Donatus: animum induxisti] Legitur et „animum induxti“ (Si id animū

Noló tibi ullum cómmodum in me claúdier.
SI. Meritó te semper máxumi fecí, Chremes.
CH. Sed quíd aïs? SI. Quid? CH. Qui scís eos nunc díscordare intér se?
SI. Ipsús mihi Dauos, qui íntumust eorúm consiliis, díxit:
Et ís mihi suadet núptias quantúm queam ut matúrem.
Num cénses faceret, fílium nisi scíret eadem haec uélle?
Tute ádeo iam eius uerba aúdies. heus, éuocate huc Dáuom.
Atque éccum uideo ipsúm foras exíre.

DAVOS. SIMO. CHREMES.

III 4 DA. Ad te ibam. SI. Quíd namst?
DA. Cur úxor non accérsitur? iam aduésperascit. SI. Aúdin?
Ego dúdum non nihil uéritus sum, Daue, ábs te, ne facerés idem,
Quod uólgus seruorúm solet, dolis ut me delúderes,
Proptérea quod amat fílius. DA. Egon ístuc facerem? SI. Crédidi:

42 maxume **B C D**[2] **E**[1] (**C** *ex* maxumi) chreme **B C D E G P** 43 agis **B C** 45 p suadet **D**, *corr.* **D**[2] *et* ✝ persuadet *schol. in marg. cum* **E G** que(a)m **C**, *corr.* **C**[2] 46 ce(n)sses **C G**, *corr.* **C**[2] **G**[1] eadē *in ras.* **D** 46 audies uerba (heus) **D**, heus *add.* **D**[2] audies uerba (*om.* heus) **G** audies uerba heus **B C E P** uerba audies *Faërnus ex codice* uocate **G** 48 heccum **E** ipsum *om.* **B C E P**

III 4 Г. DAVVS. SER̄. A SIMO. H. CHREMES. SEÑ. II. **D** DAV DAVVS SERVVS. SYM SYMO. CHRE. CHREMES. SENES DVO **B** DAVVS SERVVS SIMO EIDEM CHREMES **C** (dauus ſeruus. ſymo. chremes ſenes duo **P**[2]) DAVVS SERVVS. SIMO CHREMES **G** DAVVS SYMO CHREMES **E** 2 acceſſit **G** audin? *Bentleius.* audin tu illum *libri* Cur non adcersitur? iam aduesperascit. S. audin tu illum *Erasmus* 3 idem **D**[2] *in marg.* 4 Qui(d)d **G**, *corr.* **G**[2] luderes **B C P** 5 amat *ex* amas **C** egone **D G**

inductis sis. Legitur et „in animum induxti: *Par.* — ſed id animum induxit. Legitur et „animum induxisti: *Ed. pr.*) 44. Seru. in Aen. I 60 „Ipsus mihi Dauus." — Prisc. II p. 6 „Ipsus—dixit." 47. audies uerba: Donat. in lemm.

III 4. 3. Prisc. II p. 82 „Ego—Daue." — Alcuin. p. 2123 „Ego—sum." 3. 4. Isidor. Orig. II 30, 12 „Ego non nihil ueritus sum dudum ‚abs te cauere' ne faceres Quod—deluderes."

Idque ádeo metuens uós celaui, quód nunc dicam. DA. Quíd? SI. Scies:
Nam própemodum habeo iám fidem. DA. Tandém cognosti quí siem?
SI. Non fúerant nuptiaé futurae. DA. Quíd? non? SI. Sed ea grátía
Simuláui, uos ut pértemptarem. DA. Quíd aïs? SI. Sic res ést. DA. Vide:
Numquam ístuc quiui ego íntellegere. uáh consilium cállidum.
SI. Hoc aúdi: ut hinc te intro íre iussi, oppórtune hic fit mihi óbuiam. DA. Hem,
Num nám perimus? SI. Nárro huic, quae tu dúdum narrastí mihi.
DA. Quid nam aúdio? SI. Gnatam út det oro, uíxque id exoro. DA. Óccidi. SI. Hem,
Quid díxisti? DA. Optume ínquam factum. SI. Núnc per hunc nullást mora.
CH. Domúm modo ibo, ut ápparetur dícam, atque huc renúntio.
SI. Nunc te óro, Daue, quóniam solus mihi éffecisti has núptias,
DA. Ego uéro solus. SI. gnátum mihi corrígere porro enítere.
DA. Faciam hércle seduló. SI. Potes nunc, dum ánimus inritátus est.
DA. Quiéscas. SI. Age igitúr, ubi nunc est ípsus? DA. Mirum ní domist.

6 Atq; adeo **E** Idq|||| *in ras.* **D** abeo (d *suprascr.*) **G**, *corr.* **G**[2] 7 habeo iã (tibi *suprascr.*) **C**, tibi *add.* **C**[2] habeo tibi iam **BDEGP** cognouiſti **E** s||iem **D** 9 Simalui uoſ ut tēptarē **G** 10 ego *inter lineas* **D**, *om.* **B** intelligere **B** ua∻ **C** uah *corr. rec. in ras.* **D** calidum (l *suprascr.*) **C** 11 oportune **BDEG** mihi fit **DG** 12 periimus *Edd. antiquae* 13 iſ gnatam **EG** 14 dixti **BCDEP** dxti **G** 15 CHR. *in ras.* **E**[2] ||ibo **C** apparetur *Guyetus et Bentleius* apparentur **BCEGP** aparent (v *suprascr.*) **D** hu|c **E** renuntio *add.* **C**[2] 16 SY. *in ras.* **E**[2] 17 gnatum mihi corrigere *Fleckeisenus* corrigere mihi gnatum *libri* 18 irritatus **EGP** est *om.* **E**[1], *add.* **E**[2] 19 domuſt **G**

9. Eugraphius: simulaui] Alii „sic malui." 10. Claud. Sac. p. 25 „ua consilium callidum." 13. Donatus: Quidnam audio] Legitur et „audiam." Menander enim sic ait *τί δή ποτ᾽ ἀκούσω* (*ΠΡΟΤΟΝΚΎΜΕ Par.* — *graeca om. Ed. pr.*). 15. hac renuntio: Donati *Par.* in lemm. (huic *Ed. pr.*). — Idem in IV 3, 17 „Domum—renuntio" (dicam ut apparentur). 19. Donat. in Hec. IV 4, 16 „Quiescas."

SI. Ibo ád eum atque eadem haec, tíbi quae dixi, dícam itidem illi. DA. Núllus sum.
Quid caúsaest, quin hinc in pistrinum récta proficiscár uia?
Nihil ést preci locí relictum: iám perturbaui ómnia:
Erúm fefelli: in núptias coniéci erilem fílium;
Feci hódie ut fierent, ínsperante hoc átque inuito Pámphilo.
Em astútias: quod sí quiessem, níhil euenissét mali.
Sed eccum ípsum uideo': óccidi:
Vtinám mihi aliquid ésset hic, quo núnc me praecipitém darem.

PAMPHILVS. DAVOS.

III 5 PA. Vbi illic est? scelús, qui me hodie.. DA. Périi. PA. atque hoc confíteor iure
Mihi óptigisse, quándoquidem tam inérs, tam nulli cónsili sum:

20 tibi quae *Bentleius* quae tibi *libri* idem C[1]P 21 hic (n *suprascr.*) B 23 Herum BC[2] ||erum E filiū erilē DG herilem B 25 Em C[1]P Hem BC[2]DEG astutiaſ CP astutia DEG qui ſi D quiſſē (quieſſē *suprascr.*) G, *corr.* G[2] inuenisset D *V.* 25. *et* 26. *unum faciunt in* P 27 aliquid esset E esset aliquid BCDGP qđo (quo *suprascr.*) G, *corr.* G[2] p̄cipem (it *suprascr.*) G

III 5 *Z* · Pamphilus adolesc̄. *A* Dauus seruus D PAMPHILVS DAVVS / ADOLESCENS SERVVS P PAMPHILVS ADVLESCENS. DAVVS SERVVS C PĀPHŁ. ADV|LESCENS SERVVS (LESCENS SER *in ras.*) G PAMPHIL DAVVS E *In* B *ab hac scaena inde desunt indices* 1 qui me hodie . . . *Bentleius* (hodie *ex codd.*) qui me perdidit *libri* *In* P *metra usque ad u.* 12 *turbata sunt ita:* 1, Ubi—perdidit 2, DA. perii—quando quidem 3, Tam—meas 4, Me—fero 5, Sed—malum 6, Nam—sum 7, Pollicitus—sedulo 8, Dicam—ohe 9, Visus—miserum 10, Impeditum—Pamphile 11=12. 2 optigisse G nullius BCEP

20. Donatus: dicam eadem illi] †In aliis „itidem" (item *Par.*) scriptum est. quod si est pro ‚item' accipiamus. An ergo „idem" pro ‚item.' (an ego „idem" an „item" *Par.*) 25. Donatus: Hem astutias] . . pluraliter dixit „astutias." — Eugraphius: „Astutia" ‚scelus' ‚malum' et reliqua alia interiectiones sunt dolentis aut irascentis, quando ita ponuntur. 27. esset h. aliquid q.: Donati *Par.* in lemm.

III 5. 1. scelus q. m. p.: Donat. in lemm. — qui me perdidit: Eugraph. in lemm. — 2. Donatus: Una pars orationis est „nulliconsilii." nos ‚nullius' et ‚solius.' — Charis. p. 111 ‚Nullus' ‚nullius' facit genetiuo casu. sed T. ait „‚inersi iā' nulli consilii sum." — Prisc. I p. 227 ‚nulli' pro ‚nullius.' T. in A. „quando quidem—consilii." — Idem II p. 7 „tam iners—consili."

Séruon fortunás meas me cómmisisse fúttili!
Ego prétium ob stultitiám fero: sed inúltum numquam id aúferet.
DA. Posthác incolumem sát scio fore me, núnc si deuito hoc malum.
PA. Nam quíd ego nunc dicám patri? negábon uelle mé, modo
Qui súm pollicitus dúcere? qua *audá*cia id facere aúdeam?
Nec quíd me nunc faciám scio. DA. Nec mé quidem, atque id ago sédulo.
Dicam áliquid me inuentúrum, ut huic malo áliquam producam moram.
PA. Oh. DA. Vísus sum. PA. Eho dum bóne uir, quid aïs? uíden me consiliís tuis
Miserum ímpeditum esse? DA. Át iam expediam. PA. Expédies? DA. Certe, Pámphile.
PA. Nempe út modo. DA. Immo mélius spero. PA. Oh, tíbi ego ut credam, fúrcifer?

3 futtuli **DG** futili **BE** fuṭtili **C** 4 Ego *Seruius* (*et* **E**?) Ergo **BCDP** $\overset{o}{\text{g}}$ **G** *in ras.* praetium **P** ſ'inultū|||id **G** numquam id *Erasmus* id numquam *libri* 5 Posthęc **E** incolomem **DE** satis scio **D** me sat scio fore **E** hoc nunc si **DG** malum ſedulo **E** 6 PA. ſed quid **G** me modo uelle **E** 7 Qui pollicitus sum d$\overset{u}{\text{i}}$cere **D**, *corr.* **D**² facere id **BCEP** neque qua fiducia id audeam *Lachmannus* qua audacia id facere audeam *Fleckeisenus* 8 Nec quid de me nunc fatiam **E** nc̄ me **D** Nec qd nc̄ de me faciā **G** nec me quidē **D** Nec quidem me **B** nec quid$\overset{\text{s. de}}{\text{ę}}$ me **C**, *corr. schol.* nec quid|||||me **P** nec quidem de me **E** nec qd éme **G** adque **P** 9 iam me inuenturum **E** me iā inuenturū **DG** 10 PA. Ohe **BCDGP** PA. eho **E** heodum **BCEP** (h *in ras.* **E**) ohe dū bone uir at heo đ **G** quid agis **D** consiliis tuis *Edd. ant.* tuis consiliis **BCDEGP**

3. Donat. in Phorm. III 1, 2 „Seruon—futili" (me *om. Ed. pr.*) 4. Ergo pretium: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. IX 232 „Ego—fero." — Idem in XII 352 „‚Ergo'—fero." — id numquam: Eugraph. in lemm. 7. modo pollicitus sum: Donat. *bis* in lemm. — qua (quā *Par.*) fiducia id facere a.: Donat. in lemm. 8. Nec quid nunc me faciam: Donati *Par.* in lemm. (me nunc *Ed. pr.*). — Prisc. II p. 16 Nec „quid nunc me faciam scio." — Idem p. 189 „quid ‚mei' faciam" ‚quid me fiat.' 9. Donatus: aliquam producam (productā *Par.*) m.] Et „productem" [productam *Par. et Ed. pr.*) legitur. 10. uiden melius: Donati *Par.* in lemm. (uiden me t. c. *Ed. pr.*) 12. ut *om.* Donat. in lemm.

Tu rem ímpeditam et pérditam restítuas? hem quo frétus sim,
Qui me hódie ex tranquillíssuma re cóniecisti in núptias.
Án non dixi esse hóc futurum? DA. Díxti. PA. Quid meritú's?
DA. Crucem.
Séd sine paululum ád me redeam: iam áliquid dispiciam.
PA. Eí mihi,
Cúm non habeo spátium, ut de te súmam supplicium, út uolo:
Námque hoc tempus praécauere míhi me, haud te ulciscí sinit.

13 reſtitueſ **E** siem **BCDEP** ſiē *ex* ſieſt **G**, ꝓ ſim *schol.* 15 At non **D** hoc esse futurum **B** esse futurum hoc **E** hoc futurū ēē **G** quod **E** meritus (*om.* es) **BCDEGP** 16 si||| **C** si **B** d(i)espiciam **C**, *corr.* **C**[2] hei mihi **BC**[2] *In* **G** *haec* aliquid — *u.* 18 *omissa, tum in marg. suppleta erant, sed iam sunt euanida: uerum in ima pagina corr. scripsit* ehi m(i) cur non abeo—ſuma ſupliciū ut uolo 17 Cur *ex* Cum **E**[2] summā **C** summam **B** 18 mihi ꝑcauere me **G** me *om.* **E**[1], *add.* **E**[2] haut **C**[1]**D** te *om.* **D** haud de te **G** haud (de) te||| **E**, *corr.* **E**[2] s||init **C**

13. fretus siem: Donat. in lemm. 15 An (et *Par.*) non dixi hoc futurum: Donat. in lemm. — An non dixi hoc: Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 35 Participia pro uerbis ponunt Attici, quod frequenter faciunt Latini.. T. in A. „quid meritus" pro ‚quid meruisti.' — Seru. in Aen. I 519 „quid meritus? crucem." — Schemata dian. Paris p. 76 Halm. „quid meritus? crucem." — Donat. in Verg. Aen. XI 179 . . . meritis . . . ad personas retulit. sic T. „quid meritus?" huic dicto responsum est „crucem." 16. ad me ut redeam: Donat. in lemm.

CHARINVS. PAMPHILVS. DAVOS.

CH. Hócinest crédibile aút memorabile, IV 1
Tánta uecórdia innáta cuiquam út siet,
Vt malis gaúdeant átque ex incómmodis
Álteriús sua ut cómparent cómmoda? ah
Ídnest uerum? ímmo id est génus hominum péssumum, in
Dénegando modo quís pudor paúlum adest:
Póst ubi témpust promíssa iam pérfici,
Túm coactí necessário se áperiunt:
Ét timent, ét tamen rés premit dénegare:

IV 1 Θ CHARINVS ·Z· PAMPHILVS. Γ DAVVS ADOLESCENTES ·II· SERVVS **D** CHARINVS ADVLESCENS PAMPHILVS ·II· DAVVS SERVVS **CP** (ADOL. **P**) CARINVS ADVLESCENS· PAMPHĿ ADVLESCENS | DAVVS SERVVS **G** CHARINVS PAMPHILVS DAVVS **E** 1 Hoccine est **BC**²**EG** 2 uaecordia **C**¹**P** cuiquam innata **E** 3 gaudeant **C** gaudeaṅt **B** gaude|||t **P** gaudeat **DEG** 4 comparent **C** compare||t **P** compareṅt **B** comparet **DEG** aha **D** 5 h$\overset{o}{u}$m$\overset{i}{a}$num **D**, *corr.* **D**² in *ab initio sequentis us. habet* **P** Inde negando **D** 6 paululum **DEG**, *inter lineas corr. rec.* **B** *et* **P**, *om.* **C** 7 tempus (*om.* est) **CP** perfici *ex* perfeci **E** 9 res cogit eos denegare **D** reſ premit eoſ denegare **EG**

IV 1. 1. Prisc. I p. 592 ‚Ce' quoque solebant per omnes casus uetustissimi addere articularibus uel demonstratiuis pronominibus ..... et sic in antiquissimis codicibus inuenitur bis C scriptum: quomodo est apud T. in A. „Hoccine est credibile aut memorabile." — *Sic etiam* Donat. *ter* in lemm. — Hoccinest: Eugraph. in lemm. 3. 4. Donatus: 1, gaudeant] Cum dixisset „cuiquam," intulit numerum pluralem. 2, Legitur et „gaudeat," ut „comparet." — Non. p. 256 „‚aut' malis—commoda." — Lactant. Plac. in Stat. Theb. II 18 „ut m. g. atque incommodis alienis s. u. c. commoda." 5. Seru. in Aen. XII 694 „Id ne est uerum ‚modo i. e.' pessimum genus." — pessimum hominum genus: Eugraph. in lemm. 7. Donatus: post ubi tempus] Deest ‚est,' ut sit ‚tempus est.'

Íbi tum eorum ínpudentíssuma orátiost
'Quís tu es? quis mihi es? cúr meam tibi?
Heus, próxumus sum egomét mihi.'
At támen 'ubi fidés?' si rogés, nihil pudé*nt* hic,
Vbi ópus est: illi úbi nihil opúst, ibi ueréntur.
Séd quid agam? adeamne ád eum et cum eo iniúriam hanc expóstulem?
Íngeram mala múlta? atque aliquis dícat 'nihil promóueris':
Multúm: molestus cérte ei fuero atque ánimo morem géssero.
PA. Charíne, et me et te inprúdens, nisi quid dí respiciunt, pérdidi.
CH. Ítane 'inprudens'? tándem inuentast caúsa. soluistí fidem.
PA. Quíd 'tandem'? CH. Etiam núnc me ducere ístis dictis póstulas?
PA. Quíd istuc est? CH. Postquám me amare díxi, complacitást tibi.
Heú me miserum, quí tuom animum ex ánimo spectauí meo.
PA. Fálsu's. CH. Nonne tíbi esse satis hoc sólidum uisumst gaúdium,
Nísi me lactassés amantem et fálsa spe prodúceres.

• 11 mea **E** 13 ad^{t}tamen **C**, *corr.* **C**^{2} fides est **D** pudet **BCDEGP** pudent *Bentleius* *In* **P** *us. exit in* ubi opus est 14 Ubi opus est non uerentur illic **DEG** (ĕst ŏpus **D**) ñ reue^{n}retur *add. schol.* **C** Illic ubi opus non ē **G** illi *Donatus* illic *libri* ibi uerentur *add.* **D**^{2} 15 adeon **D** ut cum eo **E** 16 atqui *Bothius cum Edd. antiquis* 18 Carine **G** prospiciunt **E** 19 ca^{s}ua **E** 20 ſeducere **G** 22 expectaui **D** 23 falsus esṭ **C** falsus es **BDEGP** falsus (*om.* es) *Donatus* nonne tibi satis esse hoc uisum solidum est **BCEP** non *A. Spengel* 24 amant^{e}ị **G**, *corr.* **G**^{2}

11. Prisc. II p. 179 „cur meam tibi." 12. Donat. in II 5, 16 „proximus— mihi." 13. ubi fides est: Eugraph. in lemm. — nihil pudet: Donat. in lemm. 13. 14. nihil pudet hic ubi opus, illuc ubi opus est ibi non uerentur: Eugraph. in lemm. 14. Donatus: illic] Legitur et „illi." 15. Prisc. II p. 194 „adeon ad eum" (adeam N.). — Arusian. p. 212 „adeamne ad ‚eam'." — Idem p. 229 „et—expostulem." — Prisc. II p. 288 „et cum eo hanc iniuriam expostulem." 16. Donatus: atque..] Hoc dicit ‚et si existat aliquis qui mihi dicat' etc. 19. Donatus: ‚imprudens' distingue. 22. Donatus: qui tuum animum] Legitur et „cum." 23. Donatus: falsus es (∻ *Par.*, *lege* falsus) modo participium est, id est ‚falleris,' si Pamphilus dicit. si uero coniungitur pro ‚fallax' accipitur. 24. Eutych. p. 193. Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 568. Isidor. orig. X 199 „Nisi—amantem." — Lactant. Plac. in Stat. Theb. XII 242 „Nisi—spe ‚deluderes'."

Hábeas. PA. Habeam? ah néscis quantis ín malis uersér miser,
Quantásque hic suis consiliis mihi confláuit sollicitúdines
Meus cárnufex. CH. Quid istúc tam mirumst, dé te si exemplúm capit?
PA. Haud ístuc dicas, sí cognoris uél me uel amorém meum.
CH. Scio: cúm patre altercásti dudum, et ís nunc propter eá tibi
Suscénset nec te quíuit hodie cógere illam ut dúceres.
PA. Immo étiam, quo tu mínus scis aerumnás meas,
Haec núptiae non ápparabantúr mihi:
Nec póstulabat núnc quisquam uxorém dare.
CH. Scio: tú coactus tuá uoluntate és. PA. Mane:
Non dúm scis. CH. Scio equidem íllam ducturum ésse te.
PA. Cur me énicas? hoc aúdi. numquam déstitit
Instáre, ut dicerém me ducturúm patri:
Suadére, orare usque ádeo donec pérpulit.
CH. Quis homo ístuc? PA. Dauos. CH. Dáuos? PA. Intertúrbat. CH. Quam obrem? PA. Néscio,
Nisi míhi deos satis sció fuisse irátos qui auscultáuerim.

25 Habeas *ex corr.* **E** aha **D** ha **C** 26 hic suis consiliis mihi confecit **BCDEGP** techinis *uel aliud synonymon ponendum suadet Brixius* conflauit *Donatus* 28 Haut **CD** cognoueris **D** 30 Succenset **BC²EG** 32 Haec *Donatus* Hae *libri* apparabatur **C**, *corr.* **C²** (n supra lineam) 33 dari *ex* dare **G** 34 Nondum etiam scis **BC** 35 enecas **BC²EG** 37 me esse ducturum **BCDEGP** me ducturum *Donatus* 39 PAM. dauus. CHA. dauus? PAM. interturbat. CHA. quamobrem? PAM. nescio **BCP** (*in quo us. exit in* nescio) I. dauus. Θ. dauus? I dauus Interturbat. Θ quamobrem. I nescio **D** *cum* **EG** 40 satis scio fuisse iratos **BCEP** fuisse iratos satis scio **DG** qui ei auxultauerim **E** qui auscultauerim ei **G** *Vss.* 39. 40 *ita dedit Bentleius*:

CH. Quis homo istuc? P. Dauos. C. Dauos? quamobrem? P. Nescio:
Nisi mihi deos fuisse iratos qui auscultauerim.

26. hic mihi suis consiliis: Donat. in lemm — Idem: confecit] Legitur et „conflauit." 29. Prisc. I p. 393 ‚altero' pro ‚altercor' unde T. in A. „Scio—dudum." — Donatus: cum patre altercasti] Legitur et „altercatus es" (altercastus, *om.* es, *Par.*). non enim ‚alterco' dicimus. — altercasti: Eugraph. in lemm. 32. Donatus: hae nuptiae] Legitur et „haec nuptiae." sic enim ueteres dixerunt. 34. Donat. in Phorm. I 4, 37 „tu—es." 37. me ducturum (*om.* esse): Donat. in lemm. 39. Donatus: 1, Dauus interturbat] „Dauus?" cum admiratione pronuntia. 2, interturbat] Deerat ut et hic ‚Dauus' diceret, sed plus intulit „interturbat."

CH. Factum hóc est, Daue? DA. Fáctum. CH. Hem, quid aïs, scelus?
At tíbi di dignum fáctis exitiúm duint.
Eho, díc mihi, si omnes húnc coniectum in núptias
Inimíci uellent, quód nisi consilium hóc darent?
DA. Decéptus sum, at non défetigatús. CH. Scio.
DA. Hac nón successit, ália adgrediemúr uia:
Nisi *si* íd putas, quia prímo processít parum,
Non pósse iam ad salútem conuerti hóc malum.
PA. Immo étiam: nam satis crédo, si aduigiláueris,
Ex únis geminas míhi conficies núptias.
DA. Ego, Pámphile, hoc tibi pró seruitio débeo,
Conári manibus pédibus noctesque ét dies,
Capitís periclum adíre, dum prosím tibi:
Tuomst, siquid praeter spem éuenit, mihi ignóscere.
Parúm succedit quód ago: at facio sédulo.
Vel mélius tute réperi, me missúm face.
PA. Cupió: restitue quem á me accepistí locum.
DA. Faciam. PA. Át iam hoc opust. DA. Hem... séd mane:
crepuít a Glycerio óstium.

ita autem Fleckeisenus:
CH. Quis homo istuc? PA. Dauos. CH. Quamobrem? PA. Nescio nisi mihi Deos satis fuisse iratos qui auscultauerim.

44 consilium hoc *Fleckeisenus* hoc consilium *libri* 45 defatigatus (e supra a) **D**, *corr.* **D**^{2} defatigatuſ **E** 46 aggrediemur **B E G** uia *om.* **G** 47 Nisi si *Bentleius* Nisi *libri* 48 hoc conuerti malum **D G** 49 PA *add.* **E**^{2} iam satis *ex* ñ satis *corr. rec.* **E** 50 c̄ficiaſ **G** efficies **D** 51 debo (e supra) **G** 52 pedibusq; **D G** noctes (*om.* que) **D** 53 adire periculum **D G** 54 eueniėt **D** mihi ignoscere *in ras.* **D**^{2} ignoſ(cere) *in ras.* **G** 55 Paruum **D** 56 tute (aliud supra) repperi **D**, aliud *add.* **D**^{2} tute aliud repperi **B C E G P** 57 in quē me accepiſti **G** 58 Hem sed mane concrepuit a Glycerio ostium (Em **C**^{1}**P** glicerio **E** hostium **B**) **B C D E P** Hem ſ' mane concrepuit ostium **G** hem st *Muretus*

42. dent exitium: Donat. in lemm. (exitum: *Ed. pr.*) 46. Donatus: alia adoriemur] (alia aggrediamur uia uel adoriamur. i. enitamur *Ed. pr.*). ‚adorior' proprie dicitur repente ex insidiis aliquem inuadere. — Querol. p. 64 Par. „Hac non processit, alia temptandum est uia." cf. p. 46 „alia temptandum est uia." 47. nisi id putas: Eugraph. in lemm. 50. Donat. in IV 2, 20 „Ex—nuptias." 57. restitue in quem mea. l.: Donat. in lemm. 58. Donatus: li. ~ sed mane (hem. sed mane *Ed. pr.*)] li. ~ (hoc *Ed. pr.*) quasi incipientis demonstrantisque aliquid noui se inuenisse.

PA. Nihil ád te. DA. Quaero. PA. Hem, núncin demum? DA.
At iam hóc tibi inuentúm dabo.

MYSIS. PAMPHILVS. CHARINVS. DAVOS.

MY. Iam ubi úbi erit, inuentúm tibi curábo et mecum addúctum IV 2
Tuom Pámphilum: modo tu, ánime mi, nolí te maceráre.
PA. Mysís. MY. Quis est? hem, Pámphile, optumé mihi te offers.
PA. Quíd *id* est?
MY. Oráre iussit, sí se ames, era, iám ut ad sese uénias:
Vidére aït te cúpere. PA. Vah, perii: hóc malum integráscit.
Sicíne me atque illam operá tua nunc míseros sollicitári!
Nam idcírco accersor, núptias quod mihi ápparari sénsit.
CH. Quibus quídem quam facile pótuerat quiésci, si hic quiésset!
DA. Age, si híc non insanít satis sua spónte, instiga. MY. Atque
édepol
Ea rés est: proptereáque nunc misera ín maerorest. PA. Mýsis,

59 D. Ducere Quero **G** nuncine **B¹CDGP** nunccine **B²E** ad (t *supra*) **C**, *corr.* **C²**
IV 2 *E* Misis · *Θ* Charinus ·*I*· Pamphilus .*Γ*. Dauus Ancilla ADOLOSCENTES DVO · SERVVS **D** MYSIS PAMPHILVS CHARINVS DAVVS ANCILLA ADOLENTES (ESC *supra*) ·II· SERVVS **P** MISIS PAMPHILVS CHARINVS DAVVS **E** MISYS ANCILLA. PAMPHILVS ADVLESCENS. CHARINVS ·II· DAVVS SERVVS **C** MISIS ANCILLA. PĀPHILVS | ADVLESCENS DAVVS SERVVS **G** 1 ubi (ubi *supra*) **BD**, *corr. schol.* **B**, *corr. rec.* **D** erit *inter lineas* **P²** erat (i *supra*) **C** 2 modo tu *Bentleius* tu modo (**B**?) **CDEGP** 3 Misis **EG** quid est **BCE** quis ē hē *in ras.* **D** optime Pamphile mi **E** Quid est (*om.* id.) **BCDEGP** 4 hera **BC²** 5 te ait **D** Videre&e ait **G** ait te **BCEP** 6 Sicine (c *supra*) **P**, *corr.* **P²** sollicitarier **BCDEGP** 7 accessor **G** appari (ari *supra*) **D**, *corr.* **D²** 8 hec (i *supra*) **D**, *corr.* **D²** quiescet (s *supra*) **C** 9 innuestiga **G** Misis *et* edepol *in marg.* **G** 10 propterea qui (e *supra*) **C**, *corr.* **C²** immemor (re *supra*) ēē **G**, *corr.* **G²** Misis **EG**

59. nunccine: Donat. in lemm.
IV 2. 2. tu modo: Donatus. 3. Charis. p. 137 ‚Mysis,' ‚o Mysis' Terentius . . . Graeci demunt S litteram, nostri parem nominatiuo (uocatiuum) custodiunt. 4. Prisc. I p. 584 „Orare iussit era si se ames ut ad se uenias." 5. ait te: Eugraph. in lemm. — Prisc. I p. 428 „uah—integrascit." 6. sollicitarier: Donat. in lemm. 10. Claud. Sac. p. 24 „propterea quae—est."

Per omnís tibi adiuró deos, numquam eám me desertúrum,
Non, sí capiundos míhi sciam esse inimícos omnis hómines.
Hanc mihi éxpetiui, cóntigit: conuéniunt mores: uáleant
Qui intér nos discidiúm uolunt: hanc nísi mors mihi adimet némo.
CH. Resipísco. PA. Non Apóllinis magis uérum atque hoc respónsumst.
Si póterit fieri, ut né pater per mé stetisse crédat,
Quo mínus haec fierent núptiae, uoló. sed si id non póterit,
Id fáciam, in procliuí quod est, per mé stetisse ut crédat.
Quis uídeor? CH. Miser, aeque átque ego. DA. Consílium quaero. CH. Fórti's.
PA. Scio quid conere. DA. Hoc égo tibi profécto effectum réddam.
PA. Iam hoc ópus est. DA. Quin iam habeó. CH. Quid est? DA. Huic, nón tibi habeo, ne érres.
CH. Sat hábeo. PA. Quid faciés? cedo. DA. Dies híc mihi ut satis sit uéreor.
Ad agéndum: ne uacuom ésse me nunc ád narrandum crédas:
Proinde hínc uos amolímini: nam mihi ímpedimento éstis.
PA. Ego hanc uísam. DA. Quid tu? quo hínc te agis? CH. Verúm uis dicam? DA. Immo étiam

14 adimit **G** 15 *Mysidi hoc* Resipisco *dabat Bentleius, Pamphilo continuat* **E** res¦¦ipisco **C** atq; hoc r(efponfum) *in ras.* **G** 16 potuerit **BCG** 17 hae|| **C** hae **BDEGP** potuerit **G** 18 in procliue **C**¹**DEG** ꝑ *inter lineas* **C**² 19 uidear **G** CH. fortis (*om.* es) **BCDEGP** $\overset{PA}{CI}$. **P**, *corr.* **P**² 19. 20 CH. forti' es, scio, quod conere *Palmerius* 20 hic quid conere (*om.* PA) **P** ꝑfecto *ex* ꝑfectum **C** 21 $\overset{PA}{CHA}$. Iam **P**, *corr.* **P**² 22 mihi *inter lineas* **D** 23 Ne uac(uū) *in ras.* **G** nunc me **BCEP** 24 uos, s *ex corr.*, **E** 25 quo¦¦||hinc **P**

11. Arusian. p. 210 „Per—deos.“ 12. Non. p. 252 „Non—‚hominis’“ (scio). 13. Seru. in Aen. III 493. V 80. XI 97. Mythogr. Vatic. (in Maii Class. Auct. III) p. 207. Excerpta gramm. in Anal. Vindob. p. 211: „ualeant—uolunt.“ — Donat. in Ad. IV 4, 13 „ualeant—‚dissidium quaerunt’.“ — dissidium: Eugraph. in lemm. 17. 18. Lex. Maii p. 104 procliue . . . sedule et intente, unde T. in A. „si id potero, id faciam procliue.“ 19. Prisc. II p. 137 „Quis tibi uideor—ego.“ 20. Donatus: Scio quid coneris] Si Pamphili est persona, cum ironia dicitur. si Charini laudatio est . . . sed non esse personam Pamphili, ex subiectis ostenditur. 22. sit satis: Donati *Par.* in lemm. 24. Non. p. 73 „Proinde—estis.“ — Glossar. Vergil. ap. Barth. Aduers. 37, 5 „‚Perinde’ uos amolimini.“ — Schol. Lucan. V 355 „amolimini hinc.“ 25. Seru. in Aen. IX 696 „quo te agis.“

Narrátionis íncipit mihi inítium. CH. Quid me fíet?
DA. Eho tu ínpudens, non sátis habes, quod tíbi dieculam áddo,
Quantum huíc promoueo núptias? CH. Daue, át tamen DA. Quid érgo?
CH. Vt dúcam. DA. Ridiculum. CH. Húc face ad me ut uénias, siquid póteris.
DA. Quid uéniam? nihil habeo. CH. Át tamen siquíd. DA. Age, ueniam. CH. Síquid,
Domi éro. DA. Tu, Mysis, dum éxeo, parúmper me opperíre hic.
MY. Quaprópter? DA. Ita factó est opus. MY. Matúra. DA. Iam inquam hic ádero.

MYSIS. DAVOS.

MY. Nihilne ésse proprium cuíquam! di uostrám fidem: IV 3
Summúm bonum esse eraé putaui hunc Pámphilum,
Amícum, amatorém, uirum in quouís loco
Parátum: uerum ex eó nunc misera quém capit
Labórem! facile hic plús malist quam illíc boni.

26 mihi incipit **DEG** 28 pueo (mo *suprascr.*) **G**, *corr.* **G**² ad (t *suprascr.*) tamen **C** at tam̃ (ut *suprascr.*) **D**, *corr. rec.* ut tamen **E** 29 duc(ā) *in ras.* **G** ut *om.* **BCP** 30 abeo **B** age ego ueniam **DEG** ego *inter lineas schol.* **C** Siqd (CA *suprascr.*) **G** 31 Mifif **EG** me operire **DG** opperire me **BC** operire me **EP** 32 est opus *Edd. ant.* opus est **BCDEGP**

IV 3 *E* Mifif Ancilla *Γ* Dauuf. SERVVS **D** MYSIS ANCILLA DAVVS SERVVS **PC** MISIS ANCILLA. DAVVS SERVVS **G** MISIS DAVVS **E** 2 eure **G** herae **BC**² putabam **D** 4 uerum *in marg.* **G**² misera nunc **E** 5 Dolorē **DG**, at laborē fcđm. d. (*h. e. secundum Donatum*) *schol.* **D**

26. mihi initium incipit: Donati *Par.* in lemm. (mihi incipit initium *Ed. pr.*). — mihi incipit initium: Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 336 „quid me ‚fiat'." 27. Charis. p. 110 „quod tibi addo dieculam." — Prisc. I p. 158 „Eho impudens non satis est quod t. d. addo." 29. Prisc. II p. 237 „fac ut ad me uenias."

IV 3. 1. Donat. in V 5, 4 „Nihilne—cuiquam." — Seru. in Aen. I 73 „Nihilne esse cuiquam proprium." 2. Eugraphius: Summum bonum] Hoc est summum et bonum amicum et amatorem. 5. Donatus: Dolorem] „Dolorem." distinxit PROBUS (dixtinxit probe *Par.* detraxit: probe *Ed. pr.*) et post intulit separatim quod sequitur „facile hic plus mali est" in dolore scilicet et metu (m&o scilicet *Par.* — scilicet metus *Ed. pr.*) „quam illic boni" (illic boni *om. Par. Ed. pr.*), in uoluntate retinendi. — Eugraphius: „Laborem" pro ‚dolore.'

Sed Dáuos exit. mí homo, quid istuc óbsecrost?
Quo pórtas puerum? DA. Mýsis, nunc opus ést tua
Mihi ad hánc rem exprompta málitia atque astútia.
MY. Quid nam ínceptur u's? DA. Áccipe a me hunc ócius
Atque ánte nostram iánuam appone. MY. Óbsecro,
Humíne? DA. Ex ara hinc súme uerbenás tibi
Atque eás supsterne. MY. Quam óbrem id tute nón facis?
DA. Quia, sí forte opus sit ád erum iuratṓ mihi
Non ápposisse, ut líquido possim. MY. Intéllego:
Noua núnc religio in te ístaec incessít. cedo.
DA. Moue ócius te, ut quíd agam porro intéllegas.
Pro Iúppiter. MY. Quid est? DA. Spónsae pater intéruenit.
Repúdio quod consílium primum inténderam.

6 mihi G ē obſecro G obsecro mali est P Miſiſ **E G** nun^c G 8 malitia $B^1C^1D^2$ *corr. rec.* **E** militia B^2C^2 memoria D^1E^1G *et in ras.* **P** 9 incepturus (*om.* es) **B C D E P** incoepturuſ (*om.* es) **G** hunc, u *ex corr.* **E** 11 Exa)raſume (hinc **G** *in ras.* sume hinc **D** 12 ſupſtn̄e **G** sub^s terne **C** it **P** id *ex* it **C** 13 ad e^r um **D**, *corr.* D^2 iurato *Bentleius* iusiurandum *libri* 14 ||||||||| non **D** apposisse **E**? apposuisse **B C D G P** intelligo BC^2 15 Noua *om.* **G** in te **B C D E P** |||te **G** te *Erasmus et Bentleius* unde *Guyetus cum Goueauo et aliis* a^in ccessit **B** caedo **D** 16 intelligas BC^2 17 Proh **E** iupiter **D E G**

6 quid istuc mali est: Donat. in lemm. 7. Donatus: DAVVS MISIS ... Haec scaena actuosa est. 8. Donatus: 1, memoria atque astutia] „memoria," ut praecepta retineat Daui. 2, ... „memoria" simpliciter magis, ut memor sit praeceptorum. 3, Et „memoria" modo pro intellegentia. — Eugraphius: exprompta malitia] Id est manifesta calliditate. 11. sume hi.: Donati *Par.* in lemm. (hinc sume *Ed. pr.*) sume hinc: Eugraphius. — Seru. in Aen. XII 120 Abusiue uerbenas iam uocamus omnes frondes sacratas, ut est laurus oliua uel myrtus. T. „ex ara hinc uerbenas sume." nam myrtum fuisse Menander testatur, de quo T. transtulit. (Donati *Par.*: Menander sic *ΚΟΔΕΞΙΑϹ ϹΎΜΎΡΡΎΝΑϹ ΧΧΗϹΑ. ΙΕΤΕΙΝΕ*: *ἀπὸ Λοξία σὺ μυρρίνας τασδὶ* (*λαβὼν*) *ὑπότεινε Meinekius*). — Acron in Hor. C. I 19, 13 „ex—tibi." — Donat. de com. „ex—uerbenas." — 12. tute id: Donati *Par.* in lemm. 13. Donatus: Quia si forte opus sit ad erum i. m.] Sic locutus est ut explicari atque intellegi non possit. †aut enim deest ‚ius,' ut sit „iurandum" (ius iusiurandum *Par.* iusiurandum *Ed. pr.*) pro ‚iusiurandum' (iurandum *Ed. pr.*) aut, ut uulgo dicitur iuramentum (....?). — et ‚opus est illam rem', non ‚opus est illa re.' 15. Donat. in Hec. III 4, 13 „Noua r. i. i. m. (*sic Ed. pr.*). — Augustin. de ord. I 3 „Noua—cedo" (isthaec in te). — Donatus: cedo] Porrigentis est manum. 18. consilium quod: Donat in lemm.

MY. Nesció quid narres. DA. Égo quoque hinc ab déxtera
Venire me adsimulábo: tu ut subséruias
Orátioni, ut cúmque opus sit, uerbís uide.
MY. Ego quíd agas nihil intéllego: sed síquid est,
Quod méa opera opus sit uóbis, ut tu plús uídes,
Manébo, nequod uéstrum remorer cómmodum.

K CHREMES. E MYSIS. Γ DAVOS.
SENEX ANCILLA SERVOS

IV 4
CH. Reuértor, postquam quae ópus fuere ad núptias
Gnataé paraui, ut iúbeam accersi. séd quid hoc?
Puer hérclest. mulier, tu ádposisti hunc? MY. Vbi illic est?
CH. Non míhi respondes? MY. Núsquam est. uae miseraé mihi,
Relíquit me homo atque ábiit. DA. Di uostrám fidem,
Quid túrbaest apud forúm? quid illi hominum lítigant?
Tum annóna carast. quíd dicam aliud néscio.
MY. Cur tu óbsecro hic me sólam? DA. Hem, quae haec est fábula?

19 me hinc **E** addextera **G** dextra **BC** 20 me *om.* **E** assimulabo **B** adsimilabo **D** assimilabo **E** ut (tu *superscr.*) **G** 21 uide uerbis **B** uide, ui *in ras.*, **P** 22 intelligo **B** ſ **G** 23 ut tu *Guyetus* aut tu **BCDEGP** 24 mane bone **C** quod *om.* **BC**

IV 4 *H.* Cremes. *E* Miſiſ *Γ* Dauus SENEX ANCILLA SERVVS **D** CHREMES MISIS DAVVS **CE** CHREMES SENIS MISIS ANCILLA | DAVVS SERVVS **G** *In* **P** *nomina desunt* 3 ercle **G** tun posuisti **BCEP** tun apposuisti **DG** tu *Edd. uett.* adposisti *Ritschelius* MI. — eſt *in marg.* **G** 4 hem nusquam est **DEG** || mihi **D** 5 Reliquid (t *superscr.*) **C** habiit **G** 6 quid illic **P** q̇d illic **G** illic **BCDE** litigat (n *superscr.*) **D**, *corr.* **D**² ligant (ti *superscr.*) **C** 8 obseſcro **C** haem **C** haec *om.* **G**

19. Donat. in IV 4, 12 „ego quoque hinc ab d. u. m. a." 23. Donatus: aut tu plus uides] si sapis, intellegis. 24. nequid: Donat. in lemm. — Prisc. I p. 389 „ne—commodum."

IV 4. 1. 2. Arusian. p. 249 „quae—paraui." 5. 6. Prisc. II p. 187 „di inmortales Quid—litigat" (illic *et* litigat *codd. plerique*). 6. Schol. Bemb. in Ad. V 2, 10 „Quid tur[bae] est apud forum q." — Donatus: Quid illic hominum litigant] Legitur et „litigat." 6. 7. Lex. Maii p. 46 T. „turbae litigant in foro cum annona cara est." — Idem p. 13 „tum annona cara est." 7. quidnam aliud dicam: Donat in lemm.

Eho Mýsis, puer hic úndest? quisue huc áttulit?
MY. Satin sánu's, qui me id rógites? DA. Quem ego igitúr rogem,
Qui hic néminem alium uídeam? CH. Miror, únde sit.
DA. Dictúra es quod rogo? MY. Aú. DA. Concede ad déxteram.
MY. Delíras: non tute ípse? DA. Verbum sí mihi
Vnúm praeter quam quód te rogo . . faxís caue.
Male dícis? undest? díc clare. MY. A nobís. DA. Hahae:
Mirúm uero, inpudénter mulier sí facit
Meretríx? CH. Ab Andriást haec, quantum intéllego.
DA. Adeón uidemur uóbis esse idónei,
In quíbus sic inludátis? CH. Veni in témpore.
DA. Propera ádeo puerum tóllere hinc ab iánua.
Mané: caue quoquam ex ístoc excessís loco.
MY. Di te éradicent: íta me miseram térritas.
DA. Tibi díco ego an non? MY. Quíd uis? DA. At etiám rogas?
Cedo, cúium puerum hic ádposisti? díc mihi.
MY. Tu néscis? DA. Mitte id quód scio: dic quód rogo.

9 Misis **E G** 10 Sat insanus es **B** Sat insanus (*om.* es) **P** sanus (*om.* es) **C**¹**D** qui *ex* quid **G** 12 Dictura es *Bentleius* Dicturan es **BCDE** Dicturane es **GP**, es *in ras.* **P** ad dextram **BCD** addixt̄ **G** 13. 14. 15. *duo uersus sunt in* **P**, *quorum prior exit in* unum 14 Unum praetereaquam **BCDP** Unum pr&erea quod **G** Ullum preterea-quam **E** Unum praeterquam *uulgo* 15 MY. maledicis. DA. unde est **BCDEGP** dare (cl *supra*) **D**, *corr.* **D**² hahe **G** ahae **D** hahahae **BCP** ahah **E** 16 faciat **G** 17 est haec *Palmerius* est ancilla haec *libri* intelligo **B** 18 nobis **G** 19 illudatis **BG** 20 tolle (re *supra*) **G** ab, b *in ras.*, **G** 22 Dii te *in ras.* **D** 23 ego dico **BCEP** at, t *in ras.*, **D** 24 adposisti *Ritschelius* adposuisti **CP** apposuisti **BDEG**

9. Eugraphius: au Mysis puer hic]... „au" interiectio est irascentis. 12. Prisc. II p. 74 „Dicturane es—au. 14. praetereaquam: Donat. in lemm. — praeterquam: Eugraph. in lemm. — Lex. Maii p. 204 „praeterquam te rogem faxis uerbum caue." 15. Donatus: Apparet „maledicis" lenius dictum sese, cum subiungit „dic clare." — 2. Quidam putant esse unam personam, Daui scilicet, dictum superius Mysidis non satis manifestum Chremi in maledicti similitudinem deriuantis. — Eugraphius: Quia illa sensit indignationem, ait „maledicis." 17. ancilla haec: Donat. (a. h. *Par.*) et Eugraph. in lemm. 18. Donatus: Adeon] „Adeone" an ‚adeon ad eum'? (*om. Par.*) 18. 19. Arusian. p. 235 „Adeon—inludatis." 21. isto: Donat. in lemm. 22. Eutych. p. 176 „Dii—‚miserum' territas." 24. cuius uero puerum hic apposuisti: Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 174 „cuius hic puerum apposuisti? Vestri. Cuius nostri"?

MY. Vestrí. DA. Cuius nostri? MY. Pámphili. DA. Hem, quid? Pámphili?
MY. Eho, an nón est? CH. Recte ego sémper fugi has núptias.
DA. O fácinus animaduértendum. MY. Quid clámitas?
DA. Quemne égo heri uidi ad uós adferri uésperi?
MY. O hóminem audacem. DA. Vérum: uidi Cántharam
Suffárcinatam. MY. Dís pol habeo grátiam,
Cum in páriundo aliquot ádfuerunt líberae.
DA. Ne illa íllum haud nouit, cúius causa haec íncipit:
'Chremés si *ad*positum púerum ante aedis uíderit,
Suam gnátam non dabít': tanto hercle mágis dabit.
CH. Non hércle faciet. DA. Núnc adeo, ut tu sís sciens,
Nisi púerum tollis, iám ego hunc in mediám uiam
Prouóluam teque ibídem peruoluam ín luto.
MY. Tu pól homo non es sóbrius. DA. Fallácia
Alia áliam trudit. iám susurrari aúdio,
Ciuem Átticam esse hanc. CH. Hém. DA. 'Coactus légibus
Eam uxórem ducet.' MY. Eho, ópsecro, an non cíuis est?
CH. Iocularium in malum ínsciens paene íncidi.

26 Cuius uestri **E** Hem *Chremeti dat Fleckeisenus* 27 Recte (CHR) **G** semper ego **C** ego has semper **DG** 28 *Versum om. a* **D**' *suppleuit schol. in ima pagina* 29 uidi heri **BCEP** afferri **BG** ferri **E** 31 fuffarci natam, r *ex* p, **G** gratiam **D** gratias **BCEGP** 32 Quod **D**', ✝ qđ *schol.* (*sic*) qđ **G** pariendo **BCD'E'** aliquod (t) **C**, *corr.* **C**² affuerunt **BE** (af)fuerunt **G** 33 haut **C'P** (h)aut **G** hec (o) **D**, *corr.* **D**² haec **B'C'**, ✝ hoc *scholl.* hoc **EG** 34 Cremeſ **G** adpositum puerum *Bentleius* positum puerum **DG** puerum positum **BCEP** hedeſ **G** 35 dabit magis **DG** 37 pu(e)rum **B** 38 Prouoluam (t p) **D**, *corr.* **D**² ibi(dē) **G**, *corr* **G**² 40 iam *in ras.* **E** 41 at(c)tigam **C** acticam **D** 42 opsecro **C**' 43 pene (o) **G**

27. Recte ego h. e. s. f. n.: Donati *Par.* in lemm. 29. ego heri uidi: Donat. (h. u. *Par.*) et Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 64. 72. „Quemne —uesperi." 30. 31. Donat. in Eun. II 3, 55 „uerum—Suffarcinatam." — Lex. Maii p. 214 „uidi Cantharam Suffarcinatam." 32. Quod in: Donat. in lemm. — in parturiendo: Eugraph. in lemm. — 33. Prisc. II p. 84 „Ne — incipit." 34. positum puerum: Donat. in lemm. 39. sobrius non es: Donat. in lemm. — 39. 40. Io. Sarisb. Policr. III 3 „fallacia unius alterius fallaciam trudit": Terentiano siquidem uerbo libentius utor. 42. Donatus: „au" interiectio est conturbatae mulieris. 43. Eugraph. in Phorm. I 2, 84 „‚Ioculare'—‚sciens' paene incidi."

DA. Quis hic lóquitur? o Chremé, per tempus áduenis:
Auscúlta. CH. Audiui iam ómnia. DA. An tu haec ómnia?
CH. Audíui, inquam, a princípio. DA. Audistin, óbsecro? hem
Scelera, hánc iam oportet ín cruciatum hinc ábripi.
Hic est ílle: non te crédas Dauom lúdere.
MY. Me míseram: nihil pol fálsi dixi, mí senex.
CH. Nouí ómnem rem. est Simo íntus? DA. Est. MY. Ne me áttigas,
Sceléste. si pol Glýcerio non ómnia haec . .
DA. Eho inépta, nescis quíd sit actum? MY. Quí sciam?
DA. Hic sócer est. alio pácto haud poterat fíeri,
Vt sciret haec quae uólumus. MY. Hem. praedíceres.
DA. Paulum ínter esse cénses, ex animo ómnia,
Vt fért natura, fácias an de indústria?

44 o chreme **BCDEGP** 45 iam *om.* **BCEP** an tu haec **G** (anne haec tu **B**?) an haec tu **CEP** aha necdū **D** 46 CHR. *om.* **G** inquit **G** 47 hinc cruciatum abripi **E** incruciatū **G** hinc *add.* **C**^{2} 48 credes **DP** dauum **D**, *corr.* **D**^{2} *Hic uersus primus erat tertii quinionis codicis Bembini: qui quidem usque ad V 3, 17 ita lacer est, ut fere primae tantum uel ultimae litterae uersuum seruatae sint.* 49 dico nihil **G** mii **C** 50 sed est **E** Symo **BCE** attigas *Palmerius* attingas *libri* (*in marg.* **G**) *In* **P** *us exit in* DA. est 51 glicerio **E** 53 haut **G** ÷aut **C**, *aspirationem add.* **C**^{2} 54 hem *om.* **BCDP** 55 DA. *add.* **E**^{2} Paululum **EG** *V.* PAV **A** 56 indrustria **C**

44. o Chreme: Donatus bis in lemm. — Arusian. p. 256 „o Chremes per tempus aduenis.“ 44. 45. Donat. in Phorm. II 3, 28 „o Chreme per tempus hic aduenis. Ausculta.“ 45. Donatus: ÷Ah nec tu omnia (Ah ne tu omnia *Ed. pr.*)] Aut „ne“ (ñ *Par.*) pro ‚an’ (an *om. Par.*) legitur. aut ‚ne omnia’. ut ‚ne’ producatur et accipiatur pro ‚non.’ (*Aut* „ah ne“ *aut* „anne“ *legi tradit Donatus*) 46. audisti: Donatus. 48. Prisc. II p. 206 „Hic—ludere“ (ne te). — Donat. in V 1, 20 „Hic—ludere.“ 50. ne me attingas: Donat. in lemm.

Ψ CRITO. E MYSIS. (Γ) DAVOS.
SENEX ANCILLA SERVOS

CR. In hác habitasse plátea dictumst Chrýsidem, IV 5
Quae sése inhoneste optáuit parere hic dítias
Potiús quam in patria honéste pauper uíueret:
Eius mórte ea ad me lége redierúnt bona.
Sed quós perconter uídeo. saluete. MY. Óbsecro,
Quem uídeo? estne hic Crító sobrinus Chrýsidis?
Is ést. CR. O Mysis, sálue. MY. Saluos sís, Crito.
CR. Itan Chrýsis? hem. MY. Nos quídem pol miseras pérdidit.
CR. Quid uós? quo pacto hic? sátine recte? MY. Nósne? sic:
Vt químus, aiunt, quándo ut uolumus nón licet.

IV 5 Ψ. CRITO SENEX. E MISIS ANCILL | Γ. DAVVS SERVVS **D** CRITO MYSIS DAVVS SENEX ANCILLA SERVVS **CP** CRITO MĨS DAVVS **E** CRITO SENEX. MISIS ANCILLA. DAVVS SERVVS **G** 1 chrisidem **BCEG** crisidem **D** 2 parere (a supra e) **DE**, *corr.* **D**[2]**E**[2] diuitias **BCDEGP** 3 uiuere **DEG** 5 salute (e supra) **C**, *corr.* **C**[2] *In* **G** *post* ſaluete *irrepserant haec u.* 7 Saluuſ—pdidit: *sed omnia inducta sunt atque deinde denuo scriptum est* Saluete 6 Quid uideo **D** chrito **E** (= 7) chrisidis **BDE** criſidis **G** 7 Is est crito **BCD** miſiſ **EG** 8 chrisis **DE** criſiſ **G** MI. hem qd ē noſ pol **G** *Post u.* 8 perdidit *in* **CP** *continuantur haec* V 2, 13 DAV immo uero, *ita ut in* **C** *folium desinat in* V 2, 20 quantum potes, *in* **P** *in* V 2, 26 fallere: *sed in utroque codice ita correctum est ut in* **C** *scholiasta ea quae interciderunt in uno folio nouo suppleuerit, in* **P** *manus a prima diuersa non solum quae ex Andria omissa erant, sed etiam Eunuchi prol.* 1—31 *duobus foliis perscripserit.* 9 Qui uos **BC** satin **BCDEGP** 9. 10. nosne|| || (sicut supra) Vt quimus **D**, sicut *a schol.* nosne Vt ut, e Ut *a corr. in ras.*, **E** sic *om.* **BCGP** 10 quando *om.* **B**[1] **C** (*add.* **B**[2])

IV 5. 1. Arusian. p. 233 „In hac—Chrysidem." 2. parare diuitias: Eugraphius. — Prob. Cathol. p. 36 „parere hic diuitias." — Prisc. II p. 99. Quae inhoneste hic uoluit diuitias parere quam in patria pauper uiuere." — — 3. Idem I p. 152. Prob. Cathol. p. 16 „quam honeste in patria pauper uiuere." — pauper uiuere: Donat. in lemm. 5. Eugraph. in Eun. II 3, 3 „quos p. uideo." 6. Lex. Maii p. 153. 545. consobrinus cognatus. T. „estne—‚consobrinus' Chrysidis." 9. 10. Prisc. II p. 337 „Quid uos—licet" (satin). — Donatus: sic ut quimus a.] τὸ „sic" nudum est, et est significatio languoris cuiusdam et lentitudinis. 10. Porphyr. in Hor. C. I 24, 19 „Ut quimus—licet."

CR. Quid Glýcerium? iam hic suós parentis répperit?
MY. Vtinam. CR. Án non dum etiam? haud aúspicato huc me áppuli:
Nam pól, si id scissem, númquam huc tetulissém pedem:
Sempér enim dictast ésse haec atque habitást soror:
Quae illíus fuerunt, póssidet: nunc me hóspitem
Lités sequi, quam hic míhi sit facile atque útile,
Aliórum exempla cómmonent: simul árbitror,
Iam aliquem ésse amicum et défensorem ei: nám fere
Grandícula iam proféctast illinc. clámitent
Me sýcophantam, herédítatem pérsequi
Mendícum: tum ipsam déspoliare nón libet.
MY. O óptume hospes, pól, Crito, antiquom óptines.
CR. Duc me ád eam, quando huc uéni, ut uideam. MY. Máxume.
DA. Sequar hós: nolo me in témpore hoc uideát senex.

11 glicerium **C** D^2 **E** iam, i *a corr. in ras.*, **E** uof (s *supra*) **D**, *corr. schol.* 12 etiam *in marg.* E^2 haut **G** hucine appuli **D** 13 tetulissem (huc *supra*) huc **D**, *corr.* D^2 d&uliffē huc **G** 14 Semp eius (enim *supra*) **D** dicta ei9 ēē haec **G** esse *om.* **D** habitaṃọ ē **G** 15 fuere **D P** ofpitem (h *supra*) **G**, *corr.* G^2 (KOSPIT)E **A** (peregrino *schol.*) 16 queṃ (a *supra*) **C** id mihi *in ras.* **D** quam hic *ex* quam id E^2 17 commoųent (n *supra*) **D**, *corr.* D^2 18 esse aliquam **P** ei **P** eius **B C D E G** 19 Grandiuscula **B C D E P** crandiufcula **G** Grandicula *Fleckeisenus* est. illinc **B C** G^1 (illi G^2) 20 sicofantam **B C D E G P** 21 libet D^1 **G** P^2 licet **B C** D^2 **E** P^1 22 O optime **D** o *om.* **B C E G P** obtime **G** ||ospes **P** chrito **E** anticum **P** optines **B C D E P** 23 eā, ā *in ras.*, **D** et quando **B C** MAXVME (I *supra*) **A** *Post u.* 24 F. IIII. A E

12. huc me appuli: Donatus (huc m. o. *Par.*) et Eugraph. in lemm. — Lex. Maii. p. 21 „haud—appuli." — Prisc. II p. 68 „haud—'attuli'." — 13. Diomed. p. 452 „numquam—pedem." — Prob. de ult. syll. p. 262 „numquam—pedem" (*om.* huc). — Claud. Sac. p. 29 „'tetulisset' pedem." — 14. Semper enim dicta ~ e. h. a. h. e. s.: Donati *Par.* in lemm. — Semper eius dicta est haec: Eugraph. in lemm. — Donat. in Ad. I 1, 23 „Semper eius dicta est haec atque habita soror." 15—17. Donat. in Hec. IV 4, 23 „nunc—commonent." (16. quam hic mihi). — 16. quam id mihi: Donat. in lemm. 18. 19. Cledon. p. 1925 „fere Grandiuscula illinc profecta est." — Lex. Maii. p. 256 Grandiusculus .i. aliquantulum grandis. T. in A. „fere .iam hinc grandiuscula profecta est." — Grandiuscula: Donat. et Eugraph. in lemm. 19. 20. Donat. in V 4, 4 *et* 16 „clamitent—persequi." 20. Donatus: „sycophantam" subdistinge et sic inter sequentia. — 21. non licet: Donatus (non l. *Par.*) et Eugraphius. 22. Donat. in Eun. V 8, 36 „pol crito a. o." — per pol antiquum obtines: Eugraph. in lemm.

K CHREMES. A SIMO.
SENES II

CH. Sátis iam satis, Simó, spectata ergá te amicitiást mea: V 1
Sátis pericli incépi adire: orándi iam finém face.
Dúm studeo obsequí tibi, paene inlúsi uitam fíliae.
SI. Immo enim nunc cum máxume abs te póstulo atque oró, Chremes,
Vt beneficium uérbis initum dúdum nunc re cómprobes.
CH. Víde quam iniquos sís prae studio: dúm id efficias quód cupis,
Néque modum benígnitatis néque quid me ores cógitas:
Nám si cogités, remittas iám me onerare iniúriis.

V 1 *A* SYMO SENES ·H· CHREMES DVO **D** SIMO CREMES (H *supra*) · SESNES · II° **G** SYMO · CHREMES **E** *In nouis foliis codd.* **CP** (*u. ad IV* 5, 9) *imagines et nomina desunt* 1 Symo **BCE** eſt amicicia **E** 3 bene inluſi **G** illusi **BE** 4 Immo (SI *supra*) **G** quam maxime **BCDEGP** oro atque postulo **BCDEGP** CKREME|| **A**, *ut ultima sub membrana agglutinata latere possit* chremes **BCDEP** cremeſ **G** 5 uerbis *om.* **BC**[1]**E** (*add. schol.* **C**) 6 Vides **BCDGP** (ſ *ex corr. in* **D**) efficies **BCDE** cupis **D**[1], ꝛ uelis. legit & (V *supra*) qđ iubet (*sic*) ſcđm d. (*h. e. secundum Donatum*) *schol.* (C)VPIS **A** 7 ares (o *supra*) **D**, *corr.* **D**[2] 8 cogiteſ *ex* cogitaſ **G** remittes **B** remites (t *supra*) **C** me iam **P** honerare **G** ||onerare **B** †onerare **C**

V 1. 3. Arusian. p. 235 Inludo in illa re T. in A. (IV 4, 19) . . iterum (in eam rem *Lindemann.*) „facere inlusit inuitus filiae" (*sic Guelf.*). 4. Immo enim nunc cum maxime abs te postulo: Donat. in lemm. — Immo enim nunc maxime: Eugraph. in lemm. 6. Vide: Eugraphius. — Donatus: dum id efficias quod cupis (quod cupis *om. Par.*)] quod uelis. Legitur et „quod iubet" (iubes *Ed. pr. Lege* lubet). — Prisc. II p. 50 „prae—cupis" — uelis: Eugraphius.

SI. Quíbus? CH. At rogitas? pérpulisti me, út homini adulescéntulo
Ín alio occupáto amore, abhórrenti ab re uxória,
Fíliam ut darem ín seditionem átque in incertas núptias,
Eíus labore atque eíus dolore gnáto ut medicarér tuo:
Ímpetrasti: incépi, dum res tétulit. nunc non fért: feras.
Íllam hinc ciuem esse áiunt: puer est nátus: nos missós face.
SI. Pér ego te deos óro, ut ne illis ánimum inducas crédere,
Quíbus id maxume útilest, illum ésse quam detérrumum.
Núptiarum grátia haec sunt fácta atque incepta ómnia.
Vbi ea causa, quam óbrem haec faciunt, érit adempta his, désinent.
CH. Érras: cum Dauo égomet uidi iúrgantem ancillám. SI. Scio.
CH. Véro uoltu, cum íbi me adesse neúter tum praesénserat.
SI. Crédo, et id factúras Dauos dúdum praedixít mihi:
Ét nescio qui tíbi sum oblitus hódie, ac uolui, dícere.

9 at, t *ex corr. rec.*, **P** 10 aborrenti **E** 11 darē *ex* daret **C** adque **P** ^{in}incertas **D** in *om.* **B** 13 Impera^{t}fti **D G**, *corr. schol.* **D G**^{2} incoepi **P** $^{\text{t res}}$res tetulit *ex* recte tulit **P** ref te intulit **G** recte tulit, ct *in ras.*, **D** recte tulit **E**, *corr. rec.* recte tulit **B C** 14 miff^{o}if **G** 15 ergo **B**, *ut uidetur* 16 id *inter lineas* **B** 17 ^{omnia} haec **P** fa^{i}cta **D**, *corr.* **D**^{2} ficta **C G P** incoepta **G** 18 adepta. his desinent **P** ^{i}eis **D** 20 ^{AT}C || A, AT *add. corr. ant.* At uero **B C D E G P** praesenserat, serat *ex corr.*, **P** presens eram **D** (intellexerat. at nt [*h. e. praesenserant*] scđm. d. *schol.*) 21 & ^{id}|||| facturas **G** dau^{u}os **D**, *corr.* **D**^{2} 22 (nescio qui **B**?) nescio quid **C D E G P** nescio qui id *Bothius* obl&uf **G** oblitus, li *in litura,* **D** ut uolui *Bentleius*

12. Prisc. II p. 273 „Eius—tuo“ (nato). — Arusian. p. 246 „nato—tuo.“ 13. Donatus: dum res tetulit] Compositum pro simplici est „tetulit.“ — (dum res passa est: Eugraph.) — Idem: nunc non fert. feras] Quidam sic distinguunt ut dicant „nunc non fert“ — scilicet res ipsa iam non sustinet — ex persona Simonis. subiungitur „feras,“ quasi dicat ‚sustineas.‘ cui respondet(ur), quod iam omnino ferri non potest, quod illa ciuis dicatur, quod filius natus. 17. haec sunt ficta atque inuenta: Eugraph. in lemm. 20. Vultu uero cum ibi adesse me neuter senserit: Donat. in lemm. 22. Donatus: nescio quid. .] Deest ‚propter,‘ ut sit ‚propter nescio quid.‘ — Idem: ac uolui dicere] „ac“ pro ‚contra quam.‘

Γ DAVOS. (K) CHREMES. Δ SIMO. DROMO.
SERVOS. SENES II LORARIVS.

DA. Ánimo nunciam ótioso esse ímpero. CH. Em Dauóm tibi. V 2
SI. Vnde egreditur? DA. Meó praesidio atque hóspitis. SI. Quid illúd malist?
DA. Égo commodiorem hóminem aduentum témpus non uidí. SI. Scelus,
Quém nam hic laudat? DA. Ómnis res est iam ín uado. SI. Cesso ádloqui?
DA. Érus est: quid agam? SI. O sálue, bone uir. DA. Éhem Simo, o nostér Chremes,
Ómnia apparáta iam sunt íntus. SI. Curastí probe.
DA. Vbi uoles, accérse. SI. Bene sane: íd enim uero hinc núnc abest.
Étiam tu hoc respóndes, quid istic tíbi negotist? DA. Míhin? SI. Ita.
DA. Míhin? SI. Tibi ergo. DA. Módo *ego* intro iui. SI. Quási ego quam dudúm rogem.

V 2 *Γ*. DAVVS. ·*H*· CHREMES .*Δ*. SYMO ·L· DROMO SERVVS SENES. II. Lolariuſ **D** DAVVS SERVVS | DROMO SERVVS · CHREMES SENEX · SIMO SENEX. **G** DAVVS DROMO CHREMES SYMO **E** 1 iam nunc **DG** hem **BCEGP** en dau^{n}um **D**, *corr.* **D**^{2} 2 mal^{e}ist **D** 3 cum̄odiore **P** aduentū *ex* aduentus **C** ^{ad}tempus **E**, ad *add.* **E**^{2} 4 laudet **D** alloqui **BCEGP** 5 Er^{u}os **D**, *corr.* **D**^{2} o *om.* **BCEGP** $^{\text{D.}}$Ehē **G** Ehem $^{\text{SY.}}$o **E**, SY. *add.* **E**^{2} Ehem SIM. o noster **C** o ſymo *in ras.* **B** chremes **BCEGP** cremeſ **D** 6 sunt iam **BCE** iam *et* intus *om.* **P** 7 arcesse **BC** acerrſe **G** is enimuero **DP**, is *ex corr.* **P** hic **G**^{1}, ꝉ hinc **G**^{2} 8 reſponde|| **B** hoc iā responde mihi **D** responde **CEGP** tibi *inter lineas* **D** michin **BC** 9 Mihine **DGP** Michine **BCE** modo ego intro iui *Bentleius* ego modo introii **D** modo introii **EGP** modo introi **BC** dudū id rogem, dudū *in ras.*, **P** quasi ita loqueris ego **D**

V 2. 2. Prisc. II p. 169 „meo ‚studio' atque hospitis." 5. Chreme: Donat. in lemm. — Prisc. I p. 582. II. p. 166. 207. „o noster Chremes." — Incert. de nom. p. 140 Endl. „o noster Chreme." 8. respondes: Donat. *bis* in lemm. — Idem in Ad. IV 2, 11 „Etiam—respondes." — Seru. in Aen. XI 373 „Etiam responde." 9. Prisc. I p. 100. 337. „Mihine? Tibi ergo." — modo introii: Donat. et Eugraph. in lemm.

DA. Cúm tuo gnato una. SI. Ánne est intus Pámphilus? cruciór miser.
Ého, non tu dixti ésse inter eos ínimicitias, cárnufex?
DA. Súnt. SI. Cur igitur híc est? CH. Quid illum cénses? cum illa lítigat.
DA. Ímmo uero indignúm, Chremes, iam fácinus faxo ex me aúdies.
Néscio qui senéx modo uenit: éllum, confidéns, catus:
Cúm faciem uideás, uidetur ésse quantiuís preti:
Trístis seueritás inest in uóltu atque in uerbís fides.
SI. Quíd nam adportas? DA. Níhil equidem, nisi quód illum audiui dícere.
SI. Quíd aït tandem? DA. Glýcerium se scíre ciuem esse Átticam. SI. Hem,
Dromó, Dromo. DA. Quid ést? SI. Dromo. DA. Audi. SI. Vérbum si addiderís . . Dromo.
DA. Audi óbsecro. DR. Quid uís? SI. Sublimem hunc íntro rape, quantúm potest.
DR. Quem? SI. Dáuom. DA. Quam obrem? SI. Quía lubet. rape ínquam. DA. Quid fecí? SI. Rape.

10 tuo *om.* **DG** pamphylus **C** DA. crucior, DA *a corr. in ras.*, **E** 11 SY. Eho, SY. *a corr. in ras.*, **E** dixtin **BCDEG** dixin **P** 12 ē hic **G** 13. *Hinc prima manus codicis* **C** *pergit: u. ad IV* 5, 8 13 Imo **D** chremes **BCEGP** cremeſ **D** facinus chremes faxo **E** ex
audias
meṃ ḍiçes **C**, *corr.* **C²** audias **BDP** 14 qui **G** quis **BCDEP** ca||tuſ **G** 15 faciē *ex* facies **C** faciē ei' uideaſ **G** praetii **P** 16 Seụeritas
se
inest tristis **D** ‸ueritas **C** inest inest **B** ē in **G** uultu **CD**, *corr.* **C²D²**
t
aḍq; **C**, *corr.* **C²** *Versum iambicum esse uoluit G. Hermannus* 17 apportas **BDEG** 18 glicerium **DEG** athicā eſſe **D** 20 intro rape hunc **BCP** intro hunc rape **DEG** *In* **A** *us. dissectus erat post* (INT)RO RAPE Sublimen intro hunc rape *Fleckeisenus* quantum *ex* quam tum **C** potest *Donatus* potes *libri* 21 luḍ& (b) **E**

13. Chremes: Donat. in lemm. 14. Donatus: Bene „nescio quis.“ etenim si notus esset, uideretur gratificari. — Non. p. 262 „Nescio ‚qui’ senex uenit modo—catus.“ — Donat. in Ad. III 3, 35 „ellum confidens catus.“ — Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 522 „Ellum ‚multum’ (*l.* en illum) confidens.“ 16. Seru. in Aen. X 612. Georg. III 37 „Tristis seueritas—fides.“ — Donat. in Eun. V 1, 22 „‚ueritas’ (*sic Ed. pr.*)—fides.“ — Non. p. 409 Triste est maestum aut infestum .... T. in A. „‚ueritas’—fides.“ 20. quantum potest: Donati *Par.* in lemm. (potes *Ed. pr.*)

DA. Si quícquam inuenies mé mentitum, occídito. SI. Nihil aúdio:
Égo iam te commótum reddam. DA. Támen etsi hoc uerúmst? SI. Tamen.
Cura ádseruandum uínctum, atque audin? quádrupedem constríngito.
Age núnciam: ego pol hódie, si uiuó, tibi
Osténdam, erum quid sít pericli fállere,
Et illí patrem. CH. Ah ne saéui tanto opere. SI. Ó Chremes,
Pietátem gnati! nónne te miserét mei?
Tantúm laborem cápere ob talem fílium?
Age Pámphile, exi Pámphile: ecquid té pudet?

Z PAMPHILVS. A SIMO. K CHREMES.
ADVLESCENS. SENES II

PA. Quis mé uolt? perii, páter est. SI. Quid aïs, ómnium . . ? CH. Ah, V 3
Rem pótius ipsam díc, ac mitte mále loqui.
SI. Quasi quícquam in hunc iam gráuius dici póssiet.

22 DRO. nihil audio **BC** DRO. (SY. *supra*) nihil audio **E**, *utraque nota a corr.* 23 SY. Ego **B** SYM. Ego iã te *in ras.* **C**, *schol. in marg.*: alit̃ Dromo. nihil audio ego iã (simo *supra*) te cõmotũ reddam Ego *om.* **P** iam te **BCP** te iã **DEG** tã&ſi **G** CHR. (DAV *supra*) tamen etsi **C** tamen *om.* **D** 24 tu cura **EG** Cura tam̃ tu adseruandum **D** uineũ **G** au audiu **D** quadripedem **P** quatrupedẽ **D** constringito *add.* **C**² 26 herum **BD** 27. *Hinc pergit prima manus codicis* **P**: *u. ad IV* 5, 8 27 ha **BCDP** seuias **D** tanto || pere **C** tantopere **BE** o *om.* **E** oh **P** chremes **EG** chreme **BCP** creme **D** 28 nõ te **D** 30 & quid **DEG**

V 3 .M. Pamphiluſ P Simo h Cremes **D** PAMPHILVS SIMO CHREMES **CP** PAM̃ SYMO CHRẼ **E** PÃPHIL . SIMO . CHEMES **G** 1 agis **D** ha **BCD** aha **G** 2 pciuſ (o *supra*) **G**, *corr.* **G**² dic ipsam **D** et mitte **P** micte **D** 3 poſſit, ſſ *in ras.*, **G**

22. Donat. in Phorm. I 2, 92 „Si—occidito“ (me mentitum *om. Ed. pr.*). — mentitum me: Donat. in lemm. — 24. Donat. in V 4, 52 „quadrupedem constringito.“ 25—27. Prisc. II p. 157 „ego tibi, furcifer, si uiuam, Ostendam quid sit pericli dominum fallere Et illi patrem.“ 25. 26. Donat. in Hec. II 1, 26 „Age—fallere.“ 27. tantopere: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. VI 544 „ne saeui tanto opere.“ 27. 28. Prisc. I p. 288 (cf. in III 3, 18) Chreme . . . T. in A. „o Chreme—mei.“ — 27—29. Donat. in Hec. II 1, 25. „o Chreme (Cre. *Ed. pr.*)—filium.“ (non te *Ed. pr.*).
V 3. 1. agis: Donati *Par.* in lemm. (ais *Ed. pr.*).

Ain tándem, ciuis Glýceriumst? PA. Ita praédicant.
SI. 'Ita praédicant'? o ingéntem confidéntiam!
Num cógitat quid dícat? num factí piget?
Vide num eíus color pudóris signum usquam índicat.
Adeo ínpotenti esse ánimo, ut praeter cíuium
Morem átque legem et suí uoluntatém patris
Tamen hánc habere stúdeat cum summó probro!
PA. Me míserum! SI. Hem, modone id démum sensti, Pámphile?
Olim ístuc, olim, cum íta animum induxtí tuom,
Quod cúperes aliquo pácto efficiundúm tibi:
Eodém die istuc uérbum uere in te áccidit.
Sed quíd ego? cur me excrúcio? cur me mácero?
Cur meám senectutem huíus sollicito améntia?
An ut pro huíus peccatis égo supplicium súfferam?
Immo hábeat, ualeat, uíuat cum illa. PA. Mí pater.
SI. Quid 'mí pater'? quasi tu húius indigeás patris.
Domus, úxor, liberi ínuenti inuitó patre.

4 glicerium **DE** 5 o ingentem — *u.* 6 dicat *in marg.* **D**² con|fidentiam **C** 6 cogit& **G** piget **B**¹**CEP** pudet **B**²**DG** 7. *Hic uersus primus fuit tertii folii tertii quinionis codicis Bembini: cuius folii pars superior abscissa est ita ut primum quod in eo conseruatum est prima littera sit uersus* 17. 7 pudoriſ *in marg.* **G** indicat usquā **D** 8 Adeon **BCDEGP** Adeon decet impotenti **D** impotenti **E** 9 Suorum morem **D** 10 hanc *om.* **P** ſtudeat **G** *schol.* **C** studuit (cupiat) **D**, *corr.* **D**² cupiat (studeat) **E** cupiat **BC**¹**P** 11 hē *add.* **C**² sensisti demum **D** sensisti **BCEP** ſentiſti **G** 12 cum tu ita **D** induxisti **D** 13 efficiendum **BCP** 14 in te uere **G** 15 cur me aut̄ excrucio? aut̂ cur **G** 16 solicito **D** 17 AΛ **A** 18 IMMOΛ **A** 19 A. QUIDMIPATERQUASIΛ **A** patr(e) **E** 20 DOMUSUXORLIBERIINU **A** sunt inuenti **D**

5. Donatus: Chremes hoc ipsum repetit „praedicant" per iracundiam: et „ita" ἐν ἤθει, ut repetantur uerba in quibus arguitur inpudentia. (Ita? praedicant? *legit*). — Philargyr. in Georg. IV 445. Donat. in Phorm. I 2, 73 „o—confidentiam." 6. piget: Donat. in lemm. 7. Donat. in Ad. IV 5, 9 „Vide num (an *Ed. pr.*) — indicat." — Schol. Iuuenal. in 13, 77 („aspice quanta Voce neget quae sit ficti constantia uultus"): T. „num eius uultus pudoris signum usquam indicat." 11. sensisti: Donat. in lemm. 14. Prisc. II p. 102 „Nuncine (necine *libri plerique*) demum istud uerbum in te incidit." 18. Eugraph. in IV 1, 25 „habeat—illa." — Prisc. II p. 166 „mi pater." — 19. Arusian. p. 238 „quasi—patris."

Addúcti qui illam hinc ciuem dicant: uíceris.
PA. Patér, licetne paúca? SI. Quid dicés mihi?
CH. Tamén, Simo, audi. SI. Ego aúdiam? quid aúdiam,
Chremés? CH. At tandem dícat. SI. Age, dicát sino.
PA. Égo me amare hanc fáteor: si id peccárest, fateor íd quoque.
Tíbi, pater, me dédo. quiduis óneris inpone, ímpera.
Vís me uxorem dúcere? hanc uis míttere? ut poteró, feram.
Hóc modo te obsecro, út ne credas á me adlegatum húnc senem:
Síne me expurgem atque íllum huc coram addúcam. SI. Adducas? PA. Síne, pater.
CH. Aéquom postulát: da ueniam. PA. Síne te hoc exorém. SI. Sino.
Quíduis cupio, dúm ne ab hoc me fálli comperiár, Chremes.
CH. Pró peccato mágno paulum súpplici satis ést patri.

21 ADDUCTIQUIILLAMKIM A Abducti illum testem qui D hinc ciuem D ciuem hinc BCEGP 22 *Iam usque ad infimum folium* (*u.* 31) *toti uersus extant in* A: *in quibus quae non plane legi poterant uncis seclusa sunt.* 22 O pater licet |ne D (QU(IDDICE)SMI(KI) 23 Attar̃ ſymo G h: at tandem (tamen) Simo D, *corr.* D^2 Symo CE E(GO? AUDI)AM QUIDAUDIAM (EGO) A, EGO *add. corr. ant.* quid (ego) audiam D, ego *superadd.* D^2 quid ego audiam BCEGP 24 CKREMES A chreme BCEGP creme D ATTANDEMDICAT (SINE) A, SINE *add. corr. ant.* at tamen EGP ut dicat sino (e) D, *corr.* D^2 dicat sine BCEP ſine dicat G age ut dicat D 25 (ego) Me D fatear (o) E ID(QUOQUE) 26 QUIDUIS (o) A, *corr. rec.* impone BDG 27 ducere|| D hanc? uis BD amittere BCEGP amictere D POTERO (FERAM) 28 ut *inter lineas* D^2 ADME A a me *inter lineas* D^2 allegatum BDG (KUN)C 29 *In* A *us. dissectus est post* (ADDU)CAS 30 AECUM A (KOC? EXORE)M hoc *om.* BDEGP 31 dū ad hoc me G me *om.* D COMPERI(AR CKREME||?) chreme BEG creme D chremes CP 32. *Hic uersus primus erat folii tertii auersi Q. III codicis Bembini: cuius iam superior pars abscissa est usque ad exitum us.* 9 *scaenae quartae* 32 paululum BCDEGP

24. at tamen dicat sine: Donat. in lemm. 27. amittere: Donat. (a. *Par. et Ed. pr.*) et Eugraph. in lemm. 28. Eutych. p. 183 „ne a me credas allegatum hunc senem." 32. paululum: Donat. et Eugraph. in lemm.

Ψ CRITO. K CHREMES. A SIMO. Z PAMPHILVS.
SENES ·III· ADVLESCENS.

V 4 CR. Mítte orare. una hárum quaeuis caúsa me ut faciám monet,
Vél tu uel quod uérumst uel quod ípsi cupio Glýcerio.
CH. Ándrium ego Critónem uideo? cérte is est. CR. Saluos sís, Chremes.
CH. Quíd tu Athenas ínsolens? CR. Euénit. sed hicinést Simo?
CH. Híc. CR. Simo... SI. Men quaéris? eho tu, Glýcerium hinc ciuem ésse aïs?
CR. Tú negas? SI. Itane húc paratus áduenis? CR. Qua ré? SI. Rogas?
Túne inpune haec fácias? tune hic hómines adulescéntulos
Ímperitos rérum, eductos líbere, in fraudem ínlicis?
Sóllicitando et póllicitando eorum ánimos lactas? CR. Sánusne es?
SI. Ác meretriciós amores núptiis conglútinas?
PA. Périi, metuo ut súbstet hospes. CH. Sí, Simo, hunc norís satis,

V 4 Ψ. CRITO . *A* SIMO ·*H*· CHREMES · *Z* PAMPHI|LVS (SENES DVO ... Adot) **D** PAMPHILVS CRITO SIMO CHREMES **CEG** (SYMO **E**) (Crito . chremes . Symo . ſenes tres pamphilus adoleſcens **P**²) 1 que uiſ—mon& *in ras.* **G** 3 chritonem ego **E** uideo critonē **DG** certe, c *in ras.*, **D** chremes **D** chreme **BCEP** (t sic) *et in ras.* **G** 4 hiccine *in marg.* **G**² ſymo **BE** 5 Hic **D**, *corr.* **D**² CHR. hic. CRI. Simo (SIM.) men **C** CH. hic. SIM Simo men **P** *Simonis orationem a* men quaeris *incipiunt* (**B**?)**DEG** : *ordiendam esse ab* eho *statuit Bentleius* CR. Simo.. SI. Men quaeris? *Bothius* glicerium **E** ciuem hinc **DG** tunc (hinc) **C** 6 CHR. (ito) tu **C** qua (de) re **C** qua de re **BDEGP** 8 educatos **E** infraudē *in marg.* **G**² 9. *Ab hoc uersu incipit fragmentum Vindobonense* (**V**) 9 lactas **D**¹, at iactas **D**² iactas **E**¹ at lactas *corr. rec. in marg.* iactas **BCGPV** *In* **A** *superest exitus* Ψ. SANUSNEES sanusne es **BCDEGP** ſanus est ne es **V** 10 congluttinas **B** ,MNAS **A** 11 PA. *inter lineas* **V** symo **BCE** /MOKUNC NORISSATIS **A**

V 4. 3. saluus sis ,Crito': Donat. in lemm. 4. Non. p. 322. Prisc. II p. 65 „Quid—insolens." 9. Eutych. p. 193 „eorum ,animas' lactas." — lactas : Donatus. — Eugraphius : lactas] ... hoc est enim ,lactare' quasi consueto nutrimento decipere. uel ,lactas' (*sic*) per hypallagen, id est in ,iactationem' et superbiam mittis.

Nón ita arbitrére: bonus est híc uir. SI. Hic uir sít bonus?
Ítane adtemperáte euenit, hódie in ipsis núptiis
Vt ueniret, ántehac numquam? est uéro huic credundúm, Chremes.
PA. Ní metuam patrem, hábeo pro illa re íllum quod moneám probe.
SI. Sýcophanta. CR. Hem. CH. Síc, Crito, est hic: mítte. CR. Videat quí siet.
Sí mihi perget quaé uolt dicere, éa quae non uolt aúdiet.
Égo istaec moueo aut cúro? non tu tuóm malum aequo animó feres?
Nam égo quae dico uéra an falsa audíerim, iam scirí potest.
Átticus quidam ólim naui frácta ad Andrum eiéctus est
Ét istaec una párua uirgo. túm ille egens forte ádplicat
Prímum ad Chrysidís patrem se. SI. Fábulam inceptát. CH. Sine.

12 arbitrare **BC** sit uir **DGV** \R A. KICUIRSITBONUS **A** 13 Ita (ne) **C** Ita **P** attemperate **D** atēperate **V** uenit (e) **D**, *corr.* **D**[2] uenit **GV** ||||||||||||||||||| euenit **E** \IPSISNUPTIIS **A** 14 \NUM:QUAMESTU)ERO KUICCREDUNDUMCKREMES **A** uero *ex* uerum **C** chremes **DEP** chremeṣ **C** chreme **BV** creme **G** 15 *Ab hoc u. inde ea quae desiderantur in* **A** *uncis inclusa sunt* (NIMETUAM) quod illum **BCEP** 16 (A. SYCOPKAN)TA Sicophanta **E** Si||copanta (h) **V** sic rito **D** si crito **V** fi (c) crito **EG**, *corr.* **E**[2]**G**[2] 17 *bis scriptus est in* **A**, *ut prior incipiat* (SIMIKI PERG)ETQUAEUOLT, *alter* (SIMIKIPER)GETQUAEUOT (*sic*) uol *bis* **V** 18 (EGOISTAEC)MONEO **A** moneo *an* moueo? **E** moueo **BCDGPV**[1] (moue|| **V**) tu *om.* **E** TUUM **A** FERAS **A** 19 (NAMEGOQ)UAEDICO ego *om.* **BC** dixi (**B**?)**CDEGPV** AUDIERIṂ (s) **A**, *corr. rec.* audieris **BCDEGPV** iā *ex* nā **G** 20 (ATTICUSQUIDAM) naue *ex* naui **D** naue **BCEP** apud Andrum **BCEGP** 21 (ETISTAECU)NAPAR(UA) AEGENS **A** applicat **BEG** 22 *Hic uersus primus est integri folii quarti codicis Bembini.* chrisidis **BDEV**

12. hic uir sit: Donat. in lemm. (14. Diomed. p. 408 ‚Ut' aduerbium est modo .... modo optandi et significat ‚utinam', ut est „ut ueniret antehac"). 15. Prisc. II p. 61 „Ni metuam patrem." 17. pergit: Donat. in lemm. — Cf. Gratian. Decret. XIII 9, q. 1 „ne si pergitis dicere quae uultis audiatis quae non uultis." 19. Prisc. II p. 107 „Nam quae dixi uera an falsa audieris iam sciri potest." 20. Prisc. I p. 344 a naue uel naui. T. in A. „naui fracta apud Andrum insulam."

CR. Ítane uero obtúrbat? CH. Perge. CR. Tum ís mihi cognatús fuit,
Qui eúm recepit. íbi ego audiui ex íllo sese esse Átticum.
Ís ibi mortuóst. CH. Eius nomen? CR. Nómen tam citó tibi? PA. Hem,
Perií. CR. Verum hercle opínor fuisse Pháuiam: hoc certó scio,
Rhamnúsium se aiébat esse. CH. O Iúppiter. CR. Eadem haéc, Chremes,
Multi álii in Andro audíuere. CH. Vtinam id sít, quod spero. eho, díc mihi,
Quid eám tum? suamne esse aíbat? CR. Non. CH. Cuiam ígitur? CR. Fratris filiam.
CH. Certé meast. CR. Quid aïs? SI. Quid tu aïs? PA. Árrige aures, Pámphile.

23 SY. Itane, SY. *a corr. in ras.* **G** CH. Perge tu. CR. Is mihi *Bentleius* K. (CHR) PERGE Ψ. (CR) TUMIS **A** *cum rell., nisi quod* is *om.* **GV** 24 ibi ergo **D** ſe ciuē ēē atticū **GV** sese ciuem||esse acticam (a) **D** atticum esse **BCEP** 25 mortuust *Lachmannus* MORTUSEST **A** (A) mortuus (*om.* est) **V** Ψ. NOMENTAMCITOTIBIPKANIAKEM **A**. A. *notam add. corr. rec: sic etiam rell., nisi quod* Hem *Chremeti dant* (C. Hem — u. 26 phaniā *in marg.* G²) CR. Nomen tam cito tibi? PA. Hem Perii *Lomanus* CR. Nomen tam cito? PA. Phania. CHR. Hem Perii *Bentleius* 26 *In* **C** *ante* perii *manus saec. XIV*^mi *add.* Symo faniam **CE** certe **GV** 27 Ramnusium **BCDEGPV** iupiter **EV** CR. *om.* **V** CK(REMES?) **A** chreme **BCDGPV** haec (o chreme) hercle **E**, *corr. schol.* 28 allii **V** TUM AUDIUERE **A** (B?)**CEP** tum audiere **DGV** tum *eiecit Bentleius cum cod. Petrensi* eo **C**, *corr.* **C**² (h)eo **P** heo **E** eho *inter lineas schol.* **D** IDSIT Q(UODSPEROEKODICMIKI) 29 AIEBAT **A** *cum rell.* cu |||| iā **D** cui iā **E** filia *ex* filiū **V** igit(v) *in ras.* **D**² *In* **A** *us. dissectus est post* CUIAM(IGITUR) 30 QUIDUIS *Simoni dat et a* QUIDTUAIS *Pamphilum loquentem facit* **A** auris **C**¹**P** pāphilae **G** paphile **V** PAM(PKILE)

23. Donatus: 1. Itane uero obturbat] Si subdistinguiteur), ‚interstrepit' accipe: sin (si non *uulgo*) distinguitur), ‚euertit' intellegas. — 2. Itane uero obturbat] Potest „Itane uero?" subdistingui, et sic cum comminatione inferri „obturbat." — Eugraphius: Ita uero obturbat] Ita scilicet interloquitur. 25. Donatus. Phania] Hoc ita dicit Crito, ut nemo audiat, scilicet adhuc dubitans an ipse sit. — Idem: hem] Sunt qui putent Simonem dicere irascentem filio Critonem submonenti. 26. Donatus: Perii] Hoc Pamphilus post iracundiam patris. An Chremis est dolentis uel eius mentionem, uel quod in filiam paene peccarat. 27. Schol. Lucan. V 233 „Rhamnusium – esse." 29. Prisc. II p. 179 „Quid eam. Suamne esse dicebat. Non. Cuiam igitur?" 30. Donatus: arrige aures Pamphile] Hoc Simo uidetur dicere: ut alii putant, ipse

SI. Qui crédis? CH. Phania íllic frater méus fuit. SI. Noram ét scio.
CH. Is béllum hinc fugiens méque in Asiam pérsequens proficíscitur:
Tum illám relinquere híc est ueritus. póst *ibi* nunc primum aúdio
Quid illó sit factum. PA. Víx sum aput me: ita ánimus commotúst metu
Spe gaúdio, mirándo tanto tám repentino hóc bono.
SI. Ne istám multimodis tuam ínueniri gaúdeo. PA. Credó, pater.
CH. At mihi únus scrupulus étiam restat, quí me male habet. PA. Dígnus es
Cum tuá religione, ódium . . nodum in scírpo quaeris. CR. Quíd istuc est?

31 *In* **DGV** *hic uersus scriptus est post u.* 32, *in* **D** *uero signis appictis error indicatus.* QUIDCREDIS **A** ille **BCDEGPV** FRATRĖ (E *supra*) **A**, *corr.* **A**[1] NORA(METSCIO) 32 KIS **A**, K *induxit corr. rec.* If *in ras.* **G**[2] hinc bellum **BCEP** hinc bellum tum fugiens **DGV** P(ROFICISCITUR) 33 reliquere **V** ueritus, us *ex corr.* **E** post ibi *Lachmannus* POSILLA (t *supra*) KU(NCPRIMUMAUDIO) (n *supra*) **A**, *corr. rec.* postilla nunc **BCDEGPV** 34 ANIMUS COMMOTUSTMETU) 35 mirando *add.* **E**[2] tanto hoc **DGV** hoc tanto **BCEP** TANTUM (o *supra*) **A**, *corr. rec.* BO(NO) 36 ne istam (sa *supra*) **C** Sane istam **BDEGV** multis modis **BCDEGPV** tua **V** INUENIRE **A** gaudeo, eo *ex corr.*, **E** CR(EDOPATER) 37 MALE(KABET *Z.* DIGNUSES) 38 odium **C**, *corr.* **C**[2] odio, o *in ras.*, **P** odio **D**[1], at odium scdm donatū *schol.* odio **BEGV** queres (i *supra*) **V** Ψ. (QUIDISTUCEST)

sibi Pamphilus. — Diomed. p. 451. Donat. p. 394. Seru. in Aen. I 149. II 303. XII 618. Pompei. Comm. p. 293. Martian. Cap. V 6, 517 K. Lex. Maii p. 58. 495 „arrige aures Pamphile.“ 31. ille: Eugraph. in lemm. 34. Donat. in II 4, 5 „,non' sum apud me.“ 35. Donatus: ἀσυνδέτως distinguendum est „spe gaudio.“ ut separatim inferatur. — tanto hoc Donati *Par.* in lemm. (hoc tanto *Ed. pr.*). — hoc tanto: Eugraph. in lemm. 36. Ne istam: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Non „multis modis inueniri“ (gaudeo *add. Ed. pr.*), sed „tuam inueniri.“ alii: „multis modis tuam inueniri gaudeo“ (sed non inueniri gaudeo *add. Ed. pr.*). — multimodis: Eugraph. in lemm. 37. Prob. de nom. exc. p. 212 „At—habet“ (etiamnunc). — Incert. de orthogr. p. 2799 P: T. masculine scrupulum retulit. — 37. 38. Non. p. 379 „dignus—quaeris.“ — Cledon. p. 1901 dignus illam rem. T. „dignus Cum—quaeris.“ — Donatus: dignus es cum tua religione odium] [aut dignus odio] Aut accusatiuus pro ablatiuo est positus, pro ,odio': aut separatim „odium“ legendum, ut sit ,dignus qui male habearis'. — Pompei. Comm. p. 173 „dignus Cum—quaeris“ (qui nodum). — Idem p. 188 dignus illam rem legimus in T. „dignus es cum tua religione odium.“ 38. Lex Maii

CH. Nomén non conuenít. CR. Fuit hercle huic áliut paruae.
CH. Quód, Crito?
Numquíd meministi? CR. Id quaéro. PA. Egon huius mémoriam patiár meae
Voluptáti obstare, cum ego possim in hác re medicarí mihi?
Héus, Chremes, quod quáeris, Pasibúlast. CH. Ipsa eást.
CR. East.
PA. Ex ípsa miliéns audiui. SI. Omnís nos gaudere hóc, Chremes,
Te crédo credere. CH. Íta me di ament, crédo. PA. Quid
restát, pater?
SI. Iandúdum res reddúxit me ipsa in grátiam. PA. O lepidúm patrem!
De uxóre, ita ut possédi, nihil mutát Chremes? CH. Causa
óptumast:
Nisi quíd pater aït áliut. PA. Nempe id? SI. Scílicet. CH.
Dos, Pámphile, est

39 qd **V** chrito **DV** PA(RUAE. K. QUODCRITO) 40 MEMISTI **A** egone **CDEGPV** MEMO(RIAMPATIARMEAE) 41 quom egomet **DV** cum egomet **EG** MEDICA(RIMIKI) 42 KEUSCKREMES (*om.* non patiar) **A** Non patiar heus chreme **BCDEGPV** Pasibula (*om.* est) *Fr. Fabricius* Pasiphilast *Fleckeisenus* PASIBULAST **A** *cum* **CGPV** pa||sibula est **B** passibula est **DE** K. IPSAST. Ψ. EA(ST) **A** CH. Ipsa est. CR. Ea est **BCP** Ψ ipsa ē H. ea ē, *nominum notae in ras.*, **D** CRI Ipsa ē **C**. Ea ē **EG** Cri. ea ē||. CH. ipſa ē **V** Pasibulast. CR./CHR.} Ipsa east *Bothius* 43 milies *ex* miliens **C**[2]**P** milies **BEG** miles **V** CK(REMES?) **A** chremes **BCDP** chreme| **E** chreme **GV** 44 CEDERE **A** di bene ament **CEP** di bene habent (ament *supra*) **B** quod restat **BCDGPV** RES(TATPATER) 45 IANDUDUM **A** REDDUXIT **A**, *alteram* **D** *induxit corr. rec.* reduxit **BCDEG**[2]**PV** (reducit (x *supra*) **E** duxit **G**[1]) ipsa me **BC** ingratia **V** OLEP (IDUMPATREM) 46 mutat *ex* mittat **V** mutae (t *supra*) **C**, *corr.* **C**[2] 47 aliud ait **BCEP** Z. NEMPE IIDSCILICET **A**, ID *induxit corr. rec.* Z nempe A id scilicet **D** *cum* **GV** P. nempe. SV. at ſcilicet **E** PA. nempe. SI. scilicet **BCP** pamphili est **DGV**

p. 121 cirpus dicitur a carpo. .i. ‚uincus'. unde T. „quaeris nodum in cirpo." 40. Prisc. II p. 62 T. ‚in Phormione': „Numquid meministi." 42. heus Chremes: Donat. in lemm. 43. Prisc. I p. 358 Omnium qui tam nominatiuum quam genetiuum similem habent, eorum accusatiuus raro in ES, frequenter in IS solet terminari. T. in A. „omnis nos gaudere." — Chreme: Donat. in lemm. 44. quod restat: Donat in u. 36 et in lemm. — quid restat: Eugraph. in lemm. 45. o lepidum caput: Donat. in lemm. — 47. Donatus: nempe. scilicet] „nempe" et „scilicet" dicentes manu uel uultu

Decém talenta. PA. Accípio. CH. Propero ad fíliam. eho mecúm, Crito:
Nam illám me credo haud nósse. SI. Cur non íllam huc transferrí iubes?
PA. Recte ádmones: Dauo égo istuc dedam iám negoti. SI. Nón potest.
PA. Qui? SI. Quía habet aliut mágis ex sese et máius. PA. Quíd nam? SI. Vínctus est.
PA. Patér, non recte uínctus est. SI. Haud ita iússi. PA. Iube solui óbsecro.
SI. Age fíat. PA. At matúra. SI. Eo intro. PA. O faústum et felicém diem!

Θ CHARINVS. Z PAMPHILVS. Γ DAVOS. ADVLESCENTES II SERVOS V 5

CH. Prouíso quid agat Pámphilus: atque éccum. PA. Aliquis me fórsitan
Putet nón putare hoc uérum: at mihi nunc síc esse hoc uerúm lubet.

48 tan||lenta **V** propero *ex* propera **E** adfilia **V** heo **V** chrito **BD** 49 haut[d] **C**, *corr.* **C**[2] tranferri **G** *In* **P** *us exit in* transferri 50 ammones **BE** NEGOTII **A** negotii iam **E** potet[s] **V** potes **C**[1] 51 Qui [non post te] **D** Qui non potest **BCEGP** quia aliud magis habet **D**[1]**GV** (qui|| **D**) uinctus *in ras.* **E**[2] 52 haut[d] **C** IUBEO **A**, o *induxit corr. rec.* solue **V** 53 (AGEFIAT) felicem [hunc] diem **G**, hunc *add. schol.* felicem hunc diem **BCDEPV**
V 5 Θ CHARINVS Z PAMPHI|LVS Γ DAVVS | ADOLESCENTES II SERVVS **D** CHARINVS PAMPHILUS DAVVS **CPE** C. CHARI[N]VS. PÃ. PAMPHILVS ADOLES|[te]CENS ·II· D. SERVVS. DAVVS **V** CHARI'VS. PÃPHIŁ **G** 1 Θ PROUIS)O me forsitan Putet *G. Hermannus* forsitan me putet *libri* (FORSITAM **A** forsitan *ex* forsitam **C** me *om* **V**), *ut in* **AP** *us. exeat in* putet, *in* **V** *scriptum sit* putet Non 2 (NONPU)TARE sic *om.* **BCP**

dotem significant, quod mox intellegit Chremes. alii *ἀπὸ τοῦ* „scilicet" Chremetis faciunt personam. — Idem: dos ‚Pamphili' est] Id est Pamphilo pro uxore dabuntur decem talenta. 53. Non. p. 426 „o faustum—diem."
V 5 Donatus: Haec scena alterum generum Chremeti comparat, ne aut Charinus tristis recedat aut non prouisum uideatur Philumenae. (*Sed u. V* 6 *in.*) 1. aliquis forsitan: Eugraph. in lemm.

Égo deum uitám propterea sémpiternam esse árbitror,
Quód uoluptates eórum propriae súnt: nam mihi immortálitas
Pártast, si nulla aégritudo huic gaúdio intercésserit.
Séd quem ego mihi potíssumum optem, cuí nunc haec narrém, dari?
CH. Quíd illut gaudi est? PA. Dáuom uideo. némost, quem mallem ómnium:
Nam húnc scio mea sólide solum gáuisurum gaúdia.

V 6 DA. Pámphilus ubi nam híc est? PA. Daue. DA. Quís homost? PA. Ego sum. DA. O Pámphile.
PA. Néscis quid mihi optígerit. DA. Certe: séd quid mihi optigerít scio.
PA. Ét quidem ego. DA. More hóminum euenit, út quod sim nanctús mali

3 (EGODEOR?)UM deorum uitam **DGV** uitam deorum **BCEP** eapropter *Bentleius cum Seruio* PROPTEREA **A** **BCDE²PV** preterea **E¹** ꝑterea **G** 4 (QUODU)OLUPTATES 5 (PARTAST) Parata ē **DG** Pa||rata ē **V** nulla umquam egritudo **D** GAUDIA (o *supra* A) **A**, *corr. rec.* 6 (SED QUEM) mihi ego **G** potissimum mihi **BCEP** exoptem **BCDEGPV** cui nunc **DGV** NUNCCUI **A** **BCEP** 7 (Θ. QUIDIL)LUT dauam **D** dauon **V** NEMOST (e *supra* O) **A**, e *add. corr. rec.* malim **BCDEGPV** 8 (NAMH)UNC

V 6 *Non est noua scaena in* **A** **BCEP** *Γ* DAVVS *Z* PAMPHILVS| *Θ* CHARINVS SERVVS ADOLESCENT̄ ·III· **D** DAVVS. PĀPHIL. CHARINVS **G** D. DAVVS. SERVVS. PĀ. PAMPHILVS. CA. CHARINVS. ADOLESCENS. DVO (te *supra*) **V** 1 (Γ. PAMPH)ILUS HINC **A**, N *deleuit corr. rec.* homo? (*om.* est) **V** O *om.* **BCP** o pam(phile) *in ras.* **V** 2 (NESCIS) optigerit **BCP** *cum* **A** 3 (Z. ETQUIDE)M hominūenit **G** homnunū euenit **V** q̣d *ex* qđ **D** na||ctus **CP** nactus **BV** natus (c *supra*) **E** nat' **G**

3. deorum *et* propterea: Donat. *bis* in lemm. (p. *Par. et. Ed. pr.*). — Eugraph. in Heaut. IV 3, 12 „deorum uitam propterea sempiternam esse arbitror." 3 4. Non. p. 361 „Ego deorum uitam propterea sempiternam arbitror, Quod ‚uoluntates' eorum propriae sunt." — Seru. in Verg. Ecl. 7, 31 „Ego d. u. eapropter s. e. a. Quod eorum uoluptates propriae sunt." 4. Seru. in Aen. I 73 „Quod — sunt." 5 Arusian. p. 243. Prisc. II p. 107 „si — intercesserit." 7. Donatus: Quid (Quod *Par.*) illud gaudii est] In aliis Daui persona infertur. 8. Arusian. p. 232 „hunc—gaudia" (solum solide).

V 6. Donatus: In hoc actu mira arte ea quae restant de comoedia breuiter explicantur et designantur duorum sociorum binae nuptiae. 2. certe: id scio quid mihi obtigerit: Donat. in lemm. 3. quod sim nactus: Donat. in lemm.

Príus resciscerés tu, quam ego illut quód tibi euenít boni.
PA. Glýcerium mea suós parentes répperit. DA. Factúm bene. CH. Hem.
PA. Páter amicus súmmus nobis. DA. Quís? PA. Chremes. DA. Narrás probe.
PA. Néc mora ullast, quín eam uxorem dúcam. CH. Num ille sómniat
Éa quae uigilans uóluit? PA. Tum de púero, Daue.. DA. Ah désine.
Sólus est quem díligant di. CH. Sáluos sum, si haec uéra sunt.
Cónloquar. PA. Quis homóst? Charine, in témpore ipso mihi áduenis.
CH. Béne factum. PA. Audisti? CH. Ómnia. age, me in tuís secundis réspice.
Túos est nunc Chremés: facturum quaé uoles scio esse ómnia.
PA. Mémini: atque adeo lóngumst illum me éxspectare dum éxeat.
Séquere hac me intus: apud Glycerium núnc est. tu, Daue, ábi domum,
Própera, accerse hinc qui aúferant eam. quíd stas? quid cessás? DA. Eo.

4 (PRIUSR)ESCISCERESTU A 5 (GLYCERIUMMEA A Mea glycerium **BCDEGPV** (glic. **EV**) reperit **DV** o factum **BCDEP** 6 (Z. PATERAMIC)US cremeſ **E** narres **D** 7 (NECMOR)ASTULLA A Nec mora ulla est **BCDEGPV** quin iam uxorē **BCP** uxorē eā **V** 8 u^{o}aluit **D** tu de **E** aha **DV** 9 di *inter lineas* **C**² DII A dii diligant **V** Sau^{l}uf **G**, *corr.* **G**² SALUUS A ^{uera} uentura sunt **D** 10 Adibo et conloquar **DEGV** (conloqu^{a}or **V**) Adibo et colloquar **BCP** qui **G** OCKARINE A *cum. rell.* mihi *om.* **BCP** 11 AUDISTIN A **D**¹ hem audistin **BC²D²EGV** em audistin **C¹P** secundis rebus **BCDEGPV** respice o pamphile **E** 12 TUUS A 13 nos illum expectare **BCDEGPV** 14 me hac **V** me. intus *interpunxit Bentleius* ^{put}AGLYCERIUMNUNCTUDAUE A, aput *effecit corr. rec.* apud glycerium nunc est tu daue **BCDEGPV** (glic. **E**) domū *ex* dominū **V** 15. Propere **BCDEGPV** accerſi **V** ^{a}em **C** eo || || **E**

5. Mea Glycerium: Donat. in lemm. 11. in tuis secundis rebus: Donat. et Eugraph. in lemm. 13 Longum est illum exspectare (*om.* me): Donat. in lemm. 14. Sequere me intus apud Glycerium: Donat. in lemm.

Ne éxspectetis dum éxeant huc: íntus despondébitur:
Íntus transigétur, siquid ést quod restet. ω. Plaúdite.

Z. NEEXSPECTETIS **A** Z. Ne expectetis **D** PÃ. Ne expectetis **V** Ne expectatis **BC** DUMEANT **A** hu||c **P** desponsabit **V** 17 transietur **D** restat **DEGV** ω. PLAUDITE **A** ω plaudite **B** ω plaudite **D** (*in quo quatuor scholia addita sunt* 1. ūba calliopii 2. finis fabulę 3. Calliopius recensui i. recitaui hanc fabulā 4. finita fabula in theatro recitator fabulę aiebat) plaudite (*om.* ω). Calliopius recensui **G** Calliopius. plaudete **V** ω plaudite **C** (uerba calliopii *add. schol.*) ω plaudite. **P** (calliopei9 recensui *add. schol.*) ω plaudite. calliopius recensui **E**

TERENTI ANDRIA FINITA **A** TERENTII AFRI ANDRIA FELICITER EXPLICIT **B**

TERENTII AFRI EXPLICIT ANDRIA FELICITER **C**[2]

P. TERENTII AFRI CALLIOPIUS RECENSUI ANDRIA EXPLICUIT **D** P. TERENTII AFRI. ANDRIA FINIT **E**

FRI BUBLII TERENTII. ANDRIA FINIT **G** TERENTI AFRI EXP. ANDRIA FELICITER **P**

P. TERENTI AFRI ANDRIA EX|PLICUIT **V**

17. Donat. in Ad. III 5, 51: aliud significat „eamus intro," ubi dicitur „intus despondebitur—restet." — Seru. in Aen. VI 890 Confert in compendium narrationis prolixitatem. sic T. propter longum actum ait „intus despondebitur — restat." — restat: Donat. *bis.* in lemm.

ALTER EXITVS SVPPOSITICIVS

Donatus in u. 13: atque adeo longum est illum exspectare] Quia et audacter e artificiosissime binos amores duorum adulescentium et binas nuptias in una fabula machinatus est, et id extra praescriptum Menandri, cuius comoediam transferebat: idcirco aliud in proscaenio, aliud post scaenam retulit, ne uel iusto longior fieret uel in eandem [καταστροφὴν bini amores *add. Ritschelius*] propter rerum similitudinem cogerentur. — Idem in u. 14: Sequere me intus apud Glycerium] Iam post scaenam itur, quia ulterius in proscaenio nihil agitur. — Idem: tu Daue abi domum] Hi uersus usque ad illum „gnatam tibi meam Uxorem" negantur Terentii esse, adeo ut in plurimis (pluribus *Ed. pr.*) exemplaribus bonis non inferantur.

Eugraphius: Age me in tuis secundis] Exhortatur Charinus Pamphilum ut auxilium sibi praebeat. „In secundis" inquit „rebus tuis respice me," habes in potestate Chremetem, omnia potest facere ille quae tu uoles. Post hunc uersus sequuntur continentes illam sententiam, quemadmodum itum est ad Chremetem, quemadmodum exoratus Charino promiserit filiam. Sed hos tollendos esse uersus persuadet quod sequitur: „Memini atque adeo longum est exspectare dum exeat." Si enim acta sunt ista omnia in publico, quo modo [illud *add. Ritschelius*] dici potest, maxime cum sequatur: „Ne exspectetis, dum exeant huc: intus despondebitur, Intus transigetur, si quid est quod restat." Ergo cum legerimus primum: „Tuus nunc Chremes: facturum quae uoles scio esse omnia": continuo debemus subiungere: „[Memini] atque adeo longum illum exspectare, dum huc exeat." Ita enim integritas fiet sensus sublatis uersibus qui intus gesta ‚retinebant' (continebant *Grauertus*).

Videnda est de hoc „gemino exitu Andriae Terentianae" Fr. Ritschelii in Parerg. Plaut. et Terent. dissertatio X. Codices quos adhibuimus hi sunt α Altorfinus olim, nunc Erlangensis, saeculi XI^{mi} teste Doederlino, qui in progr. Erlangensi a. 1839 *accuratius hos uersus typis excudendos curauit quam factum est a Murrio Bibliothec. Norimberg. Memorab. uol. III p.* 75. *β Ebnerianus saec. X^{mi} teste eodem Murrio, qui uol. II p.* 135 *„uersus scenae ineditae" exscripsit. γ Marcianus* 244 *bibliothecae Laurentianae saec. XII^{mi}. δ Ambrosianus* **G** 130 *inf. saec XIV^{mi}. ε Ambrosianus* **A** 33 *inf. perfectus a.* 1408: *cuius scriptor haec adnotat: „Hanc ſcenam nuſquam alibi uidi ꝑterquam in codice Terentii qͥ ē in cateniſ apud ſcm dominicum Bononie. Ubi ip̄a; repperi de littera admodū antiqua, ſuperaddita tamen uidebatur poſt perfectum opuſ ſicut et hic. Que an fuerit Terentii uiderunt* (*sic*) *alii. Ego uero hic tranſcribendam duxi q̄ ī uetuſtiſſimo codice et antiqua ualde littera ſcripta erat." Ex hoc codice* (ε) *scaenam suppositiciam a Guyeto descriptam esse fere certum est.*

V 6,13 Mémini atque adeo lóngumst illum me éxpectare, dum éxeat.
Séquere hac intus: ápud Glycerium núnc est. [sed eccum exít foras.]

PAMPHILVS. CHARINVS. DAVVS. CHREMES.

PA. Te éxpectabam. est dé tua re quód agere ego tecúm uolo.
Óperam dedi ne me ésse oblitum dícas tuae gnatae álterae.
Tíbi me opinor ínuenisse dígnum te atque illá uirum.
CHA. Ah,
Périi, Daue: dé meo amore ac uíta [nunc] sors tóllitur.
CHR. Nón noua istaec míhi condicio est, sí uoluissem, Pámphile.
CHA. Óccidi, Daue. DA. [Áh] mane. CHA. Perii. CHR. Id
quám obrem non uolui éloquar.

Subscriptio Calliopius resensui *scaenam praecedit in γδε* Pamphilus. Chremes. Carinus. Dauus *β* Pamphilus. Cremeſ. Charinuſ. Dauuſ *ε* Pamphylus *α Personarum indicem om. γδ Interlocutores per scaenam non sunt indicati in αβγδ* 1 P. Te *Guyetus* tecum *om. β* 2 Opera *γδ* Dedi operam *Guyetus* 3 illa. uēr *α* illauer *γδ* uirum *om. β* 3. 4 (carin'') Ah. perii *ε* CHA. Daue, ah perii *Guyetus* A perii *γ* Apperii *δ* Perii *αβ* 4 de meo daue *δ* nunc sors *Guyetus* nunc *om. libri* 5 (cremeſ) Non noua mihi istec *ε* CHR. Non noua istec mihi *Guyetus* (carin'') Non noue istaec mihi *αβγδ* (iſthaec *β* istec *γδ* michi *γ*) 6 Occidi daue perii *ε* CH. Occidi Daue. perii *Guyetus* Occidi daue mane perii *αβγδ*

Nón idcirco quód eum omnino affínem mihi nollem. CHA.
Hém. DA. Tace.
CHR. Séd amicitiae nóstrae quae est a pátribus nostris trádita
Nón aliquam partém, set uolui adáuctam tradi líberis.
Núnc cum copia ác fortuna utríque ut obsequerér dedit,
Detúr. PA. Bene factum. DA. Abi átque age homini grátias.
CHA. Salué, Chremes, amícorum meorum ómnium
†Mihi agissime. quid? mihi non minus est gaudio,
†Quam [mihi euenisse] quod expeto, [erga me tuum]
Me répperisse, ut hábitus antehac fúí tibi,

(mene δ?) DA. opperire *Bothius* DA. ah mane *Ritschelius* id quamobrem[cre] ε CHR. sed id *Guyetus* ad quamobrem δ id quamobrem αβγ 7 iccirco αβ hem[dauuſ] tace ε omnino *om. Guyetus* P. hem tace *Guyetus* CH. hem. D. tace *Bothius* 8 Sed ε[cremeſ] CHR. Sed *Guyetus* amicitiea nostra γ amicitia nostra αβδε nobis tradita *Ritschelius* 9 Non aliquam αβ Noƀ aliquam γδ Nam aliquam ε set uolui *scripsi* studui δ studii αβγε adductam αβγδε credo adauctam ε *in marg.* 10 cum *om.* γδ atque fortuna ε obsequerer *Grauertus* obsequeretur *libri* 11 *Ab hoc uersu inde distinctio uersuum diuersa est in libris: ita in* αβ: 1, Detur—chremes 2, Amicorum—agissime 3, Quid—expeto 4, Me—animum 5, Quoadcumque—tute 6, Existimaueris-licet 7, Alienus—tibi 8, Mea—spondeo: *ita in* δ: *in* 1. 2. 3 *conspirat cum* αβ 4, Me—tibi 5, Animum—existimaueris 6, Id-licet 7, Alienus—philomenam 8, Uxorem—spondeo (*De* γ *nihil notaui nisi u.* 2. *exire in* omnium m[i], *u.* 3. *in* expecto, *u.* 4. *in* animū carine): *ita denique in* ε: 1, Factum—gaudio 2, Quam—fui 3, Tibi—erit 4, Tute—licet 5, Alienus—meam 6, Philomenam—spondeo: *a quo in hoc tantum recedit Guyetus, quod u.* 1 *post* meorum *dispescit* 11 detur[pā] bene. Factum ε P. bene Factum *Guyetus* *Ab* adi (*sic*) *Daui orationem incipit Ritschelius* ibi atque γδ homini age gratias α age gratiaſ homini ε hoīū δ[charin⁹] 12 Salue cremeſ ε CHA. ſalues chremes *Guyetus* salues γ salues αβδ meorum amicorum omnium *Grauertus* 13 m[i] Agissime γ mihi agissime αβδε (michi αδ) mihi carissime *Zeunius* aequissume *Fleckeisenus praeeunte G. Hermanno* Quid michi comminus α quod michi non minus γ Qđ m[i] ñ min⁹ δ Quod mihi comminus β qđ mihi comin⁹ ε gaudio | credo gaudeo ε Quid [dicam? nam illud] mihi non minus est gaudio *Ritschelius* 14 quam id quod abs te expeto αβ quam id quod abs te expecto γδ Quam qđ a te expecto ε Quam [mi euenire nunc] id quod ego abs te expeto *Ritschelius* 15 [h]abitus γ habitui αβ fui. Tibi ε

Animúm. CHR. Charine, quom ád eum tuum applicáueris .
Studium, éxinde ut erit túte existimáueris.
PA. Id ita ésse facere cóniecturam ex mé licet.
CHA. Aliénus abs te támen qui tu esses nóueram.
PA. Ita rés est. CHR. Gnatam tíbi meam Philúmenam
Uxórem et dotis séx talenta spóndeo.

V 6, 16 DA. Ne éxspectetis dum éxeant huc: íntus despondébitur,
Intus transigétur siquid ést quod restet. ω Plaúdite.

16 Aĩum carine qꝫ adcumq; applicarıſ δ animū carine Qđ | adcumq applicaris γ animum. Quoadcumque applicaris αβ qͦad eūq; applicarıſ (*om.* animum) ε (quo ad eumque applicaris *Guyetus*). [Eundem tuum] animum. PA. Quom ad eum te applicaueris *Ritschelius* 17
exinde interit αβ 18 facere ex me coniecturam ex me licet ε *Hunc uersum post u.* 19, *quem Chremeti attribuit, posuit Ritschelius* 19
tamen. quis α q ε (qui γ?) quis βδ noueram α noueras βγδε 20
carin⁹ cremeſ
ita reſ eſt. gnatam ε CHR. Gnatam *Guyetus* philomenam δε 21
totis ε spondeo. Dulcia que docuit fictor r̃. respice uerba | Mulceat ut dulcis mentem conſcripcio heri. Andria finit: δ Publii terencii afri andria finit | Dulcia quę docuit finctor n̄e respice uerba | Mulceat ut dulcis m̄te c̄scriptio heri γ

EVNVCHVS

INCIPIT		EUNUCKUS		TERENTI
ACTA	LUDIS	ROMANIS	M	IUNIO
LUCIO	IULIO	AEDILIB.	CURULIB	EGIT
LUCIUS	AMBIU..S	LUCIUS	KATILIUS	PRAEN
TIBIS	DUABUS	DEXTRIS	GRAECA	
MENANDRU		FACTA	SECUNDA	
MODOS	FEC..		F. ACCUS	MARC
UALER		FAN	COS	

Sic A *scriptura admodum euanida: u.* 4 AMBIUIUS, *u.* 7 FLACCUS MARCO, *u.* 8 UALERIO G. FANNIO *supplendum esse apparet: u.* 7 *fueritne* FECET *an* FECIT *incertum est; sed excidisse aliquid post hanc uocem ex ordine columnarum colligas.*

ACTA LUDIS	MEGALENSIBUS
L. POSTUMIO	ALBINO
L. CORNELIO	MERULA
AEDIL. CUR	EGERE
L. AMBIUIUS	TURPIO
L. \ANTILIUS	PRAENESTINUS
GRAECA	MENANDRI
ACTA	SECUNDA
MODULAUIT	FLACCUS. CLAUDI
TIBIIS DUAB.	DEXTRIS
M. UALERIO	C · MUMMIO. FANNIO CO‖S

Sic **C**: *eadem est uersuum distinctio in* **BP**: *nisi quod in* **B** *a latere secundi uersus maioribus litteris scriptum est* INCIPIT EUNUCHUS: *tum u.* 3 *alterius aedilis nomen om.* **B**[1]**P**, L. CORNELIO... *add. schol.* **B** *in marg: denique in* **B** *a* FANNIO *ultimus us. incipit: relliqui codices singula cola non distinguebant. — Ante u.* 1 EVNVCHVS INCIPIT **D** EV-N^{V}UCHS INCIP̄ **G** INCIPIT EUNUCHUS **E**. 1. MEGALENSIB: **G** 2. L. *om.* **P** POSTUMO **D** ALDINO **G** 4. AEDIL. CURULE **D** AEDIL.$^{IB'}$ CURUL.$^{IB'}$ **G** AEDILIBUS CURULIBUS **E** ÆGERE **B** 5. L. *om.* **E** ĀBIUIUS **G** 6. L. ATILIUS **DEP** L. \AT=TILIVS **B** LATILIUS **G** PRENESTINUS **D** P̄NESTINUS **G** P̄NESTIN' **E** 7. GRECA **BDEG** 8. SCD̄Ā **G** 9. MODULAŪ FLACC' **G** 10. DUABUS **DE** 11. M. *om.* **E** M^{ARCO} **P**, *corr.* **P**^{2} G. MUMMIO **B** GAIO NUMMIO **E** C. MŪNIO **G** C^{ORNELIO} **P**, *corr.* **P**^{2} FANIO **E** COSS **BDGP** CONSULIBUS **E**

PERSONAE.

PHAEDRIA ADVLESCENS
PARMENO SERVOS
THAIS MERETRIX
GNATHO PARASITVS
CHAEREA ADVLESCENS
THRASO MILES
PYTHIAS ANCILLA
CHREMES ADVLESCENS
ANTIPHO ADVLESCENS
DORIAS ANCILLA
DORVS EVNVCHVS
SANGA SERVOS
SOPHRONA NVTRIX
DEMEA SENEX.

Tabula personarum in nullo libro praemittitur. Patri Phaedriae et Chaereae nomen DEMEA *indidimus auctoritatē codicis Bembini moti* (u. V 5): *ceterum conferendus est Donatus ad eum locum:* Annotandum quod huius senis nomen apud Terentium non est: apud Menandrum Simon dicitur. *Aediculam personarum non habent pictam* **CP**: *neque spatium uacuum relictum est in* **B**

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Sorórem falso díctitatam Tháïdis
Id ípsum ignorans míles aduexít Thraso

Deest haec periocha in **BCDEP**: *in* **D** *post exitum Adelphorum haec leguntur* P. TERENTI AFRI | ADELPHOE EXPLICUIT | INCIPIT EIUSDEM EUNUCHUS | FELICITER ·ARGUMENTUM: *sequuntur sine inscriptione prologi uss.* 30—45, *quos praemisso* PROLOGUS *titulo uss.* 1—29 *et didascalia excipiunt. Idem ordo turbatus est in* **G**, *in quo quidem uersum* 29 *prologi sequitur* ARGUMĒTUM. *In* **C** *post didascaliam manus saeculi undecimi haec posuit* Meretriſ adoleſcentē cui' mutuo amore tenebat^v excluſit: eiq; reuocato excluſioniſ cauſaſ reddidit: Ei' frater minor natu uirginem quā miles meretčī dono miserat amare cepit: deduct'q. ī domū meretčis ꝑ eunuco uiciat: .. itaq; cognita cū .... se meretrix doleret. ab eodem adulescēte placatur. Intuentuq: frᵒis ei' cognitā ciuem athenienſem dux̄ uxorem: Miles q̄q̄ in partē meretricii amoris recept⁹ illuditur. —

2 ABDUXIT **A** traſo **G**

Ipsíque donat. érat haec ciuis Áttica.
Eidem eunuchum, quem émerat, tradí iubet
Thaïdis amator Phaédria ac rus ípse abit
Thrasóni oratus bíduum concéderet.
Ephébus frater Phaédriae puéllulam
Cum déperiret dóno missam Tháïdi,
Ornátu eunuchi indúitur (suadet Pármeno),
Intro íuit, uitiat uirginem. sed Átticus
Ciuís repertus fráter eius cónlocat
Vitiátam ephebo: Phaédriam exorát Thraso.

3 AERATKAECCIUES **A** haec *om.* **G** 4 IDEM **A** 5 taidiſ **G** ac—abit *om.* **G** ABIIT **A** 6 c̄cedere **G** 7 puellā **G** 8 reperiret **G** 9 ſuadet parmeno *pos*t uirginē *u.* 10 *habet* **G** 10 INTROIIT **A** introit **G** 11 ciuiſ inprimiſ reptuſ **G** eius *om.* **G** 12 *Post* phedrya exorat thraſoni, (*sic*) *in eodem uersu pergitur in* **G**: phedria amator thaidiſ excluſuſ ab illa heſterno die & iterū reuocatuſ apud ſe loqt audiente parmeno ſeruo ſuo EVNV|CHS INCIP̄ ACTA (*sequitur didascalia*)

PROLOGVS.

Si quísquam est, qui placére se studeát bonis
Quam plúrimis et mínime multos laédere,
In hís poëta hic nómen profitetúr suom.
Tum síquis est, qui díctum in se incleméntius
Exístimauit ésse, sic exístimet,
Respónsum, non dictum ésse, quia laesít prior,
Qui béne uertendo et eásdem scribendó male

Prologum a **C**[1] *omissum addidit* **C**[2] *post exitum Andriae. In* **P** *triginta uersus priores in altero duorum foliorum recentiorum, in quibus corrector partem Andriae omissam (IV 5, 9 — V 2, 12) suppleuit, non separati a praecedentibus perscripti sunt: uss.* 31—45 *scripti a* **P**[1] *sine titulo didascaliam sequuntur. In* **D G** *uss.* 30—45 *positi sunt ante uss.* 1—29. *De* **E** *u. ad u.* 30.

PROLOGUS EUNUCHI INCIPIT **B** PROLOGUS EUNUCHI **C** EST (qui) PLACERE STUDEAT (se *om.*) **A**, qui *add. corr. rec.* se *om.* **P** 2 moltos (u) **C** 3 In if **G** SUUM **A** 5 EXISTIMAUIT **A C E G P** Existumauit **B** Existima (t) **D**, *corr.* **D**[2] Existimarit *Bentleius* Existimabit *Muretus* exiftimet fciat ¯fumat **B C D E G** (prefumat **E**) 6 dic||t̄' **C** qu||ales it prius, prius *in ras.*, **D** quale sit prior (us) **C**, *corr.* **C**[2] qualē sit pu (r') **P** quale sit prius -**B E G** 7 easdē||conscribendo **D** eafdē c̄fcibendo (r) **G** eas describendo **B C** easdem male scribendo **E**

1. Si quisquam est qui placere studeat bonis: Donat. in lemm. — 1. 2. Non. p. 519 Veterum memorabilis scientia ‚paucorum' numerum pro bonis ponebat, ‚multos' contra malos appellabant. T. in E. „Si—plurimis." — Eugraphius: bonis Quam plurimis) Quidam intelligunt ‚quam plurimis bonis.' nos intelligamus †extrinsecus ‚plurimos,' nihil aliud posuisse nisi malos. boni enim admodum pauci sunt. ita quod dixit in numero „plurimis," qualitatem potius declarauit. — Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Si—laedere." — 1—3. Donat. in I 2, 88. Andr. I 1, 28. IV 1, 2. Prisc. II p. 184 „Si—suum." (studeat placere *et* placere studeat: Donat.) 3. Arusian. p. 256 T. E. „In his—suum." 5. Donatus: „†existimat" pro existimauit. 6. quia laesit prior: Eugraphius. 7. Schol. Bembin. ant.: paenitus „euertendo" per inrisionem dixit. — easdem describendo: Eugraph. in lemm.

Ex Graécis bonis Latínas fecit nón bonas.
Idém Menandri Phásma nunc nupér dedit:
Atque ín Thensauro scrípsit, causam dícere
Prius únde petitur, aúrum qua re sít suom,
Quam ille quí petit, unde ís sit thensaurús sibi
Aut únde in patrium mónumentum peruénerit.
Dehinc né frustretur ípse se aut sic cógitet
'Defúnctus iam sum, níhil est quod dicát mihi':
Is ne érret moneo et désinat lacéssere.
Habeo ália multa, quáe nunc condonábitur,
Quae próferentur póst, si perget laédere,
Ita ut fácere instituit. quám nunc acturí sumus
Menándri Eunuchum, póstquam aediles émerunt,
Perfécit sibi ut inspíciundi esset cópia.

9 Id^{em} **B** fasma **P** fa^{s}ma **EG**, *corr.* $\mathbf{E^1G^2}$ fama $\mathbf{B^1C^1D}$ ŧ fanā **C** *in marg.* ŧ fana $\mathbf{B^2}$ 10 ATQ. INTKENSARO **A** atq|| t^{a}esaur^{i}os **C** Atq, athefauris **DEGP** Atq, ||| thesauris **B** 11 SUUM **A** 12 ille|| **P** ill^{i}e **C**, *corr.* $\mathbf{C^2}$ illi **BDG** UNDEESSETTKENSAURUS **A** tensaurus, n *eraso*, **C** thesaurus **BDEGP** 13 monimentum $\mathbf{BCDE^2GP}$ (monumentum $\mathbf{E^1}$ *cum* **A**) 14 Deinc **G** fruft&$^{r\,v}$ iipfe fe, *alterum* i *in ras.*, **G** frustra et ipse se **P** fraudetur ipse se **BCE** si cogitet **BC** 15 fim *ex* fum **E** 16 defin^{a}et **E** desinet **BC** moneo et cess& lacessere moneo **P** lafcef-cere **G** 17 nunc quae **BE** nunc quea **C** condonabuntur $\mathbf{BDE^1GP}$ (ŧ ¯donabitur *schol.* **E**) 18 ^{p}.ferent^{v} **C** pfer^{u}entur **E** pferentur, *altera* e *ex corr.*, **G** 19 quā *ex* quia $\mathbf{D^2}$ 20 AEDILIS **A** edilis **BC** aedi||||les **D** (*fuisse uidetur* aedibiles) AEMERUNT **A** emer^{u}ant **E** 21 COCIA **A**

8. Hieron. in lib. Didymi de SS: Iuxta comici sententiam „ex graecis bonis latina uidi non bona." 9. Eugraph.: Idem Menandri Fama nunc nuper dedit) aliter „fana." nomen fabulae „fana" est. 10. Donatus . . .: in Thesauro . .) 'thesaurum' Latini ueteres secundum Graecos sine N littera proferebant. 10. 11. Donat. in I 2, 35 „causam — aurum." 12. Quam ille: Donatus *ter.* 13. Prob. Instit. p. 74 T. „patrium monumentum." 14. frustretur: Donat. et Eugraph. in lemm. 16. desinat maledicere: Donat. in lemm. 17. quae nunc condonabuntur: Donat. in lemm. — Id. in Phorm. V 7, 54 „Habeo — condonabuntur." — Arusian. p. 219 Condonatur illam rem. T. E. „Habeo — condonabitur." 19 nunc quam: Donat. in lemm. (*om. Ed. pr.*) — (quam nunc: Idem ad u. 20.) 20. Diomed. p. 350 T.. in prologo E. „postquam a. emĕrunt."

Magistrátus cum ibi adésset, occeptást agi.
Exclámat, furem, nón poëtam fábulam
Dedísse et nihil dedísse uerborúm tamen:
Colacem ésse Naeui et Plaúti, ueterem fábulam,
Parasíti personam índe ablatam et mílitis.
Si id ést peccatum, péccatum inprudéntiast
Poëtae, non quo fúrtum facere stúduerit.
Id ita ésse uos iam iúdicare póteritis.
Colàx Menandri est: ín ea est parasitús colax
Et míles gloriósus: eas se nón negat
Persónas transtulísse in Eunuchúm suam
Ex Graéca: sed eas fábulas factás prius
Latínas scisse sése, id uero pérnegat.
Quod sí personis ísdem huic uti nón licet:
Qui mágis licet curréntem seruom scríbere,
Bonás matronas fácere, meretricés malas,

22 Magistratu C Magestratus P adessent BCDP occoepta ē || agi D occoeptaſt G *Versus* 24. *et* 25. *omissos a* D[1] *add. scholiasta in ima pagina* 25 nęuii D Naeui P, *corr.* P[2] neui||plauti E 26 Parassiti D 27 Si id peccatum (est *om.*) E PECCATUM INPRUDENTIAST A, *alterum* peccatum *add. corr. rec.* imprudentiae ∾ BC 28 non quo D non quo G, *corr.* G[2] non qui E non furtum B, *corr.* B[2] n̄ furtū C n̄ furtū P 29 IT A, *ut uidetur* 30 menandri DG in ea parasitus (*om.* est) P *De* DG *u. ad u.* 1. *In margine codicis* E *est* ARGUMENTUM 31 milites C 32 SUUM A, *corr. rec.* 33 EX GRAECAS SED A, s *induxit corr. rec.* FABULAS A *cum rell.* ab aliis *Ritschelius* 34 SCISSESESE A, *prius* SE *induxit corr. rec.* scisse se D scisse se B(C?)EP ſciſſe G 35 hisdē, h *a corr.*, C KUICUTI A[1], *ex quo* uti alis *effecit corr. rec.* aliis uti D uti aliis BC[2]EGP (uitia lis C[1] aliiſ *ex* alliſ G) 36 magiſiſ G currentis seruos BCDEP (currentes E) SERUUM A

28. non quod furtum f. st.: Eugraph. 32. Cledon. p. 1895. Seru. in Aen. V 122. Donat. in II 3, 10. Prisc. II p. 186 „in Eunuchum suam." 34. Scisse se uero id: Eugraph. in lemm. 35. Quodsi personis iisdem aliis non licet uti: Eugraph. in lemm. 37. Donat. in Hec. V 3, 37 „Bonas —malas." — (Victorin. in Cic. Rhetor. p. 235 H. Ita et T. „meretrices malas" auaros lenones tristes senes ‚edaces parasitos' esse memorauit.)

Parasítum edacem, glóriosum mílitem,
Puerúm supponi, fálli per seruóm senem,
Amáre, odisse, súspicari? dénique
Nullúm est iam dictum, quód non dictum sít prius.
Qua re aéquom est uos cognóscere atque ignóscere,
Quae uéteres factitárunt sí faciúnt noui.
Date óperam, cum siléntio animum atténdite,
Vt pérnoscatis, quíd sibi Eunuchús uelit.

38 edacem, ed *in ras. a corr.*, **G** 39 SERUUM **A** 40 ſuſpicarii **G** 41 qđ ñ sit dictū *in marg.* **C** sit dictum **BDGP** 42 AEQUUM **A** aquom **D** 43 ſi (c) faciunt (a) **G**, ſic *effecit* **G**² 44 operā (&) cum **D** operam et cum **EP** operā eccū **C** adtendite **B** attendite (t adūtite *in marg.*) **C** animaduortite **E** animaduertite **DG** 45 Ut ||(p)|| noscatis **D**, *corr.* **D**² uelit *ex* uenit **C** . *Post* uelit **DG** *habent* PROLOGUS : *u. u.* 1.

41. Hieron. in Eccles. c. 1. : Huic quid simile sententiae et comicus dixit „Nihil est dictum quod non dictum sit prius.“ unde praeceptor meus DONATUS, cum ipsum uersiculum exponeret, Pereant inquit qui ante nos nostra dixerunt. — quod non dictum sit : Eugraph. in lemm. — quod non sit dictum : Donat. in lemm. — Diomed. p. 400 T. „nihil est dictum quod non sit dictum prius.“ 44. Donat. : ‚animaduertite'] nos ἐλλειπτικῶς dicimus ‚aduertite,' (attendite *Ed. pr.*) quod ueteres plene, ‚animum aduertite.' — animaduertite) Eugraph. in lemm. 45. Donat. in III 5, 10 „Ut—uelit.“

A PHAEDRIA. B PARMENO.
ADULESCENS SERUOS

PH. Quid ígitur faciam? nón eam? ne núnc quidem I 1
Cum accérsor ultro? an pótius ita me cómparem,
Non pérpeti meretrícum contumélias?
Exclúsit: reuocat: rédeam? non, si me óbsecret.
PA. Siquidem hércle possis, níhil prius nec fórtius:

I 1 P PHEDRIA PA PARMENO ADVLESCENS SERVVS **D** PHAEDRIA PARMENIO ADOLESCENS SERVVS **P** PHAEDRIA ADOLESCENS PARMENO SERVVS **C** PHEDRIA adolefcenf PARMENO feruuf **E** PHEDRIA PARMENO ADVŁ SERVVS **G** 1 adeāne ne n̄c **G**[2] *in ras.* NVM (NC *superscr.*) **A**, *corr. ant.* nun(c) **D** 2 arcessor **BDG** 4 NON NISI **A**, NI *induxit corr. rec.* 5 *In* **AP**[1] *continuantur Phaedriae uersus usque ad u.* 12 ERE. *In* **D** *nota* PAR. *super lineam addita est*, *in* **P** *a corr.* PA. Si quidem **BCEG** hercle si possis **B** ercle **P** neque **BCDEGP**

I 1. Cf. Horat. Serm. II 3, 259 sqq. Pers. 5, 161 sqq. 1. Quintil. IX 2, 11. Seru. in Aen. I 534. IX 781. Iul. Rufinian. p. 44 H. „Quid igitur faciam." — Cic. de nat. deor. III 29, 72: „Quid igitur faciam? (4.) „Exclusit—obsecret." — Quintil. IX 3, 16 „Quid—quidem." — 1. 2. Schol. Pers. 5, 161 „Quid—ultro." — Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Quid—comparem." — 1—3. Quintil. XI 3, 182. Charis. p. 283. Prisc. II p. 248 „Quid—contumelias." (accersor: Charis. Prisc.) 1. Donatus: non eam ne nunc quidem) „non eam" PROBUS distinguit: iungunt qui secundum Menandri exemplum legunt. — Claud. Sac. p. 9. Cledon. p. 1914 „non eam—quidem." — 1. 2. Donat. in I 2, 20. Prisc. II p 96 „non eam—ultro." (accersor). — 2. 3. Donat. in V 5, 24 „an—contumelias." — Non. p. 256 „an ita me comparem—contumelias." — 3. Donat. in Andr. III 3, 26. Seru. in Ecl. 3, 106, in Aen. II 155 „Non—contumelias." — 4. Donat. in Andr. I 5, 14 „Exclusit reuocat." — Idem in Eun. I 2, 3. Non. p. 301. Rufin. de metr. com. p. 379 (Bassius ad Neronem de iambico sic dicit ... est in E. T. statim in prima pagina hic uersus trimetrus) et p. 383 Gaisf. „Exclusit—obsecret." (—redeam." Non.) 5. Donatus: Διαλογισμός quasi ad alterum. — Eugraph.: Consideratis partibus adulescens concludit ad ipsam rursus de-

Verúm si incipies néque pertendes náuiter
Atque, úbi pati non póteris, cum nemo éxpetet,
Infécta pace ultro ád eam uenies, índicans
Te amáre et ferre nón posse: actumst, ílicet,
Perísti: eludet, úbi te uictum sénserit.
Proin tú, dum est tempus, étiam atque etiam cógita,
Ere: quaé res in se néque consilium néque modum
Habet úllum, eam consílio regere nón potes.
In amóre haec omnia ínsunt uítia: iniúriae,
Suspíciones, ínimicitiae, indútiae,
Bellúm, pax rursum: incérta haec si tu póstules
Ratióne certa fácere, nihilo plús agas,
Quam sí des operam ut cúm ratione insánias.
Et quód nunc tute técum iratus cógitas

6 perficies **BCEP** gnauiter **BC** 7 potuerif **G** nemo te expet& **E** expect&, c *a corr.*, **G** 10 uinctum, nc *in ras.*, **D** 11 *Phaedriae datus est in* **BCDEGP**[2] (PH *super lineam* **D**) cogitaṭ **C** 12 *Parmenonis notam omnes libri praefigunt.* here **BC** Ere ref quae ||||||||||||| in fe **G** 13 POTESṬ A, T *deleuit corr. rec.* 14 iniurie *add. corr. rec. in* **A** 15 inimicitiae inuidiae **E** 16 tu *om.* **E** 17 nihil op, luf **G**, *corr.* **G**[2]

liberationem. — Charis. p. 210 ‚Prius' pro ‚melius' ‚utilius' ‚antiquius.' T. in E. „nihil prius neque fortius": nisi HELENIUM ACRONEM errasse dicendum est qui ‚prius' ÷non (*dele* non) sic intellexit, non ‚fortius,' id est gloriosius. quamquam iuxta sit summum et egregium excellentemque esse laude uirtutis. 6. Charis. p. 207 Nauiter T. in E. „neque portendes nauiter" (*sic* N. pol tendes ω). — Seru. in Aen. I 37 „Verum si incipias neque pertendas nauiter. (‚al. si incipies neque perficies gnauiter; al. pol tendes.' *Lion*). — Schol. Bembin. ant.: „pertendis" dixit perseuerans (*sic.*). — Donatus: nauiter: a naui ductum. 8–10. Charis. p. 202 (*Lemma deest*). ‚ilicet obruimur numero,' ubi Marcius Salutaris interiectionem ait esse grauiter ingemescentis. nam et T. in E. „infecta pace, inquit, ultro ad eam ‚ueniens' indicans Te amare ferre non posse: actum est ilicet Peristi." nam et hic non est ‚in loco' uel ‚statim' ‚continuo,' sed pro eo quod est ‚hem,' ut sit ‚hem peristi.' (cf. p. 200 Seru. in Aen. XI 468.). 9. 10. Donat. in Andr. III 1, 7. Seru. in Aen. II 424 „actum est ilicet Peristi." 10. Schol Bembin. ant.: „eludit" dixit inridet. 11. Eugraphius: Proin tu] Hic iam persuasio accedit. 12—25. Io. Sarisber. Policr. VII 9 „Ea res (al' Here) quae in se—et ei dabis ultro supplicium" (13 potest, al' potes 16 *om.* tu. 22 mehercle 23 expressit 24 accusabis) 14. Arusian. p 243. Donat. in Phorm. I 2, 58 „In amore—uitia." 14—16. Seru. in Aen. I 663. „In amore haec sunt uitia: iniurae suspiciones induciae bellum pax rursum." — Augustin. de ciu. dei XIX 5 „iniuriae—rursum" (indutiae *om.*). — 14—18. Cic. Tusc. IV 35. 76 „iniuriae—insanias."

‘Egone íllam, quae illum, quaé me, quae non… síne modo,
Morí me malim: séntiet qui uír siem:’
Haec uérba una me hércule falsa lácrimola,
Quam oculós terendo mísere uix ui exprésserit,
Restínguet, et te ultro áccusabit, ét dabis
Vltró supplicium. PH. O indígnum facinus: núnc ego
Et illám scelestam esse ét me miserum séntio
Et taédet: et amore árdeo: et prudéns sciens,
Viuós uidensque péreo: nec quid agám scio.
PA. Quid agás? nisi ut te rédimas captum quám queas
Minimó: si nequeas paúlulo, at quantí queas:
Et né te adflictes. PH. Ítane suades? PA. Sí sapis.
Neque praéter quam quas ípse amor moléstias
Habet áddas, et illas quás habet recté feras.
Set ecca*m* ípsa egreditur, nóstri fundi cálamitas:
Nam quód nos capere opórtet, haec intércipit.

21 sentiat **C** 22 mehercle falsa lacrimula **BCDEGP** 23 miseri uix ui exp̄ssit, ui *in ras.*, **D** 24 Restingu(e)it **C**, *corr. rec.* *In* **D** accusabit et dabis ei ultro *omissa sunt, sed a* **D**[1], *ut uidetur, in ima pagina suppleta* 25 Ei ultro **BCDEGP** Ultro ei *Bentleius* 27 et ||||||||| ardeo **G** 28 UIUUS A uiuensque **B** 30 PAULULO A, LU *induxit corr. rec.* paulolo **D** ANQUANTI A 31 afflictes **BEG** 34 ECCA A *cum. rell.* eccam *Fleckeisenus* calamitas *in ras.* **D** 35 *Post* intercipit *haec irrepserunt in* **G**: in eundo ſecū loq(u)bat' tayſ audienſ qđ phedria ad eā uenerat ſed n̄ ē receptuſ

20. Donat. in Andr. I 5, 36 „Egone—quae me.“ (*om. Par.*) — Prisc. II p. 111. 328. „Egone—quae non.“ — Donat. in IV 6, 1 „sine modo.“ — 20. 21. Varro de lat. serm. l. V apud Charis. p. 241 „Egone—siem.“ 22. mehercule : Donat. in lemm. — Schol. Iuuenal. 13, 133 „una hercle falsa lacrimula.“ — Seru. in Aen. II 196. [una—lacrymula] Quam o. t [misere] uix [ui] expresserit. — 23 Charis. p. 206 „Quam—expresserit.“ — uix exp̄ssit: Donati *Ed. pr. in lemm.* 30. Prisc. II p. 190 „si nequeas paulo at quanti queas.“ — Querol. p. 50 Par. „si paruo nequeas at quanti queas.“ 31. Donatus : si sapis] . . . ad inferiora iungendum est. 35. Acron in Hor. C. I 27, 19 „Nam—intercipit.

E THAIS. *A* PHAEDRIA. *B* PARMENO.
MERETRIX ADULESCENS SERVOS

I 2 TH. Miserám me, uereor ne íllut grauius Phaédria
Tulerít neue aliorsum átque ego feci accéperit,
Quod heri íntro missus nón est. PH. Totus, Pármeno,
Tremo hórreoque, póstquam aspexi hanc. PA. Bóno animo es:
Accéde ad ignem hunc, iám calesces plús satis.
TH. Quis hic lóquitur? ehem, tun híc eras, mi Phaédria?
Quid hic stábas cur non récta intro ibas? PA. Céterum
De exclúsione uérbum nullum? TH. Quíd taces?
PH. Sané quia uero haec míhi patent sempér fores
Aut quía sum aput te prímus. TH. Missa istaéc face.
PH. Quid 'míssa'? o Thaïs, Tháïs, utinam essét mihi
Pars aéqua amoris técum ac pariter fíeret,
Vt aút hoc tibi doléret itidem ut míhi dolet,
Aut égo istuc abs te fáctum nihili pénderem!
TH. Ne crúcia te obsecro, ánime *mi*, mi Phaédria.

I 2 *Θ* THAIS MERETRIX A PHEDRIA ADVŁ B PARMENO SERVVS **D** THAIS PHAEDRIA PARMENO **P** THAIS PHAEDRIA PARMENO SERVVS **C** THAIS PHEDRIA PARMENO **E** THAIS MERETRIX PHEDRIA ADOŁ. PARMENO SERVVS **G** 1 MISERỤM (A *supra*) A, *corr.* A^1 3 miſſuſ ||||| ñ ē **G** 4 horreoq. |||| poſtquam **G** 6 hem **D**, *corr.* D^2 hem **G** tu (tune *supra*) **C**, *corr.* C^2 tune **P** TUN (E *supra*) A, E *add.* *aut* A^1 *aut. corr. ant.* 7 NONINTROIBAS (*om.* recta) A recṭe (a *supra*) **C**, *corr.* C^2 recte **P** 8 nullum uerbum **E** 9 ue || G^2 *in ras.*, ro *in marg.* mihi hę **C** hae **BDEGP** pateant **B** 11 OTKAIS (TKAIS *supra*) A, *corr.* A^1 13 auḍ (t *supra*) **E** 14 factum |||||||| nichili **E** NIKIL (i *supra*) A, *corr. rec.* 15 animọ (e *supra*) **C** animạe **G** MI *semel* A *cum rell.* (mi *inter lineas* **P**): *geminauit Fr. Fabricius cum Edd. ant. Donati.*

I 2. 3. 4. Seru. in Aen. II 559. Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 494. Donat. in Adelph. IV 4, 25 „totus—hanc." — 4. Charis. p. 242 „Tremo—hanc." 5. Quintil. IX 3, 8 „Accede—satis" (hunc *om.*). — Diomed. p. 449 „Accede—satis" (calescas). — Priscian. II p. 77. Donat. in Phorm. I 3, 20. Arusian. p. 253 (T. in Adelph.) „Accede—satis." — Donat. in Andr. I 1, 28 „iam calesces plus satis." — ad hunc ignem: Donat. in lemm. 7. Donatus: cur non recta introibas uia) Quasi parum fuerit „introibas," satis mire additum „recta." 9. semper hac mihi patent fores: Donat. in lemm. 10. Querol. p. 61 Par. „missa istaec face." 11—14. Io. Sarisber. Policr. VIII 3 „o Thais utinam esset Pars—penderem" (13. itidem—dolet *om.*). 13. ut hoc aut tibi doleret: Donat. in lemm. 15. Donatus: Ne—anime mi

Non pól, quo quemquam plús amem aut plus diligam,
Eo féci: set ita erát res, faciundúm fuit.
PA. Credo, út fit, misera praé amore exclusti húnc foras.
TH. Sicíne agis, Parmeno? áge: sed huc qua grátia
Te accérsi iussi, auscúlta. PH. Fiat. TH. Díc mihi
Hoc prímum, potin est híc tacere? PA. Egone? óptume.
Verum heús tu, hac lege tíbi meam adstringó fidem:
Quae uéra audiui, táceo et contineo óptume:
Sin fálsum aut uanum aut fínctumst, continuó palamst:
Plenús rimarum sum, hác atque illac pérfluo.
Proin tú, tacere sí uis, uera dícito.
TH. Samiá mihi mater fúit: ea habitabát Rhodi.
PA. Potést taceri hoc. TH. Íbi tum matri páruolam
Puéllam dono quídam mercatór dedit

17 ſ' **G** (*cum* **A**) res erat **D** 18 p̄ amo^{re} **G**, *corr.* **G**^{2} EXCLUSIT **A** *cum rell.* hunc exclusit **DG** 19 Siccine **P** 20 arcessi **DG** aucxulta **E** 21 primū hoc **G** potin^{e}est **D**, *corr.* **D**^{2} potin **G**, *corr.* **G**^{2} 22 Vbi, V *in ras.*, **C** astringo **E** a||stringo **D** abſtringo **G** afſtringo **B** 23 uera *ex* uere **G** 24 fictum **BCDEGP** 25 p^{f}luo **G** 26 TACERE **AG** taceri (**B**?)**CDEP** 27 samnia **E** 28 IBITU^{M}MATRI **A**, *corr. ant.* tum ibi **BCDEGP** matri|| **G** PARUULAM **A** paru^{u}olam **D**, *corr.* **D**^{2}

Phaedria] . . . sic dicit „ne crucia te," in eo gestu, quasi in eo etiam ipsa cruciaretur. nam ideo subiecit „anime" (mi, hoc est animus meus. *Legitne* a ni me?) 15—17. Io. Sarisb. VIII 3 „Ne—fuit" (15 anime mi Phaedria. 17 res est) — Incert. de nom. p. 140 Endl. „mi fedria." 18 exclusti *et* exclusisti : Donat. in lemm. — Id. in Andr. V 2, 12 „Credo ut fit m. p. h. e. h. f." (*sic Par.*). — Prisc. II p. 50 „ut fit misera prae amore ‚hunc exclusit' foras." 22. Arusian. p. 216 „tibi—fidem." 23—25. Prisc. II p. 244 „Quae—perfluo" (24. fictum). 23. Prisc. II p. 191 *et* 335 „Quae —optime." 24. finctum : Schol. Bembin. ant. — Si *et* fictum : Donatus. — Id. in u. 120 „Si uanum aut falsum aut fictum est." — Prisc. II p. 52 „Si falsum aut fictum continuo palam est." 25. Diomed. p. 312. Arusian. p. 251. Seru. in Aen. I 215 et 460 „Plenus rimarum sum." — (Serg.) in Donat. p. 553. Porphyr. in Horat. Serm. II 6, 46. Donat. in Adelph. II 4, 19 „Plenus—perfluo." — Schol. Pers. 3, 20 „Plenus—‚effluo.'" — Cf. Io. Sarisb. Policr. VIII 3 „Plenus rimarum est, hac atque illac effluit." 26. Donatus : Utrum te taceri aut tuum dictum? an impersonaliter [aut infinito modo]? 27. 28. Donat. in Andr. III 1, 11 „Samia mihi m. f. e. a. h. r." (*sic Par.*) et seruus „Potest taceri hoc." — Id. in Phorm. II 3, 68 „Samia —Rhodi" et Parmeno comprobans respondet „Potest taceri hoc." 29. 1, Puellam dono quidam. 2, Puellam quidam mercator dono dedit : Donat. in lemm.

Ex Áttica hinc abréptam. PA. Ciuemne? TH. Árbitror:
Certúm non scimus: mátris nomen ét patris
Dicébat ipsa: pátriam et signa cétera
Neque scíbat neque per aétatem etiam pót*is* erat.
Mercátor hoc addébat: e praedónibus,
Vnde émerat, se audísse abreptam e Súnio.
Matér ubi accepit, coépit studiose ómnia
Docére, educere, íta ut*i* si esset fília.
Sorórem plerique ésse credebánt meam.
Ego cum íllo, quocum tum úno rem habebam hóspite,
Abii húc, qui mihi relíquit haec quae habeo ómnia.
PA. Vtrúmque hoc falsumst: éffluet. TH. Qui istúc? PA. Quia
Neque tu úno eras conténta neque solús dedit:
Nam hic quóque bonam magnámque partem at te áttulit.
TH. Itást; set sine me péruenire quó uolo.
Intérea miles, quí me amare occéperat,
In Cáriam est proféctus: te intereá loci

30 a^{t}tica **C**, *corr.* **C**^{2} hic *ex* hinc **G** arreptam **BCP** PHA. ciuemne **BCGP** 31 no^{n}scimus **C** 33 SCIEBAT A *cum rell.* etiam: ^{dū} **D**, *corr.* **D**^{2} &iam: ^{tū} **E** potis erat *Bentleius* POTUERAT A *cum rell.* 35 se|| || **C** audiuisse **BCDEGP** 36 UBIITAACCEPIT A, ITA *induxit corr. rec.* coepit *om.* **E** 37 educere ita uti *Riuius* EDUCAREITAUT A *cum rell.* 39 quocum ^{tum} uno **P**, *corr.* **P**^{2} 40 abii *ex* habii **C** reliquid **G** 41 QUINISTUC A, N *deleuit corr. rec.* PAR. ^{rogas} quia **C** rogas quia **BE** rogaſ? qui **G** 43 bonā *om.* **C**^{1}, *add.* **C**^{2} a^{d}tte **G** adtulit ad te **C** attulit **D**^{1}, at abstulit *schol.* 44 ſ' **G** (*cum* A) 46 care^{i}ā **C**, *corr.* **C**^{2} LOci A, ci *add. scholiasta*

30. Donatus: Bene „arbitror" et nihil certi. quando enim ausurus esset ‚Parmeno' adornare Chaeream ad uitiandam hanc uirginem, si praescisset ciuem esse. 33. potuerat: Donat. in lemm. (poterat *Ed. pr.*) 34. 35. Cic. ad Att. VII 3, 10 „Mercator hoc addebat captam e Sunio." — Porphyr. in Hor. C. II 12, 7. Serm. I 6, 12 „e praedonibus—audisse." — Donat. in Adelph. I 1, 22 „e praedonibus — e Sunio." 37. ut: Donat. in lemm. 39. quocum uno tunc rem habebam: Donat. in lemm. — Idem: Bene „tunc," non ‚nunc.' — Id. in Hec. IV 4, 96 „quocum tum uno rem habebam hospite." 41. Prisc. II p. 137 „qui istuc." — 41. 42. Non. p. 264 „Quia—dedit." — 42. contenta eras: Donat. in lemm. 44. Prob. Instit. p. 149 „sine—uolo." 46. Charis. p. 201 T. in E. „interea loci," ubi ACRON ‚quaeritur' inquit,

Cognóui. tute scís postilla quam íntumum
Habeám te et mea consília ut tibi credam ómnia.
PH. Ne hoc quídem tacebit Pármeno. PA. O dubiúmne id est?
TH. Hoc ágite, amabo. máter mea illic mórtuast
Nupér: eius frater áliquantum ad rem est áuidior.
Is ubi *ésse* hanc forma uídet honesta uírginem
Et fídibus scire, prétium sperans ílico
Prodúcit, uendit. fórte fortuna ádfuit
Hic méus amicus: émit eam donó mihi,
Inprúdens harum rérum ignarusque ómnium.
Is uénit: postquam sénsit me tecúm quoque
Rem habére, fingit caúsas ne det sédulo:
Ait, sí fidem habeat se íri praepositúm tibi
Apút me, ac non id métuat, ne, ubi accéperim,
Sesé relinquam, uélle se illam míhi dare:
Verum íd uereri. sét ego quantum súspicor,
Ad uírginem animum adiécit. PH. Etiamne ámplius?
TH. Nihil: nám quaesiui. núnc ego eam, mi Phaédria,
Multaé sunt causae quam óbrem cupiam abdúcere:
Primúm quod soror est dícta, praeterea út suis
Restítuam ac reddam. sóla sum: habeo hic néminem
Neque amícum neque cognátum. quam obrem, Phaédria,

49 $\overset{h}{\text{o}}$ **D** oh **BCEGP** 51 auidior, *prior* i *in ras. a corr. rec.*, **C** 52 esse *add. Bentleius*, *om.* A *cum rell.* FORMAM A honestam **D** 53 PRAETIUM A**P** 54 $\overset{\text{DI}}{\text{UENDIT}}$ A, DI *add. corr. ant.* affuit **BG** 57 Is fuit **E** 58 fingit *ex* fugit **E** 59 SEẸIRẸI A, se iri *effecit corr. rec.* 62 f' **G** (*cum* A) 64 eam ego **DG** phoedria **B** 65 $\overset{\text{O}}{\text{CUPIAM}}$ A *corr. ant.* cupio **BE** 67 $\overset{\text{ti}}{\text{Restuam}}$ **C**, *corr.* **C**[2]

‚quo accentu dici debeat „interea loci.'' — Donat. in Andr. I 1, 28 „interea loci.'' 48. tibi ut: Donat. in lemm. 49. Donatus: dubiumne id est) me taciturum scilicet. 50. Donat. in II 3, 57 „agite amabo.'' — Id. in Andr. I 2, 15 alibi „hoc ‚age' amabo.'' 51. aliquantulum: Donat. in lemm. — Arusian. p. 210 „aliquantum—auidior.'' 52. esse *om.* Donat. in lemm. 52. 53. Arusian. p. 262 „‚uidit honestam' uirginem Et fidibus scire.'' — 53. Donat. in IV 1, 11 „et fidibus scire.'' — Prisc. II p. 331 „fidibus scire.'' — 53. 54. Non. p. 365 „pretium—uendit.'' 56. Donat. in prol. 27 „imprudens harum rerum.'' 62. quantum intelligo: Eugraph. in lemm. 64. 65. Prisc. II p. 338 „nunc—abducere'' (cupiam). — cupio: Donatus.

Cupio áliquos parere amícos benefició meo.
Id amábo adiuta mé, quo id fiat fácilius.
Sine illúm priores pártes hosce aliquód dies
Apút me habere. níhil respondes? PH. Péssuma,
Egon quícquam cum istis fáctis tibi respóndeam?
PA. Eu, nóster, laudo: tándem perdoluit: uir es.
PH. Aut égo nescibam, quórsum tu ires? 'páruola
Hinc ést abrepta: edúxit mater pró sua:
Soror díctast: cupio abdúcere, ut reddám suis:'
Nempe ómnia haec nunc uérba huc redeunt dénique:
Ego exclúdor, ille récipitur. qua grátia?
Nisi si íllum plus amás quam me et istam núnc times,
Quae aduéctast, ne illum tálem praeripiát tibi.
TH. Ego id tímeo? PH. Quid te ergo áliut sollicitát? cedo.
Num sólus ille dóna dat? numcúbi meam

69 parare **BCDEP** [p̄] parare **G** 70 QUO[ID]FIAT A ID *add. corr. ant.* quo id fiat *rell.* FACFACILIUS A 71 illum *ex* ullum **C** prioris partis **BCP** prior[e]is part[e]is **D** priores partis **EG** hosce *inter lineas* **B** hosce p aliquot **E** 72 nichil michi respondes **E** PESS[I]UMA A 73 tibi *om.* A[1], *add. corr. rec.* respondeam, am *in ras.*, **D** 74 E|| noster **D** Heu, H *a corr.*, **C** [h]||eu **E**, *corr. rec.* heu **B** pedoluit **C** 75 A||t **G** At *Edd. ant.* Haut ego *codd. apud Riuium* NESCIEBAM A *cum rell.* PARUULA A paruola *om.* **D**[1], *add.* **D**[2] *in marg.* 76 arrepta **BG** p filia **G** 77 est dicta **BCDEGP** a[d]bducere **G**, *corr.* **G**[2] 78 ||nempe **C** 79 RECIPITE[u]R A, *corr. rec.* 80 NISIILLUM **ADEG** Nisi si illum **BCP** NUN[C] A plus quam me amas *Bentleius* 81 AB[e]DUCTAST A, aduectast *effecit corr. rec.* [PRAE]ERIPIAT A, *corr. ant.* eripiat, e *a corr. in ras.*, **G** 82 Ego[n]. **G** EGON A Egone **BCDEP** 83 NO[um]NSOLUS A, *corr. rec.* NUMUBI A nū ubi **G** nuncubi, nc *in ras.*, **D** nuncubi **BCEP**

69. parare: Donat. *bis* in lemm. 70. Donatus in III 1, 3. „Id—me" (adiuua *Ed. pr.*). — Idem ad h. l.: quo id fiat facilius) *παρέλκον*. bis „id" posuit. 71. 72. Donat. in I 2, 102 „Sine—dies." 72. Donatus: Satis blande „nihil mihi" dixit, tamquam cui debeas amoris uicem. 74. Agroet. p. 2272 „eu noster laudo." — 76. arrepta: Donati *Ed. pr.* in lemm. 75—77. Quintil. IX 2. 58 „At (aut *boni codd.*) — suis." 77. est dicta: Donat. in lemm. 80. Nisi illum: Donat. in lemm. 80. 81. Schol. Bemb. in II 1, 25 „et [is]tam times quae [ab]ducta est n. i." — aduecta est: Donat. in lemm. 82. Lex. Maii p. 180 „quid—cedo." 83. Num solus: Donat. *bis* in lemm. — Idem: num ubi) numquid alicubi? aut si „nunc

Benígnitatem sénsisti in te claúdier?
Nonne úbi mihi dixti cúpere te ex Aethíopia
Ancillulam, relíctis rebus ómnibus
Quaesíui? porro eunúchum dixti uélle te,
Quia sólae utuntur hís reginae: répperi,
Herí minas uigínti pro ambobús dedi.
Tamén contemptus ábs te haec habui in mémoria:
Ob haéc facta abs te spérnor. TH. Quid istic, Phaédria?
Quamquam íllam cupio abdúcere atque hac re árbitror
Id fíeri posse máxume: uerúm tamen
Potiús quam te inimicum hábeam, faciam ut iússeris.
PH. Vtinam ístuc uerbum ex ánimo ac uere díceres
'Potiús quam te inimicum hábeam': si istuc créderem
Sincére dici, quíduis possem pérpeti.
PA. Labáscit uictus úno uerbo, quám cito!
TH. Ego nón ex animo mísera díco? quám ioco
Rem uóluisti a me tándem, quin perféceris?
Ego ímpetrare néqueo hoc abs te, bíduom
Saltem út concedas sólum. PH. Siquidem bíduom:

84 interclaudier **BCEP** intercludier **D** :cōcludier (:inter *superscr.*) **G**, co *a corr. in ras.: idemque in marg. repetiuit* cōcludier 85 dixiſti **G** 86 Ancillam **E** 87 dixiſti **G** 88 ſole utunt², e utun *a corr. in ras.*, **G** IS **A** reginę hiſ **E** reperi **D** 90 Tandem **E** 91 iſtiç c **G** 93 MAXUME (I *superscr.*) **A** 94 abeā **G** IUSSERES **A** faciam ut iusseris **G²** *inter lineas* 95 Thā. (*sic*) Utinam — 96 habe(am) **G²** *in marg.* 98 Labaſcit *ex* Labeſcit **G** uictust *Bentleius* 99 Ego n̄ ex animo (tā *superscr.*) miſera dico (magiſ *superscr.*) quā ioco? Rē **G** ([di]co *in ras.*) 101 abſte hoc **E** BIDUUM **A** biduọ (ū *superscr.*) **G** 102 Saltim **G** BIDUUM **A**

ubi" legimus, erit aduerbium temporis, ut sit „ubi" ‚quo in loco' ‚qua in re.' 84. Donatus: claudier) claudi aut claudicare. 85—87. Donat. in I 2, 100 „Nonne—quaesiui." — 85. 86. Donat. in III 2, 18 „cupere ex Ethiopia" (*sic Ed. pr.*). — 87. 88. Donat. in III 2, 19 „eunuchum—repperi." 88. his: Donatus. 91. Donatus: Ob haec facta abs te spernor] 1, Cum interrogatione aut cum increpatione proferri potest. 2, Hic duplex est pronuntiatio, uel per inuidiosam exprobrationem uel per interrogationem. 96. 97. Charis. p. 81 . . neutraliter ‚hoc sincere' dicitur: ut T. „si istud—crederem Sincere." — Id. p. 218 (*inter aduerbia*): sincere T. in E. „si istud—perpeti." 98. Diomed. p. 343. Lex. Maii p. 300 „Labascit—uerbo." — Prisc. I p. 428 „Labascit uictus uno uerbo uictus." — Incert. de uerbo p. 171 Vindob. „‚Labascet'—cito." 99. Schol. Bembin.: deest ‚magis' (*ut distinxerit* ‚misera dico, quam ioco').

Verúm ne fiant ísti uigintí dies.
TH. Profécto non plus bíduom aut . . PH. Aut? níhil moror.
TH. Non fíet: hoc modo síne te exorem. PH. Scílicet
Faciúndumst quod uis. TH. Mérito te amo, béne facis.
PH. Rus íbo: ibi hoc me mácerabo bíduom:
Ita fácere certumst: mós gerundust Thaïdi.
Tu, Pármeno, huc fac illi ádducantur. PA. Máxume.
PH. In hoc bíduom Thais uale. TH. Mi Phaédria,
Et tú: numquid uis áliut? PH. Egone quíd uelim?
Cum mílite isto praésens absens út sies:
Diés noctesque mé ames, me desíderes,
Me sómnies, me expéctes, de me cógites,
Me spéres, me te obléctes, mecum tóta sis:
Meus fác sis postremo ánimus, quando ego súm tuos.
TH. Me míseram, forsan híc mihi paruam habeát fidem
Atque éx aliarum ingéniis nunc me iúdicet.
Ego pól, quae mihi sum cónscia, hoc certó scio,
Neque mé finxisse fálsi quicquam néque meo
Cordi ésse quemquam cáriorem hoc Phaédria:
Et quídquid huius féci, causa uírginis

104 BIDUUM **A** aut nihil, aut *a corr. in ras.*, **C** 105 exoro **G** 106 FACIUNDUMSTIQUOD **A** *Uerba* bene facis *Phaedriae dant* **B**[1]**C**[2]**DE**. *In* **G** *praefixum est* PAM. mer(ito te a)mo *in ras. a corr. rec., tum nota erasa in* **B** 107 PH. *deleuit* **C**[2], *om.* **BDE** IBIMEMACERABOKOCBIDUUM **A**[1], *sed corr. rec. ordinem restituit qui est in* **BCDEGP**: ibi hoc me macerabo 108 *omissus est in* **A**, *sed a corr. rec. in marg. additus* est thaidi, *prior* t *in ras., altera add. a corr.*, **C** gerunduſ *ex* gerundū **G** thaidiſ **G** 110 In hoc || || bi(du)ū thaidiſ **G** BIDUUM **A** 112 iſte (o) **G** apſenſ **E** 113 ameſ me **E** 116 FAXIS **A** ego *schol.* **G** *inter lineas* TUUS **A** 117 forsan *Donatus et Bentleius* FORSITAN **A** *cum rell.* parum **BCD**[1]**G**` (paruam **D**[2] *cum* **AEP**) hab& **G** 121 te hoc **E** PKAEDRIAE **A** 122 quicquid **BCDEG**

104. Prisc. II p. 348 „non plus triduum.“ 106. Prisc. II p. 69 T. ‚in Phormione' „merito te amo.“ — Donatus: in consuetudinem uenit „bene facis“ et „bene fecisti“: non indicantis est sed gratias agentis. 107. ibi me macerabo, *tum* hoc biduum: Donat. *in lemm.* 108. *enarratvr a Donato.* — Cf. Io. Sarisber. Policr. VIII 3 mos est enim gerendus Thaidi. 110. Arusian. p. 238 „In hoc—uale.“ 116. Seru. in Bucol. 10, 45 „ut meus fac sis postremus animus.“ 117. forsan *et* paruam: Donat. in lemm. 120. nec me finxisse quicquam falsi: Donat. in lemm. 122. 123. Donat. in V 5, 10 „Et—uirginis Feci.“

Fecí: nam me eius spéro fratrem própemodum
Iam répperisse, aduléscentem adeo nóbilem:
Et is hódie uenturum ád me constituít domum.
Concédam hinc intro atque éxpectabo, dúm uenit.

123 fratrem spero **BCEP** 125 KIS A hiſ **G** 126 uenerit **G** *Post* uenit **E** *habet*: F. I. A.

123. Donat. in u. 115 „nam eius fratrem spero iam propemodum repperisse." — spero propemodum: Donat. in lemm. — 124. Seru. in Georg. I 287. in Aen. I 567. IV 96. VII 427. 629. Donat. in Adelph. I 1, 15 „adolescentem adeo nobilem." 126. ueniat: Donat. in lemm.

II 1 *A* PHAEDRIA. *B* PARMENO.
ADULESCENS SERVOS

PH. Fác, ita ut iussi, déducantur ísti. PA. Faciam. PH. Ad díligenter.
PA. Fíet. PH. At matúre. PA. Fiet. PH. Sátine hoc mandatúmst tibi? PA. Ah
Rogitáre, quasi diffícile sit.
Vtinam tam aliquid ínuenire fácile possis, Phaédria,
Quam hóc peribit. PH. Égo quoque una péreo, quod mihi est cárius:
Ne istúc tam iniquo pátiare animo. PA. Mínime: qui effectúm dabo.
Sed númquid aliud ímperas?

II 1 A PHAEDRIA ADULESC̄ B PARMENO SERVVS **D** PHAEDRIA ADULESCENS PARMENO SERVVS **P C** PHEDRIA adolefcenf PARMENO feruuf **E** PHEDRIA PARMENO | ADULESCENS SERVVf **G** 1 RF̃ (*sic*) Fac || ut **G** ụt (a) diligenter **G** 2 ha **D G** *In* **P** *u.* 2. *et* 3. *unum faciunt* 3 DIFFICILISIT A 4 tam *om.* A, *add. corr. rec.* 5 pergo **E**[1], ꝛ pereo *corr. rec.* 6 paciarịſ̣ (e) **G**, *corr.* **G**[2] MINIME || || || || QUI || || || || || || TUM A, *ut spatium inter* QUI *et* TUM *quinque* (*non sex*) *litteris sufficiat* quin effectum **B C D E G P** *In* A *u.* 6. *exit in* (EFFEC)TUM, *u.* 7. *in* IMPERAS, *u.* 8. *in* ISTUM, *u.* 9. *in* PELLITO: *in* **P** *u.* 6. *in* minime, *u.* 7. *in* imperas, *u.* 8. *in* poteris, *u.* 9. *in* pellito 7 nūqd aliqid (i aliud) **G**, *corr. schol.*

1. Diomed. p. 389 „Fac—isti.“ 3. 4. Donatus: Rogitare quasi difficile sit) . . distinctione interposita inferendum uultuose ‚quasi difficile sit'. 4. posses: Donat. in lemm. 6. Donatus: quin effectum dabo) „quin“ pro ‚immo'. (q̧ ꝑnomē ut in heauton „q̧ nolo mentiare“ *Ed. pr.*)

PH. Múnus nostrum ornáto uerbis, quód poteris: et istum aémulum,
Quod póteris, ab ea péllito.
PA. Mémini, tam etsi núllus moneas. PH. Égo rus ibo atque íbi manebo.
PA. Cénseo. PH. Set heús tu. PA. Quid uis? PH. Cénsen posse me óffirmare et
Pérpeti, ne rédeam interea? PA. Téne? non hercle árbitror:
Nam aut iám reuertere, aút mox noctu te ádigent horsum insómnia.
PH. Ópus fáciam, ut defetíger usque, ingrátiis ut dórmiam.
PA. Vigilábis lassus: hóc plus facies. PH. Ábi, nihil dicis, Pármeno.
Eíciunda hercle haec ést mollities ánimi: nimis mihi indúlgeo.
Tandém non ego illam cáream, si sit ópus, uel totum tríduom? PA. Hui,
Vniuorsum tríduom? uide quíd agas. PH. Stat senténtia.

8 quôd D quod E (a *superscr.*), *corr.* E² quot B 9 Quot B 10 PA. Au memini BEP PAR. aut mini C (me *superscr.*), *corr.* C² 11 Censio C (e *superscr.*), *corr.* C² f' G (*cum* A) censin C (e *superscr.*), *corr. rec.* cenfefi (*sic*) *ex* cenferi G (an reris *schol.*) me posse C obfirmare BCD²EG obseruare D¹ 13 iam *add.* P² reuerte C (re *superscr.*) NONTU A (C *superscr.*), *corr.* A¹ adiget *Bentleius ex Donato* abigent orfum E in somnia D² *inter lineas idemque corr. rec. super uocem erasam scripsit* 14 defatiger EP INGRATIS A ingratus CDP (t *in ras.* D², at ingratis *schol.*) 15 ABISISNIKIL A ah nihil BCDP (*ex* hah C) ah nichil E ha nihil G 16 EICIUNDA A (E *superscr.*) Faciunda (e *superscr.*) haec est hercle D me indulgeo BDE 17 Tamen, men *in ras.*, G illa *ex* illā G illa CDEP (*et* B, *ut uidetur: huius enim codicis folia* 30 *et* 31. (II 1, 13 insomnia—II 3, 30 unde est) *ualde inquinata sunt*) TRIDUUM (= 18) A 18 tridiū C (u *superscr.*)

8. Charis. p. 216 ‚Quod poteris' T. in E. „Munus—poteris": ubi HELENIUS ACRON pro ‚in quantum poteris." — Donat. in III 2, 18 „Munus—poteris." — 8. 9. Prisc. II p. 336 „Munus—pellito." — Donat. in III 2, 43 „et istum—pellito (quoad)." — Id. ib. 23 „istum aemulum quoad potes ab ipsa pellito." 11. censen me posse obfirmare et perpeti: Donat. in lemm. 13. Charis. p. 205 Mox . . . alii ‚paulo post,' ut T. „nam aut mox reuertere." — Donatus: insomnia) uigiliae. legitur et „adiget," ut sit „insomnia" numeri singularis. 14. defatiger . . ingratus *et* ingratis: Donati *Ed. pr.* in lemm. 16. Donatus: nimis me indulgeo) „Indulgeo me": sic ueteres, quod nos ‚mihi' dicimus. 17. illa caream: Donat. in lemm.

PA. Dí boni, quid hoc mórbi est? adeon hómines inmutárier
Éx amore, ut nón cognoscas eúndem esse! hoc nemó fuit
Mínus ineptus, mágis seuerus quísquam nec magis cóntinens.
Sét quis hic est, qui huc pérgit? attat, híc quidem est parasitús Gnatho
Mílitis: ducít secum una uírginem dono huíc: papae,
Fácie honesta. mírum ni egomet túrpiter hodie híc dabo
Cúm meo decrepito hóc eunucho. haec súperat ipsam Tháïdem.

A GNATHO *B* PARMENO.
PARASITUS SERUOS

II 2 GN. Di ínmortales, hómini homo quid praéstat? stulto intéllegens
Quíd inter est? hoc ádeo ex hac re uénit in mentém mihi:
Cónueni hodie aduéniens quendam meí loci hinc atque órdinis
Hóminem haud inpurum, ítidem patria qui ábligurrierát bona:

20 cognofcaṭ (f) **G** 22 quis (hic) est **B** hic quis est **E** atat **E** gnato **BE**
23 unā *ex* una **G**[2] KUICDONO **A** 24 ni *ex* ne **CG** ego me turpiter **BCDEGP**
II 2 ‖ PARASITVS / GNATHO ‖ SERVVS / PARMENO **D** GNATHO / PARASITVS PARMENO / SERVVS **PC**, *in quibus puella quoque picta est, cuius nomen add.* **C**[2] (PVELLA). GNATHO PARMENO **E** PARASITVS SERVVS GNATO PARMENO **G** 1 homi. (ni) **G**, *corr.* **G**[2] intelligens **B** 2 (h)ac **C** 3 ēu‖ni **G** m‖‖i (e) **G** 4 ᵗauṭ (d) **C**, *corr.* **C**[2]

20. 21. Prisc. I p. 94. II p. 339 „hoc—ineptus.“ — Donat. in V 4, 13 „hoc—seuerus.“ 23. 25. Prisc. II p. 91. „papae. haec superat ipsam Thaidem.“ — Alcuin. p. 2142 „papae. haec ‚super' ipsam Thaidem.“ 24. ni ego hodie me turpiter: Donat. in lemm. — Id. in Phorm. prol. 24 „mirum —dabo.“ 25. hoc: *om.* Donati *Ed. pr.* in lemm. — Donat. in II 3, 57 „haec—Thaidem.“ — Non. p. 388 „superat ipsam Thaidem.“

II 2 1. 2. Prisc. II p. 352 „Dii immortales—Quid (*om. plerique*) interest.“ — Donatus: Alii distinguunt „Quid praestat stulto intelligens“: alii „stulto intelligens quid interest“: quia sic ueteres loquebantur. — Eugraphius: Sensus est: homini stulto homo [non] intelligens quid praestat.“ — Schol. Bembin. ant.: Dicit ‚quid interest inter hominem et hominem.' — Arusian. p. 252 „homo—intelligens.“ 3. Non. p. 270 Conuenire significat obuium fieri. T. in E. „Conueni hodie adueniens mei loci quendam a. o. Hominem.“ — Idem p. 359 Offendere inuenire ... T. in E. „Offendi adueniens quendam mei loci a. o. Hominem.“ — 3. 4. Idem p. 324 „mei—impurum“ (hinc *om.*). 4. Donatus: obligurierat (*sic bis*): ἀπὸ τοῦ λιγυροῦ est ligurire. — Lex. Maii p. 54 „qui abligurierat patria bona pene.“ — Idem p. 319 „patria qui abligurriat bona.“

Vídeo sentum squálidum aegrum, pánnis annisque óbsitum.
'Quíd istuc' inquam 'ornátist?' "quoniam míser quod habui pérdidi, em
Quó redactus sum. ómnes noti me átque amici déserunt."
Híc ego illum contémpsi prae me; 'quíd homo' inquam 'ignauíssime?
Ítan parasti te, út spes nulla rélicua in te sít tibi?
Símul consilium cúm re amisti? uíden me ex eodem ortúm loco?
Quí color, nitór, uestitus, quaé habitudo est córporis!
Ómnia habeo, néque quicquam habeo: níhil cum est, nihil defit tamen.'
"Át ego infelix néque ridiculus ésse neque plagás pati
Póssum." 'quid? tu his rébus credis fieri? tota errás uia.
Ólim isti fuit géneri quondam quaéstus aput saeclúm prius:
Hóc nouom est aucúpium: ego adeo hanc prímus inueni uiam.

5 OBSITUMOK A, OK *induxit corr. rec.* 6 ORNATIST INQUAM A quo C, *corr. rec.* em C¹P KEM ABC²DEG Em *ab initio sequentis uersus habet* P 7 me noti atq; D mei noti atq; G amici C (ini *superscr.*) inimici B inimici E (am *superscr.*), *corr.* E² 8 ergo G p̄ me contempsi DG QUID KOMO A ais *add. corr. rec.* quid agis homo DG quid ego homo E ignauissime D (u *superscr.*) ignauiſſime *ex* ignauiſume G 9 RELIQUA A *cum rell.* INTEESSET A in te siet BCDEGP tibi G 10 amisti, isti *a corr. in ras.*, D AMISISTI ABG (*inter lineas* G) 11 *Versus in* A *exit in* OMNIA nitor uestitus *iunxit Guyetus* 13 Et ego G 14 tu tu D FIERIERI A, ERI *induxit* A¹ 15 seclum D¹, seculum D²E 16 NOUUMESTAUSCUPIUM A Et ego G priuſ E (m *superscr.*)

5. Seru. in Aen. III 594 ‚consertum tegmen spinis) illigatum spinis. hinc est in T. „Video quendam sertum [squalidum pannis annisque obsitum"]. — Idem in Aen. VIII 307 „pannis annisque obsitus." 6. Eugraph. in IV 4, 6 „quid istuc ornati est." — hem: Donat. in lemm. 7. Acron in Hor. C. I 35, 26 „omnes me noti a. a. deserunt." — noti me: Donat. in lemm. 8. Prisc. II p. 49 Donat. in Adelph. II 3, 9 „Hic—me." — Alcuin. p. 2140. Beda p 2342 „contēpsi illum hic prae me." 9. in te siet tibi: Donat. in lemm. — Idem in Hec. I 1, 11 „an parasti te ut spes n. r. t. s. t." 10. Simul cum re consilium amisisti: Donat. in lemm. — Arusian. p. 251 „uiden —loco." 11. Donat. in II 3, 24 „quae—corporis." 12. Prisc. I p. 401 ‚nihil inest nihil defit.' — Porphyr. in Hor. Ep. I 17, 11 diuites modo pro gratiosis posuit, ut T. „omnia h. nec q. habeo." nihil enim mihi uidetur deesse praeter amicos. 13. 14. Donat. in Adelph. V 3, 66 „At—Possum." 15. Cledon. p. 1933 „apud seclum prius."

Ést genus hominum, qui ésse primos se ómnium rerúm uolunt,
Néc sunt: hos conséctor: hisce ego nón paro me ut rídeant,
Sét *e*is ultro adrídeo et eorum íngenia admirór simul:
Quídquid dicunt, laúdo: id rursum sí negant, laudo íd quoque:
Négat quis: nego; aït: áio; postremo ímperaui egomét mihi
Ómnia adsentári. is quaestus núnc est multo ubérrimus.'
PA. Scitum hercle hominem: hic hómines prorsum ex stúltis insanós facit.
GN. Dum haec lóquimur, intereá loci ad macéllum ubi aduentámus,
Concúrrunt laeti mihi óbuiam cuppédinarii ómnes:
Cetárii, laníi, coqui, fartóres, piscatóres,

17 PRIMOSEOMNIUM (*sic*) A primuſ G 18 hiſce — 20. quicquid *omissa in* G *suppleta sunt in superiore margine* noparo C 19 SETIS A Sed his BCDEGP arrideo BEG admi|ror C ammiror B 20 Quicquid BDEP ruſſũ G 22 assentari BE his quaestus DE[1]G nc̄ ēē G huberrimus E 23 prorſuſ E EXTULTIS A fecit D 24 GA. ||| Dũ G macellum conuenim9 E || duenimus C aduenimus BDGP 25 CVPP. concurrunt D mihobuiam G CUPPEDENARI A cuppedinarii C[2]D[1]G[1]P cupedinarii B cuppedenarii D[2] cuppidinarii C[1] cupedenarii E cupidinarii G[2] omnes *om.* A[1]E, *add. schol. ant. in* A, *in quo us. extenditur usque ad* LANI 26 CETARILANI A coci, ci *a corr. in ras.*, D piscatores aucupes BCDEGP

17. qui se primos omnium: Eugraph. in lemm. 17—22. Io. Sarisber. Policr. VIII 3 „Est genus—uberrimus" (19. his.) 18. Prisc. II p. 322. 355 „hisce—arrideo" (19. Sed his). — 19. Sed his: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 351 „Sed his u. arrideo." — Donat. in III 2, 45 „eorum—simul." 20. Donat. in IV 7, 4 „Quicquid dicunt laudo." — Ib. 20 „id—quoque." 21. 22. Cic. Lael. 25, 93. Io. Sarisber. Policr. III 4 „Negat—adsentari." — 21. Donat. in III 2, 34 „ait aio." 22. Diomed. p. 455 „is questus est multo uberrimus." 25. Lex. Maii p. 108 „Concurrunt mihi obuiam laeti cupedinarii Cetarii." — Id. p. 312 „Concurrunt laeti obuiam mihi cupidenarii Cetarii lanii." — Id. p. 129 Cupidenarius: denariorum cupidus T. in E. „Concurrunt laeti obuiam mihi cupedinarii" (= p. 166.). — 25. cuppedenar(i): Schol. Bembin. ant. — cupidinari: Schol. Bemb. — cupedenarii: Donatus. — cupedinarii: Eugraphius. 26. Cic. de off. I 42, 150 Minimeque artes eae probandae quae ministrae sunt uoluptatum „Cetarii lanii coqui fartores piscatores," ut ait Terentius. adde huc si placet unguentarios saltatores totumque ludum talarium. — Charis. p. 75 T. „lani coci." — Eutych. p. 156 . . ‚lanius' quod T. in E. pluraliter per apocopam posuit: „coci et lani fartores." — Prob. Instit. p. 126. Quaeritur qua de causa

Quibus ét re salua et pérdita profúeram et prosum saépe:
Salútant, ad cenám uocant, aduéntum gratulántur.
Ille úbi miser famélicus uidet mihi ésse tantum honórem et
Tam fácile uictum quaérere: [ibi] homo coépit me obsecráre,
Vt síbi liceret díscere id de mé: sectari iússi,
Si pótis est, tanquam phílosophorum habent dísciplinae ex ípsis
Vocábula, parasíti ita ut Gnathónici uocéntur.
PA. Viden ótium et cibus quíd facit aliénus? GN. Set ego césso
Ad Tháïdem hanc dedúcere et rogáre ad cenam ut uéniat?
Set Pármenonem ante óstium †Thaidis tristem uídeo,
Riuális seruom: sálua res est. ní mirum homines frígent.
Nebulónem hunc certumst lúdere. PA. Hisce hoc múnere arbitrántur

27 PRORSUM A p || fū G 28 caenā DG 29 Il||e G fami-licuſ G (l, e *superscr.*) MIKIESSETANTUMKONOREM A (me, in *superscr.*), *corr. rec.* me esse tanto honore **BCDEGP** ET *ab initio sequentis us. habet* A 31 *in* A *exit in* SI POTISEST SPECTARI A, P *induxit corr. rec.* 32 tamquam **BCDEP** DISCIPLINAM A *In folio XI^b Bembini quod u.* 33–58 *continet multa ab initio potissimum uersuum euanida sunt: quae uncis includemus* 33 (UOCABULAP)ARASITI itidem ut **BCDEGP'** (ut || || C) gnathoniai G gnatonici E ghnatonici D 34 (B. UIDE)N FACIAT A 35 (ADTKAID)EM ad caenā | RIVAL Ut ueniat D 36 parmenē G (no *superscr.*) hostium **BEG¹P** Thaidis *libri* meretricis *Muretus* opperiri *Bentleius* Thaidii *Bothius* tristē | NEBUL Video D 37 SERUUM A NIMIRUM KOMINES A (HIS *superscr.*), *ea forma aspiratae, ut* HIS *non sit a pr. m.* fringent B 38 ludere C (e *superscr.*) eludere **BDEGP** hi||ce *ex* hisce **CP** hisce D (u *superscr.*), *corr.* D² hiſceoc G (h *superscr.*), *corr.* G² munire C (e *superscr.*), *corr.* C² ARBITRENTUR A (A *superscr.*), *corr.* A¹ arbitrat E (n v *superscr.*)

‚coqus' per Q et non per C litteram scribatur . . . cum dicat T. in E. „coqui fartores" et cetera, utique iam ‚coqum' per Q, non per C litteram scribi demonstrat. *Cf. p.* 182. — piscatores aucupes: Eugraph. in lemm. — Prob. Cathol. p. 26 Praeterea nominatiuo plurali T. „aucupes" dixit „piscatores aucupes," unde docuit nominatiuo singulari ‚aucupes' debere dici, non ‚auceps.' 28. Philargyr. in Verg. Ecl. 5. 74 „ad—gratulantur." 29. uidet me *et* in tanto honore: Donat. in lemm. 31. Arusian. p. 225 „Ut—de me." 33. item ut: Donat. in lemm. (*sed deest hoc scholion in Ed. pr. et Ven.*) 34. Donatus: quid faciat) Legitur et „quid facit," ut sit figura per modos pro ‚quid faciat.' — Gratian. Decret. XIII q. 1 § his ita respondetur „Vide quid faciat otium et cibus alienus." 36 Donatus: †Thaidis) Et „Thais" legitur. 37. Seru. in Georg. IV 104. in Aen. I 436 „nimirum hic homines frigent." 38. Donatus: „hisce" pro ‚hi' (his *Ed. pr.*) uetuste. —

Suam Tháïdem esse. GN. Plúrima salúte Parmenónem
Summúm suom inpertít Gnatho. quid ágitur? PA. Statur. GN. Vídeo.
Numquíd nam hic quod nolís uides? PA. Te. GN. Crédo: at numquid áliut?
PA. Qui dúm? GN. Quia tristis es. PA. Níhil quidem. GN. Ne sís: set quid uidétur
Hoc tíbi mancipium? PA. Nón malum hercle. GN. Vro hóminem. PA. Vt falsus ánimist.
GN. Quam hoc múnus gratum Tháïdi arbitráre esse? PA. Hoc nunc dícis,
Eiéctos hinc nos: ómnium rerum, heús, uicissitúdost.
GN. Sex égo te totos, Pármeno, hos menses quietum réddam,
Ne súrsum deorsum cúrsites neue úsque ad lucem uígiles:
Ecquíd beo te? PA. Mén? papae. GN. Sic sóleo amicos. PA. Laúdo.
GN. Detíneo te: fortásse tu proféctus alio fúeras.

40 (SUMMUMSU)UM gnato **BDEG** 41 (NUMQUI)DNAM ^{hic}QUODNOLLIS (*uix* NOLLES) A, hic *add. corr. rec.* NU^{n}CQUID A 42 (B. QUIDU)M EQUIDEM A ſ' qd *in ras.* **G** 43 mancypium **D**, *corr.* **D**^{2} anim^{i}o est **D**, *corr.* **D**^{2} animo est **BCGP** animo eſ|| **E** *In* A *non fuisse uidetur hoc* animi est: *nam* FALSUS *quod uix conspicitur spatium usque ad marginem implet* 44 thai||||||toſ, toſ *in ras.*, **G** (*h. e. haec* a (thai)di *usque ad u.* 46 to(toſ) *omissa erant, sed in superiore marg. suppleta sunt*) dices **BCDGP** *In* **P** *us. exit in* esse 46 menses hos **DG** *In* **P** *us. exit in* ne sursum (*quod addidit* **P**^{2}), *us.* 47 *in* beo te, *us.* 48 *in* laudo 47 deorsumue **E** ad lucem usque **BCEP** 48 Et quid **E** ME^{NE} A, NE *add. corr. ant.* men||, n *in ras.*, **D** 49 DE....EO A, *ut spatium quatuor litteris sufficiat quarum paenultima* R *esse uisa est* (DETINEO *legit W. Studemund*)

Eugraphius: „hisce" nominatiuus pluralis. — 38. 39. Prisc. I p. 593. Inueniuntur tamen etiam nominatiuum pluralem ‚hisce' proferentes antiqui, ut T. in E. „hisce—esse." 39. 40. Prisc. I p. 400. II p. 328. Donat. in Adelph. III 2, 54. Arusian. p. 237 „plurima—Gnatho" (suum *om.* Arusian.). 40. Incert. de uerbo p. 165 Vindob. Prisc. II p. 131. 148. „quid agitur? statur." 42. nihil equidem: Donat. *bis* in lemm. 43. Tibi hoc: Eugraph. in lemm. — Donatus: ut falsus animi est) . . „animi" pro ‚animo': ἀντίπτωσις ueterum. — Arusian. p. 232 Falsus illius rei. T. E. „ut f. animi est." 45. heus omnium rerum uicissitudo est: Donat. in lemm. 46. Eugraph. ad Adelph. III 3, 42 „Sex—reddam." 47. usque ad lucem: Donat. in lemm. 48. Prob. Cathol. p. 34 (annot.) „ecquid beo te." — Claud. Sac. p. 63 „et quid beo te."

PA. Nusquám. GN. Tum tu igitur paúlulum da mihi óperae: fac ut admíttar
Ad illam. PA. Áge modo, i nunc: tíbi patent fores haé, quia istam dúcis.
GN. Numquem éuocari hinc uís foras? PA. Sine bíduom hoc praetéreat:
Qui míhi nunc uno dígitulo fores áperis fortunátus,
Ne tu ístas faxo cálcibus saepe ínsultabis frústra.
GN. Etiám nunc (tu) hic stas, Pármeno? [eho] num nam híc relictu's cústos,
Nequís forte internúntius clam a mílite ad istam cúrset?
PA. Facéte dictum: míra uero míliti quae pláceant.
Sed uídeo erilem fílium minórem huc adueníre.
Mirór, qui ex Piraeo ábierit: nam ibi cústos publice ést nunc.
Non témere est: et properáns uenit: nesció quid circumspéctat.

50 (NU)SQ(UA)M PAULUM A ADMITAR (T *superscr.*) A, *corr. ant.* ammittar **B** 51 (ADIL)LAM. B. AGEMODOINUNC((TIBIPATE)NT A modo nunc (*om.* i) *rell.* 52 (A. NUMQUE)M *et* FO(RAS) Nunc quem **B** huc *ex* hunc **G** BIDUUM A *In* **P** *a u.* 52 *inde usque ad III* 3, 9 *uersus metri ratione non habita discripti sunt* 53 apperis **E G** 54 NE(T)UI(STASFA)XO ut ne iſtas **G** inſulta (bif *superscr.*) **G**, *corr.* **G**² 55 *In* A *post* ETIA *fenestra est, in qua a parte aduersa tres litterae interierunt: tum quinque fere litterae non possunt legi: tum* 'ICSTAS (tu *superscr.*), tu *add. corr. rec.* Etiam nunc hic **BCDEGP** eoh **D** oh **G** eho *sustulit T. Faber* NUMNAM KIC (tu *superscr.*) A, tu *add. corr. rec.* hic *om.* **E** RELICTUS (*om* es) A *cum rell.* 56 (INT)ERNUNTIUS CURSET (it *superscr.*) A, *corr. rec.* cursitet **BCDEGP** 57 *In* A *inter primam litteram post* FACETE, *quae* D *uidetur esse, et* UERO *undecim fere litterae legi non possunt.* QUI PLACEAT (AE *superscr.*) A, *ut aut a pr. m. aut a corr. ant. mutatum sit* quae placeant *om.* **D**¹, *add.* **D**² 58 uideon **BDEGP** uideo nᶠerilem **C** herilem **EG** FILIUMKUCMIN(OREM)ADUENIRE A aduentare **D̄G** 59 MIRORQUID(EXP)IRAEO A qui *Edd. antiquae* (**B**?) quid **CDEP** quod **G** pireo (y *superscr.*) **G**, *corr.* **G**² 60 et *om.* **BC**

52. Nunc quem: Eugraph. in lemm. 35. 54. Arusian. p. 242 „forse—frustra." 55. Etiam nunc hic: Eugraph. in lemm. 56. cursitet: Donat. in lemm. (exeat *Ed. pr.*). 57. Seru. in Aen. I, 669 „mira—quae placeant." — Donatus: Mira—quae placeant) mira pro mirum .. et est εἰρωνεία. quid mirum est, inquit, facete loqui eum qui militi placeat? potest tamen et pluraliter intelligi. 58. uideo: Donat. in lemm. 59. Miror quod: Donat. *bis* in lemm. — Idem: „nunc" ambigua distinctione positum est.

II 3 *A* CHAEREA. *B* PARMENO. ADULESCENS SERUOS

CH. Óccidi.
Neque uírgo est usquam néque ego, qui illam e cónspectu amisí meo.
Vbi quaéram, ubi inuestígem, quem percónter, quam insistám uiam,
Incértus sum. una haec spés est: ubi ubi est, diú celari nón potest.
O fáciem pulchram: déleo omnes dehínc ex animo múlieres:
Taedét cotidiánarum harum fórmarum. PA. Ecce autem álterum,
Néscio quit de amóre loquitur: o ínfortunatúm senem!
Hic uéro est, qui si occéperit,
Ludúm iocumque dícet fuisse illum álterum,
Praeut húius rabies quaé dabit.

II 3 CK CHAEREA ADVĿ P PARMENO SERVVS **D** CHEREA ADVLESCENS PARMENO SERVVS **P** CHAEREAS ADVLESCENS PARMENO SERVVS **C** CHAEREA adolefcenf PARMENO feruuf **E** chEREA PARmeno **G** 1 2 OCCIDI—AMIS(IMEO?) *unum uersum faciunt in* **A** illā || confpectu **G** 3 ub(i) que rā **G** *ex corr.* 4 caelari **BD** 6 KARUM COTIDIANARUM **A** formarum, or *in ras.*, **G** 8 occeperit amare **BCEP** l occeperit amare **D** occoeperit amare **G** 9 *in* **A** *exit in* KUIUS dices **BCDEGP** alterū illū **G** alterum illum **D** 10 pre || ut **D** prae | vt **G**

II 3 3. Donat in V 4, 40 „ubi q. u. inuestigem.“ — Arusian. p. 237 Insisto illum locum. T. E. „quam insistam uiam.“ — Donatus: quam insistam uiam) Et „qua uia“ legitur (uiam *et* qua *om. Ed. pr.*) 6. Donat. in u. 26 „Taedet—formarum.“ — Arusian. p. 265 „Taedet cotidianarum me formarum.“ 8—10. Prisc. I p. 606 Kr. „Hic—dabit“ (8. amare *om.* — 9. dices). 8. Donatus: Hic uero est] Utrum senex an Chaerea? sed senex potius. (*ut u.* 9 dicet *legerit.*). 9. dices: Eugraphius. 9. 10. Arusian. p. 256 Praeut ille quae facit. T. E. [praeut ille quae facit te] Ludum iocumque f. dicet i. a. „Praeut huius ‚scabies‘ quae dabit.“ — 10. Prob. Instit. p. 149 „Praeut huius rabies.“

CH. Vt illúm di deaeque sénium perdant, quí me hodie remorátus est:
Meque ádeo qui (ei) restíterim: tum autem qui íllum flocci fécerim.
Séd eccum Parmenónem. salue. PA. Quíd tu es tristis? quídue es alacris?
Vnde is? CH. Egone? néscio hercle, néque unde eam neque quórsum eam:
Ita prórsum oblitus súm mei.
PA. Qui quaéso? CH. Amo. PA. Hem. CH. Nunc, Pármeno, te osténderis qui uír sies.
Scis té mihi saepe póllicitum esse 'Chaérea, aliquit ínueni

11 DEAEQ. SENiuMPERDANT A, *ut* iu *et transpositionis signa a corr. rec. sint*: *a pr. m. mihi* SENIUM, *Studemundo* SENEUM *fuisse uisum est* deaeq; omnes senē **DG** deaeq; "omſ 'ſenem **B** deaeq; senem omnes **CP** deaeque omnes perdant **E** hodie me *Bentleius ex Regio* remoratus **C** 12 QUIEIRESTITERIM A EI *induxit corr. rec.* qui restiterim **BCDEGP** qui non illum **DEG** illum flocci **C**, *corr. schol.* ferim **G**, *corr.* **G**[2] 13 Sđ haec cū **G** QUISDTU A QUIDUES A, *corr.* A[1] *uel ant.* quidue alacris **BCEP** 14 Unde hiſ **G** ego nescio **BCDEGP** nequorsum **P** EAM *ab initio sequentis us. habet* A 15 prorsus sum oblitus **BCDEGP** OBLITUSMEI A, *corr. ant.* 16 NUNCTEPARMENO TEOSTENDES A nunc te Parmeno ostendes **D** nunc Parmeno te ostendes **BCGP** Parmeno nunc te ostendes **E** nunc Parmeno te ostenderis *Bentleius* quid **C** 17 POLLITUM A

11. Donatus: dii deaeque omnes senium perdant) Plus dixit „senium" quam „senem." — Lactant. Plac. in Stat. Theb. XI 674 seniumque recessit] nimia senectus dicitur senium. T. „Ut illum di deaeque omnes perdant ‚senem' qui me hodie remoratus est." — Prisc. II p. 496. 512. T. ‚in Phormione' „Ut illum di deaeque omnes perdant." — Id. p. 289. T. ‚in Phormione' „Ut illum di deaeque omnes perduint." — Id. p. 240. T. in Eunucho: „Ut illum di deaeque omnes superi inferi malis exemplis perdant." (cf. Phorm. IV 4. 6) 12. Donatus: qui illum flocci fecerim] Deest ‚uel.' ut sit ‚uel flocci fecerim.' — Lex. Maii p. 206 „qui illum non flocci fecerim." 13. Prisc. I p. 152. Seru. in Aen. IX 231 „quid tu — alacris." — Charis. p. 114. Romanus libro de analogia ‚ita' inquit ‚alacris' licet consuetudo, ut ait Plinius libro VI Dubii Sermonis, ‚alacer' dicat . . . . sed et T. in E. „quidue ‚est' alacris." — (Serg.) in Donat. p. 491 „quidue ‚est' alacris." — quid tu es alacris: Donat. *bis* in lemm. 14. *Et* Ita prorsus oblitus sum mei *et* Ita prorsus sum oblitus mei: Donat. in lemm. 15. Donatus: hem) si cum H, Parmeno, si leniter, Chaerea. — ostendes (oſtendēſ *Ed. pr.*): Idem in lemm. — (Idem: ‚qui uir sies' in ueteribus inuenitur.).

Modo quód ames: in ea re útilitatem ego fáciam ut cognoscás meam',
Cum in céllulam at te pátris penum omnem cóngerebam clánculum.
PA. Age, inépte. CH. Hoc hercle fáctumst. fac sis núnc promissa appáreant:
Sic ádeo digna rés est, ubi tu néruos intendás tuos.
Haud símilis uirgost uírginum nostrárum, quas matrés student
Demíssis umeris ésse, uincto péctore, ut graciles sient.
Siquae est habitior paúlo, pugilem esse áiunt, deducúnt cibum:

18 cognoſ[caſ] **G** 19 in *om.* **D** cellu[lam] **B**, *corr.* **B²** omne **BDEG** CLANCULŪ A 20 FAXIS [S] A, S *add. corr. rec.* APPAREANT *incertum an* ADPAREANT A 21 *Chaereae uersum continuat Donatus, Parmenoni dant libri* SIADEO A *cum rell.* sic adeo *Fleckeisenus* EXTENDAS(TUOS) A 22 ST(UDENT) student || **D** 23 humeris **BE** (*in* A *membrana lacerata est*) uincto corpore **DE** gracile[s] || **C**, *corr.* **C²** 24 Si qua est **BCDEGP** abitior **BC** abic[i]or **E** pugilē [ēē] aiunt **G** DIDUCUNT **AE**

18. utilitatem in ea re: Donat. in lemm. 19. Donatus: patris penum omnem) .... et hic penus et haec penus et hoc penus ueteres dixerunt. ergo et „omnem" et „omne" legitur. — Prisc. I p. 163. II p. 80 „Cum—clanculum" (omnem). — Lex. Maii p. 435 „cum ad te in cellulam omnem patris penum congerebam." — congregabam: Donati *Ed. pr.* in lemm. 20. Pseudo-Asconius in Diuin. p. 101 Or. „hoc h. f. e. fac ut promissa appareant." — Cledon. p. 1916 faxo faxis. T. „faxis - appareant." 21. Donatus: Siue adeo digna res est) 1, Si persona Parmenonis est, „siue" abundat et pro expletiua coniunctione modo est. in quibusdam omnino non legitur. 2, Si Chaerea dicit, hic ordo et sensus est: Fac si uis nunc, si[ue] adeo digna res est... ut sit „sis" ‚si uis'... 3, Melius legunt qui hoc totum applicant ad personam Chaereae [et melius], quam qui Parmenonem hoc putant loqui „Siue—est." — intendas: Donatus. — Eugraphius: Siue adeo digna) .... continuo subiungit „Haud similis etc." — Seru. in Aen. I 567 „Si adeo—tuos." 22. Charis. p. 108 „hā similis—nostrarum." — 22. 23. Ausonius ad Hesperium „quas—graciles sient." 23. dimissis: Donat. et Eugraph. — uincto pectore: Donatus et Eugraph. in lemm. — Donatus: ut graciles sient) A singulari ‚gracilis' uenit haec declinatio. — Eugraphius: graciles sient) Legitur et „gracilae," ut declinauerit T. ‚haec gracila.' — Prob. Cathol. p. 23. T. noue „ut gracilae sient," nominatiuo singulari ‚haec gracila.' 24. Donatus: Si qua est habitior) .... ‚habilior' aptior intelligitur .... ergo „habitior" legendum est. — Si qua est habitior: Eugraph. in lemm. — Lex. Maii p. 118 abitus ... escosus et carne plenus. T. in E. „si qua est abitior pugilem aiunt." — Augustin. gramm. p. 1977 „pugilem esse aiunt."

Tam etsí bonast natúra, reddunt cúratura iúnceam:
Itaque érgo amantur. PA. Quíd tua istaec? CH. Nóua figura orís. PA. Papae.
CH. Color uérus, corpus sólidum et suci plénum. PA. Anni? CH. Anni? sédecim.
PA. Flos ípse. CH. (Nunc) hanc tú mihi uel ui uél clam uel precário
Fac trádas: mea nihil ré fert, dum potiár modo.
PA. Quid? uírgo cuiast? CH. Néscio hercle. PA. Vndést? CH. Tantundem. PA. Vbi hábitat?
CH. Ne id quídem. PA. Vbi uidisti? CH. Ín uia. PA. Qua rátione amisísti?
CH. Id équidem adueniens mécum stomachabár modo:
Neque quémquam ego esse hominem árbitror, cui mágis bonae
Felícitates ómnes aduersaé sient.

25 Tamenetsi E est bona D bona(na)tura G, corr. G² curratur aiunceas C iunceas BDGP iuncceaſ E 27 P. quot s̄t anni D CH. sedecim (om. anni) E 28 FLOS—PRECARIO *unum uersum facit in* A IPSUM A (E *superscr.*), *corr.* A¹ *uel ant.* CH. nunc hanc *G. Hermannus* nunc *om. libri* praecario C 29 FAC (ut) TRADAS A, ut *add. corr. rec.* mi mea G pa(o)ciar G 30 *in* A *fractus est post* TANTUNDEM 31 amisti BCDEG¹P (amiſiſti *schol.* G *cum* A) 32 id (e) quidē D, *corr.* D² 33 NEQUEÇQUAMEGOESSEKOMINEM (C, M *superscr.*) A, *corr.* A¹ Neque quemquam esse ego hominem DG Neque ego quemquam hominem esse BCP Neque quemquam esse hominem E 34 ADUERSAE A *cum rell.* auersae *Bentleius* SINT (E *superscr.*) A, *corr.* A¹ *In* A *us. exit in* QUIDKOCEST

25. Donatus: iunceas) tenues et pallidas. — iunceas: Eugraph. in lemm. — Donat. et Eugraph. in Andr. V 4, 38 „reddunt c. iunceas." — Non. p. 493 „Tametsi—iunceas." 26. Seru. in Aen. IV 10 „noua figura." — Donat. in u. 6 h. sc. „noua—papae." 27. Acron in Hor. C. III 27, 54 „corpus—plenum." — Prob. de nom. exc. p. 213 „anni sedecim. Flos ipse." 28. Donat. in V 8, 25 „precario." — Prisc. II p. 68 „seu ui seu clam seu precario 28. 29. Lex. Maii p. 451 „iam precario fac tradas." 29. Seru. in Aen. IX 1 „mea—modo." 30. Prisc.? I p. 575. Seru. in Ecl. 2, 1 „Quid u. cuia est." — Cledon. p. 1907 „Quid, ‚mulier' cuia est." 31. Donatus: qua ratione amisti) Figura συγκοπή pro ‚amisisti.'" 32. Eutych. p. 178 „idem equidem (*sic*)—modo." 33. hominem esse arbitror: Donat. in lemm. 34. Donatus: Quid hoc est sceleris (ſterilis eſt *Ed. pr.*) Propter hoc quod (quod hoc *Bentl.*) patior inquit. nunc enim scelus dicit a sene commissum.

Quid hóc est sceleris! périi. PA. Quid factúmst? CH. Rogas?
Patrís cognatum atque aéqualem Archidémidem
Nouístin? PA. Quid ni? CH. Is, dum hánc sequor, fit mihi óbuiam.
PA. Incómmode hercle. CH. Immo énim uero infelíciter:
Nam incómmoda alia súnt dicenda, Pármeno.
Illúm liquet mihi déierare his ménsibus
Sex séptem prorsum nón uidisse próxumis,
Nisi núnc, cum minime uéllem minimeque ópus fuit.
Eho nónne hoc monstri símilest? quid aïs? PA. Máxume.
CH. Contínuo accurrit ád me, quam longé quidem,
Incúruos, tremulus, lábiis demissís, gemens:
'Heus heús, tibi dico, Chaérea' inquit. réstiti.
'Scin quíd ego te uolébam?' "dic." 'cras ést mihi
Iudícium.' "quid tum?" 'ut díligenter núnties
Patri, áduocatus máne mihi esse ut méminerit.'
Dum haec dícit, abiit hóra. rogo numquíd uelit.
'Recte' ínquid. abeo. cum húc respicio ad uírginem,
Illa sése interea cómmodum huc aduórterat

35 *Parmenoni haec* Quid hoc est sceleris (sceleris est **BCEP**) *assignant* **BCDEGP**, *exclamationem* Perii *Chaereae* 36 Archi||||||idem (idē *supra*) **D**, *corr.* **D**² archidemiden **G** 37 Nostin **BCDEGP** hiſ **G** 40 delirare **DE** (uana loqui *schol.* **D**), deierare *corr. rec.* **D** *in marg.* 41 Sex ꝉ septem **B** prorsū *ex* prorsus **CE** (prorſuſ **G**?) PROX$\overset{I}{V}$MIS **A** 43 Eo **G** MAX$\overset{I}{V}$ME **A** 44 $\overset{O}{A}$CCVRRIT **A**, *corr. ant.* 45 INCVRVVS **A** LAB$\overset{I}{R}$IS **A**, *corr.* **A**¹ 46 Heus (heus *supra*) **D**, *corr.* **D**² inqui$\overset{t}{d}$ **C**, *corr.* **C**² reſiſte **G** 47 dic *in ras.* **C**² 47. 48 cras michi iudicium est **E** 50 haec loquitur **BCEGP** (dicit **D** *cum* **A**) $\overset{H}{}$ORA **A**, *corr. ant.* 51 inquid **BG** *cum* **A** habeo **BDEGP** (abeo **C**, *aspirationem add.* **C**² 52 aduerterit **G**

36. Non. p. 235 „Patris—aequalem ‚te Marcidemiden' Nostin." 37. Nostin: Donat. in lemm. — Schol. Bembin. ant.: „quinni" dicit cur non. 38. 39. Donat. in Phorm. II 1, 18 „immo—Parmeno." (uero *om. Ed. pr.*) 40. Pompeii Comment. p. 241 „liquet mihi ‚degenerare.'" 40. 41. Prisc. II p. 349 „Illum—proximis." 41. Sex uel septem prorsus: Donat. in lemm. 45. labiis: Donatus. — labris dimissis: Eugraph. in lemm. — Charis. p. 103. Verrius Flaccus sic distinxit modica esse labra, labia immodica et inde labiones dici. nam et T. „labris demissis gemens." (labiis: *Ed. princ.*) 50. Dum haec dicit: Donat. (dicit *om. Ed. pr.*) et Eugraph. in lemm.

In hanc nóstram plateam. PA. Mírum ni hanc dicít, modo
Huic quaé datast dono. CH. Húc cum aduenio, núlla erat.
PA. Comités secuti scílicet sunt uírginem?
CH. Verúm: parasitus cum áncilla. PA. Ipsast: ílicet:
Desíne: iam conclamátumst. CH. Alias rés agis.
PA. Istúc ago equidem. CH. Nóstin quae sit? díc mihi, aut
Vidístin? PA. Vidi, nóui: scio quo abdúcta sit.
CH. Eho Pármeno mi, nóstin et scis úbi siet?
PA. Húc deductast ád meretricem Thaïdem: ei donó datast.
CH. Quís is est tam poténs cum tanto múnere hoc? PA. Milés Thraso,
Phaédriae riuális. CH. Duras frátris partis praédicas.
PA. Ímmo si sciás quod donum huic dóno contra cónparet,
Mágis id dicas. CH. Quód nam quaeso hercle? PA. Eúnuchum. CH. Illumne óbsecro

53 KAC A ha(n)c C 54 cum huc **DG** 56 scilicet **BCDEGP** 57 c(o)um clamatum **C** con|clamatum **B** 58 equidem ago **BCDEGP** (q(e)uidem **E**) que sit, ue *in ras.*, **D** AUT *ab initio sequentis us.* A 59 q||uo **G** 60 (EK) O A, *corr.* A[1] *uel ant.* *Post* nostin *Parmenonem respondentem* Noui *habet* A *cum rell.* SIT A siet *rell.* 61 ET *potius quam* EI A 62 QUISEST (is *om.*) A 63 partes fratris **BC²EP** (partis **C¹**) 64 Immo enim si **BCDGP** huic contra dono **DG** conparet **P** *cum* A 65 66 ita diuisi sunt in A 1, TUM—KERCLE 2, EUNUCKUM. A. ILLUMNE 3, OBSECRO—EST 4, KERISENEMMULIEREM 65 TUMMAGIS A *cum rell.* Tum *induxit Bentleius* qdnā(ē) **G** *Parmenonis notam* (PA) *in* A *omissam ante* EUNUCKUM *add. corr. rec.* illum(ne) **CD**

56. ilicet: Eugraphius. 57. Seru. in Aen. VI 218 Mythogr. Vatic. (in Maii Class. Auct. vol. III) p. 206 „Desine i. c. est." 60. Eho Parmeno mi nostin et scis ubi siet: Donat. in lemm. (Eho Parmeno scis, *om. rell.*, *Ed. pr.*). — Prisc. II p. 11 „Eho—nostin." — Agroet. p. 2272 „Eho Parmeno nosti." 62. 63. Non. p. 32 „miles Thraso Faedriae riualis." — 63 partes fratris: Donat. in lemm. — fratris partes: Eugr. in lemm. 64. Immo enim si *et* huic dono contra: Eugraph. in lemm. 65. Tum magis: Donat. in lemm. (Tu magis *Ed. pr.*). — quidnam: Donati *Ed. pr.* in lemm. 65 Schol. Bembin. ant. in I 2, 52 „illumne—hominem." — Agroet. p. 2269 „illumne inhonestum hominem." — 65. 66. Seru. in Aen. VI 497 „illumne obsecro inhonestum senem mulierem. — Isidor. Orig. XI 2, 28 Senex autem masculini tantum est generis .... nam si commune esset nomen, cur diceret T. „senem mulierem."

Ínhonestum hominem, quém mercatus ést heri, senem múlierem?
PA. Istunc ipsum. CH. Homó quatietur cérte cum donó foras.
Sét istam Thaïdém non sciui nóbis uicinam. PA. Haúd diust.
CH. Périi, numquamne étiam me illam uídisse! eho dum díc mihi:
Éstne, ut fertur, fórma? PA. Sane. CH. Ad níhil ad nostram hanc. PA. Ália res.
CH. Óbsecro hercle, Pármeno, fac ut pótiar. PA. Faciam sédulo:
Dábo operam, adiuuábo. numquid me áliut? CH. Quo nunc ís? PA. Domum,
Vt mancipia haec, íta ut*i* iussit fráter, ducam ad Tháïdem.
CH. Ó fortunatum ístum eunuchum, quí quidem in hanc detúr domum!
PA. Quíd ita? CH. Rogitas? súmma forma sémper conseruám domi
Vidébit, conloquétur, aderit úna in unis aédibus,
Cibúm non numquam cápiet cum ea, intérdum propter dórmiet.
PA. Quid sí nunc tute fórtunatus fías? CH. Qua re, Pármeno?

66 quem *om.* A¹, *add. corr. rec.* mulie(b)rem **E**, *corr. rec.* 67 B. ISTUMIPSUM. A. Q̃UATIETURKOMO A 68 ſ **G** *cum* A (n)uobis **C**, *corr.* **C**² 69 uidisse illam **E** 70 AD A, *ut uidetur* hanc rē **E** res est **BCDEGP** 71 p(o)aciar **G** SEDULOAC A *cum rell.* 72 numquid uis aliud **E** (uis) ALIUT A, uis *add. corr. rec.* aliud, d *in ras.*, **C** CH. quid nunc is domum? — 73 PA. Ut **DEG** ut *ex* uti **C** UT A *cum rell.* (DE)DUCAM A, *corr. ant.* deducam **G** deducam: ad thaidem **D**, *corr.* **D**² (: C. quo? P) 74 KAC A 75 conserua **B** 76 *in* A *exit in* CIBUM colloquetur **BCDEGP** 77 NO(n)NUMQUAM A, *corr. rec.* CUMEAM A 78 Parmeno hęc **E**

66. Donatus: senem, mulierem) . . . subdistinguendum est ut sit duplex uituperatio: una ab aetate, quod ait „senem": altera a membrorum mollitie, quod ait „mulierem." 67. Non. p. 272 „nimirum homo—foras." 69. me uidisse illam; Donat. in lemm. 70. res est: Donat. in lemm. 72. numquid me aliud uis: Donat. in lemm. 73. ita ut . . . deducam: Donat. in lemm.

Respónde. PA. Capias [tu] íllius uestem. CH. Véstem? quid tum póstea?
PA. Pro illó te deducam. CH. Aúdio. PA. Te esse íllum dicam. CH. Intéllego.
PA. Tu illís fruare cómmodis, quibus tu íllum dicebás modo:
Cibum úna capias, ádsis, tangas, lúdas, propter dórmias:
Quandóquidem illarum néque te quisquam nóuit neque scit quí sies.
Praetérea forma et aétas ipsast, fácile ut pro eunuchó probes.
CH. Dixísti pulchre, númquam uidi mélius consiliúm dari.
Age eámus intro núnciam: orna me, ábduc, duc, quantúm potest.
PA. Quid agís? iocabar équidem. CH. Garris. PA. Périi, quid ego egí miser?
Quo trúdis? perculerís iam tu me. tíbi equidem dicó, mane.
CH. Eámus. PA. Pergin? CH. Cértumst. PA. Vide ne nímium calidum hoc sít modo.
CH. Non ést profecto: síne. PA. At enim istaec ín me cudetúr faba. CH. Ah.

79 CAPIAS ^{tu} ILLIUS A, tu *add. corr. rec.* capias tu *rell.* illi^{uſ} **G**, *corr.* **G**^{2} 80 ducam **DEG** illum esse **BCDEGP** intelligo **BC**^{2} 81 ILLIU̇S A, U *induxit corr. rec.* illis **CDG** illius **BEP** 82 assis **E** PRO^{P}TER A, *corr.* A^{1} 83 neq; te quā^{que} **G**, *corr.* **G**^{2} ||||nouit **E** 84 forma *om.* **E** 85 DIXTIPULCKREXUMQUAM A *cum rell.*, *nisi quod* ꝉ dixisti *schol.* **D**, pulchrae **P** 86 DUC *om.* A^{1}, *add. corr. ant.* QUANTO A potes (**B**?) **CDEGP** 87 A^{g}IS A, *corr. rec.* PERI A ego *ex* ergo **E** 88 *in* A *exit in* EAMUS Quo^{t}d rudis **C**, *corr.* **C**^{2} pculeriſ, cule *in ras.*, **G** 89 CALLIDUM A *cum rell.* calidum *Donatus* siet **E** 90 *In* **BCP** ah flagitium facimus *continuantur Parmenoni In* **G** *haec* C ah PAR *erasa sunt*

79. capias tu illius, *tum* capias illius: Donat. — capias tu illius: Eugraph. in lemm. 80. ducam *et* te illum esse: Eugraph. in lemm. 81. Tu illius fruere: Eugraph. in lemm. 82. capies: Donat. *bis* in lemm. 84. Donat. in Phorm. V 1, 31 „facile—probes." 86. orna me nunciam . . . potest: Donat. in lemm. — Schol. Bembin. in Adelph. III 4, 37 „abduc duc q^{o}. p." 88. Donat. in Phorm. IV 3, 73 „perculeris iam tu me." 89. pergisne: Donat. in lemm. — Idem: ne nimium calidum (callidum *Ed. pr.*)] Periculosum: sed melius „callidum" legitur. — (inprouidum. temerarium: Schol. Bembin.)

PA. Flagítium facimus. CH. Án id flagitiumst, si ín domum meretríciam
Dedúcar et illis crúcibus, quae nos nóstramque adulescéntiam
Habent déspicatam et quaé nos semper ómnibus cruciánt modis,
Nunc réferam gratiam átque eas itidem fállam, ut ab illis fállimur?
An pótius hoc patri aéquomst fieri, ut á me ludatúr dolis?
Quod quí rescierint, cúlpent; illud mérito factum omnés putent.
PA. Quid istíc? si certumst fácere, faciam: uérum ne post cónferas
Culpam ín me. CH. Non faciám. PA. Iubesne? CH. Iúbeam? cogo atque ímpero:
Numquám defugio auctóritatem. séquere. PA. Di uortánt bene.

91 $\overset{a}{\text{ẹ}}$n **G** 92 quib' **E**, t quae *corr. rec.* 93 DESPECTAM A *et schol.* **D** despicatam **BCD**[1]**EGP** cruciant *in marg.* **G** cruciant omnibus **D** 94 *In* A *una littera uel duae* (IS *fuisse uisae sunt*) *a corr. rec. deletae sunt inter* EAS *et* ITIDEM ab $\overset{\text{illis}}{\text{ḥịs}}$ **D**, *corr.* **D**[2] ab his **BGP** abis **C** 95 KAEC A *cum rell.* hoc *T. Faber* pati *ex* patri **EG** pati, ti *in ras.*, **P** AECUMSIT A $\overset{n}{\text{ludaṭ}}$^{v} **G** 96 resciuerint **E** factum merito **DG** 97 $\overset{i}{\text{iſtẹc}}$ **E** $\overset{s}{\text{FACIAM}}$ A, *corr. rec.* facias **BCDEGP** 98 $\overset{U}{\text{IBEAM}}$ A, *corr.* A[1] *uel ant.* (iubeo cogo **B**?) iubeo immo cogo **CDEGP** (cogo|| **G**) 99 *Parmenonem haec* Numquam—sequere, *Chaeream* Di uertant bene *dicentem habent* **ABC**[2]**DGP** *Chaereae* Numquam—auctoritatem *continuauit Muretus.* $\overset{\text{AM}}{\text{DEFUGIO}}$ A, *corr.* A[1], *ut uidetur* defugiam (**B**?)**CDEGP** $\overset{E}{\text{UOR}}$-TANT A *Post* bene F. II. a. **E**

92—94. Schol. Bembin. in I 2, 15 „et illis crucibus q. n. n. a. a. d. n. r. g. 93. Donatus: despicatam] Contemptam atque despectam. — Glossar. Terentian. : Despicatus : despectus. 94. nunc iam referam *et* ab his : Donat. in lemm. 95. Donatus : An potius haec pati aequum est fieri) Illic uicissitudo extat in pati dolos. — ut a me ludatur) σύλληψις. subauditur ‚pati.' — Eugraphius: An potius haec pati) Melius est inquit in domum meretriciam deducar, referam gratiam, quam patrem fallam. 96. merito factum : Donat. in lemm. 97. quid istuc : Donat. in lemm. — Idem : facias) pro facito. 98. iubeo cogo atque impero : Eugraph. in lemm. — Donat. in I 2, 7 alibi „iubesne" inquit. respondet ei Chaerea „cogo atque impero." — Non. p. 264 „iubesne. iubeo cogo atque impero." 99 defugiam auctoritatem tuam: Donat. in lemm.

Γ THRASO. *Δ* GNATHO. *B* PARMENO.
MILES PARASITUS SERUOS.

TH. Magnás uero agere grátias Thaïs mihi? III 1
GN. Ingéntis. TH. Ain tu, laétast? GN. Non tam ipsó quidem
Donó, quam abs te datum ésse: id uero sério
Triúmphat. PA. Hoc prouíso ut, ubi tempús siet,
Dedúcam. sed eccum mílitem. TH. Est istúc datum
Profécto, ut grata míhi sint quae facio ómnia.
GN. Aduórti hercle animum. TH. Vél rex semper máximas
Mihi agébat quidquid féceram: aliis nón item.
GN. Labóre alieno mágno partam glóriam

III 1 TR THRASO MILES G GNATHO PARASITVS P PARMENO SERVVS D THRASO MILES GNATO PARASITVS PARMENO SERVVS PC (TRASO P) THRASO Milis GNATO parasit9 PARMENO seruus E TRASO MILES | GNATO PARASITVS. PARMENO SERVVS G 1 gra|| (tes) G 3 esse, ss *in ras.*, D 4 Triumfat P KOC (U) A, *corr. ant.* huc BCDEGP SIT A fiat D[1]E, t siet D[2] 7 Aduorti (e) D, *corr.* D[2] Aduerto G MAXIMASGRATIAS A maximus (a) C, *corr.* C[2] 8 quicquid BEGP ita *om.* P[1], *add.* P[2] ita *ex* itē G 9 magnam BCDEGP partā *ex* partē G

III 1 1. Thais gratias: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 376 „Magnas—mihi." — 1. 2. Cic. Lael. 26, 98 „Magnas—mihi . . Ingentes." 1. 2. Donat. in Verg. Aen. VI 804 „Magnas uero—Ingentes" (agere *om.*). 3. 4. Arusian. p. 264. Donat. in V 1, 13 „id—Triumphat." 4. fiet: Donati *Ed. pr.* in lemm. 5—22: cf. Io. Sarisber. Policr. VIII 3. (5 istud est datum. 17 Tum me, at Tamen. 21 ego flocci pendere"). 7. Prisc. II p. 357 „Aduerti h. animum." — Non. p. 528. Alcuin. p. 2135 „uel rex." 7. 8. Prisc. II p. 95 „uel rex s. m. M. gratias agebat." — Idem p. 115 „uel rex s. m. Mihi gratias agere quicquid—item." 9—11. Non. p. 318 „Labore—Quod

Verbís saepe in se tránsmouet, qui habét salem:
Quod in té est. TH. Habes. GN. Rex te érgo in oculis
TH. Scílicet.
GN. gestáre? TH. Vero: crédere omnem exércitum,
Consília. GN. Mirum. TH. Túm sicubi eum sátietas
Hominum aút negoti síquando odium céperat,
Requiéscere ubi uolébat, quasi . . nostín? GN. Scio:
Quasi ubi íllam expueret míseriam ex animó. TH. Tenes.
Tum mé conuiuam sólum abducebát sibi. GN. Hui,
Regem élegantem nárras. TH. Immo síc homost:
Perpaúcorum hominum. GN. Ímmo nullorum árbitror,
Si técum uiuit. TH. Ínuidere omnés mihi,
Mordére clanculum: égo non flocci péndere:
Illi ínuidere mísere: uerum unús tamen
Inpénse, elephantis quem Índicis praefécerat.
Is úbi molestus mágis est, ‘quaeso’ inquám ‘Strato,
Eone és ferox, quia habés imperium in béluas?’

10 fe¦¦tranmou& **G** falē, ē *in ras.*, **G** $\overset{o}{\text{QUỊD}}$ A, *corr.* A^1, *ut uidetur* $\overset{i}{\text{Quoḍ}}$ **C** $\overset{od}{\text{Quị}}$ **D**, *corr.* D^2 Quod **E** P^1 Qui **B G** P^2 $\overset{TRA}{\text{ĠṆẠ}}$ habes **C**, *corr.* C^2 $\overset{r}{\text{ego}}$ **C**, *corr. rec.* 12 Gestare C^1 *cum* A Gestire **B** C^2 **D E G P** UERO A uerum **B C D E G P** exercitum et D^2 **E** 13 satiẹṭas **C** satias **B E** 14 NEGOTII A negotiụs **C** coeperat **D G** 16 ubi *om.* **G** exspueret **C** expuerat **E** 17 solum *om.* **B C** adducebat **D E** 18 $\overset{Regē}{\text{Rem}}$ **E**, *corr. rec.* 19 immo *om.* **E** 21 ego ṅȯṅ flocci **C P** ego flocci **B D E G** pendebam **D G** 23 elefantis **B C E** INDICIIS A 24 *Versus om. in* **C**, *sed a* C^1 *in ima pagina adiectus* 26 Pulcre mẹhercle **G** mehercule **B** D^2 *In hoc uersu 26. incipit codex Ambrosianus* (**F**) *a* dictum

in te est“ (10. Verbo in se). — Idem p. 223 „Labore – Quod in te est.“ — 10. Prisc. I p. 147 „qui habet in se salem“ 10. 11. Acron in Hor. Epod. 2, 28. Seru. in Aen. I 35 „qui habet – in te est.“ — (Serg.) in Donat. p. 542 „qui habet—in te est.“ Sed melius „quod salis“ (salis Quod?) id est partem salis. — Consent. p. 2030 „qui habet sal qui in te est“ ‚soli‘ masculino genere dicitur. — 11. Quod in te est: Donatus. 12. Gestire: Donat. in lemm. — Schol. Bembin.: [gestare] pro gestabat. — uerum: Donatus. 12. 13. exercitum Consilia: Donat. in lemm. (*om. Ed. pr.*) 14. odium si quando: Donat. in lemm. 16. Donatus: expueret) . . expuere est extra pus mittere. 17. abducebat: Donat. 18. 19. Charis. p. 218 ‚Sic‘ pro ‚ita.‘ T. in E. „immo—hominum“ id est *πάνυ παύρων ἀνθρώπων.* 21. ego uero flocci pendere: Donat. in lemm. — ego flocci pendere: Eugraph in lemm. 23. Seru. in Georg. I 57. Schol. Iuuenal. 15, 163 „elephantis—praefecerat.“ (elefantis: Schol. Iuuenal.) 25. Donat.

GN. Pulchré me hercle díctum et sapientér. papae,
Iuguláras hominem. quíd ille? TH. Mutus ílico.
GN. Quid ni ésset? PA. Di uestrám fidem: hominem pérditum
Miserúmque: et illum sácrilegum. TH. Quid illút, Gnatho,
Quo pácto Rhodium tétigerim in conuíuio,
Numquám tibi dixi? GN. Númquam: set narra óbsecro.
Plus míliens audíui. TH. Vna in conuíuio
Erat híc, quem dico, Rhódius adulescéntulus.
Forte hábui scortum: coépit ad id adlúdere
Et me ínridere. 'quíd aïs' inquam 'homini, ínpudens?
Lepus túte es: pulpaméntum quaeris?' GN. Háhahae.
TH. Quid ést? GN. Facete, lépide, laute, níhil supra.
Tuomne, óbsecro te, hoc díctum erat? uetus crédidi.
TH. Audíeras? GN. Saepe, et fértur in primís. TH. Meumst.
GN. Dolet díctum inprudenti ádulescenti et líbero.

29 gnato **BEF** 31 dixi tibi **BC** ſ' **G** *cum* A 32 millies **CP** MILIES A *cum rell.* iam audiui **BCDEFGP** 33 hic || **D** 34 *In* **F** hūi ſcortū — u. 46 TRA. cur. GNATO *a manu saec.* XV^{mi} *scripta sunt.* habui || **EG** ludere **CD(F)GP** illudere **E** 35 irridere **BDE(F)G** agiſ **E(F)** INQUAMKOMINI A, *corr. rec.* inquam homo **DEG** homo inquam **BCP** (homo inpudens inquam **F**) 36 TUTEES A et pulpamentum **BCDE(F)P** & culpamtū **G** ahahae **D(F)** 37 facete, cete *a corr. in ras.*, **D** laute lepide **BCEP** 38 TUUMNE A OBSECROTE **AG** obsecro |||| hoc **E** (te hoc *om.* **F**) 39 e[f]t fertur **C**, *corr.* C^2 effertur **B** in pri || miſ **G** 40 *continuatur Thrasoni in* **BCDE(F)GP** (adulescentulo **F**)

in u. 43 „Eone—beluas." — Non. p. 304 „‚Adeone est' ferox ‚qui' h. i. i. beluas." — Arusian. p. 237 „‚qui'—beluas." 26. mehercule : Donat. et Eugraph. in lemm. 28. Donat. in u. 43 „quidni esset." 29. Donatus: hominem perditum] deest ‚o,' ut sit ‚o hominem perditum.' sed sic melius sonat. maioris enim stuporis est hoc modo pronuntiatum (*Thrasoni exclamationem dat.*). 32. Plus milies audiui : Donat. in lemm. — (Serg.) in Donat. p. 558 „plus miliens audiui." 34. Prisc. II p. 323. 351 „Forte—irridere." — Idem p. 356 „coepit—irridere." — Arusian. p. 216 Adludit ad hoc. T. E. „habui—adludere." — habui : Donat. in lemm. — ludere : Eugraph. in lemm. 36. Vopiscus de Numeriano 14 Ipsi denique comici plerumque sic milites inducunt ut eos faciant uetera dicta usurpare. nam et „Lepus tute es et pulpamentum quaeris" Liuii Andronici dictum est multaque alia quae Plautus Caeciliusque posuerunt. — Claud. Sac. p. 31. Donat. in h. l. et in u. 43 „Lepus t. e. et p. quaeris." — Lex. Maii p. 427 „Tute lepus es et pulpamentum quaeris." — ahahhe : Donat. in lemm. 37. Non. p. 337. Donat. in V 8, 54 „Facete—supra." — lepide *ante* laute *interpretatur* Donatus. 38. obsecro hoc (te *om.*) : Donat. in lemm. 40. Donatus : „Dictum" participium est, id est ‚quod dixisti.' addi[di]t enim para-

PA. Ad té di perdant. GN. Quíd ille quaeso? TH. Pérditus:
Risu ómnes qui aderant émoriri: dénique
Metuébant omnes iám me. GN. Non iniúria.
TH. Set heús tu, purgon égo me de istac Thaïdi,
Quod eám me amare súspicatast? GN. Níhil minus.
Immo aúge magis suspícionem. TH. Cúr? GN. Rogas?
Scin, síquando illa méntionem Phaédriae
Facit aút si laudat, te út male urat? TH. Séntio.
GN. Id út ne fiat, haéc res solast rémedio.
Vbi nóminabit Phaédriam, tu Pámphilam
Contínuo. siquando ílla dicet 'Phaédriam
Intró mittamus cómmissatum': Pámphilam
Cantátum prouocémus. si laudábit haec
Illíus formam: tu húius contra. dénique
Par pró pari reférto, quod eam mórdeat.
TH. Siquidém me amaret, tum ístuc prodessét, Gnatho.
GN. Quando íllud quod tu dás exspectat átque amat,
Iam dúdum te amat: iám dudum illi fácile fit

41 Ad C^1 *cum* A (perditus eſt F) 42 emori|||| G 43 iam me *om.* E $\overset{non}{\text{KAUTINIURIA}}$ A, *corr. rec.* non iniuria B C D E (F) G P 44 purgen E P $\overset{abon}{\text{purga}}$|||||| G me *om.* B $\overset{c}{\text{ista}}$ D, *corr.* D^2 iſta G (Thaide F) 45 me habere $\overset{v}{\text{ſuſpicat}}$ G $\overset{ur}{\text{SUSPICATAST}}$ A, *corr. rec.* ſuſpicata eſt, a eſt *in ras.*, D 46 (Imo F) 47 si *in ras.* B si *om.* C^1, *add.* C^2 48 Fac̄|| D 50 nominauit E 51 DICIT A $\overset{t}{\text{diceret}}$ C, *corr.* C^2 dicet *rell.* 52 comessatum C commessatum E comisatum C^1 comesatum B C^2 F G P TUPAMPKILAM A 53 SIIT A, IT *induxit corr. rec.* 55 PAR $\overset{I}{\text{PROPARA}}$ A, PRO *induxit corr. rec.*, PARI *restituit* A^1 Par pari D G 56 gnato B E F 57 expetit G 58 DUDUMTEILLI A $\overset{i}{\text{ille}}$ C, *corr.* C^2 facile ē G

situs, quo grauius sit dictum. commiserationem in eum in quem dictum est. — Schol. Bembin. ant.: uehementer ego gestio hoc dixisse. (*Gnathoni igitur uersum tribuit.*) 42. Prisc. I p 501 „Risu emoriri omnes denique." 43. non iniuria: Donat. in lemm. 44. istac: Donat. in lemm. 44. 45. 46. 53. 54. Eugraph. in IV 1: .. cum dixisset „Purgon me de isthac Thaidi, Quod eam me amare suspicatur," respondet militi: „Imo auge magis suspicionem: si laudabit haec Illius formam, tu huius contra." 45. suspicata est: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 337 „nihil minus" 50—55. Cic. ad fam. I 9. 19 „Ubi nominabit—mordeat" (51. dicet 52. comissatum tu.) 55. Seru. in Aen. I 261 Remordet sollicitat. T. „Par pari referto quod eam remordeat." — par pari: Donat. in u. 59. — par pro pari: Eugraph. in lemm. 58. Donat. in V 7, 1 „Iamdudum te amat." — Seru. in Aen. IV 1 „Iam dudum—doleat."

Quod dóleat: metuit sémper, quem ipsa núnc capit
Fructúm, nequando irátus tu alio cónferas.
TH. Bene díxti: ac mihi istuc nón in mentem uénerat.
GN. Ridiculum: non enim cógitaras: céterum
Idem hoc túte melius quánto inuenissés, Thraso!

E THAIS. *Γ* THRASO. *Δ* GNATHO. *B* PARMENO. *Z* PYTKIAS.
MERETRIX MILES PARASITUS SERUOS ANCILLA

TH. Audíre uocem uísa sum modo mílitis. III 2
Atque éccum. salue, mi Thraso. THR. O Thaïs mea,
Meum sáuium, quid ágitur? ecquid nós amas
De fídicina istac? PA. Quám uenuste: quód dedit
Princípium adueniens! TH. Plúrimum meritó tuo.
GN. Eámus ergo ad cénam: quid stas? PA. Em álterum:

59 metuet **BCDEP** metuat **FG** 60 tu iratus **DG** TU^TE **A**, TE *add. corr. ant.* 61 dixiſti **F**[1] **G**, ᵵ dixti *schol.* **F** at **DFG** 62 Iddē **E**
III 2 T MERETRIX THAIS TR MILES THRASO P SERVVS PARMENO G PARASITVS GNATHO ANC̄ **D** *In* **CP** *septem figurae pictae sunt, in* **F** *spatium uacuum est: nomina add. in* **FP** *manus recentes* || GNATHO PARASITVS. TRASO MILES. THAIS. ANTIPHO. PARMENO · PITHIAS (*sextum nomen quod uirginis erat a Parmenone adductae erasum est, super* ANTIPHO *scripsit manus recens* CHEREA ꝑ EVNVCHO) **C** THAIS THRASO PARMENO GNATO **E** TRASO MILES . Taiſ Parmeno · GNATO · PYTIAS **G** 1 uisa sum uocem **DG** uisa sum modo uocem **E**(**F**): *in* **F** *u.* 1—4 PA *a manu saeculi XV*^mi *scripta sunt* 3 suauium **BCDE**(**F**)**G** ſauium, ſ *in ras.*, **P** ecquid, ec *in ras.* **E** (nos *om.* **F**) 4 De fidicina iſta||, Defidic *in ras.*, **G** (De phidicina hac **F**) 6 Eamuſ^ergo **G** caenam **F** em **F**[1] **P** *cum* **A** hem **BCDEF**[2] **G** ᵵ altero **D**[2]

59. metuet: Donat. in lemm. 60. tute alio: Donat. in lemm. 61. at mihi: Donat. in lemm. 62. Ridicule: Eugraph. in lemm.
III 2 1. Apulei de deo Socr. c. 20. Seru. in Aen. IV 461. Donat. in III 1, 5 et Adelph. II 2, 2 „Audire—militis." — uocem modo uisa sum: Donat. *bis* in lemm. — Audire uocem uisa sum: Eugraph. in lemm. 2. Donat. in Ad. l. c. „salue mi Thraso." — Prisc. II p. 1 „o mea Thais." 2. 3. Seru. in Aen. I 256 „o Thais m. M. sauium." — Incert. de nom. p. 140 Vindob. „Thais m. M. sauium." — 3. suauium: Donat. *bis* in lemm. 4. 5. Donat. in Adelph. II 3, 8 „quam—adueniens." 6. Donatus: Quid restas?) quasi dicat: quid stas? (quid stas: Idem in u. 7). — Donat. in lemm.: 1, en alterum 2, hem alterum.

Ex hómine hunc natum dícas? TH. Vbi uis, nón moror.
PA. Adíbo atque adsimulábo quasi nunc éxeam.
Itúran, Thaïs, quópiam es? TH. Ehem, Pármeno,
Bene fécisti: hodie .. itúra .. PA. Quo? TH. Quid, hunc nón uides?
PA. Video ét me taedet. úbi uis, dona adsúnt tibi
A Phaédria. THR. Quid stámus? cur non ímus hinc?
PA. Quaeso hércle ut liceat, páce quod fiát tua,
Dare huíc quae uolumus, cónuenire et cónloqui.
THR. Perpúlchra credo dóna aut nostri símilia.
PA. Res índicabit. heús iubete istós foras
Exíre, quos iussi, ócius. procéde tu huc.
Ex Aéthiopiast úsque haec. THR. Hic sunt trés minae.
GN. Vix. PA. Vbi tu es, Dore? accéde huc. em eunuchúm tibi,
Quam líberali fácie, quam aetate íntegra!
TH. Ita mé di ament, honéstust. PA. Quid tu aïs, Gnatho?
Numquíd habes quod contémnas? quid tu autém Thraso?

7 nọn^{u} moror **D**, *corr.* **D**^{2} ^{nō}moror **G** num^{non} moror **E**, *corr. rec.* nū^{nō} moror **F** num moror **BCP** 8 assimulabo **BF**^{2} adsimịlabo^{u} **D**, *corr.* **D**^{2} assimilabo **EF**^{1} 9 ITURAṂ^{N} A, *corr. ant.* itura^{n}|| **G** $_{\wedge}^{quo}$piames, e *in ras.*, quo *add. corr.*, **D** est **CE**^{1}**F**^{1} hem **BCDEF**^{2} em **F**^{1} 10 Bene pol fecisti **BCDEFGP** 11 tibi adſunt **DG** assunt **E** 12 A *omissum add.* A^1 *in marg.* Phedria (*om.* A) **D** quur **G** hinc *ex* hunc **G** 13 ||pace **G** quo **E** 14 colloqui **BE** 15 aut n̄ri^{f} **DG**, *corr.* **D**^{2}**G**^{1} (n̄ru *fuisse uidetur in* **G**) haud nostris **BCEFP** (haut^{d} **C**, ||haut **P**) 16 iubeto **E** 16. 17. exire foraſ **DG** 17 ocius ꝑcede tu huc ocius **D** 19 em **F**^{1}**P** *cum* A hem **BCDEF**^{2}**G** 21 *E nota in marg.* A^1 THA, A *ex corr.*, **P** di^{i} **D**, *corr.* **D**^{2} est *om.* **BCFP** agis **D** a||iſ **G** gnato **BEF** ghnato **D** 22 contempnas **BDEF**

7. non moror: Donat. et Eugraph. 9. hem Parmeno: Donat. in lemm. 10. Bene pol fecisti: Donat. in lemm. 15. Donatus: nostris similia) Et ‚his similia' et ‚horum similia' dicimus. — Prisc. II p. 34 „Perpulcra cr. munera aut nostris similia." — Idem p. 115. „Perpulchra cr. dona aut nostris similia." — haud nostris similia: Eugraph. in u. 18. 18. Seru. in Aen. IV 480 „Ex—haec." — Idem in Aen. I 647 „Ex—[ancilla] haec." — Philargyr. in Georg. IV 293 „Ex A. est ‚usque in' haec." — Donat. in I 2, 89 „hic—minae." 19. hem: Donat. in lemm. 21. honestus est: Donat. *bis* in lemm. — Idem et Schol. Bembin. in II 1. 24 „Ita—honestus." — Seru. in Aen. X 133 „Ita me dii bene ament h. est."

Tacént: satis laudant. fác periclum in lítteris,
Fac ín palaestra, in músicis: quae líberum
Scire aéquomst adulescéntem, sollertém dabo.
THR. Ego íllum eunuchum, sí opus sit, uel sóbrius.
PA. Atque haéc qui misit, nón sibi soli póstulat
Te uíuere et sua caúsa excludi céteros,
Neque púgnas narrat néque cicatricés suas
Osténtat neque tibi óbstat, quod quidám facit:
Verum úbi molestum nón erit, ubi tú uoles,
Vbi témpus tibi erit, sát habet, si tum récipitur.
THR. Appáret seruom hunc ésse domini paúperis
Miseríque. GN. Nam hercle némo posset, sát scio,
Qui habéret qui paráret alium, hunc pérpeti.
PA. Tace tú, quem ego esse infra ínfimos omnís puto
Hominés: nam qui huic animum ádsentari indúxeris

23 Tace^{nt} C PERICULUM A 24 PALAESTRAM^{in}MUSICIS A, *corr. rec.* musicis que *ex* musicisq; D 25 AEQUOMST^{u} A, *corr. rec.* 26 THA, A *a corr.*, P SITOPUSSIT A, T *induxit corr. rec.* siet B C D E^2 F^2 G P (ſciet E^1 F^1) 27 haec, e *in ras.*, D expostulat E 28 EXCLUDIFORAS A, CETEROS *corr. ant.* 30 oſtendat^{i} neq; tibi obſ|tentat, tent *in ras.*, G OSTAT^{B} A, *corr.* A^1 31 MOLESTUM^{s} A, *corr. rec.* 32 tibi *om.* D^1 G, *add. schol.* D 33 hunc esse seruum E 34 NAMQ. KERCLENEMOPOSSIT A 35 PARERET^{A} A, *corr.* A^1 *aut ant.* 36 quē *om.* D^1; *add. corr.* QUEM TEEGO A omis^{e} D, *corr.* D^2 37 adsentari huic animum D G (h *in ras.* D) assentari E

23. Tacet, satis laudat: Donatus *bis.* — Non. p. 364. Donat. et Eugraph. in Andr. III 3, 33 „fac—litteris." — Lex. Maii p. 189 „fac p. in litteris in palaestra." 24. 25. quae liberos scire aequum est, *tum* solertem adolescentem: Donat. in lemm. 25. Donatus: solers .. quasi solus in arte . . . ὅλος ἀρετῇ. — Isidor. X 243: Sollers quod sit sollicitus in arte. T. in E. „adulescentem ‚solertem' dabo." 26. siet: Donat. in lemm. (sit: Eugraphius). 27. soli sibi: Donat. in lemm. (sibi soli: Idem in u. 31.). 30. obstat tibi: Donat. in lemm. (tibi obstat: Idem in u. 31.). 33. seruum hunc domini esse: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 225 „Apparet hunc esse domini pauperis." — 33. 34. Idem p. 199 „Apparet—Miserique." — Idem p. 324 „Apparet—domini miseri et pauperis." 36. quem ego esse: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 44 ego te esse infra omnes infimos puto." — Schem. dian. p. 74 Rhetor. Halm. „Tace tu. ego te intra omnes homines infirmum puto." 37. assentari huic animum: Donat. in lemm.

E flámma petere té cibum posse árbitror.
THR. Iamne ímus? TH. Hos prius íntro ducam et quaé uolo
Simul ímperabo: póst huc continuo éxeo.
THR. Ego hinc ábeo. tu istanc ópperire. PA. Haud cónuenit
Vna íre cum amica ímperatorem ín uia.
THR. Quid tibi ego multa dícam? domini símilis es.
GN. Hahahaé. THR. Quid rides? GN. Ístuc quod dixtí modo:
Et illúd de Rhodio díctum cum in mentém uenit.
Set Tháïs exit. THR. Ábi prae, cura ut sínt domi
Paráta. GN. Fiat. TH. Díligenter, Pýthias,
Fac cúres, si Chremés hoc forte aduénerit,
Vt óres, primum ut máneat, si id non cómmodumst,
Vt rédeat: si id non póterit, ad me addúcito.
PY. Ita fáciam. TH. Quid? quid áliut uolui dícere?

38 Efflamma **D** petere te **DG** TEPETERECIBUM **A** te cibum petere **BCEFP** (cybum **F**) arbitror posse **E** 40 poſt hu|c continuo **G** post (ea) : huc continuo **D**, *corr. schol.* POSTCONTINUO **A** postea continuo **BCEFP** 41 ḥabeo **B** ista **D**[1] istam **BCD**[2]**EFP** operire **BCEG** non conuenit **BCDEFGP** 42 Una ire *om.* **G** INUIAM **A** 43 simia es *Bentleius* *In* **A** *us. exit in* A. KAKAKAE 44 GN. Hahahae *om.* **F** 45 rodio **DG** cum *in ras.* **D**, *om.* **BCEFGP** mente **G** 46 ſ, *corr. rec.* **E** *in ras.* abi prae, cura *Palmerius* ABIPRAECURRE **A** *cum rell.* 47 pithias **EF** 48 Fac (ut) cures **DF**, *corr.* **D**[2]**F**[2] Fac ut cures **E** si forte huc chremes **DG** (huc *ex* huic **G**) 49 ſi id — 50 redeat *om.* **G**[1], *add.* **G**[2] *in marg.* V. 49. redeat, u. 50. maneat *legi iubet Bentleius* 50 POTERIṢ (T) **A**, *corr. ant.* poterit *rell.* ad thic cito (ducito) **F** deducito **G** deducto (d) **D** 51 quiçquid **E** quicquid **BCDFGP** *In* **A** *us. exit in* EKEM

38. petere te cibum: Donat. in lemm. 39. Donat. in IV 7, 17 „hos prius ‚introducant.'" 40. Donat. in V 1, 14 „hos prius simul i. p. h. c. e." — Donatus: post huc continuo exeo) Legitur et „postea" et „post," ut sit pro ‚postea,' ‚απο φωτιηδε' (*graeca om. Ed. pr.* — ἀποκοπῇ τοῦ EA *Westerhov.*) quomodo pro ‚postremo' ‚post.' — 42. in uia: Donat. *bis* in lemm. 43. Prisc. II p. 219 Licet quouis ordine per utrumque casum proferre ‚similis' et ‚dissimilis' T. i. E. „Quid t. e. plura d. domini similis es." — Idem p. 322: Attici ὅμοια τοῖς et ὅμοια τῶν „Quid similis es." 46. abi praecurre: Donat. in lemm. 48. si forte Chremes huc (hīc *Ed. pr.*) ad me uenerit: Donat. in lemm. — si Chremes huc: Eugraph. in lemm. 49. 50. Eugraph: . . . Primo quod maius est petimus: hoc dixit „ut maneat." deinde quod minus est „si commodum non est ut redeat." tertium quod ultimum ex necessitate „si id non poterit ad me ‚deducito'" quae tria seruabit ancilla. — *Sed. cf. in* III 3. 25 Primum „Thais—redires." at cum hoc nollet, offert aliud „at—mane": quod utique ordinem bene uertit.

Ehem: cúrate istam díligenter uírginem:
Domi adsítis facite. THR. Eámus. TH. Vos me séquimini.

B CHREMES. ADULESCENS *E* PYTHIAS. ANCILLA

CH. Profécto quanto mágis magisque cógito, III 3
Ni mírum, dabit haec Tháïs mihi magnúm malum:
Ita mé uideo ab ea astúte labefactárier,
Iam túm cum primum iússit me ad se adcérsier.
Roget quís 'quid rei tibi cum ílla?' ne norám quidem.
Vbi uéni, causam, ut íbi manerem, répperit:
Ait rém diuinam fécisse et rem sériam
Velle ágere mecum. iám tum erat suspício,
Doló malo haec fieri ómnia. ipsa accúmbere
Mecúm, mihi sese dáre, sermonem quaérere.
Vbi fríget, huc euásit, quam pridém pater
Mihi et máter mortui éssent. dico, iám diu.
Rus Súnii ecquod hábeam et quam longe á mari.

53 assitis **E**
III 3 CKR CREMES ADVLESC̄ PY PYTHIAS ANCILLA **D** CHREMES ADVLESCENS PYTHIAS ANCILLA **PC**, *in quibus tres figurae pictae sunt : tertiae nomen* DORIAS *superscripsit* **C**^{2} *Tres imagines habet etiam* **F**, *his nominibus insignitas* CREM̄ PITHIAS PITHIAS ANCILLA CHREMES adolefcenf PITHIAS ancilla **E** CRЄMЄS PYTIAf **G** 2 haec *om.* **EF**^{1}, *add.* **F**^{2} 3 me ab ea astute uideo **BCDEFGP** 4 Iā nun ^{c}cū, un *in ras.*, **G** ad se accersier **P** ad sese accersier **C** ad sese accersier domum **B** ad sese arcessirier **DG** ad sese accersirier domum **EF** 5 Si roget quis **P** quid tibi cum ea **BCDEFGP** 7 fecisse se **BCDEFGP** 9 omnia et ipfa **DG** ^{a}ẹccumbeṇe^{re} **C** 10 *In* **F** *et* **P** (*de quo u. ad II* 2, 52) *ab h. u. inde diuisio uersuum incipit, sed in* **F** *cessat post u.* 28. 12 Mihi ^{et} mater **F**, *corr.* **F**^{2} 13 Rus sunii *om.* **D**^{1}, *add schol.* SUNI^{I} **A**, *corr. rec., sed antiqua correctura subesse uidetur* ETQUOD **AC**^{1}**EFG** KABẸṚẸ^{a}M **A**, *corr. rec.* haberem **DG** habeam **BEFP** ^{h}abeam **C** amarẹ^{i} **C**

53. Prisc. II p. 455. Donat. in III 5, 33 „uos me sequimini."
III 3. 2. Donatus: Solue „nimirum" et fac ‚non est mirum' . . . ut subdistinctione interposita mox intulerit „dabit—malum." — Idem in IV 7, 14 „Nimirum—malum." 5. quid tibi cum illa: Donat. in lemm. 10. Donat. in Adelph. V 3, 52 „mihi—quaerere." 11. Donat. in IV 5, 6 „Ubi—euasit."

Credo eí placere hoc, spérat se a me auéllere.
Postrémo, ecqua inde párua periissét soror,
Ecquís cum ea una, quíd habuisset, cúm perit,
Ecquís eam posset nóscere. haec cur quaéritet?
Nisi si ílla forte quae ólim periit páruola
Soror, hánc se intendit ésse, ut est audácia.
Verum éa si uiuit, ánnos natast sédecim,
Non máior: Thaïs, quám ego sum, maiúsculast.
Misít porro orare, út uenirem, sério.
Aut dícat quod uolt aút molesta né siet.
Non hércle ueniam tértio. heus heus, écquis hic?
Ego súm Chremes. PY. O cápitulum lepidíssimum.
CH. Dico égo mihi insidias fíeri? PY. Thaïs máximo
Te orábat opere, ut crás redires. CH. Rús eo.

14 CREDO(EI)PLACERE A, *corr.* A^1, *ut uidetur* ſe poſſe a me auellere **DG** 15 ḥec qua **C** ETQUA **AE** et quae **G** indie **E** PE RISSET **A** *cum rell.* 16 ETQUIS **AE** QUIKA(D)BUISSETCONPERIT **A**, D *add. corr. ant.* comperit **F** cum periit **BCDEGP** 17 ETQUIS **AE** 18 Nisi si D^2**EF**P^1 *cum* **A**, si *om.* **BC**D^1**G**P^2 PARUULA **A** 19 K(n)AC **A**, *corr. rec.* ESSEṬ **A**, T *induxit corr. rec.* UTṪEST **A**, *alteram* T *expunxit* A^1 20 EAṀ **A**, M *expunxit* A^1 ea *om.* **G** anno‖(rū) **G** natu **DG** 22 *Versus deest in* **A** : *additus uero a corr. rec.* 23 quid uult (**B**?)**CDGP** (uolt **D**) 24 KICEST, EST *a corr. ant.*, **A** (PY) ecquis hic est **D**, PY *add. schol.* &qſ hic ē **G** et quiſ eſt hic **F** (PY) ecquid hic est, PY *a corr.*, **P** ecquid est C^1, PYT. ecquis hic est C^2 *in marg.* PY ecquis hic (est?) **B** PỸ. et quiſ hic eſt **E** 25 *Chremetis notam praefigunt* **B**C^2**DE**F^2 G^2 P^2 LAEPIDISSIMUM **A** 26 insidias mihi **DG** maximo, o *in ras.*, **D** 27 opeṛa(e) **D** redi|res **D** ṛes(u) **F**, *corr.* F^2 aeo **G** *In* **A** *us. exit in* AMABO

14. Hoc sperat se posse a me auellere: Donat. in lemm. — Arusian. p. 217 „hunc sperat a me auellere." 16. cum periit: Donat. in lemm. et Eugraphius. 19. Eugraphius: Eam sese intendit esse ut est fallacia) Hanc sese mihi obicit et intendit et probare cupit, ‚ut est audacia.' — Donat. in Adelph. III 3, 36 „eam se i. e. ut est ‚dementia.'" 21. Prisc. I p. 101 „Thaïs—est." — Lex. Maii p. 333 „Thaïs maiuscula est quam ego." — Alcuin. Gramm. p. 2090 „ut Thaïs—est." 22. Donatus: Utrum „ut uenirem serio" an „orare serio." 23. quid uult: Donat. in lemm. 24. Donatus: heus, heus ecquis hic est). Haec separatim pronuntianda sunt. nam apparet inter haec uerba pulsatam ianuam personare.

PY. Fac amábo. CH. Non possum, ínquam. PY. Ad tu aput nos híc mane,
Dum rédeat ipsa. CH. Níhil minus. PY. Cur, mí Chremes?
CH. Malám rem hinc ibis? PY. Si ístuc ita certúmst tibi,
Amábo ut illuc tránseas ubi illást. CH. Eo.
PY. Abi, Dórias, cito húnc deduce ad mílitem.

B ANTIPHO. ADULESCENS

AN. Heri áliquod adulescéntuli coíimus in Piraéo, III 4
In húnc diem ut de sýmbolis essémus. Chaeream eí rei
Praefécimus: dati ánuli: locus, témpus constitútumst.
Praetériit tempus: quo ín loco dictúmst, parati níhil est.
Homo ípse nusquamst: néque scio quid dícam aut quit coniéctem.
Nunc mihi hóc negoti céteri dedére, ut illum quaéram,

28 at, (faltim) F, *corr.* F^2 aput **G** *cum* A 29 NIKILỌ A, O *expunxit* A^1 30 MLAM (A) A Malam in rem **DFG** ịbis (a) **DF**, *corr.* D^2F^2 TIBI *om.* A^1, *add. corr. ant.* 31 ut & illuc **E** tranſſeaſ **G** 32 Dor|| ||ias **F** deduc **BCDEFGP**

III 4 A ANTIPHO ADVLESCENS **D** *In* **CFP** *etiam Chaerea pictus est* ANTIPHO ADVLESCENS **P** CHAEREA ANTIPHO ADVLESCENS **C**, *in quo nomina sedem mutarunt: correctum est, ut in scaena sequenti, a manu recenti* ANTIPHO **EG** ANTIPHO CHEReaſ **F** 1 aliquod C^1 *cum* A coiimus BC^2 co||imus, i *in ras.*, **D** COIMUS AC^1**EFGP** pireo **G** 2 SYMBOLIS **ABCFGP** simbolis **DE** EIREI *om.* A^1, *add. corr. ant.* 4 quo (d) **F**, *corr.* F^2 dictum, *om.* est, **BCP** 5 conlectem **C**

28. Prisc. I p. 449 „Fac amabo." 30. Donatus: Malam rem abis) Hoc aduerbialiter dixit quemadmodum dicimus ‚domum ibis.' (*Sic Ed. pr.*). — istuc satis certum est: Eugraphius. 31. ubi ea est: Donat. *bis* in lemm.

III 4. 1. Rufin. de metr. com. p. 380 Gaisf.: Idem Varro in eodem lib. VII. de lingua latina ad Marcellum sic dicit: [...] aut in extremum senarium totidem semipedibus adiectis fiat comicus quadratus ut hic „Heri—in Piraeeo." — Cic. ad Att. VII 3, 10 Venio ad ‚Piraeea': in quo magis reprehendendus sum quod homo Romanus ‚Piraeea' scripserim ‚non Piraeeum' — sic enim omnes nostri locuti sunt —, quam quod ‚in' addiderim ... secutus sum ... Terentium ... „Heri aliquot adolescentuli ‚cumimus' in Piraeeum." — Donatus: coimus] consensimus ac pepigimus, ne sit soloecismus „in Pireeo" pro ‚in Pireeum.' 2. Diomed. p. 362 „ut—essemus."

Idque ádeo uisam, sí domist. quis nam hínc ab Thaïde éxit?
Is ést an non est? ípsus est. quid hoc hóminis? qui hic ornátus est?
Quid illút mali est? nequeó satis mirári neque conícere:
Nisi, quídquid est, procul hínc lubet prius quíd sit sciscitári.

A CHAEREA. *B* ANTIPHO.
ADULESCENTES II

III 5 CH. Númquis hic est? némost. numquis hínc me sequitur? némo homost.
Iámne erumpere hóc licet mihi gaúdium? pro Iúppiter,
Nunc ést profecto, intérfici cum pérpeti me póssum,
Ne hoc gaúdium contáminet uita aégritudine áliqua.

7 Ibo ad eum uisam si domi est sed quisnam hinc a Thaide exit **BCDEFGP**, *nisi quod* exit a Thaide **E** QUIDNAM (S *supra*) A, *corr.* A¹ ABTKAIDE A, B *induxit corr. rec.* 8 non eſt **E** QUIKOC (D *supra*) A, D *add. corr. ant.* quid hominis est **P** quid hoc hominis est **BCDEFG** quid hic **D** quid hic **BCE** ornatus (*om.* est) **E** 9 neque — *u.* 10. est *in marg.* **E** neq. ſatis **D** mi|rari **F** NEQUEOCONICERE A, O *deleuit corr. rec.* ne queo conicere **G** nec queo conicere **D** 10 quid eſt **G** quicquid est, ic *in ras.*, st *a corr.*, **D** quicquid **BFP** LUBET (I *supra*) A SISCITARI A ſcicitari (ciſcitari *supra*), *altera* c *in ras.*, **F** auſcultare **G** auscultare **D**

III 5 C CHEREA A ANTIPHO ADVLESCENTES DVO **D** ANTIPHO ·II· **P** (*omisso Chaereae nomine*) CHAEREA ANTIPHO **C** CHEREA ANTIPHO **E** CHEREAS ANTIPHO **F** CHEREA ANTIFO **G** 1 NUNCQUIS *bis* A hinc est **D** NEMO (EST *supra*) A, EST *add. corr. ant.* num hinc (quis *supra*) **C**, *corr.* C² KINC A, N *induxit corr. rec.* hic me **E** *In* A *us. dissectus est in media uoce* SEQUI|TUR 2 iupiter **EF** 3 possi|m **D**

7. hic a Thaide: Donat. in lemm. 8. Donat. in Hec. IV 4, 21 „quid hominis." — Idem ad h. l. in lemm.: quid hoc hominis est, *tum* quid hoc ornatus. 9. Quid illuc: Donat. in lemm. 10. Prisc. I p. 430 „Nisi quicquid e. p. h. libet sciscitari. — sciscitari: Donatus.

III 5 1. Charis. p. 97 „numquis hic me sequitur? nemo homo est." — hic me sequitur: Donati *Ed. pr.* in lemm. 2. Non. p. 382: Rumpere retentum proferre, diu tacita dicere. T. in E. „Iamne rumpere hoc mihi ‚lacet' gaudium." — hoc mihi liceat gaudium: Donat. in lemm. 3. possim: Donatus *bis* in lemm. 4. Donat. in Andr. prol. 16 „Ne h. g. c. uitam a. aliqua."

Sed néminemne cúriosum intéruenire núnc mihi,
Qui mé sequatur quóquo eam, rogitándo obtundat, énicet,
Quid géstiam aut quid laétus sim, quo pérgam, unde emergam, úbi siem
Vestítum hunc nanctus, quíd mihi quaeram, sánus sim anne insániam!
AN. Adíbo atque ab eo grátiam hanc, quam uídeo uelle, iníbo.
Chaérea, quid est quód sic gestis? quíd sibi hic uestítus quaerit?
Quíd est quod laetus és? quid tibi uis? sátine sanu's? quíd me adspectas?
Quíd taces? CH. O féstus dies †hominis amice, sálue:
Nemóst, quem ego nunciám magis cuperém uidere quám te.
AN. Narra ístuc quaeso quíd sit. CH. Immo ego te óbsecro hercle ut aúdias.

5 neminemne hic curiosum **B** neminem ||| curiosum **P** neminem ne (*hic supra*) curiosum **C**, *corr.* **C**² neminem hic curiosum **DEFG** 6 quoque eam (*i supra*) **CP**?, *corr.* **C**² **P**² quique iam **BDEFG** optundat **G** enecet **BC**²**EGP**² enicef (*e supra*) **F**, *corr.* **F**² 7 gestam (*i supra*) **F** sim *ex* sum **P** 8 nactus **BCDEFG** sum **DG** 9 habeo **D** 10 QVOD (*I supra*) **A**, *corr. ant.* qd geftif **G** GESTIS QVIDVE (*TI supra*) **A**, VE *deleuit corr. rec.* gestis aut quid **CDEFG** tibi (*si supra*) **F**, *corr.* **F**² VESTVS **A**, *corr ant.* 11 QVIDESTLAETVSSIS (*QVOD supra*) **A**, QVOD *add. corr. ant.* laetus sis **BCDE**¹**FG**¹**P** laetus es *schol.* **EG**² SATINSANVS (*om.* es) **A** satin sanus es **E** sat insanus es **BCFP** satisne sanus es **DG** (ē **G**) ADSPECTANS **A** adspectas **CFP** asspectas **B** 12 OFESTVSDIESHOMINISAMICESALVE **A** *cum rell.* Quid dices? CH. o festus dies! o meus amicus! salue *Bentleius* 13 NEMOST QVEM (*HOMINVM supra*) **A**, HOMINVM *add corr. ant.* Nemo est omnium **BCDEFGP** NVNCIAM **A**, IAM *induxit corr. rec.* nunc **BCDEFGP** Nemo omnium'st quem ego nunc magis *Guyetus et Bentleius* 14 SIET **A** *cum rell.*

5. Eugraph. in Andr. V 5, 7 „Sed—mihi." — neminemne curiosum: Donat. in lemm. — neminem hic curiosum: Eugraph. in lemm. 6. quoquo eam: Eugraph. in lemm. — enecet: Donatus. 8. nactus: Donatus. 10. Non. p. 32 „Chaerea q. e. q. s. gestis aut quid hic sibi uestitus quaerit." — aut quid sibi: Donat. in lemm. 11. laetus sis *et* satin sanus es: Donat. in lemm. 12. O festus dies hominis amice salue: Donatus. (Idem in V 8, 18 festiuitatem laetitiam, ut.. festiuus dies est). — Quid est „festus dies hominis?": Eugraphius. 13. Nemo est omnium quem ego nunc magis: Donat. in lemm. 14. hercle ut me: Eugraph. in lemm.

Nostín hanc, quam amat fráter? AN. Noui: némpe, opinor, Tháïdem.
CH. Istam ípsam. AN. Sic comméminerain. CH. Quáedam hódie est ei donó data
Virgó: quid ego eius tíbi nunc faciem praédicem aut laudem, Ántipho,
Cum ipsúm me noris quam élegans formárum spectatór siem?
In hác commotus sum. AN. Aín tu? CH. Primam díces, scio, si uíderis.
Quid múlta uerba? amáre coepi. fórte fortuná domi
Erat quídam eunuchus, quém mercatus fúerat frater Tháïdi,
Neque ís deductus étiam dum ad eam. súmmonuit me Pármeno
Ibi séruos, quod ego arrípui. AN. Quid id est? CH. Tácitus citius aúdies:
Vt uéstem cum eo mútem et pro illo iúbeam me illoc dúcier.
AN. Pro eunúchon? CH. Sic est. AN. Quíd ex ea re tándem ut caperes cómmodi?

15 nempe ut opinor **DG** 16 fi (c) **E**, *corr.* **E**² COMMINERAM **A** commemi|ram (ne) **D**, *corr.* **D**² hodie quaedam est **BCDEFGP** dona (o) **C**, *corr.* **C**² 17 ego *om.* **BCEFP** faciam (e) **C**, *corr.* **C**² 18 me ipsum **BCEFP** me ipse *Bentleius* eliganſ (e) **G** siem, m *in ras.*, **F** 19 ha||c **E** ||||||Ain **G**² 20 occoepi **D** occepi **G** 21 frater fuerat **BCDEFGP** TKAIDI *ab initio sequentis us. habet* **A** 22 ETIAMDUM (nunc) **A**, *corr. rec.* etiam tum **BCDEFP** & iãñtunc **G** ad eam erat **DEG** SUMMONUIT (T) **A**, T *corr.* **A**¹, *sed deleuit corr. rec.* 23 SERUUS **A** ABRIPUI (r) **A**, *corr. rec.* aripui **D** est, st *in ras.*, **D** TACITUSSCITUS (i) **A**, *corr. rec.* 24 cum illo **BCDEFP** cō illo **G** me iubeā **G** MEDUCIER (*om.* illoc) **A** me illoc deducier **BC**²**DEF** me illic deducier **C**¹**P** illuc deducier **G** 25 eunuchon, n *finalis a corr.*, **G** tantū **D** ut *om.* **G** cōdi (mo) **G**, *corr.* **G**² *In* **A** COMMODI *sequentem uersum incipit,* ANTIPKO *uersum* 27

15. Donatus in Phorm. I 2, 13 „Nostin—frater." — Eugraph. in Phorm. l. c. „hanc quam amat nostin." — nempe opinor: Donatus. 17. quid ego eius: Donat. in lemm. 18. Cum me ipsum noris: Donat. in lemm. — 18. 19. Idem in II 3, 5 „cum me ipsum—sum." (In hanc *Ed. pr.*). 20. coepi: Donat. in lemm. 24. iubeam illuc ducier (*om.* me): Donat. in lemm. 25. ut *om.* Donat. in lemm.

CH. Rogás? uiderem, audírem, essem una quácum cupiebam, Ántipho.
Num párua causa aut práua ratiost? tráditus sum múlieri.
Illa ílico ubi me accépit, laeta uéro ad se abducít domum:
Conméndat uirginém. AN. Cui? tibine? CH. Míhi. AN. Satis tutó tamen.
CH. Edícit ne uir quísquam ad eam adeat, ét mihi ne abscedam ímperat:
In ínteriore párte ut maneam sólus cum sola. ádnuo
Terram íntuens modéste. AN. Miser. CH. 'Ego' ínquit 'ad cenam hínc eo':
Abdúcit secum ancíllas: paucae, quaé circum illam essént, manent
Nouíciae puéllae. continuo haéc adornant út lauet.
Adhórtor properent. dum ápparatur, uírgo in conclauí sedet
Suspéctans tabulam quándam pictam: ibi ínerat pictura haéc, Iouem
Quo pácto Danaae mísisse aiunt quóndam in gremium imbrem aúreum.

26 audiẹrē **C** QUACONCUPIEBAM A 27 at **C** PARUARATIO A *cum rell.* praua ratio *Palmerius* 28 aḍſe (d) **F** ad se *om.* **G** 29 tibim& **G** mi (hi) **D**, *corr. schol.* 30 ADEAADEAMADEAT A abscedā, edā *in ras.*, **D** IM(PERAT) A 31 ININTERIOREṂPARTEM, *priorem* M *induxit corr. rec.*, A annuo **BEGP²** 32 inquiḍ (t) **C** caenam **B** 33 Aḍducit (b) **E**, *corr.* **E²** ^cum (cir) **F**, *corr.* **F²** illā|| **G** MA(NENT) A 34 NOUICIAEET PUELLAE Â **F¹** KAEC̣ A, C *induxit corr. rec.* hae **BCDF¹GP** (haec **EF²**) 35 Adortor **EG**. (SE)DET A sedet *om.* **EG** 36 ubi **CDFG²P** KAEC (IOU)EM A inuē **G** 37 DANAE A danę **EFG** inc̣remium (g) **C** AUR(EU)M A

26. Donat. in Andr. I 1, 54 „essem—Antipho.“ (*om. Par. et Ed. pr.*). 27. parua ratio: Donat. in lemm. 28. deducit: Donati *Ed. pr.* 30. Prisc. II p. 194 „Edicit—adeat.“ — Donat. in V 1, 15 „Edicit—imperat.“ (Edicit n. u. q. a. e. aderit *Ed. pr.*). 33. circa: Donat. in lemm. 34. Donatus: Nouiciae puellae] Ellipsis: nouiciae et puellae. — Donatus: „haec“ pluraliter pro ‚hae.‘ — Philargyr. in Georg. III 305: Veteribus mos fuit ut neutra femininis iungerentur. T. „haec—‚lauent.‘“ — Donat. in IV 4, 6 „adornant ut lauet.“ (lauent *Ed. pr.*). 36. Respectans quandam tabulam: Donat. in lemm. 36. 37. Augustin. de ciu. dei II 7 „ubi inerat—aureum.“ 37. Prob. Cathol. p. 12 „imbrem aureum.“

Egomét quoque id spectáre coepi: et quía consimilem lúserat
Iam olim ílle ludum, inpéndio magis ánimus gaudebát mihi,
Deum sése in hominem cónuertisse atque ín alienas tégulas
Venísse clanculúm per pluuiam fúcum factum múlieri.
At quém deum! qui témpla caeli súmma sonitu cóncutit.
Ego homúncio hoc non fácerem? ego illut uéro it*em* feci ác lubens.
Dum haec mécum reputo, accérsitur lauátum interea uírgo:
Iit, láuit, rediit; deínde eam in lécto conlocárunt.
Sto exspéctans, siquid mihi ímperent. uenit úna, 'heus tu' inquit 'Dóre,

38 qua F consilium C', consimilē C^2 *in marg.* c̄similis G 39 inpendio G, *corr.* G^2 MI(KI) A 40 INKOMINEM A *cum rell.* in aurum *uel* in pretium *Bentleius* et per alienas BCEFP (alias C) 41 clangulum D PERINPLUUIUM A *cum rell.* per pluuiam *Bentleius* fictum F, *corr.* F^2 42 sonitu *om.* E 43 Ego || || homuncio non facerem D, *corr. schol.* KOMUNICIO A omunci oho G uero illud G item *Bothius* ITA A *cum rell.* (it C, *corr.* C^2) iubens D, *corr.* D^2 44 repeto E arcessitur DG LABATUM A 45 Ut lauit CG ITLAUIT AD, it *in ras.* D REDIT ADG INLECTULOCONLOCARUNT A in lecto illae conlocarunt D || eā in lectū ille collocarunt G in lectū illae conlocant BCEFP (collocant E) 46 spectans D inqd G o Dore E

38. 39. Donatus: impendio,) id est magis magisque luserat. (*Dele* luserat). — Arusian. p. 244. „et quia—ludum." — Seru. in Aen. IV 54 „impendio—mihi." — Lex. Maii p. 445 „animus mihi impendio magis adaugebat." 40—43. Lactant. Plac. in Stat. Theb. VI 287 „Deum se in—concutit" (40. ac per alienas t. 41. per impluuium). 40. se *et* atque in alienas tegulas: Donat. *bis* in lemm. — per alienas tegulas: Eugraph. 41 *Scholiasta Victoriani:* uidetur quasi pluuia esset. inpluuium est hoc quod per pluuiam uenit et non est uera pluuia. — Mythogr. Vatic. (in Maii Class. Auct. vol. III) p. 57 „deum clanculum uenisse per inpluuium factum fucum mulieri." — Lex. Maii p. 241 „per impluuium fucum factum mulieri." — Idem p. 430 impluuium. i. louarium per quod decidit pluuia. T. in E. „fucum factum mulieri per impluuium." — Acron in Hor. Serm. I 2, 83 „factum fucum mulieri." — per impluuium: Donat. et Eugraph. 42. 43. Augustin. de ciu. dei II 7 Confess. I 16 „at quem—ego uero illud feci ac libens" (42 summo) 43. Lex. Maii p. 269 „Ego homuncio non facerem." — fecerim *et* facerem: Donati *Ed. pr.* in lemm. 44. Prisc. I p. 459 „Dum haec mecum puto—uirgo." 45. Donat. et Eugraph. in Phorm. I 2, 85. Cledon. p. 1916 „it lauit redit." — It lauit rediit: Donat. in lemm. — Donatus: in lecto collocarunt) . . . et ipsum uerbum „collocarunt" proprium est et adscribitur pronubis.

Cape hóc flabellum, uéntulum huic sic fácito, dum lauámur:
Vbi nós lauerimus, sí uoles, lauáto'. accipio trístis.
AN. Tum equidem ístuc os tuom ínpudens uidére nimium uéllem,
Qui essét status, flabéll*ul*um tenére te asinum tántum.
CH. Vix élocutast hóc, foras simul ómnes proruónt se,
Abeúnt lauatum, pérstrepunt, ita út fit, domini ubi ábsunt.
Intérea somnus uírginem obprimít. ego limis spécto
Sic pér flabellum clánculum: simul ália circumspécto
Satine éxplorata sínt. uideo esse. péssulum ostio óbdo.
AN. Quid túm? CH. Quid 'quid tum' fátue? AN. Fateor. CH. Án ego occasiónem
Mihi osténtam, tantam, tám breuem, tam optátam, tam insperátam

47 $\overset{U}{\text{B}}$ENTULUM A. *corr. ant.* et uentulum **BCEFP** KUIÇSIC A, *corr. rec.* sic *om.* **D** ſifacito **G** facito sic **E** lauamus **CEFP** 48 LABERIMUS AC[1] $\overset{u}{\text{la b}}$ato **C** $\overset{pi}{\text{acc}}$io **G** 49 Tū *ex* Tu **D**[2] Tum etiam istuc **E** TUUM A UELLE(M) A 50 Quis **DG** F$\overset{L}{\text{A}}$BELLUM A, *corr. ant.* flabellum *rell.* 51 oms simul **DG** PRORUUNT A 52 la$\overset{u}{\text{b}}$atum **C** 53 SUBLIMIS$\overset{oculis}{\text{SPECTO}}$ A, *corr. rec.* aſpecto **EFG** 54 flauellum **C**[1]**P** et simul **DG** 55 Satin|||| **G** Satin **BCDEFP** peſulū **G** hostio **B** 56 CH. quicquid tum **BF**[1]**GP** quid tum (quid *semel*) **DE** $\overset{tue}{\text{facie}}$ **D**, *corr.* **D**[2] A (*Antiphonis notam*) *add. schol.* **D** 56. 57 mi occasionem ostentatam **DG** (mihi **G**) 57 MIKI OSTENTATAMTAMBREUEM A Mihi $\overset{tan}{\text{ostentatā}}$ $\overset{tā}{\text{tam}}$ breuem **C**, *corr.* **C**[2] ostentatam **EFP** obtatam **DE** insp$\overset{n}{\text{i}}$ratam **B**

47. flabellum: uentulum (*om.* et): Donat. in lemm. — Lex. Maii p. 208 „Cape h. f. et u. huic facito." — Idem p. 604 „cape uentilabrum et uentulum huic facito." — lauamur: Donat. in lemm. — Idem in u. 48: Vide usum uerbi tam cito uariatum „dum lauamur" et „Ubi nos lauerimus." 48. Donat. in IV 1, 8 „accipio tristis." 50. Qui: Donat. in lemm. — flabellum: Donat. et Eugraph. in lemm. — Eugraphius: Hic turpiter quidam legunt potius („tentum") quam „tantum," ut sit „asinum tentum": quod in scena esse dictum ob indignitatem Terentianae comoediae minime conuenit. — Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 509 „asinum tantum" tam grandem iuuenem. 51. 52. Prisc. I p. 559 „Vix—perstrepunt." — 51. Arusian. p. 256 „foras—se." — Priscian. I p. 394 „proruunt se." 52. Idem p. 475 „Abeunt —perstrepunt." 53. uirginem occupat: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. XII 120 Limum obliquum dicimus, unde T. „limis oculis" dixit i. e. obliquis. 53. 54. Lex. Maii p. 320 hic et haec limis. T. in E. „ego l. aspecto ſic per flabellum." — limis aspecto: Donat. *bis* in lemm. 56. Seru. in Aen. IV 166. „quid tum? fatue. fateor." 57. Mihi ostentatam tantam: Donatus. — Seru. in Georg. I 248 Ab eo quod est 'ostendor' ueteres participium

Amítterem? tum pól ego is essem uéro, qui simulábar.
AN. Sane hércle ut dicis. séd interim de sýmbolis quid áctumst?
CH. Parátumst. AN. Frugi es: úbi? domin? CH. Immo áput libertum Díscum.
AN. Perlóngest: set tanto ócius properémus. muta uéstem.
CH. Vbi mútem? perii: nám domo exuló nunc: metuo frátrem
Ne intús sit: porro autém pater ne rúre redierít iam.
AN. Eámus ad me, ibi próxumumst ubi mútes. CH. Recte dícis.
Eámus: et de istác simul, quo pácto porro póssim
Potíri, consilium uolo capere úna tecum. AN. Fíat.

58 Ammitterem **B** uere (**B**?) **CDEFGP** qui adsimulabar **BCFP** (ass. **B**) cui ſimulabar **G** cui assimilabar **E** 59 ſ' **G** SYMBOLIS A (**B**?) **CGP** simbolis **DEF** 60 DOMIN A, e *add. corr. rec.* 61 *Hic us. in* **P** *ab initio sequentis scaenae positus, sed signis in suam sedem euocatus est* ſ' **G** *cum* A *In* **FP** Sed—properemus *Chaereae uerba sunt.* ꝑpemuſ **G** 62 PERI A, *corr.* A[1] EXEO A, *corr. ant.* exulo. nunc **F** frat̄, at *in ras.*, **G** 63 ſit pereo aut̄ **G** a rure **E** RUEREREDIRIT A, *corr.* A[1] 64 ibi ad me **BC** PROXUMUST A ‖ utef **G** *In* A *us. exit in* EAMUS 65 iſtan **G** DEISTACRESIMUL A *Post* Fiat **E** *habet* F. III A.

‚ostentus,' non ‚ostensus' dicebant. T. in E. „an ego o. M. ‚ostentatam tam' breuem." 61. Eugraph.: Postea adulescens hortatur ut pergat propter id quod sibi mandatum est, deinde ut uestem mutet. 62. 63. metuo frater Ne intus sit: Donat. in lemm.

Θ DORIAS. ANCILLA

Íta me di ament, quántum ego illum uídi, non nihil tímeo misera, IV
Néquam ille hodie insánus turbam fáciat aut uim Tháïdi.
Nam póstquam iste aduenít Chremes aduléscens, frater uírginis,
Mílitem rogat út illum admitti iúbeat: ille contínuo irasci,
Néque negare audére: Thaïs pórro instare ut hóminem inuitet.
Ít faciebat rétinendi illius caúsa: quia illa quaé cupiebat
Dé sorore eius índicare ad eám rem tempus nón erat.
Inuítat tristis: mánsit. ibi illa cum íllo sermonem ílico.
Míles uero síbi putare addúctum ante oculos aémulum:
Vóluit facere cóntra huic aegre: ‘heus’ ínquit ‘puer*e*, Pámphilam

IV 1 ANCILLA D DORIAS D DORIAS ANCILLA PC DORIA ANCILLA G DORIA ancilla thaidis F DORIAS E 1 DI^{BENE}AMENT A, BENE *add. corr. ant.* di bene ament D dii bene ament BCEFP uidi illum E non *om.* F^1, *add.* F^2 2 hom^{die}o E 4 ut eum BCDEFGP 7 ad ^{am}erem F 8 ubi illa G SERMONE^{s}M A *corr. rec.* sermonem incipit BCDEFGP 9 MILES^{UERO}UBISIBI A, *corr. ant.* putans *Guyetus et Bentleius* abductum D 10 contra facere DG facerere C ag^{e}ere D, *corr.* D^2 PUER A *cum rell.* puere *Erasmus* puer i *Bentleius* Pamphilā *ex* Pamphila G^2

IV 1. 1. dii ament *et* dii bene ament: Donat. in lemm. — di ament: Eugraph. in lemm. 2. Non. p. 524 „Nequam—faciat ‚ausum tahidi.'" 8. sermonem occipit: Donat. in lemm. 9. Miles uero putare ante oculos sibi adductum: Donat. in lemm. — Miles uero putare sibi adductum: Eugraph. 10. facere contra: Donat. et Eugraph. in lemm. — puer: Donat. et Eugraph. in lemm.

Accerse ut deléctet hic nos.' ílla [exclamat] 'minime géntium:
Ín conuiuium íllam?' miles téndere: inde ad iúrgium.
Ínterea aurum síbi clam mulier démit, dat mihi ut aúferam.
Hóc est signi: ubi prímum poterit, se illinc subducét scio.

A PHAEDRIA. ADULESCENS

IV 2 Dum rús eo, coepi égomet mecum intér uias,
Ita út fit, ubi quid ín animo est moléstiae,
Aliám rem ex alia cogitáre et ea ómnia in
Peiórem partem. quíd opust uerbis? dum haéc puto,
Praetérii inprudens uíllam. longe iam ábieram,
Cum sénsi: redeo rúrsum, male ueró me habens:
Vbi ad ípsum ueni déuerticulum, cónstiti:

11 arcesse **F** h||ic **F** exclamat *inducebat Guyetus* Vs. 10. 11 *ita constituebat G. Hermannus*

Fácere contra huic aégre: heus, inquit, púer, accerse Pámphilam,
Út delectet híc nos: illa exclámat minime géntium.

12 c̄uiui^{um} **G**, *corr.* **G**^{2} IṄṬENDERE **A** inde *om.* **G** 13 DEMET **A** 14 ſignį^{ū} **G**, *corr.* **G**^{2} potuerit **DG**

IV 2 ADVLESC̄ PHEDRIA **D** PHAEDRIA ADVLESCENS **PC** PHAEDRIA IVVENIS **F** PHAEDRIA **E** PHEDRIA **G** 3. 4 omnia Peiorem in partem *Bentleius* 4 ^{re}PUTO **A**, re *add. corr. rec.* ṛẹputo **F** reputo **BCDEGP** 5 INPUDENS **A** aberam **D** 6 Confenſi **G** ruſſū **G** me uero **DG** 7 diuerticulum **BF**

10. 11. accerse Pamphilam: Donat. in lemm. — 11. (Serg.) in Donat. p. 558 „minime gentium" (cf. Phorm. V 9, 44. Ad. III 2, 44). 12. Donatus: miles tendere) Proprie dixit „tendere" quod significat pertinacem contentionem . . — inde ad iurgium) Subauditur uentum est. 13. clam sibi: Donat. in lemm. 14. Non. p. 399 „ubi primum potuerit se illi subducet scio." 15 Donatus: hoc est signi) Ad quam rem „signi?" Utrum hoc est signi quamobrem metuam „nequam ille—Thaidi" (u. 2). an hoc est signi, unde scio, ubi primum poterit, se illinc subducet?

IV 2. 1. Seru. in Aen. VII 30 hunc inter: per hunc T. „Dum—inter uias." 4. Donatus: puto . . est ἀφαίρησις pro ‚reputo.' 7. diuerticulum: Donat. et Eugraph. — Prisc. II p. 514 a deuerto fit deriuatiuum deuerticulum. T. „postquam ad i. u. deuerticulum." — Lex. Maii p. 601: Diuerticulum, ubi una uia diuertit ab alia, quod diuortium dicitur. T. „Ubi—diuerticulum constiti."

Occépi mecum cógitare 'hem, bíduom hic
Manéndumst soli síne illa? quid tum póstea?
Nihil ést. quid? nihil? si nón tangendi cópiast,
Eho né uidendi quídem erit? si illut nón licet,
Saltem hóc licebit. cérte extrema línea
Amáre haut nihil est.' uíllam praetereó sciens.
Sed quíd hoc, quod timida súbito egreditur Pýthias?

E PYTHIAS. *Θ* DORIAS. *Δ* PHAEDRIA.
ANCILLAE II ADULESCENS

PY. Vbi ego illum scelerósum misera atque ínpium inueniam? aút ubi quaeram? IV 3
Hócine tam audax fácinus facere esse aúsum! PH. Perii: hoc quíd sit uereor.
PY. Quín etiam insupér scelus, postquam lúdificatust uírginem,

8 Occipi **G** BIDUUM **A** biduum *in ras.* **E** 9 est *om.* **G** qđ [1 suprascr.] **C** 10 QUIDNIKILEST **A** 11 non potest **DG** 12 hoc *ex* haec **G** hoc licebit *in ras.* **E** LINEAM **A**, M *add. corr. ant.* 14 hoc est **BCDEFGP** aegreditur **BC** pithias **DG**

IV 3 DORIS **A**. — PY PYTHIAS ANCILLAE D DORIAS P PHADRIA ADVLES- **D** PITHIAS ANCILLA PHAEDRIA ADVLESCENS DORIAS **P** PYTHIAS ANCILLA. PHEDRIA. II. DORIAS ANCILLA, *duo nomina posteriora in ras.*, **C** PYTHIAS PHEDRIA DORIAS ancilla **E** PYTHIA PHAEDRIA DORIA **F** PYTIAS ancilla. PHEDRIA ADVLESCENS. DORIAS ancilla **G** *In* **P** *inferior pars folii* 52 *quae u.* 1—9 abi hinc *continebat abscissa est: sed recens manus id quod deest suppleuit in folio sequenti* 1 illum ego **DG** 2 Hoccine **E**(**P**) hocine [c suprascr.] **G** facere esse ausum facinus **E** FACEREAUSUM [ESSE suprascr.] **A**, ESSE *add. corr. ant.* perii *Pythiadi continuant* **BCDEFG**(**P**) PERI [I suprascr.] **A**, *corr.* **A**[1] 3 [pos suprascr.] ||quā ludificatus [est suprascr.] **G**, *corr.* **G**[2]

8. Donati *Ed. pr.*: heu biduum..] Interiectio laborantis animi. 11. Donatus: Bene bis dictum „licet," „licebit." 13. Porphyr. in Hor. C. I 13, 16 „tamen extrema l. a. haut n. est." — Idem in Ep. I 16, 79 „extrema —est." — Prisc. II p. 226 „certe e. l. A. non nihil est." 14. quid hoc quod subito timida: Donat. in lemm.
IV 3. 1. ego illum: Donat. et Eugraph. in lemm. 3. Prisc. I p. 401. II p. 285 „Quin insuper—uirginem." (etiam *om.*).

Vestem ómnem miserae díscidit, tum ipsám capillo cónscidit.
PH. Hem. PY. Quí nunc si detúr mihi,
Vt ego únguibus facile ílli in oculos ínuolem uenéfico!
PH. Néscio quid profécto absente nóbis turbatúmst domi.
Adíbo. quid istuc? quíd festinas? aút quem quaeris, Pýthias?
PY. Ehem Phaédria, ego quem quaéram? in' hinc quo dígnu's cum donís tuis
Tam lépidis? PH. Quid istuc ést reï?
PY. Rogás me? eunuchum quém dedisti nóbis quas turbás dedit!
Vírginem, erae quam dóno dederat míles, uitiauít. PH. Quid áis?
PY. Périi. PH. Temulénta es. PY. Vtinam síc sint qui mihi mále uolunt.

4 $\overset{E}{\text{MISERA}}$ A, *corr.* A[1] misere **BC** ||| scidit |||| ipsā a capillo **D** || capillo **G** $\overset{a}{\text{cupillo}}$ **F**, *corr.* F[2] 5 nunc, *prior* n *in ras.*, **D** det$^{\imath}$ G[2] *in ras.* 6 FACILE A, *induxit corr. rec.* faciē **D** 8 quid $\overset{\sim}{}$ istuc **B** $\overset{\text{QUID}}{\text{ISTUCFESTINAS}}$ A, QUID *add. corr. ant.* aut $\overset{\text{quē}}{\text{quaeris}}$ **C**, *corr.* C[2] pithias **E** phitiaf **G** 9 fedria **DG** $\overset{\text{N}}{\text{EGO}}$ A, N *add. corr. ant.* egon **BCDEFG(P)** $\overset{\text{AB}}{\text{INKINC}}$ A, AB *add.*, N *del. corr. ant.* i || hinc **C** i hinc **BEF** ii nunc **D** $\overset{\text{hinc}}{\text{i nunc}}$ **G**, *corr.* G[2] (abi hinc **P**) quo dign' *in ras.* G[2] $\overset{\text{C}}{\text{DIGNUSTUM}}$ A, *corr.* A[1] 10 *in* A *incipit a* TUIS, *in* **P** *a* Quo TAMLAEPIDIS A tam inlepidis **BCEFG**[2]**P** rei ē **G** 11 me $\overset{e}{\text{unuchum}}$ **C**, *corr.* C[2] $\overset{m}{\text{eunuchus}}$ **D**, *corr.* D[2] TURTURBAS A 12 erae ^ quam *Lachmannus* QUAMERAE A *cum rell.* dederat dono **DG** 13 $\overset{\text{hi}}{\text{mi}}$ **D**, *corr.* D[2]

3. 4. Schol. Iuuen. 11, 188 „postquam l. e. u. Vestem scidit." 6. Non. p. 32 „Ut—inuolem." — Donat. in IV 6, 2 „Ut—uenefico." — Donat. in Verg. Aen. VI 199 „in faciem inuolem uenefico." 7. Donatus: absente nobis) Aut subdistinguendum est et subaudiendum ‚me,' aut ἀρχαισμὸς figura est. — Arusian. p. 213 „Nescio—domi." — Prisc. II p. 304 „Nescio quid absente aliquid nobis domi turbatum est." — Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 502 „absente nobis." nescientibus nobis. 9. egon: Donat. in lemm. — 9. 10. Lex. Maii p. 294. 304. Inlepidus uel illepidus insuauis „abi hinc cum tuis donis (tam) illepidis." 11. Donatus: Eunuchum—dedit) Aut ἀντίπτωσις est ... aut „quem" cum interrogatione pronuntiandum, ut sit qualem. — 2, Quidam uolunt „quem" distinguere quasi dicat qualem ... 3, Et „quem" et „quas" sic licet accipere, quasi dixerit, ‚qualem eunuchum' et ‚quales turbas.' — Seru. in Aen. I 573. Donat. in Adelph. V 3, 21 „Eunuchum—dedit." — Seru. in Aen. II 481. X 529. XII 453 „quas t. dedit." — quam erae miles dono dederat: Eugraph. in lemm. 13. sient: Donat. in lemm.

DO. Au óbsecro, mea Pýthias, quod ístuc nam monstrúm fuit?
PH. Insánis: qui istuc fácere eunuchus pótuit? PY. Ego illum néscio
Qui fúerit: hoc quod fécit, res ipsa índicat.
Virgo ípsa lacrumat néque, cum rogites, quíd sit audet dícere.
Ille aútem bonus uir núsquam apparet. étiam hoc misera súspicor,
Aliquíd domo abeuntem ábstulisse. PH. Néqueo mirarí satis,
Quo ill*ic* abire ignáuos possit lóngius, nisi sí domum
Forte ád nos rediit. PY. Víse amabo, núm sit. PH. Iam faxó scies.
DO. Perii, óbsecro, tam infándum facinus, méa tu, ne audiuí quidem.
PY. At pól ego amatorés audieram múlierum esse eos máxumos,
Set níhil potesse: uérum miserae nón in mentem uénerat:
Nam illum áliquo conclusíssem neque illi cómmisissem uírginem.

14 me[a] C pithias **BE** phytiaſ **G** QUO[i]D A, *corr. rec.* quid istuc nam monstri **C**[1]**DEFGP**? (quod **BC**[2]**P**?) 15 Insanis, ani *in ras.*, **D** quid **F** e||go **F** 18 *In* A *us. fractus est post* ETIAM 19 PHA. *om.* **C**[1], *sed suppletum* 20 ILLE A *cum rell.* illic *Fleckeisenus* posset **DEFGP** si *om.* **EF**[2]**G** 21 REDIIT[ER] A, *corr. ant.* num, ui *in ras.*, **D** siet **DEG** NUMSIT[ibi] A, ibi *add. corr. rec.* ſcias **BE**[2]**FGP** 22 PERI A audiſti *ex* audiui **G** 23 & [at] pol **E**, *corr.* **E**[2] AMATORESMULIERUMESSE AUDIERAMEOS A amatores audieram eos esse mulierum **E** maxumus **D** MAXUMOS[I] A 24 potesse *in ras.* **D** POSSE A

14. quid istuc nam monstri fuit: Donat. in lemm. 15. 16. ego nescio illum Qui siet: Donat. in lemm. — Qui fuit: Eugraph. in lemm. 18. misera hoc: Donat. in lemm. 20. Quo ille abire ignauus possit: Donat. in lemm. 21. Donatus: num sit) ‚Domi' subaudiendum est aut ‚num sit quod dicis.' 22. Prisc. I p. 582 *et saepius* „mea tu." 24. Prisc. II p. 507 „Sed nihil tamen potesse." — posse: Donati *Ed. pr.* in lemm.

A PHAEDRIA. ADULESCENS *Δ* DORUS. EUNUCHUS *E* PYTHIAS. *Θ* DORIAS. ANCILLAE II

IV 4 PH. Exí foras, sceléste: at etiam réstitas,
Fugitíue? prodi, mále conciliate. DO(RUS). Óbsecro. PH. Oh,
Illút uide, os ut síbi distorsit cárnufex.
Quid huc tíbi reditiost? quíd uestis mutátiost?
Quid nárras? paulum sí cessassem, Pýthias,
Domi nón offendissem, íta iam adornarát fugam.
PY. Haben hóminem, amabo? PH. Quíd ni habeam? PY. Factúm bene.
DOR(IAS) Istúc pol uero béne. PY. Vbi est? PH. Rogitas? nón uides?
PY. Videam? óbsecro quem? PH. Hunc scílicet. PY. Quis hic ést homo?
PH. Qui ad uós deductus hódiest. PY. Hunc oculís suis
Nostrárum numquam quísquam uidit, Phaédria.

IV 4 P PHAEDRIA ADULESC̄ E DORVS EVNVCHVS PY PYTHIAS D DORIAS ANCILLAE **D** PHAEDRIA ADULESCENS DORVS EVNVCHVS PYTIAS DORIAS ANCILLE II. **P** PHAEDRIA ADVLESCENS. DORVS EVNVCHVS .PYTHIAS ANCILLA. DORIAS II. **C** (*in quo Phaedria et Dorus alter alterius sedem occupauit*) EVNVC' PHAEDRIA PYTHIAS ancilla. DORIS **F** PHAEDRIA PYTHIAS DORIAS EVNVCHVS **E** PHEDRIA EVNVCVS. PYTIAS. DORIAS **G** 1 at atiam **G** *In* **A** *us. exit in* FUGITIUE 2 EUN. *notam Doro dant* **BCEFP** hē obfecro **G** $\overset{e}{\text{oh}}$ **C**, *corr.* C^2 eoh **G** eho **B** 3 carnifex C^1**D**F^1**GP** 4 ḥiftuc **G** tibi *om.* **BCDEFGP** uestis quid *Bentleius* mutatio (*om.* est) **BCDEFGP** 5 paululum **DEG** cessasem **B**F^1 pythias *inter lineas* **F** pithias **BG** o pithias **E** 6 $\overset{N}{\text{NO}}$ **A**, N *add. corr. ant.* ORNARAT **A** $\overset{ar}{\text{adornat}}$ **E**, *corr.* E^2 adornabat **D** adornarat *ex* adormabat **G** 7 HABESNE **A** *cum rell.* E. $\overset{o}{\text{FACTUM}}$ **A**, O *add. corr. ant., ut uidetur* o factum **BCDEFGP** 8 rogas **D** 9 quis hic ē obsecro homo **DG** 10 qui ‖ aduof, a *in ras.*, f *ex corr.*, **D** 11 $\overset{RA}{\text{NOSTRUM}}$ **A**, *corr.* A^1, *ut uidetur* queq̨uam, ę *in ras.*, **G**

IV 4. 1. 2. Non. p. 296 „Exi—Fugitiue." 2. 3. Prisc. II p. 74 „oh —carnifex." 3. Non. p. 413 „Illud—carnufex" (ut *om.*). 4. Quid tibi huc reditio est? *et* quid uestis mutatio?: Donat. in lemm. 5. paululum si cessassem Pythia: Donat. in lemm. 6. adornabat *et* adornarat: Donat. in lemm. — adornabat: Eugraph. in II 2, 6. — adornarat: Idem in lemm. 10. 11. Schol. Bembin. in Adelph. III 2, 22 „hunc—fedria." — Prisc. II p. 8 „hunc

PH. Non uídit? PY. An tu hunc crédidisti esse, óbsecro,
Ad nós deductum? PH. Námque alium habui néminem.
PY. Au,
Ne cómparandus híc quidem ad illumst: ílle erat
Honésta facie et líberali. PH. Ita uísus est
Dudúm, quia uaria uéste exornatús fuit:
Nunc tíbi uidetur foédus, quia illam nón habet.
PY. Tace óbsecro: quasi uéro paulum intér siet.
Ad nós deductus hódie est adulescéntulus,
Quem tú uidere uéro uelles, Phaédria.
Hic ést uietus uétus ueternosús senex,
Colóre mustelíno. PH. Hem, quae haec est fábula?
Eo rédiges me, ut quid égerim egomet nésciam?
Eho tu, émin ego te? DO. Emísti. PY. Iube mihi dénuo

12 hunc *inter lineas* C 13 nam ẽ qualium C namq; uẽ alium F, *corr.* F² nam quem alium? BDEG au *add.* F² 14 NECCOMPARANDUS AE ad illum DG, *corr.* D²G¹ 17 Nunc eo tibi uidetur DEFG nunc eo uidetur BCP UIDETURFOEDUS A, eo *add. corr. rec.* 18 paululum intersit DG¹ (interfiet G²) 20 o phaedria E 21 uetus uietus DG uetus *add.* F² 22 coloremus te lino C muftellino G est *om.* DGP 23 redigis BCDEFP redi gif||| G ego nesciam BCEFP 24 eho tu, ho tu *in ras.*, D tu|| || ||, ∴ emin *in marg.*, G emī D MIKIDENUOIUBE A iube mihi denuo BCDEFGP

oculis nostrarum quisquam non uidit Phaedria." — Cledon. p. 1907 „Illum nemo nostrarum quisquam uidit." — 11. Nostrum nusquam quisquam: Donati *Ed. pr.* in lemm. 13. nam quem alium: Donat. in lemm. 13. 14. Prisc. II p. 73 „au obsecro Nec ‚conferendus' hic quidem ad illum (cum illo *codd. plerique*) est." — Non. p. 256. 496 „‚aut' Ne—illum est." — 14. Ne comparandus hic: Donat. in lemm. — Ne comparandus is: Eugraph. in lemm. 15. 16. Non. p. 299 „ita—fuit." 17. Nunc eo tibi uidetur: Donat. in lemm. — Non. p. 304 „Nunc tibi u.—habet." — Seru. in Aen. III 216 „Nunc ‚heu' uidetur foedus ‚quae aliam' non habet." 18. paululum: Eugraph. in lemm. 21. Lex. Maii p. 602 „Hic—senex. — Idem p. 596 „Hic—senex ueternosus." — Acron in Hor. Epod. 12, 7 „uietus ueternosus." — Donat. in Andr. prol. 7 „uetus u. senex." — Augustin. de dial. 6 Incuruum senem „uietum" T. appellauit. — uietus *ante* uetus *interpretatur* Donatus. — uietus uetus: Eugraph. in lemm. 22. mustellino *et* mustelino: Donat. mustelino: Eugraph. in lemm. 23. (emerim?) egomet: Donat. in lemm. (emerim *om. Ed. pr.*). — Cf. Cic. ad Att. I 19, 4 ille alter ita nihil est ut plane quid emerit nesciat. 24. iube mihi denuo: Donat. in lemm.

Respóndeat. PH. Roga. PY. Vénisti hodie ad nós? negat.
Ad ille álter uenit ánnos natus sédecim:
Quem sécum adduxit Pármeno. PH. Age dum hoc mihi éxpedi
Primum: ístam quam habes únde habes uestém? taces?
Monstrum hóminis, non dictúru's? DO. Venit Chaérea.
PH. Fratérne? DO. Ita. PH. Quando? DO. Hódie. PH. Quam dudúm? DO. Modo.
PH. Quicúm? DO. Cum Parmenóne. PH. Norasne eúm prius?
DO. Non: néc quis esset úmquam audieram dícier.
PH. Vnde ígitur fratrem méum esse scibas? DO. Pármeno
Dicébat eum esse. is míhi dedit hanc. PH. Óccidi.
DO. Meam ipse índuit: post úna ambo abierúnt foras.
PY. Iám satis credis sóbriam esse me ét nihil mentitám tibi?
Iám satis certumst uírginem uitiátam esse? PH. Age nunc, bélua,
Crédis huic quod dícat? PY. Quid isti crédam? res ipsa índicat.
PH. Cóncede istuc paúlulum: audin? étiam paululúm: sat est.

25 uenistin **BCDEFGP** 26 ille|| **G** 27 hoc nunc mihi **DEFG** 28 iftā quā i̤f̤t̤ā̤ **F** uestem unde habes **E** 29 Moftrum **F** DICT^{tu}URUS (*om.* es) **A** *cum rell.* (ruf *in ras.* **G**) 30 quandudum **F** 31 noras|| || **G**, *corr.* **G**^{2} 32 *Illa* nec—dicier *om.* **A**B^1P^1 (nec quis umquam audieram dicier esset P^2) *Vs.* 32. 32^b. *ita in unum contraxit Bentleius*: Non. PH. Unde fratrem meum esse scibas? D. Parmeno 33 fratem **C** SCIEBAS **A** *cum rell.* 33^b is mihi dedit hanc *Klettius* ISDEDITMIKIKANC **ADG** (mi^{hi} **D**, *corr.* **D**^{2}: *in* **D** *post* hanc, *quod in fine uersus est, spatium est sex septemue litteris sufficiens*) is dedit mihi hanc uestem **BCEFP** 34 ābbo **C** AMBIERUNT **A** 35 *in* **E** *sedem mutauit cum v.* 36 MESOBRIAMESSE **A** tibi *om.* **BCEFP** 36 BUL^{E}UA **A**, *corr. ant.* belua *ex* bellua **G** 37 Ph. Credis **E** K^{I}UC **A**, *corr.* **A**^{1} h^{i}uc **D**, *corr.* **D**^{2} QU^{O}ID **A**, *corr. ant.* 38 ETIAMNUNCPAULULUM **A** *cum rell.* sateft, ft *in ras.*, **D**

26. Prisc. II p. 376 „At—sedecim." — Idem p. 368 „ille—sedecim." — Idem p. 316. „At i. a. u. ad nos annos n. sedecim." 27. hoc mihi expedi: Donat. in lemm. — hoc nunc mihi expedi: Eugraph. in lemm. 28. tacet: Donati *Ed. pr.* in lemm. 29. 30. Prisc. II p. 81 „uenit—modo." — Claud. Sac. p. 23 „uenit C. f. quando? hodie." (ita *om.*). 31. Prisc. II p. 9 „Quicum? cum Parmenone." 32^b. sciebas: Donat. in lemm. 34. Prisc. II p. 318 „Meam ipse induit." (*u. ad. u.* 40.) 35. sobriam esse me: Donat. (esse *om. Ed. pr.*) et Eugraph. in lemm. — mentitam tibi: Eugraph. in lemm. 37. quod dicit: Donat. in lemm.

Díc dum hoc rursum, Chaérea tuam uéstem detraxít tibi?
DO. Fáctum. PH. Et east indútus? DO. Factum. PH. Et pró te huc deductúst? DO. Ita.
PH. Iúppiter magne, ó scelestum atque aúdacem hominem. PY. Vaé mihi:
Étiam non credés indignis nós esse inrisás modis?
PH. Mírum ni credís quod iste dícat. quid agam néscio.
Heús negato rúrsum. possumne égo hodie ex te excúlpere
Vérum? uidistíne fratrem Chaéream? DO. Non. PH. Nón potest
Síne malo fatéri, uideo: séquere hac: modo aït módo negat.
Óra me. DO. Obsecró te uero, Phaédria. PH. I intro núnciam.
DO. Oíei. PH. Alio pácto honeste hinc quó modo abeam néscio.
Áctumst, siquidem tú me hic etiam, nébulo, ludificábere.
PY. Pármenonis tám scio esse hanc téch*i*nam quam me uíuere.

39 rurfum *ex* ruffum **G** 40 FACTUMST **A**, ST *induxit corr. rec.* ETAST (E *supra*) **A**, *corr.* **A**^{1} et eam est **BCDEFGP** huic **BC** DEDUCTUS (*om.* est) **A** 41 Iuppiter—PY *erasa sunt in* **G** of caelestum **D** sceleste (ū) **F**, *corr.* **F**^{2} 42 ETIAMNUNCNONCREDISINDIGNIS **A** *cum rell.* (ñ *inter lineas* **G**) credes *Bothius* INRISA (S) **A**, *corr.* **A**^{1} irrisas **E** 43 NECREDAS (CTU) **A**, TU (*an* CTU?) *add. corr. ant.* ni tu credas **BCDEFGP** credis *G. Fabricius* PY. quid **E** agamus (ne) scio **C**, *corr.* **C**^{2} 44 Ph. heuf (tu) **E** hodi (e) **F** 45 uidistin **BCDEFGP** (is **C**^{2} *in ras.*) poteft **E** 47 DOR. obsecro **BE** ININTRONUNCIAM *A.* OIEI **A**, NUNCIAM *induxit corr. rec.* Intro (*om.* i) **D**^{1}**GP** (i intro **D**^{2} *cum* **BCEF**) nunciam *om.* **BCDEFGP** 48 OIEI, EI *a rec. in ras.*, **C** oi. ei. oi. ei. **G** ehoho *in exitu us.* 47 **P** hinc quo modo *Bothius* QUOMODOHINC **A** *cum rell.* (hinc || **G**) 49 Factū eft **G** hic iam **E** 50 parmenonis || || || || Iam, is *in ras.*, **D** techinam *Ritschelius* TECKNAM **ABCF**^{1}**P** tecnam **DG** tehnam **E** tegnam **F**^{2}

40. Prisc. II p. 318 : ἥσθηται τὴν στολὴν ταύτην καὶ ταύτῃ. indutus uestem et ueste. (*u. u.* 34.) „et ea est indutus." 41. 42. Donatus : Hoc totum „uae mihi" quidam a Pythia usque ad „irrisas modis" dici existimant. 42. Etiam nunc non credis : Donat. in lemm. 43. Mirum ni tu credis quod iste dicit : Donat. in lemm. 46. Prisc. II p. 81. 284 „modo ait modo negat." 48. Prisc. II p. 73 „oiei. 50. Lex. Maii p. 574 a ‚tego' haec ‚tegna' .i. fraus deceptio. T. in E. „Parmenonis—uiuere" (tegnam). — Donati *Ed. pr.* : Parmenonis tamen esse hanc tegnam quam me uiuere scio] Deest ‚magis,' ut sit ‚magis scio quam me uiuere.'

DOR. Síc est. PY. Inueniám pol hodie, párem ubi referam grátiam.
Sét nunc quid faciéndum censes, Dórias? DOR. De istác rogas
Vírgine? PY. Ita, utrum praédicemne an táceam? DOR. Tu pol, sí sapis,
Quód scis nescis, néque de eunucho néque de uitio uírginis.
Hác re et te omni túrba euolues ét illi gratum féceris.
Íd modo dic, abísse Dorum. PY. Ita fáciam. DOR. Sed uideón Chremem?
Tháïs iam aderit. PY. Quíd ita? DOR. Quia, cum inde ábeo, iam tum incéperat
Túrba inter eos. PY. Aúfer aurum hoc: égo scibo ex hoc, quíd siet.

Γ CHREMES. ADULESCENS *E* PYTHIAS. ANCILLA

IV 5 CH. Attát data hercle uérba mihi sunt: uícit uinum quód bibi.
Ad dum áccubabam, quám uidebar míhi pulchre esse sóbrius!

51 UBIFERAM A ubi ei referam **G** 52 faciendum suades **BCEFP** ist hac **D** ROGITAS A 53 utrum praedicemne an taceam *Bentleius* UTRUMTACEAMNEANPRAEDICEM A **B** C^2 **EFP** (p̄dicā C^1) utrumne taceā an p̄dicē **D** utrūne taceam an p̄dicam **G** 54 ſciſ (a) **G** scias **BCEFP** NESCISDEISTOCEUNUCKO A enucho **D** 55 ETOMNITE A turbaẹ (e) uolues **C**, *corr.* C^2 ||euolues **F** e||uolues **E** gratam **B** gratiam *ex* gratum **C** feceref (i) **F** 56 doriū **D** UIDEO (N) A, N *add. corr. ant.* CKREMEN A *cum rell. praeter* **DG** 57 tunc **DG** inceperaṇt **E** 58 tu aufer **BCDEFGP** scibo et ex hoc **D**

IV 5 C CHREMES ADVLESC̄ PY PYTHIAS ANCILLA **D** CHREMES ADVLESCENS PYTHIAS ANCILLA **PC** CHREMES PYTHIAS **E** CREMES PITHIAS **F** CREMES ADVLESCENS PITIAS ANCILLA **G** 1 Atat **DE** (*prior* t *ex corr. in* **D**) dat (a) **C** ercle mihi uerſa ſt̄ **G** mihi uerba **D** sunt mihi **F** UIC̣INUM A ṣibi (b) **C** 2 Aṭ (et) **D**, *corr.* D^2 accuṃbabam **C** esse pulchre **BCDEFGP**

51. hodie pol: Donat. in lemm. — Agroet. p. 2270 T. „qui referam sacrilego illi gratiam" (*cf.* V 3, 13) 53. utrumne taceam an praedicem: Donat. in lemm. — Eugraph.: Primum sic positum est ‚taceam an uero dicam.' 54 scis: Donatus *ter* in lemm. — scias: Eugraph. in lemm. 55. Arusian. p. 229 „Hac—euolues" (et *om.*). — te omni: Donat. in lemm.
IV 5. 1. Atat: Donat. et Eugraph. in lemm. 2. Ac dum *et* mihi esse pulchre: Donat. in lemm.

Postquám surrexi, néque pes neque mens sátis suom officiúm facit.
PY. Chremés. CH. Quis est? ehem Pýthias: uah, quánto nunc formónsior
Videre mihi quam dúdum! PY. Certo tú quidem pol multo hílarior.
CH. Verbum hércle hoc uerum erít 'sine Cerere et Líbero frigét Venus'.
Set Tháïs multo*n* ánte uenit? PY. Án abiit iam a mílite?
CH. Iandúdum, aetatem. lites factae súnt inter eos máxumae.
PY. Nihil díxit, tu ut sequerére sese? CH. Níhil, nisi abiens mihi ínnuit.
PY. Eho, nónne id sat erat? CH. Át nescibam id dícere illam, nísi quia

3 SUUM **A** officium *om.* **B**^{1}, *add. schol.* 4 chreme|| **P** cremeſ **D** cremeſ **C** chreme **BEF** hem **DG** quā|||||| **G**, *corr.* **G**^{2} formosior **BCDEFGP** 5 Videre, re *in ras.*, **G** CERTO (e *supra* O) **A** *corr. rec.* certe **BCDEFGP** tu multum pol hilarior quidem **DG** (tum||ultū **G**) 6 UERUM KERCLE **A** ue||||erit (rū *supra*) **G** uerum ē *ex* erit **D** uerum est **BCEFP** libero, li *in ras*, **G** frigit (e *supra*) **C**, *corr.* **C**^{2} *In* **A** *us. fractus est post* CERERE 7 multo me *Bentleius* multon *Harius* MULTO **A** *cum rell.* an|| (ne *supra*) **G** anne, ne *ex corr.*, **P** anne (**B**?) **CDEF** IAMMILITE (A *supra*) **A**, *corr.* **A**^{1} iā (a *supra*) milite **G** 8 IANDUDUM **A** Iamdudū ||||||||||| liteſ **G** Iamdudum & ante lites **E** *In* **A** *notam E ante* LITES *deleuit corr. rec. et posuit ante u.* 9 sunt factae **BCFP** sunt *om.* **E** MAXUMAE (I *supra*) **A** 9 tum ut **BCDEFG** sequere (re *supra*) **D**, *corr.* **D**^{2} annuit, a *ex corr.*, **D** 10 ad (t *supra*) **C**, *corr.* **C**^{2} NESCIEBAM **A** *cum rell.*

3. neque mens neque pes : Eugraph. in lemm. — Porphyr. in Hor. Epod. 11, 20. Schol. Iuuenal. 15, 48. Seru. in Georg. II 94 „neque pes —facit" (suum satis : Seruius). 4. en : Donat. in lemm. 5. certe : Donat. in lemm. — Idem: .. non dixit ‚temulentior' aut ‚lasciuior' sed „alacrior." 6. Cic. de nat. deor. II 23, 60. Claud. Sac. p. 43. Charis. p. 273. Diomed. p. 458. Donat. A. gram. p. 400. Acron in Hor. C. I 18, 6. Porphyr. in Hor. C. III 19, 7. Seru. et Donat. in Aen. I 686. Schol. Bern. in Verg. Georg. IV 104. Pompeii Comment. p. 307. Hieron. Epist. LV (I p. 286 Vall.). Isidor. Orig. I 36, 9 „sine—Venus." — Mythogr. Vatic. (in Maii Class. Auct. III) p. 164 „sine C. et Baccho f. Venus." — Lex. Maii p. 307 „sine—frigescit Venus." — Cf. Donat. in Aen. IV 173. Minuc. Fel. Octau. c. 21. 7. Donatus : Sed Thais multo ante uenit) Interrogatiue pronuntiandum hoc. 9. tum ut : Donat. in lemm. — Id. in II 2, 42 „Nihil dixit ut ‚sequerer se.'" — annuit : Donati *Ed. pr.* 10. sed nesciebam : Donat. in lemm.

Corréxit miles, quó intellexi mínus: nam me extrusít foras.
Set eccam ípsam: miror úbi ego huic anteuórterim.

Z THAIS. MERETRIX *Γ* CHREMES. ADULESCENS *E* PYTHIAS. ANCILLA

IV 6 TH. Crédo equidem illum iam ádfuturum esse, út illam a me eripiát; sine ueniat:
Átqui si illam dígito attigerit úno, oculi ilico éffodientur.
Vsque adeo illius férre possum inéptiam et magnífica uerba,
Vérba dum sint: uérum enim si ad rem cónferentur, uápulabit.
CH. Tháïs ego iandúdum hic adsum. TH. O mí Chremes, te ipsum éxpectabam.
Scín tu turbam hanc própter te esse fáctam? et adeo ad te áttinere hanc
Ómnem rem? CH. Ad me? quí? quasi istuc … TH. Quía, dum tibi sorórem studeo

11 QUO^D^ A, D *add. corr. ant.* quod *rell.* intellexi|| **G** 12 ſ' **G** *cum* A haec cum (a *supra* u) **D**, *corr.* **D**[2] ipsam uideo **BCDEFGP** miror *ex* miſeror **C** EGOANTEUORTERIM (HUIC *et* E *supra*) A, *corr. ant.*
IV 6 T THAIS MERETRIX C CHREMES ADULESC̄ P PYTIAS ANCILLA **D** THAIS MERETRIX CHREMES ADVLESCENS PYTHIAS ANCILLA **PC** THAIS CHREMES PYTHIAS **EF** (CREMES **F**) TAIS MERETRIX . CHREMEſ ADVLESCENS PITIAS ANCILLA **G** 1 adfuturum, ad *in ras.*, **G** ILLAMERIPIAT (*om.* a me) A sine ueniat *add.* **F**[2] UENIT (*sic*) *ab initio sequentis us. habet* A 2 Utqui (a *supra*) **F**, *corr.* **F**[2] oculi |||| ilico **C** effodiant: **D** 3 ADEOEGOILLIUS A *cum rell.* (illius ego **B**) ineptias *ex* ineptiam **DG** ineptias (**B**?) **CEFP** 4 uapulabit *ex* ||apulauit **G** 5 IANDUDUMKICSUM A hic *om.* **D** adſū (hic *supra*) **G** assum **E** chreme **CDEFGP** expecto **BCDEFGP** 6 PERTINERE A 7 quid **D** qui quaeso *Bentleius ex libris*

11. quod: Donat. *bis* in lemm. 12. egomet: Donat. in lemm. — Arusian. p. 216 „miror – anteuerterim."
IV 6. 2. digitulo: Donat. in lemm. 3. adeo ego illius *et* ineptias: Donat. in lemm. 4. Lex. Maii p. 614 „si ad rem conferatur uapulabit." 6. 7. Prisc. II p. 298 „Scin – rem." — Idem p. 353 „et adeo—rem."

Réddere ac restítuere, haec atque huíus modi sum múlta passa.
CH. Vbi east? TH. Domi aput me. CH. Hém. TH. Quid est?
Éducta ita uti téque illaque dígnumst. CH. Quid aïs? TH. Íd quod res est.
Hánc tibi do donó neque repeto pro ílla quicquam aps té preti.
CH. Et habétur et referétur, Thaïs, tíbi ita ut merita es grátia.
TH. Ád enim caue, ne príus quam hanc a me accípias amittás, Chremes:
Nam haéc east, quam míles a me uí nunc ereptúm uenit.
Abi tú, cistellam, Pýthias, domo éffer cum monuméntis.
CH. Viden tu íllum, Thaïs, PY. Vbi sitast? TH. In rísco: odiosa céssas.
CH. Mílitem secum ád te quantas cópias addúcere?
Áttat. TH. Num formídulosus óbsecro es, mi homo? CH. Ápage sis:

8 reſtitue|| re **G** eiusmodi **BCEFP** SUMPASSA (MULTA *sup.*) **A**, MULTA *add. corr. ant. In* **A** *vs. exit in* EAST 9 CH. hem |||| quid est **F**, *tum* F^2 *add.* THA. Sic eſt chreme: *idem add.* G^2 *inter lineas* (creme) 10 Educta est ita **BC**D^2**EF**G^2**P** (adducta D^1, educta, e *in ras.*, **G**) ut **E** te illaq; **DG** illa||q; **E** illaq;, a *in ras.*, **F** 11 dono tibi (do *sup.*) **DG**, *corr.* D^2G^1 tibi dono do **BCEFP** (do|no **F**) te|||| **F** PRETII **A** praetii **P** 12 RESFERETUR **A** refertur (tibi *sup.*) thaiſ **G** o thais a me ita **E** thais a me ita **BCFP** thais ita **D** UTI **A** *cum rell.* 13| a me hanc **D** CKREME **A** *cum rell.* (o chreme **E**) 14 haec est quā (ea *sup.*) **G** ereptū||| **F** 15 pithias **DG** o pithias **E** domo & affer **G** moni|mentiſ **G** 16 uidentu||, u *in ras.*, **D** illū *ex corr.* **D** ILLAM (U *sup.*) **A**, *corr. ant.* sita est, a e *in ras.*, **D** 17 Militū **G** secum atq; quantas **F** aducere **F** 18 Attat **D** Atat **EG** ||||es *in ras.* **D**, *tum* obsecro *add.* D^2 apagesis *inter lineas* D^2**G** CH. *om.* **E**

8. huius modi: Donat. et Eugraph. in lemm. 10. Educata est: Donat. in lemm. — Id. in IV 4, 44 „Educata est ita ut teque illaque dignum est. — teque illaque: Donat. et Eugraph. in lemm. 11. dono do: Donat. in lemm. 12. refertur: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 376 „Et h. et refertur Th. tibi ut m. e. gratia" (ita *om.*). 13. Chreme: Donat. in lemm. 16. Prisc. I p. 578 „uiden—Thais." — Non. p. 165 „in risco. odiosa cessas." — Lex. Maii p. 502 „in risco odiosa sita est." 18. Lex. Maii p. 56 Apagesis. sta in pace: T. „obsecro mi apage." — Prisc. II p. 90. „Attat. mihi hominum formidolosus es." — Alcuin. p. 2142 „atat.

Égon formidulósus? nemost hóminum qui uiuát minus.
TH. Átqui ita opus est. CH. Ah, métuo qualem tú me esse hominem exístimes.
TH. Ímmo hoc cogitáto: quicum rés tibi est, peregrínus est:
Mínus potens quam tú, minus notus, mínus amicorum híc habens.
CH. Scío istuc. set tu quód cauere póssis stultum admítterest.
Málo ego nos prospícere quam hunc ulcísci accepta iniúria.
Tú abi atque obsera óstium intus, dúm ego hinc transcurro ád forum:
Vólo ego adesse hic áduocatos nóbis in turba hác. TH. Mane.
CH. Mélius est. TH. Omítte. CH. Iam adero. TH. Níhil opus est istís, Chremes.
Hóc modo dic, sorórem illam tuam esse ét te paruam uírginem
Ámisisse, núnc cognosse. sígna ostende. PY. Adsúnt. TH. Cape.

19 CH. Egon **E** homo **D**¹**G** (hominum **D**² *cum rell.*) 20 ATQUI A Atque *rell.* au metuo **BCEFGP** tum [n] esse **C**, *corr.* **C**² tu ēē me **G** esse *om.* **E** ESTIMES [XI] A, *corr. ant.* exiſtimes [as] **E** exiſtimas [e] **G** 21 KOC TIBI A, TIBI (*quod fere euanuit*) *deleuit corr. rec.* quo [i cū] res **D**, *corr.* **D**² quocum **G** 23 ſ' **G** *cum* A POSSES (*an* POSSIS?) A a[d]mittere **G** amittere **E**, *corr.* **E**² amittere **B** 24 tunc **G** ulcissi **D** 25 abi tu|| **G** obser||a **E** obse||ra **F** hostium **BD** transcuro [r] **F** 26 hic ego adesse **B** Volo ego adeē hi [c] aduocatos nobis *in marg.* **P** Volo hic ego adesse— hac *in marg.* **C**²**EF** in turba hac *om.* **P** mane mane **BCEFP** 27 CH. Melius est. TH. mane. CH. omitte iam adero **BCDEFP** CH. Meliuſ eſt. TH. mane. [mane CH.] Omitte iam adero **G** *In* A *corr. rec. utramque Chremetis notam induxit.* ISTI [S] A, *corr.* A¹ CKREME **ADEG** 28 esse illam tuam **BCDEFGP** te *om.* **DG** 29 cognosce **D** assunt **E** *In* A *corr. rec. notam* Z *ante* CAPE *sustulit*

mi homo formidolosus es." — obsecro *om.* Donat. in lemm. 20. Atque: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 101 (Coniunctiones) collectiuae uel rationales sunt ... atqui ... T. in E. „Atqui ita opus est." — esse *om.* Donat. in lemm. 25. ostium intus obsera: Donat. in lemm. — (Serg.) in Donat. p. 543 „Tu—ostium." — Incert. de orthogr. p. 2801 P. „Tu a. a. ostium obsera intus." 27. Donatus: mane] Hoc gestu iam adiuuatur. — omitte me, iam adero] Ex ‚huius' uerbis apparet etiam manu comprehensum esse adolescentem. 28. sororem esse illam tuam et te: Donatus.

Sí uim faciet, ín ius ducito hóminem: intellextín? CH. Probe.
TH. Fác animo haec praeséntí dicas. CH. Fáciam. TH. Attolle pállium.
Périi, huic ipsi est ópus patrono, quém defensorém paro.

Δ THRASO. *Λ* GNATHO. *Φ* SANGA. *Γ* CHREMES. *Ε* THAIS.
MILES PARASITUS SERUOS ADULESCENS MERETRIX

IV 7

THR. Hancíne ego ut contuméliam tam insígnem in me accipiám, Gnatho?
Morí me satius est. Símalio, Donáx, Syrisce, séquimini.
Primum aédis expugnábo. GN. Recte. THR. Vírginem eripiám. GN. Probe.
THR. Male múlcabo ipsam. GN. Púlchre. THR. In medium huc ágmen cum uectí, Donax;

31 KAECANIMO **ADG** haec ut praesenti **BCEFP** animo ut p̄senti **DG** (ꝉ fac animo haec ſ. ut illi militi p̄ſenti dicaſ **G**¹ *in marg.*) 32 PERI (I *superscr.*) **A**, *corr. ant.* ipsi opus est **DG** ipsi opus patrono est **BCEFP**
IV 7 T TRASO MILES G GNATHO PARASIT'. S SIMALIO LOLARIVS. D DONAX MILES C CRE ADVL TH THAIS MER̄ THĀ. **D**
In **CFP** *octo figurae pictae sunt* GNATO PARASIT SANGA TRASO MILES DONAX LOBAR SIMALIO SIRISTVS THAIS MERET CHREMES ADVLESCENS **P** THRASO MILES. GNATO PARASITVS. DONAX SIMALIO LORARI. SYRVS (IC *superscr.*) IANGA (S *superscr.*). THAIS MERETRIX. CHREMES ADVLESCENS **C** TRASO MILES GNATO PARASIT' SANGA SIMALIO DONAX LORARIVS SYRISCVS THAIS MERETRIX CREM' adoleſcenſ **F** THRASO GNATO THAIS CHREMES SANGA **E** TRASO MILES. GATO (n *superscr.*) PARASITVS. SANGA. CREMES ADVLESCENS T'AIS MERETRIX **G** 1 Ancine **D** Hanccine **FP** Hanc cin **B** Anccine **G** ut *erasum in* **BE** (uacat *superscripsit schol.* **E**) in me *add.* **F**² gnato **BEFG** 2 dorax **EG** (*ex* donax **G**) ſirisce **E** 3 aedes **BC**²**EF** 4 Male *om.* **D** multabo **EP** (*ex* mulcabo **P**) uecte **BC**²**DEFGP** dorax **EG** (*ex* donax **G**)

30. Donat. in IV 7, 37 „Si--hominem." (Si non in *Ed. pr.*). 31. Fac animo haec ut praesenti: Donat. in lemm. 32. Ipsi patrono opus est: Donat. in lemm. — ipsi est opus patrono: Eugraph. in lemm.
IV 7 1. ut *om.* Donat. in lemm. — Idem in V 7, 1 „Hanccine e. u. c. —satius est." 4. multabo: Donat. in lemm. — Lex. Maii p. 354 multo i. uerberare. T. in E. „male multabo ipsam." — Prisc. I p. 345 uectis a uecte uel uecti. T. in E. „in m. a. c. uecti donate" (Doonax: *cod. Darmst.*). — Seru. in Aen. IX 469 uectis uecte uel uecti. T. in E. „cum uecti Donax." —

Tu, Símalio, in sinístrum cornum; tú, Syrisce, in déxterum.
Cedo álios: ubi centúriost Sanga et mánipulus furum? SA. Éccum adest.
THR. Quid ignáue? peniculón pugnare, qui ístum huc portes, cógitas?
SA. Egone? ímperatorís uirtutem nóueram et uim mílitum:
Sine sánguine hoc non pósse fieri: qui ábstergerem uólnera?
THR. Vbi álii? GN. Qui malum 'alii'? solus Sánnio seruát domi.
THR. Tu hosce ínstrue: ego ero póst principia: inde ómnibus signúm dabo.
GN. Illúc est sapere: ut hósce instruxit, ípse sibi cauít loco.
THR. Idem hóc iam Pyrrhus fáctitauit. CH. Víden tu, Thaïs, quam híc rem agit?
Ni mírum, consilium íllut rectumst de óccludendis aédibus.

5 *in* A *incipit a* DONAX finiſtrum || || || F cornu *ex* cornum **C^2FG** cornu **E** firifce **E** dextrum **BCDEFGP** 6 GNA (SAN *superscr.*) eccum adest **C**, *corr.* **C^2** SA. eccum adest *add.* **F^2** GN. Sanga eccum adest **E** 7 TRA. || || || ignaue, qui *in marg.*, **G** ISTUT A istunc **BCEFP** portas **DEG** 8 Ego (ne *superscr.*) **P**, *corr.* **P^2** 9 KOCFIERINONPOSSE A hoc non posse fieri *rell.* QUIN A 10 *In* A *notam Δ add. corr. ant. Gnathonis loco Sangam dicentem faciunt* **BCDEF^2GP** (SA *in ras.* **F^2**) ali (i *superscr.*) **D**, *corr.* **D^2** fanio (n *superscr.*) **C**, *corr.* **C^2** fannio *ex* famnio **B** fanga (io *superscr.*) **E** DOMI (um *superscr.*) A, *corr. rec.* domi **D** domum **BCEFGP** 11 INSTRUEKICEGO **ABCE?FP** ego hic ero **DG** ego uero **EF^2** 12 ILLUD A illud *ex* illuc **G** hofce, fce *in ras.*, **G** ipsus (i *superscr.*) (**B**?) **G** cauet **C**, *corr.* **C^2** loco (ū *superscr.*) **G** 13 *Haec* Idem—factitauit *Gnathoni continuant* (**B**?) **CDEFGP** (*in* **G** *spatium est notae sufficiens*) iam hoc **DG** Pyrrus **BCDFGP** Pirrus **E** 14 concilium, *altera* c *ex corr.*, **P** occludentis (d *superscr.*) **G**

uecte: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: Dorax (*sic constanter*)] Ab arundine ... nomen sortitus est. 5. cornu *et* dextrum: Donat. in lemm. 6. Lex. Maii p. 334 „ubi est manipulus furum." — Schol. Lucan. I 206 „et manipulus furum." 7. Lex. Maii p. 445 „quid ignaue portas peniculum pugnandi." — istunc: Donat. in lemm. 8. 9. Prisc. I p. 486 „Egone—uulnera." 10. Arusian. p. 257 „qui malum alii." — Non. p. 61 „solus —domi." — Donatus: seruat domi) Pro remanet ut obseruet. nam „seruat domum" rectum erat, non „seruat domi", si ‚custodit' intelligeretur. — Eugraph.: seruat ‚domum') Aut absolute dictum „seruat domi" aut ‚seruat ea quae domi(ni) sunt.' 12. ipsus: Donat. in lemm. 13. hoc iam: Donat. in lemm. — Donatus in V 7, 3: Hic T. exprimit consuetudinem in qua igna-

TH. Sané quod tibi nunc uír uideatur ésse hic, nebulo mágnus est:
Ne métuas. THR. Quid uidétur? GN. Fundam tíbi nunc nimis uellém dari,
Vt tu íllos procul hinc éx occulto caéderes: facerént fugam.
THR. Séd eccam Thaïdem ípsam uideo. GN. Quám mox inruimús? THR. Mane:
Ómnia prius éxperiri quam ármis sapientém decet.
Quí scis an quae iúbeam sine ui fáciat? GN. Di uostrám fidem,
Quánti est sapere! númquam accedo, quín abs te abeam dóctior.
THR. Tháïs, primum hoc míhi responde: cum tibi do istam uírginem,
Díxtin hos diés mihi soli dáre te? TH. Quid tum póstea?

15 TH. *in ras.* **D**² Sane *add.* **E**² $\overset{i}{q}$ *ex* qđ **G** $\overset{q}{qđ}$ **F** uir nunc **DG** uidetur **D** ẽe? hic **G** 16 dari *ex* dare **G** dare **D** 17 ex oculto **D** ex ||||| occulto **G** ut facerent **DG** (ut **D**) 18 ſ' **G** thais **D** GNA. *om.* **G** $\overset{M}{N}$OX **A**, *corr. ant.* inruamus, a *in ras.*, **D** irruimus **BE** 19 experiri, *ultima syllaba in ras.*, **G** 20 $\overset{E}{U}$OSTRAM **A** 21 nunquam **P** doct$\overset{i}{o}$r **D**, *corr. schol.* 22 Tra. *in ras.*, **G** mihi hoc primum **P**¹, *sed ordinem reuocauit* **P**² 23 KOSMIKIDIES **A**: *in quo us. exit in* ROGITAS

uis rationes criminum et exempla suppeditant. nam sic et supra de Pyrrho. 15. Glossar. apud Lindenbr.: μάταιος inanis cassus uanus nebulo. T. E. „Sane—magnus est." — Donatus: 1, Sane qui tibi nunc uir uidetur..] Ordo est: Sane hic nebulo est. 2, Deest non est .... sic et alibi (V 8, 34) „Si te in platea hac offendero post hac (nihil est) quod dicas mihi" ..., ut sit ‚non est quod dicas mihi.' 16. Donatus: quid uidetur) Dubitandum est a quo dictum sit „quid uidetur." ego sane hoc militem puto dicere. 16. 17. Donatus: Fundam—caederes) Sunt qui putant haec a Thaide ad Chremetem dici, sed male. non enim conueniunt ista meretricis dictis superioribus, nisi quia mouet me, quod „ex occulto" dicit: quasi constet ei iam dudum uideri militem et ipsum non uidisse cum qua pugnaturus sit. 17. Donatus: facerent fugam] Deest rursus ‚ut.' 18. Donat. in Adelph. IV 2, 11 „quam mox irruimus." — 18. 19. Non. p. 349 „quam mox—‚condecet.'" — 19. Idem p. 296. Arusian. p. 226. Donat. in Andr. II 1, 11. Eun. IV 6, 23 „Omnia—decet." — uerbis quam armis: Donat. in lemm. et in u. 41. 21. Prisc. II p. 194 „numquam accedo ad te quin doctior abeam." — Symmach. Epist. IX 84 „numquam te adeo quin abs te doctior abeam." — accedo ad te quin *et* accedo quin: Donat. in lemm. 22—26. Io. Sarisber.

THR. Rógitas? quae mihi ante óculos coram amátorem adduxti tuom
TH. Quíd cum illoc agás? THR. et cum eo té clam subduxtí mihi?
TH. Líbuit. THR. Pamphilam érgo huc redde, nísi ui mauis éripi.
CH. Tíbi illam reddat aút tu eam tangas, ómnium ..? GN. Ah quid agís? tace.
THR. Quíd tu tibi uis? égo non tangam meám? CH. Tuam autem, fúrcifer?
GN. Cáue sis: nescis cuí male dicas núnc uiro. CH. Non tu hínc abis?
Scín tu ut tibi res se hábeat? si quicquam hódie hic turbae coéperis,
Fáciam ut huius locí dieique meíque semper mémineris.
GN. Míseret tui me, qui húnc tantum hominem fácias inimicúm tibi.

24 CORAMÄMAMATORE A TUUM A 25 ILLO AD illo cagas CF^1 (illoc agis F^2) ag^{a}is D, *corr.* D^2 agiſ^{litigaſ} G, *corr.* G^2 clam te BCDEFGP 26 pamphylam F ui *ex* ſi, *ut uidetur,* F nisi^{si} ui || eripi D, *corr.* D^2 nisi si ui mauis BCEG^{1}P (ſiuiſ B ſi *erasum in* G) 27 AUTTUILLAM AD^{1}G (haud D^2) aut tu eam BCEFP AKA A aiſ E 28 *Haec* Quid tu tibi uis *Gnathoni continuat* A, *Chremeti dant* (B?)CFG^{2}P (*Thrasoni* DE?G^1) tamgan P tu autē DG 29 nunc *om.* A habis F 30 se *om.* DG habeant D hic tbe ferif^{ce} G turbae comperis D turbae feceris EF 32 Misere^{t} tui F TANTUMKUNC A

Policr. VIII 3 „Thais hoc mihi responde—eripi" (23 dies mihi. 24 rogitas *om.* at mihi. 25 Quid cum eo litigas. Cum eo te mihi clam subduxisti. 26 redde huc, nisi eam mauis eripi). 25. Donat.: Quid cum illo agas?) Omnino meretrix non putat illum idoneum cui reddenda sit ratio cuique se purget. — Eugraph. Quid cum illo agas) Scit amatorem suum non esse et ideo omnia militi permittit. — clam te: Donat. in lemm. 26. nisi ui mauis eripi: Donat. in lemm. 27. aut tu illam tangas: Donat. in lemm. — tu illam tangas *et* ha quid ais: Eugraph. in lemm. 28. Donatus: Quid tu tibi uis?) Recte. cum Thaide enim loquebatur, non cum hoc. — tu autem: Donat. in lemm. 30. Eugraphius: Vis, inquit, scire quemadmodum res istae sint? 32. hunc tantum: Donat. in lemm.

CH. Díminuam ego tibi caput hodie, nísi abis. GN. Ain uero, canis?
Sícine agis? THR. Quis tú homo es? quid tibi uís? quid cum illa reí tibi est?
CH. Scíbis: principio éam esse dico líberam. THR. Hem. CH. Ciuem Átticam. THR. Hui.
CH. Meám sororem. THR. Os dúrum. CH. Miles, núnc adeo edicó tibi,
Né uim facias úllam in illam. Tháïs, ego eo ad Sóphronam
Nútricem, ut eam addúcam et signa osténdam haec. THR. Tun me próhibeas,
Meám ne tangam? CH. Próhibebo inquam. GN. Audín tu? hic furti se álligat:
Sát hoc tibist. THR. Idem hóc tu, Thaïs? TH. Quaére qui respóndeat.

33 tibi ego caput tuum **E** caput tibi hodie **D** ego caput tuum hodie **BCFGP** habis **F** *A notam inter lineas habet* **A**[1] GN. ain uero? CH. canis. GN. Sicine agis? *Palmerius et Guyetus* 34 *Haec* SICINE AGIS *Gnathoni continuat* **A**[1], *sed corr. ant.* *Γ praeposuit et notae Γ ante* QUISTU *superscripsit Δ* *In* **C** *rasura est ante* Sic Sic agis **BCDE**[2]**FGP** (ais **E**[1]) 35 SCIES **A** dico esse **E** 37 INEAM (ILLAM *supra*) **A**, *corr. ant.* in illā|| || || Tha. ego **G** in illam. TH. ego **E** Thais *erasum in* **F** sofronam **C** 38 TUN **A** Tune (me *supra*) **G** tun ne (me *supra*) **D** tun **BCEFP** 39 ne *in ras.* **G** CH. *in ras.* **F**[2] prohibeo **EG** 40 *Initium uersus Chremeti tribuunt* **B**[1]**CDEFGP** SATIS KOCTIBIEST **ABCEFP** fatif. hoc (u *supra*) tibi ē **G** Satis hoc est: (: tibi *supra*) **D**, *corr.* **D**[2] *Δ.* QUIDN (IDEM *supra*) || || || || || AISTKAIS **A**, IDEM *a corr. ant.* (*Δ.* QUIDNUNCTUAISTKAIS (IDEMHOC *supra*) *tinctura adhibita legit W. Studemund*) THR. Idem tu hoc ais Thais **BCDEFGP**, *nisi quod* agis **P** ((THR. *supra*) idem *et* tais (h *supra*) **F**, *corr.* **F**[2]) tibi qui respondeat **D** qui tibi refpondeat **G**

33. Donatus): .. ego caput tuum) Rusticus (Rusticius *uulgo*) dixit ‚caput tuum dimminuam' quasi dicat (quam si diceret *uulgo*) ‚dimminuam tibi caput.' 35. Scibis *et* esse eam dico: Donat. in lemm. — eam dico esse: Eugraph. in lemm. 36. Donat. in Adelph. II 2, 2 „miles — tibi." 37. Donatus: ego eo ad Sophronam] Hoc lentius a Thaide Chremeti. (Hoc lentius dixit ad Thaidem Chremes *uulgo*). 39. Prohibeo: Donat. in lemm. — Eugraphius: hic furti ‚se' alligat] dum hoc proponitur, furti ‚tibi' crimen intenditur (te alligat: *Salmasius*). 40. Donatus: Satis hoc est tibi) Ad repetendam scilicet uirginem sumendamque iniuriae uindictam. — idem hoc tu ais Thais: Donat.

THR. Quíd nunc agimus? GN. Quín redeamus: haéc tibi iam aderit súpplicans
Vltro. THR. Credin? GN. Ímmo certe: nóui ingenium múlierum:
Nólunt ubi uelís, ubi nolis cúpiunt ultro. THR. Béne putas.
GN. Iám dimitto exércitum? THR. Vbi uis. GN. Sánga, ita ut fortís decet
Mílites, domí focique fác uicissim ut mémineris.
SA. Iám dudum animus ést in patinis. GN. Frúgi es. THR. Vos me hac séquimini.

41 *Totum uersum Gnathoni dant* **EF**[1] *corr.* **F**[2] Quid nunc agimus quin redimus T idē | Hoc thais thais. TR. quaere G . . redeamus. hęc iam tibi aderit **D**, agimus quin redimus *a corr.* GNĀ. qd nunc agim' quin redeam'.ᵛ haec iam tibi adderit *in ras.* **G** QUI(D)NREDEAMUS A, *corr. ant.* iam haec tibi **BCEFP** 43 ubi tu uelis **DG** (c)||upiunt **G** 44 ita *om.* **BCEFP** UT (I) A, *corr.* A[1], *ut uidetur* ut *rell.* fortis (e) **C**, *corr.* **C**[2] 45 focq, q *in ras.*, **D** (*fuit* fociq,) 46 IAMDUDUMSTANIMUS A SA. uos **E** (h)ac **G** ha||c **C** *Post u.* 46 **E** : F. IIII. A

41. Donatus: Quid nunc agimus?) Vide ut euanuerit actio militis. — Idem: „quin“ modo ‚immo.‘ — Donat. in V 7, 1 „iam tibi haec aderit s. Ultro.“ 43. Acron in Hor. C. II 12, 26 „Nolunt—ultro.“ 44. Sanga ita ut: Donat. in lemm. — ut: Eugraph. in lemm. 45. Prisc. I p. 269. 310. Prob. Cathol. p. 25. Arusian. p. 245 „domi—memineris“ (ut *om.* Prob. et Arusian.). 46. Lex. Maii p. 437 „iam a. e. in patinis“ (dudum *om.*).

E THAIS. *Θ* PYTHIAS.
MERETRIX ANCILLA

TH. Pergín, scelesta, mécum perplexé loqui? V 1
'Scio, néscio, abiit, aúdiui, ego non ádfui.'
Non tu ístuc mihi dictúra aperte es, quídquid est?
Virgó conscissa uéste lacrimans ópticet:
Eunúchus abiit: quam óbrem? aut quid factúmst? taces?
PY. Quid tíbi ego dicam mísera? illum eunuchúm negant
Fuísse. TH. Quis fuit ígitur? PY. Iste Chaérea.
TH. Qui Chaérea? PY. Iste ephébus frater Phaédriae.
TH. Quid aïs, uenefica? PY. Ádqui certe cómperi.
TH. Quid is óbsecro ad nos? quam óbrem adductust? PY. Néscio:
Nisi amásse credo Pámphilam. TH. Hem, misera óccidi,
Infélix, siquidem tu ístaec uera praédicas.

V 1 T THAIS MERETR̄ P PYTHIAS ANCILLA **D** THAIS MERETRIX PYTHIAS ANCILLA **PC** (PITIAS **P**) THAIS PYTHIAS **EF** (PITHIAS **F**) THAYS PYTIAS **G** 2 affui **EG**[1] 3 di|ctura **F** dicturan **D** p̱te (apte) **E**, *corr. rec.* quicquid **BEFGP** 4 opticet **F** *cum* A 5 Et eunuchus **E** quāobrē, āo *a corr. in ras.*, **G** AUT A, *induxit corr. rec.* aut *om.* **BCDEFGP** quod **E** ē factū **F** est factum **BCP** misera dicam **DEG** 7 fu||it **D** ch||(erea **F** 8 ephoeb; **G** fedriae **BC** 9 agiſ **G** UENERICA (F) A, *corr.* A[1] uenefic||a **D** certo (B?)**DF** conperi **CP** 10 aut quamobrem **BCFP** abduct' (abduct', d) (*om.* est), *corr. rec.*, **D** nescio *add.* **F**[2] 11 pamphylam **FGP** miseram **DEG**

V 1 5. Donatus: quamobrem? quid factum est? taces?] Haec asyndeta instantis dominae uultum habitumque ostendunt. 7. 8. Prisc. I p. 286 „hic Chaerea. Qui Chaerea."

Num it lácrimat uirgo? PY. It opínor. TH. Quid aïs, sácrilega?
Istúcine intermináta sum hinc abiéns tibi?
PY. Quid fácerem? ita ut tu iústi, soli créditast.
TH. Scelésta, ouem lupó commisti. díspudet
Sic míhi data esse uérba. quid illut hóminis est?
PY. Era méa, tace tace óbsecro, saluaé sumus:
Habémus hominem ipsum. TH. Vbi is est? PY. Em ad sinísteram.
Viden? TH. Vídeo. PY. Conprendí iube, quantúm potest.
TH. Quíd illó faciemus, stúlta? PY. Quid faciás, rogas?
Vide amábo, si non, cum áspicias, os ínpudens
Videtur: non est? túm quae eius confidéntiast!

13 lacrū[m] aḍ[t]uirgo C, *corr.* C[2] 14 Istu[c]cine EG *corr.* E[2]G[2] ABIES A 15 FACEREM [MISERA] A, MISERA *add. corr. ant.* (*an schol.?*) UTTUIUSTI [SIS] A, SIS *add. corr. ant.* (*an schol.?*) ut tu iussisti DEG ut iussisti BCFP 16 ouē *ex* ouū G[2] COMMISISTI A *cum rell.* commisi *Bentleius* dispuṭ[d]et C, *corr.* C[2] 17 illuc BCD[1]P[1] illud G[1] illic D[2]FG[2]P[2] 18 tace *semel* EFG[1] obſe||cro G 19 is *om.* D[1]EG em CP KEM ABDEFG SINISTRAM A *cum rell.* 20 UIDESNE AD uideſ̣nẹ G comprehendi BCF iube comprehendi DEG (conprehendi G) 21 illọ[i] C illi BDFG FACIMUS [E] A, *corr.* A[1] faciā *ex* faciaſ D[2] faciam BCEFP 22 inpudens, ud *in ras.*, D 23 *Ante* non est *THaidis, ante* tum *PYthiadis notam addunt* D[2]E[2]G[2] ([TH.] |||| non |||| ē. [PY.] tum G) tum quę [uide] G

14. Illucine: Donat. *ter* in lemm. 15. Donatus: ita ut tu iusti)... „iusti" συγκοπὴ καὶ μεταπλασμὸς pro ‚iussisti.' — ita ut iusti: Eugraph. in lemm. 16. Acron in Hor. C. I 3, 11 „ouem lupo commisisti." — Non. p. 249. Schol. Horat. p. 127 Suring. „ouem commisisti lupo." — 16. 17. Lex. Maii p. 433 „dispudet ita data uerba mihi." 17. Quid illuc *et* quid illic: Donat. in lemm. — quid illic: Eugraph. in lemm. 18. tace *semel* Donat. et Eugraph. in lemm. 20. iube comprehendi: Donat. in lemm. 21. Prisc. II p. 189 „Quid illo f. stulta" pro ‚illi.' — illo *et* faciam: Donat. in lemm. 23. Donatus: Mire ab eo quod respondere coeperat ad aliud transit, mirata confidentiam Chaereae,÷ id est „non est. tum quae est eius." non est inpudens. inquit, non est nisi similis inpudenti. — Eugraphius.... quasi aliquid meretrix dixerit, ita subiungit „non est?", quasi ‚negas esse quod dico.' et hoc ut confirmet adiungit „cur igitur tanta confidentia fretus incedit?" — Charis. p. 195. „quae—est."

A CHAEREA. *E* THAIS. *Θ* PYTHIAS.
ADULESCENS MERETRIX ANCILLA

CH. Aput Ántiphonem utérque, mater ét pater, V 2
Quasi dédita opera dómi erant, ut nulló modo
Intro íre possem, quín uiderent me. ínterim
Dum ante óstium sto, nótus mihi quidam óbuiam
Venít. ubi uidi, ego me ín pedes quantúm queo,
In ángiportum quóddam desertum, índe item
In áliut, inde in áliut: ita misérrimus
Fuí fugitando, néquis me cognósceret.
Set éstne haec Thaïs, quám uideo? ipsast. haéreo
Quid fáciam. quid mea aútem? quid faciét mihi?
TH. Adeámus. bone uir Dóre, salue: díc mihi,
Aufúgistin? CH. Era, fáctum. TH. Satin id tíbi placet?
CH. Non. TH. Crédin te inpune hábiturum? CH. Vnam hanc nóxiam
Amítte: si aliam admísero umquam, occídito.

V 2 C CHEREA ADVLESC̄ T THAIS MERETRIX P PYTHIAS ANCILLA D
CHAEREAS ADVLESCENS THAIS MERETRIX PYTHIAS ANCILLA P C (CHEREAS *et* PITIAS P) CHEREA THAIS PYTHIAS E CHEREAS THAIS PITHIAS F CHEREA. THAIS. PYTIAS G
2 opera dedita E ut [nu] | llo G 3 POSSIM A qui [n] inuiderent G, *corr.* G[2]
4 hostium B E[1] F ||sto C 4. 5. uenit obuiam G 5 EGOMETIN A *cum rell.* (egomet *an* egome? G, e *in ras.*) queā [o] E, *corr.* E[2] 6 an[gi]portum C angi|| portum D 6. 7. itē aliud (*om.* in) G 7 [DE] INDE A, DE *add. corr. ant.*, *induxit rec.* 8 Fui [fugi] E, *corr. rec.* fugitan| do F fugitando, tando *in ras.*, G 9 ſ' G *cum* A *Post* thaiſ quā G „*decurtatus*" *est*, *ut fol.* 36' *incipiat a V* 6, 20 nobilitaſ 10 me [a] C, *corr.* C[2]
11 ſaluae F 12 ita [era] D, *corr.* D[2] id *om.* E 13 Non. TH. *add.* F[2] abiturum *ex* habiturum D F P noxam *ex* noxiam C noxam E F 14 Mitte E SIALIAMUNQUAMULLAMADMISERO A ammisero B unquam E

V 2 1. Charis. p. 118 „Apud antifonem—pater." 5. Arusian. p. 238 „ego in p. q. queo" (me *om.*). 6. Non. p. 190 „In—desertum." — Lex. Maii p. 16. Angiportus stricta uia. T. in E. „in angiportum desertum me conieci." 10. hem quid mea autem : Donat. in lemm. 14. Si aliam admisero occidito : Donat. in lemm.

TH. Num meám saeuitiam uéritus es? CH. Non. TH. Quíd igitur?
CH. Hanc métui ne me críminaretúr tibi.
TH. Quid féceras? CH. Paulúm quiddam. PY. Eho 'paulum' ínpudens?
An paúlum hoc esse tíbi uidetur, uírginem
Vitiáre ciuem? CH. Cónseruam esse crédidi.
PY. Conséruam? uix me cóntineo quin ínuolem
In capillum: monstrum, etiam últro derisum áduenit.
TH. Abin hínc, insana? PY. Quíd ita uero? débeam,
Credo, ísti quicquam fúrcifero, si it fécerim:
Praesértim cum se séruom fateatúr tuom.
TH. Missa haéc faciamus. nón te dignum, Chaérea,
Fecísti: nam si ego dígna hac contumélia
Sum máxime, at tu indígnus qui facerés tamen.
Neque édepol quid nunc cónsili capiám scio
De uírgine istac: íta conturbastí mihi
Ratiónes omnes, út eam non possím suis
Ita ut aéquom fuerat átque ut studui trádere,
Vt sólidum parerem hoc míhi beneficium, Chaérea.

15 *In* **D** *haec* Num—C. non *post u.* 17 quiddam *delapsa, sed signis in suam sedem reuocata sunt* UERITUS (ES *supra*) A, ES *add.* A[1], *ut uidetur* ueritus (*om.* es.) **BCDFP** ueritu's. CH. non. TH. non? *Bentleius* 16 Hunc (a *supra*) **D**, *corr.* **D**[2] 17 fecerat (s *supra*) **F**, *corr.* **F**[2] *Chaereae responsum oblitteratum est in* A, *uidebatur esse* EM.... QUIDDAM (PAULUMQUIDDAM *legit W. Studemund*) paululum *bis* **BCDEFP** quidam (d *supra*) **C** ||heo *in ras.* **D** eho—inpudens *in marg.* **E** 18 *Versum om. a* **D**[1] *suppleuit schol. in ima pagina* paulū ||| **D** paululum **BCE** 20 inuolem ||| in **F** IN *in fine uersus habent* AP 21 ostrum (m n *supra*) **F** UENIT (AD *supra*) A, AD *add.* A[1] *ut uidetur* uenit **E** 22 Abi|| **CF** Abi **BCDE** uero abeam, *prior* a *in ras.*, **D** uero beam (a *supra*) **C**, *corr.* **C**[2] uero abeam **BEFP** 23 FECERO (IM *supra*) A, *corr. ant.* si id fecerim *om.* **BEP** (*in* **P** *rasura est*) 24 SERUUM A TUUM A 25 istęc **DE** 26 contumelia hac **D** 27 tu ñ dignus **E** 28 CONSILII A 30 ne possem (i *supra*) **C**, *corr.* **C**[2] possem **P** 31 studu (i *supra*) **B** 32 Chaerea || **F**

15. ueritus es: Donat. in lemm. 16. Arusian. p. 220 „metui—tibi." 17. eho paululum: Eugraph. in lemm. 18. An paululum: Eugraph. in lemm. 21. aduenit: Donat. in lemm. 22. Donatus: quid ita uero?) ‚Abeam' subauditur. 23. Donatus: si id fecerim) si inuolauerim in capillum eiuş. 25. haec: Donat. et Eugraph. in lemm.

CH. Ad núnc dehinc spero aetérnam inter nos grátiam
Fore, Tháïs. saepe ex huíus modi re quápiam
Maló principio mágna familiáritas
Conflátast. quid si hoc quíspiam uoluít deus?
TH. Equidém pol in eam pártem accipioque ét uolo.
CH. Immo íta quaeso. unum hoc scíto, contuméliae
Non mé fecisse caúsa, set amorís. TH. Scio,
Et pól propterea mágis nunc ignoscó tibi.
Non ádeo inhumano íngenio sum, Chaérea,
Neque ita ímperita, ut quíd amor ualeat nésciam.
CH. Te quóque iam, Thaïs, íta me di bene amént, amo.
PY. Tum pól tibi ab istoc, éra, cauendum intéllego.
CH. Non aúsim. PY. Nihil tibi quícquam credo. TH. Désinas.
CH. Nunc égo te in hac re mihi óro ut adiutríx sies,
Ego mé tuae comméndo et committó fidei:
Te míhi patronam cápio, Thaïs, te óbsecro:
Emóriar, si non hánc uxorem dúxero.
TH. Tamen sí pater .. CH. Quid? áh uolet, certó scio,

34 QUAPIAMET A 35 Et malo **BCD**[1]**FP** Ex malo **D**[2] & ex malo **E**, *schol.* **C** 36 Conflata, lat *in ras.*, **F** 37 accipio quae et uolo **BC** accipio |||| et uolo **E** 39 Me non **DE** feciſtiſe **F** 40 nunc magis **BFP** 41 sum ingenio **BCFP** 42 $\overset{ita}{\text{tam}}$ imperita **D**, *corr.* **D**[2] 44 ABISTO **AD** $\overset{era}{\text{chaerea}}$ **D**, *corr.* **D**[2] cauendum era **E** CAUENDUMESSE **A** intelligo **BC** (*ex corr.* **C**) 45 desinas *Pythiadi continuant* **AD** 46 *et* 47 *inuerso ordine sunt in* **CF**: *sed in utroque nota* CHA *ante* Nunc *erasa et a corr. uersui* 47 Ego *praefixa est* 46 te *om.* **E** 47 $\overset{me\ t}{\text{m\&ue}}$ **F**, *corr. rec.* conmendo **C** committo, itto *in ras. a corr. rec.*, **E** 48 o thais **E** $\overset{te}{\text{me}}$ obsecro **D** 50 QUIDAK **A** (*puncta sunt rubra*) C. quid hic uolet **D** CH. quid ah uolet **E** CH. $\overset{h}{\text{A}}$ quid uolet **B** CHA. á quid : $\overset{ah}{\text{uolet}}$ **C**, *corr.* **C**[2] CHA. $\overset{ha}{\text{quid}}$ uolet **FP**, *corr.* **F**[2]**P**[2] pater quid? CH. ah uolet *Bentleius* certe **E**

35. Et malo : Eugraph. in lemm. 40. nunc ignosco : Donat. in lemm. 41. ingenio sum : Donat. in lemm. 42. tam imperita : Donat. 44. Arusian. p. 243 „Tunc p. t. ab illo cherea kauendum intelligo." — istoc : Donat. in lemm. 45. Prisc. II p. 229 „ah nihil—desinas." 48. cupio : Donati *Ed. pr.* in lemm. 50. Donatus : Tamen si pater) ἔλλειψις aut ἀποσιώπησις secunda. — ah quid uolet certo scio) „ah quid?" deest dicat. — Eugraph. : Tamen si pater) ... si uoluerit pater. sed .. adulescens respondet : quid? uolet scio.

Ciuís modo haec sit. TH. Paúlulum opperírier
Si uís, iam frater ípse hic aderit uírginis:
Nutrícem accersitum íit, quae illam aluit páruolam:
In cógnoscendo túte ipse aderis, Chaérea.
CH. Ego uéro maneo. TH. Vín interea, dúm uenit,
Domi ópperiamur pótius quam hic ante óstium?
CH. Immó percupio. PY. Quám tu rem actura ópsecro es?
TH. Nam quíd ita? PY. Rogitas? húnc tu in aedis cógitas
Recípere posthac? TH. Cúr non? PY. Crede hoc meaé fidei,
Dabit híc pugnam aliquam dénuo. TH. Au, tace óbsecro.
PY. Parúm perspexisse eíus uidere audáciam.
CH. Non fáciam, Pythiás. PY. Non credo, Chaérea,
Nisi sí commissum nón erit. CH. Quin, Pýthias,
Tu mé seruato. PY. Néque pol seruandúm tibi
Quicquám dare ausim néque te seruare. ápage te.
TH. Adest óptume ipse fráter. CH. Perii hercle: óbsecro
Abeámus intro, Tháïs: nolo me ín uia
Cum hac uéste uideat. TH. Quam óbrem tandem? an quía pudet?

51 operirier **C** ope^{ri}rier **BE** operi^{ier}||r **D**, *corr.* **D**[2] obperirier **P** 53 arcessitum **CP** arcer^{f}fitum **E** it **DEFP**[1] quem **E** 54 ipse hic aderis **BCEFP** 55 uero *om.* **E** TH. *inter lineas* **F** UIN^{SE} **A**, *corr.* **A**[1], *ut uidetur* uisne **BCDEFP** DUM^{is}UENIT **A**, is *add. corr. rec.* dum is uenit **DE** 56 operiamur **E** hostium **BDEF** 57 aedi^{e}s **DFP**, *corr.* **D**[2]**F**[2]**P**[2] 59 posth^{a}oc **D**, *corr.* **D**[2] 60 continuo **E**, ✝ denuo *in marg.* 61 pspexisse, sse *a corr. in ras.*, **D** 62 pithias **B** phitias **D** NON^{pol}CREDO **A**, pol *add. corr. rec.* non pol credo (B?) **CDFP** non pol fatiam credo **E** 63 si *om.* **E** pithias **B** 65 ausim *ex* ausum **F** *Ante* apagete **P**[2] *habet* TH $^{\text{t apagete}}$apagesis *add.* **D**[2] 66 TH. *erasum in* **P** OPT^{I}UME **A** obtime **F** PER^{I}I **A** 67 Abeamus || || || intro **F** 67. 68. uia cū, ia cū *in ras.* **D** 68 haec *ex* hac **F** iſtac **E**

56. potius opperiamur: Donat. in lemm. 60. aliquam pugnam: Donat. et Eugraph. in lemm. 61. uidere eius: Donat. in lemm. 62. non pol credo: Donat. et Eugraph. in lemm.

CH. Id ipsum. PY. Id ipsum? uírgo uero! TH. I praé, sequor.
Tu istíc mane, ut Chremem íntro ducas, Pýthias.

Θ PYTHIAS. ANCILLA Γ CHREMES ADULESCENS Z SOPHRONA NUTRIX

PY. Quid, quíd uenire in méntem nunc possít mihi, V 3
Quid nám, qui referam sácrilego illi grátiam,
Qui hunc súpposiuit nóbis? CH. Moue te oro ócius,
Mea nútrix. SO. Moueo. CH. Vídeo, set nihil prómoues.
PY. Iamne óstendisti sígna nutrici? CH. Ómnia.
PY. Amábo, quid aït? cógnoscitne? CH. Ac mémoriter.
PY. Probe édepol narras: nam ílli faueo uírgini.
Ite íntro: iam dudum éra uos expectát domi.
Virúm bonum eccum Pármenonem incédere
Videó: uide ut otiósus it, si dís placet.
Speró me habere, qui húnc meo excruciém modo.
Ibo íntro, de cognítione ut certúm sciam:
Post éxibo atque hunc pérterrebo sácrilegum.

69 CH. Id ipſum *inter lineas* E *In* A *corr. ant. notam* Θ *ante* ID *mutauit in* E *et Thaidis notam ante* II (*sic*) *positam expunxit* 70 ist$\overset{i}{u}$c D, *corr.* D² CKREMEN A c$\overset{r}{n}$emē C phitias D V 3 P PYTHIAS ANCILLA C CHREMES ADVLESC̄ S SOPHRONA ANVS D PYTHIAS ANCILLA CHREMES ADVLESCENS SOPHRONA NVTRIX PC (PYTIAS P) PITHIAS CHREMES ADOŁ. SOPHRONA NVTRIX F PYTHIAS CHREMES SOPHRONA E 1 Quidquid, *prius* uid *in ras.*, D Quicquid B¹E¹F²P mente C 2 qui *om.* D¹, *add.* D² 3 supposiuit *Bentleius* SUPPOSUIT A *cum rell.* (subposuit E) MOUEORO A moue uero *rell.* 4 TEMEANUTRIX A Te nutrix *rell.* PROMOUIS A 5 Iam|ne F 6 a||it F 7 P$\overset{ne}{RO}$BE A, bene *effecit corr. rec.* Bene BCDEFP isti DE 10 UIDEN A, N *induxit corr. rec.* OTIOSUS. ID A otiosus sit BCDEFP $\overset{i}{d}$is D 13 sacri||legum F

69. Donatus: Id ipsum] Hoc ueluti molesto uultu dicitur adeo ut imitetur dictum uultumque eius Pythias. — sequar: Idem. in lemm.
V 3 3. 4. supposuit: Donat. in lemm. — Idem: moue uero nutrix] „Vero" pro interiectione posuit stomachantis. — Seru. in Aen. V 629 „moues at nihil promoues." 10. otiosus siet: Donat. *bis* in lemm. — Eugraphius: Attende, inquit, ut securus Parmeno ‚ambulat' et otiosus. — Donatus: si dis placet: Proprium est exclamantis propter indignitatem alicuius rei. — 10. 11. Prisc. II p. 244 „si diis—excruciem meo modo."

B PARMENO. *E* PYTHIAS.
SERUOS ANCILLA

V 4 PA. Reuíso, quid nam Chaérea hic rerúm gerat.
Quod si ástu rem tractáuit, di uostrám fidem,
Quantam ét quam ueram laúdem capiet Pármeno!
Nam ut míttam, quod eï amórem difficíllimum et
Caríssimum, a meretríce auara uírginem
Quam amábat, eam conféci sine moléstia,
Sine súmptu et sine dispéndio: tum hoc álterum,
It uérost quod ego míhi puto palmárium
Me répperisse, quó modo adulescéntulus
Meretrícum ingenia et móres posset nóscere,
Matúre ut cum cognórit perpetuo óderit.
Quae dúm foris sunt, níhil uidetur múndius,
Nec mágis compositum quícquam nec magis élegans,

V 4 P SERVVS PARMENO PY ANCILLA PYTHIAS **D** PARMENO SERVVS PYTHIAS ANCILLA **P C** (PYTIAS **P**) PARMENO PYTHIAS **E** PARMENO SERV' PITHIAS ANCILLA **F** 2 rem astu **E** ^{E}UOSTRAM **A** 3 quam magnā **E** 4 M^{O}ITTAM **A**, o *add. corr. rec.* omittam **BDE** QUO^{D}DINAMOREM **A**[1], *corr. ant.* D *superscripsit,* I *in* E *mutauit*, N *inducturus fuisse uidetur* etiam orem **C** ei amorem **BDEFP** di^{f}ficillimum **C** 5 UIRGINEM **A**, M *add. corr. ant.* 6 ama^{ba}t **F** EA^{M} **A**, *corr.* **A**[1] Quo amabat, eum *Bentleius* 7 SUMPTUETSINE **ADE** sumptu sine **BCFP** 8 mi **P** palmar^{i}ū **D**, *corr.* **D**[2] palmarium, rium *in ras.*, **F** 9 MEN **A**, N *induxit corr. rec.* men **C** reperisse **CP** 10 MERE^{T}RICUM **A**, *corr.* **A**[1] 11 cognouerit **DE** perpetuo oderit *inter lineas* **C**[2] 13 conpositum **C** el^{e}igans **D**, *corr.* **D**[2]

V 4 1. Prisc. II p. 326 „Reuiso—gerat." 2. 3. Seru. in Aen. XII 694 „Quodsi—‚capiat' Parmeno." 4. omittam: Donat. in lemm. — Idem: ... quodsi dixisset ‚amorem confeci,' posset intelligi „confeci" ‚expediui' ‚perfeci.' at uero ‚uirginem confeci' quid intelligemus nisi hoc unum quod insultanter Parmeno ‚confectam uirginem' dicat quasi (quasi dicat *uulgo*) superatam atque deuictam. — Idem in u. 30 „quam amabat uirginem eam c. s. molestia." 6. 7. Eugraph.: cuius (amoris) partes enumerat quod eum confecit „sine molestia sine sumptu sine dispendio." 8. puto esse palmarium: Eugraph. in lemm. 11. cognouerit: Donatus. 12. 13. Seru. in Aen. IV 31 „nihil—elegans" (quicquam *om.*).

Quae cúm amatore cúm cenant ligúrriunt:
Harúm uidere inlúuiem sordes ínopiam,
Quam inhonéstae solae sínt domi atque auidaé cibi,
Quo pácto ex iure hestérno panem atrúm uorent,
Nosse ómnia haec salús est adulescéntulis.
PY. Ego pól te pro istis fáctís et dictís, scelus,
Vlcíscar, ut ne inpúne in nos inlúseris.
Pró deum fidem, fácinus foedum! o infélicem adulescéntulum!
Ó scelestum Pármenonem, qui ístum huc adduxit! PA. Quid est?
PY. Míseret me: itaque ut né uiderem, mísera huc effugí foras,
Quaé futura exémpla dicunt ín illum indigna. PA. O Iúppiter,
Quaé illaec turbast? núm nam ego perii? adíbo. quid istuc, Pýthias?
Quíd aïs? in quem exémpla fient? PY. Rógitas, audacíssime?
Pérdidisti istúm quem adduxti pro eúnucho adulescéntulum,

14 AMATORESUOCUM **ABEFP** amatores uocum **C** cū (suo) cenant ligurriunt *add.* **D**[2] suo (cum) cenant **E**, *corr.* **E**[2] cenat (n) **F** *Versum proscripserunt Guyetus et Bentleius* 15 illuuiem **E** (^) sordes *ultima uox est codicis Basilicani quaternionis quinti: sextus excidit eiusque loco septem folia iniecta sunt, in quibus manus sacculi XV*[mi] *ea quae deerant ex codice Victoriano descripsit.* 16 cibi|| **D** 17 DEUORENT **A**, DE *induxit corr. rec.* 19 te *add.* **C**[2] dictis et factis (**B**) **CDEFP** 20 illuseris (**B**) **E** 21 *Nouam scaenam nouis imaginibus praefixis ordiuntur* **CFP**: PYTHIAS PARMENO / ANCILLA SERVVS **PC** (PYTIAS **P**) PITHIAS PARMENO **F** 21 PROFIDEMDEUM **A** 22 aduxit **F** quid id est **E** 23 ut *ex* uti **F** ne id uiderem **C** 24 in eum (**B**) **CDEFP** iupiter **E** 25 illa haec (**B**) **D** phitias (**B**) **D** 26 aiſ *in ras.* **F** 27 istunc **E** abduxti **D**

14. cum amatore suo: Donat. in lemm. — Idem liguriunt) ἀπὸ τοῦ λιγυροῦ. — Eugraph. in II 2, 4 „quae foris cum caenant liguriunt." 15. ingluuiem: Donat. in lemm. 17. Lex. Maii p. 281 „Quo - uorent." 19. dictis et factis: Donat. in lemm. 20. Seru. in Aen. II 64 Et ‚illudo tibi' dicimus... et ‚illudo te'.. et ‚illudo in te' [ut apud Terentium]. — Arusian. p. 236 „ne—‚illuserit.'" 21. Proh: Donat. *ter* in lemm. — Seru. in Aen. II 502 „Proh deum atque hominum f.—‚adolescentem.'" 24. in eum: Donat. *bis* in lemm. 26. Arusian. p. 238 „Quid ais—fient." — Prisc. II p. 294 „in q. e. fient."

Dúm studes dare uérba nobis. PA. Quíd ita? aut quid factúmst? cedo.
PY. Dícam: uirginem ístam, Thaïdi hódie quae donó datast,
Scís eam ciuem hinc ésse? et fratrem eius ésse adprime nóbilem?
PA. Néscio. PY. Adqui síc inuéntast: éam istic uitiauít miser.
Ílle ubi id rescíuit factum fráter uiolentíssimus,
PA. Quíd nam fecit? PY. cónligauit prímum eum miserís modis.
PA. Cónligauit? PY. Átque quidem orante, út ne id faceret, Tháïde.
PA. Quíd aïs? PY. Nunc minátur porro sése id quod moechís solet:
Quód ego numquam uídi fieri néque uelim. PA. Qua audácia
Tántum facinus aúdet? PY. Quid ita 'tántum'? PA. An non hoc máxumumst?
Quís homo pro moecho únquam uidit ín domo meretrícia
Préhendi quemquam? PY. Néscio. PA. Ad ne hoc nésciatis, Pýthias:

28 au^t F, *corr. rec.* 29 QUAEKODIE A dono data est, o data est *a corr. rec. in ras.*, F 30 Scis *ex* Scies D KINCCIUEMESSE A ciuem hinc esse (B) D E F P ciuem esse hinc C huius (eius) D, *corr.* D² hui' E EIUS ADPRIME (*om.* esse) A 31 iste (B) C D E F P 32 UBI A, ID *add.* A¹ id *om.* E esse factum (B) D 33 PY. conligauit—|nodis (*sic*) *in ima pagina suppleuit* D¹ colligauit (= 34) C E F P (nodis B) |nodis E 34 B. (PA) KEM A (B?) D E (colligauit B) a^t que F EQUIDEM A *cum rell.* ORANTEM A 35 minatur (nita) E minitatur (B) C D F P PORRO (facturum) A, *corr. rec.* id facturum (B) C D E F P moechi^s C, *corr.* C² 36 UIDI (FIERI) A, FIERI *add. corr. ant.* (*an schol.?*) uelim *ex* uellem C uellem (B) D PA *inter lineas* F² *In* A *us. exit in* TANTUM 37 facinus facere audet (B) D E annon tibi hoc (B) C D F P an non tibi tantum dehoneſtare iuuenē hoc E MAXUMUST A 38 unquam C E *cum* A 39 Deprehendi (B) D E ad^n ne F an ne C phitia|| D (phitia B)

30. Scis istam ciuem: Eugraph. in lemm. — ciuem hinc esse *et* eius esse apprime: Donat. in lemm. 33. primo: Donat. in lemm. 34. equidem: Donat. in lemm. (hortate *Ed. pr.* in lemm.). 35. Donatus: minatur porro sese) Deest 'facturum.' — id quod: Eugraph. in lemm. 39. Deprehendi: Donat. in lemm.

Díco, edico uóbis, nostrum esse illum erilem fílium. PY. Hem,
Óbsecro, an is est? PA. Néquam in illum Tháïs uim fierí sinat!
Ádque adeo autem cúr non egomet íntro eo? PY. Vide, Pármeno,
Quíd agas, ne neque ílli prosis ét tu pereas: nam hóc putant,
Quídquid factumst, éx te esse ortum. PA. Quíd igitur faciám miser?
Quídue incipiam? ecce aútem uideo rúre redeuntém senem:
Dícam huic an non *dícam?* dicam hercle: étsi mihi magnúm malum
Scío paratum: séd necesse est, huíc ut subueniám. PY. Sapis.
Égo abeo intro: tú isti narra omne órdine, ut factúm siet.

Γ DEMEA. *B* PARMENO.
SENEX SERUOS

DE. Ex meó propinquo rúre hoc capio cómmodi: V 5
Neque agrí neque urbis ódium me unquam pércipit.
Vbi sátias coepit fíeri, commutó locum.

40 Dico & edico **E** herilem (**B**) **D** 43 ne *om.* **D**¹**E** 44 Quidquid (c *suprascr.*) **D**, *corr.* **D**² Quicquid (**B**) **EFP** a te (**B**?) **CFP** ortum esse (**B**) **D** 45 rure uideo **CP** 46 ADNON **A** DICAM *semel* **A** *cum rell.*: *bis posuit Bentleius* 47 subueniat (**B**) **CDEFP** sapis, pis *in ras.*, **D** 48 narra (to *suprascr.*) **D**, *corr.* **D**² narrato **CEFP** OMNEMORDINEM **A** *cum rell.* omne ordine *Faërnus* sit **CEFP**

V 5 L LACHES SENEX P PARMENO SERVVS **D** LACHES SENEX PARMENO SERVVS **PCF** LACHES PARMENO **E** (LA LACHES senex PAR PARMENO seruus **B**) 1 COMMODUM (i *suprascr.*) **A**, *corr. rec.* commodi *rell.* 2 UNQUAM **A** (**B**) pcepit (i *suprascr.*) **D**, *corr.* **D**² 3 saties, e *in ras.*, **D** (saties **B**) facief (t etaſ *suprascr.*) **E** *corr.* **E**² FIRI (E *suprascr.*) **A**, *corr.* **A**¹

41. in eum: Eugraph. in lemm. 45. uideo rure: Donat. in lemm. — ecce autem uideo: Eugraph. in lemm.
V 5 1. Donatus: Annotandum quod huius senis nomen apud Terentium non est. apud Menandrum Simon dicitur. — Charis. p. 142 „Ex meo — commodi.“ — commodi: Donat. *bis* in lemm. 2. me nunquam: Donati *Ed. pr. bis* in lemm. 3. Non. p. 172 Satias pro satietas.. „nam ubi me forte satias coepit conmuto locum.“ — Eutych. p. 156 „ubi—‚commoto loco.‘“ — satietas: Donatus.

Set estne ílle noster Pármeno? et certe ípsus est.
Quem praéstolare, Pármeno, hic ante óstium?
PA. Quis homóst? hem, saluom te áduenire, ere, gaúdeo.
DE. Quem praéstolare? PA. Périi: lingua haerét metu. DE. Hem,
Quid ést quod trepidas? sátine saluae? díc mihi.
PA. Ere, prímum te arbitrári id quod res ést uelim:
Quidquíd huius factumst, cúlpa non factúmst mea.
DE. Quid? PA. Récte sane intérrogasti: opórtuit
Rem praénarrasse me. émit quendam Phaédria
Eunúchum, quem dono huíc daret. DE. Cui? PA. Thaïdi.
DE. Emít? perii hercle. quánti? PA. Vigintí minis.
DE. Actúmst. PA. Tum quandam fídicinam amat hic Chaérea.
DE. Hem, quíd? amat? an scit iam ílle quid meretríx siet?
An in ástu uenit? áliut ex alió malum.
PA. Ere, né me spectes: me ínpulsore haec nón facit.
DE. Omítte de te dícere. ego te, fúrcifer,
Si uíuo .. set istuc, quídquid est, primum éxpedi.
PA. Is pro íllo eunucho ad Thaïdem dedúctus est.
DE. Pro eunúchon? PA. Sic est. húnc pro moecho póstea

4 noster *om.* **CEFP** ipſuſ *ex* ipſe **F** *In* **D** et certe—*u.* 5 parmeno, *in* **E** et certe—*u.* 5 ostium *omissa, sed in marg. a* **D**² **E**² *suppleta sunt* 5 hostium (**B**) **DF** 6 ehem **CE** (*inter lineas*) **FP** aduenisse **BCDEFP** here (**B**) **D** ere *inter lineas* **C**² **F**² **P**² (here **C**²) 7 hem *om.* **AC**¹**E** SI. QUIDTREPIDAS (*om.* est quod) **A** LAC. quid ē ỹ *in ras.* **C** quid tu trepidas (**B**) **CDFP** (tu *add.* **D**²) quod tu trepidas **E** satin **CEFP** SALUE **A** (**B**) **CDP** salue̜ **EF** 9 (Here **B**) arbitrare̜ (i supra) **D**, *corr.* **D**² id *om.* **A** 10 Quicquid (**B**) **CD**² **EF** 11 NAMOPORTUIT **A** 13 do||no **F** 14 *In* **A** *corr. rec. post* PERII *plane deleuit unam litteram, quae* K *uel* T *fuisse uidetur* 15 tunc (**B**) **D** hinc *Bentleius* 16 scit iam, *utraque* i *in ras.,* **C** ille iam **E** an scit ille quid iam (**B**) **D** 17 ANISASTU **A** asty (u supra) **C** exe̲ **E** 18 Here (**B**) **E**¹ fecit **P** 20 quicquid (**B**) **CEP** 21 ad thaidem hanc **CDFP** 22 MOECO **A**

5. Arusian. p. 252 „Quem—ostium. — Prisc. I p. 378. II p. 274 „Quem p. Parmeno." 8. Quid est? quid trepidas? : Donat. in lemm. — Idem : salue) Nunc aduerbium est producta E littera. 9. id quod : Donat. in lemm. 16. scit ille iam : Donat. in lemm. — scit iam ille : Eugraph. in lemm. — 16. 17. Prisc. II p. 73 „hem—uenit" (*om.* iam). — 17. Acron in Hor. Ep. I 14, 14. Donat. in V 4, 1. „an i. a. uenit." 21. ad Thaidem hanc: Donat. in lemm.

Conpréhendere intus ét constrinxere. DE. Óccidi.
PA. Audáciam meretrícum specta. DE. Númquid est
Aliút mali damníue quod non díxeris
Relícuom? PA. Tantum est. DE. Césso huc intro rúmpere?
PA. Non dúbiumst quin mihi mágnum ex hac re sít malum:
Nisí, quía necessus fúit hoc facere, id gaúdeo
Proptér me hisce aliquit ésse euenturúm mali:
Nam iám diu aliquam caúsam quaerebát senex,
Quam obrem ínsigne aliquit fáceret eis: nunc répperit.

E PYTHIAS. *B* PARMENO.
ANCILLA SERUOS

PY. Numquam édepol quicquam iám diu quod mágis uellem eueníre V 6
Mihi euénit, quam quod módo senex intro ád nos uenit érrans.
Mihi sólae ridiculó fuit, quae quíd timeret scíbam.
PA. Quid hoc aútemst? PY. Nunc id pródeo ut conuéniam Parmenónem.
Set ubi óbsecrost? PA. Me quaérit haec. PY. Atque éccum uideo: adíbo.
PA. Quid ést, inepta? quíd tibi uis? quid rídes? pergin? PY. Périi:

23 Conprendere **CFP** 26 RELIQUOM **A** reliquum *rell.* tantum^ē **E** huc *om.* **E** intro ^ir rumpere **D**, *corr.* **D**² intro inrumpere **CFP** intro irrumpere (**B**)**E** 27 magnum malum ex hac re sit **D** scit **C** 28 necesse (**B**)**CDEFP** 29 uenturum **E** mali ^ uenturum **D**, *corr.* **D**² (mali euenturum **B**) 30 diu iam **D** (nam diu aliquam causam iā **B**) 31 aliquid insigne **CFP** IIS **A** is (**B**)**CDFP** his, hi *a corr. rec.*, **E**
V 6 PY PYTHIAS P PARMENO ANCILLA SERVVS **D** PYTHIAS PARMENO ANCILLA SERVVS **PC** (PYTIAS **P**) PYTHIAS PARMENO **EF** (PITHIAS **F**) (PYT PYTHIAS ancilla PAR PARMENO feruuf **B**) 3 ridiculum (**B**)**DE** SCIEBAM **A** *cum rell.* 4 Quid autem hoc est (**B**)**DE** 6 QUIDTIBIUIS **A** *cum rell.* tibi est *Bentleius* uis tibi *Fleckeisenus* *Ante* perii *corr. rec.* **F** *add.* ah ah. ha

24. Donat. in Andr. I 3, 12 „audaciam m. specta." 26. Non. p. 382 Rumpere introire. T. in E. „cesso huc intro rumpere." — intro irrumpere: Donat. in lemm. 28. Donatus: „Necesse" est nomen. nam „necessus" „necessis" et „necessitas" et „necessum" lectum est. 31. aliquid insigne *et* insigne aliquid: Donat. in lemm.
V 6 1—3. Prisc. I p. 197 „Numquam - sciebam." 3. Prisc. II p. 7 „Solae mihi ridiculo fuit." 4. hoc autem: Donat. in lemm.

Deféssa iam sum mísera te ridéndo. PA. Quid ita? PY. Rógitas?
Numquám pol hominem stúltiorem uídi nec uidébo. ah,
Non póssum satis narráre, quos ludós praebueris íntus.
Ad étiam primo cállidum et disértum credidi hóminem.
Quid? ílicone crédere [ea] quae díxi oportuít te?
An paénitebat flágiti, te auctóre quod fecísset
— Aduléscens, ni miserum ínsuper etiám patri indicáres?
Nam quíd illi credis ánimi tum fuísse, ubi uestem uídit
Illam ésse eum indutúm pater? quid? iám scis te perísse?
PA. Hem quíd dixisti, péssuma? an mentíta es? etiam rídes?
Itan lépidum tibi uisúm est, scelus, nos ínridere? PY. Nímium.
PA. Siquidem ístuc inpune hábueris... PY. Verúm? PA. Reddam hercle. PY. Crédo:
Set ín diem istuc Pármenost fortásse, quod mináre.
Tu iám pendebis, quí stultum adulescéntulum nobílitas
Flagítiis et eundem índicas: utérque in te exempla édent.

7 sum iam **E** ridendo te **CFP** te deridendo, de *in ras.*, **E** ROGAS A 8 neque **D** ha (**B**)**D** 9 Non satis potest narrari **CFP** Non potest satis narrari (**B**)**DE** *Post* intus *haec irrepserunt in* **E** (*aeque atque in Halensem Brunsi*): de ſene quem feciſti ingredi pulſantem ut ſeneſ ſolent 10 primo primitus **D** (primitus **B**) ac disertum **CEFP** dissertum **D** (diſertum, f *suprascr.*, **B**) HOMINEMCREDIDI A 11 PA. *ante* Quid, *tum* PY. *add.* **P**[2] Quid, i *in ras.*, **E** (illicone **B**) CREDEREEAQUAE A *cum rell.* 12 poeniteat **D**, *corr.* **D**[2] (b *suprascr.*) poenitebat **F** FLAGITII A 13 nimirum insuper (**B**)**D** patri insuper etiam **E** 14 quid, i *in ras.*, **E** ANIMITUM A *cum rell.* tum animi *Bentleius* 14. 15. illam uidit **E** 15 QUIDESTIAM A *cum rell.* quid? iam *Bentleius* 16 DIXTI A *cum rell.* ah mentita es **E** 17 Itane (**B**)**CDEFP** tibi *om.* **E** irridere (**B**)**DE** PY. Nimium—u. 18 PY. credo *in marg. suppl.* **F**[2] 19 minitare **CFP** 20 stultum istum adulescentulum (**B**)**D** iſtū adolescentulum **E** nobilitas *ab initio sequentis us. habet* **P** nobilitaſ *prima uox est folii* 36. *codicis* **G** (*u. ad V* 2, 9) 21 exempla in te (**B**)**CDFGP** exemplum in te **E**

10. ac disertum: Donat. in lemm. 12. An non: Donati *Ed. pr. bis* in lemm. 14. nam quid illi animi credis tum f.: Donat. in lemm. — credis animi: Eugraph. in lemm. 15. quid est? iam: Donat. in lemm. 16. dixti: Donat. in lemm. 18. Donatus: uerum] Irridentis interrogatio. 19. Arusian. p. 242 „Sed i. d. istud'— minitaris.'" 20. denobilitas: Donati *Ed. pr.* in lemm. 21. Donatus: uterque exempla in te edent)... Et „edent" et „edet" legitur. si „edent," figuratum est, si „edet," recte. — Idem in Andr. IV 1, 27 „uterque exempla in te edent." — Eugraphius ibid.

PA. Nullús sum. PY. Hic pro illo múnere tibi honós est habitus: ábeo.
PA. Egomét meo indició miser quasi sórex hodie périi.

Γ GNATHO. Δ THRASO.
PARASITUS MILES

GN. Quíd nunc? qua spe aut quó consilio huc ímus? quid coeptás, Thraso? V 7
TH. Égone? ut Thaïdí me dedam et fáciam quod iubeát. GN. Quid est?
TH. Quí minus quam Herculés seruiuit Ómphalae? GN. Exemplúm placet.
Vtinam tibi commítigari uídeam sandalió caput!
Sét fores crepuérunt ab ea. TH. Périi: quid hoc autémst mali?
Húnc ego numquam uíderam etiam: quíd nam hic properans prósilit?

22 tibi munere **CFP** KONUS **A** honor *ex* honoſ **G** est *om.* (**B**)**DG** 23 qsi *et* hodie *in ras.* **D**
V 7 G GNATHO T THRASO / PARASITVS MILES **D** GNATHO THRASO / PARASITVS MILES **PC** (GNATO TRASO **P**) GNATO THRASO **EF** (TRASO **F**) GNATO PARASITVS TRASO MILEſ **G** (GNA GNATHO parasitus THR THRASO miles **B**) 1 (Quid nunc est **B**) im||(uſ) **G** o thraso (**B**)**D** 2 (*Δ.*) EGO(NE?) **A** 3 herculis (**B**)**D** hercules *ex* cherculus, *ut uidetur,* **C** OMPKALE **A** o(m)phale **G** omphaelę **C** 4 ſandalio *ex* ſcandalio **G** (sendalio **B**) 5 *In* **A** *margo usque ad* SET *charta recenti tecta est: tum* TH. perii *omissum.* est *om.* **E** magis (mali) **D**, *corr.* **D**² 6 hinc **C** (*et* **P** *teste Guyeto*) prosiliit (**B**)**D**

„uterque in te exemplum dent." — Idem in Eun. V 4, 24 „uterque in te exempla edent." — exempla in te: Eugraph. in lemm. 22. tibi munere: Donat. in lemm. — 23. Ausonius ad. Symmach. (Praef. Idyll. XI) „utinamque latuisset neque indicio suo tanquam sorex periret. — 23. Augustin. de ord. I 3 „Egomet meo indicio quasi sorex" non dictum est commodius apud T. quam nunc dici a me de me potest. sed saue illud ultimum fortasse in contrarium uertetur. quod enim ait „hodie perii," ego hodie forte inueniar.
V 7 1. inceptas: Donat. in lemm. 4. Lex. Maii p. 172: demitigare demulcere. T. „utinam uideam demitigari tibi caput sandalio." *Cf. p.* 347. 5. hoc autem mali est: Donat. in lemm. 6. Seru. in Aen. XI 352 Etiam pro adhuc, ut T.: „Hunc—etiam."

A CHAEREA. *E* PHAEDRIA. *B* PARMENO. *Δ* THRASO. *Γ* GNATHO.
ADULESCENTES II SERUOS MILES PARASITUS

V 8 CH. Ó populares, écquis me hodie uíuit fortunátior?
Nemo hércle quisquam: nam ín me plane dí potestatém suam
Omnem óstendere: cuí tam subito tót congruerint cómmoda.
PA. Quid hic laétus est? CH. O Pármeno mi, o meárum uoluptatum ómnium
Inuéntor inceptór perfector, scís me in quibus sim gaúdiis?
Scis Pámphilam meam inuéntam ciuem? PA. Audíui. CH. Scis sponsám mihi?
PA. Bene, íta me di ament, fáctum. GN. Audin tu, hic quíd aït? CH. Tum autem Phaédriae
Meo frátri gaudeo ésse amorem omnem ín tranquillo: unást domus:

V 8 C CHEREA P PARMENO T TRASO | PK PKEDRIA G GNATO. ADOLESCENS | SERVVS MILES. ADOŁ. PARASITVS **D**
CHAEREA PARMENO THRASO GNATO / ADVLESCENS SERVVS MILES PARASITVS **P**
CHAEREA PARMENO GNATHO THRASO **E**
CHEREAS PARMENO TRASO GNATO **F**
CHEREA. PARMENO. TRASO. GNATO **G**
(CH CHAEREA PH PHAEDRIA | PAR PARMENO SERVVS THR THRASO MILES GN GNATHO PARASITVS **B**)
CHEREA ADVLESCENS. PARMENO. SERVVS. THRASO. MILES. GNATHO. PARASITVS **C** 1 Opularef (po) || ecquif **G** me uiuit hodie (**B**) **DE** uiuit (me) hodie **G** 2 hercle *ex* herchle **F** 3 QUA (i) A, *corr. rec.* tam cito (**B**) **DG** (subito *schol.* **D**) congruerunt (ti, g) **D**, *corr.* **D**² con|||||||||||||| (tigerunt) **G**, *corr.* **G**² contigerunt (**B**) **CEFP** 4 Qui (d) **F** Qui **E** uoluptat||um **D** uoluptatium **C** 5 SCISME A (**B**) **EP** (*inter lineas* **P**) scis ne (n me) **D** fcifne me **G** scin me **CF** 6 pamphylam **FG** ciuem ẽe **E** 7 di|||||||||| ament **G** di bene ament **CFP** THR. (GN) audin **P** GN (*in ras.*) audin **F** *In* A *us. fractus est post* AIT, *in* **P** *post* hic 8 AMOREMOMMEN ESSE (*sic*) A

V 8 1. ecquis me uiuit hodie: Donat. in lemm. 2. Prisc. II p. 340 „Nemo quisquam." 3. cui tam subito tot contigerint c.: Donat. in lemm. 5. Donatus: Nota „scin me," cum sufficeret ‚scin': ergo „me" abundat. 6. *V. in Phorm.* IV 3, 52. 7. quid hic ait: Donat. in lemm. 8. amorem omnem: Donat. in lemm.

Thaïs patri se cómmendauit, ín clientellam ét fidem
Nobís dedit se. PA. Frátris igitur Tháïs totast? CH. Scílicet.
PA. Iam hoc áliut est quod gaúdeamus: míles pelletúr foras.
CH. Tu fráter ubi ubi est fác quam primum haec aúdiat. PA. Visám domum.
TH. Numquíd, Gnatho, tu dúbitas quin ego núnc perpetuo périerim?
GN. Sine dúbio opinor. CH. Quíd commemorem prímum aut laudem máxume?
Illúmne qui mihi dédit consilium ut fácerem, an me qui id aúsus sim
Incípere, an fortunám conlaudem, quaé gubernatríx fuit,
Quae tót res tantas tam ópportune in únum conclusít diem,
An meí patris festíuitatem et fácilitatem? o Iúppiter,
Serua óbsecro haec bona nóbis. —
PH. Di uestrám fidem, incredíbilia
Pármeno modo quaé narrauit. sét ubi est frater? CH. Praésto adest.

9 se patri **FP** se patriṣ **C** clientelam (**B**) **CDEFGP** 9. 10. fidem & nobis **E** 11 aliud quidem (supra: ~ qđ) **D**, *corr.* **D**², *ut uidetur* quod ē **G** PELLITUR **AG** pelletur *rell.* 12 Tum tu **CEFP** frater *bis* (**B**) **D** 13 (gnato (supra: h) **B**) gnato **EF** tu *om.* (**B**) **CDEFGP** ṆỤṆÇ **A**, *deleuit corr. rec.* 14 opinor sine dubio **E** oppinor **D** Ch. Quid—maxime laudē (*sic*) *in marg. suppl.* **G** 15 ILLUMṆẸ **A**, NE *induxit corr. rec.* Illum qui (**B**) **CDEFGP** confiliū mihi dedit **G** aut (supra: tan) **E**, *corr.* **E**² QUIḌDAUSUS **A**, ID *deleuit corr. rec.* qui |||| ausus **D** (qui id auſuſ **G**) qui ausus (**B**) **CEFP** 16 (collaudem **B** quae—fuit *om.* **B**) 17 oportune (**B**) **CDEFP** INUM (supra: nu) **A**, *corr. rec.* 18 festiuitatem *om.* **E**¹, *add.* **E**² *in marg.* iupiter **E** *In* **A** *us. exit in* SERUA, *in* **P** *in* nobis 19 *Post* nobis *noua scaena incipit in* **CFP**: *in* **G** *post u.* 14 maxime laudē *in marg. sunt nomina* PHEDRIA PARMENO TRASO GNATO : *quae signo* ∴ *apposito ante* di ūram *uocantur* PHEDRIA ADVLESCENS CHAERIA II. GNATO PARASIT' THRASO MILES **P** PHEDRIA CHAEREA GNATO TRASO **F** PHAEDRIA. ADVLESCENS. CHEREA. II. GNATHO PARASITVS. THRASO MILES **C**

9. Lex. Maii p. 95 „Thais commendauit se patri in clientelam.“ — se patri commendauit i. c. e. f.: Donat. in lemm. 10. tota est Thais: Donat. in lemm. 11. pellitur: Donat. in lemm. 15. Illum qui: Donat. in lemm. 20. Arusian. p. 253 „Sed ubi est ‚pater.‘ Praesto adest.“

PH. Gaúdeo. CH. Satis crédo. nihil est Tháïde hac, fratér, tua
Dígnius quod amétur: ita nostrae ómni est fautrix fámiliae.
PH. Míhi illam laudas? TH. Périi, quanto mínus spei est, tanto mágis amo.
Óbsecro, Gnatho, ín te spes est. GN. Quíd uis faciam? TH. Pérfice hoc
Précibus pretio, ut haéream in parte áliqua tandem aput Tháïdem.
GN. Dífficilest. TH. Siquíd conlibuit, nóui te. hoc si efféceris,
Quóduis donum praémium a me optáto, id optatúm feres.
GN. Ítane? TH. Sic erít. GN. Si efficio hoc, póstulo ut mihi túa domus
Té praesente apsénte pateat, ínuocato ut sít locus
Sémper. TH. Do fidém futurum. GN. Accíngar. PH. Quem ego hic aúdio?

21 Nihil [ē] **G** thaidae **D** *In* A *us. exit in* DIGNIUS 22 ITURA A, UR *induxit corr. rec.* ita|| || **G** OMNIS A f||autrix familiae huị [hui] PH. mihi **C** 23 mihi [hui] **D**, *corr.* **D**² hui mihi (**B**) **E G** (*et* **P**¹ *teste Guyeto*) MIKIN A, N *induxit corr. rec.* specie [spei ē] **D**, *corr.* **D**² spei mihi est **F** maius [t gis] **E**, *corr.* **E**² 24 Obsecro—faciam *in marg. suppl.* **F**² (gnato [h] **B**) gnato **E F** hoc *om.* **E** 25 Precibus et pretio **E** PRAETIO A 26 DIFFICILES A siquod [i] **E**, *corr.* **E**² CONLIBUIT [um] A, *corr. rec.* collibuit **C E F**¹ **P** collibitū ē **F**² si quid tibi collibitum ē facile ē. noui te (**B**) **D**¹ (ꝉ collibuit *schol.* **D**) Siquid tibi collibitū ē. ut aliquē locū familiaritatiſ apud thaidē habeā ē. noui te **G**, tibi—te *deleuit* **G**², *qui in marg. scripsit* collibuit noui te FECERIS A effeceris (**B**) **C D E P** efferiſ **G** efficeris **F** 27 Quiduis **E**² **F** donum a me & p̄miū **G** a me praemium (**B**) **D E** optatum id optato feres (**B**) **D** AUFERES A, AU *induxit corr. rec.* feres **C E F G P** 28 tua mihi **C F P** 29 Te praesente et absente **E** apsente **C**¹ *cum* A 29. 30 (semper locus **B**) ſemp [locuſ mihi] **G** 30 FUTURUM [ac] A, *a corr. rec.* facturum **E** futuram [u] **C**, *corr.* **C**² PH. *inter lineas corr. rec.* **F** ergo **E**

23. Donatus: „Mihi" scilicet gaudenti. amatorie. „hui" (huic *Ed. pr.*) et „mihi" pronuntiatione iuuandum est. — Seru. in Ecl. 8, 43 „perii—amo." 26. si quid tibi collibitum est: Donat. in lemm. — si quid conlibuit: Eugraph. in lemm. 26. 27. Non. p. 358 „hoc si feceris Quoduis praemium donum a me optato." 27. Donatus: .. donum praemium a me ... ἀσυνδέτως pronuntiauit primo ‚donum' ꝉ et sic ‚praemium,' quasi unam partem orationis. — donum praemium: Eugraph. in lemm. 28. Eugraph.: si efficio hoc postulo) Varia distinctio. quidam enim sic distinguunt „si efficio hoc," ut postea subiungant „postulo." — mihi tua: Donat. in lemm.

Ó Thraso. TH. Saluéte. PH. Tu fortásse quae facta híc sient
Néscis. TH. Scio. PH. Cur te érgo in his ego cónspicor regiónibus?
TH. Vóbis fretus... CH. Scís quam fretus? míles, edicó tibi,
Sí te in platea offéndero hac post úmquam, quod dicás mihi
'Álium quaerebam, íter hac habui', périisti. GN. Heia, haud síc decet.
PH. Díctumst. GN. Non cognósco uestrum tám superbum. CH. Síc ago.
GN. Príus audite paúcis: quod cum díxero, si plácuerit,
Fácitote. CH. Audiámus. GN. Tu concéde paulum istúc, Thraso.
Príncipio ego uos ámbos credere hóc mihi uehementér uelim,
Me húius quidquid fácio id facere máxime causá mea:
Vérum si idem uóbis prodest, uós non facere inscítiast.

31 traso **D** s||ient **D** SINT **ACP** ſunt **E** *In* A *us. exit in* SCIO 32 P *nota ex corr.* **D**² CURERGOINKISEGO A (te *supra*), te *add. corr. rec.* te *om* **F** CONSPICIOR A, R *induxit corr. rec.* conspicor (**B**) **D** conſpicor **G** conspicio **CEFP** his regionibus ego conspicio **E** 33 Scin—35 periisti *Phaedriae sunt in* (**B**) **CEFGP** scin (**B**) **CDEF**²**GP** (ſin **F**¹) 34 QUOD A (nihil *supra*) nihil *add. corr. rec.* nihil est quod (**B**) **CDEFGP** 35 int̄ **G** PERISTI A *cum rell.* hea (i *supra*) **D** heiam **C** eia **E** |||||| (hem *supra*) **G** haut (d *supra*) **F** (t traſo *supra*) 36 G. non **D**, *corr. schol.* THR. non **E** no|| (n *supra*) **F** A. SICAGO A (erit *supra*), *corr. rec.* PH. Sic erit (**B**) **CDEFGP** 38 PH. audiamus (**B**) **CDEFGP** PAULULUM A *cum rell.* traſo **DF** 39 *In* **D** *haec* Principio—credere *post u.* 40 facio me (*sic*) *scripta, sed signo* ·/· *reuocata sunt* AMBOSCREDERE A *cum rell.* (ambof credere ambof **B**) credere ambos *Bentleius* KOC A (mihi *supra*), mihi *add. corr. rec.* uolim (**B**) **D** uolo **CEFGP** 40 quicquid (**B**) **CDEFGP** faciam **CEFP** facio me id (**B**) **D** IT A, *ut uidetur* maxumae **P** 41 id uobiſ **G** non id facere (**B**) **DG** id non, id *in ras.*, **E**

31. Seru. in Aen. I 203 „tu f. quae hic facta sunt nescis." — sint: Donat. in lemm. 32. conspicor: Donatus. 33. scin: Donat. et Eugraph. in lemm. 34. nihil est quod dicas mihi: Donatus. — Idem in IV 7, 15 Deest ‚non est.' sic et alibi „si in platea hac te o. p. u. [nihil] quod— peristi." 39. uos ambos: Donat. et Eugraph. in lemm. 40. facio id facere: Donat. in lemm. 41. id uobis: Eugraph. in lemm. — uos non id facere: Donat. in lemm. — uos non facere: Eugr. in lemm. — Lex. Maii p. 294 „uobis facere inscitia est."

PH. Quíd id est? GN. Militém riualem ego récipiundum cénseo. PH. Hem,
Récipiundum? GN. Cógita modo. tu hércle cum illa, Phaédria,
Ʋ́t libenter uíuis (etenim béne libenter uíctitas),
Quód des paulum est, ét necesse est múltum accipere Tháïdem.
Ʋ́t tuo amori súppeditare póssi*nt* sine sumptú tuo
Ómnia haec, magis ópportunus néc magis ex usú tuo
Némo est. principio ét habet quod det, ét dat nemo lárgius.
Fátuos est, insúlsus, tardus, stértit noctes ét dies:
Néque istum metuas né amet mulier: fácile pellas úbi uelis.
PH. Quíd agimus? GN. Praetérea hoc etiam, quód ego uel primúm puto,
Áccipit homo némo melius prórsus neque prolíxius.

42 Quid est **CFP** Quid eft id **G** ego riualem **BCDEFGP** RECIPIENDUM (= 43) A 43 PYT. hem recipiendum **C** Phaedria *om.* **(B)G** o phedria *inter lineas* **D** 44 $\overset{et}{\text{ut}}$ libenter **D** Ut *om.* **G** ETLIBENTER A **(B)CEFP** 45 $\overset{\text{qđ des}}{\text{qđ}}$ es **D** PAULULUM A **(B)CDEFG** paullulum **P** et *om.* A¹, *add. corr. rec.* 46 $\text{SUPPEDITAR}\overset{e}{\text{I}}$ A, *corr. rec.* subpeditare **(B)E** POSSIT A *cum rell.* possint sine sumptu tuo Omnia haec *Bentleius* 47 ADOMNIAKAEC A **(B)CDEFP** Ad hęc oma̅ **G** OPORTUNUS A **(B)C²DEFG** tuo ufu *in ras.* **G²** 48 Nemo poteft **EF** 49 $\text{FATU}\overset{t}{\text{U}}\text{S}$ A $\text{INSULS}\overset{t}{\text{U}}\text{S}$ A, *corr. rec.* noctesq; et dies **(B)DEG** 51 agemus **E** 52 Accepit **(B)D** hominem **(B)C²EFGP²** nemo *inter lineas* **F** prorsum **CFP** prorsus pascit **E**

42. militem ego riualem: Donat. *ter* et Eugraph. in lemm. — Lex. Maii p. 499 „‚militis' ego—censeo." 43. Donatus: cogita modo] ... incerta distinctio est. 44. Et libenter: Donat. in lemm. 46. Donatus: suppeditare possit) Aut „suppeditare" pro ‚suppeditari,' aut deest ‚se.' 47. Ad omnia haec: Donat. in lemm. 48. *Et* Nemo pot̄ *et* Nemo est: Donati *Ed. pr.* in lemm. 48. 49. Pseudo-Ascon. in Cic. Verr. II 1, p. 157 Or. „et habet —largius." .. Fatuus ins. t. stertit." — Non. p. 410 „Fatuus—tardus." — noctesque et dies (diesque *Ed. pr.*): Donat. in lemm. — noctes et dies: Eugr. in lemm. 52. Accipit homo nemo (accipit hominem *Ed. pr.*) melius prorsus: Donat. in lemm. — Non. p. 240 „Accipit hominem (homo *Wolfenb.*) nemo melius prorsus atque prolixius." — Seru. in Aen. III 353 „‚Accepit' homo melius nemo neque prolixius." — Glossar. Verg. ap. Barth. Aduers. 37, 5 „accipit nemo melius neque prolixius."

CH. Mírum ni illoc hómine quoquo pácto opust. PH. Idem ego árbitror.
GN. Récte facitis. únum etiam hoc uos óro, ut me in uestrúm gregem
Récipiatis: sátis diu hoc iam sáxum uorso. PH. Récipimus:
Ác libenter. GN. Ád ego pro isto, Phaédria et tu Chaérea,
Húnc comedendum uóbis propino ét deridendúm. CH. Placet.
PH. Dígnus est. GH. Thraso, úbi uis accede. TH. Ópsecro te, quíd agimus?
GN. Quíd? isti te ignorábant: postquam eis móres ostendí tuos
Ét conlaudauí secundum fácta et uirtutés tuas,
Ímpetraui. TH. Béne fecisti: grátiam habeo máximam.
Númquam etiam fui úsquam, quin me omnés amarent plúrimum.

53 *Phaedriam et Chaeream mutata sede habent* (B)C^2DEFGP ni ne DG, *corr.* D^2G^2 quoq; D^1G ego *om.* E 54 hoc *om.* (B)CDFGP adoro (B)D uru in G 55 iam hoc CFP uoluo CP uerſo uoluo F recipiamus D recipimus, *altera* i *in ras.*, E recipiamuſ G 56 *Haec* Ac libenter *Chaereae dant* (B)CDEFGP istoc (B)CDEFGP 57 DIRIDENDVM A et deridendum uobis propino (B)DG et deridendum uob a p pinebo C, *corr.* C^2 et deridendum uobis praebebo EFP 58 CH. dignus est G Ita dignus E Ita Dignus C, Ita *add.* C^2 traso D o thraso E accede ubi uis (B)DEG agimuſ *ex* agamuſ G 59 sed postquam (B)DEG 60 collaudaui (B)EG collaudaui te D ſecum dum G FACTAS A 62 omnes me amarint F amarint CP

53. Donatus: Mirum ni illoc) Facete dicit adulescens rei parcus et qui putet amorem sine damno esse oportere quique fefellerit meretricem non solum eiciendum non esse militem, sed etiam quouis modo sustinendum ac perferendum. *Tum*: Idem ego arbitror] Sane opus fuit consensione praecipue Phaedriae, cuius res agitur. 54. etiam hoc uos: Donat. in lemm. 55. iam hoc: Donat. in lemm. — hoc iam: Eugraph. in lemm. — uoluo: Donat. *bis* in lemm. — 56. istoc: Donat. in lemm. 56. Donatus: propino) Facete sic dixit ut parasitus et ut qui de (eo) conuiuio loqueretur. — Non. p. 33 „hunc uobis comedendum et bibendum et deridendum propino."

GN. Díxin ego in hoc ésse uobis Átticam elegántiam?
PH. Níhil praeter promíssum est. ite hac. ω. Vós ualete et plaúdite.

63 inesse **C F P** eloquentiam **CFP** 64 Nichil p̄termiſſum **E** p̄t̄ *ex* ppt̄ **G** *Haec* ite hac *Gnathoni assignant* (**B**) **CDEFGP** ite *ex* itae **G** ω. VOS VALETEETPLAVDITE **A** *cum* (**B**) **D** ω. uos ualete. plaudite **CFP** (*et infra* calliopius recensui **F**² **P**) ω uos ualete et plaudite. CAL. REC. **E** GN. ite hac. uoſ ualete & plaudite. ego. calliopiuſ recenſui **G**

TERENTI EUNUCKUS FINITUS **A** (P. TERENTII AFRI EVNVCHVS EXPLICIT INCIPIT EIVSDEM HEAVTONTIMORVMENOS **B**)

TERENTII AFRI EVNVCHVS EXPLICIT INCIP̄ HEAVTONTIMORUMENOS FELICITER **C**

P. TERENTI. AFRI EVNVCHVS. EXPLICVIT. INCIPIT PHORMIO FELICIT̄ **D**

EXPLICIT EVNVCHVS. INCIPIT EAVTONTIMORVMENOS **E**

TERENTI AFRI EVNVCHVS EXPLICIT INCIPIT HEAVTONTIMORVMENOS EXPLIC̄T **F**

P. TERENCII AFRI EXPLI(h)CIT EVNVCVS **G**

TERENTI AFRI EVNVCHVS EXPLICIT INC̄P HEAVTONTIMORVMENOS FELICITER **P**

63. Donatus: Atticam eloquentiam) . . . quia excultior eloquentia dicitur Attica. — Eugraph.: Dixin ego quod miles habeat in se eloquentiam Atticorum? 64. praetermiſſum: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Donatus: ite hac) Quo uocat parasitus? an ad meretricem an ad cenam militis?

HEAVTON TIMORVMENOS

INCIPIT	KEAUTONTIMORUMENOS		TERENTI	
GRAECA	EST	MENANDRU	ACTA	MEGALENSIB.
LUCIO	CORNELIO	LENTULO	LUCIO	UALERIO
FLACCO	AEDILIB:	CURULIB	EGIT	
AMBIUIUS	TURPIO	MODOS	FECIT	FLACCUS
CLAUDI	ACTAL	PRIMUM	TIBIS	INPARIB.
DEINDE	DUAB.	DEXTRIS	FACTAST	TERTIA
CN	CORNELIO	MARCO	IUUENIO	COS

Sic A: *post* EGIT (4) *nullum praenominis uestigium est, immo ex ea quae olim fuit uersuum distinctione uoci* ACTA (6) *adhaesisse uidetur.*

P. TERENTI	HEAUTONTIMORUMENOS
ACTA LUDIS	MEGALENSIBUS
L. CORNELIO	LENTULO
L. UALERIO	FLACCO
AEDILIBUS	CURULIBUS EGERE
L. AMBIUIUS	TURPIO
L. ATILIUS	PRAENESTINUS
MODOS FECIT	FLACCUS CLAUDI
ACTA	PRIMO
TIBIIS	INPARIBUS
DEINDE	DUABUS DEXTRIS
GRAECA EST	MENANDRI
FACTA	III
M. IUNIO TITO	SEMPRONIO COS

Sic P, *nisi quod v.* 7 PRENESTINUS, *u.* 9 PRIMA, *u.* 14 SIMPRONIO COC *scriptum est. Eadem uersuum distinctio est in* F, *nisi quod duo uersus ultimos in unum contrahit. Reliqui in his discedunt* 1 INCIPIT EAVTONTIMORVMENOS E P̃. TERENTII C 2 MEGALENSIB: (B) CE 5 EDILIBVS E (AEDILIB, B) CVRVLIB: F CVRVLIBVS D (CVRILIB, B) 6 LVCIVS E 7 ATTILIVS C ACTILIVS E PRENESTINVS F PRENESTINUS (B) D P̃NESTINVS E 8 $\overset{\text{o}}{\text{MODVS}}$ C. *In* E *hic est ordo* P̃NESTINVS .GRECA MENANDRI| ACTA SECVNDA . MODOS FECIT FLACCVS CLAVDI TIBIIS DVAB : |DEXTRIS. MARCO. TVLLIO. IVLIO. SIMPHRONIO. C̄SVLIBVS : *post* MENANDRI *in margine adiectum est* PRIMA 9 AC. TA F PRIMA CF 10 (IMPARIB, B) $\overset{\text{LI}}{\text{INPARIBVS}}$ C, *corr.* C² INPARILIBVS F 11 DVAB: (B) F (DEXTERIS B) DEXPRIS C 12 GRAECAE MENANDRI D (GRECA MENANDRI B) GRECA F 13 FACTA C FACTA. $\overset{\text{o}}{\text{III}}$. F 13. 14 FACTA ZVM. IVNIO D (FACTA IVM. IVNIO B) 14 T. SEMPRONIO (B) DF T. SE͞PRONIO C COSS (B) D CONSS̃ C COCNSS F *Ceterum in* (B) D *didascalia sequitur prologum*

PERSONAE.

CHREMES SENEX
MENEDEMVS SENEX
CLITIPHO ADVLESCENS
CLINIA ADVLESCENS
SYRVS SERVOS
DROMO SERVOS
BACCHIS MERETRIX
ANTIPHILA MVLIER
SOSTRATA MATRONA
CANTHARA ANVS
PHRYGIA ANCILLA

Index personarum deest in libris. In **CFP** *undecim pictae sunt in aedicula antefixa* (*ut* ***Prologus*** *desit*).

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

In mílitiam proficísci gnatum Clíniam
Amántem Antiphilam cónpulit durús pater
Animíque sese angébat facti paénitens.
Mox út reuersus est, clám patrem deuórtitur
Ad Clítiphonem. is amábat scortum Bácchidem.
Cum arcésseret cupítam Antiphilam Clínia,
Ut éius Bacchis uénit amica ac séruolae

ARGVMENTVM **(B) CEFP** ARGV̄M IN HEAVTŌT **D** 1 MILIAM **A** pro-^{ci}fisci **F** 2 Antifilam **CFP** conpulit **C** (*cum* **A**) 3 pạenitens **F** poenitens **DP** 4 Mox ^{ut} reuersus ^{ē} clam **E**, *corr.* **E**^{2} PATRE **A (B) DE** 5 AC **A** cli^{ti}phonē **D** (ba^{c}chidem **B**) bachidem **CE** 6 arcess^{ie}ẹrit **P**, *corr.* **P**^{2} accers^{te}ịret **E**, *corr.* **E**^{2} Clinia *om.* **A** 7 ETEIUS **A** bachis **(B) CE** SERUULAE **A**

Habitúm gerens Antíphila: factum id quó patrem
Suúm celaret Clítipho. hic technís Syri
Decém minas meretrículae aufert á sene.
Antíphila Clitiphónis reperitúr soror:
Hanc Clínia, aliam Clítipho uxorem áccipit.

phi t la i ut
8 Antila **C** Antiphilam **F** factū **D** fictum **CFP** quo **E**, *corr.* **E^2**
QUODPATRE **A** *In* **FP** *us. exit in* id 9 suum *om.* **E^1**, *add.* **E^2** caelaret **P** siri (**B**) **E** 10 MERETRICULA **A** aufert *ex* affert **E** au. eret **F**
h h
tecnis **E**, *corr.* **E^2** 11 clitiponis **E**, *corr.* **E^2** repperitur **CEF** 12 ALIA **A**

PROLOGVS.

Necuí sit uestrum mírum, cur partís seni
Poe̋ta dederit, quaé sunt adulescéntium:
Id prímum dicam, deínde quod ueni éloquar.
Ex íntegra Graeca íntegram comoédiam
Hodié sum acturus Heaúton timorúmenon:
Dupléx quae ex arguménto facta est símplici.
Nouam ésse ostendi et quae ésset: nunc qui scrípserit
Et cuia Graeca sít, ni partem máximam
Exístimarem scíre uestrum, id dícerem.
Nunc quam óbrem has partis dídicerim paucís dabo.
Orátorem ėsse uóluit me, non prólogum:
Vestrúm iudicium fécit: me actorém dedit.
Sed hic áctor tantum póterit a facúndia,
Quantum ílle potuit cógitare cómmode,
Qui orátionem hanc scrípsit, quam dictúrus sum.
Nam quód rumores dístulerunt máliuoli,

PROLOGVS (B) CDEFP 1 Nec uisit C uestrū sit (B) DE partis C¹P (*cum* A) 4 CAECA A integ[r]am C 5 ACTURUM A eautontimorumenon E 6 [sim] DUPLICI A, *corr. rec.* simplici (B) CDEFP 7 scrip[rit]se D 8 cuiū E cui agraeca CF ne F pa[rtem]tre D, *corr.* D² 9 ||||| scire C [id] didicerem F, *corr.* F², t dixerim F² *in marg.* 10 NUM A (nun B) de[i]de[ice]rī E, *corr.* E² pa[u]cis D, *corr.* D² 11 uolo[uit] E, *corr.* E² UOLUITESSE A 12 a[u]ctorē E 12. 13 dedit, Si ille *Bentleius* ||||| [a] facundia D a *om.* (B) E¹, *add.* E² 15 DICTURISUMUS [us] A, *corr. rec.* 16 maleuoli (B) CDEFP

1. Ne cui sit uestrum: Eugraphius. — 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Ne cui—adulescentium." 6. Schol. Bemb.: duplex) graeca et latina. simplici) uno. — Eugraph.: Duplex—simplici 10. Non. p. 278 „‚Num' —dabo." 11. Oratorem me esse uoluit: Eugraphius *bis*. 13. Arusian. p. 255 „Sed hic—a facundia." — Sed hic: Eugraphius.

Multás contaminásse Graecas, dúm facit
Paucás Latinas: fáctum hic esse id nón negat,
Neque sé pigere et deínde facturum aútumat.
Habét bonorum exémplum, quo exempló sibi
Licére id facere quód illi fecerúnt putat.
Tum quód maliuolus uétus poëta díctitat,
Repénte ad studium hunc se ápplicasse músicum,
Amícum ingenio frétum, haud naturá sua:
Arbítrium uestrum, uestra existumátio
Valébit. qua re omnés uos oratós uolo,
Ne plús iniquom póssit quam aequom orátio.
Facite aéqui sitis: dáte crescendi cópiam,
Nouárum qui spectándi faciunt cópiam,
Sine uítiis: ne ille pró se dictum exístumet,
Qui núper fecit séruo, currenti ín uia
Decésse populum: cur insano séruiat?
De illíus peccatis plúra dicet, cúm dabit
Aliás nouas, nisi fínem maledictis facit.
Adéste aequo animo: dáte potestatém mihi
Statáriam agere ut líceat per siléntium:
Ne sémper seruos cúrrens, iratús senex,
Edáx parasitus, sýcophanta autem ínpudens,

18 id esse factum hic (**B**) **CD**[2]**FP** (hic *om.* **D**[1]) factum ēē ñ (*om.* hic) **E** 19 Neque se id pigere (**B**) **CDEP** Neque id se pigere **F** de (inde) **F**, *corr.* **F**[2] 21 id *om.* (**B**) **D**[1], *add.* **D**[2] PUTANT A, N *expunxit* A[1] 22 MALEUOLUS A *cum rell.* *Id* **C** *uersus in margine est* 23 Repente ſe ad **F** ſe adplicasse hunc **CFP** (appl. **P**) adplicasse **D** 24 aut (h) **F**, *corr.* **F**[2] haut **P** 25 Arbitriū||||, iū *in ras.*, **C** 26 quā ob rē (**B**) **D**[1], ɫ quare **D**[2] (oratos uos omnes **B**?) 27 INIQUUM (*et* AEQUOM) A 28 copia (m) **D**. *corr.* **D**[2] 29 faciant (n) **D**, *corr.* **D**[2] (faciant **B**) Adest (e) **C**, *corr.* **C**[2] *In* **F** *uersus in margine est* 36 & (ɫ ut) liceat **E**, *corr.* **E**[2] 38 sicophanta **E**

18. id esse factum hic: Eugraphius. 19. Nigidius ap. Incert. de uerbo in Anal. Vindob. p. 148 „et deinde facturum autumat." 26. quare uos omnes oratos uolo: Eugraph. — 26. 27. Priscian. I p. 308 „quare omnes uos oratos uolo—oratio."

Auárus leno, adsídue agendi sínt mihi
Clamóre summo, cúm labore máxumo.
Mea caúsa causam hanc iústam esse animum indúcite,
Vt áliqua pars labóris minuatúr mihi.
Nam núnc nouas qui scríbunt, nihil parcúnt seni:
Siquaé laboriósa est, ad me cúrritur:
Si lénis est, ad álium defertúr gregem.
In hác est pura orátio. experímini,
In utrámque partem ingénium quid possít meum.
[Si númquam auare prétium statui artí meae
Et eum ésse quaestum in ánimum indux i máxumum
Quam máxume seruíre uostris cómmodis:]
Exémplum statuite ín me, ut adulescéntuli
Vobís placere stúdeant potius quám sibi.

39 assiduo (B)D SITMIKI A sunt $\overset{\text{r mihi}}{\text{seni}}$ D, *corr.* D^2 sint seni (B)CFP sint $\overset{\text{att seni}}{\text{michi}}$ E, *corr.* E^2 40 $\overset{\text{I}}{\text{MAXUMO}}$ A 42 alia || pars E michi F 43 $\overset{\text{i}}{\text{qu}}$|| E 44 Siqua (B)CDEFP 45 Si *ex* Sin D $\overset{\text{n}}{\text{Si}}$ E, *corr.* E^2 Sin FP 46 ∽ *add.* C^2 47 In utraque parte *ex* In utrãque partem E (In utraque parte B) possit *om.* D^1, *add.* D^2 *Uersus* 48. *et* 49. (= *Hec. prol. II* 41. 42.) *desunt in* A, *non ita u.* 50 (= *Hec. prol. II* 43) 48 au||are F praetium P 49 in *om.* E maximum *corr. rec.* E *scripsit super aliam uocem quae* meum *fuisse uidetur* 50 maxime CFP

41. Arusian. p. 235 „causam—inducite." *Versus* 48. 49. 50. *non enarrat Eugraphius*: *u.* 50 *agnoscit schol. Bembin.*

A CHREMES. *B* MENEDEMUS.
SENES II

I 1 CH. Quamquam haéc inter nos núper notitia ádmodumst —
Inde ádeo quod agrum in próximo hic mercátus es —
Nec réï fere sane ámplius quicquám fuit:
Tamén uel uirtus túa me uel uícínitas,
Quod ego ín propinqua párte amicitiaé puto,
Facit út te audacter móneam et familiáriter,
Quod míhi uidere praéter aetatém tuam
Facere ét praeter quam rés te adhortatúr tua.
Nam pró deum atque hominúm fidem, quid uís tibi?
Quid quaéris? annos séxaginta nátus es,

I 1 C CREMES SENES M MENEDEMVS II D (CHR CHREMES SENES ME MENEDEMVS DVO B) CHREMES SENES. MENEDEMVS. II P CHREMES SENEX MENEDEMVS. II C CHREMES MENEDEMVS SENES DVO F CHREMES MENEDEM' E 1 Quam (qua *superscr.*) E, *corr.* E[2] haec *om.* P, *add.* P[2] *super* nuper 2 quom *Fleckeisenus* 3 (sane fere quicquam amplius B) 6 ut (te *superscr.*) D AUDACITER A 8 adortatur (B) D adhoratur (t *superscr.*) F 9 *Quae per hanc scaenam in* A *legi non possunt, uncis inclusimus.* (NA)M adq (t *superscr.*): F 10 aut quid E, *ut* aut *a corr. rec. uocabulo semieraso quod idem* aut *fuisse uidetur superductum sit.* Q(UAE)R(I)S septuaginta F, *t* sexaginta F[2]

1. Cic. de fin. II 4, 14 „Quamquam — admodum est." — Claud. Sac. p. 23 „Quamquam—nuper." 3. 4. Seru. in Verg. Ecl. 3, 53 „uel uirtus me tua uel—puto." 7. Donat. in Andr. II 6, 5 „praeter aetatem tuam." 9. 10. Donat. in Eun. prol. 45 „nam proh—aut quid quaeris." 10. Arusian. p. 249. T. ‚Hecyr.' „annos LX natus es."

Aut plús eo, ut conício: agrum in his regiónibus
Meliórem neque pretí maioris némo habet:
Serui complures: proínde quasi nemó siet,
Ita atténte tute illórum officia fúngere.
Numquám tam mane egrédior neque tam uésperi
Domúm reuertor, quín te in fundo cónspicer
Fodere aút arare aut áliquid ferre dénique.
Nullúm remittis témpus neque te réspicis.
Haec nón uoluptati tíbi esse satis certó scio.
'Enim' díces 'quantum hic óperis fiat paénitet.'
Quod in ópere faciundo óperae consumís tuae,
Si súmas in illis éxercendis, plús agas.
ME. Chremés, tantumne ab ré tuast otí tibi,

11 conicio, ic *in ras.*, C conitio P 13 SERUOSCOMPLURIS A P^{1} Seruos complures C D E F P^{2} quā plures D^{2} (Seruos habes q plures B) Serui complures *Guyetus* Seruos non pluris *Bentleius* 14 (ITA)ATTENTE TUTE A adtente C attente *ex* attante P^{2} officio$^{t\ a}$ F, *corr.* F^{2} 15 NUMQUAMMANE^{TAM} A, TAM *add. corr. ant.* uespere C 16 (DOM)UM reuertor^{o} F, *corr.* F^{2} 17 foedere C 17. 18 ferre. denique Nullum *Edd. antiquae* 18 REMITTES A, *ut uidetur* 19 non||||uoluptati C certe E 20 ADENIMDICES^{me} A, me *add. corr. rec.* At enim dices me (B) D E at dices enim me C P at dices$^{m'}$ enim F, m' *add.* F^{2} peniteat D 'Enim' dices 'quantum *Fleckeisenus* At enim me quantum *Muretus* 21 Quid^{o} F OPERECONSUMIS A 22 sumas *ex* sumis *corr. rec.* C illis in D, illis *add.* D^{2} (illis in B) 23 CKREME A *cum rell.* TAMTUMNE A tantūne^{ō} ab re tua||| E, *corr.* E^{2} tantumne est ab re tua otii C F P OTII A

10. 11. Donat. in Hecyr. III 4, 7 „annos—plus eo." 11. 12. Seru. in Aen. II 247 „agrum—habet." — Donat. in Eun. V 8, 47 „agrum in his r. m. n. p. m. n. h." 15. 16. Non. p. 231 Vespera . . 'masculini' „numquam tam mane domo egredior neque tam uesperi Reuortor." 15—17. Priscian. I p. 403 „Numquam—uesperi quin conspicer fodere arare." 17. Cic. de fin. I 1, 3 ut Terentianus Chremes non inhumanus qui nouum uicinum non uult „Fodere—ferre denique." — Donat. in Phorm. I 2, 71 More suo T. „denique" posuit in fine sensus. sic in H. „Fodere—facere denique." — Eugraph. ad h. l.: quod aut fodere inuenitur aut aliquid facere: ad u. 18. „denique nullum remittis." 18. remittes: Schol. Bemb. 20. At enim dices: Eugraph. in lemm. — Donat. in Phorm. I 3, 20 „At enim dices me quantum—poenitet." — Idem. in Eun. V 6, 12 „quantum hic operae f. p." — Seru. in Ecl. 2, 33. in Aen. I 547 „At enim quantum—poenitet." 23. Cic. ad Att. XII 6, 13 „Chremes (*sic Med.*)—tibi." — tantumne est ab re: Eugraph. in lemm.

Aliéna ut cures éa quae nihil at te áttinent?
CH. Homó sum: humani níhil a me alienúm puto.
Vel mé monere hoc uél percontarí puta:
Rectúmst, ego ut faciam: nón est, te ut detérream.
ME. Mihi síc est usus: tíbi ut opus factóst, face.
CH. An quoíquamst usus hómini, se ut cruciét? ME. Mihi.
CH. Siquíd laboris est, nóllem: sed quid istúc mali est?
Quaesó, quid de te tántum meruisti? ME. Eí mihi.
CH. Ne lácruma, atque istuc, quídquid est, fac me út sciam:
Ne rétice, ne uerére, crede inquám mihi:
Aut cónsolando aut cónsilio aut re iúuero.
ME. Scire hóc uis? CH. Hac quidem caúsa, qua dixí tibi.
ME. Dicétur. CH. At istos rástros intereá tamen
Adpóne, ne labóra. ME. Minime. CH. Quám rem agis?
ME. Sine mé, uociuom témpus nequod dém mihi

24 cures *ex* curres C (et ea B) ATTINENT (TEAT *superscr.*) A, *corr. ant.* atti- (ad te *superscr.*) nent F 25 humanum *ex* humani P^2 a me nihil CFP 26 pcari B 27 Rectū ē *in ras.* D 28 opus est facto CEFP factost (e *superscr.*) D 29 An cuiquam est usus homini E ANQUOIQUAMHOMINISESTUSUS (c *superscr.*) A, *corr. rec.* An cuiquam est homini usus (B) CDFP ut se CFP *Menedemi responsio oblitterata est in* A 30 Si quod (i *superscr.*) E, *corr.* E^2 labori (f *superscr.*) est E, *corr. rec.* ſi quid (t ſed *superscr.*) F, *corr.* F^2 qui istuc (d *superscr.*) D, *corr.* D^2 MALIE(ST) 31 Quaeso ut quid F eheu (t ei mihi *superscr.*) D, *corr.* D^2 ei mihi (B) E EHEU ACFP 32 quicquid (B) DEF FACM(EUTSCIAM) 33 Ne retice (as *superscr.*) ne uere||re (aris *superscr.*) E, *corr.* E^2 (uereare B) 35 quę (t qua *superscr.*) F, *corr.* F^2 36 adpone (p *superscr.*) D, *corr.* D^2 Appone (B) CEFP (ppon *in ras.* F) 38 Sine me uacuū E Sine |||| uacuū D Sine uacuum (*om.* me) (B) CFP UOCIUOM (a *superscr.*) A, *corr. rec.*

23—25. Augustin. Epist. 51 hinc ille comicus ... cum ab uno sene alteri seni dictum componeret „tantumne—eaq. quae nihil ad te adtinent" responsum ab altero reddidit „Homo—puto." 25. Seneca Epist. 95, 53 ille uersus „Homo—puto." — Cf. Cic. de off. I 10, 30. de leg. I 12, 33 28. Cic. de fin. V 10, 29 „Mihi sic usus est, tibi ut opus est facto face." — Non. p. 419 „Mihi—face." 31. 32. Claud. Sac. p. 25 „heu. ne lacrima." 33. Donat. in Eun. V 1, 4 „ne uerere ne retice." 34. Cic. ad fam. VII 10, 4 „Aut—iuuero." 36. Non. p. 222 „Rastros" genere masculino dicimus, ut apud Virgilium et Terentium. — Seru. in Georg. I 94 Et „hos rastros" dicimus et „haec rastra." legimus enim „at—interea depone" in Terentio.

Labóris. CH. Non sinam, ínquam. ME. Ah, non aequóm facis.
CH. Hui, tám grauis hos, quaéso? ME. Sic meritúmst meum.
CH. Nunc lóquere. ME. Filium únicum adulescéntulum
Habeo. áh, quid dixi? habére me? immo habuí, Chremes:
Nunc hábeam necne incértumst. CH. Quid ita istúc? ME. Scies.
Est é Corintho hic áduena anus paupércula:
Eius fíliam ille amáre coepit pérdite,
Prope [iam] út pro uxore habéret: haec clam me ómnia.
Vbi rém resciui, coépi non humánitus
Neque ut ánimum decuit aégrotum adulescéntuli
Tractáre, set ui et uiá peruolgatá patrum.
Cotídie accusábam: 'hem, tibine haec diútius
Licére speras fácere me uiuó patre,
Amícam ut habeas própe iam in uxorís loco?
Errás, si id credis, ét me ignoras, Clínia.
Ego té meum esse díci tantispér uolo,
Dum quód te dignumst fácies: sed si id nón facis,
Ego quód me in te sit fácere dignum inuénero.

39 AEQUOM(FACIS) 40 MERETUMST *potius quam* MERITUMST A ME(UM) 41 ADULESCENTUL(UM) 42 $\overset{t}{\text{KABEOAÇQUOD}}$ A, at *effecit corr. rec.* at qđ C $\overset{ha}{\text{ụṭ}}$ $\overset{o}{\text{quịd}}$ E, ha *corr. rec.*, quod E² ah quod P at quid (B)F (ah quid D, *ni fallor*) CKREM| A, *ut terminatio sub charta agglutinata lateat* chreme (B)CDEP creme F 43 ita *om.* E¹, *add.* E² $\overset{ita}{\text{ịṣṭạ}}$ istuc D, *corr.* D² sciens C (SCIES) 44 chorintho DF $(\overset{h}{\text{chorinto}}$ B) 45 cępit $\overset{uirginē}{\text{perdite}}$ D, pit *in ras.*, uirginē *a* D² coepit uirginem CFP, uirginem *in ras.* E² 46 $\overset{iam}{\text{PROPEUT}}$. ÚXÓRE. ṔRO A, iam *a corr. rec.*, *signa transpositionis a m. pr.* Prope iam ut *rell.* 47 $\overset{id}{\text{Ubi ||||}}$ resciui D, *corr.* D² Ubi id resciui (B)CFP, id *in ras.* E² 49 (TR)ACTARE ui ui | & uia D (ui ut et uia B) 50 (CO?)TIDIE Cottidie CP $(\overset{o}{\text{q}}\text{ttidie}$ B) 51 (LICE)RE 52 (AMI)CAM 53 (ERRA)S 54 (EGO)TE 55 (DUM) QUOD 56 (EGOQUODME)IN sit in te E

40. Non. p. 314 „'ul' tam grauis hos quaeso." 41—43. Claud. Sac. p. 44 Epidiorthosis ... „filium unicum 'adolescentem' Habeo, 'at'—incertum est" (Creme) 47—49. Diomed. p. 406 „coepi—tractare." 49. 50. Non. p. 420 „sed—accusabam." 50. 51. Max. Victor. Art. p. 285 Lind. „hem — facere." 54. esse *om.* Eugraph. in u. 47.

Nulla ádeo ex re istuc fit nisi ex nimio ótio.
Ego istúc aetatis nón amori operám dabam,
Sed in Ásiam hinc abii própter pauperiem átque ibi
Simúl rem et gloriam ármis belli répperi.'
Postrémo adeo res rédiit: adulescéntulus
Saepe éadem et grauiter aúdiendo uíctus est:
Putáuit me et aetáte et beniuoléntia
Plus scíre et prouidére quam se ipsúm sibi:
In Ásiam ad regem mílitatum abiít, Chremes.
CH. Quid aïs? ME. Clam me proféctus mensis trís abest.
CH. Ambo áccusandi: etsi íllud inceptúm tamen
Animi ést pudentis sígnum et non instrénui.
ME. Vbi cómperi ex eis, qui eí fuere cónscii,
Domúm reuortor maéstus atque animó fere
Pertúrbato atque incérto prae aegritúdine.
Adsído: accurrunt sérui, soccos détrahunt:
Video álios: festináre, lectos stérnere,

57 (NULLAADE)O (^{i}n ex **B**) 58 (EGOISTUCA)ETATIS ^{i}ſtuc **F**, *corr.* **F**^{2} 59 (SEDINA)SIAM ſ' |||| in asi||||ā **D** pauperi||ē **F** 60 (SIM)UL **A**, *ut corr. rec.* (atq. i) bi atque ibi *omissum in exitu antecedentis uersus hic addiderit* 61 (PO)STREMO REDIT **A** 62 (SA)EPE 63 *Versus omissus est in* **A**, *sed corr. rec. inter lineas addidit* (Pu)tauit me etate et sapientia 64 (P)LUS 65 (I)N abiit, t *in ras.*, **D** CKREME **A** *cum rell.* 66 (A.) QUID clam me est profectus **CDEP** clāme ~ profectus **F** mens^{e}is tr^{e}is **P** menses tres (**B**)**CDEF** 67 (A.) AMBO SEDSIILLUD **A** etsi illud (**B**)**CDEFP** 68 est *om.* **E** p||udentis **D** 69 (B.) UBI EXIS **A** ex is **CP**, *corr.* **C**^{2}**P**^{2} ex his (**B**)**DEF** qui fuere ei (**B**)**CDEFP** con^{c}ſii **C** 70 FERAE **A** 70. 71 fere ||||||||||||| conturbato **E** (t multum), *corr. schol.* 71 Conturbato **F** (at per), *corr.* **F**^{2} Conturbato **CEP** *In* **FP** *us. exit in* prae aegritudine adsido 72 Ads||ido **C** adcurrunt **EFP** socc||os **D** 73 Vide^{o} **P** lectus **C**, *ut uidetur.* Inde alii festinare *Bentleius*

57. Donat. in Verg. Aen. I 312 „Nulla—otio" (istud). 60. Arusian. p. 217 „rem—repperi." 65. Schol. Bemb. in Eun. III 1, 7 „in asiam—creme." 66. clam me est profectus: Eugraph. in lemm. 67. etsi illud: Eugraphius. 72. Non. p. 288 „Assido—detrahunt." — Diomed. p. 378 „Adsido accurrunt serui." 73. Schol. Bemb.: In re praepropera infinito modo pro indicatiuo usus est.

Cenam ápparare: pró se quisque sédulo
Faciébant, quo illam míhi lenirent míseriam.
Vbi uídeo, haec coepi cógitare 'hem, tót mea
Solíus sollíciti sínt causa, ut me unum éxpleant?
Ancíllae tot me uéstiant? sumptús domi
Tantós ego solus fáciam? sed gnatum únicum,
Quem páriter uti his décuit aut etiam ámplius,
Quod illa aétas magis ad haéc utenda idónea est,
Eum ego hínc eieci míserum iniústitiá mea.
Maló quidem me quóuis dignum députem,
Si id fáciam. nam usque dum ílle uitam illám colet
Inopém, carens patria ób meas iniúrias,
Intérea usque illi dé me suppliciúm dabo,
Labórans, parcens, quáerens, illi séruiens.'
Ita fácio prorsus: níhil relinquo in aédibus,
Nec uás nec uestiméntum: conrasi ómnia.
Ancíllas, seruos, nísi eos qui opere rústico
Faciúndo facile súmptum exercirént suom,
Omnís produxi ac uéndidi. inscripsi ílico
Aedís mercede: quási talenta ad quíndecim

74 Caenam apparere (a *supra* e) F quis (q' *supra*) E, *corr.* E² 75 Faciebat (B) CDEFP (ebat *a m. rec.* C) miserā (i *supra*) D 77 sollíciti|| C sint *T. Faber* SVNT A *cum rell.* 78 ANCCILLAE A uestient (a *supra*) D sūp||tus C 79 Γ D natum F 80 aut, a *in ras.*, C ETIM A 82 EIECIS A eieci hinc (B) DE 83 quid|| E dignum quouis (B) CDEFP DEPU(TEM) 84 COLIT *potius quam* COLET A colet (in *supra*) D, *corr.* D² incolet E 85 Interea *in ras.* D illi *om.* (B) D¹, *add.* D² de me usque supplicium E supplium (ci *supra*) C 86 quaerens parcens (B) DE 88 facio. prorsus P 91 exsercirent *Palmerius* EXERCERENT A (B) CDFP exercent E SUUM A 92 Omnis (e *supra*) CP, *corr.* P², *corr. rec.* C (illico B) 93 MERCEDE (m *supra*) A, m *add. corr. rec.* mercede; quasi (B) P aedes. mercedem *P. Bembus*

81. Arusian. p. 265 „quod ‚illis aetas mira' ad—est." — Diomed. p. 316 „quod ‚ista'—idonea ‚esset.'" 83. Cic. Tusc. III 27, 65 „Malo quidem me quouis dignum deputem." 84. 85. Non. p. 251 „dum—patria." 89. Prob. Cathol. p. 19 „nec uas nec uestimentum." — Schol. Bemb. et Donat. in Phorm. I 1, 6 „conrasi omnia." 91. Schol. Bemb.: 1, exercerent resarcirent. 2, hoc est in sumptu exercentur suo. 92. Non. p. 373 „produxi ac uendidi."

Coëgi: agrum hunc mercátus sum: hic me exérceo.
Decréui tantispér me minus iniúriae,
Chremés, meo gnato fácere, dum fiám miser:
Nec fás esse, ulla mé uoluptate híc frui,
Nisi ubi ílle huc saluos rédierit meus párticeps.
CH. Ingénio te esse in líberos leni puto,
Et illum óbsequentem, síquis recte aut cómmode
Tractáret. uerum néc tu illum satis nóueras,
Nec te ílle: hoc qui fit, úbi non uere uíuitur?
Tu illúm numquam ostendísti quanti pénderes,
Nec tíbi illest credere aúsus quae est aequóm patri.
Quod si ésset factum, haec númquam euenissént tibi.
ME. Ita rés est, fateor: péccatum a me máximumst.
CH. Menedéme, ad porro récte spero et illúm tibi
Saluom ádfuturum esse híc confido própediem.
ME. Vtinam íta di faxint. CH. Fácient. nunc si cómmodumst,
Dionýsia hic sunt hódie, aput me sís uolo.
ME. Non póssum. CH. Cur non? quaéso tandem aliquántulum

94 exerceo. labore fatigo **D** 95 ta^{n}tisp **C** 96 CKREMES **A** C^1 F^2 **P** Chreme (**B**) C^2 **D E** F^1 ||dum *in ras.* **D** 97 NECMIKIFASESSE **A** KISFRUI **A** hic *om.* (**B**) D^1, *add.* D^2 98 redier^{i}at **D**, *corr.* D^2 99 ESSE^{in}LIBEROS **A**, in *add. corr. rec.* 101 NEC **A**, *ut uidetur* neque **C F P** nec tu satis illum (**B**) **D E** *Ceterum in* **D** *illa* uerum—102 ille *a corr. in ima pagina suppleta sunt* 102 nec ille te (**B**) **E** QUI *potius quam* QUE **A** hoc ibi fit|| || ubi **P**, ibi fit *in ras. a corr.*: *manus recens addidit* prima manu qui scriptū inerat. ut in uetustis Mss. 103 pender^{es}& **E** 104 TIBI^{I}LLEST **A** ille credere est ausus **C E F P** (ille est ausus credere **B**) AEQU^{U}OM **A** 106 res *om.* **E** maxime est (**B**) **D** E^1, + maximum E^2 108 SALUUM **A** (affuturum **B**) hic *om.* (**B**) D^1, *add.* D^2 109 (B. UTI)NAM dii ita **F** faciant C^1 **F P**, faxint C^2 *cum rell.* si est commodum **C F P** si cōmodū ē faciant **D** 110 (DI)ONYSIA Dionisia **E F** (Dyonisia **B**) ^{hic}: sunt **E**, hic *add.* E^2 (sunt: hodie **B**) aput F^1 (*cum* **A**) uolo sis **E** 111 Cur non quaeso. tandem **P**

94. Non. p. 264 „quasi—Coëgi." 95. 96. Cic. Tusc. III 27, 65 Quid ille Terentianus ipse se poeniens [id est ἑαυτὸν τιμορούμενος]? „Decreui—miser" (Chremes *Reg.*). — Cf. de fin. V 10, 28. 106. maximum est: Eugraph. 110. Eugraphius: Dicit „hodie Dionysia sunt."

Tibi párce: idem apsens fácere te hoc uolt fílius.
ME. Non cónuenit, qui illum ád laborem *h*inc *pé*pulerim,
Nunc me ípsum fugere. CH. Sícine est senténtia?
ME. Sic. CH. Béne uale. ME. Et tu. — CH. Lácrumas excussít mihi,
Miserétque me eius: sét ut dieï témpus est,
Tempúst monere me húnc uicinum Pbániam,
Ad cénam ut ueniat: íbo, uisam sí domi est.
Nihil ópus fuit monitóre: iam dudúm domi
Praesto áput me esse aiunt: égomet conuiuás moror.
Ibo ádeo hinc intro. séd quid crepuerúnt fores (?)
[Hinc á me? quis nam egréditur? huc concéssero.]

B CLITIPO *A* CHREMES
ADULESCENS SENEX

CL. Níhil adhuc est quód uereare, Clínia: haud quaquam étiam cessant: I 2
Ét illam simul cum núntio tibi hic ádfuturam hodié scio.
Próin tu sollicitúdinem istam fálsam, quae te excrúciat, mittas.
CH. Quícum loquitur fílius?

112 U[U]OLT A, *corr. ant.* 113 A[d]BLABOREM A, *corr. rec.* hinc pepulerim *Bentleius* INPULERIM A E F inp||ulerim, u *in ras.*, C inpu||lerim P imp[u]lerim D (impulerim B) 114 Sicin est (B) P Siccine est F est *om.* E
115 LACR[I]UMAS A 116 ut *om.* (B) D[1], *add.* D[2] diei || tempus C 117 Tempust *addidit Bentleius : cf. Schol. Bembin.* : tempus supra horam significat. 118 ibo [ut] uisam D, *corr.* D[2] ibo ut uisam F P 119 *in* D *omissus, sed in superiore marg. suppletus est* 121 ADEONIKILINTRO A, hinc *ex* NIKIL *effecit corr. rec.* adeo *om.* C E F P *In* F P *us. exit in* hinc a me 122 *Versus deest in* A hinc a me *in marg.* E[2] qui || nam D qui nam E F, *corr.* E[2] F[1] quinam C P

I 2 B CLITIPHO ADOLESCENS. A CHREMES SENEX D (CLI. CLITIPHO ADVLESCENS CHR. CHREMES SENEX B) CLITIPHO ADVLESCENS CHREMES SENEX C P CLITIPHO IVVENIS CHREMES PATER F CLITIPHO CHREMES E
1. haut P haut C KAUDQUAMQUAM A, M *induxit corr. rec.* etiam adhuc (B) D 2 tibi hic ego adfuturam C P 3 tu *om.* E[1], *add.* E[2] F(ALSAMQU)AE *In* P *us.* 3. *et* 4. *unum faciunt*

117. Schol. Bemb.: „tempus" supra horam significat.

CL. Páter adest, quem uólui: adibo. páter, opportune áduenis.
CH. Quíd id est? CL. Hunc Menedémum nostin nóstrum uicinúm? CH. Probe.
CL. Huic fílium scis ésse? CH. Audiui esse: ín Asia. CL. Non ést, pater:
Aput nós est. CH. Quid aïs? CL. Áduenientem, e náui egredientem ílico
Abdúxi ad cenam: nám mihi cum eo iam índe usque a puéritia
Fuit sémper familiáritas. CH. Voluptátem magnam núntias.
Quam uéllem Menedemum ínuitatum, ut nóbíscum esset ámplius,
Vt hánc laetitiam néc opinanti prímus obicerem eí domi!
Atque *hércle* etiam nunc témpus est. CL. Caue fáxis: non opus ést, pater.
CH. Quaprópter? CL. Quia enim incértumst etiam, quíd se faciat. módo uenit:
Timet ómnia: patris íram, et animum amícae se erga ut sít suae.

5 uolui (adibo ad eum) ah pater **E**, *corr.* **E**² oportune (**B**) **D F** 6 QUIDEST A nosti **C F**¹, nostin **F**² *cum rell.* A. (PROBE) 7 egredientē *om.* **E**¹, *add.* **E**² 9 (Aduxi **B**) NAMMIKIMAGNACUMEOIAMINDEUSQ(. APUERITIA) A cenam (nam) magna mihi cum eo **D**, *corr.* **D**² mihi (magna) cum eo **F**, magna *add.* **F**² (magna *omm. rell.*) usque *inter lineas* **F**² 10 Fut (i) **F**, *corr.* **F**² M(AGNAMNUNTIAS) 11 ESSE(TAMPLIUS) 12 nec opinati (n) prius (m) **D**, *corr.* **D**² PRIMUS OBICEREMEID(OMI) (ei) A¹ *corr. rec.* 13. Atque hercle etiam nunc *Fleckeisenus* ATQ. ETIAMNUNC A *cum rell.*, *nisi quod* adq: (t) **C**, etiā *om.* **D**¹, *add.* **D**² PAT(ER) 14 QUAPROPROPTER A enim *om.* (**B**) **D**¹, *add.* **D**² ENIMCERTUMST (IN) A, IN *add. corr. ant.* UEN(IT) 15 atq; animum (**B**) **D E F P** AMICAEERGA (*om.* se) A amicae (ſe) erga **F**

I 2 8. 9. Priscian. I p. 344 Nauis : a naue uel naui. T. in H.: „aduenientem e naui—‚Adduxi' ad cenam." (abduxi *Fr. Fabricius* ‚*ex mss. antiquissimis*.') 9. 10. nam mihi cum eo magna ex pueritia familiaritas: Eugraphius. 11. Non. p. 320 „Quam—amplius." — Schol. Bemb.: Quidam ita legunt ut sit „amplius" ‚insuper et praeter caenam hanc ei laetitiam darem.' — Eugraphius : Uti non suspicanti amplius etiam quam speret hanc laetitiam domi obiceret.

Eam mísere amat: proptér eam haec turba atque ábitio euenít. CH. Scio.
CL. Nunc séruolum ad eam in úrbem misit, ét ego nostrum uná Syrum.
CH. Quid nárrat? CL. Quid ille? sé miserum esse. CH. Míserum? quem minus créderes?
Quid rélicuist quin hábeat, quae quidem in hómine dicuntúr bona?
Paréntis, patriam incólumem, amicos, génus, cognatos, dítias:
Atque haéc perinde súnt ut illius ánimust qui ea póssidet:
Qui utí scit, ei bona: ílli, qui non útitur recté, mala.
CL. Immo ílle fuit senex ínportunus sémper: et nunc níhil magis
Vereór quam nequid ín illum iratus plús satis faxít, pater.
CH. Ill*íci*ne? sed reprimám me: nam in metu ésse hunc illi est útile.
CL. Quid túte tecum? CH. Dicam. ut ut erat, mánsum tamen opórtuit.

16 ΛΕΙΤΙΟ A euenit *om.* E[1], *add.* E[2] 17 sirum (B) D 18 miserum se esse CP miserum fefe efse F miferum ee (fe *suprascr.*) ait E, fe *add.* E[2] crederes *Lachmannus* CREDEREST A *cum* (B) CDFP crederē|||| E *In* A *us. fractus est post* MISERUM 19 RELIQUIST A *cum rell.* quidem esse in CEFP 20 Parentis (e *suprascr.*) F, *corr.* F[2] Parentis *ex* Parentes E (Parentis *rell.* (*cum* A) incolomē D incolomē (u *suprascr.*) E DIUITIAS A *cum rell.* 21 animus est qui (B) CDFP est *om.* AE qui ea possidet *om.* E[1], *add.* E[2] 22 BENE (a *suprascr.*) A, *corr. rec.* utitur. recte mala P 23 importunus (B) DE 24 NEQUIDILLUM (in *suprascr.*) A, in *add. corr. rec.* 25 ILLENE A *cum rell.* Illicine *Fleckeiseus* s' primam (re *suprascr.*) D, *corr.* D[2] primam (re *suprascr.*) P INMENAM (tu *suprascr.*) A, *corr. rec.* ille (i *suprascr.*) C 26 : ut (ut *suprascr.*) F

16. Seru. in Aen. V 655. Acron in Horat. Serm. I 9, 14. Schol. Bemb. in II 3, 124 „eam misere amat." — Lex. Maii p. 188 abicio. i. recessio. T. in tertia comoedia (*sic constanter*) „propterea—abicio euenit." 18. Donat in Hec. IV 1, 21 „miserum—‚credere est.'" — Seru. in Ecl. 10, 46 „‚miserumque' ‚nimis' ‚credere est.'" 20. Priscian. I p. 360 Similiter faciunt accusatiuum in NS uel RS terminantia, ut ‚hic fons hos fontes uel fontis'.. T. in H. „Parentis—diuitias." 21. ut illius animus est: Eugraph. in lemm. 21. 22. Censorin. de die nat. 1 „haec" ut comicus ait, „perinde sunt ut illius est animus—mala." 24. Donat. in Eun. I 2, 5 „quam—pater." 25. illene: Eugraph. in lemm.

Fortásse aliquantum iníquior erat praéter eius lubídinem:
Paterétur: nam quem férret, si paréntem non ferrét suom?
Huncíne erat aequom ex íllius more an íllum ex huius uíuere?
Et quód illum insimulat dúrum, id non est: nám parentum iniúriae
Vníus modi sunt férme: paulo qui ést homo tolerábilis,
Scortári crebro nólunt, nolunt crébro conuiuárier,
Praebént exigue súmptum: atque haec sunt támen ad uirtutem ómnia.
Verum úbi animus semél se cupiditáte deuinxít mala,
Necésse est, Clitiphó, consilia cónsequi consímilia.
Scitúmst periclum ex áliis facere, tíbi quod ex usú siet.
CL. Ita crédo. CH. Ego ibo hinc íntro, ut uideam nóbis quid cenáe siet.
Tu, ut témpus est diéï, uide sis néquo hinc abeas lóngius.

B CLITIPHO ADULESCENS

II 1 CL. Quam iníqui sunt patrés in omnes ádulescentis iúdices!
Qui aequom ésse censent nós a pueris ílico nascí senes

27 aliquanto (B) C D F P aliquando E 28 Namq; (u˜ *supra*) (*sic*)—suum *in ima pagina habet* D fer& (r *supra*) E SUUM A 29 Hunc cine D Hunccine E F 30 insimulabat D (insimulabat B) id *in ras.* D 31 Huius modi F tolerabiles (i *supra*) C 32 nolunt *semel* F[1], *geminauit* F[2] cuuiari& (i er *supra*) D, *corr.* D[2] conuiua||rier (et a *supra*) F 33 SUMPTUMKAECSUNT A, et ea *ex* KAEC *fecit corr. rec.* 34 animus ubi C F P 35 CONSIMILIAKOC A *cum rell. praeter* P 36 PERICULUM A (B) D face|||| D E (face B) quid C E F? quo dexusu, ex *in ras.*, P 37 NOBISQUIDINCENSIET A, quid cene (e *supra*) *effecit corr. rec.* nobis cene quid C F *et* P[2] *in ras.* nobis cene qđ E cene qd (*ex* qđ) nob D (cene quid nobis B) 38 abeas *ex* habeas C F

II 1 B CLITIPHO ADOLESCENS D (CLIT. CLITIPHO ADVLESCENS B) CLITIPHO ADVLESCENS C P CLITIPHO ADOLESCENS F CLITIPHO E 1 Quia (Quā *supra*) D, *corr.* D[2] Quinam (t quam *supra*) F, *corr.* F[2] 2 nos iam a (B) C D E F P senes, es *ex corr. rec.*, E

28. Non. p. 302 „nam —suum." 30. Non. p. 285 „Et quod—non est" (insimulato) 32. Donat. in Eun. prol. 37 et Hec. II 1, 45 „Scortari—conuiuarier." 33. Donat. in Andr. III 2, 1 „atque—omnia" (tamen *om.*). 35. Claud. Sac. p. 35 „Clitifo—consimilia." 36. Hoc scitum est: Eugraph. in lemm. 37. Donat. in Andr. I 2, 21 „ita credo."
II 1 2. nos a pueris: Eugraph. in lemm.

Neque illárum adfinis ésse rerum, quás fert adulescéntia.
Ex suá libidiné moderantur, núnc quae est, non quae olím fuit.
Mihi si úmquam filiús erit, ne ille fácili me utetúr patre:
Nam et cógnoscendi et ígnoscendi dábitur peccatí locus:
Non út meus*t*, qui míhi per alium osténdit suam senténtiam.
Perii: ís mihi, ubi adbibít plus paulo, súa quae narrat fácinora!
Nunc aít 'periclum ex áliis facito, tíbí quod ex usú siet.'
Astútus: ne ille haut scít, quam mihi nunc súrdo narret fábulam.
Magis núnc me amicae dícta stimulant 'dá mihi' atque 'adfér mihi':
Cui quód respondeám nihil habeo: néque me quisquamst míserior.
Nam hic Clínia, etsi is quóque suarum rérum sat agitát, tamen
Habét bene et pudíce eductam, ignáram artis meretríciae.

3 adfinis P (*cum* A) (affines B) *In* P *post* adulescentia *m. rec. add.* sinunt 4 lybidine P lubidine ei moderantur *Fleckeisenus* non q^{ae}: F, *corr.* F^2 5 Michi F Mihi^{n} D, n *add.* D^2 Michi^{n} E Mihin (B) C P usquã *ex* umquã E FACILLIME A *cum* F^1 P^1 (facili me F^2 P^2 *cum* C D^1) facillimo (B) D^2 E 6 peccatis (B) C D E F P locis^{n} C, *corr.* C^2 7 meust *Fleckeisenus* MEUS (*om.* est) A *cum rell.* 8 audiuit$^{t\ adbibit}$ D, *corr.* D^2 9 (periculum B) ex *in ras.* D^2 ILLIS^{a} A, *corr. rec.* quid (B) C D usus C 10 haut (B) C D E P (*cum* A) 11 facta$^{t\ dicta}$ E SIMULANT^{t} A, *corr. rec.* michi atq; |||| F ADFERT A affer (B) P 12 *Versus deest in* A quid (B?) C D E F P miseri||or E 13 NAMMIKICLINIA^{c} A, hic *ex* MIKI fecit *corr. rec.* ISQUOQUE A, QUOQUE *induxit corr. rec.* sat agitat, tamen: *sic dissoluit Bentleius, consentiente* F sat agit. attamen *rell.* 14 Bene ac pudice D ^{e}DUCTAMETIGNARAM A, e *add. corr. rec.*

5. facili me utetur: Eugraphius. 6. Schol. Bemb.: Deest 'in,' ut sit 'in peccatis.' 8. Donat. in Ad. III 4, 6 „Perii—facinora." — Idem in Phorm. V 9, 21 „is mihi—facinora." 12 quod respondeam: Eugraph. in lemm. 13. Charis. p. 218: Satis pro intente. T. in H. „etsi suarum rerum sat agitat tamen | habet bene et pudice eductam." — Arusian. p. 262 Satagit illarum rerum. T. 'Eun.' „etsi—satagit." — Seru. in Aen. XII 589 „satagit rerum suarum." — satagit: Eugraph. in lemm.

Meast potens, procáx, magnifica, súmptuosa, nóbilis.
Tum quód dem [ei], rectest: nám nihil esse míhi religiost dícere.
Hoc égo mali non prídem inueni: néque etiam dum scít pater.

15 $\overset{\text{m}}{\text{ɔ}}$EAST A, *corr. rec.* Meast inpotens *Bothius* sumtuosa **P** 16 dē|||| **F** ei *om.* A¹, *add. corr. rec.* $\overset{\text{hi}}{\text{mi}}$ **D**, *corr.* **D**² RELIGI$\overset{\text{e}}{\text{O}}$ST A, *corr. rec.* *In* **E** *per hanc comoediam actuum fines non sunt indicati*

15. Non. p. 351 „Mea est potens magnifica sumptuosa nobilis." — potens: Eugraphius. 16. Gell. IV 9, 11 Claud. Sac. p. 38 „Tum—dicere." — Seru. in Aen. II 715. Schol. Iuuenal. 9, 147 „nam mihi nihil esse religio est dicere."

Γ CLINIA *B* CLITIPHO
ADULESCENTES II

CLIN. Si míhi secundae rés de amore meo éssent, iam dudúm scio II 2
Veníssent: sed uereór, ne mulier me ábsente hic corrúpta sit.
Concúrrunt multa *eam* opínion*em* quaé mihi anim*o* exaúgeant:
Occásio, locus, aétas, mater cuíus sub imperióst mala,
Cui níhil iam praeter prétium dulcest. CLIT. Clínia. CLIN. Ei miseró mihi.
CLIT. Etiám caues, ne uídeat forte hic te á patre aliquis éxiens?
CLIN. Faciám: sed nescio quíd profecto mihi ánimus praesagít mali.
CLIT. Pergín istuc prius diiúdicare, quám scis quid uerí siet?

II 2 *Γ* CLINIA *B* CLITIPHO ADOLESCE^TE^NS **D** (CLIN. CLINIA. CLIT. CLITIPHO ADVLESCENTES DVO **B**) CLINIA ADVLESCENS CLITIPHO. II **CP** CLINIA CLITIPHO ADVLESCENTES DVO **F** CLINIA CLITIPHO SYRVS DROMO **E** *A uersu* 1 *codicis* **B** *septimus quaternio incipit* (*u. ad Eun. V* 4, 15) 1 ēēt (n) **F**, *corr.* **F**[2] 2 MULIERE **A** hic *om.* **E** CORRUPTA(SIT) 3 MULTAEOPINIONESQUAEMIKIANIMUM **A** *cum rell.* (mihi *om.* **D**[1], *add.* **D**[2]) multa, opinionem hanc quae mihi animo: *Bentleius* multa eam opinionem quae *Fleckeisenus* EXAU(GEANT) 5 praetium **P** clinias **D** hei **B** MISER(OMIKI) 6 caues (t caue) **D**, *corr.* **D**[2] caue **E** KINC **A** hic *rell.* te *om.* **P** 7 mihi profecto **C** animus michi **E** MA(LI) 8 istic (u) **B** istud **E** ſciſ (a) **CF**, *corr.* **C**[2]**F**[2] scias **BDE** qđ ueri **D**

II 2 1. Non. p. 389 „Si—essent.“ 7. Lex. Maii p. 519 „nescio quid animus mihi praesagit mali.“

CLIN. Si níhil mali esset, iam híc adesset. CLIT. Iam áderunt. CLIN. Quando istúc [‘*iam*’] erit?
CLIT. Non cógitas hinc lóngule esse? et nósti mores múlierum:
Dum móliuntur, dúm conantur, ánnus est. CLIN. O Clítipho,
Timeó. CLIT. Respira: eccúm Dromonem cúm Syro una: adsúnt tibí.

A SYRUS *Δ* DROMO *Γ* CLINIA *B* CLITIPHO
SERUI II ADULESCENTES II

II 3 SY. Aín tu? DR. Sic est. SY. Vérum interea, dúm sermones caédimus;
Íllae sunt relíctae. CLIT. Mulier tíbi adest: audin, Clínia?
CLIN. Égo uero audió nunc demum et uídeo et ualeo, Clítipho.
DR. Mínume mirum: adeo ínpeditae súnt: ancillarúm gregem
Dúcunt secum. CLIN. Périi, unde illi súnt ancillae? CLIT. Mén rogas?
SY. Nón oportuít relictas: pórtant quid rerum! CLIN. Eí mihi.
SY. Aúrum, uestem: et uésperascit, ét non nouerúnt uiam.

9 adesse||t **D** aderit *ex* aderunt **D** aderit **CEFP** $\overset{\text{i}}{\text{ſ}}$tuc **F**, *corr.* **F**[2] istuc ‚iam’ erit *Palmerius* iam *om. libri* *In* A *us. fractus est post* ADERUNT 10 longius abesse **BCEFP** longius abēē domū ei’ & nosti **D** 11 ||conantur **F** comantur, mantur *in ras. a corr.*, **P** o *om.* **BCEP** 12 Timeo *ex* Tumeo **F** siro **EF** $\overset{\text{u}}{\text{a}}$na adsunt tibi **E**[2] *in marg.*

II 3 *Ab hac scaena inde* **B** *non habet indices* *A* SYRVS SERVI *Δ* DROMO DVO *B* CLITIPHO ADVLESC̄ *Γ* CLINIA IDEM **D** SYRVS SERVI DROMO II CLINIA ADVLESCENTES CLITIPHO II **P** (**C**?) SYRVS DROMO CLITIPHO CLINIA **EF** 1 uerum—relictae *Dromoni continuat* **E** 4 (*Δ*. MINUM)E. SYR. Minime **BCDEF**? DRO. *notam praefigit* **P**[2] impeditae **BCFP** 5 (DU)CUNT illae *ex* illi **P**[2] 6 (*A*. NO)N 7 (*A*. AURUM)

9. adessent *et* aderunt *et* istuc erit: Eugraphius. 10. 11. Pompeii Comment. p. 250 „non ‚scis’ hinc—dum conantur annus est.“ 11. Seru. in Aen. IV 133 Cunctantem: morantem ... ut T. „dum moliuntur dum comuntur (conantur *Guelf. I*) annus est.“ — Donat. in Hec. IV 3, 5 quia mulieres „dum moliuntur et dum conantur annus est.“

II 3. 1. 2. Priscian. II p. 323 „Verum—relictae.“ 5. illae: Eugraph. in lemm.

Fáctum a nobis stúlte est. abi dum tú, Dromo, illis óbuiam:
Própera: quid stas? CLIN. Vaé misero mihi, quánta de spe décidi!
CLIT. Quíd istuc? quae res té sollicitat aútem? CLIN. Rogitas quíd siet?
Víden tu? ancillas aúrum uestem, quám ego cum una ancíllula
Híc reliqui, unde *éi* esse censes? CLIT. Váh, nunc demum intéllego.
SY. Dí boni, quid túrbaest! aedes nóstrae uix capiént, scio.
Quíd comedent! quid ébibent! quid séne erit nostro míserius?
Séd eccos uideo quós uolebam. CLIN. O Iúppiter, ubi nám est fides?
Dum ego própter te errans pátria careo démens, tu intereá loci
Conlócupletasti te, Ántiphila, et me in hís deseruistí malis,
Proptér quam in summa infámia sum et meó patri minus sum óbsequens,
Cuius núnc pudet me et míseret, qui harum móres cantabát mihi,

8 (FACTU)M 9 (PROPER||) Propere *ex* Propera **D** Propere **BCEFP** de quanta **D** 10 (B. QUID?IS)TUC Quid istuc **BCP** Quid ftuc **F** Quid istuc [est] **D**, est *add*. **D**² Quid istuc est **E** 11 UID(EN) 12 RI(CRE)-LIQUI unde ei esse *Bergkius* ei *om. libri* ēē [ista] ea censes **D**, *corr*. **D**² UA **A** intelligo **B** 13 (A.) DI(BO)NI uiſ [x] **F**, *corr*. **F**² 14 (QUID) COMEDENT ||bibent **D** bibent **E** ebibent *ex* ēbibent, *ut uidetur*, **F** SENE [i] **A**, *corr. rec.* nr̄o erit **D** 15 (SED)UIDEO eccos uideo *Bentleius* UIDEOECCOS **A** *cum rell., nisi quod* ui ideo [l] **C** iupit̄ **E** 16 (DUM)EGO interrea **C** 17 Collocupletasti **BCP** Colocupletasti **F** Antiphila te (**B**?)**CDEFP** 18 minus obsequens (*om*. sum) **BCDEFP** 19 nun **D**

9. Arusian. p. 226 „quanta—decidi." 15. Donat. in Ad. III 2, 32 „‚proh'—fides." — Donat. in Verg. Aen. IV 373 „‚pro'—fides." 18. Donat. in Phorm. I 3, 61 Bis posuit ‚quam.' quod genus figurae primo zeugmati contrarium est. ut in H. „Propter—minus obsequens" (*alterum* sum *addendum esse uidetur*).

Monuísse frustra, néque eum potuisse úmquam ab hac me *as*péllere.
Quod támen nunc faciam, túm, cum gratum míhi esse potuit, nólui.
Nemó est miserior me. SY. Híc de nostris uérbis errat uídelicet,
Quae hic súmus locuti. Clínia, aliter túom amorem atque est áccipis:
Nam et uítast eadem et ánimus te erga idem ác fuit,
Quantum éx ipsa re cóniecturam fécimus.
CLIN. Quid est óbsecro? nam míhi nunc nihil rerum ómniumst
Quod málim quam me hoc fálso suspicárier.
SY. Hoc prímum, ut nequid huíus rerum ignorés: anus,
Quae est dícta mater ésse ei antehac, nón fuit:
Ea óbiit mortem: hoc ípsa in itinere álterae
Dum nárrat, forte audíui. CLIT. Quae namst áltera?
SY. Mane: hóc quod coepi prímum enarrem, Clítipho:
Post ístuc ueniam. CLIT. Própera. SY. Iam primum ómnium,
Vbi uéntum ad aedis ést, Dromo pultát fores:
Anus quaédam prodit: haéc ubi aperuit óstium,
Contínuo hic se coniécit intro, ego cónsequor:
Anus fóribus obdit péssulum, ad lanám redit.
Hic scíri potuit aút nusquam alibi, Clínia,

20 Dolet monuisse frustra **D** Monuisse frustra dolet **BE** ne $\overset{q;}{:}$ **F**, *corr.* **F**[2] NEQ. POTUISSET A (*om.* eum) aspellere *Bentleius* EXPELLERE A *cum rell.* 21 mihi gratum **BCEFP** (michi **E**) 22 me *om.* **F**[1], *add.* **F**[2] 23 TUUM A 24 erga te **BCDFP** ||ac *corr. rec.* **E** 25 coniecturam cepimus **BCDEFP** 27 $\overset{\text{t quod}}{\text{Quā}}$ **F**, *corr.* **F**[2] 28 NEQU(ID KUIUS) A eius **D** 29 ei ēē **D** 30 ipsa in *om.* **E** 34 aedis **C**[1]**FP** (*cum* A) 35 APERUIT A *cum rell.* aperit *Bentleius* hostium **E** 38 Hinc **BCDFP** haut *ex* aut **P** haud **F** haud ||usquā **E** haut $\overset{\text{n}}{\ }$usquam **D**, n *add.* **D**[2]

23. Non. p. 239 „Clinia aliter ‚cum amore' atque est accipis." 24. te erga: Eugraphius. 30. Arusian. p. 250 „Ea—mortem." — Donat. in Eun. V 6, 3 „hoc—audiui." — Priscian. I p. 197 „haec ipsa—audiui." — Idem II p. 7 „dum loquitur alterae."

Quo stúdio uitam suám te absente exégerit,
Vbi de ínprouiso est ínteruentum múlieri:
Nam ea rés dedit tum exístumandi cópiam
Cotídianae uítae consuetúdinem,
Quae cuíusque ingenium ut sít declarat máxume.
Texéntem telam stúdiose ipsam offéndimus,
Medíocriter uestítam ueste lúgubri —
Eius ánuis causa opínor quae erat mórtua —
Sine aúro: tum ornatam íta uti quae ornantúr sibi,
†Nullá mala re esse éxpolitam múliebri
Capíllus passus prólixus circúm caput
Reiéctus neclegénter, pax. CLIN. Syre mi, óbsecro,
Ne me ín laetitiam frústra coniciás. SY. Anus
Subtémen nebat: praéterea una ancíllula
Erat: éa texebat úna, pannis óbsita,
Neclécta, inmunda inlúuie. CLIT. Si haec sunt, Clínia,

40 $\overset{in}{\text{de}}$puiso **D**, *corr.* **D**² de inpro|||| uiso **P** 41 REDIT **A** 42 cotidi||| anę **D** 44 ostendimus **D**¹, t offendimus **D**² 46 quę t̄ erat **D** 47 ORNATAUTI (*om.* tam i) **A** utiq: ornatur **F** que *in ras. corr. rec.* **E** orna||tur **D** ornatur **EP** *In* **E** ornatur—expolitā) *in ras.* 48 MALA **A** mala *ex* malā **D** malam **BCEFP** expoli||tā **D** *Excidisse unum uersum post hunc suspicatur Fleckeisenus cum Dietschio* 49 CAPILLUSPEXUS **A** Capillus passus **BCDEFP** ꝓlixius **D** 50 neclegenter **D**¹**F**¹ (*cum* **A**) neglegenter **D**² *cum* **CEP** negligenter **F**² *cum* **B** $\overset{y}{\text{S}}$ire **D**, *corr.* **D**² 53. 54. 55. *duo uersus sunt in* **FP** : *prior exit in* illuuie 54 immunda **B** INLUUIAE **AP** inlu$\overset{u}{\text{b}}$ie **F**

44—46. Priscian. I p. 363 Vestustissimi tamen inueniuntur eorum nominum etiam in ‚uis' (÷diuisas) proferentes genetiuum. T. in H. „Texentem — mortua." — Idem p. 268 ‚haec anus huius anus.' nam T. contra hanc regulam in H. dixit „anuis" more antiquo: „ipsam—mortua." 46. Gell. IV 16. M. Varronem et P. Nigidium ... comperimus non aliter elocutos esse et scripsisse quam ‚senatuis' et ‚domuis' et ‚fluctuis' ... Terentii quoque comici uersus in libris ueteribus itidem scriptus est „Eius — quae ‚est emortua.'" — Claud. Sac. p. 53. Prob. Cathol. p. 25 „Huius—mortua." — Charis. p. 54 nam et T. „huius anuis" dixit. — Incert. de nom. et pron. p. 127 Vindob. T. „eius anuis causa" (anui *codex*). — 49. 50. Donat. in Phorm. I 2, 56 „Capillus pexus prolixus circum caput Reiectus negligenter." — cf. Auson. Grammaticomast. 22 Totum opus hoc sparsum crinis uelut Antiphilae. pax. 50. Priscian. II p. 29 „Pax" aduerbium comicum quo utitur T. 51. Lex. Maii p. 284 „Ne — conicias." 53. 54. Non. p. 373 „pannis—illuuie."

Vera, íta uti credo, quís te est fortunátior?
Scin? hánc quam dicit sórdidatam et sórdidam,
Magnum hóc quoque signumst, dóminam esse extra nóxiam,
Cum eiús tam neclegúntur internúntii.
Nam dísciplina est eísdem munerárier
Ancíllas primum, ad dóminas qui adfectánt uiam.
CLIN. Perge, óbsecro te, et cáue ne falsam grátiam
Studeás inire. quíd aït, ubi me nóminas?
SY. Vbi dícimus redísse te et rogáre uti
Veníret ad te, múlier telam désinit
Contínuo et lacrimis ópplet os totúm sibi,
Vt fácile scires désiderio id fíeri.
CLIN. Prae gaúdio, ita me dí ament, ubi sim néscio:
Ita tímui. CLIT. At ego nihil ésse scibam, Clínia.
Age dúm uicissim, Sýre, dic quae illast áltera?
SY. Addúcimus tuam Bácchidem. CLIT. Hem, quid? Bácchidem?

55 ut **BCDFP** credo | Dic || D, credo *add.* D^2 56 Scin tu hanc **BCDEFP** & sordidā *om.* D^1, *add.* D^2 57 domi || || nam **P** noxā (i) **D**, *corr.* D^2 58 Cum tam negleguntur eius internuntii **BCEFP** 59 DISPLI(ci)CINA A, *corr. rec.* || isdē **D** hisdem **BC** iisdem **E** hiſ demunerarier **F**^{1}, hiſdē munerarier **F**^{2} eis demunerarier **P**^{1} || isdē munerarier **P**^{2} muner(ar) | ier **D**, *corr.* D^2 60 quae **BDE** quid **F** affectant **B** 61 obsecro te perge **E** obsecro (te) : **D**, te *add.* D^2 62 me *om.* **F**^{1}, *add.* **F**^{2} 63 UTI A, I *induxit corr. rec.* 64 mulier ad te **E** DESI(r)NIT A, *corr. rec.* deserit **CEFP** 65 ONTINUO A 66 FIERITUO A *cum rell.* tuo *om. Bothius* 67 me dii, e dii *in ras.* **D**, ament *add.* D^2 68 SCIEBAM A *cum rell.* 69 sire **E** 70 bachidem *bis* **BCDEF** bachidem, *tum* bacchidem **P**

57. Donat. in Eun. V 2, 13 Trisyllabo nomine ‚noxiam' dixit quasi ‚noxam.' sic alibi dictum est „dominam—noxiam." 59. 60. Philargyr. in Georg. IV 562 „nam disciplina est eisdem munerarier Ancillas qui ad dominas affectant uiam." 60. Schol. Bemb. in Phorm. V 8, 71 „ad—uiam." — Arusian. p. 214 „ad—‚adfectat' uiam." — Seru. in Aen. III 670 „ad ‚dominam'—uiam." 64. Arusian. p. 224 „mulier ‚te iam' desinit" i. e. deserit. — deserit: Eugraph. 65. Lex. Maii p. 402. 413 „mulier lacrumis opplet os." 66. desiderio id fieri tuo: Eugraph. 70. Donat. in Ad. IV 4, 18 Proprie non dixit „adducta," sed „abducta." abducitur enim alienum, ut in H. „Abducimus tuam Bacchidem." — Non. p. 246 Adducere ducere. T. H. „Adducimus ad te tuam Bacchidem."

Ého sceleste, quó illam ducis? SY. Quó ego illam? ad nos scílicet.
CLIT. Ád patremne? SY. Ad eum ípsum. CLIT. O hominis ínpudentem audáciam. SY. Heus:
Nón fit sine períclo facinus mágnum nec memorábile.
CLIT. Hóc uide: in mea uíta tu tibi laúdem is quaesitúm, scelus?
Vbi si paululúm modo quid te fúgerit, ego périerim.
Quíd illo facias? SY. Át enim.. CLIT. Quid 'enim'? SY. Sí sinas, dicám. CLIN. Sine.
CLIT. Síno. SY. Ita res est haéc nunc, quasi cum.. CLIT. Quás malum ambagés mihi
Nárrare occipit? CLIN. Syre, uerum hic dícit: mitte, ad rém redi.
SY. Énim uero reticére nequeo: múltimodis iniúrius,
Clítipho, es neque férri potis es. CLIN. Aúdiundum hercle ést, tace.

71 $\overset{h}{\text{Eo}}$ **C**, *corr.* **C**^{2} Eo **P** scaeleste **CF** a̤dducis **D** nos scilicet *add.* **D**^{2} 72 $\overset{ne}{\text{ADPATREM}}$ A, ne *add. corr. rec.* impudentem **D** Heus tu **BCDEFGP**, *ab initio sequentis us.* **FP** *In* A *us. fractus est post* INPUDENTEM *Quae* **G** *ex hac fabula seruauit, incipiunt a* ne SY ad eū ipſū 73 et memorabile **BCDEFGP**, et *in ras.* **D** 74 *In* A *Clitiphonis nota cum margine abscissa est* 75 $\overset{d}{\text{quitte}}$ **F**, *corr.* **F**^{2} $\overset{g}{\text{FUERIT}}$ A, g *add. corr. rec.* $\overset{g}{\text{fuerit}}$ **F**, it *in ras., corr.* **F**^{2} 76 quid $\overset{enim.\ SYR.}{\text{ẹ. ſi}}$ **F**, *corr.* **F**^{2} $\overset{i}{\text{SISANAS}}$ A, *corr. rec.* 78 sire **E** hoc dicit **G** $\overset{ista}{\text{MITTEAD}}$ A, ista *add. corr. rec.* mitte ịṣṭạ aṭq. **D** mitte iſta atq; **G** $\overset{o}{\text{mitte}}$ **E**, o *add. corr. rec.* 79 MULTISMODIS A *cum rell.* multimodis *Faërnus. Versum om.* **D**^{1}, *add. schol. in ima pagina* 80 Clitipho est **BCDEFP** (eſ **G** *cum* A) $\overset{t\ erga\ me}{\text{Clitipho}}$ **D**, *corr.* **D**^{2} POTES A potis est (**B**?) **CDEFGP** *Ante* AUDIENDUM *notam Γ om.* A^1, *add. corr. rec.* audiundū herclest **DG**, clest *in ras.* **D**

73. Non. p. 309 „Non—memorabile." — et memorabile: Eugraph. — Donat. in Verg. Aen. II 62 Et Terentiana sententia hoc loquitur, non fieri sine magno periculo facinus magnum aut memorabile. 75. parum modo fugerit: Eugraph. in lemm. 77. 78. Arusian. p. 257 „quas—‚incipit.'" 78. mitte ista quaeso atque ad rem redi: Eugraph. — Consent. p. 6 „mitte ista atque ad rem redi." 79. 80. multimodis iniuriosus Clitipho es: Eugraph.

SY. Vís amare, uís potiri, uís quod des illi éffici:
Túom esse in potiundó periclum nón uis: haut stulté sapis:
Síquidem id saperest, uélle te id quod nón potest contíngere.
Aút haec cum illis súnt habenda, aut ílla cum his mitténda sunt.
Hárum duarum cóndicionum núnc utram malís uide,
Étsi consiliúm quod cepi réctum esse et tutúm scio.
Nam áput patrem tua amíca tecum síne metu ut sit cópiast:
Túm quod illi argentum és pollicitus, eádem hac inueniám uia,
Quód ut efficerem orándo surdas iam aúris reddiderás mihi.
Quíd aliut tibi uís? CLIT. Siquidem hoc fit ... SY. Síquidem? experiundó scies.
CLIT. Áge age, cedo istuc tuóm consilium: quíd id est? SY. Adsimulábimus
Túam amicam huius ésse amicam. CLIT. Púlchre: quid faciét sua?
Án ea quoque dicétur huius, si úna haec dedecorí est parum?
SY. Ímmo ad tuam matrem ábducetur. CLIT. Quíd eo? SY. Longumst, Clítipho,

81 *Ante* Vis *addunt* Quid est **CD²EFP**, *quod Clitiphoni dant* **CE²P** *Ante* Vis *Syri notam om.* **AE¹**, *add. corr. rec.* **AE²** quos (d *superscr.*) **E** *In* **P** *us.* 81. 82. *unum faciunt* 82 TUUM **A** periculum **BCEP** periculo (ü *superscr.*) **F** haut **C¹DP** (*cum* **A**) 83 siquidē ||| **E** 84 cum eis amittenda **DG** amittenda **BCEFP** 85 utrā *om.* **D¹**, *add.* **D²** 86 Etsi hoc consilium **BCDFGP** coepi **BFGP** 87 aput **G** (*cum* **A**) copiast (e *superscr.*) **D**, *corr.* **D²** 88 KANCINUENIAMU(IA) **A** N *induxit corr. rec.* 90 aliut **C¹** (*cum* **A**) uis tibi **BCEFP** CLIT *ex* CLIN, *ut uidetur*, **P** 91 TUUM **A** QUIDQUID **A**, alterum QUID *induxit corr. rec.* (SY. *superscr.*) adſimulabim' **G** assimulabimus **B** 92 TUAMAMICAMKUIUSESSEAMICAM. B. PULCKRE cedo quid hic faciet s.. **A**, *ut exitus a corr. rec. super erasis ductibus primae manus scriptus sit: prima post* PULCKRE *fuit* Q (Q.........SUA *legit W. Studemund*) huius esse amicam **BCDEFGP** CLIT. quid hic faciet sua **D¹G** CLIT. cedo quid hic faciet sua **BCD²EFP** suam **C** 94 deducetur **BCDEFGP** LONGUMST (e *superscr.*) **A**, e *add. corr. rec.*

84. Querol. p. 43 Par. „aut haec cum his habenda sunt aut haec cum his amittenda sunt.“ 86. ‚Scio' hoc consilium: Eugraph. in lemm.

Sí tibi narrem, quam óbrem id faciam: uéra causa est. CLIT. Fábulae:
Níhil satis firmi uídeo, quam obrem accípere hunc mihi expediát metum.
SY. Máne, habeo aliut, si ístuc metuis: [quod] ámbo confiteámini
Síne periclo esse. CLIT. Huíus modi obsecro áliquid reperi. SY. Máxime:
Ibo óbuiam hinc, dicam út reuortantúr domum. CLIT. Hem,
Quid díxti? SY. Ademptum tíbi iam faxo omném metum,
In aúrem utramuis ótiose ut dórmias.
CLIT. Quid ágo nunc? CLIN. Tune? quód boni CLIT. Syre, díc modo
Verum. SY. Áge modo: hodie séro ac nequiquám uoles.
CLIN. datúr, fruare dúm licet: nam néscias
CLIT. Syre ínquam. SY. Perge pórro, tamen istúc ago.
CLIN. eius sít potestas pósthac an numquám tibi.
CLIT. Verum hércle istuc est. Sýre, Syre inquam, heus heús, Syre.

95 . UERA A, *Cliniae notam induxit corr. rec.* 96 metu D[1], *t* metū D[2] M(ETUM) 97 istud *ex* istuc D[2] QUODAMBOCONFITEAMINI A *cum rell.* 98 periculo **BCFP** Istius modi **DG** REPPERI A**BCEFGP** (reperi **D**) *Γ.* MAXIM(E) 99 A. IBO A *A* maxime *Syri orationem ordiuntur rell.* 99 abuiā (o *supra* a) **G** reuertantur **BD** CLIT. en, n (h *supra*) *ex corr.*, **G** 100 faxao (a *supra*) **G** *In* **P** *us.* 100 *et* 101 *unum faciunt* 101 UTRUMUIS (a *supra*) A, *corr. rec.* 102 ago *ex* ego **G** boni est **BCDFGP** boni est (ū *supra*) **E**, *corr. rec.* *In* **CP** *ante* dic SYR., *ante* Verum CLIT. *notae erasae sunt.* 103 nequi || quam **D** 104 CLIN. *in ras.* **E** 105. 106 *hoc ordine habuit* A[1]: *inuertit eum erasis ambobus corr. rec., sed elucet etiam suo loco Syri nota rubra* (A) *Cum corr. rec. faciunt* **BCDEFGP** 105 Sire **EG** (stuc A) 106 an || umquā **D** an umquam **E** 107 Verū hercle, ū h *in ras.*, **G** ISTUT A Sire **E** Syre Sire **B** Syre *semel* **G** KEUS *semel* A he|us he|us **D**

101. Arusian. p. 222 „In utramuis aurem—dormias." 102—106. Eugraphius: „Tune? quid boni" : Praecisa haec oratio ordine tali „Tune? quod boni est, fruare dum licet." Rursus alia praecisa „nam nescias": cuius ordo est „Eius sit potestas posthac an nunquam." 103. Priscian. II p. 81 „age—uoles." 107. Claud. Sac. p. 21 „heus heus Syre."

SY. Concáluit. quid uis? CLIT. Rédi, redi. SY. Adsum: díc quid est?
Iam hoc quóque negabis tíbi placere? CLIT. Immó, Syre:
Et mé et meum amorem et fámam permittó tibi.
Tu es iúdex: nequid áccusandus sís uide.
SY. Ridículum est [te] istuc me ádmonere, Clítipho:
Quasi ístic mea res mínor agatur quám tua.
Hic síquid nobis fórte aduersi euénerit,
Tibi erúnt parata uérba, huic homini uérbera:
Quaprópter haec res ne útiquam neclectúst mihi.
Sed istúnc exora, ut súam esse adsimulet. CLIN. Scílicet
Factúrum me esse: in eúm iam res rediít locum,
Vt sít necessus. CLIT. Mérito te amo, Clínia.
CLIN. Verum ílla nequit títubet. SY. Perdoctást probe.
CLIT. At hóc demiror, quí tam facile pótueris
Persuádere illi, quaé solet quos spérnere!
SY. In témpore ad eam uéni, quod rerum ómniumst
Primúm: nam quendam mísere offendi mílitem

108 Co^{n}caluit **D**, *corr* **D**^{2} adsūạ **C** 109 nạegabis **C** 111 accu-ſandū **G** ACCUSANDUSUIDE (*om.* sis) A 112 te istuc **BCD**^{2}**EFP** (te *om.* **D**^{1} *cum* A **G**) ADMONERẸ^{i} A, *corr. rec.* ammonere **B** 113 istic **D**^{1}, ꝉ istuc **D**^{2} isti|c **E** istuc **F** mea res minor *Guyetus et Bentleius* MINORMEARES A *cum rell.* (minor$^{mea\ ref}$ || || || || || || **G**) 114 forte nobis **D** UENERIT A 116 res ẹ̄ **F** NECLECTUMST A neglectui est **BCDEF**^{2}**GP** (neclectui ē **F**^{1}) 117 ISTUṆÇ^{m} A, *corr. rec.* iſtū **G** ẹxora **D** assimulet **B** 118 res iam **CEFP** 119 NECESSỤṢ^{e} A, *corr. rec.* neceſſe. m̄ (*sic*) **G** necesse **BCDEFP** amo te **D** 120. 121 CLIT. Perdocta est probe. At hoc **C**^{1}**F**^{1}**P**, *Syro sua reddunt* **C**^{2}**F**^{2} 121 Ad **BCD**^{1} 124 nam miserum quendam offendi ibi militem **BCDEFP** nam miſerạ^{ū} q,^{uē} dā offendi ibi militem **G**

113. ista minor: Eugraph. in lemm. 114. 115. nam si aliquid aduersi contigerit, tibi uerba sunt praeparata, mihi autem uerbera: Eugraph. in lemm. 115. Donat. in Phorm. I 4, 42 „tibi—huic ‚demum' uerbera." — (Iul. Rufinian.) de schematis lexeos p. 51 Halm. „Tibi — uerbera." 118. iam res: Eugraph. in lemm. 120. Non. p. 182 „Verum illa nequit titubet." 123. Schol. Bemb. in Eun. II 2, 20? „In tempore—o. e. p." — *Cf.* Ausonius in Pittaco 5: Romana sic est uox „uenito in tempore." Vester quoque ille comicus Terentius Rerum omnium primum esse tempus autumat, Ad ‚Antiphilam' quo uenerat seruus ‚Dromo,' Nullo impeditam, temporis seruans uicem. 124. quendam offendi militem: Eugraph. in lemm. —

Eius nóctem orantem: haec árte tractabát uirum,
Vt íllius animum cúpidum inopia incénderet:.
Eadémque ut esset áput te hoc quam gratíssimum.
Sed heús tu, uide sis néquid inprudéns ruas.
Patrém nouisti ad hás res quam sit pérspicax:
Ego te aútem noui quam ésse soleas ínpotens:
Inuérsa uerba, euérsas ceruicés tuas,
Gemitús, screatus, tússis, risus ábstine.
CLIT. Laudábis. SY. Vide sis. CLIT. Tútimet mirábere.
SY. Sed quám cito sunt cónsecutae múlieres!
CLIT. Vbi súnt? cur retines? SY. Iám nunc haec non ést tua.
CLIT. Scio, áput patrem: at nunc ínterim. SY. Nihiló magis.
CLIT. Sine. SY. Nón sinam inquam. CLIT. Quaéso paulispér. SY. Veto.
CLIT. Saltém salutem. SY. Ábeas si sapiás. CLIT. Eo:
Quid istíc? SY. Manebit. CLIT. O hóminem felicem. SY. Ámbula.

125 nocte m;orantem P, *disiunxit* P^2 127 aput G (*cum* A) hoc *om.* C^{1}D^{1}F^{1}P ob hoc BC^{2}D^{2}EF^2 GRATISSIMUM^{est} A, est *add. corr. rec.* gratissima BCDEFGP 128 imprudens B 129 NOUISTI A, UI *induxit corr. rec.* nofti G pspicax suspiciosus D 130 autem te F folef^{a} G 131 tuas$^{t\ suas}$ D, *corr.* D^2 132 genitus^{mi} D, *corr.* D^2 133 tute$^{m\&}$ F TUTEMET A *cum rell.* 135 Γ^{B} Ubi D, *corr.* D^2 RETINESIAM$^{A.}$ A, *corr.* A^1 non est nunc hęc tua D est *om.* G 136 aput G (*cum* A) 137 pauliper^{s} D, *corr.* D^2 138 Saltē *om.* D^1, *add.* D^2 SALUTEM^{are} A, *corr. rec.* salutare (B?) CDEFGP ||abeaf G sapis^{a} D, *corr.* D^2, ⁊ si sapis *idem* D^2 sapis BCEFGP

misere: nimis: Schol. Bembin. — 124. 125. Seru. in Aen. I 657 „quendam offendi ibi militem—uirum." 132. Non. p. 175 „gemitus screatus tussis." 133. Seru. in Aen. IV 606 „tutemet mirabere." 138. Seru. in Aen. XI 354 „abeas si sapis."

E BACCHIS MERETRICES *Z* ANTIPHILA II *Γ* CLINIA ADULESCENS *Δ* SYRUS SERUOS

II 4 BA. Édepol te, mea Antíphila, laudo et fórtunatam iúdico
Íd cum studuisti, ísti formae ut móres consimilés forent:
Mínimeque, ita me dí ament, miror sí te sibi quisque éxpetit.
Nám mihi, quale ingénium haberes, fúit indicio orátio:
Ét cum egomet nunc mécum in animo uítam tuam consídero
Ómniumque adeó uostrarum, uólgus quae ab se ségregant,
Ét uos esse istíus modi et nos nón esse haut mirábilest:
Nam éxpedit bonas ésse uobis: nós, quibuscum est res, nón sinunt:
Quíppe forma inpúlsi nostra nós amatorés colunt:
Haéc ubi imminúta est, illi súom animum alio cónferunt:
Nísi si prospectum ínterea aliquid ést, desertae uíuimus.
Vóbis cum uno sémel ubi aetatem ágere decretúmst uiro:
Cuíus mos maximést consimilis uóstrum, hi se ad uos ádplicant.
Hóc beneficio utríque ab utrisque uéro deuincímini,

II 4 *E* BACCHIS MERETRIX *Φ* ANTIPHILA MVLIER A CLINIA ADOLESC̄ S SYRVS SERVVS **D** (*in quo per hanc scaenam uersus distincti sunt*) BACCHIS MERETRIX ANTIPHILA MVLIER CLINIA CLITIPHO SYRVS ADVLESCENTES .II. SERVVS **P** (**C**?) BACHIS ANTIPHILA CLINIA SYRVS **FG** BACHIS ANTIPH. CLINIA SYRVS SERVVS **E** *Quinque figurae pictae sunt in* **CFP** 2 isti *om.* **DEG** 3 di bene ament **D**¹**G** (dii **D**²) 4 ingeni eū **G** 7 haut **C**¹**DF**¹**P** *cum* A hautd **G** 8 quib' cū ref ēē (ē *supra*) non finunt **G** SIN(UNT) 9 Quipe (p *supra*) **G** impulsi **B** 10 IMMI‸NUTAEST (ta *supra*) A, immutata *effecit corr. rec.* inmutata **BCD**¹**FGP** mutata **D**²**E** SUUM A 11 Nisi prospectum (*om.* si) **BCDEFGP** aliquid est (noƀ *supra*) **D**, *corr.* **D**² aliquid nobis est **BCEFP** 12 (UOB)IS simul **BCDEFGP** 13 UOSTRUM SESEAD (*om.* hi) A hi fe||| **G** applicant **B** 14 (KOC)BENEFICIO de uincemini (i *infra*) **E**

II 4. 2. Arusian. p. 260 „Id cum studuisti ‚is' formae—forent." 8. Non. p. 296 „expedit bonas esse uobis. ‚nobis'—sinunt." 9. Non. p. 250 „Quippe—colunt" (nostri nos). 13. Donat. in Eun. prol. 3 „Cuius—applicant." —

Vt numquam ulla amóri uestro incídere possit cálamitas.
AN. Néscio alias: mé quidem semper scío fecisse sédulo,
Vt ex illius cómmodo meum cómpararem cómmodum. CL. Ah,
Ergó, mea Antiphila, tú nunc sola réducem me in patriám facis:
Nam dum ábs te absum, omnes míhi labores fuére quos cepí leues,
Praetér quam tui caréndum quod erat. SY. Crédo. CL. Syre, uix súffero:
Hocíne me miserum nón licere meó modo ingeniúm frui!
SY. Immo út patrem tuom uídi esse habitum, díu etiam durás dabit.
BA. Quis nam híc adulescens ést, qui intuitur nós? AN. Ah, retine me, óbsecro.
BA. Amábo quid tibí est? AN. Disperii, périi misera. BA. Quíd stupes,
Antíphila? AN. Videon Clíniam an non? BA. Quém uides?
CL. Salue, ánime mi. AN. O mi Clínia, salue. CL. Vt uales?
AN. Saluóm uenisse gaúdeo. CL. Teneóne te,
Antíphila, maxime ánimo exoptatám meo?
SY. Ite íntro: nam uos iándudum exspectát senex.

15 (UTN)UMQUAM uostro **CDP** 16 (*Z.* NESC)IO scio semper **DG** 17 (UT)EX compa[ar]rem **D**, *corr.* D^2 comparem **BCP** |||cōmodū **E** CLI. uah **BCDEFGP**, *ab initio sequentis us.* **DFP** 18 tu ñ ſola **G** me reducem **DG** 19 coepi **P** laueſ **G** 20 sire **E** sufero **E** 20. 21. *Haec credo—frui Clitiphoni assignabat T. Faber* 21 Hoci[c]ne **C**, *corr. rec.* Hoccine **BEF** ingenio **BCDEFGP** 22 TUUMUIDISESSE **A**, S *induxit corr. rec.* [h]abitū **C** 23 intuetur **BDEF²** obſecro o bachiſ **F** 24 *Z.* DISPERII. *E.* PERII **A** perii *om.* (**B**?) **CDEFGP** miser[a]i **E** 25 *In* **FP** *us. exit in* anime mi 26 o mi' clinia **D**, 'expectate *in marg.* D^2 O mi expectate Clinia **BCEFP** (ex[pec]tate **E**) *In* **A** ut uales *continuatur Antiphilae* 27 aduenisse **BCDEF'GP** te aduenisse F^2 TENEONTE **A** 28 exoptatam meo *Faërnus* EXOPTATAMEO **A** *cum* **DF²G** (op *in ras.*, **F²**) expectata meo **BCEP** 29 iam dudum **BCDEFGP**

17. Schol. Bemb.: compararem) constituerem. 19. Non. p. 252 „dum—leues" (fuere *om.*) 19. 20. Arusian. p. 243 „omnes—erant" (fuerunt. coepi).

A CHREMES *B* MENEDEMUS
SENES II

III 1 CH. Lucíscit hoc iam. césso pultare óstium
Vicíni, primum ex me út sciat sibi fílium
Redísse? etsi adulescéntem hoc nolle intéllego.
Verúm cum uideam míserum hunc tam excruciárier
Eius ábitu, celem tam ínsperatum gaúdium,
Cum illí pericli níhil ex indició siet?
Haut fáciam: nam quod pótero adiutabó senem.
Item ut fílium meum amíco atque aequalí suo
Video ínseruire et sócium esse in negótiis,
Nos quóque senes est aéquom senibus óbsequi.

III 1 *A* CHREMES SENEX *B* MENEDEMVS II **D** CHREMES MENEDEMVS / SENES II **P** (**C**?) CHREMES MENEDEM' **E** CREMES MENEDEMVS **G** CREM̃ MENEDEM' **F** 1 Luc[e]iscit **C** Lucescit **DEFGP** Lucessit **B** pul[f]tare **F** hostium **D** 2 E[x]ME **A**, *corr. rec.* ex me *rell.* primo *T. Faber* 3 intelligo **B** 4 excrucier [ari] **D**, *corr.* **D**[2] cruciarier **BCEFP** 5 ABITUCELEM [ut] **A**, ut *add. corr. rec.* abitu ut **D** ĩcſpectũ [at inſperatũ] **G** 6 CUMILLINIKILPERICLI [e] **A**, ei *effecit corr. rec.* nihil pericli **D** nichil pericli **G** 7 Haut **C**[1] **P** (*cum* **A**) adiuuabo, uabo *in ras.*, **D** adiuuabo **BCEFP** 8 Item [a] **D**, *corr.* **D**[2] Ita **CEFGP** 9 ſociũ & in **G**

III 1 1. Schol. Bemb. Luciscit) notandum in hoc uerbo pro E I poni. — Lex. Maii p. 452 Sciendum est quod antiqui dicebant ‚pulto' pro ‚pulso,' unde T. „cesso iam pultare hoc ostium uicini." 6. nihil periculi: Eugraph. in lemm.

ME. Aut égo profecto ingénio egregio ad míserias
Natús sum, aut illut fálsumst, quod uolgo aúdio
Dicí, diem adimere aégritudinem hóminibus:
Nam míhi quidem cottídie augescít magis
De fílio aegritúdo, et quanto diútius
Abést, magis cupio tánto et magis desídero.
CH. Sed ípsum foras egréssum uideo: ibo, ádloquar.
Menedéme, salue: núntium adportó tibi,
Cuius máxime te fíeri participém cupis.
ME. Numquíd nam de gnató meo audistí, Chremes?
CH. Valet átque uiuit. ME. V́bi namst quaeso? CH. Aput mé domi.
ME. Meus gnátus? CH. Sic est. ME. Vénit? CH. Certe. ME. Clínia
Meus uénit? CH. Dixi. ME. Eámus: duc me ad eum, óbsecro.
CH. Non uólt te scire sé redisse etiam, ét tuom
Conspéctum fugitat: própter peccatum hóc timet,
Ne túa duritia antíqua illa etiam adaúcta sit.
ME. Non tu ílli dixti ut éssem? CH. Non. ME. Quam obrém, Chremes?

11 EGREGI$\overset{e}{\text{Ọ}}$ A, *corr. rec.* egregie **BCDEFGP** miseriam, a *in ras.*, **D** miseriam **BCEFP** 14 quidem *om.* **BCEFP** cotidie **BCDEFGP** magis augescit **B** 15 et *om.* **BCF**^{1}**P** 16 et *om.* **G** $\overset{\text{t magis}}{\text{tanto}}$ desidero **D**, *corr.* **D**^{2} 17 adibo atq; alloquar **D** adibo atq; alloquor **G** alloquar **B** 18 apporto **B** aporto **D** 19 $\overset{\text{te}}{\text{MAXIMEṬẸ}}$ A, te *transposuit corr. rec.* 20 gnato, n *in ras.*, **F** AUDIUISTI A CKREME A *cum rell.* 21 ubinamſt **G** (*cum* A) aput me domi eſt **G** aput me $\overset{\text{hic}}{\text{domi}}$ ẹṣṭ **D**, hic *add.* **D**^{2} hic apud **BCEFP** 22 $\overset{\text{t sic}}{\text{ita}}$ est **D**, *corr.* **D**^{2} ita ē **G** $\overset{\text{t}}{\text{cer||e}}$ **G** 23 dixi **D**^{1}, t dixti **D**^{2} 24 $\overset{\text{u}}{\text{uọlt}}$ **D** TUUM A 25 peccatum tum hoc **BCDEFGP** 26 illa antiqua **CEFP** & iā *om.* **D**^{1}, *add.* **D**^{2} $\overset{\text{c}}{\text{adauta}}$ **G** $\overset{\text{u}}{\text{a||dacta}}$ **P**, *corr. rec.* siet **BCDEFGP** 27 NONTUI$\overset{\text{e}}{\text{ḶḶ}}$IDIXISTI A, ei *effecit corr. rec.* Non tu ei dixti **D**^{1}**G** Non tu ei dixisti **BCD**^{2}**EFP** CKREM(||) A, *ut terminatiọ euanuerit* Chreme **BCDEFP** *In* **G** *tota uox obliterata est*

20. audisti : Eugraph. 27. Num tu ei dixti : Eugraph.

CH. Quia péssume istuc ín te atque in illum cónsulis,
Si té tam leni et uícto esse animo osténderis.
ME. Non póssum: satis iam, sátis pater durús fui. CH. Ah,
Veheméns in utramque pártem, Menedeme, és nimis,
Aut lárgitate nímia aut parsimónia.
In eándem fraudem ex hác re atque ex illa íncides.
Primum ólim potius quám paterere fílium
Comnmétare ad muliérculam, quae paúlulo
Tum erát contenta cuíque erant grata ómnia,
Protérruisti hinc. éa coacta ingrátiis
Postílla coepit uíctum uolgo quaérere.
Nunc cúm sine magno intértrimento nón potest
Habéri, quiduis dáre cupis. nam ut tú scias,
Quam ea núnc instructa púlchre ad perniciém siet,
Primúm iam ancillas sécum adduxit plús decem,
Onerátas ueste atque aúro: satrapes sí siet
Amátor, numquam súfferre eius sumptús queat:
Nedúm tu possis. ME. Éstne ea intus? CH. Sít rogas?
Sensí: nam unam eï cénam atque eius cómitibus
Dedí: quod si iterum míhi sit danda, actúm siet.

29 ESSEANIMO A^1, *quo eraso* animo esse *corr. rec. cum* **CFP** OSTENDERES A 31 Vehe mes **G** 33 eadē **G** exac **G** incidis **G** 35 commetare *Schol. Bembin. et Bentleius* COMMEARE A *cum rell.* (comeare **E**) *In* **FP** *us. exit in* erat 36 conteta **F** 37 Perterruisti *ex* Proterruisti P^2 INGRATIIS A, I *induxit corr. rec.* ingratiis C^1**P** ingratis **B**C^2**DEF** ingrat' **G** 40 & tu **E** 41 pulche ad pniē **G**, *corr.* G^2 43 UETE A, *corr. rec.* ueste auro **D** satrapas **D** 44 quaeat **BC** 46 NAM A, q. *add. corr. rec.* unam **F** ce **C**, *corr. rec.* 47 danna **G**

28. Arusian. p. 219 Consulit in illum. T. H. „Quia pessime isthac in re (*Guelf.* — istac in te *Cod. Maii*) atque illum consulis" (consulit *Guelf.*). 35. Schol. Bemb.: Commeare ads?—uenire. legitur [etiam] „commetare" q.. uenit [ab eo quod est?] ‚commeare.' nam [illud commet]are frequentatiuum est —. 37. Schol. Bemb.: „Ingratis" id est contra uoluntatem et est aduerbium. 43. satrapes siet: Eugraph. in lemm. 45—47. Donat. in Ad. I 2, 59 „sit rogas—Dedi." 46. Non. p. 278 „namque iei unam caenam atque eius comitibus Dedi."

Nam ut ália omittam, pýtisando módo mihi
Quid uíni absumsit 'síc hoc,' dicens 'ásperum,
Pater, hóc est: aliut lénius sodés uide':
Reléui dolia ómnia, omnes sérias:
Omnís sollicitos hábui*t*: atque haec úna nox.
Quid té futurum cénses, quem adsidue éxedent?
Sic mé di amabunt, út me tuarum míseritumst,
Menedéme, fortunárum. ME. Faciat quídlubet:
Sumát consumat pérdat, decretúmst pati,
Dum illúm modo habeam mécum. CH. Si certúmst tibi
Sic fácere, illut permágni re ferre árbitror,
Vt né scientem séntiat te id síbi dare.
ME. Quid fáciam? CH. Quiduis pótius quam quod cógitas:
Per álium quemuis út des: falli té sinas
Tech*i*nís per seruolum: étsi subsensi íd quoque,
Illós ibi esse, id ágere inter se clánculum.

48 PYTISANDO A, s *add. corr. rec.* pytissando **D G** pitissando **E** pythissando **B C F P** 49 adsumpsit **E F** assumpsit **B** absumpsit **D G P** absump||sit **C** 50 ALIUS A, *corr.* A^1 51 omnis D^2F^1**P** 52 omnis **B** D^2EF^1**P** sollicitatos **E** habuit *Bentleius* HABUI A *cum rell.* 53 de te **G** exedent *corr. rec.* **F** *in litura* 54 SICME A, *corr. rec.* Ita me **D G** di **D**, *corr.* D^2 & me **E** metuar um misertum, um misertum *in ras. a corr. rec.*, **F** MISERIATUMST A 55 faciet **E** faciet **F**, *corr.* F^2 quodlibet **B C E** F^2 **P** 57 dū modo illū **D** 58 FACERET A, T *deleuit* A^1 59 se tibi dare **G**, id *add.* G^2 61 quam te **E** finas **G**, *corr.* G^2 62 Techinis *Ritschelius* TECKNIS A *cum* **B C** D^2EF^1**G P** thegnis D^1 tegnis F^2 SERUOM A, *corr. rec.* 63 Illos ī esse **D** ibi *ex* ubi **F** Illos in eā causam ut te fallant ibi **B** clanculum **E**

48. Lex. Maii p. 456 ‚potisso' ‚frequenter potare': quod tamen antiqui dicebant ‚pitisso.' T. in t. c. „quantum uini mihi pitissando absumpsit." — pytissando: Eugraph. — (Diomed. p. 422 Pro hac (Z) ... nonnulli duas S ponere solebant.. item ... „pytissare" et cetera huius usum ueterem declarabant). 49. 50. Non. p. 244 „asperum Pater hoc est. aliud sodes para." 51. Diomed. p. 370 lino liui. relino reliui. T. „reliui dolia omnia." — reliui: Eugraph. — Prob. Cathol. p. 34 „releui dolia omnia." — Priscian. I p. 529 lini liui: uel magis differentiae causa ad nomen Liui ‚leui.' T. in H. „releui—serias." — Porphyr. in Hor. C. I 20, 2 „Releui—serias" (omnia *om.*). — Lex. Maii p. 301. „Releui omnia dolia omnes serias." — Ib. p. 321 „Releui omnia dolia mea et omnes serias meas." 52. habui: Eugraph. 57. quod lubet: Eugraph.

Syrus cum íllo uestro cónsusurrant, cónferunt
Consília ad adulescéntes: et tibi pérdere
Taléntum hoc pacto sátius est quam illó minam.
Non núnc pecunia ágitur, sed illud quó modo
Minimó periclo id démus adulescéntulo.
Nam sí semel tuom ánimum ille intelléxerit,
Prius próditurum té tuam uitam ét prius
Pecúniam omnem, quam ábs te amittas fílium: hui,
Quantám fenestram ad néquitiem pateféceris,
Tibi aútem porro ut nón sit suaue uíuere!
Nam déteriores ómnes sumus licéntia.
Quod cuíque cumque incíderit in mentém, uolet,
Neque íd putabit práuom an rectum sít: petet.
Tu rém perire et ípsum non poterís pati.
Dare dénegaris: íbit ad illut ílico,
Quo máxume aput te sé ualere séntiet:

64 CONSUSURRAṆT **A**, N *induxit corr. rec.* consusurra||t **P** consusurrat **EF^{2}G** c̄ferant **G** 65 ẠḌ **A**, *induxit corr. rec.* ad *om.* **BCDEFGP** 66 est *om.* **P** 67 de pecunia (**B**?) **CDEFGP** (peccunia **C**) ſ' **G** 68 PERI^{u}CLO **A**, u *add. corr. rec.* ^{id}demus **D** iddenſ **G** 69 TUUM **A** intellexerit ille **D** 70 ꝓditurum *ex* ꝓditurum **D^2** 71 Pecuniā **E** amictas **D** 72 Quantam ei fenestram *Bentleius* ueneſtrā **G** NEQUITI^{a}ẸM **A**, *corr. rec.* nequitiam **BCDEFGP** 73 suaue sit **D** 74 sumus omnes **D** *In* **F** *post* licentia *haec illapsa sunt* dum ea licet operari quę uolum' nullo impediente. deterioreſ efficimur. 75. 76. *Versus suspecti Bentleius* 75 QUODCUIQUECỤṂINCIDERIT **A**, CUM *induxit corr. rec.* Quod $^{cūq:}$cuiq; **D** Qđ cuiq, in ^{inciderit}m̄tē **G** Quod cuiq. cum|| **E**, ✝ cuicunq; *corr. rec. in marg.* 76 PUTAUIT **A** puta$^{t\ bit}$uit **E**, *corr. rec.* prauumne **B**? ^{aut}an **F**, *corr. rec.* S^{e}IT **A**, e *add. corr. rec.* s^{e}it **D**, *corr.* **D^2** ſi& **G** quod petet **BCD^{2}EF^{2}GP** (quod *om.* **F^{1}P^1** *cum* **A** petat **D^1**) 77 et illum **BCDEFP** (ipsum **G** cum **A**) 78 denegaueris **D** denegab̄ **G** illūḍ **C**, *corr.* **C^2** illum **BDEFGP** illico **D** 79 Qui maxime **BCE^{1}FP** (quę *corr. rec.* **E**) Qui maxume **DG**

67. de pecunia agitur: Eugraph. in lemm. 67. 68. Donat. in Andr. III 3, 28 et Seru. in Ecl. 6, 57 „quo modo—adulescentulo." 74. Acron in Horat. C. I 19, 1 „Nam—licentia." 75. 76. *agnoscit schol. Bemb.* 77. ipsum: Eugraph. in lemm. 78. illud: Eugraph. in lemm.

Abitúrum se aps te esse ílico minábitur.
ME. Vidére uera atque íta uti res est dícere.
CH. Somnum hércle ego hac nocte óculis non uidí meis,
Dum id quaéro, tibi qui fílium restítuerem.
ME. Cedo déxtram: porro té idem oro ut faciás, Chremes.
CH. Parátus sum. ME. Scin quíd nunc facere té uolo?
CH. Dic. ME. Quód sensisti illós me incipere fállere,
Id út maturent fácere: cupio illí dare
Quod uólt, cupio ipsum iám uidere. CH. Operám dabo.
Paulúm negoti mihi ópstat: Simus ét Crito
Vicíni nostri hinc ámbigunt de fínibus:
Me cépere arbitrum: íbo [ac] dicam, ut díxeram
Operám daturum me, hódie non posse eís dare.
Contínuo hic ad*sum*. ME. Ita quaéso. — di uostrám fidem!
Ita cónparatam esse hóminum naturam ómnium,
Aliéna ut melius uídeant et diiúdicent
Quam súa? an eo fit, quía re in nostra aut gaúdio

80 se *om.* **G** illico **D** minitabitur **BCDEFGP** 81 UERA^{um} A, *corr. rec.* uerum **BCDEFGP** ut| **D** ut **BCEFP** 82 SOMNIUM A, I *deleuit corr. rec., ut uidetur* ac nocte **G** 83 restitueri̅ **D** 84 dexterā **G** oro idem **BCDEFGP** CKREME **ABCEFGP** creme **D** 85 TEFACERE A *cum* **D** 86 me incipere uelle fallere **D** me uelle facere **G** 87 *in* **C** *suppletus est in ima pagina* uti **G** 88 illū D^1, ✝ ipsū D^2 *Post u.* 88 *in omnibus libris sunt us.* 100—102 : *quos in suam sedem reduxit Bentleius* 89 Paululū **G** Paulum hoc **BCDEFP** NEGOTII A mihi— nostri *habet* D^2 *in marg.* 90 KINC A, N *induxit corr. rec.* hic **BCDEFGP** 91 coepere **F** IBOACDICAM A *cum rell.* (ibi^{o} **F**, *corr.* F^2) 92 IIS A eis D^1 ·is **CP** his BD^2EFG (h *in ras.* **F**) 93 Con|||||||||||||tino **F** ADERO A *cum rell.* (ader|o **G**) adsum *Bentleius* di^{i} **P** 94 Itan **BDP** Itane **G** CONPARATUM^{a} A, *corr. rec.* NATURAM A, M *induxit corr. rec.* 95 iudicent **BCDEFP** (diiudicent **G** *cum* A) *In* **FP** *us. exit in* quam sua 96 eohofit **G** INRENOSTRA A *cum* **DEGP**

81. uerum : Eugraph. — Schol. Bemb. : uera : utilia. 93. hic ambigunt: Eugraph. in lemm. 94. Lactant. Instit. III 4, 7 Nemo potest de se recte iudicare quod nobilis poëta testatur „ita enim comparatam esse hominum naturam omnium Aliena ut melius uideant et diiudicent Quam sua." 94. itan : Eugraph. in lemm.

Sumus praépediti nímio aut aegritúdine?
Hic míhi nunc quanto plús sapit quam egomét mihi! —
CH. Dissólui me, otiósus operam ut tíbi darem.
Syrus ést prehendendus átque adhortandús mihi.
A mé nescio quis éxit: concede hínc domum,
Ne nós*met* inter nós congruere séntiant.

B SYRUS *A* CHREMES
SERUOS SENEX

III 2 SY. Hac íllac circumcúrsa: inueniundum és tamen,
Argéntum: intendenda ín senem est fallácia.
CH. Num mé fefellit hósce id struere? uídelicet,
Ille Clíniai séruos tardiúsculus est:
Idcírco huic nostro tráditast prouíncia.
SY. Quis hic lóquitur? perii. núm nam haec audiuít? CH. Syre.
SY. Hem.
CH. Quid tu ístic? SY. Recte. equidém te demirór, Chremes,
Tam máne, qui heri tántum biberis. CH. Níhil nimis.

97 PRAEDITI A $\overset{pe}{\bar{p}}$: diti **E** 98 nunc *om.* **D**[1], *add.* **D**[2] 99 oti||||us **P** 100 PREKENDUS A apphend̄ **G** adprehendendus **CFP** apprehendendus **BDE** adortandus **G** 101 domū hic **D** 102 nosmet *Harius* NOS A *cum rell.* fantiant **G**

III 2 *E* SIRVS *A* CREMES **D** SYRVS CHREMES SERVVS SENEX **PC** SYRVS CHREMES **G** SYRVS CREMES **F** *In* **E** *nomina euanida sunt* 1 inueniendum es *Bentleius* INUENIUNDUMST A inueniundum est **BCFP** inueniundum tamen est **E** īueniēdū $\overset{est}{:}$ **D** inueniundūſt|| || Argentū **G** 2 in senē fallacia ē **D** 3 N̄|| **G** KOSCEINSTRUERE A inſtruere **G** instruere **D** 4 Illae **P** Cliniai *Bentleius* CLINIAE A *cum rell.* 6 sire **D** B. K(EM) A 7 RECTEEQUIDEMSEDTEMIRORCKEME, *ut littera finalis excidisse possit,* A recte equidem te demiror Chreme *rell., nisi quod* quidē **E** ||te **D** $\overset{te}{\text{rec}}$ $\overset{sed}{\text{equidem}}$ te **P** 8 $\overset{n}{\text{marie}}$ **G**

99. ocius: Eugraph. in lemm. 100. Schol. Bemb.: prehendendus: deest ‚ad,' sed ideo praetermisit quia dicturus erat „adhortandus." 102. Arusian. p. 221 Congruunt illi inter se. T. H. „Ne nos inter nos congruere sentiant."

III 2. 3. hosce id struere: Eugraphius. 3. 4. Claud. Sac. p. 23 „uidelicet Ille seruus Cliniae." 5. Eugraph. in IV 5, 11 „huic—prouincia."

SY. ‘Nihil’ nárras? uisa uérost, quod dicí solet,
Aquilaé senectus. CH. Héia. SY. Mulier cómmoda et
Facéta haec meretrix. CH. Sáne. SY. Idem uisa ést tibi?
Et quidem hércle forma lúculenta. CH. Síc satis.
SY. Ita nón ut olim, séd uti nunc, sané bona:
Miniméque miror, Clínia hanc si déperit:
Sed habét patrem quendam áuidum, miserum atque áridum
Vicínum hunc: nostin? át quasi is non dítiis
Abúndet, gnatus eíus profugit ínopia.
Scis ésse factum ut díco? CH. Quid ego ní sciam?
Hominém pistrino dígnum. SY. Quem? CH. Istunc séruolum
Dico ádulescentis, SY. Sýre, tibi timuí male.
CH. qui pássus est id fíeri. SY. Quid facerét? CH. Rogas?
Aliquíd reperiret, fíngeret fallácias,
Vnde ésset adulescénti, amicae quód daret,
Atque húnc difficilem inuítum seruarét senem.
SY. Garrís. CH. Haec facta ab íllo oportebát, Syre.

9 uisa est uero **DG** uero in te est **E** 10 commoda mihi & **D** (et *om.* **F**?) 11 Faceta, cet *a corr.*, **D** haec est meretrix **BCDEFGP** A. sane idem uisa est tibi (mihi *supra*) **D**, *corr.* **D²** CHR. sane idem uisa est mihi **BCEFGP** (m (i) *inter lineas* **G**) 12 SYR. Et quidem **BCDEFGP** forma *ex* formo **P** 13 f' **G** 15 quendā || hominē, hominē *in ras. a corr.*, **D** quendā hominē **G** miserum | Acriaridum **D** misere *Bothius* AR(IDUM) **A** 16 NOUISTIN **A** nouisti **B**? ATQUI̧SIIS **A**, *alteram* I (*siue fuit* T) *induxit corr. rec.* ad quid siis **C** at qui || si is **P** adqui (t) si is **F** atqui si is **B** aut qui ||| is **E** quasi *in ras.* **D** DIUITIIS **A** *cum rell.* (diutius **E¹**) 17 Habundet **B** natus **FP** n||tus (a) **E** 18 Quid ego ni sciam *Palmerius* QUIDEGONESCIAM **A** *cum rell.* 19 pristino (r) **B** p||istino (r) **P** ISTUNC (m) **A**, *corr. rec.* istum **BCDEFGP** seruolum (u) **D** 21 rogitas **E** 22 REPPERIRET **ABCEFP** 23 Inde (u) **F** AMICAEADULESCENTI **A** 24 inuictum **D** senem *ex* semen, *ut uidetur,* **P** 25 *In* **A** *Syri notam praefixit corr. rec.*, A. *inter lineas add. m. pr.* oportebant **BCDEFGP** (oporebant (t) **C**, *corr.* **C²**)

9. 10. Hieron. in Michaeam p. 447 uol. VI. Vall.: Comicus in H. „uisa est“ inquit „uere quod—senectus.“ 10. Auson. Profess. 4, 22 „Aquilae senectus.“ 14. Arusian. p. 226 „Clinia—deperit.“ 16. at quasi is: Eugraph. in lemm. 18. quid ego nesciam: Eugraph. in lemm. 20. Donat. in Andr.

SY. Eho quaéso laudas, quí eros fallunt? CH. Ín loco
Ego uéro laudo. SY. Récte sane. CH. Quíppe qui
Magnárum saepe id rémedium aegritúdinumst:
Huic iám mansisset únicus gnatús domi.
SY. Iocón an serio íllaec dicat néscio,
Nisi míhi quidem addit ánimum, quo lubeát magis.
CH. Et núnc quid exspectát, Syre? an dum hic dénuo
Abeát, cum tolerare íllius sumptus nón queat?
Nonne ád senem aliquam fábricam fingit? SY. Stólidus est.
CH. Ad te ádiutare opórtet adulescéntuli
Causá. SY. Facile equidem fácere possum, sí iubes:
Etením quo pacto id fíeri soleat, cálleo.
CH. Tanto hércle melior. SY. Nón est mentirí meum.
CH. Fac érgo. SY. At heus tu, fácito dum eadem haec mémineris,
Siquíd huius simile fórte aliquando euénerit,
Vt súnt humana, túos ut faciat fílius.
CH. Non úsus ueniet, spéro. SY. Spero hercle égo quoque.
Neque eó nunc dico, quó quicquam illum sénserim:
Sed síquid, nequid: quaé sit eius aetás, uides:

26 Eho — 28 egritudinū est *in ima pagina supplet* **D** 26 eras **D** ⁝eros **F** heros **E** 26. 27 ego ũo laudo in loco **D** 28 id *inter lineas* **D**, *erasum in* **E** 29 Huic iam *Guyetus et Bentleius* IAMKUIC A *cum rell., nisi quod* Iā pmū huic **G** 30 ||ocon anſeri **G** illa ec **P** illaᵗ ec **F**, *corr.* **F²** ille haec *Bentleius* 32 KIC A hinc *rell.* 33 QUAM A, cum *effecit corr. rec.* quaeat **C** 34 fing& **E** figit **F** 35 At||, t *in ras.*, **P** adiutare **F**, *corr.* **F²** ADULESCENTIs A, s *add. corr. rec.* 39 facito dū **G**, *corr.* **G²** 40 SIQUOD A, *corr. rec.* hus **P** simile *inter lineas* **D** 41 TUUS A 43 quod **BCDEFGP** 44 nequit **BCDEFGP** (At Siqd neqd. ı. ſiue aliqd ſiue nihil facias & ſit neqd quaſi non aliqd: *Schol.* **D** *in marg.*)

I 3, 5. Porphyr. in Hor. Epod. 1, 19 „Syre—male.“ 26. 27. Schol. Bemb. in Eun. III 2, 20? „in loco—laudo.“ 35. Lex. Maii p. 53 „At—Causa.“ 38. Cf. illud Lucilianum ap. Lactant. Inst. VI 18, 6 „Homini amico et familiari non est mentiri meum.“

Et ne égo te, si usus uéniat, magnificé, Chremes,
Tractáre possim. CH. De ístoc, cum usus uénerit,
Vidébimus quid ópus sit: nunc istúc age.
SY. Numquám commodius úmquam erum audiuí loqui,
Nec cúm male facere créderem mihi inpúnius
Licére. quis nam a nóbis egreditúr foras?

III 3

A CHREMES SENEX *Γ* CLITIPHO ADULESCENS *B* SYRUS SERUOS

CH. Quíd istuc quaeso? quí istic mos est, Clítipho? itane fieri oportet?
CL. Quíd ego feci? CH. Vídin ego te módo manum in sinum huíc meretrici
Ínserere? SY. Acta haec rés est: perii. CL. Mén? CH. His oculis, né nega.
Facis ádeo indigne iniúriam illi, quí non abstineás manum:
Nam istaéc quidem contumélia est,

45 EUENIAT A CKREME A *cum rell.* 46 histoc E cū (t tū) D, *corr.* D^2 é uenerit D 47 QUIDOPUSSIT A, facto *add. corr. rec.* qd : siet (qd opus) D, *corr.* D^2 quod EF^2 fiet ñ iſtuc G ago (e) E, *corr.* E^2 48 COMMODIUS (mihi) A, mihi *add. corr. rec.* 49 male facere *Muretus* MALEFACEREM A *cum rell.* 50 Lecere G quisnam a nobis, nam a nob *in ras.*, D
III 3 *A* CHREMES SENEX *B* SYRVS SERVVS *Γ* CLITIPHO ADOLESC̄ D CHREMES SENEX CLITIPHO ADVLESCENS SYRVS SERVVS P (C?) CREMES CLITIPHO SYRVS EF CREMES CLIPHO (*sic*) SYRVS G 1 QUIDISTIC A, D *induxit corr. rec.* quis istic BCE^2F^1P quid istic E^1F^2 ita (ne) G o||portet D 2 ergo G modo *om.* P 3 INGERERE (s) A, *corr. rec.* Inserere *rell.* acta (haec) res C MEN (e) A, *corr. rec.* mene *rell.* KIS (ce) A, ce *add. corr. rec.* hisce *rell.* (isce (h) E) 4. 5 *unum uersum faciunt in* P : 6. *in* FP *exit in* amicam 4 iniuriā |||||||||| illi E 5 ista BCDEFP (istec G *cum* A) contumeliast (e) D

49. malefacerem : Eugraph. in lemm.
III 3. 2. Iul. Rufinian. p. 44 Halm. „non ego te uidi manum." 5. Eugraphius : istae quidem contumeliae : . . . adiecit contumeliae sunt. 5. 6. Lex. Maii p. 541 Subagito. subtrahere. unde T. „ista quidem contumelia est amicum ad te recipere et eius amicam subagitare." — Id. p. 28 Subagito

Hóminem amicum récipere ad te atque eíus amicam súbigitare.
Vél here in uino quam ínmodestus fuísti, SY. Factum. CH. quám molestus!
Vt equidem, ita me dí ament, metui, quíd futurum dénique esset!
Nóui ego amantis: ánimum aduortunt gráuiter quae non cénseas.
CL. Ad míhi fides aput húnc est, nihil me istíus facturúm, pater.
CH. Ésto: ad certe cóncedas hinc áliquo ab ore eorum áliquantisper.
Múlta fert libído: ea facere próhibet tua praeséntia.
Dé me facio cóniecturam: némost meorum amícorum hodie,
Apút quem expromere ómnia mea occúlta, Clitipho, aúdeam.
Aput álium prohibet dígnitas, aput álium ipsius factí pudet,
Ne inéptus, ne protéruos uidear: quód illum facere crédito.
Sed nóstrum est intellégere, ut cumque atque úbi cumque opus sit óbsequi.
SY. Quíd iste narrat! CL. Périi. SY. Clitipho, haéc ego praecipió tibi?

6 eius amicum (t cam) F, *corr.* F[2] subagitare *ex* subigitare *corr. rec.* F 7 KERE (i) A, *corr. rec.* heri BCDEFGP immolest' (d) E, *corr. rec.* ||||fuisti P factū (est) D, est *add.* D[2] MO(LESTUS) 8 ||equidem F qd *ex* qđ *corr. rec.* E facturum (t fut) F, *corr.* F[2] ESSE (t) A, *corr. rec.* 9 ergo B amantis. animum *Palmerius* AMANTIUMANIMUM (os) A, *corr. rec.* amantium animum BCDEFGP aduortunt CDFGP CE(NSEAS) 10 aput F[1] (*cum* A) pat̄ *inter lineas* D 11 ad CP (*cum* A) ac certe D[1]G, *t* at D[2] ut concedas BC ||||||||concedas P hinc *om.* ABCEFP ut hinc concedas *Bentleius* 12 et (t ea) F, *corr.* F[2] prohibet facere BCFP 13 EGODEME A *cum rell.* (Ego bene E[1]) NEMOST (e) A, *corr. rec.* nemo eſt, eſt *in ras.*, G 15 alium alium C aliū̆d G facti piget BCEFP 16 UIDEARE A, E *induxit corr. rec.* 17 Si nr̄u ē G intelligere B intellere (ge) P, *corr.* P[2] OB(SEQUI) 18 istic BCDEFGP

quod et subigito dicitur. .i. subducere. T. in c. „haec (*ut supra*)—subigitare." 6. Acron in Hor. Serm. I 2, 35 „subagitare," ut habemus in T. 9. Eugraphius: Noui ego amantium animos: aduertunt." 10. Donat in Eun. I 2, 122 „nihil—pater." 13. Ego de me facio: Eugraph. in lemm. 15. pudet: Eugraphius.

Hóminis frugi et témperantis fúnctu's officiúm. CL. Tace sodes.
SY. Récte sane. CL. Sýre, pudet me. SY. Crédo: neque id iniúria: quin
Míhi molestumst. CL. Pérdis hercle. SY. Vérum dico quód uidetur.
CL. Nón accedam ad íllos? CH. Eho quaeso, úna accedundi uia est?
SY. Áctumst: hic prius se índicarit quám ego argentum effécero.
Chremés, uin tu homini stúlto mihi auscultáre? CH. Quid faciám? SY. Iube hunc
Abíre hinc aliquo. CL. Quó ego hinc abeam? SY. Quó lubet: da illís locum:
Abi deámbulatum? CL. Deámbulatum? quó? SY. Vah, quasi desít locus.
Abi sáne istac, istórsum, quouis. CH. Récte dicit, cénseo.

19 FUNCTUS (*om.* es) A *cum* **BCDEFP** (functus, un *in ras.*, **D**) functuſ **G** officium, um *in ras.*, **P** 20 *Haec* Syre, pudet me *Clitiphoni dat* A, *rell assignant Chremeti* o ſyre **G** y fire **F**, *corr.* **F**² i inuria **D** *In* **AFP** QUIN *sequentem uersum incipit* 21 Γ. PER||ISKERCLE A: *post* R *fenestra est quae* D *litterae formam habet: nec non schol. superscripsit* occidiſ CL. pergin hercle **BCDEFGP** (h ercle **G**) CL. pergin? SY. hercle uerum *Lolgii liber et Bentleius* o QUID A, *corr. rec.* 22 E NON A, E *add. corr. ant.* ñ ||ic accedam **G** Nonne **BCDEFP** UNACCEDUNDI A una accedendi *rell.* 23 ACTUMSTSIKIC A, SI *induxit corr. rec.* u indicarit **E**, *corr.* **E**² indicauerit **G** effero **BCD**²**EFGP** offero **D**¹ 24 CKREME **ABCDEP** creme **FG** AUSCULTARI A auxultare **E** A. QUID A 24. 25 *In* **D** *hae turbae sunt* Vin tu homini Biube hunc stulto auscutare? abire hinc aliquo A quid faciā? *Tum* Γ Quo ego hinc mihi ||abeam *in ras. a corr. sunt*, *idemque* quo lubet—*u.* 26 quo *in ima pagina suppleuit* 25 re ABIKINC A, *corr. rec.* Ab|||t hinc **G** ego n hic **F** hic habeā **G** LUBEAT A, A *expunxit* A¹ illiuſ **G** isto|| ||sū **D** istrorsum **F** *In* **FP** *us.* 27. 28. 29 *duo faciunt: prior exit in* Syre

24. auscultare mihi: Eugraph. in lemm.

CL. Dí te eradicént, Syre, qui me hinc éxtrudís. SY. At tú tibi istas
Pósthac comprimitó manus.
Cénsen uero? quíd illum porro crédas facturúm, Chremes,
Nísi eum, quantum tíbi opis di dant, séruas castigás mones?
CH. Égo istuc curabo. SY. Átqui nunc, ere, tíbi istic adseruándus est.
CH. Fíet. SY. Si sapiás: nam mihi iam mínus minusque optémperat.
CH. Quíd tu? ecquid de illó quod dudum técum egi egistí, Syre, aut
Répperisti, tíbi quod placeat án non? SY. De fallácia
Dícis? est: inuéni nuper quándam. CH. Frugi es. cédo quid est?
SY. Dícam, uerum ut áliut ex alio íncidit. CH. Quid nám, Syre?
SY. Péssima haec est méretrix. CH. Ita uidétur. SY. Immo sí scias:
Váh, uide quod incéptet facinus. fuít quaedam anus Corínthia

28. 29 DETEERADICENTSYREQUIMEKINCEXTRUDIS. B. ATTUPOLTIBIISTAS || POSTKACCOMPRIMITOMANUS A Syre *om.* B? istinc BCD²EFP (hinc D¹G *cum* A) extrudas CP¹ (extrudis P² *cum rell.*) pol *om.* BCDEFGP *Vs.* 28. 29 *praeeunte Bentleio ita constituit Fleckeisenus*

CL. Di te éradicent, quí me hinc extrudís, Syre.
SY. At tú pol tibi istas pósthac comprimitó manus.

29 post hac D postac (h) E, *corr. rec.* conprimito BFP 30 porrao G credis BCDEFGP CKREME A *cum rell., nisi quod* chrume G, *ut uidetur* 31 (NISI)EUM ||nisi E di (i) E, *corr. rec.* dent BC?D²EFGP *A u.* 32 *in* F *noua scaena incipit: picti sunt* CREMES SYRV 32 (A. EG)O atq: ere (atqui nūc) tibi F, *corr.* F² atque (i) P, *corr.* P² istic om. BCDEFGP 33 (A. FI)ET ſapiſ G 34 ec. (t ecce) quid E, *corr. schol.* EGI EGISTI A, EGI *induxit corr. rec.* egistin BCDEFG a|| (ut) E 35 Reperisti G quid placeat (placet) D, *corr.* D² ANNONDUMETIAM A *cum rell.* an non *Guyetus* 36 quandam nuper BCDEFGP fruges (i) D quid id est BCD²EFGP (id *om.* D¹ *cum* A) 37 aliud (t um) F, *corr.* F² alia (o) D 38 Peſſima (u) G, *corr.* G² 39 UAKUIDEO QUID A ||||uide quod G Hoc uide quod D, Hoc *in ras. a* D² Hoc uide quod BCEFP inceptat G

31. Non. p. 251 „seruas castigas mones." 32. atque: Eugraph. in lemm. 39. Donat. in Phorm. I 4, 48. in Ad. II 2, 29. Eugraphius: „uide quod inceptet facinus."

Híc: huic drach*u*marum haéc argenti mílle dederat mútuom.
CH. Quíd tum? SY. Ea mortuást: reliquit fíliam adulescéntulam.
Éa relicta huic árraboni est pro íllo argento. CH. Intéllego.
SY. Hánc secum huc addúxit, ea quae est núnc aput uxorém tuam.
CH. Quíd tum? SY. Cliniam órat, sibi uti id núnc det: illam illí tamen
Póst daturam: mílle nummum póscit. CH. Et poscít quidem? SY. Hui,
Dúbium id est? ego síc putaui... CH. Quíd nunc facere cógitas?
SY. Égone? ad Menedemum íbo: dicam hanc ésse captam ex Cária,
Dítem et nobilém: si redimat, mágnum inesse in eá lucrum.
CH. Érras. SY. Quid ita? CH. Pró Menedemo núnc tibi ego respóndeo
'Nón emo': quid ágis? SY. Optata lóquere. CH. Qui? SY. Non ést opus.

39. 40 *in* **D** *sic scripti sunt* facin||us; hic huic drachma |||||| argenti | hęc Mille dederat mutuū. ꝯ fuit quedā anus anus corinthia (drachma |||||| *corr.*, hęc *add.* **D**^{2}) 40 Hic *om.* **A** DRACKMARUM **ACEF**^{1}**P** dragmarum **BF**^{2}**G** argenti haec **CEFP** MUTUUM **A** 41 ea *om.* **A**^{1}, *add. corr. rec.* MORUAST **A** reliqd **G** adul fentulū **F** 42 ARRABOEST **A**, *corr. rec.* intelligo **B** 43 (B. K)ANC EAQUAEEST **ABCFG** eaque est **DEP** aput **G** (*cum* **A**) ad uxorem **BCD**^{2}**EFP** (apud **D**^{1}) tuam ingressa **E** 44 (A. Q)UID Clinia *ex* Cliniam **CFP** Clinia **BDEG** id *om.* **AD**^{1}**G** det||||| **D** n͞c illa. (*om.* det) **G** 45 (PO)ST daturum **BEF**^{2} daturam, a *in ras.*, **P** et poscet **C**^{2}**D**^{r}**EP** (posciet **C**^{1} t poscit **D**^{2}) et poscit **F**, *corr.* **F**^{2} 46 (DU)BIUM Dubiumne (**B**?)**CDEFGP** *Chremetis orationem ab his* ego sic putaui *incipiunt* **BCDEFGP** qđ **D** 47 (B. EGO)NE ego|||| **G** e caria **D** ecaria **G** 48 (DITE)M esse in ea **DG** in ea esse **BCEFP** lu||rum **G** 49 ego nunc tibi **BCF** nunc tibi (*om.* ego) **E** ego tibi||||| **P** nunc ego tibi **DG** 50 Nemo qd ages **D**, *corr.* **D**^{2} ageſ **G** agis, gis *in ras.*, **P** CHR. Atqui non est opus **DEFGP**^{2} CHR. Atquin non est opus **BCP**^{1} A. QUI B. NONESTOPUS **A**, *notam Syri deleuit corr. rec.*

40. Arusian. p. 248 Mille librarum mutuo dedit. T. H. „'Cui' drachmarum—'mutuo.'" 42. Lex. Maii p. 19 „ea—arraboni est."

CH. Nón opus est? SY. Non hércle uero. CH. Quí istuc, miror. SY. Iám scies.
Máne, mane, quid est quód tam a nobis gráuiter crepuerúnt fores?

Θ SOSTRATA MULIER *Α* CHREMES SENEX *Γ* CANTHARA ANUS *Β* SYRUS SERUOS

IV 1 SO. Nisi me ánimus fallit, híc profecto est ánulus, quem ego súspicor,
Is quícum exposita est gnáta. CH. Quid uolt síbi, Syre, haec orátio?
SO. Quid est? ísne tibi uidétur? CA. Dixi equidem, úbi mi ostendisti, ílico
Eum ésse. SO. Ad ut satis cóntemplata módo sis, mea nutríx. CA. Satis.
SO. Abi núnciam intro, atque ílla si iam láuerit, míhi núntia.
Hic égo uirum interea ópperibor. SY. Té uolt: uideas quíd uelit:

51 *In* **BCDEFGP** *haec est diuisio inter personas* SY. Non opus est? CH. Non hercle uero. SY. Qui istuc miror. CH. Iam scies. *Tum* 52 *eidem Syro dant*, *nisi quod* **G** *Chremeti eum continuat* 51 QUID **AF** 52 TAM[a]NOBIS **A**, a *add. corr. rec.* IV 1 *E* SOSTRATA MVLIER *Α* CHREMES SENEX *Β* SYRVS SERVVS *Γ* NVTRIX ANVS **D** SOSTRATA MVLIER NVTRIX ANVS CHREMES SENEX SYRVS SERVVS **PC** SOSTRATA NVTRIX CREMES SYRVS **F** CHREMES. SOSTRATA. SYR' NVTRIX **G** SOSTRATA. CHREMES. SYRVS **E** 1 pfectost **G** profecto ~ anulus **D**, ~ *add.* **D**² 2 u[u]olt **D** 3 uidetur ẹẹ̄ **D** uidetur ēē **G** 'MI[hi] **A**, hi *add. corr. rec.* ostendi[s]t i **D** 4 aụt **F** satis ut *Bentleius* modo contemplata **BCEFP** sis [modo] **D**, modo *add.* **D**² ſiſ modo **G** 5 Abi *in ras.* **D** [nc]iā **G** mihi *om.* **D**¹, *add.* **D**² 6 operibor **E**

IV 1. 1. Claud. Sac. p. 23 „Nisi—profecto." 4. at ut satis contemplata: Eugraph. in lemm. 6. Priscian. I p. 400 „Hic ego interea uirum opperibor."

Nesció quid tristis ést: non temerest: tímeo quid sit. CH. Quíd siet?
Ne ista hércle magno iám conatu mágnas nugas díxerit.
SO. Ehem mí uir. CH. Ehem mea úxor. SO. Te ipsum quaéro. CH. Loquere quíd uelis.
SO. Prímum hoc te oro, néquid credas me áduersum edictúm tuom
Fácere esse ausam. CH. Vín me istuc tibi, etsi íncredibilest, crédere?
Crédo. SY. Nescio quíd peccati pórtat haec purgátio.
SO. Méministin me esse gráuidam, et mihi te máxumo opere edícere,
Sí puellam párerem, nolle tólli? CH. Scio quid féceris:
Sústulisti. SY. Síc est factum: dómina ego, erus damno aúctus est.
SO. Mínime: sed erat híc Corinthia ánus haud inpura: eí dedi
Éxponendam. CH. O Iúppiter, tantam ésse in animo inscítiam!

7 tristis ē|| D temereſt G (*cum* A) TIMEO (ei) A, ei *add. corr. rec.* metuo BCEFP timeo quid siet D¹G, *t* metuo q̄d sit D² SIT (e) A *bis*, *corr. rec.* CH. quod (i) P, *corr.* P² 8 iā magno DG 9 hem *bis* E me (i) C LOQUAEREQUIDU(ELIS) A 10 hoc *om.* P aduerſuſ DG TUUM A 11 uis BCEFP ETINCREDIBILEST (si) A, si *add. corr. rec.* 13 DME A OPEREDICE(RE) (e) A, e *add. corr. rec.* opere dicere (interminatum) D, *corr.* D² opere interminatum BCEFP opere itminatū|| || || || G 14 puellulam E tollere G ferif (ce) G 15 Subſtuliſti G ϴ SICESTFACTUM. B. DOMINAERGOERUSDAMNO AUCTUSE(ST) A, ego *ex* ERGO *fecit corr. rec.* *Syri orationem a* Sic *incipiunt rell.* Si est factū E factū|| D domina ego, erus damno auctus est *Acidalius* minor ergo erus damno auctus est *Bentleius* domini G ego (r) C ergo BDEFGP dampno EF actus E¹G (auctus *corr. rec.* E) sit (est) P 16 anus corinthia BCEFP haut F¹P haut C 17 iupiter E tantamne esse BCDEFGP in animo *om.* D¹G (*add.* D² *in marg.*) SCITIAM A inscitiam CD²FGP inscientiam BD¹E

8. magno cum conatu: Eugraph. in lemm. 10. aduersus: Eugraph. 12. portet: Eugraph. — Seru. in Aen. III 595 „nescio—purgatio." 13. Meministin me esse grauidam et mihi te maxumopere dicere: Eugraph. 15. ergo herus damno auctus: Eugraph. in lemm. 16. Non. p. 299 „erat hic ‚Corinti' anus haut inpure dedi Exponendam."

SO. Périi: quid ego féci? CH. Rogitas? SO. Sí peccaui, mí Chremes,
Ínsciens feci. CH. Íd equidem ego, si tú neges, certó scio,
Te ínscientem atque ínprudentem dícere ac facere ómnia:
Tót peccata in hác †re ostendis. nám iam primum, sí meum
Ímperium exsequí uoluisses, ínteremptam opórtuit,
Nón simulare mórtem uerbis, re ípsa spem uitaé dare.
Át id omitto: místericordia, ánimus maternús: sino.
Quám bene uero abs té prospectum est, quód uoluisti, cógita:
Némpe anui illi pródita aps te fília est planíssume,
Pér te uel uti quaéstum faceret uél uti uenirét palam.
Crédo, id cogitásti: 'quiduis sátis est, dum uiuát modo.'
Quíd cum illis agás, qui neque ius néque bonum atque aequóm sciunt?
Mélius peius, prósit obsit, níhil uident nisi quód lubet.
SO. Mí Chremes, peccáui, fateor: uíncor. nunc hoc te óbsecro,
†Quánto tuos est ánimus natu gráuior, ignoscéntior,
Vt meae stultitiae ín iustitia tuá sit aliquid praésidi.
CH. Scílicet equidem ístuc factum ignóscam: uerum, Sóstrata,

18 PERI A at rogitas **BCDEFP** at rogaſ, aſ *in ras.*, **G** SIQUID PECCAUI A CKREMES A Chreme *rell.* 19 quidem (**B**?) **CDEFGP** etsi **BCDEFGP** certe **EG** 20 inpridentē **G** dicere *om.* D^1, *add.* D^2 atq: facere **E** 24 *Post* sino *schol.* **P** *add.* te deuicit 25 ꝓſpectuſ ē **G** QUID A *cum rell.* quod *Bothius* 26 ANUILLI A ꝓdita est **E** filiast (e) **D** filiaſt **G** planissimae **P** 28 cogitasti **D**, *corr.* D^2 (ł cogitari) cogitari **E**, *corr.* E^2 (sti) 29 Quicū (d) **G** agas qui *in ras.* **D** uis **D**, *corr.* D^2 (ł ius) NEQ. EIUS A neq; equū **E** ęquosciunt **D** (ł equum) aequō **G** 30 obsit *om.* A E^1, *add.* E^2 LUBENT A 31 CKREME A *cum rell.* (micheme (r) **G**) te : **D**, hoc *add.* D^2 te hoc **G** hoc *om.* **F** 32 TUUS A IGNOSCOENTIOR A *In* **P** *post* ignoscentior *schol. add.* tanto sit Quanto tu me es annis grauior, tanto es ignoscentior *Bentleius* 33 Ut me ſtultitiae **G** stultitiae ||| iustitia, ae *in ras.*, **D** || iustitia **B** in *om.* **CEFGP** PRAESIDII A 34 SCILECET A agnoscam (i) **B** ſobſtrata **G**

18. mi Chremes: Eugraph. 19. 20. id quidem ego etsi tu neges certum scio Te imprudentem dicere aut facere omnia": Eugraph. 24. Donat. in Hec. IV 1, 41 „misericordia – sino." 29. Eugraphius: Quid cum illis agam] Sibi dicit uiolata filia nullam esse posse uindictam. 32. Seru. in Aen. IX 291 „natu grauior ignoscentior."

Mále docet te méa facilitas múlta. sed istuc quídquid est,
Quá hoc occeptumst caúsa, loquere. SO. Vt stúltae et miserae omnés sumus
Réligiosae, cum éxponendam dó illi, de digito ánulum
Détraho et eum díco ut una cúm puella expóneret,
Sí moreretur, ne éxpers partis ésset de nostrís bonis.
CH. Ístuc recte: cónseruasti te átque illam. SO. Is hic est ánulus.
CH. Vńde habes? SO. Quam Bácchis secum addúxit adulescéntulam, SY. Hem.
CH. Quíd illa narrat? SO. éa lauatum dum ít, seruandum míhi dedit.
Ánimum non aduérti primum: séd postquam aspexi, ílico
Cógnoui, ad te exílui. CH. Quid nunc súspicare aut ínuenis
De ílla? SO. Nesció, nisi ex ipsa quaéras, unde hunc hábuerit,
Sí potis est reperíri. SY. Interii: plús spei uideo quám uolo.
Nóstra est, si ita est. CH. Víuitne illa, cuí tu dederas? SO. Néscio.
CH. Quíd renuntiáuit olim fécisse? SO. Id quod iússeram.
CH. Nómen mulierí cedo quid sit, út quaeratur. SO. Phílterae.

35 facillitas D quicquid DEG ^quid (quic *supra*) F, *corr.* F² quid BCP 36 hoc ^ceptum (oc *supra*) D, *corr.* D² 37 Religiosę, ę *in ras.*, F anolum (u *supra*) F, *corr.* F² 38 (D)ETRAKO cum *om.* E 39 (SI)MORERETUR nec G 40 (A. IST)UC hic is BCEFP 41 (A. UN)DE abes (h *supra*) C, *corr. schol.* bachis BEFG adolescentula|| E 42 (A? QU)ID qd ea narrat *Syro continuant* F¹G *Chremeti dant* Quid ea narrat BCDEF²P 43 (AN)IMUM Animum CP Anulum BDEFG primo CDFGP ſ G illico D 44 (COG)NOUI Cogitaui (no *supra*) D, *corr.* D² etilui (t ex *supra*) F, *corr.* F² exilii G exilui (i *supra*) P, *corr.* P² exsilui BC 45 nisi ut ex BCDE²FGP (ut *om.* E¹ *cum* A) ANULU UNDEKUNC A, ANULUM *induxit corr. rec.* KABU(ERIT) 46 Si potest BCEFP REPPERIRI A *cum rell.* INTERIM (i *supra*) A, *corr. rec.* 47 uiuitne, ne *in ras.*, D tu *om.* E 48 OLIMFECISSE Θ ID A, *Sostratae notam transposuit corr. rec.* olim fe feciffe G fecisse. id (E *supra*) D fecisse. SO. id BCEFP SO. fecisse id *uulgo* isseram (u *supra*) C iusserim (a *supra*) F 49 mulieri *Bentleius* MULIERIS A *cum rell.* QUID (o *supra*) A, *corr. rec.* quid BF¹P qđ (sit *supra*) D, sit *add.* D² quod CEF²G PKILTERAE A philtere DEG filterae BCFP

SY. Ípsa est. mirum ní illa salua est ét ego perii. CH. Sóstrata,
Séquere me intro hac. SO. Vt praeter spem euénit. quam timuí male,
Né nunc animo ita ésses duro, ut ólim in tollendó, Chremes!
CH. Nón licet hominem ésse saepe ita út uolt, si res nón sinit.
Núnc ita tempus *fért*, mihi ut cupiam filiam: olim níhil minus.

B SYRUS SERUOS

IV 2 SY. Nisi me ánimus fallit múltum, haut multum a me áberit infortúnium:
Ita hác re in angustum óppido nunc meaé coguntur cópiae:
Nisi áliquid uideo, ne ésse amicam hanc gnáti resciscát senex.
Nam quód de argento spérem aut posse póstulem me fállere,
Nihil ést: triumpho, sí licet me látere tecto abscédere.
Cruciór bolum tantúm mihi ereptum tám desubito e faúcibus.

50 Ipsast D (e *suprascr.*) NILLA A ne illa BCDE¹F¹P¹ (ni *corr. rec.* E, F²P² *cum* G) 51 q, re G (fe *suprascr.*) hac *om.* A 52 ita animo B INTOLLENDO A, *corr. rec.* (a *suprascr.*) intellegenda D¹ in tollenda BCD²EFGP CKREME A *cum rell.* 53 utuult D, ita *add.* D², ut u *ex corr.* SIITARES A, ITA *induxit corr. rec.* 54 tempus fert *Bentleius* TEMPUSEST A *cum rell.* olim nihil D, : *t* mihi D² *in marg.* olim michi min, E, *corr.* E² (nichil *suprascr.*)

IV 2 SYRVS SERVVS DPC SYRVS SERωVS (*sic*) G SYRS F SYRVS. CLINIA E 1 MULTUMHAUTMULTUM A, *prius* MULTUM *deleuit corr. rec.*, *om.* BCDEFGP haut C¹P aut F, *corr.* F² (haud *suprascr.*) aberit a me DG INFORTUNIUM) 2 hac re D, *corr.* D² (t hercle *suprascr.*) hercle EF ercle G (h *suprascr.*) INANGUSTO A meę nunc DG (ll *suprascr.*) 3 hanc *om.* E¹, *add. schol.* 4 FAÇERE A, *corr. rec.* 5 SCILICET AE me *om.* DG latere & tecto G 6 mihi tantum *Bentleius ex duobus codd.* mihi ereptum D, ēē *add.* D² mihi esse ereptum CFP michi est esse ereptū E DESUBIO A subito BCDEFGP e facibus D, *corr.* D² (u *suprascr.*) ex faucibus P

IV 2. 1. Eugraph.: non longe] Hoc est haud multum. 2. in angustum: Eugraph. 6. Arusian. p. 226 De subito cum praepositione. T. H. „bolum mihi tantum ereptum tam de subito ex faucibus." — Lex. Maii p. 63 „bolum tantum mihi esse ereptum e faucibus tam subito crucior." —

Quid agam? aút quid comminíscar? ratio de íntegro ineundást mihi.
Nihil tám difficile est, quín quaerendo inuéstigari póssiet.
Quid si hóc nunc sic incípiam? nihil est. quíd, sic? tantumdem égero.
At sic opinor. nón potest. immo óptume. euge habeo óptumam.
Retraham hércle idem ad me ego íllud hodie fúgitiuom argentúm tamen.

Γ CLINIA ADULESCENS *B* SYRUS SERUOS

CL. Nullá mihi res posthác potest iam intéruenire tánta, IV 3
Quae mihi aégritudinem ádferat: tanta haéc laetitia obórta est.
Dedó patri me núnciam, ut frugálior sim quám uolt.

7 Qui agam (d *supra* i) D comniscar (i *supra*) C, *corr.* C[2] de ingro (te *supra*) D INEUNDAS(TMIKI) ineundafit G ē *om.* E[1], *add. corr. rec.* 8 tam *ex* tamen P ficile (dif *supra*) G dificile ē, ile ē *in ras.*, D inuestigare (i *supra*) C G poff& (i *supra*) G 9 Quod si (i *supra*) D, *corr.* D[2] Quod fi G nunc (sic *supra*) B, sic *add. schol.* nunc D nunc *om.* E QUIDSISIC A *cum rell.* tantundē, antu *in ras.*, D *In* A *us. fractus est post* SIC 10 ACSIC A At *add* D[2] optume est B D E F G heuge B C[2] (*inter lineas* C[2]) habeo optumam euge P, euge *a* P[2] habeo optumam, habeo o *a corr. in ras.*, D optumā habeo E obtimam habeo F 11 RETRAHAMHERCLEOPINORIDEMADMEEGOILLUDHODIEFUGITIU(OM) A Retraham hercle illuc opinor ad me fugitiuum G Retraham hercle : illuc (idem d *supra*) opinor ad me fugitiuum D, *corr.* D[2] Retraham hercle opinor ad me idem illud fugitiuum B C E F P argentū *ex* argumentū E argumentum F † argumentum C[2] D[2] *in marg.* tam̄ *om.* D[1], *add.* D[2] *In* A *us. fractus est post* FUGITIU(OM)

IV 3 *Γ* CLINIA *Δ* SYRVS D CLINIA ADVLESCENS SYRVS SERVVS P C CLINIA SYRVS F G *In* E *haec scaena continuatur antecedenti* 2 afferat B D obortast (a, e *supra*) D, *corr.* D[2] oborta (a *supra*) F aborta E

Gratian. Decret. XIII 9. 1 § ad haec: Callida „ah miser crucior tantum bolum esse ereptum ex faucibus." 11. Eugraphius: ... ut ad se illud argumentum reuocare possit quod omiserat.
IV 3. 1. Nulla iam mihi res: Eugraph. in lemm.

SY. Nihil mé fefellit: cógnita est, quantum aúdio huius uérba.
Istúc tibi ex senténtia tua óptigisse laétor.
CL. O mí Syre, audisti óbsecro? SY. Quid ní? qui usque una adfúerim.
CL. Cui*quam* aéque audisti cómmode quicquam éuenisse? SY. Núlli.
CL. Atque íta me di ament, út ego nunc non tám meapte caúsa
Laetór quam illius: quam égo scio esse honóre quouis dígnam.
SY. Ita crédo: sed nunc, Clínia, age, dá te mihi uicíssim:
Nam amíci quoque res ést uidenda in túto ut conlocétur,
Nequíd de amica núnc senex. CL. O Iúppiter. SY. Quiésce.
CL. Antíphila mea nubét mihi. SY. Sicíne mihi interloquére?
CL. Quid fáciam? Syre mi, gaúdeo: fer mé. SY. Fero hercle uéro.
CL. Deórum uitam aptí sumus. SY. Frustra óperam opinor súmo.
CL. Loquere: aúdio. SY. Ad iam hoc nón agis. CL. Agám. SY. Videndumst, ínquam,
Amíci quoque res, Clínia, tui in túto ut conlocétur.
Nam sí nunc a nobís abis et Bácchidem hic relínquis,

4 quantū ut audio **C** quantum || || audio **P** 5 SENTENTIA^{tua} A, tua *add. corr. rec.* 6 AUDISTI^{n} A, n *add. corr. rec.* audistin **BCDEFGP** quisq. una **G** affuerim **B** 7 CUIAEQ. A Cui aeque *rell.* Cuiquam aeque *Bentleius* commod^{i}e **D** commodi, i *ex corr.*, **G** commodi **BCEFP** $^{\text{q c}}$CUIQUAMEUENISSE A, quicquam *effecit corr. rec. cum rell.* 8 amant **E** meapte ñ tā causa **E** MEA^{pte} A, pte *add. corr. rec.* 10 Γ **G** 11 INTUTU^{o}M A, *corr. rec. cum rell.* collocetur **BCFP** 12 NEQUE^{id} A, *corr. rec.* nun^{c} **F** 13 Siccine **F** INTERLOQUEREMIKI A me interloquere **CEFP** mihi *om.* **B** 14 mi syre **BEFP** mis^{y}ere **C**, *corr.* C^2 f^{e}or me. SY. Fero : $^{\text{CLIN.}}$hercle **F**, *nomen add. corr.* 15 CLIN. *om.* **F** ^{de}APTI A, *corr. rec.* adepti **BCDEFGP** OPINORKANSUMO A opinor hanc sumo D^1**G**, hanc *expunctum in* **D** fumo **F** 16 ages. Γ. agam, es. Γ agam *in ras.*, **D** ages **BCEFGP** 17 tui clinia **DG** in || tuto **E** collocetur **BCFP** 18 ANO^{bis}BISET (*om.* abis) A, *corr. rec.* et *om.* **B**C^1 bachidem **BCEFG** hinc C^1**F**P^1

15. apti : Eugraph.

Senéx resciscet ílico esse amícam hanc Clitiphónis:
Si abdúxeris, celábitur, itidem út celata adhúc est.
CL. At enim ístoc nihil est mágis, Syre, meis núptiis aduérsum.
Nam quo óre appellabó patrem? tenés quid dicam? SY. Quíd ni?
CL. Quid dícam? quam causam ádferam? SY. Quin nólo mentiáris:
Apérte ita ut res sése habet narráto. CL. Quid aïs? SY. Iúbeo:
Illám te amare et uélle uxorem, hanc ésse Clitiphónis.
CL. Bonam átque iustam rem óppido imperás et factu fácilem.
Et scílicet iam me hóc uoles patrem éxorare ut célet
Senem uéstrum? SY. Immo ut rectá uia rem nárret ordine ómnem. CL. Hem,
Satin sánus es et sóbrius? tu quídem illum plane pérdis.
Nam qui ílle poterit ésse in tuto, díc mihi.
SY. Huíc equidem consílio palmam do: híc me magnifico éffero,
Quí uim tantam in me ét potestatem hábeam tantae astútiae,
Véra dicendo út eos ambos fállam: ut, cum narrét senex
Véster nostro esse ístam amicam gnáti, non credát tamen.
CL. Át enim spem istoc pácto rursum núptiarum omnem éripis:

19 (SE)NEX A Noster B C D E F G P resciset (c superscr.) D refciffet F hanc om. G 20 (SIA)BDUXERIS 21 (Γ. AT)ENIM Cliniae notam om. G 22 (NA)M appello G teneo (s superscr.) C, corr. C² Δ. q ni (Al. qui superscr.) D, corr. schol. 23 (Γ. QUI)D afferam BF quid nolo C¹F²P (quin C²F¹) Δ. quin nolo (t qd certe superscr.) m̄tiare (ris superscr.) D, corr. D² mentiare BCEFGP 25 clitifonis F 26 oppido imp(eras) in ras. D 27 iamne (m superscr.) D, corr. D² PATREMORARE A 28 renarret ordinem EF (renarrat (e superscr.) E, corr. rec.) omnem om. A 29 SATISSANUS (n superscr.) A, corr. rec. sat insanus BDFG aut sobrius BCDEFGP prodis (B?) CDEFGP 30 *Versum proscripsit Kraussius* 31 Huic etiam consilio E do hic me om. P MAGNIFICEFERO (ec superscr.) A, ecfero *fecit corr. rec.* offero F 32 tantę om. D¹, add. D² 34 istam esse BCDEFGP 35 rursus BCDEFGP omnem mihi eripis (B?) CDEFGP (michi E)

21. Vel. Long. p. 2236 Item ‚miis' per I, non ‚meis' per E, ut T. „at .n. istoc nihil est magis Syre miis nuptiis aduersum." 23. quin nolo mentiare: Eugraph. — Donat. in Eun. II 1, 6 „quin nolo mentiare."

Nám dum amicam hanc méam esse credet, nón committet fíliam.
Tú fors quid me fíat parui péndis, dum illi cónsulas.
SY. Quíd malum me aetátem censes uélle id adsimulárier?
Vnus est diés, dum argentum erípio: pax: nihil ámplius.
CL. Tántum sat habes? quíd tum quaeso, si hóc pater rescíuerit?
SY. Quíd si redeo ad íllos qui aiunt 'quíd si nunc caelúm ruat?'
CL. Métuo quid agam. SY. Métuis? quasi non éa potestas sít tua,
Quó uelis in témpore ut te exsóluas, rem faciás palam.
CL. Áge age, traducátur Bacchis. SY. Óptume ipsa exít foras.

Δ BACCHIS MERETRIX	Γ CLINIA ADVLESCENS	Β SYRVS	Α DROMO SERVI II	Ε PHRYGIA ANCILLA

IV 4 BA. Satis pól proterue mé Syri promíssa huc induxérunt,
Decém minas quas míhi dare pollícitus est. quod si is núnc me
Decéperit, saepe ópsecrans me ut uéniam frustra uéniet:

36 CREDAT A esse *om.* E 37 Tu fors *Guyetus et Bentleius* TUFORTASSE A *cum rell.* fiet F P[1] (fiat P[2]) parui curas B C D[2] E F P parui pendis D[1] *cum* A parui pedis G 38 me etatē censes D, tandē (*superscr.*) *add.* D[2] me tandem censes B C[2] E F[2] P[2] (me *om.* F[1] aetatem C[1] P[1] *cum* A) me censes G assimularier B 39 arripio G 40 hoc senex resciuerit G 43 QUODUELIS A 44 bachis C E F exsit G

IV 4 *Α* BACCHIS MERETRIX. *Γ* CLINIA ADVL. *Φ* DROMO SERVI *Δ* SYRVS ·II· *Β* PHRYGIA ANCILLA D BACCHIS MERETRIX PHRYGIA ANCILLA CLINIA DROMO SYRVS SERVI P BACHIS MERETRIX. CLINIA ADVLESCENS. PHRIGIA ANCILA. DROMO .II. SIRVS SERVVS (PHRIGIA *et* SIRVS *in ras.: nam prima m. falsis figuris nomina attribuerat*) C PHRIGIA BACHIS SYRVS DROMO F (*in quo quidem etiam Clinia pictus est*) BACHIS DROMO CLINIA. SYRVS PHRICIA G BACHIS. CLINIA. SYR'. DROMO E

1 siri G adduxerunt D G 2 QUODNINUNCME A, *corr. rec.* (si is *superscr.*) 3 FRUSTRAUTUENIET A

40. 41. Donat. in Phorm. II 1, 70 „quid si hoc—ruat" (tum quaeso *om.* alios *Ed. pr.*). 42 quasi ea potestas non sit: Eugraph. in lemm.

IV 4. 1. Suetonius in Vita Ter.: Nepos auctore certo comperisse se ait C. Laelium quondam in Puteolano Kalendis Martiis admonitum ab uxore, temperius ut discumberet, petiisse ab ea ne interpellaret seroque tandem ingressum triclinium dixisse non saepe in scribendo magis sibi successisse: deinde rogatum, ut scripta illa proferret, pronuntiasse uersus qui sunt in Heautontimorumeno „Satis—induxerunt."

Aut cúm uenturam díxero et constítuero, cum is cérte
Renúntiarit, Clítipho cum in spé pendebit ánimi,
Decípiam ac non ueniám, Syrus mihi térgo poenas péndet.
CL. Satis scíte promittít tibi. SY. Atqui tu hánc iocari crédis?
Faciét nisi caueo. BA. Dórmiunt: ego pól istos commouébo.
Mea Phrýgia, audisti, módo iste homo quam uíllam demonstráuit
Charíni? PH. Audiui. BA. Próximam esse huic fúndo ad dextram? PH. Mémini.
BA. Currículo percurre: áput eum milés Dionysia ágitat:
SY. Quid incéptat? BA. dic me hic óppido esse inuítam atque adseruári:
Verum áliquo pacto uérba me his datúram esse et uentúram.
SY. Perii hércle. Bacchis, máne, mane: quo míttis istam quaéso?
Iube máneat. BA. I. SY. Quin ést paratum argéntum. BA. Quin ego máneo.
SY. Atquí iam dabitur. BA. Vt lubet. num ego ínsto? SY. At scin quid sódes?

4 certo *Goueanus* 5 RENVNTIABIT A renuntiarit BCEFP renunciauerit DG in *om.* (B?)CDEFGP ſ||pe G 6 Decipiā|| D pot^{n}iaſ G 7 ſcite *erasum* in G promitt^{i}et CP ad^{t}qui C, *corr.* C^{2} KANCICARI A 8 A. do^{r}mui NT, A. *in ras.*, dormiunt *ex* domui *effecit corr.*, D 9 phrigia BG audistin BCDEFGP homo iste BCFP *Versum in ima pagina suppleuit* D 10 Carini G pxumā^{ēē} D, ēē *add.* D^{2} dexteram EP 11 aput G dionisia DFG dyonisia B 12 Quid haec inceptat BCDEFGP hic *om.* E^{1}, *add. schol.* ATQ. SERVARI A ſeruari G asseruari B 13 & esse & E dicturam F 14 PERI A hercle. BA. mane E bachis BEF MANE *semel* A mamane P istanc BCEFP 15 Δ. II A A. abi *in ras.* D BA. abi BCEFGP partū^{n} F, *corr. rec.* ego hic maneo BCDEFGP 16 (B.) ATQVI DVMEGO A B. ^{at}SCIN A, at *add. corr. rec.* a^{t}d F, *corr.* F^{2} sodes^{facias} C, facias *add. corr.* sodes facias BDEFG sodes^{facies} P, *corr.* P^{2}

5. Arusian. p. 254 „‚pendebat' animi." 12. Lex. Maii p. 397 „dic—asseruari" (hic *om.*) 13. his me: Eugraph. in lemm. 15. ego hic maneo: Eugraph. in lemm.

BA. Quid? SY. Tránseundumst núnc tibi ad Ménedemum et tua pómpa
Eo tráducenda est. BA. Quám rem agis, scelus? SY. Égon? argentum cúdo,
Quod tíbi dem. BA. Dignam mé putas, quam inlúdas? SY. Non est témere.
BA. Etiámne tecum hic rés mihi est? SY. Minimé: tuom tibi réddo.
BA. Eátur. SY. Sequere hac. heús, Dromo. DR. Quis mé uolt? SY. Syrus. DR. Quid ést rei?
SY. Ancíllas omnes Bácchidis tradúce huc ad uos própere.
DR. Quam obrém? SY. Ne quaeras: éfferant quae sécum huc attulérunt.
Sperábit sumptum síbi senex leuátum esse harunc ábitu:
Ne ille haút scit, hoc paulúm lucri quantum éi damnum adpórtet.
Tu néscis id quod scís, Dromo, si sápies. DR. Mutum díces.

17 (*Δ*.) QUID B. TRANSSEUNDUMST **A** transeundum huc nunc tibi ad Menedemum est **D**[1] **G** (huc nunc *expuncta in* **D**) transeundum tibi ad Menedemum est (*om.* nunc) **BCEFP** 18 (EO)TRADUCENDA transduce[n]da **D** tranſducenda **G** EGO **A** egonẹ **D** egon **BCE** eṛgon, n *in ras.*, **F** egon, n *in ras.*, **P** 19 illudas **B** ñ temere ē **D** non hoc temere ē **G** 20 (*Δ*. ET)IAMNE TUUM **A** reddo *om.* **D**[1], *add.* **D**[2] 21 (*Δ*. E)ATUR sequere me hac **DG** 22 (B. AN)CILLAS bachidis **BCEF** traduc **F** 23 (A. QU)AMOBREM et ferant **BCDEFGP** (ecferant **F**?) KAC **A** 24 (SPE)RABIT KARUṆÇẠṬU[mabi] **A**, *corr. rec.* harunṭ[c] **C** haru||| [m] **P** harum **F** ḥabitu **D** 25 (NE)ILLE [h]audſcit **G** hauṭ[d] **C**, *corr.* **C**[2] haut scit ạụṭ[hoc] **P**, *corr.* **P**[2] hoc *inter lineas* **C** paululum **BCDEFGP** DAMNUM **A** dāpnū **E** dam[ni] **D** damni **BCGP** dāpni **F** apportet **B** *In* **A** *us. fractus est post* EI 26 (TUNESC)ISQUOD (*ut* ID *desit*) **A** quod scis id **E** si|| **E** sapis[e] **D**, *corr.* **D**[2] ſapiſ **G**

18. Egone : Eugraph. in lemm. — Eutych. p. 179 Lind. „argentum cudo." — Lex. Maii p. 120 „argentum cudo quod dem tibi." 26. Donat. in Eun. IV 4, 54 „nescis—‚sapis.' " — mutum me dices : Eugraph.

A CHREMES SENEX *B* SYRUS SERUOS

CH. Ita mé di amabunt, út nunc Menedemí uicem IV 5
Miserét me: tantum déuenisse ad eúm mali.
Illáncine mulierem álere cum illa fámilia!
Etsí scio, hosce aliquód dies non séntiet:
Ita mágno desidério fuit ei filius.
Verum úbi uidebit tántos sibi sumptús domi
Cotídianos fíeri nec fierí modum,
Optábit rursum ut ábeat ab se filius.
Syrum óptume eccum. SY. Césso hunc adorirí? CH. Syre.
SY. Hem.
CH. Quid ést? SY. Te mihi ipsum iám dudum optabám dari.
CH. Vidére egisse iám nescio quid cúm sene.
SY. De illó quod dudum? díctum ac factum réddidi.
CH. Bonán fide? SY. Bona hércle. CH. Non possúm pati,

IV 5 *A* CHREMES SENEX *B* SYRVS SERVVS D CHREMES SENEX SYRVS SERVVS PC CHREMES SYRVS F CREMES. SYRVS G CHREMES. SIR' E 1 nc̄ *om.* D[1], *add.* D[2] MENEDEMI uecem A, uecem *add. corr. rec.* 3 illa *om.* D[1] *add.* D[2] 4 aliquod F[1]G *cum* A 5 *Versus deest in* E 6 SUMPTOS AP[1] fūtus G domi *om.* A 8 OBTABIT AG rursus D habeat G 10 quid ⏑⏑, d ⏑⏑ *in ras.*, D *Post Syri notam sex fere litterae erasae sunt in* A (EKEM *tinctura adhibita legit W. Studemund*): *tum* TEIPSUM exoptabam BCDEFGP 11 iā D qd *ex* qđ D[2] 12 SY. dictū G dictum *om.* C[1], *add. schol. in marg.* 13 SYR. bona. CHR. hercle non *Bentleius.*

IV 5. 3. Priscian. I p. 593 „Illancine—familia."

Quin tíbi caput demúlceam: accede húc, Syre:
Faciám boni tibi áliquid pro ista re, ác lubens.
SY. At sí scias quam scíte in mentem uénerit.
CH. Vah, glóriare euénisse ex senténtia?
SY. Non hércle uero, uérum dico. CH. Díc quid est?
SY. Tui Clítiphonis ésse amicam hanc Bácchidem
Menedémo dixit Clínia, et ea grátia
Secum ádduxisse, né tu id persentísceres.
CH. Probé. SY. Dic sodes. CH. Nímium, inquam. SY. Immo sí scias.
Sed pórro ausculta, quód super est falláciae.
Sese ípse dicit tuám uidisse fíliam:
Eius síbi conplacitam fórmam, postquam aspéxerit:
Hanc cúpere uxorem. CH. Módone quae inuentá est? SY. Eam:
Et quídem iubebit pósci. CH. Quam obrem istúc, Syre?
Nam prórsum nihil íntéllego. SY. Vah, tárdus es.
CH. Fortásse. SY. Argentum dábitur eï ad núptias,
Aurum átque uestem quí.. tenesne? CH. Cómparet?

14 capud **D** acce[de] **C**, *corr.* **C**[2] 15 *Versus plane erasus est in* **A** bona **G** tibi boni **E** 16 Ad[t] **C**, *corr. schol.* Ac **G** scite[mihi] in **D**, mihi *add.* **D**[2] scite mihi in **BCEFP** 18 ercle **G** uero *ex* uere **D**[2] 19 bachidem **BCE** 20 egra[a] **G** 22 SYR. immo sic satis **BCDEFGP** 24 dicet **BCDEFGP** 25 sibi[ēē] **D**, ēē *add. schol.* conplacitam **CFP** *cum* **A** 26 Hanc se cupere **BCEFP** Hanc[se] cuppere **D**, se *add.* **D**[2] modon|| **BD** modon **EF** modo neq. inuenta **G** modo‿ne,(que **C**, *corr.* **C**[2] 27 uidebit[b] **D** 28 prorsus **BCDEFGP** intellego[i] **CF** intellego[i] **B** uah[t hui] **D**, *corr.* **D**[2] hui **BCEFP** 29 FASSE[ce] **A**, facesse *effecit corr. rec.* (FASSE[or] *enotarunt A. Michaelis et W. Studemund*) dabitrilli[u] **G** illi **D** 30 tenef. CHR. ut cōpar& **G**

16. Festus p. 330 M. [Scitae alias quae sunt] bona facie alias bonis [artibus mulieres a p]oetis usurpantur. Te[rentius .....] et [idem in Heauton timorumeno] „at si scias quam scitae [in mentem uener]it." — Lex. Maii p. 528 „nescis quam scite mihi uenit in mentem." 17. Diomed. p. 389 „gloriare—sententia." 21. Priscian. I p. 428 „ne tu id persentisceres." 28. Seru. in Ecl. 10, 19, tardus es." 31. neque despondeo: Eugraph. in lemm.

SY. Id ípsum. CH. At ego illi néque do neque despóndeo.
SY. Non? quam óbrem? CH. Quam obrem? mé rogas? homini?
SY. Ýt lubet.!
Non égo dicebam in pérpetuom ut illam illí dares,
Verum út simulares. CH. Nón meast simulátio:
Ita tu ístaec tua miscéto, ne me admísceas.
Egon, cuí daturus nón sum, ut ei despóndeam?
SY. Credébam. CH. Minime. SY. Scíte poterat fíeri:
Et ego hóc, quia dudum tú tantopere suáseras,
Eo coépi. CH. Credo. SY. Céterum equidem istúc, Chremes,
Aequi bonique fácio. CH. Atqui quam máxume
Volo té dare operam ut fíat, uerum aliá uia.
SY. Fiát, quaeratur áliquid. set illut quód tibi
Dixí de argento, quód ista debet Bácchidi,
Id núnc reddendumst ílli: neque tu scílicet
Illúc confugies: 'quíd mea? num míhi datumst?
Num iússi? num illa oppígnerare fíliam
Meám me inuito pótuit?' uerum illúd, Chremes,
Dicúnt: 'ius summum saépe summa est málitia.'

31 illic F neq; illi **G** nec *bis* **BCFP** neq; do neq; (t nec) **D**, *corr.* **D**² NEQ.SPONDEO **A** despondeo **D** difpondeo **G** despondebo **E** 33 Non ego perpetuo dicebam ut **BCEFP** Non ego dicebam perpetuo ut **DG** INPERPETUUM **A** 34 Verum id fimularef **G** est *om.* **P** mea (est) **E** 35 me ne **DG** 36 sim (t sū) **D**, *corr.* **D**² sim **BCEFGP** difpondeam **G** 37 site (c) **C**, *corr. schol.* poterat scite **DG** FIERIT **A**, T *induxit corr. rec.* 38 tanto opere **D** tanto opere **BCFGP** iusseras **BCDEFGP** 39 EGOCOEPI **A** CKREME **ABCEFP** chremes **DG** 40 atq, in **G** cum maxime **CD**¹**G** tum maxime **BD**²**EF** cum maxime **P** 42 aliud||, ud *in ras.*, **D** aliud **BCEFP** feq (i) illud **G** 43 QUID (o) **A**, *corr. rec.* bachidi **BE** 44 reddendūst (e) **D** illi *om.* **A** 45 Eo nunc confugies **BCDEFGP** **A**. quid mea **D** datūst (e) **D** dat' ſt **G** 46 DUMIUSSI **A** Num||||iussi **P** *In* **FP** *us. exit in* meam 47 uerū (H) **D** CKREME **A** *cum rell.* 48 ē ſuma **D** ∊malicia **G** malitia est **BCEFP**

46. 47. Lex. Maii p. 402 „‚non' illa—potuit." — Id. p. 447 „num ‚ille'—potuit." 48. summum ius: Eugraph. in lemm. — Cf. Cic. Off. I 10, 33. Columella I 7, 2. Hieron. Epist. I p. 7 Vall.

CH. Haud fáciam. SY. Immo aliis sí licet, tibi nón licet:
Omnés te in lauta *esse* ét bene *aucta ré* putant.
CH. Quin égomet iam ad eam déferam. SY. Immo fílium
Iube pótius. CH. Quam obrem? SY. Quía enim in eum suspíciost
Transláta amoris. CH. Quíd tum? SY. Quia uidébitur
Magis uéri simile id ésse, cum hic illí dabit:
Et símul conficiam fácilius ego quód uolo.
Ipse áddeo adest: abi, éffer argentum. CH. Éffero.

Γ CLITIPHO ADULESCENS *B* SYRUS SERUOS

IV 6 CL. Nullá est tam facilis rés, quin difficilís siet,
Quam inuítus facias. uél me haec deambulátio,
Quam nón laboriósa, ad languorém dedit.
Nec quícquam magis nunc métuo quam ne dénuo
Miser áliquo extrudar hínc, ne accedam ad Bácchidem.
Vt té quidem omnes dí deae quantum ést, Syre,
Cum istóc inuento cúmque incepto pérduint!
Huiús modi mihi res sémper comminíscere,

49 Haut C'D aliūf G 50 OMNESTEINLAUTAETBENEACTAPARTE PUTANT A *cum rell., nisi quod* laute E Omnes te in lauta esse et bene aucta re putant *Bentleius Versum proscripsit Guyetus* 52 in eū^{hunc} D, *corr.* D² in hunc CEFP 53 QUITUM A 54 cū^{hic} illi G 55 ^{con}pficiā D, *corr.* D² pficiā G facil^{l}ius D ergo D 56 ec^{f}fer D, *corr.* D² ac fer G hec fero D¹, a⁺ ec fero. i. ecce *schol.* ecfero G ^{e}offero F, *corr.* F²
IV 6 *Γ* CLITIPHO ADVLESC̄ *B* SYRVS SERVVS *A* CHREMES SENEX D CLITIPHO ADVLESCENS SYRVS SERVVS PC CLITIPHO. SYRVS EFG 1 re G DIFICILIS A 4 magis^{nunc} D, nunc *add.* D² ^{ma}gif n̄c G nunc magis BCEFP denuo, nu *in ras.*, D 5 bachidem BCEF BA(CCKIDEM) 6 & te, & t *in ras.*, D Et te EF omnes quidem BCF¹P, quidem *erasum in* F, *om.* E di deae *Guyetus et Bentleius* DIDEAEQ. A *cum rell.* (deėaeq; BC) SY(RE) 7 Cum tuo istoc BCDEFGP i^{n}uento D perdunt D 8 semp mihi res DG mihi *om.* CFP commi^{ni}scere excogitas E, *corr.* E²

IV 6. 8. 9. Lex. Maii p 119 „huiusmodi res comminiscere ut me excarnifices."

Vbi me éxcarnufices. SY. *Íbin* hinc quo dígnus es?
Quam paéne tua me pérdidit protéruitas!
CL. Vellem hércle factum, ita méritu's. SY. Meritus? quó modo?
Ne mé istuc ex te príus audisse gaúdeo,
Quam argéntum haberes, quód daturus iám fui.
CL. Quid ígitur dicam? tíbi †uisabisti, mihi
Amícam adduxti, quám non licitumst tángere.
SY. Iam nón sum iratus. sét scin ubi sit núnc tibi
Tua Bácchis? CL. Aput nos. SY. Nón. CL. Vbi ergo?
SY. Aput Clíniam.
CL. Perií. SY. Bono animo es: iam árgentum ad eam déferes,
Quod eí pollicitu's. CL. Gárris. unde? SY. A tuó patre.
CL. Ludís fortasse me? SY. Ípsa re experíbere.
CL. Ne ego hómo sum fortunátus: deamo té, Syre.
SY. Sed páter egreditur. cáue quicquam admirátus sis,
Qua caúsa id fiat: óbsecundato ín loco:
Quod ímperabit fácito: loquitor paúcula.

9 me *om.* **D**[1], *add.* **D**[2] excarn(u)ifices **D**, *corr.* **D**[2] ibin hinc *Bentleius* ISKINC **A** ii hinc **G** in (tu) hinc, in *in ras.*, tu *add. corr.*, **D** i tu hinc **BCEFP** (i *in ras.* **F**) 10 poene **B** 11 ITAMERITUS (*om.* es) **A** *cum rell.* Q(UOMODO) 12 prius ex te **E** AUDIUISSE **A** *cum rell.* 13 (ab) heref **G** 14 DICAMTIBIUISABISTIMIKI **A** tibi uis dicam abisti mihi **BCDEFGP** 15 addu(t)xi **G** LICITUMSI(TTANGERE) **A** liceat **BCDEFGP** 16 nunc sit **BCEFP** 17 bachis **BCEG** UBIIGITUR **A** cl(i)inam **F** 18 perii, ii *in ras.*, **D** defferes **D** defferres **C** 19 *Versum add.* **P**[2] *in marg.* POLLICITUS (*om.* es) **A** es pollicitus **BCDEFGP** unde id **BCDEFGP** (es *et* id *inter lineas* **C**) 21 SUMKOMOFORTUNATUS **A** homo sum fortunatus **DG** fortunatus homo sum **BFP** foru(t)natis homo sum **C** homo fortunatus sum **E** 22. 23. *Hunc ordinem uersuum constituit Muretus: in libris inuersus est.* 22 SIES **A** *cum rell.* 23 obsecu(n)dato **D**, *corr.* **D**[2] 24 LOQUITUR **A**

9. Priscian. I p. 402 „ubi me excarnifices." 12. audisse: Eugraph. in lemm. 14. quid igitur dicam: Eugraph. in lemm. 18. Macrob. de diff. u. p. 258 Ian. „bono animo es." 21. Seru. in Aen. I 106 „deamo te Syre." 22. 23. *inuerso ordine legit Eugraphius.* 24. Diomed. p. 339 „Loquitor" „largitor" reperimus apud T. „loquitor paucula." — Seru. in Georg. I 187 „loquitor paucula."

Α CHREMES SENEX *Γ* CLITIPHO ADULESCENS *Β* SYRUS SERUOS

IV 7 CH. Vbi Clítipho hic est? SY. 'Éccum me' inque. CL. Eccum híc tibi.
CH. Quid rei ésset dixti huic? SY. Díxi pleraque ómnia.
CH. Cape hóc argentum ac défer. SY. I: quid stás, lapis?
Quin áccipis? CL. Cedo sáne. SY. Sequere hac me ócius:
Tu hic nós, dum eximus, ínterea opperíbere:
Nam níhil est illic quód moremur diútius.
CH. Minás quidem iam décem habet a me fília,
Quas pró alimentis ésse nunc ducó datas:
Hasce órnamentis cónsequentur álterae:
Porro haéc talenta dótis adposcúnt duo.
Quam múlta iniusta ac práua fiunt móribus!
Mihi núnc relictis rébus inueniúndus est
Aliquís, labore inuénta mea cui dém bona.

IV 7 *Non est noua scaena in* **D** CHREMES SYRVS CLITIPHO **P**[2] CHREMES SENEX **C**', *tum* CLITIPHO SIRVS SERVVS *in ras. a corr. rec.*, *quandoquidem non suis figuris a pr. attributa erant nomina.* CHREMES CLITIPHO SYRVS **F** CHREMES. SYRVS. CLITIPHO **G** CHREMES. SYR'. CLĪT. **E** 1 CLITIPKOKINCEST **A** clitipho hic est **D**'**G**', nunc **D**[2], at n̄c **G** clitipho nunc est **BCEFP** CLIT. eccū dic tibi **G** 2 quid tibi rei **D** DIXTIN **A** *cum rell.* 3 II **A** ei **BCDEFP** (ei *ex* in? **D**) 4 hac nunc ocius **C**'**E** hac (n̄c) ocius, hac *in ras.*, n[c] *a corr.*, **D** me hac nunc ocius **BC**[2]**FP** *Tum Γ.* sequor. *Β. add.* **D**[2] 5 operibere **E** 8 QVASORNAMENTIS **A** Quas p. ornamentis **D**, p *expunxit* **D**[2] Quas pro ornamentis **P** Q||||a p ornamentis **G** Quas hortamentis **BC** Quas (p alimentis) ornamentis **E**, *corr. rec.* Quas pro alimentis **F** *in ras.* n̄ duc(o) **G** 9 consequentur—10. duo *in* **E** *a corr. rec. in rasura scripta* (*ut uidetur, renouata*) *sunt* 10 adposcent **BCDEFGP** 11 MULTAINIUSTAACPRAUA **A** *cum rell.* ((in)iufta **F**) multa iusta iniusta *Eugraphius* 12 (nu)nc relictis reb(us) *in ras.* **D** est *om.* **BC**

IV 7. 1. Phocas Art. p. 350 Lind. „inque" apud T. lectum est. (cf. Phorm. V 8, 26). 8. Eugraphius „quas pro hortamentis: hoc est nutrimentis. hortatores enim dicuntur qui equos nutriunt. denique alia „hortamentis" alia „ornamentis" contulit. 11. Quam multa iusta iniusta: Eugraph. in lemm.

B MENEDEMUS *A* CHREMES SENES II

ME. Multo ómnium nunc mé fortunatíssimum IV 8
Factúm puto esse, cúm te, gnate, intéllego
Resipísse. CH. Vt errat. ME. Te ípsum quaerebám, Chremes:
Seruá, quod in te est, fílium et me et fámiliam.
CH. Dic quíd uis faciam? ME. Inuénisti hodie fíliam.
CH. Quid tum? ME. Hánc uxorem síbi dari uolt Clínia.
CH. Quaesó quid tu hominis és? ME. Quid [est]? CH. Iamne oblítus es,
Intér nos quid sit díctum de fallácia,
Vt eá uia abs te argéntum auferretúr? ME. Scio.
CH. Ea rés nunc agitur ípsa. ME. Quid narrás, Chremes?
Immo haéc quidem quae apút me est, Clitiphónis est
Amíca: ita aiunt. CH. Ét tu credis ómnia:
Et illum áiunt uelle uxórem, ut cum despónderis

IV 8 *Δ* MENEDEMVS SENES *Γ* CHREMES .II. **D** MENEDEMVS CHREMES SENES **P** MENEDEMVS. SENEX CHREMES .II. **C** MENEDEMVS CHREMES **FG** MENEDEM' CHRE̅ **E** 1 me *om.* **G** (me): nunc **D**, *corr.* **D**² me nunc **BCEFP** 2 gnate cum te **BCDEFGP** intelligo **B** 3 CKREME **A** *cum rell.* 4 FILIUM MEACFAMILIAM **A** 5 Cedo quid uis **BCDEFGP** filium (a) **E**, *corr.* **E**² 6 SIBIUXOREM **A** dare **BC** 7 tu *om.* **BCDEFGP** *B.* QUIDEST **A** quid (*om.* est) **BCDEFGP** 9 auferet: **G** 10 Quid dixti **BCDEFGP** CKREME **A** *cum rell.* *Post* Chreme *in* **CFP** *additum est* erraui: *tum a scholl. in marg.:* Res acta ē. quanta de spe decidi (*nisi quod* Sic Ref (at iſtaec) **F**, cecidi **P**): *quae omnia irrepserunt in* **BDE** (cecidi **B**): erraui quanta de ſpe decidi *in* **G** 11 *Γ* & quidē istaec quę ē apud te Clitiphonis ē **D** CHR. Et qdē iſta hec |¦||||| aput te Clitiphonis est **G** CHR. Et quidem haec quae apud te est Clitiphonis est **BCEFP** *In* **A** *corr. rec. personarum notas praefixit* *A. ante* IMMO, *B.* (*ut uidetur*) *ante* ITAAIUNT, *B. ante* OMNIA, *A. ante* ETILLUM 12 MEN. ita aiunt. CH. et tu **CDGP**¹ MEN. ita aiunt. CH. et tu credis? MEN. omnia **BEFP**² *Chremetis orationem ab* ita aiunt *incipit Bentleius* 13 CH. Et illum **BEFP**² illam *Bentleius* quū **G** desponderim **BCDEFGP**

IV 8 2. Priscian. I p. 500 „cum intellego Resipisse" pro ‚resipiuisse.' 7. quaeso quid hominis: Eugraph. in lemm. 11. Eugraphius *Chremeti dat haec* „Nempe haec quae apud te." — *tum*: haec quae apud te est Clitiphonis est amica."

Des qui aúrum ac uestem atque ália quae opus sunt cómparet.
ME. Id ést profecto: id amícae dabitur. CH. Scílicet
Datúrum. ME. Ah, frustra sum ígitur gauisús miser.
Quiduís tamen iam málo quam hunc amíttere.
Quid núnc renuntiem áps te responsúm, Chremes,
Ne séntiat me sénsisse atque aegré ferat?
CH. Aegré? nimium illi, Ménedeme, indulgés. ME. Sine:
Incéptumst: perfice hóc mihi perpetuó, Chremes.
CH. Dic cónuenisse, egísse te de núptiis.
ME. Dicám. quid deinde? CH. Mé facturum esse ómnia,
Generúm placere: póstremo etiam, sí uoles,
Despónsam quoque esse dícito. ME. Em, istuc uólueram.
CH. Tanto ócius te ut póscat et tu, id quód cupis,
Quam ocíssime ut des. ME. Cúpio. CH. Ne tu própediem,
Vt istám rem uideo, istíus obsaturábere.
Sed haéc uti sunt, caútim et paulatím dabis,
Si sápies. ME. Faciam. CH. Abi íntro: uide quid póstulet.
Ego dómi ero, siquid mé uoles. ME. Sané uolo:
Nam té scientem fáciam, quidquid égero.

14 et uestem **BCEFP** SUNT(COMPARET) conparet **C** 15 Idē pfecto **E** est *om.* **G** amice **BC** 16 ah *Bentleius* UAK A *cum rell.* igitur sum **BCDEFGP** 17 *Versus omissus est in* A 18 CKREMES A Chreme *rell.* 19 sensise **D** 21 in perpetuo **D** in ppetuū **G** CKREME A *cum rell.* 23 factu era effe **G** 25 esse *om.* **E** hem **BE** hem **DF** ISTUC(UOLUERAM) 26 TANTOCIUS A tantocius **G** 28 istanc **DG** istius *om.* **E** 29 Sed ut ut istaec sunt **C** Sed ut uti istaec sunt **P** Sed ut istaec sunt **B** Sed haec ut ifta ut funt **F** Sed haec ita ut sunt **E** S' hec ista ut sunt **D** S' hec ut sunt **G** cautitē **E**, *corr. rec.* 30 fapiaf **F**, *corr. schol.* fapif **G** qđ **F**, *corr.* F² postulet **D**, *corr.* D² postulent **BCEFP** 32 sciente|| **D** sciente **CFP** quicquid **BCDEF**

14. Non. p. 256 „‚discubia' aurum et uestem—comparet." 15. Eugraphius: id amicae dabitur] Vel confirmantis pronuntiatio(ne) accipi potest uel quasi cum affirmatione interrogatio. 17. *agnoscitur ab Eugraphio.* 26. 27. Lex. Maii p. 394 „tu id quod cupis quam ocissime ‚tu' des." 28. Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 535 „obsaturabere" saturaberis. 29. 30 Lex. Maii p. 120 „cautim—sapies." 32. Arusian. p. 262 „Nam—quicquid egero." — Eugraphius „te sciente": h. e. non te ignaro.

B MENEDEMUS *A* CHREMES
SENES II

ME. Égo me non tam astútum neque ita pérspicacem esse íd scio: V 1
Séd hic adiutor méus et monitor ét praemonstratór Chremes
Hóc mihi praestat: ín me quiduis hárum rerum cónuenit,
Quaé sunt dicta in stúlto, caudex, stípes, asinus, plúmbeus:
Ín illum nihil potést: exuperat eíus stultitia haec ómnia.
CH. Óhe, desi*ste* inquám deos, uxor, grátulando optúndere,
Túam esse inuentam gnátam: nisi illos éx tuo ingenio iúdicas,
Vt nihil credas íntellegere, nísi idem dictumst céntiens.
Séd interim quid illíc iam dudum gnátus cessat cúm Syro?

V 1 *Δ* MENEDEMVS SENES .II. *A* CHREMES *Γ* CLITIPHO ADOLESC. *B* SYRVS SERVVS **D** MENEDEMVS. CHREMES. CLITIPHO. SYRVS **PF** MENEDEMVS. SENEX CHREMES .II **C** MENEDEMVS CHREMES **EG** 1 tā (ita *sup.*) perspicacem **D**, *corr.* **D**² tā pſpicacem **G** ita *om.* **E** id certo scio **BCD**²**EFP** (certe **D**¹) idcirco ſcio **G** 2 hic ~ **B** CHR. (chremeſ *sup.*) **F** 4 dictae *ex* dicta **D** dictę (t a *sup.*) **E**, *corr.* **E**² in stultum **BCDEFGP** ſtipeus **G** plumpeus (b *sup.*) **D** 5 EXUPERAT (nam *sup.*) **A**, nam *add. corr. rec.* nam exsuperat **BCDEFGP** (exuperat **D**) 6 (A.....)ESINE INQUAMDEOS **A** Ohe iam desine deos (inquam *om.*) **BCDEFGP** desiste *Fleckeisenus* optundere **D** *cum* **A** 7 (TUAM)ESSE 8 intellegere (i *sup.*) **C** intelligere **BF** nisi si idem **BP** dictum sit centies **BCDEFGP** (dictum *ex* ductum **D**) 9 (SED)INTERIM cessat gnatus **E**

V 1. 3. 4. Donat. in Eun. prol. 6 „in ‚quem'—in ‚stultum.'" — Lex. Maii p. 100 „in me quiduis horum ‚conuento' quae—plumbeus" (stultum). 9. Seru. in Aen. III 430 „quid illic natus cessat cum Syro."

ME. Quós aïs hominés, Chremes, cessáre? CH. Ehem, Menedeme, áduenis?
Díc mihi, Cliniaé quae dixti núntiauisti? ME. Ómnia.
CH. Quíd aït? ME. Gaudere ádeo coepit, quási qui cupiunt núptias.
CH. Háhahae. ME. Quid risísti? CH. Serui uénere in mentém Syri
Cálliditates. ME. Ítane? CH. Voltus quóque hominum fingít scelus.
ME. Gnátus quod se adsímulat laetum, id dícis? CH. Id. ME. Idem istúc mihi
Vénit in mentém. CH. Veterator. ME. Mágis, si magis noris, putes
Íta rem esse. CH. Ain tu? ME. Quín tu ausculta. CH. Máne *dum*, hoc prius scire éxpeto,
Quíd perdideris. nam úbi desponsam núntiasti fílio,
Cóntinuo iniecísse uerba tíbi Dromonem scílicet,
Spónsae uestem aurum átque ancillas ópus esse: argentum út dares.
ME. Nón. CH. Quid? non? ME. Non ínquam. CH. Neque ipse gnátus? ME. Nihil prorsúm, Chremes.
Mágis unum etiam instáre, ut hodie cónficiantur núptiae.

10 (*B*. QUO)S CKREME A *cum rell.* (c^h^reme C) 11 (DICM)IKI DIXTI NUNTIAUISTI A dixi nuntiastin BCDEFP dixi nunciafti G omnia adueni F 12 (*A*. QUI)D ^oc^cępit E occepit BCP 13 (*A*. KA)KAKAE ahahae F 14 (CA)LLIDITATES fingit *ex* fungit F scelus E^2 *in marg.* 15 (*B*. G)NATUS assimulat B assimulabat E laetu q̱d dicis G itidem istuc BCDEFGP m^i^|||||||||||||||||| uenit G 16 (UENITINM)ENTEM 17 manedum *Bentleius* MANE A *cum rell.* expeto *ex* expecto E EXPE(TO) 18 Quid *ex* Quod E defponfam, *altera* ſ *in ras.*, F NUNTIAUISTI A 19 iniecisse se P 20 UESTEMAURUMATQ. ANCILLAS A D[1] G uestem aurum ancillas B C D[2] E F P 21 CHR. q̱d ita G *Δ*. n̄ dico inquā D if^i^pfe G prorsus BCDEFGP CKREME A *cum rell.* (chremes B?) *In* A *us. dissectus est post* GNATUS 22 ḥọc unū D hoc unū G conficerentur BCDEFGP

17. mane, hoc prius: Eugraph. in lemm.

CH. Míra narras. quíd Syrus meus? ne ís quidem quicquám? ME. Nihil.
CH. Quam óbrem, nescio. ME. Équidem miror, qui ália tam plané scias.
Séd ille tuom quoqué Syrus isdem míre finxit fílium,
Vt ne paululúm quidem subolat ésse amicam hanc Clíniae.
CH. Quíd agit? ME. Mitto iam ósculari atque ámplexari: id níhil puto.
CH. Quíd est quod amplıús simuletur? ME. Váh. CH. Quid est? ME. Audí modo.
Ést mihi in ultimís conclaue aédibus quoddám retro:
Húc est intro látus lectus, uéstimentis strátus est.
CH. Quíd postquam hoc est fáctum? ME. Dictum fáctum huc abiit Clítipho.
CH. Sólus? ME. Solus. CH. Tímeo. ME. Bacchis cónsecutast ílico.
CH. Sóla? ME. Sola. CH. Périi. ME. Vbi abiere íntro, operuere óstium. CH. Hem,

23 ||||hi (nil *supra*) narras **G** ne isdem quicquam *bis* **E** 24 *Sic personas distinxerunt Guyetus et Bentleius. A* nescio *Menedemi orationem incipiunt libri* equidē (s' *supra*) te miror **D** eqdē (i *supra*) ſ' it miror **G** equidem sed te miror **BCEFP** qui || alia **D** *In* **D** *u.* 25. 26 *inuerso ordine post u.* 31 *scripti, sed expuncti et a corr. uero ordine in margine superiore positi sunt, signis in suum locum reuocati* 25 ſ' **G** TUUM **A** *cum* **DE**[2]**G** tuus **BCE**[1]**FP** ISDEM **A**, S *deleuit corr. rec.* idem **BCDEFP**, *om.* **G** finx̄ **G**[1], docuit *schol.* finxit *in ras.*, filiam *a corr.* **P** 26 paulum **BCDEFP** subolat (e *supra*) **FP**, *corr.* **F**[1]**P**[2] suboleat **DEG** 27 QUIDAGIT **A** Quid ais **BCDEFGP**, mitto (o *supra*) **E**, *corr.* **E**[2] omitto **FG** atq: *om.* **E**[1], *add.* **E**[2] AMPLEXARINIKIL (id *supra*) **A**, id *add. corr. rec.* id nihil *rell.* 28 ampluuſ ſ|imuletur **G** 29 ultimis conclaue in (in *supra*) ędibus **D** ultimis conclaue in aedibuſ **G** 30 ſtrat' (ē *supra*) **DG**, *corr.* **D**[2]**G**[1] ſtratuſ eſt modo **F** 31 Qui (d *supra*) **G** POSTPQUAM **A** dictum ac factum **BCDEFGP** ABITCL(ITIPKO) **A** habiit **G** 32 BA. (M. *supra*) consecuta **E**, *corr.* **E**[2] bachis **BF** 33 *A* || perii **D** CHR. rii **G** abere (i *supra*) **E**, *corr.* **E**[2] operiere (u *supra*) **C**, *corr.* **C**[2] hostium *in marg.* **E**

25. tuum: Eugraph. in lemm.

Clínia haec fierí uidebat? ME. Quíd ni? mecum uná simul.
CH. Filí est amica Bácchis: Menedeme, óccidi.
ME. Quam obrém? CH. Decem diérum uix mihi est fámilia.
ME. Quid? istúc times quod ille óperam amico dát suo?
CH. Immó quod amicae. ME. Sí dat. CH. An dubium íd tibi est?
Quemquámne animo tam cómi esse aut lení putas,
Qui sé uidente amícam patiatúr suam!
ME. Quid ní? quo uerba fácilius dentúr mihi.
CH. Derídes merito. míhi nunc ego suscénseo:
Quod rés dedere, ubi póssem persentíscere,
Ni essém lapis! quae uídi! uae miseró mihi.
At né illud haud inúltum, si uiuó, ferent:
Nam iám.. ME. Non tu te cóhibes? non te réspicis?
Non tíbi ego exempli sátis sum? CH. Prae iracúndia,
Menedéme, non sum apút me. ME. Tene istúc loqui!
Nonne íd flagitiumst, te áliis consiliúm dare,
Foris sápere, tibi non *pótis esse* auxiliárier?

34 quni *add.* F² una mecum **BCEFP** 35 FILIAEST **A** amica est **BCEFP** bachis **BEF** 36 Decē uix dierum **D** mihi uix est **BCFP** 38 IMMOAMICAE (*om.* quod) **A** 39 QUEMQUAMNEANIMOTAMCOMMUNI ESSEAUTLENIPU(TAS) **A** Quequāṇẹ animo tā cōmuni ēē & leni putas, nimo *et* co(m)uni *in ras.*, **D** Quemquam animo tam communi esse et leni putas **BCEFGP**, *nisi quod* Quemquam^{ne} **P**, *corr.* **P²**, comūṇi **F** 40 SUAMSUBIGITARI **A**, SUBIGITARI *induxit corr. rec.* suam. MEN. ah **P** 41 Quid ni *in ras.* **P** MEN. ahhae *in ras.* **F** MEN. ah$^{ha\,he}$ **C** MEN. Hahahae **B** *J.* ah hahe **D** mē. ah ah he **E** ME. hahehe **G** facilius **D** 42 merito mihi. nunc **B** nunc ego mihi **DG** 43 Quod **F¹** *cum* **A** POSSIM **A** 44 Ni^{si} **D**, *corr.* **D²** Nifi, Nif *a corr.*, **F** que|| **E** qui||uidi **G** 45 ANNE **A** Ad^{t} **C** haut **C¹DP** INUITUM **A** ferrent **C** 46 non re^{i}spici^{f} **F**, *corr.* **F²** RESPICIES **A** 47 ego *om.* **AG** 48 aput **G** *cum* **A** 49 n̄ne **D**, ne *expunxit* **D²** flagitiū^{est} **C**, est *add. schol.* 50 NONPOSSEAUXILIARIER **A** non posse te auxiliarier *rell.* potis esse *Fleckeisenus*

36. uix mihi est: Eugraphius. 40. Donat. in Eun. III 2, 26 „Qui—suam." 42. merito mihi nunc ego suscenseo": Eugraph in lemm. 45. 46. Donat. in Hec. V 1, 17 „At ne—cohibes." (non iam). 47. ego tibi: Eugraph. in lemm.

CH. Quid fáciam? ME. Id quod me fécisse aiebás parum.
Fac té patrem esse séntiat: fac ut aúdeat
Tibi crédere omnia, áps te petere et póscere:
Nequam áliam quaerat cópiam ac te déserat.
CH. Immo ábeat potius málo quouis géntium,
Quam hic pér flagitium ad ínopiam redigát patrem:
Nam si ílli pergo súppeditare súmptibus,
Menedéme, mihi † illaec uére ad rastros rés redit.
ME. Quod incómmoditates hác re accipies, nísi caues!
Diffícilem ostendes té esse et ignoscés tamen
Post, ét id ingratum. CH. Ah néscis, quam doleam. ME. Vt lubet.
Quid hoc quód rogo, ut illa núbat nostro? nísi quid est
Quod mágis uis. CH. Immo et géner et adfinís placent.
ME. Quid dótis dicam té dixisse fílio?
Quid ópticuisti? CH. Dótis? ME. Ita dico. CH. Áh. ME. Chremes,
Nequíd uereare, sí minus: nihil nos dós mouet.
CH. Dúo talenta pró re nostra ego ésse decreuí satis:

51 PA[r]VLVM A, *corr. rec.* 52 ut sentiat D ut ſenciat G ut ſentiat—*u.* 53 omnia *in marg.* E² AUDEANT A, N *induxit corr. rec.* 54 defiderat G [e] 56 KABEAT A ḥabeat C POTIUSMULTO A potius malo E? multo malo BCDFGP QUIUIS A, *corr. rec.* [o] 56 hoc F, [i] *corr.* F² p *om.* D¹, *add.* D² 57 pgo D, *corr.* D² [am] pergam BCEFP ſuptuſ G 58 *In* A *post* MIKI *plane erasa sunt ea quorum loco corr. rec. superaddidit* illec uero, *nisi quod post* o *translucet* A : *spatium undecim antiquis litteris sufficit* illaec uere (B?) CDEFGP illic *Bentleius* RASTROSREDIT A, [res] res *add. corr. rec.* 59 incommodit[a] tibi D incommoda[i] tibi E [in] cōmoda tibi G incommoda tibi BCFP INKACRE A *cum rell.* capies BCDEFGP 60 Dificilē D TEESSEOSTENDESET AD¹G (ostendis D²) ostendis te esse et B?CEFP (ostendes B?) 61 et id erit ingratum BCDFGP (erit *om.* E *cum* A, *sed add. schol.*) 62 quod [uolo] rogo D, *corr.* D² quod uolo BCEFP 63 mauis BCP malis DEFG gener|||[&] a||ffines D ADFINIS A affiues B adfines *rell.* 64 B *notam om.* A¹, *add. corr. rec.* 65 opticuisti BCF *cum* A (op||ticuisti C) CKREME ABCDEFP creme G 66 si est minus E si minus ē DG

53. Donat. in Eun. I 2, 43 „abs—poscere." 57. Arusian. p. 261 „Nam sumptibus."

Séd ita dictu opus ést, si me uis sáluom esse et rem et fílium,
Mé mea omniá bona doti díxisse illi. ME. Quám rem agis?
CH. Id mirari té simulato et íllum hoc rogitató simul,
Quam óbrem id faciam. ME. Quín ego uero quam óbrem
id facias néscio.
CH. Égone? ut eius ánimum, qui nunc lúxuria et lascíuia
Dífflnit, retúndam, redigam, ut quó se uortat nésciat.
ME. Quíd agis? CH. Mitte: síne me in hac re gérere mihi
morém. ME. Sino:
Ítane uis? CH. Ita. ME. Fíat. CH. Ac iam uxórem ut
accersát paret.
Híc ita ut liberós est aequom díctis confutábitur.
Séd Syrum quidem égo si uiuo ádeo exornatúm dabo,
Ádeo depexum, út dum uiuat méminerit sempér mei.
Quí sibi me pro déridiculo ac délectamentó putat.
Nón, ita me di amént, auderet fácere haec uiduae múlieri,
Quae ín me fecit.

68 S'|| G DICTI̤OPUS A, I *induxit corr. rec.* dicto D[1]G (dictu D[2] *cum rell.*) opus || ē D SALUUM A 69 doti|| P dotis BC 70 id[e]mirari D idemirari EG idem irari F IDMIRARIE[t]SIMULATO A, *corr. rec.* hoc *om.* BCDEFGP 71 N.ESCIO) 72 eius D. *corr.* D[2] [t illius] illius BCEFP 73 retundam et redigam BCDEFGP 74 qıđ ais E MITTES[I]NE A, *corr.* A[1] dimitte F ac sine BCDEFGP mihi *inter lineas* B 75 age iam BCDEFGP (iam—paret *om.* P[1], *add. schol.*) [ut] UXOREMACCERSAT A, ut *add. corr. rec.* prepar& EG 77 SEDSYRUMQUIDEMEGONESIUIUO A Sed Syrum MEN. Quid eum? CHR. Egone? si uiuo BCDEFGP, *nisi quod* ego[m]ṇe E, *corr.* E[2], ergo me G exornata̤[u] F, *corr.* F[2] 78 depexū ·| ·usq, *in marg.* |, D depexum usque BCEFP ut *om.* E MEMI[n]ṢERIT A, *corr. rec.* 79 Quis ibi F sibi *in ras.* P PRORIDICULO AD[1]FG (pro deridiculo D[2] *cum rell.*) deri[di]culo C *In* A *us. exit in* NONITAM(E) 80 DIBENEAMENT A KO[^]CFACERE A facere ḥo[e]c D facere huic, huic *ex corr.*, P, *in quo us. exit in* fecit

77. Eugraphius: Sed Syrum: cum utique maiora tormenta seruo minitat(ur)us sit, irascentis more quod esset facturus exprimere non potuit. — Donat. in Ad. III 3, 46 Quid eum?] Initium interrogationis futurae de persona alicuius. sic in H.: „Sed Syrum. quid eum?" (quidne mecum *Ed. pr.*). 77. 78. Non. p. 7. 299 „‚egone' si—mei."

Γ CLITIPHO ADULESCENS — B MENEDEMUS — Δ CHREMES SENES II — Δ SYRUS SERUOS

CL. Ítane tandem quaéso, Menedeme? út pater V 2
Tam ín breui spatio ómnem de me eiécerit animúm patris?
Quód nam ob factum? quíd ego tantum scéleris admisí miser?
Vólgo faciunt. ME. Scío tibi esse hoc gráuius multo ac dúrius,
Cuí fit: uerum ego haúd minus aegre pátior, id qui néscio
Néc rationem cápio, nisi quod tíbi bene ex animó uolo.
CL. Hic patrem esse aiébas. ME. Eccum. CH. Quíd me incusas, Clítipho?
Quídquid ego huius féci, tibi prospéxi et stultitiaé tuae.
Vbi te uidi animo ésse omisso et suáuia in praeséntia
Quae éssent prima habére neque consúlere in longitúdinem:
Cépi rationem, út neque egeres néque ut haec posses pérdere.

V 2 *In* **D** *haec scaena antecedenti continuatur: in* **P** *non praefixa est imago* CLITIPHO MENEDEMVS CHREMES SYRVS **PFE** CLITIPHO. ADVLESCENS. MENEDEMVS. SENEX. CREMES. SENEX. SYRVS SERVVS **C** CLITIPHO. MENEDEMVS CHREMES SYR' **G** 1 tandem *om.* **E** quaeso est **BCDEFGP** MEN(e)DEME **A**, *corr. rec.* ut *om.* **G** 2 tā(in) breui **D** inpreui (b) **G** 3 OFFACTUM **A** facinus **BCD²EFP** (*om.* **D¹**) MIS(ER) 4 id faciunt **DG** & duriuf **G** 5 haut (d) **C**, *corr.* **C²** haut **P** IDQUOD **A** *cum* **F¹** (id qui **F²** *cum rell.*) uerū —pa)tior *in ras.* **G** patior. id qui, nescio. *Palmerius et Bentleius* 6 c(a)pio **D**, *corr.* **D²** A||NIMO **A** (*fuisse uidetur* AUNIMO) 7 stare aiebas **DG** astare aiebas **BE** adstare aiebas **CFP** eccUM **A**, *ut* ecc *a corr. rec. scriptum sit trium erasarum litterarum loco, quarum altera* S *uisa est fuisse* (ISTUM *tinctura adhibita legit W. Studemund*) CLIT(IPKO) 8 Quidquid **C¹D¹F¹G** *cum* **A** Quicquid **BC²D²F²P** 9 esse animo **BCFP** amiffo **G** 10 (Q)UAE ēēnt plurima **G** 11 (CE)PI|| || RATIONEM **A**, *ut duae litterae* (UT?) *a m. pr. expunctae, a corr. rec. inductae sint* Cępi **D** Coepi **BG** neq; tu egeres **BCEP** neq; tū egeres **F** EGERIS *et* POSSIS **A**

V 2. 7. Seru. in Aen. I 410 „quid—Clitipho.“ 8. Priscian. II p. 351 „Quicquid—tuae.“ — Idem II p. 49 „tibi—tuae.“ II p. 298 T. in ‚Hecyra‘ „tibi prospexi.“ II p. 309 „tibi prospexi.“ 9. Donat. in Ad. V 3, 45 „Ubi te uidi animo esse omisso.“ 9. 10. Donat. in Eun. I 1, 5 „et suauia quae essent prima habere.“ 11. Donat. in Phorm. II 3, 61 „Cepi —perdere.“ — Non. p. 254 „rationem ‚cape‘ ut neque ‚egeris‘ neque ut haec ‚possis‘ perdere.“

Vbi cui decuit prímo, tibi non lícuit per te míhi dare,
Ábii ad proxumúm, tibi qui erat: eí commisi et crédidi.
Íbi tuae stultítiae semper érit praesidium, Clítipho,
Víctus, uestitús, quo in tectum té receptes. CL. Eí mihi.
CH. Sátius est quam te ípso herede haec póssidere Bácchidem.
SY. Dísperii: sceléstus quantas túrbas conciui ínsciens!
CL. Émori cupió. CH. Prius quaeso dísce, quid sit uíuere.
Vbi scies, si dísplicebit uíta, tum istoc útitor.
SY. Ére, licetne? CH. Lóquere. SY. At tuto. CH. Lóquere. SY. Quae istast práuitas
Quaéue amentiá est, quod peccaui égo, id obesse huic? CH. Ílicet.
Né te admisce: némo accusat, Sýre, te: nec tu arám tibi
Néc precatorém pararis. SY. Quíd agis? CH. Nihil suscénseo

12 (UBI)CUI *In* **D** *u.* 13 *est ante u.* 12, *sed ordo est reuocatus* cui^{cui} **D**, *corr.* **D**^{2} cui |||| decuit **P** p^{te} mihi **D**, *corr.* **D**^{2} 13 (ABI)I *Versus omissus est in* **G** ad proximū^{os} tibi qui erat^{n} ei^{s} **D**, *corr.* **D**^{2} ad proximos tibi qui erant eis **BCEFP** (tibi *inter lineas* **B**) ERATITCOMMISI **A**, *ut* IT *in* ET *mutatum sit* (*a corr. rec.?*) commiſſi **F** commi||si **P** credidi, cr *in ras.*, **P** 14 (IB)I Vbi **G** stultiae **P** sempp̄ **C** SEMPERI^{erit}PRAESIDIUM **A**, *corr. rec.* 15 (UI)CTUS RECIPIES **A** recipiaſ **G** receptes *rell.* 16 (*A.* SA)TIUS bachidem **BEF** 17 (*A.* D)ISPERI **A** QUANTAS^{turbas} CONSCIUIT **A**, turbas *add. corr. rec.* inſienſ^{c} **G** inscies^{n} **C**, *corr.* **C**^{2} 18 (*F.* E)MORI Et mori **F** disce quaeso **DG** 19 SCIES^{si}DISPLICEUIT **A**, si *add. corr. rec.* tunc^{tuc} **D** ISUTITUR^{o} **A**, *corr. rec.* 20 (*A.*) ERE loque^{re} **G**, *corr.* **G**^{2} adtuto^{c} **C** (*t* attuto *schol. in marg.*) ac tuto **B** ISTASTPRAUITAST **A** 21 (Q)UAEUE amentia, e *in ras. a corr. rec.* **E** amētiast^{e} **D** 22 (NE)TE ammisce **B** SYRE^{te}NEC **A**, te *add. corr. rec.* 23 (NE)C **A** Neq; **BCEFP** PARABIS **A** pararis *rell.* SYr. quid ais **E**

14. Ubi tuae stultitiae sit praesidium: Eugraph. in lemm. 18. Donat. in Eun. III 1, 42 „Emori cupio.“ — Lactant. Instit. III 18, 13 „prius disce quid sit uiuere. si displicebit uita, tum istoc utitor.“ 20. quae isthaec est: Eugraph. in lemm. 22. 23. Donat. in Phorm. I 2, 90 „nec tu aram (tutorē *Ed. pr.*) tibi nec precatorem pararis.“ — Lactant. Plac. in Stat. Theb. XII 481 „nec tu—‚deprecatorem‘ pararis.“ — Nec precatorem pararis: Eugraph. in lemm.

Néque tibi nec tíbi: nec uos est aéquom quod fació mihi. —
SY. Ábiit? uah, rogásse uellem CL. Quíd? SY. unde mihi peterém cibum:
Íta nos alienáuit. tibi iam esse ád sororem intéllego.
CL. Adeón rem rediisse, út periclum etiam [á] fame mihi sít, Syre!
SY. Modo líceat uiuere, ést spes CL. Quae? SY. nos ésuriturós satis.
CL. Inrídes in re tánta neque me cónsilio quicquam ádiuuas?
SY. Immo ét ibi nunc sum et úsque id egi dúdum, dum loquitúr pater:
Et quántum ego intellégere possum, CL. Quíd? SY. non aberit lóngius.
CL. Quid id érgo? SY. Sic est: nón esse horum te árbitror. CL. Quid istúc, Syre?
Satin sánus es? SY. Ego dícam, quod mihi in méntemst: tu diiúdica.
Dum istís fuisti sólus, dum nulla ália delectátio

24 (NE)Q (c *supra* Q). TIBINECTIBI A, *corr. rec.* Nec tibi nec tibi C[1] F P[1]? Nec tibi nec huic B C[2] D E G P (hui||c B huic *in ras.* P) 25 UA A uah D, *ut uidetur* auh G uah *om.* B C E F P rogaſ|| || ſe F UELLE A quod (i *supra*) D, *corr.* D[2] cybum (h *supra*) B 26 Itanoſ F abalienabit D G abalienauit sibi E, tibi *corr. rec. in marg.* sibi *ex* tibi P[2] intelligo B *Post u.* 26 *noua scaena incipit in* D G *Γ* CLITIPHO ADOLESC̄. *B* SYRVS SERVVS D CLITIPHO SYRVS G 27 (*Γ*. A)DEON REDISSE A *cum rell.* PERICULUM A B C F P a *om.* A D E G P a fame B C F 28 (*Δ*. MO)DO eſer ut turoſ (u i *supra*) F esuri|||turos P 29 (*Γ*. IN)RIDES Irrides B in mere D neq; c̄silio (me *supra*) D, me *add.* D[2] me *om.* G quicquam consilio B C E F P 30 (*Δ*. IM)MOET ṬIBI A, T *induxit corr. rec.* & ibi (t *supra*) D, t *add.* D[2] dudum id egi B C E F P 31 (ETQU)ANTUM intellege (i re *supra*) F pater (possū *supra*) E haberit G 32 (QUID[ID]ERG)O Quid ergo (id *supra*) D, id *add.* D[2] Quid ergo G TEKORUM A horum te *rell* qui|| iſtuc E qui iſtuc (d *supra*) F, *corr.* F[2] qui istuc B C P 33 Sat insanus es B F G SY. *notam add.* P[2] INMENTEEST A *cum* D G IUDICA (di *supra*) A, *corr. rec.* iudica E 34 FUISTISSOLUS A DELECTATIOFUIT A

Quae própior esset, te índulgebant, tíbi dabant: nunc fília
Postquám est inuenta, uéra inuenta est caúsa qua te expéllerent.
CL. Est uéri simile. SY. An tu ób peccatum hoc ésse illum iratúm putas?
CL. Non árbitror. SY. Nunc áliut specta: mátres omnes fíliis
In péccato adiutríces, auxilio ín paterna iniúria
Solent ésse: id non fit. CL. Vérum dicis: quíd ego nunc faciám, Syre?
SY. Suspícionem istánc ex illis quaére: rem profér palam.
Si nón est uerum, ad mísericordiam ámbos adducés cito,
Aut scíbis cuius sis. CL. Récte suades: fáciam. — SY. Sat recte hóc mihi
In méntem uenit: nám quam maxume huíc uana haec suspício
Erit, tám facillumé patris pacem in léges conficiét suas.
Etiam haút scio anne uxórem ducat ác Syro nihil grátiae.

35 ꝑprior **DE**[1]**F**, t ꝑpior **E**[2] prop||ior **P** FILIA (VS *supra*) **A**, VS *a corr. rec* (*sed non a solito*) 36 Posquam **C** postquā || || || || || || uera inuenta ē causa **D** uera inuenta est inuenta est causa **BCP** uera inuenta est causa **EF** UERAUENTA **A** QUI (a *supra*) **A**, *corr. rec.* 37 ESTUESIMILE **A** OPPECCATUM **A** 38 Nā arbitror **G** (ſ) pecta **F** om̄ſ matreſ **G** *In* **D** matres omnes filiis *post finem sequentis us. scripta sunt* 39 (&) auxilio **D** (in) iuria **G** 40 QUIDERGO **A** *cum rell.* 41 hanc **D**[1]**G** istanc **D**[2] (*cum* **A**) istam **BCEFP** 42 uera **D**[1]**G** (uerū **D**[2]) ADDUCIS **A** adduceſ dico **G** 44 NAMQ. ADULESCENS MAXUME KUIC | UNA ? KAEC || USPIC||(**A**: *uersus dissectus est post* KUIC: *recens corr. haec* UNA ? KAECSUSPICIO *erasit et ab initio uersus* (*cuius pars iam sub charta agglutinata latet*) … ma spe situs *posuit: idemque corrector* quam *super* MAXUME *scripsit, idem, ut uidetur,* KUIC *induxit.* nam quam maxume huic uana haec suspicio *Geppertus* (*cui non* UNA *sed* UAN *in codice fuisse uisum est*) namque adulescens quam in minima spe situs **BCDEFP** nāq, aduleſcenſ. quā in minima || || || || || || || || || t **G** 45 Er)it tā faci llume *in ras.* **D** *In* **F** *us. incipit ab* Erit 46 Etsi haud *Bothius* haut sciam **C**[1]**P** aut sciā **F** hoc sciam **BC**[2]**F**[2] AN **A** ducọ (at) **G**

35. Donat. in Eun. II 1, 16 „te—dabant." 41. Priscian. I p. 59 „Suspicionem—quaere." 44. 45. Eugraphius: ‚Cum' in periculo maior positus fuerit filius, ‚tum' facile parentibus potest mouere pietatem uel pacem ab iracundo patre suscipere. 46. nihil sit gratiae: Eugraph. in lemm.

Quid hoc aútem? senex exít foras: ego fúgio. adhuc quod fáctumst,
Mirór non ilico ádripi iusse: ád Menedemum hunc pérgam.
Eum míhi precatorém paro: nostró fidei nihil hábeo.

Φ SOSTRATA *Δ* CHREMES
MULIER SENEX

SO. Profécto nisi caués tu homo, aliquid gnáto conficiés mali: V 3
Idque ádeo miror, quó modo
Tam inéptum quicquam tíbi uenire in méntem, mi uir, pótuerit.
CH. Oh, pérgin mulier ésse? nullamne égo rem umquam in uitá mea
Voluí, quin tu in ea ré mihi fueris áduorsatrix, Sóstrata?
Ad sí rogem iam, quíd est quod peccem, aut quam óbrem hoc facias: néscias,

47 autem est (B?) CDEFGP ATQKUC A, Q *expunxit* A[1], *induxit corr. rec.* 48 MIRORCONTINUOKUNCADRIPUISSEADMENEDE|MUMKUNC (i *supra* U) PERGAM A: *uersus dissectus est in media uoce* MENEDE|MUM: *haec* CONTINUOKUNC *fere erasa et a corr. rec. scripta sunt eorum loco* non iusse me: *tum ex* ADRIPUISSE *ab eodem factum est* adripi: *idem* KUNC *in* hinc *mutauit* Miror non iussisse ilico arripi me BCDEFGP (iusisse D) nunc ad Menedemum pergam B hinc nunc ad Menedemum pergam CEFP (Menedomum (e *supra* o) F) ad menedemum hinc pgā (n̄c *supra*) D, nc *add.* D[2] ad Menedemum hinc pergam G 49 SENINOSTRO A *cum rell.* seni *sustulit Bothius* FIDEINIKIL ABCFGP fide|| nihil D fidem nichil E nihil fidei *Bentleius ex Regio*

V 3 *E* SOSTRATA MVLIER *A* CHREMES SENEX *Γ* CLITIPHO ADOLESC̄ D SOSTRATA MVLIER CHREMES SENEX PC SOSTRATA CHREMES EFG 1 ni E ne ſi_cauef (i *supra*) F 2. 3 *ita diuisi sunt in* AF, *ut prior exeat in* uenire: *unum faciunt in* P 3 tibi quicquam D tibi qdquā G potuit (rit *supra*) (*sic*) G 4 *A.* PERGINMULIERODIOSA ESSE A ho D perin (g *supra*) E, *corr.* E[2] ullamne E INU(ITAMEA) 5 aduorsatrix fueris BCEFP 6 rogitem BCEFP peccē hic aut D peccē hic aut G KOCFACIASNE(SCIAS) (m *supra* S) A, *corr. rec.* id faciam BC?DEFGP (facias C?)

49. seni nostro fidei: Eugraph. in lemm.
V 3. 6. rogitem: Eugraph. in lemm. — Idem: quid faciam uides, cur ‚faciam' nescis.

In quá re nunc tam cónfidenter réstas, stulta. SO. Ego néscio?
CH. Immó scis potius, quám quidem redeat *de* íntegro eadem orátio. SO. [Oh,]
Iníquos es, qui mé tacere dé re tanta póstules.
CH. Non póstulo iam: lóquere: nihilo mínus ego hoc faciám tamen.
SO. Fácies? CH. Verum. SO. Nón uides quantúm mali ex ea re éxcites?
Súbditum se súspicatur. CH. 'Súbditum' ain tu? SO. Síc erit,
Mí uir. CH. Confitére. SO. Au te obsecro, ístuc inimicís siet.
Égon confitear meúm non esse fílium, qui sít meus?
CH. Quid? métuis ne non, cúm uelis, conuíncas esse illúm tuom?
SO. Quod fília est inuénta? CH. Non: sed quó magis credundúm siet
Quod ést consimilis móribus,
[Conuínces facile ex te ésse natum: nám tui similis ést probe].

7 NUN^c A, *corr. rec.* tā *om.* E[1], *add. corr. rec.* ego nescio, o ne *in ras.*, D 8 ||||scis D REDEAM^t A, *corr. rec.* de integro *Lomanus* ADINTEGRUM A *cum rell.* KAECEADEM A ratio E SO. oh *om.* A o D o: C, *corr.* C[2] SO. oh *ab initio sequentis us. habent* FP *In* A *us. dissectus est post* INTEGRUM 9 poſtulaſ *ex* poſtuleſ G 10 postulo. iam BP nihilominiſ^u F ego *om.* A 12 subitum^d *bis* E *A.* SUBDITUM AINTU. *Φ.* CERTESICERITMIUIR A CHR. Subditum ain tu? SO. Certe inquam mi uir BCDEFGP, *nisi quod* inquam *om.* G SO. Subditum se suspicatur. CH. Ain tu? SO. Certe sic erit *Bentleius* 13 CHR. confitere tuum non esse BCEFP (ñ *inter lineas* C) confitere tuū ñ ēē filiū DG *Φ* AUOBSECROTE A ah (ha|| D vni G) obsecro te istuc nr̄is inimicis siet BCDEFGP 14 Egone BCDEFGP 15 MEUIS A ne|||||| cum E ILLUMFILIUMTUUM A 16 (*Φ.*) CUM^{q od} A, quod *fecit corr. rec.* si^{ed} quo E, *corr.* E[2] ſ' quod G sed quod B credendū ē^{siet} D, *corr.* D[2] credendū eſt G 17 IDQUOD A *cum rell.* conſimiliſ^{eſt} F, *corr.* F[2] conſimiliſ eſt E 18 *Versum proscripsit Bothius* esse natum *uulgo* esse *om.* A *cum rell. Ceterum u.* 16 magis—*u.* 18 nam *subdita esse suspicatur Klettius*

8. Charis. p. 195 „confidenter" pro audacter. T. [.....] in Eunucho (u. Eun. V 1, 23).

Nám illi nihil uití est relictum, quín siet itidém tibi.
Túm praeterea tálem nisi tu núlla pareret fílium.
Séd ipse egreditur, quám seuerus: rém cum uideas, cénseas.

Γ CLITIPHO ADULESCENS *Φ* SOSTRATA MULIER *Δ* CHREMES SENEX

CL. Si úmquam ullum fuit témpus, mater, cum égo uoluptatí tibi V 4
Fúerim, dictus fílius tuos uéstra uoluntate: óbsecro
Eíus ut meminerís atque inopis núnc te miserescát mei:
Quód peto aut uoló, parentes meós ut conmonstrés mihi.
SO. Óbsecro, mi gnáte, ne istuc ín animum inducás tuom,
Álienum esse té. CL. Sum. SO. Miseram me, hócine quaesisti óbsecro?
Íta mihi atque huic sís superstes, út ex me atque ex hoc nátus es:
Ét caue posthac, sí me amas, umquam ístuc uerbum ex te aúdiam.
CH. Át ego, si me métuis, mores cáue in te esse istos séntiam.
CL. Quós? CH. Si scire uís, ego dicam: gérro, iners, fraus, hélluo,

19 QUISITETIDEMTIBI A quin itidem sit tibi **BCDEFGP** 20 nulla nisi tu **BCEFP** FILIAM (u *supra* A) A, *corr. rec.*

V 4 *Non est noua scaena in* **D** CLITIPHO ADVLESCENS SOSTRATA MVLIER CHREMES SENEX **PC** CLITIPHO SOSTRATA CHREMES **F** CLITIPHO SOSTR||||A C|||||||||| **E** CLITIPHO SOSTRATA MENEDEM' **G** (*sed ut per scaenam recte* CHR. *nota adhibeatur*) 1 (*Γ*. SI)UMQUAM 2 (F)UERIM TUUS A tua uoluntate **BCDEFGP** 3 (E)IUS tunc (n *supra* t) **F** 4 (Q)UODPETOAUTQUODUOLOPARENTES A parentis (e *supra* i) **F** ut *om.* A conmonstres **CP** *cum* A 5 (*Φ*. OBSECROMI)GNATE in *om.* **F**[1], *add.* **F**[2] indicaſ **G** TUUM A 6 Sū—*u.* 7 mihi *erasa sunt in* **G** hoccine **BC**[2]**D**[2]**E**[2]**P**[2] (hocine **C**[1]**D**[1]**P**[1] occine **E**[1]) hoc inaequę ſiſti **F** 7 atque ex hoc **D** atque hoc **BCEFG?P** 8 audiam ex te **E** 9 ēē istos in te **DG** 10 *Δ*. SCIRE (*om.* si) A scire (si *supra*) **D**, si *add.* **D**[2] GERO A gero (r *supra*, A *infra*) **D** gerro || inhers **E**

24. Donat. in Eun. prol. 24 „rem — censeas.“ (cum uideas censeres *Ed. pr.*)

V 4. 4. Priscian. I p. 355 Quod autem ‚parentium' non irrationabiliter dicitur ostendit accusatiuus pluralis in IS etiam terminans qui proprius est in IUM terminantis genetiui. T. in H. „Quod uolo aut peto parentis—mihi.“

Gáneo, damnósus: crede, et nóstrum te esse crédito.
CL. Nón sunt haec paréntis dicta. CH. Nón, si ex capite sís meo
Nátus, item ut aiúnt Mineruam esse éx Ioue, ea causá magis
Pátiar, Clitiphó, flagitiis tuís me infamem fieri.
SO. Dí istaec prohibeánt. CH. Deos nescio: égo quod potero, sédulo.
Quaéris id quod habés, parentes: quód abest non quaerís, patri
Quó modo obsequáre et ut serues quód labore inuénerit.
Nón mihi per fallácias addúcere ante oculós. . pudet
Dícere hác praesénte uerbum túrpe: ad te id nulló modo
Fácere puduit. CL. Éheu, quam nunc tótus displiceó mihi,
Quám pudet: neque quód principium cápiam ad placandúm scio.

B MENEDEMUS *Δ* CHREMES *Γ* CLITIPHO *Φ* SOSTRATA
SENES II ADULESCENS MULIER

V 5 ME. Énim uero Chremés nimis grauiter crúciat adulescéntulum
Nímisque inhumane: éxeo ergo ut pácem conciliem. óptime

11 GANEOS **A** dampnosus credo **F** 13 idem **F** a ioue **D** aea **G** 14 infamen **F** 15 ꝓhibebant **G** potero enitar sedulo **BCDEFGP** 16 id quot habest **D** id q̄t habes p^a^orentef **G** id qđ abē **D** id quod abest **BG** quod habest **F** 17 obse^q^ruare **D**, *corr.* **D**[2] aut serues **E** INUENERIS^t^ **A**, *corr. rec.* 18 Pudet *ab initio us. sequentis habent* **FP** 19 DICERET **A** haec **C** h^a^ec **F**, *corr. schol.* ad **C**[1] (*cum* **A**) id *om.* **BCDEFP** 20 Facere piguit **DG** Piguit facere **BCEP** Piguit dicere **F**[1], at facere *schol. in marg.* Ehu **F** quam ego nunc **BCDEFP** difplic^e^io **G** mihi *om.* **F** 21 putet **D** principium ad placandum **DG** INCIPIAM **AEFP** incapiam **BC** inueniā **DG**

V 5 *M* MENEDEMVS SENES *C* CHREMES .II. *Γ* CLITIPHO ·ADVLESC̄ (*sic*) *E* SOSTRATA MVLIER **D** MENEDEMVS SENES CHREMES SOSTRATA MVLIER CLITIPHO ADVLESCENS **P** MENEDEMVS SENEX. CHREMES SENEX SOSTRATA. MVLIER. CLITIPHO ADVLESCENS **C** MENEDEMVS CHREMES SOSTRATA CLITIPHO **EF** MENEDEMVS. SOSTRATA. CHREMES CLITIPHO **G** 2 EXEORGO^E^ **A**, *corr.* **A**[1] opt^u^ime **D**, *corr.* **D**[2]

10. 11. Lex. Maii p. 256 „gerro—Ganeo." 16. quaeris quod habes: Eugraph. in lemm. 16. 17. Donat. in Eun. II 1, 4 „non quaeris—inuenerit."

Ípsos uideo. CH. Ehém, Menedeme, cúr non accersí iubes
Fíliam et quod dótis dixi fírmas? SO. Mi uir, te óbsecro
Né facias. CL. Pater, ópsecro mihi ignóscas. ME. Da ueniám, Chremes:
Síne te exorent. CH. Méa bona ut dem Bácchidi donó sciens?
Nón faciam. ME. Ad id nos nón sinemus. CL. Sí me uiuom uís, pater,
Ígnosce. SO. Age, Chremés mi. ME. Age quaeso, né tam offirma té, Chremes.
CH. Quíd istuc? uideo nón lícere ut coéperam hoc perténdere.
ME. Fácis, ut te decét. CH. Ea lege hoc ádeo faciam, sí facit
Quód ego hunc aequom cénseo. CL. Pater, ómnia faciam: ímpera.
CH. Vxorem ut ducás. CL. Pater. CH. Nihil aúdio. SO. Ad me récipio:
Fáciet. CH. Nihil etiam aúdio ipsum. SO. Périi. an dubitas, Clítipho?
CH. Ímmo utrum uolt. SO. Fáciet omnia. ME. Haéc dum incipias, gráuia sunt,
Dúmque ignores: úbi cognoris, fácilia. CL. Faciám, pater.

3 arcessi **B C** 4 dixi, *ultima in ras.*, **E** tute **F** obsecro te **P** 5 obsecro ut mihi **B C D E F G P** ignoſcaſ; MEN. *ultima sunt folii* 57 *codicis* **G**: *finis huius fabulae cum initio Hecyrae intercidit* CKREME **A** *cum rell.* 6 EXORENT **A**, N *induxit corr. rec.* exorem *ex* exorent **F** exorem **B D E** *A.* EGONMEA **A** CH. Egone mea **B C D E F P** Egone *sustulerunt Guyetus et Bentleius* bachidi **B C E F** 7 id *inter lineas* **F**, *om.* **B C P** uiuom **D**, *corr.* **D**² 8 CKREMESMI **A** Chremes, *om.* mi, **B C E F P** (s *add.* **P**²) chremes |||| M. queso **D** ne te tam obfirma **E** obfirma **P** ofirma **F** CKREME **A** Chremes *rell.* (s *add.* **D**²) 9 istic **B C D**¹ **F P**, istuc **D**² **E** *cum* **A** PERPENDERE **A** 10 adeo hoc **D** si hic faciat **D**, *corr.* **D**² si id faciat **B C E F P** 12. 13 *Haec* Ad me recipio: Faciet *Menedemo tribuunt* **B C D E F P** 13 Φ PERIIAN **A** CL. perii. SO. an *rell.* 14 Φ FACIT **A** ME. faciet omnia. SO. haec dum **B C D E F P** (SOS. *inter lineas* **F**²) sunt *in ras. a m. rec.* **D** 15 ignores, es *in ras.*, **D** COGNOUERIS **A E** CLIT. *inter lineas* **F**²

V 5. 12. 13. Donat. in Phorm. V 8, 9 „ad me recipio: Faciet." 14. 15. Lactant. Instit. VI 23 „omnia grauia sunt dum ignoras: ubi cognoueris facilia."

SO. Gnáte mi, ego pol tíbi dabo illam lépidam, quam tu fácile ames,
Fíliam Phanócratae nostri. CL. Rúfamne illam uírginem,
Caésiam, sparso óre, adunco náso? non possúm, pater.
CH. Héia, ut elegáns est: credas ánimum ibi esse. SO. Aliám dabo.
CL. Ímmo, quandoquidém ducenda est, égomet habeo própemodum
Quám uolo. CH. Nunc laúdo, gnate. CL. Archónidi huius fíliam.
SO. Sátis placet. CL. Pater, hóc nunc restat. CH. Quíd? CL. Syro ignoscás uolo
Quaé mea causa fécit. CH. Fiat. ω. Vós ualete et plaúdite.

16 Nate **BCEFP** dabo puellam lepidam **BCDEFP** quē **F** 17 fanocratae **BC** phanogratae **F** NOSTRAE A, *corr. rec.* nostrae **P**, *corr.* **P**² nostrae **BCF** RUFANNE A 18 ad||| unco **P** adungo **C**, *corr. schol.* aduncnasu **D** 19 KAEIA A ei || ut **F** Hei aut **P** uti, i *a corr.*, **D** eligans **CF** ANIMUMTIBI A SOS. *inter lineas* **F**² 20 CLIT. Quid istic quandoquidem **BCDEFP** ducenda *ex* dicenda **P**² 21 *Chremetis loco Sostratam laudantem habent* **BCDEFP** CLIT. *inter lineas* **F**² archonidis filiam **BCDE**¹**FP** (archonidi || **E**) 22 (*A*? S)ATISPLACET A SO. Perplacet **BCDEFP** firo **F** 23 facit **BC** ω. UOSUALETEET PLAUDIDE (*sic*) A ω. uos ualete et plaudite **BCDEFP**: *tum* calliopius recensui **EF**²**P**

TERENTI
KEAUTONTIMORUMENOS FINITUS A

TERENTII AFRI EXPLICIT HEAVTONTIMORVMEN
INCIPIT ADELHOE FELICITER B

TERENTI AFRI
EXPLICIT. HEAVTONTIMORVMENOS C
INCIPIT ADELPHOE

P. TERENTII AFRI HEAVTONTIMORVME
NOS EXPLICIT INCIPIT HECYRA FELICIT D

P. TERRENTII AFRI. EXPLICIT EAVTONTIMORVMENOS E

P. TERENTII. AFRI. EXPLIC. EAVTONTIMORVMENOS F

TERENTI AFRI EXPLICIT
HEAVTONTIMORVMENOS P

16. ego tibi illam: Eugraph. in lemm. 17. 18. Lex. Maii p. 105 „rufamne—Caesiam." 21. Priscian. I p. 247 Sciendum quod in huiuscemodi nominibus, quando tertiae sunt, frequentissime ueteres datiuum proferunt pro genetiuo. T. in H. „Archonidi filiam." — Archonidis filiam: Eugraph. 22. Syro ut ignoscas: Eugraph. in lemm. 23. Quod fecit, mea causa fecit: Eugraph.

PHORMIO

INCIPIT TERENTI PKORMIO
ACTA LUDIS MEGALENSIB. Q. CASPIONE
GN SERUILIO COS GRAECA APOLLODORU
EPIDICAZOMENOS FACTA EST IIII

Sic A

INCIPIT. PHORMIO. ACTA. LUDIS. ROMANIS
| L. POSTUMIO. ALBINO. L. CORNELIO. MERULA. AEDIL̄.
CURUL̄. EGERE. L. AMBIBIUS |
| TURPIO. L. ATILIUS. PRAENESTINUS. MODOS. FECIT.
FLACCUS. CLAUDII. TIBIIS |
| IMPARIBUS. TOTAM GRECA. APOLLODORI. EPIDICAZOMENOS.
FACTA. IIII. G. FANNIO. | M. UALERIO. COS̃.

Sic C. 5 M. *om.* C[1], *add.* C[2] *Reliqui in his discedunt* 2. ALBINVS P ĘDILIB; CURULIB; E 3 L. AMBIUIUS BD AMBIUIUS (*om.* L) E L. AMBIBIUS FP 3 TIRPIO P LATILIUS P LUCIUS ATTILIUS E PRENESTINUS DE PRĘNESTIN' F 5 FLACUS P CLAUDI DEFP 6 IMPARIB: EF TOTAM FP TOTA BDE GRAECA F 4. 5 FACTA IIII. G. F. M. U. CONS ✝B. E 4 C. FANNIO D G. FANIO F 5 COS DFP COS̃ B *Ceterum in* D *didascalia excipit prologum: eodem loco in* G *tres uersus uacui sunt.*

PERSONAE.

DAVOS SERVOS
GETA SERVOS
ANTIPHO ADVLESCENS
PHAEDRIA ADVLESCENS
DEMIPHO SENEX
PHORMIO PARASITVS
HEGIO }
CRATINVS } *ADVOCATI*
CRITO }
DORIO LENO
CHREMES SENEX
SOPHRONA NVTRIX
NAVSISTRATA MVLIER

Personarum tabula non est in libris. In aedicula antefixa tredecim pictas habent **CP** (*ultima est prologi*), *octo* **F**

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Chremétis frater áberat peregre Démipho
Relícto Athenis Ántiphone fílio.
Chremés clam habebat Lémni uxorem et fíliam,
Athénis aliam cóniugem et amantem únice
Gnatúm fidicinam. máter e Lemno áduenit
Athénas: moritur: uírgo sola — aberát Chremes —
Funús procurat. íbi eam uisam Ántipho

ARGUMENTUM IN PHORM̃ **D** ARGUMENTUM **BCEP** *om.* **FG** 1 CKREMES **A** ab^{i}erat **D** abierat **EF** pegre, re *in ras.*, **G** demi|| || pho **D** 2 AN$^{\wedge}$TKONE **A** 3 Cremes **DG** clam *om.* **A** ac filiam **BCDEFGP** 4 UNICAM **A** 5 GNATAMPKIDICINAM **A** 6 Athaenas **P** sola uirgo **D**

Cum amáret, opera párasiti uxorem áccipit.
Pater ét Chremes reuérsi fremere. deín minas
Trigínta dant parasíto, ut illam cóniugem
Habéret ipse. argénto hoc emitur fídicina.
Vxórem retinet Ántipho a patruo ágnitam.

8 paras$\underset{\wedge}{\overset{i}{}}$ti **F**, *corr.* **F**^{2} acc$\overset{e}{i}$pit **D** acc$\overset{i}{\underset{.}{e}}$pit **F**, *corr.* **F**^{2} accepit **E G** 9 fremere |||| || minas **G** 11 PKIDICINA **A** 12 ADGNITAM **A C D** ag || nitam **G**

PROLOGVS.

Postquám poëta uétus poëtam nón potest
Retráhere a studio et tránsdere hominem in ótium,
Maledíctis deterrére ne scribát parat:
Qui ita díctitat, quas ántehac fecit fábulas,
Tenui ésse oratióne et scripturá leui:
Quia núsquam insanum scrípsit adulescéntulum
Ceruám uidere fúgere et sectarí canes
Et eám plorare, oráre ut subueniát sibi.
Quod si íntellegeret, cum stetit olím noua,
Actóris opera mágis stetisse quám sua,
Minus múlto audacter, quám nunc laedit, laéderet.
Nunc síquis est, qui hoc dícat aut sic cógitet:

PROLOGUS **BCDE** *om.* **FGP** 2 ad studio **C** ab studio **BDEGP** (a studio **F** *cum* A) transdere *Donatus* TRADERE A *cum rell.* (tradere *ex* trahere **F**) 3 ne scribat deterrere **DG** 4 ante hic *Bentleius* ante (hac) fecit **D**, *corr.* **D**[2] ante fecit **G** 6 scripsit (insanum) adolescentulum **D**, *corr.* **D**[2] ſcripſit inſanum **G** adhulescentulum **P** 9 intelligeret **B** intelleget (i re) **C**, *corr.* **C**[2] intellegit (ret) **E**, *corr. rec.* stetit, t *finalis in ras.*, **C** 10 stetisse ||||||||| quam **D** 11 AUDACITER A, I *induxit corr. rec.* LEDIT A *Post u.* 11 **CEFGP** *hunc subdunt* Et magis placerent quas fecisset fabulas 12 DICAT (e) A, *corr. rec.*

1—3. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Postquam—otium" (a studio *et* tradere). 2. a studio : Donat. in lemm. — Idem et Schol. Bembin. : „transdere" ueteres sonantius, quod nos lenius dicimus ‚tradere,' ut e contrario illi ‚tralatum,' nos ‚translatum.' — Arusian. p. 264 : Trado te in illam rem. T. Ph. „tradere—otium." 4. feci : Donati *Ed. pr.* in lemm. 6. Donatus : scripsit) Legitur et „fecit." — nunquam : Donati *Ed. pr.* in lemm. 7. Donat. in Eun. III 1, 36 „Ceruam—canes" (et *om.*). 8. subueniant : Donati *Ed. pr.* in lemm. 11. Prisc. II p. 76 „Minus—laederet." — *Versum post hunc interpolatum non enarrat Donatus.* 12. Donat. in Adelph. I 1, 5 „Nunc—cogitet."

'Vetus sí poëta nón lacessissét prior,
Nullum ínuenire prólogum possét nouos,
Quem díceret, nisi habéret cui male díceret':
Is síbi responsum hoc hábeat, in medio ómnibus
Palmam ésse positam, qui ártem tractent músicam.
Ille ád famem hunc a stúdio studuit reícere:
Hic réspondere uóluit, non lacéssere.
Benedíctis si certásset, audissét bene:
Quod ab íllo adlatumst, síbi esse id relatúm putet.
De illó iam finem fáciam dicundí mihi,
Peccándi cum ipse dé se finem nón facit?
Nunc quíd uelim animum atténdite. adportó nouam
Epídicazomenon quám uocant comoédiam
Graecí, Latini Phórmionem nóminant:
Quia prímas partis quí aget, is erit Phórmio

13 Uetus poeta si non **DG** (poeta *ex* poetaſ **D**) Uetus non si poeta **BC** laſcẹſſiſſet **G** laceſſet **F**', ſiſ *in marg.* 14 posset *Bentleius* (**E**?) POTUISSETNOUUS **A** *cum rell.* 15 *Versus suspectus Guyeto et Ritschelio* 17 TRACTẸ[a]NT **A**, *corr. rec.* tractant *rell.* 18 famạ[e]m **D** ab studio **CDEFGP** (a studio **B** *cum* **A**) 19 laſceſſere **F** 20 CERTASSE[T] **A** 21 ab ịḷḷọ[ipso] ạc̣tuṃ[allatum] est **D**, *corr.* **D**² ab illo ablatū ē **G** ab ipso **BCEFP** allatum **B** sibi *in ras.* **D** IDSIBIESSERELATUM **A** 22 dicẹ[u]ndi **D**, *corr.* **D**² 23 fatiat **E** 24 Nū **F** adtendite **CDEFGP** apporto **B** 25 Epidicazomenom **BC** commediā **D** co̅mediam **F** 26 formionem **FG** Graece : Latine hic Phormionem nominat *Bentleius* 27 partis[e] **CD**, *corr.* **C**² **D**² partes **BF** phormio *ex* formio **F** formiạ **G**

14. Donatus Praefat. : „Prologus" correpte *ἀπὸ τοῦ προλέγειν* dicitur, non producte *ἀπὸ τοῦ πρωτολογεῖν*. 17. tractant : Donat. in lemm. 18. ab studio : Donat. *quater* et Eugraph. in lemm. 20. Seru. in Aen. I 548 T. „'Beneficiis' si certasset." 22. ab illo : Donat. *bis* in lemm. — Sibi id esse relatum : Idem in lemm. — Quod ab illo : ablatum, hic sibi relatum putet : Eugraph. in lemm. — Donatus : (rellatum) Geminauit L, ut „relliquias Danaum." 25. Arusian. p. 216 : Attendo animum. Terent. Phorm. „animum attendite" (Ter. Andr. *Guelf.* : u. Andr. prol. 8). — animaduertite : Eugraph. in lemm. 26. Donatus : Epidicazomenon quam uocant comoediam] Hic manifeste errat Terentius. nam haec fabula quam transtulit 'Epidicazomene' dicta est a puella, de qua iudicium est, cum sit alia 'Epidicazomenos' eiusdem Apollodori. debuit ergo dicere „Epidicazomenen Graeci, Latini Phormionem." (*Idem fere* Schol. Bembin.). 27. partes primas : Donat. in lemm. — Pseudo-Ascon. in Cic. Diuin. p. 119 „Quia—Phormio."

Parasítus, per quem rés geretur máxime,
Volúntas uostra si ád poëtam accésserit.
Date óperam, adeste aequo ánimo per siléntium,
Ne símili utamur fórtuna, atque usí sumus
Cum pér tumultum nóster grex motús locost:
Quem actóris uirtus nóbis restituít locum
Bonitásque uestra adiútans atque aequánimitas.

28 maximae **B C** 29 Uoluntas *ex* Uolumtas **F** U$\overset{e}{\text{O}}$STRA **A**, *corr. rec.* 30 Dat^{e} **D**, *corr.* **D**^{2} 31 $\overset{e}{\text{N}}$I **A**, *corr. rec.* 32 Dum **E** GRAEX **A** mot a loco est **E** motus est loco **D** motuſ eſt lo. **G** 33 ạuctoris **F**

28. Consent. p. 2059. 2068 „per—maxime." — *Post* „accesserit" *subdistinguit* Donatus. 29. Arusian. p. 214 „Uoluntas—accesserit." 31. Prisc. II p. 94 „Ne—sumus." 32. motus est loco : Donat. in lemm.

B DAUOS
SERUOS

I 1 Amícus summus méus et popularís Geta
Heri ád me uenit. érat ei de ratiúncula
Iam prídem aput me rélicuom pauxíllulum
Nummórum: id ut confícerem. confeci: ádfero.
Nam erílem filium éius duxisse aúdio
Vxórem: ei credo múnus hoc conráditur.
Quam iníque comparátumst, ei qui mínus habent
Vt sémper aliquid áddant ditióribus!

I 1 DAVVS SERVVS **PC** DAV' SERV' **F** DAVVS **EG** *In* **D** *prima et secunda scaena unam faciunt : A* DAVVS | *B* GETA SERVI DVO 2 Eri **P** 3 aput **P** (*cum* A) RELICUUM **AEG** reliquum **BCDFP** 4 ut *om.* **D**F^1 *Post* confeci *in* **F** *erasum est* afpere affero **BE** adfero **G** 5 herilem **EFG** 6 cred^o^ **F** conladitur **F** 7 iniquae **B** II **ACP** hii **F** hi| **G** hi **BE** ē (qui) minus **D**, qui *add.* D^2 8 aliqd (qid) **G**, *corr.* G^2 ditioribus **E** DIUITIORIBUS **A** *cum rell.* (diutioribus **F**)

I 1. 1—3. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Amicus—pauxillulum.“ 1. 2. Aldhelm. p. 574 „Amicus—uenit.“ — 1. Rufin. de metr. com. p. 378 Gaisf.: Varro de lingua latina ad Marcellum sic : ‚Quare in huiusmodi locis poni oportet notam in transuersum inter syllabas, frequentius ad extremum uersum senarium, et similes, si pro longa breuem habebunt, ut in hoc „Amicus—Geta.“ — Non. p. 39. Pompeii Comm. p. 187 „Amicus—Geta.“ — Arusian. p. 210 amicus illius . . „Amicus s. ‚mei'—Geta.“ — Lex. Maii p. 436 „popularis“ .i. familiaris, quod in T. reperies. 2. Charis. p. 200 „Heri“ T. in formī (*Excidīt locus*). — Donatus : Propter cognationem E et I litterarum non dubitauerunt antiqui et ‚here' et ‚heri' dicere. — Prisc. I p. 108 „erat ei de ratiuncula.“ 4. Non. p. 269 „‚aut conficerem. confici atfero.'“ 7. Schol. Bembin. in Heaut. II 4, 17. Donat. in Eun. I 1, 2. Prisc. II p. 99 „Quam inique comparatum est.“ — his qui : Donati *Ed. pr. bis* in lemm.

Quod ille únciatim uíx de demensó suo
Suóm defrudans génium conpersít miser,
Id illa úniuersum abrípiet, haud exístimans
Quantó labore pártum. porro autém Geta
Feriétur alio múnere, ubi era pépererit:
Porro aútem alio, ubi erit púero natalís dies:
Vbi íniitiabunt. ómne hoc mater aúferet:
Puer caúsa erit mittúndi. sed uideón Getam?

Γ GETA B DAVOS
SERUI II

GE. Siquís me quaeret rúfus.. DA. Praestost, désine. GE. Oh, I 2
At ego óbuiam conábar tibi, Daue. DA. Áccipe, em:
Lectúmst: conueniet númerus quantum débui.
GE. Amó te: et non necléxisse habeo grátiam.

9 unciatim *ex* unclatim C e *ex* de D 10 SUUM A defraudans DF defrauda^{n}rit G, *corr.* G^{2} conparsit BCFP comparsit DG cōparsit E 11 arripiet B eripiet G haud *ex* haut C 12 labore sit partum DG 13 hera F aera G pepe^{re}rit BG, *corr.* B^{1}G^{2} 14 alio autem BCDEFP 15 om^{e}a h^{o}aec D ^{au}offeret D, *corr.* D^{2} 16 PUERO A, O *induxit corr. rec.* amittundi F omittundi E

I 2 GETA DAVVS SERVI II P GETA SERVI DAVVS II C GETA DAVVS EFG

1 quaeret me DG quaerit BC d^{E}isine F hooh *in ras.* G 2 hem BCDEFGP 3 Le^{c}tum F

9. 10. Charis. p. 223 „Quod—miser" (dimenso. defraudans. conpersit). — Non. p. 525 „Quod—miser." (de *om.* defrudans. conpersit). — Philargyr. in Verg. Ecl. 5, 74 „Quod uix de demenso suo suum defrudans genium." — Lex. Maii p. 616 „Quod ille—suum fraudans genium." 10. Non. p. 31 Defrudare ... „Suum defrudans g. compersit miser." — Idem p. 117 „Suum defrudans g. ‚conspersit' miser." — Schol. Pers. 4, 27 „Suum defraudans g. comparsit miser." — Seru. in Georg. I 302 „Suum defraudans genium." — Mythogr. Vatican. (ap. Mai. Class. Auct. III) p. 199 „‚siue' defraudans genium." — Paulus Festi: „Comparsit" T. pro compescuit posuit. — defraudans: Donatus. — comparsit: Donat. et Eugraph. in lemm. 11. arripiet: Donati *Ed. pr. bis.* 12. quanto labore sit partum: Donatus. 14. alio autem: Donat. in lemm.. 15. initiabitur: Eugraph. in lemm.

I 2. 1. quaeret: Eugraph. in lemm. — quaerit: Donat. in lemm. *et* in u. 102. 3. Non. p. 271 „‚conuenit'—‚debuit.'"

DA. Praesértim ut nunc sunt móres: adeo rés redit:
Siquís quid reddit, mágna habendast grátia.
Sed quíd tu es tristis? GE. Égone? nescis quo ín metu et
Quanto ín periclo símus. DA. Quid istuc ést? GE. Scies,
Modo út tacere póssis. DA. Abi sis, ínsciens:
Cuius tú fidem in pecúnia perspéxeris,
Verére uerba ei crédere? ubi quid míhi lucri est
Te fállere? GE. Ergo auscúlta. DA. Hanc operam tíbi dico.
GE. Senis nóstri, Daue, frátrem maiorém Chremem
Nostín? DA. Quid ni? GE. Quid? éius gnatum Phaédriam?
DA. Tam quám te. GE. Euenit sénibus ambobús simul
Iter ílli in Lemnum ut ésset, nostro in Cíliciam
Ad hóspitem antiquom: ís senem per epístulas
Pelléxit, modo non móntis auri póllicens.
DA. Cui tánta erat res ét super erat? GE. Désinas:

5 *et* 6 *in* A *continuantur Getae: sed notam u.* 5 *add. et* B *a capite us.* 7. *induxit corr. rec., quocum faciunt reliqui* 5 addeo rerſrediit **G** rediit **D** 6 quis qui^{d}|| **C**, *corr.* C^2 quiſ qui^{d} **D** 7 quid *om.* **G** egone scis **F** quod ni metu et **P** et *in ras.* **C** 8 PERICULO A periculoſu^{muſ} **F** sụmus^{i} **D** qui^{d} iſtuc **D** 9 iſcienſ, *prior* i *in ras. a corr.*, **D** 10 p̱pexeriſ **G** 11 ei uerba **EF** ibi *ex* ubi **F** 12 tibi dabo **EP**, *sed in* **E** *superscr. m. rec.* adtribuo ausculto dico 13 nostri *ex* nostre **C** chremē **C**, *ut lineola sit a* C^2 15 TANQUAM A senibus *ex* sensibus **CP** 16 INLEMNO A iḷlemnum^{n} **D** nostro autem in siciliam **E** 17 epistolas C^2E^2**FG** epistolam E^1 18 montıs^{e} **C**, *corr.* C^2 pollices^{n} **P** 19 ET>ERAT>SUPER A, *signa sunt a corr. rec.* et superat **E**

5. Donatus: Figurate pro ‚ita loqueris' „adeo res redit" dixit (*ut Dauos loquatur*). 6. Donatus: Si quis quid reddit] : Hoc qui interrogatiue pronuntiauerit, parum belle explicat conceptam sententiam. — Non. p. 381. Donat. in Eun. prol. 6 „Siquis—gratia." 7. Donat. in Hec. I 2, 22 „Sed —tristis." — Donatus: Nescis quo in metu] 1, Pronuntiantis et interrogantis esse potest. 2, Pronuntiatiue magis quam percontatiue efferendum est. 8. 9. Max. Victor. p. 279 Lind. „scies - possis." 10. 11. Donat. in Andr. II 5, 14 „Cuius—lucri est" (ei uerba). 11. ei uerba: Donati *Ed. pr.* in lemm. 12. Seru. in Aen. I 73 „‚iam' hanc—dico." 15. 16. Consent. p. 2057 „euenit—esset" (simul *om.*). 16. illi Lemnum ut iret: Donati *Ed. pr.* in lemm. 16. 17. Donat. in II 1, 81 „‚noster'—antiquum." 17. 18. Prisc. I p. 497. II p. 328 „is—pollicens" (p. 328 epistolam). 19. 20. Prisc. II p. 255 „desinas. Sic est ingenium ‚mulierum.'"

Sic ést ingenium. DA. O, régem me esse opórtuit.
GE. Abeúntes ambo hic túm senes me fíliis
Relínquont quasi magístrum. DA. O Geta, prouínciam
Cepísti duram. GE. Mihi úsus uenit, hóc scio,
Meminí relinqui mé deo irató meo.
Coepi áduersari prímo: quid uerbís opust?
Sení fidelis dúm sum, scapulas pérdidi.
DA. Venére in mentem mihi ístaec: namque inscítiast,
Aduórsum stimulum cálces. GE. Coepi eis ómnia
Facere, óbsequi quae uéllent. DA. Scisti utí foro.
GE. Nostér mali nihil quícquam primo: hic Phaédria

20 oh **BEF** ho **D** me *om.* **D**¹, *add.* **D**² 21 KIC (n *suprascr.*) A, *corr. rec.* hinc *rell.* hinc (me) senes sine (suis) filiis **D**, *corr.* **D**² senes ‖ me **P** 22 Prouinciam *ab initio sequentis uersus habent* **FP** 23 Coepisti **DF**² *In* A *personae notam* Γ *omissam add. corr. rec.* : *cf. u.* 27 usus **C** usu **F** per ufum **EG** usueuenit, *prior* e *in ras.* **D** USUSEUENIT A 24 me ‖ deo **F** 25 COEPIADUERSARI (his) A, his *add. corr. rec.* primum **G** 26 SENI *ex* SENIS A¹ 27 Γ (B) UENERE A, *Getae Dauum substituit corr. rec.* : *qui idem* B (*Daui*) *notam ante* NAMQ. *sustulit. Dauo tribuunt haec* Uenere — *u.* 27 calces **BCDF** (DA *add.* **F**²) **G**¹**P**, *a* Coepi *inde Getam loquentem inducentes* (*cuius nomen in* **B** *omissum est. In* **G** *utrumque nomen erasum est*). *Getae omnia dedit a u.* 23 Mihi usus— *u.* 27 calces *Bentleius.* 27 michi in mentem **E** mihi (i) ftaec **D** nam quae *Edd. ant.* 28 Aduersus **EFP** aduer(fū) **G** caepi **F** Γ. COEPI ISOMNIA (ea) A, ea *add. corr. rec.* iis **C**¹**D**¹**P** his **BC**²**D**²**EFG** (h) (nis ‖‖ **D**) 29 Fere obfequi qd uellent **G** quid uellent **D** fero **F** 30 quicquā nichil **E** a primo **F**

20. Donat. in Eun. I 2, 88 „regem—oportuit." 21. Donatus: „hinc" et „hic" legitur. et est ordo ‚hic relinquunt filiis.' 21. 22. Donat. in Andr. I 2, 21 Seru. in Aen. V 669: „me—magistrum." (*om.* Donati *Par.*). 22. 23. Aldhelm. p. 574 „Geta—duram." 23. usus uenit: Eugraph. in lemm. 24. Seru. in Aen. XII 538 „Memini—meo." — Donat. in Andr. IV 1, 27 „deo irato meo." 27. 28. Donatus: namque—aduersum] Hoc dictum et superioris personae esse potest et alterius. — Incert. de gener. nom. p. 100 Haupt.: Stimulus generis masculini, ut T. „‚nam quae' inscitia est ‚Aduersus stimulos' calces." — Prisc. II p. 356 attici . . πρὸς τὰ κέντρα μὴ λακτιζέτω. T. Ph. „namque—‚stimulos' calces." — 28. Charis. p. 276: „‚contra' stimulum calces." — Diom. p. 462. Claud. Sac. p. 39. „Aduersum stimulum calces." — Donat. de tropis p. 1778 „‚Aduersus' stimulum calces." 29. Schol. Iuuenal. 7, 221 „scisti uti foro."

Contínuo quandam náctus est puéllulam
Citharístriam: hanc amáre coepit pérdite.
Ea séruiebat lénoni inpuríssimo:
Neque quód daretur quícquam: id curaránt patres.
Restábat aliut níhil nisi oculos páscere,
Sectári, in ludum dúcere et redúcere.
Nos ótiosi operám dabamus Phaédriae.
In quo haéc discebat lúdo, exaduersum ílico
Tonstrína erat quaedam: híc solebamús fere
Plerúmque eam opperíri, dum inde irét domum.
Intérea dum sedémus illi, intéruenit
Aduléscens quidam lácrumans. nos mirárier.
Rogámus quid sit: 'númquam aeque' inquit 'ác modo

31 quandam *ex* quondam **P** na^c^tus **FP**, *corr.* **F**²**P**¹ puellā **EFG** 32 citaristriam **P** cytharistriam **EF** chythariſtạriam **G** caepit **F** 34 QUID A daret **G** 36 re^d^ducere **D** 37 operam ociciſi **G** 38 haec, ae *in ras.*, **C** EXADUERSO^ei^ỊLỊ^o^CO A, *corr. rec.* exaduerso **F**²**P**² exad^(o)^uersum **BCEF**¹**GP**¹ exaduo^s^rum **D**, *corr.* **D**² ei loco **BCD**²**EFGP** inloco **D**¹ 39 T||onstrina **D** fe||re **P** 39. 40 eam fere plerumque **E** 40 operiri **BCEFGP** 41 ILLI^c^ A, c *add. corr. rec.* illic **BCD**¹ (ic *in ras.*) **EFP** illo **D**² illuc **G** 42 quidē **B** 43 aequae **F**

32. Donatus: „perditus") Legitur et „perdite." — Charis. p. 213 Perdite pro ualde: „‚eam' amare coepit perdite." nam ita ARRUNTIUS CELSUS et addit ‚antiqui enim dicebant ardere (*an* deperire?) pro amare.' 36. Prisc. I p. 47: ‚redduco' quod etiam ‚reduco' dicitur.. T. in Ph. „Sectari —ac reducere." — Donat. in Hec. IV 1, 36 „in ludum—reducere." 38. Donatus: ex aduerso ei loco] Legitur et „ilico." — Et adnotatur ex abundanti additum. — exaduorsum: Eugraph. in lemm. — 38. 39. Gell. VI 7 H. Annianus ... in eo quoque quod ‚exaduersum' dicimus secundam syllabam debere acui existimabat, quoniam una, non duae essent partes orationis, atque ita oportere apud Terentium legi dicebat in his uersibus „In quo—‚exaduersum loco Tostrina' erat quaedam." — Prisc. II p. 109 Abundat.. dictio .. in compositione, ut T. in Ph. „exaduersum ei loco." — Idem p 26: ‚Aduersum'.. quando τὸ ἐναντίως significat, magis aduerbium ostenditur, ut T. in Ph. „‚ei loco exaduersum'—quaedam." — Idem de XII uers. Aen. p. 514 ‚Exaduersum' quoque compositum, ut T. in Ph. „exaduersum Tonstrina erat quaedam." 39 Prisc. de XII uers. Aen. p. 463 T. „tonstrina" dixit euphoniae causa addens contra regulam T. — 39. 40. Diomed. p. 389 „hic domum." 41. Donatus: illi interuenit) „illi" pro ‚ibi,' ut „illi mea tristia fata" (Aen. II 548: *ut Donatus distinxerit post „sedemus."*). Et nota „illi" pro „illic." 43. 44. Prisc. II p. 94 „numquam —‚Paupertas onus uisa est mihi' et miserum et graue."

Paupértas mihi onus uísumst et miserum ét graue.
Modo quándam uidi uírginem hic uicíniae
Miserám, suam matrem lámentari mórtuam:
Ea síta erat exaduórsum neque illi béniuolus
Neque nótus neque cognátus extra unam ániculam
Quisquam áderat, qui adiutáret funus. míseritumst.
Virgo ípsa facie egrégia.' quid uerbís opust?
Commórat omnes nós. ibi continuo Antipho
'Voltísne eamus uísere?' alius 'cénseo:
Eámus: duc nos sódes.' imus, uénimus,
Vidémus: uirgo púlchra: et quo magis díceres,
Nihil áderat adiuménti ad pulchritúdinem:
Capíllus passus, núdus pes, ipsa hórrida,
Lacrimaé, uestitus túrpis: ut, ni uís boni

45 hic (u) CP, *corr.* C²P² huic BDEFG uicinę G 46 lac m̄tari G 47 Ea ||| sita P EXADUORSUM (a) A, *corr. rec.* ex aduerso (o) BCDEFGP BENIUOLUS (en) A, *corr. rec.* beneuolens (i) BCDEFGP 48 ||notuſ G neq; uicinus D¹G (cognatus *schol.* D) ANCILLULAM (i) A, aniculam *effecit corr. rec.* 49 adiuuaret BCDFGP adiuuaret curaret E miser || tum est D 50 aegregia D egreia E uerbis *om.* E¹, *add.* E² *in marg.* 51 Commorat (ue) D, *corr.* D² nos omnes E 52 amus (e) D, *corr.* D² 54 Videmus *om.* D¹G (*add.* D²) *In* A *quod prima m. inter* ET *et* MAGIS *scripserat erasum est et a recenti superadditum* QUO 55 Nihil erat BCD¹G (aderat D² *cum* AEFP) adiumentia C 57 ueſtuſ (ti) G UIBONI A bona (i) D

(45. Charis. p. 223 Viciniae. „hic uiciniae" T. in ‚Hecura.' ubi CELSUS ‚aduerbialiter, inquit, ut domi militiaeque.' *Cf.* Andr. I 1, 43). — Donati *Ed. pr.*: huic uicine] hoc in loco, cuius ad locum ‚hinc uiciniam.' 46. Donatus: Miseram) Subdistinguendum est, ut ad uirginem referatur. 47. exaduerso: Donat. in lemm. — beniuolus: Eugraph. in lemm. 48. neque uicinus: Donatus *quater* in lemm. — Eugraphius: Nullus erat qui beniuolentia aut notitia aut ‚uicinitate' succurreret. — Prisc. II p. 42 „extra unam aniculam." 49. adiuuaret: Donat. in lemm. — Prisc. I p. 392 T. in Ph. „miseritum est." *Cf.* III 2, 16. — 49. 50. Donat. in Hec. I 2, 92 „misertum est—egregia." 51. Consent. p. 6. T. „Commorat" pro commouerat. — Acron in Hor. Serm. II 1, 71 „Commorat ‚ibi' omnes nos." — Donatus: Commorat] Figura συγκοπή pro ‚commouerat.' 53. 54. Donat. in Ad. III 4, 28 „imus, uenimus, Videmus." 54. et hic magis diceres: Donati *Ed. pr.* in lemm. 54—58. Donat. in Verg. Aen. V 344 „uirgo pulchra — ut ‚quicquid' boni — extinguerent." 55. Donatus: Proprie „aderat." ‚adest' enim id quod adiuuat. 56. Non. p. 198. 370. „Capillus—horrida."

In ípsa inesset fórma, haec formam extínguerent.
Ille qui íllam amabat fídicinam tantúm modo
'Satis' ínquit 'scitast': nóster uero . . DA. Iám scio:
Amáre coepit. GE. Scín quam? quo euadát uide.
Postrídie ad anum récta pergit: óbsecrat,
Vt síbi eius faciat cópiam. illa enim sé negat
Neque eum áequom aït facere: íllam ciuem esse Átticam,
Bonám bonis prognátam: si uxorém uelit
Lege íd licere fácere: sin alitér, negat.
Nostér quid ageret néscire: et illam dúcere
Cupiébat et metuébat absentém patrem.
DA. Non, sí redisset, eí pater ueniám daret?
GE. Ille índotatam uírginem atque ignóbilem
Daret ílli? numquam fáceret. DA. Quid fit dénique?
GE. Quid fíat? est parasítus quidam Phórmio,
Homó confidens: qui íllum di omnes pérduint.

58 ipsa (in *superscr.*) **BCDF**, in *add.* $B^1 C^2 D^1$ (?) F^2 in *om.* **GP** esset (in *superscr.*) **E**, in *add. corr. rec.* 60 scita inquit **BCEFP** (inquit *ex* inquid **F**) est *om.* **BCDEFGP** 61 caepit **F** 62 POSTTRIDIE **A** Post tridie **E** recte (a *superscr.*) **DG**, *corr.* $D^1 G^2$ 64 Neq, aequum (eū *superscr.*) **D**, eū *add.* D^2 eum *om.* **G** facere ait **BCEFP** (a|i|t **C**): *post* facere *interpungunt* **EFP** 66 Lege *ex* Legem **F** facere *om.* **BC** 67 QUIDFACERET **A** agerent (i *superscr.*) **C** 69 sci **C** EPATER **A**, i *add. corr. rec.* 70 ILLE (ne *superscr.*) (*an* ILLI?) **A**, *corr. rec.* Illene **BCDEFGP** inpotatam (d *superscr.*) **C**, *corr.* C^2 72 FAÇIAT **A**, FIAT *effecit corr. rec.* fiet **E** formio **BCF** 73 di (i *superscr.*) **D**, *corr.* D^2 pdunt (i *superscr.*) **G** perdunt **P**

58. Donatus: In ipsa inesset) Geminauit praepositionem. 60. Satis inquit scita (*om.* est): Donatus *bis* in lemm. — Fest. p. 330 [Scitae alias quae sunt] bona facie alias bonis [artibus mulieres a p]oetis usurpantur. Te[rentius in Phormione] „Satis inquit scita." 61. Non. p. 293 „'sic inquam' quo euadat uide." 64. ait facere: Donat. in lemm. 65. 66. Donatus: Incerta distinctio est, utrum „uxorem uelit Lege" an „Lege id licere facere." 67. quid ageret: Donat. *bis* in lemm. 69. Seru. in Georg. I 7 „Non si 'rediret' — daret." 70. Illene: Donat. *bis* in lemm. — Idem in u. 20 „Illene — illi" *et* in II 1 70 „Illene — faceret." 71. 72. Prisc. II p. 257 „Quid fit denique? Quid fiat." 72. fiet: Donati *Ed. pr.* in lemm. 72. 73. Donat. in II 2, 11 „est parasitus — di perdant" (omnes *om.*). — Idem in h. l. „Qui" 'utinam' est . . aut secundum quosdam ordo est „qui — hoc consilium quod dicam dedit." (*cf. reliqua*). — 73. Acron in Hor. Serm. I 7, 7 „Homo - perduint." — Donat. in Andr. V 3, 5 „Homo confidens." (Prisc. II p. 290 „ut illum di deaeque omnes 'perduint.'"). — Cf. Cic. p.

DA. Quid is fécit? GE. Hoc consílium quod dicám dedit:
'Lex ést ut orbae, quí sint genere próximi,
Eis núbant, et illos dúcere eadem haec léx iubet.
Ego té cognatum dícam et tibi scribám dicam:
Patérnum amicum me ádsimulabo uírginis:
Ad iúdices ueniémus: qui fuerít pater,
Quae máter, qui cognáta tibi sit, ómnia haec
Confíngam: quod erit míhi bonum atque cómmodum,
Cum tu hórum nihil refélles, uincam scílicet.
Pater áderit. mihi parátae lites: quíd mea?
Illá quidem nostra erít.' DA. Iocularem audáciam.
GE. Persuásumst homini: fáctumst: uentumst: uíncimur:
Duxít. DA. Quid narras? GE. Hóc quod audis. DA. Ó Geta,
Quid té futurumst? GE. Néscio hercle: unum hóc scio,
Quod fórs feret, ferémus aequo animó. DA. Placet:
Em istúc uirist offícium. GE. In me omnis spés mihi est.
DA. Laudo. GE. Ád precatorem ádeam credo, quí mihi
Sic óret: 'nunc amítte quaeso hunc: céterum
Posthác si quicquam, níhil precor.' tantúm modo

74 Quiſ *ex* Quid **F** 76 U[t]R A, *corr. rec.* QU[i]||SINT A, *tertia deleta corr. rec.* quę[i] **F** sunt **CEFP** proxumę[i] **F** 76 IIS A hiſ **DG** lex hęc **E** lex iubet haec **BC** (*signa sunt in utroque*) 77 dicam *om.* **EG** 78 me amicum **EG** assimulabo **B** adsimilabo **DEG** 79 qui erit **P** 80 qu[e]ı mat̄ **G** mater unde qui **DG** COGNATI A cognata ſit tibi, at *in ras.* **D** hęc omnia **E** 81 Conf||ingam **P** m[i]|| **G** 82 Cum tuorū **F** tu nihil [h]orum **G** UINCAT A uincam *in ras.* **D** 85 Persuasit **BCDEFGP** 86 Duxit—audis *om.* **E**, *sed in margine addita, tum haec* Quid narras *post* futurum est (u. 87) *transposita et inducta sunt* 87 nescio herede **D** 88 fert **BP** places *Edd. ant.* 89 Hem **BG** Ehem **E** michi spes est **E** 90 abeam **BCDEFP** ꝑgam **G** 91 omitte **BCDEFGP**

Caecina 10, 27 nec minus niger nec minus 'confidens' quam ille Terentianus est Phormio. 74. facit: Donati *Ed. pr. bis* in lemm. 75. qui sunt: Donat. in lemm. 82. Donatus: Hoc interrogatiue pronuntiandum est. 85. Persuasit: Donat. in lemm. 89. Hem: Donat. in lemm. — Donat. in Verg. Aen. VIII 129 „mihi spes omnis in memet sita est." 90. abeam: Donat. *bis* in lemm. — adeam: Eugraph. in lemm. 90. 91. Seru. in Aen. VIII 127 „credo—oret." 91. Donatus: amitte) Quod nos dicimus 'dimitte,' antiqui etiam dicebant „amitte."

Non áddit: 'ubi ego hinc ábiero, uel occídito.'
DA. Quid paédagogus ílle, qui citharístriam?
Quid reí gerit? GE. Sic, ténuiter. DA. Non múltum habet
Quod dét fortasse? GE. Ímmo nihil nisi spém meram.
DA. Pater éius rediit án non? GE. Non dum. DA. Quíd? senem
Quoad éxpectatis uéstrum? GE. Non certúm scio:
Sed epístulam ab eo adlátam esse audiuí modo
Et ad pórtitores ésse delatam: hánc petam.
DA. Numquíd, Geta, aliut mé uis? GE. Vt bene sít tibi.
Puer heús. nemon hoc pródit? cape, da hoc Dórcio.

93 add^{i}et **F**, *corr.* $\mathbf{F}^2$ add^{e}it **G**, *corr.* $\mathbf{G}^2$ 94 PEDAGOGUS A cythariſtriam **FG** 95 rei ^{g}erit **B** rei erit **C** rei geta $\mathbf{F}^1$, at gerit $\mathbf{F}^2$ GERET A ger^{i}et **G** *B.* NON A 96 daet **C** det $\mathbf{F}^1$, t dat $\mathbf{F}^2$ i^{m}mo **D**, *corr.* $\mathbf{D}^2$ *Γ.* IMMO A 97 REDIT A quid senem *om.* $\mathbf{E}^1$, *add.* $\mathbf{E}^2$ senen **P** 98 Quo || ad **P** SPECTATIS A 99 ſ **G** allatam **B** 100 latam **BCEFP** DELA^{t}AM^{hanc}PETAM A, *corr. rec.* 102 nemo^{n} **D** nemo **G** huc **BCDEFP** h^{u}ic **G** DORCKIO A dortio **F** d^{r}otio **E**

94. ille paedagogus: Eugraph. in lemm. 96. Non. p. 344. „nihil habet nisi spem meram." 97. 98. Prisc. II p. 139 „quid—uestrum." 99. 100. Non. p. 24 „Sed epistulam—Et ad portitorem esse delatam." — 100. delatam: Donat. in lemm. 102. huc: Donat. in lemm.

A ANTIPHO *B* PHAEDRIA
ADULESCENTES II

AN. Ádeon rem redísse, ut qui mihi cónsultum optimé uelit esse, I 3
Phaédria, patrem ut éxtimescam, ubi ín mentem eius aduénti ueniat!
Quód ni fuissem incógitans, ita [eum] éxpectarem, ut pár fuit.
PH. Quíd istuc? AN. Rogitas? quí tam audacis fácinoris mihi cónscius sis?
Quód utinam ne Phórmioni id suádere in mentem íncidisset
Neú me cupidum eo ínpulisset, quód mihi principiúmst mali!

I 3 *Γ* ANTIPHO ADOLESCENTES *Δ* PHEDRIA DVO **D** ANTIPHO ADVLESCENTES PHAEDRIA II **PC** ANTIPHO ADOLESCENS. PHAEDRIA **F** PHEDRIA ANTIPHO **E** ANTIPHO **G** 1 rem meam **E** UELLET A, *alteram* L *induxit corr. rec.* 2 Phoedria **F** patrem ut **D** EXISTIMESCAM A aduenti (us) **DG**, *corr.* D^2G^1 aduentus **BCFP** UENIAT A, A *induxit corr. rec.* uenit **BCDEFGP** 3 Quidni **G** nisi **F** eum *om.* A EXPECTAREM, *ut* RE *antiquis litteris erasis a corr. rec. scriptum sit,* A 4 Quid istuc? *Bentleius* QUIDISTUCEST A *cum rell.* MI A michi conscius sis facinoris **E** 5 INPKORMIONI (e) A, ne *ex* IN *effecit corr. rec.* nec phormioni **D** formioni **BCF** inscidisset **D** 6 inpulsisset **C** principu̅ (i) **D**

I 3. 2. Prisc. I p. 258 „Aduenti" pro ‚aduentus.' „patrem ut ‚existimescam' ubi eius aduenti uenit in mentem." — Idem II p. 188 „cum eius aduenti mihi uenit in mentem." — Donatus : Aduenti uenit] Multipliciter declinatur et „aduenti" et „aduentus." — Idem : uenit] Legitur et „aduenit." (?) 3. nisi : Eugraph. in lemm. — ita expectarem : Donat. in lemm. 4. Quid istuc est : Donat. in lemm. 5. Prisc. II p. 60 „Quod—incidisset.

Nón potitus éssem: fuisset tum íllos mihi aegre aliquód dies:
At nón cottidiána cura haec ángeret animum, PH. Aúdio.
AN. dum exspécto quam mox uéniat qui adimat hánc mihi consuetúdinem.
PH. Aliís quia defit quód amant aegrest: tíbi quia super ést dolet.
Amóre abundas, Ántipho.
Nam túa quidem hercle cérto uita haec éxpetenda optándaque est.
Ita mé di bene ament, út mihi liceat tám diu quod amó frui,
Iam dépecisci mórte cupio: tú conicito cétera,
Quid ego éx hac inopiá nunc capiam, et quíd tu ex ista cópia,
Vt ne áddam, quod sine súmptu ingenuam, líberalem náctus es,
Quod habés, ita ut uoluísti, uxorem síne mala famá palam:

7 per illos **E** illo^s **C** aliquod **F**[1]**G P**[1] (*cum* **A**) 8 cotidiana **BCDEFGP** anger& mediu: **G** *B.* AUDIO **A** 9 hanc mihi adimat **BCEFP** aegritudinem **D**[1], ꝉ ~fuetudinē *schol.* egritudiue^n **G** 10. 11 *in* **P** *unum uersum constituunt,* 11 *in* **F** *a* Dolet *incipit* ament **E** 11 habundas **EF**[1]**P** 12 pro certo **E**. CERTO^e **A**, *corr. rec.* uita certo^{haec} **D**, haec *add.* **D**[2] uita certe (*om.* haec) **G** uia^t **P** expetanda^e **B** expectenda **F** KAECEXPETNDA^{E E} **A**, *ut* CEXPET *a corr. rec. crasis litteris superscripta sint* 13 di **D**[1]**G** (*cum* **A**) tandiu **G** 14 DEPICISCI **A**, *ut uidetur* depacifci^e **G**, *corr.* **G**[2] depacisci^c **E**, *corr. rec.* depecisce^i **F** depicissi^e **D**, *corr.* **D**[2] depi||cisci **B** depiscisci^e **C**, *corr.* **C**[2] morte *ex* mortē **F** ceterum *Bentleius* 15 ex ac **F** haec **F** istac **E** 16 ac liberalem **DG** natus^c **F** nanctus **B**[1]**C**[1]**D**[2]**EP** 17 ITAUOLUISTI (*om.* ut) **A**

7. Donatus: fuisset—dies] Quidam totum interrogatiue pronuntiant. 9. qui adimat hanc mihi: Donat. in lemm. 10. Donatus: tibi – dolet] Scire debemus et pronuntiatiue et per interrogationem hoc ipsum pronuntiari posse. 11. Donatus: Amore abundas, Antipho] Hoc cum pronuntiatione infert. 12. hercle haec uita certe: Donat. in lemm. 13. Arusian. p. 230 „ut m. l. quod amo tamdiu frui.“ 14. depacisci morte: Donat. in lemm. — Eugraph.: depecisci morte) Hoc est mori uolo uel pacisci mortem. — Lex. Maii p. 442 „iam depacisci mortem cupio.“ 15. ista: Donat. in lemm. 16. *Et* ingenuam et liberalem nactus *et* ingenuam liberalem nactus: Donat. in lemm. 17. Donatus: „uoluisti“ subdistinguendum est et sic legendum „uxorem.“ — 17. 18. Idem: palam beatus) Multi superi(oribus iungunt „palam.“

Beátus, ni unum désit, animus quí modeste istaéc ferat.
Quod sí tibi res sit cum eó lenone quócum mihi est, tum séntias.
Ita plérique omnes súmus ingenio, nóstri nosmet paénitet.
AN. At tú mihi contra núnc uidere fórtunatus, Phaédria,
Cui de íntegro est potéstas etiam cónsulendi, quíd uelis:
Retinére an uero amíttere: ego in eum íncidi infelíx locum,
Vt néque mihi ius sit ámittendi néc retinendi cópia.
Sed quíd hoc est? uideon égo Getam curréntem huc adueníre?
Is est ípsus: ei, timeó miser, quam hic míhi nunc nuntiét rem.

18 [ni] num **E**, *corr. rec.* ni unum hoc est **P'**, ni unum desit **P²** unum hoc **BCEFG** NEUNUMDESITQUI [animoſ] **A**, animoſ (*sic*) *add. corr. rec.* 19 cum eo lenone sit **BCEP** cum eo et lenone sit **F** QUOMIKI (cum *om.*) **A** sen_te_ntias **P** 20 *omissus est in* **A**, *sed inter lineas additus a corr. rec.:* Ita pleriq. ingenio sumus omnis nostri nosmet penitet Ita plerique omnes sumus ingenio *Bentleius cum* C. C. C. Ita plerique ingenio sumus omnes **BCDEFGP** 21 fortunat[u]os **F** 23 RETINEREAMAREAMITTERE **A** *cum rell.* an uero *Eugraphius* Retinere amare an mittere *Bentleius* Retinere amorem an mittere *Bothius cum Schmiedero.* ego infelix in eum incidi locum **G** ego infelix in eum incidi locum **G** ego infelix incidi in eum locum **P** 24 mihi ius sit *Guyetus et Bentleius ex codd.* [eius] MIKISIT **A**, eius *add. corr. rec.* m [i] [ei'] iuſ ſit **F**, *corr.* **F²** mihi eius sit **BCDEGP** 25 *a* **P²** *in margine additus est* est hoc **F** hoc *om.* **BC** uideo[n] **F** uideone **G** ego *ex* ege **F** curentem **D** curren[tē] **G** 26 Is est ipsus est timeo **D** Iſ ipſuſ eſt timeo **G** Is est ipsus et timeo **E** MISER *ex* MISERO **A** nunc *om.* **AEF**

18. unum hoc: Donat. in lemm. 19. q. si tibi res cum lenone sit: Donat. in lemm. 20. Gell. XX 6. Non. p. 501. Donat. ad h. l.: Ita plerique ingenio sumus omnes: nostri nosmet poenitet. — Acron in Hor. Serm. I 1, 3 „nosmet nostri poenitet." 22. 23. Donati *Ed. pr.* Retinere amittere amare) An coniuncte legendum est „quod uelis retinere"? ut duo sint „amare amittere," quia et infra duo reddit „Ut neque mihi sit amittendi neque retinendi copia." — Eugraphius: ... consultationem utrum uelit „mittere an uero retinere." 23. 24. Seru. in Aen. XI 689 „ego—locum Ut neque mihi amittendi neque retinendi sit copia." 26. Donatus: „hei" interiectio ingemiscentis est.

Δ GETA *Γ* ANTIPHO *Β* PHAEDRIA
SERVOS ADULESCENTES II

I 4 GE. Núllus es, Getá, nisi iam aliquod tíbi consilium célere reperis:
Íta nunc inparátum subito tánta te inpendént mala:
Quae néque uti deuitém scio neque quó modo me inde éxtraham:
4 Nam nón potest celári nostra diútius iam audácia.
6 AN. Quid íllic commotús uenit?
GE. Tum témporis mihi púnctum ad hanc rem est: érus adest. AN. Quid illúc malist?
GE. Quód cum audierit, quód eius remedium ínueniam iracúndiae?
Lóquar? incendam: táceam? instigem: púrgem me? laterém lauem.

I 4 SERVVS ADOLESCENTES | DVO. GETA *.B.* ANTIPHO *Γ* PHEDRIA *Δ* **D** GETA ANTIPHO PHAEDRIA SERVVS EIDEM II **CP** (PHEDRIA, *om.* II **P**) GETA. ANTIPHO. PHAEDRIA **F** GETA. PHAED̄. ANTIPHO **E** PH̃. AÑ. ıuuenes. geta servvs **G** 1 aliquod m (i *suprascr.*) consilium **F** celere consilium **E** ·celer (e *suprascr.*) **C**, *corr.* **C**² celer **B** REPPERIS **ABCD¹FP** reppereris **D**²**G** repereris (i *suprascr.*) **E** Nullu's, Geta, nisi aliquod iam consilium celere repereris *Bentleius* (reperies *Lachmannus*) 2 tanta (me *suprascr.*) inpendent **F** impendent *ex* impediunt **E**² 3 deuitaem **C** NEQ. (c *suprascr.*) QVO **A**, *corr. rec.* nec quo **EP** extraam **P** exthraam **G** abstraham **BC** *In* **AD** *post u.* 3, *in reliquis post u.* 4 *interpolatus est Andriae I* 3, 3 Quae si non astu prouidentur, me aut erum pessum dabunt. (astutia **G** uidentur **D** herum **B**) 4 caelari **D** |||||| ñra, n *in ras.*, **G** iam *om.* **ADG** 6 *In* **A** *Γ.* QUIDILLIC *adhaesit uersui quarto*, COMMOTUSUENIT *uersum per se implet: ceterum* quidnam ille *corr. rec. cum rell.* *In* **F** *u.* 6 *exit in* punctum 7 *In* **A** *Δ.* TU|M *euanida sunt* tibi punctum **E** illud **BCDEFGP** 8 iracondiae **D** 9 Loquar *Bentleius* LOQUARNE **A** *cum rell.*

I 4. 1. Charis. p. 214 ‚Celer' nescio an ‚celere' produci possit, nisi forte illud dicat Terentius „celere consilium" (..?), ut non sit aduerbium, sed nomen. — Prisc. I p. 152 „Nullus es, Geta, nisi aliquid consilium celere reppereris. — Id. p. 335. „Nullus es. Geta, nisi iam aliquod consilium celere reppereris." 2. Arusian. p. 236 Impendet te illud. T. P. „Ita—mala." *Versum interpolatum post u. 3 non enarrat Donatus.* 4. Donatus: NIGIDIUS „celari" quaerit utrum plenum sit an pressum. — diutius iam audacia: Donat. in lemm. 6. Quidnam Ile: Donat. *bis* in lemm. 7. illud: Donatus *bis*. 9. Loquarne: Donat. *ter* in lemm. — Prob. Cathol.

Heú me miserum: cúm mihi paueo, tum Ántipho me ex-
crúciat animi:
Eíus me miseret, eí nunc timeo, is núnc me retinet: nam
ábsque eo esset,
Récte ego mihi uidíssem et senis essem últus iracúndiam:
Áliquid conuasássem atque hinc me cónicerem protinam ín
pedes.
AN. Quam [*nam*] híc fugam aut furtúm parat?
GE. Sed ubi Ántiphonem réperiam? aut qua quaérere insistám
uiam?
PH. Te nóminat. AN. Nesció quod magnum hoc núntio expectó
malum. PH. ah,

10 EKEU **A B C P** Ehu **F** 11 *Prioribus litteris euanidis ab* US *incipit in* A, *quod corr. rec. mutauit in* is me *om.* **G** mife|||rū **F** eiṇnunc **C** ESSET (m *superscr.*) A, *corr. rec.* ēēm **G** 12 ergo mihi **P** egomet mihi ṗuidissem **D G** MKIUIDISSEM (l pro *superscr.*) A, pro *add. et del. corr. rec.* ets||enis essem **P** 13 CONUASISSEM (a *superscr.*) A, *corr. rec.* conuasassem $C^1D^1E^2$**F** (a *in ras.*) P^1 conuasissem $BC^2D^2E^1$ (F^1, *ut uidetur*) GP^2 PROTINUS A *cum rell.* (*praeter* **E**?). *Vs.* 13. *et* 14 *unum efficiunt in* **P** 14 QUAM A *cum rell.* Quamnam *Bentleius* KINC A, N *deleuit corr. rec.* hic *rell.* fugam, g *in ras. a corr.*, **C** aut (qd *superscr.*) furtum **P**, *corr.* P^2 15 repperiam **BCDFG** queram aut qua reperire (querere *superscr.*) insistem uia **P**, *corr.* P^2 infiftā *ex* in iftā **F** UIAM AFG^1 uia $BCDEG^2$ 16 nuntio hoc **E** malū *ex* malo **G** *In* A *uersus ita distincti sunt:* 1, *B.* TENOMINAT – *B.* AK. 2, SANUSNEES—HEUOCEMUS. 3, KOMINEM – *A.* KEM 4, SATIS – OBUIAM: *in* **FP** *ita*: Te nominat—PH. Sanus es 2, GE. Domum—GE. hem 3, satis—obuiam (*in tertio* **F** *subdistinguit post* Geta)

p. 17 „laterem lauem." 11. retinet me: Donati *Ed. pr.* in lemm. 12. ego mihi uidissem: Donat. *bis* in lemm. 13. Non. p. 87 Conuasare dicitur furto omnia colligere. T. F. „Aliquid conuasassem atque hinc me ego coicerem protinus in pedes." — Eutych. p. 192 Conuaso: conuasas. T. in Ph. „Aliquid ‚conuasem.'" — Charis. p. 211 ‚Protinus' trium temporum significationem capit ... futuri, ut T. in Ph. „Aliquid—pedes" (c̄uasem (sa *superscr.*) *et* protinum *Neap.*). — Arusian. p. 238 „atque me ‚conicere' protinus in pedes." — Paul. Fest. p. 226 Protinam protinus. T. „protinam me coiciam in pedes." — Donatus: conuasassem) Figuratum est a colligendis uasis. — conuasassem: Eugraph. in lemm. — protinus: Donat. et Eugraph. in lemm. — Donatus: „protinam" fuit. sic NIGIDIUS legit. 14. Quam hic: Donat. in lemm. 15. uia: Donat. in lemm.

Sánun es? GE. Domum íre pergam: ibi plurimumst. PH. Reuocémus hominem.
(AN.) Sta ílico. GE. Hem,
Sátis pro imperio, quísquis es. AN. Geta. GE. Ípse est quem uolui óbuiam.
AN. Cédo quid portas, óbsecro, atque id, sí potes, uerbo éxpedi.
GE. Fáciam. AN. Eloquere. GE. Módo aput portum.. AN. Meúmne? GE. Intellexti. AN. Óccidi. PH. Hem.
AN. Quíd agam? PH. Quid aïs? GE. Huíus patrem uidísse me et patruóm tuom.
AN. Nám quod ego huic nunc súbito exitio rémedium inueniám miser?
Quód si eo meae fortúnae redeunt, Phánium, abs te ut dístrahar,
Núllast mihi uita éxpetenda. GE. Ergo ístaec cum ita sint, Ántipho,
Tánto magis te aduígilare aequomst: fórtis fortuna ádiuuat.

17 PH. Sanus es **BCEFP** (ah *om.*) ha sanus |||| es **D** Ha ſanuſ eſ **G** DO^{m}ṆUM A, *corr. rec.* ubi **BF** reuoce^{muſ} **F** *Post* hominem *in* **F** *erasum est* malum 17^{b} $^{r.}$ STAILICO A, *personae notam add. corr. rec.* *Antiphoni tribuunt* Sta ilico **BCDEFGP** em **DG** 18 Satin, n *in ras.*, **F** quisquis ėsṭ **P** obuium **F** 19 *in* A *extenditur usque ad* FACIAM Cṛedo **D** potes tu uno uerbo **DG** expedi uno **P**, uno *add.* **P**² 20 A^{PUT}PORTUM A, *corr.* A¹ intellextin **EF** *Getae tribuunt* hem **BCFP** em **G** 21 aiſ *ex* agiſ **F** MEẸṬPATRUUMTUUM A, ET *induxit corr. rec.*, *omm. rell.* 22 KUICSUBITO (nunc *om.*) A 23 fanium **F** distraar **P** 24 ḍ^{ex}iṣpetenda **C** SUNT A 25 aduigilare aduigilare **P** uigilare **G**

17. Sanusne es *et* ibi : Donat. in lemm. — Charis. p. 212 Plurimum T. in Ph. „ibi plurimum est.“ ubi CELSUS : nunc aduerbium est pro ‚ibi saepe, ibi frequenter est.’ 18. Donatus : Sta ilico] Ille „reuocemus hominem“ dixit, hic non progredi iussit. 19. Non. p. 296 „atque ‚ea’—expedi.“ — Donatus : uerbo expedi) Deest ‚uno.’ 20. Prisc. II p. 283 „modo apud ‚forum.’ Meumne.“ — Donatus : Hem) Propria et sua cuique personae tribuit, celeritatem ex praesagio metuenti Antiphoni, tarditatem intellectus quieti pectoris securo Phaedriae. 21. me patruum tuum : Donat. in lemm. 22. huic nunc subito. Donat. in lemm. 23. Non. p. 287 „Quod si—distrahar“ (Fanium). — Donat. in Hec. III 1, 45 „Quod si meae—abste u. d. n. e. m. n. e.“ 25. Seru. in Aen. X 285 „fortes fortuna adiuuat.“ — Donatus : „fortis“ accusatiuus pluralis est.

AN. Nón sum aput me. GE. Atqui ópus est nunc cum máxume ut sis, Ántipho:
Nám si senserít te timidum páter esse, arbitrábitur
Cómmeruisse cúlpam. PH. Hoc uerumst. AN. Nón possum inmutárier.
GE. Quíd faceres, si aliúd quid grauius tíbi nunc faciundúm foret?
AN. Cum hóc non possum, illúd minus possem. GE. Hoc níhil est, Phaedria: ílicet.
Quíd hic conterimus óperam frustra? quín abeo? PH Et quidem ego? AN. Ópsecro,
Quíd si adsimulo, sátin est? GE. Garris. AN. Vóltum contemplámini: em,
Sátine sic est? GE. Nón. AN. Quid si sic? GE. Própemodum. AN. Quid? síc? GE. Sat est:
Ém, istuc serua: et uérbum uerbo, pár pari ut respóndeas,
Né te iratus suís saeuidicis díctis protelét. AN. Scio.

26 Atqui—28 culpam *Phaedriae*, hoc uerum est *Getae dant* **D**^{1}**G**, *correxit* **D**^{2} opus [est] **E**, *corr. rec.* 27 timidum *ex* tumidum **F** pate[r] **F**, *corr.* **F**^{2} arbitra|||||bitur **C** 28 PH. hē hoc **F** *In* A *uersus dissectus est post* POSSUM 29 *Phaedriae uersum dat* **G** ALIUDGRAUIUS (*om.* quid) A 30 *In* **D** *ultimae uoces fol.* 100 *sunt* hoc nihil est. *tum, quaternione intercedente, quo II* 2 *index—IV* 3, 28 *continentur, in tribus foliis* 109. 110. 111 *ea quae in medio desiderantur sequuntur scripta a manu aeque antiqua: quae excipit IV* 3, 29. — po[s]sum **C** nihi[l] **C** 31 *in* A *dissectus est post* ABEO hic *om.* **BCEFP** ope[rā] **G** abeā *ex* abeo **B**^{1}**D**^{2}**F**^{1}**P**^{1} [in alio abeā] abeamus **E**, *corr.* **E**^{2} [&] equidem **E**, *corr. rec.* 32 ſi[t] **F** adsimulabo **CDFGP** assimulabo **B** assimilabo **E** Ph. garriſ **G** m **CP**, *expunx.* **C**^{2}**P**^{2} em *om.* **BEFG** 33 Satisne **DG** Satin **E** [PHE] GET non **F** AN. quid si sic **BCDEFGP** *In* A *uersus dissectus est post* PROPEMODUM 34 Em **F** Hem **BEG** istud *ex* istuc **F** ut *om.* **G** 35 iratus, ira *in ras.*, **D** saeuidicis [dictis] **F**, ui *in ras.*, dictis *add.* **F**^{2} PROTELET [pater] A, pater *add corr. rec.*

(26. Prisc. II p. 306. Illi ὅτι μάλιστα. T. „cum maxime Parmenone' opus est.") 29. aliud grauius: Donat. in lemm. 31. Quid hic conterimus: Eugraph. in lemm. — quin abeam: Donat. in lemm. 32. adsimulabo: Donatus *bis*. — Prisc. de nom. pron. et uerbo p. 455 „uultum contemplamini." 34. Hem: Donat. in lemm. 35. Non. p. 362 „Ne—protelet."

GE. Ví coactum te ésse inuitum, PH. lége, iudició. GE. tenes?
Sét hic quis est senéx, quem uideo in última platea?
ípsus est.
AN. Non póssum adesse. GE. Ah quíd agis? quo abis, Ántipho?
Mane ínquam. AN. Egomet me nóui et peccatúm meum:
Vobís commendo Phánium et uitám meam.
PH. Geta, quíd nunc fiet? GE. Tú iam lites aúdies:
Ego pléctar pendens, nísi quid me feféllerit.
Sed quód modo hic nos Ántiphonem mónuimus,
Id nósmet ipsos fácere oportet, Phaédria.
PH. Aufér mihi 'oportet'. quín tu quid faciam ímpera.
GE. Meminístin, olim ut fúerit uestra orátio
In re íncipiunda ad défendendam nóxiam,
Iustam íllam causam, fácilem, uincibilem, óptumam?
PH. Memini. GE. Ém, nunc ipsast ópus ea, aut, siquíd potest,
Melióre et callidióre. PH. Fiet sédulo.

36 Vi|||co actum. i *in ras.*, **F** ee te **G** inuit˜ *ex* inuict˜i **E** *B.* LEGEIUDICIO *A.* TENES **A** lege iudicio *Getae continuant* **BCDEFGP** 37 ſ **G** KICQUIS **A** quis hic **BCDFGP** (hoc **F**) quis est hic **E** *Getae continuat* **A** IPSUSEST, *Antiphoni dant rell.* 38 quid uis **E** aiſ *ex* agiſ **F** quo habiſ **G** 39 MANE *semel* **A** C^1 **P**, *geminat* C^2 *cum rell.* EGOMETME **A** *cum rell.* ego me *Bothius* 40 PKANIAM **A**, *corr. rec.* phanū **F** 43 quo modo **P** quo modo **BCD** nos hic **DEG** 44 OPORTER **A**, *corr. rec.* 45 Auferre me oport& **G** mi **D**, *corr.* D^2 quin tu *ex* quantū **F** quid **D** quod **CP** 46 Meministi **DG** 47 deferundā **F**, *corr.* F^2 noxam **F**, *corr.* F^2 noxam **D** 48 Iuxtam **FG** uicibilem **DG**, *corr.* D^2G^1 49 hem **BDEFG** ipſe **F** EA **A**, *expungebat corr. rec.* ea *om.* **BCDEFGP** ſiquiſ **G** potes **EF** 50 MELIORET CALIDIOR **A**, *corr. rec.* et *om.* F^1, *add.* F^2

37. Sed quis hic senex est : Donat. in lemm. — Porphyr. in Hor. Ep. I 20, 19 „in ultima platea." 39. Mane mane inquam *et* egomet noui me: Donat. in lemm. 42. Prisc. I p. 399. 537 „Ego plectar pendens." 43. quod modo : Donat. in lemm. 45. Prisc. II p. 280 „Aufer mihi oportet." 49. opus ea : Donat. in lemm. (*om. Ed. pr.*).

GE. Nunc príor adito tu, égo in insidiis híc ero
Subcénturiatus, síquid deficiás. PH. Age.

Z DEMIPHO SENEX *B* PHAEDRIA ADULESCENS *Δ* GETA SERUOS

DE. Ítane tandem uxórem duxit Ántipho iniussú meo? II 1
Néc meum imperium: ac mítto imperium: nón simultatém meam
Reueréri saltem! nón pudere! o fácinus audax, ó Geta
Monitór! GE. Vix tandem. DE. Quíd mihi dicent aút quam causam réperient?

---

51 *et* 52 *unum uersum efficiunt in* **P** adito *ex* addito **G** in[in] ſidiis **F** in subsidiis **DG** 52 [suc] CENTURIATUS **A**, *corr. rec.* ſuccenturiatus, *in marg.* Subcent', **D** ſubcenturiatuſ **G** deficies **BCDEFGP** *Finem actuum* **E** *non indicat in hac fabula*

II 1 *E* DEMIPHO SENEX *Δ* PHEDRIA ADOL *B* GETA SERVVS **D** DEMIPHO SENEX PHAEDRIA ADVLESCENS GETA SERVVS **P** DEMIPHO SENEX. PHAEDRIA. GETA SERVVS **C** DEMIPHO. GETA. PHAEDRIA **E** DEMIPHO SENEX. PHAEDRIA ADOLESCENS. GETA **F** PHEDRIA. GETA. DEMIPHO **G** 1 Itane[t]andem **F** 2 inperium meum **E** ag[e] mitto **D**, *ut* g *factum uideatur ex* c age mitto **BCEFGP** 3 Reuereri? saltem non pudere **FP** salt[i]em **D**, *corr.* **D**² ſaltim **G** || geta, o *erasa*, **D** [o] geta **F** geta **E** (o *om.*) 4 monit[o]ur **C** dicent **D**¹, [aut] dent **D**² DICENTQUAM **A**, aut *add. corr. rec.* au[quā] **G** quā, ā *in ras. a corr.*, **F** repperient **BCF** reperiant **E** *In* **A** *uersus dissectus est post* QUAM

51. 52. Donat. in II 1, 59 „ego in insidiis hic ero Succenturiatus." — (in)insidiis : Idem in lemm. — Non. p. 11 Concenturiare est colligere, dictum a centuriis quae ad suffragia conueniebant. Plaut. Pseud. (I 5, 159).. T. F. „ego in insidiis Subcenturiatus si quid ‚deficies.'" — Prisc. de fig. num. p. 415. T. in ‚Eunucho' „ego ‚in subsidiis' hic ero Succenturiatus, si quid deficias." — Lex. Maii p. 117 „ego in insidiis hic ero Succenturiatus." — Eugraph. in II 1, 59 „ego hic in subsidiis ero."

II 1. 1. Paul. Festi ep.: ‚tandem,' cum significet ‚aliquando,' interdum tamen ex superuacuo ponitur, ut apud T. in Ph. „Itane—meo." non enim hic tempus ullum significat. — Donat. in Adelph. III 2, 6 „Itane—duxit" et post multa „facinus—monitor," unde ille „uix tandem" inquit. 2. 3. Cic. ad Att. II 19, 1 „Nec--saltem" (ac mitto). — Donatus: age mitto) Legitur et „ac mitto" (*sic Faernus*: *uulgo* „ieci" *alii* „taceo."). — Donat. in Andr. III 2, 16 et Lex. Maii p. 533 „non—Reuereri." — Non. p. 496 Veretur illam rem. T. in F. „non simultatem meam ‚Vereri' saltem." 4. 5. Donat. in

Demíror. PH. Atqui réperiam: aliut cúra. DE. An hoc dicét mihi!
'Inuítus feci. léx coëgit'? aúdio, fateór. GE. Places.
DE. Verúm scientem, tácitum causam trádere aduersáriis,
Etiámne id lex coëgit? PH. Illud dúrum. GE. Ego expediám: sine.
DE. Incértumst quid agam, quía praeter spem atque íncredibile hoc mihi óptigit:
Ita sum ínritatus, ánimum ut nequeam ad cógitandum instítuere.
Quam obrem ómnis, cum secúndae res sunt máxume, tum máxume
Meditári secum opórtet, quo pacto áduorsam aerumnám ferant.
Perícla, damna péregre rediens sémper secum cógitet

5 *Phaedriae dedit haec* Atqui reperiam. aliut cura *Lachmannus* (*cum* F), *Getae rell. libri* reper^{i}iam DG repperi iam BCEFP ALIUT CUR^{A} A, TCURA *a corr. rec. litteris deletis superscripta sunt: fuisse uidetur* ALIUIAM anne hoc dicent BCDEFGP 6 audio et fateor BCDEFGP placet *ex* places C placet, t *in ras*, D placet BEFP *In* G & fateor—*u.* 7 tr[adere) *in rasura sunt* 7 ſcient G 8 ^{Δ}*B* illud durum .*B.* ego D, *Δ a corr., altera B. in ras.* *Cum* D[1] *facit Bentleius* 9 preter *ex* pariter C optigit BC (*cum* A) *In* A *dissectus est uersus in media uoce* IN|CREDIBILE *Versus* 10. 11. 12 *omissi sunt in* A 10 iratus E animā *ex* animū F 11 sunt *om.* F[1], *add.* F[2] tum^{maxime} D tū (*om.* maxume) G tum maxume *om.* B 12 ferat *ex* ferant G *Versus omissus est in* C, *sed additus in ima pagina* 13 *Sic Cicero.* PERICLADAMNAEXILIAPEREGREREDIENSSEMPERCOGITET A Pericla exilia damna peregre rediens semper cogites B: *a quo ceteri in his discedunt* Pericula G exilia *ex* exilla C damna exilia DG (*cum* A) dampna ^{peregre} regrediens P peregre G ueniens D[1]G (*t* rediens D[2]) cogites, es *in ras.*, D cogiteſ *ex* cogitaſ G

Hec. IV 4, 3 „quid—Demiror. 5. Donatus: Atqui reperi iam: aliud cura) Eo animo hoc dicit, quo supra dixit „Vix tandem." et cum ille pluraliter „reperient" dixerit, hic singulariter „reperi" respondit, quasi in se solo sit crimen. *Cf. in u.* 8. 6. Donat. in Eun. II 3, 79 „audio et fateor." 8. „Illud durum" dicit, quia supra dixit „atqui reperi iam." 10. Donat. in Andr. III 4, 18: „inritatus" .. commotus .. ut in Ph. 11—16. Cic. Tusc. III 14, 30 „Quamobrem—lucro." 13. Pericla damna exilia peregre rediens semper cogitet (cogites *Ed. pr.*): Donat. in lemm. — Idem: cogitet (cogitat *Ed. pr.*) A singulari ad pluralem (*immo* a plurali ad singularem) transit.

Aut fíli peccatum aút uxoris mórtem aut morbum fíliae,
Commúnia esse haec, néquid horum umquam áccidat animó nouom:
Quidquíd praeter spem euéniat, omne id députare esse ín lucro.
GE. O Phaédria, incredíbilest quantum erum ánte eo sapiéntia.
Meditáta mihi sunt ómnia mea incómmoda, erus si rédierit:
Moléndum usque in pistríno, uapulándum, habendae cómpedes,
Opus rúri faciundum: hórum nihil quicquam áccidet animó nouom.
Quidquíd praeter spem euéniet, omne id députabo esse ín lucro.

15 *Sic Cicero.* COMMUNIAESSEKAEC^{fieri}POSSEUTNEQUITAN^{imo}ỌSITNOUOM **A**, *corr. rec.* Communia esse haec fieri posse ut nequid animo sit nouum **DEGP**: *quibuscum conspirant* **BCF**, *nisi quod* et fieri **BC** ^{ef}fieri **F** *praebent* 16 Quicquid **BCDEFGP** EUENIET **A** omneṃ **C** omne|| **P** deputa|| || esse **P** 17 quanto (**B**?) **CE** quanta *ex* quanto **P**² quanta, a *in ras.*, **D** 18 Medita^{ta} **F**, *corr.* **F**² *In* **C** *repetita erant post* redierit *haec* dum mihi sunt omnia mea incōmoda erus ^{si}redierit: *sed inducta sunt* 19 MOLENDUMESSE **AD**¹**G**: *ex* ēē **D**² *effecit* ē *addiditque* mihi usq; Molendum mihi esse usq; **BCF** Molendum mihi est usque **EP** (michi **E**) Molendumst *Bentleius* p||is^{r}tino **D** pyſtrino **G** compedi^{e}s **C**, *corr.* **C**² conpedes **FP** 20 Opus *ex* Epus **F** faciendum **C**¹**P** accidit **E** accidet ẹṭ **F** animo *ex* anime **F** 21 Quicquid **BCFP** eueniṭ^{at} **E**, *corr. rec.* &ueni& **G** DEPUTAḄO **A** deputo **E** lucrū **G**

supra dixit „omnes," at nunc „cogitet" (cogites *Ed. pr.*). — cogites: Idem in u. 15. 15 Communia esse haec: fieri posse: Donatus. — ut ne quid animo sit nouum: Eugraph. in lemm. 16. eueniat omne deputare id esse in lucro: Donat. in lemm. 17. Diomed. p. 313. Arusian. p. 213 „erum anteeo sapientia" (herum: Arusian.). — Donatus: ante eo] Legitur et „ante eo (*an* ante eam?) sed pronuntiatiuum „anteeo" pro „anteeam." 18. Prisc. I p. 385. 567 „Meditata—incommoda." — sunt mihi: Donat. in lemm. 19. Lactant. Inst. VII 27, 3 Cogitanda et proponenda sunt nobis .'. Terentiana illa „molendum esse usque in pistrino, uapulandum, habendae compedes." („*sic omnes libri*" : *Buenemann.*) — Prisc. I p. 158 „habendae compedes." — Molendum (Mestum *Ed. pr.*) usque in pistrino: Donat. in lemm. — Idem: habendae compedes) Vitiosam locutionem seruili personae dedit Terentius. nam integrum esset, si diceret ‚habendas compedes.' unde quidam non „esse," sed „usque" legunt. — Idem: supra uerba gerundia sunt, infra participia.

Séd quid cessas hóminem adire et bláude in principio ádloqui?
DE. Phaédriam mei frátris uideo fílium mihi ire óbuiam.
PH. Mi pátrue, salue. DE. Sálue: sed ubi est Ántipho?
PH. Saluóm uenire.. DE. Crédo: hoc respondé mihi.
PH. Valet, híc est: set satine ómnia ex senténtia?
DE. Vellém quidem. PH. Quid istúc est? DE. Rogitas, Phaédria?
Bonás me absente hic cónfecistis núptias.
PH. Eho, an íd suscenses núnc illi? GE. Artificém probum!
DE. Egon ílli non suscénseam? ipsum géstio
Dari mihi ín conspectum, núnc sua culpa út sciat
Leném patrem illum fáctum me esse acérrimum.
PH. Atquí nihil fecit, pátrue, quod suscénseas.
DE. Ecce aútem similia ómnia: omnes cóngruont:
Vnúm cognoris, ómnis noris. PH. Haúd itast.
DE. Hic in nóxiast, ille ad défendendam caúsam adest:

22 Γ G bland$\overset{e}{a}$ C, *corr.* C² alloqui BEF 23 filium uideo DG MIKI$\overset{I}{R}$E A, *corr. ant.* ob^{i}uam G 25 Saluum aduenire CP Saluum te aduenire BDFG Saluum ^ te aduenire gaudeo E responde hoc BCEFP 26 Γ G (*cum* A) SATINE A satin *rell.* 27 qui$\overset{d}{t}$ F, *corr.* F² fedria F 28 confeci$\overset{f}{ſ}$ti G, *corr.* G² 29 an tu id BCEFGP an tu^{id} D succenses BE *Demiphoni* (Z) *haec* ARTIFICEMPROBUM (*om.* O) *dat* A o artificem *rell.* 30 EGO^{e}N A (*personae nota om.*), e *add. corr. rec.* Egone D succenseam BE 31 Dare G NU$\overset{ncsua}{||}$CULPA A, *corr. rec.* (*ut tertia littera* A *fuisse uideatur*) 32 me *om.* DEFG 33 ATQUINNIKIL A succenseas BE 34 congruunt omnes F CONGRUUNT A 35 UNUMCUM NORIS A Unum cognoris *rell.* omnis noueris DE haud *ex* aut C² 36 NOXIA ABC nox^{i}a DF noxia G nox||a EP defe$\overset{nd}{r}$endā D, *corr.* D² defendendam culpam ^ E dicendam *Palmerius*

25. Saluum te aduenire: Donat. *ter* in lemm. — Saluum uenire: Eugraph. in lemm — Donatus: credo hoc responde mihi) Hoc incerta distinctione pronuntiatur. 27. Vellem equidem: Donat. in lemm. 28. Non. p. 269 „Bonas—nuptias." 29. an id (*om.* tu): Donat. in lemm. — Idem: artificem probum) εἰρωνεία. nam non est artifex cuius deprehenditur ‚iocus' (*l.* dolus. — *Demiphoni dedit haec Donatus*). — Seru. in Aen. I 657 „artificem probum." 35. Donatus: Unum cognoris (cum noris *Ed. pr.*), omnes noris).. uarie „cognoris" (cum noris *Ed. pr.*) „noris." 36. 37. Pseudo-Ascon. in Cic. Verrin. p. 212 „Hic in noxa est, hic ad defendendam causam adest, Cum ille est—mutuas" — Hic in noxia est, ille ad defendendam causam adest: Donat. in lemm. — Idem: Cum ille est (abest *Ed. pr.*)

Cum illést, hic praestost: trádunt operas mútuas.
GE. Probe hórum facta inprúdens depinxít senex.
DE. Nam ni haéc ita essent, cum íllo haut stares, Phaédria.
PH. Si est, pátrue, culpam ut Ántipho in se admíserit,
Ex quá re minus rei fóret aut famae témperans,
Non caúsam dico quín quod meritus sít ferat.
Sed síquis forte málitia fretús sua
Insídias nostrae fécit adulescéntiae
Ac uícit, nostran cúlpa east an iúdicum,
Qui saépe propter ínuidiam adimunt díuiti
Aut própter misericórdiam addunt paúperi?
GE. Ni nóssem causam, créderem uera húnc loqui.
DE. An quísquam iudex ést, qui possit nóscere
Tua iústa, ubi tute uérbum non respóndeas,
Ita ut ílle fecit? PH. Fúnctus adulescéntuli est
Offícium liberális: postquam ad iúdices

37 CUMILLEABEST^{hic}PRAESTOST A, hic *add. corr. rec.* Cum ille est *rell., nisi quod* ille hic (est *om.*) F mutuas, t *in ras.,* C 38 ꝑ^{h}eorū G facta *om.* E[1], *superscr. corr. rec.* 39 ni hi^{ita} F cum illo *om.* F[1], *add. schol.* ^{d}aut C 40 Sic ē G Antipho ipse admiserit P 41 foret rei BCP[1] (*signa transpositionis add.* P[2] *ita* foret rei aut) minus aut famae foret rei temperans F aut famę foret aut rei temperans E 43 fretus *ex* fraetus C *Ab h. u. inde usque ad finem scaenae uersuum distinctio non est in* F 45 NOSTRACULPAEST A nostra^{n} F, *corr.* F[2] est ea E iudicu||m P iuditiū G 46 inuidiam addunt^{adimunt} pauperi^{diuiti} D, *corr.* D[2], *quae eadem manus in ima pagina addidit* Aut ꝑpter mcđiam addunt pauperi 47 ꝑpt̄ miam̄ G 48 hunc uera E 49 possit^{e} D, *corr.* D[2] poſcit^{f} G 51 FUN^{C}TUS A, *corr.* A[1] adholescentuli F 52 Officium, um *in ras.,* P liberiſ^{a}liſ F iudices||||||, s *in ras.,* P

ζεῦγμα secundum. (*om. Ed. pr.*). nam et hic subaudiendum est „in noxia." — Idem in V 5, 7 „tradunt operas mutuas." 39. Seru. in Aen. VIII 653 „pro templo" ‚pro defensione templi' .. T. „Nam nisi – Phaedria" (pro illo). — Donatus: „cum illo" ἀντὶ τοῦ ‚pro illo.' 40. Arusian. p. 216 „culpam A. in se admiserit." (*om.* ut). — 40. 42. Prisc. II p. 95 „Si – admiserit, Non causam dico." — 41. Arusian. p. 264 „rei foret aut ‚infamiae' temperans." — rei foret: Donat. in lemm. 45. Nostrane culpa est: Donat. in lemm. — Nostra est culpa: Eugraph. in lemm.

Ventúmst, non potuit cógitata próloqui:
Ita eúm tum timidum *illic* obstupefecít pudor.
GE. Laudo húnc: sed cesso adíre quam primúm senem?
Ere, sálue: saluom te áduenisse gaúdeo. DE. Oh,
Bone cústos, salue, cólumen uero fámiliae,
Cui cómmendaui fílium hinc abiéns meum.
GE. Iam dúdum te omnes nós accusare aúdio
Inmérito, et me horunc ómnium inmeritíssimo:
Nam quíd me in hac re fácere uoluistí tibi?
Seruom hóminem causam oráre leges nón sinunt,
Neque téstimoni díctio est. DE. Mitto ómnia.
Do istúc 'inprudens tímuit adulescéns': sino
'Tu séruo's': uerum sí cognata est máxume,
Non fuít necesse habére: sed id quod léx iubet,
Dotém daretis, quaéreret aliúm uirum.

54 timedū **G** IBISTUPEFECIT (ob *supra*) **A**, ibi *induxit*, ob *add. corr. rec.* ibi *om.* **BCEFP** illic *Fleckeisenus* opſtupefecit (b *supra*) **F**, *corr.* **F**² 55 ſ' **G** 56 SALUUM **A** ADUENISSE (r *supra*) **A**, *corr. rec.* ho **F** DE. Oh *ab initio sequentis us. habet* **P** 57 COLUMEM **A** 59 te *super lineam* **F** 60 INMERIO (T *supra*) **A**, *corr.* **A**¹ KORUMOMNIUM **A** omnium horunc **BCP** omnium horum **DEFG** ūc inmeritissimo **F** inmeritissimo (v̄ *supra*) **GP** 61 uoluisti facere **P** tibi **D** 62 causas **E** 63 TESTIMONIO **A**, O *induxit corr. rec.* est dictio **DG** dictio non est **E** 64 ADDO **A** Adde **BDEFP** Ad (de *supra*) **C**, *corr.* **C**² Ad te **G** Do *Fleckeisenus* 65 Tuſer uūerū (ſ *supra*) **G**, *corr.* **G**² SERUUS (*om.* est) **A** *cum rell.* cognata *ex* cognita **E**²**P** EST (rat *supra*) **A**, *corr. rec.* 66 necessum **C** necesse || **P** ſ' **G** 67 D|||otem **P**

56. aduenire: Eugraph. in lemm. 57. Donat. in Adelph. III 3, 18 „Columen familiae, bone custos salue." 60. omnium horum immeritissimū: Donat. in lemm.. *sed* Idem: hoꝝ cōmertio immeritissimo (horunc omnium *Faërnus*)] ÷ Ὁ πλήρης (*om. Ed. pr.*) hoꝝ. et sic nos 'hanc' et 'hunc' dicimus. — Idem: immeritissimo] Ut 'paruo' 'falso' de aduerbiis est in O desinentibus. 61. uoluisti facere: Donati *Ed. pr.* et Eugraphius in lemm. 62. Donat. in Eun. III 2, 36 „Seruum—sinunt." 63—65. Donat. in Hec. IV 1, 41 „mitto omnia. 'Adde'—seruus." 64. Adde istuc: Donat. in lemm. 65. 66. Donatus: uerum si cognata est maxime) τῷ ἰδιωτισμῷ addidit 'maxime.' nam siue est cognata, siue non est, non recipit τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ... Alii sic ordinant „non fuit necesse maxime habere." [Alii „sed id quod lex iubet maxime dotem daretis"]. 67. Donat. in II 3, 63 „Dotem—alium."

Qua rátione inopem pótius ducebát domum?
GE. Non rátio, uerum argéntum deerat. DE. Súmeret
Alicúnde. GE. Alicunde? níhil est dictu fácilius.
DE. Postrémo si nullo álio pacto, faénore. GE. Hui,
Dixísti pulchre: síquidem quisquam créderet
Te uíuo. DE. Non, non síc futurumst: nón potest.
Egon íllam cum illo ut pátiar nuptam unúm diem?
Nihil suáue meritumst. hóminem conmonstrárier
Mihi istúm uolo aut ubi hábitet demonstrárier.
GE. Nempe Phórmionem? DE. Istúm patronum múlieris.
GE. Iam fáxo hic aderit. DE. Ántipho ubi nunc ést? GE. Foris.
DE. Abi, Phaédria, eum requíre atque huc addúc. PH. Eo:
Rectá uia quidem ílluc. GE. Nempe ad Pámphilam.
DE. Ego deós penates hínc salutatúm domum
Deuértar: inde ibo ád forum atque aliquót mihi
Amícos aduocábo, ad hanc rem qui ádsient,
Vt ne ínparatus sím, si ueniat Phórmio.

70 ALICUNDE. *A*. NIKIL (alicunde *supra*) A, *alterum* alicunde *add. corr. rec.* alicunde (G *supra*) nihil G DICTO (u *supra*) A, *corr. rec.* dictu *rell.* 71 non alio **DG** uel faenore **BFP** (t *super lineam* **P**) 72 DIXTI A *cum rell.* 73 non nū (unc *supra*) G, *corr.* G^2 74 EGON (e *supra*) A, *corr. rec.* Egone **BCDEFGP** ꝑ unum **F** 75 meritu'st *Goucanus* meritast *Bentleius* commoſtrarier **F** 76 ISTUM (p *supra*) A, *corr. rec.* 77 phormonem **F** 78 nunc ubi **F** est nunc **D** PHAE. foris **BCP** foras (i *supra*) **F** 79 ATQ. KUCADDUC A adduce huc *rell.* 80 equidem **BCDEFGP** pamphylam **G** 81 ATEGO **ABCD²EF¹P** ad **F²** At *om.* **D¹G** domum *ex* demum **P**, *in quo u. exit in* reuortar (*sic*). 82 ALIQUOS A 83 ameos (i *supra*) **D**, *corr.* **D²** quia (d *supra*) fient **G** 84 inperatuſ (i *supra*) **G** SIUENIAT (at *supra*) A, *corr. rec.* cum adueniat **BCDEFGP**

68. Donatus: Non „inopem potius," sed „potius ducebat" (Inopem potius & potius ducebat *Ed. pr.*) subdistinguendum est. 70. Lex. Maii p. 32 „alicunde? — facilius." 71. Prisc. II p. 69 „Postremo—fenore." — uel fenore: Donat. et Eugraph. in lemm. 72. Dixti: Donat. in lemm. 73. Prisc. II p. 337 „Non non sic futurum est." (75. Donatus: Nihil suaue meritum est] Ordo et sensus hic est: Nihil mihi mercedis suaue est, ut ego illam cum illo nuptam feram) 75. 76. Donat. in II 2, 7 „hominem—uolo." 78. Donat. et Eugraph.: .. seruus ... respondit „foris." 79. adduce huc: Donat. in lemm. 80. quidem illo: Donat. in lemm. 81. At ego: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. XII 257 „At ego hinc deos pergo salutatum" (Al. „At ego deos penates hinc salutatum domum diuortar.")

A PHORMIO PARASITUS *E* GETA SERUOS

II 2 PH. Ítane patrís aïs aduentum uéritum hinc abiisse? GE. Ádmodum.
PH. Pháníum relíctam solam? GE. Síc. PH. Et iratúm senem?
GE. Óppido. PH. Ad te súmma solum, Phórmio, rerúm redit:
Túte hoc intristí: tibi omne est éxedendum: accíngere.
GE. Óbsecro te. PH. Sí rogabit.. GE. Ín te spes est. PH. éccere,
Quíd si reddet? GE. Tu ímpulisti. PH. síc opinor. GE. Súbueni.
PH. Cédo senem: iam instrúcta sunt mihi in córde consilia omnia.

II 2 *Z* PARASITVS PHORMIO *B* SERVVS GETA **D** PHORMIO PARASITVS GETA SERVVS **CFP** PHORMIO GETA **EG** 1 PATRISADUENTUM **A**, ais *add. corr. rec.* ais patris aduentū **D** patris ais conspectum **BCEFP** hunc **E** ABISSE **A** *cum rell.* 2 relictum (a *supra* u) **C** 3 Opido **E** 5 rogabit *ex* rogabat **F** rogitabit **G** ecce rē **DEG** ecce ref, f *a corr.*, **P** 7 Cedo *om.* **G** mihi instructa sunt **BCEFP** in *om.* **CE**[1]

II 2. 1. Rufin. Comm. in Ter. metra p. 378 Gaisf.: ASPER in commentario Terentii sic: Hosce uersus† agere coepisset „Itane patris ais aduentum ueritum hinc abisse domum" et deinceps quae sequuntur quadrati. — patris ais conspectum: Donat. *bis* in lemm. — aduentum: Eugraph. in lemm. 3. solum summa: Donati *Ed. pr.* in lemm. 4. Donat. in Eun. II 3, 89 „Tute—accingere" (tibi hoc est). — *Cf.* Auson. ad Paulum (Idyll. VII): tibi quod intristi, exedendum est: sic uetus uerbum iubet." — Seru. in Aen. II 237. XI 486 „accingere." 5. ecce rem: Donati *Ed. pr.* in lemm. 7. Cic. de nat. deor. III 29, 73 „Cedo—omnia" (sunt mihi in c.).

GE. Quíd ages? PH. Quid uis, nísi uti maneat Phánium atque ex crímine hoc
Ántiphonem erípiam atque in me omnem íram deriuém senis?
GE. O uir fortis átque amicu's. uérum hoc saepe, Phórmio,
Véreor, ne istaec fórtitudo in néruom erumpat dénique. PH. Ah,
Nón ita est: factúm est periclum, iám pedum uisást uia.
Quód me censes hómines iam deuérberasse usque ád necem,
Hóspites, tum cíues? quo magis nóui, tanto saépius.
Cédo dum, enumquam iniúriarum audísti mihi scriptám dicam?
GE. Quí istuc? PH. Quia non réte accipitri ténnitur neque míluo,
Quí male faciunt nóbis: illis quí nihil faciunt ténnitur,
Quía enim in illis frúctus est, in íllis opera lúditur.
Áliis aliunde ést periclum, unde áliquid abradí potest:
Míhi sciunt nihil ésse. dices 'dúcent damnatúm domum':

8 agiſ **G** *Phormionis nota omissa est in* A ut **BCDFGP** ad(t)que **F** e crimine **BCP** a crimine **E** EXCRIMINEKOC *uersum per se implet in* A 9 deriuem patris **BCD**^{2}**EFP** (senis **D**^{1}**G** *cum* A) 10 AMICUS (*om.* es) A *cum rell.* 11 *A.* AK *ab initio sequentis us. habet* A 12 ITAEST A, EST *induxit corr. rec.* ita (ē) **D**, *corr.* **D**^{2} factū || periclū || **F** factum periclum **E** PERICULUM A factum est periclum iam pedum, uisa est uia *T. Faber* 13 Quod **P**^{1} (*cum* A) iā *om.* **G**^{1}, *add.* **G**^{2} ad *in ras.* **C** 15 DUMENUMQUAM (m) A, m *add. corr. rec.* dū. (en) me || umquā **D**, *corr.* **D**^{2} dū ne nūquam **G** inuria (rum) **D**, *corr.* **D**^{2} audiſtiſ **G** 16 Quid istuc **BCF** TENDITUR A *cum rell.: item u.* 17. 17 Qui || male **F** 18 quia (enī) **C** fructus ē in (ll) iis **D**, uctus ē *in ras.* FRUCTUS A, *ut* UCT *a corr. rec. erasis litteris superductum sit: fuisse uidetur* FRUSTUS. INILLISOPERA A, ILL *induxit corr. rec.* in hiſ opera **G** 19 aliunde (ē) **G** est aliunde **D** periclum est **B** PERICULUM A adradi **G** abripi **CP**, abradi **C**^{1}**P**^{1} *in marg.* arripi **B**^{1}, ꝉ abradi *schol.* 20 dom ||| am **P**

8. Quid agis *et* ut: Donat. in lemm. — Idem: Sic dixit „crimine" (*sic ter*) eripiam quasi ex incendio. 9. deriuem senis: Donat. in lemm. 10. Donatus: O—amicus) Nominatiuum pro uocatiuo posuit. 13. 14. Prisc. II p. 137 „Quot—saepius" (tunc ciues). 16. Quid istuc: Donat. in lemm. — Idem: tenditur) Legitur et „tennitur" (tenditur *Ed. pr.*) habet enim N littera cum D communionem. — Non. p. 410 Tendere: insidiari decipere, dictum a tendicula. T. F. „Quia non ‚recte'—miluo." — tenditur: Eugr. in lemm. 17. Prisc. II p. 332 „enumquam—dicam." 18. in illis opera: Donat. in lemm. 19. aliunde est: Donat. in lemm. — Idem: „abradi": per uim auferri.

Álere nolunt hóminem edacem, et sápiunt mea senténtia,
Pró maleficio sí beneficium súmmum nolunt réddere.
GE. Nón pote satis pro mérito ab illo tíbi referri grátia.
PH. Ímmo enim nemo sátis pro merito grátiam regí refert.
Tén asymbolúm uenire unctum átque lautum e bálineis,
Ótiosum ab ánimo, cum ille et cúra et sumptu absúmitur!
Dúm tibi fit quod pláceat, ille ríngitur: tu rídeas,
Príor bibas, priór decumbas: céna dubia appónitur. .
GE. Quíd istuc uerbi est? PH. Vbi tu dubites quíd sumas potíssimum.
Haéc cum rationem íneas quam sint suáuia et quam cára sint,
Éa qui praebet, nón tu hunc habeas pláne praesentém deum?
GE. Sénex adest: uide quíd agas: prima cóitiost acérrima:
Si eám sustinuerís, postilla iam, út lubet, ludás licet.

21 aedacem **F** mea quidem sententia **BCDEFGP** (sententiam **C**) 22 SUUM (mm) **A**, *corr. rec.* 23 pote *Bentleius* POTEST **A** *cum rell.* 24 rei **F** 25 TEN (e) **A**, e *add. corr. rec.* Tene *rell.* asymbolum (d) **C**, *corr.* **C**[2] ad symbolum **BD** (ad *in ras.* **B**) ad simbolum **EF** lau||tū **F** BALNEIS **A**, *ut* L *a corr. rec. super duas litteras erasas scriptum sit* balneis **BCDEFP** eplaneiſ (c) **G** 26 curṭa **D** ſūtu (p) **F** assumitur **B** 27 fit **D**[1] (*cum* **AEFG**), ✝ sit **D**[2] sit **BCP** 28 prio (r) decumbas **D** apponitur **B** (*cum* **A**) 30 Haec (cum) **F** ratione *ex* rationē **D** ratione sı ineas (sı? *et* in *atramento diuerso scripta*) **P** curae ſint **G** 31 Ei *ex* Ea **B**[2] praebeat **DEFG** tu eū **DG** 32 COTIOST (i) **A**, *corr. rec.* coitiost (e) **CP** ACERRIMa **A**, *finalem add. corr. rec.* 33 POSTILLAMUT (ia) **A**, *corr. rec.* illā *ex* illa **D**[2] illam **F** libet **D**, *corr.* **D**[2] ludas *om.* **C**[1], *add.* **C**[2] licet ludas **B**

23. potest: Donat. et Eugraph. in lemm. 25. Non. p. 337 Lautum significat locum. T. in F. „Tene ‚asembolum' uenire ‚tunc unctum' atque lautum e balneis." — Donatus: Tene ad simbolum (*sic bis*) uenire] Et hoc nomen constat inter parasitos confictum et ‚compositum' esse. — balneis: Idem in lemm. 26. Arusian. p. 250 „Otiosum ab animo." 27. Non. p. 165 Ringitur irascitur. T. in F. „‚Cum' tibi sit—rideas." — Cf. Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 543 Ringitur irascitur. — sit: Donati *Ed. pr.* in lemm. 28. Porphyr. in Hor. Serm. II 2, 78 „cena dubia adponitur." 29. Prisc. I p. 84 „ubi—potissimum." 30. Haec si cum ratione: Eugraph. in lemm. — ratione: Donat. in lemm. 31. praebeat *et* tu hunc (*tum* tu hunc eum *Ed. pr.*): Donat. in lemm. 33. post illam: Donati *Ed. pr.* in lemm.

Z DEMIPHO SENEX *Γ* HEGIO *Y* CRATINUS *Φ* CRITO ADUOCATI III *Δ* PHORMIO PARASITUS *E* GETA SERUOS

DE. Enúmquam cuiquam cóntumeliósius II 3
Audístis factam iniúriam quam haec ést mihi?
Adéste quaeso. GE. Irátus est. PH. Quin tu hóc age.
Iam ego húnc agitabo. pró deum immortálium,
Negat Phánium esse hanc síbi cognatam Démipho?
Hanc Démipho negat ésse cognatám? GE. Negat.
PH. Neque eíus patrem se scíre qui fuerít? GE. Negat.
DE. Ipsum ésse opinor dé quo agebam. séquimini.
[PH. Nec Stilponem ipsum scire qui fuerit? GE. Negat.]
PH. Quia egéns relictast mísera, ignoratúr parens,
Neclégitur ipsa: uíde auaritia quíd facit.

II 3 *E* DEMIPHO SENEX *Z* PHORMIO *B* GETA **D** DEMIPHO GETA PHORMIO **E** DEMIPHO **G** *Sex figurae pictae sunt in* **CFP** DEMIPHO. GETA. PHORMIO. HEGIO. GRATINVS. CRITO **C** DEMIPHO SENEX. GETA SERV'. PHORMIO. EGIO. GRATIN'. CRITO | ADVOCATI SVNT ISTI. III. **F** Phormio Geta Demipho. aduocati **P**^{2}| HEGIO CRATINVS CRITO **P**^{1} 1 En umquā **D** En unquā **G** contumel^{osi}ius **CG**, *corr.* **C**^{2}**G**^{1} 3 AGE^{s} **A**, s *add. corr. rec.* ages **BCDEFGP** 4 nunc **BC** IMMORTALIUM fidem **A**, fidem *add. corr. rec.* *Post* inmortaliū **D**^{2} *in marg. add.* ꝑ deū atq; hominū fidē. ꝑ dm̄ atq; immortali^{ū} hominū fidē **G** inmortaliū fidem **EFP**^{2} (fidem *add.* **P**^{2}) 5 phan^{i}ū **D**, *corr.* **D**^{2} cognatā, na *in ras.* **D**: *item u.* 6 6 Hanc—cognatam **P**^{2} *in ras.* *Vss.* 7. 8. 9 *om.* **F**^{1}, *add.* **F**^{2} *in marg.* *V.* 7 *in* **DG** *post nonum est: sed iam* **D**^{1} *cum post u.* 8 *reuocauit* 7 GE. *om* **F** 8 opinor esse **F** agegbam **P** 9 *Spurium esse h. u. uidit Bentleius* PHO. *super lineam* **CP**^{2} Stilponem *Donatus* STILPHONEM **A** *cum rell.* (ſtilphonē *ex* ſtuphonē) **D** GE. negat *om.* **F** 10 QUI^{A}EGENS **A**, A *add.* **A**^{1} egenſ **F** 11 Neglegitur **CDEF**^{1}**GP** Negligitur **BF**^{2} FACIT, A a *corr. rec. in ras.*, **A** faciạt **D** faciat **G**

II 3. 1. Donatus: En unquam] „En" uim habet indignationis post enarratam iniuriam. 3. age: Donat. in lemm. 4. Donatus: proh deum immortalium) ἔλλειψις. deest ‚fidem.' — 4. 5. Prisc. II p. 375 Latini plerumque accusatiuo utuntur in huiusmodi interiectionibus „pro deum fidem." T. in Ph. „pro deum immortalium 'fidem'—Demipho. 5. 6. Aquila Rom. p. 32 et Martian. Cap. de rhet. p. 481 Halm. „Negat—cognatam" (Phanium esse *om.* Mart. Cap.). 9 *agnoscunt* Donatus et Eugraphius (in u. 40).

GE. Si erum ínsimulabis málitiae, male aúdies.
DE. O audáciam, etiam me últro accusatum áduenit.
PH. Nam iam ádulescenti nihil est quod suscénseam,
Si illúm minus norat: quíppe homo iam grándior,
Paupér, cui opera uíta erat, rurí fere
Se cóntinebat: íbi agrum de nostró patre
Coléndum habebat: saépe interea míhi senex
Narrábat se hunc neclégere cognatúm suom:
At quém uirum! quem ego uíderim in uita óptimum.
GE. Videás te atque illum, ut nárras. PH. I in malám crucem.
Nam ni éum esse existimássem, numquam tám grauis
Ob hanc ínimicitias cáperem in uestram fámiliam,
Quam is áspernatur núnc tam inliberáliter.
GE. Pergín ero absenti mále loqui, inpuríssime?
PH. Dignum aútem hoc illost. GE. Aín ta*men*, carcér? DE. Geta.
GE. Bonórum extortor, légum contortór. DE. Geta.

14 iam *om.* P^1, *add.* P^2 succenseam **BE** 15 norat *om.* **G** quippe homo **G** homo natu grandior **E** 16 CUIOPERAUITA A cui in opere uita *rell.* 17 nrō (a) **P**, *corr.* P^2 PATRE, E *in ras. a corr. rec.*, A 18 michi interea **E** 19 neglegere **CDEFGP** negligere **B** SUUM A 20 ATQ. UIRUM (uem) A, *corr. rec.* opmum (ti) *ex* omnium **F** 21 abi hinc in **BC**D^2**EFGP** (i hinc in D^1) imalā | crucē **D**, crucē *add.* D^2 *in marg.* 22 NIEUMESSEEXISTIMASSEM (sita) A ita *add. corr. rec.* ni eum ita existimassem **DG** ni ita eum existimassem **BCEFP** (ni *add.* F^2) grauis **CD**, *corr.* C^2D^2 23 nostram **CDEFGP** 24 || nunc **C** inberaliter (li) **D**, *corr.* D^2 25 loqui male absenti **E** absente D^2**FG** 26 in illo **F** ain tamen *Bentleius* AINTANDEM A *cum rell.* (tandē *in ras.* **D**) carcere **BC**D^2E^1**FP** (at carcer *corr. rec.* **E**) E. geta D^2 *in marg.* DE. Geta *om.* **G** 27 GE. *om.* F^1, *add.* F^2 Bonarum (o) **G**

16. Donatus: Cui opera uita erat) „opera" ablatiui est, et „uita" nominatiui. — Cui opera uita erat: Eugraph. in lemm. 16. 17. Prisc. II p. 65 „Cui opera uita—continebat." — Paul. Festi ep.: Ruri esse, non rure dicendum testis est T. in Ph., cum ait „ruri se continebat ibi agrum de nostro patre." 17. 18. Arusian. p. 233 „agrum—habebat." 21. Donatus: [in] malam crucem) Aduerbialiter ut „huc (huic *Ed. pr.*) uiciniae." 22. eum ita existimarem: Donat. in lemm. 25. absente: Donat. in lemm. 26. Donatus: ai'n) ἀπόστροφος nota est quae separat I ab N et interimit S litterae sonum. — tandem carcer: Idem in lemm. 27. Prisc. I p. 487

PH. Respónde. GE. Quis homost? éhem. DE. Tace. GE. Absentí tibi
Te indígnas seque dígnas contumélias
Numquám cessauit dícere hodie. DE. Desine.
Adeléscens, primum abs te hóc bona ueniá peto,
Si tíbi placere pótis est, mihi ut respóndeas:
Quem amícum tuom aïs fuísse istum, explaná mihi,
Et quí cognatum mé sibi esse díceret.
PH. Proinde éxpiscare quási non nosses. DE. Nóssem? PH. Ita.
DE. Ego mé nego: tu quí aïs redige in mémoriam.
PH. Eho tú, sobrinum tuóm non noras? DE. Énicas.
Dic nómen. PH. Nomen? máxime. DE. Quid núnc taces?
PH. Perii hércle, nomen pérdidi. DE. [Hem,] quid aïs? PH. Geta,
Si méministi id quod ólim dictumst, súbice. em,
Non díco: quasi non nósses, temptatum áduenis.
DE. Ego aútem tempto? GE. Stílpo. PH. Atque adeo quíd mea?

28 ehem *om.* D^1G hem BCD^2EFP 30 hodie *om.* BCEFP *E.* hoe iā desine D DE. ho eiādefine, hoe *ex* hodie, G DE. (ohe iam) desine E, *corr.* E^2 DE. (eho iā) desine F, *corr.* F^2 *In* F *us. exit in* adhulescens 31 expeto BCD^2EFP (peto D^1G *cum* A) 32 placere hoc potis est E POTISES A ut mihi DG 33 TUUM A AISS A, S *expunxit* A^1 35 Proinde D Perinde, er *a corr. in ras.*, F Proinde ita *super lineam* E^2 NOISSES A 36 tu (qui) aif EG, *corr.* E^2G^1 37 sobriū (n) D, *corr.* D^2 TUUM A enecas BC^2D^2FGP^2 38 TACIS A 39 PERI A (h)ercle D *Z.* QUIDAIS (*om.* hem) A ehē G 40 MEMISTI A hem BDEFG 41 noris BCDEFGP tem(p)tatum B tentatum C 42 EGOAUTEM A Egon autem BEP Egone autem CDFG Stilpo *Donatus* STILPKO A *cum rell.* ftip(l)ho F (*item u.* 43)

„Bonorum ‚contortor' legum ‚distortor.'" 30. Donatus: ohe iam desine).. „ohe" interiectio est satietatem usque ad fastidium designans. 33. mihi ut: Donat. in lemm. 37. Cic. Orat. 47, 157 Quid quod sic loqui ‚nosse iudicasse' uetant? .. quasi uero nesciamus in hoc genere et plenum uerbum recte dici et imminutum usitate. itaque utrumque Terentius: „Eho tu ‚cognatum' tuum non noras." post idem „Stilphonem—noueras" (43). 41. Pseudo-Ascon. in Cic. Verrin. p. 188? „en Non—aduenis" (noris). — noris: Donat. in lemm.

Stilpóst. DE. Quem dixti? PH. Stílponem inquam nóueras.
DE. Neque égo illum noram néc mihi cognatús fuit
Quisquam ístoc nomine. PH. Ítane? non te horúm pudet?
At sí talentum rém reliquissét decem,
DE. Di tíbi male faciant. PH. prímus esses mémoriter
Progéniem uestram usque áb auo atque atauo próferens.
DE. Ita ut dícis. ego tum cum áduenissem, quí mihi
Cognáta ea esset, dícerem: itidem tú face:
Cedo qui ést cognata? GE. Eu nóster, recte: heus tú, caue.
PH. Dilúcide expedíui quibus me opórtuit
Iudícibus: tum id si fálsum fuerat, fílius
Cur nón refellit? DE. Fílium narrás mihi?
Cuius dé stultitia díci ut dignumst nón potest.
PH. At tú qui sapiens és magistratús adi,
Iudícium de eadem caúsa iterum ut reddánt tibi:
Quandóquidem solus régnas et solí licet
Hic de eádem causa bís iudicium apíscier.
DE. Etsí mihi facta iniúriast, uerúm tamen
Potiús quam lites sécter aut quam te aúdiam,

43 dixi (t *supra*) D, *corr.* D² Stilponem *Donatus* STILPKONEM A *cum rell.* INQUAMESTNOUERAS A 44 nouerā DG neque mihi BCEFP 45 Quisquam isto nomine *om.* E¹, *add.* E² *in marg.* isto BCE²FP 46 *in* P *in unum uersum coaluit cum antecedente* Ad (t *supra*) C, *corr.* C² Ac (t *supra*) D, *corr.* D² relinquisset (i *supra*) F 47 Di D, *corr.* D² esses cognatus memoriter E memoriter, *prior* e *in ras.*, D 48 ADAUO, D *a corr. rec. super litteram deletam scriptum,* A proferres (proferens *supra*) E, *corr.* E² 49 ITAUTTUDICES (tū *supra*) A cū G tum si, si *in ras.*, D tum si BCFP tunc si E qui|| D 50 ea *om.* DG 51 heu noster BE¹G heus noster DF CAUE (phormio *supra*) A, phormio *add. corr. rec.* 52 exciui (pediui *supra*) F, *corr.* F² 57 *suspectus Bentleio* In D iterum—*u.* 59 causa *omissa et a schol. in ima pagina suppleta sunt* 59 Haec de G iudicium bis P apiscier *Bentleius* ADIPISCIER A *cum rell.* 60 DE. *ab initio om.*, *ante* uerū *inter lineas add.* G iniuria facta est E ue⅃ tamen *in ras.*, D 61 litis (e *supra*) C, *corr.* C² sect||er D aud|| ||iā D aud|| ||ā G

49. ita ut dicis: Donatus in lemm. — ego tum si: Idem. 51. heus noster: Donat. *bis* in lemm. 56. Prisc. II p. 354 „adi magistratus.“ 58. Claud. Sac. p. 23 „quando quidem tu solus regnas.“

Itidem út cognata sí sit, id quod léx iubet
Dotís dare, abduc hánc, minas quinque áccipe.
PH. Hahahaé, homo suauis. DE. Quíd est? num iniquom póstulo?
An ne hóc quidem ego adipíscar, quod ius públicumst?
PH. Itan tándem quaeso, item út meretricem ubi abúsus sis,
Mercédem dare lex iúbet eï atque amíttere?
An, ut néquit turpe cíuis in se admítteret
Proptér egestatem, próximo iussást dari,
Vt cum úno aetatem dégeret? quod tú uetas.
DE. Ita, próximo quidem: ád nos unde? aut quam óbrem? PH. Ohe,
'Actum' áiunt 'ne agas.' DE. Nón agam? immo haud désinam,
Donéc perfecero hóc. PH. Ineptis. DE. Síne modo.
PH. Postrémo tecum níhil rei nobis Démiphost:
Tuos ést damnatus gnátus, non tu: nám tua
Praetérierat iam ad dúcendum aetas. DE. Ómnia haec
Illúm putato, quae égo nunc dico, dícere:
Aut quídem cum uxore hac ípsum prohibebó domo.
GE. Irátus est. PH. Tu té idem melius féceris.

63 Dotem **BCDEFGP** ABDUC *ex* ABKUC A abduce *rell.* accepe **G** 64 num ini‿qu[v]om **C** iniquon **E** iniquum, u *altera in ras.*, **D** iniqu[v]om **G** 66 ITANE A *cum rell.* itidē **DG** SIS *a corr. rec. deletis litteris superscriptum in* A (*fuisse uidetur* ES) si[s]t **E** si||s **D** fief **G** 67 amittere, a *ex corr.*, **D** dimittere **G** mittere **E** 68 ciuis turpe **BCDEFGP** INSESE A AMITTERET A **G** 69 dari, i *in ras.*, **D** 70 ITACUMUNO A deger& **G**[1], ꝉ rer& **G**[2] 71 ad **C**[1] (*cum* A) ob rem quam **G** hoe **DG** *In* **F** *us. exit in* quamobrem PH., *u.* 72. *in* haud 72 neg[a]as **D**, *corr.* **D**[2] negas [agas] **E**, *corr.* **E**[2] hau[d]t **C** haud *om.* **D**[1], *add. corr. rec.* 74 denimpho **D** 75 TUUS A Tuus || dama[n]tus **D**, *corr.* **D**[2] dampnatus **F** 76 IAMDUCENDA A iam ducendū, c *in ras.*, **D** 78 ꝑhi[b]beo **D**, *corr.* **D**[2] 79 *totum Phormioni dat* A *Ante* tute *notam* Z *add.* **D**[2] tutei||dem, dem *in ras.*, **G** tu te *separauit Bothius*

62. Dotem: Donat. in lemm. — Dare dotem: Eugraph. in lemm. 66. Itane *et* itidem *et* sis: Donat. in lemm. 67. Donatus: Bene „ammittere", quia finis cupiditatis ammissio est. 68. c(iuis) t(urpe) *et* in se: Donat. in lemm. 71. Prisc. II p. 97 „Ita ‚cognatam' quidem. at nos unde?" 72. Donat. in Andr. III 1, 7. Adelph. II 2, 24 „Actum—agas." 75. Non. p. 276 „Tuus—tu" (natus). 78. Donatus: cum uxore hac) Id est ‚tali.' 79. Donatus: Tute idem melius feceris) Quidam sic intelligunt .. ut senex

DE. Itane és paratus fácere me aduorsum ómnia,
Infélix? PH. Metuit híc nos, tam etsi sédulo
Dissímulat. GE. Bene habent tíbi principia. PH. Quín quod est
Ferúndum fers? tuis dígnum factis féceris,
Vt amíci inter nos símus. DE. Egon tuam éxpetam
Amícitiam? aut te uísum aut auditúm uelim?
PH. Si cóncordabis cum ílla, habebis quaé tuam
Senectútem oblectet: réspice aetatém tuam.
DE. Te obléctet: tibi habe. PH. Mínue uero iram. DE. Hóc age.
Satis iám uerborumst: nísi tu properas múlierem
Abdúcere, ego illam eíciam: dixi, Phórmio.
PH. Si tu íllam attigeris sécus quam dignumst líberam,
Dicám tibi inpingam grándem: dixi, Démipho.
Siquíd opus fuerit, heús, domo me. GE. Intéllego.

80 Itanes **CEP** patuſ [ra] **G** aduerſum [o] **G** 81 hic me **BCP** 82 qc *ex* qn **F** 83 Ferundum. F *ex corr.*, **D** FERES A feras **B CEFGP** foras [e] **D**, *corr.* D² fers *Faërnus* factis dignum **DG** 84 expetā *ex* expectā **G** 85 amciam [ci] **D** aut certe **E** 86 CONCORDABIS, R *a corr. rec. in ras.*, A c̄cordabit **G** habebit **G** q. [quae] **D**, *corr.* D² 88 m|inue [ro] |uero| **D**, *corr.* D² minu˥ o [ūo] **E**, *corr. rec.* *Ante* hoc **G** *in spatio om. notam* DE. 89 Satin **P** nifi [DE] **G** properes **BCD²EFP** (properas **D¹G** *cum* A) 90 Adducere **B** Abducerem **P** 92 ADPINGAM [in] A, *corr. rec.* inp|ig [n a] || || grandem **D**, *corr.* D² ingam [pin] **F**, *corr. schol.* demi||pho **D** 93 DOME [mo] A, mo *add. corr. rec.* intelligo **B**

potius exeat quam eiciat filium. — Eugraphius: Tute idem feceris) Hoc ipsum tu recte feceris. — 82. Prisc. II p. 327 Habere pro esse. T. in Ph. „Bene tibi ‚se' habent principia." 83 feras: Donat. in lemm. 91. impingam: Eugraphius. —

DE. Quantá me cura et sóllicitudine ádficit II 4
Gnatús, qui me et se hisce ínpediuit núptiis!
Neque mihi ín conspectum pródit, ut saltém sciam,
Quid de eá re dicat quídue sit senténtiae.
Abi, uíse redierítne iam an non dúm domum.
GE. Eó. DE. Videtis quo ín loco res haéc siet:
Quid ágo? dic, Hegio. HE. Égo? Cratinum cénseo,
Si tibi uidetur. DE. Díc, Cratine. CRA. Méne uīs?
DE. Te. CRA. Ego quae ín rem tuam sint éa uelim faciás: mihi
Sic hóc uidetur: quód te absente hic fílius
Egít, restitui in íntegrum aequom est ét bonum:
Et id ímpetrabis. díxi. DE. Dic nunc, Hégio.
HE. Ego sédulo dixísse hunc credo: uérum itast,

II 4 *Non est noua scaena in* A *E* DEMIPHO *B* GETA *M* (*M in ras.*) CRATINVS | *H* HEGIO *M* CRITO. SENEX SERVVS. III. **D** GETA SERVVS DEMIPHO SENEX CRATINVS ADVOCATI HEGIO III CRITO DV (*sic*) **P** GETA SERVVS. DEMIPHO SENEX. GRATINVS. HEGIO. III. CRITO ADVOCATI **C** GETA SERV'. DEMIPHO SENEX. GRATINVS ADVOCATI HEGIO. CRITO TRES **F** DEMIPHO. GETA. HEGIO. CRATINVS. CRITO **E** DEMIPHO **G**

1 curaṛ||ṭ [&] **G** et **C**² *in ras.* afficit **BE** adfecit **DFGP** 2 ⱶisce **C**, *spiritus a* **C**² 3 saltē *ex* salutē **D** 4 de hac **BCDEFGP** rediga[c]t **C**, *corr.* **C**² 5 Abi tu uise **BCDFGP** iā anūdū **G** NONDUM [etiam] A, etiam *add. corr. rec.* 6 uidebitiſ **F** 7 dic de hegio **F** he[g]io **E**, *corr. rec.* Egio **P** 8 M *nota in ras.* **D** *In* **FP** *uersus exit in* DEM. Te 9 ∈ [te] ịṭạ **D**, *corr.* **D**² DE. ita **G** M *nota in ras.* **D** Y [ego] QUAE A, ego *add. corr. rec.* CRA. ego quae *rell.* que|| *ex* quem **P** SINTUELIM (*om.* ea) A |||| mihi **C** 10 Si[c] **F** 11 in *om.* **G** equū ē||et bonum **D** aequū ēē et bonum **G** aequum ac bonum est **CEP** aequum et bonum est **BF** 12 id, i *in ras.*, **B** impe[t]rabis **D** 13 hunc sedulo dixisse **D** sedulo hunc dixisse **BCEFGP**

II 4. 1. affecit: Donati *Ed. pr.* in lemm. 7. Donatus: Potest „ego" subdistingui, ut subaudiatur ‚ego dicam.' 9. Donat. in Eun. V 8 42 „ego —facias" (fuerint). 11. aequum esse, *tum* et bonum: Donati *Ed. pr.* in lemm. — aequum est et bonum: Eugraph. in lemm. 13. Donat. in Eun. V 8, 42 „Ego sedulo hunc dixisse credo." — sedulo hunc dixisse: Donat. et Eugraph. in lemm.

Quod hómines tot senténtiae: suos cuíque mos.
Mihi nón uidetur quód sit factum légibus
Rescíndi posse: et túrpe inceptumst. DE. Díc, Crito.
CRI. Ego ámplius delíberandum cénseo:
Res mágna est. CRA. Numquid nós uis? DE. Fecistís probe:
Incértior sum múlto quam dudúm. — GE. Negant
Redísse. DE. Frater ést expectandús mihi:
Is quód mihi dederit de hác re consilium, íd sequar.
Percóntatum ibo ad pórtum, quoad se récipiat.
GE. At ego Ántiphonem quaéram, ut quae acta hic sínt sciat.
Sed eccum ípsum uideo in témpore huc se récipere.

A ANTIPHO ADULESCENS *B* GETA SERUOS

III 1 AN. Énim uero, Antiphó, multimodis cum ístoc animo es uítuperandus:
Ítane te hinc abisse et uitam tuám tutandam aliís dedisse!
Álios tuam rem crédidisti mágis quam te[te] animáduersuros?

14 Quod F¹P (*cum* A) SUUS A MOSEST A, *ut iam* A¹ EST *induxisse uideatur* 16 Rescinde (i) P incoeptu||ẽ G inceptu est BCEFP dicrito (c) G 18 Y. NUNCQUID A, *Hegioni dant rell.*, *nisi quod nulla nota est in* G nonuis (s) P 20 expetendus (c a) F, *corr.* F² 21 KIS A, dederi (t) G id exequar BCDEFP 22 PERCUNCTATUM A percontatum *rell.* 23 facta D sint *ex* sunt BF 24 ATECCUMUIDEO (*om.* ipsum A)

III 1 *Γ* ANTIPHO ADVLESCENS. *B* GETA SERVVS D ANTIPHO ADVLESCENS GETA SERVVS PC ADOLESCENS ANTIPHO GETA SERV' F ANTIPHO GETA E ANTIPHO G 1 MULTISMODIS ABCDFGP multis (hominibus) E, *corr.* E² multimodis *Faërnus* UITIPERANDUS A, *in quo us. dissectus est post* ES 2 ita ne||e D (itane te G *cum* A) te *om.* BCEFP 3 TETE A tete D te|| ||| (*tertia erasa fuit* e) G te BCEFP animum aduersuros B? animū aduersuros D

14. Prisc. II p. 170. Porphyr. in Hor. Serm. II 1, 27 „Quot—mos." — Schol. Pers. 5, 52 „Quot ‚capita' tot sententiae." 16. inceptu: Donat. et Eugraph. in lemm. 17. Non. p. 282. Donat. in Eun. V 8, 42 „Ego—censeo."

III 1. 1. multis modis: Donat. et Eugraph. in lemm. — uituperandus es: Eugraph. in lemm. 2. Itane hinc abiisse: Donat. in lemm.

Nam út ut erant alia, ílli certe quaé nunc tibi domíst consuleres,
Néquid propter tuám fidem decépta poteretúr mali:
Cuí nunc miserae spés opesque súnt in te uno omnés sitae.
GE. Et quídem, ere, nos iandúdum hic te absentem íncusamus, qui ábieris.
AN. Te ipsúm quaerebam. GE. Séd ea causa níhilo magis defécimus.
AN. Loquere óbsecro, quo nam ín loco sunt rés et fortunaé meae:
Numquíd patri subolét? GE. Nihil etiam. AN. Ecquíd spei porrost? GE. Néscio. AN. Ah.
GE. Nisi Phaédria haud cessáuit pro te eníti. AN. Nihil fecít noui.
GE. Tum Phórmio itidem in hác re ut [in] aliis strénuom hominem praébuit.
AN. Quid is fécit? GE. Confutáuit uerbis ádmodum iratúm senem.
AN. Eu, Phórmio. GE. Ego quod pótui porro. AN. Mí Geta, omnis uós amo.
GE. Síc habent princípia sese ut díco: adhuc tranquílla res est,

4 nā ut (ut *supra*) D, *corr.* D^2 ERAT A nunc tuae domi **BCDFGP** nunc domi **E** 5 nequit (d *supra*) **E** fi (dē *supra*) **G** PATERETUR, A *a corr. rec. super erasam* O *scripta*, A pateretur **BCDEFGP** (paterentur **E**) 6 Cuius **BCDEFGP** (at nunc) ne **F** opesquae **C** uno oms *in ras.* **P** INTEOMNES (*om.* uno) A omnis **D** oīīſ **G** ſitę, ſ *in ras.*, **G** 7 iamdudum **BCDEFGP** absente **E** INCUSAMUS, IN *a corr. rec. deletis litteris superductum,* A 9 sint **CDEF²GP** (ſit (n *supra*) **F**) 10 patriſ **F** sobolet **D¹**, at subdolet *schol.* subdolet **EG** B. nihil adhuc &iā **D** QUIDSPEI A etquid spei **DEFG** AN. || ah **E** 11 haut (d *supra*) **C**, *corr.* **C²** haut cessauit *in marg.* **D** feci|| **B** feci **F** 12 itidem hac re (in *om.*) **CE¹P** UTALIIS A ut in aliis **BCDEFGP** STRENUUMHOMINEMPRAEBUIT (se *supra*) A, se *add. corr. rec.* 13 iratum patrem **BCDEFGP** 14 *Γ* En Euphormio **D**, En *add.* **D²** heu **C¹GP** eheu **BC²EF** o mi **DG** 15 DICO *a corr. rec. uoci deletae superductum in* A dixi **D** dico *ex* dixi **G²**

4. ut erant *et* tuae domi : Eugraph. in lemm. 5. Donatus: pateretur mali) Legitur et „poteretur." 10. patri subolet: Donat. et Eugraph. in lemm. — Prisc. II p. 62 „Num quid subolet patri" (patris *codd. plerique*). 13. Non. p. 249. Eutych. p. 193 „confutauit — ‚patrem.'" 14. Agroet. p. 2272 „Eu Phormio." — Heus Phormio: Donatus.

Mánsurusque pátruom pater est, dum húc adueniat. AN. Quíd eum? GE. Vt aibat
De eíus consilio sése uelle fácere quód ad hanc rem áttinet.
AN. Quántum metuíst míhi, uidere huc sáluom nunc patruóm, Geta!
Nam pér eius unam, ut aúdio, aut uiuam aút moriar senténtiam.
GE. Phaédria tibi adést. AN. Vbi nam? GE. Eccum ab suá palaestra exít foras.

Γ PHAEDRIA ADULESCENS — Ε DORIO LENO — Δ ANTIPHO ADULESCENS — Β GETA SERUOS

III 2 PH. Dório,
Audi óbsecro. DO. Non aúdio. PH. Parúmper. DO. Quin omítte me.
PH. Aúdi quod dicam. DO. Át enim taedet iam aúdire eadem míliens.
PH. Át nunc dicam quód libenter aúdias. DO. Loquere, aúdio.

16 PATRUUM **A** (*item u.* 18) AIEBAT **ABCDGP** ut||agebat (i *superscr.*) **F** *In* **A** *uersus dissectus est post* ADUENIAT 17 QUODKANC (ad *om.*) **A** ad *om.* **D**[1], *add. schol.* 18 Quantus **BCDEGP** Quatuſ (n *superscr.*) **F** metuist *Fleckeisenus* METUSEST **A** *cum rell.* uenire **BCDEFGP** huc nunc saluum **BCEFP** 20 exiit **FP**
III 2 Δ PHEDRIA ADOLESCENTES Γ ANTIPHO DVO Ν DORIO LENO Β GETA SERVVS **D** PHEDRIA ADVLESCENS ANTIPHO II DORIO LENO GETA SERVVS **P** PHAEDRIA ADVLESCENS ANTIPHO II DORIO. LENO. GETA SERVVS **C** PHAEDRIA DORIO ANTIPHO GETA **F** PHAEDRIA DORIO ANTIPHO **E** PHEDRIA DORIO **G** 1 DORIO *epiphonema in u.* 1 *asciscunt* **AFP** *Ε.* AUDIO. *Γ* OBSECRO **A** DO. (non *superscr.*) audio **F** me *om.* **D**[1], *add. schol.* 2 TAEDETETIAM **A** thedet **D** taedit (e *superscr.*) **C**, *corr.* **C**[2] audire iam **E** milie||s **E** milies **BE** milliens **C** milieſ (l *superscr.*) **G** milliens **P** milies eadem **F** 3 quo (d *superscr.*) **C**, *corr.* **C**[2]

18. Donatus : Non optat saluum patruum ‚uenire.' — hunc saluum patruum : Donati *Ed. pr.* in lemm.
III 2. 1. Donatus : Dorio audi obsecro) Sunt qui sic legant, ut „Dorio" Phaedria dicat, „audi" leno, „obsecro" iterum Phaedria. — Dorio audi obsecro : Eugraph. in lemm. — Donat. in Eun. II 3, 79 „non audio."

PH. Nón queo te exoráre ut maneas tríduom hoc? quo núnc abis?
DO. Mirábar si tu míhi quicquam adferrés noui. AN. Ei,
Metuó lenonem néquid — suo suát capiti. GE. Idem ego uéreor.
PH. Non dúm mihi credis. DO. Háriolare. PH. Sín fidem do? DO. Fábulae.
PH. Faéneratum istúc beneficium púlchre tibi dicés. DO. Logi.
PH. Créde mihi, gaudébis facto: uérum hercle hoc est. DO. Sómnia.
PH. Éxperire: nón est longum. DO. Cántilenam eandém canis.
PH. Tú cognatus, tú parens, tu amícus, tu.. DO. Garrí modo.
PH. Ádeon ingenio ésse duro te átque inexorábili,
Vt neque misericórdia neque précibus mollirí queas!

4 Nequeo **BCDEFG** Neque [o] **P** TRIDUUM **A** abis *ex* habis **P** 5 afferres **BD** adferres *ex* adferas *corr. rec.* **E** EI *ab initio sequentis us. habent* **AFP** et *ex* ei **D** et [ei] **E** 6 leonē [n] **D** aliquid **BCEFP** capti [i] **F** idem ego metuo **BCEGP** idem metuo ego **F** *Post B.* Idē **D**[2] *in marg. add.* metuo hoc. *Post* nequid. . *Getae sermonem incipiunt Bentleius et Fleckeisenus, scribens ille* suo capiti fuat, *hic* suo suat capiti? 7 dum *om.* **BCDEFGP** ariolare **DEF**[2]**G** fidem [do] **F**, *corr.* **F**[2] 8 Foeneratum **D** istuc, i *et* uc *in ras.*, **C** bineficium [e] **C** tibi *om.* **D**[1], *add.* **D**[2] LOGI [i] **A**, *corr. rec.* logi *ex* longi **B** 9 *In* **A** *corr. rec. notam E ante* UERUM *addidit, ante* SOMNIA *deleuit In* **D** *corr. N notam ante* uerū *erasam posuit ante* somniū *A* uerū *Dorionis orationem incipit* **G** SOMNIA [um] **A**. *corr. rec.* somniū, ū *in ras.*, **D** somnium **CEFGP** 10 Expedire [r] **P** Experire *ex* Experiri **F** cantilenam *ex* cantulenam **D** 11 Tu cognatus *Bentleius* TUMIKICOGNATUS **A** *cum rell.* tu mihi parens **BCEFP** tu *post* amicus *om.* **C**[1]**G** 12 A|||deon **G** te esse duro **BCEFP** adque [t] **F** 13 MOLIRI **A** quaeaf **G**

4. Nequeo: Eugraphius. 6. Donatus: Hei metuo lenonem (*om. Ed. pr.*) ne quid (qui aliquid *Ed. pr.*) suo suat capiti) *ἀποσιώπησις διὰ τὸν εὐφημισμόν.* 2, „suo capiti" dixit, cum dicturus esset ‚Phaedriae.' 7. Non mihi credis: Eugraph. in lemm. 8. beneficium tibi: Donat. in lemm. — beneficium tibi pulcre: Eugraph. in lemm. — Donat. in Andr. III 2, 22. in Ad. V 3, 37 „Feneratum—dices" (‚istud' in Andr.) 9. Donatus: Verum hercle hoc est) Bene ipse dictum suum confirmauit. 10. Prisc. II p. 349 „cantilenam eandem canis." 11. Tu mihi cognatus tu mihi parens *et* Tu mihi cognatus, tu parens: Donatus. — Tu mihi cognatus tu parens: Eugraph. in lemm.

DO. Ádeon te esse incógitantem atque ínpudentem, Phaédria,
Vt phaleratis dúcas dictis me ét meam ductes grátiis!
AN. Míseritumst. PH. Ei, uéris uincor. GE. Quám uterque est similís sui.
PH. Neque, Ántipho alia cum óccupatus ésset sollicitúdine,
Tum hoc ésse mihi obiectúm malum! AN. Ah, quid istúc est autem, Phaédria?
PA. Ó fortunatíssime Antipho. AN. Égone? PH. Cui quod amás domist:
Néque cum huius modi umquam úsus uenit út conflictarés malo.
AN. Míhin domist? immo, íd quod aiunt, aúribus teneó lupum.
Nám neque quo pacto á me amittam néque uti retineám scio.
DO. Ípsum istuc mihi in hóc est. AN. Heia, né parum lenó sies.
Númquid hic confécit? PH. Hicine? quód homo inhumaníssimus:

14 PKAEDRIASINEMODO A *Post u.* 14 **P** *habet u.* 33 Tum—pati, *sed praefixum est signum* N 15 UTMEPKALERATISDUCASDICTIS A ut phaleratis, ut phale *in ras.*, **D** faleratis **BCFG** falleratis **P** dictis ducas **BCDEFGP** me *om.* **D**¹ **G** (*add.* **D**² *post* ducas) DUCTISGRATIIS A, gratis *effecit corr. rec.* ductes gratis **D**¹, ŧ duces *schol.* duces gratis **BCEFGP** 16 An. ei uerif uincor **G**, *corr.* **G**² fimilif *ex* fimul **F** 17 Teque **F** 18 *A.* QUID A, *interiectionem* ah *ex nota rubra A effecit corr. rec.* ha **D** autem est **BCEFP** 19 Egane **F** QUIQUOD A amas || **D** 20 Nec **BCDEFGP** UMQUAMTIBIUSUS A *cum rell.* CONFLICTARIS A confluctares modo **F** 21 id *om.* **BCDEFGP** 22 quomodo **BCDEFGP** PACTOMEAMITTAM A, eam amittam *effecit corr. rec.* amittam inuenio neque **BCE?FGP** (inuenio *om.* **D** *cum* A) retiā **G** *Versum seclusit Bentleius* 23 Ph. ipfū **G** mihi istuc **D** Γ heia, Γ *in ras.*, **D** leo **D** 24 *B.* Numquid **D**, *B in ras. Personae nota deest in* **G** NUNCQUID A hiccine **DFG** *In* **D** quod—*u.* 25 uendidit *omissa, sed a schol. in ima pagina suppleta sunt*

16. Prisc. I p. 392 „Miseritum est.“ 20. unquam usus uenit: Donat. in lemm. 21. 22. Donatus: Auribus teneo lupum) Graecum prouerbium: *τῶν ὤτων ἔχω τὸν λύκον· οὔτ᾽ ἔχειν οὔτ᾽ ἀφεῖναι δύναμαι.* — Querol. p. 63 Par.: Auribus teneo lupum. neque uti fallam neque uti retineam scio. — Cf. Hieronym. Epist. ad Pammach. adu. errores Ioann. Hierosol.: Nunc uero auribus lupum apprehenderis nec tenere potes nec audes dimittere. 23. Pseudo-Ascon. in Cic. Verrin. p. 186 „heia—sies.“

Pámphilam meam uéndidit. AN. Quid? uéndidit? GE. Ain? uéndidit?
PH. Véndidit. DO. Quam indígnum facinus, áncillam aere emptám meo!
PH. Néqueo exorare út me maneat ét cum illo ut mutét fidem
Tríduom hoc, dum id quód est promissum ab amícis argentum aúfero:
Sí non tum dedero, únam praeterea hóram ne oppertús sies.
DO. Óptundis? AN. Haud lóngumst id quod órat: exorét sine:
Ídem hic tibi, quod bóni promeritus fúeris, conduplicáuerit.
DO. Vérba istaec sunt. AN. Pámphilamne hac úrbe priuarí sines?
Túm praeterea horúnc amorem dístrahi poterín pati?
DO. Néque ego neque tu. PH. Dí tibi omnes íd quod es dignús duint.
DO. Égo te complurís aduersum ingénium meum mensés tuli,

25 pamphylam **G** meam ^{uendidit} perdidit **E**, *corr.* **E**^{2} *B.* quid, *B in ras.* **D** AN. quid **G** GET. quid uendidit *om.* **C**, *sed suppleuit* **C**^{1} *in ima pagina* G. ain **G** *Γ.* ain, *Γ in ras.*, **D** *Antiphonem et Getam inuerso ordine loquentes habent* **BCEFP** 26 ^{E}Γ QUAMIN^{ign}DUM **A**, *corr. rec.* ANCILLAM EREEMPTOMEO **A** ^{aere}ero **D**, *corr.* **D**^{2} em^{p}tam **F**, *corr.* **F**^{2} emptam suo **CDEFGP** 27 me *om.* **CEFGP** maneat|| || **D** 28 TRIDUUM **A** au^{f}fero **F**, *corr.* **F**^{2} 29 opertus **BCDFG** opperitus **E** sie^{s}t **D** 30 Obtundes? *Fleckeisenus* OPTUNDIS **A** obtunde|| **G** obtunde **BCDEFP** hau^{d}t **C**, *corr.* **C**^{2} haut **D** ^{orat} Dorio exoret **BC**, *corr.* **B**^{1}**C**^{2} ORATDORIOEXORET **ADEFGP** 31 h^{o}ic **D** hoc **BCEFP** bene promeritus **BCDEFGP** (pro meriti^{u}ſ **F**) 32 pamphylamne **G** 33 TUNC **A** KORUM, K *a corr. rec. deletae litterae superscriptum*, **A** horum, m *in ras.*, **FP** horum **DEG** poteri^{n}s **D**, *corr.* **D**^{2} poteriſ **G** *De* **P** *u. ad u.* 14. 34 ^{A}Γ. DI **A**, *Phaedriae Antiphonem substituit corr. rec.* GE. dii **BCDEFGP** (di **DG**) es dignū|| **P** es ^{dignum} **F** (*ex* dignuſ) est dignum **E** 35 aduorsus **DG** tuli *om.* **D**^{1}, *add.* **D**^{2} *in marg.*

27. Donatus: aere emptam (empta *Ed. pr.*) suo) Bene „suo", quasi de tertia persona. 30. id quod orat: Eugraph. in lemm. 31. quod bene promeritus: Eugraph. in lemm. 32. Donat. in Eun. prol. 24 „Verba istaec sunt." 35. Non. p. 407 „Ego—tuli." — Prisc. I p. 361 ‚Plurium' quod

Póllicitantem et níhil ferentem, fléntem: nunc contra ómnia haec
Répperi qui dét neque lacrumet: dá locum melióribus.
AN. Cérte hercle, ego si sátis commemini, tíbi quidem est olím dies,
Quam ád dares huic, praéstituta. PH. Fáctum. DO. Num ego istúd nego?
AN. Iam éa praeteriit? DO. Nón, uerum haec eï ántecessit. AN. Nón pudet
Vánitatis? DO. Mínime, dum ob rem. GE. Stércilinum. PH. Dório,
Ítane tandem fácere oportet? DO. Síc sum: si placeo, útere.
AN. Síc hunc decipi! DO. Ímmo enim uero, Ántipho, hic me décipit:
Nam híc me huius modi scíbat esse: ego húnc esse aliter crédidi:
Íste me feféllit: ego isti níhilo sum aliter ác fui.

36 Pollicitatem (n *suprascr.*) F flentem et nihil ferentem D G flentem *om.* C¹, *add.* C² c̄tra (oma hec *suprascr.*) G haec *om.* BCDEFP *In* A *us. dissectus est post* NUNC 37 Reperi P quid et F quid det E LACRUMAET A, *expunxit* A¹ lacru|| (met *suprascr.*) D, *corr.* D² meliori||||b' G 38 ſi ſatiſ *add.* G¹ *in marg.* 39 PRAESTITUTAM A DO. non ego E istuc BCDEFGP *In* A *us. dissectus est post* FACTUM 40 Iamne D ei C² *in ras.* ei *ex* ea F ei *om.* G antecesset E 41 TEUANITATIS A STERCILINIUM A B C² D E F G P² (sterculinum P¹ stercilinum C¹ stercilinīū (q *suprascr.*) F) Γ (A *suprascr.*) DORIO A, *Phaedriae Antiphonem substituit corr. rec.* 42 ||sipleceo uteri (c a e *suprascr.*) C, *corr.* C² 43 Sicine BCDGP Siccine EF decipi *Lachmannus* DECIPIS A *cum rell.* decepit CEFP 44 huius modo G SCIEBATESSE A D G esse sciebat BCEFP *In* P *u.* 44. 45 *in unum contracti sunt* 45 Is me BCDEFGP alter (i *suprascr.*) F

solum in US terminans talem habuit genetiuum pluralem, tam in ES quam in IS finit accusatiuum. T. in Ph. „Ego te compluris—tuli." 36. nihil ferentem flentem. Donat. in lemm. 40. Donatus: Iam (Iamne *Ed. pr.*) ea praeteriit] Interrogatiue pronuntiandum. — Iamne: Eugraph. in lemm. — ei *om.* Donati *Ed. pr.* in lemm. — 40. 41. Prisc. II p. 312 „non pudet Vanitatis." — Seru. in Aen. I 392 „non te pudet Vanitatis." 42. Prisc. II p. 235. 243 „Sic sum—utere." — Id p. 244 „si placeo utere."

Séd ut ut haec sunt, támen hoc faciam: crás mane argentúm mihi
Míles dare se díxit: sí mihi príor tu attuleris, Phaédria,
Meá lege utar, út potior sit, quí prior ad dandúmst. uale.

Γ PHAEDRIA Δ ANTIPHO Β GETA
ADULESCENTES II SERUOS

PH. Quíd faciam? unde ego núnc tam subito huic árgentum inueniám miser, III 3
Cuí minus nihilost, quód, hic si pote fuísset exorárier
Tríduom hoc, promíssum fuerat? AN. Ítane hunc patiemúr, Geta,
Fíeri miserum, quí me dudum, ut díxti, adiuerit cómiter?
Quín, quod opust, benefícium rursum eï éxperiemur réddere?
GE. Scío equidem hoc esse aéquom. AN. Age ergo, sólus seruare húnc potes.

46 SEDUTKAEC A ſ ut haec D ſ G 48 ad dandum ~, ~ *in ras.*, C
III 3 *In* A *Phaedriae notam* Γ *et in titulo et in uersu primo corr. rec. substituit falsae* Δ: *in reliqua scaena* Γ *adhibuit* A[1]. — SERUU A Δ PHEDRIA Γ ANTIPHO Δ GETA D PHEDRIA ADVLESCENTES ANTIPHO II GETA SERVVS P PHAEDRIA. ADVLESCENS. ANTIPHO. II. GETA. SERVVS C PHEDRIA ADOLESCENTES II. ANTIPHO. GETA SERVVS F PHEDRIA. ANTIPHO. GETA G PHED. GETA. AÑ. E 1 unde ergo G NUNCSUBITO (*om.* tam) A inuentā G 2 hic si pot|| ||uisset exorarier D, *corr.* D[2] hic si potuisset exorarier B hic si potuisset nunc exorarier CEFP 3 TRIDUUM A itane n̄c patiemur G geta patiemur E 4 dixiſti D adiuerit F ADIUUERIT ABCDG 5 Quin cum BCDEFGP opus sit D, *corr.* D[2] opuſ ſit G rursus BCEFP experiamur BCDEFGP 6 EQUIDEM...... ESSE A, *ut erasa sit uox sex septemue litterarum, quarum prima* K *expuncta fuit, ultima* E *fuisse uidetur: totum nescio an fuerit* KERCLE equū G, *corr.* G[2] age ergo *in litura* P[2] ego F

46. Prisc. II p. 135 „ut ut haec sunt.“ — Sed ut haec sunt: Eugraph. in lemm. 48. Donat. in IV 3, 69 *et* Ad. II 2, 9. „Mea—dandum est“ (‚sit' in Ad.).
III 3. 4. Donatus: †adiuuerit) Secundum U pronuntiari debet.

GE. Quíd faciam? AN. Inueniás argentum. GE. Cúpio: sed id unde, édoce.
AN. Páter adest hic. GE. Scío: sed quid tum? AN. Ah, díctum sapientí sat est.
GE. Ítane? AN. Ita. GE. Sane hércle pulchre suádes: etiam tu hínc abis?
Nón triumpho, ex núptiis tuis sí nihil nanciscór mali,
Ni étiam nunc me huius caúsa quaerere ín malo iubeás crucem?
AN. Vérum hic dicit. PH. Quíd? ego uobis, Géta, alienus sum? GE. Haúd puto:
Séd parumne est, quod ómnibus nunc nóbis suscensét senex,
Ni ínstigemus étiam, ut nullus lócus relinquatúr preci?
PH. Álius ab oculís meis illam in ígnotum abducét locum? hem:
Tum ígitur, dum licét dumque adsum, lóquimini mecum, Ántipho,
Cóntemplaminí me. AN. Quam obrem? aut quíd nam facturú's, cedo?
PH. Quóquo hinc asportábitur terrárum, certumst pérsequi

7 ut inuenias **E** SEDUNDE (id *suprascr.*) **A**, id *add. corr. rec.* id *om.* D^1G^1, *add.* D^2G^2 unde id **E** 8 adest *om.* E^1, *add.* E^2 se || tū quid **D**, *corr.* D^2 (d *suprascr.*) ha **DEG** ſapientiſ adē (t *suprascr.*) **F**, *corr.* F^2 9 pulcre **F** hinc *ex* hunc **F** 11 malo *ex* malā **F** 12 diç diē (hic *suprascr.*) **G** UOBISALIENUS (Geta *suprascr.*) **A**, Geta *add. corr. rec.* alius (eu *suprascr.*) sic **D** haut C^1D had (u *suprascr.*) **F** 13 ſ **G** separum (d *suprascr.*) **C**, *corr.* C^2 parumn (e *suprascr.*) est **F** succenset BC^2E 14 NE ACD^2EP instigemus ita etiam **F** locus *om.* E^1, *add. corr. rec.* 15 ignotum (in *suprascr.*) **D**, *corr.* D^2 in ignotum hinc abducet **CEFP** in ignotum hinc adducet **B** locum *om.* **G** 16 TUMIGITURDUMLICETDUMADSUM **A** tu igitur dum licet dumque adsum **D** igitur dum licet dumque adsum **G** Dum igitur licet dumque adsum **BCEFP** 17 FACTURUS (*om.* es) **A** es facturus **BCDEFGP** 18 Quoquo modo hinc **E** aſpotabitur (r *suprascr.*) **D**, *corr.* D^2

9. abi: Donati *Ed. pr.* in lemm. 12. Donat. in Hec. I 2, 83 „quid —sum." 16. Seru. in Aen. IX 484 „ ‚Quin' igitur dum licet loquimini mecum Antipho." — 16. 17. Prisc. de nom. pron. et uerbo p. 455 „Tum igitur—Contemplamini me."

Aút perire. GE. Dí bene uortant quód agas: pedetemptím
tamen.
AN. Víde siquid opis pótes adferre huic. GE. 'Síquid'? quid?
AN. Quaere óbsecro:
Néquid plus minúsue faxit, quód nos post pigeát, Geta.
GE. Quaéro. saluos ést, ut opinor. uérum enim metuó malum.
AN. Nóli metuere: úna tecum bóna mala tolerábimus.
GE. Quántum opus est tibi argénti, loquere. PH. Sólae trigintá
minae.
GE. Trígìnta? hui, percárast, Phaedria. PH. Ístaec uero
uílis est.
GE. Áge age, inuentas réddam. PH. O lepidum. GE. Aufér te hinc.
PH. Iam opus est. GE. Iám feres:
Sét opus est mihi Phórmionem ad hánc rem adiutorém dari.
PH. Praéstost: audacíssime oneris quíd uis inpone, écferet:

19 *Antiphonis orationem a* dii bene *incipiunt* **BP**^{1}, *correxit* **P**^{2} pedetēti **F** pedetemptim *ex* pedetemptum **P** 20 Vide geta siquid **E** afferre **BE** siqui$\overset{c}{d}$ quid **D**, *corr.* **D**^{2} si$\overset{qc}{q}$d **F**, *corr.* **F**^{2} si quicquid **BEGP** 21 FAXI$\overset{t}{S}$ **A**, *corr. rec.* fac sit ($\overset{faxit}{}$) **D**, *corr.* **D**^{2} fac fit **G** nos *om.* **D**^{1}, *add.* **D**^{2} pigeat$\overset{o}{a}$ geta **P** 22 enim *inter lineas* **B** *Haec* Saluos est, ut opinor *Antiphoni assignat A. Kochius* 23 malaque **BCDEFGP** tollerabimus **C** tolerab$\overset{mu}{i}$s **D**, *corr.* **D**^{2} 24 loquaere **G** sola$\overset{e}{}$ **CP**, *corr.* **C**^{2}**P**^{2} 25 PH. *notam om.* **G** ista|||| **D** ista **BCEFP** 26 inuenta$\overset{s}{}$ **E**, *corr. rec.* o lepidum caput **BCDEFGP** (capu$\overset{t}{d}$ **F**) *In* **A** *initium sequentis uersus faciunt haec B* IAMFERIS GET. iam ferres est PH iam fere$\overset{s}{}$sed opus est **C** 27 f' **G** (*cum* **A**) adiutorem, adiu *in ras.*, **C** 28 *Antiphonem Phaedriae substituunt* **BCDEFGP** qu$\overset{i}{o}$d uis **D** audacis sume quid uiso honeris **P** quiduis oneris **BCEF** (honeris **F**^{1}) ecferet *Gulielmus* $\overset{hic}{}$FERET **A**, hic *add. corr. rec.* et feret **BCDEFP** & fe$\overset{r}{r}$& **G**

19. Donatus: pedentim tamen) Hoc quidam sic accipiunt, tamquam Getae dicat Antipho, ut caute aggrediatur senem fallere. — 19. 21. Eugraphius: pedetentim tamen) Omnia tenta, omnia experire ne aut plus aut minus 'facias.' 20. Exc. Charis. p. 549 „Vide si quid opis adferre huic" (*om.* potes). 21. Arusian. p. 254 „quod — Geta." 25. ista (ita *Ed. pr.*): Donat. in lemm. — istaec: Eugraph. in lemm.

Sólus est homo amíco amicus. GE. Eámus ergo ad eum ócius.
AN. Númquid est quod operá mea uobis ópus sit? GE. Nihil: uerum ábi domum
Ét illam miseram, quam égo nunc intus scío esse exanimatám metu,
Cónsolare. céssas? AN. Nihil est aéque quod faciám lubens.
PH. Quá uia istuc fácies? GE. Dicam in itínere: modo te hinc ámoue.

29 amicus amico **E** ociuſ ad eū **G** *Post* ocius *haec addunt* **BEF**: PHA. abi dic praesto ut sit domi (dic *om.* **F**) *In ordine uersuum* **CP** *habent* GET. abi dic praesto ut sit domi, *in margine* **C**^{2} **P**^{2} eamus ergo ad eum ocius PHA. *In* **D** *haec* ∴Δ. Abi dic p̄sto ut sit domi *in ima pagina scripta signo addito reuocantur post u.* 32. cessas∴ 30 NUNC QUID **A** sit opus **E** abi|| || **D** 32 ne cessas **D** quod aequae **G** 33 fac$\overset{e}{\text{ı}}$s **D** faciſ **G** in itere *Bentleius*

29. amicus amico: Donati *Ed. pr.* in lemm. 33. Non. p. 420 „‚Quia' —facies." —

Z DEMIPHO *E* CHREMES
SENES II

DE. Quid? quá profectus caúsa hinc es Lemnúm, Chremes, IV 1
Addúxtin tecum filiam? CH. Non. DE. Quíd ita non?
CH. Postquám uidet me eius máter esse hic diútius,
Simul aútem non manébat aetas uírginis
Meam néclegentiam: ípsam cum omni fámilia
Ad mé profectam esse aíbant. DE. Quid illi tám diu
Quaeso ígitur commorábare, ubi id audíueras?
CH. Pol mé detinuit mórbus. DE. Vnde? aut quí? CH. Rogas?
Senéctus ipsast mórbus. sed uenísse eas
Saluás audiui ex naúta qui illas uéxerat.

IV 1 *E* DEMIPHO *O* CHREMES SENES DVO **D** DEMIPHO CHREMES SENES II **P** DEMIPHO. SENEX. CHREMES. II **C** DEMIPHO. CHREMES **EG** *In* **F** *per hunc actum desunt indices personarum* 1 pfectus^{es} **C**, *corr.* **C**^{2} CKREME **A** Chremes **BCEFP** c^{r}hemes **D** c^{h}remeſ **G**, *corr.* **G**^{2} 3 posquam **C** mat̄ eius **D** 4 maneb^{a}it **D**, *corr.* **D**^{2} 5 neglegentiam **BCDEFGP** IPSA **A** 6 AIEBANT **A** *cum rell.* (aieba^{n}t **D**, *corr.* **D**^{2}) ILLI^{c} **A**, *corr. rec.* illi^{c} **F** *corr.* **F**^{2} illic **BCDEGP** 7 COMMORABERE **AB**^{1} commor^{a}ebere **E**, *corr. rec.* AUDIERAS **ADG** 8 medet inuit **P** detenuit **F** au^{t} **G** 9 ipsa morbus est **BCFP** 10 sa^{l}uas **C**, *corr.* **C**^{2} illas *ex* illis **B**

IV 1. 9. Schol. Iuuenal. 11, 219. „rogas? Senectus ipsa morbus est." — Seru. in Aen. VIII 577. „Senectus ipsa morbus est." — ipsa est morbus: Donat. in lemm.

DE. Quid gnáto optigerit me ábsente, audistí, Chremes?
CH. Quod quídem me factum cónsili incertúm facit.
Nam hanc cóndicionem sí cui tulero extrário,
Quo pácto aut unde míhi sit dicundum órdinest.
Te míhi fidelem esse aéque atque egomet súm mihi
Scibam: ílle si me aliénus adfiném uolet,
Tacébit, dum intercédet familiáritas:
Sin spréuerit me, plús quam opus est scitó sciet,
Vereórque ne uxor áliqua hoc resciscát mea:
Quod sí fit, ut me excútiam atque egrediár domo,
Id réstat: nam ego meórum solus súm meus.
DE. Scio ita ésse: et istaec míhi res sollicitúdinist:
Neque défetiscar úsque adeo experírier,
Donéc tibi id quod póllicitus sum effécero.

11 nato **DG** audistin **BCDEFGP** cheme[r] || **D** Chremes **EG** CKRE **A**, *terminatione delita* Chreme **BCFP** 12 quidem *om.* **E**[1], *add. corr. rec. in marg.* CONSILII **A** 13 Conditionem **BEFP** sic ut **P**, *ut uidetur* optulero **D** obtulero **G** extrano[rio] **F**, *corr.* **F**[2] 14 sit—u. 15 mihi *om.* **D**[1], *suppleuit* **D**[2] *in margine* sit mihi **C** DICUNDUM[e] **A**, *corr. rec.* dicendum **BCEFP** 15 aequae **G** 16 sciebam **BCDEFP** affinem **DE**[2] UOCET[l] **A**, *corr. rec.* 17 intercedet[i] **F** 18 ſpreuit **G** opus[est] **P** 19 Vereoque[r] **P** 20 si scit **E**[1]**FP** (alii fit *corr. rec.* **E**) excutiã *ex* excutiat **F** 22 SCIOESSE[ita] **A**, ita *add. corr. rec.* et ideo istaec **BCEFP** res mihi **CEFP** (michi **E**) 23 *Sic Priscianus* NEQ. ADEODEFITISCARUMQUAMEXPERIRIER **A** Neque defetiscar umquam ego **BCEFP**, *nisi quod* defeciscar **C**[2]**EP** Neque defeciſcar unq; [ego], feciſcar *in ras.*, **D** Neque defeciſcar umquã adeo **G** experier[ri] **E** 24 id tibi **D**

13. Donatus: tulero) κυριολογία, quia ferre condicionem alicui dicimus. — tulero: Eugraph. in lemm. 20. Donatus: ut me excutiam) Legitur et „excutiat." 21. Prisc. I p. 583. II p. 192 „ego — meus." 23. 24. Prisc. II p. 251 „Neque defetiscar usque adeo experirier—effecero." 23. Prisc. I p. 514 „Neque defeciscar usque adeo experirier." — Eugraphius: Neque defetiscor) Neque lassabor. adeo experirier) Semper tentare.

A GETA SERVOS *Z* DEMIPHO SENES *E* CHREMES II

GE. Ego hóminem callidiórem uidi néminem IV 2
Quam Phórmionem. uénio ad hominem, ut dícerem
Argéntum opus esse et íd quo pacto fíeret.
Vix dúm dimidium díxeram, intelléxerat:
Gaudébat: me laudábat: quaerebát senem.
Dis grátias agébat, tempus síbi dari,
Vbi Phaédriae esse osténderet nihiló minus
Amícum sese quam Ántiphoni. hominem ád forum
Iussi ópperiri: eo me ésse adducturúm senem.
Sed eccum ípsum. quis est ultérior? attat Phaédriae
Pater uénit. sed quid pértimui autem bélua?
An quía quos fallam pro úno duo sunt míhi dati?
Commódius esse opínor duplici spe útier.
Petam hínc unde a primo ínstitui: is si dát, sat est:
Si ab eó nihil fiet, tum húnc adoriar hóspitem.

IV 2 m Geta feruuf D $\frac{\text{GETA}}{\text{SERVVS}}$ PC GETA E *In* G *scaena continuatur sine spatio* 2 formionem F 3 Argento (B ?) CEFGP OPUS *add.* A[1] *in marg. nec non corr. rec. inter lineas* qđ pacto G 4 Vix^{dum} F 6 ai^{g}ebat E, *corr.* E[2] 7. 8 *Ita Lachmannus sedibus uocum esse et sese inter se mutatis.* 7 UBIPKAEdriae se osten^{deret} NIKILO A, driae se osten *super litteris erasis scriptum,* deret *additum a corr. rec.: sub* dr *inferior pars litterarum* SO *elucere uidebatur, sub altera* s *fuit* R phaedriae se ostenderet BCEFP phedrie sese ostenderet D phedriae fefe oftenderet G nihi^{h}lominus F 8 AMICUMESSE A *cum rell.* 9 operiri DFGP (*ex* operari G) 10 atat DEP 12 SUNTDATI (mihi *om.*) A 13 Commodius est D 14 INSTIISSI A si is BCDFP is *om.* G 15 ab hoc BCDEFGP fiet. ante tam^{tum} hũc D, *corr.* D[2] tũ^{hunc} G adoririer F

IV 2. 13. Prisc. I p. 340 „Commodius—utier."

B ANTIPHO ADULESCENS *Δ* GETA SERUOS *E* CHREMES *Z* DEMIPHO SENES II

IV 3 AN. Exspécto quam mox récipiat sesé Geta.
Sed pátruom uideo cúm patre adstantem. eí mihi,
Quam tímeo, aduentus húius quo inpellát patrem.
GE. Adíbo hosce: o nostér Chremes... CH. Salué, Geta.
GE. Veníre saluom uólup est. CH. Credo. GE. Quíd agitur?
CH. Multa áduenienti, ut fít, noua hic complúria.
GE. Ita. de Ántiphone audístin quae facta? CH. Ómnia.
GE. Tun díxeras huic? fácinus indignúm, Chremes,
Sic círcumiri! CH. Id cum hóc agebam cómmodum.

IV 3 *Γ* Antipho *B* geta *E* demipho *Δ* cremef **D** ANTIPHO ADVLESCENS GETA SERVVS DEMIPHO SENES CHREMES II **P** ANTIPHO. ADVLESCENS. GETA. SERVVS. DEMIPHO CHREMES. II. SENEX **C** ANTIPHO GETA CHREMES DEMIPHO **E** Antipho **G**

2 PATRUUM A astantem **B¹DEG** et (i) **F** 3 ADUENTUENTUS A, UENT *induxit corr. rec.* qua **G** 4 Adibo: o salue *Bentleius* ADIBOHOSCEO SALUE A, SALUE *induxit corr. rec.* Adibo hosce. o noster Chremes **B?CDEFGP** (cremes **D**) CHREME A 5 uolupest (e) **C** uolupe est **BDE¹** uoluptas est **E²FGP** igit' **G** 6 *totus est Chremetis in* A *et rell., sed corr. rec.* A Multa—hic *Getam interrogantem,* compluria *Chremetem respondentem fecit* cō plura (i) **E** conplura **C** q; plura (at cō) **D**, *corr.* **D²** 8 CHREME **ABCEFGP** creme *in ras.* **D** 9 *Haec* Id—commodum *Demiphoni tribuunt* **BCDEFP** (commo duim **F**) DE. id—agebam. Ch. cōmodū **G**

IV 3. 5. Venisse saluum uolupe est : Eugraph. in lemm. — Donatus: uolup (uolupe *Ed. pr.*) est] Hoc ‚uolup' (uoluptatis *Ed. pr.*) nomen est ut hoc, facul (facultatis *Ed. pr.*). sic enim ueteres per *ἀποκοπήν* loquebantur. 6. Charis. p. 125 ‚Compluria' Terentius in Phormione „noua compluria": ubi Plinius ‚Iulius Modestus' inquit ‚ita definiit : quae nomina comparandi fuerint, ea accusatiuis pluralibus in IS exient, id est [...?] ‚fortioris' (genetiuus *add. Keil*) ‚fortiorum' facere debet, non ‚fortiorium': id est ante UM syllabam I recipere non debent. ita ‚complura' et ‚complurum' esse dicendum : consuetudo tamen et hos ‚plures' dicit et haec ‚pluria.' — Cf. Charis. p. 60 Terentius in ‚Adel[phis' „noua hic com]pluria": *et* p. 73 T. in Ph. „noua hic compluria." — Donatus : compluria] Sic ueteres, quod nostri dempta syllaba ‚complura' dicunt. — Prisc. I p. 350 „Multa—compluria." — Id. p. 315 „Multa aduenienti noua ut fit compluria."

GE. Nam hercle égo quoque id quidem ágitans mecum sédulo
Inuéni, opinor, rémedium huic rei. CH. Quíd, Geta?
DE. Quod rémedium? GE. Vt abii ábs te, fit forte óbuiam
Mihi Phórmio. CH. Qui Phórmio? GE. Is qui istánc..
CH. Scio.
GE. Visúm est mihi, ut eius témptarem senténtiam.
Prendo hóminem solum: 'cúr non' inquam 'Phórmio,
Vidés, inter nos síc haec potius cúm bona
Vt cómponamus grátia quam cúm mala?
Erus líberalis ést et fugitans lítium:
Nam céteri quidem hércle amici omnés modo
Vno óre auctores fuére, ut praecipitem hánc daret.'
AN. Quid hic coéptat aut quo euádet hodie? GE. 'an légibus
Datúrum poenas díces, si illam eiécerit?
Iam id éxploratumst: éia, sudabís satis,
Si cum íllo inceptas hómine: ea eloquéntia est.
Verúm pono esse uíctum eum: at tandém tamen

10 qq *inter lineas* **D** id q̄q̄ agitanſ **G** IDAGITANS (*om.* quidem) **A** 11 Inuenio **G** ut opinor **BCDFP** *Demiphonem dicentem faciunt* Quid Geta? Quod remedium? **BCFGP** 12 *In* **A** *induxit corr. rec. Z. notam* ABI **A** habii **G** 13 Mi^{hi} formio. CH. qd formio **F** DE. qui? formio **G** *Z* (*i. e.* Demipho) SIQUISTANC **A** GE. is qui istam **BCDEFGP** DE. ſcio **G** 14 ut p^{r}ius temtarem **P**, ei' *atramento pallido superadditum* tētarē **D** 16 INTERUOS **ABCD²** inter nos **D¹EFGP** si hęc **P** ſı hǫc^{e} **D** 17 COMPONAMUS **A** componantur **BCDEFG** cumponantur^{o} **P** 18 Heruſ **BD** 19 ceri^{te} **G** m̄o om̄es **D** modo *om.* **A** 20 autores **D** 21 ıceptat **D** ^{e}uadat **G**, *corr.* **G²** 23 expratū^{lo} **D** exploratum *ex* explorandū *corr. rec.* **E** heia **G** egia **D** 24 incoeptaſ **G** ^{e}loquentia **F** 25 pone (**B**?)**CDEGP** pęne^{o} **F** uictum ||| eum **P** tamen *om.* **D**

13. is qui istam : Donat. et Eugraph. in lemm. 15. 16. Prisc. II p. 191 „cur—inter uos." 16. Eugraphius : cum bona ut componantur] Vide potius ut haec cum bona gratia componamus. 18. Arusian. p. 232. Prisc. II p. 217. 293 „Erus - litium" (est *om.* Arus.). — Diomed. p. 311. Prob. Instit. p. 142. Cledon. p. 1929. Schol. Pers. 2, 31 „fugitans litium." Prisc. II p. 488 „fugiens litium." 25. pone : Eugraph. in lemm.

Non cápitis ei res ágitur, sed pecúniae.'
Postquam hóminem his uerbis séntio mollírier,
'Solí sumus nunc híc' inquam: 'eho, quid uís dari
Tibi ín manum, ut erus hís desistat lítibus,
Haec hínc facessat, tú molestus né sies?'
AN. Satin ílli di sunt própitii? GE. 'nam sát scio,
Si tu áliquam partem aequí bonique díxeris,
Vt est ílle bonus uir, tría non commutábitis
Verba hódie inter uos.' DE. Quís te istaec iussít loqui?
CH. Immó non potuit mélius peruenírier
Eo quó nos uolumus. AN. Óccidi. DE. Perge éloqui.
GE. A prímo homo insaníbat. CH. Cedo quid póstulat?
GE. Quid? nímium quantum. CH. *Quántum?* dic. GE. Siquís daret

26 CAPIS A capitis tñ ei' agitur (*om.* res) D ei *Bentleius* EIUS A *cum rell.* 27 mollirier F emollier G 28 KICINQUAM A inquam hic BCDEFGP EKOQUIDUISDARI (*om.* dic) A eo dic quid uelis BCDFGP (heo D eho G ^{h}eo P) uelis E *In* FP *uersus exit in* uelis 29 ut erus C ut herus BE erus ut his ^{hic} D, *corr.* D^2 eruſ ut hic hiſ G 30 *omissus in* A, *sed in margine inter u.* 29. *et* 31. *nescio quod signum erasum, quod spectauerit haec in ima pagina a manu admodum antiqua suppleta, nunc uero fere abluta* HIC (*uel* HEC)INFACESS|||TUMO...: *praeterea in ima pagina manus nusquam alibi in codice conspicua suppleuit* hec in faceſſat tu-moleſtuſ niſı||iſ: *nec non corr. rec. inter lineas addidit* hec hic facessat tu molestus ne sies. — facescat E molest^{u}is F 31 Statin G SATISSCIO A 32 boniq: ||| F 33 Ut ^{est} ille F 34 ^{E}Γ quis D, *Demiphonem Antiphoni substituit* D^2 iſtec *in marg.* E^2 ^{i}ſtec F, *corr.* F^2 iſta G 35 pue^{ri}nier DG, *corr.* D^1G^2 37 A||primo P A *om.* D^1G, *add.* D^2 DEM. cedo BCDFGP 38 QUANTUMLICUIT *E.* DIC A quantum libuit. DEM. dic BCDEFGP nimium quantum. CHR. quantum? dic *Palmerius* SIQUIS EIDARET A

28. quid uis dari: Eugraph. in lemm. 29. Arusian. p. 224 „ut—litibus." 30. *Agnoscit uersum Donatus.* — Diomed. p. 379 „hic nunc facessit: tu ne molestus sis." — Seru. in Aen. IV 295 „Haec—sies." — Cledon. p. 1918 facessere est abscedere, et est prima coniugatio, ut T. „haec hinc facessat." 33. 34. Donat. in Andr. II 4, 7 „Tria—hodie (odio *Par.*) inter uos." 38. Eugraphius: libuit] Hoc est: quantum ei libuit. tantum postulauit. — Donatus: Quid? nimium quantum libuit (quantū cūq; *Ed. pr.*)] Apud quosdam diuersae personae cum uerbis singulis. — Charis. p. 207 „Nimium quantum" Terentius in formione: ubi CELSUS: ‚pro ‚nimium,'

Taléntum magnum. DE. Immó malum hercle: ut níhil pudet!
GE. Quod díxi adeo ei: 'quaéso, quid si fíliam
Suam únicam locáret? parui ré tulit
Non súscepisse: inuéntast quae dotém petat.'
Vt ad paúca redeam ac míttam illius inéptias,
Haec dénique eius fuít postrema orátio:
'Ego' ínquit 'a princípio amici fíliam,
Ita ut aéquom fuerat, uólui uxorem dúcere.
Nam míhi uenibat ín mentem eius incómmodum,
In séruitutem paúperem ad ditém dari.
Sed mihi ópus erat, ut apérte tibi nunc fábuler,
Aliquántulum quae adférret, qui dissóluerem
Quae débeo: et etiám nunc, si uolt Démipho
Dare quántum ab hac accípio, quae sponsást mihi,
Nullám mihi malim quam ístanc uxorém dari.'
AN. Vtrúm stultitia fácere ego hunc an málitia
Dicám, scientem an ínprudentem, incértus sum.
DE. Quid si ánimam debet? GE. 'Áger oppositus pígnori

39 ⸌hercle⸍ malū G nihil, ihil *in ras.*, D KERCLE^ut^NIKIL A, ut *add. corr. rec.* 40 si *om.* D', *add. schol.* 40 *et* 41 *in unum uersum confluxerunt in* FP 41 RETTULIT A 42 suscepisse se ^i^anuenta est F 43 pa^u^ca G eius ineptias DG 45 inquid C inqui^t^d F inquit, t *in ras.*, B iam a principio BCDEFP iā principio G 47 UENIEBAT A *cum rell.* incommodi *Bentleius* 48 PAUPAREM A ad ditem *om.* P 49 tibi ^nc^ G 50 Aliquantum E afferret B UTDISSOLUEREM A qui dissoluerem *rell.* 51 DEBEOETIAM (*om.* et) ABCEFP 52 acc^i^apio D 53 MALLIM A istā DG 54 *Antiphonis notam om.* G, *sed habet spatium* FACEREKUNC (*om.* ego) A 55 in^ru^pdentem G 56 oppositus est BCEFP est *om.* DG PIGNORIest A, *ut* est *a corr. rec. in litura scriptum ductus antiquos sequi uideatur?* pignori ob FP pigneri E

ut ‚immane quantum' ‚incredibile quantum': licet quidam sic legant, inquit, ut „nimium" seruus dicat, „quantum" uero senex. sed †sequentia intelleguntur. (sententiam non intelligunt *Bentleius*). 38. 39. Prisc. de num. figur. p. 409 „si—magnum." 39. Prisc. II p. 312 „ut nihil pudet." 45. iam a principio: Eugraph. in lemm. 48. Arusian. p. 224 Dat ad illum. T. Ph. „In seruitutem—dari." 50. qui dissoluerem: Donat. in lemm. 52. Arusian. p. 262 Sponsa mihi est. Ter. Eun. (...cf. Eun. V 8, 6..) „sponsa mihi est." 53. istanc: Eugraphius 56 oppositus est pignori: Donat. et Eugraph. in lemm.

Ob decem minas est.' DE. Áge age, iam ducát: dabo.
GE. 'Aedículae item sunt ób decem alias.' DE. Oíeï,
Nimiúmst. CH. Ne clama: pétito *illa*sce a mé decem.
GE. 'Vxóri emunda ancíllulast: tum plúscula
Supelléctile opus est: ópus est sumptu ad núptias:
His rébus sane póne' inquit 'decém minas.'
DE. Sescéntas proinde scríbito iam míhi dicas:
Nihil do: ínpuratus me ílle ut etiam inrídeat?
CH. Quaeso, égo dabo, quiésce: tu modo fílium
Fac ut íllam ducat, nós quam uolumus. AN. Eí mihi.
Geta, óccidisti mé tuis falláciis.
CH. Mea caúsa eïcitur: mé hoc est aequom amíttere.
GE. 'Quantúm potest me cértiorem' inquít 'face,

57 OBDECEMMINAS|||| Z AGE (*om.* inquit) A, *erasis tribus litteris quarum ultima* T *fuisse uidetur: ut fuerit* EST ob de^{c}tē minas ē inquit **D**, *corr.* D^2 minas inquit **BCEFGP** (inqui^{t}d **CF**, *corr.* C^2F^1) 58 Aediculae *in ras.* **G** Oe *t* | hui **D** oe **G** hui **BEF** ^{h}ui **C** ui **P** 59 petito illasce *Bentleius* PETITOKASCE A *cum rell.* (pe^{ti}to **E** asce **P**) d^{e}icem **C**, *corr.* C^2 60 ancilla **DGP** tum autem pluscula **BCDEFGP** 61 Suppellectilectule **F** *Alterum* opus est *om.* $A^1D^1FG^1$, *add. corr. rec.* A, D^2G^2 SUMPTUM A 62 pone sane inquit decem **DFG** pone sane decem inquit **BCEP** (inqui^{t}d **CF**, *corr.* C^2F^1) 63 Sescenta^{s} **C** Sescent^{a}is **F**, *corr.* F^2 Sexcentas **E** PR^{e}OINDE A, perinde *effecit corr. rec.* ^{potius}pinde **D**, *corr.* D^2 proinde potius **BEF** perinde potius **CP** SCRIBITOMIKI A, iam *add. corr. rec.* iā || mihi **D** mihi iam **BCEF** (michi **E**) mihi iam dicas, iam dicas *in ras. a corr.*, **P** 64 imp^{u}ratus **D**, *corr.* D^2 inpuratus | ne **P** etiam me inrideat **P** irrideat **BDE** 65 FILIU^{s}M A, *corr. rec.* filius **BCDEFGP** 66. 67 *unum uersum faciunt in* **P**: *in* **F** *uersus exit in* geta, *tum* occidisti me tuis fallaciis *in margine sunt.* ducat *om.* D^1, *add. schol.* $^{AN.}$ ei **G** 69—71 *Phormioni dat* **G** potes **BCDEFGP** inquit, t *in ras.*, **B** inqui^{t}d **F** inquid **CD**

60. 61. Prisc. I p. 104 „tum—opus est." 61. Prob. Cathol. p. 31 Supellectile opus est. — Donatus: sumptu ad nuptias] ‚opus est' subauditur. 62. pone (*om. Ed. pr.*) sane inquit decem: Donat. in lemm. 63. proinde potius scribito m. i. d.: Donati *Ed. pr.* in lemm. — proinde scribito mihi dicas: Eugraph. in lemm. 69. potes: Donat. et Eugraph. in lemm.

Si illám dant, hanc ut míttam: ne incertús siem:
Nam illí mihi dotem iám constituerúnt dare.'
CH. Iam accípiat: illis répudium renúntiet:
Hanc dúcat. DE. Quae quidem ílli res uortát male.
CH. Oppórtune adeo argéntum nunc mecum áttuli,
Fructúm quem Lemni uxóris reddunt praédia:
Inde súmam: uxori tíbi opus esse díxero.

B ANTIPHO ADULESCENS *A* GETA SERUOS

AN. Geta. GE. Hém. AN. Quid egisti? GE. Émunxi argentó senes. IV 4
AN. Satine ést id? GE. Nescio hércle, tantum iússus sum.
AN. Eho, uérbero, aliud míhi respondes ác rogo?
GE. Quid érgo narras? AN. Quíd ego narrem? operá tua
Ad réstim mihi quidem rés redit planíssime.

70 UTTAM (mit *superscr.*) A, ut mittam *effecit corr. rec.* amittam **BCDFGP** siem **D**, e *deleuit* D^2 siam **EF** 72 *In* A *haec* IAM—DUCAT *Demiphoni* (Z), *tum* QUAE—MALE *Getae* (*A*) *data sunt* *Demiphoni haec* Iam—ducat *dat* **G**, *Chremeti* Quae—male, *iterum* Ch *praeponit uersui* 74 accipiat **D**, *corr.* D^2 accipiet *ex* accipiat **B** accipiet (at *superscr.*) **E**, *corr. rec.* 73 illi || **B** 74 Oportune **BDF** nunc adeo argentum mecum **F** adeo nunc mecum argentum **DG** adeo nunc argentum mecum **BCEP** 76 Id sumam **BCDEFGP**

IV 4 *Γ* ANTIPHO ADVLESC̄ *B* GETA SERVVS **D** ANTIPHO ADVLESCENS GETA SERVVS **PC** ANT. GETA **E** Antipho **G** 1 *In* **G** *notae* AN. G. AN. *desunt, sed cum spatio* || egisti **D** emuxi (n *superscr.*) **E**, *corr.* E^2 2 SATINEEST A, id *add. corr. rec.* Satin **BCDEFGP** iusus **E**, *corr. rec.* 4 ergo narrem **FP** 5 Adreſtin **G** rediit **F** rediit **BCP** planis sume **P**

73. Donatus: Quae quidem res illi uertat male] Non desinit poeta ostendere auaritiam Demiphonis. — quae quidem res ei uertat male: Eugraph. in lemm. 74. mecum argentum attuli: Donat. in lemm. 75. Donatus: Et „Lemni" et „Lemno" legitur. 76. Donatus: Id sumam] Non fructum, sed argentum. — Idem. in V 3, 3 „Id sumam—dixero." — Porphyr. in Horat. Epod. 15, 24 „uxorem tibi opus ‚est' dixero."

IV 4. 1. Arusian. p. 229 „Emunxi argento ‚senem.'" — Non. p. 36 Emungi ex manifesta significatione manat.. T. „Emunxi argento ‚senem.'" — Id. p. 103 ‚Emulgere' sine labore tollere. T. F. „emunxi argento ‚senem.'" 2. Donatus: Satisne id est) Hoc est: Idne tibi uidetur satis esse?..aut Fecisti ‚certe' quod uoluisti. 5. Prisc. I p. 329 T. in ‚Eunucho':

Vt té quidem omnes dí deae superi ínferi
Malís exemplis pérdant! em, siquíd uelis,
Huic mándes, qui te ad scópulum e tranquillo aúferat.
Quid mínus utibile fuít quam hoc ulcus tángere
Aut nóminare uxórem? iniecta est spés patri
Posse íllam extrudi. cédo nunc porro: Phórmio
Dotém si accipiet, úxor ducendá est domum:
Quid fíet? GE. Non enim dúcet. AN. Noui. céterum
Cum argéntum repetent, nóstra causa scílicet
In néruom potius íbit? GE. Nihil est, Ántipho,
Quin mále narrando póssit deprauárier.
Tu id quód boni est excérpis, dicis quód mali est.
Audí nunc contra: iám si argentum accéperit,
Ducénda est uxor, út aïs: concedó tibi:
Spatiúm quidem tandem ápparandi núptias,
Vocándi, sacrificándi dabitur paúlulum.
Intérea amici quód polliciti súnt dabunt:
Inde íste reddet. AN. Quam óbrem? aut quid dicét? GE. Rogas?

6 di deae *Bentleius* DIDEAEQ. A *cum rell.* (dii **BCEFP**) 7 hem **BD²EFG** uelis *om.* **E¹**, siq uelis *in marg.* 8 KUICMANDESQUODQUIDEM RECTECURATUMUELIS **ABCDEF¹GP** Huic mandes qui te ad scopulum e tranquillo auferat **E** *in marg. et manus saec.* XI^{mi} *in* **F** *in marg.* *V. Adelph. III* 3, 18 9 uti^{bi}le **E** uti||||le **P** UOL^{c}NUS A, ulcus *ex* uolnus *effecit corr. rec.* hulcus **E** 10 patri meo **F** 11 nunc cedo **D G** 14 REPETET A 16 deprau^{ar}ier **D**, *corr.* **D²** 17 Tu id qđ **D²** *in ras.* Quicqd **G** 18 contra iam: si **P** ^{ac}receperit **F** 20 APPARANDA^{i}S NUPTIA^{i}S A, *corr. rec.* apparandi ^{s}nuptiis **C** apparandis nuptiis **BDEFG¹P** (apparendiſ **G²**) 21 SACREFICANDI A, *ut quarta littera a corr. rec. erasae superducta sit* 22 sunt argentum dabunt **BCEFP** 23 Id ille istis reddet **BCDFGP** Id ille chremeti & demiphoni istis reddet **E** rogitas **E**

„Ad restim mihi quidem res redit planissime.“ 6. Charis. p. 222 ‚Ut' pro ‚utinam' T. in formione „Ut te quidem omnes di deaeque“: ubi ARRUNTIUS CELSUS ‚pro utinam.' — Prisc. II p. 240 T. in ‚Eunucho' „Ut illum di deaeque omnes superi inferi Malis exemplis perdant“ (cf. Eun. II 3, 11. Phorm. I 2, 73). 9. ulcus : Donat. in lemm. et Eugraph. 17. bonū : Donati *Ed. pr.* in lemm.

‘Quod rés postilla mónstra euenerúnt mihi!
Intro íit in aedis áter alienús canis:
Anguís *in* inpluuium décidit de tégulis:
Gallína cecinit: ínterdixit háriolus:
Harúspex uetuit: ánte brumam autém noui
Negóti incipere! quaé causast iustíssima.’
Haec fient. AN. Vt modo fíant! GE. Fient: mé uide.
Pater éxit: abi, dic ésse argentum Phaédriae.

Z DEMIPHO *E* CHREMES *A* GETA
SENES II SERUOS

DE. Quiétus esto, inquam: égo curabo néquid uerborúm duit. IV 5
Hoc témere numquam amíttam ego a me, quín mihi testis ádhibeam:
Cui dem ét quam obrem dem, cómmemorabo. GE. Vt caútus est, ubi níhil opust.
CH. Atque íta opus factost: ét matura, dúm libido eadem haéc manet:

24 monstrauerunt [e ne] D, *corr.* D^2 25 aedis [e] CP, *corr.* C^2P^1 26 in inpluuium *Guyetus* PERINPLUUIUM A *cum rell.* 27 caecinit B [h]ariolus C, *corr.* C^2 ariolus FG 28 HARISPEX A Aruspex B Auruspex E ante aut brumā G autem [quid] noui P autem [t aliqd] noui E, *corr. rec.* 29 NEGOTIINCIPERE [.I.] A, *corr.* A^1 *Duo hemistichia inter* incipere *et* quae *excidisse uidentur Fleckeiseno* 30 fient haec G 31 exiit FG *Antiphoni tribuunt* abi—Phaedriae BD^2P abi et dic DEFG dic, c *in ras.*, P
IV 5 *E* DEMIPHO SENEX *O* CREMES IDEM *B* GETA SERVVS D CHREMES II DEMIPHO SENES GETA SERVVS P demipho G DEMIPHO. SENEX. CHREMES. II GETA. SERVVS C DEMIPHO GETA CHREMES E 1 DUIT [n] A, *corr. rec.* dicat [t duit] D, *corr. schol.* dicat [uit] G, *corr.* G^2 2 ego a me amittam D ego *om.* G testis [e] C 3 Cui dem BDG CUMDEM ACEFP G. quantū ut cautuſ G CAUTUST A cautus nichil ubi E est opus BCEFP 4 ATQUI A est facto E facto [ē] C, *corr.* C^2 admatura BC at matura EFG^2P (et matura G^1 *cum* AD)

27. Donatus: Dictus „hariolus“ quasi fariolus, a fatis et a fando, H enim pro F et item F pro H in multis locutionibus mutabantur. An ab ‚halando.‘
28. Donatus: „Haruspex“ ab haruga nominatur. — Eugraphius: Ordo: Haruspex uetuit noui quid negotii ante brumam incipere.“
IV 5. 3. ut cautus est (est *om. Ed. pr.*), ubi nihil opus est: Donat. et Eugr. in lemm. 4. Eugraphius: matura) id est accelera.

Nam si áltera illaec mágis instabit, fórsitan nos reíciat.
GE. Rem ipsám putasti. DE. Dúc me ad eum ergo. GE. Nón moror. CH. Vbi hoc égeris,
Transíto ad uxorém meam, ut conuéniat hunc prius quam hínc abit.
Dicát eam dare nos Phórmioni núptum, ne suscénseat:
Et mágis esse illum idóneum, qui ipsí sit familiárior:
Nos nóstro officio nón digressos ésse: quantum is uóluerit
Datum ésse dotis. DE. Quíd tua malum id ré fert? CH. Magni, Démipho.
Non sátis est tuom te offícium fecisse, íd si non fama ádprobat:
Volo ipsíus quoque uoluntáte haec fieri, né se eiectam praédicet.
DE. Idem égo istuc facere póssum. CH. Mulier múlieri magis cónuenit.
DE. Rogábo. CH. Vbi illas núnc ego reperíre possim, cógito.

5 illa **BCDEFGP** 6 *Demiphoni haec omnia* Rem—ergo *tribuunt* **AG** (*in* **G** *nota ante* duc *crasa et* D *nota ante* Rem *in rasura est*) ad ergo (eū) **P**, *corr.* **P**² num moror? **BCDEFGP** 7 Transito *om.* **D**¹, *add.* **D**² abit (ea) **C**, *corr.* **C**² abeat, ea *in ras.*, **P** abit (hinc) *ex* habeat **F** abeat **B** 8 eam nos dare **BCEP** nos eam dare **F** succenseat **BE** 9 illū esse **D** 10 nihil digressos **BD**¹**G** nihil degressos **D**² nihil egressos **CEFP** (nichil **E**) esse *om.* **BCEFP** iis **C** *In* **F** *us. exit in* dotis 11 Tantum datum **E** (id) refert **C** id (re) fert **F** refert id **G** 12 *Demiphoni uersum dant* **BCDF**²**GP** Non *om.* **G** Non sat tuum **BCEP** Non s||at (if) tuum **F** TUUM **A** te *om.* **BCFP** officium *ex* offocium **D**² id si non *Guyetus* SINONID (em) **A**, em *add. corr. rec.* si non id **BCDEFGP** approbat **BEG** 13 *Chremetis notam praemittunt* **BCDF**²**GP** ipsius [quoque] haec uoluntate *Fleckeisenus* p̄dicet [clamet] **D**, *uncos add.* **D**² 14 magis congruit (i) **DG** magis congruet **P** magis congruet **BCEF** 15 ubi ergo illas nunc ego reperire (possim) cogito **D**, *corr.* **D**² ego illas nunc **BCFP** ego illaſ (nc) **G** ego nunc illas **E** repperire **BCP**

14. Donat. in Hec. V 1, 28 „mulier mulieri conuenit.“ 15. reperire illas: Donat. in lemm.

Θ SOPHRONA NUTRIX *E* CHREMES SENEX

SO. Quíd agam? quem mihi amícum inueniam mísera? aut quo consília haec referam? V 1
Aút unde auxiliúm petam?
Nám uereor, era ne ób meum suasum indígna iniuria ádficiatur:
Íta patrem adulescéntis facta haec tólerare audió uiolenter.
CH. Nám quae haec anus est, éxanimata a frátre quae egressást meo?
SO. Quod ut fácerem egestas me ínpulit, cum scírem infirmas núptias
Hasce ésse, ut id consúlerem, interea uíta ut in tutó foret.
CH. Cérte edepol, nisi me ánimus fallit aút parum prospíciunt oculi,
Meaé nutricem gnátae uideo. SO. Néque ille inuestigátur, CH. Quid ago?
SO. qui ést eius pater. CH. Ádeo, maneo, dum haéc quae loquitur mágis cognosco?

V 1 *Π* SOPHRONA ANVS *O* CHREMES SENEX **D** SOPHRONA ANVS CHREMES SENEX **PC** SOPHRONA CHREMES **E** SOPHRONA **G** *Indicem om.* **F** 1. 2 *in unum uersum contrahunt* **FP**: *duo habet* A, *quorum alter incipit a* REFERAM 1 misera inueniam **BCEFP** aut cui **BCDEFGP** consilia, a *in ras.*, **P** hęc, ę *in ras.*, **P** 2 unde mihi auxilium **BCDGP** petat **G** 3 hera **BF** aera **G** indigne **BCDEFGP** adficit(a)ᶻ **D**, *corr.* **D**[2] e(a)ffitiatᶻ **G** afficiatur **BE** 4 ad(u)olescenti(s) **D**, *corr.* **D**[2] adhulefcentif **F** tollerare **F** 5 Namq; (quę) **E** est anus **DG** qua(e)egressa **C**, *corr.* **C**[2] quę (a) egressa **F** me||o **P** 6 aegestas **DF**¹**G** 7 id *om.* **D** uita in (*om.* ut) **G** 8 Certo **BF** 9 gnatę *ex* agnatę **C** agam **BCDEFGP** 10 pater eius **BCEFP** ADEO(n) A, n (*ut uidetur*) *add. corr. rec.* adeon an maneo **BCDEFGP** dum ea quae **BCDFGP** dum ea loquitur quę **E** cognoscam **BCD**²**EFP** *In* A *us. dissectus est post* LOQUITUR

V 1. 5. Seru. in Georg. IV 445 „Nam quae est haec anus a fratre egressa meo.“ — anus est: Donat. in lemm.

SO. Quód si eum nunc reperíre possim, níhil est quod uereár. CH. East ipsa:
Cónloquar. SO. Quis hic lóquitur? CH. Sophrona. SO. ét meum nomen nóminat?
CH. Réspice ad me. SO. Di óbsecro uos, éstne hic Stilpo? CH. Nón. SO. Negas?
CH. Cóncede hinc a fóribus paulum istórsum sodes, Sóphrona.
Ne me ístoc posthac nómine appellássis. SO. Quid? non óbsecro es
Quem sémper te esse díctitasti? CH. St'. SO. Quid has metuís fores?
CH. Conclúsam hic habeo uxórem saeuam. uérum istoc me nómine
Eo pérperam olim díxi, ne uos fórte inprudentés foris
Effúttiretis átque id porro aliqua úxor mea rescísceret.
SO. Istóc pol nos te hic ínuenire míserae numquam pótuimus.
CH. Eho díc mihi, quid reí tibi est cum fámilia hac unde éxis?

11 repperire **BCF** nihil sit **BCFP** east (corr. e^a) ipsa ē **D**, *corr.* **D**² ea ˜. ipſa ē **G** ea ipsa est **BCEFP** 12 Conloquor (a *supra* o) **D** Colloquar **B** sophrona *ex* sophorna **C** *In* **F** *haec* SO. quis—*u*. 13 in me *omissa sunt*, *sed in ima pagina suppleta a manu paulo recentiori* *In* **A** *uersus dissectus est post* SOPKRONA 13 in me **F** STILPKO **A** *cum rell.* (ſtipho, l *supra*, **F**) 14 PAULULUM **ABFG** paulolū **D** sodes *om.* **E**¹, *add.* **E**² 15 Nec me **BDFG** appellas. sis **BC** appellasses (i *supra*) **D**, *corr.* **D**² appel||||||ſiſ **G** apelassis **E** non is obsecro |||| **D** ñ iſ obſecro **G** non es obsecro **BCEFP** 16 dictasti **D** O. sit ꝑ est **D** Ch. ſit (eſt *supra*) **G**, *corr.* **G**² CHR. est **BCEFP** 17 ISTUC **A** istoc *om.* **D**¹, *add.* **D**² me nomine **D** DENOMINE **A** *cum rell.* *Post* UERUM *us. dissectus est in* **A** 18 forte uoſ **G** inpudentes **B** 19 Effutiretis **BEFGP** (futiretis *in ras.* **P**) Effutiret (is *supra*) **C**, *corr.* **C**² mea (id *supra*) **F** recifceret **G** 20 Em istoc **CP** Hem istoc **BF** Hem pol istoc nos **E** potui (m' *supra*) **D**, *corr.* **D**² 21 tibi rei est **F** exis aut **BCD²EP** (aut *om.* **D**¹ *cum* **AG**)

13. Stilpho: Eugraph. in lemm. 14. Donatus: paululum ‚istorsum'] Nunc „istoc" aduerbium est, alias nomen. — paululum: Eugraph. 15. 16. Vel. Long. p. 2213 Inuenti sunt qui et sine uocali putent posse syllabam fieri. nam animaduertimus apud comicos S et T pariter scriptas litteras, ut apud T. in Ph. „non ‚is' obsecro—fores": hoc S et T pariter renuntiat silentium. 17. Donat. in Andr. II 3, 12. in Eun. IV 3, 25 „Conclusam—saeuam." 18. Non. p. 103 „uos forte inprudentes Effutiretis" (foris *om.*).

Vbi illaé sunt? SO. Miseram me. CH. Hém, quid est? uiuóntne? SO. Viuit gnáta.
Matrem ípsam ex aegritúdine hac miserám mors consecúta est.
CH. Male fáctum. SO. Ego autem, quae éssem anus desérta egens ignóta,
Vt pótui nuptum uírginem locáui huic adulescénti,
Harúm qui est dominus aédium. CH. Antiphónin? SO. Em, isti ípsi.
CH. Quid? duásne uxores hábet? SO. Au, obsecro, únam ille quidem hanc sólam.
CH. Quid illam álteram quae dícitur cognáta? SO. Haec ergost. CH. Quíd aïs?
SO. Compósito factumst, quó modo hanc amáns habere pósset
Sine dóte. CH. Di uestrám fidem, quam saépe forte témere
Euéniunt quae non aúdeas optáre! offendi aduéniens
Quocúm uolebam et út uolebam cónlocatam *gnátam*:
Quod nós ambo opere máximo dabámus operam ut fíeret,
Sine nóstra cura, máxima sua cúra [hic] solus fécit.

22 Aut ub[i] F quid[ē] D, ē *add.* D^2 *Ab h. u. inde uersus non distinguit* F 23 Matrē fuā ex G hac *om.* BCDEFGP 24 AEGENS A aegens F 25 UIRGINEMNUPTUM A uirgnē D collocaui DG adhulefcentuli F 26 Antiphonine BCDEF^{2}P Antiphonie F^1 [h]Emisti D, *corr.* D^2 hem BEFG isti inquā ipsi F ipsi isti G 27 duasne is uxores BCDEFG duas uxoresne is P SO. *om.* G unam obsecro E *In* A *us. dissectus est post* ILLE 28 illa altera BDEFGP^2 (illam alteram P^1 *cum* AC) 29 hanc [amans] habere D, *corr.* D^2 32 Quo[i]cum D, *corr.* D^2 Quicum BCEFP uolebā *ex* uolebat C atque ut BCDE (ut *inter lineas* C^{1}E^2) conlocatam gnatam *Faernus* CONLOCATAMAMARI A collocatam filiam BCDEFGP 33 maximo *ex* maximas C [ut] fieret F fierent E 34 maxima sua cura *om.* BC SOLUS[a] A, (*om.* hic) *ut* US *a corr. rec. in* A *mutatum sit* haec sola *rell.*

23. ex aegritudine miseram mors: Donat. et Eugraph. in lemm. (miseram *om.* Donati *Ed. pr.*). 24. cum essem: Eugraph. in lemm. 31. 32. Prisc. I p. 574 „offendi adueniens Quicum—collocatam filiam. — Eugraphius: Modo inueni filiam cum eo nuptam, cum quo esse cupiebam, et eam diligi (*ut legerit* amari). 34. Donatus: haec sola fecit] Si „hic" legerimus, Antiphonem intelligimus, si „haec", Sophronam. — Eugraphius: Nunc sola haec anus cuncta compleuit.

SO. Nunc quíd opus facto sít uide: pater ádulescentis uénit
Eumque ánimo iniquo hoc óppido ferre áiunt. CH. Nihil períclist.
Sed pér deos atque hómines meam esse hanc cáue resciscat quísquam.
SO. Nemo éx me scibit. CH. Séquere me: intus cétera audié*mus*.

35 Numquid **EFP** facto sit (t ē *superscr.*) **D**, *corr.* D^2 facto est **BCEFP** adhulescentis **F** 36 in(i)quo **P** h(oc)oppido **D**, *corr.* D^2 opido **EG** pericli est nichil **E** 38 EME **A** ex me *rell.* scibit sequere me cetera audies, bit sequere *in ras.*, **D** (*om.* intus) sequaere **B** INTUSCETERAAUDIES **AFG** cetera intus audies **BCEP** audiemus *Bentleius*

38. ex me: Eugraph. in lemm.

Z DEMIPHO *A* GETA
SENEX SERUOS

DE. Nostrápte culpa fácimus ut malís expediat ésse, V 2
Dum nímium dici nós bonos studémus et benígnos.
Ita fúgias ne praetér casam, quod áiunt. nonne id sát erat,
Accípere ab illo iniúriam? etiam argéntumst ultro obiéctum,
Vt sít qui uiuat, dum áliut aliquid flágiti confíciat.
GE. Planíssime. DE. Eis nunc praémiumst, qui récta praua fáciunt.
GE. Veríssime. DE. Vt stultíssime quidem illí rem gesserímus.

V 2 *E* DEMIPHO SENEX *B* GETA SERVVS **D** DEMIPHO SENEX GETA SERVVS **PC** DEMIPHO GETA **EFG** 1 cu^{l}pa **P** MALOS, *ut dimidia* L *et tota sequens littera erasa sit, corrector recens apicem liquidae et* O *addiderit,* **A** maliſ **G** mal^{o}is **C**, *corr.* **C**^{2} malos, o *in ras.,* **DP** malos **BEF** 2 nimium *ex* numium **F** noſ dici **G** studeamus **D**, a *expunxit* **D**^{2} 3 PRAETER^{mittas} CASAM **A**, mittas *add. corr. rec.* ca^{u}sam **C**, *corr.* **C**^{2} causam, us *in ras.,* **P** causam **BDEFG** QUODAIUNT, *ut* AI *a corr. rec. erasis litteris superscriptum sit, tum ante* U *uestigium litterae* C *conspiciatur* (*fuit* DICUNT), **A** SATIS **A** 4 ◡⌒ *erasum in* **DF**^{1} est *om.* **CEP** 5 ali||quid **D** aliud *om.* **G** aliquid aliud **BCEP** FLAGITII **A** CONFIC^{ng}IAT **A**, confingat *effecit corr. rec.* confingat$^{t\ conficiat}$ **F**, *corr. schol.* 6 IIS **A** his **BCDEFGP** 7 morem gesserimus *Bentleius olim* geſſimuſ **G**

V 2. 3. praeter casam : Donatus et Eugraphius. — Prisc. I p. 250 „Ita—aiunt" (causam *aliquot libri boni*). — Pompei. Comm. p. 311 Nescio qui fur rapuit nescio quid et fugit ante domum eius cui rapuerat. tu dicis illud quod legimus in T. „ita—casam." 5. aliud aliquid : Donat. in lemm. 6. his : Eugraph. in lemm.

GE. Modo ut hóc consilio póssiet discédi, ut istam dúcat.
DE. Etiámne id dubiumst? GE. Haúd scio hercle, ut homóst, an mutet ánimum.
DE. Hem, mútet autem? GE. Néscio: uerúm, si forte, díco.
DE. Ita fáciam, ut frater cénsuit, ut uxórem eius huc addúcam,
Cum ista út loquatur. tú, Geta, abi prae: núntia hanc uentúram. —
GE. Argéntum inuentumst Phaédriae: de iúrgio silétur:
Prouísum est, ne in praeséntia haec hinc ábeat: quid nunc pórro?
Quid íiet? in eodém luto haesitás: uorsura sólues,
Geta: praésens quod fuerát malum in diem ábiit: plagae créscunt,
Nisi próspicis. nunc hínc domum ibo ac Phánium edocébo,
Nequíd uereatur Phórmionem aut eíus oratiónem.

8 ut *om.* **P** hoc *om.* **E**[1], *add.* **E**[2] possit **BCDEFGP** 9 dubi(ū) eſt **G** haut **D** haud(t) scia(o)m **C**, *corr.* **C**[2] ANIMUM *ab initio sequentis uersus habet* **A** 10 mi(u)ttet **F** dicā(o) **G** 11 ITA *in* **A** *a corr. rec. super erasam uocem scriptum est* si(ut) frater **E** huc eius **BCDEGP** (ad)ducam **D** 12 loquat², t *in ras.*, **P** tu *om.* **BCEP** prae nuntia *separauit Palmerius* ꝓnuntia *ex* p̄nuntia **D**[2] pronuntia **E** 14 INPRAESENTI **A** abeat *ex* habeat **P** *In* **G** *uerba* ꝓuiſum eſt ne in p̄ *ultima sunt folii* 46 *: finis comoediae cum initio Heautontimorumenu deest* 15 UO(e)RSURAM **A**, *corr. rec.* uorsuram **BCDEFP** soluis **D** 16 GE *nota, quae illius* Geta *loco in* **F** *erat, erasa est* abi||t **D** ||abiit **P** abit **E** 18 huius *Bothius* senis *Palmerius* orationem *ex* grationem **C**

8. possit: Donat. in lemm. 15. uorsuram solues: Donatus *bis.* — Eugraphius: Hac in re uersaris ‚uorsuram' soluens, creditorem mutans. — Lactant. Instit. II 8, 24 „in eodem luto haesitans uersuram soluis gesta" (*sic cod. Bonon.*). — *Cf.* Id. VII 2, 3 in eodem luto, sicut comicus ait, haesitauerunt — Schol. Bembin.: aes alienum acceptum mutuo sol(ues).

Z DEMIPHO *B* NAUSISTRATA
SENEX MULIER

DE. Age dum, út soles, Nausístrata, fac illa út placetur nóbis, V 3
Vt suá uoluntate íd quod est faciúndum faciat. NA. Fáciam.
DE. Paritér nunc opera me ádiuues, ac ré dudum opituláta es.
NA. Factúm uolo: ac pol minus queo uiri cúlpa, quam me dígnumst.
DE. Quid aútem? NA. Quia pol meí patris bene párta indiligénter
Tutátur: nam ex eis praédiis talénta argenti bína
Statím capiebat: uír uiro quid praéstat! DE. Binan quaéso?
NA. Ac rébus uilióribus multó talenta bína. DE. Hui.
NA. Quid haéc uidentur? DE. Scílicet. NA. Virúm me natum uéllem:
Ego osténderem, DE. Certó scio. NA. quo pácto.. DE. Parce sódes,

V 3 *E* DEMIPHO SENEX *Π* NAVSISTRATA MVLIER **D** *Tres figurae pictae sunt in* **CFP** DEMIPHO SENEX NAVSISTRATA MVLIER CHREMES SENEX **PC** *Nomina om.* **F** DEMIPHO NAVSISTRATA CHR̃ **E** *Sequentem scaenam cum hac coniungunt* **BCEFP** 1 nobis *om.* $\mathbf{F}^{1}$, *add. schol.* 2 Ut sua *ex* ac sua $\mathbf{D}^{2}$ 3 me *ex* mea **D** adiuuas, ua *in ras.*, **D** adiuuas (e *superscr.*) **E**, *corr. rec.* adiuuas **BCFP** ac *ex* hac **D** dudum re **BCEP** 4 cupa (l *superscr.*) **P** dignū ē *add.* $\mathbf{D}^{2}$ *in marg.* 5 pa||ta (r *superscr.*) **D** 6 nā || his $\mathbf{D}^{1}$, ex iis $\mathbf{D}^{2}$ *in marg.* IIS $\mathbf{AC}^{1}$ his $\mathbf{BC}^{2}\mathbf{EF}$ ||is praedis **P** ARGENTITIBINA **A** 7 Capiebat statim *secundum Nonium Bentleius* STATIMCAPIEBAT **A** *cum rell.* UIR (em *superscr.*) **A**, em *add. corr. rec.* hem uir $\mathbf{BCDEF}^{2}\mathbf{P}$ (uir *in ras.* **D** hem *om.* $\mathbf{F}^{1}$) qd *ex* qđ $\mathbf{D}^{2}$ bina **BCDEP** binañ **F** 8 ac de rebus **F** MULTOTAMEN **A** *cum rell.*, multo *deleuit Bentleius*, tamen *Fleckeisenus* duo talenta **BCDEFP** 9 NATUELLEM (um *superscr.*) **A**, um *add. corr. rec.* natam **BCEFP** uelim (t llem *superscr.*) **D**, *corr.* $\mathbf{D}^{2}$ 10 Certe (o *superscr.*) **D**, *corr.* $\mathbf{D}^{2}$

V 3. 3. dudum re: Donat. in lemm. 6. 7. Non. p. 254 „nam ex his praedis latent argenti moeniae nam statim capiebat" (*sic Wolf. Leid. Geneu.*). — Id. p. 393 Statim producta prima syllaba a stando perseueranter et aequaliter significat. T. „bina talenta Capiebam statim." — Statim capiebat: Donat. in lemm. 7. Non. p. 371 „uir—praestat."

Vt póssis cum illa, né te adulescens múlier defetíget.
NA. Faciam út iubes: sed meúm uirum abs te exíre uideo.

B NAUSISTRATA MULIER *E* CHREMES *Z* DEMIPHO SENES II

CH. Ehem, Démipho,
Iam illí datum est argéntum? DE. Curaui ílico. CH. Nollém datum.
Ei, uídeo uxorem: paéne plus quam sát erat. DE. Cur nollés, Chremes?
CH. Iam récte. DE. Quid tu? ecquíd locutu's cum ístac, quam obrem hanc dúcimus?
CH. Transégi. DE. Quid aït tándem? CH. Abduci nón potest. DE. Qui nón potest?
CH. Quia utérque utrique est córdi. DE. Quid istuc nóstra? CH. Magni: praéterhac
Cognátam comperi ésse nobis. DE. Quíd? deliras. CH. Síc erit:
Non témere dico: rédii mecum in mémoriam. DE. Satin sánus es?
NA. Au óbsecro, uide ne ín cognatam pécces. DE. Non est. CH. Né nega:
Patris nómen aliut díctum est: hoc tu errásti. DE. Non norát patrem?

11 possis, *ultima* s *in ras.*, **P** ne *ex* nec **D** adhulescens **F** mulier adulescens **D** defatiget (e *supra* a) **E**, *corr.* **E**[2] 12 *Indicem personarum toti uersui praemittit* A *Nouam scaenam incipit etiam* **D** *Π* NAVSISTRATA MVLIER *E* DEMIPHO SENEX *O* CHREMES IDEM 12 hem **BCEP** 13 ilico, il *in ras.*, **P** 14 s' uideo **D** Chreme **BCP** 15 tu || ec quid **P** tu (ec *supra*) quid **F** LOCUTUS (*om.* es) A locutus cum ista es **BCDEFP** 17 uterque (at utrique *supra*) **D**, *corr.* **D**[2] est utrique **F** praeter haec **BCDEFP** 18 Qui (d *supra*) **F** 19 REDI A *cum rell.* (redime cum **C**) *Z notam ab* A[1] *omissam ante* SATINE *add. corr. rec.* sat insanus es **BD** 20 Au *om.* **E** caue ne **CDEP** caue (*om.* ne) **B** caue|| || in **F** 21 DUCTUM (I *supra* U) A, *corr.* A[1]

20. Arusian. p. 238 „uide in ‚cognatum' pecces."

CH. Norát. DE. Cur aliut díxit? CH. Numquamne hódie concedés mihi
Neque intélleges? DE. Si tú nihil narras? CH. Pérdis. NA. Miror quíd siet.
DE. Equidem hércle nesció. CH. Vin scire? at íta me seruet Iúppiter,
Vt própior illi, quám ego sum ac tu, némost. DE. Di uestrám fidem:
Eámus ad ipsam: una ómnis nos aut scíre aut nescire hóc uolo. CH. Ah.
DE. Quid ést? CH. Itan paruam míhi fidem esse apút te! DE. Vin me crédere?
Vin sátis quaesitum mihi ístuc esse? age, fíat. quid? illa fília
Amíci nostri quíd futurumst? CH. Récte. DE. Hanc igitur míttimus?
CH. Quid ni? DE. Ílla maneat? CH. Síc. DE. Ire igitur tíbi licet, Nausístrata.
NA. Sic pól commodius ésse in omnis árbitror, quam ut coéperas,
Manére hanc: nam perlíberalis uísast, cum uidí, mihi. —

22 *Π notam ante* norat *add.* **D**^{2} conceda$\overset{n}{s}$ **C**, *corr.* **C**^{2} 23 intelle$\overset{i}{g}$es **D**, *corr.* **D**^{2} intelliges **B** intellegis **CEF** intelleg$\overset{e}{i}$s **P** narres **BCDEFP** PERDIS **A** per$\overset{g}{d}$is **D**, *corr.* **D**^{2} pergis **BCEFP** *Ante* miror *Π ex* ϵ *corr.* **D**^{2} quid siet *Fleckeisenus* QUIDKOCSIET **ADF** quid hoc est **BCEP** 24 *suo loco in* **A** *omissus, sed post ultimum uersum folii, qui est* 30, *additus atque iam a prima manu signis iam fere euanidis* (K P *post exitum us.* 23., K S *in ima pagina legit A. Michaelis*) *in suam sedem reuocatus est.* ϵ *notam om.* **D**^{1}, *add.* **D**^{2} serue$\overset{s}{t}$ **D**, *corr.* **D**^{2}, *ut uidetur* serues Iupiter **E** 25 *In* **A** *notam B. praefixit corr. rec.* homo nemo est **BCDEF**^{1}**P** (nem$\overset{e}{o}$st **D**, *corr.* **D**^{2} $\overset{ho}{\text{nemo}}$ **F**) 26 uno **P** $\overset{h}{\ }$oc, oc *in ras.*, **P** ha **D** 27 Itane **BCDEFP** parum **CEF**^{2} (ā *erasa*) **P** uis me hoc credere **BCDEP** uin me hoc credere **F** 29 futurū ˜ *ex* futurus ē **D** 30 CH. Sic—Nausistrata *in marg. habet* **F** 31 omn$\overset{e}{i}$s **C**, *corr.* **C**^{2}

22. Non. p. 269 „numquam ‚me hoc die' concedes mihi Neque intelleges." 28. Donatus: Vin satis quaesitum) Hoc totum pro una persona quidam legunt.

DE. Quid istúc negotist? CH. Iámne operuit óstium? DE. Iam. CH. O Iúppiter,
Di nós respiciunt: gnátam inueni núptam cum tuo fílio. DE. Hem,
Quo pácto [id] potuit? CH. Nón satis tutus ést ad narrandum híc locus.
DE. At tu íntro abi. CH. Heus, ne fílii quidem hoc nóstri resciscánt uolo.

B ANTIPHO
ADULESCENS

V 4 Laetús sum, ut meae res sése habent, fratri óptigisse quód uolt.
Quam scítumst, eius modi ín animo paráre cupiditátes,
Quas, cúm res aduersaé sient, pauló mederi póssis!
Hic símul argentum répperit, curá sese expedíuit:
Ego núllo possum rémedio me euóluere ex his túrbis,
Quin, si hóc celetur, ín metu, sin pátefit, in probró sim.
Neque mé domum nunc réciperem, ni mihi ésset spes osténta

33 negotii est, otii est *in ras.*, **D** OPPERUIT **A** pro Iuppiter **D** o Iupiter **EF** 35 id *om.* **A** tutus *ex* tutum **C** tuus (t *superscr.*) **F**, *corr. rec.* tutus ē *om.* **D**[1], *add* **D**[2] hic *om.* **C**[1]**P** (*add.* **C**[2]) locus *ex* locum **C** 36 FILI **A** nostri hoc **BCEP** recifcant **E**
V 4 *Γ* ANTIPHO ADVLESCENS *I* PHORMIO PARASITVS **D**, *in quo quinta scaena huic iuncta est* ANTIPHO ADVLESCENS **PC** ANTIPHO **EF** 1 ut ut **BCDEP** me (e *superscr.*) **F** 2 fitum (c *superscr.*) **F** ē semp **D**, semp *induxit* **D**[2] huiusmodi **E** PARE (re *superscr.*) **A** re *add. corr. rec.* parare in animo **BCDEFP** 3 Quam **P** Quib; **F** aduersae *om.* **D** fcient **F** 4 reperit **E** exdiuit (pe *superscr.*) **P** 5 nullo modo possum **F** ex istis **BCEP** 6 in metu *om.* **E**[1], *add.* **E**[2] *in marg.* SIEM **A** *cum rell.* 7 Neque (me *superscr.*) **P**, *corr.* **P**[2] nifi **F** ostenta **D**[1], *t* ostentata *schol.* ostentata **P**, ta *add.* **P**[2]

V 4. 2. parare in animo: Donat. in lemm. 2. 3. Prisc. II p. 273 „Quam—possis" — Arusian. p. 246 Medeor illas res. T. P. „‚in amico' cupiditates—possis" (fient.). 3. Prisc. I p. 385 „Quas—‚minus' mederi possis" (sint *uel* sunt *codd.*). 6. siem: Donat. in lemm. 7. Prisc. II p. 61 „ni mihi esset spes ‚ostentata.'" 7. 8. Seru. in Georg. I 248 Ab

Huiúsce habendae. séd ubi nam Getam ínuenire póssim, [ut]
Rogém, quod tempus cónueniundi pátris me capere iúbeat?

Y PHORMIO PARASITUS *B* ANTIPHO ADULESCENS

PH. Argéntum accepi, trádidi lenóni: abduxi múlierem, V 5
Curáui propria ut Phaédria poterétur: nam emissást manu.
Nunc úna mihi res étiam restat quae ést conficiunda, ótium
Ab sénibus ad potándum ut habeam: nam áliquod hos sumám dies.
AN. Sed Phórmiost: quid a͡ís? PH. Quid? AN. Quid nam núnc facturust Phaédria?
Quo pácto satietátem amoris aít se uelle absúmere?
PH. Vicíssim partis tuás acturus ést. AN. Quas? PH. Vt fugitét patrem.
Te suás rogauit rúrsum ut ageres, caúsam ut pro se díceres.

8 habundae **P** f' ubi (mñ) **D**, *corr.* **D**² possum **BCDEFP** UT *ab initio sequentis us. habent* **AFP**, *induxit Bentleius* 9 *Proscripsit uersum Fleckeisenus* SUADEAT **A** suadeat.**D**¹, t iubeat **D**² iubeat **BCEFP**
V 5 PHORMIO PARASITVS ANTIPHO ADVLESCENS **PC** PHORMIO ANTIPHO **E** *Nomina om.* **F** 1 leoni (n) **F**, *corr.* **F**² 2 Curaui *om.* **D**¹, *add. schol.* propria (ea) phedria ut **D**, ea *add.* **D**² propria ea Phaedria ut **BCEFP** poteretur (i) **C** poteretur, *prior* e *in ras.*, **P** potiretur **BDEF** 3 mihi una **F** una res restat mihi quae est etiam **BCEP** CONFICIENDA **A** conficienda (u) **D**, *corr. schol.* 4 Asenib; (b) **D**, *corr.* **D**² A senibus **B** sumam *ex* summam **CP** *In uoce* aliquot *desinit Q. XVIII codicis Ambrosiani: Phormionis exitus deest* 5 PH. quid ~ **B** (nc) ẽ facturus **D**, nc *add.* **D**² FACTURUS PKAEDRIA (est *om.*) **A**, *in quo uersus dissectus est post* NUNC 6 AFSUMERE **A**, AB *deleuit corr. rec.* (·/. con) absumere **C**, *corr.* **C**² 7 partis (e) **CD**, *corr.* **C**¹**D**² 8 SUAS (m) **A**, *corr. rec.* suam **BCDEP** (t ut) & pro **E**, *corr.* **E**²

eo quod est ‚ostendor' ueteres participium ‚ostentus,' non ‚ostensus' dicebant. T. in Eun. (III 5, 57)., in Ph. „Neque me ‚nunc domum'—‚ostentata' Huiusce habendae."
V 5. 2. propria ea Phaedria : Donat. in lemm. — Curaui propria ut potiretur: Eugraph. in lemm. — Seru. in Verg. Ecl. 7, 31 „Curaui propria ut potiretur." 8. Donatus: Te suam rogauit.) ‚Partem' iterum subaudiamus.

Nam pótaturus ést aput me. ego me íre senibus Súnium
Dicam ád mercatum, ancíllulam emptum dúdum quam dixít Geta:
Ne cum híc non uideant mé conficere crédant argentúm suom.
Set óstium concrépuit abs te. AN. Víde, quis egreditúr. PH. Getast.

A GETA SERUOS *B* ANTIPHO ADULESCENS *Y* PHORMIO PARASITUS

V 6 GE. Ó Fortuna, o Fórs Fortuna, quántis commoditátibus,
Quám subito meo ero Ántiphoni ope uéstra hunc onerastís diem!
AN. Quíd nam hic sibi uolt? GE. nósque amicos eíus exonerastís metu!
Séd ego nunc mihi césso, qui non úmerum hunc onero pállio
Ádque hominem propero ínuenire, ut haéc quae contigerínt sciat.
AN. Núm tu intellegís, quid hic narret? PH. Núm tu? AN. Nihil. PH. Tantúndem ego.
GE. Ád lenonem hinc íre pergam: ibi núnc sunt. AN. Heus, Geta. GE. Ém tibi.

9 SENIBUSUNIUM A 10 mercandū (tum *supra*) D QUAMDUDUM A dudum quam *rell.* 11 SUUM A 12 hostium E increpuit (con *supra*) D, *corr.* D^2 QUIEGREDITUR A quis egrediatur BCDEP
V 6 *B* GETA SERVVS *Γ* ANTIPHO ADOLEC̄ *Z* PHORMIO IDEM D GETA SERVVS ANTIPHO ADVLESCENS PHORMIO PARASITVS PC GETA ANTIPHO PHORMIO E 2 ero meo BCDEP (hero B ɦero C^2) 4 Sed mihi nunc ego CDEP Sed mihi ego nunc B humerum BE ɦumerum D, *corr.* D^2 5 CONTIGERIT A 6 NUNC (m *supra*) A, *corr. rec.* intelligis B KICQUIDKIC A quid hic BCDP (PHO. *supra*) num P tantumdem P |||ego D 7 hem tibi BCEP

9. Prisc. I p. 475 „nam potaturus apud me est." 11. Non. p. 269 „Cum hic—suum." 12. Non. p. 255 „sed hostium concrepuit ‚nihil ad te.'" — V 6. 1. Varro Epist. ad Fufium ap. Non. p. 117: Quintiporis Clodiant foriae (Clodi Antipho fies: Riese Varr. Sat. p. 106) ac poemata eius gargaridians dices „O Fortuna, o Fors Fortuna": et ib. p. 425: dices „O Fors Fortuna quantis commoditatibus hunc diem." — Querol. I 2 in. „O Fortuna o Fors Fortuna." — Prisc. I p. 188 T. in F. „O Fortuna o Fors Fortuna" — Donat. in Hec. III 3, 26 Forsfortuna] ipse „O Fors Fortuna."

Núm mirum aut nouóm est reuocari, cúrsum quom institerís? AN. Geta.
GE. Pérgit hercle: númquam tu odio tuó me uinces. AN. Nón manes?
GE. Vápula. AN. Id quidem tíbi iam fiet, nísi resistis, uérbero.
GE. Fámiliariórem oportet ésse hunc: minitatúr malum.
Sét isne est quem quaero án non? ipsus est. cóngredere actutúm. AN. Quid est?
GE. O ómnium, quantúm est qui uiuont, hómo hominum ornatíssime:
Nám sine controuérsia ab dis sólus diligere, Ántipho.
AN. Íta uelim: sed quí istuc credam ita ésse mihi dicí uelim.

8 N$\overset{u}{a}$m E REUOCARE A D^1 QUOINSTITUERIS A inst$\overset{u}{i}$teris P institueris D E *Totum uersum Antiphoni dedit Bothius* 9 PERGIT A, *corr. rec.* Pergit, t *in ras.*, P 10 UAPULA^{bis} A, *corr. rec.* uapula^{bo} C P (uapulabo si remansero *schol.* C) uapulabo B uapulabis D E RESTITIS A *In nonnullis codd. recentioribus et edd. antiquis hic uersus interpolationibus auctus est in hunc modum:*

GE. Vapulabis. curialis uernula est qui me uocat.
AN. Id tibi quidem iam fiet, nisi resistis uerbero.

11 FAMILIOARIOREM A, *corr.* A^1 hunc esse C hunc esse B MI^{ni}TATUR A, *corr. rec.* *In* A *initium sequentis uersus* SETISNEEST *huic annexum est* 12 ipse est B C D E P CONGREDI^{e}ARE A I *in* E *corr.*, A *induxit corr. rec.* comgredere C *Haec* congredere actutum *Phormioni assignant* B C P 13 O *om.* E uiuant hominum homo B C D E P OR^{no}NATISSIME A, onoratissime *effecit corr. rec.* honoratissime B C D P honoras^{ssi}time E, *corr. rec.* 14 con^{tro}ūsia D, *corr.* D^2 contrauersia E d^{i}is D, *corr.* D^2 DILIGERE^{s} A, s *add. corr. rec.* 15 QUIDISTUC A dic^{i}as mihi D, *corr.* D^2 dici michi E dic^{i} uelim P

9. Donatus : Pergit hercle) Potest distingui hic „Pergit." et coniuncte legi „Hercle numquam tu odio tuo me (tu hodie me *Ed. pr.*) uinces." 10. Festus p. 372 : ‚Vapula Papiria' in prouerbio fuit antiquis.. Plautus in Feneratrice ... uapula Papiria ... Aelius hoc loco ‚uapula' positum ait pro ‚dole,' Varro pro ‚peri' teste Terentio in Phormione „Num tu [*desunt circa* 12 *litterae*) resipis uerbero." — Vapulabis. id tibi (tibi *om. Ed. pr.*) quidem iam fiet: Donat. in lemm. — Vapulabere: Eugraph. in lemm.

GE. Sátine est si te délibutum gaúdio reddo? AN. Énicas.
PH. Quín tu hinc pollicitátiones aúfer et quod férs cedo. GE. Oh,
Tú quoque aderas, Phórmio? PH. Aderam: séd tu cessas? GE. Áccipe, em:
Vt modo argentúm tibi dedimus áput forum, rectá domum
Súmus profecti: intérea mittit érus me ad uxorém tuam.
AN. Quam óbrem? GE. Omitto próloqui: nam níhil ad hanc rem est, Ántipho:
Vbi in gynaeceum íre occipio, púer ad me accurrít Mida,
Póne adprehendit pállio, resupínat: respició, rogo
Quam óbrem retineát me: ait esse uétitum intro ad eram accédere.
'Sóphrona modo frátrem huc' inquit 'sénis introduxít Chremem'
Eúmque nunc esse íntus cum illis: hóc ubi ego audiui, ád fores
Súspenso gradú placide ire pérrexi, accessi, ástiti,
Ánimam compressi, aúrem admoui: ita ánimum coepi atténdere,
Hóc modo sermónem captans. PH. Eú, Geta. GE. Hic pulchérrimum

16 SATINE A Satin *rell.* DILIBUTUM A enicas C, *corr.* C[2] enecas, *altera* e *ex corr.*, P enecas B 17 pollicitationis D, *corr.* D[2] pollicitates E, *corr.* E[2] AUFER A, s *add. corr. rec.* ho E 18 hic aderas BCEP f' tu D tu *om.* BCEP em D, *corr.* D[2] hem BE 21 *Γ notam ex Z corr.* D 22 Ubin C gineceū D gynaeceum eum ire E accepi D, *corr.* D[2] accurrit *ex* adcurrit C occurrit EP 23 Pone me adprehendit CDP REPREKENDIT A, *corr. rec.* apphendit B adprendit E resopinat D 24 a|it D AITSESE A, esse *effecit corr. rec.* 25 fratrem hunc E chremē hem D, hem *induxit* D[2] 26 euq; u *in ras. a corr.*, D cum illis intus P 27 SUSPENSU A ASSTITI A, S *expunxit* A[1] afftiti B adstiti CP 28 conpressi CP ammoui B animam coepi P adtendere CEP 29 *Antiphoni haec* Eu Geta *tribuunt* BCDEP eu *ex* heu E heu B

16. delibutum: Donat. et Eugraph. in lemm. 17. aufer: Eugraph. in lemm. 22. occipio: Eugraph. in lemm. 26. 27. Non. p. 386 „hoc—perrexi."

Fácinus audiui: ítaque paene hercle éxclamaui gaúdio.
AN. Quód? GE. Quod nam arbitráre? AN. Nescio. GE. Átqui mirificíssimum:
Pátruos tuos est páter inuentus Phánio uxorí tuae.
AN. Quíd aïs? GE. Cum eius consuéuit olim mátre in Lemno clánculum.
PH. Sómnium: utin haec ígnoraret suóm patrem? GE. Aliquid crédito,
Phórmio, esse caúsae: sed me cénsen potuisse ómnia
Íntellegere extra óstium, intus quae ínter sese ipsi égerint?
AN. Átque ego quoqueináudiui illam fábulam. GE. Immo etiám dabo
Quó magis credas: pátruos interea índe huc egreditúr foras:
Haúd multo post cúm patre idem récipit se intro dénuo:
Áït uterque tíbi potestatem éius adhibendaé dari:
Dénique ego sum míssus, te ut requírerem atque addúcerem.

30 poene B hercle pene E s. p. ex gaudio D, *corr. schol.* ANT. quod *in fine huius us. habet* P 31 Z quod, *nota personae in ras.*, D PHO. quod C arbitrare (ris) E, *corr. rec.* adqui C 32 PATRUUSTUUS A pater est BCDEP ANT. hem quid ais BCDEP 34 UTIN A, N *induxit corr. rec.* ut||||hęc P ut (in) haec E, *corr. rec.* SUUM A 35 MEN CENSEN A censen me D 36 Intelligere B ipsi *om.* D ipsi egerint, ipsi eg *in ras.*, P 37 PHO. Atque CDP Atque hercle ego quoque illam audiui BCDEP INAUDIUI A, IN *deleuit corr. rec.* immo quoque etiam E 38 PATRUUS (tuus) A, tuus *add. corr. rec.* 39 Haut C, *corr.* C[2] IDEMINDERECIPIT A denuo *om.* P[1], *add.* P[2] demphọ (denuo) C, *corr.* C[2] 40 uterque eius tibi E huius D[1] ꝉ ei' D[2] *in marg.* ADHIBENDAE A, abendae *effecit corr. rec.* habendae BCDEP dare BCD[2]EP eius habendi se dare *Bentleius* 41 MISSUSSUM ABCEP sum misus (s) D, *corr.* D[2] ut te D ANT. em quin CD[1]P ANT. hem quin BD[2]E

31. Prisc. I p. 92 „Quod nam—‚atquin' mirificissimum" (*alii* munificissimum). 32. pater est: Donat. in lemm. 34. Arusian. p. 219 Consueuit ‚in' illa. T. Ph. „cum—Lemno." 37. Atque hercle ego quoque illam audiui fabulam: Donatus in lemm., *addens* Plautus in Milite glorioso „Nam os (hoc *Ed. pr.*) columnatum poëtae esse ‚inaudiui' (mandaui *Ed. pr.*) barbaro."

AN. Quín ergo rape mé: quid cessas? GE. Fécero. AN. O mi Phórmio,
Vále. PH. Vale, Antiphó. bene, ita me dí ament, factum. gaúdeo.

V PHORMIO
PARASITUS

V 7 Tantám fortunam de ínprouiso esse hís datam!
Summa éludendi occásiost mihi núnc senes
Et Phaédriae curam ádimere argentáriam,
Ne quoíquam suorum aequálium suppléx siet.
Nam idem hóc argentum, ita út datumst, ingrátiis
Ei dátum erit: hoc qui cógam, re ipsa répperi.
Nunc géstus mihi uoltúsque est capiundús nouos.
Sed hínc concedam in ángiportum hoc próximum,
Inde hísce ostendam me, úbi erunt egressi foras.
Quo me ádsimularam ire ád mercatum, nón eo.

42 pape [r] C *B.* KEUSPKORMIO [o mi] A, *corr. rec.* O mi Phormio **BCDEP** 43 ament *in ras.* **D** factū & gaudeo **D**

V 7 *Non est noua scaena in* **BCDEP** gaudeo tantam *iungunt* **CD** 4 QUOIQUAM (*sic*) A supplex iet [s] C fiat D[1], ↄ siet D[2] 5 ingratis **BDE** 5. 6 ingratis sis | Datum erit P, *prior* s *in* sis *in ras.* ingrati si is datum erit **C** 6 His datum, His *in ras.*, **D** His **B** Iis **E** cogam, c *in ras.*, **P** ipsa *ex* ipsam **CP** reperi **D** 7 uultus [q;] E, *corr.* E[2] est *om.* **E** CAPIENDUS A 8 hic [n] D, *corr.* D[2] hic **B** ɔ̄cedā, ā *in ras.*, **D** 9 ᵗisce **C** isce **P** egresi **C** 10 assimularam **BE** ad forum **E** mercatū non, tū n *in ras.*, **D**

V 7. 5. 6. Eugraphius: Hoc dicitur: Argentum quod datum est ingratiis, inuitis ‚arripietur.' 8. Prisc. I p. 262 hic angiportus et hoc angiportum. T. in Ad. [IV 2, 39] „Id—peruium." Idem in Ph. „Sed—hunc proximum."

Z DEMIPHO *E* CHREMES *Y* PHORMIO
SENES II PARASITUS

DE. Dis mágnas merito grátias habeo átque ago, V 8
Quando éuenere haec nóbis, frater, próspere.
Quantúm potest, nunc cónueniundus est Phórmio,
Prius quám dilapidat nóstras trigintá minas
Vt aúferamus. PH. Démiphonem sí domist
Visam, út quod.. DE. Ad nos ád te ibamus, Phórmio.
PH. De eadem hác fortasse caúsa? DE. Ita hercle. PH. Crédidi:
Quid ád me ibatis? DEM. Rídiculum... PH. Verebámini
Ne nón id facerem quód recepissém semel?
Heus, quánta quanta haec méa paupertas ést, tamen
Adhúc curaui unum hóc quidem, ut mihi essét fides.
DE. Estne íta uti dixi líberalis? CH. Óppido. 896
PH. Idque ádeo uenio núntiatum, Démipho,
Parátum me esse: ubi uóltis, uxorém date.

V 8 *E* DEMIPHO SENES *O* CHRE|MES DVO *Z* PHORMIO PARASITVS **D**, *sed per totam scaenam O in C correctum est* DEMIPHO SENES PHORMIO PARASITVS CHREMES II **P** DEMIPHO SENEX CHREMES .II. PHORMIO PARASITVS **C**, *nomina falsis imaginibus ascripta a* **C**[1] *corr. manus satis recens.* DEMIPHO CHREMES PHORMIO **E** 1 MAGNAGNAS **A** merito magnas **BCP** merito gratias magnas **E** 2 uenere **E** 3 nc̄ *om.* **D**[1], *add.* **D**[2] conueniundus Phormio est **BCDEP** 4 dilapid^{e}at **C** dilapidet **BDEP** 6 ad^{t} **C** at, t *ex corr.*, **P** *Verba* DEM. at nos *ultima sunt uicesimi quaternionis codicis Riccardiani: finis Phormionis deest* 8 *Totum uersum Phormioni dant* **BCDP** an uere|ba|mini **D**, *uncos add.* **D**[2] an ueremini **BCP** 10 Heus heus quanta haec **BCDP** 11 quidem ut ^semper^ **P** 12 uti *Bentleius* UT **A** *cum rell.* dixti **B** dixi dudum liberalis **D** O^{p}pido **D** *Chremetem interrogantem, Demiphonem respondentem habent* **BCDP** *Ceterum uersum ab initio scaenae posuit Bothius, tertium esse uoluit Fleckeisenus* 13 IDQUEADEOUENIOADUOS **A** Idque ad uos uenio **D** Itaque ad uos uenio **BCP** 14 me *om.* **BCP**

V 8. 1. magnas merito: Eugraph. in lemm. 4. Donatus: dilapidet) Disperdat. — Eugraph.: dilapidet) Perdat, consumat. — Eutych. p. 179 „Priusquam—minas" (dilapidat).

Nam omnís posthabui míhi res, ita uti pár fuit,
Postquam íd tantopere uós uelle animaduérteram.
DE. Ad híc dehortatus ést me, ne illam tíbi darem:
'Nam quí erit rumor pópuli, inquit, si id féceris?
Olím cum honeste pótuit, tum non ést data:
Eam núnc extrudi túrpest': ferme eadem ómnia
Quae túte dudum córam me incusáueras.
PH. Satís superbe inlúditis me. DE. Quí? PH. Rogas?
Quia ne álteram quidem íllam potero dúcere:
Nam quó redibo ore ád eam quam contémpserim?
CH. 'Tum autem Ántiphonem uídeo ab sese amíttere
Inuítum eam' inque. DE. Tum aútem uideo fílium
Inuítum sane múlierem ab se amíttere.
Sed tránsi sodes ád forum atque illút mihi
Argéntum rursum iúbe rescribi, Phórmio.
PH. Quodne égo discripsi pórro illis quibus débui?
DE. Quid ígitur fiet? PH. Sí uis mihi uxorém dare,
Quam déspondisti, dúcam: sin est út uelis

15 omnis [e written above] C, *corr.* C^2 ut [i written above] D, *corr.* D 16 tanto opere id C tanto opere id P tantopere id BD TANTOPEREUOLUELLE A, UOL *induxit corr. rec.* animum aduerteram BCDP 17 deortatus D 18 rumor, ínquit, id si féceris: *Fleckeisenus* 20 EAMNUNCEXTRUDI (uiduam *om.*) A Nunc uiduam extrudi BCDP extrudi, xt *in ras.*, D & ferme D 22 SATIS [n written above] A, *corr. rec.* Satin BD Sat in sup be C Sat_insuper be P inludis [ti written above] D, *corr.* D^2 inluditis *ex* inludisti B 23 dicere [n written above] D, *corr.* D^2 NAMQUOREREDIBOADEAM [o written above] A, *ut* REDIBOA *a corr. rec. erasis superscriptum*, o *post* QUO *addita sit ab eodem* 26 *In* D *post* inque *erasum est* dic 28 ILLUMIHI [T written above] A, T *add.* A^1 29 Rescribi argentum D rescribi, re *in ras.*, P 30 describi [ps written above] D, *corr.* D^2 perscripsi BCP 32 SIEST [N written above] A, *corr.* A^1 sine est C

22. Satin: Donat. in lemm. 25. 26. Eutych. p. 189 „Tum autem uideo filium ab sese amittere inuitum inque." — Prisc. I p. 496 „Tum — inque." 26. Phoc. p. 350 Lind. „inque" apud Terentium lectum est. 28. 29. Acron in Hor. Serm. II 3, 75 „Sed — Phormio." — Seru. in Aen. VII 422 „Argentum illud denuo rescribi iube Phormio." — 30. Ne ego praescripsi: Donat. in lemm. *Tum idem:* Ne ego perscripsi) Multis per scripturam reddidi, multis dedi, ut apud Vergilium „'Diditur' hic subito Troiana per agmina rumor."

Manére illam aput te, dós hic maneat, Démipho.
Nam nón est aequom mé propter uos décipi,
Cum ego uéstri honoris caúsa repudium álterae
Remíserim, quae dótis tantundém dabat.
DE. In ín malam rem hinc cum ístac magnificéntia,
Fugitíue? etiam nunc crédis te ignorárier
Aut túa facta adeo? PH. Inrítor. DE. Tune hanc dúceres,
Si tíbi daretur? PH. Fác periclum. DE. Vt fílius
Cum illa hábitet aput te, hoc uéstrum consiliúm fuit.
PH. Quaesó quid narras? DE. Quín tu mihi argentúm cedo.
PH. Immo uéro uxorem tú cedo. DE. In ius ámbula.
PH. Enim uéro si porro ésse odiosi pérgitis..
DE. Quid fácies? PH. Egone? uós me indotatís modo
Patrócinari fórtasse arbitrámini:
Etiám dotatis sóleo. CH. Quid id nostrá? PH. Nihil.
Hic quándam noram, cuíus uir uxorem CH. Hém. DE. Quid est?
PH. Lemni hábuit aliam: CH. Núllus sum. PH. ex qua fíliam
Suscépit: et eam clam éducat. CH. Sepúltus sum.
PH. Haec ádeo ego illi iám denarrabo. CH. Óbsecro,
Ne fácias. PH. Oh, tune ís eras? DE. Vt ludós facit.
CH. Missúm te facimus. PH. Fábulae. CH. Quid uís tibi?
Argéntum quod habes cóndonamus te. PH. Aúdio.

33 hic omnis maneat **BC** hic maneat om̄ıs **P**, om̄ıs *in ras.* 34 me *om.* **P**[1], *add.* **P**[2] *post* decipi ꝑter **D** 35 altere|| **D** alteri **BCP** 36 tantumdem **P** 37 IINMALAMREMKINC **A** Iṇ hinc in malam rem **CP** I hinc in malam rem **BD** ISTAṆC **A**, N *del. corr. rec.* 38 etiam nunc, nunc *in ras.* **D** 39 irritor **B** TUEKANC **A** tun **CDP** 40 data esset **BCDP** PERICULUM **A** *cum rell.* 41 KABITAPUT (et *supra*) **A**, *corr. rec.* 42 narras *ex* narres **P** 43 tu uxorem **BCP** 44 INIUSENIMUERO **A** *cum rell.* In ius? *sustulit Bentleius* odiosi|| **P** 45 facis *ex* facies **P** 47 id *om.* **D** 50 educaṛ (t *supra*) **D**, *corr.* **D**[2] 51 ADEOILLI (ego *om.*) **A** 52 Ho **D** O **BCP** tuneͅ **D** tun **BCP** *Z. notam inter lineas add.* **A**[1] 54 Argento||, o *in ras.*, **DP** te *in ras.* **B**

39. Non. p. 31 Inritare dictum est proprie prouocare... T. F. „inrito" (*sic*) (44. Donatus : „Enimuero" principium est aliquid per iracundiam dicturi). 52. Donat. in Eun. V 4, 41 Obsecro an is est) Insultantis ut in Ph. „Hoccine (l. Ho tunc) is eras." 53. 54. Quid uis tibi? Argentum quod habes? condonamus te (tibi *Ed. pr.*) „Vis" iterum subaudiendum est, ut sit „uis argentum quod habes?" et est ἀσυνδέτως inferendum „condonamus te" (tibi *Ed pr.*). — Id. in Eun. prol. 17 „Argentum—te." — Arusian.

Quid uós malum ergo mé sic ludificámini
Inépti uestra púerili *inconstán*tia?
Noló uolo: uolo nólo rursum: cápe cedo:
Quod díctum, indictumst: quód modo erat ratum, ínritumst.
CH. Quo pácto aut unde haec híc resciuit? DE. Néscio,
Nisi mé dixisse némini certó scio.
CH. Monstri, íta me di ament, símile. PH. Inieci scrúpulum.
DE. Hem,
Hicíne ut a nobis hóc tantum argenti aúferat
Tam apérte inridens? émori hercle sátius est.
Animó uirili praésentique ut sís para.
Vidés tuom peccátum esse elatúm foras
Neque iam íd celare pósse te uxorém tuam:
Nunc quód ipsa ex aliis aúditura sít, Chremes,
Id nósmet indicáre placabílius est.
Tum hunc ínpuratum póterimus nostró modo
Vlcísci. PH. Attat, nísi mihi prospicio, haéreo.
Hi gládiatorio ánimo ad me adfectánt uiam.
CH. At uéreor ut placári possit. DE. Bóno animo es:
Ego rédigam uos in grátiam, hoc fretús, Chremes,
Cum e médio excessit únde haec susceptást tibi.
PH. Itane ágitis mecum? sátis astute adgrédimini.

55 LUDIFICABAMINI A 56 Inepta (i *sup.*) D, *corr.* D^2 pueri (li *sup.*) P puerili inconstantia *Fleckeisenus* PUERILISENTENTIA A *cum rell.* 57 cedo cape BCP 58 QUODICTUM (D *sup.*) A, *corr.* A^1 id inritum est CP^1 id irritum est BDP^2 59 hic haec BCDP 59 *et* 60 *unum uersum faciunt in* P 60 dixisse id nemini BCP nemini id certe (o *sup.*) D, *corr.* D^2 61 Monstri *ex* Monstra B 62 tantum hoc BCDP 63 irridens B irrides (n *sup.*) D, *corr.* D^2 65 tuum peccatum *uulgo* PECCATUMTUUM A *cum rell.* peccatum tuum hoc esse *Bentleius* 66 id iam BCDP 67 AUDITURAST A sit, i *in ras.*, C CKREME A *cum rell.* 68 nosmet ipsos indicare CDP 70 attatat *Bentleius* 71 cladiatorio P ad me *om.* D^1, *add.* D^2 affectant B 73 CKREME A *cum rell.* 75 satis me astute D ADSTUTE A adgedimini (r *sup.*) C, *corr.* C^2 aggredimini astute B

p. 219. Condonatur illam rem. T.. Ph. „Argentum—te." 55. sic me: Donati *Ed. pr.* in lemm. 61. Seru. in Aen. VI 238 T. „inieci scrupulum" (u. Ad. II 2, 20).

Non hércle ex re istius me ínstigasti, Démipho.
Ain tu? úbi quae libitum fúerit peregre féceris
Neque huíus sis ueritus féminae primáriae,
Quin nóuo modo eï fáceres contuméliam,
Veniás nunc precibus laútum peccatúm tuom?
Hisce égo illam dictis íta tibi incensám dabo,
Vt né restinguas, lácrimis si extilláueris.
DE. Malúm quod isti dí deaeque omnés duint.
Tantáne adfectum quémquam esse hominem audácia!
Non hóc publicitus scélus hinc asportárier
In sólas terras! CH. Ín id redactus súm loci,
Vt quíd agam cum illo nésciam prorsum. DE. Égo scio:
In iús eamus. PH. Ín ius? huc, siquíd lubet.
CH. Adséquere, retine, dúm ego huc seruos éuoco.
DE. Enim néqueo solus: áccurre. PH. Vna iniúriast
Tecúm. DE. Lege agito ergo. PH. Álterast tecúm, Chremes.
CH. Rape húnc. PH. Sic agitis? énim uero uocést opus:

76 NONNEKERCLE A ex *om.* D^1, *add.* D^2 demip(h)o C, *corr.* C^2 77 Ain tu tandem ubi q(d); tibi libitū D, qđ *ex* q; *fecit* D^2 Ain tu tandem ubi peregre tibi quod libitum fuit feceris BCP 79 contumelias BCDP 80 Veneas B^1C^2P Veni(e)as D, *corr.* D^2 nunc mihi precibus BCDP TUUM A 81 His ego BCDP 83 OMNIS A *Versum, qui idem est atque Plauti Mostell. III* 1, 123, *proscripsit Gulielmus* 84 affectum BD 85 Nonne hoc BCP deportarier BCP depor(tarier) D, *corr.* D^2 87 AGAMILLO (*om.* cum) A agam (t ex) cū illo D, *corr.* D^2 agam ex illo, ex *in ras.*, P prorsum (f) B prorsus D 88 inius || eamus, s *erasa,* C IUBET A 89 *Demiphoni dant*, 90 *et* 91. *Chremetem ei substituunt* BCDP 89 Assequere B ac retine BCDP dum hinc ego seruos uoco BC dum ego hinc seruos uoco P 90 ENIMNEQ.OSOLUSACCURRERE A Enim solus neq; (ueā) occurere huic (huc) D, *corr.* D^2 Enim solus nequeo accurre huc BCP 91 est tecū, t tecū *in ras.*, P CKREME A *cum rell.* 92 DE. rape hunc BCDP Itane agitis BCDP *Post hunc uersum noua scaena orditur in* D *sic inscripta* E MVLIER ET IDEM. *Z. €. O., sed E et hic et per totam scaenam in N mutatum est*

85. Charis. p. 214 ‚Publicitus' T. quoque in Ph. „nonne hoc publicitus": ubi CELSUS [antiqui et ‚publicitus] et claritus,' inquit, nos ‚publice clareque' dicimus. 85. 86. Seru. in Aen. XI 545 T. „Nonne hunc abici oportet in solas terras" (*Al.* Nonne hunc (s. hinc) publicitus scelus hinc deportarier in solas terras"). 90. Enim solus: Donat. in lemm.

Nausístrata, exi. CH. Os ópprime: inpurúm uide
Quantúm ualet. PH. Nausístrata, inquam. DE. Nón taces?
PH. Taceám? DE. Nisi sequitur, púgnos in uentrem íngere.
PH. Vel óculum exculpe: est úbi uos ulciscár probe.

B NAUSISTRATA MULIER *E* CHREMES SENES *Z* DEMIPHO II *Y* PHORMIO PARASITUS

V 9 NA. Qui nóminat me? hem, quíd istuc turbaest, óbsecro,
Mi uír? PH. Ehem, quid nunc óbstipuisti? NA. Quís hic homost?
Non míhi respondes? PH. Hícine ut tibi respóndeat,
Qui hercle úbi sit nescit? CH. Cáue isti quicquam crḗd*u*as.
PH. Abi, tánge: si non tótus friget, me énica.
CH. Nihil ést. NA. Quid ergo? quíd istic narrat? PH. Iám scies:
Auscúlta. CH. Pergin crédere? NA. Quid ego óbsecro
Huic crédam, qui nihil díxit? PH. Delirát miser
Timóre. NA. Non pol témerest, quod tu tám times.

93 EXIT A *Haec* Inpurum—ualet *Demiphoni, tum u.* 94 Non taces *Chremeti dant* BCDP 94 nausistra (ta *superscr.*) CD, *corr.* C^2D^2 95 UENIREM (t *superscr.*) A, I *in* T *mutauit corr. rec.* uent||rem C uentrem, m *in ras.*, P 96 EXCULPE A exclude BCDP exlide *Fleckeisenus* *In* D *haec* Vel oculū exclude *Demiphoni continuantur, tum* For. *in rasura est* ulciscar locus BD uolciscar locus CP

V 9 NAVSISTRATA MVLIER DEMIPHO EIDEM CHREMES II PHORMIO PARASITVS PC, *nisi quod* NAVSTRA (IS TA *superscr.*) C 1 *Totum uersum Nausistratae dat* A, *ante* hem *corr. rec. add.* A *notam* *Interiectionem* hem *Chremeti dant* BCDP 2 KEM A opticuisti P obticuisti BCD, cuisti *in ras.* D 3 mi (hi *superscr.*) D, *corr.* D^2 tibi nunc respondeat D 4 *Demiphonem Chremeti substituit* B creduas *Faërnus* CREDAS A *cum rell.* 5 tange *om.* B enica (e *superscr.*) C, *corr.* C^2 eneca (i *superscr.*) D, *corr.* D^2 eneca B 6 Quid ergo est quod CDP quid ergo est quid B? narrat (e *superscr.*) D, *corr.* D^2 narret *ex* narrat C narret BP 7 quid ergo BC *In* A *uersus exit in* KUIC

96. Prisc. II p. 98 „Vel oculum ‚excludito': est ubi uos ulciscar locus."
V 9. 1. Quis: Donat. in lemm. — Qui: Eugraph. in lemm. 2. Donat. in Eun. V 1, 4 Obticemus quorum nos pudet, ut in Ph. „heu quidnam obtices?" 5. Non. p. 110 „Abi tange—enica."

CH. Egon tímeo? PH. Recte sáne: quando níhil times,
Et hoc níhil est quod ego díco, tu narrá. DE. Scelus,
Tibi nárret? PH. Ohe tu, fáctumst abs te sédulo
Pro frátre. NA. Mi uir, nón mihi dices? CH. Át.. NA. Quid 'at'?
CH. Non ópus est dicto. PH. Tíbi quidem: at scito huíc opust.
In Lémno DE. Hem, quid aïs? CH. Nón taces? PH. clam te CH. Eí mihi.
PH. uxórem duxit. NA. Mí homo, di meliús duint.
PH. Sic fáctumst. NA. Perii mísera. PH. Et inde fíliam
Suscépit iam unam, dúm tu dormis. CH. Quíd agimus?
NA. Pro di ímmortales, fácinus miserandum ét malum.
PH. Hoc áctumst. NA. An quicquam hódiest factum indígnius?
Qui mihi, úbi ad uxores uéntumst, tum fiúnt senes.
Démipho, te appéllo: nam cum hoc ípso distaedét loqui:
Haécine erant itiónes crebrae et mánsiones diútinae
Lémni? haecine erat éa quae nostros mínuit fructus uílitas?
DE. Égo, Nausistrata, ésse in hac re cúlpam meritum nón nego:

10 egon timeo *om.* C[1], *add.* C[2] 11 hoc *om.* D[1], *add.* D[2] 12 eho BCP h^{eo}|||| D, *corr.* D[2] a te BCP 13 mihi narras BCDP a^{t}d C 14 ESTÓDICTO A, O *expunxit* A[1] a^{t}d C 15 *Chremetem et Demiphonem sede mutata habent* BCDP em D quid agis BCP 16 di^{i} melius dunit D 17 PERI A 18 iam suscepit B 19 IMMORTALIS A facinus indignum et BCDP (fac^{in}||nus D) 20 *Demiphoni haec* Hoc actum est *tribuunt, Phormioni* An—senes BCDP factum D 21 Qui|| D MIKIAD (ubi *om.*) A fi^{u}ant D, *corr. schol.* 22 ap^{e}ollo D, *corr.* D[2] NAMCUMKOCIPSO A, me *add*, IPSO *sustulit corr. rec.* nam me cum hoc ipso BCDP 24 fructus minuit CP utilitas D 25 MERIT^{a}UM A, *corr. rec.* meritam CDP

18. Donatus: quid agimus] Facete additum (*ut Phormione continuasse uideatur.*). 21. Schol. Bemb. in Heaut. III 1, 98 „Qui mihi—senes." 22. Charis. p. 198 ‚Dis' pro ‚ualde'.. T. in Ph. „cum hoc po disis tędet loqui" (*sic Neap.*). 23. Donat. in Eun. III 5, 34 ‚Haec' pluraliter pro ‚hae,' ut in Ph.: „‚Haec illae' erant itiones." 25. 26. Seru. in Georg. IV 489 (*ex Guelf. I*) „culpam ‚conūtam' ‚non ego' Sed ea quae sit ignoscenda."

Séd ea quin sit ígnoscenda... PH. Vérba fiunt mórtuo.
DE. Nám neque neclegéntia tua néque odio id fecít tuo.
Vínolentus fére abhinc annos quíndecim muliérculam
Eám compressit, únde haec natast: néque postilla umquam áttigit.
Éa mortem obiit, é medio abiit: quí fuit in re hac scrúpulus.
Quam óbrem te oro, ut ália facta túa sunt, aequo animo hóc feras.
NA. Quíd ego aequo animo? cúpio misera in hác re iam defúngier.
Séd quid sperem? aetáte porro mínus peccaturúm putem?
Iám tum erat senéx, senectus sí uerecundós facit.
Án mea forma atque aétas nunc magis éxpetendast, Démipho?
Quíd mihi hic adfers, quam óbrem exspectem aut spérem porro nón fore?
PH. Éxsequias Chreméti quibus est cómmodum ire, em témpus est.
Síc dabo: age nunc, Phórmionem quí uolet lacéssito:

26 ea quae sit **BCDP** QUIN A, N *induxit corr. rec.* *In* **BC** *u.* 28 Vinolentus *praecedit uersum* 27 Nam neque: *sed in* **C** *signo* ∴ *addito ordo est restitutus, in* **B** *nota* DE. *ante* Nam *crasa praeposita est uoci* Vinolentus 27 neq· *om.*·**D**[1], *add.* **D**[2] neglegentia **CDP** negligentia **B** 28 Vinulentus **C**[1]**DP** sedecim **D**, ᵼ quindecim **D**[2] 29 conpressit **C** posᵗillaunquam, u *in ras.*, **P** post illam **BCD** 30 MORTE **AB** DEMEDIO A, E *ex* DE *fecit corr. rec.* qui fit. **P** in hac re **D** 31 te *om.* **D**[1], *add.* **D**[2] te oro *om.* **P** animo ^hoc^ feras **D** 32 Quid ^ego^ aequo animo ego cupio **C**, *corr.* **C**[2] 33 Sed *in marg.* **D** Sed qui **P** Se^d^qui^d^ **C** qui **D** AETATEM A PU^t^DEM A, *corr. rec.* 34 uerecundo^s^ **D** 35 MAGISQUAMTUNC A, *glossema deleuit corr. rec.* *In* **A** *us. dissectus est post* NUNC 36 Quid mihi h^nc^ic affers **D**, *corr.* **D**[2] Quid mihi nunc adfers **BCP** (affers **B**, adfers *in ras.* **C**[2]) 37 Y *notam om.* **A**[1], *add. corr. rec.* cremeti **C** ire hem tempus **B** ire iam tempus **D** 38 age nunc age **BCP** *A. u.* 39 *ultimum folium incipit codicis Parisini, in quo scriptura ita est obliterata ut nonnulla non bene legi potuerint.*

26. Donatus: Verba fiunt mortuo) Non est passus parasitus ut totam sententiam senex explicaret. 28. abhinc annos XVI: Eugraph. *bis.* 29. Arusian. p. 256 Postilla i. e. postea. T. Ph. „Eam—attigit." 31. equo animo ut feras: Donati *Ed. pr.* 36. Quid mihi hic affers: Donat. in lemm. 37. Arusian. p. 229 „Exequias—tempus est" (em. *om.*). 38. age nunc Phormionem: Donat. in lemm. — Id. in Hec. V 4, 38 „age nunc Phormionem qui uolet lacessito."

Fáxo tali eúm mactatum atque híc est infortúnio.
Rédeat sane in grátiam: iam súpplici satis ést mihi.
Hábet haec eï quód, dum uiuat, úsque ad aurem oggánniat.
NA. Át meo merito crédo: quid ego núnc commemorem, Démipho,
Síngulatim, quális ego in hunc fúerim? DE. Noui aeque ómnia
Técum. NA. Merito hoc meó uidetur fáctum? DE. Minime géntium:
Vérum iam quando áccusando fíeri infectum nón potest,
Ígnosce: orat cónfitetur púrgat: quid uis ámplius?
PH. Énim uero prius quam haéc dat ueniam, míhi prospiciam et Phaédriae.
Heús Nausistratá, prius quam huic respóndes temere, audí. NA. Quid est?
PH. Égo minas trigínta per falláciam ab illoc ábstuli:
Eás dedi tuo gnáto: is pro sua amíca lenoní dedit.
CH. Hém, quid aïs? NA. Adeón indignum hoc tíbi uidetur, fílius
Hómo adulescens sí habet unam amícam, tu uxorés duas?
Níhil pudere? quo óre illum obiurgábis? respondé mihi.
DE. Fáciet ut uolés. NA. Immo ut meam iám scias senténtiam,
Néque ego ignosco néque promitto quícquam neque respóndeo
Príus quam gnatum uídero: eius iudício permitto ómnia.

39 FAXOTALISITMACTATUS A tali $\overset{\text{eũ}}{||||}$ D, *corr.* D^2 40 GRATIAM SUPPLICII A (iam *om.*) 41 $\overset{\text{n}}{\text{ogganiat}}$ D, *corr.* D^2 obganniat BCP (obgonnat? P) 42 $\overset{\text{n}}{\text{At}}$ D, *corr.* D^2 An BCP nunc $\overset{\text{ea}}{\wedge}$ commemorem D, *corr.* D^2 NUNCEACOMMEMOREM ABCP, EA *del. corr. rec.* A 43 Singillatim BCDP 44 $\overset{\text{N}}{\text{MERITO}}$ A, N *add.* A^1 meriton BCDP 45 quando iam BCDP *In* A *u.* 47 *dissectus est post* PROSPICIAM, *u.* 48 *post* TEMERE 49 fallaciā *ex* fallaciaſ D ab illo BCDP 50 cognato D 51 Em D ais *ex* agis C adeo BCP indignum hoc *Bentleius* HOC INDIGNUM AD hoc *om.* BCP 52 $\overset{\text{ã}}{\text{unamicam}}$ C 54 $\overset{\text{iã}}{\text{meã}}$ D, *corr.* D^2 $\overset{\text{meã}}{\text{iam}}$ C, *corr.* C^2 iam meam BP 55 nec respondeo D

39. Donati *Ed. pr.*: Faxo tali eum mactatum. ‚fumo' ꝑ eo quod est ‚eum.' sic frequenter ueteres. Ennius „omnes corde patrem ‚praebent' animoque benigno ‚Circumfuntui' (im *scriptum fuisse coniecit Palmerius*, sum *Ilbergius*). — Schol. Bembinus: mactatus] affectus. 41. Eugraphius: ad aurem obganniat) Frequenter in aurem dicat ‚ignosce': (*ut* „hic" *legisse uideatur*). 53. Schol. Iuuenal. 14, 56 „quo ore illum obiurgabis ‚dic' mihi."

Quód is iubebit fáciam. PH. Mulier sápiens es, Nausístrata.
NA. Sátin tibi est? PH. *Satis?* ímmo uero púlchre discedo ét probe
Ét praeter spem. NA. Tú tibi nomen díc quid est. PH. Mihin? Phórmio:
Véstrae familiae hércle amicus ét tuo summus Phaédriae.
NA. Phórmio, at ego ecástor posthac tíbi quod potero quód uoles
Fáciamque et dicám. PH. Benigne dícis. NA. Pol meritúmst tuom.
PH. Vín primum hodie fácere quod ego gaúdeam, Nausístrata,
Ét quod tuo uiro óculi doleant? NA. Cúpio. PH. Me ad cenám uoca.
NA. Pól uero uoco. PH. Eámus intro hinc. NA. Fiat: set ubi est Phaédria
Iúdex noster? PH. Iam híc faxo aderit. ω. Vós ualete et plaúdite.

57 *Phormioni h. u. Demiphonem, sequenti Chremetem substituit Bentleius* es *om.* **P** 58 Satis **BCP** Y. IMMO (*om.* satis?) **A** PH. immo **BCDP** *Ante* immo *inserendum commendat Kraussius* Mihin? *uel* Satis? 59 TUTUUMNOMEN **A** *cum rell.* tu tibi nomen *Bentleius ex Regio* QUIDEST **A** quod est **BCDP** mihi phormion **P**, *ut uidetur* 61 ego ego **P** POSTKACQUODPOTEROQUODUOLES **A** (tibi *et* et *om.*) et que (d superscr.) **D**, *corr.* D^2 et quae uoles **BCP** 62 benignidicis (e superscr.) **C**, *corr.* C^2 TUUM **A** 65 *Demiphoni haec* Eamus intro hinc *tribuunt* **BCP** (*notam personae om.* **D**), *sequentia Chremeti* **BCDP** 66 ω. UOSUALETEETPLAUDIT (*sic*) **A** ω uos ualete et plaudite **BCP**, *tum* calliopius recensui **P** ω uos ualete & pladite (u superscr.) **D**

TERENTI
PKORMIO FINITUS **A**

TERENTII AFRI EXPLICIT
COMOEDIA PHORMIO FELICITER **B**
CALLIOPIO BONO SCHOLASTICO

TERENTI AFRI EXPLICIT
COMOEDIA PHORMIO
FELICITER CALLIOPIO **C**
BONO SCHOLASTICO
HRODGARIUS SCRIPSIT

P. TERENTII AFRI
PHORMIO EXPLIC̄ INCIPIT EIUSDEM HEAU **D**
TONTIMORVMENOS

TERENTI AFRI EXPLICIT
COMEDIA PHORMIO
FELICITER CALLIOPIO **P**
||||IO SCHOLAS|||||||||
..no scolastico feliciter calliopio
In nomine sc̄e unitatis et indiuidue trinitatis.

59. tu tuum nomen dic: Donat. in lemm. 63. Arusian. p. 232 „Vin—Nausistrata. 64. Arusian. p. 222 „tuo—doleant." 65. Donatus: Sed ubi est Iudex (enim *add. Ed. pr.*)... Per εἰρωνείαν ridicule dicitur ab ea quae irata erat.... Vides igitur hic omnino sublatam (hic consultam *Ed. pr.*) uxoris iracundiam.

HECYRA

INCIPIT		TERENTI	KECYRA		
ACTA	LUDIS	MEGALENSIB.	SEXTO	IULIO	CAESAR
CN	CORNELIO	DOLABELLA	AEDILIB	CURULIB	
MODOS	FLACCUS	FLACCUS	CLAUDI	TIBIS	PARIB
TOTA	GRAECA	MENANDRU	FACTA	EST	.V.
ACTA	PRIMO	SINE	PROLOGO	DATA	SECUNDO
CN	OCTAUIO	TITO	MANIO	COS	
RELATA	EST	LUCIO ·	AEMILIO	PAULO	
LUDIS	FUNERALIB.	NON	EST	PLACITA	
TERTIO	RELATA	EST	.Q.	FULUIO	
LUC	MARCIO	AEDILIB.	CURULIB	EGIT	
LUC	AMBIBIUS	LUC	SERGIUS	TURPIO.	PLACUIT

Sic A: *u.* 7 *utrum* MANIO *sit an* MANLO *discerni non poterat*

INCIPIT HECYRA

ROMANIS

ACTA LUDIS. MEGALENSIBUS. SEX. IUL. CAES. CN. CORNELIO

U TOTA

AEDILIBUS. CORULIBUS. NON EST PERACTA; MODOS FECIT

FLACCUS. CLAUDI. TIBIIS. PARILIBUS

N

CN. OCTAUIO. T. MANLIO. COS. RELATA EST. ITERUM

EST

L. AEMELIO. LUDIS. FUNEBRIBUS. RELATAS TERTIO

Q. FULUIO. L. MARTIO. AEDIL. CURUL.

Sic C: *u.* 2 MEGALENSIBUS (ROMANIS) *et u.* 3 PERACTA (TOTA) *fortasse a* C[1], *reliqua a* C[2] *correcta sunt. Ceteri codices in his discrepant:* 1, HECYRA FELICITER P HECHIRA FELICITER F ECHIRA E 2, LUDIS ROMANIS BEF LUDIS MEGALENSIBUS DP SEXTO IULIO CÊS. E GNEO. GN. CORNELIO F G̅. CORNELIO E 3, AEDILIB: F EDILIB: E CURULIB: EF N̅ EST E PERACTA TOTA BEF TOTA *om.* DP 4, GLAUD. D CLADITIBIIS (U) E PARILIB: F PARILIBUS TOTAM DP 5, G̅. OCTAUIO E CNEO P, EO *a corr.* TICIO P, ICIO *a corr.* COS. BD COS[t] P CONSULIB: F C̅SULIB; E RELATA —*u.* 6 FUNEBRIBUS *om.* E: F *habet in margine* RELATA EST ITERUM LUDIS FUNEBRIB; — ITERU̅ B ITERU D 6, L. AEMELIO *om.* B L. EMILIO PAULO D LUCIO AEMILIO PAULO P, UCIO *a corr.* FUNERIBUS B RELATAS P RELATA EST BD RELATA E̅ TERCIO F RELATA . . CIO . . . FULUIO E 7, L. MARCIO P L. MARCO F .L. MAR†CO D LUCIO MARCO (?) E AEDILIBUS CURULIBUS P, IBUS *bis a corr.* EDIL̅. CURULI̅B. F EDILIB; CURULIB; E *In* D *didascalia sequitur prologum*

PERSONAE.

PHILOTIS MERETRIX
SYRVS ANVS
PARMENO SERVOS
LACHES SENEX
SOSTRATA MVLIER
PHIDIPPVS SENEX
PAMPHILVS ADVLESCENS
MYRRHINA MVLIER
SOSIA SERVOS
BACCHIS MERETRIX.

Personarum indicem non habent libri. Undecim pictae sunt in tabulis antefixis in **CP**: *undecimae quae est prologi in* **C** *subscriptum est* SILOTIS MERETRIX. *In* **F** *nulla est aedicula.*

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Vxórem ducit Pámphilus Philúmenam,
Cui quóndam ignorans uírgini uitium óptulit,
Cuiúsque per uim quém detraxit ánulum
Dederát amicae Bácchidi meretrículae.
Deín profectus Ímbrum est: nuptam haut áttigit.
Hanc máter utero gráuidam, ne id sciát socrus,
Vt aégram ad sese tránsfert. reuenit Pámphilus:

ARGUMENTUM IN HECYRA **D** ARGUMENTUM **BCEFP** 1 duxit **BDEF** pamphil||us **D** Pamphilumenam **C** phylumenam **F** 2 condam (qu *supra*) **F** optulit **D** *cum* **A** 3 Eiusque **BCDEFP** 4 bachidi **EF** 5 DEN **A** Deinde **E** INIMBRUM **A** *cum rell.* (Imbum (r *supra*) **C**) haut **C** *cum* **A** 6 GRAUIDAMCUMCOMPERIT **A** (ne id sciat socrus *om.*) (GRAUIDAMCOMPERIT *legerunt A. Michaelis et W. Studemund*) 7 Ut uidit ut aegram **C** ad se **BCDEFP** reuertit (n *supra*) **D**, *corr.* **D**[2] reuertitur **EF**

Deprehéndit partum: célat: uxorém tamen
Recípere non uolt. páter incusat Bácchidis
Amórem. dúm se púrgat Bacchis, ánulum
Matér uitiatae fórte adgnoscit Mýrrhina.
Vxórem recipit Pámphilus cum fílio.

9 REICERENONUOLT A Recipere noluit **BCDEFP** BACCKIDEM A bachidis **EF** 10 bachis **EF** 11 adgnoscit **CD** agnoscit **BEFP** mirrhina **E** myrrina **F** 12 recepit **BCDEFP**

PROLOGVS.

Hecyrá est huic nomen fábulae: haec cúm datast
Nouá, nouom interuénit uitium et cálamitas,
Vt néque spectari néque cognosci pótuerit:
Ita pópulus studio stúpidus in funámbulo
Animum óccuparat. núnc haec planest pró noua:
Et ís qui scripsit hánc ob eam rem nóluit
Iterúm referre, ut íterum possit uéndere.
* * * * * * * *
Aliás cognostis éius: quaeso hanc nóscite.

PROLOGUS **CDEF** *In* **P** *in superioribus marginibus folii* 125ᵇ, *quod praeter Argumentum et prologi imaginem tres priores prologi uersus continet, et folii* 126ᵃ PROLOGUS *scriptum est. In* **B** *personae nomen, ut fere, omissum est. In* A *deest fol. LXXVII in quo prior prologus et alter usque ad u.* 30 *scripti erant.* 1 Hecyra est **BCDP** Haecira est **E** Hechira est **E** Hecyrae huice nomen fabulaest *Ritschelius* 2 Noua nouum **BCDEFP** Noua, ei nouum *Bentleius* 5 planest **D**, *corr.* **D**² 6 is *ex* his **E** uoluit **F** 7 posset *T. Faber et Bentleius* *Lacunae post h. u. significatae nullum est uestigium in libris: hic inserendos esse Heautont. prol.* 7. 8. 9. *suspicatus est C. Dziatzko* 8 cognoſtis, t *in ras.*, **D** quaeso ⁿᶜ hanc **F** quaeso nunc hanc **BCDP** cognoscite **D** cognoscite **F**

Eugraphius: Prologus inducitur duplex. Prol. I. 1. Donatus: Hecyra est huic nomen fabulae) Nominatiuo casu figurauit, cum in usu sit ut datiuo dicamus. — Arusian. p. 241 Nomen illi Virgilius est. T. H. „Hecyra est huic nomen fabulae." — Seru. in Aen. I 267 Dicimus autem et ‚nomen mihi est Cicero,' ut „Hecyra est huic nomen fabulae." 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 423 „Hecyra est—calamitas (Noua nouum). 2. Donatus: σύλληψις prima. deest enim ‚huic.' et est figura παρονομασία ‚noua nouum.' — noua nouum: Eugraph. in lemm. 5. Donat. in Ad. III 2, 48 „nunc plane est pro noua" (*om. Ed. pr.*). 7. possim: Eugraph. in lemm. — posset: Donat. in lemm. 8. quaeso hanc noscite (agnoscite *Ed. pr.*): Donat. in lemm. — quaeso hanc cognoscite: Eugraph. in lemm.

L. AMBIVIVS PROLOGVS.

Orátor ad uos uénio ornatu prólogi:
Sinite éxorator sim, eódem ut iure utí senem
Liceát, quo iure sum úsus adulescéntior,
Nouás qui exactas féci ut inueteráscerent,
Ne cúm poëta scríptura euanésceret.
In eís, quas primum Caécili didicí nouas,
Partím sum earum exáctus, partim uíx steti.
Quia scíbam dubiam fórtunam esse scaénicam,
Spe incérta certum míhi laborem sústuli.
Easdem ágere coepi, ut áb eodem alias díscerem
Nouás, studiose, né illum ab studio abdúcerem.
Perféci ut spectaréntur: ubi sunt cógnitae,
Placitaé sunt. ita poëtam restitui ín locum
Prope iám remotum iniúria aduersárium

L. AMBIBIUS PROLOGUS **D** prologus *in marg.* **P** noscite. (s. incipit) plogus. orator **C**, s. incipit *add. schol.* Orator *ab initio noui uersus* **B** Orator *maiore initiali* **F** uerba sunt calliopii **E** *in marg.* 2 eodum **D** 3 adolescencior **E** 5 uanesceret **F** 6 eis *ex* iis **P** iis **BC** ||iis **D** his **EF** (t quā) quas **D**, *corr.* **D**[2] quā **F** quas, s *ex corr.* **P** primūs **C** Caecili **BCDE** Cecili **F** Caecilii, lii *ex corr.*, **P** 8 sciebam **BCDFP** sc(i)ebam **E** ēe *in ras.*, **D** scenicam **DF** 10 ut *in ras.* **D** 11 a(b)studio **D** 12 spectarentur, c *a corr. in ras.*, **D** ubi (s̄) cognitae **D**

Prol. II. Donatus: ..totiens expulsa fabula quo modo honeste reuocar potuit in proscaenium, nisi... actor peritissimus ipse Ambiuius (habilius *Ed. pr.*) probaret et poëtam et comoediam...?... hic autem L. Ambiuius histrio fuit actor comoediarum. — Eugraphius: Hic prologus dicitur ab Ambiuio Turpione. 1. 2. Donat. in Andr. prol. 24 „Orator—exorator sim." — Lact. Placid. in Stat. Theb. I 666 „Orator ad uos uenio. Sinite exorator ‚siem.' " — Fest. p. 182 oratores .. alias pro deprecatoribus, ut T. „orator uenio, facile exorator sim." 2. Sinite exorator siem uel sim: Eugraph. in lemm. 3. Isidor. Orig. XI 3, 25 „quo iure ‚sumus' adulescentior." 6. In his: Donat. in lemm. 8. sciebam: Donat. in lemm. 11. ab studio: Donat. *bis* in lemm. 12. 13. Seru. in Aen. X 106 „ubi—Placitae sunt." 13. (Donati *Ed. pr.*: ubi sunt placitae] Nota participium sine uerbo.). — Arusian. p. 259 „ita—locum." 14. Donatus: remotum) Geminauit M (M *om. Ed. pr.*) secundum antiquos. — Non. p. 495 „Prope—‚ab' iniuria aduersarium."

Ab stúdio atque ab labóre atque arte música.
Quod sí scripturam spréuissem in praeséntia
Et in déterrendo uóluissem operam súmere,
Vt in ótio esset pótius quam in negótio:
Detérruissem fácile, ne alias scríberet.
Nunc quíd petam, mea caúsa aequo animo atténdite.
Hecyram ád uos refero, quám mihi per siléntium
Numquam ágere licitumst: íta eam oppressit cálamitas.
Eam cálamitatem uéstra intellegéntia
Sedábit, si erit adiútrix nostrae indústriae.
Cum prímum eam agere coépi, pugilum glória,
Funámbuli eodem accéssit expectátio:
Comitúm conuentus, strépitus, clamor múlierum
Fecére ut ante témpus exirém foras.
Vetere ín noua coepi úti consuetúdine,
In éxperiundo ut éssem: refero dénuo.
Primo áctu placeo: cum ínterea rumór uenit
Datum íri gladiatóres: populus cónuolat,
Tumúltuantur clámant pugnant dé loco:
Ego intérea meum non pótui tutarí locum.

15 ab studio ^atq.^ ac^b^ labore atque ^ab^ arte **D**, *corr.* **D**^{2} atque ab arte **BCEFP** 16 scriptorem *Bentleius* 17 in^d^de terrendo **D** id deterrendo **E** id^n^ deterrendo **F** fūmere **F** 20 adtendite **CF** 21 Hechiram **E** Haec^c^yram **F** qui^ā^ **F** 22 calamitas infortuniū **D** 23 u^e^ostra **D**, *corr.* **D**^{2} intelligentia **B** 24 Sedabit **D** Seda||bit **F** 25 pugi|lū **D** pugil^l^um **C** pugillū **F** 26 Funambuli *bis* **E** Fu|nambuli **D** expextatio, xta *in ras.*, **D** accedens *Bentleius* *In suspicionem uocauit uersum Grautoffius* 29 coepi *ex* coepit **F** 30 *Ab hoc uersu codicis Bembini fol. LXXVIII incipit* experiendo ut ēem, m *in ras.*, **F** 32 Datū, ū *in ras. a corr.*, **D** 33 clamat pugna^n^t **D** pugna^n^t clamant **F**

15. A studio atque labore : Donati *Ed. pr.* in lemm. — Idem : atque arte musica] ‚Ab' in tertio commode subaudiendum est. (habetur intentio comōtę audiendum est *Ed. pr.*). 25. pugillum : Donat. et Eugraph. in lemm. 26. Porphyr. in Horat. Serm. I 10, 28 Pedius Publicola et Messalla adeo curasse dicuntur ne graeca latinis uerbis immiscerent, ut Messalla primus ‚funambulus' dixerit, ne σχοινοβάτην diceret. Post hunc T. dixit „Funambuli—expectatio." 31. Schol. Bembin. in Eun. prol. 22 „Primo actu placeo."

Nunc túrba non est: ótium et siléntium est:
Agéndi tempus míhi datum est: uobís datur
Potéstas condecorándi ludos scaénicos.
Nolíte sinere pér uos artem músicam
Recídere ad paucos: fácite ut uestra auctóritas
Meae auctóritati faútrix adiutríxque sit.
Si númquam auare státui pretium artí meae
Et eum ésse quaestum in ánimum induxi máxumum,
Quam máxime seruíre uestris cómmodis:
Sinite ímpetrare mé, qui in tutellám meam
Studiúm suom et se in uéstram commisít fidem,
Ne eum círcumuentum iníque iniqui inrídeant.
Mea caúsa causam accípite et date síléntium,
Vt libeat scribere áliis mihique ut díscere
Nouás expediat pósthac pretio emptás meo.

35 turba nulla est **BCD**^{2}**EFP** (turba non est **D**^{1} *cum* **A**) 36 da-t^{e}umst **D**, *corr.* **D**^{2} 37 scenicos **F** 38 a^{r}utem **D**, *corr.* **D**^{2} musicam *in ras.*, **D** musicam **E**^{1}, metricam *schol.* 39 RECCIDERE **A** Recedere *ex* Recidere **P** ||||||ad **E** a^{u}ctoritas **D** 40 autoritati **P** faustrix **C** 41 pretium statui **BCDEFP** (precium **BE** praetium **P**) 42 Et *om.* **A** eum *om.* **E** esse *in ras.* **D** QUESTUM **AE** ind^{u}ixi **F** INDUXIMEUM **A** maximum **BCDEFP** 43 maxume **BCDEFP** 44 q^{i}|| **D** tutelam **BCDEFP** 45 SUUM **A** in se **F** uostram **D**^{1}**F**, uestram **D**^{2} *cum rell.* 46 irrideant **BE** 47 causam hanc **BCEFP** a^{o}ccipite **DF**, *corr.* **D**^{2}**F**^{1} occipite **E** a$^{\&}$c date **D**, *corr.* **D**^{2} ac date **F** 48 ali^{i}as **D**, *corr.* **D**^{2} aliis *om.* **F**, *add. schol.* 49 EMPTAESTMEO **A**

35 turba non est : Donat. *ter* in lemm. — turba nulla est : Eugraph. in lemm. 47. causam hanc accipite : Donat. et Eugraph. in lemm. — et date : Donat. in lemm. — ac date : Eugraph. in lemm. 48. alias : Donat. in lemm.

B PHILOTIS MERETRIX *Γ* SYRA ANUS

PH. Per pól quam paucos réperias meretrícibus I 1
Fidélis eueníre amatorés, Syra.
Vel hic Pámphilus iurábat quotiens Bácchidi,
Quam sáncte, ut quiuis fácile posset crédere,
Numquam ílla uiua dúcturum uxorém domum!
Em dúxit. SY. Ergo própterea te sédulo
Et móneo et hortor, né cuiusquam mísereas,

I 1 PKOLOTIS A *A* PHILOTIS MERETRIX *B* SYRA ANVS LENA D PHILOTIS SYRA *corr. rec.* P MERETRIX LENA P^2 PKILOTIS MERETRIX. SYRA ANVS LENA C PHILOTIS MERETRIX SIRA E *In* F *per totam fabulam nomina a m. recenti addita sunt: quae non enotabuntur* 1 repperias FP meretrib' E *In* P *u.* 1 *et* 2 *unum efficiunt* 2 $\overset{e}{\text{Fidelis}}$ CDP, *corr.* $C^2D^2P^1$ sira E 3 *Versus in marg. additus in* F hic *om.* D^1, *add.* D^2 bachidi E 4 SANCTAE A $\overset{i}{\text{utquiſ}}$ D, *corr.* D^2 uti E $\overset{e}{\text{possit}}$ F, *corr.* F^2 possit BCP 5 UIUASEDUCTURUM A uxorem ducturum BCEP 6 $\overset{m}{\text{EXDUXIT}}$ A, *corr. rec.* $\overset{h}{\text{Em}}$ F, *corr.* F^2 Hem BEP sedulo *om.* A 7 ortor C cui' usquā E te misereat DEF misereat BC $\overset{te}{\text{misereat}}$ P, te *add.* P^2 $\overset{te}{\text{MISEREAS}}$ A, *corr. rec.*

I 1. 1. 2. Martian. Cap. V § 517 K. „Per pol quam paucos repperias (reperies *Monac.*)—Syra.“ 1. Donat. in Andr. III 2, 6. Seru. in Aen. I 644. Eugraph. in lemm. „Per pol quam paucos.“ — Donatus: Quidam non „paucos,“ sed „paucis“ legunt. sic enim Apollodorus: ὀλίγαις ἐραστὴς γέγον' ἑταίραισιν, Σύρα, βέβαιος (*sic em. Bentleius. graeca om. Ed. pr.*). 3. 4. Donat. in Eun. III 1, 7 „Vel—sancte.“ 5. uxorem ducturum *et* ducturum uxorem: Donat. in lemm. — Idem. in I 2, 24 „Numquam—uxorem ducturum.“ 6. Donatus: En duxit) „En“ aduerbium demonstrantis est. 7. Donatus: ne cuiusquam misereat) (misereatur *Ed. pr.*) Deest ‚te.' — ne

Quin spólies mutiles láceres, quemque nácta sis.
PH. Vtín eximium néminem habeam? SY. Néminem:
Nam némo illorum quísquam, scito, at té uenit,
Quin íta paret sese, ábs te ut blanditiís suis
Quam mínimo pretio suám uoluptatem éxpleat.
Hiscíne tu amabo nón contra insidiábere?
PH. Tamén pol eandem iniúrium est esse ómnibus.
SY. Iniúrium autem est úlcisci aduersários?
Aut quá uia te cáptent eadem ipsós capi?
Eheú me miseram, cúr non aut istaéc mihi
Aetás et forma est aút tibi haec senténtia?

A PARMENO SERUOS *B* PHILOTIS MERETRIX *Γ* SYRA ANUS

I 2 PA. Senéx si quaeret mé, modo isse dícito
Ad pórtum percontátum aduentum Pámphili.

8 QUEMQ. A queq̄: F quemquem BCEP quēquā D, *corr.* D^2 nancta C na^n^cta D, *corr.* D^2 nancta P 9 Ut ineximium D 10 quisquam illorum BCDEFP 11 ^pre^ paret E, *corr. rec.* SE A 12 pretio *ex* praetio C uoluntatem D 13 AMABOCONTRA (non *om.*) A 14 EANDEMPOL A ^in^ ut iuriū D, *corr.* D^2 15 est autem F 16 capient ^illi^ D, illi *add.* D^2 captent illi BCEFP e^a^odem C, *corr.* C^2 17 heu F ^i^ ſtec F, *corr.* F^2

I 2 *A* PARMENO SERVVS *E* PHILOTIS MERETRIX *B* SYRA LENA ANVS D PARMENO *corr. rec.* P PHILOTIS SYRA P^2 PARMENO SERVVS PHILOTIS MERETRIX SYRA ANVS C PARMENO SERVVS PHILOTIS MERETRIX SYRA E 1 IS^SE^DICITO A, *corr.* A^1

cuiusquam te misereat. Eugraph. in lemm. 8. Cledon. p. 1908 ‚Quisquis' ita declinandum est ... quemquem ... apud T. „quemquem nacta sis quin spolies mutiles (n.) laceres." — Pompeii Comm. p. 207 „‚Quia' spolies mutiles ‚lateres' quemquem nancta sis." 10. nemo quisquam: Donat. in lemm. — Idem in Phorm. I 2, 30 „Nam nemo quisquam illorum." 10—12. Donat. in Eun. II 2, 9 „Nam—expleat." (10. illorum quisquam aduenit. — 11. ut abste. *om.* suis). 14. pol eandem: Donat. in lemm. 15. Iniurium est autem: Eugraph. in lemm. — 15. 16. Donat. in Verg. Aen. XI 109 „ulcisci—capi" (captent illi). 16. qua te uia captent illi: Donat. in lemm.
I 2. 1. quaerat: Donat. *quinquiens* in lemm. — quaeret: Eugraph. in lemm. 2. Donatus: Et „percunctatum" et „percontatum" scribitur.

Audín quid dicam, Scírte? si quaerét me, uti
Tum dicas: si non quaéret, nullus díxeris,
Aliás ut uti póssim causa hac íntegra.
Sed uídeon ego Philótium? unde haec áduenit?
Philótis, salue múltum. PH. O salue, Pármeno.
SY. Salué mecastor, Pármeno. PA. Et tu edepól, Syra.
Dic mihi, úbi, Philotis, te óblectasti tám diu?
PH. Minime équidem me oblectáui, quae cum mílite
Corínthum hinc sum profécta inhumaníssimo:
Biénnium ibi perpétuom misera illúm tuli.
PA. Edepól te desidérium Athenarum árbitror,
Philótium, cepísse saepe et té tuom
Consílium contempsísse. PH. Non dicí potest,
Quam cúpida eram huc redeúndi, abeundi a mílite
Vosque híc uidendi, antíqua ut consuetúdine

3 AUDIM A s||ir||e CP scyrte DE ſyrte F syre B me uti | uti D me ut id E 3. 4 me ut itum B uti *ab initio uersus quarti habent* FP 5 ALIASUTI (*om.* ut) A Alius [ut] uti DP, *corr.* D²P¹ 6 uideo nego D Philotum [i] P Philocium [t] F, *corr.* F² 8 mi castor E sira E 9 PHILOTISUBI A *cum rell.* ubi Philotis *Donatus* 11 Corintum [h] F chorinthum B carint'am [u] D, *corr.* D² ab athenif hinc F profecta, ec *in ras.*, F 12 PERPETUUM A 13 SYR. [PAR.] C, *corr. schol.* athenararum D 14 Philotum [i] P cepisse D coepisse P et [te] tuum C TUUM A 15 CONTEMSISSE [P] A, *corr.* A¹ contemsisse [p] D PH. hoc [non] dici E, *corr. rec.* 16 Qui [ā] F REDEUNDIAMILITE [abeundi] A, abeundi *add. corr. rec.* abeundi *add.* D¹ *in marg.* et abeundi F 17 uidendi *ex* uiuendi P antiqua [ut] F

3. Donatus: Syre (*sic ter Ed. pr.*): Conuenit nomen seruo puero παρὰ τὸ σκιρτᾶν (*graeca om. Ed. pr.*), quod est gestire et ludere. 4. Seru. in Georg. I 125 „Si non ‚quaerit,' nullus dixeris." — Charis. p. 207. Donat. in Andr. II 2, 33. in Eun. II 1, 10. Iul. Rufinian.? de schem. lex. p. 58 H. „nullus dixeris." 4. 5. Eugraph. in Eun. II 1, 10 „nullus — integra." 7. Donatus: Syra) „Sura" (Supra *Ed. pr.*) ueteres legerunt, U pro Y ponentes (pponentes ut missus Syrius *Ed. pr.*). 9. ubi Philotis: Donat. in lemm. 10. Donatus: Minime me equidem] „Me" acutius proferendum est. 16. abeundi a milite: Donat. in lemm.

Agitárem inter uos líbere conuíuium:
Nam illi haúd licebat nísi praefinító loqui
Quae illí placerent. PA. Haúd opinor cómmode
Finém statuisse orátioni mílitem.
PH. Sed quíd hoc negoti est, módo quod narrauít mihi
Hic íntus Bacchis? quód ego numquam crédidi
Fore, ut ílle hac uiua pósset animum indúcere
Vxórem habere. PA. Habére autem? PH. Eho tu, an nón habet?
PA. Habét: sed firmae hae uéreor ut sint núptiae.
PH. Ita dí deaeque fáxint, si in rem est Bácchidis.
Sed quí istuc credam ita ésse, dic mihi, Pármeno.
PA. Non ést opus proláto: hoc percontárier
Desíste. PH. Nempe ea caúsa, ut ne id fiát palam?
Ita mé di amabunt, haúd propterea té rogo,
Vt hoc próferam, set ut tácita mecum gaúdeam.
PA. Numquám tam dices cómmode, ut tergúm meum
Tuam ín fidem commíttam. PH. Ah noli, Pármeno:
Quasi tú non multo mális narrare hóc mihi
Quam ego quaé percontor scíre. PA. Vera haec praédicat,

18 [l]bibere D 19 ILLIC A *cum rell.* haut D 22 negoti P (*cum* A) modo quae **BCDEFP** 23 ba[c]chis F bachis E 24 posset uiua F uiua ut posset C 25 autem *om.* B tu;am non P, *separauit* P[2] a[n] non F, *in quo us. exit in* PA. habet 26 hę *ex* hęc E 27 bacchidis E bachidis F 28 ẽe ita E 29 opus *om.* E[1], *add. corr. rec.* 30 causa *om.* F[1], *add.* F[2] ut *ex* aut C 31 DIAMENT A di bene ament **BCDEFP** (dii DF) haut C [haud] pp̄tea D ꝑterea E 32 UTI A se[d]t F 33 Numqui[ā]d F 35 non tu DF hoc *in ras.* D 36 ꝑcont[e]or D perconter **BCEFP**

19. Donatus : illic) Legitur et „illi," ut sit circumflexus accentus et significet ‚illic.' — illic : Eugraph. in lemm. 20. placebant : Eugraph. in lemm. 22. Donatus : quae narrauit) „Quae" legendum est, ut sit qualia et quanta. 24. hac ille : Eugraph. in lemm. 26. hae : Donat. et Eugraph. in lemm. 29. 30. Donatus : Non est opus prolato hoc percunctarier Desiste) Incerta distinctio, utrum ‚prolato hoc' an ‚hoc percunctarier.' 31. Donatus : Ita me di bene (me *Ed. pr.*) amabunt) Pro ‚ament.' 32. Eugraph. in Eun. III 5, 5 „sed—gaudeam." — Seru. in Aen. I 502 „ut ‚mecum tacita' gaudeam." 35. tu non : Donat. in lemm.

Et illút mihi uitiumst máximum. si míhi fidem
Das té tacituram, dícam. PH. Ad ingeniúm redis.
Fidém do: loquere. PA. Auscúlta. PH. Istic sum. PA. Hanc Bácchidem
Amábat, ut cum máxime, tum Pámphilus,
Cum páter uxorem ut dúcat orare óccipit
Et haéc communia ómnium quae súnt patrum,
Sesé senem esse dícere, illum autem únicum:
Praesídium uelle sé senectutí suae.
Ille prímo se negáre: sed postquam ácrius
Pater ínstat, fecit ánimi ut incertús foret,
Pudórin anne amóri obsequeretúr magis.
Tundéndo atque odio dénique effecit senex:
Despóndit ei gnatam huíus uicini próximi.
Vsque íllud uisum est Pámphilo ne utiquám graue,
Donéc iam in ipsis núptiis, postquám uidet
Parátas nec moram úllam quin ducát dari,
Ibi démum ita aegre túlit, ut ipsam Bácchidem,
Si adésset, credo ibi éius commiserésceret.
Vbicúmque datum erat spátium solitúdinis,
Vt cónloqui mecum úna posset: 'Pármeno,
Perií, quid ego egi? in quód me coiecí malum!

39 maxumū ^e^st D Das *in finem huius uersus assumsit* P 38 das *om.* D^1, *add.* D^2 39 hanc ||| || bacchidem P *In* F *us. exit in* sum 40 AMABATCUM (*om.* ut) A 42 omnium communia DF 43 Se senem BCDEFP illum esse unicum D illum autem esse unicum BCEFP 44 PRAESIDIAM A p̄sidia D ^se^ senectuti F senectutis D 45 Ille *in ras.* F SEPRIMO A 46 Pa^r^ter C fe^a^cit D, *corr.* D^2 fa^e^cit F 47 PUDOREINANEAMORI A Pudori || E Pudori B 50 pamphylo neutiq: F grau^e^i C, *corr.* C^2 graue *ex* grauem F 51 Donec ^at iā^ tum in E, *corr. rec.* 52 nec *om.* D^1, *add.* D^2 ullu^a^m D, *corr.* D^2 53 ęgre ita E 54 commiseresceret P 56 CUMLOQUI A colloqui BEF 57 egi ||||| in, gi *et* in *in ras.*, P conieci BCDEFP

38. redit: Donati *Ed. pr.* in lemm. 40. Donatus: „cummaxime" una pars orationis est. 43. Se senem: Donat. in lemm. 44. Praesidium: Donat. et Eugraph. 45. primo se: Donat. et Eugraph. 46. Arusian. p. 242. Donat. in Phorm. I 4, 10 „fecit—foret." 47. Pudori anne: Donat. *bis* in lemm. 48. Seru. in Aen. IV 448 „Tundendo—senex" (*om.* denique).

Non pótero ferre hoc, Pármeno: perií miser.'
PH. At té di deaeque *fáx*int cum isto odió, Laches.
PA. Vt ad paúca redeam, uxórem deducít domum.
Nocte ílla prima uírginem non áttigit:
Quae cónsecutast nóx eam, nihiló magis.
PH. Quid aïs? cum uirgine úna adulescens cúbuerit
Plus pótus, sese illa ábstinere ut pótuerit?
Non uéri simile dícis nec uerum árbitror.
PA. Credo íta uideri tíbi: nam nemo at té uenit
Nisi cúpiens tui: ille inuítus illam dúxerat.
PH. Quid deínde fit? PA. Diébus sane paúculis
Post Pámphilus me sólum seducít foras
Narrátque, ut uirgo ab se íntegra etiam túm siet,
Seque ánte quam eam uxórem duxissét domum
Sperásse eas toleráre posse núptias.
'Sed quám decrerim mé non posse diútius
Habére, eam ludíbrio haberi, Pármeno,
Quin íntegram itidem réddam, ut accepi á suis,
Neque honéstum mihi neque útile ipsi uírgini est.'

58 hoc ferre F hoc ferre P KOCDIUTIUSPARMENO A peri P 59 Ad CF faxint *Bentleius* PERDUINT A *cum rell., nisi quod* pdent F[1] CUMODIOISTO A cum isto odio BCEP cum isto hodie F cum istoc odio D 60 At ad F ducit BC 62 nihil BCP 63 ais *ex* uis E agiſ F 64 potuſ|| ſe, *prior* ſ *ex* i, *ut uidetur,* D · potı|sse CP potisse B potis se E, *corr. rec.* potıs se F, *corr.* F[2] 65 uerisimile| C nec D, *corr.* D[2] neque BCEP 69 Postquam F DEDUCIT AE 71 quam in eam E 72 tollerare F 73 SEDPOSTQUAM A, POST *induxit corr. rec.* decreuerim BCDEFP 74 heberi D, *corr.* D[2] 75 reddam *om.* F ab suis D

59. Acr. in Hor. Serm. I 7, 6 „cum istoc' odio Laches." — cum odio: Donat. in lemm. 61. 62. Donat. in III 1, 23 „Nocte illa p. u. n. a. q. c. e. n. e. n. magis ... Quid i. i. n. a. b. c." 62. nihilo: Donat. in lemm. 63. 64. Priscian. I p. 484 „Quid—potus." 63—65. Donat. in Ad. III 4, 24 „cum uirgine—neque uerum." (63. ut cubuerit. 64. se abstinere ut potuerit *Ed. pr.*). 64. Arusian. p. 216 Abstinet se illa re. T. H. „Plus ‚potuisse' illa abstinere ut potuerit." 65. nec uerum: Eugraph. in lemm. 66. Diomed. p. 389 „Credo—tibi." (68. fiet *et* paucis: Donat. in lemm.). 69. educit: Donati *Ed. pr.* in lemm. 73. decreuerim: Donat. et Eugraph. in lemm. 75. a suis: Donatus.

PH. Pium ác pudicum ingénium narras Pámphili.
PA. 'Hoc égo proferre incómmodum mihi esse árbitror:
Reddí patri autem, cui tu nihil dicás uiti,
Supérbum est: sed illam spéro, ubi hoc cognóuerit
Non pósse se mecum ésse, abituram dénique'.
PH. Quid? intérea ibatne ad Bácchidem? PA. Cottídie:
Set út fit, postquam hunc álienum ab sesé uidet,
Malígna multo et mágis procax facta ílico est.
PH. Non édepol mirum. PA. Atque éa res multo máxime
Diiúnxit illum ab ílla, posquam et ípse se
Et íllam et hanc quae dómi erat cognouít satis,
Ad exémplum ambarum móres earum exístimans.
Haec, íta uti liberáli esse ingenió decet,
Pudéns modesta, incómmoda atque iniúrias
Viri ómnis ferre et tégere contumélias.
Hic ánimus partim uxóris misericórdia
Deuínctus, partim uíctus huius iniúiis

77 *E nota erasa in* **D** et pudicum (**B**?) **CDEFP** 78 proferre *ex* proferoe **P** 79 tu *om.* **P** UITII **A** 80 Superuum (b *superscr.*) **F** 81 POSSE MECUM (*om.* se) **A** abituram **D**, *aspirationem add.* **D**[2] 82 Bachidem **P** cotidie **BCEFP** 83 ab se **BCEFP** 85 ATQUI **A** atque *rell.* 86 Diiunxit (s *superscr.*) **C**, *corr.* **C**[2] Disiunxit **B** Difiunc (x *superscr.*) ſit **F** ILLANAMPOSQUAM **A** postquam **BCDEFP** ipse sese **BCEF** 87 QUAEDEMODIERAT **A** 88 *Spurium iudicauit h. u. Guyetus* 89 ita *omissum add.* **D**[1] uti *om.* **F**', *add.* **F**[2] UT (i *superscr.*) **A**, i *add. corr. rec.* ee (ingenio *superscr.*) ingenio **F**, *corr.* **F**[2] ingenio esse **BCEP** 90 Pudens & modesta **D** Pudens et modesta **F** 91 fere (r *superscr.*) **D** 93 huiufce **F** iniuriis (a *superscr.*) **D**, *corr.* **D**[2] iniuria **BCEFP**

77. Donat. in III 3, 18: „Pium et—Pamphili." 78. Donatus: Hoc ego proferre [Hoc ergo profert *Ed. pr.*]: Verba Pamphili sunt, non, ut quidam putant, ad personam Parmenonis referentes. — Eugraphius: Ex amore (*l.* more) Parmenonis interposuit narrationem (*l.* narrationi) hoc esse quod fieri non debeat diu fuisse cum marito uirginem et Pamphilo non contactam. 82. Donat. in III 1, 23 *et* IV 1, 24 „Quid—quotidie." 83. ab sese: Eugraph. in lemm. — ab se: Donat. in lemm. 84. Maligna multo: Donat. in lemm. — Non. p. 23 „Maligna multo—ilico est." 85. Donatus: Atqui ea res) „Atqui" ‚immo.' Legitur et „atque." (Atq; ea res. immo legitur et acq; *Ed. pr.*). — atqui: Eugraph. in lemm. 86. Disiunxit: Eugraph. in lemm. 93. iniuria: Donat. in lemm.

Paulátim elapsust Bácchidi atque huc tránstulit
Amórem, postquam pár ingenium náctus est.
Intérea in Imbro móritur cognatús senex
Horúnc. ea ad hos redíbat lege heréditas.
Eo amántem inuitum Pámphilum extrudít pater.
Relínquit cum matre híc uxorem: nám senex
Rus ábdidit se, huc ráro in urbem cómmeat.
PH. Quid adhúc habent infírmitatis núptiae?
PA. Nunc aúdies. primós dies complúsculos
Bene cónueniebat sáne inter eas. ínterim
Mirís modis odísse coepit Sóstratam:
Neque lítes ullae intér eas, postulátio
Numquám. PH. Quid igitur? PA. Síquando ad eam accésserat
Confábulatum, fúgere e conspectu ílico,
Vidére nolle: dénique ubi non quít pati,

94 ELAPSUSBACCKIDI A elapsus bachide **E** bacchide **BCP** bachide **F** huic **BCDEFP** TRASTULIT A 95 nactus (n *supra*) **D**, *corr.* **D**[2] nanctus **C**, *corr.* **C**[2] nanctus **P** 96 KORUNCCEAADKOSDELEGEREDIEBATKEREDITAS A, *prius* C *induxit corr. rec.* Horunc ea, c *ex corr.*, **D** Horum ea (c *supra*) **C**, *corr.* **C**[2] Horum ea **P** Horum (*om.* ea) **BEF** redi||bat **F** rediebat **BCDEP** 99 Relinquid (t *supra*) **F** Reliquid (t *supra*) **C**, *corr.* **C**[2] Reliquit **BEP** 100 se (se *supra*) **D** sese **BCEP** 102 PRIMOS A, S *deleuit corr. rec.* primo (ū *supra*) **D** primum **BCEFP** CUMPLUSCULOS A conplusculos **BCE** 103 interim *om.* A[1], *add. corr. rec.* 105 *In* **F** *us. exit in* numquam 107 ETCONSPECTU A 108 non quit, t *in ras.*, **D** non quiuit **CEP** non qui ujuit **F**, *corr.* **F**[2] non uult **B**

94. elapsus est: Donat. et Eugraph. in lemm. — Bacchidi: Eugraph. in lemm. 94. 95. Arusian. p. 229 Elapsus hac re. T. H. „Paulatim elapsus est ‚Bacchide' atque ‚hanc' transtulit Amorem." 97. Horū. ea ad hos redibat p legē hereditas: Donati *Ed. pr.* in lemm. 98. Donat. in II 2, 18 „Eo—pater" (Eo amantem *om. rell. Ed. pr.*). — excludit: Eugraph. in lemm. 99. Donatus: Relinquit) ‚Inertia' (Ineptia *Ed. pr.*) praesentis temporis. Legitur et „Reliquit." 99. 100. Donat. in II 1, 27 „senex Rus abdidit se." — 100. abdidit sese: Donat. in lemm. — Incert. in Anal. Vindob. p. 206 „‚hic'—commeat." 102. Prisc. I p. 104 „primum dies complusculos." 102. 103. Lex. Maii p. 152. 354 „primum dies conplusculos conueniebat" (dies *om.* p. 152). 104. Cledon. p. 1915 „Miris modis odisse ‚aiunt adulescentem Sostrata.'" 108. non quit: Donat. in lemm.

Simulát se ad matrem accérsi ad rem diuínam, abit.
Vbi illíc dies est complúris, accersí iubet:
Dixére causam túm nescio quam. iterúm iubet:
Nemó remisit. póstquam accersunt saépius,
Aegram ésse simulant múlierem. nostra ílico
Id uísere ad eam: admísit nemo. hoc úbi senex
Rescíuit, heri ea caúsa rure huc áduenit,
Patrém continuo cónuenit Philúmenae.
Quid égerint intér se, non dum etiám scio:
Nisi sáne curae est, quórsum euenturum hóc siet.
Habés omnem rem: pérgam quo coepi hóc iter.
PH. Et quídem ego: nam constítui cum quodam hóspite
Me esse íllum conuentúram. PA. Di uertánt bene
Quod agás. PH. Vale. PA. Et tu béne uale, Philótium.

109 a|| matre D a matre CEFP accerſiri F abit D (i *superscr.*) abiit BCEFP 110 conpluris BC conplures F acceſſi F (r *superscr.*) 111 *Versus omissus a* B¹C¹P¹, *additus in marg. a scholiastis* Dixere, *ultima* e *a corr. in ras.,* D tum causam P tunc causam BE ñc causam C tunc F 112 accessunt E accersiuit C 113 NOSTRAM A 114 Id *ex* It D (*cum* A) Ut F It BCEP Resciuit *in huius uersus exitum asciuit* P 115 heri le‿acausa C 116 Patrem (ctinuo *superscr.*) D aduenit (c̄ *superscr.*) E PKILUMINAE A 118 Ni sane P cure mihi ē DF 119 *Codicis Decurtati fragmenta ex Hecyra seruata foliis* 58 *et* 59 *incipiunt a uerbis* om nē rē. p (gā *superscr.*). — iter *in ras.* D 120 *E nota inter lineas* D Equidem BCDEFP constitui—hospite F² *in ras.* 121 qđ D¹, ꝉ qd D² agis P *Post u.* 122 F. I. A. E

109. abiit: Donatus. 111. causam tunc: Donat. in lemm. 112. Donatus: accersunt) Subaudimus ‚nostri.' 113. 114. Donat. in III 2, 4 „nostra ilico it u. a. a. n." 114. Macrob. de diff. 19, 31 (I p. 268 Ian.) „It ad eam uisere." — Incert. de uerbo 6, 14 (p. 293 Ian.) „‚Adeamus' uisere." — Id uisere: Donati *Ed. pr. bis* in lemm. 115. 116. Donat. in II 2, 9 „heri ea causa r. h. a. p. c. c." 119. Non. p. 318 T. ‚Heautont.' „Habes — iter." — Arusian. p. 255 „pergam quo ‚occepi' hoc iter." 120. 121. Diomed. p. 390 „nam—conuenturam" (conuenturum pꞨ). 122. agas: Donat. in lemm.

B LACHES *Φ* SOSTRATA
SENEX MULIER

II 1 LA. Pro deum átque hominum fidém, quod hoc genus est, quae haéc est coniurátio!
Vtin ómnes mulierés eadem aeque stúdeant nolintque ómnia
Neque déclinatam quícquam ab aliarum íngenio ullam réperias!
†Itaque adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus.
Viris ésse aduersas aéque studium est, símilis pertinácia est.
In eódemque omnes míhi uidentur lúdo doctae ad málitiam:

II 1 *A* LACHES SENEX *E* SOSTRATA MVLIER **D** LACHES SENEX SOSTRATA MVLIER **PC** LACHES SOSTRATA **E** SENEX MVLIER LACHES SOSTRATA **G** 1 Pe(ro)r deum **F**, *corr.* **F**[2] etq: ē hęc **F** coniuratio, coniu *in ras.*, **D** *In* **A** *uersus dissectus est post* GENUSEST 2 Utin **CD** Ut **BEF** ęq,, ę *in ras.*, **D** studerant **F** nollint **C** 3 (u)illam **F** ull(a)um **C**, *corr.* **C**[2] REPPERIAS **ABF** 4 ITAQ(a)IDEO **A**, *corr. rec.* Ita adeo **E** OMNESSOCRUSODERUNTNURUS **A** *cum rell.*, *nisi quod* nurrus **B** nurus (suas) **P** 5 (ēē) aduersas **D** 6 In eodem(que) **F** militiam **D**

II 1. 1. est haec: Donat. in lemm. 2. Arusian. p. 260 „‚Ut' omnes mulieres ‚eademque' studeant nolintque omnia." — Ut: Donat. in lemm. — Utin: Eugr. in lemm. 4. Donatus: Itaque adeo) Necessaria sententiae ἀμφιβολία ad describendam utramque personam. — S. Hieron. adu. Iouinian. p. 317 uol. II Vall.: illud .. Terentii, quod consulto ambigue extulit „quid est hoc? omnes socrus oderunt nurus." — Id. in Michaeam c. 7 T. in H. „quid hoc est?" inquit, „omnes socrus oderunt nurus": quod quanquam ambiguum sit, tamen propemodum naturale est, ut nurus socrum et socrus oderit nurum. — Itaque adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus: Eugr. in lemm. — Donat. in II 3, 1 „itaque uno animo o. s. o. n." — Idem. in IV 2, 24 „omnes socrus oderunt nurus." 6. Arusian. p. 223

Ei lúdo, si ullus ést, magistram hanc ésse satis certó scio.
SO. Me míseram, quae nunc quam óbrem accuser néscio. LA. Hem,
Tu néscis? SO. Non, ita mé di bene ament, mí Laches,
Itaque úna inter nos ágere aetatem líceat. LA. Di mala próhibeant.
SO. Meque ábs te inmerito esse áccusatam póst modo resciscés. LA. Scio.
Te inmérito? an quicquam pro ístis factis dígnum te dicí potest?
Quae me ét te et familiám dedecoras, fílio luctúm paras.
Tum autem éx amicis ínimici ut sint nóbis adfinés facis,
Qui illúm decrerunt dígnum, suos cui líberos commítterent.
Tu sóla exorere, quaé perturbes haéc tua inpudéntia.
SO. Egon? LA. Tu ínquam mulier, quaé me omnino lápidem, non hominém putas.

7 Et ei ludo **BCDEFGP** 8 NUM A occuser (a *supra* o) C, *corr.* C^2 9 n̄ ita D ita (n̄ *supra*) F non *om.* E di ament (i bene *supra*) D di bene ament F di bene ament G DIAMENT ABCEP 10 agere *om.* D^1, *add.* D^2 malā P, *ut uidetur* 11 inmerito (ēē *supra*) D esse *om.* G postmodum **BCDEF**G^1P p̄ modō (*sic*) G *ex corr.* post modo *separauit Lachmannus* refcif ces G refciffces F scio *Sostratae continuant Guyetus et Bentleius* 12 isti (s *supra*) D quicquid (ā *supra*) F dignum te (de *supra*) P, *corr.* P^2 dignum de te F 13 me *om.* F^1, *add.* F^2 FAMILIAMOMNEMDEDECORAS A decoraf (de *supra*) F, *corr.* F^2 dedecoraf G 14 aut (ex *supra*) D, ex *add.* D^2 affines **BEF** 15 decreuerunt **EFG** COMMIRENT (tte *supra*) A, *corr. rec.* 16 exorere, rere *in ras.*, D exorere (r *supra*) FP exorrere B pturbaf G *In* A *ascitum est in exitum uersus* Φ EGONE 17 Egone **BCDEFGP** que (me *supra*) D l||pidem (a *supra*) C, *corr.* C^2

„In eodemque—‚militiam.'" 7. Et ei: Donat. et Eugraph. in lemm. 8. Seru. in Aen. I 410 „Me—quam ob causam accuser nescio." 9. Non ita me di bene ament *bis*, Non ita me dii ament *bis* Donat. in lemm. (*addens* Animaduertendum ueteres non minus εὐφημισμὸν in uerbis quam κακέμφατον neglexisse: uelut hic (*adde* Non) ita me di bene ament). 10. Donat. in Andr. III 3, 18 „Itaque—liceat." — Id. in Hec. IV 3, 1 „Di mala prohibeant." 11. post modum: Donat. et Eugraph. in lemm. 15. Seru. in Aen. X 532 „Qui illum ‚dignum decreuerint'—committerent." — decreuerunt: Eugraph. in lemm. — cui suos: Donat. in lemm. 17. Donat. in IV 1, 10. Eugraph. in Heautont. V 3, 1 „Tu—putas." —

Án, quia ruri esse crébro soleo, néscire arbitrámini
Quo quísque pacto hic uítam uostrárum éxigat?
Múlto melius híc quae fiunt quam ílli ubi sum adsidué scio:
Ídeo quia, ut uos míhi domi eritis, proínde ego ero famá foris.
Iám pridem equidem audíui cepisse ódium tui Philúmenam:
Mínimeque adeo est mírum, et ni id fecísset, magis mirúm foret.
Séd non credidi ádeo, ut etiam tótam hanc odissét domum:
Quód si scissem, illa híc maneret pótius, tu hinc issés foras.
Át uide, quam inmerito aégritudo haec óritur mihi abs te, Sóstrata:
Rús habitatum abií, concedens uóbis et rei séruiens,
Súmptus uestros ótiumque ut nóstra res possét pati,
Meó labori haud párcens praeter aéquom atque aetatém meam.
Nón te pro his curásse rebus, néquid aegre essét mihi!

18 RURICREBROESSE **A E** ruri crebro [esse] **F** NESCIREMEARBITRAMINI **A** ṃiarbitramini **F** 19 UOSTRARUM **A** ūrarū **G** ūrorum *ex* ūrarum **D** uestrorum **B C E F P** 20 [hic] quae **D** hicq. **G** FIUT [n] **A**, *corr. rec.* ILLIC **A** *cum rell.* assidue **B D E F** 21 QUIAAUTKOS [u] (*sic*) **A**, *corr. rec.* proinde *om.* **F**[1], *add.* **F**[2] ego ꝑ [ero] fama **C** 22 equidē *ex* aequidē **C** ęquidem **F** coepisse **P** philomenam **E** 23 adeo ē **D**, ē *expunxit* **D**[2] est *om.* **B C E F P** MIRUMUM **A**, *corr. rec.* ni *ex* nq; **E** ni, i *in ras.*, **F** 25 Qđ ſiciſſē **G** potius *om.* **A** tu *om.* **C**[1], *add.* **C**[2] [cx] ISSES **A**, cx *add. corr. rec.* 26 AUTUIDE **A**, AT *effecit corr. rec.* At quidem [at uide] **E**, *corr. rec.* ABSE [t] **A**, *corr. rec.* *In* **A** *uersus dissectus est post* MIKI 27 habii **B** abii *ex* iui, *ut uidetur* **P** condens [ce] **D**, *corr.* **D**[2] 28 SUMPTOS **A** possit [e] **C**, *corr.* **C**[2] *In* **F** *hic uersus post u.* 30 *positus est. Guyetus eum transponebat post u.* 29 29 haut [d] **C** 30 *Hic uersus non est in* **A** ēē [t] **F**, *corr.* **F**[2]

18. ruri crebro esse : Donat. in lemm. 19. Donatus „uestrorum" pro uestrum. 23. adeo mirum : Donat. in lemm. 26. Donat. in Eun. III 3, 23 „ 'Ac' uide—Sostrata." — Et uide : Eugraph. in lemm. 28. *Et* Vestros sumptus *et* Sumptus uestros : Donat. in lemm. 30. *enarratur ab utroque interprete.* — Arusian. p. 212 „ne—mihi."

SO. Nón mea opera néque pol culpa euénit. LA. Immo máxime:
Sóla hic fuisti: in te ómnis haeret cúlpa sola, Sóstrata.
Quae híc erant curáres, cum ego uos cúris solui céteris.
Cúm puella anúm suscepisse ínimicitias nón pudet?
Íllius dices cúlpa factum? SO. Haud équidem dico, mí Laches.
LA. Gaúdeo, ita me dí ament, gnati caúsa: nam de té quidem
Sátis scio peccándo detriménti nihil fierí potest.
SO. Quí scis an ea caúsa, mi uir, me ódisse adsimuláuerit,
Út cum matre plús una esset? LA. Quíd aïs: non signi hóc sat est,
Quód heri nemo uóluit uisentem ád eam te intro admíttere?
SO. Énim lassam oppidó tum esse aibant: eo ád eam non admíssa sum.
LA. Tuós esse ego illi móres morbum mágis quam ullam aliam rem árbitror,

31 me $^{a\ opera}$ neque F ẹuenit D ^{e}uenit F 32 CULPASOSTRATA A D¹ G (sola *add.* D²) Sostrata sola E 33 ^{ut}curares F NOS A solui curis BCDEFGP 35 haut C KICOMIKILACKES A 36 di^{i} D, *corr.* D² ganati D nam ^{de} te P 37 detrimenti ^{qd} nihil P 38 uir ^{me} F odisse ^{se} D G, *corr.* D² G¹ odisse se EFP odisse sese BC ADSIMULARIT A assimulauerit BG assimulauit E 39 una plus F ais *in ras.* D agiſ̣ ^{aiſ} F agis BCEG hoc *om.* BCEFP ſaḍ ^{t} F 40 uiſc̣entem F ^{te} ad eam F te ad eam DG intro^{ad}mittere D, *corr.* D² intromittere G ammittere B 41 AIEBANT A· laffam oppido aiebant tum esse G lassā ^{eſt} opido aiebant tū ‖ ‖ eo, D, eā *add.* D² lapsam oppido tum aiebant esse B lassam eam oppido tum ‖ ‖ aiebant CP lassam eam oppido tum aiebant (*om.* esse) F lassam eam oppido tum agebant (*om.* esse) E 42 egọ D ego *om.* BCEFP mores ^{ad} morbum P, ad *a* P² ^{m}agis C, *corr.* C² magis *om.* P ullam *inter lineas* D²F ullam *om.* G *In* A *uersus dissectus est post* ULLAM

31. Donat. in II 2, 29 „Non—pol c. e." — uenit: Idem in lemm. 32. Donatus solaa So. (*sic Ed. pr.*)] Optime geminauit „sola," more irascentium. nondum nomen posuit. 33. *Et* solui uos *et* uos solui: Donat. in lemm. 35. Dices illius: Donat. in lemm. 39. esset plus una: Donat. in lemm. — plus una: Eugraph. in lemm. 41. *Et* Enim eam lassam oppido *et* Enim lassam eam oppido: Donat. in lemm. — Enim lassam oppido dicebant: Eugr. in lemm. — (*Huc refert Bentleius* Paul. Festi ep. u. adfatim: Terentius „ad fatim" dixit pro eo quod est ad lassitudinem). 42. esse ego illi: Donat. in lemm.

Ét merito adeo: nám uostrarum núlla est, quin gnatúm uelit
Dúcere uxorem: ét quae uobis plácita est condició datur:
Vbi duxere inpúlsu uestro, uéstro inpulsu easdem éxigunt.

A PHIDIPPUS SENES *B* LACHES II *Φ* SOSTRATA MULIER

II 2 PH. Etsí scio ego, Philúmena, meum iús esse, ut te cógam
Quae ego ímperem facere: égo tamen patrio ánimo uictus fáciam,
Vt tíbi concedam, néque tuae libídini aduersábor.
LA. Atque éccum Phidippum óptime uideo: hínc iam scibo hoc quíd sit.
Phidíppe, etsi ego meis me ómnibus scio esse ádprime obsequéntem,
Sed nón adeo ut facílitas mea corrúmpat illorum ánimos:

44 placita condicio ẽ **DF** placida cdicio ẽ **G** 45 duxerit **G** uestro (*supra* uestro) **F**
II 2 *A* LACHES SENEX *B* PHIDIPPVS IDEM *E* SOSTRATA MVLIER **D** PHIDIPPVS SENES LACHES II SOSTRATA MVLIER **P** PHIDIPPVS SENEX. LACHES. .II. SOSTRATA MVLIER **C** SENEX IDEM MVLIER LACVS (h *supra*) PHIDIP|PVS SOSTRATA **G** PHIDIPPVS LACHES **C** 1 philomena **DG** eum (m *supra*) **CF**, *corr.* C^1F^2 2 animo intuſ (uictuſ *supra*) **F**, *corr.* F^2 uinctuſ **G** fagiam (c *supra*) **C**, *corr.* C^2 3 neq; ||| tuae **P** libini (u di *supra*) **D**, *corr.* D^2 4 optūme **G** KINC (ex hoc *supra*) **A**, *corr. rec.* ex hoc iam scibo quid **FG** ex hoc iā cibo qđ **D** iam scibo ex hoc quid **BCEP** SIET **A** *cum rell.* 5 EGO MEISOMNIBUSCIOMEESSEADMPRIME **A** me meis **DG** 6 FACILITASMEA **ADG** (facilitas (l *supra*) **D**, *corr.* D^2) facilitas (mea *supra*) **F** mea facilitas **BCEP**

44. placita est condicio: Donat. in lemm.
II 2. 1. Claud. Sacerd. p. 23 „Etsi—filumena." — ego *om.* Eugr. in lemm. 4. Donatus: ex hoc iam scibo) Legitur et „hinc" locale aduerbium. — quid siet: Donat. in lemm. 5. 6. Charis. p. 229 Item ‚etsi' ut ait C. Iulius Romanus, ἀνακόλουθον est, quotienscumque τῷ ‚etsi' non reddimus ‚tamen,' ut Terenti illud in Hecyra est „etsi—ut ‚facilitas mea' corrumpat animum." 5. meis me omnibus scio esse: Eugraph. in lemm. — scio esse: Donat. in lemm. — Arusian. p. 214 „omnibus adprime scio esse obsequentem." 6. mea facilitas: Donat. *bis* in lemm. — facilitas mea: Eugraph. in lemm.

Quod tú si idem facerés, magis in rem et uéstram et nostram id ésset.
Nunc uídeo in illarúm potestate ésse te. PH. Heia uéro.
LA. Adií te heri de fília: ut ueni, ítidem incertum amísti.
Haud íta decet, si pérpetuam uis ésse adfinitátem hanc,
Celáre te iras. síquid est peccátum a nobis, prófer:
Aut éa refellendo aút purgando uóbis corrigémus
Te iúdice ipso. sín east retinéndi causa apút uos,
Quia aégra est: te mihi iniúriam facere árbitror, Phidíppe,
Si métuis satis ut meaé domi curétur diligénter.
At íta me di ament, haút tibi hoc concédo, etsi illi páter es,
Vt tú illam saluam mágis uelis quam ego: id ádeo gnati caúsa,
Quem ego íntellexi illam haúd minus quam se ípsum magnificáre.
Neque ádeo clam me est, quam ésse eum grauitér laturum crédam,

7 si tu **BCDEFGP** et n̅r̅am et uostrā **DFG** (u^e^ostrā **D**, *corr.* **D**[2]) de^i^ effet **F**, *corr.* **F**[2] rem in *Bentleius* id *tollit Kraussius* 8 id esse **E** heia **D** eia **E** hehia **BCP** 9 ADI **A** ha^e^eri **F** filia|| **D** incertum me **D** incertum me **G** amifti **G** AMISISTI **ABCDFP** dimisisti **E** 10 hanc *post* perpetuam *ponunt* **BCDEFGP** perpetem *Bentleius* affinitatem **BEF** 11 CEL^a^E^e^RA **A**, *corr. rec.* Siquid ẽ *ex* siquidem **E** siqđ |||| e, đ *ex* u, **D** 12 ^a^Ut **E**, *corr. rec.* reffellendo **F** 13 CAUSA RETINENDI **A** *cum rell.* retinendi causa *Bentleius* 14 ^e^egrast **D**, *corr.* **D**[2] te^i^m **G** 15 Simotuif **G** satis ^ne^ ut **C** satis ne ut **BG** 16 di^i^ **D** aut **C**, *aspirationem add.* **C**[2] haud ^t^ibi **D**, *corr.* **D**[2] pater e^sis^s **E**, *corr. rec.* 17 id—18 ego *om.* **E**[1], *add. corr. rec. in marg.* 18 s^e^i **C**, *corr.* **C**[2] MAGNIF^a^IC^e^ARE **A**, *corr. rec.* magnificare **DF**, *corr.* **D**[2]**F**[2] ^t facere^ magni facere **BCP** *In* **A** *uersus dissectus est post* SE, *u.* 19 *post* LATURUM

7. si tu *et* in rem uestram et nostram : Eugraph. in lemm. 8. eia uero : Donatus. 9. Heri adii te : Eugraph. in lemm. — Donatus : amisti) Pro ‚amisisti.' συγκοπή (amisti] pro dimisisti, *sequente lacuna Ed. pr.*). — amisti : Eugraph. in lemm. 10. adfinitatem hanc : Eugraph. in lemm. 13. causa retinendi : Donat. (causa est *Ed. pr.*) et Eugraph. in lemm. 15. Donatus : ut : ne non. — Et iungendum est „satis diligenter." non enim „metuis satis." 17. magis saluam : Eugraph. in lemm. 19. Donat. in III 5, 47 „Neque—resciuerit." — Eugraph. ib. „Neque—credam."

Hoc sí rescierit: eó domum studeo haéc prius quám ille ut rédeat.
PH. Lachés, et diligéntiam uéstram ét benignitátem
Noui ét quae dicis ómnia esse ut dícis animum indúco,
Et te hóc mihi cupio crédere: illam ad uós redire stúdeo,
Si fácere possim ulló modo. LA. Quae rés te facere id próhibet?
Eho, númquid nam accusát uirum? PH. Minimé: nam postquam atténdi
Magis ét ui coepi cógere ut redíret, sancte adiúrat
Non pósse aput uos Pámphilo se apsénte perduráre
Aliút fortasse aliís uiti est: ego sum ánimo leni nátus:
Non póssum aduorsarí meis. LA. Hem, Sóstrata. SO. Heu me míseram.
LA. Certúmne est istuc? PH. Núnc quidem ut uidétur: sed numquíd uis?
Nam est quód me transire ád forum iam opórtet. LA. Eo tecum úna.

20 f||i F eo *om.* C^1, *add.* C^2 $\overset{\text{at eat}}{\text{eo}}$ E, *corr. rec.* studeo, o *in ras.*, D $\overset{\text{UT}}{\text{ILLEREDEAT}}$ A, *corr.* A^1 ille $\overset{\text{h c}}{\text{ut}}$redeat D, huc *ex* ut *effecit* D^2 ille huc redeat BCEFP 21 *Post* benignitatem *in* E *interpolata sunt quae* P^2 *in marg. habet:* quam exhibetis erga meam filiam. 22 UT DICISINANIMUMINDUCOMEUM A 23 mihi hoc DFG crederes C $\overset{\text{ad}}{\text{uos}}$ D, *corr.* D^2 24 $\overset{\text{lo}}{\text{ul}}$modo D FACEREIDPROKIBET ADG id facere prohibet BCEFP 25 Eho, ho *in ras. a corr.*, D Eo G accussat D accusat uirum C^1, at accusaturū C^2 *in marg.* adtendi E *In* A *uersus dissectus est post* MINIME 26 $\overset{\text{i}}{\text{U}}$TCOGERE A, UI *ex* UT *effecit corr. rec.* 27 phamphilo D 28 ALIISUITHEST AG alii|| D alii *om.* E^1, *add. corr. rec.* alii BCFP $\overset{\text{i}}{\text{u}}$ici F, *corr.* F^2 leni$\overset{\text{n}}{\text{t}}$atus C natus D^2 *in ras.* 29 aduerfarif F ehem D EMSOSTRATA. Φ. KEMME A 30 istud E f' *in ras.* D SEDQUIDUIS A 31 ad forium transire F *Post* OPORTEAT (*sic*) *uersus dissectus est in* A

20. Arusian. p. 260 „studeo—ille redeat" (*om.* ut). — ille huc redeat: Donat. in lemm. 23. hoc mihi: Donat. *bis* in lemm. 24. possum: Donat. et Eugraph. in lemm. 26. et coepi agere ut redeat: Eugraph. in lemm. — Donat. in III 5, 1 „sancte adiurat Non posse illic P. s. a. — Seru. in Aen. XII 616 „adiurat ‚se' non—perdurare." 28. Donatus: Mollius dixit „aliis," quam si ‚tibi' dixisset. 29. Hem *et* Heu me: Donat. in lemm.

Φ SOSTRATA
MULIER

SO. Édepol ne nos súmus inique aeque ómnes inuisaé uiris II 3
Própter paucas, quae ómnes faciunt dígnae ut uideamúr malo.
Nam íta me di ament, quód me accusat núnc uir, sum extra nóxiam.
Séd non facile est éxpurgatu: ita ánimum induxerúnt, socrus
Ómnis esse iníquas: haud pol mé quidem: nam numquám secus
Hábui illam ac si ex mé esset nata: néc qui hoc mihi eueniát scio:
Nísi pol filiúm multimodis iam éxpeto ut redeát domum.

II 3 SOSTRATA MVLIER D *in marg.* SOSTRATA MVLIER P SOSTRATA MVLIER CG SOSTRATA E 1 sumus mulieres iniq, ^{e}ęq. D sumus mulieres ^{inique}^ aeque P, *corr. schol.* sumus mulieres aeque BCEFG INIQUAEAEQ.OMNINOOMNES A, OMNINO *deleuit corr. rec.* INUISE AG inus^{i}ē D, *corr.* D² 3 d^{i}i D ACCUSANT A noxam E *Post* UIR *uersus dissectus est in* A 4 ex-purgatū D expurgatu, tu *in ras.*, G ^{t purgatu} excusatu F, *corr.* F² 5 hau^{d}t C pole^{m}^ || quidem D 6 si ^{ex}^ me F me *om.* G ^{g}^ nata D, *corr.* D² gnata BCF eueniat mi^{hi}^ F eueniet BCEP 7 MULTISMODIS A *cum rell.* (multis^{modis}^ P, *corr.* P²) multimodis *Faërnus* EXPECTO A(B?)CDEFG exspecto P expeto *Bentleius* *Post u.* 7 F. II. A E

II 3. 1. nos sumus mulieres c. o. o. inuise: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Idem: inique (que *Ed. pr.*) aeque] comicum παρόμοιον. 6. hoc qui mihi Donat. in lemm. 7. multis modis: Donat. in lemm. — Idem: iam expecto ut redeat domum) Quia nihil mirum in matre est ‚expectare' filium, idcirco additum „multis modis."

A PAMPHILUS ADULESCENS *B* PARMENO SERUOS

III 1 PAM. Némini plura acérba credo esse éx amore homini úmquam oblata
Quám mihi. heu me infelícem, hancine ego uítam parsi pérdere!
Hácine causa ego erám tantopere cúpidus redeundí domum! *h*ui,
Quánto fuerat praéstabilius úbiuis gentium ágere aetatem
Quam húc redire atque haéc ita esse míserum me rescíscere!
Nám nos omnes quíbus est alicunde áliquis obiectús labos,

III 1 *A* PAMPHILVS ADVLESC̄ *B* PARMENO SERVVS **D** PAMPHILVS ADVLESCENS PARMENO SERVVS **PC** PAMPHILVS PARMENO **E** PAMPHILVS. PARMENO. ADVLESCENS. SERVV^S **G** 1 NEMINIPLURAECERBA (ego *supra* NEMINI, a *supra* E) **A**, *corr. rec.* Nemini ego plura **DFG** plura ego acerba **BCEP** homine **G** *In* **A** *us. dissectus est post* HOMINI 2 hanccine **FP** 3 Hacine, cine *in ras.*, **D** Hancine **G** Haccine **F** tanto opere **BCDFP** hui *in exitu h. u. scripsit Fleckeisenus* (ah *Bentleius*), CUI *ab initio sequentis* **A** *cum rell.* 5 [ita] haec ita **P** rescire (sce *supra*) **D**, *corr.* D^2 6 nos *om.* D^1**G**, *add.* D^2 omnis **C**, *corr.* C^2 om̃is (es *supra*) **E**, *corr. rec.* aliunde **E**

III 1. 1. *Et* Nemini ego plura acerba *et* Nemini plura acerba : Donat. in lemm. — Nemini plura e. a. : Idem in u. 14. — Nemini ego plura: Eugraph. in lemm. 2. Prisc. I p. 509 „heu me—perdere." — Diomed. p. 368 „egone uitam parsi perdere." — Claud. Sac. p. 7. Donat. in IV 4, 94 „hancine—perdere." 6. Donatus : nam nos omnes) Deest ‚apud' aut ‚penes' aut quid tale.

Ómne quod est intérea tempus príus quam id rescitúmst lucrost.
PAR. Ác si citius quí te expedias hís aerumnis réperias!
Sí non rediissés, haec irae fáctae essent multo ámpliores:
Séd nunc aduentúm tuom ambas, Pámphile, scio réuerituras.
Rém cognosces: íram expedies: rúrsum in gratiám restitues.
Léuia sunt, quae tú pergrauia esse in animum induxtí tuom.
PAM. Quid cónsolare me? án quisquam usquam géntiumst aequé miser?
Prius quam hánc uxorem dúxi, habebam alibi ánimum amori déditum:
Tamén numquam ausus súm recusare eám quam mihi obtrudít pater:
Iam in hác re, ut taceam, cuíuis facile scítu est quam fuerím miser.
Vix me íllim abstraxi atque ínpeditum in ea éxpediui animúm meum,
Vixque húc contuleram: em nóua res ortast, pórro ab hac quae me ábstrahat.

8 ACSICITIUS A (SIC, *corr. rec. enotauit A. Michaelis*) Atsi citius D, *corr.* D² At sic citius *ex* sit citius BC² At sic citius EP Atsit citius FG ERUMNIS A repperias F 9 REDISSES A *cum rell.* haec *Guyetus et Bentleius* KAE A *cum rell.* (here F, *corr.* F²) 10 TUUM A Pamphile F reueriturof G 11 RESTIES A, *corr. rec.* restues C, *corr.* C² 12 EUUM (*sic*) A 13 usquā D usquam *om.* BCEFP (*add.* F *in marg.*) meser D, *corr.* D² 14 dixi F habeā G animum alibi E 15. 16 *sic ordinati sunt in* A: *in reliquis et uulgo u.* 16 Iam *prior est* 16 Iā *om.* D¹, *add.* D² inac G CUIUS A, *corr. rec.* cui F, *corr.* F² scitu || quā D est scitu EF (ſitu F) scitum est P 17 illim *Bothius* ILLI A, c *add. corr. rec.* illinc BCDEFGP abtraxi F abstraxit C abstracxi G impedi || ||tū D 18 CONTULERAMMEEM A tem D, *corr.* D² hem BEF ortast D, *corr.* D² *Post* KAC *us. dissectus est in* A

8. Donatus: At sic) Sed sic. 13. quisquam usquam (uq *Ed. pr.*): Donat. in lemm. 17. me illinc extraxi: Donat. in lemm.

Tum mátrem ex ea re me aút uxorem in cúlpa inuenturum árbitror:
Quod cum íta esse inueneró, quid restat nísi porro ut fiám miser?
Nam mátris ferre iniúrias me, Pármeno, pietás iubet:
Tum uxóri obnoxiús sum: ita olim suó me ingenio pértulit,
Tot meás iniuriás quae numquam in úllo patefecít loco.
Sed mágnum nescio quíd necesse est éuenisse, Pármeno,
Vnde íra inter eas íntercessit, quaé tam permansít diu.
PAR. Haud quidem hércle paruom [est]: sí uis uero uéram rationem exsequi,
Non máxumas, quae máxumae sunt ínterdum irae, iniúrias
Faciúnt: nam saepe est, quíbus in rebus álius ne iratús quidem est,
Cum de eádem causa est íracundus fáctus inimicíssimus.
Pueri ínter sese quám pro leuibus nóxiis irás gerunt!

19 me D me *om.* (B?) CEFP aut uxorē *in marg. add.* C¹ in culpa *om.* D¹G, *add.* D² 20 porro nisi DFG 22 ingenio me E PERPULIT A, *corr. rec.* 23 me (as) C numquam || ullo D numquam ullo E loco *ex* locum C 24 MAGNO (um) A, *corr. rec.* magiſ G sit D sit est E EST TEUENISSE A 25 Inde F Undira P 26 Haut C Haud quidē hercle *in ras.* F PARUOMSI ABCP (*omisso* est) PARUOM, O *induxit corr. rec.*, A Aut quidem hercle paruom, si *Bentleius* NATIONEM A 27 Non maxume (as) D sunt *om.* F¹, ſt *add.* F² *super* quae INURIAS A Non maxumae—iniuriae *Bentleius* 28 in quib; (reb;) D, *corr.* D² in quibus rebus FG ne iratus quidem (eſt) F, *corr.* F² 29 inimiciſſimuſ *ultima uox est Codicis Decurtati: cuius ultima pagina* (*fol.* 59ᵛ) *litteras satis pallidas habet, sed ita ut praeter h. u.* de (*an* ex?) *cuncta dignosci potuerint* 30 quam pluribus (t ꝑ leuib:) F, *corr.* F²

20. *Et* porro nisi *et* nisi ut fiam porro : Donat. in lemm. 22. 23. Donatus : Aliam uim habet quod dixit „me pertulit," aliam quod adiecit „iniurias meas"... non dixit ‚quas,' sed „quae," ut ad omnia, non ad iniurias referatur extrema conclusio. 26. Haud quidem hercle paruum est: Donat. in lemm. — Idem : parum] Subaudiendum ‚necesse est euenisse' uel ‚euenit.' 27. Donatus : Non maximas, quae maximae sunt interdum irae, iniurias Faciunt) Iniuriae faciunt iras (nō iras *Ed. pr.*), non irae iniurias. Sed hic „faciunt" ὑπαλλακτικῶς dixit secundum superiorem rationem increpans errorem Pamphili, qui de irae magnitudine aestimet iniuriae quantitatem. Alii „faciunt" ‚probant' ‚ostendunt' intelligunt. 29. *Et* in quibus *et*

Quaprópter? quia enim qui eós gubernat ánimus [eum] infirmúm gerunt.
Itidem íllae mulierés sunt ferme ut púeri leui senténtia:
Fortásse unum aliquod uérbum inter eas íram hanc conciuísse, *ere*.
PAM. Abi, Pármeno, intro ac mé uenisse núntia. PAR. Hem, quid hoc ést? PAM. Tace.
Trepidári sentio ét cursari rúrsum prorsum. PAR. Age dum, ád fores
Accédo propius. ém, sensistin? PAM. Nóli fabulárier.
Pro Iúppiter, clamórem audiui. PAR. Túte loqueris, mé uetas.
MY. Tace óbsecro, mea gnáta. PAM. Matris uóx uisast Philúmenae.
Nullús sum. PAR. Qui dum? PAM. Périi. PAR. Quam obrem? PAM. Néscio quod magnúm malum
Prospécto: Parmenó, me celas. PAR. Vxorem Philúmenam

31 PROPTER (*om.* Qua) A Qu||a propter F EUMINFIRMUM A eum infirmum D (eum *in ras.*) eum *om.* BCEF[1]GP gerunt D, *corr.* D[2] gerant F 32 pueril leui D 33 aliquid E, *corr.* E[2] conciuisse *Donatus*, ere *add. Bentleius* CONCLUSERIT A, conciuisset *efficiebat corr. rec.* c̄ciuerit *in ras.* D conciuerit BCEFP 34 PAR. he P *In* A *uersus dissectus est post* NUNTIA 35. 36 *Sic personas distribuit* A *In* D *etiam* agedū—ppius *continuantur Pamphilo. In* (B[1])CEFP *haec omnia* Trepidari—sensistin *Parmenonis sunt* (*Ante* Trepidari *spatium est in* B, *ante* hem *schol. add.* PAR.) 35 RURSUM (*om.* prorsum) A sursum prorsum B sursum psum C, *corr.* C[2] agidum C, *corr.* C[2] 36 Accedo D, *corr.* D[2] Accede (B?)CEFP PROPRIUS A EM A em D, *corr.* D[2] hem BCEFP 37 iupiter E audio (B?)CEFP 38 *MY.* TACE A mox C, *corr.* C[2] uisast D, *corr.* D[2] 39 PA perii F, q,' *add.* F[2] PAM. quia perii BCDEP *In* A *us. dissectus est post* QUAM OBREM 40 PROSPECTO A Profecto BCDEFP celant, nt *in ras.*, D celant BCEFP

quibus in: Donatus. 33. Donatus 1, Sic Plautus: „fortasse te Amare suspicarier." nam ueteres infinitiuo modo adiungebant ‚fortasse.' — 2, Conciuerit) Commonuerit. — 3, Iram hanc consciuerit) Legitur et „consciuisse." et ‚rem (rem *om. Ed. pr.*) consciuisse' est ‚rem nouam fecisse.' — 4, Consciuerit) Decreuerit, fecerit. 35. Donatus: sursum prorsum] „Rursum" proprie ‚retro.' 39. quia perii: Donat. in lemm.

Pauitáre nescio quíd dixerunt: íd si forte est néscio.
PAM. Intérii: cur id míhi non dixti? PAR. Quía non poteram una ómnia.
PAM. Quid mórbi est? PAR. Nesció. PAM. Quid? nemon médicum adduxit? PAR. Néscio.
PAM. Cesso hínc ire intro, ut hóc quam primum, quídquid est, certó sciam?
Quo nám modo, Philúmena mea, núnc te offendam adféctam?
Nam sí periclum ullum ín te inest, perísse me una haud dúbium est. —
PAR. Non úsus facto est míhi nunc hunc intró sequi:
Nam inuísos omnis nós esse illis séntio:
Heri némo uoluit Sóstratam intro admíttere.
Si fórte morbus ámplior factús siet,
Quod sáne nolim, máxime eri causá mei:
Seruom ílico intro *iu*ísse dicent Sóstratae,
Aliquíd tulisse cómminiscentúr mali
Capiti átque aetati illórum, morbus qui aúctus sit,
Era in crímen ueniet, égo uero in magnúm malum.

41 qd *ex* qđ F^2 id ^si D, *corr.* D^2 42 Interi ^i D, *corr.* D^2 cur *inter lineas* F MIKIIDNON A id n̄ mihi DF id mihi non BCEP PAR. ha quia F 43 quid neñ F, nemon *in marg.* necio ^f F, *corr.* F^2 44 ||ire D, i *in ras.* quicquid BCDEFP certo ^ū D certum BCEFP 45 QUONAD MODO A mea *om.* A filumena ^m ea C, *corr.* C^2 te nunc P affectam BF 46 PERICULUM AEF ULLUMINEST (*om.* in te) A ullū in te ^in ē D, *corr.* D^2 47 me ^ihi D, *corr.* D^2 hunc *om.* F^1, *add. schol.* 48 omnis ^e D, *corr.* D^2 49 intro admittere DF intromittere BCEP (m *in ras.* P) 50 mor||bus D 51 QUODISANE A nollim C nollim BP heri P, h *a corr.* 52 Seruom ^u D, *corr.* D^2 INTROISSE A *cum rell.* 53 intulisse F comniscentur P 54 Capiat ^ti que D, *corr.* D^2 mor||bus D AUTUS A SIET A *cum rell.* 55 hera F

40. 41. Seru. in Aen. I 92 „uxorem tuam pauitare aiunt.“ — Donat. in Eun. IV 2, 14 „uxorem—nescio ‚qui‘ dixerunt“.. 46. periculum ullum in te inest : Donat. in lemm. 47. *Et* Non usus est facto *et* facto ē: Donat. in lemm. 52. introisse (introire ilico *Ed. pr.*) : Donat. in lemm.

Φ SOSTRATA MULIER *Γ* PARMENO SERUOS *B* PAMPHILUS ADULESCENS

III 2

SO. Nesció quid iam dudum aúdio hic tumúltuari mísera:
Male métuo ne Philúmenae magis mórbus adgrauéscat:
Quod te, Aésculapi, et té, Salus, ne quít sit huius óro.
Nunc ád eam uisam. PAR. Heus, Sóstrata. SO. Hem. PAR. Iterum ístinc excludére.
SO. Ehem Pármeno, tun hic eras? perií, quid faciam mísera?
Non uísam uxorem Pámphili, cum in próximo hic sit aégra?
PAR. Non uísas? ne mittás quidem uiséndi causa quémquam.
Nam quí amat cui odio ípsus est, [eum] bis fácere stulte dúco:
Labórem inanem ipsús capit et illí molestiam ádfert.
Tum fílius tuos íntro iit uidére, ut uenit, quíd agat.
SO. Quid aïs? an uenit Pámphilus? PAR. Venít. SO. Dis gratiam hábeo.
Hem, istóc uerbo animus míhi redit et cúra ex corde excéssit.
PAR. Iam eá te causa máxime nunc hóc intro ire nólo:
Nam sí remittent quíppiam Philúmenae dolóres,

III 2 *E* SOSTRATA MVLIER *B* BARMENO SERVVS *A* PAMPHILVS ADVLESC̄ D SOSTRATA MVLIER PARMENO SERVVS PAMPHILVS ADVLESCENS P C SOSTRATA PARMENO PAMPHILVS E 1 iā dubiū audio || || hic D 2 metuo meae philumenae E filomenę D aggrauescat B ingrauescat (ag *superscr.*) D, *corr.* D^2 3 esculaphi F 4 uisā, u *in ras. a corr.*, D heu B C E^1 F P itē istic (t istinc *superscr.*) F, *corr. schol.* *In* A *post* ITERUM *us. dissectus est* 5 TUKIC A tu (n *superscr.*) hic F tun || hic P 8 ESTEUMBISFACERESTULTE IUDICO A eum *om.* rell. 9 affert B E F 10 Tunc B C P TUUS A 11 gratiā *ex* gratiaſ F gratias B C E P 12 Ehem E Em (eh *superscr.*) D, *corr.* D^2 Em P ISTUC A rediit B C D E F P cura : corde (: ex *superscr.*) D, *corr.* D^2 13 *In* A *Parmenonis nota ad initium us.* 14. *aberrauit* NAMQ.ETEATECAUSA A huc B C D E F P 14 quipiam D F philumenę (ā *superscr.*) D, *corr.* D^2 PKILUMENAM A (B?) C E F P

III 2. 3. Donat. in Eun. I 2, 122 „nequid—oro." 4. iterumne istinc: Donat. in lemm. 8. Donatus: Deest ‚eam' uel ‚eum.' 12 Arusian. p. 228 Excessit ex hoc. T. H. „et—excessit." — Donatus: ex corde excessit) Geminauit praepositionem. 14. Diomed. p. 515 (cf. p. 518. = Rufin.

Omném rem narrabít, scio, contínuo sola sóli,
Quae intér uos interuénerit, unde órtumst initium írae.
Atque éccum uideo ipsum égredi: quam trístis est! SO. O mi gnáte.
PAM. Mea máter, salue. SO. Gaúdeo uenísse saluom. sáluan
Philúmena est? PAM. Meliúscula est. SO. Vtinam ístuc ita di fáxint.
Quid tu ígitur lacrimas? aút quid es tam trístis? PAM. Recte, máter.
SO. Quid fuít tumulti? díc mihi: an dolór repente inuásit?
PAM. Ita fáctumst. SO. Quid morbi ést? PAM. Febris. SO. Cottídiana? PAM. Ita áiunt.
I sódes intro, cónsequar iam té, mea mater. SO. Fíat.
PAM. Tu púeris curre, Pármeno, obuiam átque eis onera adiúta.
PAR. Quid? nón sciunt ipsí uiam, domúm qua ueniant? PAM. Céssas?

15 narrabit *om.* C^1, *add.* C^2 conti^{nu}o P, *corr.* P^2 16 interuenit|| ||, it *in ras.*, D interuenit **BCEFP** inde F ortū D, ~ *add.* D^2 17 hec cū F GNATAE A 18 uenisse faluuan|| || ||, uan *in ras.*, F SALUOMSALUAM A 19 Philumen^{e}ast D, *corr.* D^2 ISTUNC A d^{i}i D, *corr.* D^2 dii faxint ita E 20 PAM quid C aud^{t} E est tam C ESNUNC TAM A 22 cottidiana^{n} D, *corr.* D^2 cotidiana^{n} C, *corr.* C^2 cotidianan **BEFP** 23 ^{i}||ā te D, *corr.* D^2 24 *Versus bis scriptus est in* A: *in priore nota persona om.* pa^{r}meno F ^{h}is C, *corr.* C^2 his *ex* eis P his **BF** iis **DE** honera F 25 quam **CDE** redeant **BCDEFP** PAM. cessas *om.* A

de metr. com. p. 378 Gaisf. et p. 383.) Septenarium uersum Varro fieri dicit hoc modo, cum ad iambicum trisyllabus pes additur „Nam—Philumenae dolores." — Donatus : remittent ... Philumenae dolores) Verbum actiuum quasi neutrum posuit. — Philumenae : Eugraph. in lemm. 16. Donatus : Quae inter uos interuenit) Melius sic, quam si diceret ‚quae illi feceris.' 24. Arusian. p. 213 „Tu—his honera adiuta." 25. redeant : Donat. *bis* in lemm.

B PAMPKILUS ADULESCENS

Néqueo mearum rérum initium ullum ínuenire idóneum, III 3
V́nde exordiár narrare, quaé nec opinanti áccidunt,
Pártim quae perspéxi his oculis, pártim quae accepi aúribus:
Quá me propter éxanimatum cítius eduxí foras.
Nám modo intro mé ut corripui tímidus, alio súspicans
Mórbo me uisúrum adfectam ac sénsi esse uxorem: eí mihi,
Póstquam me aspexére ancillae aduénisse, ilico omnés simul
Laétae exclamant 'uénit', id quod mé repente aspéxerant,
Séd continuo uóltum earum sénsi inmutari ómnium,
Quía tam incommode íllis fors optúlerat aduentúm meum.
V́na illarum intérea propere praécucurrit núntians
Mé uenisse: ego eíus uidendi cúpidus recta cónsequor.
Póstquam intro adueni, éxtemplo eius mórbum cognouí miser:
Nám neque ut celári posset témpus spatium ullúm dabat,
Néque uoce alia ac rés monebat ípsa poterat cónqueri.
Póstquam aspexi, 'o fácinus indignum' ínquam et corripui ílico
Me índe lacrimans, íncredibili re átque atroci pércitus.

III 3 *A* PAMPHILVS ADVLESCENS D PAMPHILVS ADVLESCENS PC PAM̃ F *In* E *post* cessas *rasura est trium uel quatuor litterarum* 2 EXORIAR A opinati[n] D, *corr.* D² 3 perspexi[his] , i *in ras.*, his *a corr. rec.*, E hisce D PERCEPI A 4 ociuſ F¹, *t* ciciuſ F² 5 NAMMODOMEINTROCORRIPUI A *In* D ut corripui—*u.* 6. Morbo me *omissa et a corr. in ima pagina suppleta sunt* 6 affectam BF uxorem esse BCEFP 7 omnes ilico (*om.* simul) *dubitanter Bentleius* 8 ∴[id] quod me ∴[de] repente D, *corr. schol.* me derepente BCEFP 9 uoltū[u] D, *corr.* D² 10 incomode C illuc D illuc[is] P, *corr.* P² optulerat BCDP *cum* A 11 illarum forte interea BCDEFP ppere *in marg.* D PRAECURRIT ACDEFP (praecucurrit B) 12 ei[us] C, *corr.* C² 13 intro[ii] adueni D, *corr.* D² intro ii BCEFP extimplo E 14 celari D caelari P non dabat D 15 uice[o] F

III 3. 3. accepi: Eugraph. in lemm. 5. me intro ut corripui: Donat. in lemm. — modo me intro ut corripui: Eugraph. in lemm. 6. esse uxorem: Donat. in u. 11. — Idem: hei mihi) Mire interposuit' σχετλιασμὸν (*graecum om. Ed. pr.*). 8 me repente: Donat. in lemm. 11. Priscian. I p. 533 „Una—praecucurrit." 12. eius uidendae: Donatus.

Máter consequitúr: iam ut limen éxirem, ad genua áccidit
Lácrimans misera: míseritumst. profécto hoc sic est, út puto:
Ómnibus nobis út res dant sese, íta magni atque humilés sumus.
Hánc habere orátionem mécum principio ínstitit:
'Ó mi Pamphile, ábs te quam obrem haec ábierit causám uides:
Nám uitium est oblátum uirgini ólim ab nescio quo ínprobo.
Núnc huc confugít, te atque alios pártum ut celarét suom.'
Sét cum orata huiús reminiscor, néqueo quin lacrimém miser.
'Quaéque fors fortúna est' inquit 'nóbis quae te hodie óptulit,
Pér eam te obsecrámus ambae, sí ius, si fas ést, uti
Áduersa eius pér te tecta tácitaque aput omnés sient.
Si úmquam erga te animo ésse amico sénsisti eam, mi Pámphile,
Síne labore hanc grátiam te ut síbi des pro illa núnc rogat.
Céterum de rédducenda id fácias, quod in rem sít tuam,
Párturire eám nec grauidam esse éx te solus cónscius:
Nam áiunt tecum póst duobus cóncubuisse ménsibus.

18 LIMEM A accedit D, *corr.* D² 19 ut puto *om.* A 20 ómnibus nobís ut res dant se *Lachmannus* humilis F sum' *ex* sū D² 21 a principio **BCDEFP** 24 CONFUGITATQ. A, te *add. corr. rec.* confugite F alias E, *corr.* E² SUUM A 25 eius **BCDEFP** lacrimam E 26 fors *om.* F¹, *add.* F² fortunast D, *corr.* D² inquid **DF**¹ optulit **DP** *cum* A obstulit C 27 SIUIS A, ius *ex* UIS *effecit corr. rec.* 28 omnis D, *corr.* D² 29 terga te C 30 labore tuo E uti sibi **DEFP** p illa D illa F, *corr. schol.* pro *om.* E NUNCOBSECRAT A 31 redducenda *Faërnus* REDUCENDA A *cum rell.* 32 neque **DF** 33 concubuisse eam **BCDEFP**

18. iam cū l. e.: Donati *Ed. pr.* in lemm. 20. sese: Donatus. 23. Seru. in Aen. X 687 T. etiam mulierem post partum uirginem uocat. [„Nam —improbo"] 25. eius: Donat. in lemm. 27. Donatus: Per eam te ‚obtestamur' (obsecro *Ed. pr.*) ambae [*bis*]) Obtestatio est precatio cum mentione earum rerum per quas petimus, ut „Per euersae, genitor, fumantia Troiae Excidia ‚obtestor'" — obsecramus: Eugraph. in lemm. 32. neque: Eugraph. in lemm. 33. Arusian. p. 251 „aiunt—‚cum' (*l.* eam) mensibus." — concubuisse eam: Donat. in lemm.

Túm, postquam at te uénit, mensis ágitur hic iam séptimus:
Quód te scire ipsa índicat res. núnc si potis est, Pámphile,
Máxime uoló doque operam, ut clam éueniat partús patrem
Átque adeo omnis. séd si id fieri nón potest quin séntiant,
Dícam abortum essé: scio nemini áliter suspectúm fore,
Quín, quod ueri símilest, ex te récte eum natúm putent.
Cóntinuo exponétur: hic tibi níhil est quicquam incómmodi,
Ét illi miserae indígne factam iniúriam contéxeris.'
Póllicitus sum, et séruare in eo cértumst quod dixí fidem.
Nám de redducénda, id uero ne útiquam honestum esse árbitror:
Néc faciam, etsi amór me grauiter cónsuetudoque eíus tenet.
Lácrumo, quae posthác futura est uíta cum in mentém uenit
Sólitudoque. ó Fortuna, ut númquam perpetuo és bona!
Séd iam prior amór me ad hanc rem exércitatum réddidit,
Quém ego tum consílio missum féci: idem hunc operám dabo.

34 agitur hic iam **BCDFP** IAMHICAGITUR **A** hic agitur iam **E** 36 partus eueniat **DF** 37 omnis (e *supra*) **C**, *corr.* C^2 id *om.* **BCEP** 38 dic amabor tum **C** :abortum **D**, :t auortum *schol. in marg.* 39 POTENT **A** putant **C**, *corr.* C^2 40 EXSPONETUR **A**, *ut tertia littera* S *imperfecta sit* 41 INDIGNAE **A** factum (a *supra*) **E** 42 certūst (e *supra*) **D**, *corr.* D^2 43 REDUCENDA **A** *cum rell.* onestum **C** 44 ETSIAMORCONSUETUDOQ. EIUSGRAUITER TENET **A** me amor **DF** consuetudo (q; *supra*) eius **D** eius *om.* **BCEP** 45 post (*om.* hac) **E** futurast (e *supra*) **D**, *corr.* D^2 46 SOLITUDOQUE **A**, QUE *induxit corr. rec.* es perpetuo **BE** est perpetuo **CP** PERPETUOEST **A** 48 QUAM **A** tu (m *supra*) **F**, *corr.* F^2 consilio |||| missum **P** || missū **D** feci missum **F** IDEMNUNCKUICOPERAM **ABDEF** (KUIC **A**, I *induxit corr. rec*) item nunc huic operam **P** item (d *supra*) nunc huc (i *supra*) operam **C**, *corr.* C^2 item hunc operam dabo *Bothius*

36. eueniat partus: Donat. in lemm. — uti clam eueniat partus: Eugraph. in lemm. 37. si hoc fieri: Eugraph. in lemm. 40. Donat. in IV 4, 83 „Continuo exponetur." — nihil erit: Eugraph. in lemm. 41. indigne: Donat. in lemm. 44. Etsi me amor grauiter consuetudoque: Donat. in lemm. 46. Acron in Hor. C. I 34, 14 „o fortuna, ut numquam es perpetuo bona." — Donatus 1, o fortuna) Hic fortunam pro bona posuit. 2, Ut numquam perpetuo es bona) Legitur et „data." nam et sic pro bona intelligitur necessario. 48. Donatus: Idem nunc huic operam dabo) Si „idem," id est ‚ego' (Idem nunc huic ego id est quia idem ego *Ed. pr.*): si „eidem," hoc est ‚amori.'

Adest Pármeno cum púeris: hunc miniméśt opus
In hác re adesse: nam ólim soli crédidi,
Eá me abstinuisse ín principio, cúm data est:
Vereór, si clamorem éius hic crebro aúdiat,
Ne párturire intéllegat. aliquó mihi est
Hinc áblegandus, dúm parit Philúmena.

Α PARMENO *Β* SOSIA *Γ* PAMPHILUS
SERUI II ADULESCENS

III 4 PAR. Ain tú tibi hoc incómmodum euenísse iter?
SO. Non hércle uerbis, Pármeno, dicí potest
Tantúm, quam re ipsa náuigare incómmodumst.
PAR. Itane ést? SO. O fortunáte, nescis quíd mali
Praetérieris, qui númquam es ingressús mare.
Nam aliás ut mittam míserias, unam hánc uide:
Diés triginta aut plús eo in nauí fui,
Cum intérea semper mórtem exspectabám miser:
Ita úsque aduersa témpestate usí sumus.
PAR. Odiósum. SO. Haud clam me est: dénique hercle aufúgerim

51 dat^a^st D, *corr.* D^2 data fit F^1, t ~ F^2 52 exaudiat BCDEFP 53 intell^i^egat CF, *corr.* C^{2}F^1 intelligat B mih^e^ist D, *corr.* D^2 54 ABLIGANDUS A filumena F

III 4 *Γ* PARMENO SERVVS *Δ* SOSIA IDEM *Α* PAMPHILVS ADVLESC̄ D PARMENO SOSIA SERVI II PAMPHILVS ADVLESCENS P PARMENO SERVVS SSOSIA II PAMPHILVS C PARMENO SOSIA PAMPHILVS E *In* CFP *quatuor figurae pictae sunt, a sinistra Parmeno et Sosia inter se colloquentes, a dextra Pamphilus Parmenonem ablegans: huic Parmenoni repetito recens illa m. codicis* F *ascripsit* ORLANDO 1 AINTIBI A (*om.* tu) 2 Parmeno uerbis F 3 TANTUMQUANTUM A 4 o *om.* E 6 omittam EF 7 Dies xxx F plus ego in E 9 UISI SUMUS A 10 ODIDIUM, *corr. rec.* (os), A *in exitu us.* 9 *habet* odiosum est E ᵗaut C, *corr.* C^2 aut fugerī, ī *in ras.* C

53. 54. Non. p. 32 „aliquo—Filumena" (*om.* hinc.). — Lex. Maii p. 297 „aliquo—ablegandus."
III 4. 1—3. Non. p. 325 „Ain tu—incommodum est." (2. Parmenon. 3. quantum). 1. Ain tu hoc: Donat. in lemm. — Ain tu: Eugraph. in lemm. 3. Donatus: Tantum quam (qntū *Ed. pr.*) ἀνακόλουθον quartum· non enim intulit ‚quantum.' 6. omittam: Donat. in lemm. 7. Prisc· I p. 344 „Dies—plus ‚ego' in naui fui." 10. Donatus . . „Odiosum" pro

Potiús quam redeam, si eó mihi redeundúm sciam.
PAR. Olím quidem te caúsae impellebánt leues,
Quod núnc minitare fácere ut faceres, Sósia.
Sed Pámphilum ipsum uídeo stare ante óstium:
Ite íntro: ego hunc adíbo, siquid mé uelit. —
Ere, étiam tu hic stas? PAM. Ét quidem te expectó. PAR. Quid est?
PAM. In árcem transcurso ópus est. PAR. Cui hominí? PAM. Tibi.
PAR. In árcem? quid eo? PAM. Cállidemidem hóspitem
Mycónium, qui mecum úna uectus est, cónueni.
PAR. Perií. uouisse hunc dícam, si saluós domum
Redísset umquam, ut me ámbulando rúmperet.
PAM. Quid céssas? PAR. Quid uis dícam? an conueniám modo?
PAM. Immo quód constitui me hódie conuentúrum eum,
Non pósse, ne me frústra illi exspectét. uola.
PAR. Ad nón noui hominis fáciem. PAM. At faciam ut nóueris:
Magnús, rubicundus, críspus, crassus, caésius,
Cadáuerosa fácie. PAR. Di illum pérduint.

11 s^{c}iam C, *corr.* C^2 sciam, iam *in ras.*, D (*ex* siet?) 13 mi-nistrare C 14 UIDEOANTE (stare *om.*) A hostium B F 15 ITE A, TE *induxit corr. rec.* ^{h}nunc C, *corr.* C^2 16 etiam tu *Guyetus et Bentleius* ETIAMNUNCTU A *cum rell.* Γ. qd ē *add.* D^2 17 transcusso E 18 ^{hs}opitem F 19 Miconium D E F ad^{u}tectus st D, *corr. schol.* aduectus est B C E F P 22 UISNUNTIEM (^{dicam}) A, *corr. rec.* 23 constitut^{i}um est hodie me E 24 me ne E ILLIC A B C D^2 E F P ille D^1 25 At, t *in ras.*, D faciam ego ut F 27 PAR. Cadauerosa facies. di B C E F P facie^{s} D, *corr.* D^2 dii|| D^2 *in ras.* perdu^{i}nt D, *corr.* D^2

'odiose.' Haud clam me est) οὐκ ἔλαθέ με τοῦτο· λιτότης pro 'ego maxime intelligo quam odiosum sit.' nam qui iungunt et sic legunt [Odiosum haud clam me est], errant et non intelligunt. 13. equidem te expecto: Donat. *bis* in lemm. 18. 19. Prisc. I p. 247 „Callidemidem hospitem Miconium." — 19. aduectus est: Donat. in lemm. 21. Non. p. 382 „ut—rumperet." 22. nuntiem: Donatus. 24. Non. p. 414 „ne frustra illic expectet uola." 25. 26. Donatus: Magnus — C. f.: συναθροισμός. (properatio. archaismos *Ed. pr.*). 27. facie: Donat. in lemm.

Quid, sí non ueniet? máneamne usque ad uésperam?
PAM. Manéto: curre. PAR. Nón queo: ita deféssus sum. —
PAM. Ille ábiit. quid agam infélix? prorsus néscio
Quo pácto hoc celem, quód me orauit Mýrrhina,
Suae gnátae partum: nám me miseret múlieris.
Quod pótero faciam, támen ut pietatém colam:
Nam mé parenti pótius quam amori óbsequi
Opórtet. attat éccum Phidippum ét patrem
Video: hórsum pergunt. quíd dicam his, incértus sum.

B LACHES *Δ* PHIDIPPUS *Γ* PAMPHILUS
SENES II ADULESCENS

III 5 LA. Díxtin dudum illám dixisse, se éxpectare fílium?
PH. Fáctum. LA. Venisse áiunt: redeat. PA. Quám causam dicám patri,
Quam óbrem non reddúcam, nescio. LA. Quém ego hic audiuí loqui?
PA. Cértum offirmare ést uiam me quám decreui pérsequi.

28 *Ante* Quid *nomen erasum in* **B** QUISI (d *suprascr.*) A, *corr. rec.* Quọd (i *suprascr.*) **E** MANEBO A uesperạm (u *suprascr.*) **C** uesperum **BDP** 31 caelem **P** Mirrhina **BE** Mirrina **F** Myrhina **P** 32 nam ṭe (me *suprascr.*) **D** me *om.* **BC** 33 colaṭ (m *suprascr.*) **D**, *corr.* **D**² 35 atat **E** hec cū **F** 36 ORSUM A his (ce *suprascr.*) **D**, *corr.* **D**² hisce **BCEFP** KISCERTUS (in *suprascr.*) A, *corr. rec.*

III 5 *B* LACHES SENES *Γ* PHIDIPPVS II ADVLESC̄ *Δ* PAMPHILVS **D** LACHES SENES PHIDIPPVS II PAMPHILVS ADVLESCENS **P** LACHES PHIDIPPVS PAMPHILVS **C** LACHES PAMPHILVS PHIDIPPVS **E** 1 se *om.* **BCEFP** (filium ſẹ **F**) 2 ạuṭẹ̄ aiunt **F** ||redeat **D** quam causam **BCDEFP** CAUSAMQUAM A (*transpositionis signa ‚uel a corr. primo uel a corr. rec.' superaddita esse enotauit R. Kekule*) 3 REDUCAM A *cum rell.* 4 Certū ẹ̄ offirmare (est *suprascr.*) me uiā **D**, *corr.* **D**² est obfirmare **EF** obfirmare **BCP** est me uiam me **P**

28 uesperum : Eugraph. in lemm. 33. Donatus : tamen) Pro ‚ita tamen.' — ...... Sunt tamen qui manente eadem sententia totum hoc iungunt: „Quod potero. faciam tamen, ut pietatem colam": hoc est ‚in quantum potero, dabo operam aduersus amorem, ut omisso eo pietatem colam.'
III 5. 1. se *om.* Donat. in lemm. — sese exspectare : Eugraph. *bis* in lemm. 4. Certum obfirmare est : Donat. et Eugraph. in lemm.

PH. Ípsus est de quo hóc agebam técum. PA. Salue, mí pater.
LA. Gnáte mi, salué. PH. Bene factum te áduenisse, Pámphile:
Átque adeo, id quod máxumumst, saluom átque ualidum. PA. Créditur.
LA. Áduenis modo? PA. Ádmodum. LA. Cedo, quíd reliquit Phánia
Cónsobrinus nóster? PA. Sane hercle hómo uoluptati óbsequens
Fúit, dum uixit: ét qui sic sunt, haút multum heredém iuuant,
Síbi uero hanc laudém relinquont 'uíxit, dum uixít, bene.'
LA. Túm tu igitur nihil áttulisti huc plús una senténtia?
PA. Quídquid est id, quód reliquit, prófuit. LA. Immo óffuit:
Nám illum uiuom et sáluom uellem. PH. Inpúne optare istúc licet:
Ílle reuiuiscét iam numquam, et támen utrum malís scio.
LA. Héri Philumenam ád se adcersi hic iússit. dic iussísse te.
PH. Nóli fodere. iússi. LA. Sed eam iám remittet. PH. Scílicet.

5 *Phidippo Lachetem substituunt* BCDEFP hoc *om.* C[1], *add.* C[2] hic (o) DF (o *denuo erasum in* D) agebā (i) D aiebam E 6 *In* A *Γ.* CREDITUR *ex sequenti uersu illapsum post* PAMPHILE *deleuit corr. rec.* 7 Et adeo quod BCDEFP MAXUMUST A 8 Aduenisse F CREDO A, R *induxit corr. rec.* c||edo E 9 Consobrinos (u) C herche D 10 haut F *cum* A 11 reliquont (n u) D, *corr.* D[2] uix̄ dū D, uixit *fecit* D[2] 12 Tum (tu) F adtulisti D ATTULISTIPLUSUNA A, hac *add. corr. rec.* una plus *uel* plus una hac *Bentleius* 13 Quicquid *ex* Quidquid D Quicquid BCEFP ∼ (id) D *in ras.* est (id quod) F reliquid C *B.* IMMOOFFUIT | PROFUIT A, *h. e.* PROFUIT *ab* A[1] *in margine positum et signis in suam sedem reuocatum deleuit corr. rec. et suo loco inter lineas add.* obfuit F 14 PHI. (PAM) Inpune F obtare D 15 REUIUESCET ACFP reuiuiscet BDE 16 accersi BCDEFP iussit hic DF iusse (sis) C, *corr.* C[2] 17 SEDEM (a) A, *corr. rec.* re|mittet D

7. Donatus: Et adeo quod maximum est) ... Legitur et „quod maxime est." 11 Acron in Horat. C. II 3, 17 „uixit—bene." (*Idem ex inscriptione uetere 'Tordae in Transiluania' affert Lindenbrogius*). 12. una sententia: Donat. in lemm. 15. Priscian. I p. 428 uiuo uiuisco, unde reuiuisco. T. in H. „Ille reuiuiscet numquam."

PA. Ómnem rem scio út sit gesta: aduéniens audiuí modo.
LA. Ád istos inuidós di perdant, qui haéc libenter núntiant.
PA. Égo me scio cauísse, ne ulla mérito contumélia
Fíeri a uobis pósset: idque sí nunc memorare híc uelim,
Quám fideli animo ét benigno in íllam et clementí fui,
Vére possum: ní te ex ipsa haec mágis uelim resciscere:
Námque eo pacto máxume aput te méo erit ingenió fides,
Cúm illa, quae nunc ín me iniqua est, aéqua de me díxerit.
Néque mea culpa hóc discidium euénisse, id testór deos.
Séd quando sese ésse indignam députat, matrí meae
Qu*ae* concedat *e*íusque mores tóleret sua modéstia,
Néque alio pactó componi pótis inter eas grátia:
Ségreganda aut máter a me est, Phídippe, aut Philúmena.
Núnc me pietas mátris potius cómmodum suadét sequi.
LA. Pámphile, haud inuíto ad aures sérmo mihi accessít tuos,
Cúm te postputásse omnes res praé parente intéllego:
Vérum uide ne inpúlsus ira práue insistas, Pámphile.

18 AUDIUIOMNIA A audiui omnia modo BCD[1]EFP (modo D[2]) 19 di D, *corr.* D[2] 20 SCIOME A me scio *rell.* (|||| E, *corr. rec.*) 22 et benigno *om.* BCEP 23 POSSUM A, *corr. rec.* refciffere BF 24 maxime D, *corr.* D[2] maxima E 25 in me nunc BCEP iniquast D, *corr.* D[2] DEMDIXERIT A 26 deos *ex* deum E[2] 27 SEESSE A esse *om.* BCEP matrem meam E 28 CUICONCEDATCUIUSQ. A *cum rell.* (que *ex* CUI *effecit corr. rec.* A) Quae *Ub. Bandinellus* eiusque *Bothius* tolleret F MODIASTIA A, *corr. rec.* 29 conponi CP POTEST A *cum rell.* potis inter eas gratiast *Bentleius* 30 est a me DF PKILUMINA A, *corr. rec.* 32 haut C auris CDP, *corr.* C[1]D[2]P[1] EUUS A, *corr. rec.* 33 te *om.* P pos putasse C omnis CP intellego C intelligo B 34 PRAUAE A prauae C INSISTIS A, *corr. rec.*

20. Ego me scio: Donat. in lemm. 25. nunc in me: Donat. in lemm. 27. sese esse: Donat. et Eugraph. in lemm. 28. cui *et* cuiusque: Donat. in lemm. — cuius mores: Eugraph. in lemm. 29. componi potest: Donat. in lemm. 30. est a me: Donat. in lemm. 33. Arusian. p. 255 Post habeo illam rem prae illa re. T. Ad. (II 3, 9). Idem Hec. „Cum te—intelligo."

PA. Quibus íris pulsus núnc in illam iníquos sim?
Quae númquam quicquam ergá me commeritást, pater,
Quod nóllem, et saepe méritam quod uellém scio:
Amóque et laudo et uéhementer desídero:
Nam fuísse erga me míro ingenio expértus sum,
Illíque exopto ut rélicuam uitam éxigat
Cum eó uiro, me quí sit fortunátior,
Quandóquidem illam a me dístrahit necéssitas.
PH. Tibi id ín manu est ne fíat. LA. Si sanús sies,
Iube illám redire. PA. Nón est consiliúm, pater:
Matrís seruibo cómmodis. LA. Quo abís? ades,
Mane, ínquam: quo abis? — PH. Quae haéc est pertinácia?
LA. Dixín, Phidippe, hanc rem aégre laturum ésse eum?
Quam obrém te orabam, fíliam ut remítteres.
PH. Non crédidi edepol ádeo inhumanúm fore.
Ita núnc is sibi me súpplicaturúm putat?
Si est út uelit reddúcere uxorém, licet:
Sin álio est animo, rénumeret dotem húc, eat.
LA. Ecce aútem tu quoque próterue iracúndus es.

35 INPULSUSNUNCILLAM A inpulsus D ĩpulsus F [im] pulsus E, *corr. schol.* iniquos [u] C, *corr.* C² iniquus D¹, ꝛ iniquis *schol. in marg.* iniquuſ *ex* iniquiſ F² iniqus E SIEM A 36 erga me *om.* BC com-meritast [e] D, *corr.* D² PAT [er] A, *corr. rec.* 37 Quod—uellem *in ras.* F SAEPEIDQUODUELLEMMERITAM A qđ uellem meritam D F 40 RELIQUAM A *cum rell.* exigat|| D 41 meo C me *om.* B 43 *In* A *deletis duabus personarum notis totum u. Lacheti* (B) *dedit corr. rec.* sanus satis sies BCDEP ſanuſ [ſi] eſ ſatiſ F, *corr.* F² 44 ILLA A 45 ABIS ADES A, ADES *induxit corr. rec.* abis |||||||| mane D abis mane BCEFP 48 ut filiam BCDEFP 51 est [ut] B reducere BCDEFP 52 SIALIO [N] A, *corr.* A¹ remuneret E

35. inpulsus: Donat. et Eugr. in lemm. — siem: Eugr. in lemm. 36. Arusian. p. 220 „nunquam—‚commeritus' pater." 37. saepe meritam quod uellem: Donat. in lemm. 39. Non. p. 295 „Nam—sum." 40. Non. p. 291 „Illique—exigat." 43. si sanus sies: Donat. *ter* in lemm. 45. (Serg.) in Donat. p. 506 552. Max. Victorin. p. 279. Lind. Cledon. p. 1872. 1913. Pompeii Comm. p. 225 „Matris seruibo commodis." 48. ut filiam: Donat. in lemm. 52. Donat. in Eun. IV 7, 26 „renumeret—eat."

PH. Percóntumax redísti huc nobis, Pámphile.
LA. Decédet iam ira haec, étsi merito irátus est.
PH. Quia paúlum uobis áccessit pecúniae,
Subláti animi sunt. LA. Étiam mecum lítigas?
PH. Delíberet renúntietque hodié mihi,
Velítne an non: ut álii, si huic non ést, siet.
LA. Phidíppe, ades, audi paúcis. — abiit. quíd mea?
Postrémo inter se tránsigant ipsi, út lubet,
Quandó nec gnatus néque hic mihi quicquam optémperant,
Quae díco parui péndunt. porto hoc iúrgium
Ad uxórem, cuius haec fíunt consilio ómnia,
Atque ín eam hoc omne quód mihi aegrest éuomam.

Φ MYRRKINA B PHIDIPPUS
MULIER SENEX

IV 1 MY. Périi, quid agam? quó me uortam? quíd uiro meo réspondebo
Mísera? nam audiuísse uocem púeri uisus est uágientis:
Íta corripuit dérepente tácitus sese ad fíliam.

54 redisti h D^{2} *in ras.* 55 DECED^{a}ET A, *corr. rec.* Deced& ||||| ira D Decedet iam ira F iam *om.* BCEP 56 PAULULUM AEF paulū|||| D paululū, *ultima syllaba a corr.*, P ACCESIT A 57 AANIMI A animis^{unt} E, *corr.* E^{2} 59 denuntietque F 59 an nolit D ANNON UXOREM A alii E^{2}F^{1}, *cum* A aliis BCDE^{1}F^{2}P h^{i}uc D non sit BCDEFP 60 ABIT A 61 ip^{si}ut P 62 natus CEP NECKIC A obtempera^{n}t D, *corr.* D^{2} 62 Quę$^{:dico}$ D porto *ex* porro E por^{r}to D, *corr.* D^{2} *Post u.* 65 F. III. A E

IV 1 Z MYRRINA MVLIER B PHIDIPPVS SENEX D MYRRINA MVLIER PHIDIPPVS SENEX PC (Actus quartus *schol.* P) MYRRINA PHIDIPPVS E 2 Miſeram F infantis uagientis D uagienti|ſ F

54. Lex. Maii p. 576 „Percontumax — Pamphile" (*om.* huc). 55. Decedet iam ira : Donat. in lemm. 56. 57. Non. p. 385 „Quia paulum — sunt." 56. paululum : Donat. *bis* in lemm. 59. alii *et* non sit : Donat. in lemm. 62. neque hic : Donat. in lemm. 64. fiunt haec : Donat. in lemm. 65. Donat. in IV 2, 6 „Atque — euomam."

IV 1. 3. Non. p. 518.. Max. Victorin. p. 283 Lind. „Ita — filiam." (se : *Non.*). — Arusian. p. 229 u. Derepente.. T. H. „‚proripuit' — filiam."

Quód si rescierít peperisse eam, íd qua causa clám me habuisse
Dícam, non edepól scio.
Sed óstium concrépuit. credo ipsum éxire ad me: núlla sum.
PH. Vxor ubi me ad fíliam ire sénsit, se duxít foras:
Átque eccam uideo. quíd aïs, Myrrhina? heús tibi dico. MY. Míhine, mi uir?
PH. Vír ego tuos sim? tú uirum me aut hóminem deputás adeo esse?
Nám si utrumuis hórum, mulier, úmquam tibi uisús forem,
Nón sic ludibrió tuis factis hábitus essem. MY. Quíbus? PH. Ad rogitas?
Péperit filia. hém, taces? ex quo? MY. Istúc patrem rogáre est aequom?
Périi: ex quo censés nisi ex illo cuí data est nuptum óbsecro?
PH. Crédo: neque adeo árbitrari pátris est aliter. séd demiror,
Quíd sit quam obrem tántopere omnes nós celare uólueris
Pártum, praesertím cum et recte et témpore suo pépererit.
Ádeon peruicáci esse animo, ut púerum praeoptarés perire,
Éx quo firmiórem inter nos fóre amicitiam pósthac scires,
Pótius quam aduorsum ánimi tui libídinem esset cum íllo nupta!

4 si *om.* D id pqua E QUAECAUSA A, E *induxit corr. rec.* *In* P *us. extenditur usque ad* edepol, *sequens a* Scio *incipit* causam (: clā) me, *tum in marg.* habuisse—scio D 6 hostium BE ad me exire DF 7 UXOREM A, EM *del. corr. rec.* irae D *In* A *us. exit in* ECCAM 8 agis BC Myrrina F MIKINEUIR (mi) A, *corr. rec.* mihine uir FP mihin uir BC mi *inter lineas* E 9 TUUS A sum BCDEFP tunc CDEFP 10 mulier *om.* D[1], *add.* D[2] 12. 13 *tres uersus sunt in* A, 1. *exit in* TACES 2. *in* CENSES 3. *in* OBSECRO 12 Perit (pe) D, *corr.* D[2] rogitare BCF[1]P († rogare *schol.* F) 13 PERI A nisi illo F 14 patrif|||ē, if *in ras.*, D 15 hunc tantopere D hoc omnis BCEFP 16 peperit (re) DF, *corr.* D[2]F[1] 17 puicaci F, ua *in marg.* ESANIMOET (se) INGENIO A, *corr. rec.* praeobtares F 18 ETQUO (x) A, *corr. rec.* fore inter nos E POSTKANC A 19 ADUORSUS A ESSEETCUMILLA A esse (t) E, *corr.* E[2]

5. non ego pol scio: Eugraph. in lemm. 7. Arusian. p. 226. Duxit se. T. H. „Uxor—foras." 8. mihine mi uir: Donat. in lemm. 9. sum: Eugraph. in lemm. — tun: Donat. in lemm. 10. Prisc. I p. 450 „Nam—forem." 12. rogare: Donat. in lemm. 17. esse: Donat. in lemm. 19. Arusian. p. 249 Nupta est cum illo. F. H. „esset cum illo nupta."

Égo etiam illorum ésse hanc culpam crédidi, quae te ést penes.
MY. Mísera sum. PH. Vtinam sciam ita esse istuc. sét nunc mihi in mentém uenit
De hác re quod locúta es olim, cum íllum generum cépimus:
Nám negabas núptam posse fíliam tuam té pati
Cúm eo qui meretrícem amaret, quí pernoctarét foris.
MY. Quámuis causam hunc súspicari quam ípsam ueram máuolo.
PH. Múlto prius sciuí quam tu illum habére amicam, Mýrrhina:
Vérum id uitium númquam decreui ésse ego adulescéntiae:
Nám id innatumst. ád pol iam aderit, sé quoque etiam cum óderit.
Sed ut ólim te ostendísti, eadem esse níhil cessauisti úsque adhuc,
Vt fíliam ab eo abdúceres neu quód ego egissem essét ratum.
Id núnc res indicium haéc facit, quo pácto factum uólueris.
MY. Ádeon me esse péruicacem cénses, cui matér siem,

20 hanc ẽe **D** culpam hanc **F** QUAE^{t}EST A, *corr. rec.* 21 ita *om.* **BCEP** in mentem uenit *om.* **E**[1], *add.* **E**[2] 22 De hac re *Bentleius cum Donato* EXKACRE A *cum rell.* cumcepimus **C** caepimus **F** 23 filiam posse tuam **BCEP** filiam tuam posse **F** 24 amaret et qui **F** FOR^{i}AS A, *corr. rec.* 25 KANC A h^{u}anc **D**, *corr.* **D**[2] h^{u}inc **B** mauolo **D** mauolo, u *in ras.*, **P** 26 quantu **D** amicam habere **DF** myrrihna **DF** mirrhina **E** 27 decreui uerum ẽe **D** ego *om.* **AF** 28 NAMID OMNIBUSINNATUMST **ABCDEF** (innat^{e}ūst **D**, *corr.* **D**[2]) Nam id omnibus innatum (*om.* est) **P** omnibus *eiecit Bentleius* aderit tempus se **BCEFP** 29 ^{sed}UERUMUT A, *corr. rec.* ead^{n}ē **D**, *corr.* **D**[2] eandem **E** cadem *super ras.* **P** nihil cessauisti eandem esse **F** cessasti **E** 30 ne||qđ **D** ne quod (**B**?)**CEFP** GRATUM A 31 indicium res **BCEP** 32 me ẽe *et* censes ei *in ras.* **D** CU^{eim}IMATER A, cum ei mater *fecit corr. rec.* cui quae mater **C**

20. hanc culpam : Donat. in lemm. 21. ita esse : Donat. in lemm. 21—24. Donat. in IV 4, 89 „nunc mihi – foris" (22. De hac re. 23. nuptam filiam tuam posse te pati). 22. Ex hac re : Eugraph. in lemm. — Non. p. 253 „cum—cepimus." 25. causam hanc suspicari : Eugraph. in lemm. 28. Nam id innatum est omnibus : at pol iam aderit se : Donat. in lemm. 29. Sed ut : Donat. in lemm. 30. neu : Donat. in lemm. 31. res indicium facit : Donat. in lemm. 32. Donatus : cui] Deest ‚ei.'

Vt eo essem animo, si éx usu esset nóstro hoc matrimónium?
PH. Tún prospicere aut iúdicare nóstram in rem quod sít potes?
Aúdisti ex aliquó fortasse, quí uidisse eum díceret
Éxeuntem aut íntro euntem ad amícam. quid tum póstea?
Sí modeste ac ráro haec fecit, nónne ea dissimuláre nos
Mágis humanum est quám dare operam id scíre, qui nos óderit?
Nám si is posset áb ea sese dérepente auéllere,
Quácum tot consuésset annos, nón eum hominem dúcerem
Néc uirum satis fírmum gnatae. MY. Mítte adulescentem óbsecro
Ét quae me peccásse aïs. abi, sólum solus cónueni,
Róga uelitne an nón uxorem: si ést ut dicat uélle se,
Rédde: sin est aútem ut nolit, récte ego consuluí meae.
PH. Síquidem ille ipse nón uolt et tu sénsti in eo esse Mýrrhina,
Péccatum: aderam, cuíus consilio éa par fuerat próspici.

33 ex u (fu *supra*) F 34 PHI *in* C *erasum et a* C^2 *ante u.* 35 *positum est*: *in* B *ante* tun *spatium*, *ante* audisti PHI *erasum est* PHI *u.* 34. *om.* P, *praefigit sequenti* PH. *supra lineam* E Tū *ex* Tu D^2 Tū F Tun *ex* Tum P Tuṃ E pp||icere, i *in ras.* D 35 PḤỊ. Audisti E EUM SEDICERET A 37 FECITKAEC A hęc fecit (a *supra*) D, *corr.* D^2 haec fecit (a *supra*) E haec facit CFP hoc facit B ẹạ D ea *om.* BCEFP 38 oderit *om.* D^1, *add.* D^2 39 si ịṣ (ipse *supra*) D, *corr.* D^2 si ipse E si id P POSSEST A repente F 40 Quicum BCDEFP CONSUISSET A consuesc̣ịṭ (uit *supra*) E, *corr.* E^2 KOMINEMESSE DUCEREM A di|cerem D dicerem, dic *in ras.*, F dicerem E 41 gnata C, *corr.* C^2 natae F 42 et que *ex* aeque E solus solum BCDEFP 43 UXOREMANNON A 44 Reddetur E sin autē ē D ẹgọ ēsului D ego *om.* BCEFP 45 NONUOLT (n i *supra*) A, nolit *fecit corr. rec.* uolt (u *supra*) D, *corr.* D^2 SENSISTI A *cum rell.* esse in eo DF myrrihna D mirrihna F mirrhina E 46 aderam *deleuit* D^2 cui' E, us *add.* E^2 EAPARFUERAT A fuerat ea par BCDEFP

35. eum diceret: Donat. in lemm. 37. Donatus: nonne dissimulare] Modo „dissimulare" est „ignorantiam fingere." 40. Arusian. p. 219 „Quicum tot consueuisset annos." — Donatus: Quicum) Non „quacum", sed „quicum." 42. solus solum: Donatus. 43. uxorem an non: Donat. in lemm. 44. recte ego consului: Donat. in lemm. 45. sensisti esse: Donat. in lemm. 46. fuerat ea par: Donat. in lemm.

Quam óbrem incendor íra, esse ausam fácere haec te iniussú meo:
Ínterdico ne éxtulisse extra aédis puerum usquám uelis.
Séd ego stultiór, meis dictis quí parere hanc póstulem.
Íbo intro atque edícam seruis, né quoquam ecferrí sinant. —
MY. Nullám pol credo múlierem me míseriorem uíuere:
Nam ut híc laturus hóc sit, si ipsam rem út siet rescíuerit,
Non édepol clam me est, cum hóc quod leuiust tám animo irató tulit:
Nec quá uia senténtia eius póssit mutarí scio.
Hoc mihi únum ex plurumís miseriis rélicuom fuerát malum,
Si púerum ut tollam cógit, cuius nos quí sit nescimús pater:
Nam cúm compressa est gnáta, forma in ténebris nosci nón quita est:
Neque détractum eï est quícquam, qui post póssit nosci quí siet:

47 ^te_ ee ausam facere hęc ṭẹ **D**, *corr.* **D**[2] TEESSEAUSAMFACEREKAEC A *cum rell.* ^m eo **F**, *corr.* **F**[2] 48 aed^e is **CP** 49 STULTITIOR A parere hanc qui **BCDEFP** 50 ad^t que **F** efferri **BDEP** effe^r ri **C**, *corr.* **C**[2] efferi *ex* offerri, *ut uidetur*, **F** sinant, t *in ras.*, **D** 51 ME^U LIEREM A, *corr.* A[1] 52 hic *om.* **F**[1], *add. schol.* ut sit **BC** 53 Non *ex* Nonne **P** Nonne **BC** N̄ā **F** KOCQUIDLEUIU^s SET A, *corr. rec.* leiuſ ^t ſit **F**, *corr.* **F**[2] leue est **BCP** animo iracundo **BCEP** iracundo animo **DF** 54 Nec **D**[1], ✝ Ne *schol. in marg.* Ne^c **E**, *corr.* **E**[2] Nec ^qua uia qui **F** 55 RELICUUM A reliquum *rell.* 56 sit *ex* scit **BC** 57 compressa, res *in ras.*, **B** NATA A**BCP** 58 ei tum quicquam est **BCDEFP** POSSETPOST A post possit **BCDEP** post *om.* **F** noscier **BCDEFP**

47. esse ausam facere haec iniussu meo: Donat. in lemm. 49. parere hanc qui: Donat. in lemm. 53. cum hoc quod leue est [partum celabamus] tam iracundo animo tulerit: Eugraph. 55. Donatus: Possumus et interrogatiue pronuntiare. 57. Prisc. I p. 531. 544 „Nam—quita est." (nata). — Donat. in Andr. I 1, 26 „forma—quita est." (tenebris s. m. q. e. *Par.*).

Ipse éripuit ui, in dígito quem habuit, uírgini abiens ánulum.
Simul uéreor Pamphilúm ne orata nóstra nequeat diútius
Celáre, cum sciát alienum púerum tolli pró suo.

59 ui in *in ras.* **D** 60 neq. (ue) ad (t) **C**, *corr.* **C²** 61 Celare **D** Caelare **F** sciet **BDEFP** siet (c) **C**, *corr.* **C²**

61. sciet: Donat. in lemm.

Θ SOSTRATA *B* PAMPHILUS
MULIER ADULESCENS

IV 2 SO. Non clám me est, gnate mí, tibi me esse súspectam, uxorém tuam
Proptér meos mores hínc abisse, etsi éa dissimulas sédulo:
Verum íta me di ament ítaque optingant éx te quae exoptó mihi,
Vt númquam sciens commérui, merito ut cáperet odium illám mei:
Teque ánte quod me amáre rebar, eí rei firmastí fidem:

IV 2 *E* SOSTRATA MVLIER *A* PAMPHILVS ADVLESC̄ **D** SOSTRATA MVLIER PAMPHILVS ADVLESCENS LACHES SENEX **PC** (SENES **P**) SOSTRATA PAMPHILVS **E** *Tres figurae pictae sunt in* **CFP** 1 mi gnate **F** gnate *ex* grate *corr. rec.* **E** esse ẹṣṣẹ suspectam **P** tibi esse suspectum *Fleckeiseneus praeeunte Bentleio* 2 hin^c^ **F** affimulaf **F** 3 di bene ament **D** IT^a^Q. A, *corr. rec.* OPTINGAṆT A, N *induxit corr. rec. Ceterum ab hac fere scaena inde correcturae recentis manus inductae sunt in* A obtiṇ^ng^ant **C**, *corr.* **C**² QUAEXOPTEM A opto **BCP** obto **E** 4 conmerui **C** illam mei *Donatus, Faernus* ILLAMEI A *cum rell.* (illam ei **C**) 5 ante quod *Bentleius ex suo ueterrimo* ante qđ **P** ANTEQUAM **ABCDEF** meam arerebar **F** mea mare **C** REBA^ei^RE^i^FIRMASTI A, *corr. rec.*

IV 2. 1. tibi me esse suspectam: Donat. et Eugraph. in lemm. 3. exopto: Eugraph. in lemm. 4. illam mei: Donat. *bis* in lemm. — illa mei: Eugr. in lemm. 5. Donatus 1, Teque ante (quam me) Deest ‚tantum,' ut sit ordo: Et quam te amare me rebar, tantum firmasti fidem ei rei. 2, Teque ante (quam—fidem) Ordo et sensus hic est: Et ‚quod' ante rebar, ei rei firmasti fidem meam: neque me fefellit, ‚quod' ante rebar, te me amare.

Nam mihi íntus tuos patér narrauit módo, quo pacto me hábueris
Praepósitam amori tuó: nunc tibi me cértum est contra grátiam
Reférre, ut aput me praémium esse pósitum pietatí scias.
Mi Pámphile, hoc et uóbis et meae cómmodum famae árbitror:
Ego rús abituram hinc cúm tuo me esse cérto decreuí patre,
Ne méa praesentia óbstet neu causa últa restet rélicua,
Quin túa Philumena ád te redeat. PA. Quaéso quid istuc cónsili est?
Illíus stultitia uícta ex urbe tú rus habitatúm migres?
Haud fácies, neque sinam út qui nobis, máter, male dictúm uelit,
Mea pértinacia ésse dicat fáctum, hau tua modéstia.
Tum tuás amicas te ét cognatas déserere et festós dies
Mea caúsa nolo. SO. Níhil pol iam istae míhi res uoluptatís ferunt:

6 MIIINTUSTUUS A me *inductum in* F KABUERIT A, *corr. rec.* 7 me *om.* A certū sunt D, *corr.* D² es C, *corr.* C² 8 Referre mi pamphile praemium esse positum P, *corr.* P² aput F PIETASCIAS A, *corr. rec.* pietati scias DE pietatis scias BCFP (sias C, *corr.* C²) 9 KOCUOBIS (*om.* et) A me C, *corr.* C² FAMAEESSEARBITROR A 10 KABITURAM A ēe: D, *corr.* D² certe BCEFP 11 praesententia E RELIQUA A *cum rell.* 12 PKILUMINA A, *corr. rec.* CONSILIIEST A 13 uicta es ex P, es *inseruit* P² 14 Haut C, *corr.* C² Non facies D, *corr.* D² Non facies F ut *ex* aut. *ut uidetur*, P 15 dicat esse F KAUTUA A haut C¹D haud BC²EFP 16 amicas, *altera* a *in ras.*, D te *om.* D¹, *add.* D² tuas cognatas F 17 NOLONIKIL Θ. NOLO NIKILIAMISTAEKESMIKI A, *alterum* NOLO *expunxit* A¹ istaec iam E mihi istaec D mihi *om.* F¹, *add.* F² istaec BCFP

8. pietatis: Donat. *bis* et Eugraph. in lemm. 10. certo: Donatus. 14. Non facies: Donatus *quinquiens.* — Idem: Sunt qui „neque sinam" iungant inferioribus, sunt qui totum contexte legant „Non facies" usque „modestia." 15. dicat esse: Donat. in lemm. 17. Nihil pol iam mihi istaec res: Donat. in lemm.

Dum aetátis tempus túlit, perfuncta sátis sum: satias iám tenet
Studiórum istorum: haec míhi nunc cura est máxima, ut ne cuí mea
Longínquitas aetátis obstet, mórtemue expectét meam.
Hic uídeo me esse inuísam inmerito: témpus est concédere.
Sic óptume, ut ego opínor, omnis caúsas praecidam ómnibus:
Et me hác suspicióne exsoluam et íllis morem géssero.
Sine me óbsecro hoc effúgere, uolgus quód male audit múlierum.
PA. Quam fórtunatus céteris sum rébus, absque una hác foret,
Hanc mátrem habens talem, íllam autem uxorem! SO. Óbsecro, mi Pámphile,
Non tú te incommodám rem, ut quaeque est, ín animum inducés pati?
Si cétera sunt ita út uis ítaque uti ésse ego illa exístimo,

18 AETATISTEMTULIT A ętas [ti] E, *corr.* E^2 SATISIAM A ſatiaſ [ſatietaſ] F, *corr. schol.* iam me tenet DF 18. 19 satias me studiorum iam |tenet| Istorum E, tenet *a corr. in marg.* 19 nunc mihi DF (mi [hi] F) meae F 20 ex o ptet, o *in ras.*, D exoptet BCEFP 21 [in] merito F ESTMECONCEDERE A est concedere *rell.* 22 omnis [e] D, *corr.* D^2 23 exoluā [s] D, *corr.* D^2 illis morem gessero *in ras.* E 24 uolgus [u] D, *corr.* D^2 audiuit F 25 sū ceteris D hac [ae] D, *corr.* D^2 haec BCEFP foret *ex* feret F 26 aut *om.* D^1, *add.* D^2 obsero [c] E *In* A *us. dissectus est post* UXOREM 27 Nam tute D^1, † Non D^2 *in marg.* Nam ture [t] F Non *ex* Nam P tu te *separauit Brixius* in rem commodam DF inducas BCDEFP 28 Siccine iſta [t Si cetera] sunt F Sic cetera D SUNTITA A ita sunt *rell.* ut tu uis (B?)CDEFP ut esse BCDE^2P (et E^1) ut ego esse F illa *Erasmus in marg., Bentleius* ILLAM A *cum rell.* aestimo [exi] E, *corr.* E^2 In F existimo—*u.* 29 illam *a corr. in marg. sunt*

18. iam me tenet: Donat. in lemm. 19. meae : Donat. in lemm. 20. Donatus : exspectet) ... exspectationem ad filium refert : hinc enim odio digni parentes ‚exspectati' appellantur. 21. Non. p. 270 „Hic uideo me inuisam esse merito. tempus est concedere." — tempus est concedere: Donat. in lemm. 25. Donatus : absque una haec foret) „Absque" extra, ut sit aduerbium magis quam praepositio. et ‚una': ‚res' subaudienda ... Alii „hac" de uxore dici putant, ut ‚absque' sit praepositio. 27. rem incommodam : Donat. in lemm. — incommodam rem : Eugraph. in lemm. — inducas : Donat. in lemm. 28. Si cetera sunt ut uis:

Mi gnáte, da ueniam hánc mihi, redduc íllam. PA. Vae miseró mihi.
SO. Et míhi quidem: nam haec rés non minus me mále habet quam te, gnáte mi.

Γ LACHES SENEX *Θ* SOSTRATA MULIER *B* PAMPHILUS ADULESCENS

LA. Quem cum ístoc sermonem hábueris, procul hínc stans accepi, úxor. IV 3
Istúc est sapere, qui úbi cumque opus sit ánimum possit fléctere:
Quod fáciundum sit póst fortasse † idem hoc nunc si feceris.
SO. Fórs fuat pol. LA. Ábi rus ergo hinc: íbi ego te et tu mé feres.
SO. Spéro ecastor. LA. Í ergo intro et compóne quae tecúm simul
Ferántur: dixi. SO. Ita út iubes faciám. — PA. Pater.

29 REDDUC A reduce BCEFP reducere D 30 GNATEMIKI A, *in quo us. dissectus est post* KABET gnate gnate mi E

IV 3 *B* Laches senex *E* sosstrata mvlier *A* pamphilvs advlesc̄ D laches senex sostrata mvlier pamphilvs advlescens PC laches sostrata pamphilvs E 1 hic F hinc D 2 opus sit |||| D, *corr.* D² animū *ex* animus P possis BCEFP fletere F 3 Quid F FACIENDUMEST A, *corr.* A¹ faciendum sit D, *corr.* D² faciundum sit F sit faciundum BCEP POSTFORTASSE ABCEP fortasse post DF si || D si nunc E 4 fiat *ex* fuat D fiat E 5 MECASTOR A, M *del. corr. rec.* simul tecum F *In* P *us.* 5. *et* 6. *unum faciunt* 6 feruntur P dixi tibi ut eaſ F ita : D, *corr.* D²

Donat. in lemm. — Si cetera sunt ita ut uis: Eugraph. in lemm. — Donatus: ut esse ego illam existimo) Quia potuit dici ei: ‚O socrus, ergo dubitas de integritate nurus tuae'?, addidit „itaque—illam existimo." 29. Seru. in Aen. IV 435 „Mi—reduc illam." 30. Donatus: Et mihi quidem) ἄχθος (?). Quid enim „Et mihi"? an „Ei"? multa sic in nostro usu sunt.

IV 3. 2. Donatus: „qui" pro... [quae *uulgo*). interdum abundat. — possis: Donat. in lemm. 3. Donatus: Quod faciundum sit post fortasse — (*ter*)] Potest haec sententia uideri generalis, et deest ‚ad id,' ut sit ‚flectere ad id quod faciundum.' potest et absolute accipi: „quod" pro ‚quae res facienda sit.' 4. Diomed. p. 380. Claud. Sac. p. 66. Prob. Cathol. p. 37 „Fors fuat pol." — Seru. in Aen. I 377 „Fors fuat."

LA. Quíd uis, Pamphile? PA. Hínc abire mátrem? minime. LA. Quíd ita istuc uis?
PA. Quía de uxore incértus sum etiam quíd sim facturús. LA. Quid est?
Quíd uis facere nísi redducere? PA. Équidem cupio et uíx contineor:
Séd non minuam meúm consilium. ex úsu quod est, id pérsequar:
Crédo ea gratiá concordes mágis, si redducám, fore.
LA. Néscio: uerúm tua re fert níhil, utrum illaec fécerint,
Quándo haec aberit. ódiosa haec est aétas adulescéntulis.
É medio aequom excédere est: postrémo nos iam fábulae
Sumus, Pámphile, 'senex átque anus.'
Sed uídeo Phidippum égredi per témpus: accedámus.

7 PA *inter lineas* **E**² habire **D** minime *om.* **F**¹, *add.* **F**² quid ^ita istuc uis quid **D**, *corr.* **D**² ISTUC (*om.* uis) **A** 8 sum facturus **F** SIMACTURUS **A** 9 nis^i **C**, *corr.* **C**² NISIRENISIREDDUCERE **A**, *corr. rec.* reducere **BCDEF** re^ce dure **P**, *corr.* **P**² 10 qu^o id ē **D** p||sequar **P** 11 magis **D** magis *om.* **BCEP** SINON **A** *cum rell.* non *sustulit Bentleius* reducam **BCDEFP** 12 Nescias **BCP** Nescias **D**¹, nequeas *schol. in marg.* Nescias neq: eas **EF** uerum ^id tua **BP**, *corr.* **B**²**P**¹ uerum id tua **EF** uerū id tua **D** *in marg.* illae **BCDEFP** ILLAECFECERIT **A** feceri|nt **F** 13 abierit **BCDEFP** est haec **DF** adholescentulis **F** 14 est excedere **DF** iam nos **F** fabula *T. Faber, Guyetus In* **A** *us. exit in* SUMUS: *in* **P** *us.* 14 *et* 15. *unum faciunt* 16 per tempus egredi **F**

7. Quid ita istuc uis: Donatus. 11. Donatus 1, Credo ea gratia concordes magis) Sententiose dixit tunc posse inter se congruere et concordare mulieres, cum et illa desierit esse socrus et illa nurus. haec enim inter illas est dissidiosa coniunctio. et satis ingeniose dictum. tolle enim inter mulieres proximitatem, et nulla causa discordiae est. — 2, Concordes magis) Non magis concordes, † uerum pro minus discordibus dixit. an ut seruiret sententiae? 12. Donatus: Nescias: uerum id tua refert nihil) Hoc uerbum ex aliqua parte confirmantis est et consentientis. (*Ut legerit* Nescio). — utrum illae fecerint: Donat. in lemm. — Nescias: uerum id tua refert nihil utrum illae fecerint: Eugr. in lemm. — Philargyr. in Verg. Georg. III 305. Hae ... Legitur et „haec" .. Veteribus mos fuit ut neutra femininis iungerentur. T. „tua nihil refert utrum [illaec] ‚fecerit.'" 13. est haec *et* haec est: Donat. in lemm. 14. est excedere: Donat in lemm. 14. 15. Donatus: fabulae Sumus senex atque anus) Pronuntia „senex atque anus" quasi Initium fabulae. — Id. in Eun. II 3, 65 „senex atque anus."

Α PHIDIPPUS *Γ* LACHES *Β* PAMPHILUS
SENES II ADULESCENS

IV 4
PH. Tibí quoque edepol sum íratus, Philúmena,
Grauitér quidem. nam hercle fáctumst abs te túrpiter:
Etsí tibi causa est de hác re: mater te ímpulit:
Huic uéro nulla est. LA. Ópportune té mihi,
Phidíppe, in ipso témpore ostendís. PH. Quid est?
PA. Quid réspondebo his? aút quo pacto hoc áperiam?
LA. Dic fíliae rus cóncessuram hinc Sóstratam:
Ne réuereatur, mínus iam quo redeát domum. PH. Ah:
Nullám de his rebus cúlpam commeruít tua:
A Mýrrhina haec sunt méa uxore exorta ómnia:
Mutátio fit: éa nos perturbát, Laches.
PA. Dum né redducam: túrbent porro quám uelint.
PH. Ego, Pámphile, esse intér nos, si fieri potest,

IV 4 *Γ* PHIDIPPVS SENES II *Β* LACHES ADVLESC̄ *Α* PAMPHILVS **D** PHIDIPPVS SENES LACHES II PAMPHILVS ADVLESCENS **P** PHIDIPPVS SENEX LACHES II. PAMPHILVS ADVLESCENS **C** PHIDIPPVS PAMPHILVS LACHES **E** 2 FACTUMSTABSTE **A** abs te est factum **BCDEFP** (abs t^e^est D, *corr.* D^2) 3 Et^si^ E, *corr.* E^2 MATERQUAETE **ABCEFP** *In* **D** *rasura est super* mater te 4 nulla^e^st **D**, *corr.* D^2 oportune **BCEFP** oportune **D** te *om.* **E** 6 operiam *Bentleius cum multis ueteribus* 7 ISTINC **A** 8 reue^re^atur |||| || minus iā^quo^ : **D**, *corr.* D^2 uereatur **F** ah *om.* D^1, *add.* D^2 9 INKIS **A** t cōmeruit memorauit **F** 10 ^a^mirrhina **E**, *corr.* E^2 myrrina **B** mirrihna **F** myrrihna **D** UXOREEXOMNIA **A** 11 *Pamphilo haec* Mutatio fit *dederunt Goueanus et Bentleius* perturbet, e *in ras.*, **F** LACKE **A** Laches **BCDEFP** 12 reducam **BCDEFP** TURBANT **A**

IV 4. 2. factum est: Donat. in lemm. 3. Donatus: mater te inpulit: absolute. deest enim ‚nam,' ut sit ‚nam mater te inpulit.' 6. aperiam: Donat. in lemm. 9. de his: Donat. in lemm. 10. 11. Prisc. I p. 288 Etiam in illis quae tertiae, id est in omnibus graecis ES producta finitis similiter inuenis uocatiuum in E productum proferri . . T. in H. „A—omnia. Mutatio ‚est' ea nos perturbat Lache." 11. Donatus: Mutatio fit) Criminis scilicet et peccati, id est uel mea uxor crimen tuae sustinet uel tuae ad meam translata est culpa. — ea nos perturbat, Laches) „ea": non ‚ea mutatio,' sed uxor.

Adfínitatem hanc sáne perpetuám uolo:
Sin ést ut aliter túa siet senténtia,
Accípias puerum. PA. Sénsit peperisse: óccidi.
LA. Puerúm? quem puerum? PH. Nátus est nobís nepos:
Nam abdúcta a uobis praégnas fuerat fília,
Neque fuísse praegnatem úmquam ante hunc sciuí diem.
LA. Bene, íta me di ament, núntias: et gaúdeo
Natum íllum et tibi illam sáluam. sed quid múlieris
Vxórem habes aut quíbus moratam móribus!
Nosne hóc celatos tám diu! nequeó satis,
Quam hoc míhi uidetur fáctum praue, próloqui.
PH. Non tíbi illud factum mínus placet quam míhi, Laches.
PA. Etiám si dudum fúerat ambiguom hóc mihi,
Nunc nón est, cum eam séquitur alienús puer.
LA. Nullá tibi, Pamphile, híc iam consultátiost.
PA. Perii. LA. Húnc uidere saépe optabamús diem,
Cum ex te ésset aliquis, quí te appellarét patrem:
Euénit: habeo grátiam dis. PA. Núllus sum.

14 Affinitatem **F** 15 sit (e *supra* i) **D**, *corr.* **D**² 16 PA Sensit— *u.* 17 puerum *in marg.* **F** 17 puer nepos **E** 18 praegnas (n *supra*) **C**, *corr.* **C**² pregnanſ *ex* pregnaſ **P** praegnans **BDEF** 19 Nec **BCEFP** praegnatem (n *supra*) **C**, *corr.* **C**² praegnantem **BDEF** (praegnatem **P** *cum* **A**) ANTE KUNCUMQUAM **A** 20 Bene||| ita **C** di (i *supra*) **D**, *corr.* **D**² et *om.* **F** 21 *Versum omissum a* **D**¹ *add.* **D**² *in ima pagina* NATUMFILIUMET **A** illū ||||tibi & **D** tibi et **BCEFP** 23 cęlatos **D** caelatos **F** neque (o *supra*) **D**, *corr.* **D**² 24 proloqui praue **E** 26 Et si (iā *supra*) **D**, *corr.* **D**² Etſi iā (t Etiaſi *supra*) **F**, *corr.* **F**² AMBIGUUM **A** h (oc *supra*) **F** 27 sequitur *Bentleius e duobus libris* CONSEQUITUR **A** *cum rell.* (consequitur **F**) ALIENUSPATER **A** 28 CONSULTIOST **A** consultatiost (e *supra*) **D**, *corr.* **D**² 29 obtabamus **F** diem optabamus **E** 30 RATREM **A**

18. praegnans: Donat. in lemm. 19. Nec fuisse praegnantem: Donat. in lemm. 21. Donatus: Natum illum tibi et illam saluam (*tum* et tibi illam saluam): Proprium affectum refert, sibi nepotem, illi filiam esse seruatam. 21. 22. Arusian. p. 257 „quid—habes." — Donat. *nescio ubi* „Quid ‚hominis' Uxorem habes." 23. Arusian. p. 219 „Nosne—tamdiu." 25. Laches: Donat. in lemm. 27. consequitur: Donat. *bis* in lemm.

LA. Reddúc uxorem ac nóli aduersarí mihi.
PA. Patér, si ex me illa líberos uellét sibi
Aut sé esse mecum núptam, satis certó scio,
Non mé clam haberet quód celasse intéllego.
Nunc cum éius alienum ésse animum a me séntiam
Nec cónuenturum intér nos posthac árbitrer,
Quam obrém redducam? LA. Máter quod suasít sua,
Aduléscens mulier fécit. mirandúmne id est?
Censén te posse réperire ullam múlierem,
Quae cáreat culpa? an quía non delincúnt uiri?
PH. Vosmét uidete iám, Laches et tu Pámphile,
Remissan opus sit uóbis redductán domum:
Vxór quid faciat, ín manu non ést mea:
Neutra ín re uobis dífficultas á me erit.

32 LA. *add.* P^2 Redduc **D** Reduc **BEFP** (Redduc **C** *cum* **A**) aduersari (o *supra*) **F**, *corr.* F^2 33 PA. *add.* P^2 si illa ex me **BCDEFP** uellet liberos **F** 34 *Versum in marg. habet* **F** SESEMECUM **A** se esse mecum **BCDEFP** certe **F** 35 MECLAM **A** clam me *rell.* aberet **F** quae **BCE²P** (quam **E¹**) quē *ex* quae **DF** caelasse **F** intelligo **BC²** 36 Nunc—alienum *in marg.* **F** a me esse animum **BCDEFP** 37 NEC **A** Neque *rell.* posthac arbitrer (ẽe *supra*) **D**, *corr.* D^2 posthac esse arbitror **BCEFP** (postȧ hac **C**) ARBITROR **A** 38 redducam **D** reducam **BCEFP** 39 Adhiolefcenf **F** IDSIET **A** idē (e *supra*) ft **F**, *corr.* F^2 40 Censesne (te *supra*) : , sne (te *supra*) *a corr.*, **D** Censesne **BCEFP** te *add.* F^2 ullam repperire **BCEP** (reperire **EP**) REPPERIRE **AF** 41 delinquunt (**B**?) **CDEFP** 42 uidete, ui *in ras. a corr.*, **D** 43 Remissan *ex* Remissam **P** reductan (*om.* an) **E** ANREDDUCTAN (m *supra*) **A**, *corr. rec.* (an *supra*) reductan **F** an reductan **BC** an reductan **D** an reductanus (ne *supra*) **P**, *corr.* P^2 45 *ante* 44 *posuit Bothius* 45 AMERIT (e *supra*) **A**, *corr. rec.*

32. ah noli : Donat. in lemm. 33. illa ex me : Donat. *bis* et Eugraph. in lemm. 34. se esse mecum : Donat. in lemm. 35. Non clam me haberet quae : Donat. in lemm. 36. alienum esse a me animum : Donat. in lemm. 37. Nec : Donat. in lemm. 40. reperire ullam : Donat. in lemm. 42. Laches : Donat. in lemm. 43. Donatus : Remissam opus sit uobis an reductam domum] In † ueris codicibus sic est † „remissan an re-ducta," ut sit ‚remissane an reducta.' (remissā. reductā. domū : ut sit. remissa, reducta *Ed. Ven.*). 44. Donatus : Uxor—est, mea) Ordo : Uxor mea quid faciat, in manu non est. deest ‚eius,' ut sit ‚in manu eius' non est, sed in mea potestate positum. 2, in manu non est) Uxoris scilicet. — 45. Neutra —difficultas) Promittit facilitatem suam, ut tamen uxor roganda sit. an aliter et ut supra annotauimus?

Sed quíd faciemus púero? LA. Ridiculé rogas:
Quidquid futurumst, huíc suom reddas scílicet,
Vt alámus nostrum. PA. Quem ípse neclexit pater,
Ego alám? LA. Quid dixti? eho an nón alemus, Pámphile?
Prodémus quaeso pótius? quae haec améntia est?
Enim uéro prosus iám tacere nón queo.
Nam cógis ea quae nólo ut praesente hóc loquar.
Ignárúm censes tuárum lacrimarum ésse me?
Aut quíd sit id quod sóllicitere ad húnc modum?
Primum hánc ubi dixti caúsam, te proptér tuam
Matrém non posse habére hanc uxorém domi:
Pollícita est ea se cóncessuram ex aédibus.
Nunc póstquam ademptam hanc quóque tibi causám uides,
Puér quia clam te est nátus, nanctus álteram es.
Errás, tui animi sí me esse ignarúm putas.
Aliquándo tandem huc ánimum ut adiungás tuom,
Quam lóngum spatium amándi amicam tíbi dedi!
Sumptús quos fecisti ín eam quam animo aequó tuli!

46 Sed quid futurū quid faciemus D facie^m' F 47 Quicquid *ex* Quidquid CD Quicquid BFP SUUM A reddas suum BCEP 48 ips^e a D neglexit BCDEFP 49 heo DF aleamus C 50 perdemus quaeso ^potius F amentiast^e D, *corr.* D[2] 51 PROSUS A prorsus *rell.* ī ñ nequeo F, *corr.* F[2] 54 sit ^hoc id quod D hoc id quod BCEFP SOLLICITER^a e A, *corr. rec.* sollititare E 55 te *om.* A 56 abere F 58 adeptā D 59 qui^a EF, *corr.* E[2]F[1] clam ^est te E natus ē D nactus BCDEFP 60 me pi^u etaſ eſſe ignarum F 61 hunc E ut adducas BDEFP ^ut ad inducas C, *corr.* C[2] TUUM A 62 Quam *ex* Qui F 63 SUMPTOS A ^in eam E aequo animo DF

46. Donatus: „ridicule" uel aduerbium esse potest uel nomen. si nomen est, subdistingue „ridicule," et sic interroga [rogas?]. 47. suum reddas: Donat. in lemm. 48. Donatus 1, quem ipse neglexit) Si „ipse" legeris, clare dictum est: si „ipsa," lenius est (*Immo e contrario*). 2, quem ipse neglexit) Legitur et „ipsa." et hoc est melius, ut sit „pater" uocatiuus casus. 59. nactus: Donat. in lemm. 61. adiungas: Donat. in lemm., *tum* aliquando tandem ut abducas tuum] Deest ‚fac.' 63. Prob. Cathol. p. 30 „Sumptus quos ‚faciunt.'" — Arusian. p. 238 „Sumptus—eam." — aequo animo: Donat. in lemm.

Egi átque oraui técum uxorem ut dúceres,
Tempús dixi esse: inpúlsu duxistí meo.
[Quae tum obsecutus mihi fecisti ut decuerat]
Nunc ánimum rursum ad méretricem induxtí tuom:
Cui tu óbsecutus fácis huic adeo iniúriam:
Nam in eándem uitam té reuolutum dénuo
Video ésse. PA. Mene? LA. Te ípsum: et facis iniúriam.
Confíngis falsas caúsas ad discórdiam.
Vt cum ílla uiuas, téstem hanc cum abs te amóueris:
Sensítque adeo uxor. nam eí causa alia quaé fuit,
Quam obrem ábs te abiret? PH. Pláne hic diuinát: nam id est.
PA. Dabo iús iurandum níhil esse istorúm mihi. LA. Ah,
Reddúc uxorem, aut quam óbrem non opus sít cedo.
PA. Non ést nunc tempus. LA. Púerum accipias: nam ís quidem
In cúlpa non est: póst de matre uídero.
PA. Omníbus modis misér sum nec quid agám scio:
Tot mé nunc rebus míserum concludít pater.
Abíbo hinc, praesens quándo promoueó parum.
Nam púerum iniussu crédo non tollét meo,
Praesértim in ea re cúm sit mihi adiutríx socrus.
LA. Fugis? hém, nec quicquam cérti respondés mihi? —
Num tíbí uidetur ésse aput sesé? sine:
Puerúm, Phidippe, míhi cedo: ego alam. PH. Máxime.

64 tecum ^{ut} uxorem duceres **P** uxorem adduceres **B** te‿cū uxorem ^{ut} adduceres **C**, *corr.* C^2 65 dixi (t supra) **D** 66 *et* 68 *uncis inclusit Fleckeisenus praeeunte Bentleio* 66 Quae *ex* Qui **F** mihi *add.* F^2 67 rurfū *ex* rurfuf E^2 TUUM **A** 69 EADEM **A** utam (i supra) **P** 71 CONFICIS (n supra) **A**, confingis *restituebat corr. rec.* causas falsas **DF** 72 Ut (tu supra) cū **D**, *corr.* D^2 Ut tu cum **EF** 75 ISTORSUMMIKI **A** istorum tibi *rell.* 76 Reduc **BCDEFP** 80 nunc me **DF** 81 Abibo *ex* Adibo E^2 parum, a *in ras.*, **E** 82 iniussum **C** TOLLET **A** tollent *rell.* 83 (e supra) a re **F**

64. Arusian. p. 250 „Egi—duceres" (ut *om.*). 66. *et* 68 *agnoscuntur a Donato.* 75. istorum tibi: Donat. in lemm. 76. aut qua de re non: Donat. in lemm.

Non mírum fecit úxor, si hoc aegré tulit:
Amárae mulierés sunt, non facile haéc ferunt.
Proptérea haec irast: nam ípsa narrauít mihi:
Id ego hóc praesente tíbi nolueram dícere:
Neque illí credebam prímo: nunc uerúm palam est.
Nam omníno abhorrere ánimum huic uideo a núptiis.
LA. Quid érgo agam, Phidíppe? quid das cónsili?
PH. Quid agás? meretricem hanc prímum adeundam cénseo.
Orémus: accusémus: grauius dénique
Minitémur, si cum illo hábuerit rem póstea.
LA. Faciam út mones. eho púere, curre ad Bácchidem hanc
Vicínam nostram: huc éuoca uerbís meis.
At te óro porro in hác re adiutor sís mihi. PH. Ah,
Iam dúdum dixi idémque nunc dicó, Laches:
Manére adfinitátem hanc inter nós uolo,
Si ulló modo est ut póssit: quod speró fore.
Sed uín adesse me úna, dum istam cónuenis?
LA. Immo uéro abi, aliquam púero nutricém para.

87 UXORMEA **ABCEFP** uxur mea| **D** mea *delent Fr. Fabricius et Bentleius* agre, re *in ras.,* **P** 88 AMARE **A** muliere sunt **P** 89 irast **D** 90 IDEOEGO **A** praesenti **D** uolueram **D**, *corr.* D^2 91 uero (**B**?) **CDEFP** palamst **D**, *corr.* D^2 92 obhorrere **F** UIDEONUPTIIS **AE** uideo a nuptiis **D** 93 EGO **A**, *corr.* A^1 ergo *om.* **E** CONSILII **A** 94 adeundem **C**, *corr.* C^2 adeundum **E**, *corr.* E^2 97 PUER **A** *cum rell.* curre puer **F** bachidem **EF** 98 Vicine **E** 99 Et te **BCDEFP** 100 idē || || que **D** idem quae **FP** itidem nunc **E**, *corr.* E^2 lache|| **D** LACKE **ABCEFP** 101 affinitatem **EF** 103 uisne **BCDEFP** 104 uero **D** uero *om.* **BCEP** (*habet* **F** *cum* **A**) nutricem puero **E**

87 uxor (*om.* mea) *legit* Donatus: *u. ad* 88: Quasi uir dixit [amarae] mulieres. non enim abundat sed causam dicit, cur ‚uxor' offenderit Pamphilum. — Id. *in* 89: Nam ipsa narrauit mihi) Utrum finxit haec dixisse filiam sibi an uero κατὰ τὸ σιωπώμενον factum est? ego neutrum puto et sic intellego, quod de ‚uxore sua' dicat. 88. Amare *legit* Eugraphius: Quia mulieres numquam uolunt a maritis nisi se amari. 92. Arusian. p. 212 Abhorrere ab illo. T. H. „abhorrere—a nuptiis." — a nuptiis: Donat. in lemm. 97. Agroet. p. 2272 „eho ‚puer' curre ad Bacchidem." 101. Donat. in V 2, 18 „Manere—uolo." (Manere inter nos affinitatem perpetuam uolo *Ed. pr.*). 103. uis adesse: Donat. in lemm.

B BACCHIS MERETRIX   *Γ* LACHES SENEX

BA. Non hóc de nihilost, quód Laches me núnc conuentam esse éxpetit: V 1
Nec pól me multum fállit, quin quod súspicor sit quód uelit.
LA. Vidéndum est ne minus própter iram hanc ímpetrem quam póssiem,
Aut néquid faciam plús, quod post me mínus fecisse sátius sit.
Adgrédiar. Bacchis, sálue.
BA. Salué, Laches. LA. Credo édepol te non níhil mirari, Bácchis,
Quid sít quapropter te húc foras puerum éuocare iússi.
BA. Ego pól quoque etiam tímida sum, cum uénit in mentem quaé sim,
Ne nómen mihi quaesti óbsiet: nam móres facile tútor.
LA. Si uéra dicis, níhil tibi est a mé pericli, múlier:
Nam ea aetáte iam sum, ut nón siet peccáto mihi ignosci aéquom:

V 1 *Z* BACHIS MERETRIX *B* LACHES SENES *Γ* PHIDIPPVS .II. D BACCHIS MERETRIX LACHES SENEX PC (BACHIS C) BACCHIS LACHES E 1 nichi^{e}lost D nunc me DF 2 id sit qđ D, *expunxit* D^2 QUIDUELIT A 3 hinc *Bentleius* possiem *uulgo* POSSIM A *cum rell.* 4 me post BCEP *In* P *u.* 4. *et* 5. *unum faciunt* 5 Aggrediar B bachis E 6 Lacches FP bachis E 7 QUISIT A 8 quoque pol F ti|mida F UENITMIKIINMENTEM A *cum rell.* mihi *delebat Faërnus* 9 quaestus BCDEFP obsiet *Faërnus* OBSTET A *cum rell.* ne nomen mi obstet quaestuis *Fleckeisenus* ñ amores D TUT^{e}OR A, *corr. rec.* 10 dices D tibi s^{ē}it D, *corr.* D^2 11 EA$^{a\,im}$AETATE IAM A, *corr. rec.* iam aetate ea BCDEFP (||ea D) sū *om.* D^1, *add.* D^2 non *erasum in* E SIT A

V 1. 4. post me: Donat. in lemm. 7. Claud. Sac. p. 24 „quapropter te." 8. quoque pol. Donat. *bis* in lemm. 9. Donatus 1, Ne nomen mihi quaestui (quaestuis *Ed. pr.*) Id est nomen quod inest meo quaestui. 2, nomen quaestui obstet) quaestui: quem exerceo scilicet, id est quod est quaestui mihi (?) 3, quaestui) Id est quod meretrix sum. Legitur et „nomen meum quaestu obstet." — ne nomen mihi quaestus obstet: Eugraph. in lemm. 11. iam aetate ea sum ut non siet: Donat. in lemm.

Quo mágis omnis res caútius ne témere faciam adcúro.
Nam sí facis factúraue es, bonás quod par est fácere:
Inscítum offerre iniúriam tibi ínmerenti iníquom est.
BA. Est mágna ecastor grátia de istác re quam tibi hábeam:
Nam quí post factam iniúriam se expúrget, parum mihi prósit.
Sed quíd istuc est? LA. Meúm receptas fílium ad te Pámphilum. BA. Ah.
LA. Sine dícam: uxorem hanc príus quam duxit, uéstrum amorem pértuli.
Mané: non dum etiam díxi id quod uolui. híc nunc habet uxórem:
Quaére alium tibi fírmiorem, dúm tibi tempus cónsulendi est:
Nám neque ille hoc animo érit aetatem, néque pol tu eadem ísta aetate.
BA. Quís id aït? LA. Socrús. BA. Men? LA. Te ipsam: et fíliam abduxít suam,

12 Quo˙ **D** res omnis **BCE** (omn^e^is **C**, *corr.* C^2) accuro **CE·FP** ^ac^curo **D** accurro **B** 13 si id nunc facis **BCDEFP** 14 TIBI MERENTI **A** tibi me inmerenti (**B**?) **CDEFP** 15 ^e^castor **D** castor **C** magnam ecastor gratiam de istac re quod *Guyetus et Bentleius* 16 ^e^sexpurget **F** 17 qui **F** Γ MEUM Γ RECEPTAS **A**, *notam ante* RECEPTAS *deleuit, ante* MEUM *posuit corr. rec.* BA ah *add.* P^2 18 d^i^cā **D** priusquam hanc **BCE** prius ^quā^ hanc **P**, *corr.* P^2 d^u^ixit **F**, *corr.* F^2 AMOREM UESTRUM **A** ptuli || **D** 19 habet uxorem *Bothius* UXOREMHABET **A** *cum rell.* 20 tibi firmiorem **D**' TIBIAMICUMFIRMIOREM **A** tibi firmiorem amicum **BCD²EFP** dū tibi **D** tibi *om.* **BCEFP** 21 ERIT AETATEM **A**, AETATEM *deleuit corr. rec.* aetatem *om.* **BCDEFP** ISTAAETAS^te^ **A**, *corr. rec.* istac aetate **BCDEFP** 22 MEN **A** mene **BDEP** ma^e^ne **C**, *corr.* C^2 mene *ex* mone **F** ^ab^duxit **D** adduxit **B**

13. Donat. in u. 38 „si id facis." 14. Donatus: Inscitum] ‚me' scilicet. 15. Donatus: Est magna ecastor gratia (de istac re quam tibi habeam)] Imitatur hic et senile et femineum tardiloquium. 18. priusquam hanc: Donat. *bis* in lemm. — uestrum amorem: Idem. 19. uxorem habet: Donat. in lemm. 20. Donatus: firmiorem (]) amicum. — Idem: dum tempus consulendi est] ...est ordo ‚dum tempus est consulendi ‚tibi.' et bis subaudiendum est ‚tibi.' 21. hoc animo ille: Donat. in lemm. — Idem: aetatem (etate *Ed. pr.*) pro tamdiu quam longa est aetas. — istac: Idem in lemm. 22. Quis ait hoc: Eugraph. in lemm.

Púerumque ob eam rém clam uoluit, nátus qui est, extínguere.
BA. Si áliud scirem, quí firmare méam aput uos possém fidem,
Sánctius quam iús iurandum, id póllicerer tíbi, Laches,
Ségregatum habuísse, uxorem ut dúxit, a me Pámphilum.
LA. Lépida es. sed scin, quíd uolo potius sódes facias. BA. Quíd? cedo.
LA. Eás ad mulierés huc intro atque ístuc ius iurándum idem
Pólliceare illís. exple animum eis téque hoc crimine éxpedi.
BA. Fáciam, quod pol, si ésset alia ex hóc quaestu, haud facerét, scio,
Vt de tali caúsa nuptae múlieri se osténderet.
Séd nolo esse fálsa fama gnátum suspectúm tuom,
Néc leuiorem uóbis, quibus est mínime aequom, eum uidérier
Ínmerito: nam méritus de me est, quód queam illi ut cómmodem.
LA. Fácilem beniuolúmque lingua túa iam tibi me réddidit:

23 PUERUMOB (*om.* que) A qui est natus B exting^{u}ere D 24 *In* A *Bacchidis nota* B *sequenti demum uersui praefixa est.* ALIUTSI SCIREM A Aliud si scirem *rell.* Alid *Bentleius* Si scirem aliud *Guyetus* Si aliud scirem *Fleckeisenus* fidem possem E 25 qu^{a}i F LACKE A Laches BDEP la^{h}ces C, *corr.* C^2 lacches F 26 MESEGREGATUM A *cum rell.* Me *sustulit Bentleius* 27 *Lachetis notam om.* A ^{c}fin F qu^{i}od uolo D qđ uolo EF QUIDUISCEDO A *cum rell.* (qd *ex* qđ F^2) uis *eiecit Muretus* 29 IS A iis C^1DP his BC^2EF te|q;, q; *in ras.*, D 30 alia ēēt DF hau^{d}t C, *corr.* C^2 31 se, s *ex corr.*, P 32 esse *om.* A Sed esse falsa fama nolo DF TUUM A 33 ęquū *inter lineas* E eū, ū *in ras.*, D eum *om.* BCEFP uider^{i}er F 34 *Versum om. a* C^1 *add.* C^2 *in marg.* de m^{e}est D, *corr.* D^2 idē$^{t\ de\ me}$ est F, *corr.* F^2 35 me tibi F redd^{di}it D reddit F

24. Aliud si scirem: Donat. et Eugraph. in lemm. 26. Me segregatum: Donat. in lemm. 27. quid uolo: Donat. *bis* in lemm. 28. hic intro: Donat. *bis* in lemm. 29. Non. p. 296 „teque—expedi." — his: Donat. in lemm. 30. si alia esset: Donat. in lemm. 32. Sed nolo falsa fama esse: Donat. in lemm. 34. est de me: Donat. *bis* in lemm. 35. Donatus: lingua tua iam) Subdistingue „iam."

Nám non sunt solae árbitratae haec: égo quoque etiam crédidi.
Núnc quam ego te esse praéter nostram opínionem cómperi,
Fác eadem ut sis pórro: nostra utére amicitia, út uoles:
Áliter si faciés — reprimam me, ne aégre quicquam ex me aúdias.
Vérum hoc te moneo únum, qualis sim amícus aut quit póssiem
Pótius quam inimicús, periclum fácias.

A PHIDIPPUS SENES *Γ* LACHES II *B* BACCHIS MERETRIX NUTRIX

V 2 PH. Nihil aput mé tibi
Défieri patiár, quin quod opus sít benigne praébeatur.
Sed cúm tu satura atque ébria eris, puer út satur sit fácito.

36 haec *Bentleius ex libris* he|| **D** KAP (*sic*) **A** hae **BCEFP** ego *om.* **F**^{1}, *add.* **F**^{2} etiam hoc credidi **BCDEFP** 37 NUMQUAMEGO **A** Nunc cum ego (**B**?)**CDEP** Nunc autē cūm **F** 38 Fac eadem ut *in ras.* **E** nostra porro **F** n̄ra *inter lineas* **E**^{2} facias sed : reprimam me **D**, acias *in ras.*, sed *add.* **D**^{2} facias sed reprimam me **BCEFP** ADIES **A** audiat (s) **D**, *corr.* **D**^{2} 40 TEKOC **A** hoc te *rell.* (hoc te: **D**) possim (e) **DF** *In* **P** *u.* 40 *et* 41 *unum faciunt* 41 PERICULUM **AEF** periclu||, u|| *in ras.*, **D**

V 2 NUTRIX NUTRIX (*sic*) **A** *In* **D** *haec scaena continuatur antecedenti* NVTRIX PHIDIPPVS SENES LACHES II BACCHIS MERETRIX **P** NVTRIX PHIDIPPVS SENEX. LACHES .||. BACCHIS MERETRIX **C** PHIDIPPVS LACHES BACCHIS **E** *Quatuor figurae pictae sunt in* **CFP**: *super Phidippum, cuius nomen falso dedit Bacchidi, manus illa recens codicis* **F** *posuit* RENALDO (*cf.* III 4.) 1. 2. *in* **A** *hanc formam habent* 1, NIKIL—OPUSSIT 2, BENIGNEPRAEBEATUR *In* **P** nihil apud me tibi *post* praebeatur *crasum et a corr. suo loco scriptum est* 2 opus est **E** 3 tu *om.* **DE** adque **F** ebria es *Bentleius* saturus **D**

36. haec : Donatus *bis* (hoc *semel Ed. pr.*). — quoque hoc etiam : Idem in lemm. 39. facies : Donat. in lemm. 40. hoc te : Donat. in lemm.
V 2. 3. Prisc. I p. 238 Quod („satur") ideo est secundae declinationis, quia facit femininum in A desinens, id est ‚haec satura.' T. in H. „Sed cum tu—facito." : quod a Probo praetermissum doctissime attendit noster praeceptor Theoctistus. — Schol. Bembin. in Adelph. V 1 3 satyram autem

LA. Nostér socer, uideó, uenit: pueró nutricem addúcit.
Phidíppe, Bacchis déierat persáncte. PH. Haecine east? LA. Haéc est.
PH. Nec pól istae metuont deós, neque has respícere deos opínor.
BA. Ancíllas dedo: quólibet cruciátu per me exquíre.
Haec rés hic agitur: Pámphilo me fácere ut redeat úxor
Opórtet: quod si pérficio, non paénitet me fámae,
Solám fecisse id quód aliae meretríces facere fúgitant.
LA. Phidíppe, nostras múlieres suspéctas fuisse fálso
Nobís in re ipsa inuénimus: porro hánc nunc experiámur.
Nam sí compererit crímini tua se úxor credidísse,
Missam íram faciet: sín autem est ob eám rem iratus gnátus,
Quod péperit uxor clam, íd leuest: cito áb eo haec ira abscédet.
Profécto in hac re níhil malist, quod sít discidio dígnum.

4 *Lachetis notam om.* A uideo *ex* ut deo D uenit uideo F adduxit, x *in ras.*, D adduxit BCEFP 5 bachis DEF D^E^IERAT A, *corr. rec.* hecin^e^ea ē D, *corr.* D² haeccine F 6 ISTEMETUUNT A nec has, c *ex* q, h *in ras.*, D nec has BCEFP deos *ex* dies E 7 exquire licet BCEFP 8 res : ^hic^ F FACEREQUEATUXOR ^ut redeat^ A, *corr. rec.* ut redeat *in marg.* D red^a^et F 9 si effecero *Bentleius* 10 ALIA ETMERETRICES A 12 ^.in^ : re D ha^n^c D KANC ^nunc^ A, nunc *add. corr. rec.* 13 comper^i^erit E, i *add.* E² cō^re^perit D, *corr.* D² tua ^se^ : uxor : ^falso^ credidisse D, *corr.* D² TUASEUXORSECREDIDISSE A tua se uxor falso credidisse BCEFP 14 Missa^m^ E, *corr.* E² SINAUTEMOB (*om.* est) A ſi^n^ F sin item est *Bentleius* sin, ut est, ob eam rem iratus gnatust *Kraussius* GNTUS A 15 QUO A pep^e^rerit F leu^e^est D, *corr.* D² 16 NIKILEST (*om.* mali) A mal^e^ist D, *corr.* D² DISCIODIO A

dici mulierem nec Terentius diffitetur „Sed cum tu—eris." 4. Donat. in V 3, 9 „Noster socer uenit." 6. nec has : Donat. *his* in lemm. 9. perfecero : Donatus. 12 *Et* hanc nunc experiamur *et* hanc experiamur : Donat. in lemm. 13. Donatus: 1, crimini tua se uxor credidisse (crimen tue uxori credidisse *Ed. pr.*)] Crimen proprie dicitur id quod falsum (factum *Ed. pr.*) est. — 2, Crimen nunc pro falsa suspicione.

PH. Velím quidem hercle. LA. Exquíre: adest: quod sátis sit, faciet ípsa.
PH. Quid mihi ístaec narras? án quia non túte dudum audísti,
De hac re ánimus meus ut sít, Laches? illís modo explete ánimum.
LA. Quaeso édepol, Bacchis, quód mihi es pollícita tute ut sérues.
BA. Ob eám rem uin ergo íntro eam? LA. I, exple ánimum eis, coge ut crédant.
BA. Eo, etsí scio pol eís fore meum cónspectum inuisum hódie:
Nam núpta meretrici hóstis est, a uíro ubi segregáta est.
LA. At haéc amicae erúnt, ubi quam obrem aduéneris rescíscent:
[PH. At eásdem amicas fóre tibi promítto, rem ubi cognórint:]
Nam illás errore et té simul suspícione exsólues.

17 *In* A *haec* UELIMQUIDEMKERCLE *Lacheti continuantur* (*A. praefixit corr. rec.*), *reliqua Philippi sunt* A[d]BEST A, *corr. rec.* faci[a]t E ipsa. BAC. faciam BCDEFP [faciam] IPSA A, faciam *add. corr. rec.* *Hunc uersum in* D *excipit u.* 25 At easdem—cognouerint 18 *Ante* Quid *notam* PHI *habet* E[1], BĀC E[2], PHY *corr. rec.* mi[hi] P istaec mihi DF NARRAS[an]QUIA A, an *add. corr. rec.* tu ipse P TUTEIPSE ABCDEF 19 lacches F *Ante* illis *notam* LĀC. *add.* E[2] illis modo, illis m *in ras.*, F explete C exple BDEF 20—21 REM *Phidippo dat* A, UIN ERGOINTROEAM *Bacchidi* 20 LA *nota erasa in* E bachis CE 21 uif *ex* uin D uis BCEFP e[r]go D ego E ITAQUE[at] A, *corr. rec.* *B.* i atq. *in ras.* D i atque BCEFP atque *om. Brixius* IIS AF iis *ex* his D iis C, *corr.* C[2] ||is P his E h[i]is B coge D coge *om.* BCEFP *In* A *us. dissectus est post* EXPLE 22 EIS A iis D [h]iis C, *corr.* C[2] ||is P his EF hiis B 23 segr[e]gatast D, *corr.* D[2] 24 he|| F hae BCDEP 25 *Versus deest in* A, *sequens Lacheti continuatur* *In* E *hic erasus et nota* LĀC *praefixa post u.* 17 *a corr. scriptus est* *De* D *u. ad u.* 17. *Lacheti hunc u. continuant* BCFP At, A *in ras.*, F cognouerint BCDEFP 26 Nūnam E[1], Nunciam E[2], Nam iam *corr. rec.* Nā *in ras.* D Nullā F[1], at nam *in marg.* ERRO[R]ET A, *corr. rec.* fufpicatione F exuelles P

18. mihi ista *et* tute ipse: Donat. in lemm. 19. explete: Donat. in lemm. 20. pollicita es: Donat. in lemm. 21. uis: Donatus. 25. *Versum agnoscit Donatus.*

BA. Perií, pudet Philúmenae: me séquimini intro huc ámbae.
LA. Quid est quód mihi malim quám quod huic intéllego eueníre,
Vt grátiam ineat síne suo dispéndio et mihi prósit?
Nam si ést ut haec nunc Pámphilum uere áb se segregárit,
Scit síbi nobilitatem éx ea re nátam et gloriam ésse,
Refert grátiam ei unáque nos sibi ópera amicos iúngit.

27 Peri C¹P PHILUMINAE A philumene^{me} : sequimini^{me} : huc intro D, *corr.* D² philumenae me. sequimini me BCEFP (*prius* me *ex* ne F) huc *om.* A 28 mali||m P quam *ex* q F 29 mihi una ꝑsit D 30 ABSESESEGREGET A se^{se} C, *corr.* C² segregare^{i}t F segreg^{a}rit P 31 NOBILITATEMEXEOETREM A *cum rell.* nobilitatem ex ea re *Donatus* NATAMESSETGLORIAM A *Versum in suspicionem uocauit A. Kochius* 32 Refert *Bentleius* REFERET AD Referetque BCEFP (referretq; C) ei *om.* P¹, *add.* P² OPERAMICOS A oper^{a}ẹ C, *corr.* C² opera sibi E iunget *ex* iungit D iunget EF²P (et *in ras.* P) *Post* iung& : F. IIII. A. E

27. sequimini me intro ambae: Donat. in lemm. 31. ex ea re natam: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Idem: ex eo] Utrum ex Pamphilo an „ex eo" ‚ex ea re.' — rem natam] Ex patrocinio et amicitia senis.

A PARMENO *B* BACCHIS
SERUOS MERETRIX

V 3 PA. Édepol ne meam érus esse operam députat paruí preti,
Qui ób rem nullam mísit, frustra ubi tótum desedí diem,
Mýconium hospitém dum exspecto in árce Callidémidem.
Ítaque ineptus hódie dum illi sédeo, ut quisque uénerat,
Áccedebam: 'aduléscens, dic dum quáeso, tu*n* es Mýconius?'
"Nón sum." 'ad Callidémides?' "non." 'hóspitem ecquem Pámphilum
Híc habes?' omnés negabant: néque eum quemquam esse árbitror.
Dénique hercle iám pudebat: ábii. sed quid Bácchidem
Áb nostro adfine éxeuntem uídeo? quid huic hic ést reï?

V 3 *A* PARMENO SERVVS *I* BACCHIS MERETRIX **D** PARMENO SERVVS BACCHIS MERETRIX **PC** (BACHIS **C**) PARMENO BACCHIS **E** 1 ēē erus **DF** deputet **E** 3 Miconium **EF** ex^{s}pecto **C** callide midē, midē *in ras.*, **D** callide^{m} idem **C** 4 illic **BCDEFP** 5 QUAESOESTU **A** *cum rell.* (es||||tu **D**) tun es *Goueanus* minius^{co} **F** miconius **E** 6 ad^{t} **C**, *corr.* **C**^{2} ospitem^{h} **F** ETQUEM **A** hęcquem^{quenq} **P**, *corr.* **P**^{2} eoquem^{c} **F** PAMPAKILUM **A**, A *expunxit* **A**^{1} Pamphilum *in ras.* **F** 7 omnıs **C**, *corr.* **C**^{2} neq; enī **F** 8 iam pudebat hercle **F** herecle **D** bachidem **E** 9 affine **BD**^{2}**EF** qd|||| hic$^{u\ hic}$ **F**, *corr.* **F**^{2}

V 3. Donatus: In hac scaena καταστροφή populo exponitur. 1. meam erus: Donat. in lemm. 5. es tu: Donat. in lemm. 7. neque enim: Donat. in lemm. (*om. Ed. pr.*).

BA. Pármeno, opportúnė te offers: própere curre ad Pámphilum.
PA. Quíd eo? BA. Dic me oráre ut ueniat. PA. Át te? BA. Immo ad Philúmenam.
PA. Quíd reï est? BA. Tua quód nihil re fert, pércontari désinas.
PA. Níhil aliut dicam? BA. Étiam: cognosse ánulum illum Mýrrhinam
Gnátae suae fuísse, quem ipsus ólim mihi dederát. PA. Scio.
Tántumne est? BA. Tantum: áderit continuo, hóc ubi ex te audíerit.
Séd cessas? PA. Minime équidem: nam hodie míhi potestas haúd datast:
Íta cursando atque ámbulando tótum hunc contriuí diem.

B BACCKIS
MERETRIX

BA. Quantam óptuli aduentú meo laetítiam Pamphilo hódie!
Quod cómmodas res átluli! quod aútem ademi cúras!
Gnatum eí restituo, quí paene harum ipsíusque opera périit:
Vxórem, quam numquám est ratus posthác se habiturum, réddo:
Qua ré suspectus suó patri et Phidíppo fuit, exsólui:
Hic ádeo his rebus ánulus fuit ínitium inueniúndis.
Nam mémini abhinc mensés decem fere ád me nocte príma

10 oportune **BCDEF** 11 UENIA (*sic*) A 12 percantari (u c *sup.*) **F**, *corr.* **F**² 13 cognosce (s *sup.*) **DEF**, *corr.* **D**²**E**²**F**¹ illum *om.* A anulum ill|| ||illum **P** mirrhinam **EF** 14 fecisse (u *sup.*) **F** ipse||| **D** ipſiuſ (e olim *sup.*) **F** ipse **BCEP** mihi dum **F** 15 TANTUMEST (*om.* ne) A (hoc *sup.*) ubi **F** AUDIERIT A *cum rell.* 16 Γ. (*sic*) MINIME A haut (d *sup.*) **C**, *corr.* **C**² ||aud|ta. ē **F**
A u. 18 *noua scaena incipit in* A *solo* 18 Quantum **F** optuli **BCP** (*cum* A) hodie *om.* A 19 Quod (t *sup.*) **F** comodas **P** ATTOLLI A attuli *prior* t *in ras.*, **F** 20 ||ratum **F** paene qui *Bentleius* KARUNC (m *sup.*) A, *corr. rec.* PERIT A 21 posthac ratus **BCEP** 23 inueniundus (i *sup.*) **E** 24 menſeſ x (cē *sup.*) **F** decem fere *ex* dedem ferre **C** prima nocte **E**

13. annulum illum : Donat. in lemm.

Confúgere anhelantém domum sine cómite, uini plénum,
Cum hoc ánulo: extimui ílico: 'mi Pámphile,' inquam 'amábo,
Quid éxanimatus óbsecro es? unde ánulum istum náctu's?
Dic mihi.' ílle alias res ágere se simuláre. postquam [id] uídeo,
Nesció quid suspicárier, magis coépi instare ut dícat.
Homo sé fatetur ui ín uia nesció quam compressísse
Dicítque sese illi ánulum, dum lúctat, detraxísse.
Eum haéc cognouit Mýrrhina in dígito modo me habénte:
Rogat únde sit: narro ómnia haec: indést cognitio fácta,
Philúmenam compréssam esse ab eo et fílium inde hunc nátum.
Haec tót propter me gaúdia illi cóntigisse laétor:
Etsi hóc meretrices áliae nolunt: néque enim est in rem nóstram,
Vt quísquam amator núptiis laetétur. uerum ecástor
Numquam ánimum quaesti grátia ad malás adducam pártis.
Ego dum íllo licitumst usa sum benígno et lepido et cómi.

25 Cūfugere **F** ANKELLANTEM **A** 26 paphit **E** 27 ^{es}exanimatus **D**, *corr.* **D**^{2} es exanimatus **BCEFP** ESAUTANULUM **A** aut unde anulum **BCDEFP** ANACTUS **A**, A *expunxit* **A**^{1} nactus (*om.* es) **BCDEFP** 28 illas (^{e}) **C**, *corr.* **C**^{2} agere *om.* **A** postquam id uideo **D** id *om.* **ABCE**^{1}**FP**, *add.* **E**^{2} 29 caepi **F** coepi |||| instare **D** 30 uia uirginē nescio **D**^{1}**F**, uirginē *expunctum in* **D** QUEM (^{a}) **A**, *corr. rec.* conpressisse **BC** conpresisse **P** 31 *Versum in margine habet* **F** Diciq: **F** SESE ANULUMDIDIGITODUMLUCTAT **A** 32 mirrhina **EF** me **D** me *om.* **E** modome (^{e} ^{o}) **F** habente *Bentleius* KABENTEM **A** *cum rell.* 33 INDESIC COGNITIO **A** indeſ (^{est}) **C**, *corr.* **C**^{2} 34 esse compressam **BCDEF** (conpressam **C**) ab eo *ex* habeo **P** unde (^{i} ^{hunc}) **E**, *corr.* **E**^{2} 37 uerū|| **P** ECASTOS (^{r}) **A**, *corr. rec.* 38 MALAM (^{s}) **A**, *corr. rec.* ducam **BC** adducāſ **F** partis (^{e}) **CP**, *corr.* **C**^{2}**P**^{2} 39 illū (^{o}) **C**, *corr.* **C**^{2} illa (^{o}) **F** licitūst (^{e}) **D**, *corr.* **D**^{2}

25. Porphyr. in Horat. C. III 11, 26 „uini plenum." 27. quid exanimatus aut unde: Donat. in lemm. 30. nescio quam: Donat. in lemm. 31. Non. p. 468 „Dicitque illis anulum sese dum luctat detraxisse." — Claud. Sac. p. 4 „eique anulum dum luctat detraxisse." — Idem p. 29 „luctat" pro luctatur. — Cledon. p. 1916 „anulum—detraxisse." 38. Non. p. 483. Prisc. I p. 258 „Numquam—partis" (inducam *Nonius*). — Charis. p. 22 (Exc. p. 539) „questi gratia."

Incómmode mihi núptiis euénit: factum fáteor:
Ad pól me fecisse árbitror, ne id mérito mihi eueníret.
Multa éx quo fuerint cómmoda, [eius] incómmoda aequomst férre.

Γ PAMPHILUS ADULESCENS *Δ* PARMENO SERUOS *B* BACCHIS MERETRIX

PAM. Víde, mi Parmeno, étiam sodes, út mihi haec certa et clára attuleris, V 4
Né me in breue con*l*ícias tempus gaúdio hoc falsó frui.
PAR. Vísum est. PAM. Certen? PAR. Cérte. PAM. Deus sum, si hóc itast. PAR. Verum réperies.
PAM. Máne dum sodes: tímeo ne aliud crédam atque aliut núnties.
PAR. Máneo. PAM. Sic te díxe opinor, ínuenisse Mýrrhinam
Bácchidem anulúm suom habere. PAR. Fáctum. PAM. Eum quem olim eí dedi:
Éaque hoc te mihi núntiare iússit: itane est fáctum? PAR. Ita inquam.

40 mihi ^de^ nuptiis P, *corr.* P² 41 fecisse me BCEP ne id D id *om.* BCE¹FP¹ ^mihi^ || || || ueniret F 42 eius *inclusit Fleckeisenus*, *induxit Kraussius*
V 4 *Δ* PAMPHILVS ADVLESC̄ *B* PARMENO SERVVS *Z* BACCHIS MERET̄ D PAMPHILVS ADVLESCENS PARMENO SERVVS BACCHIS MERETRIX PC (BACHIS C) *Quatuor figurae pictae sunt in* CF (*de* P *nihil habeo compertum*) : *Pamphilus Parmenoni os demulcens a sinistra, idem Pamphilus cum Bacchide colloquens a dextra* PAMPHILVS PARMENO BACHIS E 1 SODE^s^ A, *corr. rec.* 2 in breue conicias D¹F INBREUEKOCCONICIAS A B C D² E P (conitias E P) conlicias *Palmerius* pellicias *Bentleius* Visūst^e^ D, *corr.* D² certene BCEFP si : ^hoc^ itast^e^ D, *corr.* D² repperies BEF 5 dixe *Bentleius* DIXISSE A *cum rell.* mirrhinam EF 6 Bachidem E Baccidē D anulū C² *in ras.* (nullum? C¹) SUUM A: *in quo us. dissectus est post* FACTUM dedi ei E 7 EIQ KOC A itanest^e^ D, *corr.* D² ita || inquam D

40. Arusian. p. 228 „Incommode—euenit." 41. id merito: Donat. in lemm. 42. eius incommoda: Donat. in lemm.
V 4. 5. dixisse: Donat. et Eugraph. in lemm.

PAM. Quís me est fortunátior uenustátisque adeo plénior?
Égone te pro hoc núntio quid dónem? quid? quid? néscio.
PAR. Át ego scio. PAM. Quid? PAR. Níhil enim:
Nám neque in nuntió neque in me ipso tíbi boni quid sít scio.
PAM. Égon qui ab orco mórtuom me réducem in lucem féceris
Sinám sine munere á me abire? ah nímium me ingratúm putas.
Sed Bácchidem eccam uídeo stare ante óstium:
Me exspéctat credo: adíbo. BA. Salue, Pámphile.
PAM. O Bácchis, o mea Bácchis, seruatríx mea.
BA. Bene fáctum et uolup est. PAM. Fáctis ut credám facis:
Antíquamque adeo tuám uenustatem óptines,
Vtí uoluptati óbitus, sermo túos, quo cumque aduéneris,

8 PLENIO [r] A, *corr. rec.* *In* A *us. exit in* EGONTE (*sic*) 9 pro hoc te **BCEP** qui [d] donē **D**, *corr.* **D**[2] [d] bonem **C**, *corr.* **C**[2] quicquid *ex* quidquid **C** quicquid **BP** quid qui **EF** qui [n] qui **D**, *corr.* **D**[2] *In* **P** *u.* 9 *et* 10 *unum faciunt* 10 [ne] ſcio **F** NIKILO A, O *deleuit corr. rec.* 11 [n] ĩuntio **F** in memet ipso **P** quid sit boni **BCEP** sit *om.* **F** 12 MORTUUM A fe[c]reris **C** 13 a me *om.* AD[1] (*add.* **D**[2]) munere [a s. te] me abire **P**, s. te **P**[1]?, a **P**[2] ah tu **F** IGNAUOMPUTAS A 14 bachidem **E** hostium **BF** *In* **P** *u.* 14. *et* 15. *unum faciunt* 15 EXSPECTATCROADIBO A 16 bachis *bis* **E** 17 uolupe || est, *prior* e *in ras.* **C** uolup[e]est **D**, *corr.* **D**[2] uolupe est **BEFP** *In* **P** *u.* 17. *et* 18. *unum faciunt* 18 Antiq[am]q: **F** optines **BCD** *cum* A 19 Uti *Fleckeisenus* UT A *cum rell.* SERMO ADUENTUSTUUS A *cum rell.* aduentus *induxit cum Bothio Fleckeisenus* adueneris—*u.* 20 morem *in marg. habet* **F**

8. Non. p. 184 Vetustas uel antiquitas uel felix uel sapiens uel mansueta est habita. T. in H. „Quis me est fortunatior ‚uetustatisque' adeo plenior." — Symmach. Epist. I 78. „Quis me ‚hodie' f.—plenior" (est *om.*). 11. tibi boni quid (quod *Ed. pr.*) sit: Donat. in lemm. 17. Lex Maii p. 603 Volupe aduerb. i. secundum uoluptatem. T. „Bene—uolupe est." 19 Donatus: Ut uoluptati obitus) .. Legitur et „uoluntate obitus." — obitus sermo aduentus tuus) Inter obitum et aduentum hoc interest, quod obitus est, quem casus affert, aduentus, quem uoluntas et destinatus locus. — obitus sermo aduentus: Eugraph. in lemm.

Sempér sit. BA. At tu ecástor morem antíquom atque ingenium óptines,
Vt únus omnium hómo te uiuat númquam quisquam blándior.
PAM. Hahahaé, tun mihi istuc? BA. Récte amasti, Pámphile, uxorém tuam:
Nam númquam ante hunc diém meis oculis eám, quod nossem, uíderam:
Perlíberalis uísast. PAM. Dic uerum. BA. Íta me di ament, Pámphile.
PAM. Dic mihi, hárum rerum númquid dixti meó patri? BA. Nihil. PAM. Néque opus est
Adeó muttito. plácet non fieri hoc ítidem ut in comoédiis,
Omnia ómnes ubi rescíscunt. hic quos fúerat par rescíscere
Sciúnt: quos non autem aéquomst scire, néque resciscent néque scient.
BA. Ímmo etiam qui hoc óccultari fácilius credás dabo.
Mýrrhina ita Phidíppo dixit, iúri iurandó meo
Sé fidem habuisse ét propterea té sibi purgatum. PAM. Óptimest:

20 SIET AD optines BCP *cum* A 21 unus hominum homo BCDEFP quisquam *om.* A quisque F *In margine* D *notam habet* NT *atque accentus singulis uocibus dedit* Ut unus hominū homo te uiuat nūquā quiſquā blandior 22 Hahaha|||| tun||| mi [hi] istuc P, *corr.* P² tu E miiis tuc C amasti *inter lineas* E 23 hunc *ex* hanc E uideā [r] F 24 di [i] D 25 rerum *om.* B dixti iam patri (B?) CDEFP (dixisti P) est *ex* sit C 26 ADO [e] A *corr. rec.* Adeo uitio [muttito] D mutito P, (muttito *in marg.*) BAC. placet (B?) CEFP commoediis B comediiſ D comediis P (conuiuiis *schol.*) 27 KIC [i] A, i *add. corr. rec* hi quos BCDEFP FUERITPAR A par fuerat BCDEFP resciscere D sciscere BCEF 28 est aequum BCEP scire equū ē DF reſciſſent F 29 BA. *notam om.* BEP quo [i] hoc ocultari posse facilius D occultari [posse] F OCCULTARIKOC A 30 Mirrhina E Mirrihna F in iure iurando F IURE IURANDO ABCDEP 31 propter [ea te] sibi P, *corr.* P² SETIBIPURGATUM A optumest [e] D obtume est F

25. Eugraphius: numquid subolet patri (= Phorm. III 1, 16)] Metuit ne pater audiuerit aut suspicetur aliquid de compressu. 27. Donatus: hic quos par fuerit) „Hic" in hac comoedia aut in hac re. — Lex Maii p. 528 a ‚scio'

Spéroque hanc rem esse éuenturam nóbis ex senténtia.
PAR. Ére, licetne scíre ex te hodie, quíd sit quod fecí boni?
Aút quid istuc est quód uos agitis? PAM. Nón licet. PAR. Tamen súspicor.
Ego húnc ab orco mórtuom? quo pácto? PAM. Nescis, Pármeno,
Quantum hódie profuerís mihi et ex quánta aerumna extráxeris.
PAR. Immo uéro scio, neque hóc inprudens féci. PAM. Ego istuc sátis scio.
An témere quicquam Pármeno praetéreat quod facto úsus sit?
Séquere me intro, Pármeno. PAR. Sequor: équidem plus hodié boni
Féci inprudens quám sciens ante húnc diem umquam. ω. Plaúdite.

33 Are (e *supra* A) F licetne me scire BCDEFP fecit B 35 Egon BCDEFP MORTUUM A murtuū D 36 ex (et *supra*) F et quanta (*om.* ex) C erum (na *supra*) E me extraxeris D¹F, me *expunctum in* D 37 Imo scio *Bothius* IMMO UEROSCIO A *cum rell.* neque (nec hoc *supra*) D, *corr.* D² nec hoc CEP ne hoc F *In* P *us. exit in* PAR. an 38 *Parmenoni dant uersum* (B?) CDEFP quicquā, i *in ras.*, C Parmenonem BCDEFP SIET A *Post* sit *haec irrepserant in* F: omnia enī p̄ te facio. 39 me *om.* E 40 quam (ſcienſ *supra*) F ω. PLAUDITE A ω plaudite: D ω plaudite C, CALLIOPIVS RECENSVIT *add.* C² ω. plaudite. CALLIOPIVS RECENSVIT B ω plaudite. Calliopliiuſ recenſui F ω PLAVDITE. CALLIOPIVS. RECENSVI E

TERENTI KECYRA FINITA A

TERENTI AFRI EXPLICIT HECYRA FELICITER INCIPIT PHORMIO B

TERENTI. AFRI. EXPLICIT. HECYRA. FELICITER C

P. TERENTII. AFRI HECYRA EXPLIC̄ CALLIOPIVS RECENSVI D

TERENTII. AFRI. EXPLICIT ECHIRA. INCIPIT PHORMIO E

TERENTII. AFRI EXP̃. HECYRA INCIPIT PHORMIO F

TERENTI AFRI EXPLICIT HECYRA INCIPIT PHORMIO P

‚scisco.' T. in ‚Eunucho' „hi quos par fuerat sciscere Sciunt." 33. licetne me scire: Donat. in lemm. 35. Egon.: Donat. *bis* in lemm. 37. nec hoc: Donat. in lemm. 38. Donatus 1, temere quicquam Parmenonem praetereat) Sibi ipsi hoc dicit et se nominat. 2, Conuenit hoc dictum meretrici abeunti.

ADELPHOE

INCIPIT TERENTI ADELPKOS
GRAECA MENANDRU ACTA LUDIS FUNERALIB
LUCIO AEMELIO PAULO MODOS FECERE
LUCIUS FABIUS MAXUMUS P CORNELIUS
AFRICANUS EGERE LUCIUS KATILIUS PRAENESTINUS
LUCIUS AMBIBIUS TURPIO MODOS FECIT
FLACCUS CLAUDI TIBIS SERRANIS TOTA FACTA VI
MARCO CORNELIO CETKEGO LUCIO GALLO COS

Sic **A**

INCIPIT ADELPHOE
ACTA LUDIS FUNEBRIBUS QUOS FECERE
Q. FABIUS MAXIMUS. P. CORNELIUS AFRICANUS
AEMILI. PAULI. EGERE. L. ATILIUS. PRAENESTINUS
MINUTIUS. PROTHYMUS. MODOS FECIT
FLACCUS. CLAUDI. TIBIIS SARRANIS. FACTA
GRAECA MENANDRI. ANICIO
M̃. CORNELIO. COÑS.

Sic **C**, *nisi quod u.* 4 P̃SENTINUS *scriptum est: u.* 8 COÑS *ex* CŌS *fecit* **C**[2] *Reliqui in his discedunt* 1. ADELPHE **EF** 2. FUNERIBUS (B *supra* R) **B**, *corr.* **B**[2] FUNERIBUS **D** FUNEBRIB; **FG** *Post* FUNEBRIBUS *ita pergitur in* **DEFG** Q. FABIO MAXIMO. P. CORNELIO. AFRICANO AEMELII. PAULI. AEDILIBUS CURULIB; QUOSFECERE. L. ATILIUS (*sic* **D** QUINTO FABIO **G** EMILII **EFG** EDILIB; CURULIB; **EG** QUOS EGERE LATILIUS **G** L. ACTILIUS **F**) 4. PRENESTIN' **F** P̃NESTIN' **EG** PRESENTINUS **B** 5. MINUCIUS **P** PROTHYMṆUS **B** ꝑTHUMUS **E** PROTHIM' **F** ꝑROTRIM' **G** MODO. **G** 6. FLACC' **G** *Numerus post* FACTA *deest in omnibus* 7. CRECA **DEF** CRETA. MENĀDRI **G** M̃. ANITIO **E**, *in reliquis deest praenomen* ANITIO **DF** 8. ‘Ỷ MARCO CORNELIO **E** M̃. CORNELIO **BF** MARCO **G** CO(N)S. **B** CŌS **D** CONSULIB; **FG** C̄SULIB; **E** *Ceterum in* **DG** *didascalia sequitur prologum.*

PERSONAE.

MICIO SENEX
DEMEA SENEX
SANNIO LENO
AESCHINVS ADVLESCENS
[*PARMENO SERVOS*]
[*BACCHIS MERETRIX*]
SYRVS SERVOS
CTESIPHO ADULESCENS
SOSTRATA MVLIER
CANTHARA ANVS
GETA SERVOS
HEGIO SENEX
(*PAMPHILA VIRGO*)
DROMO PVER.

Index personarum non est in libris. In armario antefixo tredecim personas pictas habent **CF** (*Micionis Demeae Sannionis Aeschini Parmenonis Fidicinae Syri Ctesiphonis Sostratae Cantharae Getae Hegionis, denique Prologi, ut uidetur,* **C**: *de* **P** *nihil enotatum est*), *octo* (*sex seniores, duas iuniores*) **F**

G. SVLPICI APOLLINARIS PERIOCHA.

Duós cum haberet Démea adulescéntulos,
Dat Mícioni frátri adoptandum Aéschinum,
Sed Ctésiphonem rétinet. hunc citharístriae
Lepóre captum súb duro ac tristí patre
Fratér celabat Aéschinus: famám rei

ARGUMENTŪ IN ADELPHO **D** ARGUMENTĪ ABELPHOE **G** ARGUMENTUM **BCEFP** ARGUMENTĪ IN ADELPHOE **V** 2 mitioni **EG** adobtandū **G** Aeschṛinum **C** Aesc'inum **B** aeſcinum **V** 3 Sed & cteſi^{h}ponem ſecū retinet (hunc *om.*) **V** tesiphonem **EF** citarist^{ri}ae **D**, *corr.* **D**^{2} cytharistriae **FV** 4 CAPTUS **A** 5. 6 famamq; Amoris **BCDEFGPV**

Amóris in se tránsferebat: dénique
Fidícinam lenoni éripit. uitiáuerat
Idem Aéschinus ciuem Átticam paupérculam
Fidémque dederat hánc sibi uxorém fore.
Deméa iurgare, gráuiter ferre: móx tamen,
Vt uéritas patefácta est, ducit Aéschinus
Vitiátam, potitur Ctésipho citharístriam.

6 AMOREMINSESE A tranferebat **G** transferabat **F** 7 PKIDICINAM ERIPITLENONI A eripit *ex* eripuit **G** eripui[t] **C** eripuit **BDEFPV** uit[i]auerat **D** 8 EIDEM A CIUE A ſed pauperculam **F** 9 Fidem quae dederat **P** 10 iurgabat **V** et grauiter **DEFGPV** ferebat **V** 11 ETUERITAS A DUCITITAAESCKINUS A 12 *Huius uersus loco interpolatio occupauit recensionem Calliopii. In* **P** *ita legitur*

A se uitiatam ciuem atticam uirginem
Uxorem, potitur Ctesipho citharistria
Exorato suo patre duro Demea.

A quo exemplo ceteri libri in his recedunt uicē atticā **G** uirginē atticā **V** tesipho **EF** cythariſtria **FV** duro *om.* **G**

PROLOGVS.

Postquám poëta sénsit scripturám suam
Ab iníquis obseruári et aduersários
Rapere ín peiorem pártemquam acturí sumus:
Indício de sese ípse erit, uos iúdices,
Laudín an uitio dúci it factum opórteat.
Synápothnescontes Díphili comoédiast:
Eam Cómmorientes Plaútus fecit fábulam.
In Graéca adulescens ést, qui lenoni éripit
Meretrícem in prima fábula: eum Plautús locum
Relíquit integrum. eum híc locum sumpsít sibi
In Adélphos, uerbum dé uerbo expressum éxtulit.
Eam nós acturi súmus nouam: pernóscite
Furtúmne factum exístimetis án locum

PROLOGUS **CEP** INCIPIT PROLOGUS **BD** INCIPIT PROLOGUS ADELP̄ **G** INCIPIT PROLOGUS ADELPHOE **F** *Prologus deest in* **V** 1 poeta *ex* poetam **F** 4 Indicio de sese ipse erit, uos iudices *Bentleius* DESE **A** *cum rell.* IPSEERIP̣Ị̣T **A**, PI *induxit corr. rec.* erit ẹ̣t uos **F** UOSERI TISIUDICES **ADEFGP** eritis *om.* **C**[1], *add. schol. in marg.* iudices eritis **B** 5 LAUDIN[an]UITIO **A**, an *add. corr. rec.* id factum **D** *et schol.* **FP**[2] id *om.* **BCEF**[1]**P**[1] laudin an debeat uicio duci id [factū] oporteat **G** 6 Synapothnes contes **BCEG** (Syna)pothnescontes diphili *in ras.* **F** difili **BCDP** (fi *in ras.* **D**) tifili **E** cōmoediast **D** cōmoedia eſt **G** 7 plau||tus **C** 8 eripit *ex* eripuit **G** eripuit **E** 9 plauṣtus **C** 10 Reliquid[t] **F** eum hiịc **BC** eum hinc **P** eum nunc hic sumpsit *Ritschelius* 11 Ia[l]dephoſ **G** in adelfos **BCFP** [ex]tulit **D**, *corr.* **D**[2] 13 existumetis, u *in ras.*, **D** (exiſtumetiſ **G**)

1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 422 „Postquam—aduersarios.“ 4. de se : Donatus. Eugraphius in lemm. — uos eritis iudices : Donatus in lemm. 9. Charis. p. 210 Prima pro primo. T. in A. „in prima fabula“: ubi HELENIUS ACRON : pro in primo. 11. Prisc. I p. 369 „uerbum—extulit.“

Repréhensum, qui praetéritus neclegéntiast.
Nam quód isti dicunt máliuoli, homines nóbilis
Eum ádiutare adsídueque una scríbere:
Quod illí maledictum uéhemens esse exístimant,
Eam laúdem hic ducit máximam, cum illís placet,
Qui uóbis uniuérsis et populó placent,
Quorum ópera in bello, in ótio, in negótio
Suo quísque tempore úsus est sine supérbia.
Dehinc ne éxspectetis árgumentum fábulae:
Senés qui primi uénient, ei partem áperient,
In agéndo partem osténdent. facite aequánimitas
* * * * * * * *
Poëtae ad scribendum aúgeat indústriam.

14 negligentia **B** neglegentia **CDEFGP** 15 MALEDICI **A**, *ut quae inductis litteris corr. rec. superscripserat iam erasa sint* maliuoli **F** maleuoli *rell.* 16 adsiduaeq; **DFP** assidueque **BE** 17 QUID **A** 19 placent & populo **G** 20 uello *ex* pello **G** 22 exspectetis (s *superscr.*) **C** expectatis (e *superscr.*) **F** 23 ueniunt **G** II **A** *cum* **DGP** hii C^2**F** hi **B**C^1**E** 24 *Post u.* aequanimitaſ *in* **G** *haec irrepserunt* In comediiſ ūm (?) ñ narrant: reſ geſtę. ſđ pſonę loquenteſ int ſe ipſā fabulā agunt. *Tum sequitur u.* 25 Po&ae. — *Bentleius post u.* 24 *excidisse unum suspicatur* 25 poaetae **EF**

15—21. Donat. in Vita „Nam quod—superbia" (15. ipsi *plerique codd.*, 16. Hunc *omnes,* 18. quod *plerique*) 15. Eugraphius: ...quod 'maledici' homines frequentissime dicant... 16. Donatus: Eum (heum *Par.*) adiutare] Legitur (Lege *Par.*) et „adiuuare." Pacuuius in Chryse „adiuta mihi" (Legitur et adiutari, *tum* adiutamini *Ritschelius*).

A MICIO
SENEX

Storáx. non rediit hác nocte a cena Aéschinus I 1
Neque séruolorum quísquam, qui aduersum íerant.
Profécto hoc uere dícunt: si apsis úspiam,
Aut íbi si cesses éuenire ea sátius est
Quae in te úxor dicit ét quae in animo cógitat
Iráta quam illa quaé parentes própitii.
Vxór, si cesses, aút te amare cógitat

I 1 *A* MICIO SENEX **D** MICIO SENEX **CPV** MICIO **E** MITIO **F** *In* **G** *post didascaliam unus uel duo uersus erasi sunt in margine, ut incipiatur a* torax 1 *A.* ȦSTORAX **A**, A *induxit corr. rec.* REDIT **A** caena **DE** 2 seruolorum **DFP** *cum* **A** seruolorum (u *above*) **C** aduorsum **BCDEFPV** 3 abſi|| (s *above*) **V** 4 sic esses **B**[1]**F**[1]**V** euenire&a **V** 5 INTEXOR **A** dixit (c *above*) **D** dix̄ **G**, ŧ dicit *schol.* dixit **V** ETQUEIN **A** 6 ila **G** 7 ſi‿cesses **F** siceſſes, *ultima* s *in ras.*, **V**

I 1. 1. 2. Prisc. de metr. Ter. p. 422 „Storax—ierant." 1. Donatus: Storax non rediit hac nocte a cena Aeschinus) Hoc alii interrogatiue, alii pronuntiatiue proferunt. sed magis pronuntiatiue dicendum. — Eugraphius: Storax non rediit) Primo conquisitio est et interrogatio praecedens. nam nomen serui cum dixisset, possumus intellegere, quod non responderit et ex hoc ceperit, quod non reuersus sit filius, ut pronuntiemus per confirmationem. — Idem in u. 2 : Neque seruolorum quisquam) Rursus pronuntiatio altera esse potest, tamquam seruus uocatus responderit et ipsum interroget. 2. Non. p. 232 Aduorsum contra significat. T. A. „Neque—ierant." — Donatus : ierant) Producta I pronuntiandum, quod nos addita U ‚iuerant' dicimus. 3. 4. Seru. in Aen. III 430 „si ‚abis' uspiam aut ubi si cesses." 6. Non. p. 59 „quam ea quae parentis propiti." — Idem p. 463 „quam ‚ut ea' quae parentes propitii.

Aut téte amari aut pótare atque animo óbsequi.
[Et tíbi bene esse, sóli cum sibi sít male.]
Ego quía non rediit fílius quae cógito!
Quibus núnc sollicitor rébus! ne aut ille álserit
Aut úspiam cecíderit aut praefrégerit
Aliquít. uah quemquamne hóminem in animo instítuere aut
Paráre quod sit cárius quam ipse ést sibi!
Atque éx me hic natus nón est, set ex fratre. ís adeo
Dissímili studio est iam índe ab adulescéntia.
Ego hánc clementem uítam urbanam atque ótium
Secútus sum et, quod fórtunatum istí putant,
Vxórem numquam habui. ílle contra haec ómnia
Ruri ágere uitam: sémper parce ac dúriter

8 aut te|| || amari **F** aut dete amari **DV** po|||are **G** 9 *deest in* A $\overset{e}{\text{ụ}}$t tibi **C** 10 REDIT A que || cogito **V** cogito|| & **D** 11 ETQUIBUS A *cum rell.* $\text{sollic}\overset{i}{\text{}}\text{tor}$ **C**, *corr.* **C**[2] 12 praefregeret **V** (*in ras.*) pfregerit **G** *In* A**FP** *uersus extenditur usque ad* UAK 13 aliquid mali quemquamne **E** uaha **DGV** in animum **BC** (u *in ras.* **C**) **PV** $\text{ins}\overset{ti}{\text{}}\text{tuere}$ **C**, *corr.* **C**[2] instituere in animo **EF** instituere dignum aut **B** aut *add.* **D**[1] *in marg.* 14 parere **D**[1]**EG** (t parere **F** *in marg.* parare **D**[2] *cum rell.*) ipse $\overset{\tilde{e}}{\text{et}}$ sibi **D** ipſe ēē ſibi **G** ipſe ē $\overset{s}{\text{ibi}}$ **V** ipse sit sibi **BCE** 15. 16 SEDEXFRATREMEO|ISDISSIMILISTUDIO A, MEO *induxit corr. rec.* ſed ex fratrae. Hiſadeo **G** 15 sed fratre ex meo *Guyetus* 16 dissimili *ex* dissimilis **C** 17 ociū *ex* ociuſ **G** 19 Uxorēdn̄quā **G** *In* **F** *uersus* 20 Ruri—26 omnia *omissi in margine suppleti sunt*

8. Donatus : aut tete amari) Quia illud „te" dixerat, hoc geminauit et „tete" dixit tamquam significantius. 9. Eugraphius : uxor ... suspicatur quod alteram amet ac illi soli sit bene. (*Nihil de h. u. habet Donatus*). 10. 11. Seru. in Aen. IV 379 „Ego—rebus" (redit *et* cogito et quibus). — cogito quibus : Donat. in lemm. 12. perfregerit : Donat. in lemm. 13. 14. Prob. Inst. art. p. 146 „ua quemquamne—est sibi" (animum *Vatic.*, animo *Bob.*). 15. Charis. p. 229 ‚Atque' pro ‚et' T. in A. „Atque—sed ex fratre": ubi ACRON ‚argute' inquit : ‚nam per hanc coniunctionem transitum fecit ad narrationem.' — sed ex fratre : Donat. in lemm. — Idem : is adeo] Transitus ad argumentum subtilissimus. 17. Donat. in Hec. II 1, 28 „hanc—urbanam." 18. 19. Donatus : Quidam putant sic pronuntiandum „quod fortunatum isti putant uxorem." et haec bona et concinna locutio est. 20. Charis. p. 79 nam et „duriter" T. dixit. — Seru. in Donat. p. 439 T. ait „duriter." — 20. 21. Charis. p. 197 „Duriter" T. in A. „Ruri — [se]se habere" : ubi ACRON ‚secundum antiquorum' inquit ‚consuetudinem.' — Id. p. 142 „Ruri agere uitam perparce ac duriter sese habere" Micionem T. in A. loquentem de fratre commeminit, non ‚rure.' — Donatus : „Semper" licet

Se habére: uxorem dúxit: nati fílii
Duo: índe ego hunc maiórem adoptauí mihi:
Edúxi a paruolo, hábui, amaui pró meo:
In eó me oblecto: sólum id est carúm mihi.
Ille út item contra me hábeat facio sédulo:
Do, praétermitto: nón necesse habeo ómnia
Pro meó iure agere: póstremo, alii clánculum
Patrés quae faciunt, quaé fert adulescéntia,
Ea né me celet cónsuefeci fílium.
Nam quí mentiri aut fállere insuerít patrem
†Aut audebit tanto mágis audebit céteros.
Pudóre et liberálitate líberos
Retinére satius ésse credo quám metu.
Haec frátri mecum nón conueniunt néque placent.
Venit ád me saepe clámans ‘quid agis, Mício?
Cur pérdis adulescéntem nobis? cúr amat?

22 magiorē **V** 23 meo *in ras.* **D** 24 idem carum **V** (est *om.*) est *om.* **G** 25 i(t)dem **F** (h)abeat **P** FACIOADSEDULO **A** 26 p̄||mitto **G** omnia *om.* **AV**, *add. corr. rec. in* **A** 28 patres, a *in ras.*, **V** patre **E** fert *om.* **F**[1], *add. schol.* 29 caelet **D** consue||fecit **C** c̄ſuifeci **G** 30 INSUEUERITPATREM **A** insuet patrem **D** insuerit patrem **BCEFGP** inſueuit patre **V** 31 AUTAUDEBIT **A** *cum rell.* (*nisi quod* **FP** aut *habent in fine us.* 30.) tantum **P** insueuerit Parentem, tanto *Guyetus* 32 pudore aut libertate **V** liberitate **F** 33 saci||us **V** 34 co(n)ueniunt **C**, *corr.* **C**[2] 35 CLAMITANS **A** *cum rell.* qđ ai(g)ſ **G** 36. 37 ama||t| N|| || || || cur potat **P**, N)obis *erasum*

incertam distinctionem habeat, tamen recte additum est. 23. Non. p. 298 „Eduxi – meo.“ 24. Donat. in Andr. II 1, 6. in Ad. III 3, 81. IV 5, 9 „In eo—mihi.“ 25. Seru. in Aen. X 567 „Ille—sedulo.“ 26. 27. Donat. in Andr. I 1, 9. in Hec. II 2, 1 „non—agere.“ 27—29. Donat. in IV 5, 6 „‚denique‘ alii—filium.“ 27. 28. Arusian. p. 244 „postremo—adolescentia.“ — Lexic. Maii p. 148 „alii—faciunt.“ 29. Donat. in I 2, 61. Seru. in Donat. p. 550 „Ea—filium.“ 30. insueuerit : Donati *Par.* in lemm. 30. 31. Martian. Cap. V § 495 K. : „Nam—instituerit patrem aut audebit tanto – ceteros.“ — Donat. in Andr. V 2, 26 „Nam – fallere i. p. a. u. t. m. a. c.“ (*Sic Par.* — Nā mentiri aut fallere i. p. a. m. tāto magis audeat ceteros *Ed. pr.*). 33. 34. Augustin. de corr. Donatist. 21 „Pudore—metu.“ 35. Donatus : Congrue postquam „saepe“ dixit, adiecit aptius uerbum, non dicens, ‚clamans,‘ sed „clamitans.“ 35—39. Cic. de inuent. I 19, 27 „Venit—bonum“ (35. clamitans 37. sumptum.). 35. 36. Victorin. in Cic. Rhetor. p. 203 H. „Venit—nobis“ (35. clamitans). 36. 37. Donat. in I 2, 15 „cur amat? Cur potat.“

Cur pótat? cur tu his rébus sumptum súggeris?
Vestítu nimio indúlges: nimium inéptus es.'
Nimium ípse est durus praéter aequomque ét bonum:
Et érrat longe meá quidem senténtia,
Qui impérium credat gráuius esse aut stábilius,
Vi quód fit, quam illud quód amicitia adiúngitur.
Mea síc est ratio et síc animum inducó meum:
Maló coactus quí suom officiúm facit,
Dum id réscitum iri crédit, tantispér pauet:
Si spérat fore clam, rúrsum ad ingeniúm redit.
Ille quém beneficio adiúngas ex animó facit,
Studet pár referre, praésens absensque ídem erit.
Hoc pátrium est, potius cónsuefacere fílium
Sua spónte recte fácere quam alienó metu:
Hoc páter ac dominus ínterest: hoc quí nequit,
Fateátur nescire ímperare líberis.
Sed éstne hic ipse, dé quo agebam? et cérte is est.

37 PUTAT A cur tuis rebus **D** sumptus **BCDEFGPV** 38 nimium indulges **V** INDULGIS A INĊEPTUS A 39 Nimirū **G** ipſe *inter lineas* **V** ipse durus est **BCEFP** aequum et bonum **GV** 40 mea equidem **BC** 41 ſtabili||us **D** 42 adiu^n gitur **C** 43 animi^ū nduco **C**, *corr.* **C**² 44 coactu^ſq **F**, *corr.* **F**² qui *om.* **C**¹**P**, *add.* **C**² SUUM A 45 rescitum ^iri incredit **P**, *corr.* **P**² tantiſ p cau&, p cau *in ras.*, **G** cauet **BCDEFPV** 46 RURSU^s M A, *corr. rec.* rursus **D** ruſſuſ **G** 48 absens quae **C** 49 patruū **G** patrū **V** ċſueſ^fa cere **G** 50 Sponte ſua **G** recte *om.* A, *add. corr. rec.* 51 qui *om.* **G** 52 NESCIRE^se A, se *add. corr. rec.* nescire se **DGV** se nescire **BCEFP** 53 aiebam **E** ipſjuſ **G** ipsus **BCEFP** hiſ **G**

37. sumptum: Donat. in lemm. — Idem in III 3, 15 „cur tu—sumptum suggeris." 38. Prob. Cathol p. 29. Arusian. p. 234 „Vestitu nimio indulges." 40. Non. p. 339 „Et ‚erat'—sententia." 44. officium suum: Donat. in lemm. 45. Donatus: tantisper cauet) .. Bene „cauet," quasi malum (malos *Ed. pr.*). 46. Querol. p. 41 Par. „rursum ad ingenium redis." — rursus: Donatus *bis*, rursum *semel*. 50. Varro de l. l. VI 69 .. spondeo a sponte: nam id ualet a uoluntate ... eandem uoluntatem T. significat cum ait satius esse „Sua—metu." 52. Donatus: nescire imperare) Deest ‚se.' 53. Non. p. 243 „Sed estne ipse de quo agebam." — is ipsus: Donat. in lemm.

Nesció quid tristem uídeo: credo iam, út solet,
Iurgábit. saluom te áduenire, Démea,
Gaudémus.

B DEMEA *A* MICIO
SENES II

DE. Ehem opportúne: te ipsum quaérito. I 2
MI. Quid trístis es? DE. Rogás me, ubi nobis Aéschinus
Siét, quid tristis égo sim? MI. Dixin hóc fore?
Quid fécit? DE. Quid ille fécerit? quem néque pudet
Quicquám, nec metuit quémquam, neque legém putat
Tenére se ullam. nam ílla quae antehac fácta sunt
Omítto: modo quid désignauit? MI. Quíd nam id est?
DE. Forés effregit átque in aedis ínruit
Aliénas: ipsum dóminum atque omnem fámiliam
Mulcáuit usque ad mórtem: eripuit múlierem

54 :as : solet **D**, *corr.* **D**² assolet **E** 55 aduenisse **V** 56 gaudemuſ, nu *in ras.*, **G** *In* A**FP** gaudemus *finem facit antecedentis uersus*

I 2 *B* DEMEA SENES *A* MICIO II **D** DEMEA SENES MICIO II **P** DEMEA MICIO SENES. II. **V** DEMEA· MITIO SENES. II. **G** DEMEA. SENEX MICIO II **C** DEMEA MICIO **EF**

1 Hem **DG** Ḣẹe em **V** oportune **BCDGV** opportunae **P** 2 Quid triſtiſ eſ *in ras.* **G** rogitas **BCEFP** rogasne me **V** 2. 3 ubi nobis Aeschinust? Scin iam quid *Ritschelius* 3 ego sum **EGV** *B* DIXIN A hoc fẹre (o) ego **F** 4 quid : fecit (if) **BC**, *corr.* **B**¹**C**² quid is fecit **DEV** quid hiſ fecit **G** 5 neq; m&uit **G** 6 illaṁ **C** 7 dissignauit **BCDF**¹**GPV** (na *in ras.* **G**) designauit **E**, *schol.* **F** (*cum* A) 8 irruit **BEV** 9. 10 mulcauit || || || familiā **V** (usq. *erasum*) 10 multauit **E**

I 2. 1. Hem : Donatus *bis* in lemm. — Ehem : Eugraph. in lemm. 2. Schol. Bembin.: ubi) quando. — Eugraph.: Interrogas me quid ego tristis sim, cum Aeschinum filium habemus. — Donat. in V 3, 3 : (Demea) sic audit a Micione „quid tristis es?" et ipse : „rogas me? ubi nobis Aeschinus Siet quid tristis ego sim." — Cf. Idem in III 3, 13 hominis stultitiam] Scilicet quia laetatur ignorans ubi Aeschinus sit. 3. Querol. p 37 Par. „dixin hoc fore." 4. 5. Prisc. II p. 231 „Quem—Quicquam." 6. 7. Non. p. 96 : Designare (Dissignare *Leid.*) cum nota atque ignominia aliquid facere. T. A. „illa—quid ‚dissignauit.' (ante, *om.* hac). — Eugraph. Dissignauit) Dissignare proprie dicitur aliquid signatum legibus rumpere. — Donatus : designauit) .... Hoc uerbum apud ueteres duas res significabat. etenim praue et recte facta ‚designata' dicebantur. 8—10. Claud. Sac. p. 32 „Fores—Mulcauit." 8. 9. Idem p. 36. Donat. in II 1, 32 „Fores—Alienas." 10. Donatus : mulctauit) ... Unde Mulciber a mulctando quasi Mulctiber.

Quam amábat. clamant ómnes indignissume
Factum ésse: hoc aduenιénti quod mihi, Mício,
Dixére! in orest ómni populo. dénique,
Si cónferendum exémplum est, non fratrém uidet
Rei dáre operam, ruri ésse parcum ac sóbrium?
Nullum húius simile fáctum. haec cum illi, Mício,
Dicó, tibi dico: tú illum corrumpí sinis.
MI. Homine ímperito númquam quicquam iniústiust,
Qui nísi quod ipse fécit nihil rectúm putat.
DE. Quorsum ístuc? MI. Quia tu, Démea, haec male iúdicas.
Non ést flagitium, míhi crede, adulescéntulum
Scortári, neque potáre: non est: néque fores
Effríngere. haec si néque ego neque tu fécimus,
Non síit egestas fácere nos. tu núnc tibi
Id laúdi ducis, quód tum fecisti ínopia?
Iniúriumst: nam si ésset unde id fíeret,
Facerémus. et tu illúm tuom, si essés homo,

11 INDIGNISS^{i}UME A, *corr. rec.* 12 hoc *om.* E QUOD A *cum rell.* (od *in ras.* C) mihi qđ V 13 more est E denique *om.* G denique ad extremum V 14 uid^{e}it V 15 ēē *in ras.* G 16 factum simile BCDEFGPV illi || D ILLIMIO A 17 dico$^{\text{tibi dico}}$ tu G, *corr.* G² corrumpis C corrupi G corr^{um}ipi V 17 INIUSTIUS (*om.* est) A 19 QUISINIQUOD A $^{\text{qui nisi}}$quod ipse D, *corr.* D² fe^{a}cit F, *corr.* F² 20 quor^{s}um || || || istuc D quorsum nam istuc V tu *om.* E malae haec G 22 potari V potare || || est E non est *om.* GV non *in ras.* E 23 ſi ego neq; tu V si neque tu F, *sed* ego *supra lineam*, neque *in marg. suppletum* net$^{q;}$u D, *corr.* D² 24 SIID A siuit BCDEFGPV aegestas D 25 id *om.* V tunc DEG tu V 27 faceremuſ, m *in ras.*, D illum tu tuum *Bentleius* TUUM A homo *om.* A, *add. corr. rec.*

13. Seru. in Aen. IV 195 „in—populo." 15. Donat. in III 3, 4 „non fratrem rei dare operam, ruri esse parcum ac sobrium": ib. 45 „Rei dare operam, ruri esse parcum et sobrium." — Rei operam dare *semel*, Rei dare operam *bis* Donat. in lemm. 16. simile factum: Donat. *bis* in lemm. 18. iniustius est: Donat. in lemm. 22. neque potare neque fores (*om.* non est): Donat. in lemm. 24. siuit: Donat. in lemm. — Idem in Andr. I 2, 17 ‚siui' antique. aliter in A. „Non siit (sit *Par.*) egestas facere nos." — Diomed. p. 374 ... melius tamen dicitur ‚sii,' ut T. in A. „Non siit egestas." 24—26. Acron in Hor. C. I 35, 13 „tu nunc (tibi *om.*). — iniurium est." 25. quod tu fecisti: Donat. in lemm.

Sinerés nunc facere, dúm per aetatém lícet,
Potiús quam, ubi te expectátum eiecissét foras,
Aliéniore aetáte post facerét tamen.
DE. Pro Iúppiter, tu homo ádigis me ad insániam.
Non ést flagitium fácere haec adulescéntulum? MI. Ah,
Auscúlta, ne me optúndas de hac re saépius.
Tuom filium dedísti adoptandúm mihi:
Is méus est factus: síquid peccat, Démea,
Mihi péccat: ego illi máxumam partém fero.
Obsónat, potat, ólet unguenta: dé meo:
Amat: dábitur a me argéntum, dum erit cómmodum.
Vbi nón erit, fortásse excludetúr foras.
Forés effregit: réstituentur: díscidit
Vestém: resarciétur, et — dis grátia —
Est únde haec fiant, ét adhuc non molésta sunt.
Postrémo aut desine aút cedo quemuis árbitrum:

28 SENERES A facere, nunc V LICET ABCEF^{2}G^2 decet *corr.*
diu i
rec. A *cum* DF^{1}G^{1}V 29 te expectatū V 30 Alieniore P, *corr.* P^2 31 iupiter V iubbit G adigis D^{1}GV (*cum* A) redigis EP^2 rediges BCD^{2}FP^1 32 haec facere F 32. 33 *A* (*h. e. nota personae*) A. hausculta D 33 optundas DGV (*cum* A) 34 TUUM A adobtandum G 35 hif G 36 maxumam DGV (*cum* A) feram
a
BCDEFGPV 37 opsonat F deme||o (*ex* demea) G demeo V, *corr.*
i
V^2, *ut uidetur* 38 de me G argentum ame V 39 excludetur V *In* FP *uersus* 40. 41. 42 *duo sunt, prior exit in* resarcietur 41. 42 ETESTDISGRATIA|ETUNDE AFV est diis gratia et unde BCDEGP (dis
non l
DEG) 42 ETADKUCMODESTASUNT A, *corr. rec.* molesta non sunt E 43 arbitr||um D

30. Prisc. I p. 56 „post faceret tamen." — Idem II p. 38 „post faciet tamen." 31. rediges: Donatus in lemm. — Idem in II 1, 43 „Pro—homo nunc redigis me ad insaniam." — Charis. p. 241 „Pro—insaniam" (adigis). — Idem p. 242 „tu me homo adigis ad insaniam." 36. Donatus: feram) Sustinebo. tolerabo. 37. Varro de l. l. VII 84: Apud T. „'Scortatur' potat olet unguenta de meo": scortari est saepius meretriculam ducere. — Obsonat potat: Donatus. — Eutych. p. 188 „Obsonat—unguenta. — Pompeii Comment. p. 233 .. obsono et obsonor „Obsonat—unguenta." — Diomed. p. 319. Schol. Lucan. VI 537. Prisc. I p. 444. 480. II p. 329 „olet—meo." 38. Pseudo-Ascon. in Cic. Verr. p. 213 Or. Prisc. II p. 271 „Amat—commodum." 40. 41 Cic. pro Caelio 16, 38 „Fores—resarcietur." 42. Donatus: Et unde haec fiant (fieri *Ed. pr.*)] Iterum subaudiendum 'est.'

Te plúra in hac re péccare ostendam. DE. Eí mihi,
Pater ésse disce ab íllis, qui ueré sciunt.
MI. Natúra tu illi páter es, consiliís ego.
DE. Tun cónsiliis quicquam? MI. Á, si pergis, ábiero.
DE. Sicíne agis? MI. An ego tótiens de eadem re aúdiam?
DE. Curaé est mihi. MI. Et mihi cúrae est. uerum, Démea,
Curémus aequam utérque partem: tu álterum,
Ego item álterum. nam ambós curare própemodum
Repóscere illum est quém dedisti. DE. A, Mício.
MI. Mihi síc uidetur. DE. Quíd istic? si tibi istúc placet,
Profúndat perdat péreat, nihil ad me áttinet.
Iam sí uerbum unum pósthac . . MI. Rursum, Démea
Iráscere? DE. An non crédis? repeton quém dedi?
Aegrést: alienus nón sum: si obsto . . em, désino.
Vnúm uis curem, cúro. et est dis grátia,
Cum ita út uolo est: isté tuos ipse séntiet

44 in ha||c re|| **B** in hanc rē **C** 45 ab eis **V** 47 Tune consulis **BCDFGPV** tune consilis **E** ah **BCDEFGP** ha **V** 48 agis [t ais] **D**, *corr.* D^2 51 ego autem **V** curare ambos *Bentleius* 52 est illum **BCEFP** a **P** (*cum* A) a [h] **F** a [ah] **C**, *corr.* C^2 ah **E** aha **BDV** ha **G** 53 quid istic [u] **CD** quid istuc **EFGV** fi|| tibi **D** tibi si *Bentleius ex Regio* 54 pereat [d] pereat **C** po||tat [ipſe] pereat **V** perdat *om.* A 55 ullum **BCEFP** posthec **V** ruſſū **G** 56 iā n̄ crediſ **G** REPETO A reppeton **C** 57 em *om.* **BCF^1P** hem **DEF^2GV** *In* **E** *erasa sunt quae inter u.* 58 curo *et u.* 59 iste *fuerunt* 59 ipſe tuus ipſe **V** TUUSIPSESESENTIET A

44. 45. Prob. Inst. art. p. 146 Si 'hei' pro uocatione aliqua proferatur, erit aduerbium exclamantis, ut puta „hei mihi—sciunt." Nunc si simpliciter h. e. sine aspiratione 'ei' proferatur, erit datiuus casus pronominis 'is.' — 45. Donatus : ab aliis) Superbum fuisset „a me" dicere. melius ergo „ab aliis" dictum est. 46. Seru. in Aen. XI 801 „Natura—ego." 47. Charis. p. 242 „Tun consulis quicquam." — Donatus : Respondit „Tu consulis quidquam" quia a consulendo consilia dicuntur et consultores. 51. 52. Donat. in III 3, 82 „nam ambos 'amare' propemodum Reposcere illum quem dedisti" (*om.* est). — Idem in V 3, 11 „nam ambos curare – dedisti." 53. quid istud : Donat. in lemm. 54. Fest. p. 229 (= Paul. p. 228) Profusus super mo[dum sumptuosus . . .] Terentius in Ade[lphis „Profundat perdat pere]at nihil ad me [attinet"]. — Seru. in Aen. IV 381 „Profundat—attinet." — Lex. Maii p. 225 „Profundat perdat nihil ad me." 55. uerbum unum (unum *om.* *Ed. pr.*): Donat. in lemm. 56. repeton : Donat. *bis* in lemm. 57. Donat. in III 3, 29 „aegre—sum."

Postérius .. nolo in íllum grauius dícere. —
MI. Nec níhil neque omnia haéc sunt quae dicít: tamen
Non níhil molesta haec súnt mihi: sed osténdere
Me aegré pati illi nólui: nam itást homo:
Cum pláco, aduorsor sédulo et detérreo.
Tamen uíx humane pátitur: uerum si aúgeam
Aut étiam adiutor sim éius iracúndiae,
Insániam profécto cum illo. etsi Aéschinus
Non núllam in hac re nóbis facit iniúriam.
Quam hic nón amauit méretricem: aut cui nón dedit
Aliquíd? postremo núper (credo iam ómnium
Taedébat) dixit uélle uxorem dúcere.
Sperábam iam deféruisse adulescéntiam:
Gaudébam. ecce autem de íntegro: nisi quídquid est
Volo scíre atque hominem cónuenire, si áput forumst.

60 grauis (u) C, corr. C² grauius quicquam dicere D G V 61 haec *om.* F¹, *add. schol. in marg.* di||cit B 62 molestia F 63 nolui, ui *in ras.*, D 64 QUODPLACO (cum) A, *corr. rec.* 65 Tā uix G human||e P uerum est (si) augeam D, *corr.* D² 67 Aescinus V 68 re (non) facit C, *corr.* C² facit *in ras.* D iracundiam (iniuriam) E 71 Taedobat (e) F uellem C 72 deseruisse V 73 quicquid est, cquid est *in ras.*, D quicquid B F G P V *Post u.* 74 F. I. A. E

59. 60. Prisc. II p. 143 „iste—Posterius. 60. Charis. p. 214 Posterius T. in A. „Posterius nolo—dicere." 61. Donatus: Nec nihil) Nonnihil .... et sensus est: ‚nec contemnenda quae dicit, nec ‚omnia tamen.' *Tum* Nonnihil molesta) Placidissime „Nec nihil" dixit et „Non nihil" maluit repetere. 64. cum placo: Donat. in lemm. — 64. 65. Diomed. p. 388 „Cum placo—patitur." 65. Idem p. 406 „tamen—patitur." 69. 70. Donat. in IV 5, 14 „Quam—Aliquid." 72. Donatus: deferuisse) Legitur et „desaeuisse" (desenuisse *Ed. pr.*). — Prisc. I p. 478 ‚Ferueo' quoque etiam ‚feruo' inuenitur, ab utroque tamen praeteritum ‚ferui' dicitur. T. in A. „Sperabam—adulescentiam." 73. Arusian. p. 214 Ab integro .. T. A. „ecce autem de integro." 73. 74. Donat. in III 3, 11 „nisi—forum est."

B SANNIO LENO	BACCKIS MERETRIX	*Α* AESCKINVS ADULESCENS	*Γ* PARMENO SERUOS

II 1 SA. Óbsecro, populáres, ferte mísero atque innocénti auxilium:
Súbuenite inopi. AE. Ótiose, núnciam ilico híc consiste.
Quíd respectas? níhil periclist: númquam, dum ego adero, híc te tanget.
SA. Égo istam inuitis ómnibus.
AE. Quamquám est scelestus, nón committet hódie umquam iterum ut uápulet.
SA. Aéschine, audi, né te ignarum fuísse dicas meórum morum,
Léno ego sum. AE. Scio. SA. Át ita, ut usquam fuít fide quisquam óptuma.

II 1 *B* SANNIO LENO *A* AESCHINUS ADOLESCENS *P* PARMENO SERUUS **D** *In* **CFP** *etiam puella picta est, in* **CP** *sine nomine* SANNIO AESCHINVS (PARMENO) PARMENO (AESCHINVS) SERVVS **C** PARMENO SERVVS SANNIO LENO AESCHINVS ADVLESCENS **P** PARMENO. SANNIA (O) MERETRIX. AESCHINVS **F** SANIO (M) HESCINVS PARMENO LE|NO ADVLESCENS SERVVS **G** SANNIO AESCHINVS PARMENO | bſecro **V** SANNIA ESCHINVS **E** 1 ferre **G** miſero (mihi) atq; **V** misero auxilium atque innocenti **E** 2 ilico iam nunc **EF** (illico **F**) 3. 4. *unum uersum efficiunt in* **FP** 3 (par) quid **V** ego dum **V** hic te tanget *om.* **D**[1], *add. schol. in marg.* 5 *Cum nota* AES. *finitur sextum folium fragmenti Vindobonensis, quod idem ultimum est.* quanquā **G** unquam **C** *In* **A** *uersus dissectus est post* UMQUAM 6 SA. (Aeschine) Audi **P** dicas, cas *in ras.*, **P**

II 1. 1. Eugraph. in Phorm. I 1, 1 „Obsecro—auxilium.“ — 1. 2. Non. p. 31 „ferte—inopi.“ 3. Non. p. 408 „numquam—‚hoc‘ te tanget.“ 7. Leno sum: Donati *Ed. pr.* in lemm.

Tú quod te postérius purges, hánc iniuriám mihi nolle
Fáctam esse, huius non fáciam. crede hoc, égo meum ius pérsequar:
Néque tu uerbis sólues umquam, quód mihi re male féceris.
Nóui ego uestra haec: 'nóllem factum.
Iúsiurandum dábitur te esse indígnum iniuria hác' — indignis
Cum égomet sim acceptús modis.
AE. Ábi prae strenue ác fores aperi. SA. Céterum hoc nihilí facis.
AE. Í intro nunciám tu. SA. Enim non sinam. AE. Áccede illuc, Pármeno:
Nímium istuc abísti: hic propter húnc adsiste: em, síc uolo.
Caue núnciam oculos á meis oculis quóquam demoueás tuos,

8 KANCURIAM (in *supra*) A, in *add. corr. rec.* mihi iniuriā **DG** 9 ||crede **D** 10 solues *ex* soluis **E** ub̄ foluef **G** re|| male **E** 11. 11ᵇ. 12 *in duos contractos habent* A**FP**, *quorum prior exit in* ESSE iusiurandum dabitur te indignum| Esse iniuria hac: *G. Hermannus* 11ᵇ (te *supra*) esse **P** 12 sic (m *supra*) **C**, *corr.* **C**[2] sim, m *a corr.*, **P** 13 praestrenue **EF** nihili *Donatus* NIKIL A *cum rell.* facies **F** 14 AES. I. I intro **C** AE. Intro **E** NUNCIAM (*om.* tu) A iam nunc tu **BCEFP** nunc tu iam **DG** SA. at enim **BCDEFGP** 15 istuc **C**[1]**FP** *cum* A istoc **BC**[2]**D**[2]**EG** istic **D**[1] assiste **BEF**[1] *Sannioni dant haec* em sic uolo (**B**?)**CDEFGP** (hem **BDEG**), *ut Aeschinus pergat* Caue 16 demoueas **DF** dimoueas **E**

8. 9. Charis. p. 214 „Tu—Factam esse." 9. Donat. in Andr. I 2, 4 „huius non faciam." 10. Neque tu solues uerbis nunquam: Donati *Ed. pr.* in lemm. 11. 12. Donatus: Iusiurandum dabitur) Hoc est: ‚iurabimus te esse indignum cui iniuria fiat huiusmodi. Aut separatim „iusiurandum dabitur" et separatim „te esse indignum iniuria hac": et sic melius. — Eugraph.: Ius iurandum dabitur) quod indignus fueris qui hanc iniuriam mihi faceres" — Donat. in Hec. V 1, 16 „indignum—modis." 13. Donatus: Aut „abi prae," id est praei . . . aut „praestrenue." — Schol. Bemb.: strenue) cito. — Eugraph.: praestrenue) ualde obsequenter. — Non. p. 236 „abi prae—aperi." — Donatus: nihil facis) „Nihil" pro ‚non.' Legitur et „nihili." (nihil *Ed. pr.*). 14. Donatus: „Enim" inceptiua particula apud ueteres fuit. — Idem in Phorm. V 8, 90 ‚Enim' pro ‚at' posuit, ut turbatum ostenderet. sic alibi „enim non sinam." — Prisc. II 104: Enim . . inuenitur etiam pro affirmatiua . . et maxime praepositiua hanc habet significationem, ut T. in A. „enim non sinam." — Idem p. 285: γὰρ coniunctio causalis inuenitur etiam repletiua uel confirmatiua . . . similiter „enim." T. in A. „enim ‚uero' non sinam." 15. Non. p. 367 „Nimium stuc—assiste." — hem: Donat. in lemm.

Ne móra sit, si innuerím, quin pugnus cóntinuo in mala haéreat.
SA. Istúc uolo ergo ipsum éxperiri. AE. Em, sérua. PA. Omitte múlierem.
SA. O fácinus indignúm. AE. Geminabit, ní caues. SA. Ei miseró mihi.
AE. Non ínnueram: uerum ín istam partem pótius peccató tamen.
I núnciam. — SA. Quid hóc rei est? regnumne, Aéschine, hic tu póssides?
AE. Si pósstderem, ornátus esses éx tuis uirtútibus.
SA. Quid tíbi rei mecumst? AE. Níhil. SA. Quid? nostin quí sim? AE. Non desídero.
SA. Tetigín tui quicquam? AE. Si áttigisses, férres infortúnium.
SA. Qui tíbi magis licét meam habere, pró qua ego argentúm dedi?
Respónde. AE. Ante aedes nón fecisse erit mélius hic conuícium:
Nam sí molestus pérgis esse, iam íntro abripiere átque ibi
Vsque ád necem operiére loris. SA. Lóris liber? AE. Síc erit.

17 innuerĩṭ **B** innuero *ex* innuerim **P** PUGNOS **A** 18 ego *ex* ergo **G** hem **BDE?G** Em — mulierem *Aeschino dant* **B**$C^1$$D^2$$E^1$**G**$P^1$, *Parmenoni* $C^2$$D^1$$E^2$**F**$P^2$ 19 *B.* OFACINUSINDIGNUM. *A.* GEMINABITNISI CAUES. *B.* EIMISEROMIKI **A** SA. O miserum facinus. AE. geminabit nisi caues. SA. ei miseriam *rell.* (ei *ex* ei' **G**) 20 AE *notam om.* P^1, *add.* P^2 21 AE. I nunc **P** I nunc iam intro **E** tu hic **E** 22 ex tuis uirtutibus *in ras.* **E** 23 nofti **G** defi|dero **G** 25 QUIḌ **A**, D *induxit corr. rec.* qui|| **EP** haberi **BC** 26 hedef **G** hoc *ex* hic P^2 27 perges **BCEFP** adripiere **D** arripiere **BE** 28 OPER^{E}IRE **A** operiẹre **D**, *corr.* D^2

17. Non. p. 438 Innuere et adnuere hoc distant quod est innuere facie significare. T. A. „‚adnuere quiin' pugnus continuo in mala haereat." (*u.* 20) „Non innueram—tamen." 18. Donatus: Hem serua) Nescias cui dicat haec Aeschinus. — Prisc. I p. 46 „omitte mulierem." 19. geminabit nisi caues: Donat. *bis* in lemm. — Hei misero mihi (hei ‚miseram' *Ed. pr.*): Donat. in lemm. 21. Donat. in V 3, 14 „regnumne Aeschine hic possides." — Idem. in Phorm. II 3, 58 „regnumne hic Aeschine possides." 22. Donat. in Eun. V 8, 60. Eugraph. in Eun. II 2, 6 „ornatus—uirtutibus. 23. nostin: Donat. in lemm. 24. Prisc. II p. 243 „Si—infortunium." 25. Qui tibi: Donat. in lemm. 26—28. Lactant. Plac. in Stat. Theb. II 417 : ut in T. ualidae propositioni lenonis quia respondere adulescens non potuit, miratus est… .Leno enim dixerat „Quid si—coges me" (38. 39). contra adule-

SA. O hóminem inpurum: hicíne libertatem áiunt esse aequam ómnibus?
AE. Si sátis iam debacchátus es, leno, aúdi si uis núnciam.
SA. Egon débacchatus sum aútem an tu in me? AE. Mítte ista atque ad rém redi.
SA. Quam rém? quo redeam? AE. Iámne me uis dícere id quod at te áttinet?
SA. Cupio, aéqui modo aliquíd. AE. Vah, leno iníqua me non uólt loqui.
SA. Lenó sum, fateor, pérnicies commúnis adulescéntium,
Periúrus, pestis: támen tibi a me núlla orta est iniúria.
AE. Nam hercle étiam hoc restat. SA. Ílluc quaeso rédi, quo coepisti, Aéschine.
AE. Minís uiginti tú illam emisti: quáe res tibi uortát male:
Argénti tantum dábitur. SA. Quid? si ego tíbi illam nolo uéndere,
Cogés me? AE. Minime. SA. Námque id metui. AE. Néque uendundam cénseo,
Quae líberast: nam ego líberali illam ádsero causá manu.

29 h|iccine **P** 30 debacchatus iam **BCDEFG** (debaccatus **F** = 31 debachatuſ **G** = 31) leno eſ **G** $\overset{c}{\text{n}}$untiam **C**, *corr.* **C**² iam nunc **DG** 31 Egone **BCDEFGP** $\overset{de}{\ }$bacchatus **C** mite **P** ISTA$\overset{ec}{\ }$ **A**, *corr. rec.* 32 Quam $\overset{ob}{\ }$ rem **D** redeam, red *in ras.*, **D** atte **D**¹ (*cum* **A**) 33 modo aequi **BCEFP** uaha **DG**¹ 34 fateor ſū **G** pernicies communis fateor *Fleckeisenus* 35 periur$\overset{v}{\text{o}}$s **D** nulla a me **G** nulla est orta **BCEFP** 36 etiam id restat (**B**?) **CDEFGP** quaeſo redi, o re *in ras.*, **D** Aeschinae **P** 37 EMISTIIDQUAE **A** 38 argenti *ex* argentum **DG** tibi *om.* **G** illā tibi **D** 39 COGIS **AG** 40 lib$\overset{e}{\ }$erast, eras *in ras.*, **D** assero **BDE** CAUSAMET MANU **A**

scens iusto argumento lenonis inclusus calumniosa ac multum diuersa respondit „ante aedes—loris" (27. arripiere). 31. istec: Donat. in lemm. *et* in u. 36. 33. Eq mo: Donati *Ed. pr.* in lemm. — Acron in Hor. C. III 15, 1 „leno non uult me iniqua loqui." 35. orta est iniuria: Donat. in lemm. 37. Donat in II 2, 28 „Minis—male." — 37. 38. Id. in II 4, 1 „Minis—dabitur." 39. tibi illam: Donat. in lemm. 38. 39. Lactant. Plac. in Stat. Theb. II 417 (u. 26—28) „quid si illam ego nolo uendere Coges me?" — Coges: Donat. in lemm. 40. Schol. Lucan. III 56 „liberali—manu." — Id. in IV 214 „nam ego hanc liberali assero causam manu."

Nunc uíde utrum uis: argéntum accipere an caúsam meditarí tuam.
Delíbera hoc, dum ego rédeo, leno. — SA. Pró supreme Iúppiter,
Mínime miror qui ínsanire occípiunt ex iniúria.
Dómo me eripuit, uérberauit: me ínuito abduxít meam:
Hómini misero plús quingentos cólaphos infregít mihi.
Ób malefacta haec tántidem emptam póstulat sibi trádier.
Vérum enim quando béne promeruit, fíat: suom ius póstulat.
Áge iam cupio, sí modo argentum réddat. sed ego hoc háriolor:
Vbi me dixeró dare tanti, téstes faciet ílico,
Véndidisse mé, de argento sómnium: ‘mox: crás redi.’
Íd quoque possum férre, si modo réddat, quamquam iniúriumst.
Vérum cogito íd quod res est: quándo eum quaestum occéperis,

41 Hunc uide **E** 42 suppreme **BCDF** ſupp̄mo **G** iupiter **E** 43 qui *ex* quin **FG** quin **E** 44 DOMI [o] A, *corr. rec.* addux̄ **G** 45. 46 *Versuum ordinem in libris traditum tacitus mutauit Muretus ita ut* Homini—mihi *poneret ante* Ob—tradier 45 o homini **DEF** colafos **C** 47 bene *ex* uene **F** SUUM A 48 modo si *Bentleius* ſ' **G** hoc, o *in ras.*, **F** ariolor **DFG** 50 mox [d] licet redi **D** red||i **G** 51 modo si *Guyetus et Bentleius* quanquā **G** 52 QUESTUM A occeperis *Donatus* INCEPERIS A *cum rell.* (incepero [is] **F** in inceperis **D**)

41. Donat. in II 2, 40 „Nunc—tuam.“ (uide *om. Ed. pr.*). 42. Donat. in Eun. IV 7, 36 „Delibera—redeo.“ — Claud. Sac. p. 39. Non. p. 388. Seru. in Aen. IV 590. VII 49. in Georg. IV 460. Acron in Hor. C. I 21, 3. I 32, 13. in A. P. 92 Lact. Plac. in Stat. Theb. III 304 : „pro supreme Iuppiter“ (proh : Lactant. summe : Acron in A. P. 92 suppreme : Claud. Sac.). 43. Seru. in Aen. IV 376 „insanire occipiunt homines ex iniuria.“ 44. Cledon. p. 1903 „Domo me eripuit.“ 45. Ob malefacta *ante* u. 46 Homini *enarrat* Donatus. — Donatus : „tantidem emptam“) Legitur et „totidem emptam postulat sibi ‚darier.‘“ — Prisc. I p. 595 „tantidem emptam.“ 46. Donat. in II 2, 37 „plus—mihi.“ 49. tanti dare : Donat. in lemm. 52. Donatus : quando eum quaestum occeperis) Ut in Andria „deinde quaestum occipit.“ — 52. 53. Idem (in II 2, 36.) in Hec. V 3, 42 „quando eum quaestum occoeperis—adulescentium est (iniuria est adolescentis *Ed. pr.* in Hec.).

Áccipiunda et mússitanda iniúria adulescéntiumst.
Séd nemo dabít: frustra egomet mécum has rationés puto.

A SYRUS SERUOS *B* SANNIO LENO

SY. Tace, égomet conueniam ípsum: cupide accípiat faxo atque étiam II 2
Bene dícat secum esse áctum. quid istuc Sánniost quod te aúdio
Nesció quid concertásse cum ero? SA. Númquam uidi iníquius
Certátionem cómparatam, quam haéc hodie inter nós fuit:
Ego uápulando, ille uérberando usque ámbo defessí sumus.
SY. Tua cúlpa. SA. Quid facerem? SY. Ádulescenti mórem gestum opórtuit.
SA. Qui pótui melius, quí hodie usque os praébui? SY. Áge, scis quíd loquar?
Pecúniam in locó neclegere máximum interdúmst lucrum: hui,

53 musitanda **BCEGP**[1] mufitanda ẽ adulefcentulū (iniuria *om.*) **G** iniuria est adolescentulum (ium *superscr.*) **D** 54 Si nemo **E** ego mecum **BCEFP** hanc rationem **DG** deputo **BCEFGP**
II 2 *E* SYRVS SERVVS *Γ* SANNIO LENO **D** SYRVS SERVVS SANNIO LENO **P** SYRVS. SERVVS. SANNIO. **C** SYRVS SANNIO **F** SYRVS SANNIO. SERVVS. LENO **G** SYRVS SANIA **E** 1 CONUENIAMIAMIPSUM **A** accipiat iam faxo **BCD**[2]**EFP** (iam *om.* **D**[1]**G** *cum* **A**) atque etiam *om.* **G** 2 Be (ne *superscr.*) dicat **P**, *corr.* **P**[2] QUODISTUC (i *superscr.*) **A**, *corr. rec.* Sannia **EG** sanniost (e *superscr.*) **D**, *corr.* **D**[2] 4 conparatam **C** quam haec hodie **C**[1]**D**[1]**F**[1]**P** (*cum* **A**) quam quae haec **BC**[2] quam haec quae **D**[2]**EF**[2]**G** 5 ego patiendo ille uapulando, uapulando *a corr. in ras.*, **E** 6 *Versum a* **D**[1] *omissum scholiasta suppleuit in margine* quid agerem **BCDEFP** 7 QUID **A**, **D** *induxit corr. rec.* 8 Pecuā (ni *superscr.*) **G** neglegere **DEGP** neglegere (i *superscr.*) **CF** negligere **B**

53. Querol. p. 54 „Accipienda—iniuria est." — musitanda : Donat. et Eugraph. in lemm. 54. egomet mecum : Donat. in lemm.
II 2. 1. Donatus : „iam" non tarditatis est sed properationis significatio. — Id. in Andr. II 3, 25 „Tace egomet conueniam" (conuenio *Par.*) — Id. in Ad. II 4, 16 „cupide accipiat faxo." 2. 3. Seru. in Aen. II 80 „est—hero." 5. Donatus : Incerta est distinctio : uel „uerberando usque" uel „usque defessi." — Schol. Iuuenal. 3, 289 „Ego—‚defecti' sumus. 7. Donatus : Scis quid loquor) Legitur et „Scis quod (qui *Ed. pr.*) loquar." 8. Victorin. in Cic. Rhetor. p. 261 H. Prisc. II p. 322. Donat. in Eun.

Metuísti, si nunc dé tuo iure cóncessisses paúlulum atque
Aduléscenti esses mórigeratus, hóminum homo stultíssime,
Ne nón tibi istuc faéneraret. SA. Égo spem pretio nón emo.
SY. Numquám rem facies: ábi, inescare néscis homines, Sánnio.
SA. Credo ístuc melius ésse: uerum ego númquam adeo astutús fui,
Quin quídquid possem mállem auferre pótius in praeséntia.
SY. Age nóui tuom animúm: quasi iam usquam tíbi sint uigintí minae,
Dum huic óbsequare. praéterea autem te áiunt proficiscí Cyprum, SA. Hem.
SY. coemísse hinc quae illuc uéheres multa, náuem conductam: hóc scio,
Animús tibi pendet. úbi illinc spero rédieris tamen hóc ages.
SA. Nusquám pedem. perii hércle: hac illi spe hóc inceperúnt. SY. Timet:
Iniéci scrupulum hómini. SA. O scelera: illúd uide,
Vt in ípso articulo oppréssit. emptae múlieres
Complúres et item hinc ália quae portó Cyprum.
Nisi eo ád mercatum uénio, damnum máximumst.

9 sinunc, i *et* nc *a corr. in ras.*, **P** 11 istuc reconpensaret **E** praetio **P** 12 inescare nescis *Bothius* NESCISINESCARE A *cum rell.* (inaefcare **G**) Sania **E** 13 adeo *in ras. a schol.* **D** abeo **G** 14 quicquid **BDFGP** ma^{l}lem **C** aufferre **DF** POTIUSPRAESENTIA A (in *om.*) 15 Aege **F** TUUM A quasi huius iam tibi *Bentleius dubitanter* 16 pficiffi in cyprum, *tum F* Hem *in marg.*, **D** *In* A *uersus dissectus est in media uoce* PROFI|CISCI. ciprum **E** 17 ueherif multa nauī **G** hic scio **P** 18 agis **BCE** 19 PERI A spe incoeperunt (hoc *om.*) **B** INCIPERUNT A timet *om.* **E** 20 homini|| **F** illuc **BCEFP** 21 MULIERIS A 22 conplures **CEF** porto^{at} **F**, *corr.* **F**^{2} ciprum **EF** 23 dampnum **BEF** DAMNUMMXIMUMST A maxumū^{ē} **G**

IV 7, 12 „Pecuniam—lucrum." 8. 9. Non. p. 269 „hui—paululum" (nunc si). 11. Lactant. Plac. in Stat. Theb. II 321 „spem—emo." 12. nescis inescare: Donat. et Eugraph. in lemm. — Eutych. p. 177. Lex. Maii p. 183, 294 „nescis inescare homines Sannio." (nescis *add. corr. rec. in Eutyche.* insanio: *Eutych.*). 17. Donatus: hoc scio animus tibi pendet] „Hoc" et correpte legi potest ut articulus demonstratiuus sit, et producte ut significet aut (ad) hanc rem aut (ad) hunc locum, id est Cyprum. 18. ages: Donat. in lemm. 20. Seru. in Aen. VI 238 T. „Inieci scrupulum" (u. Phorm. V 8, 61). — illud: Donat. in lemm. 21. Donatus: mulieres complures) σύλληψις „emptae": Legitur et „empta." 23. Seru. in Aen. II 374 „Nisi (ego)—uenio."

Nunc si hóc omitto ac túm agam ubi illinc rédiero,
Nihil ést: refrixerít res: 'nunc demúm uenis?
Cur pássu's? ubi eras?' út sit satius pérdere
Quam aut núnc manere tám diu aut tum pérsequi.
SY. Iamne énumerasti id quód ad te rediturúm putes?
SA. Hocíne illo dignumst? hócine incipere Aéschinum?
Per oppréssionem ut hánc mihi eripere póstulet?
SY. Labáscit. unum hoc hábeo: uide si sátis placet:
Potiús quam uenias ín periclum, Sánnio,
Seruésne an perdas tótum, diuiduóm face.
Minás decem conrádet alicunde. SA. Eí mihi,
Etiám de sorte núnc uenio in dubiúm miser?
Pudét nihil? omnes déntes labefecít mihi:
Praetérea colaphis túber est totúm caput:
Etiam ínsuper defraúdat? nusquam abeo. SY. Vt lubet:

24 omittam **BCEFP** amitto **G** actum, *quod in unam uocem iunctum praebent codices cum Donato, disiunxit Bentleius auctore incerto* 25 refrixit^{erit} **D**, *corr. schol.* res *om.* **G** 26 PASSUS (*om.* es) A *cum rell.* paſſuſ? ubi eraſ, ſuſ ubi e *in ras.* **G** satius sit **C** 27 quam aut hic nunc manere **BCEFP** (hi||c **P**) quam hic nunc manere **DG** AUTCUMPERSEQUI$^{t\ nc}$ A, *corr. rec.* 28 ID A, *induxit corr. rec.* id *om.* **BCFP** quo, uo *in ras.*, **G** id^{qd} ate^{d} rediturum **D**, *corr.* **D**² 29 Hoccine, *tum* occine **E** 30 obpressionem **E** 31 UEDESATIS^{SI} A, SI *add.* A¹ 32 PERICULUM A Sannia **E** 33 Seruasne^{e} **F**, *corr.* **F**² perdaſ *ex* perdeſ **G** diuinū face **G** DIUIDUUM A 34 aliunde **E** 35 de sorte mea nunc **D** 36 omnis **BC¹DFP** 37 colafis **CEFP** caput *om.* **D**¹, *add. schol.* capud^{t} **C** 38 ||||| insuper etiam **E** DEFRAUDAT A, A *induxit corr. rec.* defrudat **DEG** defrudet **BCP** defrudet^{au} **F** abeo *ex* habeo **D** LUBET^{i} A, *corr. rec.*

24. omitto: Donat. in lemm. — Idem: actum agam) Prouerbium. id est ‚nihil agam.' 27. hic manere: Donat. in lemm. 28. id quod: Donat. in lemm. 31. hoc unum: Donati *Ed. pr.* in lemm. 33. Donat. in II 4, 16 „diuiduum face." 34. Donat. (= Schol. Bembin.) in Phorm. I 1, 6 „minas — alicunde." — aliunde: Donat. in lemm. 37. Lex. Maii p. 573 „colaphis est tuber totum caput." 38. Donatus: defraudat (*sic ter*)] Fraude ‚decipiat.' — defrudat: Eugraph. in lemm.

Numquíd uis quin abeam? SA. Ímmo hercle hoc quaesó, Syre,
Vt ut haéc sunt acta, pótius quam lités sequar,
Meum míhi reddatur, sáltem quanti emptást, Syre.
Scio té non usum antehác amicitiá mea:
Memorém me dices ésse et gratum. SY. Sédulo
Faciám. sed Ctesiphónem uideo: laétus est
De amíca. SA. Quid quod te óro? SY. Paulispér mane.

Γ CTESIPHO ADULESCENS *B* SANNIO LENO *Δ* SYRUS SERUOS

II 3 CT. Abs quíuis homine, quóm est opus, benefícium accipere gaúdeas:
Verum énim uero id demúm iuuat, si quem aéquomst facere is béne facit.
O fráter frater, quíd ego nunc te laúdem? satis certó scio:

39 immo hercle *om.* **E** ſire **D** ſcire **G** 40 ut haec **DE** SUN[f]ṬACTA A, *ut* T *a corr. rec. in* F *mutatum sit* facta **BCDGP** fata **EF** litis **CDP** 41 saltim **EG** quānti ēpta, nti ē *in ras.*, **G** quanta **F** 42 SCI[o] TE[ess] NONUSUM A, O *add.* A[1], ess *add. corr. rec.* scito **E** non esse usum **BCDEFGP** amicia[it] **F** 43 dicis **P** 44 tesiphonem **E**

II 3 *A* CTESIPHO ADVLESCENS *E* SYRVS SERVVS **D** CTESIPHO ADVLESCENS SYRVS SERVVS **CP** CTESIPHO SYRVS **F** CTESYPHO SYRVS ADVLES|CENS SERVVS **G** CT̃E SYRVS **E** 1 QUI[o]UIS A, *corr. rec.* QUOMEST (*sic*) A 2 iuiat[u] **F**, *corr.* **F**[2] [bene] facere **D**, *corr.* **D**[2] benefacere **BCEFP** iſ *ex* hiſ **F** 3 qui *ex* quid **C** qui **B** te nunc **BCFGP** te *om.* **E** certe **EF**

40. Donatus: „ut" (*sic*) ‚quoquo modo' significat. — utut: Eugraph. in lemm. 41. Donatus: Meum mihi reddat) Sortem, quam solam supra recusabat. 42. Scio te non usum: Donat. in lemm. 43. Donat. in V 3, 37 „Memorem—gratum." 45. Donatus: De amica) Potest hoc et interrogatiue pronuntiari.

II 3. 1. Donatus: Incerta distinctio est: „cum est opus accipere beneficium" uel „cum beneficium est opus." (uel qđ bñficiu opus est accipere *Ed. pr.*). hoc uetus est, illud communiter. 2. Donatus: is bene facit) „bene" subaudiendum est bis numero. 3. Donatus: O frater — frater —) Subdistinguendum ut uideatur quaesiuisse quid ultra diceret et plus inuenire non potuisse quam „frater." — quid ego nunc te?) Distinguendum. „quid" autem pro ‚ut quid.'

Numquam íta magnifice quícquam dicam, id uírtus quin superét tua.
Itaque únam hanc rem me habére praeter álios praecipuam árbitror,
Fratrem hómini nemini ésse primarum ártium magis príncipem.
SY. O Ctésipho. CT. O Syre, Aéschinus ubi est? SY. Éllum, te exspectát domi. CT. Hem.
SY. Quid est? CT. Quíd sit? illius ópera, Syre, nunc uíuo: festiuóm caput,
Qui ignóminias sibi póst putauit ésse prae meo cómmodo,
Maledícta, famam, meúm laborem et péccatum in se tránstulit:
Nihil póte supra. quid nám foris crepuit? SY. Máne, mane: ipse exít foras.

5 *In* A *uersus dissectus est post* ALIOS alias *ex* alius C² 6 FRATER A hominē G, neminē *corr. in marg.* homini (um *superscr.*) F, *corr.* F² neminem (B?) CEFP 7 o Sire E 9 QUIIGNOMINIASIBIPOSTPUTARIT A, n *addita,* IGN *et* I *inductis* quin omnia *effecit corr. rec.* quin omnia sibi CP qui omnia sibi BDEFG post putarit A *cum rell.* 10 meum laborem *Nonius* MEUMAMOREM A *cum rell.* 11 NIKILPOTESTSUPRA QUIDNAM A nihil potest supra. sed quidnam D¹G (quidnam D) nihil potest quifnam F, fupra *in marg.*, fed *a corr.* nihil supra potest quisnam C¹P nihil supra potest sed quisnam BC²E fores BCEFGP (foris D *cum* A) ipse *om.* E

6. Donatus : Fratrem) Noue dixit „unam rem, fratrem." sed ego puto „fratrem" non subdistinguendum, sed legendum contexte usque ad „principem." — Idem : homini neminem (*sic* : *tum bis* hominem neminem)] Noue auribus nostris, sed ueterum consuetudine locutus est. — nemini homini: Eugraphius. 7. Donatus : Ellum) ‚ecce illum.' pronomen uel aduerbium demonstrantis : alii (aut *Ed. pr.*) interrogatiue legunt, ut sit „ellum dicis?" 9. Donatus : Quin omnia) Admiratiue „quin" ... Cum dixisset „omnia," duo tantum intulit, „maledicta" et „famam." — Arusian. p. 255 „Qui ‚omnia sibi postputauit'—commodo." 10. Non. p. 305 „Maledicta famam meum laborem in se transtulit." — meum amorem : Donat. in lemm. 11. Donatus: Nihil pote (pot̄ *Ed. pr.*) supra] „pote" pro ‚potis.' — Idem : Quidnam foris crepuit) „foris" singularis numeri nominatiui casus. — Acron in Horat. Serm. I 2, 67 Exclusus fore) .. notandum ‚fore' numero singulari. T. in A. „Quidnam concrepuit foris."

Δ AESCHINUS ADULESCENTES *Γ* CTESIPHO II *A* SYRUS SERUOS *B* SANNIO LENO

II 4 AE. Vbi est ílle sacrilegús? SA. Me quaerit. númquid nam effert? óccidi:
Nihil uídeo. AE. Ehem opportúne: te ipsum quaéro: quid fit, Ctésipho?
In túto est omnis rés: omitte uéro tristitiém tuam.
CT. Ego illam [hércle] uero omítto, qui quidem te hábeam fratrem: o mi Aéschine,
O mí germane: ah uéreor coram in ós te laudare ámplius,
Ne id ádsentandi mágis quam quo habeam grátum facere exístimes.
AE. Age inépte, quasi nunc nón norimus nós inter nos, Ctésipho.
Hoc míhi dolet, nos paéne sero scísse et *rem* in eúm locum

II 4 *Γ* AESCHINVS ADVLESCENTES *Z* CTESIPHO II. *B* SANNIO IDEM *E* SYRVS DVO **D** AESCHINVS CTESIPHO SANNIO SYRVS **E** AESCHINVS CTESIPHO SIRVS SANNIO **F** AESCHINVS ADVLESCENS CTESIPHO .II. SYRVS SERVVS. SANNIO. II **C** AESCHINVS ADOLESCENTES CTESIPHO II SYRVS EIDEM SANNIO II **P** ADVLESCENTES. II. IT̃ DVO ESCHIN' CTESIPHO SANNIO. SYRVS **G** 1 Ubi ille est **F** men **BCDEFP** Nē (*an* nĩ?) **G** offert **G** 2 oportune **EGP** opurtune **D** querito **BC**D^{2}**EFGP** (quaero D^{1} *cum* A) quid ſit **E** 3 est *om.* **G** omite **F** omnē triſticiā tuā **G** TRISTITIEM (a *superscr.*) A, *corr. rec.* tristitiam **B**C^{2}**DEFGP** (tristiam C^{1}) 4 ILLAMUERO (ercle *superscr.*) A, ercle *a corr. rec.* illam facile hercle uero **D** illam facile uero **BCEFGP** quidem quidem **P** qd qdē **G** (te *superscr.*) habeam **F** o mi *ex* omnia **C** Aeschinae **P** 5 a uereor C^{1}**P** ha uereor **D** corā te in oſ te **G** 6 adsentandum (i *superscr.*) **D** aſſentandi **B** quam quod **BCDEFGP** *Post* GRATUM *uersus dissectus est in* A 7 non norimus **D**, non *induxit* D^{2} NORIMUSINTERNOS A 8 Sed hoc **BCDEFP** scire (ss *superscr.*) **D** ſcire **G** ETPAENEINEUMLOCUM A *cum rell.* et in eum rem locum *Bentleius*

II 4. 1. Ubi est ille : Donat. in lemm. — Ubi ille est : Eugraph. in lemm. — men quaerit : Donatus. 2. quaerito : Donat. in lemm. 3. tristitiam : Donatus. 4. illam hercle uero : Donatus. (uero illam hercle uero *Ed. pr.*). 4. 5. Prisc. II p. 11 „o mi Aeschine, O mi germane." 5. Arusian. p. 238. Prisc. II p. 294. 303. „uereor in os te laudare amplius" (coram *om.* — a uereor p. 303). 6. qđ qđ habeam : Donatus in lemm : *tum* Idem : qui] quia. 7. Prisc. II p. 178 „Age—Ctesipho." (norimus inter nos *aliquot codd.*). 8. et pene in eum locum : Donat. in lemm.

Redísse, ut si omnes cúperent tibi nihil póssent auxiliárier.
CT. Pudébat. AE. Ah, stultítiast istaec, nón pudor: tam ob páruolam
Rem paéne e patria! túrpe dictu. deós quaeso ut istaec próhibeant.
CT. Peccáui. AE. Quid aït tándem nobis Sánnio? SY. Iam mítis est.
AE. Ego ád forum ibo, ut húnc absoluam: tu íntro ad illam, Ctésipho.
SA. Syre, ínsta. SY. Eamus: námque hic properat ín Cyprum. SA. Ne tám quidem:
Quamuís etiam maneo ótiosus híc. SY. Reddetur: né time.
SA. At ut ómne reddat. SY. Ómne reddet: táce modo ac sequere hác. SA. Sequor.
CT. Heus heús, Syre. SY. Quid est? CT. Ópsecro te hercle, hóminem istum impuríssimum
Quam prímum apsoluitóte, ne, si mágis inritatús siet,
Aliqua ád patrem hoc permánet atque ego túm perpetuo périerim.
SY. Non fíet, bono animo és: tu cum illa te íntus oblecta ínterim

9 omnis D 10 aha BCDGP tā paruulum [a] (ob *om.*) G paruolam [v] C 11 *In* A *ante* REM *nota A deleta est* pene [rem] E, *corr.* E[2] ex patria (B?) CDEFGP dictum C istahec F 12 Sanio D 13 AES. *notam add.* P[2] 14 Sure G Sire DEF Ciprum EF tam, t *in ras.*, F 15 MANEOETIAM A 16 ſequere ac G 17. 18. 19 *quatuor uersus sunt in* A: 1, Γ KEUS—KOMINEM 2, ISTUM—MAGIS 3, INRITATUS—ATQUE 4, EGO—PERIERIM 17 heu|| heus D Sire EF ehem quid est DG hem quid est BCEFP te *om.* DEFG obsecro hercle te BCP OPSECRO TEKERCLE [te] A, TE *induxit corr. rec.* : *itidem* te *additum erasum est* 18 absoluitote D abſolui [tote] G absoluetote C absolue B NISI A irritatus, ir *a corr.*, P irritatus BD 19 permanat *ex* permanet P[2] tunc BCDFGP nc E 20 homo [bono] F, *corr.* F[2] esto cum DG esto tu cum EFP eſ [to] tu C, *corr.* C[2] INTUSTE A

9. nihil tibi : Eugraph. in lemm. 11. a patria : Donat. *bis* in lemm. — ex patria : Eugraph. in lemm. 13. intro. i. : Donati *Ed. pr.* in lemm. 15. Quamuis etiam *et* maneo otiosus : Donat. in lemm. 17. obsecro te hercle : Donat. in lemm. 19. nunc : Donat. in lemm. 20. bono animo esto *et* tu cum illa te intus : Donat. in lemm.

Et léctulos iube stérni nobis ét parari cétera.
Ego iám transacta ré conuertam mé domum cum obsónio.
CT. Ita quaéso: quando hoc béne successit, hílarem hunc sumamús diem.

21 nobiſ ſterni **G** *Post* cetera *in* **E** *irrepserunt haec* quae ad prandium pertinent 22 ego aūt iam **DG** TRA^{a}cNSACTA A, a *superadd. corr. rec.* opsonio **F** 23 *Nota* Γ *euanida est in* A hoc *om.* (**B**?)**CDEFGP** suma$^{m'}$ **F** *Post u.* 23 F. II A. **E**

21. Prob. Cathol. p. 29 lectus lecti... T. „et ‚lectos' sterni iube et parari cetera." — Claud. Sac. p. 58 hic lectus huius lecti.. T. „lectos sterni iube." — lectulū sterni iube: Donati *Ed. pr.* in lemm. 22. Donatus : Ita quaeso quando b. s.) Volunt quidam et hunc uersum Syri personae adiungendum, sed Ctesiphonis uerba esse ex subditis planum est, cum dicit „hunc —degere" (IV 1, 5. 6). — Id. in IV 1, 6 „Ita—diem" (hilarem). — Prob. Cathol. p. 15: ‚hilaris' legi et ‚hilarus' in Terentio. — Charis. p. 200. Hilariter ab eo quod est hilaris, hilare autem ab hilarus, ut HELENIUS ACRON in Terenti Adelphis, ubi T. „‚hilarem' hunc sumamus" inquit „diem." (hilare: *Palmerius*).

Φ SOSTRATA Θ CANTHARA
MULIER ANUS

SO. Óbsecro, mea nútrix, quid nunc fíet? CA. Quid fiát rogas? III 1
Recte édepol spero: módo dolores, méa tu, occipiunt prímulum:
Iam núnc times, quasi númquam adfueris, númquam tute pépereris?
SO. Miserám me, neminem hábeo, solae súmus: Geta autem hic nón adest:
Néc quem ad obstetrícem mittam, néc qui accersat Aéschinum.
CA. Pól is quidem iam hic áderit: nam numquam únum intermittít diem,
Quin sémper ueniat. SO. Sólus mearum míseriarum est rémedium.

III 1 *E* SOSTRATA MVLIER *Z* CANTHARA NVTRIX **D** SOSTRATA MVLIER CANTHARA NVTRIX **P** SOSTRATA MVLIER CANTHARA **C** SOSTRATA CANTHARA **E** SOSTRATA CAÑ **F** MVLER NVTRIX SOSTRATA | CANTARA **G** 1 quid fiet rogas **BCEFP** 2 *Totum uersum Cantharae dant* A C^1 P^1, SO. *ante* Modo, CA. *ante* Iam *posuerunt* C^2 P^2 *cum rell.* occipiu(trix)tiprimulū **G** 3 IAMNUM A affueris **B** pe(re)peris **P**, *corr.* P^2 5 Ne(c) **F**, *corr. schol.* obst||etricem **D** acceſſet **E** Nec ést quem *Guyetus et Bentleius* 6 iam *om.* **E** intermitta(i)t **F** 7 est miseriarum **BCEFP**

III 1. 2. Aldhelm. p. 591 „Recte edepol." — Donat. in Eun. IV 3, 14 „mea tu." — Prisc. II p. 81. Lex. Maii p. 406 „modo—primulum." 4. Prisc. I p. 286 „Geta — adest." 7. mearum miseriarum : Donat. in lemm.

CA. É re nata mélius fieri haut pótuit quam factúm est, era,
Quándo uitium oblátum est, quod ad illum áttinet potíssimum,
Tálem, tali *ingénio* atque animo, nátum ex tanta fámilia.
SO. Íta pol est ut dícis: saluos nóbis deos quaeso út siet.

B GETA SERUOS *Φ* SOSTRATA MULIER *Θ* CANTHARA ANUS

III 2 GE. Nunc íllut est, cum, si ómnia omnes súa consilia cónferant
Atque huíc malo salútem quaerant, aúxili' nihil ádferant,
Quod míhique eraeque fíliaeque eríli est. uae miseró mihi:
Tot rés repente círcumuallant, únde emergi nón potest:
Vís egestas íniustitia sólitudo infámia.
Hócine saeclum! o scélera, o genera sácrilega, o hominem ímpium,

8 E re nata **C**[1] **P**[2] *cum* A E re nate **G** E re natae **F** Erae natae **C**[2] **DEP**[1] herae natae **B** haut **C**[1] **DF GP** *cum* A o era **G** 9 QUOM A 10 tali ingenio *Bentleius* TALIGENERE A *cum rell.* tali genere natum atque animo ex tanta **E**

III 2 *A* GETA *E* SOSTRATA *Φ* CANTHARA **D** GETA SERVVS SOSTRATA EIDEM CANTHARA **P** GETA SERVVS SOSTRATA EIDEM CANTHARA NVTRIX **C** GETA SOSTRATA CANTARA **G** GETA SOSTRATA CAÑ **F** GETA SOSTRATA **E** 1 cum (qđ *supra*) **D** qđ cū **G** QUOD **ABCEFP** OMNESOMNA (I *supra*) A, *corr.* A[1] omnis (e *supra*) omnia **D**, *corr.* **D**[2] omīſ oma̅ **G** cum ferrant **C** 2 AUXILII A afferant **BDEG** 3 aerili **E** erili *ex* erilif **D** 4. 5 *unum uersum efficiunt in* **FP** CIRCUMUALLANTSEUNDE A unde, un *in ras.*, **G** non potest *in marg.* **F** 6 Hoccine **E** Hoc ine est saeclum **D** Hocine ē ſeclū **G** o scelera *super lineam* **B** impurum **D**[1] **G**

8. Donatus: here nate (*sic quater Ed. pr.*)] .. ex condicione eius quae uitiata sit. — E re nata: Eugraph. in lemm. — Donat. in V. 3, 19: Bene „nata est." nam sic dicimus de rebus repentinis, ut supra „‚Here nate' — hera." 9. quod: Donat. in lemm. 10. Donatus: tali genere] Genus iam ad uiuos pertinet, familia ad defunctos. Alii genus ad nobilitatem referunt, familiam ad copias.

III 2. 1. Donatus: Nunc istuc (*sic bis*) est quod si omnia] .. Nunc tale negotium est, nunc tale periculum est, aut uero consignificationem temporis habet, ut si diceret ‚quando' aut ‚quo tempore.' — omnes omnia: Donatus *ter* et Eugraphius. 4. Donatus: circumuallant se circa nos et stipant se inuicem. nam circumuallamus nos et alios. tamen rara locutio est. 6. Seru. in Aen. I 605 „Hoccine seculum—sacrilega." — Hoccine saeculum: Donat. *bis* in lemm. — impurum: Idem *ter*.

SO. Me míseram, quid namst quód sic uideo tímidum et properantém Getam?
GE. quem néque fides neque iús iurandum néque illum misericórdia
Représsit neque refléxit neque quod pártus instabát prope,
Cui míserae indigne pér uim uitium optúlerat. SO. Non intéllego
Satís quae loquitur. CA. Própius obsecro áccedamus, Sóstrata. GE. Ah
Me míserum, uix sum cómpos animi, ita árdeo iracúndia.
Nihil ést quod malim quam íllam totam fámiliam dari mihi óbuiam,
Vt ego hánc iram in eos éuomam omnem, dum aégritudo haec ést recens.
Satís mihi id habeam súpplici, dum illós ulciscar *meó* modo.
Seni ánimam primum extínguerem ipsi, qui íllud produxít scelus:
Tum autém Syrum inpulsórem, uah, quibus íllum lacerarém modis!

7 fi[c] F uidero D 10 Qui E INDIGNAE A optulerat DP (*cum* A) obstulerat C intellego B 11 SATIUS A, U *induxit corr. rec.* LOQUITUR A, *corr. rec.* loquatur BCDEFGP PROPRIUS A accedem[9] D 12 conpoſ D 13 totam *om.* BC *In* G *haec* obuiam *usque ad u.* 15 Satis *omissa, sed in marg. suppleta sunt* *In* A *us. dissectus est post* DARI 14 ut ego iram hanc D ut iram hanc BCEFGP (ut ir *in ras. a corr.* P) INEOSEOSEUOMAM A euomā in eoſ G 15 SUPPLICII A meo modo *Bothius*, meo *om. libri. Totum uersum proscribit Guyetus, alterum hemistichium Bentleius* 16 animum D extingerē G 17 Te aut̄ D ſirum E ||||pulſorē G illum *om.* E

7. Donat. in Phorm. II 1, 54 „Me - Getam." 10. Donatus: Qui miserae] Deest ‚ei.' — Idem: indigne] Impie, crudeliter. 11. loqt[z]. Donati *Ed. pr.* in lemm. 12. Arusian. p. 220 „uix—animi." 14. iram hanc: Donat. in lemm. 15. Charis. p. 217 Satis ἀντὶ τοῦ par .. T. in A. „Satis mihi habeam — ulciscar modo." — ulciscar modo: Donat. in lemm. — Schol. Bembin.: ordo est ‚dummodo ulciscar.' 16. Non. p. 372 „Seni—scelus." — Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 255 „primo ipsi seni animam extinguerem."

Sublímem medium arríperem et capite prónum in terram stáluerem,
Vt cérebro dispergát uiam.
Ádulescenti ipsi ériperem oculos, póst haec praecipitém darem.
Céteros ruerem ágerem raperem túnderem et prostérnerem.
Sed césso eram hoc malo ínpertiri própere? SO. Reuocemús. Geta. GE. Hem,
Quísquis es, sine me. SO. Égo sum Sostrata. GE. Vbi east? te ipsam quaérito,
Te éxspecto: oppido ópportune te óptulisti mihi óbuiam.
Éra.. SO. Quid est? quid trépidas? GE. Ei mihi. SO. Quíd festinas, mí Geta?
Ánimam recipe. GE. Prórsus SO. Quíd istuc 'prórsus' ergost? GE. périimus:

18 SUBLIMEMMEDIUMPRIMUMARRIPEREMETCAPITEINTERRASTUEREM A Sublimem medium arriperem et capite primum in terram statuerem **BCDEFGP** pronum *Palmerius* Sublimen *Fleckeisenus* 19. 20 *inuerso ordine scripti sunt in* A, *sed prima manus ad marginem u.* 18 A, *u.* 19 B, *u.* 20 C *posuit In* **P** *u.* 19. 20 *unum uersum efficiunt* 20 posthac (e supra) **D** post hac **BCG** 22 inpertire **BCDEFG** (imp. **DG**) imperare **P** SO. *om.* **F** *B* KEM A, KEM *induxit corr. rec.* Geta hem. *A* (*h. e. Getae nota*) **D** Geta hem. GE **BCEFGP** 23 QUISQUISSINE (es *et* me *om.*) A esse (i supra) neme **C** ubi eam **D** 24 oppido *om.* **D**[1], *add. schol. in marg.* OPORTUNE **AEG** optulisti **BCFG** *cum* A 26 Animum **BCDEFGP** re||||ice **E** PERIMUS A *cum rell.*

18. Arusian. p. 263 „Sublimem medium abriperem et capite primum in terram statuerem" (Sub limen *Cod. Maii*). — Sublimen: Donati *Ed. pr.* in lemm. 20. Donat. in IV 5, 67 'in Eunucho': „Adulescenti—oculos." — posthac: Donat. in lemm. 21. Non. p. 380 „'Ciceros' ruerem—prosternerem." — Seru. in Aen. XII 453 „Ceteros agerem ruerem." 22. Arusian. p. 237. Impertio te illa re... T. A. „Sed—impertire." — inpertire: Schol. Bembin. et Eugraph. 23. Schol. Bembin. in Eun. IV 4, 5: sic in adelforum cum mulier dixisset „Geta," resp̃ „Quisquis sine me." — Idem in h. l.: Notandum „quisquis es" de femina dici. 24. Donatus: te expecto oppido opportune] Incerta distinctio, utrum 'te expecto oppido opportune' sit dicendum an 'expectare' sit impatienter cupere et sine praescriptione temporis, 'sperare' iuxta certum tempus: unde apparet ad „te expecto," quia per se nimium est, non esse iungendum 'oppido.' 25. Donatus: Quid festinas mi Geta) PROBUS assignat hoc Sostratae, ASPER non uult ad 'omnia' (dñа *Ed. pr.*) seruum respondere, sed nutricem putat hoc loqui. 26. Animum: Donatus *bis* et Eugraph. in lemm. — perimus: Donat. *bis* in lemm.

Áctumst. SO. Eloquere, óbsecro te, quíd sit. GE. Iam SO. Quid 'iám', Geta?
GE. Aéschinus SO. Quid is érgo? GE. alienus ést ab nostra fámilia. SO. Hem,
Périi. qua re? GE. Amáre occepit áliam. SO. Vae miseraé mihi.
GE. Néque id occulte fért, a lenone ípsus eripuít palam.
SO. Sátine hoc certumst? GE. Cértum: his oculis égomet uidi, Sóstrata. SO. Ah
Me míseram. quid iam crédas? aut cui crédas? nostrumne Aéschinum,
Nostram ómnium uitam, ín quo nostrae spés opesque omnés sitae
Erant? quí sine hac iurábat se unum númquam uicturúm diem?
Qui se ín sui gremió positurum púerum dicebát patris?
Ita óbsecraturum, út liceret hánc se uxorem dúcere?
GE. Era, lácrimas mitte ac pótius quod ad hanc rem ópus est porro próspice:

27 ELOQUEREERGOOBSECRO **A D G** te obsecro **E** 29 accepit **G** cepit **E** uae ||| || miserae **P** $\overset{i}{m}$ ah **F** 30 ferẹt **F** ab lenone **B C D E F G P** 31 Satinẹ **C** Satin **B** Satifne certū ē (hoc *om.*) **G** Satine $\overset{\text{hoc certū}}{\text{certo}}$ *A.* certe **D** certo GE. certe **E** certe. GE. certe **B C F P** CERT$\overset{e}{U}$MKIS **A**, *corr. rec.* hisce **B C D E F G P** ah *om.* **E F** 32 QUIDCREDAS^{I}AM **A**, *corr.* **A**[1] nostrum Aeschinum **B C E F P** Aeschinum *in marg.* **D** $\overset{\text{.f. nostrū}}{\text{aefchinū}}$ **G** 33 Nostram omnium uitam *Bentleius* NOSTRAMUITAMOMNIUM **A** *cum rell.* opesquạe **C** 35 patris **C**[1] *cum* **A** patres **B C**[2] **D E F G P** (dicebat. patres **B F** ‚tā micionē auunculū suū quā demeam' *schol.* **D**) 36 SIUXOREM **A** sibi uxorem **B C D E F G P** 37 lucrum$\overset{a}{u}$s **D**, *corr.* **D**[2] quod $\overset{ad}{\wedge}$ hanc **D**, *corr.* **D**[2] $\overset{\text{consule}}{\text{pspice}}$ **D**, *corr.* **D**[2] consule **B C E F P**

27. eloquere obsecro: Donat. in lemm. 30. a lenone *et* ab lenone: Donat. 31. Scisne hoc certo *et* hisce oculis: Donat. in lemm. — Seru. in Aen. I 203? „his—uidi." 32. quid iam credas: Donat. in lemm. — Prisc. II p. 347. Seru. in Aen. IV 373 „quid credas aut cui credas" (*om.* iam). 32. 33. nostrum Aeschinum Nostram uitam: Donat. in lemm. 37. Non. p. 348 „Era lachrimas mitte." — prospice: Donat. in lemm. — consule: Eugraph.

Patiámurne an narrémus cuipiam? CA. Aú au, mi homo, sánusne es?
An hoc próferendum tibi uidetur úsquam? GE. Mihi quidem nón placet.
Iam prímum illum alieno ánimo a nobis ésse res ipsa índicat.
Nunc si hóc palam proférimus, ille infítias ibit, sát scio:
Tua fáma et gnatae uíta in dubium uéniet. tum si máxime
Fateátur, cum amet áliam, non est útile hanc illí dari.
Quaprópter quoquo pácto tacitost ópus. SO. Ah minime géntium:
Non fáciam. GE. Quid ages? SO. Próferam. CA. Hem, mea Sóstrata, uide quám rem agas.
SO. Peióre res locó non potis est ésse quam in quo núnc sita est.
Primum índotata est: túm praeterea, quaé secunda ei dós erat,

38 SO. au **CE** AU *semel* **ADE** sanus non es **F** 39 An proferendum hoc **BCEFP** UIDETURUSQUAMESSE **A** uidetur esse usquam **BCDEFGP** uidetur usquam *Bentleius* 40 ALIENUM **A** alieno *ex* alienũ **C** ab nobis **CP** res ēe ipsa **D** 41 proferemus **BCDEFGP** PROFERIMUSINFITIAS^{ad}IBITSCIO (*om.* ille *et* sat) **A**, ad *add. corr. rec.* ille ^{in} inficias **P**, *corr.* **P**^{2} inibit *in marg.* **F** ibit, bit *in ras.*, **G** 43 am^{e}ạt **D** amat **E** dare **DEF** 44 celato est opus **BCEFP** SOS. *inter lineas* **G** aha **DG** gentium *om.* **F**^{1}, *add.* **F**^{2} 45 quid agis **BCDEFGP** ^{B}Θ̣ KEM **A**, *Getam Cantharae substituit corr. rec.* GE. hem **CE** AGIS **A** *In* **A** *uersus dissectus est post* SOSTRATA quam rem agas *om.* **D**, *sed suppleuit in ima pagina* 46 PEIORESḶOCO **A**, S *induxit corr. rec.* (PEIORERESỌ *enotarunt A. Michaelis et W. Studemund*) non potest **BCDEFGP** SI^{ta}EST **A**, ta *add. corr. rec.* 47 indotata, *prior* t *in ras.*, **F** ESTPRAETEREA (tum *om.*) **A**

38. Donatus: au mi homo sanusne es) Hoc ex persona nutricis legendum est. illa enim dissimulandam rem putat. 40. proferendum hoc: Donat. in lemm. 41. Lex. Maii p. 205. 291 „ille inficias—scio." 45. Donatus: „non faciam" dixit pro ‚non tacebo': *ut u.* 44 „tacito" *legisse uideatur.* 46. loco esse non potest: Donat. in lemm. — Arusian. p. 255. Potis est pro potest.. T. A. „Peiore—esse." 47. Donatus: tum quae secunda dos ei erat] Videlicet ‚dari pro uirgine nuptum.' et incerta distinctio est. etenim erit bis subaudiendum „pro uirgine dari nuptum." (dari aut̄ nuptum ñ pot̄ *Ed. pr.*)

Periít: pro uirginé dari nuptum nón potest. hoc rélicuom est:
Si infítias ibit, téstis mecum est ánulus quem † míserat.
Postrémo quando ego cónscia mihi sum, á me culpam esse hánc procul,
Neque prétium neque rem ullam íntercessisse ílla aut me indignám, Geta,
Expériar. GE. Quid istic? cédo ut melius dícas. SO. Tu quantúm potest
Abi atque Hégioni cógnato huius rem énarrato omnem órdine:
Nam is nóstro Simuló fuit summus ét nos coluit máxime.
GE. Nam hercle álius nemo réspicit nos. SO. Própere tu, mea Cánthara,
Curre, óbstetricem accérse, ut cum opus sit ne ín mora nobís siet.

48 nuptu **B** non potest nuptum **D** ñ nuptū poteſt **G** RELIQUOM **A** reliquum *rell.* 49 inficias, s *in ras. a corr.*, **P** QUEMMISERAT **A** quem amiserat **BCFGP** quem amiserat ipse **D** quem ipse amiserat **E** 50 cons$^{c}_{\wedge}$ia **C**, *corr.* **C**^{2} c̄cia **G** sum mihi **DG** CULPA^{M} **A**, *corr. aut* **A**^{1} *aut corr. ant.* *In* **A** *uersus dissectus est post* AME 51 praetium **P** illam **BE** *Post* INTERCESSISSE *uersus dissectus est in* **A** illam aut **BCDE** ILLAMAU^{m}TE **A**, *corr. rec.* 52 ACCEDO **A** *cum rell.* cedo *Bentleius* DICAS **A** *cum rell.* dicis *Priscianus* POTES **A** *cum rell.* potest *Donatus* 53 COGNATOEIUS **A** enarratio **D** ORDINEM **A** 54 hiſ **G** 55. 56 *in* **A** *continuantur Sostratae: in rell. haec* Nam—nos *Getae sunt* 55 C^{na}UMKERCLE **A**, *corr. rec.* nam ercle alius, ercle ali *a corr.*, **P** hercle^{aliuſ} **G**, *corr.* **G**^{2} RESPICIET **A** propere *Bentleius* PROPERA **A** *cum rell.* 56 arcesse **BCFP**^{2} (accerse **P**^{1} *cum* **ADEG**)

48 Sin inficias *et* est mecum : Donat. in lemm. — quem amiserat: Eugraph. 50. 51. Donat. in u. 5 : quando—mihi sum neque pretium—intercessisse." — mihi sum : Idem in lemm. 51. Donatus : illam] Filiam scilicet. 52. Quid istuc : Donatus. — quid istuc est : Eugraph. in lemm. — accedo : Donat. et Eugraph. — Prisc. II p. 85 : Confirmatiua ... ‚quidistic,' quo frequenter T. utitur in confirmatione, ut in A. „quidistic? accedo ut ‚rectius' dicis." — Lactant. Plac. in Stat. V 385 accedunt : consentiunt. T. in A. „accedo—dicas." — potest : Donat. in lemm. 53. huius : Donat. in lemm. 54. Donat. III 4, 10 „coluit nos." 56. Donat. in IV 4, 7 „Curre—accerse."

B DEMEA *A* SYRUS DROMO
SENEX SERUOS COCUS

III 3 DE. Dispérii: Ctesiphónem audiui fílium
Vná fuisse in ráptione cum Aéschino.
Id mísero restat míhi mali, si illúm potest,
Qui alicuí rei est, etiam eum ád nequitiem addúcere.
Vbi ego íllum quaeram? crédo abductum in gánneum
Aliquó: persuasit ílle inpurus, sát scio.
Set eccúm Syrum ire uídeo: iam hinc scibo úbi siet.
Atque hércle hic de grege íllo est: si me sénserit
Eum quaéritare, númquam dicet cárnufex.
Non óstendam id me uélle. SY. Omnem rem módo seni
Quo pácto haberet énarramus órdine.
Nihil quícquam uidi laétius. DE. Pro Iúppiter,

III 3 *B* DEMEA SENEX **D** DEMEA SENEX **CP** DEMEA **EF** SENEX DEMEA **G** 1 DISPERI **A** 2 adfuisse **CDEFGP** affuisse **B** ra[p]tione **B**, *corr. schol.* ra[p]cione **G** 4 alicuius **F** ANEQUITIE[a]M **A**, *corr. rec.* etiam meum *Bothius* eum *om.* **EG** ad nequitiam eum **BCFP**[1] (eum *erasum in* **P**) ad nequitiam *etiam* **DEG** [ad]ducere **D**, *corr.* **D**[2] 5 ilum **P** ganeum **BCDEFGP** *In* **FP** *u.* 5. 6 *unum uersum efficiunt* 6 INPURUS[sa]SCIO **A**, sa *add. corr. rec.* 7 eccum *ex* heccum **F** hinc scibo iam **BCDEFGP** 8 Atqui *Bothius* 10 *A uoce* Omnem *nouam scaenam incipit recensio Calliopii In* **CP** *etiam Dromo pictus est pisces purgans* *A* SYRVS SERVVS *B* DEMEA SENEX **D** SYRVS SERVVS DEMEA SENEX **C** DROMO. SYRVS SERVVS. DEMEA SENEX **P** SYRVS DEMEA **E** SYR̄ DEMEA **F** SENEX DEMEA. SENEX SERVVS **G** 11 ENARRAMUS[ui] **A**, *corr. rec.* enarranꝝ *ex* enarrenꝝ **G** 12 uidi quicquam **BCEFP** .

III 3 1. 2. Non. p. 222 „Disperre Ctesifontem audiui filumina adfuisse in raptione cum Aescino." — Donat. in IV 2, 1 „Disperii. in V 3, 3 „Disperii—Aeschino." 2. una fuisse : Donat. in lemm. 3. illum si : Donat. in lemm. 4. alicuius rei : Donat. in lemm. — Idem : etiam eum ad nequitiam abducere) Quasi inuitum dixit non ‚uocare,' sed „abducere." 5. Paul. Festi ep. p. 96 : Ganeum antiqui locum abditum ac uelut sub terra dixerunt. T. „Ubi illum—ganeum" (ego *om.*). — Lex. Maii p. 256 „credo adductum esse in ganeum nunc ab aliquo." 6. Donat. in II 1, 29 „persuasit—scio." 7. Seru. in Aen. I 6 „sed eccum Syrum incedere uideo. hinc iam scibo quid siet." — Martian. Cap. III § 323 K. „scibo iam ubi siet." 12. quicquam uidi : Donat. in lemm. — Id. in Hec. III 3, 40 „Nihil uidi quicquam laetius."

Hominís stultitiam. SY. Cónlaudauit fílium:
Mihi, qui íd dedissem cónsilium, egit grátias.
DE. Disrúmpor. SY. Argentum ádnumerauit ílico:
Dedít praeterea in súmptum dimidiúm minae:
Id dístributum sáne est ex senténtia. DE. Hem,
Huic mándes, siquid récte curatúm uelis.
SY. Ehem Démea, haud aspéxeram te: quíd agitur?
DE. Quid agátur! uostram néqueo mirarí satis
Ratiónem. SY. Est hercle inépta, ne dicám dolo atque
Absúrda. piscis céteros purgá, Dromo:
Gongrum ístum maximum ín aqua sinito lúdere
Tantísper: ubi ego rédiero, exossábitur:
Prius nólo. DE. Haecine flagítia! SY. Mihi quidem nón placent,
Et clámo saepe. sálsamenta haec, Stéphanio
Fac mácerentur púlchre. DE. Di uestrám fidem,
Vtrúm studione íd síbi habet an laudí putat

13 collaudauit **B** 14 qui id dedissem **BC²P** *cum* A quid dedissem **C¹F¹** qui dedissem **DEF²G** 15 DIRRUMPOR AF¹ di||rumpor **DE** dirrumpor (ſ *superscr.*) **F**, *corr.* **F²** annumerauit **B** 16 in ſūptū pterea **G** 17 est sane **DG** 18 mandes quicquid **E** 19 haut (d *superscr.*) **F** aspexeram *ex* aspexaram **P** haud ^ te (afpexerā *superscr.*) **G** igitur (a *superscr.*) **F** 20 agat: *ex* agit: **G** satis mirari **E** 21 HERCLENEPTA (I *superscr.*) A, *corr.* A¹ ATQ. *ab initio sequentis us. habet* A 22 piscis (e *superscr.*) **C**, *corr.* **C²** 23 gongrum **D** *cum* A congrum *rell.* IAQUA (n *superscr.*) A, *corr. rec.* 24 TANTISPER A¹, paulisper *corr. rec. cum rell.* ego uenero **BCDEFP** ego reuenero **G** 25 hęccine **EG** 27 pulcre **G** 28 studione, studio *in ras.*, **D** ſibi hab& *in ras.* **G**

19. Donatus: „Hem" interiectio est commoti et quasi perculsi re subita et noua." 21. Prisc. II p. 60. 84. Alcuin. p. 2124 „ne dicam dolo." 22. atque absurda : Donat. in lemm. — et absurda : Eugraph. in lemm. 22—25. Donat. in Andr. II 5, 7 „pisces—ludere Paulisper. ubi ego uenero —nolo." (piscis celeros purga d. c. i. m. i. a. s. l. p. u. e. u. e. p. nolo *Par.*). 23. 24. Seru. in Aen, VIII 632 „Congrum i. m. paulisper in a. s. ludere." — Idem in Georg. I 368 „Congrum—ludere" (*om.* paulisper). — gongrum : Schol. Bembin. — Paulisper : Donat. in lemm. 25. placet: Donati *Ed. pr.* in lemm. 28. Donatus : Aut ordo est utrumne .. aut per ἔλλειψιν accipitur, quasi dicat : ‚utrum est'? aut ‚utrum uerum est'? : quod qui accipit ‚utrum' subdistinguat et separet a sequentibus necesse est.

Fore, sí perdiderit gnátum? uae miseró mihi.
Vidére uideor iám diem illum, cum hínc egens
Profúgiet aliquo mílitatum. SY. O Démea,
Istúc est sapere, nón quod ante pedés modost
Vidére, sed etiam ílla quae futúra sunt
Prospícere. DE. Quid? istaec iám penes uos psáltriast?
SY. Et iam íntus. DE. Eho, an domí est habiturus? SY. Crédo, ut est
Deméntia. DE. Haecine fíeri! SY. Inepta lénitas
Patris ét facilitas práua. DE. Fratris mé quidem
Pudét pigetque. SY. Nímium inter uos, Démea,
— Non quía ades praesens díco hoc — pernimium ínter est.
Tu, quántus quantu's, níhil nisi sapiéntia es,
Ille sómnium. sinerés uero illum tú tuom
Facere haéc? DE. Sinerem illum? aut nón sex totis ménsibus

29 FOREṢSI **A**, *priorem* S *induxit corr. rec.* 30 egenſ *ex* egeriſ **F** egnenſ **G** 32 ſapere ē **G** 34 ISTAC **A** istịc [e] **D**, *corr.* $\mathbf{D}^2$ iſta haec **G** uos *om.* **G** PSALTRIAS [e t] **A**, e *et* t *add. corr. rec.* 35 Ellam intus *Faernus cum Donato* Etiam intus **F** sit [est] habiturus **D** ſit habitur', r' *in ras.*, **G** 36 haecine fieri flagitia **DEG** (haeccine **G**) laẹenitas **B** 37 FACULTAS **ABCF**[1]**P**[1] (facilitas $\mathbf{F}^2\mathbf{P}^2$ *cum* **DEG**) PẠRUA [a] **A**, *corr. rec.* 38 PUDETPIGET [q.] **A**, q. *add. corr. rec.* Demea ac **BCDEFGP** 40 QUANTUSQUANTUS (*om.* es) **A** *cum rell.* nihil *add.* $\mathbf{C}^2$ 41 Ille futtilis somnium **DG** (fu[t]tilis **G**) Ille futulis somnium **EF** (futulis *in marg.* **F**) Ille [futilis] somnium **C**, *corr.* $\mathbf{C}^2$ Ille futilis somnium **B** UEROILLUMTUUM (tu *om.*) **A** uero tu illum tuum **DG** uero illum tu tuum **BCEFP** num sineres uero illum tuum *Klettius* 42 SI[M]NEREILLUM **A**, *corr.* **A**[1]

30. illum diem : Donat. in lemm. — Iul. Rufinian. p. 43 H. „Videre uideor iam ‚illum diem quo'—militatum." 32—34. Prisc. II p. 308 ‚Istud' —Prospicere." 35. Donatus : Ellam intus (Est iam *Ed. pr.*)] Ut ‚Ellum confidens catus.' 37. facilitas : Schol. Bembin., Donat., Eugraph. in lemm : *addit Donatus* ego .. refero .. ‚facilitatem' ad Aeschinum, cui haec per licentiam ‚facilitas' datur. 37. 38. Prisc. II p. 312 „fratris — pigetque." 40. 41. Prisc. II p. 135 „Tu—es" (quantus quantus, *om.* es.). — Lex. Maii p. 225 a fundo ‚futilis' quod cito decurrit. T. in A. „tu nihil nisi sapiat ille futilis." — Donat. in V 1, 7 „Tu—es." — Id. in III 4, 24 „Tu nihil—somnium." 41. Ille somnium : Donat. in lemm. — illum tuum : Donat. in lemm. 42. 43. Donat. in Hec. II 1, 20 „an non prius totis sex mensibus olfecissem." — Eugraph. in Eun. II 2, 46 „ac non prius sex mensibus olfecissem."

Prius ólfecissem, quám ille quicquam coéperet?
SY. Vigilántiam tuam tú mihi narras? DE. Síc siet
Modo ut núnc est, quaeso. SY. Vt quísque suom uolt ésse, itast.
DE. Quid eúm? uidistin hódie? SY. Tuomne fílium?
Abigam húnc rus. iam dudum áliquid ruri agere árbitror.
DE. Satin scís ibi esse? SY. O, qui égomet produxi. DE. Óptumest:
Metuí ne haereret híc. SY. Atque iratum ádmodum.
DE. Quid aútem? SY. Adortus iúrgiost fratrem áput forum
De psáltria istac. DE. Aín uero? SY. Ah, nihil réticuit.
Nam ut númerabatur fórte argentum, intéruenit
Homo de ínprouiso: coépit clamare 'o Aéschine,
Haecíne flagitia fácere te! haec te admíttere
Indígna genere nóstro!' DE. Oh, lacrimo gaúdio.

43 priuſ olfeciſſē, priuſ ol *in ras.*, **G** coperet **E** c^{o}eperet **G** coeper^{e}it **DF** COEPERIT **ABP** c^{o}eperit **C**, *corr.* **C**² 44 uilantiam **E** tuā ^{tu}cum mihi **D**, *corr.* **D**² tu *om.* **E** sic, c *in ras.*, **F** 45 quisqu^{e}is **D**, *corr.* **D**² SUUMUOLESSE **A** 46 TUUMNE **A** 47 DE. Abigam—rus SYR. iam dudum **EG** (*nominum notae in ras.* **G**) Abiit hunc, iit *in ras. a corr.*, u *ex* i, **P** hinc *ex* hunc **F** hunc *ex* hinc **E** rur^{i}agere **D** 48 scis sibi **C** oh **BCDEFGP** qu^{i}em **D** quē **G** qu^{i}e **F** OPTUM^{e}EST **A**, *corr. rec.* 49 KERERET **A** 50 adhortus **FP** est *om.* **A** est iurgio **BCEFP** iurgio est **DG** 51 spaltria **D** plaſtria **G** ah *Bothius* UAK **A** *cum rell.* 53 clam^{a}ore **F** 54 haeccine **BC**²**G** facere, f *in ras. a corr.*, **G** haec ^{te}admittere **D**, *corr.* **D**² ammittere **B** 55 gene^{generi} **G**, *corr.* **G**² ohoh **E** hoho **F** p̄ gaudio **F** GAUDIA **A**

42. 43. Prisc. I p. 500. ‚Coepio,' quod in usu non est, ‚coepi' facit praeteritum. T. tamen in A. praeteritum imperfectum subiunctiui eius uerbi, quod nascitur e praesente, profert: „sinerem ego illum ac non—coeperet." — Id. II p. 334 „sinerem illum ac non—coeperit" (*sic*). — Isidor. Orig. XI 1, 47 „ac non totis sex mensibus Prius olfecissent quam ille quicquam coeperit." — Lex. Maii p. 125. coepio ... i. incipere, unde T. „sex—coeperet" (prius *om.*). — ceperet: Donati *Ed. pr. bis.* 47. „Abigam hinc rus" *Syro dant* Donat. et Eugraph. — Donat. in IV 2, 14 „Abigam hunc rus." 48. Non. p. 373 „o quin egomet produxi." — quem egomet: Donat. in lemm. *et* in IV 2, 21. 50. adortus iurgio est: Donat. in lemm. 55. Seru. in Aen. V 343. Lactant. Plac. in Stat. Theb. V 728. Schol. Bob. in Cic. p. Sest. p. 305 „lacrimo gaudio." — Schol. Pers. 2, 54 „lacrimor prae gaudio."

SY. 'Non tu hóc argentum pérdis, sed uitám tuam.'
DE. Saluós sit: spero, est símilis maiorúm suom. SY. Hui.
DE. Syre, praéceptorum plénust istorum ílle. SY. Phy:
Domi hábuit unde dísceret. DE. Fit sédulo:
Nihil praétermitto: cónsuefacio: dénique
Inspícere tanquam in spéculum in uitas ómnium
Iubeo átque ex aliis súmere exemplúm sibi.
'Hoc fácito.' SY. Recte sáne. DE. 'Hoc fugito.' SY. Cállide.
DE. 'Hoc laúdi est.' SY. Istaec rés est. DE. 'Hoc uitió datur.'
SY. Probíssime. DE. Porro aútem.. SY. Non hercle ótiumst
Nunc mihi aúscultandi. píscis ex senténtia
Nactús sum: hi mihi ne córrumpantur caútiost:
Nam id nóbis tam flagítiumst quam illa, Démea,
Non fácere uobis, quaé modo dixti: et quód queo
Conséruis ad eundem ístunc praecipió modum:
'Hoc sálsumst, hoc adústumst, hoc lautúmst parum:
Illút recte: iterum síc memento:' sédulo
Moneó, quae possum pró mea sapiéntia:
Postrémo tanquam in spéculum in patinas, Démea,
Inspícere iubeo et móneo quid facto úsus sit.

57 suorum **E** SUUM A *In* **F P** *uersus extenditur usque ad* DE. Syre 58 Sire **E F** praeceptorum *om.* **E** PRAECEPTURUMPLENUSES ISTORUM A hy **B C** phi **E F** 59 domi non habuit **E** 60 confuęfacio **F** 61 speculum uitas (in *om.*) **B C D E F G P** INUITASTOMNIUM A 62 SUMERES^{exe}Ị̣MPLUM A, *corr. rec.* 63 FACIO^{t} A, *corr. rec.* 64 istahec **F** 65 otium (est *om.*) **G** 66 auxultandi **E** pisc^{e}is **C P**, *corr.* **C**² **P**² 67 Na^{i}||ctus **C P** SUMMIKI A, i *add. corr. rec.* ^{h}ịi **D**, *corr.* **D**² ehi **G** nec corrumpantur, cor *in ras.*, **F** 68 ^{qu}ṆAMILLA A, *corr. rec.* 70 EUNDEM ^{llis}ỊP̣ṢUṂ A, *corr. rec.* iftū p̄cipio mo(dū) *in ras.* **G** 72 Id recte **P** 73 pro mea sententia **B C E F** (a s *in ras.* **C**) 74 qtāquā **G** 75 ṭ iubeo **F** factu **G** siet **B C D E F G P**

57. Donat. in IV 2, 25 „spero—‚suorum'" 58. hui: Donat. in lemm. 59. Sidon. Apoll. VII 2 ut prouerbialiter loquar „domi habuit unde disceret." 61. speculo uitas: Donati *Ed. pr.* in lemm. 70. ad eundem istunc: Donat. in lemm. 73. Donatus: διασυρτικῶς (*om. Ed. pr.*) „sapientia" dixit: quia condimentum gustu ac sapore temperant coci. — Schol. Bembin.: Bene adlusit ad saporem. sapor enim curae est coquo. 74. 75. Donat. in Phorm. II 1, 21 „Postremo—iubeo." — 75. moneo quid opus facto siet: Donat. in lemm.

Inépta haec esse, nós quae facimus, séntio:
Verúm quid facias? út homost, ita morém geras.
Numquíd uis? DE. Mentem uóbis meliorém dari.
SY. Tu rús hinc ibis? DE. Récta. SY. Nam quid tu híc agas,
Vbi síquid bene praecípias, nemo optémperet? —
DE. Ego uéro hinc abeo, quándo is, quam obrem huc uéneram,
Rus ábiit: illum cúro unum: ille ad me áttinet,
Quando íta uolt frater: de ístoc ipse uíderit.
Sed quís illic est, quem uídeo procul? estne Hégio
Tribúlis noster? sí satis cerno, is est hércle: uah,
Homo amícus nobis iam índe a puero: dí boni,
Ne illíus modi iam nóbis magna cíuium
Penúriast antíqua uirtute ác fide.
Haud cíto mali quid órtum ex hoc sit públice.
Quam gaúdeo! ubi etiam húius generis réliquias
Restáre uideo, uíuere etiam núnc libet.
Oppériar hominem hic, út salutem et cónloquar.

76 noſ^{n} F quae nos D quae facim⁊ noſ G 77 morum C 78 nunc quid BC merē^{lio} G, *corr.* G^2 79 abis CFP recta F^2 *cum* A recte $BCDEF^1GP$ 80 optemperet^{a} G obtemperet^{a} F obtemperat BCDEP 81 huic ueneram F ueneram huc E 82 ADMEAT^{tinet} A, tinet *add. corr. rec.* 83 ITAUOSITAUOLT A, UOSITA *induxit corr. rec.* 84 ILLUC^{I} A, *corr.* A^1 UIDEOPROCUL^{procul} A, *corr. rec.* procul quem uideo BCDEFGP egio E 85 TRIBUNUS^{lis} A, *corr. rec.* BISKERCLEST A, B *induxit corr. rec.* is hercle est BCDEFGP is est hercle *Fleckeisenus* uaha G 86 PUERO ODI A puero o dii G 87 NEQUEILLIUS A, QUE *induxit corr. rec.* magna nobis BCDEFGP 88 penuria (*om.* est) E KOMOANTIQUA A *cum rell.* (antiq.^{ua} C, *corr.* C^2) homo *sustulerunt Guyetus et Bentleius* 89 haut C^1P haut scio mali, scio *in ras.*, D aliquid mali G ex hac^{o} F puplice G 90 gene reliquiaſ G 91 ſtare^{re} ^{uideo} G, *corr.* G^2 UAK UIUERE A *cum rell.* uah *sustulerunt Guyetus et Bentleius* &iam hunc^{n} iubet^{l} D, *corr.* D^2 92 operiar DE hic *om.* E colloquar B

76. nos quae facimus: Donat. in lemm. et Eugraph. 77. Donat. in I 2, 63 „ut—geras." 79. abis: Donat. *bis* in lemm. — 79. 80. Non. p. 372 „nam—obtemperet." — Donat. in V 1, 7 „nam—‚obtemperat'" (agis *et* siquid boni *Ed. pr.*). 84. uideo procul: Donat. in lemm. 87. magna nobis: Donat. in lemm. 89. Haud scio mali: Donati *Ed. pr.* in lemm.

Γ HEGIO Β DEMEA Δ GETA
SENES II SERUOS

III 4 HE. Pro di ímmortales, fácinus indignúm, Geta.
Quid nárras? GE. Sic est fáctum. HE. Ex illan fámilia
Tam inlíberale fácinus esse ortum! o Aéschine,
Pol haúd paternum istúc dedisti. DE. Vídelicet
De psáltria hac audíuit: id illi núnc dolet
Aliéno. pater eius níhili pendit: eí mihi,
Vtinam híc prope adesset álicubi atque audíret haec.
HE. Nisi fácient quae illos aéquomst, haud sic aúferent.
GE. In té spes omnis, Hégio, nobís sita est:
Te sólum habemus, tú es patronus, tú pater:
Illé tibi moriens nós commendauít senex:
Si déseris tu, périimus. HE. Caue díxeris:
Neque fáciam neque me sátis pie posse árbitror.
DE. Adíbo. saluere Hégionem plúrumum

III 4 SENEX A PAMPHILA KEGIO E SENEX GETA Δ SERVVS DEMEA Β SENEX Φ MVLIER D HEGIO SENEX GETA SERVVS DEMEA SENEX PC HEGIO GETA DEMEA EFG 1 Pro di *in ras.* D 2 narras *om.* E ILLAM A illa E familia, amilia *in ras. a corr.* G 3 Tam in liberali e D, *corr.* D² liberale F EXORTUM A, EX *induxit corr. rec.* eorum P, ortum P¹ *in marg.* OAESCKINAE A 4 istuc *ex* istud D 5 Despaltria D de plaſtria G hoc P nunc *in ras.* D 6 PATER EIUSNIKILPENDIT (t) A, est *ex* EIUS *fecit corr. rec.* pater is nihili B C D² E F P pater is nihil D¹G pendet (i) D 7 prope adē&, prope ad *in ras.*, G 8 illiſ G haut (d) C, *corr.* C² ſic ferrent G auferent, au *in ras.*, E autferent C 9 egio E 10 tu (eſ) pater F 12 PERIMUS A *cum rell.* CAUEDEXTRIS (i e) A, dixeris *ex* DEXTRIS *effecit corr. rec.* 13 NEQ.ID (me) SATIS A, *corr. rec.* 14 Audibo F ſaluare E *In* FP *uersus extenditur usque ad* iubeo

III 4. 1. Claud. Sac. p. 25 „Pro di immortale(s) facinus indignum." 3. 4. Donat. in Hec. III 5, 54 „o Aeschine—dedisti." 4. istud: Donati *Ed. pr.* in lemm. 6. Donatus: „is nihil pendit"] „is" abundat .. aut „is" pro ‚ipse.' — nihil pendit: Eugraph. in lemm. 8. ni faciant: Eugraph. in lemm. 9—12. Diomed. p. 447 „In te spes Hegio— Si deseris tu, nos perimus." 9. Donatus: tu es patronus, tu parens] . . . „parens" ueri amoris nomen est. 11. Ille moriens nos tibi: Donat. in lemm. 12. Si tu deseris: Donat. *bis* in lemm. 13. Neque me satis: Donat. in lemm.

Iubeo. HE. Óh, te quaerebam ípsum: salue, Démea.
DE. Quid aútem? HE. Maior fílius tuos Aéschinus,
Quem frátri adoptandúm dedisti, néque boni
Neque líberalis fúnctus officiúm est uiri.
DE. Quid istúc est? HE. Nostrum amícum noras Símulum [atque]
Aequálem? DE. Quid ni? HE. Fíliam eius uírginem
Vitiáuit. DE. Hem. HE. Mane: nón dum audisti, Démea,
Quod ést grauissimum. DE. Án quid est etiam ámplius?
HE. Vero ámplius: nam hoc quídem ferundum aliquó modost:
Persuásit nox amór uinum adulescéntia:
Humánumst. ubi scit fáctum, ad matrem uírginis
Venit ípsus ultro lácrimans orans óbsecrans
Fidém dans, iurans sé illam ducturúm domum.
Ignótumst, tacitumst, créditumst. uirgo éx eo
Compréssu grauida fácta est, mensis décimus est:

15 ho **BCDF** o **GP** 16 tuuſ *in ras.* **G** TUUS A 17 diſti **G** 18 liberalis, alis *in ras.*, **E** FUNCTUSOFFICIUM(est)EST A, *corr. rec.* functus est officium **B** officium P² *ex* officio 19 istuc ~ **F** *Nota Hegionis deest in* A Simulum atque **BCDEFP** SIMULUM **AG**, *sequenti uersui* atque *praefixit corr. rec.* A *In* **G** GE. Noſtrū—u. 20 quinni *omissa, sed a* G² *in marg. superiore suppleta sunt* *In* **D** *haec* Quid istuc—u. 20 Aequalem *post illa* Quidni—uiciauit *scripta sunt, sed signis* ħ *appictis ordo restitutus est* 21 Vitiauit **F** a† uiolauit *corr. saec. XI* &iā (mi) n̄dum **DG** 22 ANQUID (quam) A, quam *add. corr. rec.* an quicquam **BCDEFGP** est *om.* **P** etiam *om.* D¹ **G** 23 Uere **F** aliquo modo ferendum est **DG** 24 nox *ex* mox **E** 25 sit factum **C** 26 latro (ul) **B**, *corr. rec.* 28 Ignitum (o) **F** creditū ~ *om.* C¹, *add. schol.* 29 conpressu **B** conpessu (r) **C**, *corr.* C² MENSISKICDECIMUSEST A *cum rell.* hic *sustulit Bentleius* dem(ci) **G**

14. 15. Prisc. II p. 228 Antiqui ‚gaudere te iubeo' pro ‚gaude.' T. in A. „gaudere – Iubeo." 18. Arusian. p. 231. Functus illam rem: T. A. „Neque liberalis functus est officium uiri." — functus est officio: Donat. in lemm. — est functus officio: Idem in u. 30. — functus est officium: Eugraphius. 22. quicquam: Donat. in lemm. 28. Prisc. I p. 510 „Ignotum—creditum est." — Lex. Maii p. 374 (cf. 289) Ignosco remittere indulgere. et tunc facit participium ‚ignoscitus.' T. in A. „Ignoscitum est creditum est tacitum est." 28. 29. Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 576 „uirgo—mensis hic decimus est."

Ille bónus uir nobis psáltriam, si dís placet,
Paráuit, quicum uíuat: illam déserit.
DE. Pro cérto tu istaec dícis? HE. Mater uírginis
In médiost, ipsa uírgo, res ipsa, híc Geta
Praetérea, ut captus ést seruorum, nón malus
Neque inérs: alit illas, sólus omnem fámiliam
Susténtat: hunc abdúce, uinci, quaére rem.
GE. Immo hércle extorque, nísi ita factumst, Démea:
Postrémo non negábit: coram ipsúm cedo.
DE. Pudét: nec quid agam néc quid huic respóndeam
Sció. PA. Miseram me, dífferor dolóribus.
Iunó Lucina, fér opem: serua me óbsecro. HE. Hem,
Num nam ílla quaeso párturit? GE. Certe, Hégio. HE. Hem:
Illaéc fidem nunc uóstram inplorat, Démea,
Quod uós uis cogit, íd uoluntate ímpetret.

30 ſaltriam **B C** ſpaltriam **D** 31 cui cum (q *supra*) **C**, *corr.* **C**² quicum *ex* quacum, uiuat *ex* uiuet **P**² deserat **B C D E F G P** 32 PROCERTOTU ISTAC **A**, ISTAC *in* istec *mutauit corr. rec.* Pro certon **B C D E F G P** 34 seruulorum **B C E F P** seruolorum **D G** MALUM **A** 35 inners **E** 36 ſuſtat (ent *supra*) **G** adduce **B** rem|||| **D** 37 niſi *in ras.* **E** 38 POST REMONNEGABIT **A** ipso *ex* ipsum **C**²**P** ipso **B D E F G** caedo **F** 39 agam uel **E** huic *om.* **G** *In* **F P** scio *finem facit uersus* 40 Z. MISERAM **A** Φ Intus. miseram **D** PĀ. intuſ. miſerā **G** *Personae nota nulla praefixa* miseram **E F**¹**P**¹ INTUS miseram **B C** *et* **F** *schol.* Intus clare(?) Pamphila. Miseram **P**² differror (r *del.*, f *supra*) **C** 41 PEROPEM **A**, P *in* F *mutauit schol., ut uidetur* 42 *omissus a* **D**¹**F**¹, *suppletus a* **D**²**F**² *in marg.* nam *om.* **E** 43 Illa haec **D** Illa et fidem **E G** (nunc *supra*) uestram **E** ur̄am nunc **D G** (r *in ras.* **D**) INPLARAT **A** 44 Quid (o *supra*) **D**, *corr.* **D**² uos ius **B E F G P**

30. 31. Donat. in I 1, 36 „psaltriam nobis si dis placet Parauit." 31. deserat: Donat. in lemm. 32. pro certon: Donat. in lemm. — pro certone: Eugraph. in lemm. 33—35. Prisc. I p. 286 „hic Geta—Neque iners" (34 seruorum). 34. seruulorum *semel*, seruorum *bis* Donatus. — seruorum: Eugraph. 35. Donatus: Incerta distinctio est, sed melius „solus omnem familiam sustentat." 40. Non. p. 284 et Donat. in Andr. II 4, 5 „Miseram — doloribus." 43. nunc uestram: Donat. in lemm. 44. Donatus: Quod uos uis (ius *Ed. pr.*) cogit ..] ... „uis" (ius *Ed. pr.*) legum intelligitur. — Schol. Bembin.: necessitas legum.

Haec prímum ut fiant deós quaeso ut uobís decet.
Sin áliter animus uéster est, ego, Démea,
Summá ui defendam hánc atque illum mórtuom.
Cognátus mihi erat: úna a pueris páruolis
Sumus éducti: una sémper militiae ét domi
Fuimús: paupertatem úna pertulimús grauem.
Quaprópter nitar, fáciam, experiar, dénique
Animám relinquam pótius quam illas déseram.
Quid míhi respondes? DE. Frátrem conueniam, Hégio.
HE. Sed, Démea, hoc tu fácito cum animo cógites,
Quam uós facillime ágitis, quam estis máxume
Poténtes dites fórtunati nóbiles,
Tam máxime uos aéquo animo aequa nóscere
Opórtet, si uos uóltis perhiberí probos.
DE. Redíto: fient quaé fieri aequomst ómnia.
HE. Decét te facere. Géta, duc me intro ad Sóstratam. —
DE. Non me índicente haec fiunt: utinam hic sít modo

45 $\overset{u'}{\text{ṇobis}}$ **C** nobiſ *ex* uobiſ **E** uos **P** 46 uoster animuſ **D** ũr animuſ ẽ, animuſ ẽ *in ras.*, **G** 47 MORTUUM **A** 48 $\overset{I}{\text{MKI}}$ **A**, *corr.* **A**' (erit? **E**) $\overset{o}{\text{pueṛịſ}}$ **F** paruoli **BCF** (s *erasa* **CF**) paruu!ˢ **DEGP**' (paruulis **P**²) 49 EDUCATI **A** *cum rell.* educti *Faërnus* 51 enitar **DG** 52 illam **BCD** *Post* 53 *Calliopii recensio interpolat Phorm. II* 4, 21 Is quod mihi de hac re dederit consilium id sequar (dedederit **G**): *eundem in marg.* **A** *rec. corr. ascripsit ita:* $\overset{is}{\text{quod}}$ mihi de ac re $\overset{id}{\text{rit}}$ consilium $\overset{s}{\text{ẹx̣ẹ}}$ *ut ultimae litterae cum membrana resecta perierint. Post h. u. interpolatum in* **D** *rasura est integro uersui sufficiens* 55 $\overset{te}{\text{facito}}$ **BC**, te *add. scholl.* facitote **E** $\overset{co}{\text{ANIMOGITES}}$ **A**, *corr. rec.* 56 $\overset{ſt}{\text{eẋtis}}$ **F** MAXUMI **ABCF**'**P** 57 dịctes **F** NOBILIS **A** 59 periberi **D** 60 $\overset{o}{\text{redịtẹ}}$ **F** 61 $\overset{e}{\text{dịc\&}}$ **C** me duc **D** intro *om.* **BCEFP** 62 nonne indicente **E** FIENT **A** $\overset{o}{\text{hịc}}$ **DG**, *corr.* **D**²**G**² hoc **BCEFP**

45. Claud. Sac. p. 27 „‚ita' ut uobis decet." — Seru. in Aen. VIII 127: „‚facite' ut uobis decet." — (Arusian. p. 223. T. A. „‚ita uobis decebat'"). 52. Seru. in Aen. III 140 „Animam—deseram." — *Versum post u.* 53 *interpolatum non agnoscit Donatus*: fratrem conueniam, Hegio] Vultuose pronuntiandum quod addidit „Hegio": quasi dicat ‚res in manu fratris est constituta, non mea.' 56. Seru. in Aen. I 445. Pseudo-Ascon. in Diuin. p. 102 „quam—agitis."

Defúnctum: uerum nímia illaec licéntia
Proféclo euadit ín aliquod magnúm malum.
Ibo ác requiram frátrem, ut in eum haec éuomam.

Γ HEGIO SENEX

III 5 Bono ánimo fac sis, Sóstrata, et istam quód potes
Fac cónsolere. ego Mícionem, si áput forumst,
Conuéniam atque ut res géstast narrabo órdine:
Si est, *is* facturus út sit officiúm suom,
Faciát: sin aliter de hác re est eius senténtia,
Respóndeat mihi, ut quíd agam quam primúm sciam.

63 illa haec **DG** 64 euadet **BCDEFGP** aliquid **E** 65 et requiram **BCEF** COMAM A

III 5 Γ HEGIO SENEX **D** *In* **G** *spatium relictum est dimidium uersum aequans: nullum uero in* **B**, *neque noua scaena incipit in* **CFP**: *in* **E** HEGIO *est a corr.* 1 Bon$\overset{o}{e}$ **F** 2 consolare **EG** 4 SIEST FACTURUS A *cum rell.* Si est is facturus *Fleckeisenus* Si ita est, facturus *Guyetus et Bentleius* SUUM A 5 ESTSENTENTIA (eius *om.*) A 6 sciam *in ras.* **D** *Post u.* 6 F. III. A **E**

62. 63. Donatus: utinam hoc modo sit defunctum]. . „hoc" id est negotium. — Schol. Bembin.: finitum hoc. 64. euadet: Donat. et Eugraph. in lemm. — Schol. Bembin.: euadit] ascendit. 65. hoc euomam: Donati *Ed. pr.* in lemm.

III 5. Donatus: Hi sex uersus in quibusdam non feruntur. 2. consolere (consulare *Ed. pr.*): Donat. in lemm. 2. 3. Arusian. p. 211: ‚Ad' et ‚apud' confuse ponuntur . . T. A. „ego Mitionem si ‚ad' forum est Conueniam." 4 Si est facturus: Donat. et Eugraph. in lemm.

Γ CTESIPHO ADULESCENS *Δ* SYRUS SERUOS

CT. Aín patrem hinc abísse rus? SY. Iam dúdum. CT. Dic sodés. SY. Aput uillamst: IV 1
Núnc cum maxime óperis aliquid fácere credo. CT. Vtinám quidem:
Quod cúm salute eius fíat, ita se défatigarít uelim,
Vt tríduo hoc perpétuo prorsum e lécto nequeat súrgere.
SY. Ita fíat, et istoc síqui potis est réctius. CT. Ita: nam húnc diem
Miseré nimis cupio, ut coépi, perpetuom ín laetitia dégere.
Et íllut rus nulla ália causa tám male odi, nísi quia

IV 1 *A* CTESIPHO ADOLESC̄ *B* SYRVS SERVVS **D** CTESIPHO ADVLESCENS SYRVS SERVVS **CP** CTESIPHO SYRVS **F** SIRVS. CTESIPHO **E** CTeſifo aduleſcenſ. ſiruſ ſeruuſ **G** 2 nunc aut̄ (t cū) maxume **D**, *corr.* **D**² nunc cū (aut) maxume **F**, *corr.* **F**² nc̄ aut̄ maxume **G** Nunc maxume **E** aliquid operis **DG** 3 defetigarit **BCDFGP** 4 hoc *om.* **P**¹, *add.* **P**² prosum **P**, *corr.* **P**² prorsus **DEG** ꝑsum e lectone neq: (qaeat) adsurgere **C**, *corr. schol.* assurgere **B** 5 SIQUI **A** siquid *rell.* 6 MISERUICOSCUPIO **A** Misere cupio **BCDEFGP** UTUT **A**, *alterum* UT *induxit corr. rec.* PERPETUUM **A** 7. 8 *sic descripsit Guyetus In* **A** *u.* 7 *exit in* PROPEST, *in* **FP** *u.* 7. 8 *unum uersum efficiunt* causa male odi quia nisi prope est **E**

IV 1. 1. Arusian. p. 211 „apud uillam est." 2. Nunc autē maxime operis facere credo: Donati *Ed. pr.* in lemm. 3. ita defatigaretur: Eugraph. in lemm. 4. Non. p. 397 „Ut—surgere." 5. 6. Donat. in II 4, 23 „hunc diem Mi Syre nimis (nimis *om. Ed. pr.*)—degere." — 6. Donatus: Misere nimis cupio] „nimis" abundat more comicorum.. (*in u.* 7.): „Illud" tamquam cum detestatione dixit et „male" et „nimis misere."

Propést: quod si esset lóngius,
Príus nox oppressísset illi, quam húc reuerti pósset iterum.
Núnc ubi me illic nón uidebit, iam húc recurret, sát scio:
Rogitábit me, ubi fúerim: 'ego hoc *te* tóto non uidí die:'
Quid dícam? SY. Nihilne in méntemst? CT. Numquam
quícquam. SY. Tanto néquior.
Cliéns amicus hóspes nemost uóbis? CT. Sunt: quid póstea?
SY. Hisce ópera ut data sit. CT. Quaé non data sit? nón potest
fierí. SY. Potest.
CT. Intérdius: sed si híc pernocto, caúsae quid dicám, Syre?
SY. Vah, quám uellem etiam nóctu amicis óperam mos essét dari.
Quin tu ótiosus ésto. ego illius sénsum pulchre cálleo.
Cum féruit maxumé, tam placidum quási ouem reddo. CT.
Quó modo?
SY. Laudárier te audít libenter: fácio te aput illúm deum:

8 ABESSET A *cum rell.* esset *Guyetus* 9 ILLI[c] A, c *add. corr. rec.* illic *rell.* POSSE[t] A, *corr. rec.* 10 recurrat **E** 11 Rogabit **BCDEFGP** fuerim quem ego **BCDEFGP** hoc te *Kraussius* KODIE A *cum rell.* 12 in mente est **BCDEFGP** nequior, n *in ras.*, **F** 13 ofpef **G** qui postea **D** 14 NONDATAST A 15 Interdiu **BCDEFGP** 16 Vha **DG** *Ante* quā *notam* A *in ras. habet* **D** ut & iam **D** mos ēēt dari, *om.* D^{1}, *add* D^{2} *in marg.* 17 ESTO A, TO *induxit corr. rec.* es **BCDEFGP** 18 feruet **BCDEFGP** placitum **E** quasi ouem **F** quā[q] ouē[ſi] **G**, *corr.* G^{2} quam ouem **D**, at iouē *schol.* QUAMOUEM **ABCEP** 19 audi||||t **E** faci||[o] **G**, *corr.* G^{2}

8. abesset : Donat. in lemm. 12. in mente est : Donat. in lemm. 14. Donat. in Eun. II 2, 50 „'Haec' opera ut data sit." 15. Interdius *bis* Donatus. — Interdiu : Eugraph. in lemm. — Donat. in Hec. IV 1, 24 „sed si—Syre." 16. Symmach. Ep. I 17 .. in comico, cum ait „Quam uellem etiam noctu amicis operam mos esset dari." (Lindenbr.). — Donatus: 1, Vah quam uellem etiam noctu] Hoc utriusque personae conuenit, sed melius a Syro et facetius dicitur. Et quidam totum Ctesiphoni assignant abusque „interdius." — 2, „Quam uellem" proprie dicimus in his quae non uidemus fieri : bene igitur deficiente argumento, cum aliud non inueniret, in uota conuersus est : unde uidentur magis haec uerba Ctesiphonis esse. 17. Arusian. p. 244 „ego—Kalleo." 18. Donatus : cum feruit maxume] Tertia coniugatione dixit. — Prob. de ult. syll. p. 241 .. in hoc uerbo ('feruere') recte corripitur (paenultima), quoniam antiqui tertiam coniugationem magis quam secundam esse noluerunt .. T. in A. „'dum' feruit—placidum q. r." — Prisc. I p. 479 'Ferueo' etiam 'feruo' inuenitur ... T. in A. „Cum maxime feruit tam placidum quasi ouem reddo." (feruet *codd.*). — Lactant. III 26 .. paucissimis Dei uerbis „tam placidum quam ouem reddam." 19. Prisc. II p. 16. Cledon. p. 1890 „facio—deum."

Virtútes narro. CT. Meás? SY. Tuas: homini ílico lacrumaé cadunt
Quasi púero gaudio. ém tibi autem. CT. Quíd nam est? SY. Lupus in fábula.
CT. Pater ést? SY. *Is* ipsest. CT. Sýre, quid agimus? SY. Fúge modo intro, ego uídero.
CT. Siquíd rogabit, núsquam tu me: audístin? SY. Potin ut désinas?

B DEMEA SENEX *Γ* CTESIPHO ADULESCENS *Δ* SYRUS SERUOS

DE. Né ego homo sum infélix: fratrem núsquam inuenio géntium: IV 2
Praéterea autem, dum íllum quaero, a uílla mercenárium
Vídi: is filiúm negat esse rúri: nec quid agám scio.
CT. Sýre. SY. Quid est? CT. Men quaérit? SY. Verum. CT. Périi. SY. Quin tu animó bono es.
DE. Quíd hoc malum infelícitatis? néqueo satis decérnere:
Nísi me credo huic ésse natum reí, ferundis míseriis.

20 illco **G** CADUND A 21 p gaudio **EG** em **CP** *cum* A hem **BDEFG** 22 Pater adest **BCD**²**EFP** (est **D**¹**G** *cum* A) SY. Is ipsust *Fleckeisenus* *A*. IPSEST A *B*. (SY.) ipsus est **DG** SY. ipsus (*om.* est) **BCEFP** (ipſiuſ **F**) 23 CTE || || ſi **G** rogi<u>t</u>abit (a *supra*) **D**, *corr.* **D**² potine **BCDFP** poti||ne **E**
IV 2 *B* DEMEA SENEX *Δ* SYRVS SERVVS *Z* CTESIPHO ADVLES̄ **D** DEMEA SENEX SYRVS SERVVS CTESIPHO ADVLESC **P** DEMEA SYRVS CTESIPHO **F** DEMEA CTESIPHO SYRVS **E** DEMEA SENEX SYRVS SERVVS CTESIPHO **C** DEMEA ſenex. Syruſ. ſeruuſ. Cteſifo. aduleſcenſ **G** 1 Ne ego sum infelix **E** PRIMUMFRATREM A *cum rell.* primum *sustulit G. Hermannus* 2 a||uilla **C** mercennarium **BCDEFGP** 4 Sire **F** SY. quid agis **BCFP** SY. quid ais **E** PERI A 5 infelicitaſ **F** infelicitatis (est *supra*) **C**, *corr.* **C**² discernere **E**

21, Donatus: gaudio] Deest ‚prae.' — Seru. in Aen. III 477 „en tibi autem. Quid est? lupus in fabula."
IV 2. 1. Ne ego homo sum infelix: Donat. in V 3, 3. in Andr. prol. 17. Ne ego infelix homo sum *et* Ne ego sum homo infelix: Idem in lemm. — Nae ego sum infelix: Eugraph. in lemm. 3. Charis. p. 142 ‚Rure' Terentius in Eunucho ... itaque et Varro ad Ciceronem XXII ‚rure ueni.' quem Plinius ad eundem XI ‚rure ordinatum arbustum' dixisse laudat: sed et Terentium in Adelphis „filium negat esse rure" ... cum nemo dubitet. 4. bono animo es: Donat. in lemm. 6. Donatus: „huic rei" subdistinguendum

Prímus sentió mala nostra: prímus rescisco ómnia:
Prímus porro obnúntio: aegre sólus, siquit fít, fero.
SY. Rídeo hunc: primum aít se scire: is sólus nescit ómnia.
DE. Núnc redeo: si fórte frater rédierit uisó. CT. Syre,
Óbsecro, uide ne ílle huc prorsus se ínruat. SY. Etiám taces?
Égo cauebo. CT. Númquam hercle hodie ego ístuc committám tibi:
Nám me iam in cellam áliquam cum illa cóncludam: id tutíssimumst.
SY. Áge, tamen ego hunc ámouebo. DE. Séd eccum sceleratúm Syrum.
SY. Nón hercle hic quidém durare quísquam, si sic fít, potest.
Scíre equidem uoló, quod mihi sint dómini: quae haec est míseria!
DE. Quíd ille gannit? quíd uolt? quid aïs, bóne uir? est fratér domi?
SY. Quíd malum 'bone uír' mihi narras? équidem perii. DE. Quíd tibi est?
SY. Rógitas? Ctesiphó me pugnis míserum et istam psáltriam
Ýsque occidit. DE. Hém, quid narras? SY. Ém, uide ut discidít labrum.
DE. Quam óbrem? SY. Me inpulsóre hanc emptam esse aít. DE. Non tu eum rus hínc modo

8 ab nuncio **G** SIQUITFÉRÓFÍT A, *signa transpositionis a pr. m.* 9 Γ. RIDEO A 11 ille *ex* illic, *ut uidetur*, **F** prorsus huc **DG** huc prorsus **F** prosus **C**¹**P** irruat **B** tace **G** 12 ego hodie (**B**?) **CDEFGP** 13 iam *om.* **BCEFP** 14 aeccum **D** Syrẹ^{um} **F**, *corr.* **F**² 15 durare quisquam si sic fit. durare potem^{potest} **D**, *corr.* **D**² hic qdē^{i} quiſquā ſi ſic fit durare potest **G** 16 Scire quidem **F** 17 quid agis **DEG** 18 bẹne^{o} **F** mihi *supra lineam* **B** 19 me *in ras.* **G** 20 em uide **C**¹**P** *cum* A hem uide **BC**²**DEFG** 21 hanc rē emptam **D** AITESSE A hinc mihi **DG** hinc (*om.* modo) **BCEFP** *In* A *haec* RUSKINCMODO *initium sequentis us. faciunt*

et sic inferendum „ferundis miseriis.“ 9. Prisc. II p. 322. 355 „Rideo hunc.“ 11. Donatus : etiam taces] Antique pro ‚tace.‘ 12. hodie ego: Donat. in lemm. 13. me iam in : Donat. in lemm. 15. hic quidem durare : Donat. in lemm. — hic durare : Eugr. in lemm. — Non. p. 285 „Non hercle hic ‚qui uult‘ durare—potest.“ 16. quod sunt mihi : Donati *Ed. pr.* in lemm. 20. hem uide : Donat. *bis* in lemm.

Próduxe aibas? SY. Fáctum: uerum uénit post insániens:
Níhil pepercit. nón puduisse uérberare hominém senem!
Quem égo modo puerúm tantillum in mánibus gestauí meis.
DE. Laúdo: Ctesiphó, patrissas: ábi, uirum te iúdico.
SY. Laúdas? ne ille cóntinebit pósthac, si sapiét, manus.
DE. Fórtiter. SY. Perquám, quia miseram múlierem et me séruolum,
Quí referire nón audebam, uícit: hui, perfórtiter.
DE. Nón potuit meliús. idem quod ego séntit te esse huic reí caput.
Sét estne frater íntus? SY. Non est. DE. Úbi íllum inueniam cógito.
SY. Scío ubi sit, uerum hódie numquam mónstrabo. DE. Hem, quid aïs? SY. Ita.
DE. Díminuetur tíbi quidem iam cérebrum. SY. At nomen néscio
Íllius hominis, séd locum noui úbi sit. DE. Dic ergó locum.
SY. Nóstin porticum áput macellum hanc deórsum? DE. Quid ni nóuerim?

22 Dixtin abisse P² *in ras.* AIEBAS A *cum rell.* UENITINSANIENS (*om.* post) A infanie[n]f F 23 pu[du]isse P pudui[t]sse D, *corr.* D² 24 geftaui, geft *in ras.*, G 25 ctefipo EG patriffaf ab uirū G 26 Laudasne? ille BDEG sapiat E 27 QUA[I] A, *corr.* A¹ 28 REFERINON A, *corr. rec.* [re]ferire G 29 potui[t] C, *corr.* C² SENSTIT A, S *expunxit* A¹ sensit *rell.* 30 illum quaeram BCDEFGP 31 ubi ē F KODE [i] A, *corr. rec.* mostrabo E quid agis BCG 32 *omissus in* F, *sed in marg. suppletus, ualde quidem oblitteratus* Deminuetur B¹C Dimminuetur B *corr. rec.*, DEFP iam quidem DG ad[t] C 33 hominif illiuf G 34 marcellum D hanc D

21. 22. Seru. in Aen. XI 52 „non—aiebas" (*al.* non tu hunc rus produxe te aiebas). 22. non tu rus eum prodiisse aiebas: Donati *Ed. pr.* in lemm. — aiebas: Eugraph. in lemm. 24. Donat. in V 1, 5 „Quem—meis" (*om.* modo). — Id. in Andr. I 2, 4 „tantillum puerum." — Arusian. p. 232 „Quem ego tantillum puerum in—meis." 25. Laudo te: Donat. *bis* in lemm. — Lex. Maii p. 415 „Laudo—iudico." — Donat. in IV 7, 5 „uirum te iudico." 26. sapiat: Donat. in lemm. 31. sed hodie: Eugraph. in lemm. 32. Diminuetur tibi iam cerebrum quidem: Donat. in lemm. — Prisc. I p. 32 Transit haec eadem (S) in M.. ‚dimminuo' pro ‚disminuo.' T. in A. „Dimminuetur tibi cerebrum." 34. Donati *Ed. pr.*: hic deorsum] quia non est unum. — hanc deorsum: Eugraph. in lemm.

SY. Praéterito hac récta platea súrsum: ubi eo uéneris,
Clíuos deorsum uórsum est: hac te praécipitato: póstea
Ést ad hanc manúm sacellum: ibi ángiportum própter est.
DE. Quód nam? SY. Illi ubi etiám caprificus mágna est. DE. Noui. SY. Hac pérgito.
DE. Íd quidem angipórtum non est péruium. SY. Verum hércle: uah,
Cénsen hominem me ésse? erraui: in pórticum rursúm redi:
Sáne hac multo própius ibis ét minor est errátio.
Scín Cratini huius dítis aedes? DE. Scío. SY. Vbi eas praetérieris,
Ád sinistram hac récta platea, ubi ád Dianae uéneris,
Íto ad dextram: príus quam ad portam uénias, aput ipsúm lacum
Ést pistrilla et éxaduorsum fábrica: ibi est. DE. Quid íbi facit?
SY. Léctulos in sóle ilignis pédibus faciundós dedit.

35 p̄terita (o *supra*) D SURSUMUIEO (u *supra*) A, uui *ex* UI *effecit corr. rec.* 36 Clauuſ (i *supra*) F DEORSUMEST (uorsum *om.*) A uorſuſ F HACPRAECIPITATO (te *om.*) A 36. 37 Post (ea *supra*) F ibi||| (u *supra*) F, *corr.* F² 38 QUONAM A Quidnam (o *supra*) D, *corr.* D² ILLIC A *cum rell.* ibi G magna est nostin DEM. noui B C² D E F G (nostin *om.* C¹ *cum* A P) 39 auah C 40 me hominem esse D E G 41 ppiciuſ G 42 ditis *om.* F aedis (e *supra*) B C, *corr.* B² C² praeteríeris *Bentleius* 43 hanc E 44 dexteram D E G lacum *ex* locum F² P² (‚fossam' *schol.* P) locum D E G 45 pristilla (r *supra*) B, *corr. schol.* pistrilla *ex* pristilla F PISTRILLAEIADUORSUM A exaduersu|| || E 46 in sole|| || P iligneis B C D E F G P

36. Prisc. II p. 75 „deorsum uersum." — deorsum uersum. hac (*om.* est): Donat. in lemm. 39. Non. p. 190. Prisc. I p. 262 „Id—peruium." — Prisc. II p. 287 δή coniunctio tam completiua quam confirmatiua... quomodo apud nos ‚uero' et ‚autem' .. T. in A. „Hoc autem a.—peruium." 40. me hominem esse: Donat. in lemm. 43. Acron in Hor. Serm. I 9, 35 „ubi—ueneris." — Prisc. II p. 304 „ubi—‚perueneris.'" 44. Donatus: apud ipsum lacum] Credibiliter addidit „lacum." nam Varro docet semper lacum portis additum. 44. 45. Lex. Maii p. 416 „apud ipsum ‚locum'—‚ex aduerso' fabrica." 45. Charis. p. 37. 155. Exc. Char. p. 535. T. in A. „pistrilla." — Charis. p. 73 T. „pistrilla erat quaedam." — et exaduorsum: Eugraph. in lemm. 46. illigneis Donat. *bis.* — Schol. Bembin.: Vergilius „Currentem ilignis potare canalibus undam." — Eugraph.: ilignis pedibus] hoc est pedibus iligneis, de ilice. — Prisc. I p. 70 iligneus .. T. in A.

DE. Vbi potetis uós: bene sane. séd cesso ad eum pérgere? —
SY. Í sane: ego te exércebo hodie, ut dígnus es, silicérnium.
Aéschinus odióse cessat: prándium corrúmpitur:
Ctésipho autem in amóre est totus. égo iam prospiciám mihi:
Nám iam abibo atque únum quicquid, quód quidem erit bellíssimum,
Cárpam et cyathos sórbilans paulátim hunc producám diem.

B MICIO *Γ* HEGIO
SENES II

MI. Ego in hác re nihil repério, quam obrem laúder tantopere, Hégio. IV 3
Meum offícium facio: quód peccatum a nóbis ortumst córrigo.
Nisi sí me in illo crédidisti esse hóminum numero, qui íta putant,
Sibi fíeri iniuriam últro, si quam fécere ipsi expóstules,

47 DE. Ubi potetis uos. SY. bene sane. DE. sed cesso **C^{1}FP^1** *In* **BC^{2}EGP^2** *illa* Ubi potetis uos *continuantur Syro, tum incipit Demea* *In* **D** *post* dedit, *post* uos *et post* sane *personarum notae erasae sunt: altera fuit* B b$\overset{e}{\text{o}}$ne **F** recte sane **DG** 48 I|| sane **CP** 49 odiosae **B** otiose **D** ociose **G** conrumpitur **CF** 50 est in amore **BCEFP** amorē **G** PROSPICIM **A** 51 Iam ıam **E** a$\overset{b}{\text{d}}$ibo **D** adibo **B?EF** unum quidq. **DG** quidquid **CF^1** quod *om.* **E** 52 ciathos **DEGP** (cia *in ras.* **P**) sorbillans **BCDEFGP**

IV 3 *A* MICIO SENES *H* HEGIO II **D** MICIO SENES HEGIO II **P** MICIO SENEX HEGIO. II **C** MICIO EGIO **EF** MICIO. HEGIO. senes. ·II· **G** 1 repperio **BCE** tanto p **C**, *corr.* **C^2** tanto pere, *finalis a corr.*, **P** 3 nisi $\overset{si}{\text{me}}$ **D**, *corr.* **D^2** nisi me **G** esse *om.* **E^1**, *add.* **E^2** 4 ultr$\overset{o}{\text{a}}$ **E** expostulent **DG** expostulant **BCEFP**

„lectulos iligneis pedibus." 47. Donatus: Ubi potetis uos] Incerta persona est. nam Syro uel Demeae hoc dictum iungi potest. — Recte sane] Hic εἰρωνεία est, non approbatio. 48. Donatus: I sane] Aut abundat „sane" aut inferioribus iungitur. — Non. p. 294 „Hi sane—silicernium" (Cf. p. 48). — Lex. Maii p. 532 „ego te exercebo hodie silicernium ut dignus es." 49. Otiose Aeschinus: Donat. in lemm. 50. in amore est totus: Donat. in lemm. 51. 52. Schol. Bembin. in V 1, 2 „quod—carpam ·e. c. s. p." 52. Lex. Maii p. 520 „cyathos sorbillans hunc paulatim producam diem."
IV 3. 1—4. Prisc. II p. 245 „Ego—expostulent" (3. ex illo credidisti esse numero hominum). 4. Donatus: Si quam fecere] Hic distingue et separatim infer „ipsi expostulant." — Si quam fecere ipsi expostulant] Sensus

Et últro accusant: íd quia non est á me factum, agis grátias?
HE. Ah, mínime: numquam te áliter atque es ín animum induxí meum.
Sed quaéso ut una mécum ad matrem uírginis eas, Micio,
Atque ístaec eadem quaé mihi dixti túte dicas múlieri:
Suspícionem hanc própter fratrem *esse:* eíus esse illam psáltriam.
MI. Si ita aéquom censes aút si ita opus est fácto, eamus. HE. Béne facis:
Nam et ílli iam animum rêleuaris, quaé dolore ac míseria
Tabéscit, et tuo offício fueris fúnctus. sed si alitér putas,
Egomét narrabo quaé mihi dixisti. MI. Ímmo ego ibo. HE. Béne facis:
Omnés, quibus res sunt mínus secundae, mágis sunt nescio quó modo
Suspíciosi: ad cóntumeliam ómnia accipiúnt magis:
Proptér suam inpoténtiam se sémper credunt claúdier.

5 accusent D[1] G AGISÁGRATIAS A, A *expunxit* A[1] 6 umquam *ex* numquam F te *om.* D[1], *add.* D[2] alit (te *supra*) G 7 que (fo) G (v) ina F 8 dixti mihi (is) G 9 EIUSSEETILLAM A, isse *ex* SE *fecit corr. rec.* eius esse et illam *rell.* propter fratrem esse: eius esse illam psaltriam *Bentleius Post u.* 9 *lacunam significauit Fleckeisenus* 10 Sitae cū censeſ G AUTITA (si) A, si *add. corr. rec.* factis (tto) F, *corr.* F[2] 11 NAMILL (et i) ANIMIUMRELEUABIS (iam) A, *corr. rec.* iam animum relleuaris *Bentleius* animum iam releuabis BCEFGP animum iam reuelabis D 12 fultus D[1], functus D[2] 13 dixiſti G DIXTI ABCDEFP *In* F *notae* MIC *et* HE *ex correctura sunt* 14 Oīb; G saecunde D 16 CLAUDIER A, (necligi) necligi *a corr. rec.* neglegi C DEFGP negligi BC[2] ludier *Bentleius*

est manifestus, sed obscura sunt uerba et eorum collocatio et distinctio. nam incertum, utrum „Si expostulant" intelligendum sit an „siquam" pro una parte orationis accipi oporteat. — Schol. Bembin. : (expostulant)] in reatu ferunt. 5. id quia a me non est factum : Donat. in lemm. 9. Donatus : Suspicionem hanc propter fratrem eius esse] Nimis breuiter ac succincte et ut oportuit inter scientes. — et illam psaltriam] ‚propter fratrem eius esse' subaudiendum est. 10. Donatus : A iusto et utili est tota sententia. Et sane ‚hi' uersus desunt quos multa exemplaria non habent. 11. et illi animum releuabis : Donat. in lemm. 12. Arusian. p. 231 Functus illa re. T. in A. „et tuo—functus." 16. Donatus : neglegi] Legitur et „claudere."

Quaprópter te ipsum púrgare ipsi córam placabílius est.
MI. Et récte et uerum dícis. HE. Sequere me érgo hac intro.
MI. Máxume.

A AESCHINUS ADULESCENS

Discrúcior animi. IV 4
Hócine *ex* ínprouisó mali mihi óbici
Tántum, ut neque quid dé me faciam néc quid agam certúm siet!

17 IPSI^{s} A, *corr. rec.* ipsis **BCDEFGP** est placabilius **E** 18 sequaere **C** sequaere **B** me ego **D** ERGOINTRO (hac *om.*) **A**

IV 4 *A* KESCKINVS ADVLESCENS **D** AESCHINVS ADVLESCENS **CP** AESCHIN' adulefcenf **G** AESCHINVS **EF** *Cantici uersus ita ordinati sunt in* **A**
DISCRVCIORANIMIMIKOCINEDEINPROVISOMALIMIKIOBICITANTUM
VTNEQUEQVIDMEFACIAMNECQVIDAGAMCERTVMSIET
MEMBRAMETVDEBILIASVNTANIMVSTIMOREOBSTIPVIT
PECTORECONSISTERENIKILCONSILIIQVITVAK
QVOMODOMEEXKACEXPEDIAMTURBA
TANTANVNCSVSPICIODEMEINCIDITNEQVEEAINMERITO
SOSTRATACREDITMIKIMEPSALTRIAMKANCEMISSEIDANVS
MIKIINDICIVMFECIT
Paulo aliter in **FP**
Discrucior animi
Hocine de inprouiso mali mihi obici tantum
Vt neque quid me faciam nec quid agam certum siet
Membra metu debilia sunt
Animus timore obstipuit
Pectore consistere nihil consilii quit uah
Quomodo me ex hac expediam turba
Tanta nunc suspicio de me incidit neque ea inmerito
Sostrata credit mihi me psaltriam hanc emisse id anus mihi indicium fecit.
A quo exemplo in his discedunt reliqui 1 animi|| **D** 2 hoccine **E** 3 quid^{de} me **CE**, *corr.* **C²E²** certuf fiem **G** certus siet, t *in ras.* **D**

17. Prisc. II p. 226 „Quapropter—est." (ipsis). — Donatus : coram] .. coram praesentibus.
IV 4. 1. Rufin. de metr. com. p. 379 Gaisf. : Varro in VII : Clausulas quoque primum appellatas dicunt quod clauderent sententiam, ut apud Accium „An haec iam obliti sunt Phryges." Nonnunquam ab his initium fit, ut apud Caecilium „Di boni quid hoc." apud Terentium „Discrucior animi." — Arusian. p. 225 „Discrucior animi." 2. de inprouiso : Donat. in lemm. 3. Donatus : Plus est „quid de me faciam" quam „quid faciam." — certum est] „certum est" pro ‚certum sit,' nisi forte „ut" ‚quam' significet.

Mémbra metu débilia súnt: animus timore
Óbstipuit: péctore nihil sístere consili quit.
Vah, quó modo hac me expédiam turba? tánta nunc
Suspício de me íncidit:
Néque ea inmerito: Sóstrata
Crédit mihi me psáltriam hanc emísse: id anus mihi indícium fecit.
Nám ut hinc forte [ea] ad óbstetricem erat míssa, ubi eam uidi, ílico
Accédo: rogito, Pámphila quid agát, iam partus ádsiet,
Eon óbstetricem accérsat. illa exclámat 'abi, abi: iam Aéschine,
Satis diú dedisti uérba: sát adhuc túa nos frustratást fides.'
"Hem, quíd istuc obsecro" ínquam "est?" 'ualeas, hábeas illam quaé placet.'
Sensi ílico id illas súspicari: séd me reprehendí tamen,
Ne quíd de fratre gárrulae illi dícerem ac fierét palam.
Núnc quid faciam? dícam fratris ésse hanc? quod minimést opus

5 obstupuit **B** (**F^2**) 6 $\overset{\text{t consistere}}{\text{constitere}}$ **B**, *corr.* **B^2** consistere michi consilii **E** consilii quid **D** (**F^1**) consilii quid potest **EG** 7 quomodo ex hac (me *om.*) **E** 9 credit||||, t *ex corr.*, **D** Vs. 1—3 *ex Bentleii*, 4—9 *ex G. Hermanni constitutione dedimus* 10 $\overset{\text{ut hinc}}{\text{NAMIDFORTEAD}}$ (ea *om.*) A, ID *deleto* ut hinc *superscripsit corr. rec.* nam ut hinc forte **BCDEFGP** ($\overset{\text{i}}{\text{hanc}}$ **F**) ea *om.* **D^1**, *add.* **D^2** $\overset{\text{ea}}{\text{fortead}}$ **G** $\overset{\text{r}}{\text{obſteticem}}$ **F** uidi eam **BCDEFGP** 11 Accede **F** rogo **D^1G^1** (rogito **D^2G^2** *cum rell.*) pamphilam **G** $\overset{\text{v}}{\text{partis}}$ **F** affiet **E** ſi& **G** 12 $\overset{\text{e}}{\text{EON}}$ A, e *add corr. rec.* eone **BCDEFGP** ABI *semel* A Aeschinae **P** 13 $\overset{\text{nobis}}{\text{UERBASAT}}$ A, nobis *add. corr. rec.* uerba nobis satis **BCDEFGP** $\overset{\text{r}}{\text{frustata}}$ **F** 14 est *om.* **E** INQUAMST A 15 $\overset{\text{id}}{\text{ad}}$ illas **F** (reprehendime **B**?) 16 $\overset{\text{d}}{\text{QUIDE}}$ A, *corr. rec.* 17 $\overset{\text{dicam}}{\text{FACIAMFRATRIS}}$ A, dicam *add. corr. rec.* esse hanc id quod **BC^2**, *schol.* **D** esse id quod **C^1F^1P** (esse hanc quod **F^2** *cum* A**D^1EG**) MINIMESTOPUST A

(nisi forte significet $\overset{\omega}{\text{oq}}$ ut $\overset{\omega}{\text{oq}}$ *Ed. pr.*) 5. Arusian. p. 228 Expedio me ex hac re. T. A. „quomodo me expediam ex hac turba" 10. Nam ut hinc forte ea : Donat. in lemm. — ubi uidi] Sunt qui addant superuacue „hanc" et legant „hanc ubi uidi." 12. sat adhuc : Donat. in lemm. (*om. Ed. pr.*) 13. iam satis : Donat. in lemm.

Vsquam efferri: ac mítto: fieri pótis est ut nequa éxeat:
Ipsum id metuo ut crédant: tot concúrrunt ueri símilia:
Égomet rapui: ipse égomet solui argéntum: ad me abductá est domum.
Haéc adeo mea cúlpa fateor fíeri. non me hanc rém patri,
Vt ut erat gesta, índicasse! exórassem ut eam dúcerem.
Céssatum usque adhúc est: nunc porro, Aéschine, expergíscere:
Núnc hoc primumst: ád illas ibo, ut púrgem me. accedam ád fores.
Périi: horresco sémper, ubi pultáre hasce occipió miser.
Heús heus: Aeschinús ego sum. aperite áliquis actutum óstium.
Pródit nescio quís: concedam huc.

18 UISQUAM A amitto (o *supra* a) D age mitto BCEFP age omittio G 19 IPSUMMETUO (ID *supra*) A, ID *add.* A[1] id *om.* G 20 adducta est B 21 mae|| (a *supra*) culpa fateor (fieri *om.*) G fieri fateor D 22 Ut erat BCDEFGP exorasse E 23 NUNCPORRO (iam *supra*) A, *corr. rec.* nunc iam porro DG Aeschinae P 24 est primum BCEFP me ut purgem DG (pgē G) 25 PERI A SEMUBI (per *supra*) A, *corr. rec.* pulfare DF[2] pulfitare G has (ce *supra*) B hasce *om.* C[1]F[1]P occipio mifer G OCCIPIOFORES AB occipio (fores *supra*) miser D occipio fores miser CEFP 26 ego sum Aeschinus D apperite E actuū (t *supra*) G, *corr.* G[2] hostium B

18. Eugraph.: „age" celari possit fortasse. 19. Donatus: Proprie non dixit ‚adducta,' sed „abducta." 20. Prisc. I p. 591 „Egomet rapui." — Id. II p. 14 ‚Egomet' ego et non alius. nec non etiam ‚ipse ego' uel ‚egomet ipse,' ut T. in A.: „Egomet rapui ipse ‚ego' solui argentum." 22. Donatus: Utut erat gesta (ut *Ed. pr.*)] ... „ut" certam qualitatem significat, „utut" (ut *Ed. pr.*) incertam: quasi diceret ‚quoquo modo, male bene.' 23. Donatus: nunc porro] .. Legitur et „iam." 24. Nunc hoc primum: Donat. in lemm. 26. Prisc. II p. 184. 304 „aperite aliquis actutum." — Lactant. Plac. in Stat. Theb. I 386 „actutum aperite aliquis." — Prisc. II p. 365. Donat. in Andr. I 1, 28 „aperite—ostium.

B MICIO SENEX *A* AESCHINVS ADVLESCENS

IV 5 MI. Íta uti dixi, Sóstrata,
Fácite: ego Aeschinúm conueniam, ut quó modo acta haec sínt sciat.
Séd quis ostium híc pultauit? AE. Páter hercle est, perii. MI. Aéschine,
AE. Quid huic híc negotist? MI. túne has pepulistí fores?
Tacet. cúr non ludo hunc áliquantisper? mélius est,
Quandóquidem hoc numquam mihi ípse uoluit dícere.
Nihil míhi respondes? AE. Nón equidem istas, quód sciam.
MI. Ita: nám mirabar, quíd hic negoti essét tibi.
Erúbuit: salua rés est. AE. Dic sodés, pater,
Tibi uéro quid istic ést rei? MI. Nihil míhi quidem.
Amícus quidam me á foro abduxít modo
Huc áduocatum síbi. AE. Quid? MI. Ego dicám tibi:
Habitánt hic quaedam múlieres paupérculae:
Vt opínor has non nósse te, et certó scio:
Neque enim diu huc migrárunt. AE. Quid tum póstea?

· IV 5 *M* MICIO SENEX *Γ* AESCHINVS ADVLESCENS **D** MICIO SENEX AESCHINVS ADVLESCENS **CP** MICIO AESCHINVS **EFG** 1 UTDIXI **ABCFP** uti dixti **DG** ut dixti **E** 2 FACILE **A** (*sic*) facito **BCDEFGP** ego *om.* **G**[1], *add. schol.* haec acta **DG** acta *ex* hacta **F** S^{I}UNT **A**, *corr.* **A**[1] sunt **BCDEFGP** 3 hostium **BEF** OSTIUMKIC **A** hoc *rell.* pulsauit **BCDEFGP** PERI **A** 4 AE *et* MI *om.* **P**[1], *add.* **P**[2] huic *ex* huc **P** huic ^{hic} **C** 5 tace **G** *In* **E** *haec* melius est—*u.* 7 respondes *in ima pagina a schol. addita sunt* 6 uoluit credere **BCDEFGP** 7 ^{e}quidem **F** instas **BF**[2]**GP**[2] (‚interrogas' *schol.* **P**) 8 negoti **C**[1] *cum* **A** 9 Erubui **F** Salua, u *in ras.*, **F** 10 quid iste $^{istuc\ \bar{e}}$ rei **D**, *corr.* **D**[2] rei est **BCEFP** ^{Mi} Nihil **G** 11 adduxit **B** 14 EAS **AD**[1]**G** has **BCD**[2]**EFP** NONON **A** certe **E** 15 hic **E** comigrarunt **C** commigrarunt **BDEFGP**

IV 5. 1. Diomed. p. 389 „ita ut dixi facite Sostrata." — ut dixi: Donat. et Eugraph. in lemm. 2. Donatus: facite) Iubet ut uel securae sint uel adornent nuptias. 6. Donatus: „credere" magno affectu dixit. non enim confiteretur ut patri, sed crederet aut parenti aut sodali suo. 7. Donat. in Hec. V 4, 23 „non—sciam." 9. Donat. in I 2, 4. in Andr. V 3, 7. Lamprid. Heliog. 11 „Erubuit—est." 10. Donat. in u. 42 „rei est." 14. has *et* certe: Donat. in lemm. 15. commigrauerunt: Donat.

MI. Virgó est cum matre. AE. Pérge. MI. Haec uirgo orbást patre:
Hic méus amicus ílli genere est próximus:
Huic léges cogunt núbere hanc. AE. Perií. MI. Quid est?
AE. Nihil: récte: perge. MI. Is uénit ut secum áuehat:
Nam habitát Mileti. AE. Hem, uírginem ut secum áuehat?
MI. Sic ést. AE. Miletum usque óbsecro? MI. Ita. AE. Animó malest.
Quid ipsaé? quid aiunt? MI. Quíd illas censes? níhil enim.
Comménta mater ést, esse ex alió uiro
Nesció quo puerum nátum: neque eum nóminat:
Priórem esse illum, nón oportere huíc dari.
AE. Eho, nónne haec iusta tíbi uidetur póscere?
MI. Non. AE. Óbsecro non? án illam hinc abducét, pater?
MI. Quid illám ni abducat? AE. Fáctum a uobis dúriter
Inmísericorditérque atque etiam, sí est, pater,
Dicéndum magis apérte, inliberáliter.
MI. Quam obrém? AE. Rogas me? quíd illi tandem créditis

16 orbata est **E** |||patre **G** 19 MI. recte AE perge **EG** perge recte **C** (*signa sunt a scholiasta*) hiſ **G** aueat **E** (= *u.* 20) 20 *Totum uersum omissum a* **D**¹ *scholiasta suppleuit in ima pagina* milaeti **D** UEKAT (a *superscr.*) **A**, *corr. rec.* 21 miletū (uſq; *superscr.*) **G**, *corr.* **G**² 22 |||||||| ipsę **P** (quid *erasum*) Quid ipsę aiunt **D**¹**G** istas censes **BCDEFGP** 23 *Versum omissum a* **C**¹ *suppleuit* **C**² *in marg.* Commentata, *alterum* ta *in ras. a corr.*, **F** ē mat, at *in ras.*, **G** 24 parum (ue *superscr.*) **F** 25 oportere (n̄ *superscr.*) **G** 26 KAC (E *superscr.*) **A**, E *add.* **A**¹ UIDETUR (n *superscr.*) **A**, n *add. corr. rec.* uidentur **BCDEFGP** POSTEA **A** *cum rell.* poscere *Bothius* 27 obsecro non, non *a corr.*, **P** hanc (i *superscr.*) **F** hic **E** adducet (b *superscr.*) **B**, *corr.* **B**² 28 *omissus in* **C** *a m. pr. in ima pagina suppletus* adducat **B** factum est **E** 31 creditiſ (s *superscr.*) **F**, *corr.* **F**²

16. Virgo cum matre est: Donat. in lemm. 19. Donatus: recte] id est 'recte perii.' 22. Quid ipsae? quid aiunt? *et* illas: Donat. in lemm. 26. Donatus: Nonne haec iusta tibi uidentur postea (uidentur tibi esse *Ed. pr.*)] ... quae postea audisti quam illa quae pro Milesio dicebas prius. aut si hoc non est, quaere quid sit „postea." 28. Lex. Maii p. 170 „factum—duriter." — 28-30. Donat. in Phorm. II 3, 24 „factum—illiberaliter." (atque equū sic est dicere *Ed. pr.*). — Id. in Andr. I 1, 11 „factum est a nobis duriter Immisericorditerque, et si est pater,—inliberaliter."

Fore ánimi misero, qui ílla consueuít prior?
Qui infélix haud scio án illam misere núnc amet,
Cum hanc síbi uidebit praésens praesenti éripi,
Abdúci ab oculis? fácinus indignúm, pater.
MI. Qua rátione istuc? quís despondit? quís dedit?
Cui quándo nupsit? aúctor his rebús quis est?
Cur dúxit alienam? AE. Án sedere opórtuit
Domi uírginem tam grándem, dum cognátus huc
Illínc ueniret éxspectantem? haec, mí pater,
Te dícere aequom fúit et id defóndere.
MI. Ridículum: aduersumne íllum causam dícerem,
Cui uéneram aduocátus? sed quid ista, Aéschine,
Nostra? aút quid nobis cum íllis? abeamús. quid est?
Quíd lacrimas? AE. Pater, óbsecro, ausculta. MI. Aéschine, audiui ómnia
Ét scio: nam té amo: quo magis quaé agis curae súnt mihi.
AE. Íta uelim me prómerentem amés, dum uiuas, mí pater,
Ýt me hoc delictum ádmisisse in me, íd mihi uehementér dolet

32 cum illa **BCDEFGP** consueui[t] **F** prius **BCD** (*in ras.* **D**) **EFP** 33 Q[i]UINFELIX **A**, *corr. rec.* qu[i]in felix **CF**, *corr.* **C[2]F[1]** haut **C[1]D** amet **D[1]G** *cum* **A** amat **BCD[2]EFP** 34 praesentem *Bentleius cum Seruio* p[fe]renti **D**, *corr.* **D[2]** 35 a[b]dduci **B**, *corr.* **B[2]** 36 iſtud **G** QUIDESPONDIT **A** deſpond& **G** 37 ISREBUS **A** qui est **BCF[1]P** 39 hinc *Bentleius cum Donato* h[u]ic **D** 40 expectatum **D**, *sed corr.* **D[1]** *in marg.* expectantē 41 id dere **G** 42 aduorsum me illum **D[1]P** dicere **D** dicerē cauſā **G** 43 sed [quid] ista **D**, *corr.* **D[2]** ISTIC **A** 44 ab[e]amuſ **D** 45 AUDIOMNIA **A** 47 o mi pater **BCEFP** 48 ut in me hoc delictū amiſiſſe id **G** ami[m]sisse **B** in me *om.* **D[1]**, *add.* **D[2]** UEKEMEN[ter] **A**, *corr. rec.*

31. 32. Seru. in Aen. IV 408 „quid—consueuit" (credis. cum illa). 32. Arusian. p. 219 Consueuit illa re. T. A. „qui—prior." — Donatus: Qui cum illa consueuit] Legitur et „illam" et dicebant ueteres „hanc rem consueuit." 34. 35. Seru. in Aen. IV 83 „praesens ‚praesentem'—oculis." — praesenti: Donatus. 39. Donatus: hinc illinc] Prouerbialiter „hinc illinc." 42. Donatus: „Ridicule"] Vocatiuus casus est ab eo quod est ‚ridiculus.'" 43. 44. Prisc. II p. 364 „sed—illis." — 43. istaec: Donat. in lemm. 47. Seru. in Aen. IV 335. „Ita me uelim promerentem ames pater."

Ét me tui pudét. MI. Credo hercle: nam íngenium noui tuom
Líberale: séd uereor ne indíligens nimiúm sies.
Ín qua ciuitáte tandem te árbitrare uíuere?
Vírginem uitiásti, quam te nón ius fuerat tángere.
Iam íd peccatum prímum magnum, *mágnum*, ad humanúm tamen:
Fécere alii saépe item boni. at póstquam id euenít, cedo
Númquid circumspéxti? aut numquid túte prospextí tibi,
Quíd fieret? qua fieret? si te mihi ípsum puduit próloqui,
Quá resciscerem? haéc dum dubitas, ménses abierúnt decem.
Pródidisti et te ét illam miseram et gnátum, quod quidem in té fuit.
Quíd? credebas dórmienti haec tíbi confecturós deos?
Ét illam sine tua ópera in cubiculum íri deductúm domum?
Nólim ceterárum rerum té socordem eodém modo.
Bóno animo es, ducés uxorem. AE. Hem. MI. Bóno animo es, inquám. AE. Pater,

49 tui, i *in ras.*, **F** TUUM A 50 Liberare **D** INDILIGES A nimium *om.* **G** fief, f *in ras. a corr.*, **D** 51 tandem **F** ARBIRARE A, *corr.* A^1 52 ius non **BCDEFGP** 53 nam id **E** magnum *geminauerunt Muretus et Faërnus, semel habent libri* PRIMUMAGNUM A, *corr.* A^1 ad **C** 54 bone **F** pofquam **F** IDUENIT A 55 Numquid **F** aut—tibi *om.* **D**, *sed suppleuit* **D**^{1} *in ima pagina* 56 puduit dicere **BCDEFGP** 57 refifcerem **G** 58 Prodidisti, ro *ex corr.*, **P** Prodidisti || || te **D** Prodidisti te **BCEFP** 59 tormenti **D** 61 nollem **D**, *corr.* **D**^{2} nollē **G** rerum *om.* **D**^{1}**F**^{1}**G**^{1} 62 uxorem hanc **BCDEFGP** BONOANIMOEST INQUAM A (es *ex* EST *corr. rec.*), *in quo u. post* EST *incisus est* es *ex* est **C** o pater **E**

49. Agroet. p. 2270 ‚Me tui pudet' dicit et quem de alterius facto et quem de suo pudet. T. in A. sub uerbis Aeschini (*Exciderunt*): ubi eum pudet patri non ante confessum. 52. primum est magnum, at humanum: Donat. in lemm. 54. alii item saepe: Donat. *bis* in lemm. 56. Donat. in Hec. III 2, 25 „Quid fieret. qua fieret." — puduit dicere: Donat. in lemm. 58. Prodidisti te: Donat. in lemm. — Idem in III 4, 12 „Prodidisti et te—fuit." 59. Donatus: Quid credebas] Incerta distinctio. nam et per se „quid?" et „quid credebas?" legi potest. 61. Nolim: Donat. in lemm.

Óbsecro, num lúdis tu [nunc] me? MI. Égo te? quam obrem? AE. Néscio:
Quía tam misere hoc ésse cupio uérum, eo uereór magis.
MI. Ábi domum ac deos cómprecare, ut úxorem accersás: abi.
AE. Quíd? iam uxorem? MI. Iám. AE. Iam? MI. Iam quantúm potest. AE. Di mé, pater,
Ómnes oderínt, ni magis te quam óculos nunc [ego] amó meos.
MI. Quíd? quam illam? AE. Aeque. MI. Pérbenigne. AE. Quíd? ille ubi est Milésius?
MI. Périit, abiit, náuem ascendit: séd cur cessas? AE. Ábi, pater:
Tú potius deos cómprecare: nám tibi eos certó scio,
Quó uir melior múlto es quam ego, optémperaturós magis.
MI. Égo eo intro, ut quae opus súnt parentur: tú fac ut dixi, sí sapis. —

63 NUNCLUDISTUME A num ludis nunc tu me **D G** num ludis tu nunc me **B C F P** num ludis tu michi nunc **E** te *om.* **F**[1] **P** 64 MISER^{E} A, E *add. uel* A[1] *uel corr. ant.* $\overset{\text{hoc}}{\text{ēē}}$ **G** ideo **B C E F P** 65 conprecare **C F** arcessas **C**[1] **D F**[2] **G P** accessas **C**[2] **F**[1] 66 Quid iamne uxorem ducam, ducam *in ras. a corr.*, **D** Quid iamne uxorem ducam **B C E F G P** MI. quantum (*om.* iam) **E** POTES **A D F G** DIC̣ME A, C *induxit corr. rec.* 67 oderint *ex* oderunt **D** NUNCAMO A nunc ego amo *rell.* 68 QUICQUAMILLA A milesius, sius *in ras.*, **D** 69 PERIITABITNAUEM ESCENDIT A Nauem ascendit abiit periit **D G** (nauī **G**) Abiit periit nauem ascendit **B C E F P** (nauim **B C**[2] $\overset{\text{a}}{\text{ẹscendit}}$ **C**, *corr.* **C**[2]) 70 conpraecare **C** conprecare **B F** $\overset{\text{e}}{\text{certọṣ}}$ scio **D** certe scio **B C E F P** 71 optemperaturos **D F P** *cum* A 72 ego ibo intro **D G** $\overset{\text{v}}{\text{ſịnt}}$ **F** $\overset{\text{u}}{\text{parentẹr}}$ **D**

63. Donat. in lemm.: „non ludis nunc me." *tum* : et ol[illegible] hanc causam dicit „ludis tu me nunc"... — Diomed. p. 346 „num ludis tu me." 64. Seru. in Aen. VII 556 Egregium Veneris genus] ... Urbanus totum hunc locum per interrogationem uult accipi ... ut quasi per gratulationem non credat, sicut illud Terentii „quia tam misere cupio, eo uereor magis. — Donat. in Hec. V 4, 1: ‚in Heaut.' „eo (ego *Ed. pr.*) uereor magis." — cupio esse: Donat. in lemm. 66. Donatus: Quid? iam uxorem] Accessit ad beneficium tempus et ideo „iam" quasi gestiens repetit adolescens. — Idem: quantum potes] Id est cito. aut „quantum potest." deest ‚esse.' — Schol. Bembin.: quantum desiderio capis. 67. quam oculos amo meos: Donat. in lemm. 68. Quicquam illa: Donati *Ed. pr.* in lemm. 69. abiit nauem ascendit: Donat. in lemm. 72. Prisc. II p. 119 „Ego ibo—dixi." —

AE. Quid hoc ést negoti? hoc ést patrem esse aut hóc est filium ésse?
Si fráter aut sodális esset, quí magis morem géreret?
Hic nón amandus? hícine non gestándus in sinú est? hem:
Itaque ádeo magnam mihi ínicit sua cómmoditate cúram,
Ne fórte inprudens fáciam quod nolít: sciens cauébo.
Sed césso ire intro, né morae meis núptiis egomét siem?

B DEMEA
SENEX

DE. Deféssus sum ambulándo: ut, Syre, te cúm tua IV 6
Monstrátione mágnus perdat Iúppiter!
Perréptaui usque omne óppidum: ad portam, ád lacum,
Quo nón? neque fabrica illi úlla erat nec frátrem homo
Vidísse se aibat quísquam. nunc ueró domi
Certum óbsidere est úsque, donec rédierit.

75 AMANDUS^est A, est *add. corr. rec.* amandus est **DG** 76 INIECIT (I *supra*) A *cum rell.* (e *in ras.* **F**) 77 NEFORTENPRUDENS (I *supra*) A, *corr.* A¹ Ne inprudens forte **BCFP** forte *om.* **E** id faciam **DG** NOLINT A 78 ne mora meis **DEGP** nemo ra meis **F** nemorã eis **C** ne mora eis **B** sim *Guyetus et Bentleius*

IV 6 *B* DEMEA DVO *A* MICIO SENES **D** DEMEA MICIO SENES .II. **G** DEMEA MICIO **E** DEMEA SENEX **PC** DEM̃ **F** 1 te Sire **E** Sire **F** 2 monstrationẽ agnus **C**¹, monstratione ^m agnus **C**² 3 opidum **D** lo^a cum **D** 4 nec fabrica illi ulla *Bentleius* NEQ.ILLI^c FABRICAULLA A, *corr. rec.* nec fabrica illic ulla **BCEFP** neque i^{ll}c fabrica ulla **DG** DOMO A 5 fefe **G** AIEBAT A *cum rell.*

Donatus: Ego eo intro ut quae opus sint parentur, tu fac ut dixi, si sapis] Hic uersus in quibusdam non inuenitur. 75. Hic non amandus est: Donat. in lemm. 76. iniecit: Donat. in lemm. 77. Ne forte inprudens: Eugraph. in lemm. 78. Arusian. p. 247 Morae illis est. T. A. „ne— siem." — ne in mora meis nuptiis: Donat. in lemm.
IV 6. Eugraphius: Haec scaena accusationem tenet quod adulescens uitiauerit uirginem et nunc meretricem rapuerit: defenditur a patre. 1. Prisc. I p. 514 „Defessus sum ambulando."

A MICIO *B* DEMEA SENES II

IV 7 MI. Ibo, íllis dicam núllam esse in nobís moram.
DE. Sed eccum ípsum: te iam dúdum quaero, Mício.
MI. Quid nám? DE. Fero alia flágitia ad te ingéntia
Boni illíus adulescéntis. MI. Ecce autém. DE. Noua,
Capitália. MI. Ohe iam. DE. Néscis qui uir sít. MI. Scio.
DE. O stúlte, tu de psáltria me sómnias
Agere: hóc peccatum in uírginem est ciuém. MI. Scio.
DE. Oho, scís et patere? MI. Quíd ni patiar? DE. Díc mihi,
Non clámas? non insánis? MI. Non: malím quidem.
DE. Puer nátus[t]. MI. Di bene uórtant. DE. Virgo nihil habet.
MI. Audíui. DE. Et ducenda índotatast. MI. Scílicet.
DE. Quid núnc futurumst? MI. Íd enim quod res ípsa fert:
Illínc huc transferétur uirgo. DE. O Iúppiter,
Istócine pacto opórtet? MI. Quid faciam ámplius?
DE. Quid fácias? si non ípsa re tibi istúc dolet,
Simuláre certe est hóminis. MI. Quin iam uírginem
Despóndi: res compósita est: fiunt núptiae:

IV 7 MICIO DEMEA SENES II P MICIO . SENEX DEMEA .II. C MICIO DEMEA F *Non incipiunt nouam scaenam* **DEG** 1 Ibo, o *ex corr.*, **F** 2 haec cum **DG** 4 *In* **G** ecce—*u.* 5 eho iā *Micionis sunt, sed spatia relicta post* aut̄ *et* capitalia M. ecce autem noua. DE. Capitalia *Bothius* 5 Capita^{lia} **F** EK^{o}Ọ A, oeh *ex* EKO *effecit corr. rec.* a^{h} nescis **BCDEFGP** quiḍ **C** siet **D'G** 6 ^{a}ỌSTULTE A, *corr. rec.* a^{h} stulte **C**, *corr.* **C²** ah stulte **BDEFGP** me *om.* **D¹**, *add.* **D²** *In* A *uersus exit in* AGERE 7 pạc̣atum$^{e\,c}$ **C**, *corr.* **C²** est *om.* **G** 8 Eho **BCDFGP** 9 equidem **G** 10 PUERNATUS$^{\wedge\ e\,t}$ A, *corr. rec.* Puer est natus **DG** natus est **BCEFP** bone **F** 11 indota **D¹G** 12 MI. quod res ipsa fert id enim **E** 13 tranfferret: **G** 15 quid fatiaṃ^{s} **E** quid facias rogitas **BCDFGP** iftud **G** 16 est certe **BC**

IV 7. Donatus : In hac scaena est exemplum intempestiuae obiurgationis et per hoc ridiculae. 4. 5. Lex. Maii p. 125 „noua Capitalia." 8. Eho : Donat. in lemm. 9. Donatus : Non. malim quidem] Alii uolunt Micionem dicere „malim quidem" (non malim quidem *Ed. pr.*), alii Demeam. 10. Philargyr. in Verg. Ecl. 3, 30 „Puer natus nihil habet uirgo." — Puer natus est : Donat. in lemm. 14. fieri oportet : Donat. in lemm.

Dempsí metum omnem: haec mágis sunt hominis. DE. Céterum
Placét tibi factum, Mício? MI. Non, sí queam
Mutáre. nunc cum nón queo, animo aequó fero.
Ita uítast hominum, quási cum ludas tésseris,
Si illúd quod maxume ópus est iactu nón cadit,
Illúd quod cecidit fórte, id arte ut córrigas.
DE. Corréctor: nempe tua árte uigintí minae
Pro psáltria periére: quae quantúm potest
Aliquo ábiciunda est, sí non pretio, grátiis.
MI. Neque ést neque illam sáne studeo uéndere.
DE. Quid ígitur facies? MI. Dómi erit. DE. Pro diuóm fidem,
Meretríx et mater fámilias una ín domo?
MI. Cur nón? DE. Sanum te crédis esse? MI. Equidem árbitror.
DE. Ita mé di ament, ut uídeo tuam ego inéptiam,
Factúrum credo, ut hábeas quicum cántites.
MI. Cur nón? DE. Et noua nupta éadem haec discet. MI. Scílicet.
DE. Tu intér eas restim dúctans saltabís. MI. Probe.

18 ^{hec} magiſ **G** 19 quacam **D** 20 IDMUTARE **A** dum **E** aequo animo **BCDEGP** fero aequo **F** 21 uit^{e}ast **D** 22 illud ^{qđ} **G** iactū **C** 24 TUȦ **A**, A *induxit corr. rec.* arte **G**[1], ꝉ certe **G**[2] certe **E** 26 aliqu^{o}ạ abiciunda, abiciun *in ras.*, **G** abicienda, e *in ras.*, **D** ABICIENDA **A** praetio **BP** PRETIO^{at}GRATIS **A**, at *add. corr. rec.* uel gratis (**B**?) **CDEFP** at ꝉ gratis **G** 27 stud^{e}ịo **D**, *corr.* **D**[2] 28 facie^{a}ṣ **D**, *corr.* **D**[2] facias **BCEFGP** DIU^{e}ỌM **A**, deum *ex* DIUOM *fecit corr. rec.* deum **DG** 29 FAMILIAS^{erit}UNA **A**, erit *add. corr. rec.* familias erit una **BCDEFGP** 30 sanumne credis te esse *Bentleius* SANUMTECREDISESSE **AD**[1]**G** (sanū^{ne} **D**, sanū *in ras.*, ne *a* **D**[2]) sanumne te credis esse **BCEFP** aequidem **G** 31 DIBENEAMENT **A** di (dii) ament **BCDEFGP** EGO TUAM **ADG** tuam ego **BCEFP** 32 Faturum **P** CANTI^{t}ẠES **A**, *corr. rec.* 33 ^{et}ụt **D** haec eadem **DG** 34 du||ctanſ **G**

19. tibi placet: Donat. in lemm. 21. Ita est uita hominis: Donat. in lemm. — Charis. p. 192 „quasi—tesseris." 22. Donatus: Utrum „opus est iactu" an „iactu non cadit?" Incerta distinctio est. 29. mater familias una in domo: Eugraph. in lemm. 31. Ita me di ament ut ego uideo tuam ineptiam: Donat. in lemm. 32. Claud. Sac. p. 27 „habeas quicum cantites."

DE. Probe? MI. Ét tu nobiscum úna, si opus sit. DE. Eí mihi.
Non te haéc pudent? MI. Iam uéro omitte, Démea,
Tuam ístanc iracúndiam, atque ita utí decet
Hilarum ác lubentem fác te gnati in núptiis.
Ego hós conuenio: póst huc redeo. — DE. O Iúppiter,
Hancíne uitam! hoscine móres! hanc deméntiam!
Vxór sine dote uéniet: intus psáltria est:
Domus súmptuosa: aduléscens luxu pérditus:
Senéx delirans. ípsa si cupiát Salus,
Seruáre prorsus nón potest hanc fámiliam.

Γ SYRUS *B* DEMEA
SERUOS SENEX

V 1 SY. Edepól, Syrisce, té curasti mólliter
Lautéque munus ádministrastí tuom.
Abi. séd postquam intus sum ómnium rerúm satur,

35 DE. Probe. MI *om.* **BCEFGP** (*habet* **D** *cum* A) una *om.* **C**', *add.* **C**² 37 ISTAM A iſtanc, c *in ras.*, **D** iracondiā **G** ut **D**'**G** 38 H:larem **DEF**'**G** et lubentem **P** ut lubentem **F** face(t)| in, in *in ras.*, **D** fac&e **G** GNATINUPTIIS (*om.* in) **AG** nati in nuptiis **B** in nati nuptiis **CDEFP** 39 CONUENIO (a n) A, m *corr. et deleuit rec.* conueniam **BCDEFGP** huc *ex* hunc **F** 41 ueniat **E** 42 Domum (s) **C**, *corr.* **C**² ſumptuoſa eſt **EG** 44 non poterit **E** hanc familiam non poteſt (rit) **F**

V 1 *Γ* SYRVS SERVVS *B* DEMEA SENEX **D** SYRVS SERVVS DEMEA SENEX **CP** SYRVS DEMEA **EF** DEMEA ſyrvſ **G** 1 Epol (de) **G**, *corr.* **G**² Sirisce **BE** 2 Laute quae **C** amministrasti **BG** TUUM A 3 Abi *om.* A, *addidit corr. rec. in fine us.* 2 rerum omnium **DG**

35. 36. Prisc. II p. 231. 329 „ei—pudent.“ 36. Arusian. p. 253 „Non te haec pudent.“ 36. 37. Donat. in Andr. III 2, 30. in Eun. I 2, 112 „iam — istam iracundiam“ (mitte: Eun.). in Ad. V 3, 49 „iam—istanc iracundiam.“ — istanc: Idem in lemm. 37. atque uti decet: Donat. in lemm. 38. Donatus: hilarum] uetuste, non ‚hilarem.‘ — et lubentem: Idem in lemm. 40. hosne: Donati *Ed. pr.* in lemm. 42. Prob. Cathol. p. 31. Claud. Sac. p. 59 „adulescens luxu perditus.“ 44. non poterit: Donat. in lemm.

V 1. 1. Prisc. I p. 115. II p. 16. 237. Cledon. p. 1924 „Edepol—molliter.“ (Surisce: Cledon.). 3. Arusian. p. 261 „postquam — satur.“ — Prisc. II p. 377 „sed—satur.“

Prodeámbulare huc líbuit. DE. Illud sís uide
Exémplum disciplínae. SY. Ecce autem híc adest
Senex nóster. quid fit? quíd tu es tristis? DE. Óh scelus.
SY. Ohe iám: tu uerba fúndis hic, sapiéntia?
DE. Tu sí meus esses . . SY. Dís quidem esses, Démea,
Ac tuám rem constabilísses. DE. Exemplo ómnibus
Curárem ut esses. SY. Quam óbrem? quid fecí? DE. Rogas?
In ípsa turba atque ín peccato máximo,
Quod uíx sedatum sátis est, potatís, scelus,
Quasi ré bene gesta. SY. Sáne nollem huc éxitum.

Δ DROMO PUER *B* DEMEA SENEX *A* SYRUS SERUOS

DR. Heus Sýre, rogat te Ctésipho ut redeás. SY. Abi. V 2
DE. Quid Ctésiphonem hic nárrat? SY. Nihil. DE. Eho, cárnufex,
Est Ctésipho intus? SY. Nón est. DE. Cur hic nóminat?
SY. Est álius quidam, párasitaster paúlulus:
Nostín? DE. Iam scibo. SY. Quíd agis? quo abis? DE.
Mítte me.

4 Porro deambulare **EG** KUCLIBUIT A, *cuius in locum* huic libitum est *substituit idemque induxit corr. rec.* libitum est **BCDEFGP** sis. *prior* s *in ras.*, **D** 6 ohe scelus **BCDEFGP** 7 eho *ex* ohe **D** eho **BCEFP** fundes **D**[1] **G** sapientia hic **DG** 8 Tu **GP**[1] TUN **ABCDEFP**[2] 9 exemplo *Bentleius* EXEMPLA **A** exemplum **BCDEFGP** 10 curaremutasses (e *suprascr.*) **C**, *corr.* **C**[2] 12 POTIS (ta *suprascr.*) **A**, *corr. rec.* potasti **BCDEFGP** (otas *a corr. in ras.* **F**) 13 huc **D**[1] **G** KUNC **A** (**B**?) **CD**[2] **EFP** *Post* 13 F. IIII A. **E**

V 2 *Z* PVER DROMO *B* SENEX DEMEA *Γ* SERVVS SYRVS **D** DROMO PVER SYRVS DEMEA IDEM **P** DROMO SYRVS SERVVS DEMEA **C** DROMO SYRVS DEMEA **F** DROMO DEMEA SYRVS **E** *In* **G** *uacuum spatium dimidium uersum aequans* 1 Heus heus Syre **DG** 2 o carnufex **G** 4 paruulus **BC** 5 SCIO **A** aif **F**

4. 5. Donat. in Phorm. II 3, 11 „illud—disciplinae." 7. Donatus: „fundes"] Utrum sine ulla cessatione proferes an perdes? — Utrum „sapientia uerba" an „tu sapientia? 8. Pompeii Comment. p. 153 „dis ‚pol' esses. Demea." 12. Donatus: ..Oratorie „potastis" dixit, cum unum ebrium cernat. 13. hunc: Donat. in lemm. — Idem in Andr. I 1, 13 haud muto factum] .. ut „nollem factum," „nollem hunc exitum."
V 2. 4. Lex. Maii p. 438 „‚et' alius quidam parasitaster." — paululus: Donat. in lemm.

SY. Noli ínquam. DE. Non manum ábstines, mastígia?
An tíbi iam mauis cérebrum dispergam híc? SY. Abit.
Edepól commissatórem haud sane cómmodum,
Praesértim Ctesiphóni. quid ego núnc agam?
Nisi, dum haé silescunt túrbae, interea in ángulum
Aliquo ábeam atque edormíscam hoc uilli. síc agam.

A MICIO *B* DEMEA
SENES II

V 3 MI. Paráta a nobis súnt, ita ut dixi, Sóstrata:
Vbi uís.. quis nam a me pépulit tam grauitér fores?
DE. Ei míhi, quid faciam? quíd agam? quid clamem aút querar?
O caélum, o terra, o mária Neptuni. MI. Ém tibi,
Rescíuit omnem rem: íd nunc clamat: ílicet,
Parátae lites: súccurrendumst. DE. Éccum adest

6 *Syri notam om.* A¹, *add. corr. rec.* nū manum G manum (s *supra* m) D, *corr.* D² manuſ E maluſ (n *supra* l) F abstinens D 7 iam *om.* BCEFP magis E dispergi BCDEFGP (disperge (i *supra*) CF) abiit BCDEFGP 8 COMMISATOREM A, M *induxit corr. rec.* comissatorem C¹ comessatorem E comessatorem BC²P² (P² *in ras.*) comesatorem DFG haut (d *supra* t) C, *corr.* C² comodum C 9 p̄fertim *supra lineam* D in Ctesiphoni F 10 haec E 11 habeam BC UILLISSIC A uilli EG uini (ll *supra* n) F uini BCD (ui *in ras.* D) P
V 3 *A* MICIO *B* DEMEA SENES II D MICIO DEMEA SENES II P MICIO SENEX. DEMIA. II. C MICIO DEMEA EF Demea mitio G 1 dixti D²EF² 3 quid agam *om.* BCEFP quid damē || D quaerar B¹DG AUTQ.RAR A 4 hem BEG 5 clamat || licet D clamat scilicet BCEFGP 6 sucurrendum (c *supra*) C, *corr.* C²

6. Prisc. II p. 299 „non—mastigia.“ — manus : Donat. in lemm. 7. An tibi mauis cerebrum dispergi hic. Abiit : Donat. in lemm. — Schol. Bembin. : dispergam : in diuersum spargam. 10. 11. Prisc. II p. 267 „Nisi —uilli.“ — Lex. Maii p. 610 „aliquo in angulum abeam hoc uillum obdormiscam.“ 11. Arus. p. 229 „edormiscam hoc ‚uini.'“ — Prisc. I p. 428 : „hoc uilli edormiscam.“ — uilli : Donat. et Eugraph.
V 3. 1. dixi : Donat. et Eugraph. („ita ut dixi“ dicendo significat se dixisse omnia : Donat.) 3. hei mihi quid faciam? quid agam? : Donat. et Eugr. 4. Donat. in Andr. IV 2, 12. Acron in Hor. A. P. 92. in Epod. 17, 30 „O caelum—Neptuni. — hem : Donat. in lemm. 5. 6. Donatus : Videtur et ipse pertimuisse dicendo „ilicet“ et „paratae lites.“ (dicendo .f. (*h. e.* scilicet) paratae lites *Ed. pr.*). — Seru. in Aen. II 424 „Ilicet“ ‚mox'

Commúnis corruptéla nostrum líberum.
MI. Tandém reprime iracúndiam atque ad té redi.
DE. Représsi, redii, mítto maledicta ómnia:
Rem ipsám putemus. díctum hoc inter nós fuit —
Ex te ádeo est ortum, — né tu curarés meum
Neue égo tuom? respónde. MI. Fáctumst, nón nego.
DE. Cur núnc aput te pótat? cur recipís meum?
Cur émis amicam, Mício? numquí minus
Mihi idém ius aequomst ésse? quid mecúmst tibi?
Quando égo tuom non cúro, ne curá meum.
MI. Non aéquom dicis. DE. Nón? MI. Nam uetus uerbum hóc quidemst,
Commúnia esse amícorum inter se ómnia.
DE. Facéte: nunc demum ístaec nata orátiost.
MI. Auscúlta paucis, nísi molestumst, Démea.
Princípio, si id te mórdet, sumptum fílii
Quem fáciunt, quaeso hoc fácito tecum cógites:
Tu illós duo olim pró re tollebás tua,
Quod sátis putabas túa bona ambobús fore,

7 nostrorum **CEFP** 8 adque (t *sup.*) **F** ad te || || redi, te *in ras.*, **D** ad rem redi **G** 10 inter nos hoc **BCEFP** 11 ortum est **BCEFP** exortum est **DG** 12 TUUM **A** non ego **E** 13 n̄c *ex* non **B** APUTTETAT **A** aput **G** 14 Curemuſ aequum (amica *sup.*) **D**, *corr.* D^2 NUMQUI (d *sup.*) **A**, d *add. corr. rec.* numquid **BCDEFGP** 15 Mihi idem, Mihi i *in ras. a corr.*, **P** AEQUUMSTESSEQUID **A** esse quam D^1**F** esse quod **BCD²EGP** 16 TUUM **A** 18 INTEROMNIA (se *om.*) **A** 21 filii tui **F** 22 facito hoc D^1**G** facito haec **BCD²EFP** 23 duos **BCEFP** olim duos **DG** pre *ex* pre D^2 tollebas, ra *in marg.*, **F** TOLERABAS **AG** 24 tua *ex* tanta P^2 ambobus esse **E** ambobus tua (fore *sup.*) **C**

‚confestim.' sed apud ueteres significabat ‚actum est' ... „Em—ilicet." — Schol. Bembini: scire licet res omnis palam. 7. nostrorum liberorum: Donati *Ed. pr.* in lemm. 8. ad rem redi: Eugraph. in lemm. 10. hoc inter nos: Eugraph. in lemm. 11. est ortum: Eugraph. in lemm. 14. Donatus: num (nam *Ed. pr.*) qui minus] ... „qui" qua re uel cur significat. 16. Eugraph. in III 3, 68 „Quando—meum." 17. Donatus: non. nam—est] Confidenter „non" repetiuit, non habens rationem quam subiceret, nisi illi prouerbium uenisset in mentem. 19. Donatus: Facete—oratio est] Alii totum iungunt, alii separant. 21. id mordet te: Donat. in lemm. (Claud. Sac. p. 58 T. „sumptus quos ergo faciunt." cf. Heaut. I 1, 78. Hec. IV 4, 63). 23. Charis. p. 126 „Tu—tua": ubi HELENIUS ACRON ‚pro duos.'

Et mé tum uxorem crédidisti scílicet
Ductúrum: eandem illam rátionem antiquam óptine:
Consérua, quaere, párce, fac quam plúrimum
Illís relinquas: glóriam tu istam óptine.
Mea, quaé praeter spem euénere, utantúr sine.
De súmma nihil decédet: quod hinc accésserit,
Id dé lucro putáto esse omne. haec sí uoles
In ánimo uere cógitare, Démea,
Et mihi ét tibi et illis démpseris moléstiam.
DE. Mittó rem: consuetúdinem ipsorúm.. MI. Mane:
Scio: ístuc ibam. múlta in homine, Démea,
Signa ínsunt, ex quibus cóniectura fácile fit,
Duo cúm idem faciunt, saépe ut possis dícere
'Hoc lícet inpune fácere huic, illi nón licet',
Non quó dissimilis rés sit, sed quo is quí facit.
Quae ego inésse in illis uídeo, ut confidám fore
Ita ut uólumus. uideo eos sápere, intellegere, ín loco
Veréri, inter se amáre: scires líberum
Ingénium atque animum. quó uis illos tú die

25 m&um **C** mecum, *ut uidetur,* **D** scilicet credidisti **E** *In* **FP** *uersus exit in* Ducturum. 26 optine **BCFP** *cum* **A** retine **E** 28 istam ^{tibi} obtine **D**, *corr.* **D**^{2} obtine *ex* obtime **G** tu istanc tibi optine **BCEFP** (obtine **E**) tu istanc tibi (*om.* obtine) *Bentleius* 29 Mea praeter ^{quae} praeter **P**, *corr.* **P**^{2} euenire ^{e} **D**, *corr.* **D**^{2} 30 decidet *ex* decedet **F**^{2}**P**^{2} DECEDIT **A** 31 omnia haec **BCDEFGP** 33 *omissus in* **C**, *sed a* **C**^{1} *in ima pagina suppletus* 34 CONSUETUDINEMAMBORUM **A** 36 facile sit **E** 38 Huic licet **D**^{1}**G** facere inpune **EF** INPUNEREKUIC **A** facere hoc **G** 39 Non qđ **BCDEFGP** sed quo **D**^{1}**G** *cum* **A** sed quod **BCD**^{2}**EFP** 40 INESSEILLIS **A** in illis esse **BCDEFGP** et uideo **F** ut confidam—*u.* 41 uideo *in marg.* **D** 41 UIDEOSAPERE (eos *om.*) **A** fauere **G** intelligere **B** 42 scires *Lachmannus* SCIREET **A** scire est **BCDFGP** scire ||||| **E** ^{et} liberum **F**, et *add.* **F**^{2} 43 ILLOSTUDE **A** illo studie **F** illos studio $^{\text{tu die}}$ **D**, *corr.* **D**^{2}

25. 26. Diomed. p. 390 „me ‚tum cum' uxorem—Ducturum." 29. Arusian. p. 265 „Mea—sine." (Prisc. II p. 138. T. in A. „‚quia' praeter spem ‚euenit.'"). 34. ipsorum: Donat. 37. Donatus: Melius est „saepe" ad superiora coniungere ... ‚saepe idem faciunt.' 39. Non quod: Donat. et Eugr. in lemm. — sed quod hic: Eugr. in lemm. 40. illis inesse: Donati *Ed. pr.* in lemm. 41. Prisc. II p. 107. 177. 290 „uideo amare inter se." — Idem p. 375: „uideo sapere in loco amare inter se." — Donatus: Non „in loco intelligere," sed „in loco uereri."

Reddúcas. at enim métuas, ne ab re sínt tamen
Omíssiores paúlo. o noster Démea,
Ad ómnia alia aetáte sapimus réctius:
Solum únum hoc uitium adfért senectus hóminibus:
Adténtiores súmus ad rem omnes, quám sat est:
Quod illós sat aetas ácuet. DE. Ne nimiúm modo
Bonaé tuae istae nós rationes, Mício,
Et túos iste animus aéquos subuertát. MI. Tace:
Non fíet. mitte iam ístaec: da te hodié mihi:
Expórge frontem. DE. Scílicet ita témpus fert,
Faciúndumst: ceterum égo rus cras cum fílio
Cum prímo luci ibo hínc. MI. De nocte cénseo:
Hodié modo hilarum fác te. DE. Et istam psáltriam
Vna ílluc mecum hinc ábstraham. MI. Pugnáueris.
Eo pácto prorsum illi álligaris fílium.
Modo fácito ut illam sérues. DE. Ego istuc uídero:
Atque íbi fauillae pléna, fumi ac póllinis

44 redducas **D** REDUCAS A *cum rell.* re metuaſ **G** 45 O misiores **P** Omistio [s res] **C** 47 Solū *ex* Soluſ **G** ADFERTSENECTUS **ADG** senectus adfert **BCEFP** (affert **BE**) 48 Atte mitiores [nt] **F**, *corr.* **F**² 50 istae *om.* **G** 51 TUUSISTAE A istáe **C** aequos **CDEFP** *cum* A ſubuortant **BCEF²GP** ſubuertant **DF¹** 54 ego *om.* **BCDEFGP** cras *om.* **BCEFP** [rus] cum **F**, *corr.* **F**² 55 Cum prima luci **P** Cum prima luce **BCDEFG** LUCI [e] A, *corr. rec.* MI. immo de nocte **BC²DEF²GP** (immo *om.* **C¹F¹P¹** *cum* A) 56 hylarum **DG** te fac **BCDEFGP** [p]ſaltriam [p] **F** 57 illum **D** abſtahā **G** 58 pſſū **G** prorsus **E²F²** illic **BCDEFGP** 59 ISUIDERO A istoc **E**uidebo **G** 60 atque illi **BCDEFP²** (li *in ras.* **CF** bi **P¹** *cum* A) atq; illa **G**

51. Donatus : ...subuertant] Si „ne" ‚ualde,' „subuertit" (subuertant *Ed. pr.*) infra legendum est. si „ne" pro ‚non' coniunctio est, „subuertat" (subuertant *Ed. pr.*) legendum est. 53. Arus. p. 230. Acron in Hor. C. III 29, 13 „Exporge frontem." — ceterum rus cras (*om.* ego) : Donat. in lemm. 55. Donatus : cum primo lucu] ... „primo lucu" ueteres dicebant, lucum pro sole ponentes. 2, cum primo lucu] Veteres masculino genere dicebant ‚lucem.' — Schol. Bembin. : primo luci : alterum datiui ca[sus est], alterum genetiui. nam „luci" [ita de]clinauit ut Vergilius .... duri mile[s Ulixi]. 56. fac te : Donat. in lemm. 58. prorsus illic : Donat. in lemm. 60. Atque illic : Donat. in lemm. 60. 61. Lex. Maii p. 437 „pollinis a fumi plena sit faxo."

Coquéndo sit faxo ét molendo: praéter haec
Merídie ipso fáciam ut stipulam cólligat:
Tam excóctam reddam atque átram quam carbóst. MI. Placet:
Nunc míhi uidere sápere. ‘atque equidem filium
Tum etiám si nolit cógam ut cum illa uná cubet.’
DE. Derídes? fortunátus, qui isto animó sies:
Ego séntio. MI. Ah, pergísne? DE. Iam iam désino.
MI. I ergo íntro, et cui rei est, eí rei hunc sumamús diem.

faxo
61 SITET A, faxo *add. corr. rec.* 63 reddā, ddā *in ras. a corr.*, P *In u.* 64—67 *secuti sumus distinctionem personarum qualis est in* **B**² **D E G P**², *nisi quod in* **E** *rasura est post* sapere (64) *et* sies (66). *In* **B**¹ **C F P**¹ *illa omnia* atque (64)—sentio (67) *sunt Demeae. In* A *loquitur Demea* ATQUE—CUBET, *Micio* DERIDES, *Demea* FORTUNATUS—SENTIO
e
65 Tuụm **D** cogas **D E G**, s *in ras. a* **D**¹ **E**² cubạt **D**, *corr.* **D**² 66 istoc
is e
B C D E F G P 67 ẠḲ A, *induxit corr. rec.* pergne **E** 68 ịi **C** ụt **F**
cui i
ETQỤỌDREṢEST A, cui rei *ex* QUODRES *effecit corr. rec. cum* **B C P** cui rei
ilarum
opus est **D E G** EIREI A, ilarum *add. corr. rec.* ei rei hilarem hunc
opus ilarē
D E G rei est ẹị ṛẹị huụnc **F**

61. 62. Prisc. I p. 365 „‚praeterea’—colligat.“ — Idem p. 159 „ipso meridie stipulam colligendo.“ — Pompeii Comment. p. 136 „praeterea ipso meridie faciam ut stipulas colligat.“ 63. Seru. in Aen. XI 788 „Tam excoctam atque atram reddam quam carbo est.“ 64. Donatus: Atque equidem filium] Suadet laetitiam non solum, sed etiam ridere cogit inuitum. 66. Donatus: Derides—sies] Hoc uerbum uultu Demeae sic profertur, ut subrisisse uideatur inuitus. — *Et* isto *et* istoc: Donat. in lemm. 68. et ei rei cui rei opus est: Donati *Ed. pr.* in lemm.

A DEMEA SENEX

Númquam ita quisquam béne subducta rátione ad uitám fuit, V 4
Quín res aetas úsus semper áliquid adportét noui,
Áliquit moneat: út illa quae te scísse credas néscias,
Ét quae tibi putáris prima, in éxperiundo ut répudies.
Quód nunc mihi euenít: nam ego uitam dúram, quam uixi úsque adhuc,
Própe iam excurso spátio omitto. id quam óbrem? re ipsa répperi
Fácilitate níhil esse homini mélius neque cleméntia.
Íd esse uerum ex me átque ex fratre cuíuis facilest nóscere.
Ílle suam semper égit uitam in ótio, in conuíuiis,
Clémens, placidus, núlli laedere ós, adridere ómnibus:
Síbi uixit: sibi súmptum fecit: ómnes bene dicúnt, amant.

V 4 *A* DEMEA SENEX **D** demea **G** DEMEA SYRVS SENEX SERVVS **CP** DEMEA SYRVS **E** DEMEA SYR. **F** *Duae figurae sunt pictae in* **CFP** 1 Numquam mẹ **F** b$\overset{e}{\text{ọ}}$ne **F** 2 apportet **B** 3 scire **BCEFP** 4 putares **DG** ut *om.* **BCD**[2]**EFP** (*habuit* **D**[1] *cum* **AG**) 5 *Totus uersus in* **P** *a corr. in ras. scriptus est* *In media uoce* UIX|I *incisum est in* **A** uix| Vụsq; **D**, *altera* u *erasa* 6 mitto **BCEF** omitt^{o} **P**, *corr.* **P**[2] I$\overset{D}{\text{Ṇ}}$QUAMOBREM **A**, *corr.* **A**[1] reperi **D** 8 cuiu$\overset{i}{\wedge}$s **F** cui^{uiſ} **G**, *corr.* **G**[2] est *ex corr.* **C** 9 Illae **G** gessit uitam **DG** 10 arridere **BE**

V 4. 1. Non. p. 399 „Numquam—fuit.“ 6. Prisc. I p. 375. 378. 562. II p. 269 „decurso iam spatio.“ — Id. II p. 230 „decurso spatio.“ — iam decurso spatio : Eugraph. in lemm. 9. egit uitam : Donat. in lemm. 10. Prisc. II p. 355 „nulli—omnibus.“

Égo ille agrestis, saéuos, tristis, párcus, truculentús, tenax
Dúxi uxorem: quam íbi miseriam uídi! nati fílii,
Ália cura: heia aútem, dum studeo íllis ut quam plúrimum
Fácerem, contriui ín quaerundo uítam atque aetatém meam:
Núnc exacta aetáte hoc fructi pró labore ab eís fero,
Ódium: ille alter síne labore pátria potitur cómmoda.
Íllum amant, me fúgitant: illi crédunt consilia ómnia,
Íllum diligúnt, aput illum súnt ambo, ego desértus sum:
Íllum ut uiuat óptant, meam autem mórtem exspectant scílicet.
Íta eos meo labóre eductos máximo hic fecít suos
Paúlo sumptu: míseriam omnem ego cápio, hic potitur gaúdia.
Áge age nunciam éxperiamur cóntra, ecquid ego póssiem
Blánde dicere aút benigne fácere, quando hoc próuocat.
Égo quoque a meís me amari et mágni fieri póstulo.
Si íd fit dando atque óbsequendo, nón posteriorés feram.
Déerit: id mea mínime re fert, quí sum natu máxumus.

12 parcus *ex* partus **D** 13 nati ſunt filii **F** 14 cura porro autem **BCD²EFP** (cura heia autem **D¹** *cum* A) haei **G** 16 FRUC FRUCTI A ABIIS A **D¹G¹P¹** ab is **G²P²** ab his **BE** ẹabhis, h *in ras.*, **C** ab hſ, h *in ras.*, **D** ab hiiſ filiiſ (fero) **F**, fero *add. schol.* 18 ominia **F** 19 äput **G** *cum* A 20 Illi *ex* Illū **F** optant, nt *in ras.*. **D** 21 ṂẸỌMEO A, *prius* MEO *induxit corr. rec.* meo *in marg.* **F** EDỊCẠTOS (u) A, *corr. rec.* edọctos (u) **C** edóctos **D** maxime **DG** 22 capio ego **G** POTITURCỌṆ| (gau) A, *corr. rec.: sequitur fenestra in qua* \MODA *primae et* dia *recentis interierunt* 23 nunc (*om.* iam) **BCEFGP** P̣ỌṚṚỌCONTRA ETQUID A, PORRO *induxit corr. rec.* contra† ecquid **C** contra haec quid **BDEFG** possim **DG** POSSIẸM A, E *induxit corr. rec.* 24 huc **G** hı|c (eo) **D**, *corr.* **D²** eo **BCEFP** 25 amare (i) **CF** MAGNIF̣IẸRỊ (pendi) A, *corr. rec.* magni pendi **BCDEFGP** 26 atq; obsequendo *om.* **C¹**, *add.* **C²** POSTERIORIS post eriores, s *finalis in ras.*, **D** 27 DẸERIT A, E *induxit corr. rec.*

13. 14. Augustin. de ciu. dei XIX 5 „Duxi—cura." Donat. in I 1, 21 „Uxorem duxi—cura." 16. Charis. p. 130 „Nunc—fero" (ab eis *om.*), ubi HELENIUS ACRON ‚et huius fructuis ut senatuis ueteres extulerunt.' — Prisc. I p. 257 „Nunc—fero." 17. Arusian. p. 251 „ille—patriam potitur commodam." — Prisc. II p. 281 „ille—commoda." — Seru. in Aen. III 278 „patria—commoda." 22. (Non. p. 481 T. Adelfis „mille potior gaudia"). — Arusian. p. 251 „hic potitur gaudia." 23. nunc experiamur (*om.* iam): Donat. in lemm. 24. huc: Donat. in lemm. 25. magni pendi: Eugraph. in lemm. — Donatus: si id fit] id est iam a liberis si magni pendor.

B SYRUS *Δ* DEMEA
SERUOS SENEX

SY. Heus Démea, orat fráter ne abeas lóngius. V 5
DE. Quis homo? ó Syre noster, sálue: quid fit? quíd agitur?
SY. Recte. DE. Óptimest. iam núnc haec tria primum áddidi
Praetér naturam: 'o nóster, quid fit? quíd agitur?'
Seruom haúd inliberálem praebes te, ét tibi
Libéns bene faxim. SY. Grátiam habeo. DE. Atquí, Syre,
Hoc uérumst et ipsa re éxperiere própediem.

Γ GETA *Δ* DEMEA
SERUOS SENEX

GE. Era, ego húc ad hos prouíso, quam mox uírginem V 6
Accérsant. sed eccum Démeam. saluós sies.
DE. O quí uocare? GE. Géta. DE. Geta, hominem máxumi
Pretí te esse hodie iúdicaui animó meo:

V 5 *Δ* SYRYS SERVVS *B* DEMEA SENEX D syruſ ſeuuſ demea G *Continuatur scaena antecedens in* **BCEFP** 1 rogat frater **BCDEFGP** 2 quis homo est **DEG** HOMO (est *supra*) A, est *add. corr. rec.* 3 optu (me) est **D**, *corr.* **D**² optumū ē **G** tria *om.* **G** addidi *om.* **G**¹, *add.* **G**² 5 ſeruuſ **G** haut (in) liberalem **C** 6 faxim||| **B** 7 et ex ipſa re **G** EXPERIRE (E) A, *corr.* A¹ experire **D**

V 6 *Δ* GETA SERVVS *Γ* DEMEA SENEX D GETA SERVVS DEMEA SENEX PC GETA DEMEA **EFG** 1 Era ego hinc ad hos *supra lineam* **D** Era **C**, *corr.* **C**² huc (in) **C**, *corr.* **C**² hic (n) **F** hinc ex hunc **B** hinc **E** ADUOS A prouisam **BCEFP** 2 arcessant **DG** 3 oh **CF** eh **D** uocariſ **G** maxume **G** 4 PRETI *euanidum in* A Praetii **P** esse te **BCEFP** iudicaui hodie **DG** in animo meo **F**

V 5. 1. rogat frater: Donat. in lemm. 3. optime est: Donat. in lemm. 3. 4. Donat. in V 6, 8. V 7, 3 „iam—agitur" (tria haec V 6, 8). 4. Donat. in III 3, 19. in Eun. II 2, 40 „O noster—agitur." 5. Lex. Maii p. 291. 307 „Seruum—te."

V 6. 1. Hera ego hinc ad hos prouisam: Donat. in lemm. — Schol. Bembin.: progrediar et uideam. — 1. 2. Donat. in Eun. III 5, 44 „quam—Accersant." 3. 4. Donat. in Phorm. V 9, 59 „qui uocare—Pretii."

Nam is mihi profecto est séruos spectatús satis,
Cui dóminus curaest, íta uti tibi sensí, Geta,
Et tíbi ob eam rem, síquid usus uénerit,
Libéns bene faxim. méditor esse adfábilis,
Et béne procedit. GE. Bónus es, cum haec exístimas.
DE. Paulátim plebem prímulum fació meam.

Δ AESCHINUS ADULESCENS *Α* DEMEA SENEX *Β* SYRUS SERUI *Γ* GETA II

V 7 AE. Occídunt me quidem, dúm nimis sanctas núptias
Student fácere: in apparándo consumúnt diem.
DE. Quid ágitur, Aeschine? AE. Éhem, pater mi, tu híc eras?
DE. Tuos hércle uero et ánimo et naturá pater,
Qui té amat plus quam hosce óculos. sed cur nón domum
Vxórem accersis? AE. Cúpio: uerum hoc míhi moraest:
Tibícina et hymenaéum qui cantént. DE. Eho,
Vin tu huíc seni auscultáre? AE. Quid? DE. Missa haéc face,

5 hif **G** PRAEFECTOEST (o *sup.*) **A**, *corr. rec.* est profecto **BCDEFGP** 6 CUI *euanidum in* **A** ut (**B**?) **CDEFP** 7 siquid (f *sup.*) **F** 8 affabilis **BE** adfabulif **G** 9 existimas *in ras.* **D** 10 primolum **BCD**²**EFP** faci||o **P** facito **F** MEUM **A**

V 7 *Δ* AESCHINVS ADVLESC̄ *Β* SYRVS SERVI *Γ* GETA .II. *Δ* DEMEA SENEX **D** AESCHINVS ADVLESCENS DEMEA SENEX GETA SERVVS SYRVS SERVVS **CP** AESCHINVS DEMEA SYRVS GETA **F** hefhin'. Demea | syruf **G** AESCHINVS DEMEA **E** 1 MEEQUIDEM **A** 2 in apparendo (a *sup.*) **D**, *corr.* **D**² totum consumunt **BCDEFGP** 3 haefchine **G** hem **DG** mi || tun **G** tun **BCDEFP** 4 TUUS **A** ercle **E** 6 queso uxorem **E** uxorem quaeso **BCFP** (quero (f *sup.*) **F**) accefferif **G** MIKIMORAST (e *sup.*) **A**, e *add. corr. rec.* mihi morę e **D**¹**G** mihi mora est **CD**²**EFP** mihi mora|| est **B** 7 TIBICINAM **A** himenaeum **BFG** himeneum (a *sup.*) **D**, *corr.* **D**² (= 9) cantet **DG** canat **BCEFP** 8 uincuhuic **G** ISTAEC (^ h *sup.*) **A**, *corr. rec.* istec (hec *sup.*) **D**, *corr.* **D**² iftec **G**

5. est profecto: Donat. in lemm. 6. ut: Donat. et Eugraph. in lemm. 8. 9. Diomed. p. 389 „meditor—procedit."
V 7. 3. hem: Donat. in lemm. Prisc. II p. 1 T. (in ‚Andria') „pater mi." 6. Uxorem quaeso *et* mihi mora est: Donat. in lemm. 8. Arusian. p. 217 „‚Vis'—auscultare."

Hymenaéum turbas lámpadas tibícinas,
Atque hánc in horto máceriam iube dirui
Quantúm potest: hac tránsfer: unam fác domum:
Tradúc et matrem et fámiliam omnem ad nós. AE. Placet,
Patér lepidissime. DE. Eúge, iam lepidús uocor.
Fratri aédes fient péruiae, turbám domum
Addúcet, sumptu amíttet multa: quíd mea?
Ego lépidus ineo grátiam. iube núnciam
Dinúmeret ille Bábylo uigintí minas.
Syre, céssas ire ac fácere? SY. Quid ego? DE. Dírue.
Tu illás abi et tradúce. GE. Di tibi, Démea,
Bene fáciant, cum te uídeo nostrae fámiliae
Tam ex ánimo factum uélle. DE. Dignos árbitror.
Quid tú aïs? AE. Sic opínor. DE. Multo réctiust
Quam illám puerperam húc nunc duci pér uiam
Aegrótam. AE. Nihil enim uídi melius, mí pater.
DE. Sic sóleo. sed eccum Mício egreditúr foras.

9 hymen cū **G** Turbam hymenaeum **BCEFP** turbam **D** LAMPEDES **A** 10 orto **G** durui **G** 11 poteſ **G** potes|||| ac **P** 12 TRADUCET MATRAM **A** Transduce **BCDEFGP** & filiam **G** 13 leppidissime **DG** heuge **G** 14 FRATRI^{s} **A**, s *add. corr. rec.* Fratris (**B**?) **CDEFGP** hedeſ **G** *In* **A** *corr. rec. in fine adiecit* abducet 15 ETSUMPTUM AMITTET (*om.* Adduc, ET *induxit corr. rec.*) **A** Adducet et sumptu **EF** Adducet et sumptum **BCDGP** admittet **B**C^2**EFP** (amittet C^1**DG**) 16 *Hic uersus ultimus est codicis Bembini: trium foliorum quae ad ultimum quinionem pertinebant margines tantum supersunt: finiebatur autem comoedia in paenultimi folii pagina auersa fere media. quae in his marginibus supersunt singulae litterae, suis locis indicatae sunt* 17 ille *libri* illi *Donatus* babilo **DE** babillo **G** 18 Sire **F** ||ire **D**, i *in ras.*, **D** ire^{ac} facere **P** quid ago **CE**F^2 19 ac traduce **DG** di^{i} **D** 22 quid tu agis **BC** ais Aeschine **E** S. ſic opinor **G** 23 hac **BC**D^2**E** hanc D^1**FG** 24 melius uidi **DEFGP** pater mi **F** 25 aeccum **D** egreditur, tur *in ras.*, **D**

9. Seru. in Aen. X 432: .. plurali numero ‚turbas' perturbationes dixerunt et strepitus: unde et T. „turbas lampadas" propter strepitum uolunt dixisse. — turbas lampadas: Donat. in lemm. 14. Donatus: Fratri aedes] Elegantius quam „fratris." — Fratri: Eugraph. in lemm. 17. Schol. Iuuenal. 3. 221 „Dinumeret nunc ille ‚Babylonias.'" — Donatus: illi) Cui illi? Ctesiphoni [an] lenoni an Aeschino an Syro? — ille Babylo: Eugraph. in lemm.

B MICIO *Δ* DEMEA *Δ* AESCHINUS (*Γ*) SYRUS
SENES II ADULESCENS SERUOS

V 8 MI. Iubet fráter? ubi is est? tún iubes hoc, Démea?
DE. Ego uéro iubeo et hác re et aliis ómnibus
Quam máxume unam fácere nos hanc fámiliam,
Colere ádiuuare adiúngere. AE. Ita quaesó, pater.
MI. Haud áliter censeo. DE. Ímmo hercle ita nobís decet:
Primum huíus uxorist máter. MI. Est. quid póstea?
DE. Proba ét modesta. MI. Ita áiunt. DE. Natu grándior.
MI. Scio. DE. Párere iam diu haéc per annos nón potest:
Nec qui eám respiciat quísquam est: solast. MI. Quam híc rem agit?
DE. Hanc te aéquomst ducere, ét te operam ut fiát dare.
MI. Me dúcere autem? DE. Té. MI. Me? DE. Te inquam. MI. Inéptis. DE. Si tu sís homo,
Hic fáciat. AE. Mi patér. MI. Quid tu autem huic, ásine, auscultas? DE. Níhil agis:
Fieri áliter non potést. MI. Deliras. AE. Síne te exorem, mí pater.
MI. Insánis: aufer. DE. Áge, da ueniam fílio. MI. Satin sánus es?

V 8 *A* MICIO SENES *B* DEMEA II. *Δ* AESCHINVS ADVLESC̄ *S* SYRVS SERVVS **D** MICIO SENEX DEMEA AESCHINVS EIDEM **P** MICIO SENEX. DEMEA EIDEM. AESCHINVS **C** MICIO DEMEA AESCHINVS **F** MICIO DEMEA **E** SYR̃ Demea. eſchin'. micio **G** 1 tune (**B**?) **C** D^2 **E F P** tuni **G** 2 iubeo hac (et *suprascr.*) **F** 4 adiubare (u *suprascr.*) **F** 5 S. haud aliter censeo **G** haut (d *suprascr.*) **C**, *corr.* C^2 6 uxori est *Arusianus* uxoris est **B C D E F G P** A. Est. quid postea? **D** MI. quid postea **B C E F G P** 9 recipiat **E** F^2 **G** 11 tāquam (e in *suprascr.*) **F** 12 faciat *in ras.* **D** autem *om.* **B C E F P** huic, uic *in ras. a corr.*, **F** hic **G** asine *om.* **E** asinae **D** auna **G** 14 Insanis aufer *Donatus* aufer *om.* **B C D E F G P** da ueniam quaeso filio **B C** D^2 **E F P** (quaeso *om.* D^1 **G**) sat insanus es **B F P**

V 8. 1. Donatus: Tune iubes hoc, Demea?] Interrogatiue pronuntiandum totum: ita erit una persona. 3. 4. Lex. Maii p. 280 Adiuto uerbum frequentatiuum: unde T. in A. „hanc—adiutare." 6. Arusian. p. 248. Mater illi. T. A. „Primum huius uxori est mater." — uxoris est: Donat. et Eugraph. in lemm. 8. Prisc. I p. 500 T. in ‚Phormione' „‚Neque' parere iam diu haec per ‚aetatem' potest." 11. 12. Prisc. II p. 241 „si tu—faciet." 12. Donatus: quid tu autem huic asine auscultas] Aptum lconuicium grandi et fatuo. 14. Donatus: Insanis aufer] „aufer" uel te uel manum.

Ego nóuos maritus ánno demum quínto et sexagénsumo
Fiam átque anum decrépitam ducam? idne éstis auctorés mihi?
AE. Fac: prómisi ego illis. MI. Prómisti autem? dé te largitór, puer.
DE. Age, quíd siquid te máius oret? MI. Quási non hoc sit máxumum.
DE. Da uéniam. AE. Ne grauáre. DE. Fac, promítte. MI. Non omíttitis?
AE. Non, nísi te exorem. MI. Vís est haec quidem. DE. Áge prolixe, Mício.
MI. Etsi hóc mihi prauom inéptum absurdum atque álienum a uitá mea
Vidétur: si uos tánto opere istuc uóltis, fiat. AE. Béne facis.
Meritó te amo. DE. Verúm quid? *quid* ego dícam, hoc cum fit quód uolo?
Quid núnc, quod restat? Hégio est hís cognatus próxumus,

15 sexagensimo **BP** sexagesimo **C**²**DEFG** (sexagesimum **C**¹) 17 promisisti **BCDEFGP** la^r^gitor **C** 18 age, a *a corr.*, **D** hoc non **BCEFP** 19 m. ne grauare **G** 20 D. non—exorem **G** prolixe, lixe *a corr. in ras.*, **E** 21 prau^u^om **D** *In* **FP** *uersus exit in* Videtur *In* **A** *conspicitur* MEA 22 tantopere **DEG** tantū^o^ opere **F** 23 *Ante* Merito *spatium notae personae sufficiens habet* **C** amo te (**B**?) **CEFP** DE. uerum quid ego dicam **BCEFP** B. uerum ego Quid dicam **D** (*in quo a* Quid *inde manus scribae alia est*) D. Verū ego || qd dicā **G** quid *geminauit Muretus* co^v^m fit **C** cum *om.* **G** 24 ^quid^ n̄c qđ **G** ||quid ^qđ^ nunc **D** he^g^io **BC**, *corr.* **B**²**C**² est is **BC** *Bentleius hos duos uersus ita scripsit*
D. Merito tuo te amo. uerum. M. quid? D. ego dicam, hoc cum fit quod uolo.
M. Quid nunc? quid restat? D. Hegio hic est his cognatus proxumus.

16. Arusian. p. 214 „idne—mihi." 17. Diomed. p. 339 „de te—puer." 19. Donatus: Ne grauere] Ne te difficilem praebeas. 21. Arusian. p. 213 „alienum a uita mea." 23. Donatus: hoc confit (quō fit *Ed. pr.*) quod uolo] Perficitur quod uolo. — Idem in Andr. I 1, 140. confore] Ab eo quod est confit (confidit *Par.*) .. sic in A. „uerum quid ego dicam? hoc confit (confidit *Par.*) quod uolo." — Placid. Gloss. ap. Mai. Class. Auct. VI p. 558: ‚Confieri' pro ‚fieri' adiecta praepositione. hoc Virgilius. Terentius uero „hoc confit quod uolo" et „spero [confore"].   24. Donatus: quid restat?]

Adfínis nobis, paúper: bene nos áliquid facere illí decet.
MI. Quid fácere? DE. Agellist híc sub urbe paúlum quod locitás foras:
Huic démus qui fruátur. MI. Paulum id aútemst? DE. Si multúmst, tamen
Faciúndumst: pro patre huíc est, bonus est, nóster est, recté datur.
Postrémo non meum íllud uerbum fácio, quod tu, Mício,
Bene ét sapienter díxti dudum: 'uítium commune ómniumst,
Quod nímium ad rem in senécta attenti súmus'. hanc maculam nós decet
Effúgere: dictumst uére et re ipsa fíeri oportet. AE. Mí pater.
MI. Quid ístuc? dabitur quándoquidem hic uolt. DE. Gaúdeo.
Nunc míhi es germanus páriter animo et córpore.
Suó sibi gladio hunc iúgulo.

25 Affinis **BDG** b$\overset{e}{o}$ne **F** illi facere **P** facere ^{illi} **B** 26 B. sub urbe est hic agelli paululum **DG** paululum **BCEFP** foris **C**^{2}**DEF**^{2}**GP**^{2} (foras **C**^{1}**P**^{1} *cum* **B** feraf **F**^{1}) 27 fruatur illo **E** paululum **BCDEFGP** etsi **DG** multum sit **BCEFP** tamen *om.* **BCFP** 28 Fac$\overset{i}{\wedge}$undum **F** 29 nunc *Palmerius, Bentleii Regius* non **BCDEFGP** illud *ex* illu **F** illud *inter lineas* **B** 30 commune est omnium **D** est *om.* **G** 31 adtenti **P** 32 Effugere *in marg.* **D** et dictum est **DG** uere *om.* **P** ipsa re **BCEFP** AES. mi pater *suo loco habet* **F**, *in exitum sequentis uersus post* uolt *delapsum est in* **BCDEGP** 33 *A.* gaudeo quid **D** quidem quando **BCEFP** gaudeo (gaudio **G**), *omissa Demeae nota in* **BDEG**, *post sequentem uersum* (corpore) *positum est in* **BCEFGP**, *ita ut ab ea uoce incipiat us.* 35 *in* **FP**, *nec non repetitum eo loco in* **D** *Versus* 34 Nunc — corpore *in* **CFP** *a recentiore manu additus est.* *B.* nunc tu germanus, *Demeae nota a corr.*, **D** MI. n̅c tu mi ef **G** Nc tu es michi **BC** (mihi **B**) Nunc tu michi es **EF** et animo **BCDEFGP** 35 *Inter* gaudeo *et* suo *spatium tribus litteris sufficiens habet* **D** et suo **P** iugula **G**

Pro ‚quid sequitur'? 26. Donatus: quod locitas foras] „Foras" dixit locum pro persona ponens, quasi diceret ‚nescio cui alieno' ... aut si „foris." ‚foris posito,' id est alieno. — Arusian. p. 245 Locatus fundus foris. T. A. „agelli paululum quod locitas foris." — Lex. Maii p. 316 „paululum quod locitas foris." — agelli est hic sub urbe paullum quod locitas foras: Eugraph. in lemm. — sub urbe est agelli paululum: Donat. in lemm. 27. Arusian. p. 230 „Huic—fruatur." 29. non: Donat. *bis* in lemm. — Idem in Andr. I 1, 18 „non meum—in senecta a. s." (30. ac sapienter *et om.* est). 35. Prisc. II p. 319 „Suo—iugulo." — Idem II p. 172 „Suo sibi hunc gladio iugulo."

SY. Factumst quód iussisti, Démea. V 9
DE. Frúgi homo's. ergo édepol hodie meá quidem senténtia
Iúdico Syrum fíeri esse aequom líberum. MI. Istunc líberum?
Quód nam ob factum? DE. Múlta. SY. O noster Démea, edepol uír bonu's:
Égo istos uobis úsque a pueris cúraui ambos sédulo,
Dócui, monui, béne praecepi sémper quae potui ómnia.
DE. Rés apparet: ét quidem porro haec, óbsonare cúm fide,
Scórtum adducere, ápparare dé die conuíuium,
Nón mediocris hóminis haec sunt ófficia. SY. O lepidúm caput.
DE. Póstremo hodie in psáltria hac emúnda hic adiutór fuit,

V 9 *Continuatur haec scaena sine interstitio in* **DG**: *neque fuit noua scaena in* A SYRVS SERVVS DEMEA EIDEM AESCHINVS MICIO **C** SYRVS DEMEA MICIO AESCHINVS **EF** SYRVS SERVVS DEMEA EIDEM **P**, *in quo quidem etiam Aeschinus et Micio picti sunt, ut in* **CF** 1 iusti **DEG** 2 ergo *ex* ego *in marg. a corr.* **D** ego *ex* ergo **F** ego **G** 3 liberum aequum **DG** iſtuc **G** 4 *In* A *reliquum est* (bo)NUS es *om.* **C**[1] **FP**, *add.* **C**[2] 5 usque ||a **F** curauọ[i] **F** 6 mo||ui[n] **F** 7 aparet *in ras.* **D** *In margine codicis* A *Demeae nota A a corr. rec. addita est: uersui 9 demum praefixa est a pr. m.* 8 [t ab] adducere **C** ọbducere[a] **F** apparere **F**[1] **G** 9 ſunt hęc **G** capuḍ[t] **C** 10 *In* A *nota A superest* istac **BCEFP** hęc **G**

V 9 1. iussisti: Donat. in lemm. 2. ego: Donat. in lemm. 3. Iudico Syrum fieri liberum: Donat. in lemm. 4. Seru. in Aen. I 233 „Quodnam ob factum." — Prisc. II p. 2 „o noster Demea." 5. Charis. p. 119. Ambos T. in A. „usque—sedulo" .. idque HELENIUS ACRON sic oportere dici in eadem Terentii fabula disputauit Verriumque dicit errare qui putat ‚hos ambo' dici debere. — Idem p. 192 Viderit .. HELENIUS ACRON commentariis quos Adelphis Terenti non indiligenter attulit quid altioris causae reiue perspexerit. nam ita disserit: „ut ‚falso,' inquit, et ‚consulto,' ita ‚sedulo' dictitatum: nisi forte ‚sine dolo.'" putat esse ‚sedulo' nec cum industria, uel ; ideo cum industria, cum sit utique diuersum. nec enim conuenit ei cui puerorum ineunte uita salus credita est retexenti curam sollicitudinemue quam ceperat „ego ‚uos' usque – ambos ‚sedulo," quasi ei de satisfactione criminis dolique certandum esset ac non prae se ferendum de ostentatione meritorum. — Idem p. 219: „Sedulo" HELENIUS ACRON in Adelphis Terenti „ut ‚falso' inquit et ‚consulto,' nisi forte hic non (nomen *Keil*) est ‚sine dolo' „usque—sedulo." quamquam sit ‚sine dolo,' per se tamen ‚sedulo' sic utique est ut ‚falso.' 7. Donatus: Res apparet] Mire irridet Demea. 8. Arusian. p. 226 „apparare de die conuiuium." 9. Seru. in Aen. I 399 „o lepidum caput." 10. istac: Donat. in lemm.

Híc curauit: pródesse aequomst: álii meliorés erunt:
Dénique hic uolt fíeri. MI. Vin tu hoc fieri? AE. Cupio. MI. Sí quidem
Tú uis: Syre, eho accéde huc ad me: líber esto. SY. Béne facis:
Ómnibus gratiam hábeo, et seorsum tíbi praeterea, Démea.
DE. Gaúdeo. AE. Et ego. SY. Crédo: utinam hoc perpétuom fiat gaúdium,
Phrýgiam ut uxorém meam una mécum uideam líberam.
DE. Óptumam quidem múlierem. SY. Et quidem tuó nepoti huius fílio
Hódie prima mámmam dedit haec. DE. Hércle uero sério,
Síquidem prima dédit, haud dubiumst quín emitti aequóm siet.
MI. Ób eam rem? DE. Ob eam: póstremo a me argéntum quantist súmito.
SY. Dí tibi, Demea, ómnes semper ómnia optata ófferant.
MI. Sýre, processisti hódie pulchre. DE. Síquidem porro, Mício,
Tú tuom officium fácies, atque huic áliquid paulum praé manu
Déderis, unde utátur: reddet tíbi cito. MI. Istoc uílius.
AE. Frúgi homost. SY. Reddam hércle, da modo. AE. Áge, pater. MI. Post cónsulam.

11 pesse [d] **D**, *corr.* D^2 erant [u] **G** 12 hinc **F** *In* **G** uin—fieri *continuantur Demeae* *In* **FP** *uersus exit in* Tu uis 13 hoc uoltis $D^1 G^1$, tu uis $D^2 G^2$ *cum rell.* Sire **F** eho ſyre **DG** ·eo **C** eo [h] **FP** 15 hoc [utinā] **G** 16 Phrigiā **G** frigiam BC^2EFP (fugiam C^1) una mecum *ex* unam eccum C^2 mecum *in ras.* **D** mecum *om.* **E** 17 Obtumā **F** 18 Hocdie primāammam [m] **C** primam mammam **BDF** 19 primo *ex* prima **F** primam **E** haut **P** 20 DE. ob eam rem **E** 21 Demea oro omnes **E** omnia omnes semper *Bentleius* 22 pulcre **G** 23 Tu *om.* **G** paululum **BCEFGP** (*om.* **D**) p̄ manu, u *in ras.*, **D** paululū p̄ manu [modo at p manū] **G**, *corr. schol.* *Ab initio us.* 25. 26. 27 *in* **A** *supersunt notae* *A. A. B* 25 Frui **D** dadomo **G**

13. Syre accede: Donat. in lemm. 14. Cledon. p. 1924 „seorsum Demea." 18. primā: Donati *Ed. pr.* primam: Eugraph. 21. omnes semper omnia: Donat. in lemm. 22. Querol. p. 37 Par. „processisti hodie pulchre."

DE. Fáciet. SY. O uir óptume. AE. O patér mi festiuíssume.
MI. Quíd istuc? quae res tám repente móres mutauít tuos?
Quód prolubium? quaé istaec subitast lárgitas? DE. Dicám tibi:
Vt id ostenderém, quod te isti fácilem et festiuóm putant,
Íd non fieri ex uéra uita néque adeo ex aequo ét bono,
Séd ex adsentando índulgendo et lárgiendo, Mício.
Núnc adeo si ob eám rem uobis méa uita inuisa, Aéschine, est,
Quía non iusta iniústa prorsus ómnia omnino óbsequor,
Míssa facio: effúndite, emite, fácite quod uobís lubet.
Séd si id uoltis pótius, quae uos própter adulescéntiam
Mínus uidetis, mágis inpense cúpitis, consulitís parum,
Haéc reprehendere ét corrigere me ét secundare ín loco:
Écce me, qui id fáciam uobis. AE. Tíbi, pater, permíttimus:

26 Facies B Faciet (s) C o mi pater BCFP mi pater (*om.* o) E 27 istec (u) F 28 proluuium BC²DG iſtaec G ista|||| D ista BCEFP 29 festiuom (u) D, *corr.* D² 30 id non fieri *in ras.* D 31 assentando DE affetando (n) F 32 haeſchine G 33 Quod F iusta iniusta C¹P ista iniusta BC²DEFG (ob)sequor D ſequor G 34 emi|te D aemite G uobis *om.* G 35 si (id) uultis D ſi uoltiſ G 36 impense D 37 corregere G secundare *Donatus* obsecundare BCDEFGP 38 quid (i) faciam D qd faciā G quid faciam F

28. Non. p. 373 Proluuium profusio. T. in A. „quod proluuium haec subita largitas." — Idem p. 493 „quod proluuium? quae istahaec subita est largitas." — Seru. in Aen. III 217 Aliquando ‚proluuies' sola effusio. T. „Quod proluuium? quae haec est subita largitas." — Lex. Maii p. 362 Proluuium aquae inundatio, quod etiam pro cuiuslibet rei effusione dicitur. T. in A. „quae est ista tam subita largitas? quod proluuium." — ‚profluuium' Eugraph. in lemm. — Donatus „Proluuium"] quod graeci προθυμίαν (*om. Ed. pr.*) id est promtus animus ad largiendum. 29—31. Donat. in Eun. II 2, 20 „quod te isti—bono Sed ex indulgendo uel assentando et largiendo." 33. Donatus: „iusta iniusta" (ita iusta *Ed. pr.*)] Prouerbiales sunt huius modi elocutiones, ut ‚fanda nefanda' ‚digna indigna' ‚uelis nolis' ‚fas nefas.' — iusta iniusta: Eugraph. 37. obsecundare: Eugraph. — Donatus: et corrigere et obsecundare] .. qui corrigit, non ilico ‚secundat'... alii „secundare" ‚obsequi' dictum putant ... „obsecundare" uel in melius conuertere uel obsequi intelligimus.

Plús scis quid opus fáctost. sed de frátre quid fiét? DE. Sino
Hábeat: in istac fínem faciat. MI. Ístuc recte. ω. Plaúdite.

39 facto sit [est] D   sino **F**² *in ras.*   40 habeã **G**   faciat. istud **D** AES. istuc recte **BCFP** (istac [v] **F**)   ES. iſtud recte **G**   AES. recte **E**   ω. plaudite **BCEFGP**   plaudite (*om.* ω) **D**   *Tum* calliopius recensui **C**²**EFP**   calliopio [us] recensui **DG**

TERENTII AFRI ADHELPHOE EXPLICIT
INCIPIT HECYRA **B**

TERENTI AFRI ADELPOE EXPLICIT
FELICITER **C**
INCIPIT HECYRA

P. TERENTI AFRI
ADELPHOE EXPLICVIT
INCIPIT EIVSDEM EVNVCHVS
FELICITER ARGVMENTVM **D**

TERENCII AFRI ADELFOS EXPLICIT INCIPIT ECHIRA **E**

TERENTI AFRI ADELPHOS EXPLICIT. INCIPIT
HECHIRA FELICITER **F**

P. TEREN(TII A)FRI ADELPHOE EXPLICVIT. INCIPIT EI(V)SDĒ EVNVCHVS
FE|LIC(ITER) **G**

TERENTI AFRI ADELPHOE
EXPLICIT **P**
INCIPIT HECYRA FELICITER

39. facto opus: Eugraph. in lemm.   40. Donatus: istuc recte] Bene et Micio non discessit de proposito suo. — Eugraph. . . Micio . . dixit „istuc recte.“

Berolini apud Weidmannos (I. Reimer)

Lipsiae typis J. B. Hirschfeld.